МАКЕДОНСКИ АЛМАНАХЪ

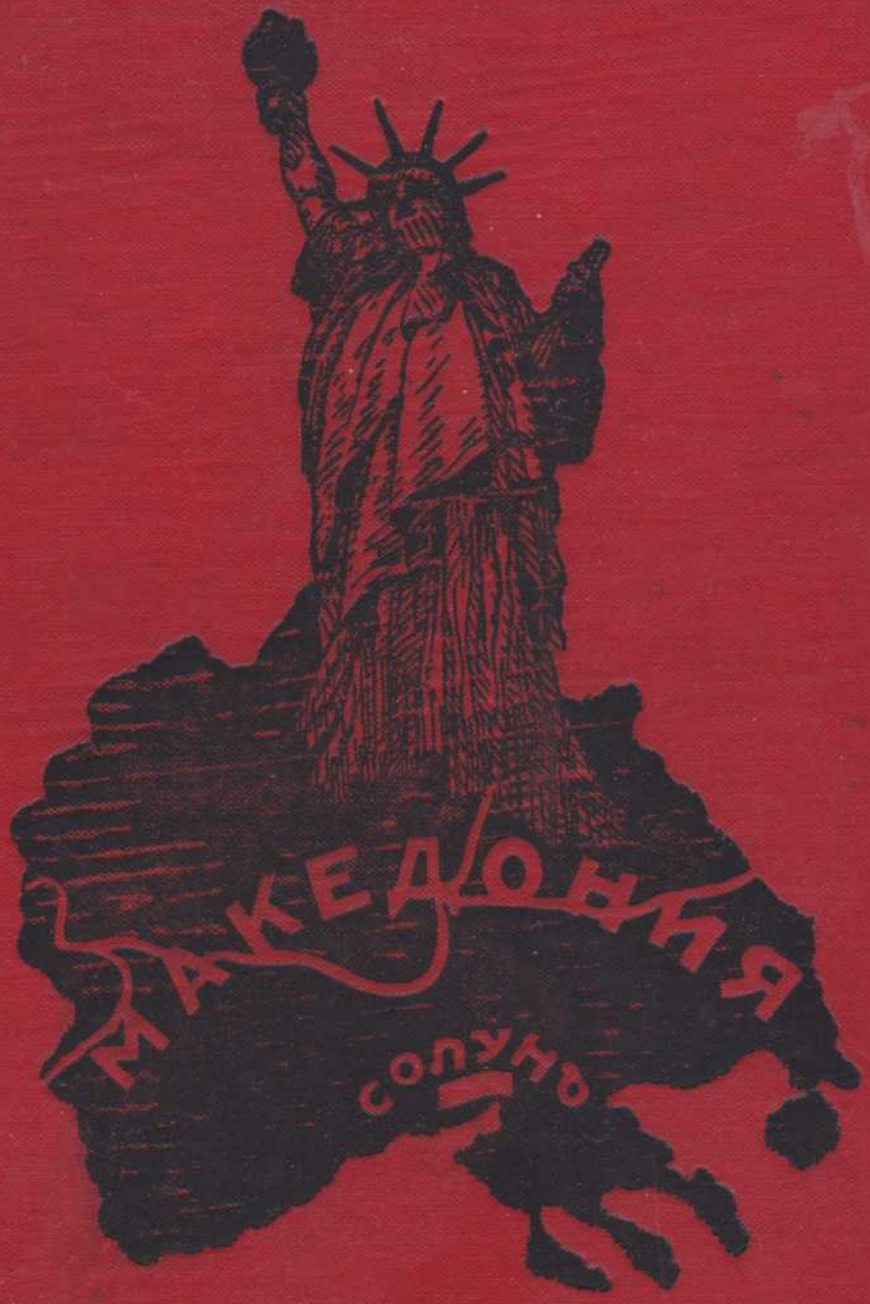

МАКЕДОНСКИ АЛМАНАХЪ

Издава Ц. К. на М. П. О.

1940

МАКЕДОНСКИ АЛМАНАХЪ

ПРЕДГОВОРЪ

Четивото въ настоящия алманахъ, приготвено отъ съюзния секретарь г. Петъръ Г. Ацевъ, е предназначено, преди всичко, за македоно-българскитѣ емигранти въ Съединенитѣ северо-американски щати, Канада, Австралия и Южна Америка.

Уредникътъ на алманаха (съюзниятъ секретарь г. Ацевъ) положи нуждните грижи, въ кржга на наличнитѣ възможности, да редактира четивото по такъвъ начинъ, щото всѣки отдѣлъ да буди интересъ между нашитѣ родолюбиви сънародници въ Новия свѣтъ.

Бихме се чувствували извънредно честити ако настоящата книга проникне и между ония кржгове въ България,които — поради долнопробни клевети, разпространени отъ заинтересувани противомакедонски срѣди — сж си създали превратни понятия относно здравото и непоколебимо родолюбие на македонскитѣ българи въ Америка.Нашата емиграция въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия, здраво сплотена подъ знамето на своя мощенъ Съюзъ — Македонскитѣ политически организации, нито за моментъ не е отстжпила и нѣма да отстжпи отъ позициитѣ на народнитѣ идеали. Въ настоящия алманахъ сж бѣгло скицирани нейнитѣ по-важни прояви въ полето на родолюбието. Българскитѣ църкви, които изгради тая емиграция, безъ ничия помощь, а сжщо така и народнитѣ домове на Македонскитѣ политически организации красноречиво свидетелствуватъ за високото и отъ нищо непомрачено национално съзнание на македонскитѣ българи въ Америка. Сплотени подъ свѣтлото знаме на МПО, тѣ ще продължатъ да подържатъ своитѣ църкви и българскитѣ училища при Македонскитѣ политически организации. Както въ миналото, така и въ бждеще, нашата достойна емиграция ще жертвува срѣдства за защита на свещената македонска кауза всрѣдъ просвѣтенитѣ американски срѣди.

Централниятъ Комитетъ на МПО всесърдечно благодари на всички организации и частни лица, които заеха мѣсто въ алманаха и по тоя начинъ съдействуваха за неговото издаване.

Ц.К. на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия

Индианаполисъ, Индиана
Февруарий, 1940 год.

Трѣбва да изучаваме грижливо историята на своето отечество; колкото повече го познаваме, толкова повече ще го обичаме, а любовьта дава всичко. Тя дава вѣра, надежда и обръща въ радость жертвитѣ; тя учи на постоянство и умѣреность, предизвиква съединение, приготвя сила.

Лакордеръ

НА СВ. КИРИЛЪ И МЕТОДИ

«Върви, народе възродени,
Къмъ свѣтли бѫднини върви!
Върви къмъ мощната просвѣта,
В'свѣтовнитѣ борби върви!
Отъ длъжность неизмѣнна воденъ
И Богъ ще те благослови».

Тъй Солунскитѣ двама братя
Насърдчиха дѣдитѣ ни.
О, минало незабравимо,
О, пресвещени старини!

Бѫдете благословени
О, вий Методи и Кирилъ,
Отци на българското писмо,
Творци на наши говоръ милъ.

Ст. Михайловски

ETHNOGRAPHICAL MAP OF MACEDONIA

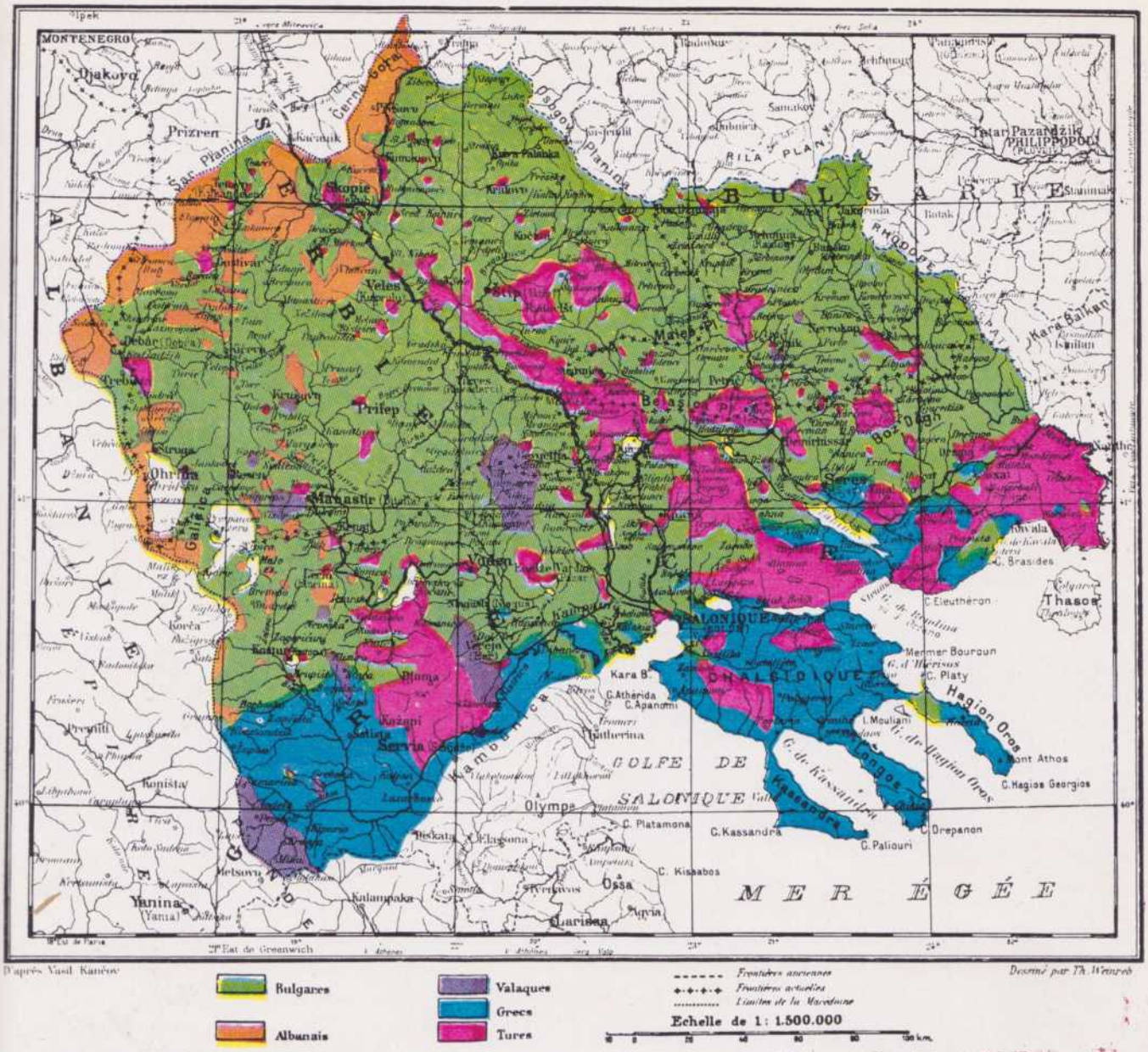

This ethnographical map of Macedonia was inserted in the *Report of the International Commission to Inquire into the Causes and Conduct of the Balkan Wars* (Carnegie Endowment for International Peace, Washington, D. C., 1914) to illustrate the Bulgarian point of view on the population of Macedonia. The map was prepared by Vasil Kantchev during 1900 with the following statistics: Turks 499,204; Bulgarians 1,181,336; Greeks 228,702; Albanians 128,711; Wallachians 80,767; Jews 67,840; Gypsies 54,557; Serbians 700; Miscellaneous 16,407. Total 2,268,224.

Taking into consideration the various aspirations of the Balkan states upon Macedonia, the Carnegie International Commission drew the following conclusion.

"The Bulgarian statistics alone take into account the national consciousness of the people themselves. The Servian calculations are generally based on the results of the study of dialect and on the identity of customs; they are therefore largely theoretic and abstract in character. The Greek calculations are even more artificial, since their ethnic standard is the influence exercised by Greek civilization on the urban populations, and even the recollections and traces of classical antiquity.

"The same difficulties meet us when we leave population statistics and turn to geographical distribution. From an ethnographical point of view the population of Macedonia is extremely mixed. The old maps, from that of Ami Boue (1847) down, follow tradition in regarding the Slav population of Macedonia as Bulgarian. Later local charts make the whole country either Servian, or Greek. An attempt at more exact delineation, based on topical study, is of recent date. There are, for example, Mr. Kantchev's maps, representing Bulgarian opinion, and the better known one of Mr. Tviyits representing Servian. But Mr. Tviyits's ethnographic ideas vary also with the development of Servia's political pretensions. In 1900 he gave 'Old Servia' a different outline from that he gave in 1911 (see his map published in the 'Petermann' series); and in the hour of Servian victory on the eve of the second Balkan war, another professor at Belgrade University, Mr. Belits, published his map, based on a study of dialects, a map which satisfied the most recent and immoderate pretensions." (*Report of the International Commission to Inquire into the Causes and Conduct of the Balkan Wars*, pp. 30-31.)

The green color on the map above shows the Macedonian territory inhabited by Bulgarians, the orange stands for the Albanians, the violet for the Wallachians, the blue for the Greeks, and the red for the Turks. The demarcation line given by little crosses indicates how Macedonia was partitioned after the second Balkan war among Serbia, Greece, and Bulgaria. This partition was upheld during the negotiation of the Peace Treaties of 1919 except for a slight revision of the Bulgaro-Serbian frontier which gave to Yugoslavia the district of Strumitsa.

МАКЕДОНИЯ

ГЕОГРАФСКИ ОЧЕРКЪ

Граници. Македония, нашата Родина, се намира между 40-42 градуса северна ширина и между 20-25 градуса източна дължина.

Нейнитѣ географски граници, споредъ преценката на видни и безпристрастни учени, сж следнитѣ:

Най-източниятъ край на нашето отечество се намира при устието на рѣка Места; най-западниятъ — въ околноститѣ на гр. Дебъръ; най-южниятъ, споредъ картата на младия македонски ученъ Димитъръ Ярановъ, професоръ при Софийския унивеситетъ, се намира въ планината Пиндъ, на около 5 километра южно отъ село Милия; а най-северниятъ — близо до село Бабина поляна, Криво-паланечка околия.

Източната граница на Македония започва отъ устието на рѣка Места и върви на северъ по течението на сжщата рѣка (около 30 километра), следъ което се възкачва по западнитѣ разклонения на Родопитѣ, (вододѣлната линия между рѣкитѣ Дамлж дере и Места) и стига до Рила планина.

Северната граница на Македония пресича Рила планина (южно отъ върха Мусала), преминава презъ Струмската долина (между селата Кочериново, Дупнишко и Бараково, Горно-Джумайско), отъ кждето се възкачва по вододѣлното било на Пианечкитѣ възвишения (Горно-Джумайска околия) и върви следъ това по Осоговския балканъ (старата турско-българска граница), а отъ село Бабина поляна (Криво-паланечка околия) северната граница на Македония върви на западъ по вододѣлнитѣ планини между рѣкитѣ Вардаръ и Българска Морава, като стига до Шаръ планина.

Западната граница на Македония започва отъ Шаръ, минава по Дешатъ планина, а отъ гр. Дебъръ следва вододѣлната линия на рѣкитѣ Дринъ и Шкумба и планинскитѣ възвишения, намиращи се на западъ отъ Охридското езеро, отъ кждето западната граница на нашето отечество поема източна посока (около 30 километра) и стига до Галичица планина, а отъ тамъ продължава по водораздѣлното било между рѣкитѣ Дѣволъ и Бистрица, Осумъ и Воюца.

Южната граница на Македония започва отъ южнитѣ разклонения на Пиндъ планина, отъ кждето (южно отъ р. Бистрица) минава презъ планината Олимпъ и стига до западния брѣгъ на Солунския заливъ (13 километра южно отъ гр. Катерини), отъ кждето следва Бѣломорския брѣгъ до устието на рѣка Места.

Значи, Свободна и Независима Македония ще граничи сж следнитѣ държави: на истокъ съ България (и Тракийската область), на западъ съ Албания, на северъ съ България и Сърбия и на югъ съ Гърция.

Въ очертанитѣ по-горе граници, нашата родина представлява една напълно закржглена географска единица, заемаща централно мѣсто на Балканския полустровъ.

НАСЕЛЕНИЕ

Въ своитѣ географски граници Македония заема една площь отъ 66,725 квадратни километри. Преди Балканската война населението ѝ (споредъ статистиката на народонаселението въ Турската империя) възлизаше на 2,300,000 души. Понастоящемъ Македония брои надъ два и половина милиона души. Споредъ Василъ Кънчовъ презъ 1900 година въ Македония сж живѣли 1,180,000 българи.

Професоръ Дим. Ярановъ, имайки предвидъ естествения приръстъ на македонското население, а сжщо така и броя на македонската емиграция въ България, дава следнитѣ цифрени данни за численността на македонскитѣ българи презъ 1928 година: 1) Въ тритѣ части на Македония, споредъ проф. Ярановъ, е имало около 1,100.000 българи и 2) по това време броятъ на македонскитѣ емигранти въ България възлизалъ на около 500 хиляди души. Значи, понастоящемъ броятъ на македонскитѣ българи възлиза на 1,600,000 души.

Числото на македонскитѣ емигранти въ България стигна горната цифра (500 хиляди) следъ насилственото приложение отъ страна на атинското правителство на прослоутата конвенция за «доброволно» изселване на населението между България и Гърция. Презъ 1922-1923 година отъ южна Македония бѣха изгонени маса българи и едно голѣмо число мохамедани, а на тѣхно мѣсто бѣха заселени малоазиатски гърци (караманлиитѣ). Обаче, въпрѣки това, и понастоящемъ северно отъ Кожани (значи, въ цѣлата северо-западна часть на Македония подъ гръцко робство) българскиятъ елементъ съставлява огромното болшинство отъ тамошното население.

Леонъ Доминианъ въ книгата си «Границитѣ на езицитѣ и народноститѣ въ Европа),* публикувана презъ 1917 година въ Ню Йоркъ отъ тамошното географско дружество, дава следнитѣ сведения за числеността на разнитѣ народностни групи, населяващи Македония: б ъ л г а р и: — 1,172,136; гърци — 190,047; аромънци — 63,895 и албанци — 12,006 души.

Сръбскиятъ писатель Ст. Верковичъ въ книгата си «Погледи върху етнографията и топографията на Македония», публикувана на руски езикъ въ гр. Петроградъ презъ 1889 година ни дава следнитѣ данни за народонаселението въ Македония: българи — 1,029,119; помаци — 288,092, гърци — 222,740; аромънци — 74,375; турци — 240,264; албанци — 78,790 и евреи — 13,991.

Турската официална статистика отъ 1905 год. дава за българското население въ Македония цифрата 1,203,696 души.

*) Leon Dominian — «The Frontiers of Language and Nationality in Europe», New York, 1917

ГЖСТОТАТА НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЗАНАЯТИЕТО МУ

На всѣки квадратенъ километъръ въ нашето отечество се падатъ по 37 души жители. За периодъ отъ 12 години населението се увеличава срѣдно съ около 50 хиляди души.

По занаятие населението на Македония се разпредѣля на следнитѣ групи: земледѣлци 75%; скотовъдци — 9.5%, занаятчии и индустриални работници — 7%, търговци — 3%, рибари и ловци — 0.5% и разни — 5%.

Картата на нашата Родина. Границитѣ, които ще очертаватъ бъдеща Свободна и Независима Македония

ПОВЪРХНИНА И РѢКИ

По-голѣмата часть отъ повърхнината на Македония, която е наведена къмъ Бѣло море, е планиниста. Между високитѣ планински вериги, които кръстосватъ страната по различни направления, се намиратъ плодороденъ полета и красиви котловини, напоявани отъ бистри потоци и пълноводни рѣки.

РѢКА ВАРДАРЪ

Вардаръ е най-голѣмата македонска рѣка. Тя раздѣля нашето отечество на две половини — източна и западна Македония.

Рѣка Вардаръ извира отъ южнитѣ поли на Шаръ планина. Тази область се нарича **Вардаръ-Баши,** което значи глава на р. Вардаръ. Тамъ се намиратъ много извори, чиито кристални води се събиратъ въ голѣмъ планински потокъ, който образува началото на легендарната македонска рѣка.

Въ горното си течение р. Вардаръ напоява Гостиварската котловина, а отъ тамъ взима североизточна посока и навлиза въ Тетовското поле. Тая красива македонска котловина, която е очаровала много бележити пѫтешественици, е известна подъ името **Пологъ.**

Надъ гр. Скопйе Вардаръ приема първитѣ и голѣми притоци, а именно — р. Велика (Трѣска) и р. Лепенецъ.

Отъ Скопйе до гр. Гевгели р. Вардаръ има юго-източно направление.

Напускайки плодородното и широко скопско поле, Вардаръ се вмъква (между селата Таоръ и Зеленичево) въ велешката тѣснина (дълга около 50 километри). Въ срѣдата на тая тѣснина се намира гр. Велесъ.

Следъ като приема голѣмитѣ си притоци — рѣкитѣ Брѣгалница и Черна, Вардаръ почти удвоява водитѣ си.

Изгледъ отъ Демиръ капия

Отъ Тиквешкото поле, Вардаръ навлиза въ прочутата тѣснина **Демиръ капия (Желѣзната врата).** Устието на тая тѣснина нѣкога е било затворено съ желѣзни врата. Споредъ пѫтешественика Бартъ, тоя изкуственъ проходъ билъ прекопанъ отъ македонския царь Архелай*).

*) В. Кънчовъ — «Орохидрография на Македония»

Презъ Солунската равнина Вардаръ тече бавно. Къмъ срѣдата на това поле е доста широкъ (около 190 метра). Преди да се влѣе въ Бѣлото море, р. Вардаръ се раздѣля на 4 ржкави.

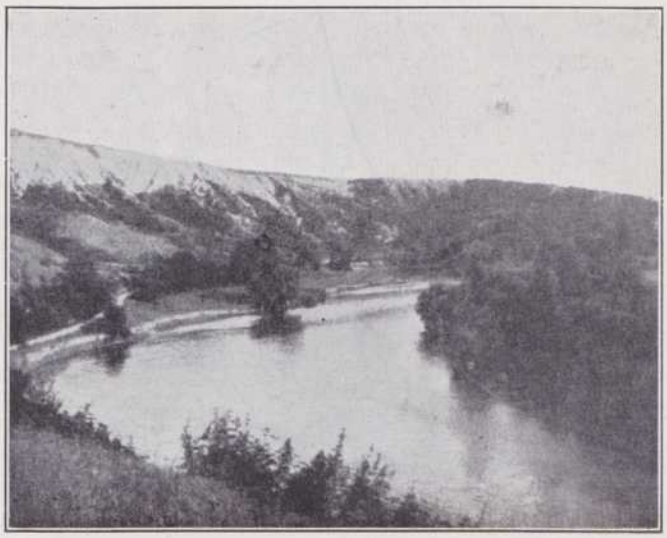

Рѣка Вардаръ при с. Зеленичево

РѢКА МЕСТА

Рѣка Места, или Кара-су, както я наричатъ турцитѣ се образува отъ два планински потоци (Черна и Бѣла Места), които извиратъ отъ Рила планина.

Следъ като напуска Разлошката котловина, р. Места навлиза въ живописна планинска тѣснина, известна подъ името **Момина клисура,** образувана отъ източнитѣ склонове на Пиринъ и западнитѣ поли на Родопитѣ. Презъ Момина клисура минава шосето, което свързва Разлошко съ гр. Неврокопъ.

Въ Неврокопската долина рѣката увеличава водитѣ си отъ нѣколко притоци отъ Доспатската планина и Пирина.

Места е пълноводна планинска рѣка (трета следъ Вардаръ). Тя тече презъ равно поле само въ долното си течение (Саришабанската приморска равнина), дето се влива въ Бѣло море.

Както отбелезахме и по-горе, р. Места очертава известна часть отъ източната граница на нашето отечество.

РѢКА СТРУМА

Македонското корито на Струма (втората македонска рѣка), която извира отъ Витоша планина, е очертано отъ редица планини, които се спускатъ на югъ и достигатъ Бѣломорската равнина. Западно отъ рѣката се издигатъ Осоговската планина, Пиянечкитѣ възвишения, Огражденъ и Бѣласица, а на истокъ: Рила планина, Пиринъ, Али Ботушъ и Демиръ-хисарскитѣ височини.

Рѣка Струма е дълга 392 километри. 192 километри отъ горното ѝ течение се намира въ предѣлитѣ на България. Струма е единствената македонска рѣка, чиито извори се намиратъ извънъ географскитѣ граници на нашата родина.

Въ горното си течение рѣката минава презъ Пернишката тѣснина, Радомирското поле и Кюстендилската равнина, намиращи се въ предѣлитѣ на царство България.

Следъ като приеме водитѣ на р. Рила, Струма започва да тече презъ македонска земя, навлизайки въ Горно-джумайската котловина. Тукъ рѣката приема доста притоци и отъ двѣтѣ страни.

Близо до село Крупникъ (Горно-джумайско) Струма навлиза въ прочутото Кресненско дефиле, дълго около 25 километри. Отъ двѣтѣ страни на рѣката величествено стърчатъ високи скали, нѣкои отъ които иматъ почти отвесна посока. Отъ източната страна на рѣката се издига Крѣсна планина, а отъ западъ — склоноветѣ на Кършияка (отъ Влахинската планинска верига). Следъ като напуска Кресненската тѣснина, чиято красота е предизвикала възторгъ между много пѫтешественици, рѣка Струма навлиза въ плодородната Мелнишка низина (Св. Врачкото поле). Тукъ, отъ западната си страна, Струма приема голѣмия си притокъ **р. Струмешница,** която напоява Струмишкото поле.

Напускайки Св. Врачкото поле, р. Струма навлиза въ **Рупелския** проходъ и следъ като го напусне тече презъ плодородното Серско поле. Западно отъ Демиръ-Хисаръ рѣката се раздѣля на нѣколко ржкави, които се събиратъ при село Ел шенъ.

Въ долното си течение водитѣ на Струма се вливатъ въ Тахинското езеро, а тамъ въ Бѣло море.

РѢКА БИСТРИЦА

Рѣка Бистрица се образува отъ две рѣчици. Едната отъ тѣхъ извира отъ най-северния край на Пиндъ планина (Грамосъ), а другата отъ западномакедонската планинска верига. Първиятъ потокъ, наричанъ **р. Бѣлица,** въ горното си течение минава презъ Нестрамската долина. Вториятъ ржкавъ на р. Бистрица, който извира отъ прохода Писодеръ (Псодери), минава покрай селата Железово, Ощима, Търново, Руля и Габрешъ. Въ началото си тая рѣкичка е маловодна. На едно мѣсто тя се губи и отново се появява при село Руля*).

Въпроснитѣ две рѣки се съединяватъ близо до гр. Хрупища и отъ тамъ надолу сж известни подъ името рѣка **Бистрица**.

Югоизточно отъ Хрупища Бистрица, следъ като приеме водитѣ на Костурското езеро, става пълноводна рѣка съ доста широко легло.

*) В. Кънчовъ — «Орохидрография на Македония»

Южно отъ Костурската котловина р. Бистрица минава хълмиститѣ разклонения на Пиндъ и Снѣжникъ. Въ тая область (на изтокъ отъ рѣката) се намиратъ погърченчитѣ влашки села Блаца и Сисани.

По на югъ Бистрица приема най-голѣмия си притокъ **р. Венетико**.

При Шасия планина Бистрица взима североизточна посока и отъ тамъ (чакъ до Беръ) коритото ѝ е притискано отъ планински възвишения.

Южно отъ гр. Беръ рѣка Бистрица навлиза въ Солунската равнина. Тукъ тя тече бавно и се влива въ Солунския заливъ западно отъ устието на р. Вардаръ.

РѢКА ЧЕРНИ ДРИНЪ

Четири отъ петтѣ голѣми македонски рѣки изливатъ водитѣ си въ Бѣло море. Изключение прави само р. Черни Дринъ, която служи за етнографска граница между българското и албанското население (въ Дебърската область).

Рѣка Черни Дринъ води началото си отъ Охридското езеро, чийто оттокъ се намира на най-северния му брѣгъ, при гр. Струга.

Отначало рѣката върви отъ югъ къмъ северъ, а следъ това завива на западъ, навлиза въ Албания (западно отъ гр. Дебъръ) и се влива въ Адриатическо море. Черни Дринъ е доста пълноводна и дълбока рѣка.

ДРУГИ ВАЖНИ РѢКИ ВЪ МАКЕДОНИЯ

Почти всички останали македонски рѣки сж притоци на гореизброенитѣ наши рѣки (Вардаръ, Бистрица, Струма, Места, и Черни Дринъ). Поизвестни отъ тѣхъ сж следнитѣ:

Рѣка Брѣгалница. Тя извира отъ пл. **Брѣза,** която свързва Огражденъ съ Малешевската планинска верига. Брѣгалница е дълга 163 километри. Тя е най-дългиятъ притокъ на Вардаръ отъ лѣвата му страна. Отъ гр. Берово рѣката навлиза въ Малешевската котловина, кждето получава много притоци. Следъ това Брѣгалница тече презъ една тѣснина (между склоноветѣ на Голакъ и Малешевскитѣ планини), а отъ тамъ навлиза въ красивата Пиянечка котловина, потънала въ зеленина. До Царево село рѣката има северна посока, а отъ тамъ завива на изтокъ, следъ това на югозападъ. Рѣка Брѣгалница напоява плодородното кочанско поле. Тукъ рѣката има тѣсно корито, което продължава да се стѣснява още повече. Въ градъ Щипъ Брѣгалница приема отъ дѣсно притока си рѣка Отиня, която презъ по-голѣмата часть отъ годината е безводна. Отъ Овчо поле идва поважденъ притокъ, който се нарича рѣка **Орла.** Отъ Щипъ до вливането си въ Вардаръ Брѣгалница непрекжснато кривуличи и прави голѣми завои. Устието ѝ се намира северно отъ с. Градско (около 8 километри северно отъ устието на р. Черна).

Рѣка Черна. Горното ѝ течение се намира южно отъ Кичевската котловина. Басейнътъ на рѣката заема доста голѣмо пространство и съставлява важна часть отъ нашата родина. Рѣка Черна е дълга 190 километри. Тя се влива въ Вардаръ близо до с. Градско. Рѣката напоява известната Пелагонийска равнина (Битолското поле), която е обиколена отъ всички страни съ високи планини. Битолската котловина е една отъ най-плодороднитѣ македонски равнини. По-важнитѣ притоци на р. Черна сж: **Буфската рѣка, Вощаренската рѣка, Драгоръ, която минава презъ Битоля, Леринската рѣка, Раецъ, Секуловската рѣка и Шемница.**

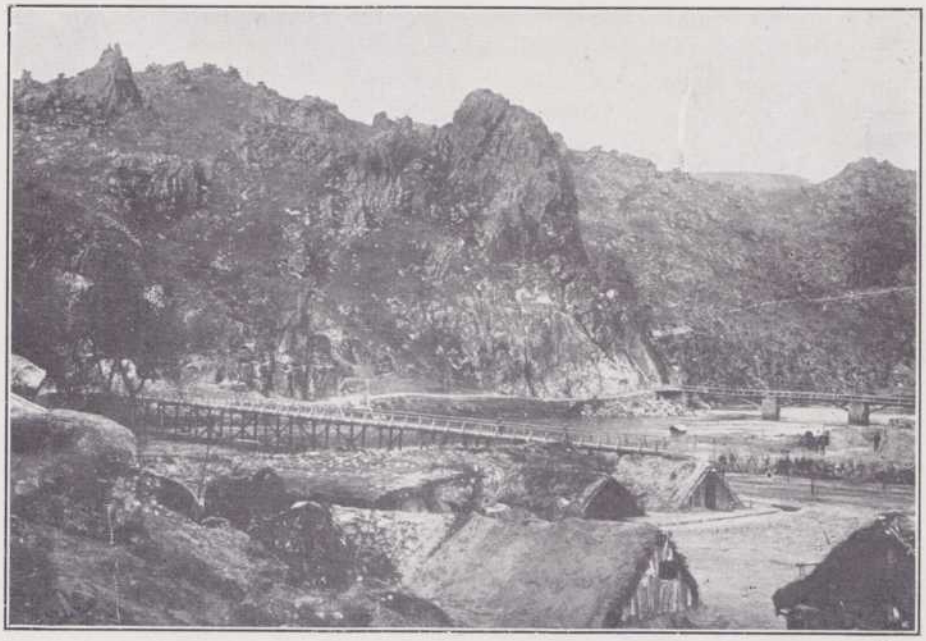

Рѣка Черна. Мостътъ «Расимъ бегъ» въ Мориово

Рѣка Мъгленица. Тя събира водитѣ си отъ Кожухъ и Нидже пл. Долината на рѣката, наричана Мегленска, е прочута съ своята красота и съ голѣмото си плодородие.

Рѣка Вода извира отъ Владовския проходъ (Воденско), въ мѣстностьта Нисия. Рѣката преди да стигне Воденъ се раздѣля на нѣколко ржкави, които образуватъ вълшебнитѣ воденски водопади.

МИНЕРАЛНИ ИЗВОРИ И БАНИ

Македония е богата съ множество минерални извори и бани. По-долу ние ще отбележимъ само по-важнитѣ отъ тѣхъ, а тѣ сж следнитѣ:

Неврокопскитѣ минерални извори, Разложкитѣ извори (въ селата Баня и Добринище), Свети Врачкитѣ извори и тамошната минерална баня, Симитлийскитѣ извори и бани, Горно-Джумайскитѣ бани, Лжгадинскитѣ извори, Негоричката баня (близо до гр. Гевгелий), Гевгелийската кисела вода, Катлановската баня (Скопско), Щипскитѣ извори (по-важни сж: банята «Кежовица» и банята «Лжджи»), изворитѣ при село Екши Су, банитѣ при село Марикостиново (Петричко), минералнитѣ извори въ Левуново (Петричко), изворитѣ при село Баница (Дебърско), изворитѣ при селата Коселъ и Велгощи (Охридско).

Минерални извори има, сжщо така, и въ Кратовско, Велешко и др. Близо до гр. Битоля се намира извора «Кисела вода».

Най-прочутитѣ минерални бани въ Македония (Катлановскитѣ) се намиратъ на пжтя между Скопйе и Велесъ, близо до голѣмия завой на р. Пчиня. Катлановскитѣ бани сж много посещавани. Тамъ идватъ болни отъ цѣла Македония. Водитѣ на Катлановскитѣ бани лѣкуватъ ревматизъмъ, подагра и др. болести.

Гевгелийскитѣ бани лѣкуватъ ревматизъмъ, стомашни и бъбречни болести.

СРАВНИТЕЛНА ТАБЛИЦА НА ГОЛѢМИТѢ МАКЕДОНСКИ РѢКИ*

	Име на рѣката	Дължина въ клм.	Басейнъ въ кв. клм.
1	Бистрица	226	4,044
2	Брѣгалница	163	4,275
3	Вардаръ	370	27,295
4	Галикъ	72	16,297
5	Драматица	66	2,074
6	Места	226	2,777
7	Пчиня	120	3,141
8	Струма (общо)	392	1,155
9	» Само въ Македония	200	10,761
10	Струмица	94	2,124
11	Черна	190	5,697
12	Черни Дринъ	127	

*) Илия Ивановъ — «География на Македония»

ЕЗЕРАТА ВЪ МАКЕДОНИЯ

Нашата родина се слави, сѫщо така, и съ своитѣ голѣми и красиви езера. Най-голѣмитѣ и прочути езера на Балканския полуостровъ се намиратъ въ Македония. Въ предѣлитѣ на царство България има само две езера, а въ Сърбия нѣма нито едно. Македония има 16 езера. По-важни отъ тѣхъ сѫ: Преспанското езеро (най-голѣмото езеро на Балканския п-овъ), Охридското езеро (първо следъ Преспанското), Островското, Дойранското, Костурското, Тахиносъ, Арджанското, Бутковското, Руднишкото, Ениджевардарското, Бешикъ, Лѫгадинското и Петърското.

Гореизброенитѣ езера сѫ източникъ на неизчерпаеми богатства. Тѣ се славятъ не само съ своята красота, но и съ многото видове вкусна риба. Най-прочутото въ това отношение е Охридското езеро.

ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

На наши мѣста я да си идамъ,
Да видамъ Охридъ, Струга да видамъ,
. . . . . .
Бистро езеро гледашъ бѣлейтъ
И си отъ вѣтаръ синотемнейтъ,
Поле погледнишъ или планина —
Сегде божева йе хубавина.

К. Миладиновъ

Охридското езеро заема една площь отъ 270 кв. километри. То е дълго 30 километри, а на ширина се простира 15 километри.

Покойниятъ български общественикъ Димитъръ Мишевъ е оставилъ едно сполучливо описание на вълшебното по своята красота Охридско езеро, отъ което ние ще цитираме следващитѣ по-долу пасажи:

« . . . . . Тукъ лѫчитѣ на слънцето се срѣщатъ съ лѫкатушкитѣ, посипватъ повърхнината съ блѣсъка на брилянта и образуватъ хиляди искрометни звездици; тамъ, край брѣга, бѣлата езерна ружа, нѣжна, сочна, погледва мило въ лѫкатушкитѣ; далечъ татъкъ бѣлиятъ лебедъ плува, разперя бѣлитѣ си крилѣ, гурка се, оглежда се въ езерото; а още по-нататъкъ малка ладийка се хлъзга по повърхнината на езерото, веслата ѝ цѣпятъ тихитѣ води и при всѣко удряне тънки струи се издигатъ, блѣсватъ съ сребъренъ цвѣтъ и изчезватъ».

«Цѣлата тази картина природата е турила въ чудни, вълшебни рамки: на истокъ силуетътъ на Галичица завършва едната рамка, изпъстрена съ грамадни бърда, короноподобни вѣнци, накичени тукъ-тамъ съ шубрѣчки, изподъ които назъртатъ малки селски кѫщички; на южниятъ фонъ се рисуватъ цѣли групи явори и ели, сребристи извори и виове, мънастиръ Св. Наумъ съ цинковитѣ си куполи, а на западъ — редъ малки, буйни поточета, бързи змиевидни рѣчици бучатъ, клокочатъ изъ цвѣтята; редъ живописни селца, градини, камбанарията и грамаднитѣ бѣли стени на манастира Калище се оглеждатъ въ езерото и сѣкашъ питатъ туриста: «Има ли по-хубава картина въ свѣта?»

Охридското езеро се слави съ изобилие на вкусна риба (всичко 16 вида). Най-прочути сѫ лѣтницата, охридската пастърва и др.

Охридското езеро е най-дълбокото македонско езеро. Най-голѣмата дълбочина (285 метра) е изнамѣрена къмъ църквата Св. Богородица.

Въ подножието на Галичица (западнитѣ ѝ

Изгледъ отъ градъ Охридъ и езерото

склонове) се намира прочутиятъ манастиръ Св. Наумъ, който е надвесенъ надъ самото езеро.

Охридското езеро. Въ дѣсно се вижда скалата, отъ която се откроява интересенъ силуетъ, наричанъ — сѣнката на царь Самуила

ПРЕСПАНСКОТО ЕЗЕРО

Преспанското езеро е най-голѣмото македонско езеро. То се намира въ южната часть на голѣмата планинска котловина, известна подъ името **Преспа.** Северната часть на езерото се нарича **Голѣмо Преспанско езеро,** а южната — **Малко Преспанско езеро.**

Преспанското езеро заема една площь отъ 338 кв. клм. Двете езера сж раздѣлени съ тѣсна ивица земя, която при многоводие изчезва и тогава Голѣмото и Малкото Преспанско езера се сливатъ въ едно. При периодическото уголѣмяване на водата си, езерото се разлива нашироко и наводнява околнитѣ низини, по които оставя утайка, увеличаваща плодородието на нивитѣ.

Хубавата и плодородна равнина, намираща се на северъ отъ езерото, е населена съ чисто български села.

Преспанската котловина е заградена отъ Бигла планина, Пелистеръ, Суха гора и Галичица.

Водата отъ Малкото Преспанско езеро се излива чрезъ подземенъ каналъ въ рѣка Деволъ.

Голѣмото езеро нѣма никакъвъ оттокъ. Предполага се, споредъ най-новитѣ проучвания, че водитѣ на Голѣмото Преспанско езеро се просмукватъ отъ основата на варовитата Галичица планина и извиратъ въ западнитѣ ѝ подножия, издигащи се надъ Охридското езеро.

Голѣма рѣка, която минава презъ градъ Ресенъ, се влива въ езерото при село Перово.

Въ Малкото езеро се намира прочутото островче **Ахилъ.** Тамъ се намира известниятъ стариненъ манастиръ Св. Ахилъ, построенъ отъ царь Самуила.

ДОЙРАНСКОТО ЕЗЕРО

Дойранското езеро, което заема една площь отъ 42 кв. клм., се намира въ подножието на югозападната часть на Бѣласица. Най-голѣмата му дълбочина достига до 10 метра. Езерото има кржгла форма съ диаметъръ около 7 клм. Дойранското езеро е богато съ нѣколко вида риби, а именно: шаранъ, сомъ, костеръ и много вкусна бѣлвица. На северъ отъ езерото се издига Бѣласица планина, на истокъ се мѣркатъ възвишенията на Круша планина, а на западъ се простиратъ низки и голи хълмове, по които сж посадени лозята на дойранчани.

Водата на езерото е чиста и прозрачна. Дойранското езеро и околноститѣ му сж прочути съ своитѣ естествени красоти, на които ние не можемъ понастоящемъ да се радваме поради трагичната участь на поробена Македония.

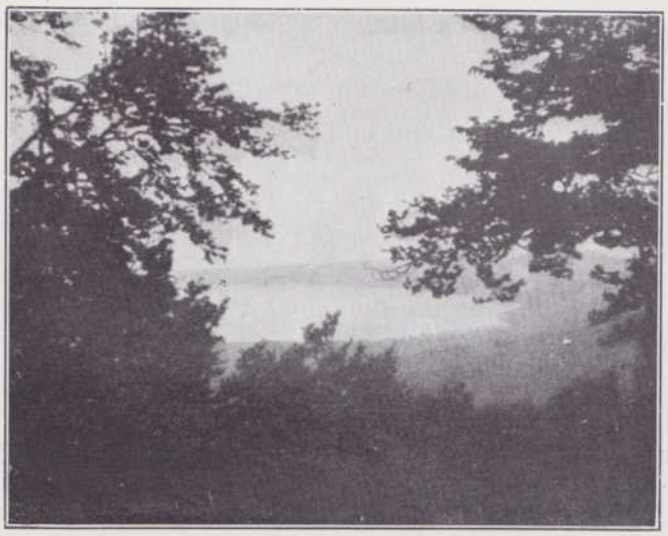

Дойранското езеро. Изгледъ отъ върха Висока чука

КОСТУРСКОТО ЕЗЕРО

Костурското езеро заема една площь отъ 28 кв. клм. То има кржгла форма. Отъ неговитѣ брѣгове се открива вълшебна гледка. Езерото е заобиколено отъ красиви планини, по чиито склонове вирѣятъ добри лозя. На северъ отъ езерото величествено се издига Вичъ планина, а къмъ истокъ се откриватъ възвишенията на Снѣжникъ.

Костурското езеро е плитко. Дълбочината му (къмъ срѣдата) достига до 10 метра. Водата му е мжтна. Езерото е богато съ риба. Най-важнитѣ видове сж: крапътъ, който достига до 9 оки, сомъ и ягула.

Езерото приема водитѣ на източния край на

Костурската котловина. Въ него се вливатъ: Блацката рѣка, която извира отъ Вичъ и Бобишката рѣка, която тече презъ гжсто населена и живописна долина.

Чрезъ единъ дълбокъ каналъ, намиращъ се къмъ най-южната му страна, Костурското езеро изтича въ рѣка Бистрица.

На единъ скалистъ полуостровъ, вдаденъ въ езерото отъ къмъ западната му страна, е построенъ гр. Костуръ.

Езерото лежи въ Костурската котловина, която е обиколена съ красивъ планински вѣнецъ.

ОСТРОВСКОТО ЕЗЕРО

Островското езеро по голѣмина заема петто мѣсто между голѣмитѣ македонски езера. То се простира върху една площь отъ 76 кв. километра и е, значи, приблизително три пѫти по-голѣмо отъ Костурското.

Островското езеро има продълговата форма (отъ северъ къмъ югъ), около 18 километра. То е доста дълбоко. Най-голѣмата дълбочина достига до 62 метра.

Покрай езерото се намиратъ известнитѣ села: Острово (на североизточния край) и Пѫтеле (на западния брѣгъ, срещу Петърското езеро).

На северъ отъ Островското езеро се издига Нидже пл. а на югоизтокъ — планината Дурла. Езерото нѣма оттокъ. Най-значителенъ притокъ е кайлярската рѣка, която се влива къмъ южната му страна, до с. Нови градъ.

Езерната вода периодически се увеличава и понѣкога залива значителни части отъ низината, намираща се на северъ и на югъ.

На старитѣ римляни Островското езеро е било известно подъ името Лакусъ Богоритесъ. Въ римско време покрай езерото е минавалъ голѣмиятъ и важенъ пѫть (Вия Игнация), който е свързвалъ Солунъ съ брѣговетѣ на Адриатическо море.

Въ Островското езеро има около 15 вида риби. Ловятъ се голѣми сомове, нѣкои тежатъ до 100 оки.

При спадането на водата въ езерото се показва малко островче, кѫдето се намиратъ развалинитѣ на старото селище Ада.

РУДНИШКОТО ЕЗЕРО

Въ северозападната часть на Сарѫгьолската котловина и югозападно отъ Островското и Петърското езера се намира Руднишкото езеро. То има продълговата форма (дължина 6 клм., ширина 2 клм.). На северъ отъ езерото се намира село Неволяни, на западъ — село Зелениче, а на югоизтокъ — с. Мокрени.

ПЕТЪРСКОТО ЕЗЕРО

Петърското езеро, което има яйцеобразна форма, се намира недалечъ отъ Островското езеро, западно отъ с. Пѫтеле. Въ северната си часть Петърското езеро е доста плитко и тинесто. На югъ то става по-дълбоко. При суша водното ниво спада значително.

Петърското езеро е богато съ доста риба.

На югъ отъ езерото се намира с. Суровичево, а на западния край е разположено село Петърско.

ЕНИДЖЕВАРДАРСКОТО ЕЗЕРО

Ениджевардарското езеро представлява едно обширно блато, заемащо доста голѣмо пространство. Пролѣтно време дължината му достига до 20 клм., а ширината му — до 15 клм. Езерото е доста плитко и чакъ къмъ срѣдата му дълбочината му достига до 2-3 метра. Голѣминатa на Ениджевардарското езеро се мѣни периодически. Лѣтно време то намалява значително.

Езерото е богато съ риба. Лови се шаранъ и щука.

Въ Ениджевардарското езеро се вливатъ рѣкитѣ **Вода** и **Мъгленица.** На северъ отъ него се издига Паякъ пл., а на западъ — възвишенията на Дурла пл.

ЛЖГАДИНСКОТО ЕЗЕРО И БЕШИКЪ ГЬОЛЪ

Лжгадинското езеро има едно пространство отъ около 50 кв. клм. Най-голѣмата му дълбочина достига до 8 метра.

Северно отъ западната часть на езерото се намира гр. Лжгадина, а на югъ отъ него се простиратъ северозападнитѣ възвишения на Халкидическия полуостровъ.

Езерото **Бешикъ (Бешикъ гьолъ)** се намира на истокъ отъ Лжгадинското езеро. Бешикъ гьолъ заема една площь отъ 69 кв. клм. Чрезъ една малка рѣчица водитѣ му се изливатъ въ Орфанския заливъ.

Покрай южнитѣ брѣгове на двете езера минава желѣзнопжтната линия Солунъ-Драма.

ТАХИНСКОТО ЕЗЕРО

Въ югозападната часть на Серското поле се намира Тахинското езеро, което приема водитѣ на р. Струма. То е доста голѣмо и заема едно пространство отъ 157 кв. клм. Тахинското езеро се излива въ Бѣло море.

ПИРИНСКИТѢ ЕЗЕРА

Пиринъ планина се слави и съ нѣколко чудно красиви езера: тритѣ Бъндеришки езера, Василашкитѣ и Папазъ гьолъ.

Папазъ гьолъ или Попово езеро е най-голѣмото планинско езеро въ Македония. То се намира въ високо корито, заградено съ планински гребени. Езерото има елипсовидна форма. Чрезъ едно дълбоко ждрело, намиращо се на югоизтокъ, то се изтича чрезъ единъ многоводенъ оттокъ — началото на рѣка Ретиджа, която образува подолу нѣколко по-малки езерца.

НАШИТѢ ПЛАНИНИ

Македония има видъ на планинска страна. Голѣма часть отъ нашата родина е кръстосана съ високи планински вериги. Повечето отъ тѣхъ сж свързани съ лесноироходими проходи, други пъкъ сж раздѣлени съ вълшебни планински клисури и котловини и доста голѣми плодородни равнини.

Планинитѣ въ нашето отечество иматъ различна посока.

Македония има южeнъ наклонъ, отъ северъ на югъ. Билата на планинитѣ, които очертаватъ северозападната часть на Македония, образуватъ водораздѣлната линия между р. Дунавъ и Бѣло море.

Професоръ Д-ръ Г. Бончевъ раздѣля македонскитѣ планини въ четири групи, а именно — 1) голѣми гребенести планини, 2) масивни планини, 3) малки планини и 4) ридови планини.

По-важнитѣ отъ голѣмитѣ гребенести планини въ Македония сж следнитѣ: Пиринъ, Шаръ, часть отъ Рила, Рудока, Корабъ, Мокра, Камия, Селечка, Галичица, Караджица, Църна Гора, Осогово, Плачковица, Огражденъ, Алиботушъ, Бѣласица, Кожухъ и Вичъ.

Голѣми масивни планини сж: Баба планина, Якупица, Китка, Стогово, Караорманъ и пр.

По-важнитѣ отъ по-малкитѣ планини сж: Яма, Бистра, Дешатъ, Дрѣнова планина, Жеговецъ, Пѣсъкъ, Добра вода, Бабуна, Клепа, Бигла, Козякъ, Велика, Козница, Коджа балканъ, Суха Гора, Голекъ, Лисецъ, Плавица, Радова и Благуша.

Ридовъ видъ иматъ планинитѣ около Овчо поле, около Кичево, Бродъ, Крушево и Щипъ.

ПО-ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИ ПЛАНИНИ ВЪ ИЗТОЧНА МАКЕДОНИЯ

Въ източна Македония, т. е. на истокъ отъ лѣвия брѣгъ на р. Вардаръ, която раздѣля нашата родина на две почти равни части, (източна и западна) се издигатъ нѣколко високи пл. вериги. По-забележителни отъ тѣхъ сж: Пиринъ планина, часть отъ Рила, Доспатската планина (часть отъ Родопитѣ), Алиботушъ, Бѣласица, Огражденъ и Плачковица.

ПИРИНЪ ПЛАНИНА

Планино, Пиринъ планино,
Много си Пиринъ хубава! . .
(Народна пѣсень)

Пиринъ планина, която започва отъ прохода **Предѣлъ,** свързващъ Горна-Джумая съ Разлога, има юго-източна посока. Западнитѣ ѝ склонове се спущатъ стръмно надъ лѣвия брѣгъ на р. Струма, а часть отъ югоизточнитѣ ѝ разклонения достигатъ до Места.

Срещу западната часть на Пиринъ се намира Крѣсненската планина. Между величествени каменисти тераси, образувани отъ западнитѣ подножия на Пирина и Крѣсненската планина, тече рѣка Струма. Този красивъ планински проломъ се нарича Крѣсненско дефиле.

Югозападно отъ гр. Банско гордо и могжщо сж устремени къмъ висинитѣ най-красивитѣ пирински върхове: Елъ тепе (2,900 м.), Мангъръ тепе (2,860), Тодоринъ връхъ и др. Тази часть отъ Пиринъ пл. е мжчно проходима, а зимно време на много мѣста е недостжпна за човѣшки кракъ. Между тия върхове се намиратъ кристални планински езерца. По-известнитѣ отъ тѣхъ сж: **Василашкитѣ** езера (между **Тодоринъ връхъ** и **Елъ тепе**), **Бъндеришкото** езерце и най-голѣмото пиринско езеро **Папазъ гьолъ**.

Планинскитѣ потоци, които извиратъ отъ из-

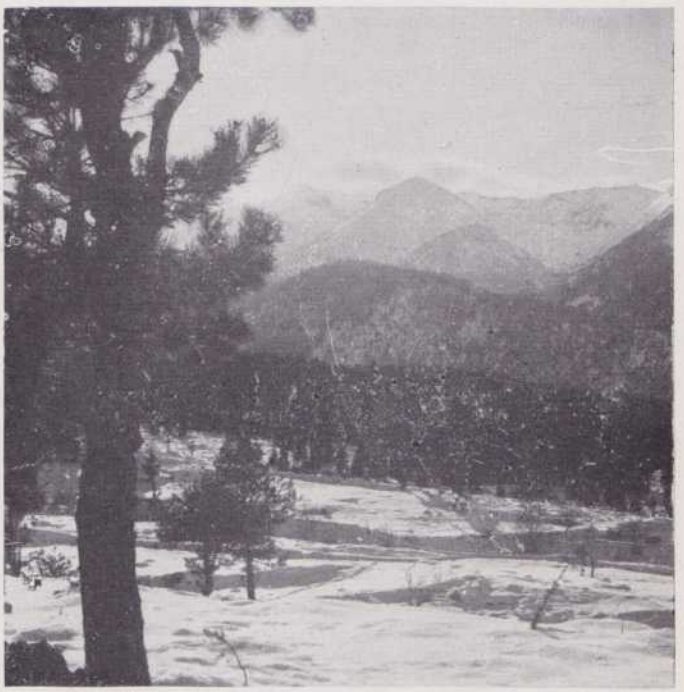

Пиринъ планина. Погледъ отъ гр. Банско

точнитѣ склонове на планината се втичатъ въ рѣка Места, а пъкъ ония, които прорѣзватъ западнитѣ ѝ склонове се вливатъ въ р. Струма.

Въ недрата на легендарната Пиринъ планина почиватъ тлѣннитѣ останки на Тодоръ Александровъ, безсмъртенъ вождъ на борческа Македония. Близо до неговия гробъ е погребанъ и непрежалимиятъ Симеонъ Евтимовъ.

Подъ Елъ тепе минава най-високиятъ проходъ въ Пирина (2 хиляди метра високъ) и по който може да се пжтува само лѣтно време. Тая планинска пжтека свързва Разложката котловина съ Мелникъ и Св. Врачъ.

Южнитѣ склонове на Пирина стигатъ до сегашната гръцко-българска граница, а по на югъ планинската верига се продължава. Тя е много по-

низка и разклонена. Тази планина се казва **Али ботушъ.**

Северната часть на Пиринъ планина представлява единъ високъ масивъ, а това е най-красивата часть отъ вълшебната македонска планина, по която се издигатъ високи каменисти върхове.

Срѣдната часть на склоноветѣ, които се спускатъ къмъ Предѣлския проходъ и Разложката котловина, сѫ обрасли съ красиви борови гори, отъ които се добива много добъръ дървенъ материалъ. Въ околноститѣ на Банско, село Добринище и Разлогъ се намиратъ редъ дъскорѣзници. Тѣ сѫ разположени по красиви пирински долини.

Пиринъ планина е най-високата и най-красивата македонска планина.

«За пръвъ пѫть, пише бълг. писатель Йорданъ Йовковъ, азъ виждахъ Пиринъ. Предъ очитѣ ми стоеше сѫщиятъ образъ, който е възставалъ въ въображението ми, всрѣдъ епичния лъхъ и суровитѣ картини на хайдушкитѣ пѣсни. Азъ виждахъ Пиринъ наистина хубавъ, гордъ, изправенъ високо въ небето, и отъ тамъ въ царствено

Пиринъ планина. Погледъ къмъ високи върхове отъ централния масивъ

величие и могѫщество спрѣлъ тежъкъ, неподвиженъ погледъ надъ високи други планини и усои. И властно, неотразимо възкръсваше едно голѣмо минало, многоизвестниятъ и кипящъ животъ на цѣли вѣкове, въ които има толкова много величие, толкова много поезия и красота, че не едно събитие е добивало фантастичностьта на приказка и не една личность продължава да живѣе въ боготворението на митъ.

«Колко подвизи, колко свето мѫченичество и колко безкръстни гробове на всѣка пѫтека и на всѣка чука на тоя Пиринъ, Пиринъ, по чийто снѣжни урви цъвтятъ еделвайси. Понѣкога природата изсипва много красота и много дарове само на едно мѣсто и свързва за всѣкога съ него сѫдбинитѣ на единъ народъ. И като въ древнитѣ религии, въ душата на народа се поражда една мистична обичъ и поклонение къмъ това мѣсто. Пиринъ има това поклонение и тая любовь».

РИЛА ПЛАНИНА

Една значителна часть отъ Рила планина (южнитѣ ѝ склонове) се намира въ предѣлитѣ на Македония. Тази часть отъ Рилския масивъ се спуща стръмно къмъ Разложката котловина и къмъ прохода Предѣлъ. Рила планина е една отъ най-мѫчнодостѫпнитѣ планини на Балканския полуостровъ. Западно отъ върха Мусала минава планински пѫть, който свързва Разложката котловина съ Самоковъ.

БѢЛАСИЦА ПЛАНИНА

Бѣласица се издига южно отъ долината на р. Струмешница. На истокъ тя достига до долината на р. Струма, а на западъ до р. Вардаръ.

Билото на Бѣласица планина, което върви успоредно съ долината на р. Струмешница, е доста високо. Най-високиятъ масивъ се издига югозападно отъ гр. Петричъ, който е разположенъ въ североизточнитѣ поли на планината. Върхътъ **Калабакъ** е високъ 2030 метра.

Известниятъ български журналистъ Данаилъ Крапчевъ описва по следния начинъ красотитѣ на Бѣласица:

«Преди изгрѣвъ слънце отъ върховетѣ на Бѣласица се открива чудна гледка, особено отъ югъ. Мъглата, която е легнала по полето и е обвила планинскитѣ върхове, бавно се раздира отъ слънчевитѣ лѫчи. Едно следъ друго се откриватъ езерата на източна Македония. Изпърво блѣсне Тахино, после Бутковското, следъ него Дойранското, Аржанъ, Пазарското и слънчевитѣ лѫчи се пренасятъ все по на западъ.

«Въ сѫщия редъ се освѣтяватъ и планинскитѣ върхове, които струва ти се, че сѫ освѣтени съ огънь, така рѣзко сѫ очертани. Тѣ сѫ ясно сини. Погледътъ опира въ величествения Олимпъ.

«Блѣсватъ и ширинитѣ на Бѣло море. Тасосъ едвамъ се очертава.

«Картината всѣки мигъ се мѣни: никога тя не прилича на себе си. Погледътъ волно се любува и не можешъ да се нарадвашъ».*

ОСОГОВСКА ПЛАНИНА

Голѣмата планинска верига, която носи горното име, се издига между градоветѣ: Кюстендилъ (България) и Кратово.

По билото на Осоговската планина, кѫдето се виятъ сръбскитѣ телени мрежи, върви сръбско-българската граница.

Осогово е доста висока планина. Върхътъ **Руенъ,** намиращъ се югозападно отъ Кюстендилъ, е високъ 2,250 метра.

Западната централна часть се снишава и образува лесно проходима седловина, т. е. прохода **Деве баиръ,** който свързва северна Македония съ гр. Кюстендилъ.

Осоговската планина е богата съ разни мине-

*) Д. Крапчевъ — «Изминатъ пѫть», стр. 295

рални руди. Въ околноститѣ на Кратово въ старо време се добивало сребро.

ПЛАЧКОВИЦА ПЛАНИНА

Западно отъ градчето Берово и източно отъ Щипъ се издига Плачковица планина. По билото на планината има добри пасбища. Плачковица е богата съ хубави борови гори и букови лесове. Въ низинитѣ вирѣятъ орехови и липови дървета. Чрезъ Голакъ планина Плачковица е свързана съ Осоговската верига.

ПЛАНИНИ ВЪ ЗАПАДНА МАКЕДОНИЯ

Западна Македония е кръстосана съ множество планини, отъ които по-важни сж следнитѣ: Шаръ, Западно-македонската планинска верига (Бигла, Пелистеръ, Вичъ, Снѣжникъ, Крушовската планина), Нидже, Дурла, Докса, Караджица, Бабуна, Галичица, Грамосъ, Пиндъ и др.

ШАРЪ ПЛАНИНА

Шаръ планина, една отъ най-високитѣ планини въ Балканския полуостровъ, се намира въ северозападната часть на нашето отечество. Още отъ древни времена нейното било е опредѣляло етнографската граница на македонскитѣ българи. На северъ отъ Шаръ планина се намира Косовската область, а на западъ Албания. «Шаръ планина, казва покойниятъ Василъ Кънчовъ, стои като колосална стена между Македония и Стара Сърбия съ Албания».

Шарската планинска верига, която има западно и югозападно направление, е дълга около 120 клм. Германскиятъ пѫтешественикъ Гризебахъ, който е проучилъ Шаръ и се изкачилъ по нейнитѣ най-високи върхове, ни е оставилъ следното описание за красотитѣ на тая дивна македонска планина: «Отъ Тетовското поле, казва Гризебахъ, веригата има югозападенъ видъ, като Пелистеръ, гледанъ отъ Битолското поле, но Шаръ превъзходствува съ голѣмото пространство, което заема, съ голѣмата си височина и съ това, че закржглените му върхове по-величествено се издигатъ надъ останалия гребенъ».

Личниятъ шарски връхъ Люботрънъ е високъ 2496 метра.

На римлянитѣ Шаръ планина е била известна подъ името СКАДРУСЪ. Френскиятъ пѫтешественикъ Ами Буе твърди, че сегашното й название е произлѣзло отъ славянската дума **шаренъ.**

Шаръ планина се слави съ съ богатата си разтителость. Политѣ на планината сж украсени съ прекрасни овощни градини. Тетовскитѣ ябълки и шарскитѣ кестени сж прочути изъ цѣлия Балкански полуостровъ. По височинитѣ се намиратъ прекрасни пасбища. По долнитѣ склонове на планината вирѣятъ хубави дѫбови гори, а по-нагоре идватъ буковитѣ лесове. Шаръ планина е богата, сѫщо така, съ борови гори и дивечъ.

ЗАПАДНО-МАКЕД. ПЛАНИНСКА ВЕРИГА

Съ горното название пок. В. Кънчовъ именува редица планини въ Западна Македония, които нѣматъ общо име. Тази голѣма планинска верига започва отъ Шаръ, или по-точно казано отъ седловината **«Пресѣка»**, презъ която минава важниятъ проходъ свързващъ Кичево съ Охридъ.

По-важнитѣ части на Западно-македонската пл. верига сж известни подъ следнитѣ имена: планината Мала Бигла, Пелистеръ, Баба пл., Вичъ и Снѣжникъ.

Мала Бигла. Нейнитѣ склонове достигатъ до прохода **Гявато,** който свързва Битолската равнина съ Албания.

Пелистеръ. Тоя голѣмъ и доста високъ дѣлъ отъ Западно-македонската планинска верига се простира между Пелагонийското (Битолското) поле и Преспа. Най-високиятъ й връхъ Пелистеръ величествено се издига надъ планинския масивъ. Гледката, която се открива отъ него е незабравима. Рѣката **Драгоръ,** която извира отъ високитѣ склонове на планината и която се спуска къмъ Битоля, е образувала дълбока долина. Западнитѣ склонове на планината се спускатъ къмъ Преспа. Срѣднитѣ части на Пелистеръ сж образсли съ хубави борови гори.

Баба планина. Така се именуватъ мжчнопроходимитѣ планински възвишения, които се издигатъ между Битолското поле и югоизточнитѣ брѣгеве на Голѣмото Преспанско езеро, значи на югъ отъ Пелистеръ. Южнитѣ части на планината, известни подъ името Буфска планина, се снишаватъ постепено и образуватъ седловината, презъ която минава Песодерскиятъ проходъ, свързващъ Битолското поле, съ Костурската котловина.

Вичъ планина. Тоя високъ планински масивъ е добилъ името си отъ върха **«Вичъ»**, който е високъ 2,065 метра. Политѣ на планината сж гжсто населени. Източнитѣ склонове на Вичъ, които се спускатъ стръмно, сж украсени съ хубави гори отъ букъ, дѫбъ и габеръ. Голѣма часть отъ разклоненията на планината се спускатъ къмъ Костурската котловина. Единъ отъ източнитѣ склонове на Вичъ, наричанъ **Невеска** планина, свързва Западно-македонската верига съ **Нидже пл.**

Снѣжникъ планина. Съ това име се нарича тая часть отъ Западно-македонската планинска верига, която се издига южно отъ Клисурската планина. Единъ отъ склоноветѣ на Снѣжникъ се спуска къмъ Островската сѣдловина. Върхътъ Снѣжникъ е високъ 2,111 метра. Западниятъ склонъ на Снѣжникъ планина достига до р. Бистрица.

НИДЖЕ ПЛАНИНА

Както отбелязахме по-горе Нидже планина е свързана (чрезъ единъ отъ източнитѣ склонове на Вичъ) съ Западно-македонската пл. верига. Централниятъ масивъ на Нидже се издига на северъ отъ Островското езеро. Западнитѣ склонове

на планината стръмно се спускатъ къмъ долината на р. Черна.

Нидже планина представлява в и с о к а и доста разклонена планинска верига. Най-северниятъ край на веригата се казва **Кожухъ планина,** която достига до дѣсния брѣгъ на р. Вардаръ и образува една отъ стенитѣ на Демиръ капия.

Д у р л а и Д о к с а

На югъ отъ Владовския проходъ се издига Дурла планина. Тя е свързана съ Нидже чрезъ низката седловина, която образува Владовския проходъ, презъ който минава желѣзнопжтната линия Солунъ-Битоля и шосето, което свързва Мегленската долина съ Битолското поле и Костурската котловина.

Дурла пл. е доста висока. По нейния правиленъ гребенъ се издигатъ купелообразни върхове. Източнитѣ склонове на планината се спускатъ къмъ прекрасната Мегленска котловина, а западнитѣ ѝ разклонения — къмъ Островското езеро и Сарж Гьолската низина.

Докса планина се намира на югъ отъ Дурла. Източнитѣ ѝ склонове се спускатъ къмъ градоветѣ Негушъ и Беръ. Най-южнитѣ разклонения на планината достигатъ до лѣвия брѣгъ на р. Бистрица.

П а я к ъ п л а н и н а

Между рѣкитѣ Вардаръ и Мъгленица и северно отъ Ениджевардарското езеро се издига Паякъ планина. Билото ѝ е закржглено и гористо.

Г а л и ч и ц а п л а н и н а

Източнитѣ склонове на Галичица планина допиратъ до западнитѣ брѣгове на Голѣмото Преспанско езеро. Главниятъ масивъ на планината се издига като стена между Охридската котловина и Преспа и дветѣ голѣми македонски езера: Охридското и Преспанското.

Най-високитѣ върхове на Галичица се издигатъ отъ срѣдната ѝ часть. Въ тая часть планинското било е много високо (надъ 2,00 метри).

Въ западнитѣ подножия на Галичица, кацналъ върху една скала, която е надвесена надъ Охридското езеро, се намира монастирътъ Свети Наумъ. Тукъ се намира пленителенъ голѣмъ изворъ, отъ който буйно блика кристална вода.

Б а б у н а, К а р а д ж и ц а, Д а у т и ц а и С е л е ч к а п л а н и н а

Тия планини заематъ едно доста голѣмо пространство между рѣкитѣ Вардаръ и Велика (Трѣска). Отъ централниятъ масивъ се разклоняватъ: Караджица, (на северо-западъ), Даутица (на югозападъ) и Бабуна (на югоизтокъ).

Бабуна на югъ достига чакъ до Плетварския проходъ, който се намира на изтокъ отъ гр. Прилепъ. Презъ него минава шосето Битоля-Прилепъ-Велесъ. По-краткиятъ пжть отъ Прилепъ за Велесъ минава презъ Бабунския проходъ.

Селечка планина се намира южно отъ Плетварския проходъ. Тя е добила името си отъ селото Селце, което се намира въ западнитѣ ѝ подножия, близо до гр. Прилепъ.

Отъ височинитѣ на село Плетваръ се открива чудно красива панорама. Отъ тамъ се виждатъ: гордия Пелистеръ, разклоненията на Мориховскитѣ планини, височинитѣ по които се намиратъ Маркови кули и други гиздави планини.

Г р а м о с ъ и П и н д ъ

Най-северната часть на Пиндъ планина се нарича Грамосъ.

Вододѣлното било на тия планини очертава часть отъ югозападната граница на Македония.

Голѣмиятъ масивъ на Пиндската верига, която има южно направление (отъ северъ къмъ югъ), се издига южно отъ Нестрамската котловина, презъ която тече рѣка Бѣлица.

Източнитѣ склонове на Пиндъ се спускатъ къмъ долината на р. Бистрица и заематъ пространството между Хрупища и завоя на Бистрица.

Пиндъ е голѣма, висока и мжчнопроходима планина.

По-важнитѣ върхове на македонскитѣ планини

(Височина въ метри)

Св. Илия (Олимпъ) — 2,985 м.; **Елъ Тепе** (Пиринъ) — 2920 м.; **Елининъ връхъ** (Родопитѣ) — 2,731; **Пеистеръ** (Западно макед. пл. верига) — 2,549; **Якупица** (Вардарската пл. верига) — 2530; **Каймакъ-чаланъ** (Нидже пл.) — 2,525; **Люботрънъ** (Шаръ пл.) — 2,496; **Руенъ** (Осогово) — 2,103; **Вичъ** (Вичъ пл.) — 2,065; **Галичица** (Галичица пл.) — 2,043; **Али Ботушъ** (Али Ботушъ) — 1,800; **Козякъ** (Бабуна пл) — 1,556; **Голакъ** (Манешъ) — 1,551; **Добро поле** (Мориховско) — 1,500; **Златовръхъ** (Бабуна пл.) — 1,458.

БОГАТСТВАТА НА МАКЕДОНСКИТѢ ПЛАНИНИ

Въ недрата на нашитѣ красиви планини се криятъ голѣми минерални богатства.

Досега въ Македония сѫ открити ценни руди въ следнитѣ мѣста:

Въ Кратовския и Паланечки райони има залежи отъ желѣзни, сѣрни, оловно-сребърни, манганови, цинкови и др. руди. Нѣкои отъ рѣкитѣ въ тая область иматъ златоносенъ пѣсъкъ.

Въ Нидже, Мориовската область, Воденско и Тиквешко сѫ открити камени вѫглища, гипсъ, хромъ, синъ камъкъ и др. минерални богатства.

По височинитѣ на Бигла има желѣзно-манганеви руди.

Възвишенията около с. Горно Броди, Серско, сѫ богати съ желѣзни руди.

При едно по-системно проучване на подземнитѣ богатства въ Македония ще се открияТъ нови минерални богатства.

Въ Пиринската область има залежи отъ добри камени вѫглища.

Пиринъ се слави не само съ своята красота, но и съ гѫститѣ си борови гори, отъ които се добива първокачественъ дървенъ материалъ.

И тъй, нашата родина, която е щедро надарена отъ природата не само съ неописуеми хубости, но и съ голѣми богатства, крие въ себе си всичкитѣ възможности за блѣскавъ стопански прогресъ въ много направления. Но за това е нуждно, преди всичко, една Свободна и Независима Македония.

КРАСИВИ ИЗГЛЕДИ ОТЪ НАШАТА РОДИНА

Изгледъ отъ легендарната и вълшебна Пиринъ планина. Нейнитѣ високи върхове сѫ украсени съ бѣлоснѣжни корони и съ рѣдкото и неувѣхващо планинско цвѣте Еделвайсъ. Пиринъ планина е единъ отъ най-скѫпоценитѣ брилянти отъ короната на живописната ни Родина

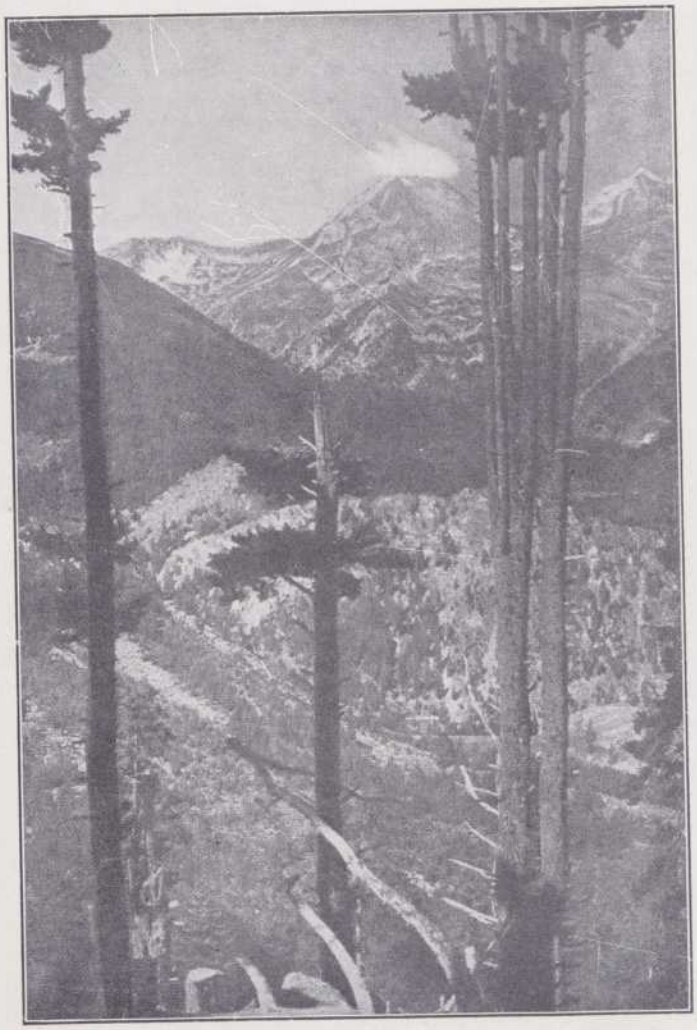

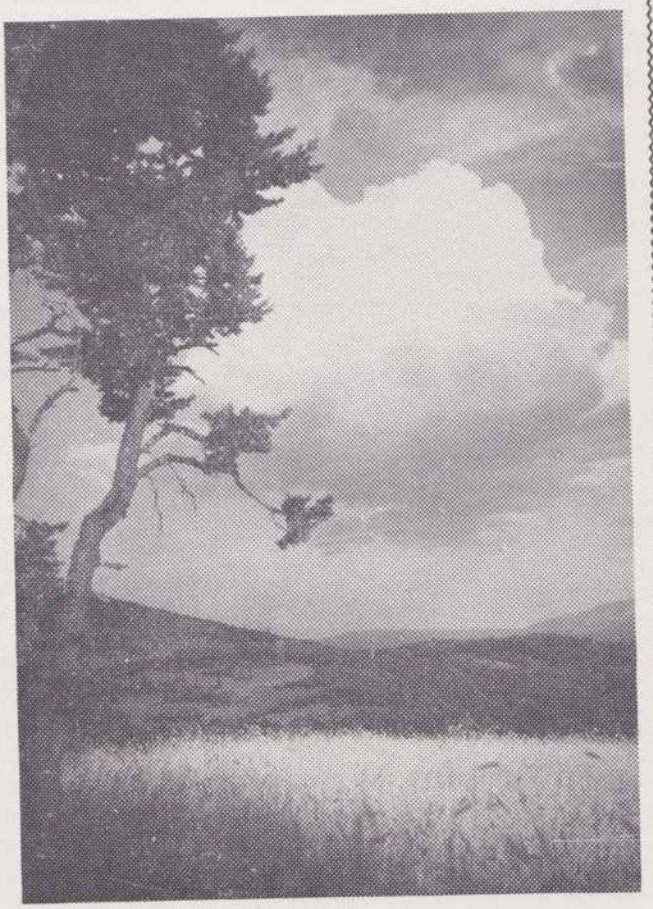

Живописенъ кѫтъ отъ мѣстността «Юндола», намираща се на границата между Македония и България. Отъ това мѣсто се открива красива панорама къмъ Пиринъ планина, Родопитѣ, Рила планина и Разложката котловина. «Юндола» е прочуто курортно мѣсто. Презъ него минава прохода, който свързва долината на рѣка Места съ тая на рѣка Марица

ЖИВОПИСНА МАКЕДОНИЯ

МЕГЛЕНСКО
(отъ В. Кънчовъ)

Мегленъ, едно отъ най-красивитѣ мѣста на Македония, представя една елипсообразна равнина, продължена отъ къмъ ю. з. около 5 часа пѫть, разширена около 2 до 2 и половина часа и заградена околовръстъ съ високи и стръмни планини, които съ своитѣ ребра и високи зѫбести гребени даватъ чуденъ колоритъ на тая котловина. Откъмъ с. и. планината **Уши,** която свързва Паякъ съ Кожухъ, е низка и удобна за проходъ, а отъ къмъ ю. и. Мъгленица си е пробила пѫть презъ караманскитѣ ридове и е отворила котловината. Това е една мѣстность — пише Д-ръ Вайгандъ, който е посетилъ Мегленъ въ 1890 год. — затворена отвсѣкѫде съ стръмни високи планини, отъ които слизатъ множество потоци, каквито сѫ Слатина, Голѣма рѣка, Бѣлица, които напояватъ равнината; съединени подъ име Мъгленица, тѣ текатъ въ южна посока.

И наистина Мегленъ се ползува съ най-благоприятни условия да стане пребогата мѣстность и удобно климатическо мѣсто за болни. Тукъ ставатъ всѣкакъвъ видъ овощия, между които особено се славятъ ябълкитѣ. Земята произвежда въ изобилие всички произведения, присѫщи на срѣдиземноморския поясъ. При единъ добъръ режимъ Мъгленъ ще се обърне на несравняема градина.

ГРАДЪ ВОДЕНЪ И ОКОЛНОСТИТѢ МУ
(отъ проф. Д-ръ Иширковъ)

Много краища на Македония сѫ чудно хубави. Тѣхъ можемъ да посочимъ като всесвѣтски красиви кѫтове, които нѣматъ равни на себе си. Воденъ, напримѣръ, това е разкошенъ даръ на пиродата, резултатъ отъ най-романтично съчетание на природнитѣ сили. Помислете си за едно плато отъ тарвертинъ, създание вѣковно на варовитата вода, която излиза изъ земята на единъ пѫть, като подводенъ оттокъ на Островското езеро. Платото се спуска отново съ височина поголѣма отъ сто метра, а въ политѣ му се разлива плодородно поле. Върху платото лежи гр. Воденъ; много негови кѫщи стърчатъ надъ самия спусъкъ и изъ тѣхнитѣ прозорци се открива омаенъ изгледъ къмъ широкото поле, покрито съ гѫста растителность, чиято преснота и хубава зелена боя ни поразява съ своитѣ най-различни нюанси. Това красно поле носи хубавото име **Лѫгъ**.

Рѣката Нисия, раздѣлена естествено и отъ човѣшка ржка на много вади, навлиза стремливо въ града и тече ту презъ открити поляни между грамадни стари платани, наричани тука явори, ту се провира изъ тѣснитѣ улици на града, покрити съ лози, нависнали сѫщевременно съ узрѣли гроздове и благоуханенъ цвѣтъ, ту се губи въ самитѣ кѫщи, докато стигне най-после ржба на платото и полети съ шумъ къмъ низината. Грандиозни сѫ водопадитѣ на Тиволи въ Италия, които скачатъ сѫщо отъ травертиново плато, но на тѣхъ липсва оная растителна обвивка, която придава особена прелесть на воденскитѣ. Предъ бистритѣ снопове вода, която се хвърля съ мощь отъ височината и ту се губи въ зеленина, ту, ударена о нѣкоя изда-

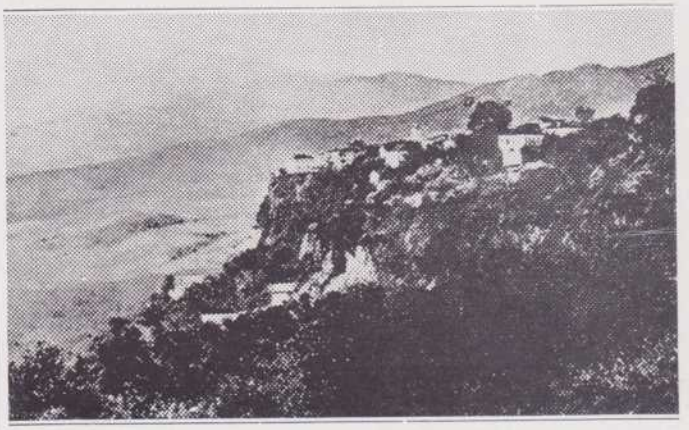

Изгледъ отъ гр. Воденъ

дина, се пръска на прахъ, за да се събере малко по-долу въ нѣкой улей издълбанъ въ травертина, и стигне най-после дъното, дето се образуватъ често красиви малки езера — може да дойде до възторгъ и най-голѣмиятъ меланхоликъ. Предъ величественитѣ воденски водопади може да почувствува всѣки човѣкъ наслада и потикъ на ума къмъ разсѫждения отъ различенъ характеръ.

КРѢСНЕНСКАТА КЛИСУРА
(отъ Илия Ивановъ)

Между Крѣсна планина и Каршияка лежи тѣснината, известна съ името **Крѣсненска клисура.** Тѣснината е дълга около 25 клм. и навсѣкѫде окото жадно гълта дивнитѣ прелести на природата. Рѣката (Струма), спъвана и тласкана отъ мощни канари, които я обикалятъ е принудена да криволичи изъ дълбоката тѣснина и съ мжка да си пробива пѫть на югъ. Всѣка кривина ни о т к р и в а предъ очитѣ особенъ миръ, дето окото вижда само стръмнитѣ гористи ридове по странитѣ, буйната шумяща рѣка въ дъното на долината и малка часть отъ синьото небе, което наднича между планинскитѣ върхове. До срѣдата на клисурата двете срещуположни планински вериги силно се доближаватъ. Тукъ е най-тѣсната часть на клисурата.

—o—

КЪМЪ ГРОБА НА ТОДОРА

Трѣбва наистина човѣкъ да преброди тоя край, за да се убеди, че мѫчно може да му бѫде господарь оня, който не владѣе сърдцата на хората му. Всѣки кѫтъ е неуязвимо комитско гнѣздо. Не напраздно византийцитѣ сѫ се заровили толкова дълбоко, построили крепоститѣ на Мелникъ и него избрали за мѣсто на почивка на непріятнитѣ императорски сановници. Скоро се смирявали непокорнитѣ — строели черкви и параклиси — въ самота и молитва да достигнатъ промѣнливостьта на немилостивата човѣшка сѫба.

Мелникъ е единъ отъ главнитѣ пирински входове — никога нѣмалъ другъ господарь освенъ свободниятъ хайдутинъ и организираниятъ комита.

Пѫтечката се вие около свѣтлата струя на потечето, ние не сме неканени гости въ това царство на легендитѣ, а все пакъ се оглеждамъ понѣкога: дали нѣма да мѣрна нѣкой комита, сѣдналъ на чуката, преметналъ карабина на колѣно — пуши и ни оглежда. . .

Би имало на какво да се посмѣе, ако наистина ни мѣрнеше отнѣкѫде: колосани, размекнали вече отъ потьта яки, лъснати половинки обуща, преметнати презъ рамо палтенца — ни за слъще, ни за дъждъ — крачимъ, уморени още отъ равнището и нервно се препираме, кой повече е ходилъ. Не се намѣри ни единъ да не е минавалъ най-малко шейсеть километра на день. . . Нѣкога, разбира се: сега би било безумие да се повтарятъ момчешки лудории.

Минаваме нѣкои кѫщици, изоставени отъ пръснатитѣ по работа стопани. Слънцето напича, жълтата пѫтека се вие въ настойчивъ нарастващъ наклонъ и ни се ще, поне за утеха, да попитаме нѣкого:

— Близо ли е?

При единъ завой срещаме едно козарче, но то така небрежно подхвърли:

— Гроба ли? . . Ей-го хе! — че съ горчиви усмивки се спогледахме: «ей-го-хето» бѣше една огромна стръмна стена, до която щѣхме да долазимъ най-малко следъ часъ.

Закипѣха съ нова сила разговоритѣ за липсата на «чувството за разстояние» у народи ни.

Позасмѣхъ се:

— Хората, които всѣки день сноватъ десетки километри нѣматъ това чувство, а ние, задъхващитѣ се на всѣки десеть метра го имаме — вѣтъръ!

— Не е вѣтъръ, приятелю! — озлобено ми отвръща едничкиятъ колега — белетристъ. — Азъ мога на едно мѣсто да стоя и мислено да постигна разстоянието. Чувството за разстояние се ражда въ главата, а не въ краката.

Жегата е толкова голѣма, че последното доказателство се стовари като камъкъ на плещитѣ ми: замълчахъ.

Гробътъ на Тодоръ Александровъ и другаря му, или както тукъ го наричатъ само «гроба», е далече предъ насъ, но за хората въ тоя край, той си е близо, «ей го хе» — други чувства, отдавна сѫ измѣстили и убили чувството на разстояние.

Бихъ могълъ да кажа това, но махвамъ рѫка и избързвамъ следъ единъ отъ другаритѣ. Поетъ е, но и пъргавъ туристъ и тъй като белетристиката никога не трѣбва да отстѫпва на поезията — надпреварата скоро ни изморява.

Единъ свещенъ кѫтъ отъ родната земя. Долината, която води къмъ мѣстото, кѫдето е погребанъ Т. Александровъ. Неговиятъ гробъ е означенъ съ знака (×)

По едно време поетътъ се отби край пѫтечката, обхвана и заскуба едъръ бусъ метличина. Знамъ, а питамъ:

— За какво ти е?

— За гроба!

— И горе има: тамъ ще наберемъ!

— Искамъ оттука да го изнеса.

Поетъ.

Но когато минаваме край последната макова градина, на свой редъ покатервамъ насипа и откѫсвамъ нѣколко едри кърваво червени и нѣжно бѣли едри цвѣтове.

— Е-хей! Оти кѫсашъ мака бе?

Отде да знамъ, че и въ тоя пущинакъ имало невидимъ пазачъ.

— За гроба! За гроба! — викамъ неволно въ отговоръ.

— Може! Може! — изведнъжъ долетя наново невидимия повикъ. — Още, още откѫсни!

Стигаха и тия, незнайни сине, съ кървавъ трудъ засадилъ своята градинка. И най-хубавото

цвѣте ще увѣхне следъ часъ, но щастливъ ще е въ гроба си вождътъ, ако би могълъ да почувствува простата възторжена любовь на душитѣ ви. Въ служба на Васъ е загиналъ — отплатете се, като бѫдете достойни синове на земята си.

Поетътъ незабелязано ме е изпреварилъ — мѣрка се между търнацитѣ доста високо предъ мекъ. Немислимо е да го догоня, примирявамъ се и се утешавамъ съ мисъльта, че по-лекитѣ тѣла всѣкога по-бързо се издигатъ нагоре.

Настигна ме Тошо, едничкиятъ отъ всички шофьори, които не съмъ ненавиждалъ. Пъхтимъ като разбити фордови коли.

— Тошо, не е като . . . въ колата?

— Нищо . . . не би ми било . . . ако не бѣше . . . това палто . . . Що ли го взехъ!

— Не е до палтото, ами до краката: отвикналъ си . . .

— Вѣрно! — изведнъжъ се съгласи той — Я, моля те, да поседнемъ.

Приседнахме, а надъ главитѣ ни се понесе насмѣшливиятъ повикъ на «поезията».

— Хо-хо-хо-о . . .

— Изкачилъ се е . . . — завистливо, уморено добавя следъ минута Тошо.

Завистьта, предчувствуваната наслада отъ почивката, а може би и отъ желанието на свой редъ да се посмѣемъ на ония, що сѫ следъ насъ ни даватъ нови сили. Закрачваме, но къмъ срѣдата на последната стена, мърморенията на Тошо срещу палтото ставатъ все по-чести и скоро го загубвамъ въ търнака. Когато съмъ на хребета, виждамъ го все още да седи до пѫтеката.

— Хо-хо-хо-о . . . — викамъ съ последни сили и самъ се просвамъ съ разбито сърдце на тревата.

Поетътъ съвсемъ се е изгубилъ. Тръгвамъ наслуки и следъ двеста-триста метра виждамъ червения покривъ на черквицата. Протичвамъ нивата безъ да търся пѫтека и спирамъ подъ камбаната, привързана за опушена греда. Стара, низка, прихлупена, за да устоява на бѣснитѣ пирински вѣтрове черквица. Стрехитѣ ѝ се спускатъ далече навънъ и закриватъ много мѣсто — сушина на лошо време. Построена е между два огромни ската на Пирина, на обло възвишение, изпоядено отъ западъ отъ страшнитѣ пѣсъчни сипеи, губещи се въ бездънитѣ на пороищата. Въ дъното на изтокъ се издига масива на Пирина, срещу него тръпне въ маранята Бѣласица, а встрани, на югоизтокъ, смръщено, като да ревнува, ги поглежда мрачниятъ Али-ботушъ. Щастливъ е смъртниятъ, надъ чиито гробъ бди такава великанска стража. Свалямъ шапка, тръгвамъ къмъ желѣзната ограда на бѣлия гробъ, а при всѣка стѫпка ми се струва, че става все по-тихо — дълбока, страшна тишина. Спирамъ до оградата, гледамъ два кръста отъ черно напръсканъ мраморъ:

. . . Падна убитъ . . .

. . . Падна убитъ . . .

Отъ близкия люлякъ изведнъжъ се донесе едно тихо, сподавено

— Гу-гу-у . . . гу-у . . . гу-гуу-гуу . . .

Едничка сивата, скръбна птица проплаква надъ гроба на двамата герои и въ страшната тишина гласътъ ѝ бѣ толкова безнадеждно тѫженъ, като да бѣ сбралъ въ себе си мѫката на всички македонски майки, плакали по своитѣ рано загинали синове

— Гууу-гууу . . . гу-гууу-гууу . . .

И пакъ тишина — величествена, дълбока, глуха, надгробна, страшна пиринска тишина.

Незнайна рѫка на чужденецъ-поклонникъ е написалъ съ вѫгленъ на стената на гроба: **Животътъ е сънь.**

За нѣкои — може би, но не и за тия, които почиватъ подъ присаденитѣ, вече подивѣли цвѣтя. Не бѣше сънь, спокоенъ, миренъ, а огънь на пирински борини — изгорѣха, преди да могатъ да си починатъ. Почивката за тѣхъ бѣше по-страшна отъ смъртьта и смъртьта по-страшна отъ почивката на вѣчния сънь.

Не бѣше сънь животътъ имъ.

Орлинъ Василевъ

ДЕМИРЪ-КАПУ

(отъ Н. Суринъ)

«Демиръ-Капу» значи на турски желѣзни врата. Подъ това име е прочуто едно отъ най-красивитѣ дефилета, което се намира точно въ срѣдата между Солунъ и Скопйе и служи наистина, като врата, отъ която се влиза въ Тиквешко, когато се пѫтува отъ Солунъ по желѣзницата. Едно отъ разклоненията на Марианска планина, подъ името «Краста», пресича тукъ течението на Вардаръ, и той презъ една тѣсна пукнатина всрѣдъ грамадни отвесни скали си пробива пѫть съ грозенъ ревъ, стиснатъ въ тѣсното си корито, минава това препятствие. Когато наближи това мѣсто отъ станция Удово (или Струмица), влакътъ върви по брѣга на Вардаръ всрѣдъ стръмни гористи планински склонове. Подалитѣ се изъ прозорцитѣ на влака пѫтници съ нетърпение чакатъ да видятъ прочутата очарователна гледка на Демиръ-Капу.

Това удоволствие тѣ получаватъ само за нѣколко минути. Следъ единъ завой предъ влака се появяватъ високи розови и виолетови скали съ най-фантастични очарования, които съвършено затварятъ пѫтя; но влакътъ прави нѣколко завои по единъ тѣсенъ корнизъ надъ бурливата рѣка, подъ каменнитѣ стени. Отсрѣщния брѣгъ съвършено недостѫпенъ — отвесни скали се издигатъ направо отъ водата, и върховетѣ имъ мѫчно могатъ да се съгледатъ отъ прозорцитѣ на вагона.

Следъ една минута цѣлата тая картина внезапно изчезва въ тъмнина. Влакътъ минава презъ единъ кѫсъ тунелъ и излиза на една широка равнина, по която бавно и мирно тече Вардаръ, а брѣговетѣ му сѫ покрити съ оризища и богати ниви.

ОСТРОВИТѢ ВЪ ПРЕСПАНСКИТѢ ЕЗЕРА*

Останкитѣ отъ Самуиловитѣ дворци

Въ водната маса на Голѣмото и Малкото езеро се издигатъ малки скалисти острови. Два отъ тѣхъ сѫ въ Голѣмото езеро: «Голѣмъ градъ» и «Малъкъ градъ». «Аилъ» се нарича островътъ въ Малкото езеро и другъ малъкъ — «Видренецъ». Островътъ «Голѣмъ градъ» стърчи между гърлата на заливитѣ: Завиръ, Нивичкия и Пустечкия. Той е дългъ около километъръ и има почти кржгла форма. Отвсѣкждe е заобиколенъ съ отвесни скали, само отъ две мѣста има лесенъ достжпъ и тамъ има калдъръмъ, който извежда на островчето. Вжтре е равнина, обрасла съ гжстъ буренякъ и съ множество горски и градински дървета. Разкошно е островчето съ своитѣ сливи, буреняци и разорени черкви и палати. Тукъ царь Самуилъ е почивалъ подиръ дългитѣ борби съ старитѣ неприятели на българщината. Тукъ той събиралъ войводитѣ на пиръ и на съветъ. Тукъ срѣдъ дивната красота, която го забикаляла, е намиралъ, вѣроятно, едничкото утешение въ злочестинитѣ, що го сполѣтѣха къмъ края на неговия животъ. Остатъцитѣ отъ царскитѣ градини не сѫ изтрити съвършено отъ вѣковетѣ. На всѣка крачка се срещатъ плодовитѣ дървета. Има бадеми, смокви, ябълки, круши. А пъкъ лозитѣ отъ острова даватъ, споредъ селянитѣ, такъво хубаво вино, каквото нѣма по тоя край. Сега никой не живѣе на това живописно мѣсто. Като че ли се бои околното население отъ старитѣ развалини, или пъкъ развалинитѣ нарочно прогонватъ пришелцитѣ, като не желаятъ да иматъ въ съседство бедни колиби! И въ злочестината си, тѣ пазятъ своето царско достоинство!

Сжщиятъ островъ, презъ време на Илинденското възстание, съ своитѣ пещери и мжчно достжпни скали, представляваше най-отдаленото и уединено мѣсто на околното българско население за турскитѣ преследвания. На него прекара страшнитѣ дни населението отъ съседнитѣ села. Турскиятъ аскеръ, за да застави населението да се предаде, насочи къмъ острова гърлата на нѣколко артилерийски батареи отъ най-достжпното за цельта мѣсто. Гранатата, обаче, на първия изстрелъ падна въ водата само нѣколко крачки отъ острова. Втората и третата гранати сжщо не постигнали цельта и артилерията най-после се убедила, че разстоянието е голѣмо за нейнитѣ гранати, за да може да се спаси населението отъ ужаснитѣ последствия на бомбардировката.

«Малкиятъ градъ» личи въ Пустечкия заливъ. Той е малъкъ и скалистъ островъ съ слаба растителность и на върха пещера, въ която уцелѣла черквица. Въ Малкото езеро стърчи историческия островъ Аилъ (Ахилъ), дето личатъ остатъци отъ патриаршеската катедрала Св. Ахилъ, издигната въ паметъ на победата, що издържалъ Самуилъ надъ единъ тесалийски князъ, отъ кждето задигналъ и мощитѣ на Св. Ахилъ. Той е най-дългъ островъ. Има изгледъ на човѣшка стжпка и е дългъ 1,700 метра, а широкъ — 500 метра.

*) Георги Трайчевъ — «Преспа»

ЕДНА КРЕПОСТЬ НА МАКЕДОНСКИТѢ РЕВОЛЮЦИОНЕРИ

(отъ Албертъ Сонинксенъ)

За Ениджевардарското езеро, което служеше за прибѣжище на славния македонски герой Апостолъ войвода, намираме следното описание въ книгата «Изповѣдьта на единъ четникъ» отъ покойния американски журналистъ Албертъ Сонинксенъ:

«Влѣзохме въ лодката четирима на брой и плувахме по течението на синята мъгла. Обзе ни едно особено усещане на подемъ, като че ли се устрѣмихме въ пространството. Нищо не се виждаше, даже мжтната вода, по която се движехме. Надъ главитѣ ни бързо се полюлѣваха и изчезваха клони, като черни, тайнствени предмети. Ние се движехме съ голѣма бързина.

Мъглата започна да оредява и неочаквано се дръпна като откри околната мѣстность.

Лодкитѣ ни бѣгаха по широкъ каналъ, край насъ се движеха гори полунаводнени, черни безлисти дървета и пълзящи растения, легнали и треперящи надъ калната вода. Тукъ-тамъ се откриваха пространства черна тръстика.

Отклонихме се отъ широката рѣка и почнахме да се провираме между чернитѣ стволове на дърветата и тунели отъ преплетени клоне. Плувахме бавно. Единъ тласкаше лодката съ прътъ, който опираше дъното на водата. Роякъ д и в и птици се виеха надъ главитѣ ни. Отъ едно гнѣздо изхвръкна соколъ. Ние навлѣзохме въ малки лагуни, отъ които се виждаха открити пространства вода. Диви патици и гжски се вдигаха. Зърнахъ неподвижни и съзерцателни жерави, които се оглеждаха въ тихата вода. Дърветата започнаха да оредяватъ. Плавахме по тѣсенъ в о д е н ъ пжть, който криволичеше презъ широка тръстика, която нѣкжде преплиташе стъблата си и ние минаваме подъ тѣхния сводъ.

Неочаквано за менъ, навлѣзохме въ открито езеро и срещу насъ се откри малъкъ островъ, на чийто брѣгъ имаше две папурови колиби. Отъ едната димѣше. Чу се викъ, и около двадесеть души излѣзоха отъ колибитѣ. Това бѣха хора съ дълги коси, нѣкои съ бради, но всички облѣчени съ познатитѣ сиви потури и бѣли навуща. Тѣ се събраха при пристана и едновременно ни поздравиха съ ура. Нашитѣ хора имъ отговориха.

— Това е нашиятъ постояненъ гарнизонъ, обясни ни Лука, воденски околийски войвода».

—o—

СВЕЩЕНИТѢ МАКЕДОНСКИ ВОДИ

Германскиятъ ученъ Хайнрихъ Ванкелъ, който обиколи по-забележителнитѣ мѣста въ Македония, написа нѣколко бележити статии за природнитѣ хубости на нашата Родина и нейнитѣ исторически мѣста. Тия статии бѣха публикувани въ списание «Родина», органъ на Мак Млад. Съюзъ въ България. По-долу даваме извадка отъ статията му подъ горния надсловъ.

Огромнитѣ кръстителници на християнскитѣ славяни сѫ светитѣ езера на Охридъ и Преспа. Отъ тукъ сѫ тръгнали светитѣ солунски братя, за да организиратъ въ мѫчителнитѣ си пѫтувания между Цариградъ и Римъ първитѣ християнски черкви, за да разорятъ културнитѣ полета на далечнитѣ чехски славяни. Както на Света Гора, така и по брѣговетѣ на дветѣ езера многобройнитѣ руини на стари черкви, манастири, скити и постници ни напомнятъ за набожностьта на първитѣ славяни. Преспа е била непревзимаемото седалище на енергичния македонски царь Самуилъ, който се опълчи срещу могѫщия владетель на свѣтовната ромейска империя. А дори и Василий II Българоубиецъ не успѣ да разруши значението на Охридската архиепископия.

Спри се пѫтниче! Свети сѫ мѣстата дето крачишъ. Тукъ предъ твоя погледъ лежи земята дето нѣкога е била люлката, а сега ковчегътъ на твоя народъ. Изчезнали сѫ славянскитѣ надписи по иконитѣ въ черквитѣ, изтривани презъ вѣковетѣ отъ гръцки владици, послушни на цариградската фанариотска патриаршия. При все това по планинитѣ въ вѫтрешностьта на страната сѫ оцѣлели въ изобилие доказателства за високото културно ниво на срѣдновѣковния народъ въ тоя край. И до днесъ нѣма въ балканскитѣ земи толкова подвиженъ и остроуменъ народъ както тукъ.

МАНАСТИРЪТЪ СВ. НАУМЪ

Горната вълшебна гледка отъ манастиря Св. Наумъ представлява едно отъ свещенитѣ и най-почитанитѣ мѣста въ нашата Родина. Славата на този манастиръ, за който ще говоримъ на друго мѣсто, отдавна е прескочила границитѣ на Македония. Манастирътъ се намира край югоизточнитѣ брѣгове на Охридското езеро, въ подножието на величествената Галичица. Старинната църква, която се намира въ двора на монастиря, се слави съ художественитѣ си икони (фрески). Между прочутитѣ изображения се намиратъ и ликоветѣ на царь Борисъ I, на Св. Кирилъ и Методи и тѣхнитѣ ученици: Климентъ, Сава, Ангеларий и Св. Наумъ. Манастирътъ е построенъ отъ Бориса I-ви презъ IX вѣкъ

МѢСТАТА ДЕТО СЕ НАМИРАТЪ РОДНИТѢ НИ ОГНИЩА

Градове и села въ Македония

Градъ Солунъ

Беязъ-Куле

ГРАДЪ СОЛУНЪ, родното мѣсто на св. св. Кирила и Методия, безсмъртнитѣ творци на словенобългарската писменость, е най-голѣмиятъ градъ въ нашата Родина. Понастоящемъ въ него живѣятъ надъ 400 хиляди души. Градъ Солунъ, който билъ основанъ още въ времето на Александра Македонски, въ римско време е наброявалъ около 220 хиляди души.

Градътъ, гледанъ отъ Солунския заливъ има вълшебенъ видъ. Неговото удобно пристанище, следъ разпокъсването на Македония (най-важниятъ хинтерландъ на Солунъ) изгуби предишното си значение. Солунъ има видъ на модеренъ европейски градъ. Той е украсенъ съ хубави паркове, стари исторически паметници, има широки и прави улици, трамвайна мрежа, електрическо освѣтление, голѣми и удобни хотели и модерни магазини.

Солунъ е билъ въ миналото голѣмъ културно-просвѣтенъ центъръ на македонскитѣ българи. Солунската мжжка гимназия (първата българска гимназия въ Македония) възпита плеада безсмъртни народни труженци. Въ Солунъ (презъ 1893 год.) бѣ основана Вжтрешната Македонска Революционна Организация, която и понастоящемъ продължава да бди върху интереситѣ на нашата Родина. Солунъ по време на турското робство бѣ единъ отъ най-важнитѣ центрове на революционното движение въ Македония. Тамъ сж действували великитѣ апостоли на македонската освободителна идея: Даме Груевъ, Пере Тошевъ, Гоце Дѣлчевъ и други бележити народни ратници.

ГРАДЪ СКОПИЕ

Градъ Скопие. Красивъ изгледъ отъ центъра на града

ГРАДЪ СКОПИЕ понастоящемъ е вториятъ по голѣмина македонски градъ, а преди Балканската война заемаше трето мѣсто. Скопие е разположенъ на двата брѣга на р. Вардаръ въ центъра на скопското поле, което е заградено съ живописни планини. Въ древни времена градътъ билъ центъръ на областьта Дардания, наречена така поради илирийското племе дардани. Следъ покоряването на Дардания (168 год. пр. Хр.) Скопие е попадналъ подъ римско владичество. По времето на императоръ Юстинияна градътъ се наричалъ Юстинияна Прима.

Въ борбитѣ за църковно-народни правдини градътъ е взелъ живо участие. Презъ 1569 год. Кара Трифунъ е открилъ българска книжарница въ града. Къмъ 1829 год. скопяни се разбунтували срещу гръцкия владика Антония. Начело на тая борба е стоялъ виднияътъ гражданинъ Хаджи Трайко. Тая борба била увѣнчана съ успѣхъ, понеже скопяни успѣли да принудятъ патриаршията да премѣсти Антония. Дошлитѣ следъ него фанариотски владици (Гедеонъ, Генади и Неофитъ) не стояли за дълго, тъй като скопяни настоявали да имъ се изпрати български владика. Вследствие на голѣмото народно роптание срещу фанариотитѣ, патриаршията, за да успокои народа, презъ 1833 год. е изпратила новъ владика въ Скопие (митрополитъ Гавриилъ, чиято майка била българка). Той билъ уменъ и добъръ. По това време е била освѣтена голѣмата катедрална църква въ Скопие «Св. Богородица». Следъ смъртьта на Гавраила, владика станалъ фанатизираниятъ фанариотъ Йоакимъ. Срещу неговата коварна политика скопяни, предводителствувани отъ своитѣ първенци (Зафиръ Маневъ, Гьоре Трайковъ, Хаджи Кочо и Георги Караванвевъ), сж се опълчили решително. Когато Йоакимъ поискалъ да въведе гръцки езикъ въ народното училище, скопяни решили да издигнатъ българското училище на още по-голѣма висота. За тая цѣль била открита парична подписка. Само К. Икономовъ е подарилъ 15 хиляди гроша и 500 книги, съ които била основана първата училищна библиотека въ Македония. Следъ това скопяни сж условили за учитель известния народенъ будитель Йорданъ х. Константиновъ — Джинотъ. Той е билъ арестуванъ поради клеветитѣ на фанариотския владика.

Преди Балканската война българитѣ въ Скопие имаха: 10 основни училища, педагогическа гимназия, едно девическо училище, духовно и едно стопанско училище. Между бележититѣ народни дейци, които сж дали градътъ и околията, личатъ имената на митрополитъ Натанаила Охридски, полковникъ Дранговъ и войводитѣ В. Аджаларски и Лазо Дивлянски.

Преди Балканската война Скопие имаше надъ 40 хиляди жители, а понастоящемъ около 100 хиляди. Въ турско време градътъ бѣ седалище на Скопския вилаетъ, въ който влизаха следнитѣ кази: Скопска, Кумановска, Щипска, Криво-Паланечка, Малешевска, Прешовска, Радовишка, Кочанска и Кратовска.

Гр. Скопие е важенъ търговски и желѣзнопжтенъ центъръ въ Македония, а именно на желѣзнопжтнитѣ линии: Скопие—Солунъ, Скопие—Тетово—Охридъ, Скопие—Бѣлградъ—Виена и Скопие—Митровица. Градътъ е направилъ значителенъ прогресъ и въ индустриално отношение. Въ Скопие има пивоварна и черварна фабрики, доста желѣзарски и маслобойни работилници.

ГРАДЪ БИТОЛЯ

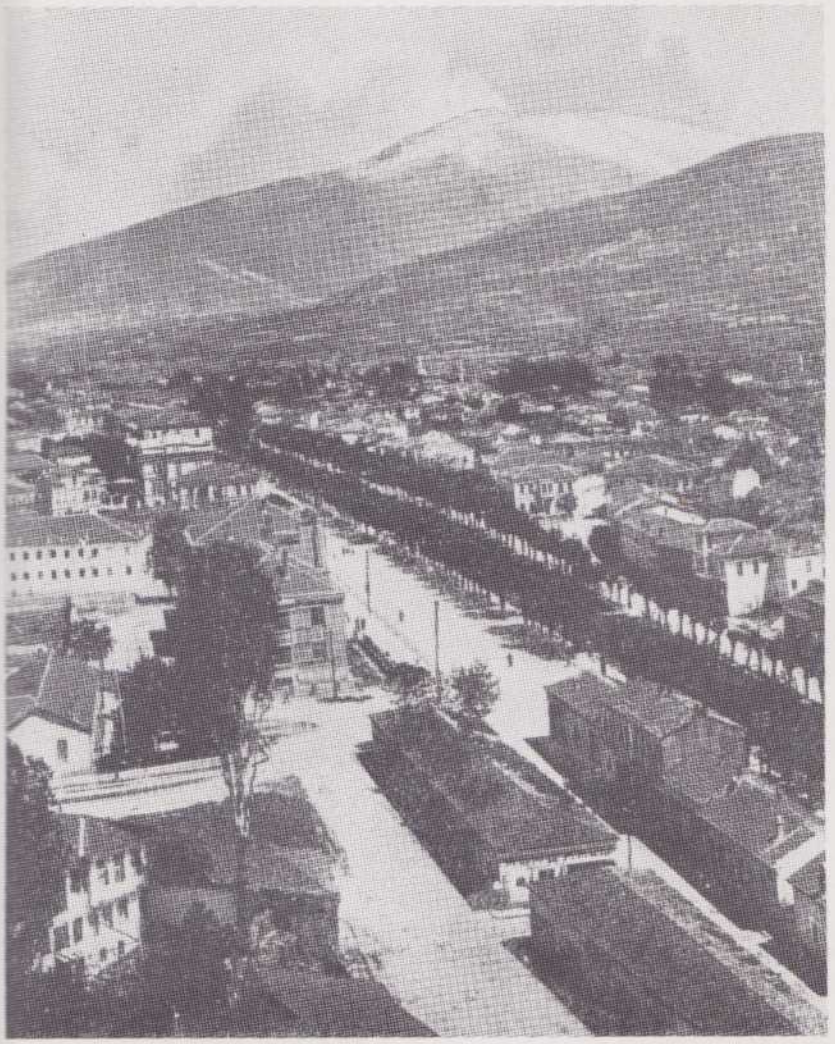

Изгледъ отъ Битоля и красиви склонове отъ Пелистеръ

ГРАДЪ БИТОЛЯ е разположенъ въ западния край на плодородното Битолско (Пелагонийско) поле, което се смѣта за житница на западна Македония. Презъ града тече рѣката Драгоръ. Тя извира отъ пазвитѣ на вълшебната Пелистеръ планина, която величествено се издига надъ града.

Въ древни времена градътъ е билъ известенъ подъ името градъ Хераклия. Сегашната Битоля е построена недалечъ отъ мѣстото, кждето се намиралъ гр. Хераклия. Това премѣстване е станало въ срѣднитѣ вѣкове.

Градътъ и околията иматъ извънредно голѣми заслуги къмъ народното дѣло. Още презъ 1866 година, въпрѣки прѣчкитѣ отъ страна на гръцкитѣ фанариоти, въ Битоля е било открито българско училище. Презъ 1869 година, следъ като българитѣ успѣли да си присвоятъ отнетата имъ отъ гръцкитѣ духовници църква «Св. Недѣля», въ града било открито още едно българско училище. Населението на града и околията винаги се отличавало съ смѣлъ и буденъ народенъ духъ.

По времето на революционната борба срещу турското потисничество гр. Битоля игра първостепенна роля. Отъ тамъ понѣкога действуваха великитѣ апостоли на македонското освободително движение Д а м е Груевъ и Пере Тошевъ. Въ миналото населението отъ града и околията водѣше борба не само срещу турскитѣ власти, но и срещу сръбската и гръцката пропаганди.

Битолскитѣ българи винаги сж се отличавали съ буденъ националенъ духъ. И понастоящемъ тѣ съ смѣлость отстояватъ коварния пристѫпъ на бѣсния сръбски шовинизъмъ. Когато българскитѣ владици посетиха Битоля, тамошното българско население, въпрѣки мѣркитѣ които бѣха взети отъ сърбитѣ за осуетяването на каквато и да е била национална проява, манифестираха по единъ величественъ начинъ своето презрение къмъ бѣлградскитѣ потисници.

До 1912 год. българитѣ въ Битоля имаха: мжжка и девическа гимназия, девическо стопанско училище, свещеническо училище и много основни училища. Голѣма роля сж изиграли за културния прогресъ на българитѣ въ града и Битолското учителско дружество, въ което сж членували около 120 души учители, а сжщо така и юнашкото дружество «Пелистеръ», най-голѣмата и най-напредналата юнашка организация въ Македония до 1912 год.

Поради доброто си централно мѣстоположение въ миналото градъ Битоля бѣ важниятъ търговски центъръ въ западна Македония (вторъ въ търговско отношение следъ Солунъ). Следъ разпокжсването на нашата Родина, градътъ загуби предишната си стопанска мощь. Битоля пострада твърде много презъ общоевропейската война, когато въ околноститѣ на града се водѣха ожесточени сражения между българскитѣ и съглашенскитѣ войски. По това време голѣма часть отъ населението бѣше евакуирано. Преди Балканската война Битоля заемаше второ мѣсто между македонскитѣ градове. Тогава (презъ 1912 г.) Битоля имаше около 70 хиляди зуши жители, а понастоящемъ около 30 хиляди.

Село Смилево

Изгледъ отъ историческото село Смилево — родното мѣсто на Дамянъ Груевъ

Село Смилево, Битолско, е разположено въ пазвитѣ на Бигла планина. Голѣма часть отъ предприемчивото му и будно население се занимава съ строителство и гурбетчилъкъ (чужбинуване). Всичкитѣ жители на Смилево (надъ 2,000 д.) сж българи.

На 17 априлъ 1903 год. въ Смилево се състоя историческия конгресъ на Битолския революционенъ окржгъ. Даме Груевъ, който председателствувалъ тоя паметенъ конгресъ, билъ посрещнатъ отъ неговитѣ съселяни съ необикновена тържественость. «Даме Груевъ — разказва Христо Силяновъ * — съ съпжтницитѣ си отъ Битоля доближи до планинскитѣ гънки, които притулватъ родното му село. Още малко и Смилево се откри въ вечерната дрезгавина. Хилядна маса се движеше изъ главния пжть. Странно зрелище. Червениятъ цвѣтъ, преобладаващъ въ носията на смилевки, се очертаваше въ видъ на изпъкнали петна върху вечеренъ полумракъ, наредъ съ удължени цеви на четнишки пушки. Въоржжени посрещачи се обадиха. Гърмовито «у р а» разтърси простора и се поде отъ отзивчивитѣ висоти на хубавата майка — Бигла планина. Войводи, четници, старци и невѣсти пристжпваха безъ редъ да стиснатъ ржката на освободения апостолъ. Цѣло Смилево (съ всичкитѣ си домочадия и съ всичкитѣ си гости - конгресисти) бѣше тукъ. Макаръ и твърде рѣдко, сждбата се показа щедра къмъ мжчениците и самообреклитѣ се борци и ги награждава още приживѣ съ велика радость. Такъвъ моментъ преживѣ и амнистираниятъ подрумски заточеникъ презъ тоя исторически день въ своето с. Смилево».

«Безъ преувеличение — казва Хр. Силяновъ, — смилевци спадатъ къмъ най-хубавия физически типъ и въплощаватъ онния расови добродетели на македонската българщина, безъ които би билъ немислимъ илинденския подвигъ».

Главниятъ щабъ, който ржководѣше бойнитѣ действия презъ Илинденското възстание се намираше въ с. Смилево. Смилевчани се държаха геройски цѣлъ месецъ. При обявяването на възстанието смилевскиятъ революционенъ ржководитель Георги Чурановъ съ радость е посрещналъ решението на възстаническия щабъ за изгарянето на неговия обширенъ домъ (кжщата, въ която заседавалъ и конгресътъ). Когато кжщата е била обхваната отъ пламъцитѣ, Георги Чурановъ запѣлъ отъ една съседна кжща бойния химнъ «Нещеме ни богатство, нещеме ни пари, но искаме свобола, човѣшки правдини».

*) Хр. Силяновъ — «Освободителнитѣ борби на Македония»

Градъ Прилепъ

Изгледъ отъ манастирътъ «Св. Архангелъ» въ Варошъ до Прилепъ

ГРАДЪ ПРИЛЕПЪ (25 хиляди души жители, всички българи) е разположенъ въ подножията на Бабуна планина. Западно отъ града се простира прочутото съ своето плодородие Пелагонийско поле, на югъ се издигатъ Мориховскитѣ възвишения. Населението се занимава съ занаятчийство и търговия.

Бившиятъ български консулъ въ Македония А. Шоповъ въ книгата си «Животътъ на българитѣ въ вилаетитѣ» дава следната характеристика за прилепчани:

«Една отъ отличителнитѣ черти на прилепчанина е, че сж много хитри. Тѣ знаятъ работата си и никому не позволяватъ да ги надхитри и да злоупотрѣби съ тѣхъ». А. Шоповъ твърди, че прилепската община е била една отъ най-добритѣ български общини въ вилаетитѣ.

Градъ Прилепъ има красивъ изгледъ. Той е разположенъ въ хубава планинска котловина между Маркови кули и Селечка планина. Недалечъ отъ града (по скалиститѣ височини надъ с. Варошъ, кждето се намиралъ стариятъ Прилепъ) се издигатъ развалинитѣ на прочутитѣ крали Маркови кули (крепости). Тая крепость по времето на Царь Самуила е имала голѣмо военно значение.

Преди образуването на ВМРО въ Прилепско и Мориовско сж се подвизавали известнитѣ народни будители: Диме, Шике, Спиро, Църне, Чакре, Георги Лажо, Коне и др. Отъ гр. Прилепъ и околията му сж родомъ следнитѣ бележити революционери: Пере Тошевъ, Петъръ Ацевъ, Никола Каранджуловъ, Георги Пешковъ, Мирче Ацевъ, Н. Пешковъ, Георги Ацевъ, Гавазовъ и др. Отъ гр. Прилепъ е родомъ и Георги Миновъ, незабравимиятъ македонски народенъ учитель и ратникъ който бѣ избранъ за председатель на 6-ия конгресъ на Македонскитѣ политически организации, състоялъ се въ гр. Акронъ, Охайо, презъ м. септемврий 1927 год. Георги Миновъ загина отъ автомобилна злополука единъ день преди закриването на конгреса.

Българското училище въ Прилепъ е едно отъ старитѣ наши училища въ Македония. Христо Дамяновичъ Логотетъ още презъ 1833 год. е успѣлъ да издействува отъ Цариградъ разрешение за постройката на българска църква въ града. Отъ Прилепъ сж родомъ и виднитѣ народни будители митрополитъ Кусевъ и Тодоръ Кусевъ, както и още други видни труженици въ полето на културното и национално издигане на града и неговата околия.

Градскиятъ часовникъ въ Прилепъ

ПЕТРИЧКИ ОКРЖГЪ

Петричкиятъ окржгъ (Македония подъ българска власть) има 187 хиляди души жители. Въ тая область отъ нашата родина се намиратъ следнитѣ градове: Горна-Джумая, Разлогъ, Банско, Неврокопъ, Свети Врачъ, Мелникъ и Петричъ.

Градъ Банско (5 хиляди жители, родното мѣсто на отца Паисия, е разположенъ въ красиви подножия на Пиринъ планина. Югозападно отъ града величествено се издигатъ вълшебнитѣ пи-

Изгледъ отъ Пиринъ. Рибното езеро зимно време

рински върхове Елъ-тепе и Тодоринъ връхъ. Жителитѣ на тая живописна планинска паланка се занимаватъ съ дърводѣлство, кожарство и малко земледѣлие.

Градъ Банско е родно мѣсто на бележития български просвѣтитель Неофитъ Рилски и на виднитѣ революционери: С. Молеровъ, Радонъ Тодевъ, Борисъ Тодевъ и др.

Гр. Разлогъ има надъ 5,500 души жители. Той е околийски центъръ на селата отъ Разложката котловина, която е населена само съ българи (надъ 32 хиляди души). Жителитѣ на града, отличаващи се съ буденъ духъ, се занимаватъ съ дърводѣлство, скотовъдство, грънчарство, земледѣлие и др.

Гр. Горна-Джумая (10,000 жители) е разположенъ въ политѣ на Рила планина. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, лозарство, овощарство и занаятчийство. Въ града има минерална баня. Въ Горно-Джумайската котловина се произвеждатъ доброкачествени тютюни, а въ село Сърбиново има богати залежи отъ каменни вжглища. Тѣ се експлоатиратъ отъ каменовжгленатa компания «Пиринъ». Населението отъ града и околията е взимало винаги живо участие въ освободителнитѣ борби.

Гр. Мелникъ преди Балканската война е наброявалъ надъ 5 хиляди души жители, а понастоящемъ има около 800 души жители. Градътъ е разположенъ въ югозападнитѣ поли на Пиринъ планина, недалечъ отъ мѣстото, кждето е погребанъ безсмъртниятъ Тодоръ Александровъ (вижъ пжтнитѣ бележки отъ Орлинъ Василевъ стр. стр. 19 и 20 и скицата — пѣсъчнитѣ възвишения около Мелникъ отъ Борисъ Деневъ на страница 19). Въ Мелнишко се произвежда доброкачественъ тютюнъ. Въ турско време гр. Мелникъ е билъ винарски центъръ.

Гр. Неврокопъ (8,000 души жители) е разположенъ въ югозападнитѣ поли на Пиринъ планина. Градътъ е центъръ на едноименна околия, която има надъ 50 хиляди души жители, отъ които 90% сж българи, а останалитѣ турци и помаци. Жителитѣ на града и околията се занимаватъ съ земледѣлие, скотовждство, дърводѣлство и занаятчийство. Неврокопчани сж взели живо участие въ църковно-революционнитѣ борби. И понастоящемъ, както и въ миналото, подобно на всички жители въ Пиринската область, тѣ сж здраво привързани къмъ свещената македонска кауза. Гр. Неврокопъ е седалище на Неврокопската епархия. Сегашниятъ и всеобщообичанъ Неврокопски архиерей, Негово Високопреосвещенство митрополитъ Борисъ, е родомъ отъ село Гявато, Битолско.

Гр. Петричъ (10,000 души жители) е разположенъ въ красиви подножия на Бѣласица планина. Недалечъ отъ града се намира седловината «Ключъ». Въ тая мѣстность е станало историческото сражение между войскитѣ на Царь Самуила и византийскиятъ императоръ Василий II.

Общъ изгледъ отъ гр. Банско. Въ дѣсно се вижда Елъ-тепе, а въ лѣво — Тодоринъ връхъ

Както въ миналото, а така и понастоящемъ населението отъ града и околията е силно привързано къмъ народната кауза.

Главниятъ поминъкъ на населението отъ града и околията е земледѣлие, скотовъдство и занаятчийство. Сжщо така, тамъ се обработватъ и хубави тютюни, както и маслодейни растения.

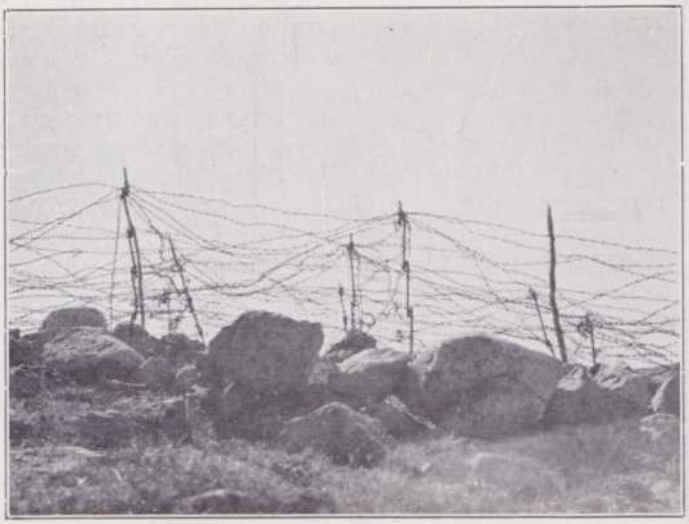

Изгледъ отъ теленитѣ мрежи по сръбско-българската граница

ГРАДЪ СВЕТИ ВРАЧЪ

Гр. Свети Врачъ се слави не само съ хубавото си мѣстоположение и минералнитѣ си бани, но и съ плодороднитѣ си околности. Градътъ, който е разположенъ въ подножията на западнитѣ пирински разклонения, бързо напредва. Преди Балканската война Свети Врачъ бѣ село и се числѣше къмъ Мелнишката кааза. По това време Св. Врачъ имаше около 1,200 души жители, а понастоящемъ въ него живѣятъ надъ 4,000 души. Тоя чисто български край въ нашата Родина е взималъ живо участие въ освободителнитѣ борби и винаги е билъ преданъ на ВМРО.

Свети Врачката околия има около 32 хиляди жители. Тѣ се занимаватъ предимно съ земледѣлие (лозарство, произвеждане на хубави тютюни, овощия, зърнени храни, афионъ и други индустриални растения).

СИМВОЛИ НА СЪВРЕМЕННО ВАРВАРСТВО

Теленитѣ мрежи, издигнати отъ сръбскитѣ шовинисти по граничнитѣ бразди, които раздѣлятъ Петричкия край отъ Струмишко, Царевоселско и Беровско. На горната снимка личатъ вълчи ями и плетове

Училището въ село Бѣлица, Разложко, построено по инициативата и съдействието на мощно организираното македонско общество въ Петричкия край

Село Бѣлица, Разложко, което има около 3 хиляди души жители, е разположено въ южнитѣ поли на Рила планина. Бѣлица пострада презъ 1903 година. Селото тогава бѣ опожарено отъ турцитѣ и много отъ неговитѣ жители бѣха принудени да емигриратъ въ България. Отъ село Бѣлица сж родомъ виднитѣ македонски революционери Тодоръ Саевъ и Лука попъ Теофиловъ. Жителитѣ на селото се занимаватъ съ земледѣлие, скотовъдство и дърводѣлство.

———o———

Гр. Сересъ е единъ отъ най-старитѣ градове на Балканския полуостровъ. За него се споменава още въ V вѣкъ пр. Р. Хр. Градътъ е разположенъ всрѣдъ плодородното Серско поле въ подножията на Шаарли планина. Сересъ има много красиво мѣстоположение. Цѣлиятъ градъ лѣтно и пролѣтно време е потъналъ въ зеленина. Френскиятъ пжтешественикъ Ами Буе казва, че «вѣнецътъ на плодородието на Балканския полуостровъ е Серското поле».

Градъ Сересъ има надъ 28 хиляди жители, а околията — 94 хиляди. Около 30 хиляди отъ жителитѣ на околията сж българи, а останалитѣ сж турци, власи, гърци, евреи и цигани. Градътъ, следъ заробването му отъ гърцитѣ, започна да губи предишното си стопанско значение. Въ Серското поле вирѣятъ хубави тютюни, сусамъ, макъ, добри зърнени храни, памукъ и др. индустриални растения. Въ града се обработватъ памучни платове. Въ миналото градъ Сересъ е игралъ важна роля като центъръ на Серския революционенъ окржгъ. Въ турско време българитѣ въ Сересъ имаха педагогическо училище, прогимназия и първоначално училище.

Село Търлисъ (Неврокопско) се намира въ Македония подъ гръцко робство. Презъ 1923 г. гръцкитѣ власти избиха въ Търлисъ 20 невинни българи. Отъ сжщото село е родомъ войводата Динката, обесенъ отъ турцитѣ въ Сересъ. Въ миналото село Търлисъ броеше надъ 800 души жители. Голѣма часть отъ населението му, поради гръцкия тероръ, бѣ принудена да се пресели въ България.

Градъ Драма (25 хиляди жители) е разположенъ на Кавалския заливъ, въ подножията на планината Бозъ Дагъ. Драмската околия наброява около 64 хиляди души. Въ плодородното Драмско поле вирѣятъ доброкачествени тютюни, сусамъ и зърнени храни.

Градъ Кавала (30 хиляди жители) е разположенъ на Бѣломорския брѣгъ (Кавалския заливъ). Кавалското пристанище има голѣмо стопанско значение за Македония. Следъ разпокжсването на нашата Родина гр. Кавала загуби предишното си търговско значение, защото сегашната българо-гръцка граница въ Македония го откжсна отъ неговия стопански хинтерландъ — долинитѣ на Струма и Мѣста. Недалечъ отъ града стърчатъ развалинитѣ на древния градъ **Филипи.**

ГРАДЪ КУКУШЪ

Кукушъ, родното мѣсто на Гоце Дѣлчевъ, е разположенъ всрѣдъ една отъ най-богатитѣ македонски равнини, близо до желѣзнопжтната линия Солунъ—Цариградъ. Разстоянието отъ Солунъ до Кукушъ е 50 клм. «На културното поприще кукушани — казва Н. Суринъ — имаха много работници, които допринесоха много за просвѣтата на българския народъ». Презъ Междусъюзническата война градътъ бѣ разрушенъ отъ гръцки пълчища. Тогава по-голѣмата часть отъ жителитѣ на града бѣха принудени да избѣгатъ въ България. На тѣхно мѣсто гърцитѣ заселиха малоазиятски бѣжанци, така наречените карманлии — гърци, които говорятъ турски езикъ. Василъ Кънчовъ ни дава следнитѣ данни за населението на града въ турско време: българи — 7,000 души и 750 турци. Кукушката околия има около 36,000 души, отъ които 20,000 сж българи, а останалитѣ турци, цигани и др. Кукушъ е билъ единъ отъ най-главнитѣ опорни пунктове на българщината въ Солунско. Въпрѣки, че турскитѣ власти покровителствуваха въ града както гръцката, а така сжщо и сръбската пропаганда, кукушани съ достойна за почить непоколебимость сж отбивали всички вражески попълзновения.

Демиръ Хисаръ (Солунско) е разположенъ въ политѣ на Шарлия планина, станция на желѣзнопжтната линия Солунъ—Цариградъ. Демирхисарското поле е прочуто съ своето плодородие. Градътъ брои 6,000 жители, а околията надъ 42 хиляди жители, отъ които 22,000 сж българи, 17,000 турци, а останалитѣ власи, гърци и др. Отъ Демирхисарско сж родомъ войводитѣ: Ильо Кърчовалията, Г. Башалията и Г. Кашиналията.

Красива народна носия отъ Скопска Черна гора

ГРАДЪ ЩИПЪ

Гр. Щипъ е разположенъ на една хълмиста поляна, намираща се между рѣка Брѣгалница и западнитѣ разклонения на Плачковица пл. Ридоветѣ около града се издигатъ около 60 метра надъ Брѣгалница. Задъ тия хълмове (на северъ, западъ и югъ) се простиратъ плодородни полета (Овчо поле, Ежово, Новоселската равнина и др.)

Презъ 1895 година (споредъ Василъ Кънчовъ) градъ Щипъ е ималъ надъ 20,000 жители,

Безсмъртниятъ щипянинъ — Т. Александровъ

отъ които по това време около 11,000 били българи, 8,700 д. турци, а останалитѣ — евреи, цигани и др. Понастоящемъ гр. Щипъ има надъ 16,000 жители. Щипската околия има около 50,000 жители. Болшинството отъ жителитѣ на околията сж българи.

Гр. Щипъ е единъ отъ много старитѣ македонски градове. Той билъ основанъ отъ илирийското племе пеони. Презъ римско време градътъ еималъ важно стратегическо значение. Въ III в. пр. Хр. гр. Щипъ е билъ известнъ съ името Астибо, а византийцитѣ го наричали Стобеа или Стипионъ. Градътъ е игралъ много важна роля презъ първото и второто български царства.

Френскиятъ пжтешественикъ Ами Буе описва гр. Щипъ (презъ 1856 г.) като единъ отъ цвѣтущитѣ и индустриални градове въ Македония. Френскиятъ консулъ Феликсъ Божуръ, който посетилъ гр. Щипъ въ началото на 19-тото столѣтие, свидетелствува, че християнското население отъ града и околията се числи къмъ българското племе.

Градъ Щипъ, родното мѣсто на Тодоръ Александровъ, Т. Лазаровъ, Мише Развигоровъ, Ефремъ Чучковъ, Йорданъ Гюрковъ, Чемковъ и сегашния вождъ на ВМРО Иванъ Михайловъ, има неоценими заслуги къмъ народната ни кауза. Отъ гр. Щипъ сж родомъ и нѣколко отъ нашитѣ найбележити културно-просвѣтни дейци въ миналото, а именно — Михайлъ и Йосифъ Ковачеви, Арсени Костенцевъ, Георги Живковъ и др. Отъ гр. Щипъ е родомъ и бележитиятъ нашъ ученъ покойниятъ професоръ Л. Милетичъ. Въ Щипъ сж учителствували, сжщо така, Гоце Дѣлчевъ и Даме Груевъ. Още презъ 1793 год. щипяни сж имали българско келийно училище. Единъ отъ първитѣ народни учители въ града билъ Павелъ Гроздановъ, ученикъ на Неофитъ Рилски.

Жителитѣ на гр. Щипъ се занимаватъ съ занаятчийство и земледѣлие.

Гр. Щипъ е центъръ на плодородната Овчеполска равнина — житницата на североизточна Македония. Въ турско време въ града цъвтѣха нѣколко важни занаяти: кожарство, чохаджийство, производство на маково масло (шарлаганъ), сарачество, вжжарство, сладкарство, папукчийство, обущарство и др. Понастоящемъ Щипъ е окржженъ центъръ на Брѣгалнишката область, въ която влизатъ околиитѣ: Щипска, Радовишка, Кочанска, Царевоселска, Свети Николска и Беровска.

Ново-село, предградие на Щипъ. Понастоящемъ Ново-село съставлява нераздѣлна часть отъ гр. Щипъ.

Царево село, Щипско, има около 2 хиляди жители (всички българи). Селото е разположено въ политѣ на Голакъ пл., покрай р. Брѣгалница. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и скотовъдство.

Гр. Кратово е центъръ на Кратовската околия, която брои около 24.000 жители, отъ които 20.000 сж българи, а останалитѣ турци и др. Градътъ е разположенъ въ долината на Кратовската рѣка, която тече презъ Плавица и Лисецъ. Надъ града се издига красивиятъ връхъ на Плавица пл., наричанъ «Буковикъ». Още въ древни времена гр. Кратово билъ известенъ като рударски центъръ. Въ града стърчатъ старинни останки отъ времето, когато били обработвани минералнитѣ богатства въ Кратово. Въ Кратово въ турско време се добивало желѣзо и поради това градътъ се ползувалъ съ особени привилегии.

Надъ града се намира прочутиятъ Лесновски манастиръ, който е игралъ голѣма роля презъ епохата на възраждането. Въ Кратово е имало българско училище още презъ 1820 год. Жителитѣ на града се занимаватъ съ занаятчийство и земледѣлие. Въ миналото градътъ се радвалъ на добро благосъстояние. Отъ Кратовскитѣ рудници тогава се добивало желѣзо, медь (бакъръ) и олово. По това време кратовци били прочути като златари и скитали изъ други краища на Балканския полуостровъ, за да добиватъ злато, чрезъ промиване златоносни пѣсъци.

Българското население отъ града и околията е взело активно участие въ революционнитѣ борби. Отъ гр. Кратово е родомъ и известниятъ учитель-революционеръ Йосифъ Даскаловъ и др. бележити ратници.

Гр. Кочани е разположенъ въ политѣ на Осоговската планина, покрай Кочанската рѣка — малъкъ притокъ на р. Брѣгалница. Градътъ, който има около 17,000 жители, е взелъ живо участие въ революционнитѣ борби. Болшинството отъ жителитѣ на града и околията сж българи.

Жителитѣ му произвеждатъ първокачественъ оризъ, афионъ, зърнени храни и др. Близо до града има минерални извори. Кочанското поле е прочуто съ голѣмото си плодородие.

Гр. Пехчево, Малешевско, понастоящемъ влиза въ състава на Беровската околия. Градъ Пехчево има около 3,000 жители (българи и турци). Въ турско време околията броеше около 30,0000 жители, отъ които 20,000 д. българи, а останалитѣ бѣха турци. Градътъ е разположенъ въ политѣ на планината Кадийца. Въ Пехчевско е действувалъ известния Ильо войвода. Отъ този край сж родомъ виднитѣ борци за свобода: Ив. Пашалията, В. Димитровъ, С. Парталевъ, В. Пехливана, Арсо Даскала и др. Подъ ржководството на войводата Димитъръ П. Георгиевъ бѣ повдигнато възстание срещу турцитѣ на 8 май 1876 година.

Гр. Радовишъ. Градътъ брои надъ 6,000 жители, а околията 12 хиляди, отъ които 11,000 сж българи, а останалитѣ турци и цигани. Радовишъ е разположенъ въ политѣ на Плачковица планина. Жителитѣ на града сж взели живо участие въ църковно-революционнитѣ борби. Въ плодородното Радовишко поле вирѣятъ хубави лозя, макъ и зеленчуци.

Село Гарванъ (Радовишко) има около 500 души жители, всички българи. Разположено е въ политѣ на Конечка планина. Село Гарванъ бѣ опожарено отъ сърбитѣ презъ 1913 год. Жителитѣ на сжщото село презъ 1922 година бѣха обвинени отъ сръбскитѣ власти като укриватели на революционни чети. По заповѣдь на кърволока Добрица Матковичъ, който по това време бѣ великъ жупанъ, бѣха избити надъ 20 души невинни селяни.

Гр. Струмица е разположенъ въ западнитѣ поли на Бѣласица планина. Между Бѣласица и Огражденъ се намира плодородното Струмишко поле, дълго около 30 клм. и широко около 20 клм. Градътъ, който има 12,000 жители, е центъръ на селата отъ Струмишката околия, която брои надъ 40,000 жители. Отъ тѣхъ 30,000 сж българи, а останалитѣ турци. Струмица е старъ градъ. Въ Древни времена билъ наричанъ Тиверио-полъ. Въ града е имало българско училище преди 1862 година.

Жителитѣ на околията се занимаватъ съ земледѣлие. По климатъ плодородното Струмишко поле спада къмъ срѣдиземноморския поясъ и затова въ него вирѣятъ оризъ, памукъ, макъ и черничеви дървета, добри овощия и др. Въ подножията на Бѣласица има кестеневи гори. Въ турско време градътъ бѣ центъръ на Струмишкия революционенъ окржгъ. Българското население въ Струмишко, което взимало активно участие въ миналитѣ борби, и понастоящемъ здраво пази своето национално съзнание и родния си езикъ.

Недалечъ отъ града (при село Банско) има минерални бани.

Гр. Дойранъ, известенъ и съ името Полеинъ, имаше въ турско време 7,000 ж. Градътъ е разположенъ край югоизточнитѣ брѣгове на живописното Дойранско езеро. Последното се намира въ една красива и леснодостжпна котловина, заградена отъ Бѣласица и Круша пл. Дойранската околия има надъ 32,000 жители, отъ които 20,000 сж българи, а останалитѣ турци, цигани и др. Жителитѣ на града и околнитѣ села се занимаватъ съ риболовство, скотовъдство и земледѣлие. Презъ време на общоевропейската война въ околноститѣ на Дойранъ станаха ожесточени сражения между българскитѣ и съглашенскитѣ войски. Тогава градътъ бѣ разрушенъ и опустошенъ. Половината отъ Дойранското езеро се намира въ Македония подъ гръцко робство, а другата половина подъ сръбско. Градътъ остана подъ сръбска власть. Сръбско-гръцката граница минава южно отъ Дойранъ.

Българското население отъ града и околията има голѣми заслуги къмъ народната ни кауза. Отъ градъ Дойранъ е родомъ Теодоси Синаитски, който създаде първата българска печатница презъ 1836 година.

ГРАДЪ КУМАНОВО

Градъ Куманово се намира на желѣзнопѫтната линия Скопйе—Нишъ. Населението отъ града и околията се занимава предимно съ земледѣлие. Гр. Куманово има около 15 хиляди жители, а околията надъ 52 хиляди. Огромното болшинство отъ жителитѣ на града и околията сѫ българи (надъ 32 хиляди души). Останалитѣ сѫ турци, албанци и др. Куманово въ миналото бѣ една отъ главнитѣ прицелни точки на сръбската пропаганда въ Македония. Усилията на бѣлградскитѣ шовинисти да спечелятъ населението отъ Кумановско за интереситѣ на сръбската кауза не дадоха, обаче, никакъвъ резултатъ. Кумановци винаги и съ упоритость сѫ защищавали народнитѣ си интереси. Когато презъ 1899 година сръбскитѣ агенти се опитаха да завзематъ българската църква «Св. Никола» съ помощьта на турскитѣ власти, които ревниво насърдчаваха сръбската пропаганда въ тоя чисто български край, кумановскитѣ българки, предвождани отъ безсмъртната македонска героиня Екатерина Симитчиева, гордо и смѣло се нахвърлиха срещу кордона отъ турски войници, които имали заповѣдь да предадатъ църквата на сръбскитѣ агенти. Въ завързалата се схватка между кумановскитѣ българки и турското войсково отдѣление, смѣлата скопянка Екатерина Симитчиева, по това време учителка въ Куманово, била пронизана съ щикъ.

Още презъ 1835 година въ Куманово е имало българско училище.

МАКЕДОНСКИ НАРОДНИ НОСИИ

Носия отъ полскитѣ села въ Скопско

Мжжка носия отъ Галичникъ

Женска носия отъ село Смилево

КРИВОРѢЧНА ПАЛАНКА

Градъ Криворѣчна Паланка, който е известенъ съ името К р и в а П а л а н к а е разположенъ въ западнитѣ поли на Осоговската планина. Понастоящемъ градътъ има надъ 3 хиляди души жители, а околията около 28 хиляди души. Огромното болшинство отъ тѣхъ (повече отъ 24 хиляди души) сж българи. Населението отъ града се занимава съ лозарство, овощарство, строителство, грънчарство и други занаяти. Въ околноститѣ на Паланка въ миналото се добивало желѣзо по примитивенъ начинъ. Френскиятъ пжтешественикъ Ами Буе твърди презъ 1836 година, че въ града имало желѣзни складове за тюфекчийски (оржжейни) работилници. Недалечъ отъ града се намира историческиятъ манастиръ «Св. Иоакимъ Осоговски», издигнатъ въ XII вѣкъ въ честь на свети Иоакима, единъ отъ виднитѣ ученици на Св. Ив. Рилски. Манастирската църква има шесть кубета. Презъ 1870 година безсмъртниятъ български революционеръ Василъ Левски е посетилъ тоя бележитъ манастиръ, кждето е намѣрилъ искренъ приемъ.

Населението отъ града и околията е взимало живо участие въ борбитѣ срещу гръцката патриаршия, а така сжщо и въ революционнитѣ борби. Презъ епохата на възраждането манастирътъ «Св. Иоакимъ» е игралъ важна роля за самосъхранението на националния духъ въ тоя чисто български край въ Македония.

Изгледъ отъ градъ Криворѣчна Паланка

ГРАДЪ ВЕЛЕСЪ

Въ турско време гр. Велесъ имаше около 20 хиляди жители (12 хиляди българи, 6,000 турци, а останалитѣ власи, цигани и др.). Градътъ е разположенъ амфитеатрално на два хълма, които се спускатъ къмъ двата брѣга на рѣка Вардаръ. Населението му се занимава съ занаятчийство, градинарство и търговия. Преди да се построи желѣзнопжтната линия Скопйе—Солунъ, велешани сж били едни отъ най-заможнитѣ и опитни търговци въ Македония. Въ Велесъ е развито и грънчарството. Велешкитѣ стомни сж прочути из цѣла Македония.

Общъ изгледъ на гр. Велесъ

Въ древни времена градътъ се именувалъ Б и л а з о р а. За него се споменава въ историята още въ 216 год. преди Р. Хр.

Велешани винаги сж се отличавали съ будно национално съзнание. Гр. Велесъ е родно мѣсто на Райко Жинзифовъ, известенъ народенъ будитель и книжовникъ; Йорданъ Джинотъ, възторженъ родолюбецъ и борецъ за църковни правдини, Ангелъ Палашевъ, К. Брезовъ, Коста и Саздо Шулеви — видни дейци отъ епохата на борбитѣ срещу гръцкитѣ фанариоти. Отъ Велесъ сж родомъ и безсмъртнитѣ солунски атентатори, чиито величавъ подвигъ е описанъ на друго мѣсто въ настоящата книга. Велешани сж и следнитѣ бележити македонски революционери: Петъръ Михозъ, Иванъ Наумовъ (Алабака), Петъръ Васковъ, Бано Кушевъ, Любомиръ Весовъ, Илия Кушевъ и Василъ Ихчиевъ.

КАВАДАРЦИ

Гр. Кавадарци. Въ турско време болшинството отъ жителитѣ му бѣха турци, надъ 3,000 души. Следъ мохамеданитѣ идваха българитѣ — повече отъ две хиляди души. Градътъ е разположенъ въ Тиквешкото поле. Околията има надъ 54,000 жители, отъ които 42,000 сж българи, а останалитѣ сж помаци. Отъ Тиквешко сж родомъ народнитѣ ратници Пешо Самарджиевъ, Добри Даскаловъ, Александъръ Станоевъ, Миленъ п. Михайловъ и др.

Село Ватоша се намира южно отъ Кавадарци (около 20 минути разстояние). Село Ватоша въ турско време имаше надъ 1,800 жители, отъ които около 1,200 българи, а останалитѣ турци. Въ това село презъ 1836 година бѣ открита първата българска печатница отъ архимандритъ Теодосий Синаитски. Печатницата преди да бжде пренесена въ Солунъ е работила тайно въ Ватоша. Буквитѣ и машинитѣ били донесени въ Ватоша отъ Даскалъ Камче.

долари. Градътъ пострада много презъ общоевропейската война, понеже въ околноститѣ му станаха ожесточени сражения. Благодарение на бубарството градътъ отново се съвзима.

Българското население въ града и околията е взело живо участие въ борбитѣ за отхвърлянето на фанариотското иго. Между виднитѣ дейци отъ тая епоха личатъ и имената на Георги Баялцалиевъ, Ичо Мамковъ, Дѣлйо Каркаляшевъ (отъ с. Богданци), Христо Узуновъ (отъ с. Стояково) и Яно отъ с. Смоквица. Въ Гевгелий е имало българско училище презъ 1872 год. Гевгелийско даде и много македонски революционери. Отъ града и околията сж родомъ и следнитѣ известни борци за свободата на Македония: Сава Михайловъ, Аргиръ Манасиевъ (патронъ на Македонската политическа организация въ гр. Албани, Ню Йоркъ), Апостолъ Петковъ, Иванъ Карасулията, Ташо Мицовъ, Стефанъ Мандаловъ, Гоно Яневъ, Леонидъ Трайковъ, Петрушъ Каркаляшевъ и Дѣльо Богдански.

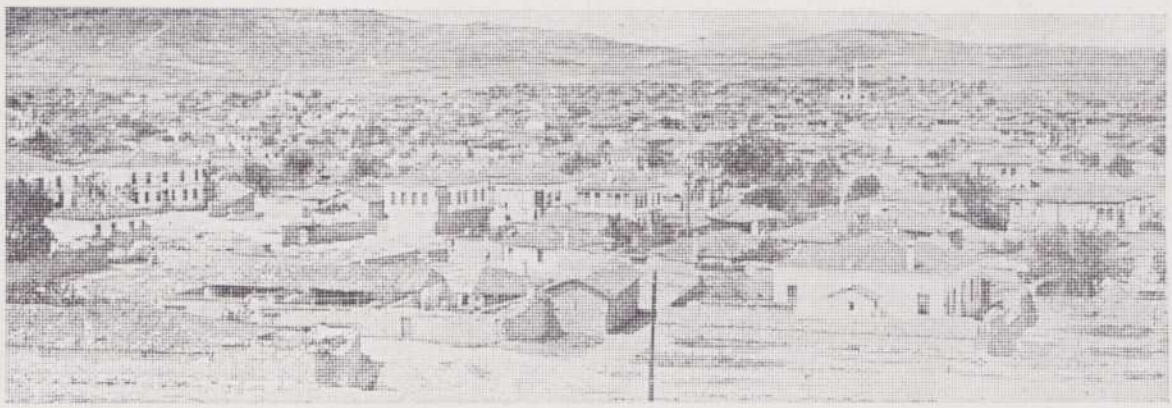

Изгледъ отъ гр. Кавадарци. Недалечъ отъ града се намира село В а т о ш а, кждето презъ 1836 год. е заработила първата бъл гарска печатница

Гр. Неготинъ има надъ 2,300 жители, всички българи. Градътъ е разположенъ въ плодородното Тиквешко поле, отъ западния брѣгъ на рѣка Вардаръ. Въ турско време той служеше като удобенъ пунктъ за преминаване на чети отъ Източна въ Западна Македония.

ГРАДЪ ГЕВГЕЛИЙ И ГЕВГЕЛИЙСКО

Градъ Гевгелий е разположенъ край западния брѣгъ на р. Вардаръ (80 клм. северно отъ Солунъ). Гевгелийското поле съставлява часть отъ голѣмата Вардарска равнина. Градъ Гевгелий брои около 5,000 жители, а околията надъ 45,00 д., отъ които 20,000 сж българи, 14,000 турци, а останалитѣ сж власи, цигани и др. Жителитѣ на града и околията се занимаватъ съ земледѣлие и копринарство (произвеждане на пашкули). Въ Гевгелийското поле вирѣятъ и много добри лозя, а сжщо така и смокини, нарове и др. Въ гр. Гевгелий има две фабрики за точене на коприна. Годишно се получаватъ пашкули за около 47,000

Ч и с т о български села въ околията сж: Моинъ, Смоквица, Милетково, Мировци, Фурка, Градецъ, Балинци, Брайково, Мравинци, Гърчище, Гявато, Богородица, Стояково, Богданци, Палюрци и Сехово. Въ селата: Любица, Хума, Конско и Серменина живѣятъ побългарени власи. Смѣсено население (българи и турци) има въ следнитѣ села: Мачуково, Негорци, Мързенци, Пърдейци и Валандово.

Градъ Енидже-Вардаръ е разположенъ северно отъ Ениджевардарското езеро и на югъ отъ Паякъ планина. Градътъ има около 12 хиляди жители, а околията — надъ 35 хиляди души. Болшинството сж българи. Преди Балканската война въ околията имаше около 12 хиляди души турци. Петь километра отъ града се намиратъ останкитѣ отъ древния градъ П е л а, който билъ столица на Александъръ Македонски. Енидже-Вардаръ е известенъ и подъ името Пазаръ. Сръбскиятъ етнографъ и фолклористъ Верковичъ бележи, че ениджевардарската околия е населена съ

българи. Много ласкаво говорятъ за българското население отъ тоя край и английскитѣ пѫтешественички Макензи и Мисъ Жрби (1863 год.) Населението взе живо участие въ борбата срещу гръцката патриаршия. Начело на тая борба сѫ били виднитѣ народни деятели: П. Пожарлиевъ, Тодоръ Касапъ, Иванъ Караивановъ, Хаджи Дионисий и др.

Населението отъ града и околията се занимава съ земледѣлие, скотовъдство и риболовство.

Гр. Негушъ (надъ 6 хиляди жители). Градътъ е разположенъ въ източнитѣ поли на Дурла планина. Болшинството отъ жителитѣ му сѫ власи и гърци. Около 1,500 души сѫ българи. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, лозарство и памучна култура. Отъ негушкото грозде се добива доброкачествено вино.

ГРАДЪ ВОДЕНЪ

(Вижъ снимката и описанието на воденскитѣ водопади на стр. 18)

Гр. Воденъ (12,000 ж.) въ миналото билъ известенъ съ името Едеса. Градътъ, който се слави съ своята красива околность, е разположенъ въ подножията на Нидже пл. Рѣка Вода или Нисия, следъ като минава презъ Владовския проходъ, навлиза въ града и образува прочутитѣ воденски водопади. Будното население на града и околията се занимава съ земледѣлие и овощарство. Гр. Воденъ е най-важниятъ търговски центъръ на селата въ воденската и мегленска котловини, които сѫ прочути не само съ своитѣ природни красоти, но и съ голѣмото си плодородие. Градътъ е единъ отъ важнитѣ бубарски центрове въ Македония.

Жителитѣ на Воденъ и околията сѫ взимали живо участие както въ църковнитѣ, а така сѫщо и въ революционнитѣ борби. Тѣ винаги сѫ се отличавали съ своето високо родолюбиво съзнание.

Французинътъ Кузинери, който билъ консулъ въ Солунъ, е обиколилъ Македония презъ 1814 год. Въ съчинението си «Пѫтувания изъ Македония», публикувано въ Парижъ презъ 1831 г., Кузинери говори съ голѣмъ възторгъ за родолюбието на българитѣ въ гр. Воденъ и околнитѣ села. Кузинери свидетелствува, че тогавашната воденска епархия е била населена съ българи». Ето защо — казва той — «всички архиепископи (фанариоти — б. н.), които дохаждали въ Воденъ, ако и гърци по народность, сѫ принудени да научатъ б ъ л г а р с к и е з и к ъ; тѣхната епархия се състои отъ сто села и повече, чиито селяни говорятъ само тоя езикъ (български), и сѫщо така и турски. Българкитѣ жени знаятъ само материя си езикъ».

Село Владово (Воденско) се намира западно отъ гр. Воденъ, при Владовския проходъ, презъ който минава желѣзнопѫтната линия Битоля—Леринъ—Воденъ—Солунъ. Това чисто българско село, съ будно и предприемчиво население, наброява около 800 д. жители. Владовчани сѫ водили въ миналото, водятъ и понастоящемъ достойна борба въ защита на народнитѣ ни идеали. Въ турско време въ селото имаше българска църква («Св. Атанасъ») и добре уредено българско училище.

Воденската околия (кааза) въ турско време обгръщаше 43 села. Следнитѣ села бѣха съ чисто българско коренно население: Месимеръ (повече отъ отъ 900 жители), Подъ (около 400 ж.), Църно Мариново (около 450 ж.), Каменикъ (около 250 ж.), Ризово (около 200 ж.), Оризари (около 250 ж.), Въртокопъ (надъ 320 ж.), Теово (около 650 ж.), Вълкоянево (повече отъ 300 ж.), Русилово, Жерви, Чеганъ, Острово, Гугово (30 ж.), Владово, Пископия, Голѣма-Рѣка (300 ж.), Корнишоръ (около 750 ж.), Янаково (малко селце), Баня (малко селце), Самаръ (надъ 250 ж.), Църковени (около 350 ж.), Друшка (малко селце въ Островско), Сборско (надъ 900 ж.), Баово (около 600 ж.), Пожарско (около 2,000 ж.), Горно и Долно Родиво, Саракиново (около 750 ж.), Почепъ (около 250 ж.) и Цакони.

Село Нисия (Воденско) е разположено въ политѣ на Нидже планина, близо до едноименното езерце и недалечъ отъ изворитѣ на рѣка Вода. Селото има 50 български кѫщи.Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и скотовъдство.

Село Чеганъ (Воденско) е разположено въ пазвитѣ на Чеганската планина. То се намира на северозападъ отъ Острово. Това чисто българско село въ Воденско има около 160 кѫщи съ повече отъ хиляда жители (всички българи). Въ турско време имаше българско училище съ четири отдѣления. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и скотовъдство.

Село Русилово (Воденско) брои надъ 40 чисто български кѫщи. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и скотовъдство. Селото, което е раздѣлено на четири махали, се намира на североизтокъ отъ Острово. Въ турско време въ село Русилово имаше българско основно училище.

Село Месимеръ (Воденско) се намира на югозападъ отъ Воденъ. Това чисто българско село е разположено въ североизточнитѣ подножия на Дурла планина. Село Месимеръ въ турско време имаше надъ 900 жители. Въ една дописка, изпратена отъ с. Месимеръ до в. «Новини» отъ 27 ноември 1892 год. се казва следното: «На ю. - з. отъ Воденъ на едно разстояние отъ половинъ часъ е разположено селото ни Месимеръ, което се състои отъ 140-150 чисто български кѫщи, съ една църква, трима свещеници и едно училище. Едвамъ тая година български учитель дойде. Не можемъ да Ви изкажемъ радостьта си, г. редакторе, която усещаме отъ бързото напредване на децата ни по матерната книга — Българската».

СЕЛО ОСТРОВО, ВОДЕНСКО

Село ОСТРОВО (Воденско) е разположено на североизточния брѣгъ на Островското езеро. Селото въ турско време бѣ седалище на мюдурлукъ. Въ предѣлитѣ на малката Островска нахия влизаха следнитѣ села: Друшка, Русилово, Ослой (Ослави), Нисия, Патачино, Жерви, Чеганъ и Кѣндрево или Кѣдрево. Острово е центъръ на 15 села. Край него минава желѣзнопжтната линия Солунъ—Битоля.

Презъ 1912 год. въ с. Острово имаше 233 кжщи съ 1,243 жители, отъ които 908 българи, 320 д. турци и 15 д. цигани. Селото е раздѣлено на две махали: българска и турска. Въ село Острово, което прилича на малъкъ градецъ, има около 30 дукяни и нѣколко ханчета.

Преди 70 години село Острово се намирало по на западъ отъ сегашното му мѣстоположение. На това мѣсто, което било залето отъ езерото, е останала малко островче, върху което стърчи една турска джамия. Мѣстото, кждето се намирало старото селище се нарича отъ мѣстнитѣ жители «Старо Острово».

Недалечъ отъ сегашното Острово (на северъ отъ селото) въ миналото е имало голѣмъ градъ, известенъ съ името Целе. Тоя градъ билъ центъръ на областьта Еродея, за която се споменава въ историята още въ 424 г. пр. Р. Хр. Въ римско време недалечъ отъ село Острово е минавалъ важниятъ пжть «Виа Игнация». Сегашното Острово, споредъ мнението на гръцкия ученъ М. Димица, било основано презъ 11 вѣкъ отъ българитѣ. За Острово споменаватъ и следнитѣ древни лѣтописци: Ана Комненъ, Георги Акрополитъ, Ефремъ Кесарийски, Георги Пахимеръ и Кантакузенъ.*

Споредъ свидетелствата на древнитѣ лѣтописци въ околноститѣ на сегашно Острово сж станали ожесточени сражения между войскитѣ на царь Самуила и византийския императоръ Василий втори. Войскитѣ на Петра Дѣляна (Самуиловиятъ внукъ), който повдигна възстание за възобновяването на западното българско царство и отхвърлянето на византийското иго, преди да потеглятъ за Солунъ, били събрани въ околноститѣ на днешно Острово.

Въ Острово има две български църкви. Църквата «Св. Богородица» е много стара. Никой отъ сегашнитѣ жители на Острово не помни, кога е построена. Новата църква се казва «Св. Тройца». Последната е довършена презъ 1850 год. До заробването му отъ гърцитѣ въ село Острово имаше две български училища съ 120 ученици и 3 учители.

Жителитѣ на село Острово се занимаватъ предимно съ земледѣлие и скотовъдство, а нѣкои отъ тѣхъ отиватъ «на гурбетъ». Въ Островското поле, което се намира на северозападъ отъ селото, има добри ниви, а по хълмиститѣ възвишения вирѣятъ добри лозя.

Въ лѣво — общъ изгледъ отъ живописното село Острово, въ дѣсно — една отъ рѣдкитѣ снимки на храбрия войвода Караташо

Село Острово излжчи видния войвода Караташо, роденъ презъ 1850 год. Той започна да действува въ Воденско презъ 1902 год. Караташо е ималъ 8 сражения съ турски аскеръ. Той се сражавалъ два пжти и съ андартски банди. При първото сражение неговата чета успѣ да унищожи 26 души андарти. Особено се отличилъ Караташо при второто сражение съ андартитѣ, когато загина незамѣнимия воденски войвода Лука Ивановъ. При това сражение падна убитъ и Караташо заедно съ трима четници, а андартитѣ дадоха 35 жертви. Въ това сражение е участвувалъ и Георги Чакъровъ отъ Острово, който сега живѣе въ Масилонъ, Охайо. Последниятъ е искренъ и преданъ членъ на МПО «Христо Матовъ». (Вижъ животописнитѣ бележки за Лука Ивановъ и Караташо).

Островчани взеха активно участие и въ Илинденското възстание. Тѣ излжчиха 40 д. възстанници.

*) Г. Вестителевъ — «Острово и неговата околность», Македон. прегледъ, год. 3, кн. 2, 1927 год.

ГРАДЪ ТЕТОВО

Гр. Тетово е разположенъ въ плодородното Тетовско поле, което е известно съ името Д о л н и П о л о г ъ. Тетовското поле се прорѣзва отъ горното течение на рѣка Вардаръ. Градътъ има около 22 хиляди жители, а околията около 64 хиляди души. Преди Балканската война 50 на сто отъ жителитѣ на Тетово бѣха турци, а останалитѣ българи (около 9 хиляди българи и 9 хиляди турци). Тетовчани иматъ особени заслуги къмъ църковно-народното дѣло; Българското население отъ града и околията въ миналото е водѣло упорита борба срещу пристжпитѣ на сръбската пропаганда въ Македония. Известниятъ народенъ будитель и книжовникъ Кирилъ Пейчиновичъ е родомъ отъ село Теарци (Тетовско). Отъ гралъ Тетово е родомъ и безсмъртната македонска героиня Мара Бунева. Още презъ 1832 година въ Тетово е учителствувалъ Христо Чучковъ, който се училъ въ прочутия дебърски манастиръ «Св. Иванъ Бигоръ».

Тетовското поле е прочуто съ своето плодородие. Шарскитѣ предгория сж украсени съ плодородни дървета: известнитѣ тетовски ябълки, прочутитѣ шарски кестени и др.

Десетина километри северно отъ Тетово се намира прочутиятъ манастиръ Л е ш о к ъ, основанъ презъ XV вѣкъ. Въ този манастиръ се подвизавалъ Кирилъ Пейчиновичъ. Неговиятъ гробъ се намира всрѣдъ манастирския дворъ. Следъ идването на сърбитѣ тая богата народна светиня започна да отпада. Надъ манастира има останки отъ стара крепость.

По-голѣми и чисто български села въ Тетовско сж следнитѣ: Лешокъ, Брѣзно, Елошникъ, Бѣловище, Вълковие, Жигле, Старо село, Глоги, Доловище, Вратница, Раотници, Блаце, Стенче и др.

Изгледъ отъ църквата «Св. Богородица» въ гр. Тетово

Надъ града се издига интересенъ замъкъ (кале). Отъ тая голѣма крепость преди 100 години е властвувалъ върху цѣлата околность турскиятъ феодалъ Абдурхаманъ паша. Калето прави голѣмо впечатление не само съ своята колосалность, но и съ дълбокитѣ си подземия.

Въ статистиката на безпристрастния сръбски етнографъ и фолклористъ Верковичъ числото на българитѣ въ Тетовската кааза е 34,503, а на мохамеданитѣ албанци 15,517 души.

ГРАДЪ КИЧЕВО

Гр. Кичево (4 хиляди жители) е разположенъ въ западния край на Кичевското поле. Кичевската околия има повече отъ 40 хиляди жители, отъ които надъ 32 хиляди сж българи, а останалитѣ: албанци, турци и др. Населението се занимава съ скотовъдство, земледѣлие и чужбинуване. Отъ Кичево сж родомъ известнитѣ революционери Стояновъ и Наке войвода. Въ Кичево е действувалъ и Пешо Радевъ Пашата, който е всевалъ страхъ и трепетъ между турцитѣ.

ГРАДЪ ГОСТИВАРЪ

Гр. Гостиваръ е разположенъ въ най-южната часть на П о л о ж к а т а котловина. Болшинството отъ жителитѣ му сж албанци и турци. Въ градчето става пазаръ за артикули отъ п ъ р в а необходимость. Въ околноститѣ на Гостиваръ се намиратъ чисто българскитѣ села: Зубовци, Пехчево, Маврово (около 1,250 души жители), Никифорово, Леуново, Церово, Пожарени, Галата, Желѣзно, Речани, Куново, Тунчевище, Папрадно и др.

ГРАДЪ КРУШОВО

Гр. Крушово (9 хиляди жители) е основанъ преди петь вѣка. Разположенъ е въ недрата на Бигла планина. Мѣстоположението му е много красиво. Градътъ се слави не само съ своитѣ природни хубости, но и съ здравия си и лѣчебенъ климатъ. Отъ височинитѣ около града се откриватъ вълшебни панорами къмъ Битолското и Прилепското полета.

По времето на Илинденското възстание градътъ бѣ провъзгласенъ за свободна република. «Крушовската република» просѫществува близо две седмици. При защитата на града презъ Илинденското възстание крушовчани проявиха чудеса отъ храбрость. Последното и най-кървопролитно сражение въ защита на «Крушовската република» стана въ околностьта на «Мечкинъ каменъ». Тамъ падна убитъ и легендарнитъ войвода Пито Гули.

Изгледъ отъ градъ Крушово

Македонската героиня Менча Кърничева, съпруга на Ив. Михайловъ, вождътъ на ВМРО, е родомъ отъ гр. Крушово.

—o—

Гр. Дебръ (16 хиляди жители) е разположенъ въ политѣ на Кърчинъ планина. Българското население отъ града и околията принадлежи къмъ племето п о л я н и, отличаващо се съ своята интелигентность и съ художническитѣ си дарби. Прочутитѣ иконостаси на Бигорския манастиръ, на Скопската катедрална църква «Св. Богородица» и др. сѫ работени отъ дебрани. Последнитѣ сѫ прочути и като добри строители. Дебърската, Рѣканската, Кичевската и часть отъ Гостиварската околии влизаха въ състава на Дебърската българска епархия, чието митрополитско седалище се намираше въ Дебръ. По-важнитѣ села въ околията сѫ: Райчища, Клабучища, Селце, Кожаджикъ, Дренокъ, Мадричъ, Луково и Ябланица.

Общъ изгледъ отъ градъ Галичникъ

РѢКАНСКО

Градъ Галичникъ, който има около 3,500 души жители, е главниятъ центъръ на Рѣканската область. Населението отъ тоя край на нашата родина е известно подъ името м и я ц и. Мияцитѣ се отличаватъ не само съ високото си родолюбие, но и съ красивото си тѣлосложение. Тѣ сѫ високи, стройни, съ правилни черти на лицето и съ свѣтла коса. Българитѣ въ Рѣканско живѣятъ и по настоящемъ въ доста голѣми семейства, нѣкои отъ които наброяватъ по 20 члена. Населението въ Рѣканската область се занимава съ скотовъдство, малко земледѣлие и чужбинуване (гурбетчилъкъ).

По-важнитѣ български селища въ Рѣканско сѫ: Лазарополе (2,600 д. ж.), Тресанче (1,300 д.), Гаре (1,000 д.), Битуше, Осои, Селце, Росоки и Янче.

Рѣканската область има около 25 хиляди души жители, отъ които 18 хиляди души българи и 7 хиляди души албанци.

ГРАДЪ СТРУГА

Гр. Струга, който има надъ 5,000 души жители, е разположенъ край двата брѣга на р. Черни Дринъ (тамъ се намира оттока на Охридското езеро). Отъ града се виждатъ кристалнитѣ води на вълшебното Охридско езеро. Равното Стружко поле е гѫсто населено. Огромното болшинство отъ жителитѣ на града сѫ българи. Тѣ се занимаватъ съ риболовство, грънчарство и др. занятия. Градътъ се слави съ красивитѣ си околности и за това въ една отъ нашитѣ народни пѣсни се казва: «Като Струга нѣма друга». Стружани иматъ

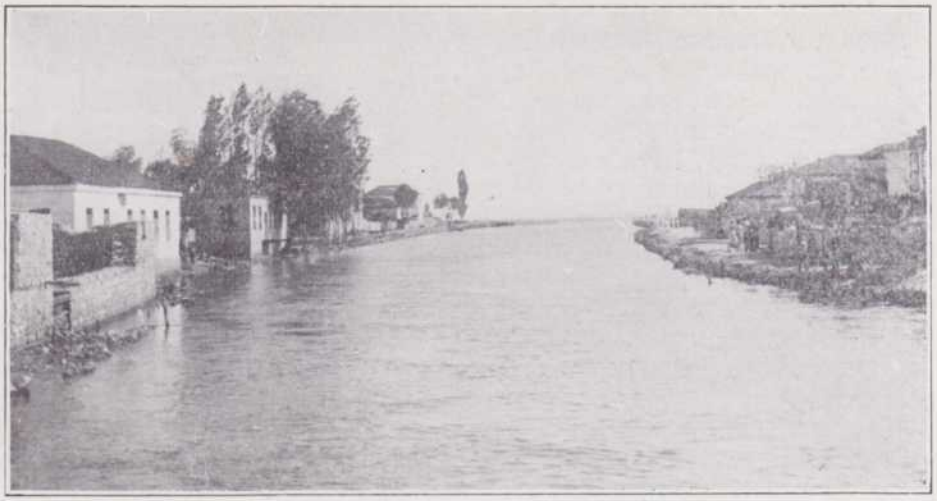

Гр. Струга. Началото на рѣка Черни Дринъ

Македонски народни носии отъ гр. Струга

голѣми заслуги къмъ народното дѣло. Отъ градъ Струга сѫ родомъ братя Миладинови и Христо Матовъ.

Въ Стружката нахия (околия) влизаха следнитѣ села: Радожа — чисто българско село съ повече отъ 650 души жители; Линъ — съ 60 души жители (300 д. българи и 300 д. албанци); Райца — п о м а ш к о село съ 850 д.; Фъргово — въ турско време всичкитѣ му жители (надъ 350 д.) бѣха албанци; Вишни — (600 д. българи и 20 д. албанци); Октиси — 1,400 д. (850 д. българи и 550 д. албанци); Вехчани — чисто българско село съ 2,500 души жители; Джбовяни — съ около 400 д. (250 д. българи и 150 д. турци); Морунища — чисто българско село съ 250 д. жители; Мишлешево — чисто българско село съ около 700 д. жители; Боровецъ — болшинството му сѫ българи има и помаци; Вранища — съ чисто българско население; Лабунища — съ смѣсено население (българи и помаци); Велеща — чисто албанско селище; Калища — населено съ албанци, има и нѣколко български кѫщи.

———o———

ГРАДЪ ОХРИДЪ

Градъ Охридъ, центъръ на една отъ чисто българскитѣ околии въ Македония, е прочутъ не само съ своето красиво мѣстоположение, но и съ историчскитѣ си паметници. Охридъ е м н о г о старъ градъ. Въ римско време тамъ е минавалъ важниятъ пѫть Виа Игнация. Презъ X вѣкъ градътъ е билъ центъръ на българска просвѣта. По това време въ Охридъ сѫ действували Св. Климентъ и Св. Наумъ, ученици на светитѣ солунски братя Кирилъ и Методи. Охридъ за известно време е билъ и столица на царь Самуила. Охридскитѣ българи сѫ взели живо участие въ църковно-революционнитѣ борби.

Градъ Охридъ е билъ (презъ епохата на западното българско царство) седалище на български патриархъ.

Населението отъ града и околията се занимава съ риболовство, лозарство, занаятчийство и овощарство. Охридъ има около 15 хиляди жители, а околията — 56 хиляди, отъ тѣхъ 48 хиляди сѫ българи, а останалитѣ сѫ турци, власи и албанци.

Най-голѣмото и чисто българско село въ Охридско е Велгощи съ около 1,250 жители. Други по-забележителни чисто български села въ Охридско сж: Пещани, Койнско, Велестово, Скребатно, Свинища, Куратица, Опейница, Сируля, Ливойшча, Горни Коселъ, Волино, Присвяни, Збъдже, Драслайца, Лъжени, Бърчово, Мешейща, Жржано, Трапезица, Елшани, Рамне, Сируля, Ороовникъ, Требенища, Глобочища, Бърчово, Локово, Лѣсковецъ, Завои, Горенци.

Българското население въ предѣлитѣ на Охридската околия съставлява 73%. Следъ българитѣ идватъ албанцитѣ (около 7 хиляди въ Охридската кааза).

ПРЕСПАНСКО И ГР. РЕСЕНЪ

Преспанската котловина, която се дѣли на две части: **Горна и Долна Преспа,** е заградена отъ планинитѣ: Бигла, Горбецъ, Галичица и Суха Гора. Северната часть на котловината постепенно се стѣснява и се слива съ планинскитѣ разклонения, които се спускатъ къмъ нея.

Горна Преспа, кждето се намира гр. Ресенъ има 31 села. Болшинството отъ жителитѣ на Горна Преспа сж българи, подиръ тѣхъ следватъ помацитѣ, арнаутитѣ и др.

Гр. Ресенъ (надъ 4,500 жители) е разположенъ въ подножията на планината Петрино. Около 1,800 отъ жителитѣ на града сж мохамедани, надъ 2,300 сж българи и 80 души власи. Населението на града се занимава съ градинарство, овощарство, земледѣлие и занаятчийство. Ресенскитѣ круши и ябълки се славятъ съ своята сочность и аромата си.

Изгледъ отъ гр. Ресенъ

Българитѣ отъ гр. Ресенъ, които се отличаватъ съ будното си национално съзнание, иматъ голѣми заслуги къмъ народната ни кауза. Отъ гр. Ресенъ и Горна Преспа сж родомъ и следнитѣ известни македонци: Трайко Китанчевъ, покойниятъ и бележитъ министъръ-председатель на България Андрей Ляпчевъ, Д-ръ Хр. Татарчевъ, единъ отъ основателитѣ на ВМРО, Д-ръ Владевъ и архимандритъ Панаретъ. Въ Ресенско действуваха войводитѣ Сл. Арсовъ, Кръсте Трайчевъ, Казеповъ и Тале Христовъ. Отъ гр. Ресенъ е родомъ и известния хуриетски деецъ Ниязи бей, който има голѣми заслуги за разхубавяването на града и икономическото му издигане.

Село Янковецъ се намира недалечъ отъ гр. Ресенъ (½ часъ северно отъ града). Селото, което е разположено въ подножията на пл. Петрино, брои около 200 кжщи. Жилищнитѣ постройки въ Янковецъ иматъ видъ на солидни двуетажни градски згради. Въ селото, преди заробването му отъ сърбитѣ, имаше българско училище и българска църква. Отъ с. Янковецъ е родомъ войводата Андрей Казеповъ. Жителитѣ на селото се занимаватъ съ земледѣлие и занаятчийство.

Село Златари се намира северно отъ града, разположено е на една висока равнина. Селото, което брои 55 кжщи, бѣ опожарено отъ турски пълчища презъ Илинденското възстание. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, малко скотовъдство и чужбинарство. Българската църква въ с. Златари «Св. Димитъръ» е съградена преди 80 години.

Село Кривени (70 кжщи) е разположено до «Голи връхъ». Жителитѣ му (всички българи) се занимаватъ съ въгленарство, малко земледѣлие, слабо скотовъдство и чужбинуване.

Село Льо Рѣка се намира 7 клм. северозападно отъ гр. Ресенъ. Това чисто българско село въ Горна Преспа наброява около 55 кжщи. Въ Льо Рѣка имаше презъ турско време българска църква и българско училище. Подъ селото има минераленъ изворъ.

Село Крушйе се намира северно отъ Ресенъ, близо до шосето Ресенъ—Охридъ и недалечъ отъ с. Льо-Рѣка. Икономическото му положение е незавидно. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и чужбинуване. Село Крушйе служело въ

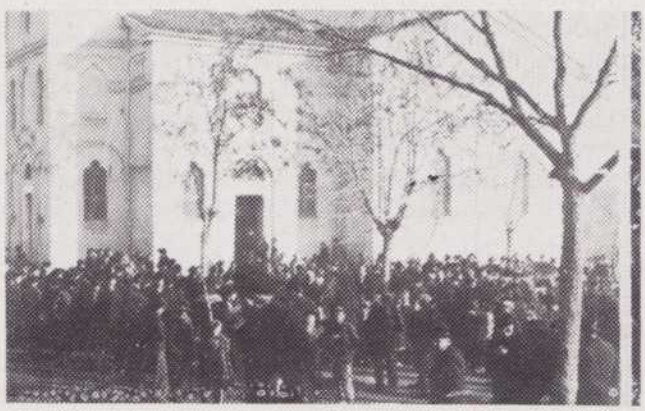

Голѣмата българска църква «Св. Кирилъ и Методий» въ гр. Ресенъ, осветена презъ 1894 год. На тържеството, устроено по случай освещаването ѝ, сж присжтствували и апостолитѣ на ВМРО

миналото като удобно прибѣжище на революционнитѣ чети въ Ресенско. Въ с. Крушйе презъ турско време имаше българско училище.

Село Болно (105 български кжщи) е разположено въ политѣ на пл. Петрино, 5 клм. западно отъ Ресенъ. Българската черква «Св. Атанасъ» е била построена презъ 1846 година. Въ полето се намира старата църква «Св. Никола», построена преди 5 вѣка. Село Болно бѣ опожарено презъ Илинденското възстание. Въ турско време българското училище въ селото се посещавало отъ около 60 ученици и ученички.

Село Ехла (53 чисто български кжщи) е разположено въ красива мѣстность, 7 клм. югозападно отъ гр. Ресенъ. Българската църква «Успѣние Богородично» е б и л а построена презъ 1848 год. Село Ехла бѣ опожарено презъ Илинденското възстание. Сегашнитѣ му кжщи иматъ видъ на градски згради.

Село Дупени е разположено въ източнитѣ склонове на планината Петрино, недалечъ отъ Гяватския проходъ. Селото пострада презъ Илинденското възстание. Въ Дупени имаше българско училище. Българската църква «Св. Тодоръ» е била съградена презъ 1848 година. Жителитѣ на селото се занимаватъ съ земледѣлие и чужбинуване.

Село Покървеникъ (около 28 кжщи) се намира югозападно отъ Ресенъ (около 10 клм.) Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и чужбинуване. Българската църква въ селото се казва «Св. Никола». Въ турско време въ Покървеникъ е имало българско училище.

Село Царедворъ (най-богатото село въ Ресенско) се намира южно отъ Ресенъ и западно отъ северния брѣгъ на Голѣмото Преспанско езеро. Презъ селото тече р. И з т о ч н и ц а. За постройката на новото българско училище въ селото, царедворци сж изразходили презъ 1910 г. надъ 750 турски лири. Училищната зграда е двуетажна съ 8 класни стаи и салонъ. Презъ селото минава шосето отъ Битоля за Корча. Жителитѣ на Царедворъ се занимаватъ съ земледѣлие. Въ полето се ражда доброкачествена п ш е н и ц а, ржжъ, царевица, ечмикъ, бобъ и конопъ. Село Царедворъ има 180 кжщи (150 български и 30 помашки). Следъ Илинденското възстание въ селото били издигнати нови и масивни двуетажни кжщи.

Село Дърмени се намира южно отъ Царедворъ. Българската църква «Св. Георги» била съградена презъ 1871 година. Църквата въ Дърмени се слави съ своя художественъ иконостасъ и богатитѣ си църковни украшения.

Селото брои надъ 130 кжщи, отъ които 25 сж помашки. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, чужбинуване, скотовъдство и овощарство.

Село Перово (100 кжщи) е разположено край северния брѣгъ на Голѣмото Преспанско езеро (на пжтя, който свързва Битоля съ Корча). Жителитѣ му се занимаватъ съ риболовство и земледѣлие. Преди Балканската война въ Перово имаше българско училище. Църквата «Св. Атанасъ» е построена презъ 1867 год.

Село Лѣсковецъ е разположено въ източнитѣ разклонения на Г а л и ч и ц а планина, три часа югозападно отъ Ресенъ. Близо до селото минава прохода за Охридъ. Българската църква «Св. Никола» е съградена преди 50 години. Жителитѣ на Лѣсковецъ (12 кжщи, всички българи) се занимаватъ съ скотовъдство, въгленарство и чужбинуване.

Село Нивици е разположено край източнитѣ брѣгове на Голѣмото Преспанско езеро. Селото е прочуто съ своята красива околность и съ вълшебнитѣ панорами, които се откриватъ отъ него къмъ дветѣ Преспански езера. Отъ тамъ се вижда вѣнецътъ отъ планини, който обкржжава Прѣспанската котловина: Галичица, Бигла, Пелистеръ, Баба пл. и др. Село Нивици има надъ 70 кжщи, всички български. Жителитѣ му се занимаватъ предимно съ риболовство. Българската църква «Св. Богородица» е съградена презъ 1893 г. Презъ възстанието селото даде 16 жертви.

Село Безсвинье (Бесвина) се намира южно отъ село Оровникъ. Недалечъ отъ селото (по билото на Корбецъ) се намира водораздѣлната линия между Преспанско и Костурската котловина. Село Бесвинье би трѣбвало въ административно отношение да се числи къмъ Костурско. Отъ селото до Костуръ има 7 часа, до Леринъ 8 часа, а до Ресенъ 12 часа. Безсвинье има около 70 чисто български кжщи. Новото българско училище въ селото било построено презъ 1906 година. Отъ планинскитѣ възвишения въ околноститѣ на селото се открива очарователна гледка къмъ Преспанската и Костурската котловини. Отъ тамъ се виждатъ разклоненията на Вичъ и други околни планини.

Село Лжкъ е разположено близо до най-южния край на Малкото Преспанско езеро, въ самитѣ подножия на разклоненията на Корбецъ пл. Лжкъ е чисто българско село.

Село Буковникъ е разположено между разклоненията на Баба пл. и югоизточния й клонъ, наричанъ К о р б е ц ъ. Жителитѣ на селото, което брои надъ 20 български кжщи, се занимаватъ съ земледѣлие, кираджилъкъ, скотовъдство и чужбинуване.

Оровникъ има около 30 български кжщи. Въ миналото това село било управлявано и експлоатирано отъ албански бегове въ Костурско. Селото се намира близо до източнитѣ брѣгове на Малкото Преспанско езеро. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и чужбинуване.

Село Германъ има около 220 кжщи, отъ които 170 сж чисто български, а останалитѣ сж албански. Селото е добило името си отъ нѣкой си патриархъ Германъ. Рускиятъ ученъ проф. Успѣнски твърди, че къмъ 715-730 год. въ селото билъ заточенъ цариградския патриархъ Германъ. Старитѣ селяни разказватъ разни предания за «добрия патрика». Селото Германъ е прочуто и съ старата си църква, въ която презъ 1898 г. проф. Успѣнски намѣри царь Самуиловия надписъ отъ 993 год. Тоя отъ голѣмо значение исторически паметникъ представлява надгробна плоча. Отъ надписа на плочата личи, че тоя паметникъ е билъ изработенъ по заповѣдь на царь Самуила въ поменъ на родителитѣ му и брата му Давида.

До 1913 год. българитѣ въ с. Германъ имаха добре уредено основно училище. Къмъ края на месецъ май въ селото става голѣмъ съборъ Всѣка година по това време народътъ отъ околнитѣ села се стича въ село Германъ, за да се поклони предъ старата историческа църква.

Северно отъ село Германъ минава сръбско-гръцката граница.

Село Рудари, което брои надъ 50 чисто български кжщи, е разположено въ подножията на планинскитѣ възвишения, които се спускатъ къмъ провлака, който раздѣля дветѣ Преспански езера. Въ околноститѣ на селото се намиратъ развалини отъ стари крепости и зградн, наричани отъ мѣстното население «калето» и «царевъ кладенецъ». Жителитѣ на Рудари се занимаватъ съ земледѣлие, скотовъдство и чужбинуване. Презъ Илинденското възстание въ околноститѣ на селото е станало голѣмо сражение между възстаницитѣ и турски аскеръ. Старата селска църква «Св. Петка» била подновена презъ 1869 година.

Село Щърково (20 кжщи) се намира между селата Германъ и Рудари. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, скотовъдство и чужбинуване.

Село Грънчари се намира 1 клм. южно отъ с. Подмочани. Болшинството отъ жителитѣ му въ миналото бѣха мохамедани (около 90 кжщи). Въ Грънчари има 15 български кжщи. Недалечъ отъ селото се намира българската църква «Св. Атанасъ». Надъ селото има и друга църква «Св. Илия».

Село Пъпли. Недалечъ отъ Рудари се намира село Пъпли. То брои 20 български кжщи. Преди Балканската война болшинството отъ жителитѣ му бѣха албанци (надъ 40 кжщи). Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, скотовъдство и чужбинуване.

Изгледъ отъ село Германъ. Тамъ бѣ откритъ царь Самуиловиятъ надписъ отъ 993 година

Село Стенье има около 20 кжщи. Въ околноститѣ на селото има стара църква. Въ турско време въ село Стенье имаше българско училище. Жителитѣ му се занимаватъ съ скотовъдство, земледѣлие, въгленарство и чужбинуване.

Село Езерени е разположено недалечъ отъ севернитѣ брѣгове на Голѣмото Преспанско езеро (източно отъ село Перово). Землището на селото е блатисто. Езерени брои 60 чисто български кжщи. Жителитѣ на селото се занимаватъ съ земледѣлие и чужбинуване. Въ турско време въ с. Езерени имаше българско училище.

Село Подмочани брои надъ 90 чисто български кжщи и нѣколко албански фамилии. Селото е разположено въ западнитѣ подножия на планината Пелистеръ, около 10 клм. югоизточно отъ Ресенъ. Българската църква «Св. Никола» е съградена презъ 1801 год. Въ турско време българитѣ въ Подмочани имаха добре уредено училище. Отъ село Подмочани сж родомъ: Трайко Китанчевъ, първиятъ председатель на първия Македонски Комитетъ въ България и Архимандритъ Панаретъ, заслужилъ църковно-училищенъ деятель въ Македония.

ДОЛНА ПРЕСПА

Долна Преспа се дѣли на две части: Голѣма и Малка Преспа. Въ Голѣма Преспа има 32 селища. Огромното число отъ жителитѣ на Голѣма Преспа сж българи. Въ турско време селата отъ Голѣма Преспа образуваха нахия съ центъръ село Наколецъ.

Село Наколецъ е разположено покрай източнитѣ брѣгове на Голѣмото Преспанско езеро. Често пжти землището на селото бива заливано отъ езерната вода. Село Наколецъ има надъ 30 бъл-

гарски кжщи. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, чужбинуване и риболовство. Въ турско време Наколецъ бѣ седалище на български архиерейски намѣстникъ. Българското училище въ селото е било открито презъ 1899 год., а църквата «Св. Никола» била построена презъ 1884 год.

Село Ржмби е разположено край източния край на провлака, който раздѣля двѣтѣ Преспански езера, 3 клм. западно отъ с. Германъ. И двѣтѣ села страдатъ подъ гръцко робство. Село Ржмби брои около 54 български кжщи и нѣколко албански. Българската църква «Св. Петка» била построена презъ 1896 година върху основитѣ на старата църква. Въ околноститѣ на селото има развалини отъ стари църкви.

Село Щърбово е разположено на с ж щ и я ридъ, на който се намира с. Арвати. Въ Щърбово презъ Илинденското възстание стана голѣмо сражение между 150 души възстаници и около 6,000 души турски аскеръ. Селото брои около 30 чисто български кжщи.

Село Долно Дупени, което се намира южно отъ Наколецъ и покрай брѣговетѣ на езерото, има около 40 български кжщи. Въ околноститѣ на селото се намиратъ развалини на нѣколко стари църкви, наричани отъ мѣстното население «владикои грамади».

Село Райца (20 чисто български кжщи) е разположено въ западнитѣ поли на Пелистеръ. Живописната околность на селото е украсена съ орехови и други плодни дървета. Българската църква «Св. Никола» се намира северозападно отъ селото. Жителитѣ на Райца се занимаватъ съ земледѣлие и скотовъдство.

Село Преторъ се намира южно отъ Райца. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, скотовъдство и чужбинуване. Селото брои 20 чисто български кжщи. Въ околноститѣ на Преторъ има нѣколко стари църкви: «Св. Тодоръ», «Св. Атанасъ», «Св. Недѣля» и «Св. Петка».

Село Сливница има около 60 чисто български кжщи. Селото е сгушено въ западнитѣ разклонения на Пелистеръ. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и чужбинуване. Надъ селото се намира стариятъ манастиръ «Св. Богородица».

Село Крани. Населението му е смѣсено. То брои 40 чисто български кжщи. Въ турско време въ село Крани живѣеха 80 албански семейства. Селото е разположено въ планинскитѣ възвишения, които се спускатъ къмъ източнитѣ брѣгове на Голѣмото Преспанско езеро. Българската църква «Св. Богородица» е била построена п р е з ъ 1865 год. Въ турско време въ село Крани имаше българско училище. Въ околноститѣ на селото се намиратъ развалини отъ стари църкви.

Село Арвати, което брои около 18 чисто български кжщи, е разположено на единъ високъ баиръ северозападно отъ Крани. Въ Арвати преди общоевропейската война живѣеха около 40 албански семейства.

Село Брайчино се намира източно отъ Наколецъ близо до прохода «Баба», презъ който минава прѣкиятъ пѫть отъ Преспа за Битоля. Селото има надъ 65 чисто български кжщи. Българското училище въ Брайчино било открито презъ 1875 година. Жителитѣ на селото се занимаватъ съ земледѣлие, лозарство, бичкиджилъкъ и чужбинуване.

Село Любойно се намира недалечъ отъ Брайчино (по течението на рѣката, която минава презъ Брайчино и която се влива въ езерото при Наколецъ). Селото, което брои надъ 110 чисто български кжщи, прави впечатление съ хубавитѣ си двуетажни сгради. Любойно е едно отъ най-богатитѣ села въ Голѣма Преспа. Презъ време на Илинденското възстание селото и българската църква бѣха опожарени.

МАЛКА ПРЕСПА

Селата отъ Малка Преспа се намиратъ подъ албанско владичество. Въ Малка Преспа има 9 села. Тази часть отъ Преспанската котловина на северъ граничи съ Койнска планина, на истокъ — съ югозападнитѣ брѣгове на Голѣмото Преспанско езеро, на западъ — съ Галичица планина, а на югъ — съ едно отъ разклоненията на Суха-Гора.

Село Пустецъ има около 60 чисто български кжщи. Въ миналото това село броело надъ 300 кжщи. Село Пустецъ е разположено на едноименъ заливъ отъ Голѣмото Преспанско езеро. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, риболовство, скотовъдство и чужбинуване.

Село Зърновско, което брои около 10 български кжщи, се намира на югъ отъ с. Пустецъ.

Село Глъмбочани е разположено край западнитѣ брѣгове на Голѣмото Преспанско езеро (заливътъ «Заверъ»). Презъ селото минава шосето Битоля—Корча. Глъмбочани брои около 30 български кжщи. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, риболовство и чужбинуване.

Село Долна Горица брои нѣколко български кжщи. Въ селото става пазаръ на търговцитѣ, които откупватъ уловената риба отъ околнитѣ села.

Село Горна Горица е разположено въ пазвитѣ на Суха-Гора. Селото брои около 35 български кжщи. Въ селото се изработватъ лодки («чунки») за цѣла Преспа.

Село Туманецъ брои надъ 20 български кжщи. Селото е разположено на едноименъ заливъ отъ Голѣмото езеро. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, риболовство, скотовъдство и въгленарство.

ГРАДЪ КОСТУРЪ И ОКОЛИЯТА

ГРАДЪ КОСТУРЪ (надъ 9 хиляди жители) е разположенъ на единъ малъкъ полуостровъ, вдаденъ въ Костурското езеро отъ къмъ срѣдата на западнитѣ брѣгове. Градътъ има амфитеатрално разположение и красивъ изгледъ отъ къмъ езерото. Костуръ е околийски центъръ на чисто българскитѣ села, разположени въ Костурската котловина, която е заградена съ красивъ вѣнецъ отъ вълшебни планини.

Будното българско население отъ Костурската котловина винаги се отличавало съ несъкрушимо национално съзнание. Костурчани водиха въ миналото ожесточена борба не само срещу турския потиснически режимъ, но и срещу гръцкитѣ андартски чети и фенерското свещенство. Презъ Илиндеското възстание, подъ водителството на легендарнитѣ войводи: Василъ Чакаларовъ, Пандо Кляшевъ, Лазаръ п. Трайковъ, Митре Влаха и др., българитѣ отъ Костурско показаха чудеса отъ храбрость, съ които удивиха свѣта.

Костурската околия има 127 села съ около 77 хиляди жители. Преди Балканската война въ етническо отношение населението въ околията се разпредѣляше на слѣднитѣ групи: българи — 47 хиляди души, турци — около 4 хиляди души, гърци 9,550 (въ цѣлата околия, безъ Костуръ е имало около 3 хиляди гърци), албанци — 4,500 души, власи — 4,300 души, евреи — 750 души и цигани — 1,000 души.

Въ книгата си «Етнография и статистика на Македония» покойниятъ Василъ Кънчовъ дава слѣднитѣ данни за числеността на селата въ Костурската кааза и етническия имъ съставъ презъ 1900 година:

Селата въ Пополе: Апоскепъ — 740 души жители, всички българи; Сетъмо — 340 души жители, отъ които 190 българи и 150 турци,* Шестево — 890 души, всички българи; Вишени — 1,150 души, всички българи; Тиолища — 500 души, всички българи; Бъмбъки — 260 души, всички българи; Олища — 390 жители, всички българи; Черешница — 520 души, всички българи; Блаца (Българска Блаца) — 555 души, всички българи; Личища имала по това време (1910 год.) 390 души, отъ които българи — 270 и турци — 120 души; Мавровo — 1,005 души жители (325 българи, 450 турци и 230 гърци); Горенци — 2,350 души жители, отъ които 1,800 българи и 850 турци; Куманичево — 1,170 жители (1020 българи и 150 турци); Чурилово — 390 души, всички българи; Загоричани — 3,300 души, всички българи (понастоящемъ с. Загоричани значително е намалѣло и има около 200 кжщи); Кондороби — 190 д., всички българи; Фотинища — 250 д., всички българи.

Села въ Корещата: Орманъ — 90 души, всички българи; Жупанища — 630 души, всички българи; Сливени — 270 д., всички албанци; Джмбени — 1,650 д., всички българи; Смърдешъ — 1,780 д., всички българи; Брѣзница — 620 д., всички българи; Руля — 500 д., всички българи; Търнава — 395 д., всички българи; Ощима — 384 д.,

Изгледъ отъ гр. Костуръ

всички българи; Желево — 1,250 д., всички българи; Габрешъ — 455 д., всички българи; Дрѣновени — 650 д., всички българи; Черновища — 260 д., всички българи; Поздивища — 700 д., всички българи; Кономлади — 1,100 д., всички българи; Статица — 600 д., всички българи; Турье — 325 д., всички българи; Жервени — 430 д., всички помаци (потурчени българи); Бабчоръ — 1,080 д., всички българи; Въмбелъ — 650 д., всички българи; Косинецъ — 1,360 д., всички българи; Горна Лабаница — 535 д., всички българи; Долна Лабаница — 20 д., всички българи; Върбникъ — 600 д., всички българи;Мучурища — 320 д., всички арнаути; Капещица — 550 д., всички албанци (150 православни и 450 мохамедани).

Селата въ Несрамската область: Желинъ — 536 д. (336 българи и 200 турци); Цакони — 350 д. (200 д. българи и 150 турци); Добролища — 430 д. (270 д. българи и 160 турци); Тиквени — 190 д., всички българи; Изглибе — 168 д., всички българи: Дрѣничево — 300 д. (280 българи и 20 турци); Гърче — 195 д., всички българи; Ново село — 174 д., всички албанци; Галища — 760 д., (600 българи и 160 д. помаци); Забърдени — 300 д., всички помаци: Манякъ — 126 д., всички българи; Желгоже — 980 д. (330 българи християни 650 помаци-българи мохамедани); Нестрамъ — 2,700 д., всички българи; Шакъ — 550 д., всички

*) В. Кънчовъ е останалъ съ съмнение относително турцитѣ въ Сетомо. Като има предвидъ, че турцитѣ отъ това село говорятъ чисто български езикъ, той допуска мохамеданитѣ, живущи въ това време въ село Сетомо, да сж били българи.

албанци; Ревани — 340 д., всички албанци; Видово — 550 д., всички албанци; селата Чета и Божи Градъ — 600 д., всички албанци; Линотипи — 250 д., всички албанци християни; Грамосъ (Грамости) — 160 д., всички власи; Гърлени — 600 души, всички българи; Омотско — 247 д., всички българи; Св. Недѣля — 430 д. (80 д. българи и 350 д. помаци-мохамедани); Ошени — 670 д. (120 българи и 550 помаци-мохамедани); Четирокъ — 800 д. (340 българи християни и 460 помаци-мохамедани); Дупякъ — 480 д., всички българи; Слимница — 300 д. (150 българи и 150 турци); Зрѣлца — 270 д., всички българи; Кърпени — 70 д., всички българи; Старъ Чифликъ — 60 д., всички българи; Кьошъ Чифликъ — 45 д., всички българи; Костараджа (Кощерякъ) — 750 д. (150 българи и 600 д. гърци).

Клисурска нахия: Клисура — 3,400 д., всички власи; Бобища — 684 д., всички българи; Мокрени — 1,180 д., всички българи; Лошница — 600 д., всички гърци.

Хрупишка нахия: Хрупища — 2,690 (1,100 българи, 700 турци, 720 власи и 170 цигани); Пѣсякъ — 120 д., всички българи; Вичища (Вачини, Вицани) — 160 д., всички гърци; Госно — 152 д., всички българи; Лабаново — 175 д., всички помаци; Шкрапари — 90 д., всички българи; Котелци — 160 д., всички гърци; Слатина — 120 д., всички българи; Горно Папратско — 330 д., всички помаци; Долно Папратско — 105 д., всички българи; Новоселяни — 150 д. (100 д. българи и 50 д. помаци; Кърчища — 415 д. (385 д. българи и 30 д. турци); Калевища — 445 д., всички българи; Яновени — 490 д., всички българи; Мирославци — 230 д., всички арнаути (християни); Тухолъ — 200 д. (80 българи и 120 православни албанци); Дряново — 340 д. (240 д. българи и 100 гърци); Лудово — 168 д., всички българи; Псора — 84 д., всички българи; Радигоже — 85 д., всички българи; Чука — 154 д., всички българи; Стенско — 126 д., всички българи; Лянга (Лжка) — 850 д., всички българи.

Села въ Костенарията: Старичани — 350 души, всички българи; Долени — 224 д., всички българи; Жужелци — 560 д., всички българи; Осничани — 840 д., всички българи; Езерецъ — 105 д., всички българи; Брешчени — 305 д. (180 българи и 125 турци); Оловраде — 181 д., всички българи; Марковени — 194 д., всички българи; Семаси — 50 д., всички българи; Лагоръ — 60 д., всички гърци; Лучища — 90 д., всички българи; Бойне — 240 д., всички българи; Либешево — 350 д., всички българи; Зиковища — 300 д. (въ Зиковища има и чисти българи и погърчени българи, които говорятъ въ кжщи български езикъ); Мангила — 250 д., всички българи.

Бороботска нахия се състояла отъ следнитѣ села: Бороботско (Борбоско), Висанско, Селско, Тухолъ, Жужелъ, Дряново, Мислегоже и Витанъ. Болшинството отъ тѣхнитѣ жители сж гърци и погърчени власи. Село Дряново е чисто албанско съ около 90 д. жители.

—o—

Село Дъмбени

Изгледъ отъ село Дъмбени

Село Дъмбени (около 1,500 души жители) се намира въ Корещата и е разположено въ югозападнитѣ поли на планинскитѣ възвишения, извѣстни подъ името К о с т о л а. Въ мѣстностьта «Локвата», планинско възвишение н а д ъ Дъмбени, презъ май 1903 г. стана прочутото сражение между хиляденъ турски аскеръ и мѣстни костурски четници, командувани отъ Лазаръ п. Трайковъ. Въ това паметно сражение, което свидетелствува за несъкрушимия духъ на костурскитѣ българи, паднаха убити 13 души четници заедно съ войводата Дичо Андоновъ. Незабравимиятъ Лазаръ п. Трайковъ (който възпѣ епопеята при «Локвата») и Лазаръ Московъ сж родомъ отъ Дъмбени.

Село Смърдешъ

Село Смърдешъ е едно отъ голѣмитѣ български села въ Костурско (най-голѣмото въ мѣстностьта Кореща). Селото е било нападнато два пѫти и изгорено отъ турцитѣ. Смърдешани сѫ дали скѫпи жертви предъ олтаря на македонското освободително движение. Село Смърдешъ е родно мѣсто на славнитѣ македонски революционери Василъ Чакаларовъ, Пандо Кляшевъ и Стерьо Стерйовски.

Преди Балканската война въ селото имаше добре уредено българско училище.

На 28 мартъ 1903 год. въ околноститѣ на Смърдешъ стана историческото сражение между многоброенъ турски аскеръ и четитѣ на Б. Сарафовъ и костурския войвода Иванъ Поповъ. За помощьта, която смърдешани и жителитѣ на околнитѣ села (Върбникъ и Въмбелъ) сѫ оказали на обсаденитѣ четници, пок. Хр. Силяновъ се изказва по следния начинъ: «Нищо не доказва по-блѣскаво революционното възмѫжаване на населението, както готовностьта, съ която то грабва оръжието и, презирайки всички рискове, излиза явно срещу войската».

—o—

Село Брѣзница

Село Брѣзница е едно отъ живописнитѣ села въ Костурската котловина. То е разположено въ красиви планински подножия. Брѣзница наброява около 150 кѫщи. Жителитѣ му сѫ взели активно участие въ борбитѣ срещу гръцката патриаршия, а сѫщо така и въ македонското освободително движение. Село Брѣзница пострада много презъ Балканската война, когато бѣ оплячкосано отъ отстѫпващата турска армия, командувана отъ Есадъ паша. По сѫщото време бѣ запалена и старата църква, която изгорѣ до основи. Презъ време на общоевропейската война селото бѣ арена на военни действия, понеже бойниятъ фронтъ се намираше недалечъ отъ Брѣзница.

Общъ изгледъ на с. Брѣзница

Брѣзничани взеха живо участие презъ време на Илинденското възстание. Тѣ дадоха смѣли и достойни борци, които жертвуваха живота си въ името на народнитѣ идеали. Войводата Цвѣтко Пановъ, родомъ отъ Брѣзница, геройски загина въ сражение съ турски аскеръ въ с. Лѫкъ, Преспанско, презъ 1905 год. Отъ Брѣзница е родомъ и четникътъ Кано Кочовски, който води упорито сражение презъ 1907 год. съ турския гарнизонъ въ селото и се самоуби съ последния си патронъ. Брѣзничани подкрепиха четата на Митре Влаха презъ 1906 год., когато въ селото се завърза голѣмо сражение между сборнитѣ андартски банди и четата на легендарния Митре Влаха. Въпрѣки численото си надмощие, гръцкитѣ андарти бѣха разбити.

Село Загоричани

Изгледъ отъ село Загоричани

Село Загоричани е разположено въ южнитѣ поли на планината Върбица. Преди Балканската война селото имаше надъ 600 кжщи, съ 3,300 души жители, всички българи. Южно отъ селото се простира доста широко поле. Загоричанци сж взимали живо участие въ борбитѣ за черковна и политическа свобода на Македония. На 25 мартъ 1905 година повече отъ 200 души гръцки андарти нападнаха селото, за да съкрушатъ непоколебимия духъ на неговитѣ жители. Тогава бѣха изклани невинни деца, жени и старци. При това вандалско нападение Загоричани бѣ опожарено и ограбено до игла. Селото пострада доста много и презъ време на възстанието. Повече подробности относно героичното минало на с. Загоричани, една отъ здравитѣ и несъкрушими крепости на българския духъ въ Костурско, сж дадени на друго мѣсто въ алманаха.

Клисура

Това малко градче, което наброява около 700 кжщи, е най-голѣмото и чисто влашко селище въ Костурско. Клисура (Влахоклисура) се намира източно отъ гр. Костуръ, въ красива и гжсто населена долина, презъ която минава Клисурскиятъ проходъ. Въ това градче е имало аромънско училище още презъ 1862 год. Една голѣма часть отъ жителитѣ на Клисура се занимаватъ съ златарство, други съ търговия, а мнозина се прехранватъ съ гурбетчилъкъ. Въпрѣки голѣмитѣ усилия на гръцкитѣ шовинисти да елинизиратъ населението на Клисура, клисурчани успѣха да отбиятъ коварнитѣ попълзновения на гръцката пропаганда.

Презъ време на Илиндеското възстание възстаницитѣ бѣха заели всички стратегически височини надъ Клисура и окупираха града. Отъ 23 юлий до 14 августъ 1903 год. Клисура се намираше въ ржцетѣ на възстаницитѣ. Сборнитѣ чети отъ Костурско и Лериннско, преди превземането на градеца Клисура, бѣха избрали за сборенъ пунктъ планината Върбица.

Презъ прохода при гр. Клисура минава шосето, което свързва Костурската котловина съ желѣзнопжтната линия Солунъ—Битоля.

Село Бабчоръ

Село Бабчоръ, населено само съ българи, е разположено въ пазвитѣ на Вичъ планина. Това красиво планинско село въ Костурско преди Балканската война наброяваше надъ хиляда души жители. Бабчорци, които се отличаватъ съ смѣлъ и свободолюбивъ духъ, сж взели живо участие въ революционнитѣ борби. Село Бабчоръ е разположено въ една отъ най-високитѣ и живописнитѣ планински котловини въ Костурско, презъ която тече Бабчорската рѣка.

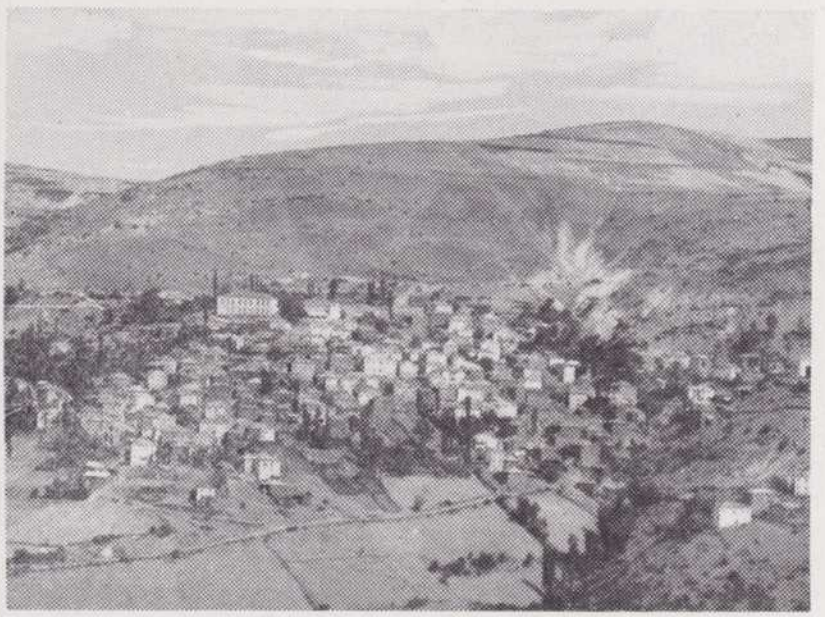

Общъ изгледъ на село Бабчоръ

СЕЛО ВИШЕНИ, КОСТУРСКО

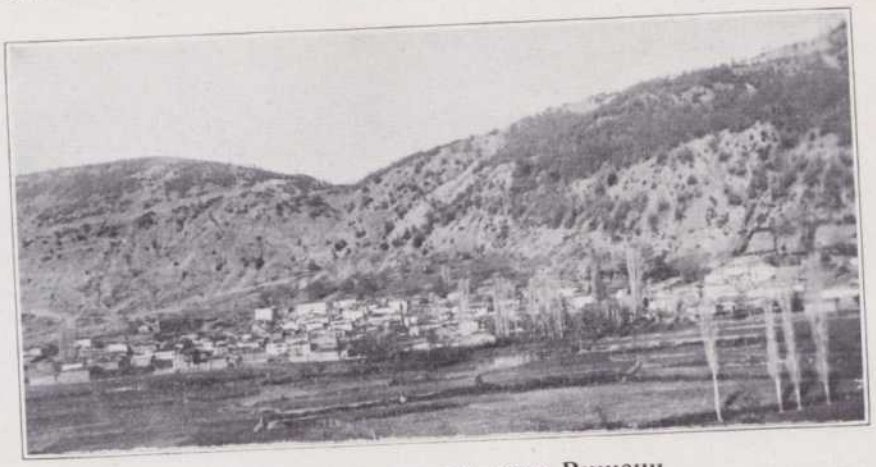

Общъ изгледъ отъ село Вишени

Село Вишени (Костурско) е разположено въ китни подножия на Вичъ планина, спускащи се къмъ североизточната часть на Костурската котловина, наричана П о п о л е. Селото понастоящемъ брои н а д ъ 1,000 ж. (всички българи). Вишени е едно отъ буднитѣ и чисто български села въ Костурско. Селото прави впечатление не само съ хубавото си мѣстоположение, но и съ чиститѣ си двуетажни и удобни за живѣене кжщи. Вишени въ турско време служеше като удобно прикритие на революционнитѣ чети.

Отъ с. Вишени е родомъ известниятъ революционенъ деятель Никола Рашайковъ. Той падна убитъ въ селото на 4 августъ 1902 год. заедно съ Лазаръ Московъ следъ ожесточено сражене съ турски аскеръ. (Вижъ биографичнитѣ бележки за Лазаръ Московъ и Н. Рашайковъ). При това сражение падна убитъ и Типо Цулевъ, въ кжщата на когото били открити Московъ и Рашайковъ. Презъ Илинденското възстание вишенци взеха активно участие. Въ с. Вишени стана първото сражение въ Костурско следъ обявяването на възстанието. На 21 юлий (3 августъ н. ст.) отрядътъ на Ив. Поповъ, идещъ отъ къмъ село Шестеово, принудилъ квартируващия въ Вишени аскеръ да се затвори въ квартиритѣ си и да отвори огънь. Следъ малко сж пристигнали четитѣ на Чакаларовъ и Митре Влаха. Следъ сражението четитѣ сж заели позиции къмъ село Блаца. Турскиятъ гарнизонъ въ Вишени подиръ затишието на сражението се разбѣгалъ къмъ Костуръ. При това сражение паднаха първитѣ турски жертви въ Костурско. При потушаването на възстанието Вишени бѣ запалено отъ турски пълчища. Отъ пожара останали незасѣгнати само нѣколко кжщи. Вишени пострада и следъ убийството на Н. Рашайковъ. При дветѣ нападения върху селото бѣха убити отъ разярени турски пълчища следнитѣ вишенци: Дине Калковъ, Коле Пѣйковъ, Типо Цулевъ, свещеникъ Кочо, Сидо Бакрачевъ, Дине Ишковъ, Георги Лебамовъ и Мария В. Лебамова.

Въ Вишени до заробването му отъ гърцитѣ имаше българско училище и две български църкви: «Св. Никола» и «Св.Атанасъ». Втората е нова, а първата («Св. Никола») никой не помни, кога е построена.

—o—

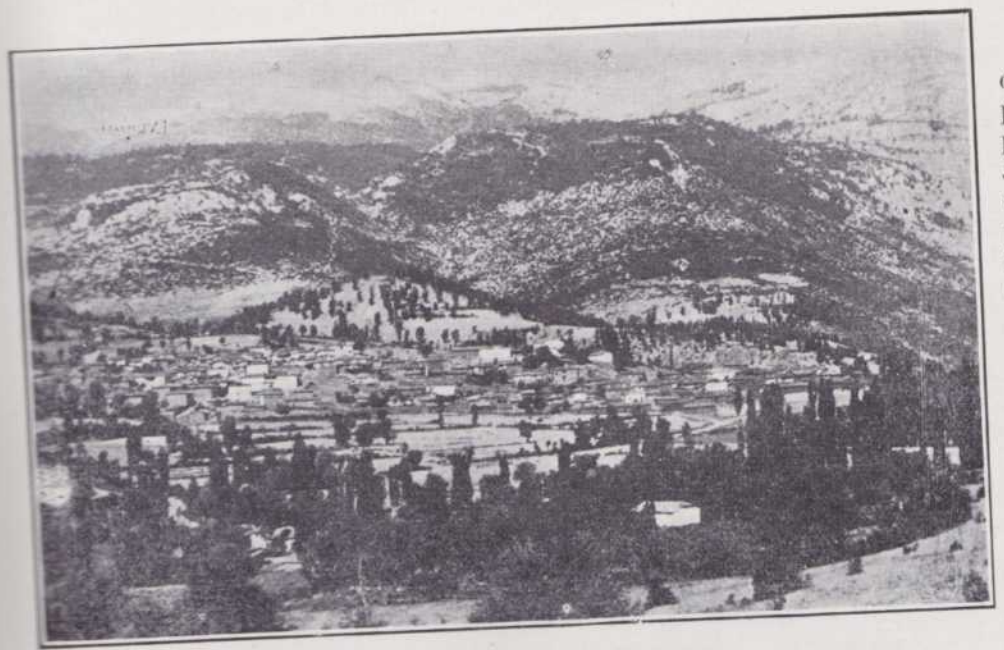

Изгледъ отъ село Габрешъ

СЕЛО ГАБРЕШЪ

Село Габрешъ (Костурско) се намира въ мѣстностьта Кореща. То е разположено въ гористи подножия на К о с т о л а. Това чисто българско село наброява надъ 120 кжщи. Габрешани сж взели дейно участие въ църковно-освободителнитѣ борби. Презъ 1905 г. тамъ стана голѣмо и ожесточено сражение между андартски банди и четитѣ на Митре Влаха, Ат. Кършаковъ и Хр. Цвѣтковъ. Следъ 10 часова битка гръцкитѣ бандити се разпръснали въ паническо бѣгство, оставяйки на полесражението нѣколко убити и ранени и двама пленници.

Село Косинецъ

Чисто българско село въ Костурско (въ мѣстностьта Корещa) Селото е разположено въ подножията на каменисти планински възвишения, които образуватъ вододѣлната линия между рѣка Бистрица и р. Деволъ. Южно отъ Косинецъ се простира Нестрамското поле. Преди Балканската война Косинецъ наброяваше около 1,400 души жители, всички българи. Косинчани иматъ голѣми заслуги къмъ народното дѣло. Между виднитѣ революционни ратници, които даде това село въ Костурско личи и името на войводата Атанасъ Кършаковъ.

Село Черешница

Черешничани сж взели активно участие въ революционнитѣ борби. Презъ време на Илинденското възстание тѣхното село пострада твърде много. То бѣ нападнато и опожарено отъ турцитѣ. Следъ пожара останаха здрави само три кжщи. Презъ 1907 г. въ селото стана голѣмо сражение между четата на К. Блацки и турски аскеръ.

Село Черешница има надъ сто кжщи. Това чисто българско село въ мѣстностьта Пополе, е разположено въ политѣ на Вичъ планина. Българската църква въ село Черешница «Св. Никола» е била построена преди сто години. Презъ 1898 година попъ Германъ, родомъ отъ сжщото село, е започналъ решителна борба срещу коварнитѣ домогвания на костурския гръцки владика, който се опитвалъ да обсеби българската църква въ Черешница. Попъ Германъ се борилъ за тържеството на народнитѣ идеали и съ пушка въ ржка. Тоя достоенъ синъ на Черешница билъ отровенъ отъ гърцитѣ въ Костуръ.

Село Търнава

Изгледъ отъ красивото село Търнава, Костурско, недалечъ отъ планината Лисецъ. Това село въ Корещата, населено съ будни македонски българи, брои около 80 кжщи. Селото, презъ което минава Желевската рѣка, е разположено близо до шосето, което свързва Костурската котловина съ Леринското поле. Северно отъ Търнава се намиратъ селата Ощима и Желево, а южно — село Руля.

Село Мокрени (Костурско) е разположено въ планинска мѣстность, източно отъ Клисурския проходъ, покрай Емборската рѣка, която тече презъ красива и гѫсто населена долина, имаща изгледъ на голѣма градина. Въ турско време село Мокрени броеше надъ 1,200 жители, всички българи. Отъ това будно и чисто българско село, което има голѣми заслуги къмъ народната ни кауза, е родомъ и голѣмиятъ български ученъ и общественикъ покойниятъ професоръ Никола Милевъ. Отъ сѫщото село е родомъ и енергичниятъ революционенъ водитель въ Костурско Никола Андреевъ, известенъ подъ името А л а й б е й. (Вижъ животописнитѣ бележки за Н. Милевъ и Н. Андреевъ). Мокрени бѣ опожарено отъ турски пълчища при потушаването на Илинденското възстание. Тогава бѣха убити 30 мѫже, жени и деца.

Село Бобища (Костурско) брои около 140 чисто български кѫщи. Селото е разположено въ терасовидна мѣстность, недалечъ отъ Клисурския проходъ. Будното българско население на село Бобища е взело живо участие въ борбитѣ срещу гръцкитѣ фанариоти, а сѫщо така и въ революционното движение Презъ 1867 год. единъ отъ жителитѣ на селото е изпратилъ дълга дописка до в. «Македония», съ която изказва радостьта отъ издаването на горепоменатия вестникъ. Въ дописката между другото се казва: «Неизказано се радваме като чухме за издаването на в. «Македония», на която само името й ке е причина да разбуди много чувствителни за народность Богарски сърдца. . . и за това бързаме да ви пишеме кратко за състоянието и безпокойствието отъ гръцизмитѣ . . . , и отъ слуховетѣ, които се раздаватъ по свѣто за нашата чиста Богарска Костурска околия».

Отъ с. Бобища е родомъ Манолъ Розовъ, виденъ революционенъ деецъ въ Костурско. Село Бобища бѣ опожарено отъ турски пълчища презъ Илинденското възстание.

Село Апоскепъ (Костурско) се намира северно отъ гр. Костуръ и западно отъ северната часть на езерото. Въпрѣки близостьта му до гр. Костуръ, който бѣше центъръ на гръцката пропаганда въ тия краища, жителитѣ на това чисто българско село сѫ отстоявали народнитѣ интереси съ рѣдко себеотрицание. Въ околноститѣ на Апоскепъ, кѫдето климатътъ е мекъ, вирѣятъ добри лозя. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и чужбинуване.

Въ Апоскепската гробница бѣха погребани: Кузо Погончевъ отъ с. Загоричани, Митре Панджаровъ — Влашето отъ с. Кономлади, Христо Леринчето отъ гр. Леринъ, Петъръ Гайковъ отъ Шуменъ (България), Григоръ Ичковъ отъ с. Загоричани, Стефо Прекопанчето отъ с. Прекопана, Кольо и Антонъ отъ Костенарията, Димитъръ Шестевски отъ с. Шестеово, Аргиръ Николовъ отъ с. Жупанища, Петъръ Наумовъ отъ с. Апоскепъ, Андонъ и Щерьо отъ Костенарията, Лука Гульовъ (влахъ) отъ гр. Костуръ, Ванчо отъ с. Черновища, Григоръ Шестевенчето отъ с. Шестеово, Кузо Поповъ отъ с. Блаца, Петъръ Христовъ, Стефо Германчето и още много други. Въ сѫщата гробница сѫ погребани и главитѣ на Лазаръ п. Трайковъ и Кузо Стефовъ.*

Село Жупанища (Костурско) е чисто българско село въ мѣстностьта К о р е щ а, брои надъ 120 кѫщи, пострадало много при потушаването на Илинденското възстание. Жителитѣ му винаги и съ упоритость сѫ защищавали интереситѣ на нашата Родина.

Село Дрѣновени (Костурско) се състои отъ две махали: Горно и Долно Дрѣновени, раздѣлени по между си съ Кономладската рѣка. То наброява около 150 чисто български кѫщи. Селото е разположено къмъ източния край на малкото поленце, заградено отъ Лисецъ и Костолата и отъ западнитѣ разклонения на Вичъ пл. Жителитѣ на село Дрѣновени се отличаватъ съ будния си родолюбивъ духъ. Тѣ взеха живо участие въ народнитѣ борби. На 13 августъ (31 юлий ст. ст.) 1907 г. въ Дрѣновскитѣ усои стана ожесточено сражение между четата на Пандо Кляшевъ и турски аскеръ. Въ това сражение паднаха убити войводата П. Кляшевъ и 14 души четници. Недалечъ отъ мѣстото, кѫдето стана сраженията, бѣ построена гробница за 15-тѣ загинали герои. Въ миналото това свещено мѣсто всѣка година презъ лѣтото бѣ посещавано отъ населението отъ селото и околноститѣ.

Село Поздивища (Костурско), което брои надъ 120 кѫщи, е разположено въ политѣ на Лисецъ планина. Жителитѣ на това чисто българско село се отличаватъ съ будно национално съзнание. Село Поздивища, подобно на много отъ Костурскитѣ села въ Корещата и Пополе, пострада при потушаването на Илинденското възстание, когато турски пълчища опожариха 50 кѫщи.

Село Въмбелъ (Костурско). Това чисто българско село въ Корещата брои около 100 кѫщи. То е разположено въ подножията на К о р б е ц ъ пл. Селото се намира близо до границата съ Албания. Всички коренни жители на Въмбелъ сѫ българи. Тѣ сѫ се отличили въ борбитѣ за отхвърлянето на фанариотското иго, а така сѫщо и въ революционното движение. Отъ село Въмбелъ е родомъ и храбриятъ македонски войвода Илия Дигаловъ, една отъ първитѣ и скѫпи жертви, които даде революционна Македония следъ общоевропейската война. (Вижъ животописнитѣ бележки за Илия Дигаловъ).

Село Връбникъ (Костурско) е едно отъ найзападнитѣ български села въ Костурско. То брои около 120 кѫщи. Поради близостьта му съ албанското население, селото въ миналото е било

*) Илюстрация «Илиндень», год. 2, кн. 1, септ. 1928

въ борба съ албански банди и башибозуци. Както и другитѣ села въ Костурско, сѫщо и с. Връбникъ даде своята дань въ борбата. Понастоящемъ селото се намира въ албанска територия, западно отъ с. Смърдешъ.

Село Лабаница (Костурско), което брои около 90 кѫщи (български), се намира недалечъ отъ с. Косинецъ (на северозападъ) и близо до сегашната гръцко-албанска граница. Село Лабаница пострада презъ Илинденското възстание. На 17 августъ 1903 год. селото бѣ опожарено отъ турски башибозукъ.

Село Българско Блаца (Костурско) е разположено въ подножията на Вичъ планина. Отъ това чисто българско село въ П о п о л е, което въ турско време наброяваше надъ 600 души жители (всички българи), е родомъ известниятъ революционенъ деятель Кузо п. Диневъ, познатъ съ името Кузо Блацки. Той падна убитъ на 17 ноември 1907 год. въ с. Черешница. Заграденъ отъ многоброенъ аскеръ, за да не падне живъ въ ржцетѣ на неприятеля, тоя смѣлъ и енергиченъ народенъ деецъ, самъ тури край на живота си. И понастоящемъ населението въ Костурско тайно продължава да пѣе пѣсеньта за Кузо Блацки, който бѣ страшилище за гръцкитѣ андарти.

Презъ Илинденското възстание селото пострада отъ турскитѣ пълчища, които вилнѣха въ Костурско. Аскерътъ, който нападна Вишени, опожари и ограби село Блаца на 21 августъ (ст. ст.). Тогава бѣха заклани 13 души селяни.

Село Черновища (Костурско) брои около 50 български кѫщи, разположено е въ малко поленце въ областьта К о р е щ а, източно отъ шосето Леринъ—Костуръ. Жителитѣ му сѫ взели живо участие въ духовнитѣ и революционни борби. Селото бѣ опожарено презъ Илинденското възстание отъ турски аскеръ и башибозуци.

СЕЛО ЖЕЛЕВО

Село ЖЕЛЕВО (Костурско), което брои около 1,250 жители, е разположено въ планинска долина, презъ която минава шосето Леринъ—Костуръ. Това село, което е водило упорита борба съ гръцкитѣ орждия въ Костурско, е излѫчило добри и съзнателни родолюбци. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие, скотовъдство и чуждинуване.

Снимката въ дѣсно представлява общъ изгледъ на с. Желево.

Изгледъ отъ село Кономлади

СЕЛО КОНОМЛАДИ

Село Кономлади (Костурско). Това чисто българско село въ К о р е щ а т а брои около 350 кѫщи, разположено е въ красива планинска долина. Жителитѣ му сѫ взимали дейно участие въ народнитѣ борби. Българската църква въ селото («Св. Атанасъ») била построена презъ 1897 год. Село Кономлади излѫчи следнитѣ македонски революционери: легендарниятъ войвода Митре Влаха, Хр. Цвѣтковъ и Василъ Котевъ. Презъ Илинденското възстание село Кономлади даде надъ 100 възстанници.

Изгледъ отъ красивото и чисто българско село Статица (около 130 кжщи). Разположено е въ подножието на Бигла планина, югозападно отъ с. Търсйе. Това чисто българско село е взело живо участие въ македонската освободителна борба. Въ Турско време с. Статица се числѣше къмъ Костурската кааза

Живописното село Псодери и разклоненията на Бигла планина, които сж украсени съ хубави букови гори

Село Псодери

Това китно село въ Леринско е разположено въ красивитѣ подножия на върха Бигла. Псодери е населено само съ власи (около 700 души). Голѣма часть отъ жителитѣ на това планинско село сж принудени да отиватъ по «гурбетъ», понеже не притежаватъ плодородна земя, а други пъкъ търгуватъ съ околнитѣ села въ Леринско, Костурско и Албания. Село Псодери е прочуто съ живописнитѣ си околности.

Преди Балканската война въ селото имаше влашко училище, но то бѣ затворено отъ еничкитѣ шовинисти.

Близо до селото се намиратъ изворитѣ на рѣка Бистрица.

СЕЛО ШЕСТЕВО (Костурско) въ турско време броеше около 190 чисто български кжщи. Разположено е въ политѣ на планинскитѣ възвишения, които раздѣлятъ селата въ Пополе съ тия въ Корещата. Селото се намира северно отъ Костурското езеро и югозападно отъ Вишени. На 26 авг. 1903 г. (ст. ст.) Шестево бѣ нападнато отъ турски аскеръ и ограбено до игла. Тогава бѣха опожарени 60 кжщи. На 26 юлий 1903 г. (ст. ст.) въ мѣстностьта «Шестевската бука» стана голѣмо сраженне между 60 души въстаници и 300 души турски аскеръ. Жителитѣ на с. Шестево винаги сж били предани на народнитѣ ни идеали.

ЛЕРИНСКА ОКОЛИЯ

ГРАДЪ ЛЕРИНЪ

Гр. Леринъ има повече отъ 12 хиляди души жители. Той се намира на желѣзнопжтната линия Солунъ — Битоля. Градътъ е разположенъ въ леринското поле. Австрийскиятъ консулъ Ханъ, който посетилъ града и околноститѣ му презъ 1858 год. свидетелствува, че болшинството отъ жителитѣ на леринската каза сж българи. Сжщото твърди и пжтешественикътъ Пукевилъ, който е обиколилъ леринското поле презъ 1800 година.

Една значителна часть отъ нашата емиграция въ Америка е дошла отъ леринскитѣ села: Търсйе, Буфъ, Екши-Су, Зелениче и др.

Гр. Леринъ — общъ изгледъ

ЛЕРИНСКО ВЪ МИНАЛОТО*

Както въ духовното си пробуждане, тъй и въ революционнитѣ борби Леринско не е оставало по-надире отъ другитѣ околии въ борбитѣ ни за духовна и политическа свобода. Достатъчно е да споменемъ за това дветѣ крупни и величави фигури на неуморимитѣ народни труженици д-ръ Мишайковъ и митрополитъ Панаретъ, и двамата родомъ отъ село Пжтеле, Леринско, а така сжщо и за легендарния войвода Марко Лерински.

И действително, съ подетата духовна борба въ Битоля навремето отъ д-ръ Мишайковъ, Дим. Радевъ, Робеви и др. патриоти, започватъ сжщевременно да се образуватъ комитети въ Леринъ и въ по-голѣмитѣ села: Зелениче, Екши-Су, Пжтеле, Баница Вощарани, Попължани и др., които съ усиленъ темпъ и голѣмъ ентусиазъмъ търсятъ български учители, отварятъ български училища и черкви.

Следъ основаването на Българската Екзархия, народътъ отъ околията масово почна да се отказва отъ гръцкия владика и минава въ лоното на Св. Екзархия.

Тая величава борба, подета съ ентусиазъмъ, стрестна гръцкото духовенство.

Нито клеветитѣ на гръцкия владика предъ властитѣ, нито подкупитѣ на нѣкакви негодяичорбаджии и свещеници, нито клетвитѣ, анатемитѣ и афоризмата отъ негова страна, не стрестаха великото движение.

Борбата навсѣкжде се води съ упоритость. И въ 1908 год., следъ 40-годишна величава борба, цѣлото Леринско бѣ обособено.

Въ всичкитѣ села имахме добре уредени училища, обзаведени черкви, а въ нѣкои по две и повече, като: Неволяне (2), Екши-Су (3), Айтосъ (2), съ монастиръ «Архангелъ, Баница (2) и др. Построиха нови монументални черкви съ екзархийски фермани въ селата: Петърско, Соровичъ, Баница, Крушоради, Сетино, Върбени, Бачъ, Попължени, Сребрено, Арменохоръ, Каленикъ, Неволяни, Крапещина и единъ монастиръ «Св. Лука» въ с. Нередъ. Така че въ въ края на 1913 год. ние имахме 46 черкви и 3 монастири (Айтошки, Крушорадски и Нередски).

Почти въ всички села имахме млади, интелигентни и родолюбиви свещеници, нѣкои отъ които сж сега въ България, забѣгнали следъ погрома отъ 1913 година.

Съ не по-малъкъ ентусиазъмъ и устремъ се зае това родолюбиво население да се напреварва съ постройка на нови голѣми, хигиенични училищни сгради. Палмата на първенство заслужено може да се даде на село Неволяне, което най-рано си построи една грамадна училищна сграда на два етажа; с. Екши-Су съ триетажна постройка съ театраленъ салонъ; с. Буфъ съ двуетажно здание съ 10 хигиенични стаи; с. Зелениче съ подобна постройка въ черковния дворъ; с. Търсйе, с. Пѣсочница, Баница и др.

Мимоходомъ ще спомена за епичнитѣ духовни борби на града Леринъ, който съ право бѣше центъра на самото възраждане у насъ. Леринчани, въ лицето на достойния 70-годишенъ старъ свещеникъ Константинъ Гулапчевъ, подкрепенъ отъ здрави и предани патриоти, като: Димуша, Василъ Караджатевъ, Янаки Кьневъ, Коце х. Стойчевъ, Нуне Гражовъ, Бояджиеви, Киркови и др., поведоха борбата още приживе на голѣмия народенъ

*) В. Трифуновъ, в. «М. Трибуна», брой 199, год. 4.

деецъ и благодетель д-ръ Мишайковъ въ Битоля. Анатемосани отъ лерин-ския владика, тѣ си приспособяватъ за временен параклисъ една отъ стаитѣ на попъ Константинъ. Следъ тежка борба, най-после съ царски фер-манъ се съгражда черква-паметникъ подъ носа на самия владика, прилепена до самата гръцка митрополия.

Гигантска е борбата на леринчани за вѣра и народность. Тая борба се увѣнча съ успѣхъ и на 10 ноември 1910 година, когато дѣдо Милети Ве-лешки, сега покойникъ, пратеникъ на Негово Блаженство Екзарха, въ съслужение съ архимандритъ Никодимъ, тогавашенъ управляващъ Солунската епархия и бившъ дълги години уред-никъ на Леринско, заедно съ други висши духовници и съ почти всички свещеници отъ каазата, при стечение на невиждано до тогава множество, о-свети тоя лелѣянъ отъ години храмъ-паметникъ «Св. Пантелеймонъ».

Следъ това тържество, въжделе-нието на леринчани бѣ да си построятъ училище-пансионъ. Случи се, че старото училищно здание изгорѣ есеньта 1911 година. Гражданството веднага съб-ра 810 лири турски и 60 наполеона и още презъ пролѣтьта 1912 година на мѣстото на изгорѣлото училище туриха основитѣ на ново грамадно учи-лище-пансионъ. И когато дойдоха «гърцитѣ-освободители», училището бѣше почти готово.

Изгледъ отъ с. Търсйе

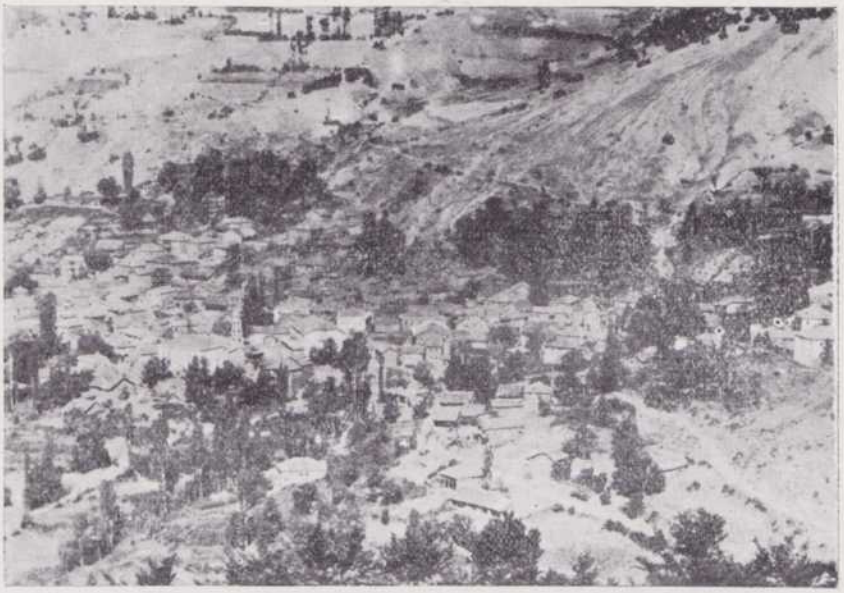

Населението на това чисто българско село въ Леринско е взело живо участие въ великитѣ борби за духовна и политическа сво-бода на нашия народъ. Село Търсйе има около 250 кжщи. Жи-телитѣ му се отличаватъ съ буденъ националенъ духъ

Презъ 1864 год. отъ «Св. Гора» се връща въ Търсье калугеръ Герасимъ п. Анастасовъ, ро-денъ въ сжщото село подъ мирското име Трайко. Съ завръщането си достойния последователь на Св. Климентовитѣ ученици се заема съ своитѣ и съ изпросени пари отъ монастиритѣ въ «Св. Гора» да направи черква въ селото си Търсье, за която

Общъ изгледъ отъ с. Зелениче

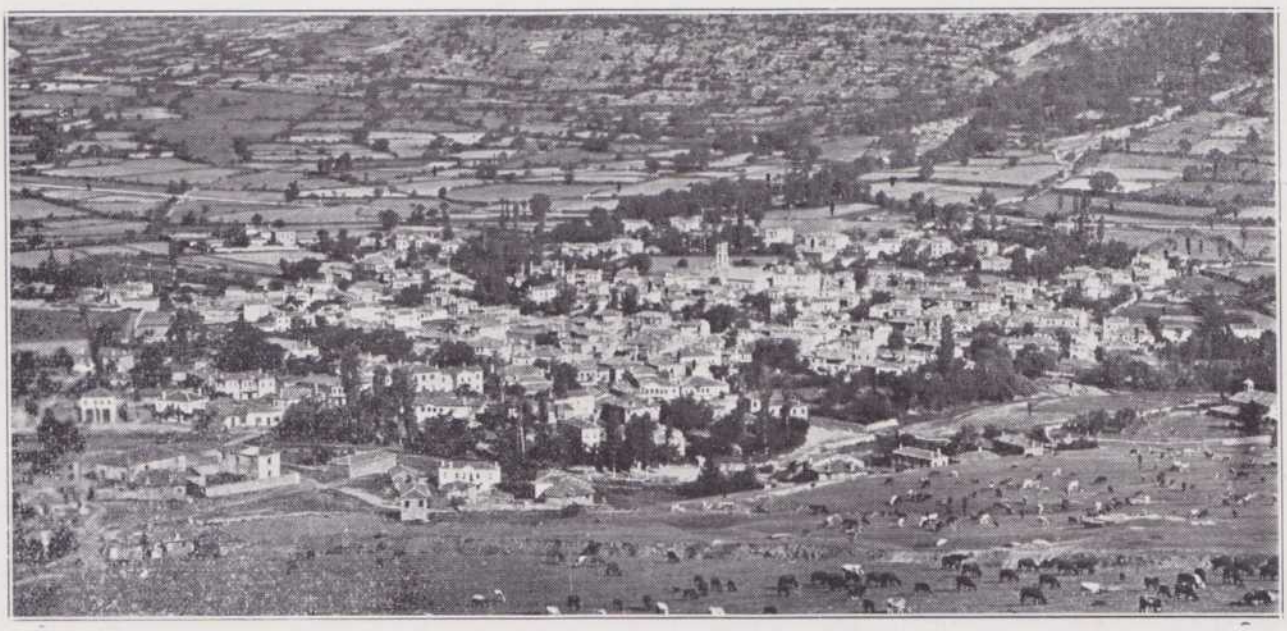

Село Зелениче, едно отъ живописнитѣ села въ Леринска околия, е разположено въ живопис-на планинска котловина. Българитѣ отъ това село сж водили дълги и упорити борби въ за-щита на националнитѣ си интереси

цель е билъ подпомогнатъ отъ пробуждащото се селско население. Въ скоро време ние виждаме и въ Търсье издигната хубава черква, всички надписи въ нея написани на старобългарски езикъ.

Следъ това отецъ Герасимъ се заема съ постройката на училище, което въ скоро време е било издигнато до самата черква. Отецъ Герасимъ е билъ дълго време безплатенъ народенъ учитель. Училището му се посещавало отъ много ученици не само отъ село Търсье, но и отъ околнитѣ села. Той преподавалъ български езикъ по келийната метода на псалтиръ, служебникъ, трѣбникъ, апостолъ и евангелие. Интересътъ къмъ неговото учебно дѣло е билъ голѣмъ. Всички сж приказвали за този необикновенъ калугеръ. Отъ неговитѣ ученици около двадесеть сж станали свещеници.

Стреснатъ отъ това голѣмо чудо на отца Герасима, костурскиятъ гръцки владика решава да го премахне. Съ помощьта на платени агенти отецъ Герасимъ е билъ подманенъ въ черквата. Петима нехранимайковци сж се опитали да го одушатъ. Обаче палачитѣ уплашени не могли да изпълнатъ пъкленото дѣло.

Отецъ Герасимъ откри своето първо българско училище въ Търсье въ 1866 год., безъ да има нѣкаква българска екзархия. Съ право той е родоначалникъ на българската книга въ Леринско.

Въ с. Търсье на 20 май 1901 год. пукна първата пушка на революционния организаторъ въ Леринско, Марко Лерински.

Въ революционния си подемъ Леринско даде свидни жертви. Ще споменемъ само имената на войводитѣ-водители, като Марко Лерински, Лечо Церовски, Алексо Турунджовъ, безстрашния Папанчевъ, Страти войвода, Иванъ Поповъ, легендарниятъ Петъръ Тиневъ, дѣдо Кочо Цонката, Наумъ Бухчето, Тане Горничевски, Стефанъ Димитровъ, Дзоле Гергевъ, Мице Цицковъ, Наце Катинъ, Ильо Неволски, Петъръ Германчето, Дине Липитковъ и др.

Съ стотици сж жертвитѣ на Леринско дадени отъ мирното население презъ време на възстанието.

Освенъ това, Леринско трѣбваше да отстоява и срещу варварскитѣ походи на гръцкитѣ андрати отъ 1904 год. Освенъ другитѣ звѣрства и вандалщини на тия катили ще споменемъ заколването на попъ Никола и учителя Константинъ отъ с. Прекопана, отвличането и убийството на други 6 души начело съ Христо Мухаремовъ, тоже отъ сжщото село; нападението на тия кърволоци на сватбитѣ въ село Зелениче и Неволяни, дето въ първото убиха 14 души и въ второто — 13 души и раниха още по толкова.

Нека бжде вѣчна славата на загиналитѣ за свобода леринчани!

Живописното село Неволяни

Село Неволяни се намира близо до Леринъ (на югъ отъ града). Селото е разположено въ красива планинска долина

СВЕДЕНИЯ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО ВЪ ЛЕРИНСКА ОКОЛИЯ ПРЕЗЪ ТУРСКИЯ РЕЖИМЪ

(Споредъ В. Кънчовъ)*

Леринска нахия: Неволяни — 1500 души (1260 българи и 300 д. турци); Долно Котори — 744 д. (600 българи и 174 албанци); Горно Котори — 288 д. (186 българи и 60 албанци); Кучковени — 840 д., всички българи; Пѣсочница — 1,050 д. (850 д. българи и 200 д. турци); Долно Върбени — 690 д., всички българи; Росенъ — 400 д., всички българи; Попължени — 1,100 д., всички българи; Борещница — 348 д., всички българи; Неокази — 830 д. (650 д. българи и 180 д. турци); Вощарени — 1,410 д. (810 д. българи и 600 д. турци); Баница — 1,650 д., всички българи; Живойна — 500 д. (300 д. българи и 200 д. турци); Добровени — 225 д., всички българи; Попадия — 50 д., всички българи; Рахманли — 140 д., всички българи; Горно Коняри — 280 д., всички турци; Долно Коняри — 390 д., всички турци; Асаново село — 590 д. (540 д. българи и 50 д. турци); Крушоради — 650 д., всички българи; Сетина — 750 д., всички българи; Юрокъ — 216 д., всички българи; Сакулово — 430 д. (350 д. българи и 80 д. турци); Петорица — 210 д., всички българи: Совичъ — 300 д., всички българи; Лажени — 200 д., всички българи; Забърдени — 325 д., всички българи; Каленикъ — 394 д., всички българи: Кладошница — 620 д., всички българи; Клодороби — 340 д., всички българи; Горно Клещино — 350 д.. всички албанци; Долно Клещино — 550 д. (400 българи и 150 албанци); Арменоро — 905 д. (780 българи и 125 турци); Крепешино — 320 д., всички българи; Лагино — 520 д., всички българи; Бухъ (Буфъ) — 1900 д., всички българи; Арменско — 1080 д., всички българи; Песодеръ — 750 д., всички власи; Търсйе — 960 д., всички българи; Нередъ — 1950 д., всички българи; Маала — 710 д. (600 турци и 110 албанци); Цѣрово — 300 д., всички българи; Плешевица — 700 д., всички албанци; Лѣсковецъ — 330 д., всички българи: Въртоломъ — 360 д., всички албанци; Бачъ — 490 д., всички българи; Лажецъ — 130 д., всички албанци; Дървенъ — 200 д., всички турци; Горни Крѣменъ — 280 д., всички турци; Долни Крѣменъ — 350 д., всички турци; Орта Оба — 250 д., всички турци; Алопешъ — 300 д., всички българи; Горничево — 960 д., всички бъл- 560 д. албанци).

Села въ Невѣска нахия: Невѣска — 2,300 д., всички власи; Бѣлкаменъ — 660 д. (100 д. власи и 560 д. албанци); Айтосъ — 1010 д. 950 д. българи и 60 д. цигани); Горенци — 135 д. (100 д. турци и 35 д. цигани); Зелениче — 2,300 д. (1,800 д. българи и 500 д. турци); Прекопана — 1,100 д., всички българи; Сребрени — 560 д., всички българи; Елово — 40 д., всички албанци; Елеово — 840 д. (750 д. албанци и 90 д. власи); Неговань — 720 д. (620 албанци и 100 д. власи).

Руднишка нахия: Суровичево — 835 д. (750 д. българи, 35 турци и 50 цигани); Пѫтеле — 1,810 д. (1,750 българи и 60 цигани); Екши-Су — 1965 д. (1900 д. българи и 65 д. цигани); Петерско — 986 д. (400 д. българи, 550 д. турци и 36 цигани); Гуленци — 170 д. (20 д. турци и 150 д. цигани); Спанци — 180 д. (120 д. турци и 60 д. цигани); Любетино — 355 д. (325 д. българи и 30 д. цигани); Св. Тодоръ — 400 д., всички турци; Инско — 88 д. (40 д. албанци и 48 д. цигани); Неволяни — 300 д. (150 д. турци и 150 д. цигани); Рудникъ — 210 д. (160 бълг. и 50 турци); Новоселско — 120 д., всички цигани: Новиградъ — 750 д. (500 турци и 70 цигани); Сотиръ — 340 д. (200 д. турци и 140 д. цигани).

*) В. Кънчовъ, «Македония — етнография и статистика», София, 1900 год.

—o—

Село Баница

Изгледъ отъ село Баница

Село Баница, Леринско, което има около 450 кжщи, е разположено близо до желѣзнопжтната линия Солунъ—Битоля, северозападно отъ Петерското езеро. Жителитѣ му (българи) се занимаватъ съ земледѣлие и произвеждане на дървени вжглища. Отъ това село сж родомъ смѣлитѣ революционери: Дзоле Гергевъ, Алексо Джорлевъ, Наце Котинъ и др. Презъ Балканската война селото бѣ изгорено отъ отстжпващитѣ гръцки войски. Въ селото преди 1912 година имаше три български църкви съ три свещеника. Въ Баница презъ 1902 г. стана голѣмо сражение между четници и турски аскеръ. Въ това сражение падна убитъ войводата Папанчевъ.

Изгледъ отъ с. Прекопана

Село Прекопана въ административно отношение е причислено къмъ Леринска околия. То е разположено между югоизточнитѣ разклонения на Вичъ пл. Въ 1890 г. въ селото било открито българско училище. Жителитѣ на село Прекопана сж взели дейно участие въ революционнитѣ борби. На 15 августъ 1905 година селото бѣ нападнато отъ гръцки андарти. Последнитѣ сж запалили старата българска църква «Успѣние Богородично» и две кжщи. Въ завързалото се сражение андартитѣ и турскитѣ потери сж дали 28 жертви. Три дни следъ това андартитѣ за отмъщение сж изгорѣли кжщитѣ на Тасе Христовъ и Митре Калинъ. Презъ Илинденското възстание село Прекопана даде 57 души възстаници. Селото е изгарино два пжти до основи (на 29 юнийй 1903 г. и на 14 августъ 1903 г.) Между виднитѣ революционни дейци, които даде Прекопана, личатъ имената на Дине Моаремовъ и Пандо Мечкаровъ.

СЕЛО АРМЕНСКО

Чисто българското село Арменско (надъ 1,000 жители) се намира на западъ отъ гр. Леринъ. То е разположено въ седловината, която образува прохода Бигла, свързващъ Леринското поле съ Костурската котловина. Арменчани сж взели живо участие въ революционнитѣ борби. Селото пострада тежко презъ Илинденското възстание. На 4 августъ 1903 г., следъ 10 часово сражение между 300 възстаници и 2,000 души турски аскеръ, Арменско бѣ нападнато и 140 кжщи бѣха изгорени. Тогава сж били убити 130 души арменчани.

Изгледъ отъ манастира «Св. Георги» при с. Арменско

СЕЛО ЕКШИ-СУ, ЛЕРИНСКО

Село ЕКШИ-СУ (Върбени), едно отъ голѣмитѣ и чисто български села въ Леринско, е разположено въ подножията на северозапочнитѣ разклонения на Невѣска пл., на югъ се простира Руднишката котловина. Селото има много красиво мѣстоположение. То прави впечатление на спретнатъ градецъ. Кжщитѣ сж двуетажни и удобни за живѣене.

Село Екши-Су понастоящемъ брои около 350 чисто български кжщи. Екши-Су на турски значи кисела вода. Това име произлиза отъ тритѣ минерални извори въ селото, чиято вода е кисела. Тя се пие отъ мѣстнитѣ жители и е много здравословна. Въ миналото селото се наричало В ъ р б е н и.

До 1872 година голѣма часть отъ селото било чифликъ на богатата туркиня отъ Цариградъ, наричана А л и ш а н а. Тази Алишана е пристигнала презъ 1872 год. въ Екши-Су, придружена отъ леринския каймакаминъ, Езетъ бей и отрядъ отъ конна стража (суварии). Алишана поискала да настани въ чифлика си свои хора (турци). Обаче, всичкитѣ жени въ селото се дигнали на кракъ. Последнитѣ се възпротивили на турцитѣ и заявили, че нѣма да допуснатъ турци въ селото. Станалъ бой съ камъни. Въ борбата била наранена б а б а М е н к а. Женитѣ се събрали около нея и започнали да проклинатъ и протестиратъ. Алишана останала слисана отъ това народно упорство и заедно съ пазвантитѣ избѣгала въ Леринъ. Наскоро следъ това тя била принудена да продаде чифлика си. Селянитѣ откупили веднага притежаванитѣ отъ нея земи, като й заплатили уговорената сума въ брой. Буднитѣ жители на Екши-Су по сжщия начинъ прогонили и турския мюдуринъ презъ 1891 г. Когато той построилъ конакъ на вакъфско място, жителитѣ на селото поставили върху покрива на зданието кръстъ. Мюдуринътъ не е искалъ да живѣе подъ зграда върху която билъ поставенъ кръстъ и наскоро следъ това се преселилъ въ Суровичево.

Село Екши-Су има особени заслуги къмъ народната ни кауза. То взе голѣмо участие въ революционнитѣ борби. Въ турско време то служеше като подслонъ на легендарния войвода Марко Лерински. Отъ село Екши-Су сж родомъ виднитѣ революционери: Пандилъ Шишковъ, Алексо Турунджовъ, Мице Цицковъ и Дине К л ю с е в ъ. Село Е к ш и - С у е дало 17 души учители. Отъ село Екши-Су е родомъ и Сребренъ п. Петровъ, който презъ 1922 г. държа речи въ Америка за организирането на нашата родолюбива емиграция. Жителитѣ на селото взеха живо участие въ Илинденското възстание. С. Екши-Су даде 82 добре екипирани и въоржжени възстанници. Следнитѣ цифри свидетелствуватъ краснорѣчиво за будния патриотиченъ духъ на екшисулийци: 7 души убити революционни ржководители, 13 четници; отъ турцитѣ бѣха убити 41 души, гърцитѣ погубиха 6 д., убити отъ гранати 4 д.

Въ сражение съ турци и гръцки андарти загинаха и следнитѣ четници: Пандилъ Петерчевъ, Ст. Карагьозовъ, Илия Чековъ, К. х. Киревъ, Ване Бульовъ, Н. Кольовчевъ, С. Поповъ, Ташо Боцевъ, Кице Гьозевъ, В. Мравата, К. Евтинновъ, Пл. Шабаревъ и Л. Любеткинъ.

Изгледъ отъ с. Екши-Су. На снимката личи голѣмата зграда на българското училище

Въ с. Екши-Су стана първия динамитенъ атентатъ въ деня, когато бѣ обявено Илинденското възстание. На 2 августъ единъ възстанически отрядъ нападна аскера, който охраняваше желѣзнопжтната гара въ Екши-Су и динамитира маказитѣ на желѣзнопжтната линия при гарата. На 10 септемврий следъ двучасово сражение между 30 д. възстанници и хиляденъ аскеръ селото бѣ нападнато отъ турски пълчища. Следъ три дни, когато пристигна нова войска отъ Леринъ, селото бѣ повторно нападнато и ограбено.

Българското училище въ Екши-Су е открито въ 1886 г. Презъ 1911 г. въ Екши-Су бѣ построена за тамошното българско училище нова тристажна зграда съ 8 класни стаи и театраленъ салонъ. Живущитѣ по това време екшисулийци въ Индианаполисъ събрали и изпратили въ родното си село надъ 1,000 долари за постройката на новото училище.

Село Петерско (Леринско), което брои надъ 200 кжщи, е разположено край западния брѣгъ на едноименото езеро. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и риболовство. Въ турско време село Петерско броеше 1,000 жители, отъ които 450 д. българи и около 550 д. турци. Българското население въ селото дейно е участвувало въ борбитѣ срещу гръцкитѣ фанариоти. Въ околноститѣ на Петерското езеро презъ царь Самуилово време сж станали голѣми сражения между българскитѣ и византийскитѣ войски. Надъ селото стърчатъ останки отъ древни крепости.

Село Пжтеле (Леринско) е разположено покрай западния брѣгъ на Островското езеро върху варовити скалисти възвишения, издигащи се надъ езерото съ стотина метра. Въ турско време с. Пжтеле броеше около 1,900 жители, отъ които българитѣ наброяваха около 1,800 д., а останалитѣ бѣха турци (50 д.) и цигани. Отъ това чисто българско село сж родомъ виднитѣ културно-просвѣтни дейци Д-ръ Мишайковъ и митрополитъ Панаретъ. Отъ село Пжтеле е родомъ и смѣлиятъ революционенъ деятель въ Леринско Дине Абдурмановъ. Той загина геройски следъ голѣмото сражение, което стана въ родното му село между турски аскеръ и четата на легендарния войвода Марко Леренски. Подиръ убийството на последния, Дине Абдурмановъ се сражавалъ съ турскитѣ пълчища четири денонощия. Следъ като повалилъ много турски войници, Дине се самоубилъ съ последния си патронъ.

Село Нередъ (Леринско) е едно отъ голѣмитѣ и чисто български села въ Леринско. То брои около 400 кжщи. Жителитѣ му се занимаватъ съ малко земледѣлие, бичкиждилъкъ и чужбинуване. Разположено е въ политѣ на Нередската планина. Кжщитѣ на селото сж двуетажни и удобни за живѣене. Нередчани въ миналото сж водили дълга и упорита борба за провалянето на гръцкото фанариотско иго. Презъ Илинденското възстание Нередската планина служеше за база на 20 села въ Леринско. Нередския районъ бѣ въ пълно владение отъ възстаницитѣ отъ 2 до 28 августъ.

Село Буфъ (Леринско) е едно отъ голѣмитѣ и чисто български села въ Леринско. Разположено е въ хълмиста мѣстность на северозападъ отъ гр. Леринъ. Западно отъ селото се издига южната часть на Баба планина, наричана въ тия краища Б и г л а. Цѣлата мѣстность около с. Буфъ отъ турцитѣ бѣ наричана «Б у ф ъ к о л ъ» (Буфска околия). Въ турско време селото наброяваше надъ 240 чисто български кжщи. Жителитѣ му винаги съ преданость сж служили на народнитѣ идеали. На 31 юлий 1903 год. (ст. ст.) това героично българско село въ Леринско бѣ нападнато отъ хиляденъ аскеръ. При това нападение турски пълчища опожариха църквата «Св. Георги». На 28 августъ, следъ 6 часово сражение между 60 д. възстаници и 4 хиляденъ аскеръ, селото отново бѣ нападнато отъ турска войска. Отъ село Буфъ, което даде много храбри и смѣли четници, е родомъ и войводата Наумъ Буфчето.

Село Суровичево (Леринско), станция на желѣзнопжтната линия Солунъ—Битоля, въ турско време броеше около 1,000 души жители, огромното число отъ които сж българи. Въ село Суровичево става пазарь за околнитѣ села. Въ турско време селото бѣ седалище на мюдурлъкъ. Жителитѣ му се отличаватъ съ буденъ и предприемчивъ духъ. Българското население въ село Суровичево е водило упорити борби срещу гръцкото духовенство и активно помагало на В. М. Р. О.

Село Горничево (Леринско) се намира на северъ отъ Петерското езеро, покрай шосето Воденъ—Леринъ. Въ турско време то наброяваше надъ 1.000 жители (всички българи). Това юначно село въ Леринско излжчи смѣли четници. Отъ сжщото село е родомъ и войводата Тане Стойчевъ. На 25 юлий 1903 г. (ст. ст.) възстаницитѣ отъ Нидженския районъ имаха голѣмо сражение при село Горничево. Въ това село взеха участие 250 възстаници и надъ 800 д. турски войници. Турцитѣ дадоха 65 жертви, а възстаницитѣ, командувани отъ войводитѣ Тане и Лечо Церевски, дадоха само три жертви.

Село Долно Котори (Леринско) е едно отъ патриотичнитѣ села въ Леринска околия. Селото брои надъ 800 д. жители. Огромното болшинство отъ тѣхъ сж българи. Въ турско време въ Долно Котори имаше около 120 чисто български кжщи и 33 турски кжщи. Българското население на това село, разположено къмъ най-южния край на Леринското поле, е водило дълги и упорити борби срещу гръцкитѣ фанариоти. То е взело активно участие и въ революционното движение.

—o—

КАЙЛЯРСКО

Градъ Емборе (Кайлярско) е разположенъ въ Саригьолската равнина, северно отъ планината Снѣжникъ. Емборе брои надъ 1,500 жители, болшинството отъ които сж българи. Въ турско време тоя градецъ имаше около 1,400 души българи и 200 души турци. Българското население на тоя малъкъ градецъ въ югозападна Македония има особени заслуги къмъ народната ни кауза. Отъ Емборе сж родомъ много заслужили наши културно-просвѣтни дейци. Синъ на Емборе е и покойниятъ Симеонъ Ефтимовъ, блѣстящъ македонски журналистъ и общественикъ. Източно отъ Емборе се намира село **Дебрецъ.**

Село Пальоръ брои около 850 жители (огромното болшинство сж българи), намира се на северъ отъ Емборе, жителитѣ му се отличаватъ съ предприемчивъ духъ. Българитѣ въ Пальоръ сж водили упорити борби срещу гръцкото духовенство и активно сж съдействували на Вжтрешната организация.

ОБЛАСТЬТА БОЙМИЯ

Областьта **Боймия** е прочута съ своитѣ природни красоти. Тоя дѣлъ отъ нашето отечество се отличава съ богата разстителность. Цѣлата область е потънала въ зеленина. Б о й м и я на истокъ граничи съ р. Вардаръ, а на западъ съ Паякъ планина (включавайки въ предѣлитѣ си значителна часть отъ нейнитѣ източни разклонения). На югъ областьта достига до селото Постолъ (Енидже-Вардарско). Въ Боимия има 31 селища, 25 отъ които сж чисто български, едно смѣсено, едно чисто турско и 4 влашки. Жителитѣ на областьта се занимаватъ съ земледѣлие, скотовъдство, лозарство, бубарство и дърводѣлство.

ГРАДЪ ГУМЕНДЖЕ

Главното селище въ областьта Боймия е гр. Гумендже, който брои около 3,500 жители, всички българи. Градътъ е разположенъ въ политѣ на Паякъ планина. Жителитѣ му се занимаватъ съ земледѣлие и лозарство. Въ града е имало българско училище презъ 1832 год. Населението отъ града и областьта Боймия е взело живо участие въ революционнитѣ борби презъ турско време.

Д о п ъ л н е н и е

Село Цапари (Битолско) е разположено въ севернитѣ подножия на Пелистеръ. Това чисто българско село въ Битолско въ турско време наброяваше около 1,500 жители. Последнитѣ се отличаватъ съ буденъ и предприемчивъ духъ и винаги сж били предани на народната кауза. Презъ Илинденското възстание жителитѣ на с. Цапари взеха живо участие. Ядката на възстаническата сила въ Битолско представляваха селата Смилево, Цапари и Гявато.* Отъ село Цапари е родомъ видниятъ македонски революционенъ ратникъ Павелъ Христовъ. (Вижъ животописнитѣ бележки за П. Христовъ).

Село Гявато (Битолско) въ турско време броеше около 250 кжщи (всички български). Разположено е въ пазвитѣ на Бигла планина, близо до едноимения проходъ, който свързва Битолската равнина съ Преспанско. На 28 юлий 1903 г. (ст. ст.) въ селото стана голѣмо сражение между турски аскеръ и възстаницитѣ. Следъ сражението селото бѣ бомбардирано и опожарено до основи. Турскитѣ пълчища при това нападение избиха и изгориха живи 24 души. Отъ село Гявато е родомъ достойниятъ архиерей на Неврокопската епархия, Негово Високопреосвещенство митрополитъ Борисъ.

Село Плетваръ (Прилепско). Въ турско време броеше около 500 жители (всички българи). Разположено е на истокъ отъ гр. Прилепъ при Плетварския проходъ. Въ Плетваръ е имало българско училище преди учредяването на Екзархията. Въ околноститѣ му има мраморни кариери.

—o—

МАКЕДОНИЯ ПОДЪ РОБСТВО

Македония има около 2,700 селища, отъ които 60 сж градове и паланки, а останалитѣ села. Броятъ на чисто българскитѣ села надвишава числото 1,700.

Македония подъ сръбско робство

Най-голѣмиятъ дѣлъ отъ нашата Родина се намира подъ сръбско робство. Съгласно несправедливитѣ и чудовищни по своята жестокость постановления на Ньойския договоръ, кралството на шумадийцитѣ получи надъ 34,000 квадр. километра македонска територия. Тая часть отъ нашето отечество, споредъ сръбската статистика отъ 1928 год., има надъ 970,000 жители. Македония подъ сръбска власть е раздѣлена на три окржзи (Скопски, Битолски и Брѣгалнишки).

Македония подъ гръцко робство

На Гърция бѣха дадени отъ парижкитѣ «миротворци» около 26,000 квадратни километра отъ македонската територия. Въ предѣлитѣ на Македония подъ гръцко робство влизатъ следнитѣ области (окржзи): Солунски, Халкидически, Драмски, Кавалски, Серски, Воденски, Кожански, Лерински (съ Костурско). Тия части отъ нашата Родина, споредъ официалната гръцка статистика, презъ 1928 год. имали надъ 1,400,000 жители.

Македония подъ българска власть

Въ предѣлитѣ на царство България останаха 6,792 кв. клм. съ около 190,000 жители. Тая часть отъ нашата Родина е известна подъ името Петрички окржгъ.

Македонски села въ Албания

Въ албанска територия останаха следнитѣ села: Требище и Врѣбница — южно отъ Дебъръ; покрай югозападния брѣгъ на Охридското езеро: Линъ, Пискупати, Удунища, Червенака, Мъмлища, Поградецъ, Старово, Черава, Ръмънъ, Вѣрмова, Загоричанъ, Зерваска, Пъшкупия и Лешница; въ Преспанско (между Галичица и западния брѣгъ на Голѣмото Преспанско езеро): Туманецъ, Горна и Долна Горица, Глъмбочани, Шулинъ, Пустецъ, Леска и Зърновско; между Суха Гора и югозападната часть на Малкото Преспанско езеро се намиратъ селата: Церье и Ракицка.

*) Хр. Силяновъ — «Освободителнитѣ борби на Македония»

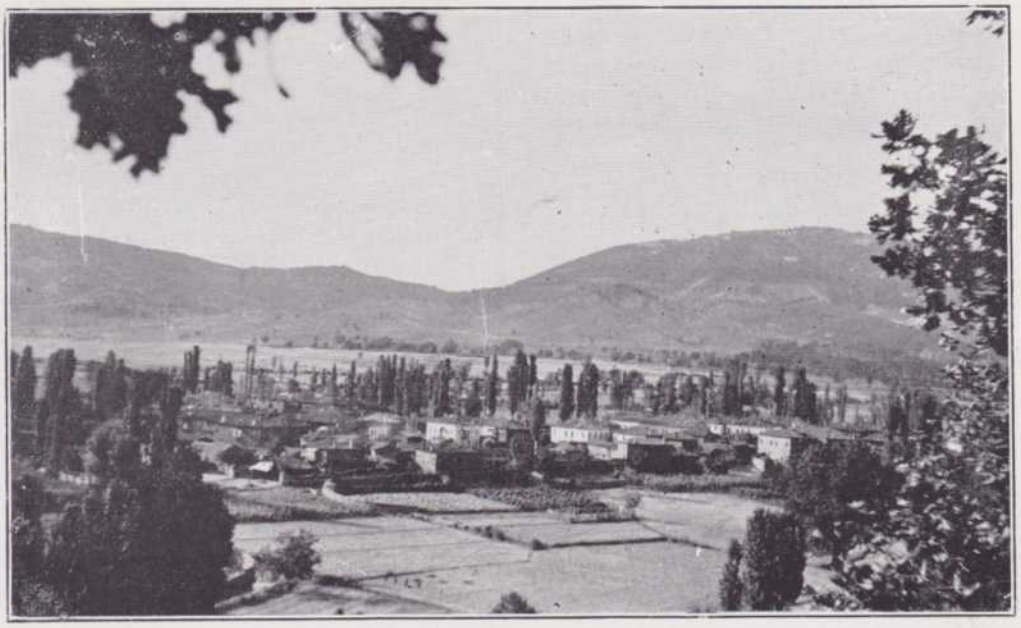

ИЗГЛЕДЪ ОТЪ ЖИВОПИСНОТО СЕЛО ЧЕРНОВИЩА, КОСТУРСКО

(Вижъ бележкитѣ за сжщото село на стр. 52)

МАКЕДОНКИ ОТЪ РЕСЕНСКО, ОБЛѢЧЕНИ ВЪ КРАСИВИ НАРОДНИ НОСИИ

СТОПАНСКИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ЕДНА НЕЗАВИСИМА МАКЕДОНИЯ

(Отъ Димитъръ Ярановъ)*

Мнозина учени, занимаващи се съ политическа география, сж склонни да уподобятъ държавитѣ на живи организми. Тѣлото на тѣзи организми се състои отъ две части: земя и народъ. Една държава колкото по-пригодна земя за самостоятелно сжществуване има, и колкото нейното население представя по-хомогено цѣло, толкова повече условия за преживѣване има. При това нѣма голѣмо значение дали земята на една държава е по-голѣма или по-малка. Много по-важно е тази държава да има граници, въ които да може да се развива спокойно като самостоятеленъ организъмъ, да има органически граници, както казватъ нѣкои учени. Въ кржга на тѣзи граници държавата трѣбва, преди всичко, да има възможность да развие здраво народно стопанство. Е т о какво мисли за това единъ отъ най-виднитѣ днешни географи, нѣмскиятъ професоръ Пенкъ:

«Повърхностьта, върху която живѣе една държава може да бжде тѣсна или широка. По-голѣмо значение иматъ формитѣ на земната повърхность. Климатътъ, растителниятъ и животински свѣтъ, положението спрѣмо главнитѣ съобщителни линии, но основно значение за сжществуването на единъ здравъ държавенъ организъмъ си остава народното стопанство. Вжтрешни съобщителни линии за единъ подобенъ организъмъ сж сжществена необходимость. Желателно е сжщо и единъ прозорецъ на морето, за да може да се гледа къмъ цѣлия свѣтъ».

Искаме ли, следователно, да видимъ дали една земя, въ нашия случай — Македония, има необходимитѣ предпоставки за създаването отъ нея на една независима държавна единица, ще трѣбва, преди всичко, да хвърлимъ погледъ върху общия характеръ на нейното народно стопанство, положението въ което то е било, въ което е и въ което може да бжде, а следъ това да видимъ дали има необходимитѣ вжтрешни съобщителни връзки и изходъ на свободно море.

Най-важната предпоставка за трайното сжществуване на едно стопанство, било народно или частно, е то да приключва своята дейность ако не съ печалба, поне безъ дефицитъ. Ето защо, не е безинтересно да видимъ накратко какъвъ е билъ и какъвъ е днесъ платежния балансъ на Македония, смѣтана като едно цѣло.

Преди войнитѣ, къмъ 1910 год. търговскиятъ балансъ на Македония е билъ пасивенъ, срещу износъ за 102 милиона златни лева на тази година е билъ направенъ вносъ за 115 милиона златни лева. Това налага въпроса, дали по това време и платежниятъ балансъ е билъ пасивенъ.

Както е известно, нѣкои отъ западно-европейскитѣ държави, макаръ и да иматъ пасивенъ търговски балансъ, платежниятъ имъ балансъ е активенъ. То е защото въ тѣзи страни постжпватъ парични срѣдства отъ чужбина, като печалби и лихви на пласирани въ странство капитали или доходъ отъ търговска флота. Да видимъ дали и съ Македония става подобно нѣщо. Македония, която не е била преди войнитѣ, пъкъ не е и сега самостоятелна държава, нѣма своя флота. Сжщо така македонцитѣ не само, че нѣматъ пласирани въ чужбина капитали, но напротивъ, въ Македония има много чужди капитали, доходитѣ и лихвитѣ на които минаватъ въ пасива на платежния балансъ. Това перо ще да е възлизало на около 5 милиона лева.

Часть отъ беговетѣ, притежатели на голѣми имоти въ Македония, сж живѣли въ Цариградъ, а нѣкои и въ чужбина. Ето защо, ще трѣбва и тѣхнитѣ доходи да ги впишемъ въ пасива на платежния балансъ. Това перо е било съвсемъ незначително, та поради това можемъ да приемемъ кржглата сума 2 милиона зл. лева за приблизително вѣрна.

Значи, къмъ пасивния търговски балансъ трѣбва да прибавимъ и тѣзи две пера.

Но въпрѣки всичко това, платежния балансъ на страната не е билъ пасивенъ съ 20 милиона зл. лева, а напротивъ е билъ активенъ. Защото освенъ износа, къмъ актива сж се притуряли още нѣколко пера.

Известно е, че следъ пропадането на занаятчийството се засилило много чужбинуването, че вмѣсто да бждатъ изнасяни занаятчийски произведения, изнасяна била самата работна сила. Въ времето преди войнитѣ отъ Македония сж чужбинували около 55,000 д. Споредъ стопанската анкета направена презъ 1916 год. отъ проф. Д. Мишайковъ, въ Македония окупирана отъ българскитѣ войски, се установило, че всѣки гурбетчия (чужбинаръ) донасялъ годишно най-малко по хилядо зл. лева. Ако приемемъ това най-низко число за общо, ще излѣзне, че годишно чужбинаритѣ сж донасяли около 55 милиона златни лева.

Преди войнитѣ турското правителство държало въ Македония не по-малко отъ 50 хиляди души редовна войска. Ако предположимъ, че за войникъ сж се харчили по 50 лева златни месечно или 600 лева златни годишно, ще излѣзне, че за поддържане на тази войска турското правителство е харчило по 30 милиона златни лева. Тъкмо съ тѣзи пари се е заплащалъ вноса на жито, брашно и оризъ, както и за часть отъ вноса на колониалнитѣ стоки, маслата и манифактурата. Чуждитѣ консулски представители и мисии и разнитѣ вѣрски

*) Сп. «Родина», бр. бр. 8 и 9, 1932 г.

и национални пропаганди сѫ харчили сѫщо така въ Македония много пари. Като имаме предъ очи това обстоятелство, че само за подържане на гръцкитѣ училища и пропаганда въ Македония гръцкото правителство харчело по 3 милиона златни лева, нѣма да се излъжемъ, ако приемемъ, че това перо е възлизало на около 5 милиона зл. лева.

Отъ всичко казано се вижда, че платежния балансъ на Македония преди войнитѣ и специално презъ 1910 год. билъ активенъ и актива възлизалъ на 70 милиона златни лева или на единъ милярдъ и 869 милиона лева книжни. Тъкмо това обстоятелство позволявало на населението да може да плаща тежкитѣ данъци и въпрѣки това да откупва земята на чифлицитѣ и да се грижи само за нѣкои подобрения въ своя поминъкъ.

Споредъ едно приблизително пресмѣтане, направено по околни пѫтища, вноса въ Македония къмъ 1927 год. ще да е възлизалъ на 134,467,000 златни лева, а износа на 176,169,158 лева златни. Това съвсемъ не е невѣроятно, защото следъ войната производството на тютюна се увеличи съ повече отъ два пѫти, та докато преди войнитѣ стойностьта на изнасяния тютюнъ съставлява половината отъ стойностьта на износа, следъ тѣхъ неговата стойность съставя вече три четвърти — 78 на сто отъ стойностьта на всички изнесени артикули.

Следъ войнитѣ и платежния балансъ на страната е активенъ, защото чужбинуването продължи, като се насочи къмъ Америка. Сумитѣ, които чужбинаритѣ изпращатъ отъ тамъ или донасятъ при завръщането си, далеко надминаватъ стойностьта на печалбитѣ и лихвитѣ на чуждия капиталъ, вложенъ въ страната. Ето защо, съ право можемъ да приемемъ, че платежния балансъ въ Македония е активенъ следъ войнитѣ толкова, колкото и преди тѣхъ — 70 милиона златни лева кръгло годишно.

Въ страната, въ която 55% отъ населението е работно и въ която земята дава доходъ 2 — 2½ пѫти по-голѣмъ отъ колкото въ съседнитѣ й страни, положението не може да бѫде друго!

Това обстоятелство не е безъ значение, защото, както се казва, отъ стопанска гледна точка само страна съ активенъ, или поне уравновесенъ платеженъ балансъ има право на самостойно сѫществуване. Страна съ пасивенъ икономически балансъ скоро попада подъ стопанска зависимость, а това влече и политическа зависимость. Не трѣбва да бѫдемъ криво разбрани, защото говорейки това имаме на умъ нормално състояние, а не такова, каквото е то следъ войнитѣ въ нѣкои страни, които, поради изключителнитѣ условия, въпрѣки че представятъ цѣлостни стопански единици, иматъ пасивенъ платеженъ балансъ.

При днешната стопанска структура е немислимо абсолютно независимо народно стопанство. Все пакъ редица условия могатъ да направятъ едно народно стопанство повече или по-малко самостоятелно, а понеже колкото едно стопанство е по-независимо, толкова е то по-здрава основа за единъ държавенъ организъмъ. Нѣма да е безинтересно да бѫдатъ разгледани следъ платежния балансъ и другитѣ обстоятелства, които правятъ македонското народно стопанство въ значителна степень независимо, особено по отношение на съседнитѣ на Македония земи.

***

Въ недалечното минало, до преди 60-70 години Македония имаше значително и разнообразно стопанство. Въ него бѣха застѫпени всичкитѣ почти клонове на стопанската дейность: развити бѣха и земледѣлието, и скотовъдството, и занаятчийството. Последнитѣ два клона отъ стопанската дейность на македонското население упаднаха много и днесъ македонското народно стопанство може да се характеризира накратко като предимно земледѣлско. Това, обаче, съвсемъ не ще рече, че то е еднообразно, следователно не много благоприятно поставено. (Смѣта се изобщо, че колкото едно стопанство е по-еднообразно, толкова по-зле е поставено по отношение на бѫдещето си самостойно развитие). Защото за Македония е извънредно много важно разнообразието, което сѫществува вѫтре въ еднообразието. Думата ни е тукъ за извънредно голѣмото разнообразие въ земледѣлското производство. Наистина, има страни съ още по-голѣмо разнообразно земледѣлско производство, но тѣ се отличаватъ отъ Македония по това, че не сѫ като нея самостойни географски единици, а комплексъ отъ такива единици, отличаватъ се отъ нея по това, че сѫ много по-пространни. Това е най-интересна-

ИЗГЛЕДЪ ОТЪ ГР. СКОПИЕ

Най-важниятъ стопански центъръ въ Македония подъ сръбско робство. Презъ градъ Скопие се внасятъ въ Македония по-голѣма часть отъ стокитѣ, които идватъ отъ вънъ

та черта на нашата страна, че тя е въ кржга на нѣкакви си 67,445 квадратни километри и има толкова разнообразно земледѣлско производство.

Това разнообразие може да се обясни съ стичането на нѣколко благоприятни обстоятелства на едно мѣсто. Преди всичко, географското положение на страната ни е отъ голѣмо значение. Македония е въ срѣдата на Балканския полуостровъ, който отъ своя страна е на пжтя отъ Европа за Близкия Истокъ, отъ Срѣдиземно море къмъ северните земи. Ето защо, въ нея вирѣятъ както европейски, така и азиатски растения, както срѣдиземноморски, така и срѣдноевропейски. Това разнообразие на земледѣлскитѣ култури се дължи още и на разнообразния климатъ, който отъ своя страна е такъвъ не само поради особеното положение на Македония срѣдъ съседнитѣ ѝ земи, но и поради различието въ височинитѣ на отдѣлнитѣ ѝ части. Съ една дума, много обстоятелства сж се стекли така, че сж предизвикали значително разнообразие въ земледѣлското производство. Това разнообразие има много благоприятни последици, преди всичко, за вжтрешната търговия, която е по-оживѣна въ страни съ разнообразно земледѣлско производство. Още по-важно е, че произведенията на македонския земледѣлецъ сж не само разнообразни, но и ценни поради особеното си качество. Тази рѣдкость и ценность правятъ произведенията на македонския земледѣлецъ да сж високо ценни и оживѣно търсени. И срещу тѣхъ той е могълъ винаги да си доставя това, което липсва въ страната. Още по-важно е, че тази доставка може да стане по море, независимо отъ волята на съседитѣ на Македония. Тя е разположена край Бѣлото море, часть отъ Срѣдиземното, чрезъ което е въ контактъ съ цѣлия свѣтъ. Това положение допринася много, извънредно много за стопанската независимость на Македония спрѣмо съседнитѣ ѝ страни.

Физикогеографскитѣ отношения въ Македония сж така сложени, щото никакви почти прѣпятствия освенъ «политически граници» не се слагатъ между който и да е кжтъ на страната и морето. Това обстоятелство е било използувано още отъ римлянитѣ, но по-пълно то бѣ използувано отъ турцитѣ въ края на миналия вѣкъ и въ началото на нашия вѣкъ. Тѣ бѣха свързали Битоля съ всички западномакедонски градове и села, а самата Битоля свързана съ желѣзница. Въ Скопйе се стичатъ пжтищата отъ северна Македония, а самото Скопйе сжщо бѣ свързано съ Солунъ. Така само въ разстояние на 36 години турцитѣ, чрезъ разумно прокарани желѣзни линии, щастливо допълнени съ шосета, направиха отъ Солунъ, отъ Бѣлото море — по-общо казано, фокусъ, който обединява въ себе си всѣки кжтъ на нашата земя. Това направиха турцитѣ, едни чужденци, и то само за 36 години. Можемъ тогава да си представимъ колко подобри резултати биха се постигнали ако тази работа се извършваше отъ население, което е господарь само на себе си. Пъкъ и изобщо трѣбва винаги, к о г а т о говоримъ за македонското народно стопанство като една отъ най-важнитѣ предпоставки за независима Македония, да разглеждаме не само неговото минало и сегашно състояние, но и положението, което то вѣроятно би имало въ бждеще. Въ този случай бждещето трѣбва да се предсказва отъ две гледища: Какво би било ако остане днешното положение и какво — ако се премахнатъ политическитѣ граници. Още въ началото бѣ изтъкнато, че преди време и изобщо преди прокарването на политическитѣ граници, македонското народно стопанство бѣше въ по-добро положение. Отъ това само по себе си следва, че ако се възстанови старото единство на Македония, ще настжпи неминуемо известно подобрение въ стопанското положение на страната. Следователно, когато ще се разглежда македонското народно стопанство като основа на бждеща независима Македония, ще трѣбва да се помни винаги, че то, въ днешното си състояние, както видѣхме, би било добра основа, която още повече ще укрепне следъ премахването на политическитѣ граници, които дѣлятъ Родината ни.

Д. Ярановъ

МАКЕДОНСКОТО ЗЕМЛЕДѢЛСКО СТОПАНСТВО

Македония е надарена отъ природата съ плодородни равнини и полета. Недостатъчното и неефикасното използуване на обработваемата земя се дължи, преди всичко, на следнитѣ причини: а) голѣмитѣ данъци, съ които е обременень македонскиятъ селянинъ отъ днешнитѣ господари на Македония; б) земледѣлскиятъ стопанинъ въ нашето Отечество, поради окаяното му икономическо състояние (за чието подобрение Бѣлградъ и Атина не сж замислювали), не е въ състояние да подобри орждията, съ които обработва земята си. Мнозина земледѣлци въ Македония не сж въ състояние да си купятъ даже и най-проститѣ плугове и за това сж принудени да оратъ земята си съ обикновено орало. Модерни земледѣлски машини сж голѣма рѣдкость.

Споредъ проучванията, които е направилъ презъ общоевропейската война нѣмскиятъ ученъ Леонардъ Шулце, професоръ въ Марбургъ (Германия), засетата по това време площь въ Македония е съставлявала само една петта отъ цѣлата годна за обработване земя.

Зърнени (житни) храни вирѣятъ въ следнитѣ полета: Скопско, Овче-Поле, Пелагонийското (Битолското), Сѣрското и др.

Оризъ се ражда въ Кочанско, Струмишко, Велешко и Щипско.

Макъ. Най-много макъ се сади въ Радовишко, Гевгелийско, Петричко, Велешко, Тиквешко и Щипсо.

Памукъ вирѣе въ Солунската равнина, Струмишко, Св. Врачко, Петричко и др.

Ленъ и конопъ. Доброкачественъ конопъ и ленъ се произвежда въ Разложко, Горно-Джумайско и Демиръ-Хисарско.

Сусамъ — въ Серско, Беръ, Лжгадинско, Драмско и Демиръ-Хисарско.

Овощни дървета. Добри овощни дървета вирѣятъ въ Тетовско (ябълки, кестени, орѣхи и др.), въ Ресенско (ябълки, круши и др.), въ Воденско (смокини и др.), въ Малешевско (сини сливи и др.).

Портокали и маслини вирѣятъ въ Халкидическия полуостровъ.

Тютюни. Доброкачествени тютюни вирѣятъ по долното течение на долинитѣ на р. р. Места и Струма (Серско, Драмско, Кавалско, Св. Врачко, Петричко) въ Солунско, Горно-Джумайско, Скопско, Кочанско, Струмишко.

Анасонъ най-вече се сѣе въ Леринско. Благоуханиятъ миризъ отъ семената се употрѣбява при варенето на ракията, а анасоновото семе — за приготовляване на лѣкарства.

Просо и овесъ се сѣятъ въ планинскитѣ краища. Отъ просото се приготовлява известното питие б о з а.

Лозарство. Въ Македония вирѣятъ добри лозя, отъ които се добива първокачествено вино. Главни лозарски и винарски центрове сж: Тиквешъ, Велесъ, Суровичъ, Енидже-Вардаръ, Мелникъ, Скопйе, Лжгадинско, Воденъ, Негушъ, Гюмендже и др. Най-силни вина сж: гюмендженското мелнишкото и негушкото.

Гори. 15% отъ цѣлото пространство на Македония е покрито съ гори. Горитѣ, поради тежкото политическо робство въ страната, не се използуватъ рационално. Въ Разложко и Неврокопско се произвежда много добъръ дърменъ материалъ отъ Рилскитѣ, Пиринскитѣ и Родопскитѣ гори.

Разпредѣление на културитѣ върху обработваемата земна плоскость въ Македония*

Вилаети	засета площь съ зърнени храни	
Солунски	200,000 хка	81%
Битолски	180,000 хка	89%
Скопски	310,000 хка	91%

Вилаети	засета площь съ зеленчуци и картофи	
Солунски	10,000 хка	4%
Битолски	8,000 хка	3%
Скопски	10,000 хка	2%

Вилаети	засета площь съ текстилни и маслодайни растения
Солунски	20,000 хка
Битолски	2,000 хка
Скопски	8,000 хка

*) Извлечение отъ рапорта на Карлъ, австроунгарски консулъ въ Турция преди войната (сп. «Родина, бр. 12 и 13, София, 1927 год.)

СКОТОВЪДСТВО

Скотовъдството има голѣмо значение за македонското селско стопанство. Природнитѣ условия въ нашата родина благоприятствуватъ за засилването и подобрението на скотовъдството. Отглеждането на овцата съставлява най-главното занятие на македонския скотовъдецъ. Общиятъ срѣденъ брой на овцетѣ въ Македония възлиза на 5,300,000. Значи, срѣдно на сто жители въ Македония се падатъ по 210 овци и кози.

Вълна. Годишното производство на вълна е около 1,300,000 кгр. Въ Солунъ, Гюмендже, Клисура, Гребена и Магарево има фабрики и работилници за производство на шаеци.

Сурови и обработени кожи. Македония изнася въ чужбина голѣмо количество сурови и обработени кожи. Изнасятъ се предимно агнешки и ярешки кожи. Срѣдната стойность на изнасянитѣ годишно кожи се движи между 4 и 4 и половина милиона франка. Голѣмъ приходъ даватъ и кожитѣ отъ диви горски животни. Най-много се изнасятъ заешки кожи (около 200,000 годишно), лисичи (около 10,000 годишно).

Въ източна Македония центъръ на пѫтищата бѣше Сересъ, отъ кѫдето взиматъ начало много важни пѫтища за северозападна, източна, западна и югозападна Македония.

СВЕДЕНИЯ ЗА СТОПАНСКИЯ ЖИВОТЪ ВЪ МАКЕДОНИЯ ПОДЪ СРЪБСКО РОБСТВО ПРЕЗЪ 1935 ГОДИНА

Зърнени храни. Въ околиитѣ: Щипска, Овчеполска, Кумановска, Прилепска и Битолска се произвеждатъ отлични зърнени храни (пшеница, ечмикъ, ржжъ и царевица). Презъ 1935 год. стойностьта на произведенитѣ зърнени храни въ Македония подъ сръбско робство в ъ з л и з а л а на 56, 920,000 динари.

Индустриални растения. Презъ 1935 година въ Македония подъ сръбско робство били произведени:

Стойность въ динари

а) тютюнъ	11,000,000 кгр.	на стойность	440,000,000 д.
б) афионъ	160,000 кгр.	на стойность	48,000,000 д.
в) семе отъ афионъ	4,800,000 кгр.	на стойность	14,000,000 д.
г) оризъ	3,600,000 кгр.	на стойность	11,000,000 д.
д) сусамъ	800,000 кгр.	на стойность	7,200,000 д.
е) пашкули	860,000 кгр.	на стойность	17,000,000 д.

Скотовъдство. Една значителна часть отъ населението въ Македония подъ сръбско робство се препитава чрезъ скотовъдство. Презъ 1935 год. стойностьта на продадения добитъкъ е възлизала на 112 милиона динари.

Зеленчуци и овощия. Стойностьта на произведенитѣ презъ 1935 година зеленчуци и овощия възлизала на 16,000,000 динари.

Рударство. Годишниятъ приходъ отъ рудар-

ство е възлизалъ на около 60,000,000 динари. За сега въ Македония подъ сръбско робство се обработватъ следнитѣ руди: **хромъ** — въ село Расче, Скопско и Кумановско; **каменни вжглища** — въ околноститѣ на село Нерези, Скопско и **кварцовъ пѣсъкъ** — въ околноститѣ на село Долно Солне, Скопско. Хромовитѣ руди се изнасятъ въ Европа, Америка и чакъ въ Япония.

СВЕДЕНИЯ ЗА СТОЙНОСТЬТА НА ЗЕМЛЕДѢЛСКИТѢ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ВЪ МАКЕДОНИИЯ *

Култури	Стойность въ френски златни франка	Приходъ отъ 1 хектаръ въ френски зл. фр.
Пшеница	63,505,801	288.66
Ржжь	18,581,930	207.41
Ечмикъ	5,939,071	152.08
Овесъ	25,454,343	206.44
Просо	51,817	83.75
Царевица	20,694,003	168.45
Оризъ	1,805,316	1211.61
Други зърн. храни	480,632	
1). Зърнени храни	**136,512,913**	**230.59**
Тютюнъ	112,203,015	1,891.50
Макъ (опиумъ)	3,006,458	
Маково семе	422,938	721.53
Сусамъ	1,490,954	186.37
Памукъ	2,777,522	448.48
Ленъ	62,127	621.12
Конопъ	472,616	1,112.13
Анасонъ	42,935	438.11
Други инд. раст.	195,454	781.80
2) Индустр. растения	**120,674,019**	**1,529.73**
Фасулъ	3,677,432	
Леща	254,926	148.54
Други варива	1,800,156	190.53
3) Отъ варива	**5,732,514**	
4) Любеници, пъпеши	**3,745,000**	
5) Зеленчуци	**3,362,435**	**485.32**
6) Картофи	**1,244,248**	**349.01**
7) Люцерна, детелина и др. фуражни храни	**9,470,140**	**185.70**
8) Отъ лозарство	**5,266,531**	**355.86**
9) Овощни дървета	**5,941,122**	
10) Черничеви дървета	**520,000**	
Всичко	**292,488,014**	**388.75**

*) D. Iaranoff — "Macedoine Economique", Sofia, 1931.

ТАБЛИЦА ЗА ЖЕЛѢЗНИЦИТѢ ВЪ МАКЕДОНИЯ

Въпрѣки планинскиятъ характеръ, който има Македония, нейнитѣ рѣчни долини даватъ възможность за разширяването на сжществуващата желѣзнопжтна мрежа въ нашата родина. Първата желѣзнопжтна линия въ Македония (между Скопйе и Солунъ) е построена презъ 1873 год.

Желѣзници

№	Клонове	Открита презъ год.	Дължина Клм.
1	Солунъ—Скопйе	1873	243.1
2	Скопйе—Митровица	1874	119.8
3	Скопйе—Зибивче	1888	84.9
4	Солунъ—Битоля	1894	218.6
5	Солунъ-Окчиларъ	1906	270.0
6	Солунъ-гр. граница	1914	53.0
7	Скопйе-Тетово-Гостиваръ-Охридъ	Следъ 1918	230.5
8	Градско—Битоля	»	134.7
9	Радомиръ—Петричъ	»	97.1
10	Скопйе—Радуше	»	26.0
11	Велесъ—Щипъ—Кочани	1926	86.1
	Всичко		1,563.8

ПЖТНИ СЪОБЩЕНИЯ *

Най-главнитѣ и удобни пжтища въ Македония минаватъ презъ долинитѣ на рѣкитѣ. Отъ Скопйе до Солунъ върви главната пжтна артерия по рѣка Вардаръ и свързва северозападна Македония съ Бѣло море при Солунъ. По течението на р. Бистрица се излиза отъ Костурско къмъ морето; по теченнието на р. Велика (Трѣска) — отъ Кичево къмъ Скопйе; по рѣка Черна — отъ Демиръ-Хисаръ презъ Пелагонийската равнина по р. Раецъ — къмъ Вардаръ и оттамъ въ Солунъ или Велесъ и Скопйе.

Рѣка Струма отваря пжть отъ централна България къмъ морето; рѣка Брѣгалница — отъ Мелникъ-Кочани-Щипъ къмъ Вардара и т. н.

Въ старо време по-важна роль е играелъ прочутиятъ пжть В и я И г н а ц и я, който е започналъ отъ Дурацо (Драчъ) на Адриатическо море, по рѣка Шкумба, Охридската котловина, Ресенската, Битолската, Островската, Воденската низини и стигалъ до Солунъ, а оттамъ на изтокъ продължавалъ до Цариградъ. Тоя пжть свързвалъ Албания съ Македония.

Още по-голѣма важность съ право се дава на международния пжть Бѣлградъ-Скопйе, който върви по течението на рѣка Морава, свързва срѣдна Европа съ Егея и стария материкъ. Центъръ на тоя пжть е Скопйе. Отъ тоя градъ единъ клонъ отива къмъ Куманово—Паланка—Девебаиръ—

*) Албумъ «Македония», София, 1931 год.

Кюстендилъ; другъ въ противоположна посока отива къмъ Тетово—Пологъ—Мавровo—Дебъръ.

Въ централна Македония, много оживѣнъ нѣкога, бѣше Битоля. Отъ него отива шосе за Прилепъ—Градско; Битоля—Ресенъ—Охридъ—Струга—Дебъръ—Елбасанъ (Алабания); Битоля—Кичево.

ИНДУСТРИЯ

Броятъ на индустриалнитѣ предприятия. Въ цѣла Македония има 45 индустриални предприятия, въ които сж ангажирани около 30,000 работници.

Тютюневи фабрики. Най-голѣмитѣ тютюневи предприятия (фабрики, работилници и складове) се намиратъ въ Кавала, Солунъ и Сересъ. Въ тютюневитѣ фабрики работятъ повече отъ 10,000 работници, т. е. една трета отъ индустриалнитѣ работници въ цѣла Македония.

Текстилни фабрики. Македония има 28 текстилни фабрики (15 за памучни издѣлия, 8 за вълнени платове, 2 за конопени издѣлия). Първенство по текстилно производство държи Негушъ (50%), следъ това идатъ Солунъ (25%) и Сересъ (15%). Въ Скопйе и Солунъ има работилници за плетачни издѣлия.

ИКОНОМИЧЕСКО РОБСТВО

Икономическото робство въ Македония е неописуемо. Чрезъ една несправедлива фискална политика Бѣлградъ и Атина се стремятъ да омаломощятъ икономически българския елементъ въ Македония. Ето единъ примѣръ:

Както е известно, главниятъ производственъ артикулъ въ Македония е тютюнътъ. Производителитѣ на тютюнъ въ кралството на шумадийцитѣ нѣматъ право нито да продаватъ своитѣ тютюни, нито пъкъ да ги преработватъ. Купуването и продаването на тютюна се намира въ ржцетѣ на държавата. Ценитѣ се опредѣлятъ отъ управлението на държавния монополъ. Правителството умишлено опредѣля низки цени при закупуването на тютюна, за да може да получава голѣми приходи. Съ тия пари, обирани отъ македонския тютюнопроизводитель, нашитѣ потисници плащатъ външнитѣ си дългове, направени за въоржжения. Около 80% отъ тютюна въ Югославия се произвежда въ Македония. Отъ изнесения презъ 1926 год. тютюнъ сръбското правителство е реализирало чистъ приходъ отъ 1,762,000,000 динари.

ЖЕТВА ВЪ МАКЕДОНИЯ

Горната картина е нарисувана отъ покойния нашъ родолюбивъ съотечественикъ Минче Стойчевъ, родомъ отъ село Екши-Су, Леринско. Тоя самоукъ македонски художникъ се помина на 4 май 1931 год. Той бѣше искренъ и преданъ членъ на М. П. О. «Даме Груевъ» въ Индианаполисъ и денонощно работѣше за преуспѣването на народното ни дѣло

ИЗЪ СЛАВНОТО МИНАЛО НА НАШИЯ НАРОДЪ

НАЧАЛО НА МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИЯ

Древнитѣ жители на нашата Родина. Епохата на великитѣ македонски царе — Филипъ II и Александъръ Велики. Кога и отъ кѫде сѫ дошли македонскитѣ българи

За първитѣ племена, които населявали нашата Родина, се знае следното: При великото преселване на народитѣ отъ Азия къмъ Европа, станало между 30 и 20 вѣкъ преди Христа, на Балканския полуостровъ сѫ се заселили две племена — тракитѣ и илиритѣ. Първитѣ (тракитѣ) сѫ заели източната часть на полуострова, а пъкъ илиритѣ сѫ се установили на западъ отъ тракитѣ. Илиритѣ били раздѣлени на нѣколко племена. Едно отъ тѣхъ, отличаващо се съ своята организираность, било известно подъ името македонци. Това име, споредъ едно древно предание, е произлѣзло отъ името на единъ уменъ и храбъръ вождъ на македонцитѣ, наричанъ **Македонъ.**

Къмъ VII вѣкъ преди Христа македонцитѣ успѣли да създадатъ своя държава. Тя се простирала въ предѣлитѣ на днешна южна Македония. Столицата на древнитѣ македонци се намирала въ тогавашния градъ Едеса, или сегашния Воденъ. Следъ два вѣка столицата била пренесена въ Енидже Вардарско (въ мѣстностьта, кѫдето се намира село Постолъ).

Древнитѣ македонци притежавали ценни и рѣдки качества. Тѣ били дисциплинирани, войнствени и силно обичали отечеството си. Следъ като организирали държавата си, македонцитѣ сѫ се отличили не само като храбри войници, но и като упорити работници въ миренъ трудъ. По времето на Филипа II тѣ сѫ разпространили своята власть върху по-голѣмата часть отъ Балканския полуостровъ.

Царь Филипъ II. Тоя бележитъ македонски царь е билъ роденъ презъ 382 год. пр. Хр. Той се отличвалъ съ желѣзна воля и голѣми държавнически дарби. Филипъ II е успѣлъ окончателно да съкруши мощьта на съюзенитѣ гръцки държавици, на които обявилъ война следъ като последнитѣ отказали да сключатъ съюзъ съ него за предотвратяване на персийското нахлуване въ Европа. Битката между македонцитѣ и силитѣ на съюзенитѣ гръцки държавици е станала при Херонея, кѫдето гърцитѣ сѫ претърпели страшно поражение. Следъ тая голѣма победа Филипъ е разрушилъ гр. Тива.

Филипъ II, който се възкачилъ на престола на 23 годишна възрасть, билъ убитъ отъ единъ болярин презъ 336 год., въ деня когато ставала вѣнчавката на неговата дъщеря Клеопатра съ епирския князъ Александъръ. Държавата на Филипа се простирала отъ Дунава до Пелопонесъ и отъ Черно море до Адриатика.

АЛЕКСАНДЪРЪ ВЕЛИКИ

Следъ убийството на Филипа, на престола се възкачилъ синъ му Александъръ. Неговата първа задача, следъ като взелъ въ свой ржце управлението на държавата, била да изтрѣби виновницитѣ за убийството на баща му. Нѣщо което и сторилъ съ свѣткавична бързина. Вестьта за убийството на Филипа била посрещната отъ гърцитѣ съ неописуема радость, защото мнозина мислели, а въ това число и голѣмия гръцки ораторъ Демостенъ, че краятъ на македонското господство е дошелъ. Обаче, Фокионъ предупреждавалъ атинянитѣ да не се забравятъ въ своята радость поради смъртьта на Филипа и ги предупреждавалъ съ следнитѣ мѫдри слова: «Атиняни, не е благородно да се радваме поради смъртьта на единъ неприятель; силата, която се сражаваше съ васъ при Херонея, се е намалила само съ единъ мѫжъ».

Александъръ Велики

Александъръ, на когото гърцитѣ отначало обърнали много малко внимание и отъ когото не се бояли, понеже мислили, че той не притежавалъ качествата на баща си, нападналъ града Тива и разбилъ тиванскитѣ войски. Следъ като наказалъ тиванцитѣ, Александъръ започналъ да мисли за смѣлитѣ си завоевания на истокъ, които възвеличиха името му като ненадминатъ пълководецъ и държавникъ. Разполагащъ съ една отлично организирана и модерно въоржжена войска, Александъръ презъ 334 год. пр. Хр. е тръгналъ съ 35 хилядна армия и флота отъ 150 кораби срещу персийцитѣ. При първата среща съ персийцитѣ, станала на Малоазиятския брѣгъ, македонцитѣ пока-

зали чудеса отъ храбрость. Въ битката взелъ участие и Александъръ. Съ главнитѣ сили на персийцитѣ Александъръ се срещналъ при рѣка И с а. Тукъ персийцитѣ претърпели голѣмо поражение. Семейството на царь Дария и цѣлия му генераленъ щабъ паднали въ плѣнъ на македонцитѣ. Дарий почналъ да моли за миръ, но Александъръ продължилъ да преследва разбититѣ персийци. Следъ като покорила финикийскитѣ градове, армията на Александъръ е нахлула въ Египетъ. Тамошното население, което било измѫчвано отъ персийцитѣ, е посрещнало великия македонски царь като освободитель. Въ Египетъ той основалъ н о в ъ градъ, който билъ нареченъ въ негова честь Александрия.

Продължавайки своя походъ, Александъръ следъ Египетъ е покорилъ Сирия. Въ гр. Персеполъ той намѣрилъ баснословни количества злато и други скѫпоценности. Подиръ провъзгласяването му за персийски царь, легендарниятъ македонски вождъ е започналъ да мисли за завладяването на Индия. И наистина, той е успѣлъ да реализира и тоя блѣнъ. Прочутиятъ и могѫщъ индийски князъ Поръ е билъ разбитъ отъ войскитѣ на Александра, които успѣли да стигнатъ до рѣка Индъ. Александъръ отъ Индия се завърналъ въ Вавилонъ, кѫдето установилъ столицата на своята могѫща и необятна империя. Тамъ (въ гр. Вавилонъ) Александъръ, изтощенъ отъ голѣмитѣ и мѫчителни походи, се отдалъ на почивка и веселия. Той е умрѣлъ въ разцвѣта на своя животъ, едва на 33 годишна възраст. Следъ неговата ранна смърть държавата започнала постепенно да запада и много отъ покоренитѣ народи успѣли отново да извоюватъ загубената си държавна независимость.

На въпроса: Има ли родство между днешнитѣ македонски българи и македонцитѣ на Александра велики? — известниятъ български историкъ проф. Г. Кацаровъ отговаря по следния начинъ:

«Македония е запазила политическата си независимость до 148 год. преди Хр., когато влѣзла въ състава на Римската империя. Въ IV вѣкъ следъ Христа Македония била заселена отъ български славяни, които дошли презъ Дунава — отъ днешна Ромъния. Остатъкътъ отъ стария македонски народъ се претопилъ въ новитѣ пришълци, български славяни, загубилъ езика си, обаче часть отъ неговитѣ тѣлесни и духовни качества продължаватъ да живѣятъ и до днешни дни у неговитѣ потомци. Тѣлеснитѣ черти и формата на черепа на старитѣ македонци сѫ запазени отчасти и до днесъ. Но ние нѣма да прекрачимъ границитѣ на историческата обективность, ако изкажемъ мнението, че и духовнитѣ качества, които отличаватъ днешния македонски българинъ: храбрость, издържливость, несъкрушима енергия, държавнически талантъ, високо развито национално чувство и родолюбие сѫ отчасти старомакедонско наследство».

Следъ нашествието на келтитѣ, станало въ началото на 3 вѣкъ преди Христа (около 280 год.), тракоилирийскиятъ елементъ на Балканския полуостровъ е отслабналъ значително. Презъ 148 г. пр. Хр. Македония е била завладена отъ римлянитѣ. Обаче, последнитѣ изпратили въ нашата родина само незначителни гарнизони и малки групи колонисти. Потомци на тия поселници въ Македония сѫ днешнитѣ македонски аромъни или куцовласитѣ.

ЗАСЕЛВАНЕТО НА СЛАВЯНИТѢ

Къмъ 6 и 7 вѣкъ следъ Христа българскитѣ славянски племена започнали да нахлуватъ въ Балканския полуостровъ. Тѣ сѫ изпълнили на първо време днешна северна България, а следъ това и Тракия и днешна Македония, а нѣкои пъкъ достигнали чакъ до Епиръ и Пелопонезъ. Древнитѣ жители на Македония (илирийцитѣ), които сѫ били значително отслабени поради нашествието на келтитѣ, хунитѣ, източнитѣ готи и аваритѣ, следъ нашествието на славянскитѣ племена претърпѣли голѣмъ ударъ. Остатъцитѣ отъ илирийскитѣ племена въ нашето отечество, т. е. потомцитѣ на Александра велики, постепено били асимилирани отъ многочисленитѣ славянски племена и следъ три-четири вѣка отъ тракоилирийскиятъ елементъ на Балканския полуостровъ не останала почти никаква следа. Успѣла да се запази само една малочислена група, която е живѣла въ предѣлитѣ на днешна Албания.

Въпрѣки новитѣ нашествия, които сѫ станали на Балканитѣ следъ славянското заселване, славянскиятъ елементъ е успѣлъ да се запази напълно, съ изключение на нѣкои области край Бѣло море. Славянитѣ не сѫ могли да завладеятъ напълно Бѣломорския брѣгъ, поради липса на своя флота.

Славянската група, която е нахлула въ Балканския полуостровъ (въ Македония, Тракия и днешна северна България) е била обособена като отдѣленъ народъ още по времето, когато е живѣла покрай брѣговетѣ на руската рѣка Днестъръ.

*

Какви сѫ били славянскитѣ племена, които презъ 6 и 7 вѣкъ сѫ заселнали въ Македония. Солунскитѣ «словѣни». Старобългарскиятъ езикъ*

Известно е, че славянското заселение въ Македония е дошло откъмъ североизтокъ — отъ Дакия (днешна Ромъния) и съседнитѣ части на Унгария. Ако и да сѫ били тѣзи славяни раздѣлени на племена, всѣко съ своето особено име, всички, вкупомъ взети, били тѣсно сродени по езикъ, по нрави и духъ. Тѣ сѫ произхождали отъ оня южнославянски клонъ, който следъ раздѣлата си отъ ближнитѣ славянски племена (въ общославянска-

*) Проф. Л. Милетичъ — «Македония и македонскитѣ българи»

та родина) вѣкове е прекаралъ отдѣлно живѣейки и постоянно движейки се на югъ въ посока къмъ долния Дунавъ, гдето най-сетне дълговременно е заседналъ, преди да премине Дунава. Лѣтописцитѣ Прокопий и Іорнандъ казватъ за тоя славянски народъ, че въ VI вѣкъ сл. Христа, бидейки още северно отъ Дунава, се наричали **словѣни.** Заселението на Балканския полуостровъ се е завършило къмъ срѣдата на VII вѣкъ. Най-рано билъ заетъ южниятъ брѣгъ на Дунава отъ 7-тѣ словѣнски племена, които лѣтописцитѣ Теофанъ и Никифоръ споменуватъ подъ 619 година. Тѣ заседнали между Дунава и Балкана, дошли безъ съмнение отъ северъ, откъмъ Влашко. Тия сѫщитѣ превзели и Тракия, която въпрѣки всичкитѣ опустошения упорито се защищавала, та тукъ отначало само силното племе **смоляне** успѣло да се настани въ вѫтрешностьта на Родопитѣ. Славянското заселение презъ Македония е достигнало на югъ до Елада и дори до Лакония. Отъ Македония славянитѣ се насочили къмъ срѣдна Албания, следи отъ които и сега се виждатъ въ областьта между Драчъ и Химара, гдето още сѫ запазени множество славянски мѣстни названия. Една часть отъ сѫщитѣ славяни ще да е минала Горна Мизия въ Моравско.

Подъ реченото общо име **словѣни** племената имъ сѫ били известни дълго време, следъ като се настанили по Мизия, Тракия и Македония. Езикъть на заседналото около Солунъ племе, на който въ IX вѣкъ св. Кирилъ и Методий и ученицитѣ имъ преведоха светото писание и други богослужебни книги, се наричалъ **«словѣнски», — язикъ словѣньскъ.** Т о з и езикъ, въ науката наричанъ **«старословѣнски»,** а въ последно време по-често и **«старобългарски»** (altbulgarisch, vieux bulgare и пр.), въ IX вѣкъ се е отличавалъ съ нѣколко особени звукови (фонетични) черти, несвойствени на другитѣ два югославянски езика отъ онова време, сърбо-хърватския и словенския (въ Панония). Възъ основа на най-характерния звуковъ белегъ на Кирило-Методиевския езикъ, произношението шт (щ) и дж вмѣсто праславянско произношение тж, дж), езикознанието установи надъ всѣко съмнение, че сѫщия езикъ сѫ говорѣли всичкитѣ славянски племена които презъ 6 и 7 вѣкъ окончателно се заселиха не само въ Мизия и Тракия, но и въ цѣла Македония включително и съ ония славянски колонисти, които се бѣха увлѣкли далечъ на югъ въ Гърция и на западъ въ Албания. Втория важенъ и характеренъ белегъ на сѫщия «старобългарски езикъ» е носовото (назално) произношение на гласнитѣ ѫ, ѫ. Отличителенъ белегъ е и произношението на ѣ като широко е, подобно на я, отъ което въ много случаи слабо се е различавало.

Главно по тия звукови белези можа науката по-нататъкъ да установи не само, че реченитѣ, преминали Дунава славяни сѫ етнографично тъждествени съ онѣзи, които въ VI вѣкъ сѫ живѣли северно отъ Долния Дунавъ въ времето на лѣтописцитѣ Прокопий и Іорнандъ, но още, че единъ клонъ отъ сѫщитѣ славяни се е прострѣлъ далечъ на западъ отъ Дакия въ унгарската равнина, достигайки съ своитѣ колонии до р. Тиса и дори до днешната унгарска столица Пеща (Пещь). Името Пеща съдържаще буква щ, е необоримо доказателство за българския му произходъ. Ако и тия наши български славяни следъ време да сѫ изчезнали въ предѣлитѣ северно отъ Дунава, както е станало съ споменатитѣ, тѣмъ едноплеменни славянски колонии въ Гърция и Албания, при все това тѣ сѫ оставили исторически свидетелства за нѣкогашното си сѫществуване въ многобройнитѣ мѣстни названия, спазени въ тия страни, а така сѫщо и въ по-многото заимствувани отъ тѣхъ културни думи у гърцитѣ, ромънитѣ и маджаритѣ. Езиковитѣ доказателства, за които е думата, обилно се подкрепятъ съ множество исторически данни у византийскитѣ и нѣкои западни лѣтописци. Общото заключение отъ лѣтописнитѣ данни е, че славянската колонизация на Балканския полуостровъ, която тури основа на българската народность, е била много силна, до толкова, че дори и Пелопонезъ е билъ считанъ отъ европейскитѣ мореплаватели презъ първата половина на 8 вѣкъ за славянска земя (славиния терра). И Константинъ Порфирогенетъ казва: «послављнчи се цѣлата страна и стана славянска».*

Племенното единство между македонскитѣ славяни и славянитѣ въ Тракия и Мизия се прояви презъ цѣлата имъ сетнешна история, като се е подържалъ въ всичкитѣ области, до най-западнитѣ предѣли на Македония презъ вѣкове сѫщиятъ старобългарски езикъ въ народната писменость — до по-ново време, когато вече и въ писменостьта постепенно почва да си пробива пѫть измѣнилиятъ се простонародъ езикъ. Въ Македония той се дѣли на нѣколко наречия (диалекти), които въпрѣки известни отклонения отъ старобългарския езикъ въ основата си спазватъ неговитѣ сѫществени отлики. Македонскитѣ наречия въ развитието си изцѣло сѫ вървѣли въ еднаква посока съ другитѣ наречия извънъ Македония, съ които тѣ сега образуватъ една цѣлость — новобългарския езикъ. Това единство на македонскитѣ съ другитѣ новобългарски наречия може да се обясни само отъ еднаква обща тѣмъ основа, отъ еднаквия езикъ на «старославянскитѣ» сир. на словѣнобългарскитѣ племена.

*

Сбразуване българската народность. Първото българско царство

Отъ горецитираното сбито изложение на на-

*) Още въ XV вѣкъ е имало по Епиръ. Тесалия и Пелопонезъ голѣми славянски колонии (Вижъ у В. Василевъ, «Славяне въ Гърции» въ «Византийски Временникъ» V. 435 и сл.).

шия бележитъ ученъ пок. проф. Л. Милетичъ става напълно ясно, че първитѣ славянски племена, които сѫ нахлули въ Балканския полуостровъ, сѫ имали не само общъ езикъ, но и били здраво обединени чрезъ своя обособенъ националенъ битъ и еднаквитѣ си нрави. Тѣзи словѣни, а именно — словѣнитѣ, които заеднали въ предѣлитѣ на днешна България, Добруджа, Тракия и Македония, по-късно станали известни въ историята подъ името българи.

До заселването на Аспаруховата дружина въ днешна североизточна България, славянитѣ, които живѣли на Балканския полуостровъ нѣмали своя независима държава. Тѣ били раздѣлени на множество племена и били управлявани отъ племенни князе. Нѣкои отъ тѣхъ сѫ воювали съ Византия, а пъкъ други сѫ били подвластни на византийскитѣ императори. Това е траело до 679 година, когато една тюркменска група, предвождана отъ нейния енергиченъ князъ Аспарухъ, който билъ известенъ и подъ името Исперихъ, преминала рѣка Дунавъ и се заселила въ днешна североизточна България, въ околноститѣ на гр. Шуменъ. Предвожданото отъ Аспаруха племе, което е било родствено на днешнитѣ унгарци, било известно подъ името **българи.** Преди да преминатъ Дунава тия българи сѫ имали своя голѣма и могѫща държава на северъ отъ Черно и Азовско морета.

Аспарухъ, следъ заселването му въ днешна североизточна България, е образувалъ на първо време малка, но крепка държава съ столица Плиска (околноститѣ на днешното с. Абоба, Шуменско). По-късно столицата на първото българско царство била пренесена въ гр. Преславъ. По сѫщото време една група отъ Аспаруховитѣ българи се заселила въ Битолското поле.

Прабългаритѣ, преди да преминатъ Дунава, сѫ живѣли около 200 години въ предѣлитѣ на днешна Ромъния. Тѣхната власть е стигала тогава чакъ до рѣка Тиса въ Унгария.

Между плътно сгѫстенитѣ славянски маси, които сѫ живѣли въ Балканския полуостровъ, дребнитѣ българи сѫ представлявали нищожно малцинство. Тия славяни, които «сѫ образували една обособена народность, отличителна отъ другитѣ славяни»,* не сѫ могли, както изтъкнахме по-горе, да образуватъ своя собствена независима държава. Когато между тѣхъ дошла Аспаруховата дружина, тѣ сѫ живѣли патриархаленъ животъ. Словѣнитѣ предпочитали неорганизирания животъ предъ едноличната власть. Обаче Аспаруховитѣ българи успѣли да имъ наложатъ идеята за крепка и жизнеспособна държавна организация. Аспарухъ е билъ посрещнатъ дружелюбно отъ славянскитѣ племена и последнитѣ постепенно и доброволно започнали да влизатъ въ предѣлитѣ на първото българско царство, което по времето на царь Крума разклатило основитѣ на Византийската империя. И въ едно кратко време славянскитѣ първенци съ искреность сѫ прегърнали голѣмия планъ на първитѣ български царе за създаването една мощна дъражва, която по-късно успѣ да обедини въ едно цѣло българскитѣ славянски племена. Това обединение бѣ напълно реализирано презъ 9 вѣкъ, когато Аспаруховитѣ българи били вече напълно пославянчени, но тѣхнитѣ схващания за здрава държавна организация останали да живѣятъ и да служатъ като ржководно начало на бележититѣ български царе: Борисъ, Симеонъ, Иванъ Асенъ и др.

И тъй, сегашната българска народность е била образувана «чрезъ сливане на поменатитѣ **словѣни** съ тъй наречените сега въ науката **прабългари».**

Въ началото на 9 вѣкъ Македония напълно е била завладена отъ прабългаритѣ и тя е съставлявала нераздѣлна часть отъ тогавашната българска държава. Царь Крумъ, следъ като превзелъ София (презъ 817 год.) е навлѣзълъ въ Македония и разпространилъ своята власть чакъ до Солунъ и Охридъ, а на северъ до рѣка Ибъръ. Македонскитѣ славяни, които сѫ влѣзли драговолно въ предѣлитѣ на българската държава, никога следъ това не сѫ се борили срещу нея.

СЛАВНОТО МИНАЛО НА МАКЕДОНСКИТѢ БЪЛГАРИ

Македонскитѣ българи, чиято родина безмилостно бѣ разпокжсана на три части отъ парижкитѣ «миротворци», сѫ играли първостепенна роля въ великитѣ борби за духовното преуспѣване на цѣлокупното българско племе. По-долу н и е съвсемъ бѣгло ще скицираме по-важнитѣ прояви отъ тѣхния приносъ въ културната съкровищница на българския народъ.

Св. св. Кирилъ и Методи

Дѣлото на светитѣ солунски братя, което има не само всебългарско, но и всемирно значение, тури най-здрава основа за националното самосъхранение на българското племе. Македония съ пълно право може да се гордѣе като родина на светитѣ солунски братя, които пръснаха з а р и т ѣ на свѣтлината не само между насъ, но и между останалитѣ славянски народи въ свѣта.

Св. св. Кирилъ и Методи сѫ синове на нашето отечество. Тѣ сѫ се родили въ градъ Солунъ. Баща имъ, който се казвалъ Лъвъ, билъ благороденъ и известенъ солунянинъ. Той е заемалъ важна военна служба. Споредъ нѣкои древни лѣтописци, майката на светитѣ солунски братя се именувала Мария.

Св. Кирилъ, най-малкиятъ синъ отъ 7-тѣ деца на Лъва и Мария, се родилъ презъ 827 година. Подиръ смъртьта на неговия знатенъ баща т о й

*) Проф. Л. Милетичъ — «Мкедония и мак. българи»

билъ извиканъ въ Цариградъ, за да продължи образованието си въ тамошното висше училище, едно отъ най-прочутитѣ висши учебни заведения по това време. Св. Кирилъ се училъ заедно съ престолонаследника на Византия, съ когото и другарувалъ. Съ своитѣ необикновени дарби Кирилъ е направилъ силно впечатление не само на своитѣ съученици и учителитѣ си, но и на самия императоръ и патриарха. Последнитѣ го увещавали да остане въ Цариградъ, да заеме висока държавна служба и да се ожени за нѣкоя знатна мома, но той любезно е отклонилъ предложението на императора. Вмѣсто свѣтския блѣсъкъ, богатствата и суетната слава, великиятъ и благороденъ синъ на нашата Родина предпочелъ другъ животъ — монашеския. Следъ като свършилъ съ блѣскавъ успѣхъ цариградския университетъ, Св. Кирилъ е отишелъ за малко време въ единъ монастиръ, а подиръ това е станалъ директоръ на богатата патриаршеска библиотека и учитель по философия и славянски езикъ.

Св. Методи по това време е живѣлъ въ монастиря Полихронъ (въ Мала Азия). Методи билъ съ нѣколко години по-възрастенъ отъ Кирила. Св. Методи преди да стане монахъ е заемалъ висока административна служба. Десеть години той билъ управитель на чисто българска область въ Македония.

Св. Кирилъ, следъ като билъ повиканъ отъ брата си, напусналъ Цариградъ и отишелъ въ монастиря Полихронъ. Тамъ светитѣ братя прекарали заедно около 5 години. Споредъ мнението на видни историци, по това време Св. св. Кирилъ и Методи сж съставили старобългарската азбука, която послужи за основа на славянската писменость. Следъ като превели множество богослужебни книги на славянски, т. е. на старобългарски езикъ, светитѣ братя заминали за Моравия. Тѣ били поканени да посетятъ това славянско княжество отъ моравския князъ Ростиславъ, който потърсилъ просвѣтни люде, за да проповѣдватъ християнството на славянски езикъ. Св. Кирилъ и Методи и тѣхнитѣ ученици Св. Климентъ и Св. Наумъ били посрещнати радушно отъ князъ Ростислава и славянското население въ Моравия. Католическитѣ свещеници, които служели въ църквитѣ на латински езикъ, се отнесли враждебно къмъ дейностьта на светитѣ солунски братя. Латинскитѣ свещеници наклеветили Св. св. Кирила и Методия въ Римъ и поискали отъ папата тѣхното наказание. Противницитѣ на светитѣ солунски равноапостоли упорито подържали фалшивата теория,

че словото Божие трѣбва да се проповѣдва на три езици — латински, гръцки и еврейски. Св. св. Кирилъ и Методи казвали, че всѣки народъ има право да се моли на Бога на своя роденъ езикъ.

Поради клеветитѣ на латинското духовенство славянскитѣ просвѣтители трѣбвало да отидатъ въ Римъ. Тамъ тѣ били приети съ голѣма тържественость. Папа Адрианъ II заедно съ цѣлото духовенство и хиляденъ народъ е посрещналъ светитѣ братя вънъ отъ Римъ. Въ тѣхна честь било образувано величествено шествие. Св. св. Кирилъ и Методи били радушно приети отъ Адрианъ II. Тѣ защитили блѣскаво своето учение и получили благословия за своя роденъ езикъ, на който проповѣдвали божественитѣ истини. Но следъ тоя успѣхъ св. Кирилъ се разболѣлъ въ Римъ, кѫдето и починалъ презъ 869 год. Той билъ тържествено погребанъ въ Римъ, кѫдето се пазятъ и понастоящемъ неговитѣ свети мощи. Св. Методи, подиръ неочакваната и преждевременна смъртъ на любимия му и уменъ братъ, се върналъ въ Моравия, кѫдето го очаквали нови страдания. Тамъ (въ Моравия) той е продължилъ апостолската си дейность. Латинското духовенство, озлобено отъ упоритостьта, съ която той е отстоявалъ правото на всѣки народъ да чете свещенитѣ книги на свой езикъ, е успѣло да го хвърли въ баварска тъмница. Св. Методи билъ затворенъ три години. Следъ освобождението му светиятъ старецъ не е отстѫпилъ отъ великата си идея, а напротивъ я защищавалъ съ още по-голѣмо себеотрицание. Следъ неговата смъртъ (той е починалъ презъ 885 година въ столицата на Моравия, Велеградъ), нѣмското свещенство е предприело жестоко гонение срещу ученицитѣ на светитѣ братя. Това движение е било подкрепвано и отъ моравския князъ Святополкъ, който се билъ сближилъ съ нѣмското духовенство.

Като се има предвидъ неоценимото значение на писменостьта, лесно можемъ да съзремъ величието на безсмъртния подвигъ на светитѣ солунски братя. Тия рѣдки и достойни мѫже, надарени съ необикновени дарби, ни завещаха едно вѣчно богатство — нашата родна азбука.

«Служейки си съ една нова и отъ тѣхъ стъкмена азбука, именно — глаголическата, тѣ по този начинъ туриха основитѣ на българската писменость, която сетне става писменость на цѣлото тогава югославянство и благодарение на тоя книженъ кирило-методиевъ езикъ, който е запазенъ въ най-старитѣ ржкописи, наречени «старобългарски», можа науката подъ всѣко съмнение да установи, че македонскитѣ славяни и въ IX вѣкъ сѫ били часть отъ българскитѣ славяни, отъ които произхожда цѣлиятъ български народъ. Днешнитѣ македоно-български наречия въ основнитѣ си фонетични черти напълно се схождатъ съ старобългарския езикъ на Кирило-Методиевската писменость».*

*) Проф. Л. Милетичъ — «Македония и мак. българи»

Св. св. Кирилъ и Методи бѣха синове на нашата Родина. Тѣ говорѣха езика на македонскитѣ българи. Типичнитѣ форми отъ кирило-методиевия езикъ, т. е. на старобългарския, и до день днешенъ сѫ запазени въ Солунско, Воденско и Костурско. Въ кирило-методиевитѣ книги срещаме думитѣ: братучендъ, пендесеть, грънди и много други тѣмъ подобни. Тия думи и понастоящемъ се изговарятъ по сѫщия начинъ отъ българското население въ нѣкои костурски села, кѫдето е запазено произношението на така наречените носовки, които сѫ били отбелязани въ кирило-методиевата азбука съ специаленъ знакъ. Тия букви, както и произношението имъ, съставляващо една отъ най-особенитѣ характерности на старобългарското наречие, а именно носовкитѣ **он** и **ен,** не се срещатъ у никой другъ славянски народъ.

Подиръ смъртьта на Методи, ученицитѣ на славяно-българскитѣ просвѣтители били изгонени отъ Моравия. Нѣкои отъ тѣхъ били продадени като роби въ Венеция (около 200 души), а пъкъ други били хвърлени въ затворитѣ, а следъ известно време изгонени вънъ отъ предѣлитѣ на Моравия. Между виднитѣ ученици на светитѣ солунски братя сѫ се числили и св. Климентъ, св. Наумъ, Ангеларий, Гораздъ и Лаврентий. Следъ като напуснали Моравия, св. Климентъ, св. Наумъ и Ангеларий се запѫтили къмъ България. Тѣ преминали Дунава тайно (върху дървета свързани съ лико) и стигнали въ Бѣлградъ, кѫдето били любезно посрещнати отъ тамошния български комендантъ Боритаканъ. Последниятъ останалъ възхитенъ отъ дарбитѣ и рѣдкитѣ добродетели на именититѣ бѣжанци и веднага ги изпратилъ въ столицата на своя господарь (царь Бориса). Царь Борисъ посрещналъ съ голѣма радость ученицитѣ на светитѣ братя. Въ столицата последнитѣ били предметъ на царско внимание. Св. Климентъ и св. Наумъ били настанени на квартира при видния болярь Ехачъ, а Ангеларий — въ дома на болярина Чеславъ, кѫдето и починалъ. Свети Климентъ следъ като отпочиналъ и закрепилъ здравето си, по желанието на царь Бориса, отишелъ въ югозападна Македония.

Св. Климентъ Охридски

Св. Климентъ билъ най-близкиятъ сътрудникъ на св. солунски братя. За неговия произходъ въ древнитѣ лѣтописи нѣма положителни сведения. Въ похвалното слово за св. Кирила, написано отъ св. Климента, св. Кирилъ е нареченъ «учитель на нашия народъ», отъ което може да се заключи, че авторътъ на това житие се причислява къмъ българския народъ. Възъ основа на сѫществуващитѣ до сега данни «всички безпристрастни учени сѫ склонни да приематъ, че Кирило-Методиевиятъ ученикъ Климентъ билъ родомъ българинъ и, споредъ нѣкои, отъ Македония».*

*) Пв. Снѣгаровъ — «Св. Климентъ Охридски»

Св. Климентъ Охридски между народа

Скица отъ Б. Деневъ

Св. Климентъ — великъ народенъ просвѣтитель

Неизброими сж заслугитѣ Климентови като учитель, свещенослужитель и вдъхновенъ народенъ наставникъ. Назначенъ отъ царь Бориса за просвѣтитель на Македония, св. Климентъ е ималъ пълна представа за значението на възложената му мисия отъ българския владетель. Охридскиятъ святитель, както билъ нареченъ по-късно св. Климентъ, е развилъ една енергична и разностранна дейность въ повѣрената му отъ

СВ. КЛИМЕНТЪ

Горниятъ образъ на Охридския святитель краси иконостаса на Македоно-българската православна църква въ Дитроитъ, Мич.

царь Бориса область. Той е обучавалъ и млади и стари на българско четмо и писмо, пишелъ и превеждалъ книги, държалъ поучителни проповѣди и отварялъ училища и църкви въ села и градове. Св. Климентъ, най-достойниятъ и най-мждриятъ сътрудникъ на светитѣ солунски братя, следъ отиването му въ Македония е възпиталъ около 3,500 ученици, които били изпратени по цѣлата область, за да пръскатъ между народа заритѣ на просвѣтата.

Св. Климентъ билъ назначенъ отъ царь Бориса за учитель въ единъ обширенъ районъ въ западна Македония. Тая область на времето била известна подъ името Кутмичевица, съ главни градове Охридъ и Деволъ. Гр. Деволъ, който се намиралъ въ Албания, понастоящемъ не сжществува. Въ Кутмичевица имало 12 епархии. Св. Климентъ поелъ просвѣтното ржководство на тая область двадесеть години следъ покръстването на българитѣ.

Насърдчаванъ отъ царь Бориса и окрилянъ отъ искрена любовь къмъ народа си, св. Климентъ денонощно и неуморно е работилъ за културно, религиозно и национално издигане на българитѣ въ Македония. Той е положилъ, сжщо така, неимовѣрни грижи и за стопанския напредъкъ на народа въ неговата область. Св. Климентъ е училъ земледѣлцитѣ какъ да обработватъ земята, за да дава по-добъръ плодъ; насърдчавалъ засаждането на плодни дървета; грижелъ се за напредъка на занаятчийството и т. н.

Подиръ смъртьта на царь Бориса, на българския престолъ се възкачилъ царь Симеонъ. Последниятъ е поканилъ великиятъ народенъ учитель при себе си, защото искалъ отново да се види съ него, за да се посъветва относно църковнитѣ дѣла. По заповѣдь на царь Симеона, св. Климентъ билъ ржкоположенъ (презъ 893 година) за епископъ на Дребичковеличката епархия. Въ неговото житие св. Климентъ е нареченъ «първъ епископъ на български езикъ». Центърът на Климентовата епархия билъ гр. Охридъ, кждето се намирала и катедралната църква.

Следъ като се изтощилъ тѣлесно поради прекомѣрнитѣ усилия що положилъ за просвѣтното и икономическо повдигане на народа, св. Климентъ се явилъ предъ царь Симеона и поискалъ да бжде освободенъ отъ управлението на епархията поради тѣлесна немощь и напреднала възрасть. Царь Симеонъ, обаче, оставилъ Климентовата молба безъ последствие. Царьтъ — споредъ житието на охридския светецъ — се обърналъ къмъ благочестивия старецъ съ следнитѣ думи: «Що думашъ, отче? Какъ мога азъ да гледамъ да седи другъ на твоя престолъ, докато ти си живъ? Какъ да лиша царството си отъ твоитѣ архиерейски благословии? Оставка може да има само за недостойния, а ти си по-горе отъ всѣко достойнство».

Св. Климентъ е уважилъ молбата на бележития и високопросвѣтенъ български царь и се върналъ въ своята епархия като продължилъ да служи на народа до смъртния си часъ. Скоро следъ завръщането си свети Климентъ се разболѣлъ тежко. Той се поминалъ въ манастира «Св. Пантелеймонъ», намиращъ се въ околноститѣ на гр. Охридъ. Великиятъ народенъ и църковенъ служитель е издъхналъ на 27 юлий (ст. ст.) 916 год. Той е билъ погребанъ въ любимия си манастиръ. Архиепископъ Теофилактъ, отъ когото черпимъ ценни сведения за живота и дѣлото на св. Климента, свидетелствува по следния начинъ за голѣмата скръбь, която е обладала паството на любимия ар-

хиерей: «Татко всеблажений, — викали охридчани съ сълзи на очи следъ като се научили за смъртьта на св. Климента — кажи на своитѣ слуги, о светецо и просвѣтителю на България, своята последна дума! Где оставяшъ, о любимий татко, чедата си, които ти обсипваше съ щедрости като истински милозливъ и чедолюбивъ баща? О светителю, тукъ на гроба тежъкъ камъкъ те покрива, обаче тамъ горе твоятъ духъ витае. Ти си нашъ покровитель и молитствуватель предъ Бога».

Следъ идването на турцитѣ светитѣ мощи на св. Климента били пренесени отъ манастиря «Св. Пантелеймонъ» въ охридската църква «Св. Богородица», която по-после е била преименувана «Св. Климентъ». (Вижъ снимката на стр.84).

Свещенитѣ трепети, които избликватъ въ сърдцето на всѣки македонски българинъ при спомена за великия охридски светитель, вдъхновиха българския народенъ поетъ Ив. Вазовъ да напише следното стихотворение:

СВЕТИ КЛИМЕНТЕ!

Свети Клименте, божий светителю,
Моли Бога за нази ти тамъ!
Свети Клименте, нашъ покровителю,
На колѣне стоимъ въ твоя храмъ.

Свети Клименте, чуй ни стенаньето:
Робство ново и по-зло търпимъ;
Свети Клименте, вижъ ни страданьето,
Но съсъ гласъ ний не смѣймъ да скърбимъ.

Свети Клименте, ний те обичаме,
Ти си българинъ, ти нашъ си светецъ,
Въ скръбь, неволи къмъ тебъ само тичаме,
Свещи палимъ предъ твоя вѣнецъ.

На тебъ само надежда възлагаме,
Еднородче, закрилниче благъ,
Въ тѣзъ въздишки душата си влагаме;
Ти любилъ си ни много, люби ни ти пакъ.

Свети Клименте, чуй днесъ молбитѣ ни —
Твойта само услишалъ би Богъ —
О, моли се, че тежки сж днитѣ ни
И тиранътъ е много жестокъ.

Чуй какъ страдаме! Сгрѣй ти сърдцата ни,
Съ радость нашата нощь освѣтли,
Свети Клименте, дай на децата ни
Да не видятъ, кат' насъ мжки зли.

Ободрявай духа, крепи силитѣ
На онѣзъ, дето идатъ къмъ насъ,
На юнацитѣ тамъ вихрокрилитѣ,
Чийто братски дочуваме гласъ.

Помогни ни — великъ въ небесата си —
Помогни ни, о, духо блаженъ,
Да празднуваме ний свободата си
Ведно съ твоя светителски день!

Името на св. Климента ще блѣсти въ историята на българското племе съ неувѣхваща слава, защото той продължи дѣлото на светитѣ солунски братя и създаде условия за културния и националенъ възходъ на нашия народъ.

Св. Климентъ — бележитъ писатель. Заслугитѣ на Македония за развоя и процъвтяването на българската писменость

Македония, родината на св. св. Кирила и Методия, създателитѣ на българската азбука, по времето на св. Климента и св. Наума е била огнище на просвѣта, а градъ Охридъ — центъръ на голѣмъ подемъ.

Св. Климентъ се числи между първитѣ и найплодовититѣ български книжовници отъ тая славна епоха. Охридскиятъ святитель е написалъ биографиитѣ на неговитѣ велики учители — св. св. Кирилъ и Методи, множество поучителни и похвални слова. Той е превелъ богослужебни книги и много съчинения на чужди автори.

Преди св. Климента въ България нѣмало словенобългарска писменость и поради тоя фактъ много видни учени считатъ св. Климента за «основатель на българската книжнина»* и като пръвъ между бележититѣ културно-просвѣтни дейци презъ Симеоново време, т. е. презъ така наречения златенъ вѣкъ на българската литература.

Цитиранитѣ по-долу пасажи отъ похвалното слово за св. Кирила ни даватъ възможность да си съставимъ ясна представа за голѣмитѣ писателски дарби на св. Климента. Лиричничятъ тонъ, съ който Охридскиятъ светия рисува свѣтлия образъ на великия си учитель (св. Кирила), ни разкрива и вълшебната красота на родната речь.

«Ето, христолюбци — казва св. Климентъ — блесна за насъ свѣтлозарната паметь на нашия прѣблаженъ отецъ Кирила, новия апостолъ на всички земи, който съ своето благочестие и красота изгрѣ на земята като слънце, просвѣщавайки цѣлия свѣтъ съ зарите на Трипостатното слънце. . . Този преблаженъ отецъ и нашъ учитель напусна всичката красота на този животъ, домъ и богатство, баща и майка, брятя и сестри. Отъ младини той бѣше чистъ като ангелъ. . . Като се смѣтнатъ неговитѣ трудове и обиколки, то никой не може да състави прилични похвали (за св. Кирила). . . И така, коя уста ще предаде сладостьта на неговото учение? Кой ли езикъ ще може да изкаже подвизитѣ, трудоветѣ и добротата на неговия животъ?»

*

«Климентовиятъ духъ — бележи проф. Снѣгаровъ — е онази творческа сила, която е създала въ западна Македония българщина жилава и несломима отъ никакви вражески удари презъ цѣло хилядолѣтие и съ това е направила тази земя да бжде неугасимо огнище на българско съзна-

*) Проф. Л. Милетичъ — «Македония и мак. българи»

ние, люлка на българското възраждане».

Днешнитѣ владетели на Охридъ, сръбскитѣ шовинисти, цинично погазвайки общоизвестни и напълно доказани отъ науката исторически истини, се силятъ да доказватъ, че св. Климентъ билъ сръбски светецъ. Хилядолѣтниятъ покровитель на македонскитѣ българи — «златният св. Климентъ» — бѣ провъзгласенъ отъ шумадийскитѣ владици за «покровитель рода сръбскаго».

«Днесъ сърбитѣ — казва покойнитъ български писатель Тихомиръ Павловъ — не се интересуватъ отъ голѣмитѣ културно-исторически и езикови различия между сърби и българи. За своитѣ завоевателни цели тѣ подържатъ, че не само часть отъ Македония, но и Тракия и голѣма часть отъ северна България били населени съ **несъзнателни сърби».**

Въпрѣки неизброимитѣ и неокачествими мошеничества на сръбскитѣ «учени», въпрѣки жестокостьта, съ която Бѣлградъ и Атина провеждатъ асимилаторската политика за унищожение на българското национално съзнание въ нашата Родина, Македония успѣ да съкруши коварния пристѫпъ на сръбско-гръцкия шовинизъмъ.

ЦАРЬ САМУИЛЪ

Царь Самуилъ бѣ македонски българинъ. Тоя бележитъ синъ на нашата Родина се родилъ въ областьта Мокра (западно отъ Охридъ). Древнитѣ историци говорятъ съ удивление за силната личность на Царь Самуила. Гръцкиятъ лѣтописецъ Скилица го описва като «удивителнo предприемчивъ» човѣкъ и като мѫдръ и смѣлъ държавникъ. Споредъ Скилица, Царь Самуилъ не е обичалъ покоя и непрестанно и безъ умора е работилъ за преуспѣването и велиичето на своя народъ. «Той — казва Скилица — нахлуваше непрестанно въ всички западни провинции на империята».

Царь Самуилъ ржководилъ съ мѫдрость и удивителна смѣлость сѫдбинитѣ на българския народъ цѣли четиридесетилѣтия. Неговото велико име е будело панически страхъ всрѣдъ тогавашнитѣ врагове на българското племе.

Възцаряването на Самуила. Следъ смъртьта на мѫдрия и високопросвѣтенъ български владетель Симеонъ, на престола на българскитѣ царе се възкачилъ царь Петъръ. Презъ неговото дълго царуване гръцката пропаганда майсторски е действувала за ослабването на могѫщото и славно Симеоново царство. По това време България била нападната отъ руския князъ Светославъ и отъ византийцитѣ. Презъ 972 год. византийскиятъ императоръ е завладѣлъ източнитѣ български земи и превзелъ българската столица. Синоветѣ на царь Петра (Борисъ II и Романъ) били пленени и отведени въ Цариградъ. Трагичнитѣ вести за нещастията, които сполетѣли източнитѣ български земи се разнесли съ свѣткавична бързина изъ цѣла Македония. Управителитѣ на тамошнитѣ български области (между които първо мѣсто сѫ заемали Самуилъ и тримата му братя) успѣли да образуватъ мощенъ съюзъ, начело на който застаналъ благороднiятъ и уменъ Самуилъ. Последниятъ е успѣлъ бързо да организира народнитѣ сили за енергиечнъ отпоръ срещу византийската напасть. Двама отъ Самуиловитѣ братя (Давидъ и Моисей) геройски загинали въ сражения съ византийскитѣ войски,* а останалиятъ имъ братъ (Ааронъ) билъ наказанъ съ смърть, по заповѣдь на Самуила, защото влѣзълъ въ тайни преговори съ гърцитѣ и агитиралъ за помирение съ тѣхъ.

Въ едно кратко време Самуилъ е станалъ фактически ржководитель на западното българско царство, въпрѣки, че билъ лишенъ отъ царско достойнство, за каквото най-малко е мечтатель. При все, че заемалъ първо мѣсто между военоначалницитѣ въ държавата, Самуилъ не е посѣгналъ върху царската корона, понеже я пазелъ за законнитѣ наследници на българския престолъ (Борисъ II и Романъ), които следъ покоряването на изт. български земи били интернирани въ Цариградъ. Следъ бѣгството имъ отъ гръцкия пленъ, тѣ успѣли да стигнатъ до предѣлитѣ на Самуиловата държава. Борисъ, обаче, загиналъ трагично на границата, кѫдето билъ убитъ по погрѣшка отъ българската стража, която не могла да го познае. Романъ, следъ стѫпването му въ свободна българска земя, билъ провъзгласенъ за български царь. По времето, когато законнитѣ наследници на престола се намирали въ византийски пленъ, Самуилъ лесно и безъ опозиция би могълъ да се провъзгласи за царь, но той не е сторилъ подобно нѣщо, защото се вдъхновявалъ отъ една велика мисъль — обединението на народнитѣ сили за борба срещу заклетитѣ врагове на българщината — византийскитѣ гърци. Неговитѣ войски не единъ пѫть сѫ нанасяли страшни поражения на византийцитѣ.

Древниятъ гръцки лѣтописецъ Йонанъ Цецесъ, като говори за Самуиловитѣ походи срещу византийската империя, свидетелствува, че войскитѣ на Самуила сѫ успѣли да възвърнатъ голѣма часть отъ българскитѣ земи, които сѫ били завладѣни отъ Византия. Самуилъ до края на живота си е билъ вдъхновяванъ отъ една велика идея, а именно — да възкреси Симеоновото царство. За постигането на тая гигантска цѣль той е водилъ цѣли 34 години неравна борба съ неговия мощенъ неприятель — византийския императоръ Василий II.

Самуилъ е билъ провъзгласенъ и коронясанъ за царь следъ пленяването на царь Романа.

Византийскиятъ историкъ Лъвъ Дяконъ, който билъ Самуиловъ съвременикъ, свидетелствува, че българскитѣ войски сѫ нанесли презъ 986 година нѣколко важни победи върху гърцитѣ. По това време Самуилъ се опиталъ да освободи източни-

*) Моисей загиналъ при обсадата на Сересъ

тѣ български провинции отъ византийско иго. Градъ Сересъ, кждето е загиналъ Самуиловиятъ братъ Моисей, билъ обсаденъ още презъ 976 год. Презъ 986 год. византийскитѣ войски претърпѣли голѣмо поражение при Ихтиманскитѣ проходи. За тая победа на българитѣ свидетелствува и арабскиятъ историкъ Яхия Антиохийски.

Царь Самуилъ е взелъ участие въ всички походи срещу византийцитѣ. Той е билъ винаги бодъръ, смѣлъ и хладнокръвенъ и бързо е съумѣвалъ да намира изходъ отъ най-затруднени положения.

Французкиятъ историкъ Шлумберже говори съ възхищение за рѣдкитѣ добродетели на Царь Самуила и неговитѣ необикновени държавнически способности. «Наистина — казва Шлумберже — трѣбва да е билъ необикновенъ човѣкъ този (Царь Самуилъ), който можа тъй бързо да засили своето могжщество за смѣтка на своя колосаленъ съседъ — Византия и то дори до тамъ, че да тури въ опасность сжществуването ѝ. Това бѣше единъ чуденъ воинъ, човѣкъ съ желѣзна воля, съ голѣма храбрость, неуморимъ, неподатливъ нито на страха, нито на умората или отчаянието, неизчерпаемъ въ срѣдствата презъ войната — съвършенъ тактикъ, наравно съ най-опитнитѣ полководци».

Отъ 981 до 996 год. Самуилъ билъ най-могжщиятъ владетель на Балканския полуостровъ. Въ продължение на 15 години (отъ 981 до 996 год.) той е всѣвалъ страхъ и трепетъ всрѣдъ византийцитѣ. Гигантскиятъ двубой между Самуила и неговия могжщъ противникъ (Василий II) е продължилъ 34 години. Цѣли 15 години гордиятъ и смѣлъ воинъ на Македония не е познавалъ поражение. Неговитѣ бойни легиони съ свѣткавични набѣги сж стигали въ Тракия и нахлували дълбоко въ Пелопонезъ.

Презъ 1014 година византийскиятъ императоръ Василий II, следъ като успѣлъ да потуши нѣколко опасни за държавата му бунтове въ Мала-Азия, съ всичкитѣ си военни сили се отправилъ срещу могжщето Самуилово царство, което е заплашвало сжществуването на византийската империя. Решителното и историческо стълкновение между българскитѣ и византийскитѣ войски е станало въ подножието на Бѣласица, недалечъ отъ

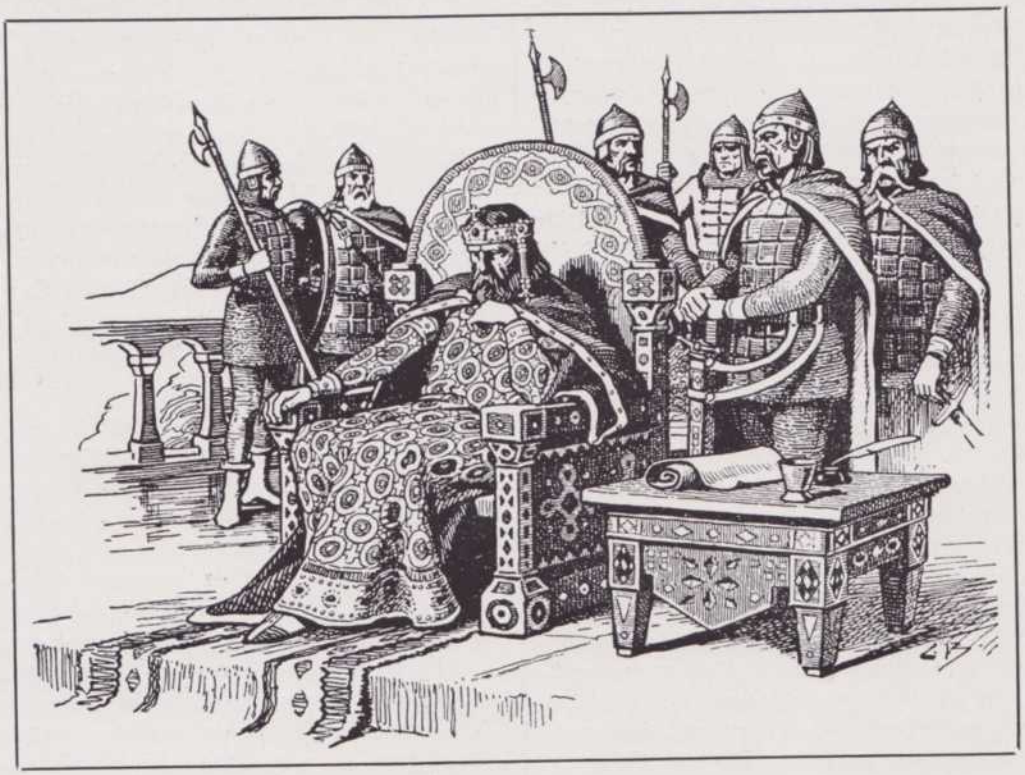

Царь Самуилъ

Петричъ, въ долината на рѣка Струмица. Самуиловитѣ войски успѣли, следъ ожесточена и храбра съпротива, да отблъснатъ своитѣ неприятели. Тоя успѣхъ билъ посрещнатъ съ радость и облекчение отъ българитѣ. По това време, обаче, единъ отъ византийскитѣ военноначалници чрезъ хитра военна маневра успѣлъ да обсади 15 хиляди български войници и да ги плени. Василий II, който денонощно е кроелъ планове както какъ да си отмъсти на Царь Самуила, е измислилъ едно чудовищно по своята жестокость наказание за пленицитѣ. Свирѣпиятъ българоненавистникъ е издалъ следната заповѣдь: Българскитѣ пленици да бждатъ ослепени, а на всѣки сто души да бжде оставенъ по единъ едноокъ водачъ. Следъ като било изпълнено това му садистично желание, Василий II е наредилъ ослѣпенитѣ български вой-

ници да бѫдатъ освободени отъ пленъ и да бѫдатъ изпратени при Самуила. Последниятъ следъ битката въ подножието на Бѣласица е назначилъ сина си Радомиръ за командующъ на останалитѣ войски на фронта и веднага потеглилъ къмъ западна Македония, за да организира народа си за борба срещу византийцитѣ. Самуилъ, когато напусналъ полесражението, не е знаелъ нищо за трагината участь на плененитѣ му войници. Той е билъ настигнатъ отъ жертвитѣ на гръцката жестокость въ гр. Прилепъ (на 6 октомрий 1014 г.) Когато видѣлъ печалното шествие. Самуилъ моментално падналъ въ безсъзнание и следъ нѣколко мига издъхналъ. Известието за внезапната и трагинча смърть на Самуила било посрещнато съ голѣма радость отъ Василия II. Царь Самуилъ, непобедимиятъ и храбъръ войнъ, гениалниятъ държавникъ, който съумѣвалъ да намѣри изходъ и отъ най-труднитѣ положения, не загиналъ въ сражение. Той починалъ отъ апоплектиченъ ударъ, който билъ причиненъ отъ страданията на 15-тѣ хиляди ослѣпени войници. Така трагично Самуилъ свърши своя славенъ земенъ пѫть. Споменътъ за неговитѣ велики дѣла и за рѣдкитѣ му добродѣтели ще живѣе дълбоко въ сърдцата на нашия народъ.

Отъ древнитѣ лѣтописци научаваме, че столицата на Царь Самуила се намирала въ Преспа, въ Воденъ и най-после въ Охридъ. На островъ Ахилъ (въ Малкото Преспанско зеро) и понастоящемъ се намиратъ развалини отъ Самуиловитѣ дворци (вижъ стр. 21). Гръцкиятъ историкъ Йоанъ Скилица ни съобщава, че Царь Самуилъ е пренесълъ мощитѣ на св. Ахилъ отъ Лариса въ Преспа и ги положилъ въ построена по негова заповѣдь великолепна църква. По името на тая църква малкиятъ островъ въ Преспанското езеро покъсно билъ нареченъ Ахилъ. Царь Самуилъ, който се отличавалъ съ своята набожность, е построилъ въ поменъ на своитѣ родители красива църква и въ с. Германъ, Преспанско.

Следъ смъртьта на Самуила на престола се възкачилъ неговиятъ синъ Радомиръ. Той е билъ силенъ и смѣлъ пълководецъ. Първата му жена била дъщеря на унгарския краль, съ която въ последствие се развѣлъ. Като престолонаследникъ царь Радомиръ е придружавалъ знаменития си баща въ всички военни походи. Когато се възцарилъ Радомиръ, могѫществото на Самуиловата държава било вече уязвено отъ византийцитѣ. Царь Радомиръ е билъ убитъ отъ братовчеда му Иванъ Владиславъ. Последниятъ, следъ като се провъзгласилъ за царь, сключилъ миръ съ Василий II, обаче, наскоро следъ това, въпрѣки подписания договоръ за миръ, Василий II е предприелъ три военни похода срещу българитѣ. Иванъ Владиславъ е царувалъ само две години. Той билъ убитъ при обсадата на Дурацо. Владиславъ не е билъ обичанъ отъ народа си, поради убийството на царь Радомира. Водачътъ на националната партия Ивацъ, следъ смъртьта на Владислава се оттеглилъ въ планинитѣ, отъ кѫдето продължително време е оказвалъ удивителна съпротива. Неможейки да се справятъ съ него чрезъ военна сила, гърцитѣ най-после прибѣгнали до измама. Единъ отъ гръцкитѣ военноначалници (Дафномелосъ) е поискалъ среща съ Ивац а. Последниятъ го приелъ, но коварниятъ гръкъ, злоупотрѣбявайки съ гостоприемството на доблестния Самуиловъ сподвижникъ, го е пленилъ и му извадилъ очитѣ. Съ плениването на Иваца настѫпилъ и краятъ на българското царство.

Български възстания въ Македония. Героични опити за отхвърлянето на византийското иго презъ 11 вѣкъ

Въпрѣки жестокоститѣ, които извърши Василий II, отличенъ и съ титлата булгароктонъ, т. е. българоубиецъ, византийцитѣ не можаха да смажатъ българския националенъ духъ нито въ източнитѣ, нито въ западнитѣ (македонскитѣ) български земи. 24 години следъ трагичната смърть на легендарния Царь Самуилъ македонскитѣ българи възстанаха срещу византийското робство.

Гръцкиятъ историкъ Йоанъ Скилица е билъ съвременикъ на това възстание. За тоя величавъ подвигъ на нашия народъ Скилица се изказва по следния начинъ:

> *«Презъ тая година (1040), следъ 21 годишно робство на подчинение, българитѣ вдигнаха възстание по следния начинъ: Единъ българинъ Петъръ, по прозвище Дѣлянъ, робъ у нѣкой цариградчанинъ, избѣга отъ Цариградъ и като се скиташе изъ България, пристигна въ Морава и Белградъ, които сѫ крепости на Панония, която лежи отвъдъ Дунава и сѫ съседи на маджаритѣ. Той се издаваше за синъ на Гавраила, синъ Самуиловъ, роденъ отъ дъщерята на маджарския краль, която Радомиръ още приживѣ на Самуила бѣ изпъдилъ поради ненависть и се бѣ оженилъ за красивата пленица Ирина. Той (Петъръ Дѣлянъ) подбуди къмъ възстание българското племе, което неотколе бѣ свило вратъ и се стараеше много да се добере пакъ до свободата. И поради това, като дадоха вѣра на думитѣ на Петра Дѣляна, опредѣлиха го за царь на България и като се вдигнаха съ него презъ Нишъ и Скопие, който е главенъ градъ на България, провъзгласиха го съ викове за царь и избиха немилостиво и безчовѣчно всѣки намѣренъ тамъ гръкъ».*

Ссвенъ Скилица за повдигнатото възстание отъ Петра Дѣляна говорятъ и следнитѣ византийски хронисти: Зонара, Михаилъ Пелосъ (съвременикъ на Дѣляна), Кекавменъ, Михаилъ Аталита и др.

Петъръ Дѣлянъ се родилъ въ Македония. Той билъ синъ на царь Радомира (синъ Самуиловъ) и на дъщерята на маджарския краль Геза, която — по неизвестни причини — била изпъдена отъ мжа си (царь Радомиръ). Дѣлянъ е прекаралъ де-

тинскитѣ си години въ Унгария. Тамъ той е отишелъ заедно съ майка си, следъ като тя била изгонена отъ Радомира. Петъръ Дѣлянъ е живѣлъ известно време въ двореца на своя вуйча, бележития унгарски краль св. Стефанъ, който билъ братъ на майка му. Въ Унгария Петъръ Дѣлянъ е получилъ солидно военно и политическо образование.

Споредъ свидетелствата на древнитѣ лѣтописци, Дѣлянъ се отличавалъ не само съ своята храбрость, но и съ голѣми агитаторски дарби. Преди да се обяви възстанието навѣрно той е преминавалъ въ Македония, за да подготви народа за борба срещу византийското иго.

Като събралъ достатъчно войски, Петъръ Дѣлянъ се явилъ въ Скопйе. Следъ прокламирането на възстанието, той билъ провъзгласенъ за български царь съ възторжени викове. Петъръ Дѣлянъ въ първитѣ схватки съ византийцитѣ е ималъ голѣми успѣхи. Дѣлянъ е ржководилъ възстаническитѣ действия храбро. Известията за първитѣ успѣхи на възстанието били посрещнати съ неописуема радость въ всички българи. Следъ една година всички български земи отъ р. Сава до Егейско море били освободени отъ византийско иго. Отъ своя лагеръ при село Острово (Воденско) Петъръ Дѣлянъ е изпратилъ часть отъ войската си срещу Солунъ. Той е възложилъ на болярина Алусиана да превземе силно укрепения Солунъ, обаче, Алусианъ не могълъ да изпълни възложената му отъ Дѣляна задача и следъ неуспѣха на похода срещу Солунъ, Алусианъ се върналъ при Дѣляна, който по това време още се намиралъ въ с. Острово. Следъ това Алусианъ се предалъ на византийцитѣ. Подиръ измѣната на Алусиана, византийцитѣ добили куражъ. Дѣлянъ е билъ съ измама плененъ и, подобно на Иваца, ослѣпенъ.

Византийскиятъ историкъ Пселосъ подчертава, че ржководеното отъ Дѣляна възстание щѣло напълно да успѣе, ако не било предателството на Алусиана.

Второто възстание срещу византийското иго

Македонскитѣ българи следъ смъртьта на своя прославенъ вождъ Петъръ Дѣлянъ не сж се отчаяли. Презъ 1073 година тѣ отново се разбунтували срещу византийското иго. Начело на второто възстание въ Македония, което било прокламирано въ Скопйе, стоялъ видниятъ български боляринъ Войтехъ. Последниятъ, следъ като е победилъ византийцитѣ, влѣзълъ въ връзки съ хърватския князъ Михаилъ. Синътъ на последния, (Константинъ Бодинъ) билъ посрещнатъ съ радость отъ възстаналото население и билъ провъзгласенъ за български царь. Сръбскитѣ шовинисти, които безсъвѣстно фалшифицирать историята, се мжчатъ да злоупотрѣбяватъ съ тоя фактъ. Обаче, тѣ не ще успѣятъ да заличатъ нашето славно минало, което красноречиво свидетелствува, че ние сме нѣмали, че нѣмаме и понастоящемъ нищо общо съ сръбското племе. Историята потвърждава, че македонскитѣ славяни принадлежатъ къмъ българския клонъ отъ голѣмото всеславянско семейство. На друго мѣсто въ настоящата книга ще бждатъ помѣстени неоспорими исторически документи, свидетелствуващи за неизразимото падение на сръбскитѣ «учени», които се осмѣляватъ съ «наука» да доказватъ, че ние принадлежимъ къмъ сръбското племе. Тукъ ще отбележимъ само две гръцки свидетелства отъ XI вѣкъ, чрезъ които ясно се подчертава българския характеръ на македонскитѣ славяни. Префинениятъ гръцки аристократъ Теофилактъ, който презъ 1084 година е заелъ престола на св. Климента, съобщава на приятеля си Анема, че въ Охридъ той живѣе «между българитѣ». А пъкъ византийскиятъ императоръ Андроникъ Палеологъ, който царувалъ въ XIV вѣкъ, е изпратилъ на тогавашния Охридски архиепископъ хубава плащеница съ надписъ: «Пастирю на българитѣ, спомняй си въ твоитѣ молитви за владетеля Андроникъ Палеологъ».

Македония презъ второто българско царство

Презъ 1186 год. двама видни търновски боляри, братята Петъръ и Асенъ, повдигнаха въ днешна северна България успѣшно възстание срещу византийското иго и сполучиха да възобновятъ българската държава. За столица на второто българско царство билъ избранъ градъ Велико Търново.

Презъ царуването на Калояна (1196-1207 г.) Македония е била включена въ предѣлитѣ на българската държава.

Следъ убийството на Калояна, който загиналъ предъ укрепленията на Солунъ, въ България сж настжпили борби между привърженици на Калояна и узурпатора на царския престолъ Борилъ. Колояновиятъ племеникъ Добромиръ Стрѣзъ, за да се спаси отъ преследванията на Борила, е избѣгалъ въ Сърбия. Той билъ приетъ съ голѣмо внимание отъ сръбския жупанъ Стефанъ Немановичъ. Последниятъ е обещалъ военна помощь на Стрѣза, за да се върне въ Македония. Стрѣзъ се съгласилъ да приеме подкрепата на сърбитѣ. Следъ като се върналъ въ Македония, Стрѣзъ билъ признатъ единодушно отъ тамошнитѣ български боляри за тѣхенъ господарь. Надеждитѣ, които сърбитѣ възлагали върху Стрѣза били осуетени. Опитътъ на сърбитѣ да използуватъ недоразумѣнията между Стрѣза и Борила билъ осуетенъ. Добромиръ Стрѣзъ предпочелъ да се помири съ Борила, за да може успѣшно да се бори срещу сръбскитѣ домогвания къмъ Македония. Презъ 1214 година Стрѣзъ е влѣзълъ въ война съ сърбитѣ. Сжщата година той падналъ убитъ отъ сръбски заговорници.

Следъ смъртьта на Стрѣза, Македония за малко време била владена отъ латинцитѣ, а по-после

отъ епирския деспотъ, чиято мощь бѣ съкрушена отъ Иванъ Асена, който успѣ да присъедини отново Македония къмъ второто българско царство.

ОХРИДСКАТА ПАТРИАРШИЯ

Византийскиятъ императоръ Василий II, който покори западното българско царство, не посегна върху прерогативитѣ на Охридската архиепископия. Той я почиташе като българска духовна область. Охридската архиепископия цѣли осемь вѣка символизираше религиозната независимость на българското племе. Отъ покоряването на западното българско царство до 1767 година охридския архиепископи сж били известни съ следната титла: «Архиепископъ на всичка България и Първа Юстиниана». По времето на Василия II Охридската архиепископия е включавала въ предѣлитѣ си по-голѣмата часть отъ Македония.

Презъ 1408 година Охридъ е падналъ подъ турската власть. Но и турцитѣ, които били вѣротърпими, не посѣгнали върху инороднитѣ религиозни общини и ги оставяли сами да се самоуправляватъ. «Турскитѣ султани, казва проф. Снѣгаровъ, се отнасяли благосклонно къмъ Охридската архиепископия и ѝ съдействували да разшири своя диоцезъ».

Обаче, гръцкитѣ фанариоти презъ 1676 година сж направили опитъ да уязватъ независимостьта на Охридската патриаршия. По това време седемь души гръцки владици, наечло съ костурския митрополитъ Давидъ, сж подали жалба до цариградския патриархъ срещу охридския архиепископъ Теофанъ. Презъ 1767 год. цариградската патриаршия е успѣла да издействува султанско ираде за унищожението на Охридската патриаршия.

«Упоритата и възторжена борба на българитѣ отъ Охридъ, пише проф. Снѣгаровъ въ книгата си «Охридската Архиепископия», за възстановяването на Охридската «патриаршия» свидетелствува, че вѣковетѣ презъ които тази църква е сжществувала, били считани отъ народа за време на духовна свобода, а периодътъ следъ нейното унищожение — за духовно робство. Къмъ нея народътъ е хранелъ дълбока любовь, като къмъ родно висше духовнокултурно учреждение. Затова тя е била стражъ на българщината въ Македония».

Останки отъ великото ни минало. Църквата «Св. Климентъ» въ Охридъ, построена презъ 1295 год. Въ нея се съхраняватъ мощитѣ на Св. Климента

Петвѣковното робство

Къмъ края на 14 вѣкъ българскитѣ земи бѣха покорени отъ многобройни турски пълчища. Турцитѣ, следъ като преминаха Дарданелитѣ, постепенно завладѣха християнскитѣ държави на Балканския полуостровъ и стигнаха чакъ до Виена. Османцитѣ третираха християнитѣ съ неопи-

суема жестокость. Всѣки турчинъ е ималъ право да разполага не само съ имота, но и съ живота на поробенитѣ християни. Турскитѣ султани, следъ завладяването на Цариградъ, признаха тамошния патриархъ за глава на християнското население. По силата на тоя актъ българскиятъ народъ попадна подъ друго по-страшно робство, а именно - подъ духовното иго на гръцкитѣ фанариоти. Последнитѣ, представляващи една отвратителна сбирщина отъ коварни лицемѣри и морално пропаднали владици и калугери, полагаха неимовѣрни усилия, за да унищожатъ българското национално съзнание. Извършенитѣ въ това отношение престжпления не се подаватъ на описание. Цариградската патриаршия, покровителствувана отъ турскитѣ власти, безпрепятствено унищожаваше българската книга, замѣстваше българскитѣ епископи и митрополити съ чисти гърци, а пъкъ последнитѣ унищожаваха българскитѣ книги. По нареждане на цариградската патриаршия, българскиятъ богослужебенъ езикъ бѣше изхвърленъ отъ църквитѣ и замѣстенъ съ гръцки. Нѣколко вѣка фенерското духовенство безчинствуваше въ българскитѣ земи и подготвяше почвата за погърчването на нашия народъ.

Тежко и непоносимо е било положението на българитѣ презъ петвѣковното двойно робство. Изтощенъ материално, лишенъ отъ политически и религиозни права, българскиятъ народъ е изживѣвалъ тежки и трагични дни. Гръцкото духовенство ревностно е унищожавало всѣки паметникъ, който е свидетелствувалъ за славното минало на българския народъ. Споменътъ за това минало, обаче, не билъ съвсемъ изличенъ. Чрезъ народнитѣ пѣсни, които се предавали отъ поколѣние на поколѣние, между народа е била запазена в с е пакъ една смжтна представа за славното минало на българския народъ.

ОТЕЦЪ ПАИСИЙ

Преди 200 години цариградскитѣ фанариоти вѣрваха, че сж успѣли да унищожатъ окончателно българското национално съзнание, но точно по това време, когато тѣ мислѣха, че елинизмътъ е пусналъ дълбоки корени между българското племе, въ гр. Банско (Македония) се роди единъ великъ българинъ, който четири десетилѣтия следъ това съ своята «славеноболгарска история» разкжса булото на фанариотското иго и показа на народа си пжтя къмъ националенъ и културенъ възходъ. Отецъ Паисий е синъ на Македония. Неговото родно мѣсто е вече напълно установено.

Родното мѣсто на отца Паисия. Великиятъ македонски българинъ се родилъ въ подножията на легендарния Пиринъ

Проф. Йорданъ Ивановъ даде следнитѣ данни въ българския печатъ за родното мѣсто на Паисий:

«За живота на Паисия знаехме твърде малко. Знаехме, че се е родилъ нейде въ Самоковската епархия около 1722 год., че въ 1745 год. отишълъ въ Света гора, въ Хилендарския манастиръ, гдето братъ му Лаврентий билъ игуменъ, че въ 1761 год. като йеромонахъ и проигуменъ хилендарски, отивалъ въ Карловци, че въ 1762 год. се премѣстилъ въ манастира Зографъ и тамъ довършилъ своята «История словѣноболгарская». Знаехме още, че черновката на неговия трудъ се пази въ Зографъ, гдето азъ бѣхъ честитъ да я открия въ 1906 год.

При тия оскждни данни за великиятъ българинъ, естествено бѣше да се яватъ предания, повечето отъ тѣхъ продиктувани отъ мѣстно родолюбиво чувство и лишени отъ доказателна сила. Едно отъ тия предания посочва селото Доспей за родно мѣсто на Паисия, друго — с. Ральово, трето — с. Бѣлово, четвърто — село Б а н с к о. Д р у г и предания съобщаваха за смъртьта на Паисия ту въ лаврата на св. Атанаску въ Света гора, ту въ с. Разловци, ту въ Цариградъ, дето Паисий билъ удавенъ отъ гърцитѣ, ту въ Кралевъдолъ и др.

Сега вече имаме доста писмени съобщения за Паисия. Едни отъ тѣхъ бѣхъ събралъ при второто си посещение на Света гора, други получихъ отъ Цариградъ, трети дължа на покойния йеромонахъ Герасима отъ Хилендаръ, четвърти на йеромонахъ Мартинияна отъ Зографъ и особено най-вече на младия ни книжовникъ Михаилъ Ковачевъ, който неотколе бѣше въ Света гора и пр.

Историкътъ Паисий, б р а т ъ на Лаврентия, споредъ споменатитѣ по-горе писмени вести, ясно се отлжчва отъ своитѣ съименици, както по в р е м е тъй и по чинъ и мѣстопребиваване. Въ кондиката на Хилендаръ, гдето се говори за историка Паисия, последния се изтъква като иеромонахъ и проигуменъ Хилендарски до 1761 год. и като хилендарски таксидиотъ, който води гости отъ София, отъ Пловдивъ, отъ Златица. Презъ 1762 год. Паисий се премѣства въ Зографъ и тамъ остава до 1791 год. Презъ това време до 1777 год. той се поменава съ титула си проигуменъ и продължава своята таксидиотска длъжность въ Зографъ, като посещава солунскитѣ села въ Вардарията, сетне Ловечъ. Между 177—1780 год. той отива въ Йерусалимъ и презъ 1780 год. вече се подписва «хаджи» Паисий. Като проигуменъ хаджия той води презъ 1780 год. поклонници въ Св. Гора отъ Пиротъ, въ 1782, 1783 и 1785 год. пакъ отъ Пиротъ и пр.

На 12 декември 1791 год. Паисий се връща отъ Зографъ въ Хилендаръ и като подарява 500 гроша, обещава да остане до края на живота си тамъ.

Въ Хилендаръ Паисий продължилъ таксидиотската си дейность. Презъ 1793 год. го виждаме въ София, сетне въ Самоковъ, отгдето води гости въ Хилендаръ. Презъ 1795 год. довежда гости отъ Банско, презъ 1797 год. отъ Котелъ, а на

следната 1798 г. Паисий умира на 76 годишна възрасть въ Самоковъ, гдето билъ отишълъ да събира гости за поклонници въ Св. Гора.

Що се отнася до родното мѣсто на Паисия, за това ни дава сведения сѫщата Хилендарска кондика, при дата 17 януарий 1765 год. Отъ тамъ узнаваме, че Паисиевиятъ братъ Лавренти дошелъ съ поклонници отъ Банско въ Хилендаръ и оставили голѣми дарове на манастира, а самъ Лавренти обрекълъ бащината си кѫща въ Банско да бѫде метохъ на Хилендарския манастиръ. Съ други думи, бащината кѫща на Паисия и Лавренти се намирала въ с. Банско, въ покрайнината Разлогъ, която по онова време влизаше въ Самоковската епархия.

Този документъ потвърдява изявленията, направени нѣкога отъ Неофита Рилски, че отъ неговото село Банско билъ родомъ и българскиятъ историкъ Паисий.

Въ Банско още се знае мѣстото, гдето е билъ Хилендарскиятъ метохъ, обърнатъ по-късно въ училище и сега изгорѣлъ при последния тамкашенъ голѣмъ пожаръ. Тамъ е била бащината кѫща на Паисий, тамъ е видѣлъ бѣлъ свѣтъ Паисий».

Отецъ Паисий съ своя величавъ подвигъ възкреси предъ българския народъ неговото славно минало и възвеличи рѣдкитѣ добродетели на своитѣ братя и сестри, които б ѣ х а осмивани отъ гръцкитѣ фанариоти. А пъкъ къмъ ония, които бѣха забравили заветитѣ на миналото и бѣха започнали да се гърчеятъ, великиятъ светогорски монахъ се обърна съ следнитѣ думи: «Но отъ что се ти, неразумний, срамишъ отъ свой родъ и езикъ и влачишъ се на чужди езикъ?» На друго мѣсто пъкъ казва: «Ти българино, не се прелъстявай (отъ гърцитѣ — б. н.) знай свой р о д ъ и языкъ».

ОТЕЦЪ ПАИСИЙ *Скица отъ Б. Деневъ*

Паисий аргументирано изобличава както гърцитѣ, а така сѫщо и сръбскитѣ шовинисти, той отблъсква тѣхнитѣ коварни атаки срещу българитѣ и съ исторически данни доказва, че българитѣ сѫ имали славно и велико минало; че тѣ сѫ дали на всички славяни книга да четатъ; че тѣ сѫ имали велики царе, които сѫ взимали дань отъ византийскитѣ императори; че сѫ имали достойни писатели и т. н. Отецъ Паисий припомня на сръбскитѣ шовинисти, които и по това време сѫ хулели българитѣ, че тѣ сѫ в з е л и своята писменость отъ насъ и че преведенитѣ отъ св. св. Кирила и Методия книги били «наречени болгарски, какъ и до нине то греци знаютъ. Весъ народъ и четири патриарси Иерусалимъ, Синая и Света Гора вси говорютъ: книга болгарска или волгарска, а не сръбска или словенска. Тако перво болгари возприели писмена и книга словенска и свещенослужение всего народа словенскаго».

И тъй, отецъ Паисий се стреми да докаже величието на преследваната отъ гръцкитѣ фанариоти българска писменость. Той подчертава, че гърцитѣ се мѫчатъ да държатъ българския народъ въ невежество, за да го експлоатиратъ. Е т о какъ нашиятъ пръвъ историкъ описва фанариотскитѣ насилия надъ българския народъ: «Тако и они ариереи (гръцкитѣ владици — б. н.) що съ турска сила, а не съ архиерейско право творятъ болгаромъ велика беда и насилие».

Отецъ Паисий е работилъ п р и извънредно трудни обстоятелства. За д а с ъ б е р е м а т е р и а л и з а

своята история, той е ходилъ въ Карловци. Следъ като се върналъ въ манастиря, той работилъ още една година докато завърши бележитото си съчинение. «Азъ — казва отецъ Паисий — много светогорски мънастири изтражихъ, где имеютъ български стари книги и царски привилегии».

Велико е дѣлото на отца Паисия. Неговата «славеноболгарска история» е засияла като свѣтла звезда всрѣдъ безпросвѣтния мракъ на двойното петвѣковно робство. Паисиевиятъ възгласъ: «Ти, болгарине, не прелъщай се, — знай свой родъ и езикъ и учи се по своему езику!», оказалъ магическо влияние върху българския народъ. Паисиевата книга е възпламенила народното съзнание, вдъхновила вѣра и куражъ и възвърнала надеждата въ българската душа.

Годината 1762, когато великиятъ светогорски монахъ привърши своята история, се смѣта, и то съ пълно право, начало на духовното възраждане на българския народъ.

«Паисий — казва проф. Боянъ Пеневъ — посочва три вѫтрешни необходими условия, п р и чиято наличность би могло да се осѫществи народното пробуждане — съзнание за свой националенъ езикъ, който трѣбва да се брани отъ гръцкитѣ домогвания, съзнание за своя, родна земя и най-сетне — проникване въ историческото минало, което оправдава народнитѣ стремежи къмъ единъ независимъ въ духовно и политическо отношение животъ».*

Паисиевата история не е била напечатана и затова той е започналъ да пѫтува отъ градъ на градъ, за да я разпространява. Неговата книга, обаче, бързо се разпространила, тя е извикала българския народъ къмъ новъ животъ. Подвигътъ на бележититѣ народни будители, к о и т о продължиха дѣлото на отца Паисия ще бѫде отбелязано въ следващия отдѣлъ.

Дѣлото на отца Паисия е било подето съ удивляваща родолюбива ревность отъ негови достойни последователи. «Славеноболгаската история» била преписана въ много екземпляри отъ достойнитѣ Паисиеви ученици, почитатели и по-сетнешни последователи.

Безсмъртното име на отца Паисия вѣчно ще се слави отъ всички българи, а неговиятъ величавъ подвигъ ще блѣсти съ неувѣхваща слава въ страницитѣ на родната ни история.

Свещенитѣ родолюбиви трепети, които сѫ преизпълвали благородното сърдце на отца Паисия, великиятъ и безсмъртенъ синъ на Македония, красноречиво сѫ изразени отъ голѣмия български поетъ Ив. Вазовъ. Последниятъ съ едно рѣдко вдъхновение е овѣковѣчилъ свѣтлия образъ на великия народенъ будитель, който преди 168 години «предъ ламба жумеща пишеше наведенъ» и който извика, следъ като привърши своя трудъ:

«Отъ днеска нататъкъ българскиятъ родъ
История има и става народъ!

. . . . . .

Че гърци сѫ люде хитри, вѣроломни,
Че сме ги блъскали, и не единъ пѫть —
И за туй не можатъ нази да търпятъ —
И че сме имали царства и столици,
И отъ нашта рода светци и патрици;
Че и ний сме дали нѣщо на свѣтътъ
И на вси Словене книга да четатъ;
И кога му викатъ: «Болгарину!» бѣсно,
Той да се гордѣе съ това име честно.
Нека нашъ братъ знае, че Богъ е великъ,
И че той разбира български езикъ,
Че е срамъ за всѣкой, който се отрича
Отъ своя си рода и при гърци тича,
И своето име и божия даръ
Зафърля безумно, катъ единъ тваръ.
Горко вамъ, безумни, овци заблудени,
Съсъ гръцка отрова що сте напоени.
Дето се срамите отъ вашия братъ
И търсите пища отъ гръцкия развратъ,
И ругайте грѣшно бащини си кости
И нашитѣ нрави, че тѣ сѫ били прости:
Та не вашто племе срамъ нанася вамъ,
О безумни людье, а вий сте му срамъ!

. . . . . .

«Четете да знайте, що въ стари години,
По тѣзъ земи славни вършили дѣди ни,
Какъ съ много кралства имали сѫ брань
И отъ царе силни земали сѫ дань.
Четете, и знайте що съмъ ви писалъ,
Отъ много сказанья и книги събралъ,
Четете, о братя, да ви се не смѣятъ,
И вамъ чужденцитѣ да не се гордѣятъ. . .
На ви мойта книга — тя е вамъ заветъ.
Нека се преписва и множи безъ четъ
И пръска по всички поля и долини,
Де българинъ страда, въздиша и гине.
Тя е откровенье, Божа благодать —
Младий прави мѫдъръ, а стария — младъ,
Който я прочита нѣма да се кае,
Който знае нея, много ще да знае».

Тъй мълвѣше този мѫжъ, въ килията скритъ,
Съсъ погледъ умисленъ, въ бѫдещето впитъ,
Който много бденья, утринни пропусна,
Но пачето перо нивга не изпусна,
И противъ канона и черковний звънъ —
Работи безъ отдихъ, почивка безъ сънь.
Тъй мълвѣше преди сто и двайсеть годинъ,*
Този дивъ Светогорецъ, — за рая негоденъ,
И фърляше тайно презъ мрака тогасъ
Най-първата искра въ народната свясть.

*) Боянъ Пеневъ — «Паисий Хилендарски», София, 1918

*) Ив. Вазовъ написа стихотвор. «Паиси» презъ 1882 г.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ БУДИТЕЛИ И КНИЖОВНИЦИ ОТЪ МАКЕДОНИЯ

Първиятъ български историкъ отецъ Паисий оказа магическо въздействие върху по-събудените по това време българи. Последователитѣ на великия светогорски монахъ започнаха съ благородна ревность да будятъ народното съзнание. Както видѣхме, родоначалникътъ на българското възраждане (отецъ Паисий) бѣ роденъ въ Македония. Едни отъ първитѣ и бележити български книжовници отъ тая епоха, сѫщо така, сѫ родомъ отъ Македония. И заради това, нашата Родина съ пълно право може да се смѣта като люлка на най-важнитѣ културно просвѣтни и родолюбиви начинания презъ епохата на възраждането.

Йоакимъ Кърчовски

Йоакимъ Кърчовски (роденъ въ село Осломени, Кичевско) е първиятъ български писатель, който е започналъ да печати поучителни книги на говоримия по това време български езикъ. За отпечатването на неговитѣ съчинения («Митарства», «Чудеса пресветая Богородица» и др.) той билъ подпомогнатъ отъ българскитѣ търговци въ гр. Щипъ, Кратово и Крива Паланка.

Йоакимъ Кърчовски е възпитаникъ на Пречистенския манастиръ. Той билъ монахъ и учитель въ Дебърския манастиръ «Св. Иванъ Биоръ», а по-късно е учителствувалъ въ Кратово, Самоковъ и Крива-Паланка. За духовното издигане на своя народъ той е работилъ непрестанно, до края на живота си. Заедно съ двамата си синове, Йоакимъ Кърчовски е обикалялъ градове и села и поучавалъ населението, държалъ проповѣди въ църквитѣ и пишелъ книги на говоримия езикъ.

Йоакимъ Кърчовски е починалъ презъ 1820 год. По-важнитѣ му книжовни трудове сѫ: **«Митарства»** (печатана въ Будинъ презъ 1814 год.), **«Разчитана поучителна наставления»** (печатана въ Будинъ презъ 1819 г.) и **«Чудеса пресветая Богородица».**

Йоакимъ Кърчовски си служелъ съ езика на македонскитѣ българи. Той нарича тоя езикъ «языкъ Болгарски».

Кирилъ Пейчиновичъ

Кирилъ Пейчиновичъ е единъ отъ виднитѣ български писатели презъ първата половина на XIX вѣкъ. Той е родомъ отъ село Теарце (Тетовско). Кирилъ Пейчиновичъ е възпитаникъ на Йоакима Кърчовски. Той се училъ въ дебърския манастиръ «Св. Ив. Бигоръ», а монашеския си чинъ е приелъ въ Хилендарския манастиръ. Презъ 1802 год. Пейчиновичъ станалъ игуменъ на Марковия манастиръ край гр. Скопйе. Тамъ той е написалъ книгата **«Огледало»,** печатана въ Буда-Пеща въ 1816 година. И тая книжка, написана — споредъ думитѣ на автора — на «препростейшимъ и некнижнимъ языкомъ болгарскимъ», била предназначена за просвѣщението на българския народъ.

Кирилъ Пейчиновичъ неуморно е работилъ за просвѣщението на своя народъ. Той е поучавалъ непрестанно, билъ е въ непрекѫснатъ контактъ съ народа си и билъ обичанъ отъ всички, които сѫ го познавали. Неговитѣ книги свидетелствуватъ по единъ красноречивъ начинъ за будното национално съзнание на българитѣ въ Македония.

Презъ 1840 год. Пейчиновичъ издаде книгата си **«Утѣшение грѣшнимъ».** Тоя неговъ трудъ бѣ отпечатанъ въ първата българска печатница, открита въ Солунъ отъ архимандритъ Теодоси Синаитски. Последниятъ написалъ предговоръ къмъ труда на Пейчиновича, въ който между другото се казва и следното: **«Приведе ги со толкование, на прости язикъ българскиѝ долния Миссий Скопский, и Тетовский да я четатъ и простию народъ».**

Кирилъ Пейчиновичъ е починалъ презъ 1845 година. Тленнитѣ му останки били погребани въ Лешочкия манастиръ (Тетовско).

Теодоси Синаитски

Заслугата на тоя просвѣтенъ и родолюбивъ македонски българинъ се състои въ това, че той откри първата българска печатница, която, преди да бѫде пренесена въ Солунъ, е работила тайно въ село Ватоша, близо до Кавадарци. Печатницата е работила въ Солунъ отъ 1838 год. до смъртьта на нейния директоръ Теодоси Синаитский, който починалъ презъ 1843 година.

Неофитъ Рилски

Неофитъ Рилски — синъ на Македония, роденъ презъ 1793 год. въ гр. Банско (Петрички окржгъ) написа първата българска граматика. Тоя бележитъ нашъ книжовникъ презъ първата половина на XIX вѣкъ е възпитаникъ на Рилския манастиръ, а по-късно е следвалъ и въ гръцки училища. Той е учителствувалъ въ първото българско класно училище, открито въ Габрово презъ 1835 година отъ В. Априловъ. Тамъ Неофитъ Рилски е възпиталъ много ученици, които били изпратени изъ всички български краища. Неофитъ Рилски, който се смѣта за родоначалникъ на българската педагогия, е починалъ презъ 1881 год.

Райко Жинзифовъ, 1861-1867 *

Райко Жинзифовъ билъ родомъ отъ гр. Велесъ. Първото му учение било на гръцки, а посетнешното на български; едното и другото при-

*) «Македонскитѣ славяни сѫ българи», библиотека «Надежда» №1, София, 1939 г.

добилъ въ Македония, а висша наука се училъ въ Москва, дето и умрѣлъ. Македония за Жинзифова бѣ несотемлемо българско отечество, което трѣбва да се отърве отъ гръцката духовна власть. Презъ 1861 год. загинаха отровени въ Цариградъ братята Миладиновци отъ Струга. Жинзифовъ тѣе злочестината, що постигна семейството на Миладиновци, тѣхния роденъ градъ Струга, тѣхното българо-македонско отечество:

Изеде ги градска темница
Въ приморскѫ коварна столицѫ.

И въ други свои трудове Жинзифовъ схваща своето отечество Македония като българско отечество. За да не привеждаме други извадки отъ неговитѣ писани работи, дето се издава българското му родолюбиво чувство, ще посочимъ следнитѣ стихове (1862 г.), дето поетътъ брани своята родина отъ гръцко похищение:

За народность и за правинѫ,
За бащинъ, за майчинъ языкъ. . .
Охридъ и Търновъ вечь дали выкъ.
Македонія, чудна страна
Нѣма да быдитъ гьрчка она!
Шума и гора и планина,
Самый каменъ на тая страна,
Птица и рыба въ Вардаръ рѣкѫ,
Живо, мьртво на свои крака
Ке станѫтъ, ке даджтъ отвѣтъ.
На цѣла Европа и на цѣлъ свѣтъ:
Я българка сумъ, Българинъ сумъ я,
Българе живѣятъ въ таіѫ странѫ!

(Братски трудъ, Москва, 1862 г., кн. 4, 16)

Презъ 1867 г. въ Москва имаше всеславянски съборъ. Между други западни и южни славяни тамъ имаше и официално сръбско пратеничество, чието пѫтуване, срещи и речи описа хубаво М. Т. Миличевичъ, тогава първи секретарь на Просвѣтното министерство (срв. (Годишница Николе Чупича, кн. VII). На една вечерна среща въ дома на Карамзина, синъ на руския историографъ, дето били събрани владици и князе и други високи госпожи и господа, отворили разговоръ за Сърбия и за нейния князъ Михаила, който се тъкмѣше да прави югославянска уния. На срещата присѫтствувалъ и нашиятъ велешанинъ, поетътъ Райко Жинзифовъ, който встѫпилъ въ разговора и укорилъ сръбския князъ, задето не се залови на дѣло, да обяви война на Турция и да помогне да се освободи България. Миличевичъ, който поменава за тая сцена, изрично признава, че този македонецъ-велешанинъ е българинъ и отечеството му България: «На іедан мах, казва той, іедан младич из Бугарске, чини ми се да се зове: Зинджифов, стаде ружити Кнеза». . .

На сѫщия славянски съборъ въ Москва презъ 1867 г., държалъ речь и Р. Жинзифовъ. Въ историята на тоя съборъ, на стр. 371 — 374 се предава речьта и стихотворението, казани отъ младия велешанинъ.

При завършека на речьта си Жинзифовъ предложилъ «болгарскую здравицу», дали му чаша вино и поетътъ съ въодушевление и гръмливъ гласъ произнесълъ своята стихотворна наздравица, която почва съ следния куплетъ:

Съ руйно вино домородно
Некъ наполнимъ до три чаши,
Братя редомъ, братя сложно
Некъ ги земимъ въ раце наши.
. . . . . .

По-нататъкъ поетътъ благопожелава да се шири неговата матерна българска речь и да цъвти

Въ Българія горня, долня,
Отъ Вардара до Дунава,
Дума свободна, народна.

—o—

МАНАСТИРЪТЪ «СВ. ЙОАКИМЪ ОСОГОВСКИ»

Манастиръ̀тъ «Св. Йоакимъ Осоговски» е разположенъ въ пазвитѣ на Осоговската планина, близо до Криворѣчна Паланка (източно отъ града). Тази народна светиня била издигната презъ XII вѣкъ въ паметь на Св. Йоакима, единъ отъ достойнитѣ ученици на великия рилски пустиножитель Св. Ив. Рилски. Манастирската църква може да побере свободно около хиляда богомолци. Манастиръ̀тъ билъ разрушенъ отъ турцитѣи после отново възобновенъ отъ паланчани. Надъ църквата се издигатъ шесть кубета. Осоговскиятъ манастиръ билъ посетенъ презъ 1870 г. отъ Василъ Левски. Манастиръ̀тъ е игралъ важна роля за пробуждането на българското национално съзнание въ североизточна Македония.

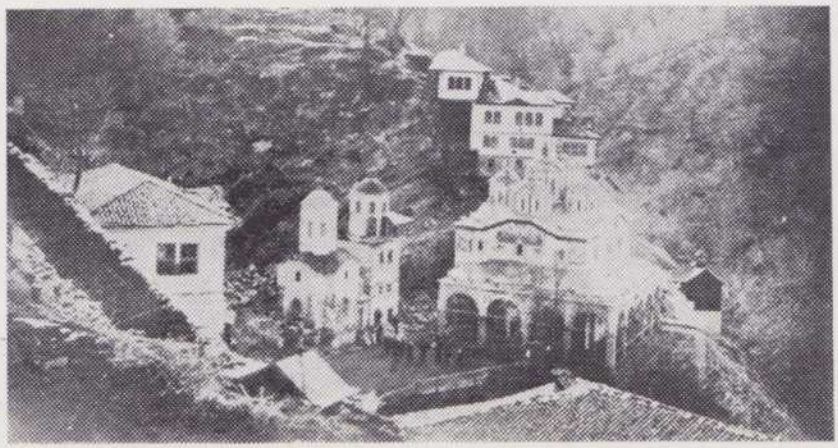

Изгледъ отъ манастира «Св. Йоакимъ Осоговски»

БРАТЯ МИЛАДИНОВИ

И тия велики българи сѫ синове на Македония, огнището на българската просвѣта. Тѣ сѫ родени въ гр. Струга — «градъ хубавъ и старъ». По-възрастниятъ (Димитъръ) е роденъ презъ 1810 год., а Константинъ (по-младиятъ) — презъ 1829 година.

Константинъ Миладиновъ е следвалъ по филология въ Атинското Висше училище, е следъ това е отишелъ въ Русия, за да продължи образованието си въ Московския университетъ.Тамъ, въ Москва, се запозналъ съ много млади и родолюбиви българи, следващи въ рускитѣ висши училища. Константинъ Миладиновъ, подобно на брата си Димитра, още като младъ юноша се обрекълъ да служи на народнитѣ идеали. По времето, когато се училъ въ Атина, той ясно е проумѣлъ опасностьта отъ гръцкитѣ училища и фанариотското духовенство въ българскитѣ земи и решилъ енергично да се бори за тѣхното премахване.

Константинъ Миладиновъ, който бѣ погубенъ отъ гръцкитѣ фанариоти (заедно съ брата му Димитра), загина въ разцвѣта на своята младость, на 30 годишна възрасть. Но все пакъ, той ни завеща едно голѣмо съкровище: — 16 стихотворения, свидетелствуващи за голѣмитѣ му поетични дарби. Освенъ това, той публикува и първия «сборникъ отъ български народни пѣсни», събрани отъ него и брата му Димитра въ Македония. На друго мѣсто въ нашия алманахъ (въ отдѣла «Пѣсни за Македония») е помѣстено стихотворението «Тѫга за югъ». Картинитѣ, които ни рисува съ него възторженията и даровитъ македонски поетъ, винаги ще затрогватъ сърдцата на македонскитѣ емигранти, които денонощно копнѣятъ за оная страна, кѫдето:

«. . . зората греитъ душата
И сънце свѣтло зайдватъ въ гората»

и кѫдето:

«. . . дарбитѣ природна сила
Со сѫта разкошъ ги разтурила:
Бистро езеро гледашъ белеитъ
И си отъ вѣтъръ сино-темнеитъ,
Поле погледнешъ или планина,
Сегде Божия е хубавина».

Като студентъ въ Москва Константинъ Миладиновъ е билъ обладанъ отъ голѣма носталгия и затова той мечтае за «о р е л с к и к р и л я», за да х в р ъ к н е къмъ О х р и д ъ и Струга. За него Москва е неприветлива. Тамъ той вижда само «мразой земни».

А ето съ какъвъ остроуменъ хуморъ той осмива гръцката надменность. На гърка, който увещава българина да се откаже отъ своя родъ и да се учи «на гръцка книга префалена», К. Миладиновъ отговаря по следния начинъ:

«Да се учамъ гръцка книга!
Кои се тия що ми каза
Тукидита, Еврипида
Продата и Пиндара,
Тия не са отъ нашитѣ
Ни дѣдо ми, ни прадѣдо;
Язка тие не познавамъ.
Ако речешъ ти за книга
Имафъ книга, пакъ ке имамъ;
Ала гръку ти никога
Да не чекашъ да се гърча».

Презъ 1841 год. Димитъръ Миладиновъ е билъ учитель въ Струга. По това време той е превелъ отъ гръцки на родния си езикъ религиозни молитви и ги раздалъ на свещеницитѣ, за да си служатъ съ тѣхъ. Димитъръ Миладиновъ непрестанно е агитиралъ за въвеждането на български езикъ въ училищата и богослужението. Заради тая му дейность, която била зорко следена отъ цариградската патриаршия, той билъ намразенъ отъ гръцкитѣ владици. Като учитель въ Битоля Димитъръ Миладиновъ е спечелилъ подкрепата на виднитѣ родолюбиви семейства: Робеви и Мишайкови. По сѫщото време той е влѣзълъ въ контактъ и съ по-събуденитѣ българи въ Прилепъ, Велесъ, Воденъ, Костуръ и др., на които е давалъ съвети за начина, по който трѣбва да се борятъ за извоюването на църковни правдини, за въвеждане на български езикъ въ църкви и училища.

Константинъ и Димитъръ Миладинови

Къмъ края на 1859 год. Димитъръ Миладиновъ заминалъ за Охридъ. По това време тамошнитѣ българи водели енергична борба предъ цариградската патриаршия за изпращането на български владика въ Охридъ. Обаче, фенерскитѣ фанариоти игнорирали всенародното желание и изпратили за владика въ Охридъ коварния гръкъ Милетия. Димитъръ Миладиновъ, обаче, не се от-

чаялъ. Той застаналъ начело на борбата срещу нежелания отъ народа църковенъ пастиръ. Охридчани изпратили енергиченъ протестъ до турското правителство, подписанъ отъ 12,000 българи, които заявявали, че не желаятъ да иматъ за църковенъ пастиръ натрапения имъ отъ патриаршията владика (гърка Милетий). Въ тия тежки за народа дни Димитъръ Миладиновъ е стоялъ начело на борбата. Той е насърдчавалъ населението да продължи борбата срещу Милетия и да настоява за въвеждането на български езикъ въ църквитѣ и училищата.

Цитуваниятъ по-долу пасажъ отъ едно писмо на Д. Миладиновъ, адресирано до Александъръ Стоиловъ въ Цариградъ, свидетелствува за разностранната дейность, която той (Д. Миладиновъ) е развивалъ въ защита на народнитѣ интереси:

«Нека ми бѫде простено, казва Д. Миладиновъ, да кажа нѣкой юношески наблюдения. Туку-речи шесть осмини отъ Македония, които сѫ населени съ едно езични българи, всички се учатъ на елинска книги отъ елинитѣ се наричатъ елини. . . Единъ руски пѫтешественикъ по име Викторъ Григоровичъ, професоръ въ Казанъ, особено се зачуди, като видѣ славянски книги въ Охридъ, въ родния ми градъ Струга, въ Прѣспа и др., като че ли тукашнитѣ българи да сѫ останали непзвестни за европейскитѣ народи и да сѫ смѣтани отъ тѣхъ като чужденци. Като преподавахъ веднъжъ въ Охридъ Тукидита, Григоровичъ съ очудване възкликна: «нели наши братя сте?» Струваше му се, че бълнува и не вѣрваше, че славянскиятъ езикъ ни е майчинъ и предѣдовъ. Когато двамата стигнахме вечерьта въ родното ми м ѣ с т о Струга, той поржча на старата ми майка да попѣе («богарска пѣсма»), която си и записа; освенъ това той ме замоли настоятелно да напиша граматика на тукашния говоримъ български езикъ и я очакваше въ Виена».

Гръцкиятъ владика Милетий не е могълъ да търпи Димитъра Миладиновъ. Коварниятъ фанариотинъ, бидейки безсиленъ да се бори съ бележития и благороденъ вождъ на македонскитѣ българи въ Охридъ и Струга и побързалъ да го наклевети предъ Високата порта въ Цариградъ, предъ която го описалъ като опасенъ руски агентъ и бунтовникъ. На 16 февр. 1861 г. сѫщата на Д. Миладиновъ въ Струга била обискирана най-щателно отъ турски заптии. Всички книги били конфискувани. Смѣлиятъ народенъ будитель още сѫщиятъ день билъ откаранъ въ Охридъ. Вестьта за неговото арестуване се разнесла съ свѣткавична бързина между българитѣ въ Охридъ и Струга. Последнитѣ започнали да негодуватъ и енергично се застѫпили за освобождението на достойния си водачъ. Милетий, като видѣлъ голѣмото народно негодуване, настоялъ предъ турскитѣ власти Димитъръ Миладиновъ да бѫде изпратенъ въ Цариградъ презъ Битоля. Това желание на Милетия било изпълнено.

Сѫщата година (1861) Константинъ Миладиновъ успѣлъ да отпечата въ Загребъ, съ благородната подкрепа на хърватския епископъ Щросмайеръ, събранитѣ отъ него и брата му Димитра български народни пѣсни отъ Македония. Като научилъ за участьта на своя братъ, Константинъ Миладиновъ заминалъ за Македония веднага, обаче, и той билъ арестуванъ поради клеветитѣ на гръцкитѣ фанариоти и откаранъ въ цариградската тъмница при брата му Димитра. Следъ нѣколко месеци (презъ януарий 1862 год.) тѣ били отровени отъ тъмничари, подкупени отъ гръцката патриаршия.

Прочетете цитиранитѣ по-долу стихове отъ Ивана Вазова, които правдоподобно рисуватъ ехидната омраза, която сѫ хранели гръцкитѣ фанариоти къмъ «двата Миладина, на Македония двата вѣрни сина».

Въ влажни тъмници, пълни съ мракъ вони,
Помежду вѣковни и потни стени,
Гниеха два братя, въ окови два роба
Като два живи трупа, хвърлени въ гроба.
. . . . . .
Внезапно известие за милость довтаса.
И Фенеръ, котило на ехидна раса,
Гнѣздо на кощунство, на леность, на блудъ;
Фенеръ, по срама си позорно прочутъ;
Фенеръ, отъ кждето презъ вѣкове цѣли
Развратъ и мъртвило въ свѣта сѫ се лѣли,
И който забули всичкия възтокъ
Съ една гжста мрежа ...
. . . . . .
Безъ вѣра въ борбата и безъ идеалъ; —
Фенеръ, при такъвъ вестъ, потрепера цѣлъ
И уплашенъ рече: «Другъ е Божий сждъ!
Тия два убийци трѣбва да умратъ!»
И, катъ се прекръсти, прати имъ отрова.

Широката и разностранна дейность на Братя Миладинови била известна и на просвѣтенитѣ по това време сръбски срѣди. За затварянето и отравянето на двамата народни будители въ сръбскитѣ вестници били помѣстени правдоподобни информации. Въ връзка съ мѫченията, на които билъ подложенъ Димитъръ Миладиновъ, тогашниятъ сръбски вестникъ «Световидъ» е писалъ и следното: «Върху Миладиновъ турцитѣ поискаха да излѣятъ своя гневъ по най-суровъ и безчовѣченъ начинъ, защото знаеха, че той е най-популяренъ и има най-голѣмо влияние върху **македонскитѣ българи».** Обаче, сѫщитѣ македонски българи, потомцитѣ на Братя Миладинови, бѣха провъзгласени отъ сегашнитѣ сръбски шовинисти за сърби. Македония, въпрѣки страданията, които преживѣва, е вѣрна и днесъ на своето велико и славно минало. Тя нѣма нито да се посърби, нито пъкъ ще се погърчи, защото не била никога нито сръбска, нито гръцка.

(Ив. Вазовото стихотворение «Братя Миладинови» е помѣстено въ отдѣла «Пѣсни за Македония»).

ЙОРДАНЪ ХАДЖИ КОНСТАНТИНОВЪ (ДЖИНОТЪ)

Тоя възторженъ родолюбецъ презъ цѣлия си животъ води упорита и непрекѫсната борба срещу коварното фанариотско духовенство. Джинотъ служи на своя народъ цѣли четиридесетия съ удивляваща преданость. Той срещна много прѣчки, преживѣ голѣми страдания, но никога не се отчая и нито за моментъ не смути отъ преследванията на гръцкитѣ владици и турскитѣ власти.

Йорданъ хаджи Константиновъ (Джинотъ) е синъ на героична Македония. Той се родилъ въ гр. Велесъ презъ 1810 год. Следъ като свършилъ килийното училище въ родния си градъ, е продължилъ образованието си въ Самоковъ и Солунъ. Въ Солунъ той се училъ «на гръцка книга».

Презъ 1844 година Джинотъ става общински учитель въ родния си градъ, кѫдето неуморно е работилъ за просвѣтното и родолюбиво издигане на неговитѣ съграждани. Къмъ 1846 год. Джинотъ предприелъ г о л ѣ м а обиколка изъ Македония, за да събира исторически материали. Обширнитѣ му пѫтни бележки били напечетани (следъ 1850 г.) въ «Цариградски вестникъ». Следъ като привършилъ обиколката си, той се установилъ въ Скопйе, кѫдето станалъ учитель. Тамошното родолюбиво и будно българско гражданство, което даде сигнала за борба срещу гръцкитѣ владици и което първо започна да се бори за извоюването на църковни свободи, съ захласъ е слушало пламеннитѣ проповѣди на достойния народенъ будитель. **«Мойто благородно българство — казвалъ Джинотъ — не мя допуща да не бѫдамъ добъръ, за това имамъ вѣра и надежда и любовь и человѣчество»**.

Гръцкиятъ владика въ Скопйе (Йоакимъ) си послужилъ съ най-долнопробни клевети и интриги въ борбата срещу Джинотъ. Йоакимъ, префиненъ и лукавъ фанариотинъ, положилъ неимовѣрни усилия за затварянето на българското училище въ Скопйе и за изгонването на достойния народенъ учитель. Съ съдействието на турскитѣ власти, Йокимъ успѣлъ да постигне т а я цель. Презъ 1853 год. българското общинско училище въ Скопйе било затворено. Джинотъ веднага е открилъ частно училище и продължилъ борбата за възобновяването на закритото училище на българската община. Неговитѣ усилия въ тая насока били увѣнчани съ успѣхъ. Българското общинско училище било наскоро следъ това отново отворено. Презъ 1857 год., поради клеветитѣ на гръцкия владика, турскитѣ власти заповѣдали на Джинотъ да напусне Скопйе. На 23 януарий сѫщата година българитѣ въ Скопйе устроили тържественъ изпроводъ на любимия си учитель. Когато дошелъ момента за раздѣла, многобройнитѣ почитатели на Джинотъ заплакали.

Джинотъ, следъ нова продължителна обиколка въ Македония — билъ заточенъ отъ турското правителство въ Мала-Азия, отъ кѫдето билъ освободенъ презъ 1864 год. Следъ това той учителствува отново въ родния си градъ и въ Скопйе, отъ кѫдето се връща отново въ Велесъ, кѫдето е починалъ презъ 1882 год.

Джинотъ се отличилъ съ рѣдки добродѣтели и голѣми умствени дарби. Той е живѣлъ много скромно. Хранелъ се предимно съ зеленчуци и хлѣбъ, не пушелъ и не употрѣбявалъ спиртни напитки.

За мѫдритѣ житейски възгледи на тоя бележитъ македонски българинъ може да си съставимъ ясна представа отъ цитиранитѣ по-долу редове на едно негово писмо, публикувано въ «Цариградски вестникъ» (1851 г., бр. 44).

> «Не е честно — казва Джинотъ въ своята дописка — да творимъ зло и лукавство, прави Българинъ не лажи, не завиждуе, не денгубие, не лицемерствуе, не блудуе, за печена кокошка вѣра-та не размѣнуе. Българинъ чрѣзмѣрно ради, оре, сѣе, търгуе, войнствуе, вѣрность има, гостолюбіе.
>
> «Ради това азъ самъ българинъ, и моето благородно Българство не мя допуща да не бѣдамъ добаръ. . . Не е честно мене Българину да отчаявамъ и да вракямъ зло за зло». . .

Партени Зографски

Партени Зографски е роденъ въ гр. Галичникъ (Дебърско) презъ 1820 год. Той е написалъ доста книги на македоно-български диалектъ. Партени Зографски е събралъ и напечаталъ много български народни пѣсни отъ Македония. Презъ 1859 година той билъ рѫкоположенъ отъ цариградския патриархъ за кукушки епископъ, а следъ 10 години за титуляръ на Нишавската епархия съ седалище градъ Пиротъ.

Григоръ Пърличевъ

Цѣли три десетилѣтия тоя високопросвѣтенъ македонски българинъ е водилъ борба въ защита на нашитѣ народни интереси. Той е авторъ на прочутата пѣсень «В о х и л я д о ш е с т д е с е т ь и в т о р о л ѣ т о», която е предизвиквала възторгъ между македонскитѣ българи и ги вдъхновявала въ борбата имъ срещу фанариотитѣ.

Григоръ Пърличевъ е роденъ въ гр. Охридъ презъ месецъ януарий 1830 год. Презъ 1849 год. той се записалъ за студентъ въ Атинския университетъ. Като студентъ въ гръцката столица Пърличевъ е участвувалъ въ конкурса за написването на най-добро поетическо творение. Първата награда била спечелена отъ бележития синъ на Охридъ. За поемата «О А р м а т о л о с ъ», съ която описвалъ живота на македонскитѣ българи, презъ м. февруарий 1860 год. Пърличевъ получилъ награда отъ 1,000 драхми и лавровъ вѣнецъ. Ректорътъ на университета предложилъ Пърличеву стипендия, за да продължи образова-

нието си въ чужбина, обаче, младиятъ родолюбецъ отклонилъ направеното му отъ гърцитѣ предложение и се върналъ въ родния си градъ, кждето станалъ учитель.

Поради клеветитѣ на гръцкия владика, Григоръ Пърличевъ билъ отстраненъ отъ Охридъ и затворенъ въ Дебъръ. Той се върналъ въ родния си градъ презъ 1867 година. По това време охридчани прокламирали отцѣпването си отъ гръцката патриаршия въ Цариградъ.

Григоръ Пърличевъ е починалъ въ гр. Охридъ презъ 1893 година.

Кузманъ А. Шапкаревъ

К. А. Шапкаревъ е роденъ въ Охридъ презъ 1834 година. Той е учителствувалъ въ родния си градъ, въ Прилепъ, Кукушъ, Солунъ и др. Заедно съ неговия бележитъ съгражданинъ Пърличевъ, той се борилъ упорито за въвеждането на български езикъ въ нашитѣ училища. Шапкаревъ, следъ като отхвърлилъ гръцкия езикъ отъ охридското училище, спечелилъ омразата на фанариотския владика.

Кузманъ Шапкаревъ ни е оставилъ нѣколко сериозни научни трудове. По-важни отъ тѣхъ сж: «Документи по възраждането», «Материали за животописанието на Бр. Миладинови» и една голѣма сбирка отъ народни умотворения. Печатането на тия ценни материали е започнало презъ 1884 год. Тѣ сж публикувани въ осемь обемисти тома, съдържащи: 1,250 народни пѣсни и исторически предания, 200 приказки, 1,500 пословици и надъ 400 гатанки, разни игри отъ Македония, описание на българскитѣ народни носии, имена на болести и около 2,000 географски имена.

—o—

ВИДНИ БЪЛГАРСКИ КУЛТУРНО-ПРОСВѢТНИ РАТНИЦИ ОТЪ МАКЕДОНИЯ: УЧЕНИ, ПИСАТЕЛИ, ЖУРНАЛИСТИ, АРТИСТИ, ВОЕННОНАЧАЛНИЦИ И ДР.
(отъ 1879 год. до наши дни)

Въ книгата си «Български книжовници отъ Македония» (часть втора) пок. А. П. Стоиловъ ни дава сведения за живота и книжовната дейность на 11 видни български книжовници отъ нашата Родина, които сж излѣзли съ печатни трудове къмъ края на миналото столѣтие, а тѣ сж следнитѣ: Трайко Китанчевъ, Димитъръ Матовъ, Никола п. Филиповъ, Ст. Костовъ, Йосифъ Николовъ, Стоянъ Божовъ, Йорданъ Ивановъ, Христо п. Стоиловъ, Атанасъ Бадевъ, М. п. Филиповъ, Йона Маджаровъ и Коне Г. Самарджиевъ.

Трайко Китанчевъ (вижъ биографичнитѣ бележки въ отдѣла «Бележити макед. дейци» още като ученикъ въ Русия е превелъ Друмевата повесть «Нещастната фамилия», а отъ руски на български — нѣколко отъ по-известнитѣ Гоголеви разкази. Той написалъ, покрай многото статии отъ общественъ и политически характеръ, и две научни студии: «Новооткритата римска военна диплома» и «За ударението върху думитѣ въ ресенския говоръ». Тия студии сж публикувани въ «Пер. Списание» — първата презъ 1890 год., а втората презъ 1895 год. Тр. Китанчевъ ни е оставилъ, сжщо така, и нѣколко стихотворения, печатани въ сп. «Мисъль» (1895 г.) и въ «Книжци за прочитъ» (Солунъ, 1891 год.).

Димитъръ Матовъ е роденъ въ гр. Велесъ на 15 май 1864 год. Презъ 1878 год., по съветитѣ на неговитѣ учители, родителитѣ му го изпратили въ Русия, за да продължи образованието си. Следъ като свършилъ VI класъ на Николаевската гимназия, Матовъ е постжпилъ въ VII кл. (презъ 1882 год.) на Харковската гимназия, а следъ като завършилъ гимназиалното си образование, се записалъ за редовенъ студентъ въ историко-филолгическия факултетъ на Харковския университетъ. Тамъ той е слушалъ и лекциитѣ на проф. Маринъ Дриновъ.

Презъ 1888 год. Д. Матовъ билъ назначенъ отъ Екзархията за учитель по български езикъ въ Солунската мжжка гимназия. Презъ учебната 1892-93 г. той учителствува въ София и редактира «Сборникъ за народни умотворения, наука и книжнина». Наскоро следъ това Д. Матовъ заелъ катедрата по славянска етнография въ Висшето училище въ София (Бълг. държавенъ университетъ).

Димитъръ Матовъ, бидейки вѣренъ и достоенъ синъ на нашата Родина, активно е участвувалъ и въ македонското освободително движение. Той е билъ горещъ защитникъ на идеята за автономна Македония. Той е написалъ нѣколко научни студии по македонския въпросъ. По-важни отъ тѣхъ сж: «Кратка разправия по етнографията на Македония», печатана въ «Пер. Списание» презъ 1890 год., «Сръбско-българската препирня предъ науката», печатана въ в. «Югозападна България», София, 1893 год., бр. 6-11. Въ списанието «Бълг. Прегледъ» сж публикувани следнитѣ му трудове по макед. въпросъ: «Македония споредъ най-новитѣ книжовни вести», и «Пжтуването на Вайганда въ югозападнитѣ балкански области». Съ тия студии Д. Матовъ съ научна вещина и неоспорими аргументи е оборвалъ фалшивитѣ теории на сръбскитѣ «учени», които се мжчели да заблуждаватъ свѣта относно националната принадлежность на македонскитѣ българи.

Презъ 1896 год. Д. Матовъ, поради болесть, заминалъ за Германия. На 8 септ. сжщата година той билъ опериранъ въ Дрезденъ, но на 27

септ. се поминалъ, поради явилитѣ се усложнения следъ операцията.

«Като ученъ — бележи пок. А. П. Стоиловъ — Д. Матовъ заема видно мѣсто въ младата българска наука. Трудоветѣ му се разпредѣлятъ на три главни дѣла: 1. езикословни студии, материали и бележки, 2. фолклорни студии и 3. статии за освѣтление на македонския въпросъ».

Професоръ Л. Милетичъ

Неговото безсмъртно име ще бжде навѣки свързано не само съ историята на българската наука, но и съ сждбата на Македония. Професоръ Милетичъ бѣ синъ на Македония. Презъ цѣлия си животъ той отстояваше правата на своята възлюблена Родина съ рѣдъкъ идеализъмъ. Следитѣ отъ неговата научна деятелность, вдъхновявана само отъ истината и правдата, нѣма да бждатъ никога заличени.

Проф. Л. Милетичъ

Професоръ Милетичъ е роденъ на 13 януарий 1863 година въ гр. Щипъ. Следъ като свършилъ курса на класическата гимназия въ Загребъ, той е следвалъ по филология въ Загребъ и Прага. По времето, коато билъ готовъ да положи изпитъ за докторатъ въ Загребския университетъ, пок. проф. Милетичъ билъ повиканъ отъ българското министерство на просвѣтата, за да стане учитель въ Софийската мжжка гимназия. На 1 октомврий 1888 г. той билъ назначенъ за преподаватель въ Висшия педагогически курсъ, а отъ 1 януарий 1889 год. той държи лекции по славянска филология въ Висшето училище (Соф. държавенъ университетъ). Наскоро следъ това (презъ 1892 год.) той бива назначенъ за редовенъ професоръ по славянска филология.

Професоръ Милетичъ бѣ председатель на Македонския научен институтъ. Той бѣ избиранъ дълги години и за председатель на Българската академия на наукитѣ. Съ неговата смъртъ Македония загуби единъ отъ най-голѣмитѣ си синове, а българската наука — единъ отъ най-виднитѣ си и достойни представители.

Дѣлото на професоръ Милетичъ за Македония

За заслугитѣ, които има професоръ Милетичъ къмъ македонското освободително движение и за неговитѣ блѣскави дарби, пок. Христо Силяновъ се изказва по следния начинъ:

«Роденъ въ гр. Щипъ, живѣлъ и израстналъ въ Велесъ, Кукушъ, Струмица, Тиквешко, Скопйе, Милетичъ — юноша още — се преселва въ София, носейки дълбоко запечатанъ въ душата си образа на Македония отъ прелестнитѣ картини на нейната природа, съ силния пулсъ на нейната българщина и нейнитѣ страдания и купнежи на робиня. . . Младиятъ щипянинъ служи съ еднакъвъ жаръ на два кумира и дѣли сърдцето си между две еднакво свидни любовници: науката и Македония.

Колкото и странно на пръвъ погледъ едната любовници не пречеше на другата. Жрецътъ на науката не възпираше порывитѣ на македонския родолюбецъ. Тъкмо наопъки. Любовьта къмъ родината стимулираше учения за трудове, въ които той бранеше на научна почва българския народностенъ обликъ на Македония и нейното право на свободенъ животъ, а голѣмиятъ му отъ никого неоспорванъ авторитетъ на ученъ го посочваше като необходимъ винаги, когато се касаеше да се защити по частенъ или по официозенъ редъ въ чужбина свѣтлата кауза на македонскитѣ борци противъ грабителскитѣ домогвания и клеветитѣ на алчни съседи.

Професоръ Милетичъ взима отъ самото начало живо участие въ дейностьта на организираната македонска емиграция въ Княжеството.

Не подкрепилъ борбата на роба съ оржжие въ ржка, Милетичъ решава да се отплати на Македония чрезъ перото си, като увѣковѣчи нейната героична борба.

Презъ февруарий 1912 год. Милетичъ, заедно съ проф. Георговъ, наново посещава четиритѣ европейски столици. Двамата млади македонски делегати въ срещи съ видни лица и съ статии въ европейския печатъ пропагандиратъ идеята за автономията на Македония.

Подиръ втората народна катастрофа Милетичъ, чуждъ на всѣко колебание и пораженство, продължава своята служба на родината си, наново разпокжсана и поробена. Презъ годинитѣ 1924, 1925, 1926 и 1929 той пакъ обикаля Европа, ту като частно лице, ту като македонски делегатъ въ конференцийтѣ на Съюза на дружествата за Обществото на народитѣ.

Но най-крупното дѣло на Милетича следъ втория погромъ е създаденията отъ него Македонски научен институтъ. Отъ тоя институтъ Милетичъ направи ново огнище за наука и литература — нѣщо като Македонска академия на наукитѣ. . . Само феноменалната работоспособность и упоритость на проф. Милетичъ можа да създаде и закрепи това крупно и трайно дѣло.

Македонскиятъ научен институтъ е безсмъртниятъ македонски паметникъ, който проф. Милетичъ още прижи-

вѣ си издигна. Безсмъртенъ паметникъ и факелъ, който нѣма да угасне. Защото на него съ неизличимитѣ слова на науката е написана истината за народностния обликъ — за душата на Македония и за извършената надъ нея неправда».*

Никола Милевъ

Съ неговата ранна смъртъ Македония се лиши отъ дарбитѣ на единъ високопросвѣтенъ свой синъ, а българската наука — отъ единъ виденъ свой представитель. Подиръ Балканската война Никола Милевъ се хабилитира за редовенъ доцентъ по нова история при Софийския университетъ. Научната му дисертация е озаглавена: «Католишката пропаганда въ България презъ XVII вѣкъ». Презъ 1917 год. Милевъ напуска университета и става директоръ на печата при Министерството на външнитѣ рабои. Следъ общоевропейската война той отново заема катедрата си въ университета. По това време той получи задгранична командировка въ Италия, кѫдето е открилъ важни исторически документи. Никола Милевъ се отличи и като блѣскавъ журналистъ. Той редактираше вестницитѣ: «Слово» и «Еко де Бюлгари» (издаванъ на френски езикъ).

Никола Милевъ загина презъ 1925 г. отъ куршумитѣ на отвратителни родоотстѫпници.

Ограниченитѣ рамки на настоящата книга не ни позволяватъ да помѣстимъ даже пълния списъкъ на отличилитѣ се въ културно-просвѣтното поприще македонски българи. По-долу ще изброимъ само имената на по-известнитѣ отъ тѣхъ:

Професоръ Илия Георговъ, професоръ по философия въ Софийския държавенъ университетъ, сега вече покойникъ, взималъ е активно участие и въ македонското освободително движение, ходилъ и нѣколко пѫти въ чужбина, за защищава (заедно съ пок. проф. Милетичъ) справедливата кауза на нашата родина.

А. П. Стоиловъ (покойникъ вече), директоръ на Българския етнографически музей, фолклористъ и езиковедецъ.

Н. Мушмовъ, родомъ отъ гр. Струга, бележитъ нумизматикъ.

Д-ръ Петъръ Джидровъ (родомъ отъ градъ Щипъ), виденъ адвокатъ въ България, бившъ министъръ, достоенъ защитникъ на македонската кауза.

Андрей Ляпчевъ, бележитъ държавникъ и икономистъ. Пок. Ляпчевъ, който на нѣколко пѫти бѣ министъръ, а сѫщо така и министъръ-председатель на България, е родомъ отъ гр. Ресенъ.

Симеонъ Радевъ (родомъ отъ гр. Ресенъ), публицистъ, литературенъ критикъ и дипломатъ.

Д-ръ Никола Стояновъ, родомъ отъ гр. Дойранъ, дългогодишенъ директоръ на държавнитѣ дългове, редакторъ на списанието на Българското икономическо дружество, виденъ икономистъ, членъ на Македонския научен институтъ и преданъ ратникъ на македонското освободително движение.

Професоръ Д-ръ Александъръ Станишевъ (родомъ отъ Кукушъ), хирургъ съ свѣтовна известность, бившъ ректоръ на Соф. университетъ, редовенъ професоръ въ Медицинския факултетъ.

Проф. Д. Мишайковъ (родителитѣ му сѫ родомъ отъ с. Пѫтеле, Леринско), бившъ министъръ и редовенъ професоръ по статистика.

Проф. Иванъ Благоевъ (отъ с. Ракита, Кайлярско) — редовенъ професоръ по старобългарско право въ Софийския университетъ.

Проф. Иванъ Снѣгаровъ (родомъ отъ гр. Охридъ, професоръ въ богословския факултетъ, написалъ е книга и много студии и статии относно миналото на Охридската патриаршия, за живота и заслугитѣ на Св. Климента.

Проф. Ст. Баджовъ (родомъ отъ Крушово), редовенъ професоръ въ Софийската художествена академия.

Проф. Д. Смиляновски (родомъ отъ гр. Крушово), професоръ по гражданско сѫдопроизводство въ Софийския държавенъ университетъ.

Проф. Д. П. Ивановъ (родомъ отъ с. Годлево, Разложко), единъ отъ основателитѣ на Софийската опера и на Музикалната академия.

Д-ръ Крумъ Дрончиловъ (по баща македонецъ, отъ с. Драглища, Разложко), доцентъ по география, загиналъ трагично отъ автомобилна злополука презъ 1925 година.

Андрей Протичъ (родомъ отъ гр. Велесъ), дългогодишенъ директоръ на Народния археологически музей въ София.

Полк. Борисъ Дранговъ (родомъ отъ градъ Скопйе), виденъ военоначалникъ, преподаватель въ Военното училище, авторъ на нѣколко книги и множество статии по военното дѣло. (Вижъ животописнитѣ бележки за полк. Б. Дранговъ въ отдѣла «Бележити макед. дейци»).

Димитъръ Ярановъ, младъ и многообещаващъ ученъ, професоръ по география въ Софийския университетъ. Д. Ярановъ бѣ членъ на управителното тѣло на Македонския младежки съюзъ въ България.

Кирилъ Мирчевъ (родомъ отъ Битоля), редовенъ доцентъ по славянска филология въ Софийския университетъ, бившъ членъ на управителното тѣло на Македонския младежки съюзъ.

М. Арнаудовъ, професоръ въ историко-филологическия факултетъ на Соф. държавенъ университетъ.

---

*) Статията на Хр. Силяновъ, отъ която правимъ горнитѣ цитати е публикувана въ «Македонски прегледъ», год. XI, кн. 1 и 2. Въ тая книга сѫ помѣстени и нѣколко статии за научната дейность на пок. проф. Милетичъ

Проф. Александъръ Балабановъ, литературенъ критикъ, редовенъ професоръ въ Соф. университетъ по класическа литература. Проф. Балабановъ е родомъ отъ гр. Щипъ.

Димитъръ Талевъ (родомъ отъ гр. Прилепъ), даровитъ писатель, авторъ на романа «Усилни години», бившъ редакторъ на в-къ «Македония».

Кръстьо Сарафовъ (родомъ отъ с. Либяхово, Неврокопско), първенецъ на Българския народенъ театъръ, братъ на легендарния Бор. Сарафовъ. Голѣма часть отъ нашата емиграция въ Америка бѣ честита да го види презъ лѣтото на 1937 година, когато той гостува между насъ съ първитѣ сили на Народния театъръ.

Д. Крапчевъ (родомъ отъ гр. Прилепъ), даровитъ журналистъ, редактира сериозния ежедневенъ вестникъ «Зора».

Ст. Македонски оперенъ пѣвецъ (отъ Бълг. народна опера).

Ат. Далчевъ — поетъ.

Д. Пантелевъ — поетъ.

П. Михайловъ — поетъ и писатель.

Хр. Смирненски (родомъ отъ гр. Кукушъ), даровитъ пролетарски поетъ.

Ат. Ярановъ (отъ Кукушъ), лекторъ по френски езикъ въ Софийския университетъ.

Перикли Т. Чилевъ (родомъ отъ Крушово), известенъ педагогъ.

Константинъ Вълкановъ, родомъ отъ с. Пѣсочница, Леринско (покойникъ), дългогодишенъ учитель, сътрудникъ на много вестници и списания, написалъ нѣколко сериозни статии по македонския въпросъ.

Митрополитъ Борисъ Неврокопски, родомъ отъ с. Гявато, Битолско — високопросвѣтенъ български богословъ и достоенъ архиерей.

Димитъръ Благоевъ, родомъ отъ с. Загоричани, Костурско — виденъ работнически деятель въ България, основатель на Социалистическата партия (тѣсни социалисти), дългогодишенъ народенъ представитель и публицистъ, починалъ на 7 юний 1924 година.

Проф. Петъръ Диневъ, родомъ отъ с. Куманичево, Костурско — виденъ музикаленъ деецъ, бившъ преподаватель въ Казанската музикална консерватория, авторъ на четиригласна и тригласна църковна литургия, хармонизиралъ нѣколко отъ хубавитѣ български пѣсни отъ Македония.

Д-ръ Александъръ Радевъ, родомъ отъ Битоля (покойникъ) — бившъ министъръ на правосъдието и виденъ български правникъ.

Тодоръ Павловъ, родомъ отъ Скопйе — депутатъ въ Отоманския парламентъ и бившъ български пълномощенъ министъръ въ Ангора.

Професоръ Вангелъ Сугаревъ, родомъ отъ Битоля — професоръ по история въ Висшето училище въ гр. Калиджъ Стейшънъ, Тексасъ, Съединенитѣ Щати. Професоръ Сугаревъ е братъ на известния македонски революционеръ Георги Сугаревъ. Той е дошелъ младъ въ Америка и тукъ е свършилъ висшето си образование.

Христо Анастасовъ, родомъ отъ с. Турйе, Леринско — гимназиаленъ учитель по история въ гр. Сентъ Луизъ, Мизури, Съед. Щати, авторъ на книгата «Трагичниятъ полуостровъ», подробна и безпристрастна история на македонското освободително движение на английски езикъ. Г-нъ Хр. Анастасовъ е подпредседатель на Централния Комитетъ на Македонскитѣ политически организации въ Америка.

Йосифъ Чешмеджиевъ, родомъ отъ Скопйе, авторъ на операта «Меглена».

Павелъ Генадиевъ, родомъ отъ Битоля, председатель на Върховната смѣтна палата въ България.

Отецъ Методи Устичковъ, родомъ отъ Щипъ, известенъ католическия деятель въ България, виденъ членъ на ордена на августинцитѣ и искренъ синъ на Македония.

Въ ограниченитѣ рамки на настоящия отдѣлъ мжчно би могло да изброимъ даже само имената на виднитѣ синове на Македония, които сж се отличили въ полето на науката и изкуствата. Обаче, горниятъ кратъкъ списъкъ красноречиво свидетелство за високитѣ духовни качества на македонскитѣ българи. Нашата родина, която е откърмила учени съ всесвѣтска известность, като проф. Милетича и др., при свободенъ и самостоенъ животъ ще може съ достойнство да заеме видно и почетно мѣсто между цивилизованитѣ европейски народи.

МАКЕДОНСКИТѢ БЪЛГАРИ И БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА ПРОСВѢТА *)

На македонскитѣ българи е било сждено да играятъ видна роля не само въ политическата, но и въ културната история на българския народъ.

Както се знае, славяно-българскитѣ просвѣтители Св. Кирилъ и Методи бѣха родени въ Солунъ, столицата на Македония. Изобретатели на българската азбука, прѣводачи на Св. Писание на тогавашния български езикъ, солунско наречие, кръстители на българския народъ, светитѣ солунски братя трѣбваше да окажатъ своето благотворно апостолско влияние преди всичко на българитѣ въ Македония. Това, което не можаха да направятъ и довършатъ тѣ, направи го и довърши тѣхниятъ ученикъ Св. Климентъ Охридски въ IX вѣкъ.

Щастливи да иматъ около себеси Охридската българска архиепископия дори до 1767 г. и вѣрни на заветитѣ на Св. Климента, македонскитѣ българи подъ тежкото и двойно робство — политическо подъ турцитѣ и духовно подъ гърцитѣ — на много мѣста не преставаха да пазятъ българското четмо и писмо, дори и тогава, когато фанариотитѣ бѣха наложили гръцкия езикъ и гръцката книга въ всички почти църкви и училища въ Северна и Южна България. Въ манастиритѣ Хилендарски и Зографски, Св. Прохоръ Пчински, Св. Якимъ Осоговски, Охридски, Дебърски, Прилепски, Лѣсновски, гдето е имало славяно-българско училище въ 1724 г. и е учителствувалъ учитель Исакъ и въ много градове на западна и северна Македония, гдето българскиятъ духъ бѣ останалъ не повлѣбанъ отъ фанариотската пропаганда, българското четмо и писмо бѣ се запазило най-жизнеспособно. За нуждитѣ на тия манастири отъ черковни книги въ Скопйе е имало още въ 1569 г. книжарница принадлежаща на Кара-Трифонъ. Така наречените метоси на разнитѣ по-голѣми манастири: Хилендарски, Зографски, Св. Ив. Рилски, пръснати по цѣла Македония сж били сжщо така мжждещи, но все пакъ пѣещи въ свещения огънь на вѣрата и родолюбието български огнища. Представителитѣ на тѣзи метоси сж подържали килийни училища и сж крепили българския народенъ духъ. Въ такива манастирски или метошки училища сж били учители и отъ тѣхъ сж излизали видни духовни лица и народни просвѣтители. Така въ Зографския манастиръ е учителствувалъ архимандритъ Антимъ Ризовъ (отъ с. Калково, Струмишко), който е основалъ тамъ по-модерно училище въ 1847 г. Въ Рилския манастиръ се е училъ (при отецъ Еротея) Неофитъ Рилски, който е учителствувалъ тамъ 12 години (1816-1828 г.). Въ Дебърския манастиръ Св. Ив. Бигоръ е учителствувалъ известния старъ писатель иеромонахъ Йоакимъ Кърчовски и при него се училъ писателя иеромонахъ Кирилъ Пейчиновичъ; въ сжщия манастиръ се училъ Партений Зографски. Въ манастиря Св. Архангелъ при с. Кучевища, Скопско, се е училъ Натанаилъ Охридско-Пловдивски. Въ Св. Наумъ се училъ Д. Миладиновъ, въ Пречистенския манастиръ при Кичево — Ив. Генадиевъ, а при Синайския метохъ въ Солунъ се е училъ и е учителствувалъ и превеждалъ молитви на български архимандритъ Теодосий Синаитски.

Ето защо, право е мнението, че нашето възраждане трѣбваше да почне отъ Македония; ето защо именно пакъ отъ Македония, отъ Св. Гора въ края на XVII вѣкъ, трѣбваше да се чуе първия позивъ за пробуда отъ македонски българинъ, монаха Паисия, авторъ на първата българска история.

Отъ Македония сж наши книжовници, които сж действували още въ 14—16 столѣтие: Станиславъ (1350 г.), родомъ отъ Кратово, Исайя, монахъ (1371), род. отъ Серско, Дякъ Димитъръ (1460), род. отъ Кратово, Владиславъ Граматикъ (1466), отъ с. Жегливо, Кумановско, Висарионъ Неоромонахъ (1547), отъ Дебъръ, Христо Граматикъ, родомъ отъ Тиквешкитѣ села и пр.

Отъ тукъ излѣзоха първи български писатели на новобългарски езикъ: Христофоръ Жефаровичъ, отъ Дойранъ, иеромонахъ Йоакимъ Кърчовски, отъ Кичевско и иеромонахъ К. Пейчиновичъ, отъ с. Теарце, Тетовско. Тукъ въ 1829 г. и то въ Скопйе, се подигна първия гласъ за българска културна свобода и за църковна независимость противъ фанариотското иго. Тукъ се появиха първи български печатници на архимандрита Хаджи Теодосия Синаитски, отъ Дойранъ, въ Солунъ (1838 г.), подновена и продължена отъ Константина Дръжиловича, отъ с. Дръжилово, Воденско, въ 1852 г. Тукъ, а именно въ Кукушъ, биде назначенъ за първи пжть въ ново време първи българинъ владика Партения Зографски, отъ Галичникъ, въ 1858 година.

Не е, прочее, Българската Екзархия, която създаде българскитѣ църкви и училища въ Македония, а предимно тия последнитѣ бѣха, които създадоха Българската Екзархия. . .

Борбата на македонскитѣ българи за свободно българско училище

Великото дѣло на новата българска просвѣта въ Македония е дѣло не само на упоритъ и непрестаненъ трудъ, но и на люта борба, която започва явно и осезнателно съ нашето възраждане. Отварянето на всѣко българско училище е ставало съ усиленъ трудъ и следъ голѣми борби.

Борбата е неравна, защото българскиятъ свещеникъ, учитель, първенецъ има на своя страна само своето право, а гръцкиятъ владика и учитель има на страната си властьта, престижа, богатството, кознитѣ и интригитѣ.

Такива сж напр. Неофитъ Рилски, отъ с. Банско, Разлога, първи български филологъ, Братя Миладинови, отъ Струга, Конст. Джинотъ, Р. Жинзифовъ и Василъ Поповичъ, отъ Велесъ, български писатели, Григоръ Пърличевъ, Наумъ Спространовъ и Козманъ Шапкаровъ, етнографъ, отъ Охридъ, Йосифъ Ковачевъ, известенъ български педагогъ и Арсени Костенцевъ, отъ Щипъ, Георги Динковъ, писатель, отъ Солунъ, Георги Гоговъ, народенъ деятъ съ висше юридическо образование, отъ Воденъ и пр. и пр.

Македонски градове съ най-стари български училища

Градътъ, който заслужава да бжде поменатъ първи между ония, които сж запазили българската книга въ Ма-

*) *Илия С. Бобчевъ — «Македонскитѣ българи и българската народна просвѣта», София, 1922 год.*

кедония, е Скопйе. Тукъ е имало училище отъ незапомнени времена. Презъ първата половина на 19 вѣкъ тукъ сж учителствували даскалъ Никола отъ с. Крушево, даскалъ Митре отъ с. Нагоричино, Кумановско. Презъ втората половина на 19 вѣкъ въ Скопйе билъ учитель Хаджи Йорданъ Конст. Джинотъ отъ Велесъ, известенъ български патриотъ и писатель. Въ Велесъ е имало килийни славяно-български училища още въ незапомнени времена. Помни се, че тукъ е учителствувалъ въ последната четвъртъ на 18 вѣкъ и до 1820 г. попъ Наумъ отъ Велесъ. По-късно отъ попъ Наумъ въ 1810 г. е учителствувалъ въ махала Пърцорѣкъ даскалъ Митре отъ с. Нагоричино, Кумановско. Тия учители се считали частни. Плащали имъ сж ученицитѣ, но отъ 1840 г. почнали да плащатъ на училитѣ отъ установенитѣ приходи. Въ Пърцорѣкъ учители сж известни даскалъ Спиридонъ отъ Загора, Янинско, (отъ 1847 г. до 1852 г.) преподавалъ математика, история и география; Костадинъ Самоковлията, който преподавалъ математика и география; Георги Скотевъ, отъ Велесъ и Димо х. Давчевъ отъ сжщия градъ. Въ 1849 г. билъ повиканъ отъ Рилския манастиръ за главенъ учитель въ Пърцорѣкъ младиятъ монахъ Данаилъ. Той учителствувалъ до 1856 г. Въ това време на западния Велесъ учители сж били: Елисей попъ Теофиловъ, отъ Велесъ (отъ 1840 до 1860 г.), Георги Трайковъ (отъ 1840 до 1856 г.), отпосле свещеникъ, Янко Менкаджиевъ и Андонъ Кирковъ, които сж били такива 1850 г. Въ 1845 г. въ Велесъ е учителствувалъ гореказаниятъ Йорд. К. Джинотъ отъ Велесъ. А въ 1858 и 59 г. е учителствувалъ Георги Милетичъ, отъ Мошоринъ, южна Унгария, който сжщо се е оженилъ за велешанка. Въ 1861 г. става главенъ учитель отецъ Алекси Зографски, монахъ, който е билъ въ Велесъ до 1868 г., следъ което го замѣстилъ Константинъ Босилковъ, отъ 1868 до 1872 г. Въ 1870 г. тукъ билъ условенъ за учитель Василъ Поповичъ, отъ Велесъ, известнаъ български писатель. Въ 1873 г. въ Велесъ е учителствувалъ известниятъ педагогъ Йосифъ Ковачевъ, а въ 1874 г. въ главното училище сж били учители Никола Живковъ, писатель, Симидовъ и Драндаровъ.

Въ старославния Прилепъ още отъ незапомнени времена е имало четири славяно-български училища, на които учители сж били монаси или дяци отъ близкитѣ на града манастири. Единъ отъ най-старитѣ учители тукъ е билъ Хаджи Христе, който е учителствувалъ въ 1787 г. Въ началото на 19 вѣкъ такива учители сж почнали да ставатъ енорийскитѣ свещеници и нѣкои миряни, каквито сж даскалитѣ: Ристе, Коте, Наумче, Аце Тополчанецъ, Диме Плетварецъ, Аце Смичко и х. Попъ Константинъ.

Първото народно училище се отворило въ Прилепъ презъ 1843 г., когато въ двора на църквата «Св. Благовещение» е било построено първото народно училищно здание. Първитѣ учители въ това училище сж били бившитѣ частни учители: Ристе, Коте, Наумче, х. Попъ Константинъ, попъ Аце Смилко.

Отъ 1850 г. преподаването въ народното училище станало по-съвременно. Тукъ сж били уславяни за учители: Йорд. К. Джинотъ, който е учителствувалъ 2 години, Георги Сърбинътъ, Василъ Алексиевъ отъ Тетово, Дим. Миладиновъ, Р. Жинзифовъ, Гр. Пърличевъ, Козманъ Шапкаровъ, отъ Охридъ, Георги Икономовъ, Ица Колчаковъ и Секула Петровъ, отъ Прилепъ.

Въ 1895 г. за главенъ учитель е билъ назначенъ Василъ Кърдалиевъ, отъ с. Мавровo, Тетовско. Негови помощници сж били: Христо Колчаковъ, Иванъ П. Стефановъ, С. П. Драндаревъ и Помяновъ. Кърдалиевъ е учителствувалъ 5 години и на негово мѣсто е дошелъ Георги Икономовъ, който е учителствувалъ само една година. Въ 1865 г. въ кжщата на Тошовци, Недѣля Петкова Караиванова, съ помощьта на дъщеря си Катерина и внучката си Тотка отваря първо девическо частно училище, което следъ затварянето на Недѣля Петкова е било подновено въ 1870 г. отъ Сава Палашева, отъ Велесъ, чиято помощница презъ 1874-75 г. е била г-жа Захария Манасиева.

Въ 1876 г. главенъ учитель е билъ Н. Ганчевъ Еничеровъ. Въ взаимното училище презъ 1866 г. учители сж били Ица Колчаковъ и Секула Петровъ, а въ дветѣ частни — сж преподавали Коте Даскала и Смичко Даскала. Така, че въ нея година Н. Г. Еничаровъ е намѣрилъ 7 души учители съ 500 ученика и 120 ученички.

Въ 1867 г. прилепчани по инициативата на учителя Н. Ганчевъ, основаватъ читалище «Надежда», което въ скоро време добива 80 члена и разширява своя кржгъ на дейность, открива вечерно училище и въ 1868 г., месецъ августъ, устройва по случай панаира въ Прилепъ, вечерни беседи.

На 25 февруарий 1868 г. Прилепъ се освобождава отъ гръцкия владика и прилепчани изтикватъ съвършенно патриаршескитѣ власти и отъ църквата и отъ училището и подновили основаната въ 1856 г. българска църковна община подъ председателството на свещеникъ Константинъ. Постепенно гр. Прилепъ така напредва въ народно-просвѣтно отношение, че както се произнасятъ за него въ една дописка отъ Битоля въ в. «Македония», той съ своитѣ добри училища мжжко и девическо и 4—500 души ученици е станалъ умственъ центъръ на югозападна Македония.

Въ 1871 г. въ Прилепъ, покрай главния учитель Н. Ганчевъ Еничеровъ, учители сж били: Коне Устамлиевъ, такъвъ още отъ 1867 г. и Г. К. Дяконовъ, а въ звукарското училище преподавалъ Пере Ацевъ.

Въ Щипъ е имало отдавна килийно училище, а отъ 100 год. насамъ всичкото мжжко население е грамотно. Тукъ въ 1830 г. е учителствувалъ Трайко Клисаровъ, отъ Щипъ, Хаджи Георги, отъ сжщия градъ, Мане Кривото, Зафиръ П. Митовъ. Въ 1840 г. е билъ учитель Павелъ Златиновъ, а следъ него е учителствувалъ попъ Анастасъ. Въ 1852 г. Хаджи Йорд. Константиновъ пише въ «Цариградски вестникъ», че Щипъ е български и че въ църква тукъ се служи по български. Въ 1861 г. тукъ е учителствувалъ Георги Милетичъ. Въ сжщата година е отворила девическо училище Евка Милетичъ. Други учители по-послешни сж били Димитъръ Бѣлянинъ, Михаилъ Ковачевъ. Въ 1867 год. Йосифъ Ковачевъ основава модерно педагогическо училище.

Български училища въ Македония въ първата половина на XIX вѣкъ

Въ много градове и села български училища сж били запомнени още отъ началото на миналото столѣтие. Тия училища, както въ поменатитѣ вече граодве на Македо-

ния, така и въ другитѣ села и градове, отначало сж били килийни. Тамъ сж преподавали монаси и свещеници, които сж учили своитѣ ученици по славяно-български на чесослова и други богослужебни книги за да ги приготвятъ за служба въ църквата. Постепенно килийното училище се замѣства съ модерно ново-българско учение.

Въ 1802 г. е имало българско училище въ с. Лѣшко, Горно-Джумайско. Въ 1817 г. въ гр. Кичево, родно мѣсто на митрополитъ Козма, е имало българско училище и тукъ по него време е учителствувалъ познатиятъ български писатель Х. Йоакимъ Кърчовски. Въ Кратово, гдето сжщо така не се е прекъсвало българското учение, въ 1820 г. е учителствувалъ х. Йоакимъ Кърчовски.

Въ 1828 г. въ с. Витолица , Мариовско (Прилепско), е било отворено българско училище отъ нѣкой си монахъ Лъонгюръ, родомъ отъ с. Коре.

Въ 1822 или 1826 г. иеромонахъ Йоаникий, игуменъ на Кучевищкия манастиръ Св. Архангелъ, е отворилъ българско училище въ с. Кучевища, при Скопйе. То е било посещавано отъ повече отъ 100 ученици.

Въ Тетово, родно мѣсто на К. Пейчиновичъ, се помни българско училище още отъ 1832 г., когато е билъ учитель Христо Чкулка, отъ Тетово. Неговъ помщникъ билъ Цвѣтко Симеоновъ, отъ Тетово. Подиръ него сж учителствували въ тоя градъ, до учредяване на екзархията: Попъ Саве, отъ с. Елешникъ (1835-36), а другаря мя Попъ Смилко, отъ Едуарци, Тетовско, попъ Яковъ Саздановъ отъ Тетово и попъ Никодимъ Спасовъ (1836-37), Серафимъ Архимандритовъ (отъ 1838 до 1842 г.), Симо Йончевъ, отъ Тетово (1836 до 1852 включително), Наумъ Ивановъ, отъ Тетово (1848 до 1860), Стоянъ Якушовъ, отъ Скопско и Серафимъ Аврамовъ, отъ Тетово (1862 до 1877 г.), Йорд. х. Константиновъ, отъ Велесъ, (1867-68), Кръсто В. Галигановъ, отъ с. Галичникъ, Дебърско (отъ 1868 до 1870) и Гецо Стефановъ, отъ Тетово (1870-73). Тукъ въ 1861 г. е било построено хубаво училище.

Въ 1832 г. въ Куманово е имало училище съ двама учители. Въ 1858 г. учитель е билъ Костадинъ, отъ Кратово, а следъ него Симеонъ Момчеджиковъ. Въ 1866 год. тукъ е билъ Ефремъ Стоилковъ, отъ Щипъ, въ 1868 г. Костадинъ Илиевъ, а въ 1871 г. Михаилъ Поповъ, отъ Враня, който отваря и първи класъ и учителствува 10 години. Следъ Попова учители сж били неговитѣ ученици Петъръ Тръндафиловъ и Иванъ Новоселски.

Градътъ Крива Паланка, сравнително новъ градъ, заселенъ подиръ дохаждането на турцитѣ на Балканския полуостровъ, се е намиралъ подъ влиянието на близкия до него манастиръ Осоговски. Изпървенъ училището тукъ е било килийно до 1833 г. Споредъ единъ споменъ на семейството Паспалевци, чиято кжща е служила за училище, въ 1817 г. учитель е билъ Даскалъ Йовчо. Подиръ построяването на църквата въ 1845 г. е било основано общо народно училище. Въ 1850 г. е било построено двуетажно училищно здание съ иждивението на Митре п. Пешовица. Тукъ е учителствувалъ х. Йоакимъ Кърчовски и е издалъ книгитѣ си, спомаганъ отъ търговци отъ тоя градъ. Отъ 1835 г. до 1877 г. учители въ Крива-Паланка били: Хаджи п. Стоянъ, Даскалъ Стефчо Кратовски, свещеникъ Иванъ Кратовски, свещ. Икономъ Георги, Андонъ Храновъ, Даскалъ Филотея, Даскалъ Аверкия, Даскалъ Теодоси, учитель Димитъръ Любеновъ и Димитъръ Давидовъ, последниятъ въ разстояние на 22 години отъ 1866 год. насамъ. Въ 1872 г. съ иждивението на Коваческия еснафъ се основава и отдѣлно девическо училище съ първа учителка Султана Танева, отъ Велесъ. Приемница на Султана Танева е била Славка Карапванова. Поради добре уреденитѣ училища въ Крива-Паланка отъ 100 години насамъ между градското население не е имало неграмотенъ човѣкъ.

Въ гр. Битоля и въ околията е имало български училища още отъ началото на 19 вѣкъ. Тукъ е билъ въ 1843 г. учитель Д. Миладиновъ, отъ Струга. Битолчани найпосле успѣватъ въ 1865 г., по пристояване на българския патриотъ Д-ръ Мишайковъ, да си отворятъ и ново модерно училище (вж. в. «Турция» отъ 20 ноември 1865 г.). Тукъ е билъ първи учитель Василъ Манчевъ. Тогавашниятъ гръцки владика, обаче, успѣва да наклевети Манчева предъ турскитѣ власти, да го прати на заточение, и да затвори училището, което подиръ дългитѣ молби на Д-ръ Мишайковъ и Робева било отново отворено. Тукъ е билъ тогава учитель известниятъ писатель Жинзифовъ въ продължение на две години, следъ него дошелъ Дим. Македонски, отъ Емборе. Въ 1870 г. въ Битоля е имало добре уредено училище съ главенъ учитель В. Нейчевъ, отъ Панагюрище и негови другари Д. В. Македонски и Арсений Костенцевъ. Въ 1871 г. е имало 5 народни училища и едно девическо, а въ 1874 г. — 6 български училища.

Въ 1861 г. по много села изъ Битолско е имало училища, гдето се е учило по български. Сжщата година въ Битоля се отваря девическо училище.

Въ 1833 г. въ Солунъ е имало килийно българско училище. Понеже нѣмало книги за децата да се учатъ, Теодосий Синаитски, отъ Дойранъ, създава първата българска печатница въ Солунъ. Това училище въ Солунъ е било отворено отъ терзийскиятъ еснафъ съ учитель монахъ Исайя. Това училище е просжществувало около две години и ученицитѣ му сж станали ревностни будители предъ своитѣ сънародници въ Солунъ.

Въ 1866 г. се отваря въ Солунъ първо българско девическо и мжжко училище, съ материалната подръжка на архимандритъ Павелъ Божигробски, отъ с. Кониково, Енидже-Вардарско, и по настояване на Г. Динковъ, български патриотъ, писатель и учитель, синъ на патриота и писателя Константинъ Държиловичъ отъ Воденъ и на майка му Велика. Учителка е станала пламената патриотка Славка Динкова, дъщеря на Георги Динковъ. Къмъ края на втората година въ това училище постжпватъ и момчета. Следъ Славкината смъртъ въ 1869 г. станалъ учитель нѣкой си Станчо, а следъ него Вен. Мачуковски, учителствувалъ две години. Отъ това Славкино училище въ Солунъ се развиватъ постепенно 7 основни училища и 3 гимназии съ повече отъ 1300 ученици и ученички.

Въ 1840 г. въ Кукушъ за пръвъ пжть е отворилъ българско училище Дим. Миладиновъ. Тукъ въ 1857 г. е учителствувалъ Р. Жинзифовъ. Въ 1869 г. въ Кукушъ е имало вече 3 църкви и 3 училища съ 5 учители български. Въ 1862-63 г. тукъ е било съградено добро училище.

Въ 1842 г. споредъ едно писмо отъ жителитѣ на с. Башино, Велешко, до Ал. Екзархъ, тукъ е имало българ-

ско училище съ 80 ученика.

Известниятъ руски ученъ проф. Григоровичъ въ 1844 г. е намѣрилъ уредени български училища въ следнитѣ градове: Велесъ, Щипъ, Баня, Разложко, Горна-Джумая, Рилския манастиръ и Враня.

Поради близостьта му до Рилския манастиръ, въ Горна-Джумая е имало училище отъ доста старо време и не се помни да е владѣлъ гръцки езикъ. Въ църквата Св. Богородица, построена въ 1844 г., се е чело само на славянски. Въ 1854 г. учитель тукъ билъ даскалъ Никола, отъ В. Търново. Въ 1857 г. Горно-джумайци сж имали българско училищно настоятелство и тогава по инициативата на руския ученъ Гилфердингъ и Михаилъ Георгиевичъ се основава училищенъ фондъ. Въ 1863-64 тукъ е учителствувалъ Д. Бисеровъ, отъ Дупница.

Въ 1850 г. сжществувало въ Гостиваръ първо българско училище, гдето билъ първи учитель Лазаръ, следъ него свещеникъ Крайо, по-после Серафимъ п. Костовъ, а въ 1867-68 — Хр. Алексиевъ, отъ Джумая.

Български училища въ Македония следъ Хати-хумаюна

Хатихумаюнътъ, който султанътъ издаде подиръ Кримската война въ 1856 г. даде нови граждански правдини на българитѣ и ги постави на еднакви съ другитѣ султанови поданици досежно богослужението, езика и племето. Той дойде на помощь на българитѣ въ тѣхната борба за народни права и съ Портата и Патриаршията.

Въ 1856 г. въ Неврокопъ се отваря училище отъ дѣдо Господинъ (даскалъ Константинъ). Въ 1856 г. въ с. Ватоша, Тиквешко, има училище, въ което е учитель Даскалъ Камче, който ималъ първата българска печатница за щампи. Въ 1857 г. въ училището въ Струга се замѣнява гръцкото преподаване съ българско отъ известнитѣ родъ любци, братя Дим. и Кост. Миладинови.

Въ старославянския Охридъ българската народна просвѣта дълго е била притискана отъ силното влияние на гърцитѣ начело съ тѣхния митрополитъ Мелетия. Въ 1858 г., обаче, «почналъ народътъ, както отъ Бога надъханъ да мисли за народность и да желае народенъ езикъ и учение. Вследствие на това народно желание почнало по малко да се проповѣдва и на български четения и краснописание», пише една дописка въ единъ цариградски вестникъ. Едновременно почти въ махала Месокастро отварятъ у дома си частно българско училище Георги и Никола Мустреви, синъ и баща семерджии.

Въ 1866 г. насърдченитѣ отъ Пърличева еснафи съставляватъ каса, въ която събиратъ помощи споредъ изнесенитѣ отъ града денкове аби. Отъ сумата събрана въ тая каса се уславя въ 1867 г. за учителка Недѣля Петкова, а въ 1868 г., 15 септемврий, гръцкиятъ езикъ е билъ изхвърленъ отъ тритѣ главни училища. Учители сж били тукъ и Д. Узуновъ, К. Шапкаревъ и младиятъ пламененъ патриотъ Н. Спространовъ. Останалъ, подиръ дълги борби и преследвания на всички патриоти българи, само съ една църква, гръцкиятъ митрополитъ Мелетий не се отчайва дори и следъ прогласяването на Бълг. Екзархия и следъ избиране на български владика тамъ. Съ помощьта на полиция, която наранява съ байонетитѣ си десетина жени, той на 22 мартъ 1874 г. завзема църквата Св. Климентъ и всички училища откакъ неговитѣ хора насятъ побой на монахинята Евтимия въ самата църква. Едва следъ пристигането на новоизбранията български владика Натанаила, сжщата година, охридяни успѣватъ да си вематъ църквата и училищата.

Въ 1859 г. е имало училище въ с. Робово, Струмишко.

Въ 1860 г. е имало училище въ с. Орланци, Кичевско, което напраздно сръбски учители искали да посърбятъ.

Въ 1861 г. се отваря училище въ Струмица съ български учитель К. Чуклевъ и въ с. Челопеки, Тетовско; построява се училище при манастиря на с. Лешокъ.

Въ 1862 г. се отваря българско училище въ с. Водица, Разложко, съ учитель Ив. Т. Радославовъ и е било построено училищно здание въ Кукушъ. Сжщата година Г. Говъ открива въ Воденъ въ собствената си кжща първо българско училище съ параклисъ. Имало е училище и въ . Висока, Солунско, и примѣра на това село сж последвали: Ново село, Хорчасъ, Лаиново, Айватово, Валжа, Дремиглава, Юважица (Ювезна), Лжгадина и други села.

Въ 1863 г. англичанкитѣ Макензи и Ирби пишатъ, че сж намѣрили български училища въ следнитѣ градове на Македония: въ Прилепъ — 2, въ Велесъ — 2, въ Скопие — 3, въ Нишъ — 1. Презъ тая година е било построено българско училище въ Солунъ и българска църква въ Битоля. Сжщата 1863 г. основно българско училище въ с. Церъ, Демиръ-Хисар ко. Имало е тогава български училища и въ Попчево, Струмишко, гдето билъ учитель Арсени Костенциевъ, който е учителствувалъ тамъ две години, а сжщо и въ с. Горно-Броди, Серско, гдето учительтъ Георги, отъ с. Либяхово, замѣнява гръцкото преподаване съ българско и после се замѣства отъ учителя Пъдаревъ.

Въ 1864 г. е отваря училище въ Берово, въ с. Баня, Разложко и въ с. Вранещица, Кичевско.

Въ 1866 г. се отваря, по пристояване на Димко х. Пеневъ българско училище въ с. Новосело, Струмишко, чийто примѣръ последватъ селата Дабиля, Василево, Водача и Панчево. Тогава се отваря и модерно училище въ с. Банско, Разлога, гдето въ 1863 г. билъ учитель Ник. Г. Филиповъ, отъ с. Банско; въ с. Емборе, Костурско, дето първи учитель билъ свещеникъ Димитъръ, сжщо и девическо училище въ Кукушъ и въ с. Леуново, Струмишко.

Въ 1867 г. е имало българско училище въ Струмица съ двама учители. Въ сжщата година е имало училище добре уредено въ Радовишъ, съ учитель Хр. Алексиевъ, отъ гр. Горна-Джумая. Въ 1867 г. въ Ресенъ е имало българска църковна община, а въ 1868 г. се открива въ сжщия градъ училище, на което пръвъ учитель билъ Л. П. Яневъ, отъ Велесъ, следъ него Г. Бояджиевъ, а трети по реда си е известниятъ Д. Чинтуловъ, отъ Сливенъ.

Въ 1869 г. е била основана въ Солунъ българска община. Тогава е имало училища и въ Пехчево, гдето е билъ учитель Арсени Костенцевъ, въ Крушево девическо и мжжко училище съ първи учитель Ив. В. Шумковъ, отворено било тогава българско училище и въ Воденъ, дето билъ учитель иродяконъ Агапий, отъ Кюстендилъ, а следъ него Д. Станчевъ, отъ Одринско, Търпо Яневъ, отъ с. Косинецъ, Костурско, подържанъ отъ Т. К. Пешовъ и Д. Македонски, отъ Емборе; въ с. Загоричани, Костурско, гдето билъ учитель известниятъ патриотъ Георги Динковъ, отъ

с. Държилово, Воденско; въ с. Новосело, Битолско, и въ с. Неготино, Тиквешко, съ учитель Ил. Г. Кръстевъ, отъ Велесъ. Тогава въ Кукушъ е имало вече 3 български училища съ 5 души учители.

Въ 1810 г. е било открито въ Серъ модерно българско училище. Първи учитель въ това училище билъ Ст. Салгжнджиевъ, отъ Стара-Загора, следъ когото е учителствувалъ Урумовъ, отъ Радовишъ. Открито е било училище и въ Петричъ, гдето е билъ първи учитель Дяконъ Агапи, който учителствувалъ една година и следъ него дохаждатъ за учители Кирилъ и Димитъръ Филиповъ, и двамата отъ Радовишъ. Сжщата година е имало училища и въ селата Височенъ и Плевенъ, Драмско, въ с. Тополчани, Прилепско, въ с. Доленъ, Неврокопско и въ Мелнишкитѣ села: Св. Врачъ, Орманли, Калиманци, Кресна; въ Гевгелийскитѣ села: Богданци, Стояково, Гявато, Гърчища, Смолъ, Богородица, Боялци и Орѣховица; въ с. Негованъ, въ с. Лъвово, Мелнишко, въ Гюмендже, което имало за учитель Хр. Михаиловъ Айватовалия съ 70-80 ученика. По него време били отворени училища и въ селата около Криворѣчна Паланка: Градецъ, Лжкъ, Търново, Петралеица, Ранковци, Страцинъ, Опила, Пехча, Преколница и въ манастиря Осоговски.

Българската народна просвѣта въ Македония следъ учредяване Екзархията

Разрешението на българския църковенъ въпросъ въ благоприятенъ за българитѣ смисълъ на 28 февруарий 1870 г.; когато съ особенъ султански ферманъ се основаваше отдѣлна Българска Църква и Българска Екзархия (въ областьта въ която влизаха всички мѣста гдето две трети поне отъ населението е българско и между конто бѣха упоменати епархиитѣ Велешка, Нишка и Пиротска) възрадва всички македонски българи. Това велико събитие, съ което се признаваше правото на българския народъ за самостоятелно духовно и културно развитие, се много добре оценяваше и отъ настрадалата се въ гръцко-българската борба Македония. Тържеството въ всички македонски градове и села е било голѣмо.

Въ 1871 г. е имало български училища въ гр. Воденъ и въ с. Германъ, Преспанско, въ с. Загоричани, Костурско, въ с. Търсье, Костурско, въ гр. Неготинъ на Вардара. Тая година и въ Дойранъ (родината на родолюбеца Хр. Джерафовичъ, гдето още въ 1858 г. се е служило въ църква по славянски) и гдето е имало българско училище, но е било закрито поради гръцки козни, се отваря наново такова съ учители Стояновъ, отъ Скопйе и Хр. Телятиновъ.

Въ 1872 г. въ Воденъ, гдето е учителствувалъ въ мжжкото училище иродяконъ Агапия Войновъ, се отваря девическо училище въ кжщата на Славка Петкова, дъщеря на баба Недѣля Петкова. Сжщата година българското учителско тѣло въ гр. Драма и епархията основава епархиално учителско дружество «Просвѣщение».

Въпрѣки тѣзи спънки и затруднения, българското народно-просвѣтно дѣло въ Македония вървѣше напредъ и все напредъ, което може да се види отъ долуозначената таблица:

1899-900	1907-8	1908-9	1909-10		
273 9,665	248 18,902	370 24,302	370 ——	училища ученици	Битолски виляетъ
190 6,593	192 12,993	239 14,334	242 ——	училища ученици	Скопски виляетъ
318 9,836	362 22,402	454 25,733	487 ——	училища ученици	Солунски виляетъ
781 26,094	802 54,297	1,062 64,368	1,099 ——	училища ученици	Въ тритѣ виляети

Въ надвечерието на Балканската война презъ учебната 1911-1912 г. въ Македония заедно съ Одринско е имало: 13 срѣдни учебни заведения, 87 прогимназии, 1273 основни училища, 148 учители въ срѣднитѣ заведения, 238 учители въ прогимназиитѣ, 1880 учители въ основнитѣ училища.

Една область, която има толкова заслуги къмъ българската и славянска култура, едно население, което проявява такива обществени добродѣтели, такава жизнеспособность и такива дарби за напредъкъ и развитие, заслужава и повече уважение отъ всички, и по-добра участь отъ оная, на която е било изложено съ вѣкове и на която се излага и сега — за да плаща чужди грѣхове и за да задоволява чужди алчности. То трѣбва да има оная свобода на развитие и да се учи и моли Богу на своя матеренъ езикъ, за която е дало и сега дава толкова жертви.

БОРБИ ЗА ЦЪРКОВНА НЕЗАВИСИМСТЬ

Подиръ турското нашествие на Балканския полуостровъ, гръцкитѣ патриарси въ Цариградъ успѣха (разбира се, съ съдействието на турската власть) да поставятъ голѣма часть отъ българскитѣ земи подъ свое духовно ведомство. Презъ 1393 год. Търновската патриаршия не сѫществуваше. Охридската самостойна патриаршия успѣ да просѫществува до 1767 година. Съ нейното унищожаване цариградската патриаршия искаше да заличи и последния споменъ отъ славното минало на самостойната българска църква. По времето, когато бѣ извършено това противоканонично насилие фанариотското духовенство полагаше отчаяни усилия за елинизирането на българския народъ. Гръцкото духовенство, по нареждане на цариградскитѣ патриарси, продължаваше да преследва българската книга; да унищожава старитѣ ржкописи, усърдно пазени отъ посъбудени български духовници. Освенъ това, по това време гръцкитѣ владици ограбваха българския народъ. Фанариотското духовенство търгашествуваше съ вѣрата. Пламенниятъ родолюбецъ Неофитъ Бозвели, който е живѣлъ презъ първата половина на 19 вѣкъ ни е оставилъ едно правдиво описание за падението на гръцкитѣ владици, за тѣхната морална поквара и за тѣхната ненаситна алчность за пари. Неофитъ Бозвели ни описва по следния начинъ пѫтуването на единъ гръцки владика изъ българскитѣ села:

> «Поведе подире си гръцкия митрополитъ четворица турци ясакчии, 15 градски чорбаджии гъркомани, отъ село до село, 35 попове, протосингелътъ, четворица дякони, 25 калугери, 60 селяци, той и челебийчетата му, двама граматици, кафеджията, ахчията, двама чибукчии, шестима сензи, 8 сексени, натоварени съ пешкешлици (подаръци) и два-три едека (коне) съ златошити хаши, позлатено-сребърни зенгии, съ пискюли, нагръдници и юзди. . . Че тогава прочие, като кондисатъ въ нѣкое горко село преспиватъ две или три нощи. Владиката светява общо на селото вода и взима 550 гроша, и за обща селска милостиня имъ взима. . . понекѫде си 3,300, 2,200, а най-долу отъ най-малкото село — 1,550 гроша. Събира отъ всѣкиго на вѣнчило по 15 гроша, а отъ вдовецъ и вдовица по 8 гроша. Изпитва още кои се каратъ съ женитѣ си и искатъ да се напущатъ, — и ако се напуснатъ, взема имъ пакъ споредъ имота: кому 2,500, кому 1,500, а найдолня цена 550 гроша. Ако се само каратъ, взема имъ пакъ споредъ имота: кому 500, кому 300, или 150 гроша. . . Селски трѣбува неотмѣнно да дадатъ на протосингела 150 гроша, на челебинтѣ 350, на дяконитѣ 200, на кафеджията, чибукчията и ахчията по 50 гроша, на сезинтѣ по 25, на ясакчиитѣ по 100. . . За литургия имъ взема (владиката) по 250 гроша. . . Ще извади дискусъ. На дискуса ще му хвърли всѣки по 5 гроша. . . на всѣка църква по единъ новъ антимисъ дава и взема за него 350 гроша, оставя по единъ уставъ на гръцки езикъ и взема за него по 80 гроша, гръцки минеи оставя — взема за тѣхъ 1,250 гроша. . . На кой законъ правилата допущатъ да се вематъ насилно такива глоби? И на кое ли правителство сѫдилищата оставятъ да имъ се потъпкватъ, онеправдаватъ и огнетяватъ до толкова поданицитѣ? Тежко и горко! Това е сѫщо разбойническо злодейство!»*

Окуражени отъ позива на отца Паисия, македонскитѣ българи първи протестираха срещу падението на фанариотското духовенство и поведоха борба за извоюването на църковна независимость. Презъ 1829 год. скопяни се обявиха срещу гръцкитѣ владици и настояха предъ патриарха да изпрати въ тѣхния градъ българинъ владика. Следъ нѣколко години търновци и самоковци последваха примѣра на скопскитѣ българи. Презъ 1835 година прилепчани успѣватъ да издействуватъ разрешение отъ турското правителство (султански ферманъ) за постройка на българска църква въ Прилепъ. А нѣколко години следъ това въ Солунъ се открива първата българска печатница. Подиръ три десетилѣтия българскитѣ вестници въ Цариградъ получаватъ дописки отъ всички македонски краища, съ които се протестира срещу фанариотското духовенство. Съ тия дописки българитѣ отъ Македония тържествено декларираатъ своята горда решимость да продължатъ до победенъ край епичната борба срещу цариградската патриаршия. Ето нѣколко отъ тия дописки:

Цариградскиятъ в-къ **«Македония»** въ брой 26 отъ 1867 г. публикува една дописка отъ воденчани, въ която между другото се казва и следното: **«Бугаритѣ въ Македония сакатъ езикотъ си, сакатъ схолина и за да подържатъ тия (училищата и църквитѣ си — б. н.) сакаятъ единороденъ владика».**

Въ брой 30 на сѫщия вестникъ е помѣстена обширна кореспонденция отъ Ресенъ съ дата 14 юний 1867 година.

«До сега никогашъ — заявява дописникътъ отъ Ресенъ — отъ нашиотъ градъ не се йе писало кореспонденция; сега първо зафащаме, за да явиме и отъ нашиотъ мали гратъ, за да ви известиме малку неща, които се случиле. . . Нашиотъ градъ йе сосемъ отъ българи населенъ, така и околнитѣ села. . . **Но сега и тука се събудифме и зафащаме да бараме татковниотъ язикъ, и за чудейне йе, оти изведножъ се запалиа на всички сърдцата», за да си сакатъ матерниотъ язикъ».**

На 20 юний 1867 год. прилепчани се отдѣлятъ отъ цариградската патриаршия, а на 25

*) «Македония — минало и нови борби», стр. 127 и128

мартъ 1869 год. образуватъ самостойна църковна община.

Упоритата 40 годишна борба, която българскиятъ народъ води за премахването на омразното фанариотско иго, бѣ увѣнчана съ успѣхъ единъ вѣкъ следъ унищожаването на Охридската българска архиепископия. На 3 априлъ 1860 год. Иларионъ Макариополски служилъ литургия въ българската църква въ Цариградъ. Преосвещений Иларионъ, изпълнилъ съ радость и безъ колебание желанието на присѫтствуващитѣ въ църквата българи богомолци, които поискали да не се споменава името на патриарха. Ставайки изразитель на народното желание, Иларионъ Макариополски вмѣсто името на патриарха, произнесълъ думитѣ: **«всякое епископство православнихъ».** Съ тоя актъ тържествено било подчертано, че българскиятъ народъ е престаналъ да зачита цариградския патриархъ за свой духовенъ пастиръ. На 24 априлъ с. г. Иларионъ, който билъ считанъ отъ българитѣ за тѣхенъ свещеноначалникъ, служилъ въ българската църква въ Цариградъ безъ патриаршеско позволение. Патриархътъ, като научилъ за това, се обърналъ за помощь къмъ турското правителство и настоялъ Иларионъ да бѫде заточенъ. Обаче, Високата порта отказала да изпълни молбата на патриарха.

Наскоро следъ това митрополититѣ: Авксентий Велешки и Паиси Пловдивски (последниятъ билъ гръкъ) се отказали отъ цариградската патриаршия и признали Илариона Макариополски за свой свещеноначалникъ. На 24 февруарий Иларионъ, Авксентий и Паисий били извѣргнати отъ епископски санъ.

На 29 априлъ с. г., по настояване на патрриаршията, Иларионъ и Авксентий били изпратени на заточение въ Мала-Азия. Двамата доблестни български архиереи, преди да напуснатъ Цариградъ, отправили възторженъ писменъ позивъ до българския народъ, съ който го увещавали да продължи безъ колебание и твърдость борбата срещу фанариотското духовенство.

На 28 февруарий 1870 год. Али паша е прочелъ на българскитѣ първенци въ Цариградъ султанскиятъ ферманъ, който тури край на българо-гръцката църковна разпра. По силата на тоя ферманъ, съдържащъ 11 точки, се основаваше независима българска църква подъ името **Българска Екзархия.** Цариградскиятъ патриархъ (Григорий VI) заявилъ, че нѣма да признае фермана. Високата порта декларирала, че не може да се солидаризира съ възраженията на патриарха. Въ фермана изрично било подчертано, че нѣма да се допустне нарушаването на неговитѣ постановления. Презъ месецъ мартъ, по искането на Високата порта, била съставена комисия (привременъ съветъ на българската църква). Следъ нѣколко месеци тази комисия изработила проектъ за Екзархийски уставъ. На 27 януарий 1872 год. Високата порта разрешила да се пристѫпи къмъ изборъ на български екзархъ. На 16 февруарий с. г. българскитѣ представители въ Цариградъ избрали за екзархъ видинския митрополитъ Антима I. На 12 априлъ 1872 г. първиятъ български екзархъ билъ приетъ на тържествена ауденция отъ Султанъ Абдулъ Азиса и награденъ съ ордена **меджидие** първа степень.

Фанариотската патриаршия, озлобена отъ упорството на българския народъ, на 16 септ. 1872 г. е провъзгласила българитѣ за схизматици. Съ този си актъ фанариотското духовенство е насърдчило б ъ л г а р и т ѣ да продължатъ борбата за р а з ш и р я в а н е т о на извоюванитѣ дотогава църковни правдини. Ерусалимскиятъ патриархъ решително се обявилъ срещу схизмата и отказалъ да участвува въ свикания църковенъ съборъ отъ цариградския патриархъ.

Следъ обявяването на руско-турската война цариградското правителство започна да се отнася враждебно къмъ Антима I. На 17 априлъ Високата порта свали отъ екзархийския престолъ Антима I и поиска да се избере на негово м ѣ с т о новъ екзархъ. На 24 априлъ с. г. Екзархийскиятъ смѣсенъ съветъ избра за екзархъ на българската църква Ловчанския митрополитъ Йосифа. На 2 юний с. г. Негово Блаженство екзархъ Йосифъ бѣ приетъ на тържествена ауденция отъ султанъ Абдулъ Хамида II.

Е к з а р х ъ Й о с и ф ъ I.

Негово Блаженство екзархъ Йосифъ I, който ръководи сѫдбинитѣ на българската православна църква отъ 1877 до 1915 г., е роденъ на 5 май 1840 год. въ гр. Калоферъ (България). Като мирянинъ той се именувалъ Лазаръ Йовчевъ. Презъ 1864 год. Лазаръ Йовчевъ е заминалъ за Парижъ, к ѫ д е то е следвалъ по словесни науки, а следъ това е завършилъ съ отличие юридическия факултетъ. Презъ 1871 год. той редактира списание «Читалище» (въ Цариградъ), а въ началото на 1872 г. бѣ назначенъ за главенъ секретарь на Екзархията.

Екзархъ Йосифъ положи неимовѣрни усилия за развоя църковно-училищното дѣло въ Македония.

Великиятъ архиепастиръ на българската екзархийска църква се пресели въ вѣчностьта презъ месецъ юний 1915 год.

Българската православна църква въ Македония

Въ Македония сѫществуваха три вида православни български епархии, а именно: а) епархии съ митрополитски престоли, б) ехархии съ официално екзархийско представителство и в) епархии безъ екзархийска власть.

Къмъ първата степень (епархии съ митрополитска власть) се числѣха: Охридската епархия, на чело на която стоеше митрополитъ Борисъ; Скопската епархия съ митрополитъ Неофитъ,

Пелагонийската (Битолската) епархия — митрополитъ Авксентий; Неврокопската, Велешката — митрополитъ Милетий; Струмишката — митрополитъ Герасимъ и Дебърската — митрополитъ Козма.

Епархии безъ митрополити, но съ официална екзархийска власть: Дойранската, Мелнишката, Костурската, Леринската, Воденската, Солунсата, Серската и Драмската.

Броятъ на българскитѣ екзархийски църкви и манастири въ Македония

Презъ 1911 година въ Македония имаше: 1,294 български църкви, 62 български манастири, 1,132 свещеници, 7 управляващи епархии.

Българскитѣ църкви и манастири въ поробенитѣ части отъ родината ни бѣха заграбени отъ сръбскитѣ и гръцкитѣ шовинисти. Ала, добъръ е Господъ! Ще дойде день, когато тѣ ще бждатъ пакъ наши. Днешнитѣ господари на Македония още презъ 1913 год. изгониха българскитѣ владици и голѣма часть отъ българскитѣ свещеници. Сръбскитѣ и гръцкитѣ владици, които узурпираха катедритѣ на българскитѣ митрополити, вмѣсто християнство проповѣдватъ въ Македония фалшивитѣ теории на сръбскитѣ и гръцкитѣ шовинисти. Тия недостойни духовници сж въ пълна услуга на тиранитѣ отъ Бѣлградъ и Атина.

Българскитѣ митрополити въ Македония, изгонени насилствено отъ сърби и гърци
Горната редица (отъ лѣво на дѣсно): Иларионъ Нишавски (викарий на Дебърския митрополитъ), Неофитъ Скопски и Борисъ Охридски. Долната редица: Козма Дебърски, Авксентий Пелагонийски (Битолски) и Милетий Велешки

Стари печати на български църковни общини въ Македония, основани преди учредяването на Българска екзархия. На дѣсно — печатътъ на Българската църковна община въ Солунъ, а въ лѣво — печатътъ на Воденската църковна община

Красивата църква «Св. Георги» въ село Старо Нагоричани, Кумановско, построена презъ началото на 14 вѣкъ. Основитѣ били положени презъ 11 вѣкъ. Въ тази църква се намиратъ ликоветѣ на Св. св. Кирилъ и Методи

Старата църква въ Варошъ, близо до Прилепъ. Споредъ едно старо предание въ това село е имало около 77 църкви, отъ които сж уцѣлели само 5

ЧУЖДИ СВИДЕТЕЛСТВА ЗА НАЦИОНАЛНИЯ ОБЛИКЪ НА МАКЕДОНИЯ

Истината за националната принадлежность на македонскитѣ българи е напълно установена отъ науката. Всички видни учени и пжтешественици, които сж посетили нашата Родина, за да проучатъ нейното минало и да установятъ истината относно националната принадлежность на населението ѝ, безъ колебание свидетелствуватъ, че македонскитѣ славяни сж българи. По-долу ние ще изброимъ нѣколко исторически документи, а сжщо така ще дадемъ и извадки отъ съчиненията на безпристрастни учени, които сж признали и доказали по безспоренъ начинъ истината за националния обликъ на Македония.

Свидетелства отъ 9 и 10 вѣкъ

Въ житието на Свети Климента Охридски, написано отъ изтъкнения гръкъ архиепископъ Теофилактъ,* се казва: **Но понеже славянскиятъ родъ, сиречъ българскиятъ, не разбираше написанитѣ на гръцки езикъ книги, тия свети мжже (става дума за Св. св. Кирила и Методия — б. н.) гледаха на това като на голѣма злочестина».**

Сжщиятъ архиепископъ Теофилактъ въ съчинението си «Страданието на Тивериополскитѣ мжченици», като разказва за пренасянето на мощи на светци отъ Струмица въ нова църква, съградена въ северна Македония по заповѣдь на царь Бориса, между другото казва и следното: **«И така, като прославяха Бога и благославяха, пристигнаха въ Брѣгалница. . . и въ тамошния божественъ храмъ бѣ отреденъ клиръ, обученъ на български езикъ».** А като говори за земитѣ, които били населявани отъ българи, сжщиятъ архиепископъ казва: **«Когато тоя народъ се изтегли, дойде другъ, така наречениятѣ българи, отъ скитскитѣ предѣли; той като премина презъ рѣката наречена Истъръ (Дунавъ), дойде като тежъкъ бичъ, изпратенъ отъ Бога върху западнитѣ краища. И понеже покориха илирискатa страна, старата Македония, дори до града Солунъ и часть отъ стара Тракия, именно около Боруй (Стара Загора) казвамъ и Филипополъ, както и планинскитѣ до тѣхъ мѣстности, тѣ се настаниха като сжщински жители на тая страна».**

11 вѣкъ

Византийскиятъ историкъ Йоанъ Скилица като говори за повдигнато възстание отъ българитѣ въ Македония срещу византийското иго, свидетелствува, че по това време Македония била населена съ българи. (Вижъ 82 стр. на алманаха, кждето е цитуванъ интересенъ пасажъ отъ съчинението на Скилица за възстанието отъ 1040 г., организирано отъ Самуиловия внукъ П. Дѣлянъ).

За потушаването на възстанието презъ 1040 год. помагалъ и норвежкиятъ войвода Харалдъ (Харалдусъ). За подвизитѣ на сжщия войвода се споменава и въ скандинавскитѣ пѣсни (пѣснитѣ на Тиодолфа). За извършенитѣ отъ Харалда жестокости при потушаването на българското възстание въ Македония, той (Харалдъ) се величае като **«опожаритель на българитѣ»** (Bolgara Brennir).

Робертъ Реимски, историкъ на първия кръстоносенъ походъ (1081 г.), нарича западнитѣ земи на Византия (значи Македония) **«българска область»** съ градове Костуръ, Битоля и др.

Вилхелмъ Тирски, който говори за кръстоносния походъ отъ 1097 год., казва: «Това писмо (отъ византийския императоръ до графъ Раймондъ) зарадва много графа, така и неговата войска, и като тръгнаха отъ тамъ презъ горитѣ и планинитѣ на епиротската область, следъ многодневенъ труденъ пжть, пристигнаха най-после въ гр. Пелагония (Битоля) изобиленъ съ всѣкакви нѣща и тамъ се спрѣха на лагеръ. Тамъ негово господство владиката Пюи, мжжъ почетенъ, като се бѣ отдалечилъ отъ лагера, за да настани своя шатъръ на по-удобно мѣсто, **биде нападнатъ отъ българи и плененъ».**

*

Охридскиятъ архиепископъ Теофилактъ въ едно писмо до Халкидонския епископъ Михаила свидетелствува, че Кичевско по това време било населено съ българи. Като се оплаква отъ цариградската патриаршия, която се бъркала въ работитѣ на автокефалната Охридска архиепископия, Теофилактъ пише между другото на епископъ Михаила: «Известно е на твоя светиня за извършеното противъ канонитѣ въ Кичево. А колко ли ми се смѣешъ на това варварско име — Кичево! То е енория, що спада подъ нашата епархия. **Какво общение има цариградскиятъ патриархъ съ българитѣ? (отъ Кичевско — б. н.). Той нито има право да хиротонисва въ тая страна, която си има автокефаленъ архиепископъ, нито има друга привилегия надъ нея».**

14 вѣкъ

Въ Охридската църква «Св. София» се намира голѣмъ тухленъ надписъ отъ 1317 год. Охридскиятъ архиепископъ Григори, за когото се говори въ тоя тухленъ надписъ, е посоченъ като духовенъ наставникъ на българитѣ.

*

Новооткрити документи отъ края на 14 вѣкъ за българи отъ Македония, продадени като роби

Българскиятъ ученъ Д-ръ Ив. Сакъзовъ презъ пролѣтьта на 1931 год. посети Венеция, Италия, за да прави научни изследвания въ държавния архивъ (Archivo di Stato) Въ тоя архивъ се пази и богатата нотариална архива

*) Архиепископъ Теофилактъ, фанариотинъ гръкъ, бившъ дяконъ въ прочутата Цариградска църква «Св. София», е билъ архиепископъ въ Охридъ къмъ края на XI в.

на венецианската република, събирана отъ 1,000 години насамъ. Между съхраняванитѣ нотариални актове въ Венецианския архивъ Д-ръ Ив. Сакъзовъ откри и актове за продажба на българи отъ Македония, продавани като роби къмъ края на 14 вѣкъ. Тия важни документи доказватъ по единъ красноречивъ начинъ истината за националната принадлежность на македонскитѣ българи. Продажбата на роби българи ставала въ Кандия. Извадкитѣ отъ нотариалнитѣ актове, които помѣстваме по-долу, сж взети отъ регистъра на Кандийския нотариусъ Брешиано.*

«Кандия, 14 май 1381 г. Договоръ за продажба на една робиня, на име Кали, българка отъ Дебъръ, продадена за 103 критски перпери».

*

«Кандия, 28 септ. 1382 г. Единъ венецианецъ купува българка робиня, на български езикъ по име Мила, а прекръстена Маргарита, отъ Прилепъ».

«. . . Sclava de genere gulgarorum, de loco vocato Oprilepa in lingva bulgarica nomine Mila, in cresmata nunc nominata Margareta. . .»

*

«Кандия, 24 априлъ 1383 г. Договоръ за една робиня, българка отъ Охридъ, продадена за 110 перпери».

*

«Кандия, 9 февруарий 1382 г. Договоръ за продажба на Ирина, българка отъ Костуръ, за 103 перпери».

«. . . Hereni, de genere bulgarorum de loco vocato Castoria».

*

«Кандия, 4 мартъ 1383 г. Договоръ за единъ робъ българинъ, на име Михаилъ, отъ Скопйе, продаденъ за 83 перпера».

«Michali de genere bulgarorum de loco vocato Scokpia».

1371—1394 год.

Столицата на легендарния Крали Марко бѣ въ Прилепъ. Византийскиятъ писатель Францисъ (14 вѣкъ) казва следното за Крали Марка въ своята Хроника: **«Марко, който още управляваше една часть отъ България».**

16 вѣкъ

Нѣкой си Музаки, управитель на южна Албания, билъ принуденъ да избѣга въ Италия следъ турското нашествие въ Балканския полуостровъ. Презъ 1510 год. тоя Музаки е написалъ книга, въ която изложилъ споменитѣ на неговия прадѣдо. Тия спомени сж помѣстени и въ «Гръко-римски хроники», издадени отъ Chares Hopf, Berlin.

Стр. 273 **«. . . На бойното поле дойдоха Лазаръ, сръбски деспотъ и Марко (Крали Марко — б. н.), царь български** (Lazaro Dispoto di Servia e Marko Re di Bulgaria).

1591 год.

Венецианскиятъ дипломатъ и посланикъ Лоренцо Бернардо е миналъ презъ Македония въ 1591 год. Извадки отъ неговитѣ пжтни бележки сж публикувани отъ Д-ръ П. Матковичъ въ Загребъ (Сп. «Рад», томъ CXXXVI, Загребъ).

«Излизайки отъ Стружкото поле — казва венецианския дипломатъ — се намира единъ мостъ, който е границата между Албания и България».

Говорейки за Битоля, Бернардо бележи следното: **«Битоля е български градъ, твърде населенъ, както казватъ, 1,500 кжщи, между които и 200 еврейски».**

17 вѣкъ

Турскиятъ историкъ и географъ Хаджи Калфа, известенъ и подъ името Шиахъ Челеби, е пропжтувалъ презъ Македония въ началото на 17 вѣкъ. Въ книгата си: «Географско описание на Румелия и Босна», преведена на нѣмски отъ Joseph von Hammer, - Виена, 1812 г., се говори за много македонски села и градове. Описвайки посетенитѣ отъ него области въ Македония, Хаджи Калфа бележи следното:

«Хрупища, до брѣга на Костурското езеро, 2 часа далечъ отъ Костуръ. Въ съседство лежатъ (каазитѣ) Костуръ, Билища, Населица. Жителитѣ сж българи».

«Билища е кадилъкъ, 17 деня отъ Цариградъ. Наоколо лежатъ: Костуръ, Горица (Корча), Преспа, Хрупища. Жителитѣ сж българи». (стр. 47).

«Охри санджакъ. 1. Охри (Охридъ) на югозападъ отъ Скопйе 16 дни отъ Цариградъ, на източния брѣгъ на едно езеро. Въ околноститѣ сж Призренъ, Старово, Фригова (Кичево). Жителитѣ сж българи». (стр. 54).

1660

Турскиятъ писатель Евлия Челеби (1660 г.) говори за северозападнитѣ македонски области въ обширнитѣ му пжтни бележки за Балканския полуостровъ (въ книгата му «Сияхатнаме», т. 5).

«Следъ часъ и половина пжть на северъ стигнахме Изворъ (Велешко), разположенъ на брѣга на една рѣка и въ политѣ на една планина. Този български градецъ има 150 кжщи».

«. . . Изобщо въ Прилепъ се говори български. . .»

Челеби свидетелствува за бълг. характеръ на населението въ Кумановсвко и др. македонски краища. Ето какво казва за националната принадлежность на жителитѣ на с. Нагоричино, Кумановско: **«. . . Отъ тукъ като стигнахме и вървѣхме на изтокъ, минахме презъ Нагоричино, което е българско село. . .»**

*) Вижъ въ Македон. прегледъ, год. 7, кн. 2 и 3: — Д-ръ Ив. Сакъзовъ — «Новооткрити документи отъ края на 14 в. за българи отъ Македония, продавани като роби»

1794 год.

Първиятъ сръбски историкъ Йованъ Раичъ, като говори за похода на Янко Хунияди, опредѣля северозападната граница на българското племе по следния начинъ:

«Отивайки за Мизия, Хунияди мина оттатъкъ Видинъ. Той не стоя много и завърши днитѣ си въ Косово поле, което граничи съ България». («. . . Косово поле, еже съ Булгаріею граничитъ»).

Историята на Райча е озаглавена: «История разныіхъ славенскихъ народовъ, най-паче Болгаръ, Хорватовъ и Сербовъ» — Виена, 1794 год. Горниятъ цитатъ е по второто издание отъ 1822 год., часть III, стр. 206.

19 вѣкъ

«Recuel d'itineraires dans la Turquie d'Europe», Vienne, 1854. Така е озаглавена известната книга на Ами Буе за пѫтуванията му въ Турция.

«Нишъ — съобщава Ами Буе — е български градъ съ 16,000 души, отъ които 6,000 мохамедани». Томъ I, стр. 60.

«Скопйе има най-малко 10,000 души население подавляещо българско. . .», томъ I, стр. 211.

«Скопйе е центъръ на най-голѣмия пашалъкъ въ централна Турция. Той обхваща 10 града, именно: Скопйе, Кюпрулий, Щипъ, Кюстендилъ, Калканделъ (Тетово), Куманово, Джумая, Кратово, Радовишъ и най-малко 5 селища. . . Голѣмата маса е българска и съ християнска религия», стр. 212.

*

Известниятъ руски славистъ Викторъ Григоровичъ, професоръ въ Казанския университетъ, въ научното му съчинение «Очеркъ путешествія по Европейской Турціи» — Москва, 1845 г., казва:

« . . . Отъ Солуна до Енидже лежатъ въ горахъ села. . . населеніе ихъ преимущественно болгарское. . . », стр. 91.

«Водена (прежде Эдеса) . . . заключаетъ народонаселеніо смѣшаное, котораго главною часть однакожъ составляютъ болгаре». стр. 93.

«Острово . . . заселено наполовину болгарами и турками. . . Я пробьілъ ночіо въ избушке честнаго и умнаго болгарина.», стр. 93.

«Въ Битолѣ . . . живутъ болгаре, македоновлахи и албанци . . . я самъ замѣтилъ что болгаре составляютъ большинство. . . », стр. 96.

*

Сръбскиятъ етнографъ и фолклористъ Ст. Верковичъ (родомъ отъ Босна) презъ 1850 г. посети Македония, за да събира народни пѣсни и стари славянски паметници. Презъ 1860 г. Верковичъ издаде голѣмия сборникъ «Народне песме Македонски Бугара» (Скупио Ст. И. Верковичъ, Књига прва. Женске песме. У Београду. Правителственомъ књигопечатаньомъ. 1860 г.). Тоя сборникъ, награденъ отъ сръбското академическо дружество, е посветенъ на сръбската княгиня Юлия. Ето какво мисли Верковичъ за националната принадлежность на македонскитѣ българи:

«Но я самъ ове песме назовао бугарскима, а не словенскима, сбогъ тога еръ данасъ кадъ бьі когодъ Македонскогъ Славенина запитао: што си ти? съ места бьі му отговоріо: а самъ Болгаринъ, а овой езикъ зову болгарскимъ». — с. XIII.

*

В-къ «Сръбски дневникъ» (Новисадъ, 22 май 1860 г., бр. 40, стр. 3) пише:

» . . . Потвърждава се, че охридчани сѫ предупредили Цариградския патриархъ, че тѣ ще признаятъ за духовенъ глава папа Пий IX ако не имъ се даде български владика за епископъ. За такъвъ посочили Илариона Макариополски».

*

В-къ «Видовданъ» (29 мартъ, 1862 г., бр. 28, Бѣлградъ) пише:

« . . . българския народъ се простира върху земитѣ отъ долния Дунавъ до Егейско море и отъ Черно до долна Моравия и Черни Дринъ».

*

В-къ «Сръбске новине» (официаленъ органъ), издаванъ въ Бѣлградъ, въ броя си отъ 8 януарий 1864 год., четемъ следното:

«Българитѣ завзематъ голѣма часть отъ Европейска Турция. Тѣ се простиратъ изъ Тракия, Македония до морето. Така щото голѣма часть отъ селата въ тия земи сѫ обитавани отъ българи».

*

Августъ Дозонъ, който билъ френски консулъ въ Янина, презъ 1875 г. е обнародвалъ въ Парижъ книгата: **«Chancons populaires bulgares», Paris, 1875.** Дозонъ, който е превелъ и сръбски пѣсни казва:

«Българскиятъ езикъ днесъ господствува не само въ България, но и въ по-голѣма часть отъ Тракия и Македония. . . ; неговитѣ западни граници сѫ: Битолската околия, Охридското езеро и околностьта на Дебъръ, дето се бори съ албанския езикъ». — с. XII.

*

Истината за националната принадлежность на македонскитѣ българи ясно е подчертана отъ англичанкитѣ Макензи и Ирби, които сѫ пѫтували въ Македония презъ 1862 и 1863 год. Тѣ написаха книгата: **«The Turks, the Greeks and the Slavons», 1876.**

Книгата на Макензи и Ирби бѣ преведена отъ сръбския дипломатически агентъ въ Лондонъ (Чеда Миятовичъ) и издадена на сръбски заедно съ етнографската карта приготвена отъ англійскитѣ пѫтешественички, въ която е отбелязано, че огромното болшинство отъ македонското население се състои отъ българи. Въ гл. 9 отъ книгата се говори за «Българскитѣ градове Прилепъ и Велесъ» и т. н.

Борби за национална свобода

НАЧАЛО НА РЕВОЛЮЦИОННИТѢ БОРБИ ВЪ МАКЕДОНИЯ. — СЪЗДАВАНЕ НА ВМРО. — СОЛУНСКИТѢ АТЕНТАТИ. — ИЛИНДЕНСКОТО ВЪЗСТАНИЕ. — БАЛКАНСКАТА И МЕЖДУСЪЮЗНИЧЕСКАТА ВОЙНА. - НЬОЙСКАТА НЕПРАВДА

МАКЕДОНИЯ СЛЕДЪ БЕРЛИНСКИЯ КОНГРЕСЪ

НАЧАЛО НА РЕВОЛЮЦИОННАТА БОРБА. — ВЪТРЕШНАТА МАКЕДОНСКА РЕВОЛЮЦИОННА ОРГАНИЗАЦИЯ

Македонскитѣ българи взеха дейно участие въ всички по-важни революционни прояви на българския народъ, предшествуващи руско-турската война. Така напр., главниятъ водитель на възстанието въ Търновско (1876 г.) бѣ Георги Измирлиевъ — Македончето, родомъ отъ гр. Горна-Джумая. Славниятъ Дѣдо Ильо Войвода, родомъ отъ Малешевско, бѣ единъ отъ най-виднитѣ бойни сътрудници на легендарния български революционеръ Сава Раковски. Македонски българи участвуваха и въ четитѣ на Филипъ Тотю, Хаджи Димитъръ и Христо Ботевъ. Както е известно, преди руско-турската война Македония съставяваше нераздѣлна часть отъ територията на Тайния Български Революционенъ Комитетъ, ржководенъ отъ безсмъртния апостолъ на българското освободително движение Василъ Левски, който създаде революционни комитети и въ Македония.

Разпокжсването на Санъ-Стефанска България — Извършената неправда отъ Берлинския Конгресъ

Руско-турската война бѣ ликвидирана на 19 февр. 1878 год. съ подписването на Санъ-Стефанския миренъ договоръ. По силата на това съглашение всички български земи на Балканския полуостровъ трѣбваше да влѣзатъ въ състава на новоучредената българска държава. Известието за подписването на Санъ-Стефанския договоръ бѣ поздравено съ небивалъ ентусиазъмъ отъ всички българи. Членъ 6 отъ Санъ-Стефанския миренъ договоръ предвиждаше следното:

> «България се учредява като независимо княжество, поданно на султана, съ християнско управление и народна войска. Обсѣгътъ на българското княжество е посоченъ, въ главни черти, на тукъ приложената карта, която ще служи за основа при окончателното разграничение. Като оставя новата граница на сръбското княжество, линията ще върви по западната линия на каазата Враня до веригата Черна Гора (Скопска Черна Гора). Като завие на западъ, линията ще следва по западнитѣ граници на каазитѣ Куманово, Качаникъ, Тетово та до планината Корабъ. Отъ тамъ по рѣката Велешница до съединението й съ Черни Дринъ. Като тръгне на югъ по Дринъ и сетне по западната граница на каазата Охридъ къмъ планината Линъ, границата ще върви по западнитѣ предѣли на каазитѣ Корча и Старово дори до планината Грамосъ. Следъ това презъ Костурското езеро граничната линия ще отиде до р. Мегленица по течението й и ще мине на югъ отъ Енидже Вардаръ и отъ устието на р. Вардаръ и по р. Галикъ ще се насочи къмъ селата Парга и Саракьой. Отъ тамъ презъ срѣдата на езерото Бешикъ до устието на рѣкитѣ Струма и Места и по морския брѣгъ та до Бору-Гьолъ».

Радостьта на българското племе, обаче, бѣ скоро помрачена. Тогавашната английска дипломация (Англия на Д'Израели), изненадана отъ увеличеното руско влияние на Балкански полуостровъ се обяви противъ постановленията на Санъ-Стефанския договоръ и наложи неговото ревизиране чрезъ Берлинския конгресъ. Берлинскиятъ конгресъ разруши Санъ-Стефанска България и вмѣсто нея създаде едно подвластно на турския султанъ княжество между Стара планина и Дунава и между Черно море и Кюстендилъ.

> «Македонскиятъ въпросъ — казва Хр. Силяновъ* — получи своето зачатие на 1878 год. въ Берлинъ. Дотогава той не сжществуваше като отдѣленъ въпросъ, понеже и за Западна Европа и за Русия сждбата на Македония е нераздѣлно свързана съ еволюцията на българския въпросъ, който е пъкъ часть отъ голѣмия Източенъ въпросъ. Берлинскиятъ договоръ събра българитѣ отъ Мизия въ отдѣлно княжество, а населението между Балкана и Родопитѣ — въ отдѣлна автономна провинция, наречена Източна Румелия.
>
> Безсилна да измѣни повелята на Берлинскитѣ гробари Македония оплака своитѣ разбити мечти. Все пакъ една часть отъ синоветѣ й дадоха изразъ не само на нейната горесть, но и на нейния гнѣвъ.
>
> Неизсъхналъ още мастилото на Берлинския договоръ и непрокарана новата граница между Турция и България, живописното Кръсненско дефиле, по течението на р. Струма, бѣ огласено отъ бунтовни гърмежи. Това бѣха първитѣ пушки на новопоробенитѣ противъ турската тирания — първиятъ въоржженъ протестъ противъ Берлинската неправда».

Това възстание избухна презъ 1878 год. Въоржениятъ народенъ протестъ не се ограничи само въ Кръсненско. Въ Охридско бѣ организирано революционно съзаклятие, начело на което застана Охридскиятъ митрополитъ Натанаилъ. Следъ потушаването на Кръсненското възстание, се разбунтува населението отъ Разложката котловина. И това възстание, което трая само седемь дни, бѣ потушено съ голѣма жестокость отъ турски аскеръ и башибозуци. Македонскитѣ българи, обаче, не се отчаяха отъ тия неуспѣхи. Отъ Кръсненското възстание тѣ извлѣкоха една голѣма поука, а именно: че е нуждно да се организи-

*) Хр. Силяновъ — «Освободителнитѣ борби на Македония», София, 1933 год.

ратъ за една системна и упорита борба срещу турското потисничество.

Идеалитѣ на великитѣ и безсмъртни български революционери Христо Ботевъ, Василъ Левски и плеадата тѣхни сподвижници, а сѫщо така и тактиката на Тайния Български Революционенъ Комитетъ бѣха изучвани съ трепетно вълнение отъ буднитѣ синове на нашата Родина.

Въ своитѣ спомени* Даме Груевъ разказва, че неговитѣ състуденти отъ Македония въ Висшете училище въ София създали интименъ кржжокъ за изучаване идеитѣ на Левски, Ботевъ и Бенковски. «Мислѣхме — разказва Д. Груевъ — да създадемъ организация по образецъ на революционната организация въ България преди освобождението, да действуваме по примѣра на Ботевъ, Левски, Бенковски и пр. Бѣхме изучили тая организация. Записките на Захарий Стояновъ например бѣха ни повлияли и изобщо дотогавашната българска революционна книжнина».

Основаване на Вѫтрешната Македонска Революционна Организация

Идеята за основаването на Вѫтрешната Македонска Революционна Организация била замислена отъ Дамянъ Груева. Презъ 1893 год. той е разкрилъ плановетѣ си предъ неговитѣ близки приятели въ Солунъ: Д-ръ Хр. Татарчевъ, Пет. п. Арсовъ, родомъ отъ с. Богомила, Велешко, учитель въ Солунската мѫжка гимназия; Иванъ х. Николовъ, български книжарь въ Солунъ; Антонъ Димитровъ, отъ с. Айватово, Солунско и Хр. Батанджиевъ, родомъ отъ гр. Гюмендже, секретарь на Българската община въ Солунъ.**

Първата среща, на която билъ разискванъ въпроса за организиране нелегална дейность въ Македония (споредъ д-ръ Хр. Татарчевъ) се състояла на 23 октомврий 1893 г. На тая историческа за нашата Родина среща сѫ присѫтствували: Даме Груевъ, Ив. х. Николовъ, П. п. Арсовъ, Андонъ Димитровъ и Хр. Батанджиевъ. Срещата се състояла въ книжарницата на Иванъ х. Николовъ. Присѫтствуващитѣ се раздѣлили съ увѣреность, че имъ предстои «сериозна и тежка задача».

За образецъ на устава билъ взетъ уставътъ на Българския революционенъ комитетъ. Проекто-уставътъ на ВМРО билъ изработенъ отъ П. п. Арсовъ. Първиятъ Централенъ комитетъ билъ конституиранъ следъ приемането на устава. За председатель билъ избранъ Д-ръ Татарчевъ,*** а за секретарь — Даме Груевъ. Освенъ тѣхъ въ първия Централенъ комитетъ на ВМРО участвували и Ив. х. Николовъ, Андонъ Димитровъ, Петъръ п. Арсовъ и Хр. Батанджиевъ.

Следъ конституирането на Централния комитетъ Д-ръ Татарчевъ е посетилъ градоветѣ: Гевгели, Дойранъ, Струмица, Кочани, Радовишъ, Щипъ, Скопйе, Велесъ и Кукушъ. Презъ училищната ваканция (1894 г.) е излѣзълъ по обиколка и Даме Груевъ.

Основнитѣ принципи на ВМРО. — Първитѣ революционни комитети въ Македония. — Дружбата между Груева и Дѣлчева. — Създаването на четнишки институтъ

Относно разискванията, които сѫ станали между Груева, Д-ръ Татарчева, П. п. Арсова, Ив. х. Николова и другаритѣ имъ около основнитѣ принципи на учредената отъ тѣхъ революционна организация Д-ръ Хр. Татарчевъ казва:

> Разисква се дълго върху цельта на тая организация и сетне се спрѣхме върху автономията на Македония съ предимство на българския елементъ. Не можехме да приемемъ гледището «прямо съединение на Македония съ България», защото виждахме, че туй ще срещне голѣми мѫчнотии поради противодействието на великитѣ сили и аспирациитѣ на съседнитѣ малки държави и на Турция. Минаваше ни през ума, че една автономна Македония ще може да послужи за обединително звено на една федерация на балканскитѣ народи.*

Презъ лѣтото на 1894 год. Даме Груевъ е заминалъ за Щипъ, за да подготви почва за създаване на мѣстенъ революционенъ комитетъ. Отъ Щипъ, кѫдето билъ радушно посрещнатъ отъ виднитѣ граждани, първоапостолътъ на македонското освободително движение е заминалъ за Кавадарци, кѫдето е основалъ първия мѣстенъ революционенъ комитетъ.

«Отъ Кавадарци — разказва Д. Груевъ** — отидохъ въ Прилепъ. Тукъ заварихъ Алексо Пановъ. Съ него и съ Йорданъ п. Костадиновъ (учитель, тамкъшенъ), и съ Йорданъ Гавазовъ (желѣзарь) и други нѣколко души устроихме «комитетъ» («мѣстенъ комитетъ»). Отъ тамъ отидохъ въ Битоля. Тукъ намѣрихъ познати другари — Пере Тошевъ, съ когото учителствувахъ по-преди въ Прилепъ. Той бѣше единственият, съ когото бѣхъ по-интименъ. Тукъ бѣха и Григоръ Попевъ, търговецъ; Георги Пешковъ, търговецъ (и двамата прилепчани) и Никола Наумовъ. Последният отказа, — бѣше скептикъ, не вѣрваше въ сполука. Другъ единъ, Доревски,предлагаше най-напредъ балонъ да се усъвършенствува и после да се действува. Още бѣше зачисленъ въ комитета Недѣлко Дамяновъ. Имаше и други, около 10-тина души».

Отъ Битоля Груевъ е заминалъ за Ресенъ

---

*) «Спомени на Д. Груевъ», съобщава Л. Милетичъ, издание на Македон. Научен Институтъ, София, 1927 г.

**) Хр. Батанджиевъ загина презъ 1913 год. Той бѣ хвърленъ отъ гърцитѣ въ Бѣло море заедно съ архимандритъ Евлогия.

***) Д-ръ Хр. Татарчевъ понастоящемъ живѣе въ гр. Торино, Италия.

*) Спомени на Д-ръ Хр. Татарчевъ , съобщава Л. Милетичъ, издание на Македон. научен институтъ, стр. 102

**) Спомени на Д. Груевъ , стр. 12.

Тамъ той е присѫтствувалъ на голѣмото народно тържество устроено по случай освещаването на новопостроената българска църква «Св. св. Кирилъ и Методи». И въ Ресенъ билъ образуванъ мѣстенъ комитетъ. Даме Груевъ билъ посрещнатъ сърдечно и въ Охридъ, кѫдето е турилъ основитѣ на мѣстенъ революционенъ комитетъ.

На Христо Матовъ, съ когото Революционната организация е влѣзла въ връзки презъ есеньта на 1894 г., било повѣрено организирането на Скопския районъ.

Презъ учебната 1894-1895 г. Даме Груевъ учителствува въ Щипъ. Той е изпълнявалъ длъжностьта главенъ учитель въ общинското трикласно училище (съ 18 учители). Презъ м. ноември въ Щипъ е пристигналъ и Гоце Дѣлчевъ, назначенъ за български учитель въ тоя градъ отъ Екзархията. Въ своитѣ спомени Даме говори съ особенъ възторгъ за Дѣлчева.

> «Дѣлчевъ вече имаше идеи подобни на нашитѣ... и той бѣше самостоятелно дошелъ до убеждение, че трѣбва да се устрои една революционна организация за освобождението на Македония». («Спомени на Д. Груевъ», стр. 13).
>
> Дѣлчевъ веднага ми направи впечатление съ своята откровеность и честность... Бѣше много пъргавъ. Той възприе плана на всичко друго, както го завари. («Спомени», стр. 18).

Между двамата безсмъртни апостоли на македонското освободително движение се създаватъ неразривни връзки. Груевъ и Дѣлчевъ работятъ въ Щипъ задружно, устройватъ тайни събрания, за да разясняватъ значението на народната идея и сѫ въ непрекѫснатъ контактъ съ посветенитѣ въ Дѣлото ратници. Тѣ (Гоце и Даме) сподѣлятъ взаимно възторзи и разочарования и денонощно кроятъ планове за разширяването на организационната мрежа.

Презъ Великденската ваканция Гоце напуска Щипъ. Придруженъ отъ неговия съгражданинъ Туше Делииванов, той посещава Кукушъ, Солунъ, Дойранъ и Гевгелий, за да проповѣдва народната идея и да създаде мѣстни комитети въ неорганизиранитѣ градове и села. По това време

Свещенитѣ символи, предъ които полагатъ клетва македонскитѣ революционери: светото евангелие, кама и револверъ

Дѣлчевъ е посетилъ и нѣкои погранични пунктове въ България (селата Кочериново и Рила, Дупнишко; Кюстендилъ, Дупница и др. мѣста). Той е свързалъ тия пунктове съ вѫтрешностьта на Македония. За рѫководители на пограничнитѣ пунктове въ България, презъ които се внасяло въ вѫтрешностьта на Македония оръжие и литература, били назначени хора съ изпитана къмъ Дѣлето преданость.

Първитѣ стѫпки на В. М. Р. О.

Отначало рѫководителитѣ на В. М. Р. О. сѫ действували съ голѣма предпазливость. Основа-

ната отъ тѣхъ организация била тайна. За нейното сѫществуване сѫ знаели само посветенитѣ въ Дѣлото. Първоначално били организирани градоветѣ, кѫдето били учредени мѣстни комитети. Рѫководителитѣ на градскитѣ комитети постепенно сѫ влизали въ допиръ съ селата. И така, организационната мрежа постепенно се разширявала. И следъ нѣколко години (къмъ края на 1896 г.) нишкитѣ на Революционната мрежа сѫ обхванали цѣлата страна.

Членъ на В. М. Р. О. е могълъ да стане всѣки македонецъ, живущъ въ предѣлитѣ на нашата Родина, безъ разлика на неговата национална и религиозна принадлежность. Ратницитѣ на Революционната организация били длъжни да полагатъ клетва за вѣрность къмъ народната кауза. Тѣ декларирали тържествено, че ще пазятъ повѣренитѣ имъ тайни. Следъ като се заклевалъ върху евангелие, кама и револверъ, «покръстениятъ» получавалъ инструкции отъ опредѣленитѣ имъ инструктори (десетари).

Първоначално турскитѣ власти били въ пълно неведение относно голѣмия заговоръ, който бѣ организиранъ срещу устоитѣ на турското господство. «Цѣли две години — бележи пок. Хр. Силяновъ въ книгата си «Освободителнитѣ борби на Македония» — се разтилаше организационната мрежа, куриери сновѣха съ кореспонденция и революционна литература, револвери, пушки и бомби се пренасяха безъ властьта да заподозре сѫществуването на такъвъ повсемѣстенъ заговоръ противъ държавата. Разкрития не липсваха, но не отиваха далеко».

Първитѣ турски разкрития за повсемѣстниятъ характеръ на революционното движение въ Македония. — Виницката афера

На 14 ноември 1897 год. въ с. Виница, Кочанско, бѣ извършено разбойническо нападение. Разбойническата банда, дошла отъ България, посрѣдъ нощь е навлѣзла въ селото и убила богатия мѣстенъ турчинъ Кязимъ ага и задигнала отъ дома му 800 турски лири. На другия день кочанскиятъ каймакаминъ се явилъ въ Виница съ войсково отдѣление и започналъ да изтезава селянитѣ. Една отъ арестуванитѣ жени е обадила на властьта, че въ кѫщата ѝ имало складирано комитетско оржжие. Следъ това разкритие каймакаминътъ е обискиралъ и останалитѣ кѫщи въ селото и намѣрилъ допълнително още петдесетина пушки, около 20 бомби и нѣколко сандъци съ патрони.

Скопскиятъ валия Хафъзъ паша е останалъ изненаданъ отъ разкритията въ Виница. Сѫдебното следствие било повѣрено на специаленъ правителственъ пратеникъ, известниятъ Дервишъ ефенди. Последниятъ си послужилъ съ чудовищни инквизиционни способи за разкриването на опасния за турското господство заговоръ. По заповѣдь на Дервишъ ефенди били арестувани мно-

Четата на Деянъ Димитровъ, Охридски войвода

жество организационни ратници отъ околиитѣ: Кочанска, Щипска, Паланечка, Радовишка, Малешевска, Кумановска и др. Учительтъ Йосифъ Даскаловъ, ржководитель на Кратовския революционенъ районъ бѣ изтезаванъ най-жестоко. Той бѣ горенъ съ нажежено желѣзо по устата и други мѣста. За да тури край на мжченията си, Даскаловъ завежда неговия инквизиторъ до една скала, за да му посочи мѣстото, кждето ужъ имало скрито оржжие. Стигналъ до това мѣсто, Даскаловъ се хвърля отъ тамъ въ пропастьта, но и следъ тоя подвигъ той е останалъ живъ.

Числото на арестуванитѣ вследствие на Винишката афера достигна цифрата 528, бити и изтезавани — 218, убити — 5 души, умрѣли отъ изтезания — 5 души, избѣгали въ България — 300 души. Извършенитѣ отъ турскитѣ власти жестокости вследствие на Винишката афера привлѣкоха вниманието на Великитѣ сили и на голѣмитѣ европейски вестници, които изпратиха специални кореспонденти, за да анкетиратъ на самото мѣсто извършенитѣ звѣрства отъ полицаитѣ на Дервишъ ефенди.

Винишката афера, обаче, не можа да разколебае народния духъ. Революционната организация бързо се съвзе отъ нанесения ѝ ударъ отъ Хафъзъ паша. Следъ Винишката афера ржководителитѣ на ВМРО станаха по-осторжни. Тѣ видѣха — както бележи пок. Хр. Силяновъ — «всички празднoти и слаби страни на дотогавашното революционно устройство».

Четнишкиятъ институтъ

Къмъ края на 1898 год. Революционната организация учреди четнишки институтъ, т. е. създаде постоянни бойни чети. За началникъ на тоя институтъ бѣ назначенъ Гоце Дѣлчевъ. Четитѣ станаха бойната сила на ВМРО. Тѣхната задача бѣ много разностранна. Преди всичко, тѣ трѣбваше да повдигатъ борческото настроение всрѣдъ народа и да бдятъ върху неговитѣ интереси. Съ създаването на постоянни чети авторитетътъ на Революционната организация бѣ значително повишенъ. Следъ тѣхното появяване надеждата за по-добри дни бѣ уголѣмена. Четитѣ окрилиха малодушнитѣ и стрѣснаха народнитѣ измѣнници. Почти навскжде четитѣ бѣха приемани съ радость отъ населението. Ржководителитѣ на четитѣ (войводитѣ) поучаваха населението, грижеха се за неговата просвѣта, а сжщо така и за икономическото му подобрение. Следъ появяването на четитѣ много отъ турскитѣ бегове (владетели на чифлигарски села) бѣха принудени да се отнасятъ по-добре къмъ чифлигаритѣ. Ония отъ беговетѣ, които бѣха отдалечени отъ административнитѣ центрове започнаха да треперятъ предъ невидимата сила на ВМРО. Нейнитѣ справедливи присжди бѣха изпълнявани отъ четитѣ. Последнитѣ прикривани грижливо отъ населението, обикаляха постоянно опредѣленитѣ имъ райони и призоваваха народа подъ свѣтлото знаме на борческа Македония. Млади и стари, бедни и богати, се считаха щастливи, когато можеха да зърнатъ народнитѣ покровители — четницитѣ. Тѣ олицетворяваха великитѣ добродетели на нашия народъ — неговия стоицизъмъ, крилатия му устремъ къмъ свобода и несъкрушимостьта на борческия му духъ. Войводитѣ бѣха истински и достойни наставници на народа. Тѣхнитѣ имена се произнасяха съ мистично благоговѣние.

> «Разбира се, бележи Хр. Силяновъ,* действията на четитѣ не минаваха безъ страдания и мжки за селянитѣ. При всѣко деяние, отдадено на комити, властьта действуваше по-свирепо, за да се докопа до разкрития... Страданията и рисковетѣ, обаче, се изкупваха съ благодеянията, които агитационно-организаторскитѣ чети донесоха на македонсокто село. Премахването на единъ бегъ, полякъ или разбойникъ бѣ понѣкога равносилно на полуосвобождение на цѣли села. Планинитѣ и царскитѣ друмища, опасни по-преди за мирнитѣ жители, сега станаха страшни за джари, спахии, таксидари, кехаи и деруджии. Участъта на избититѣ бегове напомняше на живитѣ, че има вече наказания и мъсть за престжпленията и застави мнозина отъ тѣхъ да позанемарятъ чифлицитѣ си и да поизмѣнятъ донейде обноскитѣ си къмъ своитѣ роби. Четитѣ станаха сигурно убежище на селянитѣ въ опасни моменти. Населението се привърза къмъ тѣхъ като къмъ свои закрилници, наставници и просвѣтители. Чрезъ тѣхъ Организацията доби за селата значението на истинска народна власть, авторитетна, справедлива до жестокость и способна да налага решенията си».

Само едно десетилѣтие следъ нейното основоваване Революционната организация успѣ, въпрѣки многото прѣчки и изпитания, да възроди н а р о д а и да го подготви за велики подвизи, съ които удиви свѣта и съ които доказа, че е достоенъ за своболенъ и самостоенъ животъ.

---

*) Хр. Силяновъ — «Освободителнитѣ борби на Македония», стр. 103.

—o—

ПРЕДИЛИНДЕНСКИ ПРЕГЛЕДЪ

Хронология на по-важнитѣ революционни прояви въ Македония и други събития отъ основаването на ВМРО до Илинденското възстание

(Датитѣ по новъ стилъ)

1894 г. На 15 августъ се извърши освещаването на българската църква въ Ресенъ. На народното тържество присѫтствуваха и рѫководителитѣ на ВМРО: Даме Груевъ, Пере Тошевъ, Лозанчевъ и др. Последнитѣ изработиха първия правилникъ за революционната дейность въ Македония.

1895 г. — Презъ м. юлий избухна възстание въ източна Македония. Четитѣ, които водиха ожесточени сражения съ турски аскеръ, превзеха гр. Мелникъ.

1900 г. — На 2 септемв. четата на Апостолъ Петковъ води сражение съ турски аскеръ въ Гевгелийско.

1901 г. Въ Солунъ (на 7 февруарий) сѫ арестувани членоветѣ на Централния комитетъ: Д-ръ Хр. Татарчевъ, Ив. х. Николовъ, П. Тошевъ и др. и изпратени въ затвора.

1901 г. (11 ноемврий) Четата на Калифарски води сражение съ турски аскеръ въ Тиквешко.

1902 г. (22 май) — Даме Груевъ бѣ заточенъ въ Мала-Азия.

1902 г. (5 септемврий) — Четитѣ на Саевъ, Левтеровъ и Дончо водятъ сражение съ турски аскеръ въ с. с. Тросково и Кумарица, (Горно-Джумайско).

1902 г. (2 ноемврий) — Четата на Коста Поповъ се сражава съ турска потера при с. Барбарево, Струмишко.

1902 г. (26 ноемврий) — Четата на Ангелъ Винишки се сражава въ с. Драгобраща, Кочанско.

1902 г. (28 ноемв.) — Голѣмата афера въ Струмишко. Арестувани сѫ 428 души, изтезавани — 230.

1902 г. Султанътъ издаде презъ м. ноемврий ираде за реформи. Хилми паша е назначенъ за инспекторъ по прилагането имъ.

1903 г. (1 януарий) — Селската чета отъ Велгощи (Охридско) води сражение съ турски аскеръ.

1903 г. (22 януарий) — Сражение въ с. Избища, Ресенско, между четата на Пенчо и турски аскеръ.

1903 г. (6 февруарий) — Четитѣ на Чернопѣевъ, Байчевъ, Жековъ и П. Самарджиевъ се сражаватъ съ турски аскеръ въ Ново-село, Кочанско.

1903 г. (22 февруарий) — При с. Любойно, Ресенско, се води сражение между турски аскеръ и четитѣ на Сл. Арсовъ, П. Стрезовъ и Н. Кокаревъ.

1903 г. (27 февруарий) — Четитѣ на Б. Сарафовъ и Кр. Асеновъ водятъ сражение съ турски аскеръ въ с. Владимирово, Малешевоско.

1903 г. (5 мартъ) — Сражение между четата на Георги Радевъ и турски аскеръ въ с. Горно Броди, Серско.

1903 г. (9 мартъ) — Опожарено бѣ отъ турски аскеръ с. Жерви, Воденско.

1903 г. (9 мартъ) — Четата на Апостолъ войвода води сражение съ турски аскеръ въ Гевгелийско.

1903 г. (9 мартъ) — Четата на Т. Саевъ и турски аскеръ се сражаватъ въ Малешевско (при върха «Чафкитѣ»).

1903 г. (9 мартъ) — Сражение между четата на Бъчваровъ и турски аскеръ при с. Карбинци, Щипско.

1903 г. (мартъ) — Сражение на четата на Гоце Несторовъ при с. Оризари, Енидже-Вардарско.

1903 г. (6 мартъ) — Падна убитъ въ сражение (при върха «Готинъ», Малешевско) войводата Антонъ п. Стояновъ.

1903 г. (10 априлъ) — Убитъ бѣ Тодоръ Саевъ (вижъ животописнитѣ бележки за Саевъ).

1903 г. (17 априлъ) — Сражение между турски аскеръ и четитѣ на Чернопѣевъ, Дечевъ, Мазнейковъ и др. при с. Лѣска, Кочанско.

1903 г. (19 априлъ) — Сражение между четата на Хр. Попето и турски аскеръ при с. Запърчани, Прилепско.

1903 г. (19 априлъ) — Турски аскеръ и четитѣ на Чернопѣевъ, Т. Ангеловъ, Дечевъ, Мазнейковъ и др. се сражаватъ при в. «Готенъ», Малешевско.

1903 г. (23 априлъ) — Четитѣ на Боби Стойчевъ и Сандо Георгиевъ водятъ сражение съ турски аскеръ при с. Стуболъ, Кратовско.

1903 г. (24 априлъ) — Четата на Алексо Поройлията води сражение при с. Игуменецъ, Петричко.

1093 г. (27 априлъ) — Потопяването на парахода «Гвадилквивиръ».

1903 г. (27 априлъ) — Голѣми сражения при с. Логодажъ и Габрово (Горно-Джумайско) между четитѣ на Софр. Стояновъ, Бор. Сугаревъ и турски аскеръ. Падатъ убити: С. Стояновъ, Б. Сугаревъ и Д. Милевъ.

1903 г. (априлъ) — Солунскитѣ атентати. (Вижъ описание на стр. стр. 118, 119 и 120).

1903 г. (1 май) — Кичевския войвода Ванчо се сражава съ турски аскеръ при с. Латово, Кичевско.

1903 г. (4 май) — При с. Баница, Серско, загина въ сражение безсмъртниятъ Гоце. (Вижъ животописнитѣ бележки за Гоце Дѣлчевъ).

1903 г. (5 май — н. ст.) — Въ с. Смилево, Битолско, бѣ открить историческия конгресъ на Битолския революционенъ окржгъ.

1903 г. (8 май) — Войводата Арсо Мицковъ се сражава съ турски аскеръ при с. Брждани, Кичевско.

1903 г. (9 май) — Четата на Кр. Асеновъ се сражава при с. Луковецъ, Воденско.

1903 г. (9 май) — Сражение между турски аскеръ и четата на С. Анастасовъ въ Кратовско.

1903 г. (15 май) — Алексо Поройлията се сражава съ турски аскеръ при Горни Порой.

1903 г. (21 май) — Четитѣ на Хр. Черноп̀евъ, Дончо и Бакаловъ се сражаватъ съ турски аскеръ при пл. Огражденъ.

1903 г. (22 май) — Опожарено бѣ с. Смърдешъ, Костурско.

1903 г. (23 май) — Четата на Иванчо Карасулията се сражава съ турски аскеръ при в. «Падалище», Енидже-Вардарско.

1903 г. (24 май) — Войводата Мазнейковъ води сражение съ турски аскеръ при с. Дѣдино, Радовишко.

1903 г. (24 май) — Голѣмо сражение на четата на Н. Жековъ при с. Негриновци, Радовишко.

1903 г. (25 май) — Четата на Йорд. Стояновъ се сражава съ турски аскеръ при с. Голакъ, Горно-Джумайско.

1903 г. (26 май) — Четитѣ на Черноп̀евъ, Курлуля, Дончо и Лефтеровъ се сражаватъ съ турски аскеръ въ струмишкитѣ планини.

1903 г. (юний) — Падна убитъ, заедно съ четницитѣ си, при с. Трабодоръ (Солунско) Атанасъ Градоборлията.

1903 г. (2 юний) — Четата на Чукалевъ се сражава съ турски аскеръ при с. Псодери, Леринско.

1903 г. (3 юний) — Четитѣ на Л. п. Трайковъ, М. Розовъ, П. Кляшевъ и В. Чакаларовъ водятъ ожесточено сражение при с. Желево, Костурско.

1903 г. (7 юний) — Сборнитѣ чети на Танушевъ, Д. Кашиналията, Г. Станчовалията, Ат. Тешовалията и Ст. Филиповъ водятъ голѣмо сражение съ турски аскеръ при в. «Голешъ», Демиръ-Хисарско.

1903 г. (Илиндень) — Обявено бѣ Илинденското възстание.

Вториятъ конгресъ на Българскитѣ конституционни клубове въ Македония презъ 1909 година

СОЛУНСКИТѢ АТЕНТАТИ

(Изъ книгата «Освободителнитѣ борби на Македония» отъ Хр. Силяновъ)

ПОДВИГЪТЪ НА «ГЕМИДЖИИТѢ»* — ИЗПЪЛНЕНЪ СМЪРТЕНЪ ЗАВЕТЪ

Между събитията, които предшествуватъ Илинденското възстание, априлскитѣ атентати въ Солунъ сж, безпорно, най-крупното по своя страховитъ ефектъ. . . Тѣ сж динамитниятъ изразъ на македонския революционенъ духъ. . .

Солунскитѣ атентати сж дѣло на група младежи идеалисти.

Въ кржжока на «гемиджиитѣ» влизатъ Й. п. Йордановъ, К. Ив. Кирковъ, Дим. Мечевъ, Тодоръ Органджиевъ, Ил. Тръчковъ, Тод. Богдановъ, Георги Богдановъ, Владимиръ Пинговъ, Илия п. Йордановъ и Миланъ Арсовъ — всички отъ Велесъ. Павелъ П. Шатевъ отъ Кратово, Марко Ив. Бошнаковъ отъ Охридъ, Дим. Кощановъ и Марко Ив. Бошнаковъ започнаха попрището си като работници на Вжтрешната организация и отпосле се присъединиха къмъ кржжока. Тѣ сж и малко по-възрастни. Всички други сж на 18-22 години.

Кржжокътъ прекара времето си въ мжчителни грижи за срѣдства и въ опозиция противъ всички, когато къмъ края на 1899 година когато групата на Мерджанова замисля страшни планове: убийство на султана и атентати противъ «Банкъ Отоманъ» и противъ тютюневата режия въ Цариградъ. Идеята за атентатъ противъ банката е донесена отъ Ляпова, но Мерджановата група се залавя сериозно за нейното изпълнение. Мерджановъ извиква въ София Орцето, посвещава го въ плана и осигурява съдействието на «гемиджиитѣ». Тукъ Мерджановъ и главатарьтъ на «гемиджиитѣ» замислятъ прокопването на каналъ и подъ солунския клонъ на «Банкъ Отоманъ».

Въ Солунъ работата бѣ временно преустановена. Тамъ копачитѣ се натъкнаха не на скала, а на мека земя и цѣлиятъ каналъ можеше да бжде изкопанъ вжтре въ два месеца. Шатевъ, щомъ заработи въ Цариградъ и констатира тая разлика въ почвата, писа на другаритѣ си въ Солунъ да преустановятъ копането, докато се привърши цариградския каналъ, та да не се излага акцията на риска да бжде разкрита. Съображенията му се уважиха и каналътъ биде спрѣнъ до една тѣснина, образувана отъ основи на стари римски стени и наречени отъ копачитѣ «Термопили». Едни отъ «гемиджиитѣ» останаха въ Солунъ, други се прибраха по домоветѣ си въ Велесъ, на прехрана.

***

Орцето замина въ Женева да търси Сарафова. Отъ Женева главатарьтъ на «гемиджиитѣ» се връща съ 10,000 лева, дадени му отъ Сарафова и съ впечатления добити отъ срещитѣ съ руски социалъ-революционери и анархисти.

Кржжокътъ се залавя трѣскаво за работа. Понеже «бръснарницата» въ Солунъ е наета отъ други, става нужда да се вземе новъ дюкянъ и да се захване новъ каналъ, който да се съедини съ стария. Новиятъ дюкянъ представлява доста добре обзаведена бакалница. Като бакалинъ се ангажира Марко Ив. Бошнаковъ, отъ Охридъ, когото Орцето успѣва да спечели за съзаклятието. Пристига въ Деде-Агачъ и първата партида отъ динамитъ, обещанъ отъ Сарафова и изпратенъ отъ Марсилия като цѣръ противъ филоксера. Димитъръ Мечевъ напуща Перникъ (когато не е ангажиранъ съ революционна работа, Мечето работи въ мината и си изкарва прехраната като надничарь) и заминава за Одринъ да копае подъ австрийската поща, която трѣбва да бжде разрушена едновременно съ банката въ Солунъ. Въ Одринъ той урежда срещу пощата дюкянъ съ жито, трици и пр. и започва да копае.

***

На 15 априлъ, къмъ 11 часа сутрипьта, единъ русъ момъкъ, съ паспортъ на името Георги Манасовъ, следъ като представи куфара си на прегледъ въ солунската митница, нае лодка и се отправи къмъ парахода «Гвадалквивиръ» отъ «Месажери Маритимъ». Единъ часъ по-късно «Гвадалквивиръ» дигна котва и потегли къмъ устието на залива. Но едва миналъ малкия Кара-бурунъ, страшенъ гръмъ разтърси залива. Минаха петь минути и гигантски пламъци обвиха корпуса на парахода. Сиренатa на «Гвадилквивиръ» засвири отчаяно. Пжтницитѣ — и Георги Манасовъ между тѣхъ — се спуснаха къмъ спасителнитѣ лодки. Множество други лодки дойдоха на помощь.

Пристигналитѣ полицаи побързаха да заключатъ: казанъ патламъшъ! — котлитѣ се пръснаха! Сжщата мълва се носѣше отъ уста на уста вервдъ тълпата, която с струпа на кея да наблюдава горящия вервдъ морето параходъ. Съвсемъ друго мнение си съставиха французитѣ — консулътъ Стегъ, секретарьтъ му и чиновницитѣ отъ а генцията на «Месажери Маритимъ» — щомъ приближих съ лодкитѣ си парахода.

— Това не е случайно избухналъ пожаръ, — казахтѣ, сочейки половинъ метровата дупка, зинала въ корем на «Гвадалквивиръ» — а злоумишлено покушение! Пожаръ̀тъ не би могълъ да избухне толкова скоро, ако бѣха с пръснали котлитѣ.

«Гвадалквивиръ» продължаваше да гори. Цѣлата нощ Солунъ бѣ, както никога, илюминиранъ, отъ тоя импровизиранъ прожекторъ, издигнатъ вервдъ морскитѣ вълни. Солунчани наблюдаваха фееричното зрелище. Нѣкои вече отдаваха пожара на случайно нещастие. Но консулскитѣ срѣди и турската полиция мислѣха инакъ и се отдаваха на тревожни догадки относно подпалвачитѣ и тѣхнитѣ по-нататъшни намѣрения.

Сжщата вечерь, 15 априлъ, между новата и старата гара на единъ завой по линията Солунъ—Цариградъ се извърши динамитенъ атентатъ. Тренътъ не дерайлира, ка

---

*) *Въ статията върху сжщото съзаклятие (Сб. «Илиндень» кн. 5, год. 5.) Ст. Аврамовъ дава такова обяснение: «Гемиджии» — група хора простили се вече съ живота и отпуснали своята лодка въ бурното м о р е, която или ще изкаратъ благополучно на брѣга, или ще я разбиятъ въ скалитѣ.*

то очакваха динамитаритѣ Дим. Мечевъ, Пл. Тръчковъ и Миланъ Арсовъ. Само локомотивътъ се повреди слабо и стъклата на нѣкои вагони се строшиха. Но новиятъ атентатъ издаваше вече явно пръста на Революционната организация.

Съмна се, настжпи 16 априлъ — деньтъ на голѣмата акция.

Вечерьта, къмъ 8 и половина часа, невидимиятъ врагъ, който отъ два дни дебнѣще града, духна и угаси осоосвѣтлението. Солунъ остана въ тъмнина.

Десетина минути следъ угасването на лампитѣ, което нѣкои отъ гражданитѣ отдадоха на обикновена повреда, нѣщо като землетресение, съпроводенъ съ страшенъ гръмъ, разтърси земята. Стражата около «Банкъ Отоманъ» бѣ зешеметена и отхвърлена по съседнитѣ улици. Хората хукнаха навънъ да се спасяватъ, а ония, които се намираха по улицитѣ съседни на банката, се залюлѣха на краката си. Надъ банката се издигнаха пламъци. Бомби запукаха изъ разни мѣста на града. Къмъ трѣсъка имъ не закъснѣ да се прибави и пушечна стрелба, която не замлъкна вече.

Цѣлиятъ гарнизонъ излѣзе на улицата и блокира града неочаквано бързо: очевидно той бѣ държанъ отъ властьта на кракъ за всѣки случай. Но войницитѣ мжчно можеха да действуватъ, вердъ невъобразимата бъркотия, изъ мрака, цезнаейки при това, кжде и кой е врагътъ. Военното командуване помисли, че едновременно съ взрива въ банката, комитаджийски чети сж нападнали града. Но никакви чети не се виждаха, а бомби трещѣха ту въ една, ту въ друга улица. Войската се зае да разгони най-напредъ тълпата и да остане сама срещу неприятеля. И успѣ. Но изпокрилитѣ се по кжщитѣ граждани чуваха цѣлата нощь стрелба, често прекжсвана отъ пукота на бомби и отъ екота на динамитни взривове.

Какво бѣще се случило?

Къмъ 8 и половина часа вечерьта Кирковъ разруши съ мелинитъ желѣзнитѣ тржби на свѣтилния газъ подъ моста при Серската гара.

Това бѣ уговореният знакъ за действие. Всички динамитари бѣха на поста си, очаквайки угасването на освѣтлението, за да пристжпятъ къмъ работа.

Орцето презъ това време бѣ на постъ въ своето подземие. Когато наближи уговореният часъ, той видѣ презъ прозорцитѣ на избата, че изгаснаха лампитѣ. Почака около 5 минути, после запали фитилитѣ, излѣзе отъ бакалницата, и се отправи бързо къмъ втория етажъ на банката, кждето живѣеше директорътъ съ семейството си, за да му каже, че трѣбва веднага да напусне зданието, понеже следъ петь минути то ще бжде хвърлено въ въздуха. Отъ тамъ Орцето се прибра въ квартирата си, задъ католическата църква, въ кжщата на италианеца Антонио Пепе.

Миланъ Арсовъ, най-младиятъ съзаклятникъ, ученикъ отъ пети класъ, дочака уречения часъ въ кафене «Алхамбра». Угасването на лампитѣ предизвика веселость и ржкоплѣскания у публиката. Миланъ сложи на масата една бомба и я запали съ цигарата си. Хората се разбѣгаха въ паника, щомъ свѣтлината при запалването на фитила освѣтли желѣзното кълбо.

К. Кирковъ, следъ като разруши газопроводната тржба, се върна въ града и хвърли една бомба предъ «Грандъ Хотелъ».

Илия Богдановъ хвърли друга бомба презъ прозорцитѣ на кафене «Ньоньо».

Владимиръ Пинговъ, «Берберинътъ», при копането на първия каналъ, предизвика, съгласно плана, пожаръ въ «Бошковъ-ханъ» и се запжти къмъ квартирата на Мечевъ и Тръчковъ. Спрѣнъ при Топхането отъ войницитѣ, Пинговъ успѣ да хвърли една бомба и биде убитъ.

Мечевъ и Тръчковъ се опитаха да хвърлятъ въ въздуха резервуара на фабриката за свѣтилненъ газъ, но се натъкнаха на усилена стража. Върнали се отъ тамъ, тѣ се раздѣлиха по разни посоки. Мечевъ хвърли две бомби предъ кафене «Египетъ». Тръчковъ сжщо пусна нѣколко кълбета между публиката. Следъ като пръснаха изъ улицитѣ колкото бомби носѣха върху си, двамата другари се прибраха въ квартирата си, разположена на жгъла п р и Топхането. У дома тѣ имаха цѣлъ складъ бомби, които сжщо трѣбваше да се харчатъ. Първата имъ бомба, хвърлена отъ прозореца, привлѣче войска и се завърза сражение, но двамата динамитари не искаха да умратъ преди да сж употрѣбили всичкитѣ си бомби. Затова тѣ ги хвърляха презъ прозорцитѣ лежишкомъ, неуязвими отъ турската стрелба откъмъ улицата и отъ срещнитѣ кжщи. Така тѣ продължиха борбата близо до зори. Най-после станаха прави и посрещнаха съ открити гърди залповетѣ на войската. Сутриньта турцитѣ намѣриха въ квартирата имъ два трупа, изрешетени отъ куршуми, но ни една бомба.

Пукотевицата бѣше утихнала, когато сутриньта на 17 априлъ войската, привлѣчена отъ трѣсъка на избухнала бомба, се затече къмъ квартирата на Орцето. Орцето се сражаваше почти открито и падна пронизанъ отъ куршумъ, следъ като хвърли последната си бомба*. Войницитѣ се втурнаха да го измушкатъ, но началникътъ имъ Хасанъ Арабъ-бинбаши ги възпрѣ и имъ каза: «Вие трѣбва да вземете отъ тоя герой примѣръ, какъ се мре за отечеството».

Бомбитѣ на Орцето разтревожиха наново поуспокоения градъ: всички комити не сж още избити. Турцитѣ се наежиха и излѣзоха на улицата. Гърци и евреи се присъединиха къмъ тѣхъ. Озвѣрената тълпа тръгна да трепе

---

*) *Нѣколко месеца по-рано Орцето се бѣше осигурилъ при д-во «Ню-Йоркъ» за 10,000 лева на името на С. Радевъ (не на Ляповъ, както твърди П. Шатевъ). С. Радевъ, къмъ когото се отнесохме за по-голѣми подробности за тая осигуровка, казва: «Орцето въ Женева слѣзе въ моя пансионъ. Остана 3 дена. Има нѣколко срещи съ Сарафова насаме и си замина крайно недоволенъ отъ него. Презъ есеньта на 1903 год. известиха ми отъ д-во «Ню-Йоркъ», че той се билъ осигурилъ на мое име за 10,000 лева. За мене това бѣ голѣма изненада. Малко следъ туй единъ другарь на Орце дойде и ми съобщи последната воля на Орце — тая сума да се предаде на Борисъ Сарафовъ. Обясни ми, че на Орцето тежело гдето получилъ отъ Сарафова въ Женева 10,000 лева и искалъ следъ смъртьта му да му се повърнатъ. Азъ дадохъ пълномощно на Сарафова и той изтегли паритѣ отъ д-во «Ню-Йоркъ». Часть отъ тѣхъ — мисля, половината — Сарафовъ предаде на бащата на Орцето, който за тая цѣль дойде отъ Велесъ въ София»*

виновницитѣ. А виновници за нея бѣха всички българи. Докато полицейскитѣ почнаха да обискиратъ по редъ българскитѣ кжщи и да ловятъ мжжетѣ, войницитѣ и башибозуцитѣ бѣснѣеха по улицитѣ.

Българитѣ се измъкваха отъ кжщитѣ и дюкянитѣ си и съ бой и ругатни се подкарваха къмъ правителствения домъ. Мнозина бѣха застреляни или измушкани изъ пжтя. Войници и башибозукъ нападнаха църквата въ Вардарската махала, убиха свещеника Димитъръ, единъ руски монахъ и нѣколцина други въ църковния дворъ, а самата църква ограбиха. Въ Солунъ тоя день се извърши клане на българи, отъ рода на арменското въ Цариградъ.* То не взе сжщитѣ размѣри, поцеже не бѣ заповѣдано отъ властьта, а избиха спонтанно. Валията Хасанъ Фехми паша се намѣси и усмири войската.

При все това вилненията продължиха и на другия день — 18 априлъ. Засилиха се особено ареститѣ.

На тоя день избухнаха още две отъ последнитѣ революционни бомби и отбелязаха два нови подвига.

Коста Кирковъ въ елегантенъ костюмъ и съ бомбе на главата напусна сутринята квартирата си и се отправи къмъ телеграфопощенската станция, за да подаде «телеграма».

*) *За броя на убититѣ даннитѣ сж противоречиви. Споредъ «Мемоара» избититѣ и изклапитѣ бѣха не помалко отъ 200 и не повече отъ 300 християни. Турската власть официално призна 35 убити българи. Убити бѣха по погрѣшка и нѣколко души гърци и евреи, сжщо и нѣколко чужди поданици.*

Часовитѣ на вратата не го пуснаха да влѣзе и поискаха да го обискиратъ. Тогава елегантниятъ господинъ се поотдалечи, извади една бомба, но преди да успѣе да я възпламени, биде промушенъ отъ войнишкитѣ щикове.

Така, Кирковъ и Цвѣтковъ изпълниха смъртния заветъ на кржжока. Съ малко закъснение, но не и съ помалко безстрашие предъ смъртьта.

*

. . . Всичко, което би могло да се вмѣни въ укоръ на динамитаритѣ, бледнѣе предъ величието на тѣхния духъ. Тоя духъ, който, видимо, се домогва само до страховити ефекти, чрезъ безогледно разрушение, е изпълненъ съ страненъ идеализъмъ и изтъканъ отъ удивителни контрасти. Презъ кжсия интервалъ до взрива първата грижа на Орцето е да спаси директорътъ на банката и неговото семейство. Каква нравствена красота и колко човѣшко благородство има въ тоя жестъ на суровия главатарь!

Воля за титаническа работа въ подземието, воля за смърть презъ време на акцията.

Смъртьта се бавѣше. Тя ги избѣгваше, като че ли нарочно, за да изпита твърдостьта на своитѣ рицари. Но за да се изпълни смъртния имъ заветъ, тѣ я потърсиха сами: едни — като се изправиха дръзко предъ турскитѣ куршуми, други — като се натъкнаха на войнишкитѣ ножове, трети — като устроиха бомбенъ взривъ за собственото си тѣло.

Така, тѣ изразиха накипѣлия благороденъ гнѣвъ на своята македонска родина и завещаха на сънародницитѣ си най-дивния примѣръ на самопожертвователность.

Стариятъ солунски затворъ Еди-куле, който бѣ препълненъ съ изтезавани българи по времето на динамитнитѣ атентати въ Солунъ. Тогава (17 априлъ 1903 г.) озвѣрени турски пълчища извършиха клане надъ мирното българско население въ Солунъ.

ИЛИНДЕНСКОТО ВЪЗСТАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИТѢ КОНГРЕСИ ВЪ СОЛУНЪ И СМИЛЕВО. — ПОДГОТОВКАТА НА ИЛИНДЕНСКОТО ВЪЗСТАНИЕ

На 2 януарий 1903 година въ една отъ стаитѣ на Българската мжжка гимназия въ Солунъ се откри историческиятъ конгресъ на ВМРО, който, следъ «сериозни и дълги разисквания трѣбва ли да има възстание напролѣть?»,* единодушно реши поставения за разглеждане въпросъ въ положителна смисъль. «Това стана на 3 януарий, на единадесеть часа и двадесеть минути преди обедъ, минута свещена и сждбоносна за единъ петвѣковенъ робъ. . . Това бѣше общъ сърдеченъ кликъ на членоветѣ, които решаваха сждбата на народа».**

Конгресътъ, който заседаваше подъ председателството на Ив. Гарвановъ, реши възстанието да бжде повсемѣстно. Даме Груевъ отсжтствуваше отъ Солунския конгресъ. Той бѣше по това време заточеникъ въ Мала Азия, а Гоце Дѣлчевъ се намираше въ София. Презъ месецъ мартъ Гоце Дѣлчевъ се среща въ Солунъ съ най-добрия му другарь Груева, който току що бѣ освободенъ отъ Подрумъ-кале. Следъ раздѣлата съ Дѣлчева, Груевъ се запжти за родното си село Смилево, кждето на 17 априлъ подъ негово председателство се откри Смилевскиятъ конгресъ.

Смилевскиятъ конгресъ решилъ да подготви неподготвенитѣ райони за възстанието, да имъ достави повече пушки и други бойни припаси. Конгресътъ е решилъ щото възстанието да стане не по-рано отъ м. юлий. Ржководството на възстанието било предоставено на Главния щабъ. За членове на Щаба (съ явно гласуване) били избрани: Даме Груевъ, Борисъ Сарафовъ и А. Лозанчевъ.

Даме Груевъ и Борисъ Сарафовъ, следъ Смилевския конгресъ, предприематъ продължителна обиколка изъ районитѣ на Битолския революционенъ окржгъ. Тѣ даватъ наставления на мѣстнитѣ районни началства, правятъ ревизия на четитѣ и взиматъ мѣрки за запасяване на населението съ хранителни припаси и лѣкарства.

*) Изъ протокола за конгресннтѣ заседания. Хр. Силяновъ — «Освобод. борби на Македония», стр. 198

**) Пакъ тамъ, стр. 198

ИЛИНДЕНСКИ ХИМНЪ

Развѣйте знамена свещени —
Въ скрѣбьта ни Охридъ синь сияй,
Сърдцето майчино зове ни
Изъ гроба черъ на родний край.

Да пламнатъ въ жилитѣ огньове —
Кръвьта на горди праотци,
Да снемемъ срамнитѣ окови
Отъ живи и отъ мъртавци!

Поличба надъ врага витае
Отъ Шаръ до бѣлия Егей;
Победа Вардара вѣщае,
За гибель вражеска ни пѣй!

О, майко, идемъ ний най-вѣрни
На стража — твоитѣ синове;
Подъ робскитѣ одежди черни
Сърдце свободно те зове!

Не мечъ, а молнии небесни
Въ дѣсница съ радость да блѣстятъ;
Въ гнѣва на бойнитѣ ни пѣсни
Сълзитѣ робски ще горятъ.

Теодоръ Траяновъ

Единадесеть дни преди обявяването на възстанието (на 9 юлий) главниятъ възстанически щабъ приготви следното възвание до народа въ Македония:

Б р а т я,

Най-сетне многоочакваниятъ день за разправа съ вѣковния ни душманинъ дойде вече.

Кръвьта на нашитѣ невинно загинали братя отъ турската тирания вика високо за отплата. Погазената честь на нашитѣ майки и сестри иска възстановяването си.

Стига толкозъ мжки, стига толкозъ позоръ! Хиляди пжти по-добре смърть, отколкото скотски животъ.

Опредѣлениятъ день, въ който народа изъ цѣла Македония и Одринско ще трѣбва да излѣзе явно съ оржжие въ ржка срещу душманитѣ, е 20-й юлий 1903 год.

Последвайте, братя, вашитѣ началници въ този день и се съберете подъ знамето на свободата. Упорствувайте, братя, въ борбата! Само въ упорство и дълготрайната борба е спасението ни.

Нека Богъ благослови правото ни дѣло и деня на възстанието.

Долу Турция! Долу тиранитѣ! Смърть на душманитѣ!

Да живѣе народа, да живѣе свободата!

Цѣлува ви братски: Щ а б ъ т ъ.

Времето отъ Смилевския конгресъ до 20 юлий — Илиндень — минава въ трѣскави приготовления за възстанието, а особено въ Костурско, Леринско, Преспанско, Битолско, Охридско и др. революционни райони. Селянитѣ се събиратъ презъ тоя кратъкъ промеждутъкъ отъ време на бойни учения. Околийскитѣ комитети сж заети съ доставка на оржжие. Народътъ, особено въ селата, долавя, че възстанието наближава, обаче, турцитѣ не подозиратъ още нищо. Начело на една отбрана чета, състояща се отъ 20 души (щабната чета), Груевъ и Сарафовъ обикалятъ районитѣ въ Битолския революционенъ окржгъ.

Разпредѣлението на боевитѣ сили се извърши веднага следъ конгреса (Смилевския — б. н.). Всички въоржжени работници бидоха разпредѣлени на групи отъ по 7—10 души, начело съ десетници; групитѣ образуваха селски чети, съ селски войводи; селскитѣ чети — центрови чети, съ центрови войводи начело. . . Цѣлото обучение по райони се ржководѣше отъ инструкторитѣ, опредѣлени отъ Смилевския конгресъ. Въ по-спокойнитѣ околии ставаха и нощни маневрения учения.*

С ж д б о с н и я т ъ м о м е н т ъ

На день Илиндень Главниятъ щабъ се намираше надъ китното село Смилево. Тамъ, въ пазвитѣ на вълшебната Бигла, бѣха събрани: мобилизирани възстаници отъ Смилево, войводи и четници. Сждбоносниятъ моментъ наближаваше. . . Селскиятъ свещеникъ съ треперяща отъ вълнение дѣсница поръсва току що осветеното знаме на Възстаническия щабъ. Всички присжтствуващи съ смирено благоговѣние се прекланятъ предъ свещения символъ на революцията, а следъ това се цѣлуватъ съ Груева, Сарафова и Лозанчева. Следъ нѣколко мига тържествената тишина е нарушена. Чува се залпъ и г р о м к о «ура». Възстанието е обявено. Войводи въоржжени селяни и четници дружно запѣватъ:

Нещеме ни богатство
Нещеме ни пари,
Но искаме свобода,
Човѣшки правдини.

Възстаническиятъ щабъ повежда възстаницитѣ къмъ Смилево, за да помогне на сражаващитѣ се вече селяни съ турския аскеръ. Турскитѣ войници, заставени да напуснатъ квартиритѣ си, сж се изпокрили въ едно каменно здание, отъ кждето се сражаватъ.

«На другия день, 21 юлий (ст. ст.), следъ обѣдъ дойде на помощь другъ аскеръ. Ние бѣхме дали разпореждане за оттеглюване, но нашиятъ авангардъ предъ селото, селската чета . . . не бѣ получила туй известие. Една друга чета пресреща аскера, падатъ 10 души турци съ единъ юзбашия, а отъ нашитѣ — единъ четникъ. Четата бѣ на Ст. Доски, смилевската чета».*

На 23 юлий възстанницитѣ отново се сражаватъ съ турски аскеръ и отбиватъ атакитѣ имъ. На 31 юлий пристига новъ аскеръ отъ Битоля. Турскитѣ пълчища бомбардиратъ селото. Подиръ две седмици (на 14 августъ ст. ст.) броятъ на турскитѣ войски, които се сражаватъ съ възстанницитѣ при Смилево достига на 8,000 души (пехота и артилерия). «Цѣлъ день се бихме — разказва Д. Груевъ — завзели позиции навсѣкждe». Действията на възстанницитѣ сж ржководени отъ Груева и Сугарева. Възстанницитѣ, които били обстрелвани и съ артилерия, били принудени да се оттеглятъ. Една часть отъ тѣхъ сж останали надъ селото, а Сугаревъ е миналъ въ Ресенско. Сжщиятъ день разярени турски пълчища навлизатъ въ Смилево и го опожаряватъ. По това време цѣлото население на селото се намирало въ планината, съ четитѣ. Нѣколкото недъгави старци, останали въ селото, били избити отъ турскитѣ войници. Надъ селото били убити около 40 души мжже и жени. Презъ нощьта една часть отъ мжжкото население успѣла да се промъкне презъ турския кордонъ.

Гяватскиятъ районъ, чийто центъръ бѣ село Смилево, бѣ въ владение на възстанницитѣ отъ 20 юлий до 15 августъ.

*) Хр. Силяновъ — «Освобод. борби на Македония»

*) «Спомени на Д. Груевъ»

Възстанието въ Ресенско и Долна Преспа

Възстаническитѣ сили въ Горна Преспа (Ресенско) бѣха ржководени отъ Спиро Олчевъ отъ Ресенъ, Стефанъ Мешковъ отъ Охридъ, Ставре Тасевъ отъ Болно, Йоше отъ Подмочани, Иванъ Трайчевъ отъ Крушье, Георги Чаушътъ отъ Златари и др. Едно отъ голѣмитѣ сражения стана при с. Ехла (между 250 души възстаници и девехиляденъ аскеръ). На страна на възстаницитѣ въ с. Ехла застана и единъ мѣстенъ турчинъ (Шефки бей). Въ Подмочани бѣха убити отъ възстаницитѣ нѣколко турци. Следъ като отблъснаха пристигналия на помощь аскеръ четницитѣ се оттеглиха въ планината. 80 души възстаници, кжкеводени отъ П. Стрезовъ, запалиха Шурленския ханъ (по шосето Битоля—Корча). Половината отъ турскитѣ войници (осемь души) изгорѣха въ пламъцитѣ на горящия ханъ, а останалитѣ 8 души успѣха да се спасятъ. Нападнатъ бѣ, сжщо така, и ханътъ въ с. Стенье. Отрядътъ, който извърши това нападение (състоящъ се отъ четници отъ селата Езерени, Лѣсковецъ и Перово) изби около 20 турски стражари. Голѣми сблъсквания станаха и около селата Крушье и Льорѣка. Това сражение продължи цѣла нощь. Първиятъ турски отрядъ бѣ отблъснатъ отъ възстаницитѣ, но следъ това дойдоха нови подкрепления. Следъ второто нападение озвѣрени турски пълчища запалиха с. Крушье и ограбиха покжщнината. Запалено бѣ и с. Льорѣка. На 23 юлий стана голѣмо сражение между възстаническитѣ отряди и турски аскеръ. Неприятелътъ бѣ отблъснатъ следъ като бѣ успѣлъ да запали селото.

До 11 августъ възстаницитѣ въ Преспанско бѣха господари на положението, въпрѣки че селата бѣха обезлюдени. Поради опожаряването на селата населението бѣ принудено да се скита въ планинитѣ, кждето се мжчеше да прикрие покжщнина и спасената стока. Турското население въ Горна Преспа бѣше изплашено отъ смѣлостьта на възстаналото население. Въпрѣки голѣмитѣ страдания, които преживѣха жителитѣ на възстаналитѣ села, тѣ не протестираха и нито за моментъ не се смутиха.

Районътъ Долна Преспа бѣ ржководенъ отъ Никола Кокаревъ и Пенчо В. Илиевъ (отъ с. Смилево). На 20 юлий 200 възстаници нападнаха с. Наколецъ. По това време тамъ квартируваха около 100 души турски войници. Последнитѣ дадоха седемь жертви, а четницитѣ 5 души. На 20 юлий отрядитѣ на Коте и А. Андреевъ, състоящи се отъ около 200 души възстаници, нападнаха село Пъпли и завързаха сражение съ сто души турски войници. Сражението продължи нѣколко дни. На 6 августъ стана сражение при с. Щърково между отрядътъ на Коте и турски аскеръ. Възстаницитѣ, които бѣха обсадили Пъпли, се явиха на помощь и отблъснаха турцитѣ. Дванадесеть дни с. Пъпли бѣ обсадено отъ възстаницитѣ. Възстаницитѣ трѣбваше да се оттеглятъ следъ като пристигнаха нови войскови подкрепления, които успѣха да освободятъ обсадения турски гарнизонъ въ Пъпли и мѣстното турско население.

Възстанието въ Демиръ-Хисарско

Въ тоя районъ възстаническитѣ сили бѣха господари на положението отъ 20 юлий до 15 августъ, а на нѣкои мѣста чакъ до 20 октомврий. Следъ 15 августъ през Демиръ-Хисарския районъ премина 20 хилядна турска армия.

Въ Демиръ-Хисарско възстанието бѣ прокламирано отъ църковния амвонъ въ с. Велмевци. Още сжщата нощь възстанически отряди разрушиха мостоветѣ по шосето Битоля — Кичево и скжсаха телеграфнитѣ жици. Нападнати и изгорени бѣха много бейски кули и турския гарнизонъ въ с. Прибилци. Въ това време бѣха запалени турскитѣ кули въ селата Кочища, Жванъ и др. Нападнатъ бѣ и аскеръ въ с. Цѣръ. Уплашенитѣ турски войници следъ бѣгството имъ се прибраха въ с. Сълпъ.

Следъ падането на Крушово настжпватъ тежки моменти за възстаницитѣ отъ цѣлия районъ. Къмъ 17 септемврий 12 хиляденъ турски аскеръ, командуванъ отъ Бахтиаръ паша, се яви въ Демиръ-Хисарско. Недалеко отъ с. Цѣръ турскиятъ аскеръ откри 70 души възстаници. Завърза се голѣмо сражение, но четницитѣ, които бѣха притиснати отъ многочисления неприятель, трѣбваше да се оттеглятъ въ планината. Село Цѣръ бѣ запалено отъ турскитѣ пълчища. Наскоро следъ това загина и легендарниятъ войвода Пиперката заедно съ двама вѣрни другари. Неговиятъ отрядъ бѣ откритъ между селата Сълпъ и Църско.

Възстанието въ Охридско

Слабо въоржениятъ Охридски районъ взе, сжщо така, живо участие въ възстанието.

На 20 юлий възстанически отряди разрушиха телеграфнитѣ съобщения между Охридъ и Битоля, Охридъ—Кичево, Охридъ—Корча и др. мѣста. Разрушени бѣха и много мостове пошосетата: Охридъ—Битоля, Охридъ—Кичево и др.

Възстаническитѣ действия въ Охридския районъ бѣха ржководени отъ Хр. Узуновъ, Аргиръ Мариновъ, Деянъ Димитровъ, Лука Групчевъ и др.

Забележителни сражения станаха на следнитѣ мѣста:

При с. Издеглавйе (на 21 юлий) между 200 души възстаници и 2,000 д. турски аскеръ; при Жржанска рѣка, Църнъ-каменъ и с. Тасъ Моруница; при с. Плакйе (на 30 юлий) между 50 д. възстаници и 1,000 д. турски аскеръ; при с. Куратица (6 августъ) между 300 д. възстаници и 1,000 д. турски аскеръ; при Марково-делче (на 31 августъ) между 850 д. възстаници и 9,000 д. турски аскеръ.

ВЪЗСТАНИЕТО ВЪ КОСТУРСКО, ЛЕРИНСКО И КРУШОВСКО

(ИЗЪ КНИГАТА «ОСВОБОДИТЕЛНИТѢ БОРБИ НА МАКЕДОНИЯ» ОТЪ ХР. СИЛЯНОВЪ)

Най-нетърпеливата околия получи най-късно съобщението на Главния щабъ. Окржжното и възванието гониха единъ-два дена костурското районно началство по планинитѣ и на день Илиндень го завариха надъ с. Дрѣновени.

Първиятъ веститель на многоочакваното събитие по околията бѣ могжщото «ура» на четата, което следъ кратката речь на Чакаларова, огласи «Дрѣновския осой», накара да трепнатъ сърдцата на Горно и Долно Дрѣновени и се слѣ съ ехото на съседнитѣ планини.

Половинъ часъ по-късно бързи куриери разнасяха по селата следното възвание, съставено набързо отъ Лазо п. Трайковъ и преписано отъ по-интелигентнитѣ четници въ стотина екземпляри:

Възстанието е обявено днесъ. Македония е въ открита борба съ тиранина. Оттатъкъ Вичъ самоуправията е подета отъ днесъ зарань.

Поканваме всичко годно да носи оржжие, по установения редъ, да влѣзне въ редоветѣ на борцитѣ!

Да живѣе бореща се за свободата си Автономна Македония! Да живѣятъ борцитѣ!

ОТЪ ГОРСКОТО НАЧАЛСТВО

За опорни пунктове на възстанието служеха планинитѣ Буче, Корбецъ и Лисецъ — въ Корещата, Вичъ и Върбица — въ Пополето, върхътъ Одре — въ Костенарията. Цѣлиятъ районъ бѣ разпредѣленъ на осемь центрове: Смърдешъ, Косинецъ, Джмбени, Кономлади, Блаца, Загоричани, Мокрени и Добролища съ отдѣлни началници и войводи: Стерйо Стерйовски, Насо Кършаковъ, Начко, Никола Трифоновъ, Ник. Андреевъ (Алай бей), Кольо Добролицки.

Всѣки центъръ, съставенъ отъ нѣколко селски чети, притежаваше свое отдѣлно началство и свое знаме, бродирано на червенъ копринен платъ. Освенъ центровитѣ чети, съставиха се още две районни чети отъ по около 150 души — за Пополето подъ войводството на Ив. Поповъ и за Корещата — Митре Влаха. Състави се една наказателна чета, съ която се движеха началницитѣ Л. п. Трайковъ, В. Чакаларовъ, М. Розовъ и Михаилъ Николовъ.

Първиятъ день, 20 юлий, мина въ мобилизиране на въорженитѣ сили. Презъ нощьта отдѣлни команди скжсаха телеграфнитѣ съобщения и изолираха града.

На 21 трѣбваше да се нападне гарнизонътъ отъ 120 войника въ с. Вишени. Стрелбата противъ петнадесетина войници, срещнати отъ отряда на Ив. Поповъ, идещъ откъмъ Шестеово, накара гарнизона да се затвори въ квартиритѣ си и да открие огънь. Докато едни отъ селскитѣ чети се сражаватъ, ека отъ стотици гърла пѣсеньта «Боятъ настана, тупатъ сърдца ни» . . . Пристига Ив. Поповъ съ отряда си, тържествено посрещнатъ отъ селянитѣ. Пристигатъ следъ него и Чакаларовъ, Митре Влаха и др. Въ разгара на сражението, когато четницитѣ се мжчатъ да подпалятъ съ газь аскерскитѣ квартири, задава се откъмъ костурския пжть друга войска и се зачува турска тржба. Едно недоразумение решава борбата. Четитѣ, повѣрвали на донесението, че костурската войска наближава Вишени, се отдрѣпватъ къмъ съседното село Блаца, за да се укрепятъ, а гарнизонътъ, възползуванъ отъ затишието, напусна селото и въ паника се разбѣга къмъ Костуръ, като повлѣче и идещето на помощь войсково отдѣление отъ 80 души. Въ Вишени възстаницитѣ взеха първата плячка: две маузерови пушки, много патрони, сухаръ, оризъ и др. хранителни припаси. Тукъ паднаха и първитѣ турски жертви.

Преди това, отрядътъ на Ив. Поповъ, отивайки въ Вишени, срещна между последното село и Шестево 50 души жервенци, връщащи се отъ пазаря въ Костуръ. И педесеттѣ помаци станаха жертва на страшната омраза, която българскитѣ села отъ Корещата хранѣха къмъ помашкото село Жервени.

Сжщиятъ день войводата на мокренския центъръ Ник. Андреевъ (Алай бей), безъ да дочака съсрѣдоточаването на достатъчно сили, споредъ плана, нападна съ 150 възстаници гарнизона въ градеца Клисура (Влахо-Клисура), но бѣ отблъснатъ съ шесть жертви. На другия день, 23 юлий, около градчето бѣха съсрѣдоточени къмъ 600 възстаници. Единъ възстанически отрядъ изненада и разби идещата откъмъ Кайляри войска и плени обоза ѝ (15 коли съ храни, котли за готвене, платница, храни и пр.) Другъ възстанишки отрядъ, идещъ откъмъ с. Куманичево, прогони педесетина войници отъ укрепенитѣ имъ позиции извънъ града. Борбата продължи сколо три-четири часа. Гарнизонътъ отъ 300 души не издържа настжплението и напусна градеца. Отрядитѣ влѣзоха съ развѣти знамена, съ ура и пѣсни и се построиха на площада. Населението ги посрещна най-радушно. Чакаларовъ, Кляшевъ и Поповъ държаха речи на момчетата и гражданитѣ. Кузо п. Диневъ обясни на гръцки, че борбата се води за освобождението на всички християнски народи и нѣма да спре докато общото отечество — Македония не извоюва своята автономия. Мжже, жени и деца — —всички жители на това влашко градче — изпратиха тая речь съ «ура», което въ действителность бѣше нѣщо като «уля»: така можеха да го произнасятъ клисурскитѣ власи.

Вечерьта възстаницитѣ заеха всички страте-

гически височини надъ Клисура, очаквайки нападение. Четитѣ останаха още два дни въ града, отпочинаха си и си набавиха всичко потрѣбно. Въ мюдюрлука възстаницитѣ намѣриха между друго пушки «Гра», взети отъ убити четници и четири хубави обездни коня, които се поднесоха въ даръ на началницитѣ. Цѣлата архива биде изгорена.

Отъ 23 юлий до 14 августъ Клисура остана въ владение на възстаницитѣ. «Ние па и околнитѣ български села си ходѣхме на пазаръ въ Клисура като въ нашъ градъ — разказва Ив. Поповъ — до 14 августъ бѣхме пълни господари, денемъ и нощемъ тржбѣхме, пѣехме, знамена се развѣваха, което се виждаше отъ Костуръ».

Докато възстаницитѣ се сражаваха около Клисура, голѣмото помашко село Жервени въ другия край на околията, Корещата, бѣше въ пламъци. Това село, врѣзано като клинъ всрѣдъ съседнитѣ български села и дало прочути катили, първо изпита отплатата на възстаналата рая. Единъ голѣмъ отрядъ, предвожданъ отъ Л. п. Трайковъ, го огради на 23 юлий и му предложи да предаде всичкото си оржжие. Жервенци отвърнаха съ стрелба, убиха две момчета и четири раниха. Цѣлото село биде опожарено, десетки негови жители избити, другитѣ разпръснати.

Три дена по-късно въ Смърдешъ бѣха съсрѣдоточени около 700 възстаници. Грознитѣ развалини на това мжченическо село, три пжти нападано, опожарявано и клано до възстанието, зовѣха за отмъщение. Чакаларовъ, Поповъ, Кляшевъ припомниха на момчетата миналитѣ народни страдания и сочейки имъ развалинитѣ, извикаха: «Д о й д е и нашиятъ редъ да отплатимъ за загиналитѣ братя и за обезчестенитѣ наши жени и дъщери!»

Падаше се да понесатъ отплатата съседната Капещица и нахийскиятъ центъръ Билища, чиито жители бѣха деловни участници въ всички опожарявания и плячкосвания на Смърдешъ. На другия день, 28 юлий, тая възстаническа сила, разгъната въ вериги и съ четири знамена, настжпи едновременно срещу селото Капещица и нахийския центъръ Билища. Лѣвиятъ центъръ мина презъ опразднената Капещица и напредна къмъ Билища. Дѣсниятъ флангъ мина презъ Въмбелъ и Врѣбникъ, изтиквайки отпреде си неприятелскитѣ патрули и приближи градеца. Огъньтъ се разви по цѣлата линия. Неприятелтъ биде изтласканъ отъ преднитѣ си позиции. Около 900 войници и 300 въоржжени арнаути, окопани на прекрасни позиции надъ г р а д е ц а и залостени въ крайнитѣ кжщи, се сражаваха отчаяно и държеха възстаницитѣ на разстояние. За да се атакуватъ трѣбваше да се мине единъ долъ и да се поеме после една стръмнина. Началството не се реши на такива жертви и съ настжпването на нощьта възстаницитѣ се върнаха въ Смърдешъ съ двама убити и единъ раненъ.

На 29 отрядътъ се дигна и се отправи бързо къмъ Джмбени: аскеръ отъ 1,000 души съ горска артилерия, дошелъ отъ Костуръ, опожарилъ селото, избилъ нѣколцина селяни и поставилъ на тѣсно мѣстната чета. Минавайки презъ Косинецъ, четитѣ срещнаха косинскитѣ домочадия, напуснали селото си, застрашено отъ участьта на Джмбени. Поповъ ги окуражи, като имъ каза, че турцитѣ ще бждатъ изгонени. И не ги излъга. Възстаницитѣ бидоха посрещнати съ пушечна стрелба и съ гранати отъ двата горски топа, които турцитѣ бѣха успѣли вече да покачатъ на върха «Бѣлата леска». Отлични познавачи на тия мѣста, кждето и другъ пжть бѣха се сражавали, възстаницитѣ бодро заеха върховетѣ «Тиза», «Франговица», «Арамийскитѣ падини» и «Локвата». Едно отдѣление съ прибѣжки се приближи къмъ «Бѣлата леска» и съ залпове застави двата топа да млъкнатъ. Започна се после общо настжпление и турцитѣ бидоха подгонени къмъ опожареното село Джмбени. Така гонена по петитѣ, съ непрестанни викове «ура», войската се спаси само бла-

Бележити водители на Илинденското възстание: Борисъ Сарафовъ, Василъ Чакаларовъ, Лазаръ п. Трайковъ, Пито Гули и Пандо Кляшевъ

годарение на настжпилата нощь и въ безпорядъкъ се прибра въ Костуръ. Опожаряването на Джмбени костува на турцитѣ повече отъ 20 убити и двама пленници, между които и сигналиста имъ.

Тая победа бѣ помрачена отъ известието, че сжщия день аскеръ и башибозукъ е излѣзълъ отъ Билища и изгорилъ близкото село Врѣбникъ, като убили и двама души — мжжъ и жена.

Въ Джмбени, следъ победата, Горското началство реши да предприеме, комбинирано съ леринскитѣ възстаници, нападение на гарнизона въ с. Псодери и на кулата въ самия песодерски проходъ. Презъ тоя проходъ, на Биглата,* минава шосето Леринъ—Корча.

На 14 августъ призори отрядътъ отъ 600 — 700 души се намираше подъ самата кула. Първата чета, излѣзла на височината, се натъкна на аскеръ, който отиваше да заеме сжщата позиция. Започна се престрелка и двете страни побързаха да се настанятъ по височинитѣ. Турцитѣ, предизвестени види се отъ нѣкое свое око, бѣха се приготвили да посрещнатъ нападението съ около 2,000 души войска, артилерия и кавалерия. Възстаницитѣ пъкъ разчитаха на изненада, пресмѣтайки неприятелската сила на 300, най-много 400 войника. Пропадането на плана, обаче, не намали волята имъ за борба. Тѣ бързо се укрѣпиха на височинитѣ «Копачката», «Гьорова глава» и «Езерцето». Леринскитѣ чети, предвождани отъ Георги попъ Христовъ, заеха «Кирчова долина», «Голѣмъ Рундзелъ» и «Малъкъ Рундзелъ» надъ с. Търсье. Турцитѣ атакуваха стремително. Но тѣхната стрелба съ гранати и шрапнели не бѣше ефикасна. До обѣдъ тѣ можаха да завзематъ само височината «Езерцето», но отстжпилитѣ отъ тамъ възстаници се прехвърлиха на «Голѣмия Рундзелъ», при леринци и застрашиха турския флангъ. Следъ обѣдъ нападателниятъ имъ устремъ бѣ пречупенъ. Не имъ помогна и кавалерията, която имъ дойде на помощь и която възстанишкиятъ отрядъ на нѣколко пжти разпръсна. Пѣснитѣ и урата, които се подемаха отъ връхъ на връхъ, ясно говорѣха на неприятеля за суетността на неговитѣ усилия. Въ сражението на Биглата не липсваха и игри. По едно време кавалериститѣ се опитаха да приближатъ позицията «Гьорова глава», подкарвайки предъ себе си едно стадо отъ говеда. Но възстанишкитѣ куршуми обърнаха въ яростенъ бѣгъ нещастнитѣ животни, които повлѣкоха съ себе си и кавалериститѣ. Щомъ се мръкна, войската, отчаяна отъ неуспѣха и отъ многото свои жертви (не по-малко отъ четиридесеть) напусна височинитѣ и се отправи за Леринъ. Слѣзоха отъ позициитѣ си и възстаницитѣ и потеглиха къмъ укрѣпената кула, при село Псодери. Аскеръть ги посрещна съ стрелба. Тукъ началницитѣ констатираха, че хората имъ сж капнали отъ умора. Атакуването не бѣше мислимо. Отрядътъ се оттегли.

Въ сражението на Биглата паднаха 6 въстанници убити и трима ранени. Между последнитѣ бѣ и Митре Влаха, чиято позиция бѣ атакувана на ножъ отъ турцитѣ.

Отстжпващиятъ къмъ Леринъ аскеръ, минавайки презъ Арменско, запали селото и извърши жестокости, които спадатъ къмъ най-страшнитѣ презъ възстанието.

На костурскитѣ водители главно се дължи и успѣшното нападение на голѣмата клашка паланка Невеска, едно отъ най-високитѣ селища въ Македония. На 12 августъ сутриньта Невеска бѣ обградена отъ всички страни. Къмъ обѣдъ възстаницитѣ започнаха да стѣсняватъ обржча, пълзейки между височинитѣ, покрай самитѣ турски караули. Едно отдѣление, отъ стотина войници спокойно се отправи по шосето къмъ Леринъ. Другата войска бѣ разположена на чадъри край Невеска и вжтре въ казармата. Наближили на 600 крачки до чадъритѣ, възстаницитѣ чакаха съ притаенъ дъхъ. Оставаха още три часа до мръкване, когато се даде първия изстрелъ. Тржбата засвири за настжпление. Последва залповъ огънь срещу чадъритѣ. Ив. Поповъ нахълта съ едно отдѣление въ града. Ник. Андреевъ настжпи и навлѣзе откъмъ югъ. Усилена стрелба се завърза около казармата. Настжпи живописенъ хаосъ. Докато едни отъ възстаницитѣ стреляха по отстжпващитѣ войници, други се разправяха съ сражаващата се войска въ казармата. Вжтре въ града възстаницитѣ попаднаха подъ огъня на другаритѣ си и на нѣколко пжти стана нужда да се отстранява недоразумението чрезъ пѣсни и «ура». Ив.Поповъ съ извадена сабя посрещна Чакаларова и му доложи, че Невеска е превзета. Момчетата запѣха. Възползувани отъ настжпилия мракъ, войницитѣ се измъкнаха презъ една задна вратничка, неизвестна на възстаницитѣ. Завземането на мюдюрлука донесе нови приятни изненади на победителитѣ. Тамъ се откриха още десетина аскерлии, скрити въ хамбара за жито. Четиридесеть нови маузерови пушки, нѣколко хиляди патрони и цѣлъ складъ отъ хранителни припаси.

Така се свърши тая славна акция. Възстанишката тактика да започватъ настжпленията си обикновено късно следъ обѣдъ, тукъ облагодетелствува неприятеля. Гарнизонътъ отъ 300-400 души можа да се измъкне откъмъ източната страна, възползуванъ отъ настжпването на нощьта. При все това, проявената ловкость, благодарение на която възстаницитѣ можаха да се промъкнатъ до самитѣ аскерски чадъри и неудържимиятъ устремъ на борцитѣ, заловеното оржжие, взетитѣ пленници, — всичко това съставя една отъ найблѣскавитѣ страници на възстанието отъ 1903 година. Въ Невеска паднаха двадесетина турци. Въз-

*) Тая мѣстность, наречена «Бигла», нѣма нищо общо съ планината Бигла между Битолско, Охридско и Демиръ-Хисарско.

станицитѣ имаха само единъ убитъ и нѣколцина ранени.

Сѫщата нощь, следъ като подпалиха казармата и подоколийското управление и унищожиха телеграфната станция, възстаницитѣ се раздѣлиха. Костурскитѣ чети се прибраха въ своята опорна база — върха Върбица, надъ Загоричани. Леринскитѣ чети, въ чийто районъ спадаше Невеска, останаха наоколо. Леринчани, виждайки, че войска отъ никѫде не иде, повикаха костурскитѣ си другари отъ Върбица, за да отпразднуватъ заедно победата си въ 6 хилядния влашки градецъ. Предложението съблазни костурчанитѣ, но сѫщия день отъ Костуръ потегли къмъ Върбица многохилядна войска. Това ги застави да се откажатъ отъ всѣкакви праздненства. Отъ тоя день настана обратъ въ военното щастие. Инициативата мина въ рѫцетѣ на неприятеля.

Въ Костурско възстанието бѣ масово. Въ дветѣ северни части на околията, Корещата и Пополето, цѣлото население се дигна на кракъ и свърза сѫдбата си съ подетата борба. Командуването, още презъ първитѣ дни, взе въ рѫцетѣ си инициативата и не я изпусна презъ цѣлия нападателенъ периодъ на възстанието — до срѣдата на августъ. Въ своя нападателенъ устремъ то действуваше съ мълниеносна бързина и почти всѣкѫде съ голѣми отряди. Затова и отбеляза блѣскави успѣхи. Духътъ на инициативата не го напусна както ще видимъ и после, когато околията биде наводнена отъ войски и мѣстнитѣ планини станаха тѣсни за борцитѣ.

Възстанието въ Леринско

Унищожението на Папанчевата чета (26 V. 1903 г.) нанесе силенъ ударъ на тоя районъ. Новоназначеният районенъ началникъ Георги попъ Христовъ настояваше предъ Главния щабъ за поголѣмо отлагане на възстанието, та да може да привърши приготовленията и обучението.

Окрѫжното и възванията тукъ се получиха три дни до възстанието, така че навсѣкѫде можаха да бѫдатъ своевременно разпратени. Отъ петтѣ възстанали околии на Битолскиятъ вилаетъ само въ Леринско биде спазено точно решението на Смилевския конгресъ относно партизанския характеръ на възстанието. Благодарение, може би, на многото преживѣни съсипателни аферн и на значителното количество заловени пушки, леринското районно началство мобилизира всичко около 500 души, по 10, 20 и повече души отъ село. Изключение правѣше само голѣмото село Екши-Су, кѫдето се дигнаха стотина души. Населението остана докрай изъ селата си.

Възстаницитѣ тукъ имаха две бази отъ дветѣ страни на Леринското поле: едната — Буфската и Нередската планини, на северозападъ и югозападъ отъ Леринъ, другата — Нидже планина (югозападната ѝ часть), на истокъ отъ Леринското поле.

Макаръ и предприето съ сравнително по-малки сили, възстанието тукъ произведе силно впечатление, понеже първата нощь, едновременно и въ двата района на околията, се извършиха множество акции. Телеграфнитѣ линии, съединяващи Леринъ съ Битоля и съ нахийскитѣ центрове Суровичево, Невеска и пр., бидоха скѫсани, бейски кули по чифлицитѣ бѣха нападнати; шосейни и желѣзнопѫтни мостове бѣха разрушени.

Единъ отрядъ отъ 200 души начело съ Георпопъ Христовъ, Мих. Чековъ и Алексо Турунджовъ, нападна аскерското отдѣление на екшисулийската станция, разпръсна го, като уби четирима войници и разруши съ динамитъ маказитѣ на желѣзнопѫтната линия линия. Гръмътъ се разнесе изъ цѣлото поле и скова въ страхъ всичко турско. Друга възстанишка команда разруши желѣзнопѫтния мостъ при с. Кенали.

На 22 юлий войници отъ Нередъ, Псодери и Леринъ, надъ 400 души, нападнаха възстанишкитѣ позиции въ мѣстностьта «Плоча», надъ с. Търсье. Въ продължение на осемь часа възстаницитѣ, около 200 на брой, отблъсваха успѣшно турскитѣ атаки. Вечерьта войската се оттегли съ загуби. Четитѣ не дадоха ни една жертва.

На 1 августъ сутриньта бѣ нападната мѣстната чета отъ 15 души надъ с. Битоша. Единъ отрядъ отъ 30 души възстаници се притече на помощь, но по-късно пристигна хиляденъ аскеръ, подъ напора на който възстаницитѣ отстѫпиха по височинитѣ. Войската влѣзе въ Битоша, ограби и опожари селото и изби 25 души. Следнитѣ дни възстаницитѣ се сражаваха при селата Раково и Буфъ. Въ Раково турцитѣ бѣха задържани докато се изтегли населението. Въ Буфъ мѣстната чета, командувана отъ стария борецъ Ферманъ и подкрепена отъ други отряди, сѫщо успѣ цѣлия следобѣдъ да задържи неприятеля и да спаси населението отъ сѣчь. И дветѣ села, обаче, бидоха опожаренни.

Въ източната часть на района, полето и подножието на Нидже, възстанието се ознаменува съ множество нападения на чифлишки кули, турски воденици и пр. Възстаницитѣ тукъ се командуваха отъ Лечо Настевъ Цѣровски, Тане Дзолевъ отъ Горничево, Леко Банички и др. Първото сериозно сражение се даде на 25 юлий надъ с. Горничево. То бѣ и едно отъ най-кръвопролитнитѣ: турцитѣ, около 800 души на брой, отстѫпиха подиръ шестчасова борба, като дадоха надъ 50 убити, срещу трима убити възстаници. Следъ нѣколко други сражения при Неокази, Сетино, Секулово и пр., Нидже планина остана въ владение на възстаницитѣ до срѣдата на августъ.

Изобщо, въ Леринско малкото възстанишки сили бѣха целесъобразно използувани.

———o———

Крушовската република

На тоя гиздавъ планински градъ (Крушово), прочутъ съ богатството и разкоша на разноезичнитѣ си жители и съ прохладната си кория . . . се падна да свърже името си съ едно отъ най-крупнитѣ събития презъ Илинденското възстание.

За непосветенитѣ, т. е. за грамадното болшинство отъ гражданитѣ, праздникътъ Св. Илия мина като всички праздници — съ литургия въ тритѣ църкви, съ визити и съ суетене около многото сватбени веселби. Отъ посветенитѣ въ тайната, младитѣ и готовитѣ бѣха вече по своитѣ мѣста въ нѣколкото отряди въ околнитѣ балкани и села. Останалитѣ въ града преживѣха подиръ обѣдъ минути на страшна тревога. Единъ вѣчно нетрезвенъ, но патриотиченъ тѣхенъ гражданинъ, на име Коле Чавче, получилъ сякашъ подъ влиянието на виненитѣ пари дара на ясновидецъ, се изправи предъ правителствения домъ и размахвайки червената си кърпа, вмѣсто знаме, завика въ лицето на приставитѣ и стражаритѣ: «Ура! Да живѣе Македония! Долу Турция!»

Настжпи нощьта. Градътъ постепенно утихна. Презъ това време възстанишкитѣ отряди, наброяващи около 800 души въоржжени хора, бѣха вече стѣснили желѣзния си обржчъ около Крушово, а два отряда се промъкнаха незабелязано въ самия градъ.

Къмъ полунощь се разнесе първия сигналенъ изстрелъ. Следъ мигновенъ интервалъ залпове се чуха отъ разни мѣста и стрѣснаха заспалия градъ. Чу се гърмовитото «ура», въ което се слѣ първиятъ камбаненъ звънъ откъмъ Св. Никола. Многото камбани на тритѣ градски църкви чакаха тоя звънъ, за да забиятъ съ лудъ размахъ всички изведнажъ. Непосветенитѣ граждани разбраха смисъла на тоя необикновенъ трѣсъкъ.

Правителственията домъ падна следъ кратка престрелка съ отряда на Андрей Христовъ. Два окървавени трупа лежаха предъ хюкюмата: на турския часовой и на единъ възстаникъ селянинъ съ разбитъ черепъ — първата жертва на възстанието въ Крушово.

Зазори се. Само въ казармата, обсадена отъ отряда на Иванъ Наумовъ Алябака, 60-тѣ турски войника продължаваха да се сражаватъ. Откъмъ югъ се зададе съ своя отрядъ и съ разкошно знаме Пито Гули, мѣстенъ влахъ, въ сърмена турска носня, яхналъ хубавъ жребецъ. Отрядътъ мина тържествено презъ града, шумно поздравяванъ отъ множеството и се спрѣ на «Гуменя», кждето остави знамето. Въ продължение на два часа се изпровървѣ градътъ за да се поклони на това скжпо знаме съ златенъ кръстъ отъ едната страна и съ червени букви написано «Свобода или смъртъ» — отъ другата.

Съ пристигането на Пито Гулевия отрядъ щурмуването на казармата се засили. Оградата биде напръскана съ газъ и подпалена, но войницитѣ не се предадоха, а потърсиха спасение въ конюшната. Презъ две дупки пробити въ стѣната, тѣ се впуснаха въ дола, но попаднаха подъ кръстосанъ огънь на възстаницитѣ отъ града и отъ отряда на войводата Мирче, заелъ «Спилитѣ» и «Калето». Само 17 аскерлии съ офицера си можаха да се прибератъ въ турското село Алданци. Отъ възстаницитѣ паднаха 7 убити и 5 ранени и отъ гражданитѣ 1 убитъ.

Войници и башибозуци отъ разни посоки се опитаха да помогнатъ на обсаденитѣ въ Крушово, но всички бѣха отблъснати отъ отрядитѣ, укрепени по височинитѣ около града. Мирче отблъсна предъ «Кулата» около 300 души войници и башибозукъ, дошли откъмъ Прилепското поле. Коста Христовъ разпръсна на «Липа» башибозука откъмъ Норово. Гюрчинъ на «Дени-камъкъ» обърна въ бѣгъ башибозука отъ селата Дрѣново и Пласница. Въ тия схватки паднаха нови двадесетина турци.

Въ веселие и праздненство Крушово прекара първата си свободна нощь. Всички семейства се надваряха, кое съ по-хубави гостби и баници да нагости възстаницитѣ.

На 22-23 юлий войници и башибозуци направиха нови опити да си възвърнатъ Крушово, но всичкитѣ имъ нападения бѣха отблъснати отъ укрепенитѣ по околнитѣ височини отряди.

Още на 22 слѣзе въ града Горското началство, начело съ учителя Никола Каревъ. «Временното правителство», подъ председателството на Вангелъ Дину, раздѣли управлението на шесть ведомства, които и разпредѣли между членоветѣ си, както следва: председательтъ Дину Вангелъ пое сждебното ведомство, Георги Чаче — реквизицията, Теохаръ Недковъ — финанситѣ, Хр. П. Кюркчиевъ — полицията, Дим. Секуловъ — прехраната и производството и Никола Балю — санитарната часть. Георги Чаче изпълняваше едновременно и секретарската длъжность. Управницитѣ заседаваха редовно въ голѣмото гръцко училище. Обзаведе се въ въ българското класно училище болница подъ ржководството на д-ръ Баталъ, влахъ. Саракчиитѣ и опинчарски работилници фабрикуваха трескаво царвули, патронташи, ремъци. Въ лѣярната се претопяваха всѣкакви оловени и калаени предмети, подарявани отъ гражданството, а въ арсенала, помѣщаванъ въ една частна кжща, се изглаждаха изливанитѣ куршуми, поправяха се пушки, револвери и пр. Дветѣ парни мелници мелѣха денонощно донасяното по планински пжтища жито, необходимо за прехраната на населението и възстаницитѣ; на беднитѣ семейства брашно се раздаваше безплатно.

На 27 юлий, недѣля, цѣлото гражданство, начело съ духовенството отъ тритѣ църкви, се отправи къмъ българскитѣ гробища, кждето се отслужи съвмѣстна тържествена панихида. Гробоветѣ на падналитѣ борци бѣха укичени съ живи цвѣтя. Това бѣ последното тържество на освободенитѣ.

Съставиха се революционенъ сждъ, предъ който бидоха изправени нѣколцина крушовчани, четирима гъркомани и единъ българинъ, известни на цѣлия градъ като турски шпиони. И петимата бѣха осждени на смъртъ и екзекутирани.

Въ Крушово, подъ лжчитѣ на мимолѣтната свобода и на равенството се стопиха националнитѣ омрази и зацарува миръ и братство между тритѣ християнски общини. Въ продължение на десеть дни Крушово живѣ като автономна държавица, миниатюрна наистина, но дала пльть и кръвь на оня идеалъ, който подбуди македонскитѣ българи къмъ борба противъ тиранията и ги доведе до Илиндень.

Хр. Силяновъ

ОТЗИВИТѢ НА ЕВРОПЕЙСКОТО И АМЕРИКАНСКОТО ОБЩЕСТВЕНО МНЕНИЕ ЗА ИЛИНДЕНСКОТО ВЪЗСТАНИЕ И ЗА СОЛУНСКИТѢ АТЕНТАТИ

Битолскиятъ англ. вице-консулъ М. Григоръ до генералния консулъ съръ А. Билиоти

Битоля, 4 априлъ 1903 г.

«Трудно е, да не кажа невъзможно, да се състави точна идея, до каква степень Македонскиятъ комитетъ е готовъ за действия; но общото впечатление е, че сжществува една добре дисциплинирана организация, която вече разполага съ не по-малко отъ 40,000 пушки въ тритѣ вилаети и съ единъ складъ отъ муниции, доста голѣмъ» и пр.

(Синята англ. книга, стр. 48 №60)

*

«Нищо не ангажира повече отговорностьта на силитѣ отъ това, че се даватъ на Абдулъ Хамида съвети за насилническо потушаване на възстанието. Европа не може да даде *картъ бланшъ* на Султана. Вече и това е твърде много, гдето думи на нещастни дипломати могатъ да бждатъ претълкувани не само въ смисълъ на бѣло пълномощно, ами и като предизвикателство къмъ пагубна енергия. Напраздни сж всѣкакви препирни и разсжждения. За всѣки прямъ и непредвзетъ умъ всички събития, които сж се развили и се готвятъ въ Македония, съ блѣскава и необорима очевидность доказватъ, че идеята за единъ европейски контролъ се налагаше не само, за да се бди върху лоялното и искрено изпълнение на реформитѣ, но и да се предупреди, чрезъ умѣстно употрѣбление на сила, едно ужасно избухване на враждебни варварства».

(Парижкиятъ в-къ «Танъ» отъ 5 априлъ 1903 год.)

*

«Арестуването на християни, предимно отъ българска народность, продължава. Затворътъ въ Канлж-куле и стантѣ на крепостьта Еди-куле сж препълнени съ затворници, държани подъ строга стража. На затворницитѣ сж вързани ржцетѣ и краката. Оковани сж по двама единъ за другъ».

«Нашиятъ градъ (говори се за градъ Солунъ и атентатитѣ презъ м. априлъ сжщата година върху Отоманската банка, парахода «Гвадалквивиръ» и пр.), се намира още подъ ужасното впечатление на недавнашнитѣ случки. Търговия и движение престанаха. Чужденцитѣ отбѣгватъ града, кждето убийствата и атентатитѣ съ бомби сж на дневенъ редъ. Чужденецътъ, който идва тукъ, рискува да бжде арестуванъ безъ всѣкаква причина».

(Виенскиятъ в-къ «Информасионъ» отъ 22 май 1903)

*

«Въ Солунъ се извърши едно безразборно изтрѣбление на хора, което никакви порицания и протести не могатъ да поправятъ. И азъ, който зная цената на кръвьта, оплаквамъ и проклинамъ станалото повече отъ в с ѣ к и другъ. Но азъ запазвамъ негодуванието си за онѣзи почтени автори, които отъ 50 години насамъ тласкаха македонцитѣ къмъ тоя безизходенъ пжть. Колкото се отнася до динамитаритѣ, азъ не мога да забравя, че тѣ, носейки бомбитѣ, знаеха че отиватъ на смърть. Безъ стѣснение тѣ проливаха кръвьта на другитѣ, но безъ колебание тѣ дадоха и своята».

(Ревю де Пари, У. Берардъ, кн. 12 отъ 15 юний, 1903 г.)

Браилсфордъ Х. Н.

(Изъ книгата му «*Македония*»)

«Възстанието презъ 1903 год. бѣше много повече отъ едно активно военно движение. То бѣше и една пасивна демонстрация, въ която участвуваше всичкото селско население.

Първата изненада бѣше, че това население възстана и то масово. Втората изненада за м е н е, по-поразителна отъ първата, бѣше, че всички тия страдания отъ есеньта не причиниха никакво негодуване противъ Комитета или срещу водителитѣ му. Селата останаха лоялни на Организацията, която ги потопи въ това бедствие. Ходейки по пепелищата на нѣкога цвѣтущи села или по болничнитѣ отдѣления, дето Дружеството за раздаване помощи бѣше събрало раненитѣ жени и деца, имаше минути, когато човѣкъ се изкушаваше да проклина цѣлата идея за възстание, да мисли, че никакво предизвикателство не би могло да оправдае даже и физическитѣ страдания, които се заключаватъ въ такава придобивка. Но всички тия разсжждения бѣха на единъ чужденецъ. Тѣ рѣдко влизаха въ главитѣ на самитѣ македонци. Не се чуваше никакъвъ упрекъ, никакво обвинение на Комитета, никакво съжаляване за едно, повидимому, напраздно положено усилие. Въ Костурската болница болнитѣ въ мжжкото отдѣление при оздравяването си отъ болести, причинени отъ мжчнотии и излагане на суровоститѣ на времето, съ възхищение говорѣха за бждещитѣ си планове и за борбата, която мислѣха да подновятъ, щомъ здравето и пролѣтьта представяха сгоденъ случай.

Въ Охридъ, дето крайната сиромашия и тиранията на албанцитѣ сж направили българскитѣ селяни особено убити духомъ, невинни и унижени, азъ съмъ чувалъ доста стари хора да заявяватъ, че, ако Комитетътъ издаде заповѣдь за нова борба презъ лѣтото, тѣ безъ колебание ще се подчинятъ на нея.

И не бѣше мжчно да се обясни това тѣхно поведение. Вѣковни угнетения сж приучили българитѣ да страдатъ. Тѣ едвамъ сядатъ да разсжждаватъ за причинитѣ, които каратъ притеснителитѣ имъ така да действуватъ. Тѣ сж престанали да разсжждаватъ и размишляватъ. Тѣ могатъ само да страдатъ и да негодуватъ. Колкото подобре човѣкъ познава македонскитѣ българи, толкова подобре той уважава тѣхния патриотизъмъ и куражъ. Тѣзи добродетели не се проявяватъ въ вънкашенъ блѣсъкъ и парадиране. Тѣ сж израсли на една робска почва, между едно сдържано и немечтателно племе».

*

«Борбитѣ на македонцитѣ сж единъ стремежъ къмъ свобода на единъ ясно обособенъ и съзнателенъ народъ».

(Съръ Едуардъ Бойлъ — въ «Контемпорери Ревю» юний 1927 год.)

*

«Всѣки може да мисли за македонцитѣ както си иска, но никой не може да отрече, че тѣ се борятъ геройчно за своята свобода».

(Виенскиятъ в-къ «Ди Цайтъ» отъ септемврий 1903 год. въ статията си «Възстанието въ Македония»)

Лейди Елионоръ Ф. Б. Гроганъ

«Възстанието бѣше едно народно движение, въ което македонскитѣ жени и деца взеха участие съ сѫщата храбрость и ентусиазъмъ, както и мѫжетѣ и презъ време на което тѣ всички еднакво страдаха. Бориха се, за да си извоюватъ свобода следъ вѣковно робство — свобода да живѣятъ самостоятеленъ националенъ животъ, съ свои църковни институти, както и да говорятъ на майчинния си езикъ.

Народътъ даде голѣми жертви и страда жестоко, но при все това духътъ му остана несломенъ. Картината, която представляваше Македония въ 1903 год., не може никога да се замъгли въ паметьта на тѣзи, които сами видѣха всичко това».

(Сборникъ «Илиндень», г. 1921, стр. 23) .

*

Леонъ Ламушъ

«Съ многочисленната си армия, съставена отчасти отъ редифи, дошли отъ Анадола, турцитѣ трѣбваше непременно да се справятъ съ това възстание (Илинденското), обаче, усмиряването причини още повече загуби, отколкото самото възстание. Много села и даже малки градове като Крушово, не далече отъ Битоля, бѣха разрушени изцѣло или отчасти. Както винаги е ставало въ подобни случаи, едно голѣмо число жители отъ двата пола бѣха избѣгали въ България.

Турскитѣ власти бѣха уплашени отъ могѫществото, стегнатостьта и интелигентния съставъ на революционната организация, наречена Вѫтрешна организация. Макаръ националнията характеръ на тази последната да бѣше чисто български, нейната цель бѣше създаването на едно автономно македонско управление и нейниятъ девизъ: «Македония за македонцитѣ».

«Действията на комитетитѣ сѫ още повече парализирани отъ войната, която гръцкитѣ първенци и гърчеющитѣ се имъ обявиха, отъ като последнитѣ се почувствуваха поддържани отъ властьта: навсѣкѫде тѣ служатъ за доносчици противъ българитѣ. Даже гръцкитѣ власти въ Битоля не се боятъ да насърдчаватъ това поведение и да вематъ страната на турцитѣ срещу тия християнски населения, които тѣ претендиратъ да присъединятъ единъ день къмъ Гърция.

Макъ Шублие, френски консулъ въ Битоля, въ рапорта си отъ 4 май 1902 год.)

*

«Една отъ фазитѣ на македонското възстание, която най-много изненадва, е становището на гърцитѣ християни въ Македония, които се побратимявали съ турцитѣ срещу своитѣ братя по религия — българитѣ; а така сѫщо и изявленията на Атина, която взима страната на турцитѣ и съветва македонскитѣ гърци да предаватъ революционеритѣ на турскитѣ власти».

(В-къ «Индепендентъ» отъ 20 августъ, 1903 год.)

*

Въ Италия, която изпрати своитѣ синове да умиратъ за гърцитѣ по височинитѣ на Фарсала и Домокосъ, много неприятно впечатление е направило известието, че Гърция е наклонна да действува задружно съ Турция, за да попрѣчи на освобождението на македонцитѣ.

Гърция ще се самоубие и ще изгуби всички симпатии на Европа, ако действува заедно съ Турция, за да попрѣчи на македонскитѣ християни да отхвърлятъ туй жестоко турско иго.

Всички симпатии на италиянската демокрация сѫ на страната на угнетенитѣ».

(Римскиятъ дописникъ на в-къ «Л'Юропинъ» — 1903 г.)

*

«Лъжа е, че Македония иска да увеличава коя да е съседна държава въ вреда на съперницитѣ, които отъ завистъ не се колебаятъ да искатъ продължение на статуквото, нежели едно решение, противно на тѣхнитѣ егоистични аспирации. Въ всѣки случай, отъ Европа зависи и само отъ нея, да тури край на българо-македонскитѣ интриги, ако подобни сѫществуватъ, като се постави на почвата на Берлинския трактатъ и да изпълни онія задължения, подъ които стои нейния подписъ».

(В-къ «Танъ» отъ 27 августъ 1903 год.)

*

Американското списание «Харпърсъ Уйкли» отъ 16 VI 1903 год.

«Неотдавнашнитѣ случки въ Солунъ позволяватъ да се каже, че македонскиятъ въпросъ е пълненъ съ експлозивни елементи. . . Не преди дълго врме Америка се намѣси по въпроса за прилагането на Берлинския договоръ въ Армения. Този прецедентъ би оправдалъ една интервенция въ сърдечно подпомагане на Русия и Австрия за полза на онѣзи клаузи отъ Берлинския договоръ, които гарантиратъ добро управление на Македония».

*

«Възстаническитѣ чети се борятъ противъ найлошото управление, каквото сѫществува на тая земя».

(Баучеръ въ броя отъ 13 юлий на в. «Таймсъ» въ отговоръ на Балфура)

*

Генералния консулъ въ Солунъ до английския посланикъ въ Цариградъ

Солунъ, 4 августъ 1903 г.

«Пѫтници, пристигнали съ вчерашния влакъ, съобщаватъ, че жителитѣ на селата Церово, Баница, Екши-Су и Пѫтеле сѫ възстанали и се присъединили къмъ възстаническитѣ чети; а женитѣ и децата забѣгнали въ планинитѣ.

Отъ горното излиза, че се прави опитъ, за да се съсрѣдоточатъ действията въ планинскитѣ околии на Караджово (Мегленъ, Воденъ, Енидже и Геврегли и да се предприеме едно общо възстание на българскитѣ села»).

(Англ. синя кн., стр. 248, №284)

*

Сѫщия до сѫщия

Солунъ, 24 юлий 1903 г.

«Жителитѣ отъ българскитѣ села на околията Геврегли все повече и повече подпадатъ подъ влиянието на възстаницитѣ, които по тоя начинъ получаватъ голѣмо число отъ новобранци.

Очакватъ се голѣми възстанически чети отъ вънъ и населението да грабне оръжието».

(Англ. синя книга, стр. 257, №306

ОТЪ ИЛИНДЕНСКОТО ВЪЗСТАНИЕ ДО БАЛКАНСКАТА ВОЙНА

Опититѣ на Великитѣ сили да подобрятъ положението въ Македония. — Проекта за автономна Македония. — Срещитѣ въ Мюрщегъ и Ревалъ. — Младотурската революция (хуриетътъ). — Временното спиране на революционната борба. — Основаване на български конституционни клубове въ Македония. — Обезоржителната акция. — Новъ революционенъ подемъ. — Балканската война

Илинденското възстание, което бѣ потушено съ голѣми жестокости отъ страна на турцитѣ, направи силно впечатление въ Европа и Америка. Въ Лондонъ, Парижъ и Римъ бѣха устроени специални митинги, на които се гласуваха протестни резолюции срещу турскитѣ жестокости. Подъ натиска на общественото мнение въ Англия, тогавашниятъ великобритански външенъ министъръ приготви програма за въвеждането на специални реформи въ Македония. На 30 септ. 1903 г. въ гр. Мюрщегъ (Австрия) се състоя историческата среща между руския императоръ Николай II и австрийския императоръ Францъ Йосифъ. На тая среща присѫтствуваха и министъръ-председателитѣ на Русия и Австрия. Последнитѣ изработиха въ Мюрщегъ проектъ за нови реформи въ Македония. Тоя проектъ, който се отличаваше твърде много отъ проекта на английския външенъ министъръ, бѣ по-приемливъ за Високата порта. Докато английскиятъ проектъ предвиждаше назначаването на отдѣленъ губернаторъ на Македония и то християнинъ, въ Мюрщегъ бѣ предвидено следното: а) да се назначатъ при Хилми паша (главниятъ инспекторъ на Македония) двама агенти (руснякъ и австриецъ), които да бдятъ за точното прилагане на реформитѣ; б) Великитѣ сили да изпратятъ офицери, които да реорганизиратъ турската полиция; в) да се дадатъ помощи на християнитѣ, които сѫ загубили своитѣ имоти и жилища презъ възстанието; г) опожаренитѣ отъ турскитѣ войски и башибозуци християнски села въ Македония да бѫдатъ освободени отъ всѣкакъвъ данъкъ за една година; д) да се реорганизиратъ административнитѣ и сѫдебни учреждения въ Македония съ огледъ да се разшири мѣстното самоуправление и т. н.

На 22 октомврий проектътъ бѣ връченъ на турското правителство. Следъ единъ месецъ (на 25 ноемврий) Високата порта се съгласи да го приеме и обеща на посланицитѣ въ Цариградъ, че ще приложи мюрщегскитѣ реформи. Умѣло използувайки съперничествата между Великитѣ сили, турското правителство продължи своята политика на обещания и отлагания. По това време турцитѣ, за да отслабятъ дѣлото на ВМРО, започнаха да допускатъ въ Македония сръбскитѣ чети, изпращани отъ сръбскитѣ правителства съ пропагандаторска цель. Високата порта, както е известно, покровителствуваше и гръцкитѣ андартски банди, които върлуваха въ Костурско и Леринско.

На 19 априлъ 1904 год. въ Солунъ пристигнаха европейскитѣ офицери, които трѣбваше да реорганизиратъ турската джандармерия и да покровителствуватъ християнското население въ Македония. Н. Суринъ и френскиятъ полковникъ Леонъ Ламушъ оставиха неизличими спомени между народа въ Македония. Тѣ застанаха на страната на угнетенитѣ и съ благородна ревность защищаваха справедливата кауза на македонскитѣ българи. Като защитници на правдата се отличиха и италиянскитѣ офицери, които действуваха въ Битолския окржгъ, а именно — полковникъ Лоди и капитанъ Лучи.

Турцитѣ покровителствуватъ сръбскитѣ чети и гръцкитѣ андарти

Презъ 1904 год. положението на българския елементъ въ Македония, въпрѣки присѫтствието на европейскитѣ полицейски инструктори, бѣ станало непоносимо. Презъ месецъ декемврий 1904 год. френскиятъ посланикъ въ Цариградъ докладва на своето правителство за крайната бавность, съ която се извършва реорганизацията на джандармерията и за лошата воля, която се проявява отъ турското правителство относно прилагането на Мюрщегскитѣ реформи.

За отслабване на съпротивителната сила на българския елементъ въ югозападна Македония (Костурско, Леринско и др.) турскитѣ власти покровителствуваха гръцкитѣ андартски чети, които принуждаваха насилствено екзархийскитѣ села да минатъ къмъ патриаршията. На 26 ноемврий 1904 г. една отъ гръцкитѣ андартски банди нападна село Зелениче (Леринско) и изби 13 души невинни селяни. На 7 априлъ 1905 г. бѣ нападнато отъ гръцки андарти село Загоричани. Гръцката банда запали селото, уби 60 души невинни селяни и закла учителя и селския свещеникъ.

Срещата въ Ревалъ. — Проектътъ за автономна Македония

На 10 юний 1908 год. рускиятъ императоръ Николай II и английскиятъ краль Едуардъ VII се срещнаха въ Ревалъ. Тамъ тѣ се споразумѣха относно нуждата отъ сериозни реформи въ Македония. Съгласно ревалския планъ, предвиждаше се създаването на автономно управление въ Македония.

ституционенъ клубъ въ Солунъ. На 20 септ. с. г. въ Солунъ се откри първиятъ конгресъ на българскитѣ конституционни клубове въ Македония.

Временно спиране на революционната борба

Ржководителитѣ на Революционната организация, за да дадатъ доказателство предъ свѣта за готовностьта на македонското население да се откаже отъ революционнитѣ методи на борба, щомъ като на това население се гарантиратъ националнитѣ му, религиозни и политически правдини, заповѣдаха прекратяването на нелегалната борба. Македонскитѣ българи, обединени въ своитѣ конституционни клубове, продължиха да се борятъ съ легални срѣдства за извоюване на една напълно автономна Македония. Конституционнитѣ клубове, между другото, бѣха издигнали и следнитѣ искания: а) «групиране на новитѣ националности въ нови административни единици, по възможность по-еднородни съ областно самоупрнвление»; б) образование на матеренъ езикъ; в) всеобщо и тайно гласуване и т. н. Българскитѣ конституционни клубове издаваха свой вестникъ и множество брошури. Следъ хуриета започнаха да излизатъ вестницитѣ: «П р а в о», «Конституционна заря» и списанието «Културно единство».

Младотурскиятъ комитетъ се стрѣсна отъ националния и културенъ подемъ на българския елементъ въ Македония. На 16 августъ 1909 год. турскиятъ парламентъ гласува специаленъ законъ, който ограничаваше дейностьта на конституционнитѣ клубове. Съ тая мѣрка се целѣше само една цель, а именно — да се ограничи свободното национално развитие на българитѣ въ туционнитѣ клубове. Т а я мѣрка преследваше конституционни клубове наскоро следъ това бѣха обискирани, а нѣкои отъ тѣхъ бидоха затворени.

Подиръ това посегателство върху правата на българ́ския елементъ дойде обезоржжителната акция презъ 1910 год. Тогава бѣха извършени страшни изтжпления върху българитѣ въ Македония. Около 5,000 души бѣха жестоко бити, 73-ма умрѣха и осакатѣха отъ изтезания, а надъ 2,000 души бѣха принудени да избѣгатъ въ България. При това положение, Революционната организация, която бѣ преустановила дейностьта си само временно, се яви отново на сцената. Като реакция срещу терора на младотурцитѣ Революционната организация пое нова тактика на борба. Тя започна сега да си служи съ атентатитѣ. Революционната борба въ Македония закипѣ отново. Четитѣ започнаха да бродятъ македонскитѣ планини и да закрилятъ населението отъ турски издевателства. По това време (следъ обезоржжителната акция) между ржководителитѣ на ВМРО ярко изпъкна величавата фигура на безсмъртния Тодоръ Александровъ.

Вследствие на засиления турски тероръ въ Македония, къмъ края на 1911 год. отношенията между България и Турция бѣха значително изостренн. Подиръ динамитнитѣ атентати по желѣзнопжтнитѣ линии Солунъ—Скопйе и Солунъ — Сересъ, всрѣдъ чаршията въ Щипъ избухна една бомба. Отъ експлозията бѣха убити двама турци и единъ българинъ. Тая случка даде поводъ на турцитѣ въ Щипъ да се нахвърлятъ срещу българитѣ. Озлобени турци (между които имаше стражари и чиновници) избиха (на 21 ноември) 20 души и раниха надъ 260 души. Известието за това злодеяние произведе потресно впечатление въ България. На 4 дек. с. г. македонската емиграция въ София бѣ свикана на протестенъ митингъ. Говорителитѣ проф. Ив. Георговъ и Д-ръ Владовъ апелираха за съкрушителенъ ударъ срещу турската тирания въ Македония. Въ английската преса се появиха остри нападки срещу изтжпленията на младотурския режимъ. Лондонскиятъ «Таймсъ» въ броя си отъ 5 януарий 1912 год. обърна внимание върху обезпокоителното положение на Близкия изтокъ. «Но влошаването нѣма да дойде отъ съседнитѣ на Турция държави — подчертаваше меродавниятъ лондонски вестникъ — а опасността лежи въ очакваното влошаване на вжтрешното положение на самата Отоманска империя».

На 25 януарий 1912 год. британскитѣ епископи, подъ председателството на Кентерберийския архиепископъ, отправиха до султана с л е д н и я протестъ:

> «Задушаване на всѣкаква политическа свобода, ужасни мжчения при обезоржжаването, безчовѣчно прилагане на единъ безмилостенъ законъ за разбойничеството, при който семейството, роднинитѣ и съседитѣ на възстаника биватъ заточавани и ограбвани, върлуване на турски чети подъ ржководството на турски офицери, насилнически избори за народни представители — всичко това показва, че нищо по-тежко отъ живота въ Македония нѣма».

Съюзътъ между балканскитѣ християнски държави. — Тайниятъ анексъ къмъ сръбско-българския съюзенъ договоръ

България и Сърбия по това време бѣха почти готови за съвмѣстна акция срещу Турция. На 29 февруарий 1912 год. бѣ подписанъ (въ София) договоръть за приятелство между България и Сърбия. Следъ нѣколко месеци (на 29 априлъ) бѣ подписана и военната конвенция. На 16 май, пакъ въ София, бѣ подписанъ отбранителния съюзнически договоръ между България и Гърция. Къмъ сръбско-българския договоръ отъ 29 февруарий бѣ приключено едно тайно приложение. По силата на това споразумѣние «Сърбия признава на България правото на територия източно отъ Родопитѣ и рѣката Струма, а България на Сърбия, правото на територия северно и западно отъ Шаръ планина».

Чл. 2 отъ въпросния анексъ предвиждаше и следното: «Що се отнася до територията измежду Шаръ и Родопитѣ, Архипелага и Охридското езеро (значи Македония — б. н.), ако дветѣ страни се увѣрятъ, че организацията на тая територия въ особена автономна область е невъзможна предвидъ на общитѣ интереси на българската и сръбска народности, или по други външни или вжтрешни причини, то съ тая територия ще се постжпи въз основа на следнитѣ заявления: Сърбия се задължава да не дири нищо отвъдъ линията, отбелязана на приложената карта и която линия почва отъ турско-българската граница отъ върха «Голѣмъ» (северно отъ Крива-Паланка)» и т. н.

Въ безпорната зона, т. е. ония части отъ Македония върху които Сърбия не предявяваше каквито и да било претенции, влизаха и следнитѣ македонски градове: Крива Паланка, Велесъ, Прилепъ, Битоля, Охридъ, Ресенъ, Костуръ, Леринъ, Воденъ, Щипъ и т. н. Въ **спорната зона** влизаха градоветѣ: Скопйе, Тетово, Куманово, Дебъръ, Гостиваръ и др.

По силата на тайното приложение къмъ сръбско-българския съюзенъ договоръ принципа за автономна Македония бѣ изоставенъ. Въпросътъ за владението на «спорната зона» оставаше да бжде решенъ отъ руския императоръ, който бѣ опредѣленъ за арбитъръ. Дветѣ страни (Сърбия и България) се задължаваха да приематъ като окончателна граница линията, която ще опредѣли руския императоръ.

На 30 септ. (ст. ст.) 1912 год. българското правителство, отъ името на четиритѣ съюзени балкански държави изпрати остра нота до Високата порта, отъ която искаше: а) «потвърждаване етническата автономия на народноститѣ съ всичкитѣ ѝ последствия»; б) «съразмѣрно представителство въ турския парламентъ на всѣка една народность»; г) «допущане на християнитѣ въ всички обществени длъжности въ областитѣ населени съ християни»; д) «признаване на равна нога съ турскитѣ училища на всички училища въ християнскитѣ общини»; е) «задължение отъ Високата порта да не се опитва да измѣня етническия харктеръ на областитѣ въ турската империя»; ж) «преустройството на джандармерията по вилаетитѣ въ Европейска Турция подъ ефективното командуване на швейцарци или белгийци, одобрени отъ Силитѣ, подпомогнати отъ окржжни съвети, избрани отъ избирателнитѣ окржжия»; з) «учредяване при великия везиръ на единъ висшъ съветъ, съставенъ отъ равно число християни и мохамедани, който да надзирава въвеждането на тия реформи. Посланицитѣ на Великитѣ сили и министритѣ на четиритѣхъ балкански държави ще иматъ за мисия да следятъ за вървежа на работитѣ на тоя съветъ».

Горнитѣ искания бѣха отхвърлени отъ Високата порта на 2 октомврий. На 5 октомврий (ст. ст.) съюзенитѣ балкански държави обявиха война на Турция. Тоя день царь Фердинандъ бѣ въ Стара Загора. Вжрѣдъ неописуемъ ентусиазъмъ българскиятъ владетель прочете въ църквата «Св. Богородица» манифеста, съ който оповестяваше на народа обявената война срещу Турция.

Съкрушителниятъ ударъ срещу Турската империя

Бързитѣ победи на българскитѣ войски предизвикаха чувства на възторгъ изъ цѣла Европа, а така и въ Америка. На 15 октомврий лондонскиятъ «Таймсъ» писа между другото и следното: «Българитѣ създадоха много по-голѣма военна репутация, отколкото тази на тѣхнитѣ съюзници. . . Българитѣ изненадаха цѣлия свѣтъ съ тѣхната солидарность и куража си». А пъкъ парижкиятъ «Танъ» въ броя си отъ 28 октомврий писа: «Бързо нанесенитѣ отъ българитѣ удари съ едно чудесно мжжество и още по-чудесна точность, отнѣха всѣка възможность на тѣхнитѣ противници, турцитѣ, да маневриратъ въ Тракия. Франция повече отъ всѣка друга държава трѣбва да бжде чувствителна къмъ това зрелище. Въ четвъртъ вѣкъ българитѣ успѣха да създадатъ една модерна държава съ всички нейни принадлежности. Нѣма въ съвременната история примѣръ — съ изключение на Япония (която, не трѣбва да се забравя, че се е намирала при помалки международни мжчнотии) — който би могълъ да се сравни съ примѣра на мждрость, енергия и методичность, що ни представляватъ българитѣ».

Съкрушителниятъ ударъ срещу турската империя бѣ нанесенъ отъ българската армия. Българската армия се насочи къмъ Тракия, кждето бѣха съсрѣдоточени главнитѣ турски сили и кждето се намираха най-модернитѣ турски укрепления. Въ Македония не станаха сражения отъ особено значение. Къмъ края на октомврий българскитѣ войски победоносно напредваха къмъ Чаталджа. Сръбската и гръцката армии срещнаха незначителни турски сили.

На 13 ноември Великиятъ везиръ Кямилъ паша изпрати телеграма до царь Фердинанда, съ която — отъ името на Високата порта — апелираше за миръ. Управляващитѣ кржгове въ Бѣлградъ и Атина посрещнаха съ чувство на завистъ постжпката на великия везиръ. «Тѣ (сръбското и гръцкото правителство) — бележи А. Тошевъ* — имаха всичкия интересъ да се протака войната до пълното изтощение на нашитѣ сили, и до като самитѣ тѣ се настанятъ по-здраво въ Македония и се споразумѣятъ за българска смѣтка. Вънъ отъ това Бѣлградъ и Атина не можеха лесно да смелятъ за гдето Високата порта се от-

*) А. Тошевъ — «Балканскитѣ войни», томъ II, 1931 год., стр. 66.

насяше въ случая до българския царь, вмѣсто да се отнесе едновременно до правителствата на всички съюзници».

Наскоро следъ това коварнитѣ съюзници на Б ъ л г а р и я (Сърбия и Гърция) започнаха да кроятъ тайни планове за подѣлбата на Македония. Въ сръбския печатъ се появиха остри нападки срещу българитѣ. Подобно поведение държаха и гърцитѣ. Сърбитѣ декларираха, че нѣма да отстжпятъ окупиранитѣ отъ тѣхъ македонски области. За тѣхъ не сжществуваха вече нито «спорни», нито «безспорни» зони. Тѣ провъзгласиха като свои земи ония части отъ нашето отечество, върху които нѣмаха никакво право съгласно постановленията на тайния анексъ къмъ българо-сръбския съюзенъ договоръ. Бѣлградъ и Атина, чиито войски окупираха по-голѣмата часть отъ Македония безъ особени мжчнотии, имайки предвидъ, че главнитѣ военни сили на България бѣха ангажирани въ Тракия, кждето се водѣше гигантскиятъ двубой между турската империя и нейнитѣ най-опасни противници — българитѣ, измислиха всевъзможни претексти за нарушаването на междусъюзническия договоръ. Положението на българитѣ въ окупиранитѣ отъ сърби и гърци македонски области отъ день на день се влошаваше.

Сръбски и гръцки жестокости въ Македония

Сръбската и гръцката арогантность къмъ българското население въ Македония ежедневно се увеличаваше. По заповѣдь на военнитѣ командири бѣха извършени за кратко време неизброими жестокости. По-долу ние ще отбележимъ само нѣколко случаи.

Българскиятъ учитель въ Прилепъ Ат. Лютвиевъ бѣ убитъ отъ сърбитѣ на 18 дек. 1912 год., защото бѣ манифестиралъ на единъ банкетъ своитѣ български чувства. Архимандритъ Евлоги, архиерейски намѣстникъ въ Солунъ, и секретарьтъ на архиерейското намѣстничество Хр. Батанджиевъ бѣха хвърлени въ морето по заповѣдь на гръцкитѣ окупационни власти. Въ Скопйе бѣ жестоко битъ архимандритъ Методи. Въ сжщия градъ бѣха арестувани отъ сръбскитѣ власти 99 души учители и градски първенци. Следъ нѣколко дни тѣ бѣха заточени въ Митровица. Въ Тетово бѣха арестувани 200 души будни българи, въ Куманово — 150, въ Крива-Паланка — 100 души, въ Велесъ — 200 души, въ Битоля — 600 души, въ Ресенъ — 350 души. Числото на убититѣ и изтезаванитѣ надвишава 6,000 души.

Безсмъртниятъ и всенароденъ б ъ л г а р с к и поетъ Иванъ Вазовъ заклейми жестокия потисниченски режимъ, който бѣ въведенъ отъ шумадийскитѣ шовинисти въ предѣлитѣ на Македония. Ив. Вазовъ изрази народното негодуване срещу коварнитѣ сръбски похвати въ Македония съ стихотворението «Па шта си ти?», отъ което цитираме следващитѣ по-долу редове:

«Па шта си ти?» — такъвъ въпросъ задава
Въ твоя домъ безочливъ чужденецъ;
«Па шта си ти?» — съ таквазъ псувня смущава
Душата ти неканенъ гостъ пришелецъ.

. . . . . .

«Па шта си ти?» — такъвъ въпросъ навредъ, —
О, българино сърбинъ ти полага
При Дринъ, при Шаръ, при Вардаръ, Прѣспа драга, —
И чака съ начумеренъ ликъ ответъ.

. . . . . .

Мълчи! А вмѣсто тебе всѣки долъ, пжтека,
Джбрава, езеро, рѣка, ридъ, планина
Ще викатъ съ гласъ презъ всички времена
«Тукъ българи сж, българи отъ памти вѣка!»

Подобенъ въпросъ бѣ зададенъ въ Скопйе отъ сръбския престолонаследникъ Александъръ на малката Васка Зойчева. Тя му заявила, че е българка. Ядосанъ отъ нейния отговоръ, Александъръ Карагьоргевичъ е ударилъ плесница на невинното дете.

Македонскиятъ научен институтъ публикува презъ 1929 год. въ отдѣлна книга ценни документи за противобългарскитѣ действия на сръбскитѣ и гръцкитѣ власти въ Македония п р е з ъ 1912-1913 год.* Рапортитѣ на българскитѣ митрополити въ Македония, изпратени до Негово Блаженство Екзарха, ни даватъ ясна представа за извършенитѣ насилия отъ сръбскитѣ и гръцкитѣ окупационни войски, за арестуването на български свещеници и учители, за масови побоища надъ невинни селяни, за извършенитѣ жестокости отъ сръбскитѣ терористични отряди и андартскитѣ чети и т. н.

Гръцкитѣ власти се отнесоха съ неописуема жестокость къмъ българското население въ окупиранитѣ отъ тѣхъ македонски области. Въ Солунско, Костурско, Воденско и др. бѣха извършени неизброими насилия надъ мирни и въ нищо непровинили се българи. По времето на междусъюзническата война хиляди невинни българи бѣха заточени изъ егейскитѣ острови. Презъ това време гръцкитѣ войски опожариха около 161 български села въ югоизточна Македония. Надъ 70 хиляди души българи отъ тая часть на нашето отечество бѣха принудени да търсятъ спасение въ България.

Първото разпокжсване на Македония. — Извършента неправда въ Букурещъ

Междусъюзническата война бѣ ликвидирана на 28 юлий 1913 г. (ст. ст.) въ Букурещъ съ под-

*) «Документи за противобългарскитѣ действия на сръбскитѣ и гръцкитѣ власти въ М а к е д о н и я презъ 1912-1913 г.», съобщава Л. Милетичъ, София, 1929 год.

писването на единъ несправедливъ миренъ договоръ. По силата на тая присѫда Македония, нашата Родина, бѣ разпокѫсана на три части. Найголѣмиятъ дѣлъ бѣ взетъ отъ Сърбия. Въ Букурещъ България бѣ заставена да отстѫпи на ромънитѣ Добруджа, а на турцитѣ — Одринско.

Ето по такъвъ начинъ сърбитѣ засвидетелствуваха своитѣ «братски» чувства» къмъ българския народъ, който разгроми отоманската империя. Бѣлградскитѣ шовинисти, следъ съкрушаването на турската мощь, цинично погазиха всички клетви за сръбско-българско братство, за славянска солидарость и вѣчно приятелство. Тѣ (шумадийскитѣ шовинсти) предварително се бѣха съюзили съ елинскитѣ мегаломани за подѣлбата на Македония. Коварнитѣ съюзници на България сияеха отъ радость, когато ромънскитѣ войски навлѣзоха въ Северна България, кѫдето нѣмаше никакви български войски. Ето по такъвъ печаленъ начинъ завърши Балканската война. «Реалната» политика на вѣрващитѣ въ сръбското доброжелателство бѣ увѣнчана съ една голѣма катастрофа за българския народъ.

ВМРО започва да действува Революционни прояви презъ 1914 и 1915 г.

Тодоръ Александровъ и др. видни македонски дейци, имайки предвидъ жестокия режимъ, който бѣ въведенъ въ Македония отъ сърби и гърци следъ подписването на Букурещкия договоръ, отново призоваха македонцитѣ подъ свѣтлото знаме на Революционната организация. Презъ 1914 и 1915 год. революционни чети отново забродиха изъ родната земя. Въ Прилепско се появи четата на Даме Попевъ, въ Скопско — четата на Лазаръ Дивлянецъ, а въ Кумановско действуваше Кръстьо Лазаровъ. Появиха се чети въ Велешко, Ресенско и на много други мѣста. Въ Крушовско, Криво-Паланечко, Щипско, Малешевско и др. станаха ожесточени сражения между многобройни сръбски войскови потери и македонски чети.

Два месеца следъ подписването на Букурещкия миренъ договоръ въ Дебърско и Охридско избухна локално възстание срещу сръбското потисничество. Въ тоя въоръженъ бунтъ, освенъ българи, участвуваха и много албанци.

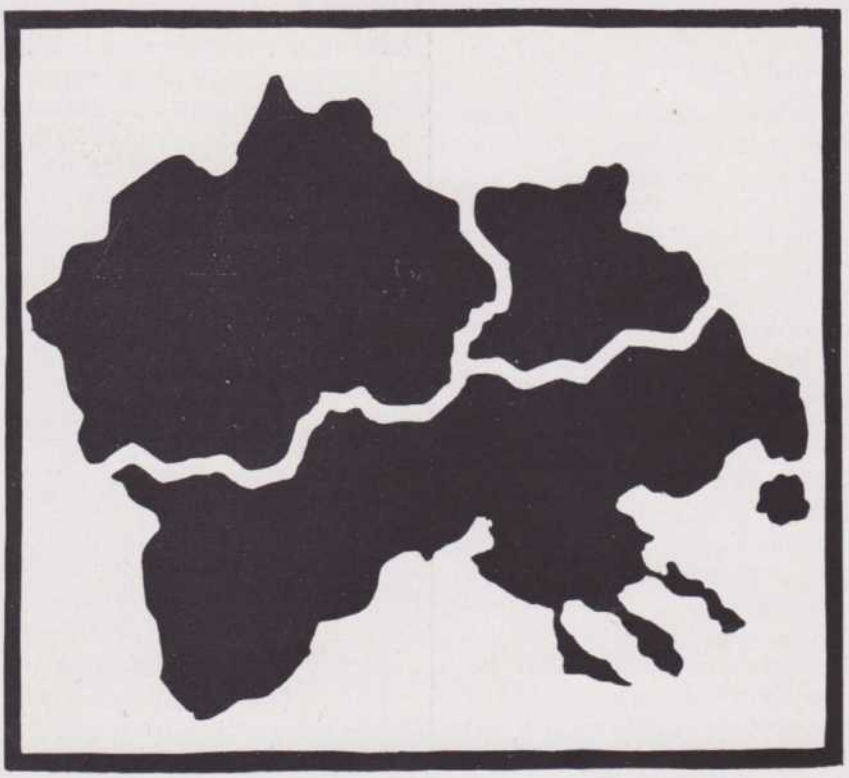

Македонски родолюбци, по-често поглеждайте горната карта — картата на поробената ни и разпокѫсана на три части Родина. Работете непрестанно за премахването на Ньойската неправда! Разпокѫсана и поробена Македония трѣбва да бѫде единна, свободна и независима! Да продължимъ борбата за реализирането на тоя свещенъ идеалъ!

МАКЕДОНИЯ СЛЕДЪ НЬОЙСКАТА НЕПРАВДА

Парижкитѣ «миротворци» се отнесоха къмъ победенитѣ държави съ една необикновена жестокость. Съ насилственитѣ договори за «миръ» тѣ потъпкаха ненарушими морални норми и цинично се подиграха съ началата на справедливость и хуманность, възвестени на човѣчеството отъ покойния американски президентъ Уйлсонъ съ прословутитѣ 14 точки.

По настояването на сръбскитѣ и гръцкитѣ делегати (Пашичъ, Венизелосъ и др.), Парижката мирна конференция възприе къмъ българския народъ едно чудовищно по своята жестокость поведение. По силата на Ньойския договоръ (подписанъ на 27 ноември 1919 год.) Македония бѣ осждена задочно, безъ да бжде даже призована на подсждимата скамейка, безъ да бжде изслушана и безъ да ѝ се позволи да отговори на отвратителнитѣ интриги, разпространявани отъ сръбскитѣ и гръцкитѣ шовинисти по адресъ на единъ народъ, който въ всѣко отношение стои по-високо отъ шумадийското племе и дегенериращитѣ елини.

Прижкитѣ «миротворци», за да задоволятъ алчнитѣ апетити на тиранитѣ отъ Бѣлградъ и Атина, санкционирха извършенитѣ презъ 1913 г. неправди въ Букурещъ и къмъ тѣхъ прибавиха нови.

Самозабравилитѣ се държавници, които решаваха сждбинитѣ на народитѣ презъ 1919 год. бѣха напълно осведомени относно истината за националния обликъ на Македония. Тѣ имаха, сжщо така, пълна представа за престжпния характеръ на сръбско-гръцкитѣ аспирации по отношение на Македония, но въпрѣки това тѣ изпълниха желанията на Пашича и Венизелоса.

Българското народно събрание, следъ като узна съдържанието на проекто-договора за миръ, предложенъ на България отъ Съглашението, съ трогателно единодушие отъ страна на народнитѣ избраници (между които се числѣше и народниятъ представитель отъ Струмишко), гласува енергиченъ протестъ, съ който между другото подчерта и следното:

> «Съ чувство на безгранична скръбь Народното събрание узнава, че последната дума на великитѣ съюзени сили по условието на мирния договоръ съ България остава неизмѣнна.
>
> «Потъпкватъ се всички оповестени принципи за международна правда и за свободно самоопредѣление на народитѣ. Българскиятъ народъ се наказва съ крайна жестокость.
>
> «Вмѣсто право на самоопредѣляне чрезъ плебисцитъ на отжснатитѣ части отъ българския народъ, кжсатъ се нови части отъ тѣлото му (Трънско, Босилеградско, Царибродско, Тракия и др. — б. н.), за да се поставятъ подъ чуждо робство.
>
> «Вмѣсто единъ миръ, който да донесе омиротворение на Балканитѣ, изкопаватъ се нови ями, отравятъ се още повече отношенията между балканскитѣ народи.
>
> «Въ името на историческата правда, въ името на оповестенитѣ принципи за свобода и справедливость дори къмъ слабитѣ, въ името на милиони невинни българи, които иматъ право да живѣятъ своя свободенъ националенъ животъ, Народното събрание протестира противъ този миръ на неправда. . . »

Покойниятъ Т. Теодоровъ, тогавашенъ министъръ на външнитѣ работи, отбелязвайки съ болка на сърдцето намѣрението на Великитѣ сили да санкциониратъ извършената въ Букурещъ неправда, каза (въ историческото заседание, станало на 9 ноемв. 1919 год.) следното: «Сжщо така приведохме данни (предъ Парижката мирна конференция — б. н.) . . . че цѣлото население на Македония, бидейки българско, трѣбва да се повика и да си каже думата при бждещото опредѣляне на неговата сждба, трѣбва да бжде изслушано, **и ако желае автономия, нека тази автономия му се даде.**

Авторитѣ на парижкитѣ договори за миръ, имайки предвидъ извършенитѣ отъ тѣхъ неправди, все пакъ, решиха да защитятъ националнитѣ, религиозни и културни свободи на ония народностни групи, които бѣха осждени да изнемогватъ подъ чуждо владичество. Тия свещени и неотемлеми права на народитѣ трѣбваше да бждатъ зачитани отъ всички държави, които се съгласиха да изпълняватъ постановленията на конвенцията за националнитѣ малцинства. Правителствата на Сърбия и Гърция тържествено обещаха, че нѣма да посѣгнатъ върху правата на националнитѣ малцинства, живущи въ предѣлитѣ на тѣхнитѣ държави. Обаче, сръбскитѣ и гръцкитѣ шовинисти цинично погазиха тия обещания. Веднага следъ окупацията на Македония тѣ въведоха въ нашата поробена Родина единъ чудовищенъ по своята жестокость инквизиционенъ режимъ. Тиранитѣ отъ Бѣлградъ и Атина отрекоха сжществуването на български елементъ въ предѣлитѣ на тѣхнитѣ сатрапски държави. Македонскитѣ българи бѣха провъзгласени отъ шумадийскитѣ шовинисти за сърби, а отъ елинскитѣ мегаломани — за вулгарофони, т. е. за гърци говорящи български езикъ. Съ насилия, затвори, непоносими глоби и убийства тиранитѣ отъ Бѣлградъ и Атина ревностно започнаха да прокарватъ своята асимилаторска политика, целяща омаломощаването на будния националенъ духъ на македонскитѣ българи. Църквитѣ на последнитѣ бѣха заграбени, а училищата имъ закрити. Сжществуващиятъ отъ тогава до днесъ тираниченъ режимъ въ предѣлитѣ на нашата поробена Родина е неописуемъ. На друго мѣсто въ настоящата книга сж помѣстени данни само за една малка часть отъ

неописуемитѣ жестокости, извършени въ Македония отъ сръбскитѣ и гръцкитѣ власти.

Македония не се смути отъ сръбско-гръцкитѣ насилия. Нашиятъ народъ, каленъ въ вихритѣ на велики и неравни борби за свобода и народностно самосъхранение, развѣ знамето на бунта и свободата. Той се обедини около сияйната хоржгва на Вжтрешната Революционна Организация, на чело на която застана безсмъртниятъ Тодоръ Александровъ. Последниятъ — както се изразява въ една своя статия Ив. Михайловъ — «даде тонъ за борчество на цѣла една епоха», епохата на най-новитѣ революционни борби въ Македония.

Революционната борба въ Македония бѣ наложена отъ сръбскитѣ и гръцкитѣ тирани. Нашиятъ народъ, лишенъ и отъ най-малката възможность за легална проява и национално самосъхранение, въпрѣки желанието си, трѣбваше да потърси ефикасни и изпитани срѣдства за борба срещу сръбско-гръцкото потисничество.

> «Македонскитѣ българи направиха много опити за легално проявление подъ сръбска и гръцка власть, но тия опити бѣха задушавани отъ държавнитѣ закони много по-остро отколкото чисто революционнитѣ прояви. Да се наречешъ българинъ — това е, подъ сръбска и гръцка власть, най-преследваната революционна проява. Завоевательтъ целѣше да затвърди въ свѣта убеждение, че не е имало и нѣма българска нация въ Македония.
>
> Като нѣмаше друга възможность, прибѣгна се до революционния методъ. Дадоха се жертви, напетина, но врагътъ и безъ това избиваше и изгонваше всичко по-будно измежду българитѣ (въ Македония — б. н.). Така чрезъ борба и жертви историята въ Македония продължи своитѣ страници. Македонскиятъ въпросъ биде измъкнатъ изподъ развалинитѣ и заблудитѣ, поставенъ биде отново върху политическата сцена на Европа».*

Бждещиятъ историкъ, следъ като анализира безпристрастно трагичната участь на македонското население, причинитѣ, които обуславяха революционната борба въ нашата измжчена Родина, а сжщо така и основанията за засилването и намаляването на революционния кипежъ въ Македония, съ благоговѣние ще се преклони предъ величието на македонското освободително движение. Историята ще докаже по единъ безпоренъ начинъ, че пжтьтъ що бѣ следванъ смѣло и безъ колебание отъ Македония е билъ въ пълна хармония съ нейнитѣ национални интереси.

Ако ВМРО не сжществуваше, ако македонското население бѣ превило вратъ предъ отвратителното сръбско-гръцко насилие, кой щѣше да мисли за спасение на страдащитѣ македонски българи? Кой щѣше да се интересува за разрешението на македонския проблемъ? Кой щѣше да има куражъ да го повдига, ако македонското население се бѣ примирило съ отредената му отъ парижкитѣ «миротворци» сждба? Въ такъвъ случай най-малко биха могли да помогнатъ на злочеста и многострадална Македония ония наивни българи, които заявиха, че между България и Сърбия е настжпила нова ера — ера на братство и искрено приятелство. Съ подобни илюзии можеха да се хранятъ и да бждатъ мамени (както бѣха измамени доста наивници) само ония, които не познаваха коварството на сръбскитѣ шовинисти, само ония, които бѣха забравили краль Милановата подлость отъ 1885 год. и сръбско-гръцкото разбойническо съглашение отъ 1913 г. Обаче, българскиятъ народъ не тръгна по безумието на тия хора. Българскиятъ народъ не забрави Ботевитѣ предупреждения за двуличната политика на «брачата» и за тѣхното неописуемо коварство. Съ две бележити статии, печатани въ «Знаме» презъ 1875 год., Христо Ботевъ заслужено отговори на ония сръбски лицемѣри, които пледираха за сръбско-българско сближение, въ сжщото време, когато кроеха планове за заграбването на български земи. Всѣки българинъ трѣбва да прочете тия статии, да ги помни, за да има представа за престжпната сжщность на сръбскитѣ шовинисти. Въ втората си статия, съ която отговори на сръбския вестникъ «Изтокъ», Хр. Ботевъ между другото каза и следното:

> «Вамъ (на сръбскитѣ шовинисти — б. н.) бѣше много приятно да ни пѣете отъ една страна медоточивата пѣсень на братството и на съединението и да ни лъжете съ добри намѣрения на «южнославянски Пиемонтъ», а отъ друга страна да сѣете прозилитизъмъ въ западнитѣ краища на нашето отечество и да плетете своята етнографска и политическа кошница. . . Докажете, че вие и вашето правителство не мислите така. Защо тогава говорите, че ние ви псуваме и че не отговаряме на вашитѣ факти?
>
> «За да отговоримe и опровѣргаеме вашитѣ факти, вие трѣбва да ни обясните до де именно се простиратъ вашитѣ етнографски граници на югъ и кои мѣста влизатъ въ границитѣ на Стара Сърбия, защото по нашитѣ географски и етнографски понятия ние виждаме, че фактитѣ които ни навождате, говорятъ повече въ наша полза, че не екзархията насилва сърбитѣ да приематъ българизма, а вие и вашето правителство правите това съ българския елементъ въ Македония.
>
> « . . . Кажете ни, молиме ви, не сжществува ли въ Бѣлградъ цѣло едно дружество патриоти (това дружество ние нарекохме *сволочъ*) подъ председателството на «филологическия оселъ» Милошъ Милоевича и не изпровожда ли това дружество пари, книги и учители въ чисто български села и градове въ Македония и въ нѣкои северозападни краища на България?» *(«Знаме», год. 1, брой 20, 1875 г.)*

*) Балканикусъ — «Македонското освободително движение и превратa отъ 19 май 1934 г.», издание на Ц. К. на М. П. О. въ Съед. щата, Канада и Австралия, Индианаполисъ, Инд. 1936 год.

ИВАНЪ МИХАЙЛОВЪ
ДОСТОЙНИЯТЪ ВОЖДЪ НА БОРЧЕСКА МАКЕДОНИЯ

Иванъ Михайловъ
въ четнишко облѣкло

Иванъ Михайловъ
въ цивилно облѣкло

Иванъ Михайловъ, който пое кормилото на Вжтрешната Революционна Организация подиръ подлото убийство на Тодоръ Александрова, е роденъ въ градъ Щипъ. Отъ 16 години насамъ неговото име символизира предъ цѣлия свѣтъ несъкрушимостьта на борческия македонски духъ и величието на свещения ни всенароденъ идеалъ. Достойниятъ наследникъ на безсмъртния Тодоръ е силно мразенъ отъ нашитѣ потисници (сръбскитѣ и гръцкитѣ шовинисти), но затова пъкъ той е обкржженъ съ чистата и безпредѣлна обичь на нашия народъ, здраво сплотенъ около своя достоенъ и мждъръ вождъ, който не се смути нито за мигъ предъ многото прѣчки и изпитания, съ които трѣбваше да се справя македонското освободително движение.

Ив. Михайловъ за ВМРО и нейната борба

(По-долу даваме извадки отъ една статия, написана отъ Ив. Михайловъ специално за в. «Македония», съ която изяснява нѣколко отъ важнитѣ ржководни начала на ВМРО)

«Положително е, че ако турцитѣ продължаваха да владѣятъ Македония и следъ 1912 год., тѣ щѣха да назоватъ македонскитѣ българи съ сжщото име, съ което ги наричиха въ продължение на 500 години. Въ сравнение съ днешното наше окаяно положение, много блажено е времето, когато турскиятъ султанъ признаваше съ ферманъ българския народъ следъ църковната борба. Най-голѣмото наше разочарование отъ 1912 год. насамъ произхожда отъ две обстоятелства: отъ отричането на българското народно име въ Македония отъ страна на сърби и гърци и отъ явното или мълчаливо одобрение на тѣхната политика въ нѣкои държави.

Следъ 1918 година мнозина считаха, че македонскиятъ въпросъ е окончателно разрешенъ чрезъ договора въ Ньой. За множеството фарисеи се виждаше твърде умѣстенъ изрекътъ, че червениятъ султанъ е замѣстенъ въ Македония съ християнски управления.

По какъвъ начинъ, при това положение, можеше да се прояви въ Македония българскиятъ духъ и какъ свѣтътъ би могълъ да разбере, че въ тая страна нито владѣе повече редъ и законность, отколкото подъ властьта на турцитѣ, нито въ нея живѣятъ сърби и гърци.

Ние подържаме, че македонскиятъ духъ можеше да се прояви само по нелегаленъ пжть; когато всички условия за единъ взривъ сж на лице, той нѣма да закъснѣе да избухне.

Революционната борба, която се започна противъ сърби и гърци, е борба съвършено неотвратима. Безъ тази героична и све-

щенна борба свѣтътъ би счелъ, че историята на македонския българинъ е спрѣла на 1912 г. Съ нея, обаче, въпросната история продължи и ще продължава за общо удивление на свѣта и даже при постепенното изоставяне на теорията, която се стараеше да оправдае насилствено денационализиране на Македония. Съ огледъ на възможноститѣ на националното самозапазване, борбата противъ гърци и сърби, макаръ и водена отъ всѣка страна при помжчни условия, има по-голѣмо оправдание отколкото борбата срѣщу турцитѣ.

Нека не се забравя, че вънъ отъ крайнитѣ политически постижения предъ чуждия свѣтъ, революционната борба има свои важни задачи и постига добри резултати и на чисто домашна почва. Това е една интимна за освободителното движение материя, която ние по дългъ не можемъ да изнясняваме въ подробноститѣ ѝ.

Казва се още, че поради македонското революционно движение българската държава не могла да изпълни дълга си спрямо страдащия въ Македония българинъ. Никой отъ онія, които искрено и сериозно следятъ развитието на македонския въпросъ нѣма да повѣрва въ това. Българскитѣ правителства всѣкога сж длъжни и свободни да се застжпватъ за македонскитѣ българи стига да иматъ съзнанието и куража за това. Отъ факта, че последнитѣ, бидейки тъй зле поставени, предпочитатъ да теглятъ рисковетѣ на една революционна борба, отколкото да загинатъ, произхожда още едно по-голѣмо право и основание за българскитѣ правителства да правятъ съответни постжпки. Но ако, вмѣсто да изпълнятъ дълга си, осжждатъ македонцитѣ въ борбата имъ, следва ли да се приеме, че последнитѣ, за да угодятъ на българскитѣ правителства, би трѣбвало да търпятъ робството като стадо, за да повѣрва всѣки, че сж се вече денационализирани, или че никога не сж били и българи? . . . Споредъ насъ преди всичко, угнетеният трѣбва да говори самъ за себе си и да действува.

Да вземемъ единъ примѣръ. Българитѣ въ Поморавия не се организираха и не подеха борба на времето, не решиха да упорствуватъ докрай и резултатътъ е известенъ: никой отъ чужбина не дойде да ги възкръсва, нито пъкъ България се сети да се застжпи за тѣхнитѣ потжпкани права. Ако при днешното кипеще състояние на македонския въпросъ България не намира възможности да се застжпва за поробения си братъ, нима ще намѣри по-голѣмо право и основание да се застжпва, ако съ Македония би станало евентуално това, което стана съ Поморавия.

Само гордость и куражъ трѣбва да буди въ всѣко българско сърдце борбата, която македонцитѣ водятъ. Ако тя е революционна, отговорни сж за това, преди всичко, онія велики държави, които за свои интереси създадоха и крепятъ едно положение, противно на всѣка правда и което струва толкова кръвь на нашия народъ и на Европа.

Ние, които сме имали възможность да знаемъ намѣренията на Тодоръ Александровъ следъ 1918 г., заявяваме, че и неговото искрено желание бѣше да види въ Македония започната и водена легална борба. Но намѣренията на поробителитѣ се оказаха по-силни и отъ най-добритѣ желания на македонцитѣ. Това е едно минало, отъ което органически произхожда сегашната борба.

И въ този случай ние искаме да подчертаемъ неизмѣнното и отдавна установено мнение въ нашитѣ редове, а именно: ако цѣлитѣ, които ВМРО преследва, биха могли да се осжществятъ по други пжтища, тя доброволно ще измѣни своя методъ на действие. Обаче, на лице трѣбва да бждатъ и гаранции — безразлично отъ чия страна идатъ тѣ — задоволяващи македонцитѣ. На праздни приказки нѣма защо да се осланяме.

Македонския духъ е по-силенъ отъ всѣкакви прѣчки и ние сме увѣрени, че на края той ще възтържествува надъ всички тѣхъ. За това което е отъ 1918 г. насамъ, тоя духъ се дължи на величавия образъ на покойния Т. Александровъ, предъ който ние днесъ стоимъ, а и бждащитѣ поколѣния ще стоятъ съ почитъ и благоговѣние.

—o—

ТОДОРЪ АЛЕКСАНДРОВЪ ЗА БОРБАТА НА МАКЕДОНИЯ

Не чрезъ арести на македонски бѣжанци, прочее, България ще може да защити «върховнитѣ си държавни интереси», въ моменти, когато сръбскитѣ империалисти биха се решили да предприематъ единъ походъ къмъ изтокъ, а съ срѣдствата на самозащита въ разположение на нападнатия, у когото въ подобни случаи се явяватъ неподозираниятъ духъ, мощь и сплотеность. Македонскитѣ революционери не се боятъ отъ смъртьта и тѣхното дѣло е несъкрушимо, защото нѣма физическа сила, която би могла да се бори съ успѣхъ съ нравственитѣ сили на единъ народъ: тѣ сж непобедими.

(Изъ едно писмо-предупреждение до управницитѣ на България)

*

За да осуетимъ тѣхнитѣ (сръбскитѣ) тъкмени замисли, трѣбва всички ние, поробенитѣ народи въ Македония, да се сплотимъ за задружна борба, да спремъ, презремъ и накажемъ всички измѣнници отъ нашитѣ сънародници, които сж се продали въ услуга на тиранитѣ и фанатично, здраво ржка за ржка, да се боримъ по всички начини, за да счупимъ по-скоро веригитѣ на робството и да извоюваме свободата.

(Изъ единъ позивъ до турцитѣ въ Македония)

РЕЖИМЪ НА НАСИЛИЕ И ПЪЛНО БЕЗПРАВИЕ — СРЪБСКО-ГРЪЦКИ ЖЕСТОКОСТИ ВЪ МАКЕДОНИЯ

Страданията на нашитѣ поробени братя и сестри сѫ неизразими. Отъ 1919 год. насамъ сръбскитѣ и гръцкитѣ власти вършатъ неописуеми жестокости. Въ нашата поробена Родина вилнѣе едно чудовищно национално и икономическо потисничество. Престѫпни и развратни сръбски и гръцки чиновници разлолагатъ не само съ имота, но и съ живота на измѫченото македонско население. Последното е лишено отъ най-елементарнитѣ човѣшки свободи. Отъ две десетилѣтия насамъ една политика на безправие и полицейско насилие цели да унищожи националния обликъ на нашето поробено отечество. За българитѣ въ Македония не сѫществуватъ никакви закони. Тѣ биватъ глобявани, затваряни и убивани б е з ъ сѫдъ и присѫда. По-долу ще бѫдатъ отбелязани само нѣколко отъ многоизвестнитѣ случаи отъ неизброимитѣ жестокости, извършени въ Македония отъ 1919 г. насамъ.

Гарванската Голгота

На 3 мартъ 1923 год. въ село Гарванъ (Радовишко) бѣха избити отъ сръбскитѣ власти 28 души невини мирни българи подъ претекстъ, че д а в а л и подслонъ на македонски революционери. Заповѣдьта за за извършването на това злодеяние бѣ издадена отъ известния кърволокъ Добрица Матковичъ, тогавашенъ управитель на Брѣгалнишката область. Ето имената на невиннитѣ и мирни селяни, избити въ село Гарванъ: Тане Ивановъ, Петрушъ Ивановъ, Георги Милевъ, Ефремъ Траяновъ, Ст. Траяновъ, Петрушъ Веляновъ, К. Здравевъ, Хрисоманъ Поцевъ, Г. Деневъ, Тасе Евтимовъ, Троянъ Тасевъ, Ст. Коцевъ, Ст. Филиповъ, Доне Василевъ, Моне Василевъ, Ив. Василевъ, Мите Здравевъ, Д. Колевъ, А. Колевъ, Богданъ Георгиевъ, П. Георгиевъ, Яне Потевъ, Евтимъ Петрушевъ, Василъ Симеоновъ и К. Цвѣтковъ.

Убийствата въ с. Търлисъ

На 26 юлий 1924 год. гръцкиятъ погранченъ офицеръ при с. Каракьой (Серско) устрои единъ провокаторски атентатъ въ с. Търлисъ (Серско). Сѫщата вечерь, по заповѣдь на гръцкия офицеръ Доксакисъ, били арестувани най-виднитѣ българи въ селата: Търлисъ, Ловча и Каракьой. Арестуванитѣ (70 души) били отведени въ с. Търлисъ. На следния день отъ групата на арестуванитѣ били отдѣлени 25 души. По заповѣдь на пограничния гръцки офицеръ тѣ били подкарани отъ войници къмъ с. Горно-Броди. По пѫтя арестуванитѣ били подложени на голѣми мѫчения. Следъ малко, въ мѣстностьта «Черна Гора», по заповѣдь на гръцкия офицеръ всички били избити съ залповъ огънь. Шесть души отъ арестуванитѣ успѣли да се спасятъ. Трима отъ тѣхъ избѣгали въ България, кѫдето описали ужаса на преживѣнитѣ страдания.

Политически убийства

На 31 октомврий 1927 год. въ Щипъ бѣха убити изъ засада **Мише Гавраиловъ и синъ му Христо Гавраиловъ,** баща и братъ на вожда на ВМРО Ив. Михайловъ. Ето имената на нѣколко видни македонски българи, избити отъ сръбскитѣ власти: Борисъ Ст. Андрейчинъ, отъ Тетово, убитъ на 3 януарий 1928 год.; Миланъ Геновъ, аптекаръ въ Скопйе, убитъ на 15 февруарий 1928 год.; свещеникъ Алексо Петровъ, отъ с. Св. Николе, убитъ на 19 мартъ 1928 год. Мицко Ташковъ Солаковъ (отъ с. Попължани, Леринско), бившъ кметъ на с. Бача, Битолско, убитъ на 22 мартъ 1928 год.; Ив. Бояджиевъ, отъ Прилепъ, убитъ на 31 мартъ 1928 год.; Кирилъ Ципушевъ, отъ гр. Радовишъ, студентъ, убитъ на 25 ноември 1928 год.; Пано Лилинковъ, 70 годишенъ старецъ, баща на революционера Илия Лилинковъ, убитъ въ затвора презъ м. януарий 1928 година.

Митко Домазетовъ, родомъ отъ гр. Щипъ, убитъ на 28 априлъ 1925 год. по заповѣдь на жупана Д. Матковичъ.

Тома Коюмджиевъ, родомъ отъ гр. Струмица, убитъ на 1 2декември 1927 год. подъ предлогъ, че искалъ да избѣга отъ затвора.

Грозданка Зафирчева, родомъ отъ гр. Велесъ, убита отъ сръбски чиновникъ на 2 юлий 1925 г.

Люба Карагюлева, студентка, родомъ отъ гр. Охридъ, жестоко измѫчвана, понеже заявила, че е българка, починала въ затвора на 17 май 1923 г.

По-долу ще изброимъ имената на една незначителна часть на будни и родолюбиви българи, избити отъ сръбскитѣ и гръцкитѣ власти въ Македония:

Спиро Гьоревъ, отъ с. Скачинци, Велешко
Сераф. Арсовъ, отъ с. Кучилино, Кочанско
Гьоре Везенковъ, отъ с. Г. Балванъ, Щипско
Миланъ Дафковъ, отъ сѫщото село
Сандо Джамбазовъ, отъ градъ Щипъ
Мише Вуйновъ, родомъ отъ гр. Щипъ
Саро Судечки, отъ с. Судекъ, Щипско
Георги Христовъ, отъ с. Градецъ, Паланечко
Дионисъ Мановъ, отъ с. Градче, Кочанско
Ана Данева, отъ с. Спанчево, Кочанско
Тр. Т. Боримечка, отъ с. Булачани, Скопско
Тр. Орашевски, отъ с. Орашецъ, Кумановско
Петко Марковъ, отъ с. Бразда, Скопско
Китанъ Арсовъ, отъ с. Куново, Кратовско
Ив. Страцински, отъ с. Страцинъ, Кратовско
Дѣдо Стоименъ, отъ с. Радковица, Кратовско
Анания Кировъ, отъ сѫщото село
Пет. Кундински, отъ с. Кундино, Кратовско
Д. Стоименовъ, отъ с. Спанчево, Кочанско
Стефанъ Евтимовъ, отъ с. Лешки, Кочанско

Яне Василевъ, отъ с. Бунишъ, Кратовско
Миланъ Нацевъ, с. Трипотанци, Кратовско
М. Стръмошки, отъ с. Стръмошъ, Кратовско
Григ. Кацарски, отъ с. Добрево, Кратовско
Гьоре Амповъ, отъ с. Маричино, Кратовско
Тодоръ Гичевъ, отъ с. Татевица, Кратовско
Мите Поповъ, отъ с. Кундино, Кратовско
Цв. Стоименовъ, отъ с. Зѫбовци, Кумановско
А. Трайковъ, отъ с. Новоселяни, Кумановско
Ст. Митревъ, отъ с. Скачковци, Кумановско
Сп. Лесничковъ, отъ с. Петрово, Д.-Хисарско
Петра Лесничкова, отъ сѫщото село
Митра Петрова, отъ с. Спанчево, Кочанско
Н. Караивановъ, отъ с. Негрево, Малешевско
Стойчо Саздовъ, отъ с. Ранчанци, Щипско
Траянъ Петровъ, отъ с. Нивичани, Кочанско
Ладе Чавковъ, отъ село Судикъ, Щипско
Андрей Судички, отъ сѫщото село
Пане Митевъ, отъ с. Врасаково, Щипско
Тоде Митевъ, отъ сѫщото село
Мите Миладиновъ, отъ с. Полаки, Кочанско
Стою Велковъ, отъ с. Рѣчани, Кочанско
Якимъ Доневъ, отъ сѫщото село
Теодосий Андоновъ, отъ сѫщото село
Гьошо Върчевъ, отъ с. Мечкуевци, Щипско
Бл. Пестришки, отъ с. Пестришино, Щипско
Стоянъ Пестришки, отъ сѫщото село
Стоянъ Митевъ, отъ с. Кучинино, Кочанско
Спиро Цвѣтковъ, отъ с. Нѣманци, Щипско
Евт. Дамяновъ, отъ с. Ястремникъ, Кочанско
Йорданъ Георгиевъ, отъ сѫщото село
Стефанъ Соколовъ, отъ с. Рѣчани, Кочанско
Ник. Данаиловъ, отъ с. Трогерци, Щипско
Дион. Д. Гицовъ, отъ с. Спанчево, Кочанско
Райна Сайкова, отъ сѫщото село
Миладинъ Велковъ, отъ с. Градче, Кочанско
Пет. Георгиевъ, отъ с. Пресѣка, Кочанско
Тодоръ Георгиевъ, отъ сѫщото село
Смилко Клинчарски, отъ сѫщото село
Стоименъ Калчинковъ, отъ сѫщото село
Спасе Клинчарски, отъ сѫщото село
Насе Анчевъ, отъ с. Маричино, Кратовско
Ат. Мечкаровъ, отъ с. Петрово, Д.-Хисарско
Ат. Бажански, отъ с. Ильово, Царевоселско
Войде Стояновъ, отъ с. Турпе, Охридско
Доне Златановъ, отъ с. Търново, Паланечко
Сандо Ивановъ, отъ с. Спанчево, Кочанско
Михаилъ Гицевъ, отъ сѫщото село
Анг. Катански, отъ с. Дулица, Царевоселско
Велинъ Митовъ, отъ сѫщото село
Георги Цвѣтковъ, отъ с. Кнежево, Кратовско
Т. Меанджийски, Тръботивище, Царевоселско
Ник. Йордановъ, отъ с. Припечани, Щипско
Йосифъ Якимовъ, отъ с. Псача, Паланечко
Китанъ Митевъ, отъ с. Градче, Кочанско
Стоилко Стояновъ, отъ сѫщото село
Кръстьо Цоневъ, отъ сѫщото село
Гр. Атанасовъ, отъ с. Блатецъ, Царевоселско
Лазаръ Д. Чолаковъ, отъ с. Сълпъ, Велешко
Мих. М. Златевъ, отъ с. Жигянци, Кочанско
Траянъ Митевъ, отъ сѫщото село
Н. Дюлгеровъ, отъ с. Сингелово, Д.-Хисарско
Стоянъ Кърчовъ, отъ с. Припечени, Кочанско
Миланъ Виличковъ, отъ Горно Кратово
Бойчо Ефремовъ, отъ с. Лѫки, Царевоселско
Атанасъ Попвъ, отъ с. Борешница, Леринско
Мих. Стефовски, отъ с. Върбени, Леринско
Павле Мавчевъ, отъ сѫщото село
Йоше Глъмбочки, отъ с. Подмочани, Ресенско
Д. Лазаровъ, отъ градъ Струмица

Процесътъ срещу студентитѣ

Сръбскитѣ власти, озлобени, че не можаха да превиятъ вратъ на будната македонска младежь, инсценираха къмъ края на 1927 година прословутия процесъ срещу една група македонски студенти. Опитътъ на последнитѣ да се групиратъ въ свое културно-просвѣтно дружество имъ костува много скѫпо. Мнозина отъ тѣхъ за това «престѫпление» влѣзоха въ Бѣлградската «Главяча», дето бѣха подложени на неописуеми мѫчения, за да даватъ «показания» предъ сръбскитѣ инквизитори. Македонскитѣ студенти бѣха държани до изнемощаване въ полицейскитѣ «оджаци».

> «Знае ли свѣта що е това «оджакъ»? Оджакътъ, това е стенна печка между две келии, която се пали отъ коридора. Въ него човѣкъ не може да влѣзе, защото е високъ около 1 метъръ и широкъ около 60 сантиметра. И все пакъ, съ малко полицейско усилие «гостътъ» влиза превитъ, затварятъ го, държатъ го известно време (най-малко 24 часа) безъ храна и вода . . . Обикновено «гостътъ» проплюва кръвь. Въ такива «оджаци» сѫ гостували и македонскитѣ студенти».*

Следствието срещу македонскитѣ студенти бѣ водено отъ кърволока Велимиръ Преличъ.

Ето имената на осѫденитѣ въ Скопйе македонски студенти: Димитъръ Гюзеловъ, родомъ отъ Дойранъ, осѫденъ на 20 години строгъ тъмниченъ затворъ; Д. Нацевъ, родомъ отъ гр. Струмица, осѫденъ на 15 години строгъ тъмниченъ затворъ; Димитъръ Чкатровъ, родомъ отъ гр. Прилепъ, кандидатъ инжинеръ, осѫденъ на 10 години строгъ тъмниченъ затворъ; Харалампи Фукаровъ, родомъ отъ гр. Прилепъ, Борисъ Андреевъ, родомъ отъ гр. Велесъ, Борисъ Свѣтиевъ, родомъ отъ гр. Битоля и Щерю Боздевъ, отъ Крушово — осѫдени по на 5 години строгъ тъмниченъ затворъ.

Сръбскитѣ власти, следъ приключването на процеса срещу студентитѣ, смутени отъ достойното държание на нашитѣ будни младежи, започнаха масово да арестуватъ интелигентнитѣ македонски българи, за да ги изтезаватъ, а мнозина отъ тѣхъ бѣха избити чрезъ наети отъ властитѣ убийци.

---

*) Д-ръ С. Мирски — «Предисторията на Скопския процесъ», в. «Македония», 24 февруарий 1928 год.

Студентътъ Тодоръ п. Йордановъ (отъ Кочани) при предприемането на ареститѣ срещу македонскитѣ студенти бѣ повиканъ отъ Жика Лазичъ. Последниятъ е далъ срокъ на п. Йордановъ да признае, че членува въ ВМРО и да съобши имената на другаритѣ му, които — споредъ Жика Лазичъ — сътрудничели на ВМРО. За да се спаси отъ мжчения, на 27 юний 1927 г. Тодоръ и п. Йордановъ се хвърли подъ колелата на бързия влакъ при гара Земунъ (близо до Бѣлградъ) предъ очитѣ на пазещитѣ го детективи. Студентътъ Благой Моневъ, който бѣ оправданъ отъ сжда, замина въ Бѣлградъ, за да продължи образованието си. Върналъ се въ родния си градъ Щипъ, той бѣ задигнатъ отъ сръбски полицаи и на 13 септ. 1929 год. бѣ закланъ въ подземието на щипската жупания, по заповѣдь на жупана Михайловичъ.

Въ защита на македонскитѣ студенти се яви и видниятъ хърватски лидеръ Д-ръ Анте Павеличъ, водачъ на хърватскитѣ усташи. Въ своята блѣскава речь, произнесена предъ сжда следъ приключването на сждебното дирене, Д-ръ Павеличъ каза между другото и следното: «Славни сжде, . . . Македония написа история, Македония сжществува. Тя не е неизвестна страна. 500 години тая страна бѣ подъ турско владичество. При това владичество сж паднали хиляди жертви за нейното освобождение; цѣлото население се борило да освободи Македония отъ турско иго и цѣлъ свѣтъ следѣше тая тежка борба съ симпатии. Напомнямъ за атентата отъ 1903 година, за Илиндеското възстание. . . Презъ 1912 год. балканскитѣ държави обявиха войната, за да освободятъ Македония. Когато дойде миръ, Македония бѣ подѣлена на три части. Ако разгледаме всичко това . . . нѣма нужда да се очудваме на онова що става въ тая страна, тъй като единъ народъ, който се борѣше, за да смъкне турското иго . . . се вижда разпокжсанъ на три части, между три държави».

Шумадиецътъ къмъ гърка и ромънеца:

— Дръжте здраво концитѣ, защото, изпуснемъ ли я, отхвръкне ли тя при ония, които я чакатъ, ние сме изгубени.

БЕЛЕЖИТИ МАКЕДОНСКИ ДЕЙЦИ

Тозъ, който падне въ бой за свобода,
Той не умира. . .

Хр. Ботевъ

Скица отъ Хр. Кавърналиевъ

ГОЦЕ ДѢЛЧЕВЪ

Гоце (Георги) Николовъ Дѣлчевъ е роденъ въ гр. Кукушъ (Източна Македония), презъ 1872 година, 23 януарий. Въ зимното утро, когато бай Никола Дѣлчевъ е отивалъ съ гордо вирната глава и съ особено юнашки завити мустаци къмъ своята кючукъ-махленска кръчма, сигурно е гадаялъ хиляди работи за явилата се подиръ две щерки рожба. Но презъ умътъ на щастливия баща едва ли е минувала нѣкаква мисъль, че следъ години, старецъ вече, той ще се изправя предъ кукушкия каймакаминъ и ще слуша: «Твоятъ синъ е най-голѣмия врагъ на царщината; твоятъ синъ е главатаръ на всички комити; или ще ни го дадешъ на ржка, или ще изгниешъ въ затвора».

Гоцевото детинство минува, разбира се, безъ твърде сложни грижи за възпитание. Той расте подъ своеобразната строгость на баща си и подъ прекалената благость на майка си — расте при домашни обстоятелства, които въ нашия животъ, заедно съ пияната улица и съ гламавото училище, могатъ само да похабятъ едно дете. Но Богъ не оставя избраницитѣ си на произволъ въ кривинитѣ на свѣта, той самъ ги ржководи. «Строгия» бай Никола, който иска съ едно негово покашляне отъ улицата «цѣлата кжща да бжде на кракъ» не направя отъ малия Гоце нѣкой треперко. Еднъжъ разсърдения домакинъ подига ржка върху кой знае въ какво провинилата се домакиня, петъ годишния синъ, обикновено доста кротъкъ, се хвърля между скаранитѣ родители съ молнии въ очитѣ и заставя баща си да прехапе устни. Мекосърдечната стрина Султана, която припада отъ всѣко неразположение на жадената рожба, която се мжчи да удовлетворява и най-фантастичнитѣ дощевки на своя «царь надъ царетѣ», не направя отъ него единъ разглезенъ прокопсаникъ.

Ако срѣдата, отъ която човѣкъ добива найранната представа за широкия свѣтъ, ако тая срѣда непременно туря свои белези върху душевния нашъ образъ, Гоце може би дължи нѣщо и на родния си градъ. Кукушъ може да се нарече чисто български; при неговитѣ две хиляди български кжщи, едва има и стотина турски. Българитѣ сж твърде благосъстоятелни, а турцитѣ, въ мнозинството си бедни, поминуватъ съ работа край тѣхъ. Така щото, Гоце нѣмаше, като дете, непосрѣдствени впечатления отъ натиска на владетелското племе. Той бѣше чувалъ само изобщо за турскитѣ неправди, колкото да знае, че на свѣта има силни и слаби, че силнитѣ господаруватъ надъ слабитѣ и че, следователно, ще бждешъ добре, ако се усетишъ силенъ и поведешъ борба. Донегде затова, може би, Гоце нѣмаше по-сетне оная злоба, къмъ турчина, която винаги характеризира македонския българинъ. Еднъжъ другари бѣха го упрѣкнали въ голѣма хуманность — и той бѣше отговорилъ: «Азъ не мразя османцитѣ като народъ; азъ воювамъ противъ османската тирания, като господарствена система».

Гоце, между другаритѣ си въ кукушкото училище, по напредъ въ униатското и после въ екзархийското, се отличава съ ранни умствени способности и съ трогателно наивенъ стремежъ къмъ висока добродѣтель. Характерна е за него, тринадесеть годишенъ, следната история: Класътъ заговаря нѣщо противъ учителитѣ, но единъ ученикъ разкрива работатата. Гоце решава по-харно да сѣде на« бесило», нежели да остави живъ «предателя» — и забива малката си камичка въ гърба му. Халосникъ не отива «на бесило», но баща му се вижда принуденъ да лѣкува ранения «предатель» на свои разноски.

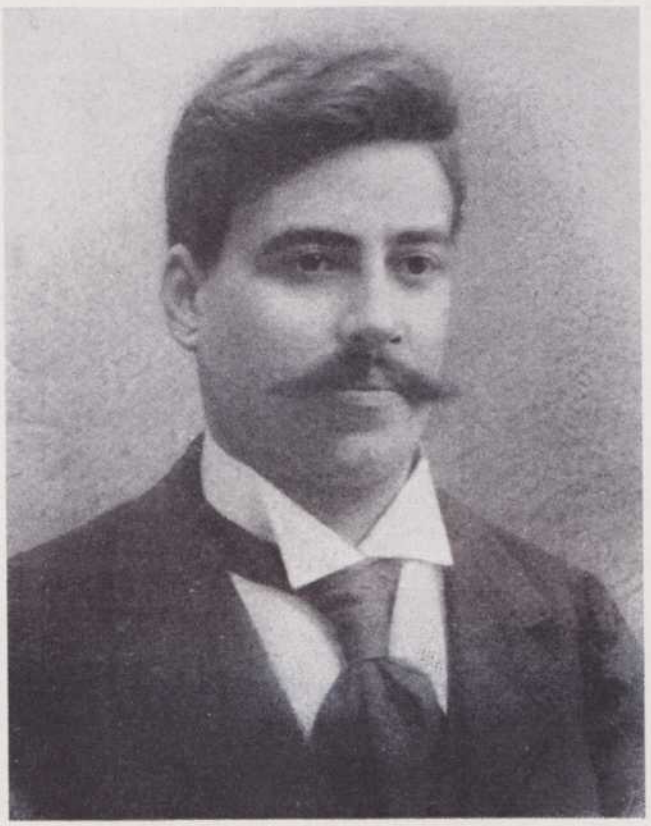

Гоце свършва въ Кукушъ третия класъ и баща му казва «стига толкова», съ намѣрение да го поизпече въ еснафскитѣ работи, като бждещъ наследникъ на имотъ и търговия. Но минуватъ една две години, разсждителния баща вижда, че иска насила хубость, и уважава синова жалба за учение. Презъ 88 година, юноша вече, Гоце постжпва въ четвърти класъ на Солунската гимназия. На първо време той попада въ новата срѣда, като въ небрано лозе. Разбира се, и тукъ има детински лудории, хлапашки заговори, необмислени демонстрации. Обаче, има и нѣщо друго: България и Русия подиръ съединението; Екзархията и чуж-

дитѣ пропаганди; петстотинъ годишното робство и велегласния зовъ на нѣкой оръфанъ петокласникъ:

«Свободата не ще екзархъ,
«Иска Караджата. . . »

Въ тоя шаренъ свѣтъ Гоце слуша всичко каквото му приказватъ, и чете всичко каквото му попадне, като проявява една интелигентность не по класъ и възрасть. Обаче, прекалено скроменъ — качество, съ което поразяваше хората и после, когато държеше юздитѣ на цѣла революционна организация, той поминува въ сѣнка, докато една оригинална случка го направя твърде популяренъ между лудитѣ глави отъ всички класове. На рождения султановъ день, както е обичай, ученицитѣ, начело съ учителското тѣло, отиватъ въ конака да засвидетелствуватъ предъ валията своитѣ вѣрно поданически чувства къмъ падишаха. Единъ отъ учителитѣ казва необходимата хвалебна речь, ученицитѣ изпѣватъ съответната пѣсень и дохажда редъ за викане «чокъ яша»*). И учители и ученици щатъ-нещатъ, викатъ наспокжсване, само Гоце надулъ устни, опрѣлъ погледъ въ земята, мълчи умисленъ. «Ти защо не викашъ?» — побутва го единъ отъ надзирателитѣ на пансиона. «Аша-а!»**) — изкрещява Гоце усамотено, за велико ужасение на всички. Но тоя викъ минува незабелязано и скандалътъ бива избѣгнатъ.

На следната година, петокласникъ вече, Гоце стои много високо въ очитѣ на съучеництѣ си, отъ които постоянни негови другари сж шесть и седмокласници.

Презъ това време Гоце установява вече и свои възгледи, като намира въ миналото богове, на които се кланя фанатично. Еднъжъ въ пансиона, нѣкой пуща нецензурна острота за божествената светость на славянскитѣ първоучители. Гоце, «безбожникъ» вече, хваща тогава ученика за вратътъ, блъска му главата о стената, на която виси Кирилъ и Методиевото изображение, и вика побеснѣлъ: «Овчо главо, помни, че предъ ония, на които дължишъ възможностьта да пишешъ името си човѣкъ, трѣбва да стоишъ безъ шапка и когато ги псуваш!» И взима отъ главата му нахлупения фесъ и го хвърля презъ прозореца вънъ.

Гоце вече постоянно говори, че трѣбва де се осмисли единъ животъ, че трѣбва да се заслужи едно сжществуване, — но где? Той повтаря, че свободата се изкупва съ кървави жертви, че тия жертви трѣбва да се дадатъ, — но какъ? Македонецътъ не бѣше се простилъ още съ надеждитѣ за едно евтино освобождение. Русия, съ политиката си подиръ освобождението на Мизия и Тракия, бѣше изличена отъ смѣтка, но България бѣше нарастнала въ очитѣ на роба достатъчно, за да играе, при удобенъ случай, ролята на освободителка. И твърде обяснимо, идейнитѣ пориви на македонската младежь най-често намираха вратата на софийското юнкерско училище. Гоце, деветнадесеть годишенъ, то се знае, не можеше да остане чуждъ на общитѣ заблуждения. Щомъ свърши шести класъ, той отива въ Кукушъ, цѣлува ржка на разплакани баща и майка, прощава се съ петь сестри и три по-мали братчета, дохажда въ България и облича мундира на юнкеръ отъ младши курсъ.

На младия юноша стигва твърде малко време за ориентирване въ политическия животъ на Княжеството — поне толкова, щото да разбере всичката пустота на ония надежди, съ които се хранѣше македонския българинъ. Недѣля, месецъ, година — и горещия мечтатель отива по-далеко въ своитѣ недоволства и разочарования. Той долавя, макаръ и пипнишкомъ, голѣмитѣ противоречия въ «свободния» животъ на съвременнитѣ «свободни» общества и не може да ги помири съ ония крайни въ неопредѣленостьта си блѣнове за свободата, които бѣше изнесълъ отъ робската страна.

На идване въ България, както самъ после изповѣдваше, Гоце си представлявалъ свободнитѣ българи едва ли не като хора, почти единствената работа на които е заговора противъ Турция.

Юнкерското училище не бѣше, като Солунската гимназия, мѣсто за упражнение въ ролята, която трѣбваше да се играе по-късно на една сцена, дето щѣше да се изправи и цѣлъ народъ. Охлаждението на Гоце спрѣмо юнкерския кржгъ расте не по дни, а по часове. Цѣлото негово естество се оказва въ противоречие съ тоя свѣтъ, по команда мислещъ и чувствуващъ. И Гоце се затваря въ себе си, водещъ, между самодоволни веселяци, живота на единъ аскетъ. Обаче, по тоя начинъ той не можеше да хареса никому. Другари, които Гоце по-рано бѣше наказвалъ съ камичката си, или съ плѣсница, — другари, които Гоце отминува съ хвърляне въ лицето имъ само плюнката на отвращението, почватъ усърдна служба предъ училищното началство. И той не може да укрие книга, постжпка, или дума. Затова, макаръ че Гоце, както въ Солунъ по-напредъ и както въ Кукушъ още по-напредъ, макаръ че той остава винаги единъ отъ най-прилежнитѣ ученици, неговото поведение никога не бива отбелязано съ балъ по-горе отъ петь*) При всѣки поводъ «социалистътъ» изпитва наказание, повечето въ твърде несправедлива степень. Така предизвикванъ и ожесточаванъ, той воюва противъ «началството» ту съ прѣко и смѣло посочване на неправда, ту съ мълчаливо, но явно и жестоко презрение.

Въ края на втората година Гоцевото изключване отъ училището е само въпросъ на единъ що годе по-сериозенъ и благовиденъ предлогъ. Извиква го началството на училището и му говори: «Ти не си човѣкъ безъ способности, но си непо-

*) «Да живѣй»
**) «Долу!»

*) При най-голѣмъ 12

правимъ виреглавецъ; азъ бихъ желалъ да промѣнишъ пѫтя, защото инакъ и Господъ не може ти помогна». И преди Гоце да отвори уста за оправдание, началството прибавя: «Нѣма да слушамъ, ти знаешъ повече отъ мене, иди си!» Благодарение на външни застѫпничества, «непоправимия виреглавецъ» оставя въ училището още една година.

Гоце, който следи съ най-живъ интересъ работитѣ въ турско, обикаля вече по вратитѣ на интелигентни македонци въ София и настоява за издаването на единъ вестникъ тъй необходимъ «да се насърдчаватъ ония отвѫде». Той пламва отъ възторгъ отъ новината за образуването на първия таенъ революционенъ комитетъ и решава, веднага подиръ свършването на училището, да се измъкне по всѣкакъвъ начинъ и да върви учитель въ Македония.

Презъ 94 год. за спестяване нѣколко хиляди лева, военното министерство бѣше решило да позабави единъ два месеца производството на свършившитѣ юнкери. Обаче, тая мѣрка предизвика негодуването на очакващитѣ първия офицерски чинъ и нѣкой измежду написва едно анонимно псувателно писмо до министра. Началникътъ на училището обещава да намѣри виновника, затова свиква юнкеритѣ и ги заплашва съ общо уволнение, ако не посочатъ оногова, когото най-много подозиратъ. На другия день има вече не само единъ, а цѣла десетка «подозрени». Кой знае какъ Гоце не попада въ тѣхното число; може би затова, че той унесенъ въ съвсемъ други кроежи, остава твърде хладенъ къмъ изгубенитѣ заплати. Но благородниятъ момъкъ се възмущава отъ неправдата, извършена надъ «подозренитѣ», — и управлението на училището издава допълнителенъ приказъ: «Наедно съ юнкеритѣ Х, У. З, като писачи на анонимното писмо до г-на и пр., изключава се и Георги Дѣлчевъ — две и две четири — като «социалистъ».

Гоце изслушва краткото съобщение, обръща се кръгомъ на югъ и протѣга ржка, свѣтналъ отъ радость. . . . . .

. . . . . .

Гоце, свободенъ да се отдаде на работа по воля, веднага се опѫтва тамъ, дето го влечеха и мисъль и мечта, — опѫтва се да търси своя постъ. Въ гр. Х. той се изправя готовъ за работа предъ нѣколцината «другари», които съставляваха централния комитетъ на младото съзаклятие. Тамъ Гоце намира и Дамянъ Груевъ, разпаленъ и красноречивъ бунтовникъ, съ когото се разбира и сближава до толкова, щото двамата решаватъ на първо време да учителствуватъ нѣгде заедно, та да могатъ при обща работа, да си уяснятъ сумата очакващи разрешение тактически въпроси. Тѣ осѫществуватъ намѣрението си, като прокарватъ въ екзархията да бѫдатъ назначени — единия, Гоце, въ Ново село, предградие на Щипъ, а другия, Дамянъ, въ самия градъ.

Всѣки ще се досети какъвъ учитель на децата можеше да бѫде Гоце — човѣкъ всецѣло погълнатъ отъ кроежитѣ на онова «учителство», което му предстоеше срѣдъ възрастнитѣ. Той свършва съ училището, като въвежда тоя неписанъ правилникъ: «Деца, който отъ васъ не може прескочи накрай годината чинътъ си, нѣма да мине въ по-горно отдѣление; който не се бие, когато го биятъ, хубаво да знае, че и азъ ще го бия; който ми обади за нѣщо другаря си, езика ще му отрѣжа; когато нѣкой извърши нѣщо лошо, вий сами ще го наказвате. . . »

. . . . . .

Къмъ срѣдата на януарий, 1903 год., Гоце бѣше съ чета въ турско. Сега Гоце не бѣше чудатия обитатель на софийския хотелъ Батембергъ, а оня прославенъ войвода, когото цѣлъ народъ възпѣва съ своитѣ пленителни задушевни пѣсни. Той бѣше войводата, който изпраща поздравъ на гората, да му засѣни сѣнка дебела, да му приготви вода студена —, и гората слуша. Той бѣше войводата, който заповѣдва на пашитѣ, мирни да мируватъ, золумъ да не сторватъ — и пашитѣ треперятъ. Той бѣше най-после войводата, който говори, че негова е майка — земята македонска, а пъкъ родъ-родина — сговорна дружина —, и че туй му стига. . .

. . . . . .

Съ кама, револверъ и патрондашъ на кръста, съ премѣтната на рамо свѣтла манлихерка, Гоце приличаше на нѣкакво хайдушко божество.

Китка тъмно кестенови коси се подаваха надъ високо чело, подпрѣно отъ леко смръщени вежди. Валчесто мургаво лице се озаряваше отъ голѣми кафеяви очи, съ погледъ обикновено кротъкъ, но готовъ да заблести като ножъ, при най-малка тревога. Правиленъ римски носъ, поизвитъ надъ голѣми мустаци, съ ноздри жадно дишащи, обличаваше горещината на благородно сърдце. Обрисувани въ неопредѣлена усмивка едва подути устни и хубаво закржгленъ подбрадникъ свидетелствуваха, може би, за едно пламенно чувство, дълбоко поетично въ сѫщностьта си. И въ този видъ бѣше самия Гоце — въ своята мисъль, въ своето чувство, въ своето дѣло, — въ цѣлия свой животъ. . .

***

На 19 априлъ вечерьта (1903 г.) Гоце пристигна въ с. Баница, не много далечъ отъ Серъ. Тамъ отиватъ и две чети — серската, подъ воеводството на Георги Бродалията, и драмската, подъ воеводството на Д. Гущановъ, — всичко двадесетина души. И цѣлия 20 априлъ минава за нашитѣ хора твърде весело.

На 4 май, рано сутриньта, Гоце и другаритѣ му биватъ разбудени отъ една бабичка, която връхлетява върху тѣхъ, изгубила и ума и дума:

— Станете, момци! Аскеръ загради селото и търси по кѫщитѣ. . .

Единъ Гоцевъ съученикъ отъ военното учи-

лище, бившия на българска офицерска служба турчинъ Тефиковъ, началствуваше хилядата души низами, които обръщаха Баница наопъки.

Въ половинъ часъ Гоце и всички момчета сж готови вече за предстоещата кървава схватка. Презъ това време турцитѣ събиратъ мало и голѣмо отъ обискиранитѣ кжщи и твърде скоро почти цѣлото селско население бива турено подъ стража. А обискитѣ наближаватъ и къмъ дветѣ кжщи, въ които сж четитѣ.

Тогава наскоро бѣше издадено отъ Цариградъ секретно разпореждане, да се унищожи всѣко село, въ което се намѣри революционна чета. Така бѣха изгорени селата Балдево (Неврокопско), Карабинци (Щипско), Смърдешъ (Костурско) и още други нѣкои. Гоце поиска да излѣзе вънъ отъ Баница, преди да бжде запалена, дано по тоя начинъ да я спаси. И затова, намѣсто да причака нощния мракъ укрепенъ въ каменна кжща и тогава да се втурне върху турскитѣ редове, той заповѣда на момчетата да бждатъ готови за излизане следъ него. Съ гордо вирната глава и съ пламъкъ въ очитѣ, Гоце повежда малката си дружина срещу неприятеля. Обаче, полиръ минута обсадителитѣ изсипватъ съ викове върху тѣхъ градушка отъ нѣколко стотинъ куршума.

— Лѣгайте — командува Гоце, като прави сжщото край една малка пресъхнала рѣчица.

— Раниха ме, — обажда се гласъ измежду момчетата; — майко, умирамъ, — чу се по-нататъкъ; убиха Димитра, — вика трети. . .

— Кучета! — псува Гоце и гръмва срещу турцитѣ. Но преди да затвори, единъ куршумъ го шибва въ гърдитѣ — и бликва струя г о р е щ а кръвь. . .

На 3 май Гоце разказваше на другаритѣ си по-раншни свои сънища, които съвпадаха съ избиването на близки нему хора, и думаше:

— Съ нашия животъ, какъвто е, станахъ вече и фаталистъ. Нощеска сънувахъ, че турци ме удриха въ сърдцето. Щипската чета е разбита въ Карбинци. Миланъ, братъ ми, е въ тази чета и сигурно е убитъ.

Гоце не бѣше сънувалъ смъртьта на втория свой по-малъкъ братъ: Миланъ падна много покъсно, лѣтосъ, въ Нѣманци, кукушко. Гоце забравяше своитѣ неотдавнашни предчувствия. Сънътъ пророчествуваше неговия гробъ.

Почти едновременно съ Гоце биватъ убити още шестима, въ това число и Гущановъ. Останалитѣ живи влазятъ въ една плѣвня, отъ д е т о следъ цѣлъ день сражение, се измъкватъ незабелязано между пламъцитѣ на Баница, цѣла изгорена. . .

П. К. Яворовъ

—o—

ДАМЕ ГРУЕВЪ

Дамянъ Груевъ, една отъ величавитѣ фигури на македонското освободително движение, е роденъ презъ 1871 год. въ китното село Смилево, Битолско, кждето бѣ провъзгласено Илинденското възстание. Даме е единъ отъ основателитѣ на Вжтрешната Революционна Организация и членъ въ първия Централенъ комитетъ презъ 1894 година. «Отъ тая дата нататъкъ, казва пок. проф. Милетичъ, Груевъ е неуморимъ апостолъ — н о в ъ Левски, който не представа да убеждава, да поучава и да посвещава нови привърженици».

Презъ 1894-95 г. Даме учителствува въ градъ Щипъ. По това време тамъ е пристигналъ и Гоце, който билъ назначенъ за учитель. Между двамата великани на македонското освободително дѣло се завързала искрена и сърдечна дружба. Въ Щипъ Груевъ непрестанно е агитиралъ между гражданството, той е прочелъ тамъ множество сказки, устройвалъ патриотични представления и забави. Отъ тоя градъ безсмъртниятъ апостолъ на свободата неуморно напжтствувалъ мѣстнитѣ революционни комитети, на които е давалъ съвети, устройвалъ «канали» и т. н.

Още като студентъ въ Софийското Висше училище той е образувалъ македонски студентски кржжокъ, членоветѣ на който сж изучавали идеитѣ и дѣлата на бележититѣ български революционери В. Левски, Ботевъ, Бенковски и др. Като училищенъ инспекторъ и учитель Даме е кръстосвалъ Македония на длъжъ и на ширъ и навсѣкжде е основавалъ тайни революционни комитети. Презъ 1900 год. (на 6 августъ) той е билъ хвърленъ въ Битолския затворъ, кждето е прекаралъ до месецъ май 1902 год. Отъ Битоля той е билъ изпратенъ на заточение въ Подрумъ кале (Мала Азия). Тамъ той заварилъ Д-ръ Татарчевъ, П. Тошевъ и Хр. Матовъ, които били изпратени на заточение въ началото на 1901 год. Презъ 1903 год. (преди Великдень) била дадена амнистия и Даме билъ освободенъ. Отъ Подрумъ-кале той отива въ Солунъ, кждето научилъ за взетото решение за обявяване на всеобщо възстание. Битолскиятъ окржженъ конгресъ избра Груева за членъ на главния възстанически щабъ. Следъ възстанието Даме не напусна Македония, но остана м е ж д у населението, за да крепи неговия борчески духъ.

На 23 декември 1906 год. безсмъртниятъ апостолъ на македонското революционно движение падна убитъ въ геройско сражение съ турска потера при село Русилово, Пехчевско. Тогава загинаха и двама вѣрни негови другари.

ЗАТОЧЕНИЕТО НА ДАМЯНЪ ГРУЕВЪ
(Споменъ отъ Д. Крапчевъ)*

Даме ще бѫде заточенъ — тая мълва се носѣше отдавна. Кога? — Не можеше никой да каже положително.

Неговитѣ солунски другари бѣха вече въ Подрумската крѣпость. Само той оставаше въ Македония отъ старитѣ видни легални дейци и отъ битолския затворъ ржководѣше фактически организацията въ цѣлия окржгъ. Отъ всички краища на вилаета хора на Организацията дохаждаха да се съветватъ съ него. Той всички упѫтваше, сломенитѣ духомъ окуражаваше, буйнитѣ укротяваше.

Следейки за всичко, турското правителство, естествено, имаше важенъ мотивъ да отстрани отъ Македония Дамета, да убие окончателно поне духомъ тоя опасенъ човѣкъ за мира въ страната.

Въ сѫщото време Дамевитѣ другари кроеха разни планове, какъ да го освободятъ. Говорѣше се, че една чета начело съ Дѣлчева въ деня когато Даме ще бѫде изпращанъ на заточение, щѣла да атакува при воденскитѣ тѣснини влака Битоля-Солунъ, за да отвлѣче своя другарь.

ДАМЕ ГРУЕВЪ

Скица отъ Ст. Сотировъ

Обаче, въ Солунъ внезапно се разнесе слухътъ, че Даме е донесенъ въ Еди-куле, солунския затворъ, и наскоро ще бѫде изпратенъ на заточение при своитѣ легални другари.

Гарвановъ веднага му изпрати пари.

На другия день слънцето силно печеше. Още отъ зори ние обикаляхме солунското пристанище. Около обѣдъ се зададе цѣла тълпа отъ арестанти

*) Д. Крапчевъ — «Изминатъ пѫть», стр. 247

съ дебелъ кордонъ войска. Ние се устремихме къмъ екскортиранитѣ затворници и останахме поразени отъ гледката: тѣ бѣха всички криминални престѫпници съ белези на уроди. Помежду имъ имаше турски бабаити. Тѣ се познаваха отъ гордитѣ стѫпки и надменни погледи.

Най-сетне накрая ето и Дамета, придруженъ отъ специаленъ полицейски още отъ Б и т о л я. Спокоенъ, Даме върви съ твърди, самоувѣрени крачки. Съ тънка иронична усмивка той прикрива безграничната си тѫга по роденъ край. Той е пъленъ господарь надъ себе си. Владѣе чувствата си, изразътъ на лицето му не издава вѫтрешната болка. Той често подхвърля остроумни шеги, на които полицейскиятъ отговаря съ пресилена, злобна усмивка. Кордонътъ спира на кея. Нѣколко мауни се приближаватъ къмъ кея, за да отведатъ арестантитѣ на парахода. Даме едва тогава ме съгледа, свали каскета си и ме поздрави. После ми кимна съ глава, за да се приближа. И веднага се обърна къмъ полицейския съ цель да отвлѣче вниманието му. Когато се приближихъ, чухъ, че на своя събеседникъ разправяше нѣщо за солунскитѣ еврейки. Той, види се, бѣ узналъ слабостьта на своя съпѫтникъ. Но полицейскиятъ разбра играта, обърна се къмъ мене, изпсува ме и ме изпѫди.

Двама стражари захванаха да отключватъ отъ ржцетѣ «белезицитѣ» на арестантитѣ и тѣ, така освободени, единъ по единъ влизаха въ маунитѣ. Най-сетне дойде редъ и на Дамета.

Тоя удивителенъ човѣкъ можеше да извика уважение къмъ себе си и у тия престѫпни, ломброзовски типове — тѣ всички съ почить му направиха мѣсто да седне. Маунитѣ потеглиха. Даме свали каскета си за последенъ пѫть и после се заприказва съ своитѣ случайни спѫтници, които представяха яръкъ контрастъ съ него, както по външнитѣ характерни черти, така и по вѫтрешния духовенъ миръ.

Даме съ широко чело, самоувѣренъ, ясенъ погледъ, строго правилни черти на лицето, иронично-добродушна усмивка, буйна черна брада, импонираше съ цѣлата си фигура, отъ която вѣеше нѣщо симпатично, мило, привлѣкателно. А повечето отъ неговитѣ другари по неволя бѣха съ ясни физически недостатъци.

Може би, предчувствувайки, че нѣма да види още единъ пѫть роденъ край, Даме напускаше солунското пристанище съ дълбоко съзнание, че не е пропилялъ своя животъ. Но положително задъ видимото спокойствие и хладнокръвие на стоикъ, задъ тая привидна маска на примирилъ се съ положението си човѣкъ бушуваше бурята на прикования о скалата Прометей.

—————o—————

ПЕРЕ ТОШЕВЪ

Отъ 1898 до 1901 г. Пере Тошевъ е въ Солунъ, Той е една отъ скѫпитѣ жертви, които народътъ ни даде въ борбата за свобода и независимость на Македония. Пере Тошевъ е роденъ въ гр. Прилепъ презъ 1865 или 66 год. Първоначалното си образоване е добилъ въ родния си градъ, а следъ това е постѫпилъ въ Солунската българска гимназия (презъ 1882-83 г.), дето се учи до 1895 год. Като ученикъ въ Солунъ той е билъ отстраненъ отъ гимназията и поставенъ подъ полицейски надзоръ, понеже мѣстнитѣ власти заловили въ гимназията една христоматия отъ Ив. Вазовъ и К. Величковъ. Поради това Тошевъ е билъ принуденъ да замине за България. Тамъ той се записалъ за ученикъ въ Пловдивската гимназия презъ 1886 год.

По време на сръбско-българската война отъ 1885 год., обявена отъ краль Милана следъ съединението на княжеството съ южна България, Пере Тошевъ се записалъ за доброволецъ въ българската армия. Той се отличилъ при боевете около Пиротъ. За показаната храбрость билъ награденъ съ военен орденъ.

Пере Тошевъ презъ 1892 год. се запозналь съ Дамянъ Груева. По това време и двамата сѫ учителствували въ Прилепъ. Следната година Пере е билъ назначенъ за учитель въ Скопйе. Отъ 1894 до 1898 г. той учителствува въ Битолската мѫжка гимназия, кѫдето служи на народнитѣ интереси съ присѫщия на неговия темпераментъ идеализъмъ.

Пере Тошевъ

отъ кѫдето заедно съ Дамянъ Груевъ рѫководятъ революционното дѣло въ Македония. Следъ избухването на първата «солунска афера» той е билъ арестуванъ и осѫденъ на заточение въ Подрумъкале (Мала-Азия), кѫдето е престоялъ близо две години.

«Пере Тошевъ, пише Симеонъ Радевъ въ статията си «Великитѣ сѣнки», е единъ отъ най-голѣмитѣ македонски дейци най-неизвестниятъ. Той живе въ самота и умрѣ незабелязано. Неговиятъ тихъ и меланхоличенъ образъ е, обаче, пъленъ съ рѣдко и скѫпоценно очарование. У никой отъ съратницитѣ му вѫтрешниятъ животъ не бѣ тъй чистъ, съсрѣдоточенъ и изобиленъ съ нравствено богатство, както у него. Руската литература бѣ упражнила върху му много силно влияние, но и въ основа той имаше всичкитѣ черти на една хубава славянска душа: доброта, нежность, вкусъ къмъ съзерцателенъ животъ».

По време на Илинденското възстание Тошевъ е взелъ дейно участие като рѫководитель на Мориовския районъ. Следъ погрома той оставя въ Македония, за да крепи духа на пострадалото население. Пере Тошевъ е взелъ участие и въ конгреса на ВМРО, станалъ въ Рила пл. Презъ 1908 г. той се върналъ отново въ Солунъ, кѫдето, заедно съ А. Страшимировъ, е взималъ дейно участие въ списването на в. «Конституционна заря».

Отъ 1910 до 1911 г. Пере е училищенъ инспекторъ въ Македония. По това време той пада тежко боленъ и заминава за София, кѫдето е преживѣлъ голѣми страдания. И за да не бѫде товаръ на околнитѣ му близки той внезапно решава презъ пролѣтьта на 1912 г. да замине въ Македония. Но уви, Пере не можа да стигне отново родния си градъ. Той бѣ причаканъ отъ наемни убийци по пѫтя между Градско и с. Дрѣново и убитъ на мѣсто.

Пере Тошевъ е единъ отъ основателитѣ на ВМРО.

ХРИСТО МАТОВЪ

Христо Матовъ е роденъ въ градъ Струга презъ 1872 година. Той е билъ членъ на Вѫтрешната Македонска Революционна Организация и задграниченъ представитель. Още като студентъ той се обрекълъ да посвети своитѣ сили и умственитѣ си дарби въ служба на македонското освободително движение, на което остана вѣренъ до последния ударъ на благородното си сърдце. По времето, когато билъ директоръ на българското класно училище въ Сересъ, е написалъ една бележита филологическа студия подъ надсловъ «Ударението на западно-българскитѣ говори». Този му трудъ е билъ публикуванъ въ Сборника на Министерството на народното просвѣщение.

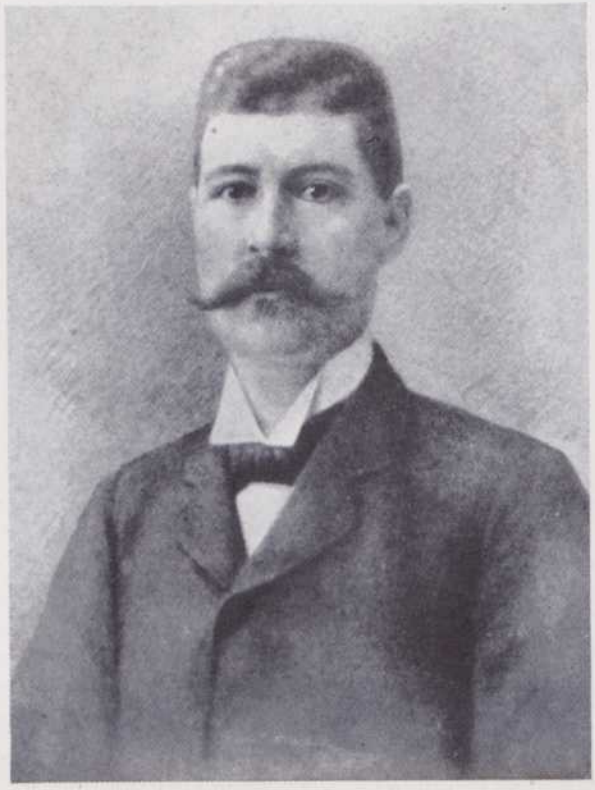

Хр. Матовъ

Христо Матовъ бѣше роденъ за ученъ, но той стана революционеръ. Матовъ не можа да вземе активно участие въ революционнитѣ борби поради болесть въ гърдитѣ и недостатъкъ въ ходилата. Обаче съ перо и слово той е защищавалъ неуморимо позициитѣ на ВМРО.

Презъ 1893 година, когато се основа Вѫтрешната Организация, Матовъ е билъ учитель въ гр. Скопйе. Той е посрѣщналъ новината за учредяването на ВМРО съ голѣма радость и веднага образува първия революционенъ комитетъ въ Скопйе. Въ тоя градъ той започва да редактира нелегаленъ хектографиранъ листъ, съ който агитира идеята за освобождението на Македония.

Христо Матовъ бѣ затварянъ отъ турцитѣ три пѫти, а последниятъ пѫть бѣ изпратенъ на заточение въ Мала Азия. Презъ 1905-1906 год. той написа бележитото си съчинение «Възстанишки действия». Въ тоя си трудъ Матовъ подробно анализира бойнитѣ действия на четитѣ и проучи революционнитѣ действия на другитѣ народи, които сѫ се борили по нелегаленъ пѫть за своето национално освобождение. Съ това си съчинение той даде ценни напѫтствия относно бѫдещата боева тактика на четитѣ и терористичнитѣ отряди на Революционната Организация.

Христо Матовъ почина въ София на 10 февруарий 1922 година.

МИШЕ РАЗВИГОРОВЪ

Мише Развигоровъ, единъ отъ първитѣ и найбележити македонски дейци, е роденъ въ градъ Щипъ презъ 1873 година. Той произхожда отъ старо, известно и родолюбиво еснафско семейство.

Въ Щипъ Мише Развигоровъ е свършилъ трети класъ, а следъ това е следвалъ въ Кюстендилската и Казанлъшката педагогически гимназии. Още като ученикъ въ Щипъ той се отличилъ съ своя революционенъ темпераментъ. Презъ 1893 г. Мише се е запозналь съ Дѣлчева и Груева, отъ които е получилъ революционното си кръщение.

Презъ 1897 година, по времето на страховитата Винишка афера, Мише е билъ арестуванъ и изпратенъ въ затвора заедно съ много народни ратници. Следствието срещу Мише Развигоровъ и кедония. Той избра за свой районъ щипската околия. Презъ 1906 год. Мише Развигоровъ бѣ избранъ за членъ на Скопския революционенъ окржгъ.

Мише Развигоровъ, следъ завръщането си отъ Подрумъ-кале, бѣше станалъ страшилище за турскитѣ бегове. Последнитѣ бѣха принудени да бѣгатъ отъ чифлицитѣ си и да ги продаватъ на изтезаванитѣ и експлоатиранитѣ отъ тѣхъ «раи».

Изплашени отъ революционния устремъ на Развигрова, турскитѣ власти потърсиха наемници и предатели, за да го погубятъ. На 2 априлъ 1907 год. Мише бѣ предаденъ на турцитѣ отъ изродъ-родоотсжпникъ. Тоя день той бѣ обиколенъ отъ турски аскеръ въ кжщата на щипския гражданинъ

Ликътъ на безсмъртния Мише (въ дѣсно). Неговиятъ гробъ въ Щипъ, който личи на горната снимка, бѣ разрушенъ отъ сръбскитѣ власти

другаритѣ му се водѣше отъ свирѣпия скоп. полицай Дервишъ ефенди. За да прекрати страданията на населението отъ Брѣгалнишкия край, Мише пое цѣлата отговорность върху себе си, като призна предъ турскитѣ власти, че той е доставялъ пушкитѣ и бомбитѣ за борба съ турската власть. Мише, следъ приключването на сждебното следствие по Винишката афера, бѣ осжденъ на доживотенъ затворъ. Той бѣ изпратенъ на заточение въ Подрумъ-кале, кждето стоя до 1902 год., когато бѣ амнистиранъ.

Следъ 1903 год. Мише замина съ чета въ Ма-Григоръ Варадински, намираща се въ Хисарската махала въ Щипъ. На поканитѣ отъ страна на аскера да се предаде, Мише отговори съ вистрели отъ своята манлихера. Следъ упорито сражение, турцитѣ подпалиха цѣлата махала, но Мише Развигоровъ и вѣрнитѣ му другари Петъръ Жабата и Миланъ Кръстевъ се самоубиха.

Населението отъ Щипско, Кочанско и Свети Николско и понастоящемъ пѣе нѣколко чудно хубави пѣсни, въ които се разказва за величавия подвигъ на безсмъртния народенъ любимецъ — Мише Развигоровъ.

Тодоръ Александровъ

(Характеристика отъ Ив. Михайловъ)

Най-отличителното у Тодора бѣше туй, че подиръ думитѣ му идваха дѣла. Идеитѣ му всѣкога се отличаваха съ практически усѣтъ, съ здрава мисъль, безъ да сж лишени отъ дълбочина и оригиналность. Потърсите ли у него темперамента — ще намѣрите дѣловия темпераментъ на единъ силенъ човѣкъ. Въ лицето на Тодора акцията бѣ намѣрила майстора си, чиято мощь се проявяваше еднакно когато трѣбваше да се замисли, когато трѣбваше да се започне, когато трѣбваше да се преследва и да се извърши нѣщо.

Той бѣ сякашъ роденъ за борба; стихията му бѣ въ преодоляването на трудноститѣ. Въ моменти на непрогледни разочарования, въ времена, които не бѣха така бедни откъмъ стари македонски дейци, запознати съ народа, не случайно се яви на чело Тодоръ; волята му бѣше изключителна и само тя можеше да се изпрѣчи противъ слѣпото въ събитията и срещу хаоса на развалинитѣ. Съ него скоро се нареждаха ратници, подиръ него можеха да дойдатъ и други, но пръвъ се втурваше той.

Т. АЛЕКСАНДРОВЪ

Скица отъ Возиръ

Съ вродена решителность, не плашейки се отъ отговорность предъ голѣмината на предприятията, той като че по интуиция долавяше моментитѣ. Много отъ постжпкитѣ му оставаше да бждатъ догонвани отъ муднитѣ умове на другитѣ. Въ това отношение Тодоръ е проявявалъ замаха на общественикъ отъ голѣмъ калибъръ; такъвъ човѣкъ не чака и бабитѣ да видятъ далена нужда, за да одобрятъ избрания отъ него пжть. Такъвъ е примѣра на Александрова подиръ 1918 год., — време на спорове и резигнации, на приказки и разсжждения, когато отечеството имаше нужда само отъ работа. Ако най-трудната задача за единъ войникъ е да стегне редоветѣ на разпръснатитѣ войски и да ги поведе отново къмъ победа, Тодоръ се показа блѣстящъ водачъ на цѣлъ разпръснатъ и объркапъ народъ; при фаталенъ исторически завой спаси отъ сгромолясване колата на македонското бждаще и я насочи изъ пжтя на народнитѣ идеали и интереси.

Реалисть въ долавянето на нуждитѣ и на моментитѣ, той бѣ такъвъ и при подбора на хората: преценяваше ги не по душитѣ имъ, не даже и по ума имъ само, а чрезъ провѣрка въ дѣло. Той съумѣваше бързо и точно да опознае нѣкого, за когото у васъ бавно и несигурно се формирало мнение и трудно сте могли да схванете преодоляющето му качество. Когато се явяваше новъ охотникъ за постжпване въ редоветѣ на В. М. Р. О., четници и войводи си пошушваха: «Ще ходи при терезията (кантаря)», т. е. — при Тодора, за да го премѣри. Все пакъ той смѣташе, че борцитѣ се създаватъ въ самата борба и казваше: «Хората сж такива, каквито сж си; из-

куството е — да ги направишъ каквито искашъ». Мнозина отъ неговитѣ сътрудници сѫ ползували Дѣлото не съ това, което сѫ имали, а съ полученото отъ Тодора, който е познавалъ кое най-много имъ се удава и ги е насочвалъ къмъ него. Той не преставаше да подготвя борца за всичко, но трѣбваше ли да се не губи време, не спираше посрѣдъ пѫтя, не дигаше безпомощно ржка къмъ небето «поради липса на хора», както би сторилъ безволникътъ; впрѣгаше въ работа и не толкозъ подбрани и подготвени сили, разчитайки на себе си за неутрализиране у работника въ последствие всичко, което ще е вредно или излишно. За едного Тодоръ би казалъ, че е много бавенъ, но храбрецъ; за другъ — че е страхливъ, но пъргавъ, съобразителенъ; на такива двама души възлагаше обща задача, насочваше ги математически и тѣ успѣваха отлично. Самъ строго опредѣленъ характеръ, почти едностранчива студена натура, той допадаше на лица съ най-противоречиви наклонности и вършеше съ всички работа.

Че до Александрова революционна Македония не познава по-крупенъ конспираторъ отъ него — едва ли може това да се оспорва. Както въ скрояването на изолиранъ ударъ, тъй и при постройката на цѣло действие, т о й даваше отпечатъка на незамѣнимия Александровски методъ, въ основата на който бѣ правилото: по-добре е да замислимъ малко, но да го осѫществимъ, отколкото много нѣщо да проектираме и да остане неизпълнено. Неговата проницателность к а т о стрела се спускаше върху най-деликатния и труденъ моментъ на едно изпълнение: него се стараеше да освѣтли, да разучи и да разреши. Въ комплекса на единъ планъ безпогрѣшно опредѣляше мѣстото на личната храбрость, на осторожностьта и на техническия похватъ. Еднакво надеждно боравѣше и съ по-малко и съ повече разполагаеми сили. За намѣренията на противника се досѣщаше на време и не еднажъ, преди още да е атакуванъ, заемаше позиция, която разбъркваше съображенията му и го поставяше въ морална залисия. Колкото бѣше страшенъ въ прямия ударъ, толкова бѣ загадъченъ и страшенъ за неприятеля при избора на маневрата, на обхода издалече.

Отъ любовь къмъ акцията Тодоръ не предприемаше нищо. Въ живото творчество умѣше да подбере за всѣка цель подходящата мѣрка и да налучка най-опростения начинъ за прилагането ѝ; но, докато не е изследвалъ цѣлата обстановка и, главно, ако не е на лице единъ вѣроятенъ реаленъ резултатъ, намиращъ обществено оправдание или най-малкото оправданието на разумната революционна необходимость, не правѣше никаква крачка. Ако би могло да се изброятъ неизброимитѣ малки и голѣми практически въпроси, разрешени отъ него, ще се види, че твърде рѣдко се е излъгвалъ. И понеже боравѣше предимно съ революционни срѣдства, не пропускаше случай за поставянето имъ въ освѣтление възможно понятно за свѣта. Тукъ вече войводата и конспиратора се проявяваше и като политически мѫжъ.

Народътъ познава Александрова и ще го предава въ легендата повече като светия, отколкото като герой. Осанката му излѫчваше самоотречение, вѣра и строгость. Примѣра му и въ най-дребнитѣ прояви вдъхваше страхопочитание. Тихия му и бавенъ говоръ, даже и мълчанието му по-авторитетно се налагаха отколкото красноречието на единъ ораторъ. Волята му се бѣ наложила преди всичко на самия него; всички прищѣвки на организма и волности на духа отсѣчваха предъ нея. Не е ли чудно, че при най-неблагоприятни условия за животъ презъ дълги години, той живѣ съ мѣрка и редъ, намираше време редовно да се нахрани, да почине, да пѫтува, да работи; при неимовѣрна претрупаность съ работа успѣваше да се вгледа въ много страни на обществения животъ изобщо, да следи политиката, да научи френски езикъ, като отдѣля отъ минутитѣ си за сънь, при подядени дробове да понася и студъ, и умора, и гладъ. . . Неговото трудолюбие и самодисциплинираность сѫ пословични. Последенъ заспиваше, пръвъ се събуждаше и се залавяше за работа, огромна, но подредена и експедитивно привършена отъ него.

По-щастливъ би се чувствувалъ Тодоръ, ако би прокаралъ върви въ цървулитѣ на единъ четникъ или би го научилъ да си подрежда раницата, отколкото ако би загубилъ половинъ часъ въ безрезултатни приказки. Бѣбрицитѣ му бѣха несимпатични. Затова и поучаваше често: «Повече работа, по-малко приказки»! Взираше се въ всичко, съ радость се залавяше за всичко. Той бѣ една жива и велика грижа за всичко и всички въ борбата.

Обноската му бѣ пропита съ вежливость и скромность. Той не бѣ небреженъ спрѣмо никого, нито спрѣмо себе си. Силната му паметь му помагаше да не забравя своитѣ хиляди познати; виждайки, че не ги е забравилъ, селянитѣ затвърдяваха преданностьта си къмъ него; тѣ го наричаха «Стария». Може би тия прости хора вѣрваха въ успѣха на борбата покрай вѣрата си въ самия Тодоръ. Но и той лично всѣкога е билъ оптимистъ, фанатично вѣрваше въ успѣха на Дѣлото. За този успѣхъ той допринасяше главно съ моралната си мощь, както и успѣхитѣ на нашето движение наричаше преди всичко морални. Духътъ на македонската революция Тодоръ познаваше основно, а самъ бѣше негово олицетворение.

Първостепененъ борецъ, Тодоръ Александровъ вдъхновяваше борбата и създаваше борци. Защото преди да си служи съ оржжието, той владѣеше надъ душитѣ.

Ив. Михайловъ

ЖИВОТОПИСНИ БЕЛЕЖКИ ЗА Т. АЛЕКСАНДРОВЪ

Тодоръ Александровъ, който поведе борбата срещу днешнитѣ потисници на Македония е роденъ въ гр. Щипъ на 4 мартъ 1881 год. Презъ 1897 год. той е свършилъ българската гимназия въ Скопйе, следъ което е учителствувалъ въ Кочани, Кратово, с. Виница и Щипъ.

Презъ 1903 год. Т. Александровъ се отличава като рѣдъкъ ржководитель и организаторъ на кочанския революционенъ окржгъ.

На 3 мартъ 1903 година Тодоръ билъ арестуванъ отъ турцитѣ и още сжщата нощь подъ усиленъ полицейски конвой изпратенъ въ Скопйе. Тамошниятъ извънреденъ сждъ го осждилъ на петь годишенъ строгъ тъмниченъ затворъ, обаче, поради дадената следъ 13 месеци амнистия той билъ освободенъ отъ затвора презъ месецъ априлъ 1904 година. Наскоро следъ това билъ назначенъ за главенъ учитель на II-ро класното училище въ Щипъ. Тодоръ Александровъ, заедно съ Т. Лазаровъ и Мише Развигоровъ, денонощно е работилъ за организирането на щипския революционенъ районъ. Резултатитѣ отъ неговата активность били забелязани и отъ турскитѣ власти и презъ м. ноември 1904 год. тѣ му забранили да учителствува. На 10 януарий 1905 год. неговата кжща била заградена съ многоброенъ аскеръ, но смѣлиятъ революционеръ успѣлъ да се изплъзне отъ войсковия кордонъ и веднага се присъединилъ къмъ четата на Мише Развигоровъ, на която станалъ секретарь. Александровъ е билъ делегатъ на щипския районъ предъ първия окржженъ конгресъ на скопския революционенъ окржгъ.

Презъ 1906 год. Тодоръ Александровъ, поради разклатеното си здраве, е учителствувалъ въ гр. Бургасъ. Следъ като узналъ за геройската смъртъ на Мише Развигоровъ, той напусналъ учителството и веднага заминалъ за Македония. Презъ м. ноември 1907 год. Т. Александровъ билъ избранъ за окржженъ войвода отъ 3-ия конгресъ на скопския революционенъ конгресъ.

На 2 августъ 1909 год. турцитѣ отново сж се опитали да арестуватъ Тодора, но не успѣли. Презъ пролѣтьта на 1910 год. той обикаля съ чета скопския революционенъ окржгъ и развива успѣшна дейность за засилването на организационното дѣло. Въ началото на 1911 год. Тодоръ Александровъ става членъ на Ц. К. на ВМРО.

На 4 ноември 1919 год. Тодоръ бѣ арестуванъ въ София по настояването на нашитѣ потисници. Той успѣ да избѣга отъ затвора на 13 с. м. Тая дата може да се смѣта като начало на македонската борба срещу днешнитѣ поробители на нашата Родина. Името на Тодора стана известно по цѣлъ свѣтъ, защото той — както се изразява по-горе неговиятъ бележитъ приемникъ, сегашниятъ вождъ на борческа Македония — успѣ да «спаси отъ сгромолясване колата на македонското бждеще и да я насочи изъ пжтя на народнитѣ идеали и интереси».

Тодоръ Александровъ п а д н а убитъ отъ куршумитѣ всеизвестни и презрени отъ народа ни родоотсжпници на 31 августъ 1924 год. въ недрата на легендарната Пиринъ планина.

Паметникътъ на Т. Александровъ въ Кюстендилъ, издигнатъ отъ македонската емиграция въ България. За постройката му сж похарчени надъ 1 милионъ лева. Бюстътъ на Тодора е изработенъ отъ бележитія български скулпторъ Андрей Николовъ

БОРИСЪ САРАФОВЪ И ИВАНЪ ГАРВАНОВЪ

Борисъ Сарафовъ, роденъ на 1872 год., 12 юний ст. ст. въ с. Либяхово (Неврокопско), бѣ свършилъ VI кл. на Солунската бълг. гимназия, когато въ 1890 година постжпи въ Военното училище въ София, отгдето излѣзе младъ офицеръ въ 1893 година. Презъ следната година Сарафовъ, подъ влиянието на Трайко Китанчевъ, тогава председатель на новообразуванния Върховенъ македонски комитетъ, се запознава съ македонското освободително дѣло и толкова се увлича активно да работи за него, че сетне само тази идея го е ржководила до края на живота му. Въ «Спомените» му, които обнародвахъ, подробно е изрисувана тази му родолюбива дейность. Сарафовъ много скоро успѣва да се наложи като ржководна личность. Той се отличаваше съ необикновено живъ темпераментъ и не по-малко жива, творческа фантазия, източникъ на много негови смѣли подвизи, какъвто бѣ походътъ му до гр. Мелникъ, въ който на 12 юлий 1904 год. той съ една чета отъ 65 души влѣзе посрѣдъ бѣлъ день, въпрѣки турския гарнизонъ въ града. Сарафовъ бѣше хубавъ, стореиъ мжжъ, веселъ и словоохотливъ, често духовитъ събеседникъ. Когато се касаеше да се намѣри какъвгоде изходъ по важни работи за «дѣлото», Сарафовъ бѣше твърде изобретателенъ. Той не можеше дълго да бездействува, за него нѣмаше безизходъ — скоро биваше той готовъ съ новъ, спасителенъ планъ. Тѣзи му качества, а свръхъ това и неговата лична храбрость спомогнаха, щото името на Сарафова бърже да стане твърде популярно, дори легендарно срѣдъ македонцитѣ, които на неговия зовъ масово напуснаха работата си, готови да дадатъ живота си за Македония. Върху Сарафова силно бѣ повлияла и личностьта на Гоце Дѣлчевъ, съ когото той пръвъ пжть се среща въ 1895 год., когато двамата се зарекли да почнатъ «нелегална дейность» — да станатъ «горски царе». Въ 1899 год. Сарафовъ застава начело на Върховния македонски комитетъ, ржководещъ македонската емиграция въ княжеството. Въ това време основаниятъ въ 1893 г. Централенъ комитетъ на Вжтрешната Македонска Революционна Организация съ седалище въ Солунъ, бѣ тъй сжщо се засилилъ толкова, че става мощенъ и ревнивъ съперникъ на Върховния комитетъ. Сарафовъ пръвъ направи сериозенъ опитъ да се постигне споразумение между двата комитета, като изпрати въ Солунъ специално лице за тази цель.

Борисъ Сарафовъ

Презъ 1900 год. Сарафовъ крои голѣми революционни планове, а за да се сдобие съ потрѣбнитѣ срѣдства и да спечели за македонското дѣло съчувствие въ чужбина, той предприема пжтувания въ Русия, по западна и срѣдна Европа, поради което неговото име стана известно и вънъ отъ България.

Следъ възстанието, предприето отъ генералъ Цончевъ презъ есеньта въ 1902 год., въ което Сарафовъ не взе участие, положението въ Македония бѣ неудържимо и поради напредналото възстаническо възбуждение срѣдъ народа, достигнало до тамъ, че «битолчани не могли вече да чакатъ». Къмъ срѣдата на януарий 1903 год. въ София пристигна Иванъ Гарвановъ да съобщи, че тайниятъ революционенъ конгресъ въ Солунъ токущо е взелъ «безвъзвратно» решение, щото презъ пролѣтьта да се дигне общо македонско възстание. Тогава Сарафовъ, въ споразумение съ Гарвановъ, решава да замине въ Македония, за да вземе лично участие въ възстанието. Тукъ Сарафовъ развива усилена организаторска дейность и участвува въ Смилевския конгресъ на 17 априлъ 1903 год., въ който бива избранъ за членъ на главния възстанически щабъ заедно съ Дамянъ Груевъ и Атанасъ Лозанчевъ. Въ самото възстание, прогласено на 20 юлий, Илиндень, Сарафовъ лично ржководи борбата, а следъ потушаването му той заедно съ Груева спомага да се успокои народътъ и най-сетне презъ октомврий потегля съ мнозина възстанници за България, гдето успѣва, въпрѣки силнитѣ турски потери, невредимъ да стигне.

Следъ нещастния край на Илинденското възстание, въ Серско се обособи известна група начело съ Сандански, която, осжждайки действията на противницитѣ си, започна да ги сжди и наказва, та на 10 декемврий 1907 год. Сарафовъ падна заедно съ Гарвановъ отъ ржката на изпратения отъ сданистите убиецъ — Тодоръ Паница.

Проф. Л. Милетичъ

*

ИВАНЪ ГАРВАНОВЪ

Между дейцитѣ за освобождението на Македония отъ турско иго, които се отличиха съ твърдъ характеръ и решителность, безсъмненно Ив. Гарвановъ заема твърде видно мѣсто.

Гарвановъ бѣше начело на Централния Македонски Революционенъ Комитетъ въ Солунъ презъ 1902 год., когато се подготвяше Илинденското възстание. Въ едно историческо заседание на Ц. К-тъ, станало на 1 януарий 1903 год. въ Солунъ, въ присжтствието на делегати отъ революционнитѣ македонски райони, биде взето подъ председателството на Гарванова сждбоносното решение: да се провъзгласи презъ пролѣтта още сжщата година всеобщо възстание. Когато ще се изнесатъ подробности по тогавашнитѣ действия на ржководнитѣ лица отъ Ц. К-тъ, ще се види по-добре значението на Гарванова като факторъ при вземането на това решение.

Иванъ Гарвановъ е роденъ въ Стара Загора на 23 декемврий 1869 год. Баща му, Георги Ивановъ, богатъ търговецъ, е билъ убитъ отъ турцитѣ — на третия день, следъ като Сюлейманъ паша въ Руско-турската война навлѣзе въ Стара Загора и преладе на сѣчъ завареното тамъ българско население. Тогава турцитѣ сж убили и дѣдо му и чичо му на Гарванова, а той самъ се спасилъ съ майка си и съ по-малкия си братъ, като избѣгалъ въ Габрово. Срѣдното си образование Гарвановъ получи въ родния си градъ и въ Пловдивъ, дето на 1889 г. издържалъ зрѣлостенъ изпитъ по реалния отдѣлъ. Следъ едногодишно учителствуване той постжпилъ въ Висшето училище въ София да следва по физика и математика. На 1893 г., когато свършилъ курса на Висшето училище, Гарвановъ заминалъ въ Виена, за да се усъвършенствува по специалностьта си и се записалъ въ университета, дето престоялъ две години, като работилъ и въ кабинета на проф. Експеръ. Като плодъ на занаятията му тукъ биде напечатано въ списанието на Виенската академия на наукитѣ едно изследване на Гарванова върху вжтрешното тръкане на нѣкои масла.

Отъ Виена Гарвановъ се върналъ въ Стара Загора, дето се срещналъ съ А. Тошевъ, тогава учитель въ Солунъ, дошелъ си на ваканция. Гарвановъ тъкмо правѣлъ постжпки да може да получи мѣсто за асистентъ по математика въ Висшето училище, но понеже въпросътъ не билъ еще разрешенъ, та Тошевъ го надумалъ за Солунъ, дето имало нужда за учитель по физика. Гарвановъ склонилъ.

Презъ първата година на учителствуването си Гарвановъ е билъ предаденъ само на учителската си работа. Знаелъ, че въ Княжеството има Революционенъ Македонски Комитетъ, но не му било известно да има и вжтре въ Македония подобно нѣщо. Презъ 1896 год. въ Солунъ дошелъ въ качеството на инспекторъ Д. Груевъ, съ когото Гарвановъ е билъ съученикъ въ Висшето училище и тогава другарувалъ съ него, но по македонския въпросъ малко билъ освѣтленъ. Гарвановъ не е знаелъ що работи Груевъ, който вече е издавалъ въ Солунъ и литографиранъ революционенъ вестникъ. Веднъжъ той (Груевъ) поканилъ Гарванова да вземе участие въ борбата ,но само издалече, като го попиталъ: «Готовъ ли си да мрешъ за Македония?» Но Гарвановъ все още стоялъ на стра-

Иванъ Гарвановъ

на, като е билъ подъ влиянието на онова течение, което преобладавало между учителитѣ въ гимназията, начело съ директора Сарафовъ: нищо да не се предприема срещу турцитѣ, да се засилватъ Екзархията и борбата съ униятитѣ. Така Гарвановъ достига до идеята да създаде нова организация «братство». Ала борбата, която се заражда следъ това между дветѣ течения, завлича Гарванова въ по-близко съприкосновение съ непоносимитѣ политически условия на живота, и той постепенно се преобразява въ активенъ борецъ. Найсетне той се убеждава, че зле е билъ уведоменъ относно програмата на Ц. К-тъ. Борбата се свършва, като подава Гарвановъ ржка на Централния Комитетъ, а «братството» престава да сжществува. Подиръ Солунската афера, избухнала въ януарий 1901 год., още повече взима присърдце дѣ-

лото на Вѫтрешната Революционна Организация и най-сетне, следъ много перипетии, застава начело на Ц. К-тъ като председатель. Твърда воля и лична храбрость Гарвановъ бѣ показалъ вече много пѫти.

Макаръ че Илинденското възстание и да не постигна напълно цельта си, все пакъ то бѣ величествена проява на духовната и физическа мощь на българщината въ Македония, то издигна Македонското дѣло предъ европейскитѣ велики сили, предизвика тѣхната намѣса въвъ вѫтрешното управление на Македония и турна началото на реформитѣ, които станаха причина на по-нататъшнитѣ фатални за Турция събития. Гарвановъ не можа да дочака Илинденското възстание, защото втората солунска афера на 16 (29) априлъ 1903 г.. следъ атентатитѣ противъ французкия параходъ «Гвадалквивиръ» и Отоманската банка въ Солунъ, повлече и Гарвановъ въ затвора и отъ тамъ на заточение, осѫденъ на 101 година затворъ. Следъ потушаване на възстанието последва амнистия презъ 1904 год. и Гарвановъ биде помилванъ, та се завърна въ България. Изигралъ видна ролъ при подготовката на възстанието, следъ потушаването му, Гарвановъ се чувствуваше толкова сроденъ съ освободителната македонска идея и лично толкова много задълженъ да работи до край и найдеятелно за осѫществяването ѝ, че той изново и сѣкашъ съ възродена енергия се залови съ скѫпото народно дѣло. Къмъ него се обръщаха отъ много страни изъ вѫтрешностьта на Македония за съветъ и съдействие и той упражняваше отъ день на день все по-голѣмо влияние като рѫководна личность. Ала въ туй време една друга група дейци въ Серско, предвождана отъ Сандански, особено силно се обяви противъ всѣко влияние отвънъ отъ Княжеството, обвинявайки главно Сарафова, а покрай него и Гарванова, че ужъ п а к ъ кроели «опасни» за македонското дѣло кроежи. Представлявайки себе си за принципиални противници на всѣко ново възстаническо движение, хората на тази група, ревниви спрѣмо всѣка друга организация, която би могла да ги замѣсти, — взеха престѫпното решение да посегнатъ върху реченитѣ двама дейци и го извършиха на 10 лек. 1907 година. Гарвановъ и Сарафовъ загинаха въ София. Всеобщото дълбоко възмущение, което това посѣгателство предизвика въ цѣлото българско общество, и искрената жалость, която се прояви у него за загиналитѣ народни дейци, доказа, до колко и следъ въ кърви потушеното възстание, високо се ценѣха важнитѣ добри последствия за общонародното ни дѣло отъ това възстание, между виднитѣ виновници на което личеха убититѣ — Гарвановъ и Сарафовъ.

Проф. Д-ръ Милетичъ

ПИТО ГУЛИ

Неговото и м е навѣки ще бѫде свързано съ славата на великата Илинденска епопея.

Пито Гулевъ е синъ на майка влахкиня и баща албанецъ. Той е билъ четникъ още на 17 годишна възрасть. Презъ 1885 год. Пито Гули участвува въ четата на Калмиковъ и следъ разбиването ѝ бива заловенъ и изпратенъ на заточение въ Мала-Азия. Презъ 1902 год. той взима вече активно участие въ революционното движение въ Македония.

Преди обявяването на Илинденското възстание Пито Гули развива трѣскава дейность. Следъ превземането на гр. Крушево отъ възстаницитѣ, той прояви рѣдко самообладание и удивляващъ героизъмъ. Срещу Крушевската република султанътъ изпрати 15 хиляди души аскеръ и силна артилерия. Когато възстаницитѣ бѣха заобиколени, Пито Гулевъ само съ 18 души другари геройски защищаваше единъ отъ стратегическитѣ проходи, водещи къмъ града и застави хилядната войска да се отдръпне.

Омеръ Руджи паша, командующъ т у р с к и я аскеръ, когато е стигналъ до труповетѣ на Пито Гули и неговитѣ другари е извикалъ: «Ето, така умиратъ истинскитѣ юнаци!»

Така храбро Пито Гули и другаритѣ защищаваха Биринския пунктъ, кѫдето паднаха като последни бранители на Крушовската република.

ТРАЙКО КИТАНЧЕВЪ

Известниятъ родолюбецъ Трайко Китанчевъ е роденъ презъ 1858 година въ село Подмочани, Ресенско. Той е следвалъ въ фенерското класно училище. Презъ 1879 год. е свършилъ курса на Киевската руска духовна семинария, а следъ това се записалъ въ Московския университетъ като студентъ по правото, обаче поради болесть е билъ принуденъ да прекрати университетското си образование.

Презъ 1881-2 година Китанчевъ е учителствувалъ въ Петропавловската семинария, а следната година въ Солунската българска гимназия, а подиръ това въ разни градове въ България.

Трайко Китанчевъ е взималъ на времето доста живо участие въ политическия животъ на Българското княжество. Презъ 1890 год. той е билъ избранъ за народенъ представитель. Въ народното събрание той се проявилъ като добъръ ораторъ и добросъвѣстенъ общественикъ.

Бидейки синъ на поробена Македония, Китанчевъ е зималъ дейно участие въ македонското освободително движение. Една отъ голѣмитѣ му

грижи е била да сгрупира офицеритѣ македонци въ офицерски братства.

Презъ 1895 год. се състоялъ първиятъ конгресъ на македонскитѣ емигрантски братства въ България, на който за председатель бива избранъ Китанчевъ. Конгресътъ следъ това го избралъ за председатель на постоянното ржководно тѣло на братствата.

Презъ месецъ юлий сжщата година Китанчевъ е починалъ отъ сърдеченъ ударъ. Той е написалъ множество статии. Неговитѣ съчинения сж издадени отъ Македонския научен институтъ.

ТОДОРЪ ЛАЗАРОВЪ

Тодоръ Лазаровъ, чието име навѣки ще бжде обкржжено съ ореола на всенародната признателность, е роденъ въ Щипъ презъ 1869 год. Той произхожда отъ видно семейство. Следъ като свършилъ Солунската гимназия, той се предалъ всецѣло въ служба на народното дѣло. Презъ 1905 год. Т. Лазаровъ е организиралъ въ Щипъ успѣшенъ бойкотъ срещу турцитѣ. Той билъ единъ отъ искренитѣ приятели на Гоце и Даме. По времето на Винишката афера билъ арестуванъ. Презъ 1899 г. той отново попада въ затвора, въ връзка съ организирано отъ него нападение срещу единъ сръбски шпионинъ. Предъ турския полковникъ Шейкъ бей, който воделъ сждебното следствие, Т. Лазаровъ смѣло е защищавалъ каузата на македонскитѣ революционери. Въпрѣки изтезанията, той не далъ никакви показания. Отъ щипския затворъ билъ изпратенъ въ скопския з а н д а н ъ «Куршумлий ханъ», а отъ тамъ въ Прищина. Тоя пжть той лежалъ въ затвора 4 години, до края на 1902 год. Следъ освобождението му билъ интерниранъ въ Солунъ, кждето веднага се поставилъ на разположение на Централния Комитетъ. Следъ голѣмитѣ солунски атентати властитѣ отново го арестували, а пъкъ презъ 1905 год. (поради залавянето на писма съ неговъ псевдонимъ) билъ изпратенъ (заедно съ Д-ръ П. Кушевъ) на заточение въ Мала Азия, отъ кждето билъ освободенъ следъ хуриета.

Тодоръ Лазаровъ свърши своя земенъ животъ презъ м. септември 1912 год. По това време бѣ обявена Балканската война. Не можайки да участвува въ похода срещу Турция, мислейки, че слънцето на свобода ще озари неговата скжпа Родина и бидейки напълно изтощенъ отъ туберкулозата, която се бѣше загнѣздила въ неговитѣ юнашки гърди, той тури край на живота си, оставайки следъ смъртьта си неувѣхващия споменъ за една достойна и всеотдайна служба предъ свещенитѣ идеали на Македония.

Прахътъ на мъртвитѣ е създалъ отечеството.

Ламартинъ.

ЛАЗАРЪ п. ТРАЙКОВЪ*

Въ последнитѣ дни на октомврий 1903 год. една голѣма стройна глава личеше закачена на хюкюматската врата въ гр. Костуръ — цѣла облѣна въ кръвь и съ две черни дупки въ челюститѣ, презъ които бѣ миналъ вражески куршумъ. Това бѣ главата на Лазаръ п. Трайковъ, единъ отъ ржководителитѣ на Костурския районъ до и презъ възстанието. Раната въ вилицитѣ бѣ получилъ въ сражението при село Пчанища (Мориовско) на 9 септември с. г., а главата му бѣ откжсната отъ трупа не отъ турски ржце, — а отъ Коте войвода.

Коте — това име тѣсно свързано съ историята на революционното дѣло въ Костурско, е билъ злия демонъ на дѣлото въ тоя край. Човѣкъ лишенъ отъ всѣко образование и съзнание на дългъ, сдружникъ на разбойницитѣ и самъ харамия въ младинитѣ.

Лазаръ п. Трайковъ загина въ разцвѣта на младинитѣ си — едвамъ 27 годишенъ. Родомъ бѣ

Лазаръ п. Трайковъ

отъ юнашкото село Джмбени; образованието си е получилъ въ Солунската гимназия, курса на която е свършилъ презъ 1898 год. На революционното дѣло се бѣ посветилъ още като ученикъ. Презъ ваканционнитѣ месеци той кръстосваше костурскитѣ села като апостолъ и създаде първитѣ революционни комитети въ Костурско.

Покрай ореола на активния ратникъ, на героя, неговата паметь е украсена съ вѣнеца на страдалецъ-мжченикъ. Цѣли четири години той лежа въ Корчанския затворъ, отъ кждето излѣзе въ началото на 1903 год., за да залови гората. Презъ Илинденското възстание е билъ членъ въ ржководното тѣло на района и взелъ участие въ много сражения, най-кървопролитното отъ които е онова при село Джмбени, което покойника е възпѣлъ. На 9 септември, следъ наплива на турскитѣ пълчища въ Костурско, Л. п. Трайковъ, начело на голѣма чета отъ 400-500 души, потегли за

---

*) «Революционенъ листъ», брой 4, 7 окт. 1904 г.

Мориовско и въ първитѣ дни на м. септемврий даде при село Пчанища продължително сражение, дето е билъ тежко раненъ въ челюститѣ. Връща се тогава съ четата си въ Костурско, а тамъ презъ това време много села бѣха разорени и женитѣ и децата пръснати изъ горитѣ. Тука п. Трайковъ се среща съ Коте, който му бѣ обещалъ да го прикрие въ оцѣлѣлитѣ села въ неговия районъ и да му изцѣли раната. Това, обаче, не останало тайна на Кара-Вангелисъ и последния настоятелно изисква отъ Коте главата на прочутия **башъ комита**. И Коте я отсича и му я изпраща бакшишъ.

Тоя трагиченъ край на народния любимецъ още по-дълбоко запечати името му въ народната душа и костурското население тачи въ него своя пръвъ и най-голѣмъ учитель.

ВАСИЛЪ ЧАКАЛАРОВЪ

Легендарниятъ костурски войвода Василъ Чакаларовъ е родомъ отъ село Смърдешъ, Костурско. Презъ Илинденското възстание той се отличи не само като неустрашимъ революционеръ, но и като бележитъ стратегъ. Нему бѣ повѣрено главното командуване на възстаническитѣ сили въ Костурския районъ.

Презъ време на междусъюзническата война Чакаларовъ командуваше партизански отредъ, съ който успѣ да се промъкне въ тила на гръцката армия. Той загина геройски на 20 юлий 1913 год. въ сражение съ едно гръцко войсково отдѣление.

Атинскиятъ вестникъ «Ембросъ» публикувалъ твърде интересна статия за смъртьта на В. Чакаларовъ, изпратена презъ м. юлий отъ с. Невѣска. Авторътъ на тая статия, подпоручикътъ отъ гръцката армия Михалакопулосъ между другото казва и следното: «Страшниятъ Чакаларовъ, който въ продължение на 20 години плашеше Корещата, затваряше гръцкитѣ училища (и т. н.) не е вече между живитѣ».

Следъ като описва мѣстото, кѫдето е станало сражението, въ което загина Чакаларовъ, подпоручикъ Михалакопулосъ продължава:

«И ето въ най-голѣмия разгаръ на сражението още нѣколко куршуми улучватъ Чакаларова въ гърдитѣ. Залѣгналъ въ импровизираната отъ него позиция, той извади памукъ и се мѫчеше да запуши смъртоноснитѣ си рани. Той напрѣгна последни сили, издигна се изправенъ надъ хендека и стреляше съ своя голѣмъ маузеровъ пистолетъ върху всѣки войникъ, който се приближаваше до хендека.

«Той стреляше макаръ и премалѣлъ. Неговитѣ куршуми не го лъжеха. Лежатъ предъ него левенти юнаци и андарти. . . Отначало се издигна окървавената му глава, покрита съ буйно красиво кѫдрава коса, по-после се издигна и тѣлото и като се улови за близкото до него дърво, се изправи. Така Чакаларовъ наистина бѣше много страшенъ».*

Единъ отъ гръцкитѣ капитани следъ като свършило сражението е отсѣкълъ главата на Чакаларовъ, която е била разнасяна отъ гръцкитѣ андарти и войници изъ леринскитѣ улици съ викове: «Нѣма го вече Чакаларовъ».

Василъ Чакаларовъ е патронъ на Македонската политическа организация въ Толидо, О.

ПАНДО КЛЯШЕВЪ

Пандо Кляшевъ, единъ отъ многоизвестнитѣ костурски войводи, е роденъ презъ 1882 год. въ с. Смърдешъ, Костурско. Той е следвалъ първоначално въ Солунската гимназия отъ 1896 до 1899 г., а презъ учебната 1899-1900 год. е завършилъ класическия отдѣлъ на българската гимназия въ Битоля.

Пандо Кляшевъ е билъ посветенъ въ Дѣлото въ Солунската гимназия. Още като петокласенъ ученикъ той станалъ активенъ членъ на революционния кржокъ, основанъ по инициативата на Търпенъ Марковъ отъ село Вишени, Костурско. Веднага следъ завършването на гимназиалния курсъ Пандо Кляшевъ се отдалъ на активна революционна активность, поради която е билъ принуденъ да стане нелегаленъ

Пандо Кляшевъ се отличилъ въ Костурско не само като смѣлъ войвода, но и като възторженъ агитаторъ на освободителната идея. Той е взелъ активно участие въ Илинденското възстание.

Пандо Кляшевъ падна убитъ следъ едно ежесточено сражение съ турски аскеръ, станало въ планината надъ село Дрѣновени, Костурско, на 13 августъ 1907 год. Заедно съ незабравимия костурски войвода загинаха и 14 негови другари.

ТОМА ДАВИДОВЪ

Тома Давидовъ е роденъ въ гр. Ловечъ, България, на 2 май 1866 год. Презъ 1895 год. той е вече офицеръ отъ бълг. армия съ чинъ подпоручикъ. Сѫщата година той се отказва отъ военната си служба, прощава се съ старата си майка и става войвода на една чета въ Неврокопско.

Презъ 1902 год. Давидовъ се отличава въ едно бележито сражение, което се завързало между неговата чета и турски аскеръ. По това време Давидовъ е обикалялъ Охридско, Битолско и Демиръ-Хисарско. Населението, съ което влизалъ въ контактъ веднага го обиквало. Въ тѣзи области той успѣлъ да организира отлични чети и да съз-

*) В. Ивановъ «Отрѣзаната глава», 1928 год.

даде енергични ратници на дѣлото.

Тома Давидовъ загина въ с. Жрбино, Охридско, на 28 мартъ 1903 год. Тоя день билъ обкржженъ съ голѣма турска потеря Деянъ войвода. Тома Давидовъ по това време билъ въ околноститѣ на с. Издеглаве. Той веднага е потеглилъ съ четата си, за да помогне на Деянъ войвода. Заедно съ 700 души въоржжени селяни Давидовъ е обкржжилъ турската засада. Повече отъ три роти аскеръ се намѣрили между два огъня. При това бележито сражение четницитѣ и въоржженитѣ селяни, предводителствувани отъ Давидова, избили почти цѣлия аскеръ, отъ който се спасили само 6 души. Тѣ сж били скрити въ едни гробища. Следъ сражението Давидовъ се изправилъ, за да разгледа съ бинокълъ бойното поле, по което лежали труповетѣ на турскитѣ войници. Обаче, въ тоя мигъ шестимата укрили се турски войници сж открили залповъ огънъ срещу легендарния войвода и го повалили мъртвъ. Четницитѣ веднага сж избили останалитѣ отъ тритѣ турски роти войници и следъ това съ съкрушени отъ скрѣбь сърдца сж погребали своя любимъ водачъ — Тома Давидовъ.

ХРИСТО УЗУНОВЪ

Тоя бележитъ македонски революционеръ и народенъ апостолъ се родилъ на 22 октомв. 1878 год. въ гр. Охридъ. Следъ като свършилъ IV класъ въ родния си градъ, Хр. Узуновъ постжпва въ Солунското педагогическо училище, чийто курсъ завършва презъ 1896 год. Сжщата година презъ месецъ августъ той бива назначенъ за учитель въ Деде-Агачъ, обаче охридчани не сж го пуснали и го задържали като учитель въ едно отъ махленскитѣ си училища. Въ Охридъ е учителствувалъ четири години и презъ това време е развилъ голѣма народополезна активность.

Въ връзка съ екзекутирането на прочутия шпионинъ, предателя-сърбоманинъ Д. Гърданъ, Хр. Узуновъ е билъ арестуванъ и прекаралъ въ затвора цѣли 9 месеци. Благодарение на застжпничеството на неговитѣ съграждани, той е билъ освободенъ презъ месецъ априлъ 1899 год. Веднага следъ това Хр. Узуновъ, наричанъ въ Охридско Дуле, непрекжснато е обикалялъ охридскитѣ села. Неговиятъ домъ по това време е билъ свърталище на организационнитѣ работници отъ града и цѣлата околия.

Хр. Узуновъ е билъ назначенъ отъ училищното настоятелство въ Охридъ за учитель презъ 1901-2 год., но това решение не било изпълнено поради клеветитѣ на гръцкия владика предъ турскитѣ власти, които постоянно сж следели всѣко действие на бележития македонски народенъ апостолъ. На 31 януарий 1901 год. той е билъ отново арестуванъ и изпратенъ въ Битолския затворъ, отъ кждето билъ освободенъ и амнистиранъ чакъ на следната година. Отъ Битоля той заминалъ въ Струга, за да се види съ майка си и три дни следъ това постжпва въ мѣстната чета. Като районенъ началникъ на Охридско и Дримколската область Хр. Узуновъ е оставилъ неизгладими впечатления между населението. По време на Илинденското възстание той командуваше всички боеви сили въ района. На 13 септемврий по-малкия му братъ загина въ сражение съ турски аскеръ. Въ това сражение участвува и Дуле.

Следъ Възстанието Хр. Узуновъ остана въ своя районъ, за да крепи духа на народа. Презъ 1904 год. той е вече главенъ ржководитель на голѣма часть отъ II-ия революционенъ районъ.

Хр. Узуновъ загина въ Демиръ-Хисарско на 24 24 априлъ 1905 год. На сжщата дата той е отишелъ съ четата си въ село Церъ, за да отърве мѣстното население отъ единъ отрядъ турски аскеръ, който вършелъ голѣми золуми. Дуле и четата му завързали ожесточено сражение съ турскитѣ войници. Той и другаритѣ му четници, следъ като свършили патронитѣ си, се самоубили едновременно съ последнитѣ си патрони.

Въ предсмжртнитѣ си часове Хр. Узуновъ е оставилъ едно бележито писмо до неговитѣ другари и последователи, отъ което правимъ следния цитатъ:

«Нашата идея ще се осжществи, — ето защо умирамъ спокоенъ. . . Моля, нарочно поздравете милата ми майка, която никога не е излѣзла отъ ума ми. . . Нека тя ми прости, че съ нищо не се е нарадвала на мене. . .

«Бждете искрени и пазете основнитѣ закони на Организацията. Оставамъ съ братска цѣлувка».

За Христо Узуновъ населението въ Охридско ще пази вѣченъ и неувѣхващъ споменъ.

ЛАЗАРЪ МОСКОВЪ

Лазаръ Московъ е родомъ отъ село Дъмбени, Костурско. Той свършилъ курса на Битолската гимназия презъ 1901 год. и веднага следъ това е постжпилъ въ редоветѣ на Революционната организация. Московъ се отличилъ като о п и т е н ъ и смѣлъ народенъ водитель въ Костурско. Той е билъ първоначално началникъ на чета, а следъ това е заемалъ видно мѣсто между ржководителитѣ и организаторитѣ на костурския революционенъ районъ.

Лазаръ Московъ загина геройски на 4 августъ 1902 год. На тоя день Лазаръ Московъ и Кольо Рашайковъ били открити отъ турски аскеръ въ с. Вишени, Костурско. Кжщата, въ която били отсѣднали двамата герои била блокирана отъ многоброенъ аскеръ. Войската, като видѣла, че не ще може да залови живи смѣлитѣ революционери, е запалила кжщата. Лазаръ Московъ, следъ като билъ нараненъ въ колѣното, захапалъ дулото на

револвера и се самоубилъ, а Рашайковъ е падналъ убитъ при опита му да пробие турския кордонъ. Въ това сражение е загиналъ и стопанина на блокираната кжща — Типо, добъръ и преданъ работникъ на организацията.

Преди да се самоубие, Лазаръ Московъ е оставилъ до другаритѣ си една писмена записка, написана на бакалска книга, съ която далъ последни нареждания до своята чета. Това писмо е завършвало съ възгласа: «Сбогомъ, Македонио! Сбогомъ, другари и роднини! Да живѣе революцията, свободата, равенството и братството!»

СЛАВКО [СЛАВЕЙКО] АРСОВЪ

Славко Арсовъ е роденъ въ гр. Щипъ презъ 1877 год. Следъ като е завършилъ първоначалното си образование въ родния си градъ, той е следвалъ въ Скопското класно училище и въ Софийската гимназия. Презъ 1898 год. Сл. Арсовъ постжпилъ въ Софийската ветеринарна школа.

Въ София Славко Арсовъ се запозналъ съ виднитѣ ржководители на македонското освободително дѣло. Преди да завърши ветеринарната школа, той е заминалъ презъ 1900 год. за Солунъ, а отъ тамъ за Битоля, отъ кждето Битолскиятъ Окржж. Комитетъ го изпратилъ въ Кичево. Около 8 месеци той е кръстосвалъ Кичевския районъ, за да популяризира народната идея между мѣстното население. Сжщата година (въ началото на августъ) Сл. Арсовъ билъ назначенъ за учитель въ Прилепъ. По това време той е билъ хвърленъ въ затвора отъ турскитѣ власти, понеже билъ подозренъ като съучастникъ въ убийството на единъ турчинъ. Той лежалъ въ затвора около 14 месеци, първоначално въ Кичево, а после въ Битоля. Две седмици следъ като билъ освободенъ (презъ мес. септемврий 1903 год.), Сл. Арсовъ е постжпилъ въ четнишката школа на Марко Леренски.

Презъ мес. февруарий 1902 год. Сл. Арсовъ е билъ назначенъ за началникъ на агитационна чета въ Битолско. Къмъ края на сжщата год. подъ негово ведомство минава и Ресенския районъ. Презъ време на Илинденското възстание Сл. Арсовъ е действувалъ въ Ресенско, кждето е стоялъ до края на 1903 год., следъ което е заминалъ за България. Тамъ той е останалъ само нѣколко месеци и отново се завърналъ въ Македония.

На 22 августъ 1904 год. четитѣ на Сл. Арсовъ и Ст. Донски, предадени отъ родоотсжпници-сърбомани, били заградени внезапно отъ многобройна войска (пѣхота и кавалерия). Завързало се кървопролитно сражение отъ пладне чакъ до вечерьта. Позицията на четницитѣ била много неудобна, но въпрѣки това и въпрѣки численото и оржжейно надмощие на противника тѣ (четницитѣ) сж се сражавали храбро и на нѣколко пжти отблъснали турския аскеръ. Когато половината отъ четницитѣ се измъкнали отъ обсадния обржчъ, Славко Арсовъ, тежко раненъ въ крака, се самоубилъ, за да не се предаде живъ на неприя-теля.

КОЛЬО РАШАЙКОВЪ ВИШЕНСКИ

Кольо Рашайковъ Вишенски, единъ отъ бележититѣ синове на героично Костурско, е роденъ въ с. Вишени презъ 1867 година.

На 3 августъ 1902 г., когато въ с. Вишени е трѣбвало да влѣзе Лазаръ Московъ по организационна работа, Рашайковъ е билъ заедно съ Москова. Двамата били забелезани отъ аскера, който охранявалъ селото. Кжщата на Типо Цулевъ, въ която се намирали виднитѣ революционни дейци, била веднага блокирана отъ турскитѣ войници. Завързало се ожесточено сражение между аскера и двамата обсадени македонски герои, които сж проявили чудно самообладание. Сражението е продължило презъ цѣлия день. Турцитѣ, озлобени отъ храбростьта на Московъ и Рашайковъ, запалили цѣлата махала. Тоя пожаръ е унищожилъ 8 кжщи. Кольо Рашайковъ съ почти изгорѣла дѣсница се опиталъ да се измъкне отъ обсадния обржчъ на аскера, но е падналъ убитъ, следъ като се показалъ. Лазаръ Московъ, който билъ раненъ въ колѣното, захапалъ дулото на револвера и се самоубилъ. По време на сражението падналъ убитъ и Типо Цулевъ.

ТОДОРЪ САЕВЪ

Мичманъ Тодоръ Саевъ, синъ на бедни родители отъ с. Бѣлица, Разложко, е роденъ на 27 декемврий 1872 год. Той се отличавалъ съ силна воля и винаги бодъръ духъ. Следъ като свършилъ III кл. въ Банско,Саевъ е продължилъ образованието си въ българското класно училище въ Сересъ и Софийската гимназия. Спечелилъ степендията за морска наука, той е постжпилъ въ военното училище и го завършилъ съ чинъ — мичманъ (морски офицеръ).

Презъ 1902 год. Т. Саевъ заминалъ съ чета за Македония и се отличилъ като мждъръ и храбъръ войвода. Той успѣлъ да нанесе голѣми поражения на турската войска по времето на Джумайското възстание.

Мичманъ Тодоръ Саевъ е загиналъ на 9 априлъ 1903 год. Следъ ожесточено сражение съ турски аскеръ въ с. Цапарево, Петричко, той е разбилъ войсковия кордонъ и се оттеглилъ съ четата си въ Беровскитѣ балкани. Тамъ Саевъ попадналъ на засада и билъ тежко раненъ. Другаритѣ му го взели съ себе си, но следъ едно денонощие той починалъ.

———o———

МАРКО ЛЕРИНСКИ

Подъ това име котленецътъ Георги Ивановъ презъ лѣтото на 1900 год. се яви съ пушка въ ржка между робитѣ въ Леринско. Той не дойде тогава съ кой-знае какви блѣскави дарования и таланти, нито пъкъ съ амбицията на човѣкъ ламтещъ за слава и именитость. Унтер-офицерскиятъ мундиръ въ българската армия му тежеше, а периодическитѣ скитания изъ Пирина подиръ движението отъ 1895 година не го удовлетворяваха. И единъ день, безъ никому да се обади, той свали тоя мундиръ, яви се въ С о ф и я предъ отдавна лялѣяния въ душата си герой — предъ Гоце Дѣлчева — и му **потърси работа.** Работа дирѣше той, но работа крупна не за всѣки обикновенъ човѣкъ, работа удовлетворяваща набраната въ душата му жарь и енергия достойна за най-скжпата човѣшка жертва. И той намѣри своето мѣсто далечъ отъ българската граница, оттатъкъ Вардара, откжсна се съвършено отъ миналото, отъ домашния си кржгъ и заживѣ новъ животъ.

Жребието се падна на Леринско. Тоя край, както и цѣлиятъ Битолски виляетъ по това време представляваше девствена още некачета почва. Както по-горе казахъ, Марко нѣмаше особени таланти. Организаторски способности дотогава не бѣ проявявалъ, нито пъкъ имаше предъ себе си образци, които му биха послужили като ржководно начало. При все това подиръ нѣколко месеца той бѣ успѣлъ да надвие всички непреодолими спънки и повѣрения му районъ, както и неговата чета, представляваха нѣщо образцово. Района му се посочваше като прототипъ на организиранъ районъ, а четата му се обърна въ «четна школа», която е дала организатори и войводи почти на всички битолски райони. Македоно-одринското освободително дѣло брои само нѣколцина дейци въ своитѣ редове, които сж достигнали предъ очитѣ на масата висотата на Марко. Името му се разнасяше като легенда отъ уста на уста, самъ той бѣ нѣкакъвъ духъ — месия, когото прогледналиятъ поробенъ народъ боготворѣше и въ чиито проповѣди вѣрваше тъй, както вѣрваше въ Христа.

Следъ две години непрекжснати свърхчовѣшки просто усилия, той виждаше следъ себе си една сграда отъ нищо несъкрушима. Отде се взе тази невѣроятна сила у този простъ, тъменъ унтеръофицеръ? Нагледъ у него липсваше много, за да се надигне толкова надъ своитѣ другари и сратници по идея. Въ сжщность, обаче, у него имаше всичко, което създава герои на велики дѣла, създатели на епохи, водители и кумири на народнитѣ маси. У него нѣмаше онази заразителна и постоянна веселость на Дѣлчева, но имаше Дѣлчевата вѣра въ себе си и въ народа. Марко не обладаваше своеобразния философски погледъ на Попето върху нѣщата, но имаше неговото упорство, неговата чиличена воля и стихийната страсть да се бори и да побеждава и най-непреодолимитѣ препятствия. У Марко нѣмаше възторжения лиризъмъ на терористъ, който окрилияваше Кръстю Асенова, но имаше Кръстювата нечовѣшка физическа сила.

Марко загина въ с. Пжтеле (Леринско) съвсемъ не тъй, както той мечтаеше — безъ да дочака края. И може би по-добре. . . Македонския робъ отъ Пелистеръ до Воденъ и отъ Мориховскитѣ планини до Костуръ нѣма да забрави човѣка-великанъ, който пръвъ възкреси въ него вѣрата, за да може да прави чудеса, — той никога нѣма да забрави **Марко Войводата.**

Х. С.

«Нито минута да не стоимъ на едно мѣсто. Както знаешъ освѣтлявай, защото, както е казалъ Шекспиръ, заблужденнето не спи, затова пъкъ истината трѣбва да се повтаря 1000 пжти. . .»

(Т. Давидовъ)

МИТРЕ ВЛАХА

Митре Влахътъ, многозаслужилъ македонски борецъ и легендаренъ костурски войвода, е роденъ въ с. Кономлади, Костурско. Името на тоя достоенъ синъ на нашата Родина навѣки ще бжде обкржжено съ ореола на всенародната признателность. За неговата всеотдайна служба предъ олтаря на македонското освободително движение покойниятъ Христо Силяновъ се изказва по следния начинъ: «Не мога да не устоя на съблазънта да не кажа нѣколко думи и за Митре Влаха, съ когото съмъ другарувалъ. Малцина и между найизвестнитѣ, биха могли да се сравнятъ по несъкрушимъ духъ. абсолютна безупречность и заслуги съ Митре Влаха. бившия неграмотенъ овчарь, който получи въ четитѣ образование до степень, че носѣше винаги въ чантата си революционна литература и си служеше съ шифъръ. Митре надвиши всички по нравствено величие: той ни за мигъ не се отлжчи отъ народа си, съ който бѣ срастналъ. Дори следъ възстанието той не напусна Македония и загина безъ да види България, която толкова много обичаше. занесълъ въ гроба нейния идеализиранъ образъ».*

Митре Влахътъ загина презъ зимата на 1907 год. въ Жупаница. Костурско. кждето бѣ обсаденъ отъ турски аскеръ и следъ ожесточено сражение падна пронизанъ отъ вражески куршумъ. Неговиятъ безжизненъ трупъ бѣ изложенъ на единъ отъ Костурскитѣ мегдани, следъ което бѣ погребанъ отъ организационни хора въ комитското гробище при село Апоскепъ.

*) Хр. Силяновъ — «Освободителнитѣ борби на Македония», 1923 год.

ЧЕМКОВЪ И ГАВАЗОВЪ *

Тѣ — Чемковъ и Гавазовъ — сж първитѣ свѣтли образи отъ върволицата свѣтли наши безсмъртни борци за свободата, — първитѣ, които при херойската смъртъ оросиха съ кръвьта си знамето на възродена Македония.

Нѣколко дни следъ смъртьта имъ азъ отидохъ съ Наума — единъ македонски четникъ — въ Калоферъ, родния градъ на безсмъртния революционеръ Хр. Ботевъ.

Срѣдъ града има малко читалище кръстено съ свѣтлото име «Хр. Ботевъ»: тамъ щѣха да се събератъ калоферци — отъ малъкъ до голѣмъ — да празднуватъ годишнината отъ смъртьта на великия си съгражданинъ.

Въ читалището бѣше още пусто. По стенитѣ се редѣха портретитѣ на Раковски и Каравелова, на Левски и Ботева. Срещу тѣхъ висѣха портретитѣ на братя Миладинови, на Жинзифова. И до тѣхъ портретитѣ на Симидчиева — открита, самоувѣрена, смѣла, а до нея гледа мрачно дълговратия съ голиатски плещи Гавазовъ. Гледа той другъ портретъ — на младъ човѣкъ, на Чемкова, — буенъ юноша, съ енергични мускули, но мечтателенъ, съ детинско възторжено лице.

Запали се погледа на моя другарь — разпусна той езикъ: заговори ми за Гавазова, за Чемкова.

Юнакъ по снага и по духъ билъ Гавазовъ. Неговата сѣнка дълго плашила бѣснитѣ турци по градища и по кръстопжтища, а името му се произнасяло съ удивление и благоговѣние по конацитѣ и зданитѣ отъ Шаръ до Солунъ. Много пжти е лежалъ Гавазовъ у калнитѣ турски затвори срѣдъ отчаяни главорѣзи, срѣдъ стотина кръвожадни злодеи, а бояли му се всички, пъкъ той всички и милѣялъ и презиралъ, та затуй ги владѣялъ, следилъ ги той съ искрови очи изподъ гжсти пощръкнали вежди, насмивалъ имъ се съ гласъ. . . Лежалъ веднъжъ Гавазовъ у просторния Битолски зданъ срѣдъ разбойницитѣ и мрачно следѣлъ съ очи трима надъхани съ лукавство гърци. Следѣлъ ги Гавазовъ, подушилъ измама, а тѣ издалечъ му се низко кланяли, въртѣли се като змийчета, подмилквали му се, набирали се около му и — изведнъжъ блѣснали жадни за кръвь ножове въ ржцетѣ имъ: тѣ, гърцитѣ, нападнали Гавазова! А тъменъ и грозенъ билъ турския зданъ и дважъ по-тъменъ и по-грозенъ е станалъ той въ часа на нагласеното убийство. Но свѣтнали въ мрака голѣмитѣ огнени очи на всесилния тукъ борецъ и — настръхнали друговѣрцитѣ, изтръпнали християнитѣ: Гавазовъ, който всичко виждалъ, неусетно попълзѣлъ съ мощната си снага по стената, край която лежалъ, и поникналъ убийственъ предъ вразитѣ си. . . Едно глухо изръмжване — страшната картина мигновено се разкрила предъ очитѣ на зрителитѣ, разкрила се въ булото на ужасна кръвнина: подкупенитѣ убийци се къпѣли въ кръвьта си подъ ноздтѣ на Гавазова, а събранитѣ имъ ножове въ неговата дѣсница били презрително запратени върху главитѣ на купъ други сплашени главорѣзи. То не било човѣкъ, а сѣкашъ въ кръвьта на разярения македонецъ е възкръсналъ древния Самсонъ! . .

Изведенъ билъ той за пръвъ пжть на катилска работа. Били му отдали прилична честь: поставили да го пазятъ троица заптии. И въ единъ тихъ часъ мълчаливиятъ и намусенъ арестантинъ се обърналъ къмъ едного отъ стражаритѣ и неочаквано тъй изревалъ върху му щото тоя трепналъ си си предалъ пушката, та Гавазовъ я поелъ и — свѣта цѣлъ настръхналъ. . . Но исполинътъ-арестантъ отъ все душа се изсмѣлъ «Гавазотъ си не плювнува . рекълъ и му втикналъ пакъ пушката въ ржка. После до обѣдъ той работилъ като «кюле», но следъ обѣдъ сѣкашъ земята го погълнала, липсвалъ Гавазотъ ведно съ едно заптие.

. . . . . .

Помня като днесъ съ какъвъ жаръ се изтръгнаха отъ гърдитѣ на бедния Чемковъ веднъжъ думитѣ: «Не може повече. тука ще ми убиятъ душата! Нека ми по-добре убиятъ снагата, но нека коститѣ ми паднатъ въ родния край!»

И паднаха тия свети твои кости, Чемковъ, въ родния край!

Презъ първитѣ дни на месецъ май — тогазъ тѣ липсваха изъ София — тѣ, Чемковъ и Гавазовъ, единиятъ душа, другиятъ — тѣло. После ги чухме. . .

Та какво може да каже тази дума «чухме». Боже мой, какво и какво не чуваме въ нашия клюкарски животъ. . . Азъ не «чувахъ», а гледахъ всичко — презъ горещо нарисуваната отъ Наума мрачна картина; — гледахъ двамата жадни революционери въ свѣтлото имъ шествие, следени отъ подушилата ги глутница заптии. Сепнатото око на врага доловило следитѣ имъ още въ София! А предъ Прилепъ, що е родилъ Гавазова, сж го очаквали вече нарочни убийци. Още сжщата нощь* се дигнала ужасна тревога въ цѣлъ Прилепъ. Но уви, тѣ били въ града, били въ тѣзи кжщи, които бюлюци заптии и низами сж тарашували едва по една. . . И най-после, изкъртили вратата и на тѣхното скривалище. . Ужасно било: веригата отъ въоржжени врагове била непрекосима въ тѣснитѣ улички: — неминуемо било или невѣрна смъртъ или позорно падане. Гавазовъ стръвно налзърналъ. посѣгналъ после, свалилъ съ револвера си мъртавъ на мѣсто полицая и се оттеглилъ. «Дръжъ се, Чемка! Ще умремъ», — казалъ той на Чемкова, стекла се паплачъ отъ по-

*) А. Страшимировъ — «Революционенъ листъ». год. 1, бр. 7, декемврий 1904 год.

*) Юрданъ Гавазовъ е родомъ отъ Прилепъ, а Христо Чемковъ — отъ Щипъ. Тѣ се самоубиха презъ 1898 год.

ганци, братче!» — Чемковъ извилъ тжжни очи и глухо казалъ: — «Само не живи, брате. Най-вѣрно е: стреляй въ менъ. . . стреляй, а после въ себе си» — и разкрилъ ржце дано свари да го прегърне. . . Великъ Гавазовъ, великъ и въ последната минута на своя животъ, великъ като всичко въ примитивния чистъ народъ: не мислилъ той още за себе си, въ револвера му имало още петь патрона. — изсипалъ тритѣ въ врага, а после вече се обърналъ къмъ Чемковъ.

. . . Обърналъ се къмъ него, разкрилъ прегждкитѣ си съ лѣва ржка, съ дѣсна допрѣлъ револвера въ челото му и — убилъ го съ «вѣрна» смърть. . . убилъ го и притисналъ го до сърдцето си, че обърналъ тогава револвера, па разбилъ своята бурна глава.

Тъй беззаветно загинаха Чемковъ и Гавазовъ — първитѣ свѣтли жертви на македонската свещена борба.

НИКОЛА Д. КАРАНДЖУЛОВЪ

Никола Д. Каранджуловъ е роденъ въ гр. Прилепъ презъ 1876 год. Следъ като напусналъ българската гимназия въ Битоля той е учителствувалъ въ село Селце, Прилепско. Презъ 1893 год. е постжпилъ въ Кюстендилското педагогическо училище, а подиръ две години заминалъ за Загребъ, дето следвалъ по педагогия. Следъ две години (презъ 1898 год.) Н. Каранджуловъ билъ назначенъ за главенъ учитель въ 3-то класното училище въ Прилепъ. Той е учителствувалъ следъ това въ Куманово и Крива-Паланка.

Ничо Каранджуловъ се отличавалъ съ силенъ умъ и твърда воля. Презъ 1902 год. турскитѣ власти го арестували, но следъ два месеца билъ освободенъ по силата на «Падарскитѣ» реформи. Подиръ три седмици (на велики петъкъ, 1903 г.) билъ отново арестуванъ въ центъра на прилепската чаршия и веднага изпратенъ въ Битолския затворъ, отъ кждето успѣлъ да избѣга заедно съ 32 души другари чрезъ подземенъ каналъ, изкопанъ подъ негово ржководство.

Ничо Каранджуловъ, смѣлиятъ войвода и достоенъ ржководитель на Прилепския революционенъ районъ, е билъ обсаденъ на 10 августъ 1904 год. въ Селечка планина отъ хиляденъ турски аскеръ. Въ завързалото се сражение той билъ тежко раненъ въ гърдитѣ отъ неприятелски куршумъ. Следъ като се простилъ и цѣлуналъ съ другаритѣ си, Ничо ги помолилъ да го застрелятъ. Преди да издъхне той извикалъ: «Сбогомъ, народе милъ!»

———o———

«Напущамъ Битоля, кждето бѣхъ нещастенъ да чуя толкова злочестини за милия ми край и се отправямъ къмъ свещеното за мене мѣсто. Ако бихъ успѣлъ да закрѣпя онещастеното родно мѣсто, ще съмъ щастливъ — пъкъ иначе, ако падна тамъ наскоро, не ми е жалъ».

(Пандо Кляшевъ)

ГЕОРГИ СУГАРЕВЪ*

Роденъ презъ 1876 год., синъ на бедни родители отъ гр. Битоля, Г. Сугаревъ носѣше въ душата си силния отпечатъкъ на отвращението си отъ турскитѣ злодеяния, така изобилни въ Битоля. Образованието си той е получилъ при Битолската гимназия и презъ 1895-96 год. е билъ назначенъ за учитель въ Битолското първоначално училище. Презъ време на учителствуването си въ Битоля, Г. Сугаревъ бѣше въведенъ въ революционната организация отъ Чемковъ. Обаче, учителствуването въ Битоля не задоволяваше младия и буенъ учитель, жаденъ за широка работа, и за това ние го виждаме въ последнитѣ години да учителствува по редъ въ селата Стрѣжо, Дебелаци (Битолско), Елховецъ и Св. Раче (Кичевско), кждето заедно съ учението децата на четмо и писмо, свикваше още и по-събуденитѣ селяни и имъ говорѣше за «бунтъ», за «възстание», за «революция», за «свободата, равенството и братството».

Легалната деятелность не задоволяваше младия труженикъ и за това ние го виждаме презъ 1901 год. като простъ четникъ въ първата организаторска чета въ Демиръ-Хисарско. Като такъвъ охотно понасялъ всичкитѣ лишения и следъ петь месечно скитане по гори, по села и поля, Г. Сугаревъ е билъ извиканъ въ Битоля, дето го назначаватъ отново за учитель съ една мизерна заплата и дето въ сжщото време стана като членъ въ ржководното тѣло на организацията. Но и тука Г. Сугаревъ не остана за дълго време. Грознитѣ афери, които бидоха създадени по онова време, принудиха каления борецъ да напусне Битоля и съ една отбрана четица да заброди като войвода на Битолския районъ. И като такъвъ ние го виждаме въ Демиръ-Хисарско, Крушевско и навсѣкжде, кждето се чувствуваше нужда отъ неговата смѣлость.

Възстанието презъ 1903 год. завари Г. Сугаревъ войвода въ Битолския окржгъ, презъ което време бѣше назначенъ за горски началникъ и като такъвъ взе участие въ много сражения. Въ тия сражения тихия и скроменъ Г. Сугаревъ създаде легенди между мѣстното население.

На 5 априлъ 1905 год. той попада въ една аскерска засада. Три дни четата не бѣ почивала. Това даде възможность на аскера да унищожи цѣлата чета заедно съ войводата Сугаревъ.

Смъртьта на Сугаревъ е единъ скжпъ заветъ за младото поколѣние да доизкара започнатото отъ Сугаревци дѣло.

---

*) «Революционенъ листъ», брой 1, 10 септ. 1910 год.

ЛУКА ИВАНОВЪ*

Лука Ивановъ

Лука Ивановъ е родомъ отъ Панагюрище (5 августъ, 1876 год.), кждето е получилъ първоначалното си образование. После е следвалъ въ Пловдивската гимназия, дето е свършилъ 6-ти класъ. 18 годишенъ юноша, Лука е взелъ участие като доброволецъ въ сръбско-българската война.

Отъ 1885 година насамъ той почналъ живо да се интересува за македонското движение, а когато се усилиха революционнитѣ борби къмъ 1900 година, заелъ своето мѣсто въ редоветѣ на активнитѣ дейци. Презъ време на възстанието отъ 1903 година, той е билъ избранъ за началникъ на Воденския революционенъ районъ. Следъ възстанието, когато въ южна Македония завърлуваха андартскитѣ банди, Лука веднага се отзовалъ на своя постъ въ Воденско. Обслужванъ отъ населението и момчетата си, Лука е организиралъ противъ гърцитѣ такъвъ отпоръ, какъвто малко райони сж противопоставяли на андартския тероръ. Нѣколко пжти самъ той е ималъ сражения и устройвалъ засади на андартитѣ и всѣкога е излизалъ победитель. Подъ негово ржководство въ 1905 год. е била пленена цѣла андартска чета отъ 10 души. Изобщо несполуката на андартитѣ отъ тоя районъ се дължи главно на храбростьта, умението и таланта на Лука. Името му било страшилище за гърцитѣ, и тѣ сж дебнели случай да се освободятъ отъ тоя свой най-заклетъ врагъ. И веднъжъ на 13 августъ 1906 год., когато Лука е нощувалъ въ едни влашки колиби, е билъ предаденъ и убитъ въ време на завързалата се съ андартитѣ престрелка. Другаритѣ му дълго време криеха отъ населението неговата смърть, за да не го потопятъ въ скрьбь и отчаяние. Лука бѣше спечелилъ сърдцата на борящето се население съ своята беззаветна преданость и героизъмъ. Добрякъ по природа и надаренъ съ крайно симпатична външность, той привързваше съ своята усмивка всѣки срещнатъ човѣкъ.

МЕТОДИ ПАТЧЕВЪ

Методи Патчевъ е роденъ на 19 май 1875 год. въ гр. Охридъ. Презъ 1895 год. той учителствува въ Охридъ и проповѣдва между народа идеитѣ на ВМРО, а следъ това става учитель въ Кичевско. Обвиненъ отъ турскитѣ власти за убийството на известния сърбоманинъ Гърданъ, Методи Патчевъ е билъ арестуванъ отъ турскитѣ власти. Отъ 17 августъ 1898 год. до 1 юний 1901 год. той лежалъ въ Охридския и Битолския зандани. Презъ 1901 год. Патчевъ билъ назначенъ за учитель въ Прилепъ, но охридскиятъ каймакаминъ отказалъ да му даде свидетелство за благонадежность. Лишенъ отъ възможностьта да води свободенъ легаленъ животъ, той постжпилъ въ школната чета на Марко войвода и съ него е обикалялъ Леринско до края на м. октомврий 1901 год. Следъ единъ месецъ той билъ назначенъ за началникъ на една отъ четитѣ въ прилепския революционенъ районъ. Наскоро следъ това Патчевъ се отличилъ като извънредно даровитъ агитаторъ и организаторъ.

На 7 априлъ 1902 год. тоя смѣлъ борецъ за народни правдини е билъ на почивка съ четата си, състояща се отъ 7 души, въ Кадино село, Прилепско. Сжщиятъ день четата му била обсадена отъ многоброенъ турски аскеръ (пѣхота и жавалерия) и башибозушки пълчища отъ околнитѣ турски села. Следъ двудневно сражение Патчевъ и неговитѣ вѣрни другари (седемтѣ четници) останали безъ бойни припаси. На тѣхъ оставалъ за спасение само единъ пжть, — а именно — да се предадатъ живи на турцитѣ. Предъ тоя позоръ тѣ предпочели славната смърть и съ последнитѣ патрони се самоубили. Европейскиятъ печатъ навремето е хроникиралъ тоя подвигъ като символъ на величествено самопожертвуване. Въ това паметно сражение Патчевата чета е успѣла да избие и рани повече отъ 60 души турци.

ХРИСТО ЧЕРНОПѢЕВЪ

Тоя неуморимъ македонски войвода и народенъ труженикъ е роденъ въ с. Дерманци, Плевенско (България), презъ 1868 год Отъ 1889 до 1899 г. е служилъ въ българската армия съ чинъ фетфебелъ. Презъ 1900 г. постжпва въ гевгелийската чета, ржководена по това време отъ Мих. Попчето. Още въ самото начало Чернопѣевъ се отличилъ като добъръ агитаторъ между селското население. Той стана известенъ следъ залавянето на прочутата американска мисионерка Мисъ Стонъ. Единъ отъ инициаторитѣ и организаторитѣ за залавянето на Мисъ Стонъ бѣ и Чернопѣевъ. Следъ успѣшното провеждне на тая акция, извършена на 21 августъ 1901 год. въ мѣстностьта «Подпрената скала» по пжтя между Горна Джумая и Разлога, той действува въ Струмишко.

Презъ Илинденското възстание Чернопѣевъ бѣ въ Разложко.

Следъ смъртьта си Чернопѣевъ остави добри спомени между населението въ районитѣ, кждето действуваше.

———o———

«За голѣмитѣ работи трѣбватъ голѣми сили. Свободата е голѣмо нѣщо; тя иска много жертви. . . »

(Даме Груевъ)

*) В-къ «День», 26 февр. 1907 год.

КРАТКИ БЕЛЕЖКИ ЗА ВИДНИ МАКЕДОНСКИ РЕВОЛЮЦИОНЕРИ ДЕЙСТВУВАЛИ ПРЕЗЪ ТУРСКИЯ РЕЖИМЪ

(Имената и подвизитѣ на нѣкои известни македонски деятели, за които не се споменава по-долу, сж отбелязани на друго мѣсто въ настоящия алманахъ. Вижъ отдѣла «Борби за национална свобода»)

Ангелъ Спространовъ, отъ Охридъ, взелъ активно участие въ революционнитѣ съзаклятия, организирани въ Македония следъ подписването на несправедливия Берлински договоръ.

Александъръ х. Пановъ, синъ на видния търговецъ Пано х. Илиевъ, билъ посветенъ въ Дѣлото отъ Даме Груевъ. Той е учителствувалъ въ Прилепъ, кждето неуморно е работилъ за организирането на тамошния революционенъ комитетъ.

Александъръ П. Стояновъ, родомъ отъ село Стояково, Гевгелийско, възпитаникъ на Солунската гимназия, действувалъ съ четата на Хр. Чернопѣевъ, падналъ убитъ на 6 априлъ 1903 година въ сражение съ турска потера.

Андрей Димовъ, отличилъ се презъ Илинденското възстание, загиналъ като защитникъ на Крушовската република.

Алексо Турунджовъ. Тоя смѣлъ македонски революционеръ е родомъ отъ село Екши-Су, Леринско. Презъ 1904 год. Турунджовъ бѣ арестуванъ отъ турцитѣ. Тогава той направи опитъ за самоубийство, мжчейки се да скочи отъ прозореца на затвора, но не успѣ. Осжденъ на смъртъ отъ турцитѣ. Алексо Турунджовъ бѣ обесенъ срѣдъ пазаря на гр. Битоля, на 19 авг. 1905 год.

Атанасъ Тешовалията, родомъ отъ село Тешово, Неврокопско, спеченъ за революционното движение отъ Гоце Дѣлчевъ, геройски загиналъ въ сражение съ турска потера на 25 м а й 1905 година.

Ангелъ Андреевъ, отъ село Рудари, Преспанско, действувалъ съ Тома Давидовъ презъ 1902 год. Следъ убийството на Давидова той е началствувалъ чета, съ която е бродилъ македонскитѣ балкани. Презъ Илинденското възстание Ангелъ Андреевъ бѣ подвойвода на преспанския боевъ участъкъ. Презъ време на възстанието той се сражавалъ 4 пжти съ турски войскови отдѣления.

Атанасъ Кършаковъ, родомъ отъ село Косинецъ, Костурско, виденъ и заслужилъ народенъ деецъ. Той бѣ раненъ единъ месецъ преди обявяването на Илинденското възстание. Следъ оздравяването си Кършаковъ води геройски сражения съ турски войскови отдѣления и андартски чети, които презъ това време действуваха задружно срещу македонскитѣ революционери. Той падна убитъ въ сражение при село Гърче, Костурско.

Александъръ Станоевъ отъ градъ Неготинъ, бившъ членъ на Централния Комитетъ. Станоевъ почина презъ 1907 година следъ продължително боледуване причинено отъ рана, добита следъ несполучливъ опитъ за самоубийство, за да не бжде заловенъ отъ враговетѣ.

Андрей Димовъ, загиналъ геройски презъ Илинденското възстание при отбраната на гр. Крушево.

Алексо Джорлевъ отъ с. Баница, Леринско, взелъ активно участие въ Илинденското възстание. Той билъ заточенъ отъ турцитѣ въ Фезанъ (Африка), отъ кждето билъ освободенъ следъ младотурския превратъ. Алексо Джорлевъ е починалъ презъ 1915 год.

Андрей Казеповъ, родомъ отъ с. Янковецъ, Ресенско, свършилъ Битолската гимназия. Казеповъ е взелъ дейно участие въ революционнитѣ борби. Той падна убитъ отъ турски аскеръ на 11 априлъ 1905 год.

Андонъ Златаревъ отъ гр. Охридъ, възпитаникъ на американското училище въ Самоковъ, падналъ убитъ презъ 1902 год. въ сражение съ турски аскеръ въ околноститѣ на с. Гърлено, Царевоселско.

Апостолъ Петковъ, легендаренъ македонски войвода. Съ своитѣ с м ѣ л и революционни акции той всѣваше страхъ и трепетъ между турцитѣ. Апостолъ Петковъ започна да действува отъ 1889 год. Той се отличи извънредно много съ действията на четата му въ Енидже-Вардарското блато, което представляваше несъкрушима крепость за македонскитѣ революционери. Опититѣ на турцитѣ да унищожатъ намиращитѣ се въ блатото чети не дадоха никакъвъ резултатъ. За подвизитѣ на тоя смѣлъ македонски революционеръ, загиналъ на 15 августъ 1911 год., говори и покойния американски журналистъ Сониксенъ.

Атанасъ Лозанчевъ, отъ гр. Битоля, близъкъ сътрудникъ на Даме Груевъ, членъ на главния възстанически щабъ презъ Илиндеското възстание.

Алексо Стефановъ Симоновски, роденъ въ с. Родово, Демиръ-Хисарско (Битолско) презъ 1869 год., взелъ живо участие въ революционнитѣ борби, участвувалъ въ 20 сражения. Неговитѣ спомени бѣха публикувани отъ Македонския научен институтъ. Той почина на 16 юлий 1935 год. въ София.

Полковникъ А. Янковъ е роденъ презъ 1857 год. въ с. Загоричани, Костурско. Като младежъ той е взелъ участие въ руско-турската война за освобождението на България, а за показаната храбрость презъ сръбско-българската война отъ 1885 год. билъ награденъ съ военен орденъ. Полковникъ Янковъ взе дейно участие въ Джумайското в ъ з с т а н и е. Т о й з а г и н а на 5 априлъ 1905 год. въ околноститѣ на с. Влахи, Петричко, следъ геройско сражение съ турски аскеръ.

Аргиръ Манасиевъ е роденъ презъ 1873 год. въ с. Сехово, Гевгелийско. Въ Революционната организация билъ въведенъ отъ Дѣлчева, съ когото се запозналъ презъ 1894 год. А. Манасиевъ бѣ единъ отъ буднитѣ български учители въ Македония. Той служи на освободителното движение и като смѣлъ войвода. Аргиръ Манасиевъ, следъ 40 годишна безукорна служба предъ олтаря на народнитѣ идеали, почина на 7 септември 1932 год. въ гр. Горна Джумая.

Полковникъ Борисъ Дранговъ е роденъ въ гр. Скопйе на 3 мартъ 1872 год. Неговото безсмъртно име ще остане навѣки свързано не само съ историята на българската войска, но и съ освободителнитѣ борби на Македония. Презъ 1903 г. Дранговъ напуска военното поприще, за да помогне на възстаналитѣ му братя и сестри. Предвождана отъ него чета, състояща се отъ 120 души, даде блѣскави сражения въ Кратовско. Подиръ възстанието Б. Дранговъ замина за Петроградъ (Русия), кѫдето завърши руската военна академия. Съ своитѣ рѣдки дарби и добродетели той заема за едно кратко време видно мѣсто между бележититѣ български военоначалници. Презъ 1912 год. полк. Дранговъ е преподаватель въ Военното училище, а презъ общоевропейската бойна командуваше 9-ий макед. полкъ. На 25 май 1917 год., край завоя на р. Черна, неприятелски снарядъ покоси живота на достойния български полководецъ и незабравимия македонски революционеръ — безсмъртнийтъ полковникъ Дранговъ.

Борисъ Сугаревъ е роденъ въ гр. Прилепъ презъ 1878 год. Презъ 1903 год., като подпоручикъ отъ българската армия, той е постѫпилъ въ четата на Софроний Стояновъ. Б. Сугаревъ загина въ сражение съ турски аскеръ на 28 апр. 1903 г.

Ванчо Сърбакъ отъ отъ село Вранешница, Кичевско. На 22 май 1903 год. той се сражавалъ съ хиляденъ аскеръ. Ванчо Сърбакъ падна убитъ на 24 априлъ 1905 год. въ с. Цѣръ.

Василъ Поповъ, отъ Стара-Загора (България), убитъ въ Баница, Леринско, презъ 1903 г.

В. Диамандиевъ е роденъ въ гр. Охридъ презъ 1840 год. Той е училъ въ Москва и Одеса (Русия). Презъ 1866 год. билъ учитель въ Охридъ, кѫдето е открилъ, въпрѣки заплашванията на гръцкия владика, българско училище. Поради клеветитѣ на гръцкитѣ фанариоти наскоро следъ това билъ арестуванъ. Презъ 1879 год. той пристигналъ въ София, отъ кѫдето енергично е протестиралъ срещу несправедливитѣ постановления на Берлинския договоръ. В. Диамандиевъ е председателствувалъ Софийското македонско д-во презъ 1883 год. Тоя заслужилъ синъ на нашата родина е починалъ презъ 1900 година.

Василъ Аджаларски е роденъ въ село Аджалари, Скопско, на 24 декември 1880 год. Въ детскитѣ си години билъ овчарче.Още като младежь съ пламенното си родолюбие той е направилъ силно впечатление на Скопския революционенъ комитетъ. Презъ 1905 год. той става скопски околийски войвода. Въ продължение на 4 години е ималъ 14 сражения. Следъ хуриета билъ тържествено посрещнатъ отъ скопяни, но скоро следъ това (на 11 ноември 1909 год.) билъ убитъ въ Скопйе отъ наемни убийци, изпратени отъ турцитѣ. Неговото погребение се преобърнало на величественъ протестенъ митингъ срещу опита на властьта да отклони многолюдната погребална процесия отъ главнитѣ улици на града. Предъ волята на възбунтуваното гражданство турската полиция била принудена да отстѫпи.

Вельо Марковъ, роденъ въ гр. Крушево, падналъ убитъ въ сражение съ турско войсково отделение презъ 1906 год. Вельо Марковъ бѣ единъ отъ активнитѣ и просвѣтени ратници въ Крушевско.

В. Мончевъ, отъ Прилепъ,, виденъ революционенъ деецъ, взелъ участие въ Илинденското възстание. Той почина на 21 юний 1913 год. въ една отъ солунскитѣ военни болници. За да не падне въ гръцки пленъ, той направи неуспѣшенъ опитъ за самоубийство.

Владимиръ Сланковъ, роденъ въ Щипъ презъ 1889 год., смѣлъ и просвѣтенъ р а б о т н и к ъ на ВМРО. Презъ 1909 год. бѣ затворенъ отъ турцитѣ, а подиръ една година изпратенъ на заточение въ Мала-Азия. Подиръ амнистирането му той постѫпи въ четата на Т. Александровъ. Сланковъ бѣ убитъ отъ сърбитѣ презъ 1914 год. като велешки войвода.

Григоръ Манасиевъ, отъ Кратово, дългогодишенъ учитель въ родния си градъ, единъ отъ мѫдритѣ революционни дейци въ Македония. Вследствие на направени отъ турцитѣ разкрития, той бѣ изпратенъ на заточение. Следъ амнистирането му той продължава да служи на Дѣлото съ всеодайна преданость. Григоръ Манасиевъ падна убитъ въ сражението при село Луково, Кратовско.

Георги Хр. Корубиновъ, смѣлъ и доблестенъ народенъ ратникъ, роденъ въ гр. Прилепъ презъ 1873 г. Посрѣдъ бѣлъ день на 25 декември 1901 г. е убилъ въ Прилепъ прочутия разбойникъ Ускята. Корубиновъ е действувалъ като нелегаленъ съ четата на Б. Сарафовъ. Той е падналъ убитъ на презъ 1902 г. при село Владимирово, Малешевско, въ сражение съ турски аскеръ.

Георги Павловъ Чурановъ, ржководитель на Смилевския революционенъ районъ. Презъ време на Илинденското възстание той бѣ Гяватски войвода. Той е баща на Козма Георгиевъ, виденъ македонски деятель въ България и нѣколкогодишенъ секретарь на Македонския националенъ комитетъ въ България, до разтурянето му отъ противонародното Кимоново правителство.

Гюрчинъ войвода, единъ отъ легендарнитѣ македонски борци, геройски загиналъ за свобода-

та на поробената си родина презъ 1894 год. въ сражение съ турска войска. Той е родомъ отъ село Сланско, Крушевско.

Гьоре Ленищанецъ, родомъ отъ с. Ленища, Прилепско, загиналъ въ сражение съ турски аскеръ презъ 1907 година.

Георги Мучитановъ (Касапчето), родомъ отъ гр. Крушево, действувалъ съ чета въ Воденско, падналъ убитъ въ сражение съ турски аскеръ презъ 1911 год. заедно съ легендарния Ениджевардарски войвода Апостолъ Петковъ.

Гоно Г. Яневъ, родомъ отъ село Смоквица, Гевгелийско, заслужилъ революционенъ деецъ, падналъ убитъ на 6 дек. 1904 година.

Г. Никовъ, виденъ народенъ ратникъ, родомъ отъ с. Горно-Броди, Серско, убитъ отъ гърцитѣ презъ 1906 година.

Георги Смиляновъ Кьосевъ, родомъ отъ гр. Пехчево, смѣлъ борецъ срещу сръбския режимъ отъ 1912 до 1915 год. Заловенъ отъ сърбитѣ на велики петъкъ презъ 1915 год., той е билъ заровенъ живъ отъ неговитѣ мжчители и палачи.

Георги Пешковъ отъ гр. Прилепъ, членъ на окржжния революционенъ комитетъ въ Битоля, взелъ участие въ Илинденското възстание, падналъ убитъ презъ 1913 год. като български войникъ въ сражние съ гърцитѣ при Сересъ.

Григоръ Попевъ отъ Прилепъ, близъкъ сподвижникъ на Даме Груевъ и неговъ помощникъ въ Битолско.

Деянъ Димитровъ, охридски войвода, убитъ презъ 1910 год. (Вижъ снимката на стр. 114).

Димитъръ Гущановъ, отъ с. Крушево, Серско, училъ въ Лозана (Швейцария), смѣлъ войвода, действувалъ съ Гоце Дѣлчевъ, загиналъ геройски на 4 май 1903 год. въ с. Баница, Серско.

Дине Абдурамановъ, активенъ революционеръ отъ Леринско. Той е родомъ отъ село Пжтеле, Леринско. Абдурамановъ бѣ единъ отъ енергичнитѣ сътрудници на Марко войвода. Отъ 28 ноемврѝий до 2 декемврѝий 1902 год., следъ убийството на Марко Леренски, Дине Абдурамановъ се сражавалъ заедно съ сестра му срещу хилядна турска войска. Следъ като останалъ безъ патрони, той се самоубилъ следъ шестдневната неравна битка.

Д-ръ Д. Владевъ отъ Ресенъ, членъ на Върховния Македон. Комитетъ въ София, български лѣкарь въ Битоля, дето билъ раненъ отъ турцитѣ, починалъ въ София презъ 1916 година.

Димче Цвѣтановъ, родомъ отъ гр. Скопйе, енергиченъ ржководитель на скопския градски революционенъ комитетъ, падналъ убитъ въ сражение съ турски аскеръ.

Димко Могилчето, родомъ отъ село Могила, Прилепско, отличавалъ се съ рѣдки революционни добродетели. Презъ 1904 год. той билъ избранъ за Битолски околийски войвода. Димко Могилчето загина геройски презъ 1907 год. въ Битолско.

Добри Даскаловъ, бившъ тиквешки войвода, родомъ отъ Кавадарци, падналъ убитъ по време на хуриета.

Дичо Андоновъ отъ с. Лобаница, Костурско падналъ убитъ на 31 май 1903 г. въ Дъмбенската планина.

Д. Г. Далкалъчевъ, родомъ отъ с. Владово, Воденско, смѣлъ и многозаслужилъ революционенъ деецъ. Падналъ убитъ за свободата на Македония.

Д. Матлиевъ, отъ Охридъ, отличилъ се презъ Илинденското възстание.

Д. Милевъ, отъ Охридъ, действувалъ съ войводата Софроний Стояновъ, убитъ презъ м. априлъ 1903 година.

Д. п. Стаматовъ, отъ с. Бугариево, Солунско, завършилъ бълг. гимназия въ Солунъ, действувалъ въ Малешевско, убитъ въ сражение съ турска потера презъ 1904 година.

Дзоле Гергевъ, наричанъ отъ турцитѣ Атешъ паша, е роденъ въ с. Баница, Леринско, взелъ живо участие въ Илинденското възстание. Дзоле се отличи като смѣлъ войвода. Той загина презъ 1910 година за свободата на Македония.

Д. Филдишевъ, отъ гр. Охридъ, загиналъ геройски презъ м. януарий 1903 г. въ сражение съ турски аскеръ.

Екатерина Симитчиева — (Вижъ стр. 33).

Ефремъ Миладиновъ, отъ с. Криводолъ, Щипско, ржководитель на Щипската революционна околия, убитъ отъ сърбитѣ презъ 1915 година.

Ефремъ Чучковъ, отъ гр. Щипъ, многозаслужилъ войвода и членъ на Ц. К. на ВМРО, починалъ въ България следъ тежко и продължително боледуване.

Зюмбюлъ войвода (Г. Зимбилиевъ), отъ с. Горно-Броди, Серско, станалъ нелегаленъ следъ подписването на Берлинския договоръ. Презъ 1878 год. той е организиралъ чета за борба срещу турцитѣ, съ която бродилъ македонскитѣ планини въ продължение на 20 години.

Ездра Флорентинъ, македонски евреинъ, роденъ въ гр. Солунъ презъ 1885 год., активенъ революционенъ ратникъ. Презъ 1908 год. той се запозналъ съ Т. Александровъ и презъ 1911 год. е бродилъ македонскитѣ балкани като четникъ. Ездра Флорентинъ почина въ София презъ 1938 г.

Евтимъ Карановъ, роденъ въ градъ Кратово презъ 1854 год., свършилъ университета въ Храковъ (Русия), учителствувалъ въ Щипъ, Кюстендилъ и др., билъ председатель на Македонския Комитетъ въ София. Карановъ почина въ Кюстендилъ на 6 дек. 1927 год.

Иванъ Наумовъ Алябака отъ село Орловецъ, Велешко, отличилъ се презъ Илиндеското възстание въ биткитѣ около гр. Крушево, падналъ убитъ въ сражение съ турски аскеръ презъ 1907 година.

Иванчо Карасулията, дългогодишенъ войво-

да въ Гевгелийско, родомъ отъ село Карасуле, Солунско, загиналъ геройски въ сражение съ турски аскеръ презъ м. юлий 1905 година.

Иванъ Дулевъ, родомъ отъ гр. Галичникъ, известенъ войвода, убитъ въ сражение съ турска потера презъ 1903 год.

Ильо войвода е роденъ въ Берово (Малешевско) презъ 1805 год. Още като младежъ той е бродилъ роднитѣ балкани, за да отмъщава на народнитѣ потисници: турски бегове, читаци и народни изедници. Презъ сръбско-българската война Дѣдо Ильо (тогава той билъ 80 годишенъ старецъ) е командувалъ българска доброволческа дружина. Населението въ Малешевско и днесъ възпѣва славнитѣ подвизи на легендарния Ильо войвода. Той се поминалъ въ Кюстендилъ презъ 1898 година.

Ив. Дуковъ Пендарски (отъ гр. Галичникъ), районенъ войвода, падналъ убитъ преди Илинденското възстание.

Ильо Котевъ Кономладски, роденъ въ село Кономлади, Костурско, презъ 1878 год., взелъ активно участие въ революционнитѣ борби, убитъ следъ възстанието въ сражение при село Лагенъ.

Иванъ Цончевъ (генералъ Цончевъ), отъ Дрѣново (България), подпредседатель на Македонския Върховенъ Комитетъ презъ 1902 г. Той взе участие въ инспирираното отъ него и привърженицитѣ му «Горно-джумайско възстание» презъ 1902 год. Генералъ Цончевъ почина въ България презъ 1908 година.

Йорданъ Пиперката, легендаренъ македонски войвода, роденъ въ село Козица, Кичевско, ималъ 15 сражения съ турски аскеръ, макаръ и неукъ отличавалъ се съ голѣмъ военененъ похватъ. Йорданъ Пиперката падна убитъ презъ 1903 год.

Йорданъ Варналиевъ отъ гр. Велесъ, падналъ убитъ въ сражение съ турски аскеръ въ с. Карбинци, Щипско, презъ 1903 год.

ИВАНЪ ПОПОВЪ (Попъ Костадиновъ), който остави неизличими спомени всрѣдъ населението на героично Костурско, е роденъ презъ 1871 г. въ с. Лески, Неврокопско. Надаренъ съ рѣдки добродѣтели, тоя македонски революционеръ служи на своята поробена Родина до последния ударъ на благородното му сърдце. Като младъ Поповъ е слугувалъ въ родното си село. Презъ 1889 г. той е вече войникъ въ Сливенския пехотенъ полкъ. За показаното усърдие въ военната служба, той достигналъ до чинъ фелтфебелъ. Къмъ 1895 г. Поповъ се заинтересувалъ за македонското освободително движение. Той решилъ да напусне военното поприще и да отиде въ Македония, за да се бори съ пушка въ ржка срещу нейнитѣ потисници. Презъ 1902 г. Революционната организация му е предложила да отиде въ Македония като войвода-инструкторъ. Поповъ съ радость приелъ поканата и на 2 май с. г. заминалъ за Костурско. Ив. Поповъ взе живо участие въ Илинденското възстание. Неговата трагична смърть презъ 1921 г. потопи въ дълбока печаль многобройнитѣ му приятели и познайници. Безсмъртното име на Поповъ навѣки ще бъде свързано съ великитѣ освободителни борби на нашата Родина.

КУЗО п. Диновъ

Кузо п. Диновъ е роденъ въ с. Българска Блаца, Костурско. Преди да стане нелегаленъ той е учителствувалъ въ Костурско. Въпрѣки, че бѣше свършилъ гръцка гимназия, той води упорита борба срещу гръцкитѣ андартски банди въ югозападна Македония. Когато агентитѣ на елинизма се опитаха да тормозятъ съ андартитѣ и турска помощь населението въ Костурско, той защищаваше своитѣ сънародници съ рѣдко себеотрицание и смѣлость. Кузо п. Диновъ бѣше истинско страшилище за гръцкитѣ въоржжени банди. Тоя доблестенъ и неуморимъ македонски революционеръ загина на 18 ноември 1907 год. въ с. Черешница. Обсаденъ отъ многоброенъ турски аскеръ, за да не попадне въ ржцетѣ на неприятеля, той се самоуби съ последния си патронъ.

Кръстю Българията, действувалъ въ Кочанско, членъ въ ржководното тѣло на Скопския революционенъ окржгъ, близъкъ сподвижникъ на Даме Груевъ, починалъ презъ 1913 година.

Коста Мазнейковъ, смѣлъ войвода, действувалъ въ Струмишко, убитъ презъ м. май 1903 год.

Кочо Цонката (Дѣдо Кочо), отъ с. Зелениче, Леринско, дългогодишенъ войвода, убитъ презъ 1906 год. въ с. Търсйе.

Кузо Т. Стефовъ, роденъ въ Загоричани, Костурско, презъ 1875 год., виденъ революционенъ деецъ въ Костурско. Презъ 1901 год., следъ като организира убийството на нѣколко б е г о в е, попада въ затвора. Наскоро следъ това той успѣ да избѣга. Тоя младъ и интелигентенъ войвода загина геройски на 18 февруарий 1902 г. На пѫть отъ с. Кондороби за Шестово неговата чета бѣ открита и обрградена отъ турска потера. При това сражение Кузо бѣ тежко раненъ. Върналъ се при годеницата си, учителката Василка Иванова, той тури край на живота си. Неговиятъ примѣръ бѣ последванъ отъ годеницата му. Последната, за да се спаси отъ гавритѣ на турския аскеръ, сжщо така, се самоуби.

Кръстьо Асеновъ, който произхожда отъ рода на прочутия войвода Хаджи Димитъръ, е роденъ въ гр. Сливенъ (България) презъ 1877 год. Въ Софийското военно училище се запозналъ съ Гоце Дѣлчевъ. Двамата въ кратко време се сближили. Кр. Асеновъ съ готовность се отзовалъ на отправената му покана отъ безсмъртния Гоце, а именно — да посвети силитѣ си въ служба на македонското освободително дѣло. Той взе участие и въ акцията по пленяването на американската мисионерка Мисъ Стонъ. Кр. Асеновъ загина на 28 декември 1903 година.

Константинъ Нунковъ, родомъ отъ гр. Чирпанъ (България), взелъ живо участие въ македонското революционно движение, падналъ у б и т ъ при село Кжшани, Кумановско, на 7 февр. 1905 г.

Кано К. Кочовски, родомъ отъ с. Брѣзница, Костурско, смѣлъ и решителенъ четникъ, геройски

загиналъ презъ м. май 1907 год., следъ продължително сражение съ турския гарнизонъ въ сѫщото село.

Лазаръ Маджаровъ, отъ с. Неговань, Солунско, бележитъ войвода, убитъ отъ турцитѣ въ Деде-Агачко презъ 1907 година.

Лечо Гьошевъ Настевъ, бившъ народенъ учитель, родомъ отъ с. Цѣрово, Леринско, презъ Илинденското възстание водилъ сражения при селата: Търсйе, Буфъ, Неволяни, Невѣска, Горничево и др. Загиналъ въ сражение въ Пиперчина, Леринско, на 15 авг. 1903 година.

Лечо Настевъ Церовски е роденъ презъ 1875 г. въ с. Цѣрово, Леринско. Той взе живо участие презъ Илиндеското възстание като началникъ на Леринския революционенъ районъ.

Мирче Ацевъ, отъ с. Ораовецъ, Прилепско, презъ 1899 год. е действувалъ съ чета въ Неврокопско, а подиръ това въ Прилепско, геройски загиналъ презъ 1900 г. въ голѣмото сражение при с. Уланци, Тиквешко.

Миланъ Дѣлчевъ, братъ на Гоце Дѣлчевъ, загиналъ за свободата на Македония презъ 1902 г.

Мице Цицковъ, отъ с. Екши-Су, Леринско, смѣлъ войвода, убитъ отъ засада презъ 1908 год.

Михаилъ Попето е роденъ въ София презъ 1871 год. Буйна и пламенна натура, той постѫпва въ редоветѣ на ВМРО още презъ 1895 год. Попето има особени заслуги за организирането на образцови организационни чети. Надаренъ съ бистъръ умъ и съобразителность и беззаветно преданъ на Дѣлото, Попето се проявилъ навсѣкѫде като отличенъ агитаторъ. Той геройски загина въ сражение съ турска потера на 3 априлъ 1902 год., когато е отивалъ къмъ село Гавалянци, Кукушко.

Михайлъ Младеновъ, заслужилъ революционеръ, родомъ отъ гр. Тетово, починалъ въ Мала-Азия, кѫдето билъ заточенъ отъ турцитѣ.

Максимъ Костовъ отъ с. Ржбетино, Кичевско. Той бѣ образувалъ революционенъ македонски кржжокъ въ Бѣлградъ отъ наши сънародници — емигранти. Максимъ Костовъ загина на 11 юний 1903 год. въ сражение съ турски аскеръ.

М. Дупенски, народенъ деецъ отъ Преспанско, отличилъ се като смѣлъ борецъ презъ време на Илинденското възстание.

Михаилъ Даевъ, родомъ отъ гр. Балчикъ (Добруджа), многозаслужилъ драмски войвода, падналъ убитъ презъ 1907 год.

Никола Кокаревъ отъ с. Царедворъ, Ресенско, енергиченъ народенъ ратникъ, загиналъ презъ Илинденското възстание.

Никола Петровъ Русенски, родомъ отъ село Русиново, Малешевско, единъ отъ първитѣ революционни организатори въ Македония. Той е действувалъ въ Охридско, Прилепско, Битолско, Кичевско и др. Въ редицитѣ на ВМРО е постѫпилъ още презъ 1895 год. Никола Русенски е действувалъ заедно съ Гоце Дѣлчевъ и Михаилъ Попето.

Никола Ивановъ, единъ отъ виднитѣ водители на Разложко презъ 1878 год. Той е родомъ отъ гр. Банско.

Никола Андреевъ (Алай Бей), роденъ въ с. Мокрени, Костурско, взелъ живо участие въ организирането на Костурския революционенъ районъ, отличилъ се презъ време на Илинденското възстание, а особено при превземането на Невѣска. Никола Андреевъ бѣ убитъ подло презъ 1911 г. отъ родоотстѫпникъ.

Наумъ Петровъ (Буфчето) е роденъ въ село Буфъ, Леринско, презъ 1878 година. Той е внукъ на заслужилъ български свещеникъ.

Презъ 1903 год. постѫпва въ четата на Борисъ Сарафовъ. На 21 ноември, като войвода на Буфския районъ, той пристигналъ въ с. Драгошъ заедно съ четата си. По това време въ сѫщото село се намиралъ и гръцкиятъ владика. Последниятъ, уведоменъ за присѫствието на Наума, изпратилъ веднага вѣрни хора въ Битоля, които съобщили на турскитѣ власти, че търсения отъ тѣхъ опасенъ комита се намира въ Драгошъ. Наумъ, като разбралъ, че е предаденъ отъ коварния гръцки духовникъ, се опѫтилъ къмъ квартирата му. Заедно съ двама другари, тѣ се опитали да влѣзнатъ въ квартирата на владиката. Двмата гавази на последния и едно турско заптие се възпротивили, но и тримата били веднага убити на мѣсто отъ Наума и другаритѣ му. Въ момента, когато Наумъ търсѣлъ укрилия се владика, въ селото пристигналъ аскеръ, който започналъ сражение съ останалитѣ Наумови четници. Наумъ въ тоя моментъ не могълъ да влѣзне въ контактъ съ четата, която храбро се сражавала съ турския аскеръ. Тогава той решилъ да се измъкне отъ турския обрѫчъ, но въ момента, когато напускалъ селото, попадналъ на засада и билъ убитъ заедно съ двамата си другари. Останалитѣ четници, следъ еднодневно упорито сражение, успѣли да се оттеглятъ въ балкана безъ да дадатъ нито една жертва. Отъ турска страна паднали убити много войници.

Никола Ивановъ, родомъ отъ с. Кронцелево (Воденско) — роденъ къмъ 1844 г., четникъ презъ 1902 г. съ четата на Хр. Гърковъ (отъ с. Владово), а следъ това въ четата на Г. Точевъ и съ Караташо, помощникъ на Лука Ивановъ, а следъ убийството на Лука става войвода на воденския районъ. Убитъ презъ м. септември 1909 г. въ околноститѣ на с. Кронцелево (Воденско).

Петъръ Ацевъ, известенъ прилепски войвода и бившъ народенъ учитель, постѫпилъ въ редоветѣ на ВМРО още презъ 1898 година. Той взе участие въ Илиндеското възстание. Следъ общоевропейската война живѣеше въ гр. Пловдивъ (България), кѫдето и почина презъ мес. юний 1939 г.

Пешо Радевъ Пашата, войвода на чета въ Поречието, Кичевско, убитъ отъ сърбитѣ.

Петъръ Д. Самарджиевъ отъ Неготино (Тиквешко), четникъ и войвода въ Тиквешко, геройски загиналъ презъ месецъ септември 1906 год.

П. К. Яворовъ, отъ гр. Чирпанъ, даровитъ български поетъ и писатель. Той взе живо участие въ македонскитѣ освободителни борби. Като революционеръ е действувалъ въ Кочанско, Малешевско, Неврокопско и Разлога. Яворовъ е редактиралъ въ София в. «Борба», издаванъ отъ Задграничното представителство на ВМРО, а въ Македония списвалъ и хектографиралъ таенъ революционенъ листъ.

Яворовъ безкрайно обичаше Македония. Той пожела да бѫде погребанъ въ четнишкитѣ си дрѣхи. Въ предсмъртното си писмо, отправено до Т. Александрова, Яворовъ подчерта и следното: «Брате Тодоре, кажи на Македония, когато отидешъ тамъ, че нейния синъ (азъ се считамъ нейнъ) умрѣ въ свободна България, увѣнчанъ съ една най-мръсна клевета».

Петъръ Юруковъ, родомъ отъ Карлово (България), Крушовски войвода, презъ 1905 г. билъ тежко раненъ отъ турска засада, дълго време подиръ това се лѣкувалъ въ Прилепъ и Крушево, но е починалъ вследствие на тежкитѣ рани.

Пандилъ Шишковъ, дългогодишенъ и многоизвестенъ леренски войвода. Той е родомъ отъ с. Екши-Су, Леринско. Съ своята смѣлость и съ несъкрушимата си енергия Пандилъ Шишковъ е допринесълъ твърде много за революционното организиране на леринския районъ. Тоя достоенъ македонски войвода падна убитъ отъ предателски куршумъ на 7 ноември 1929 год. въ София, България.

Павелъ Наумовъ, родомъ отъ гр. Велесъ. Той бѣ кичевски войвода, а презъ 1907 год. действуваше въ Битолско.

Павелъ Христовъ, известенъ и заслужилъ народенъ деецъ. Той е роденъ въ село Цапари, Битолско, презъ 1874 год. Следъ като свършилъ курса на Ломската педагогическа гимназия, е учителствувалъ 5 години. Павелъ Христовъ постжпилъ въ редоветѣ на ВМРО презъ 1894 год. Той билъ ржководитель въ Прилепъ, Битоля, Кичево, Костуръ и др. Презъ 1910-11 г. е билъ въ България, кждето е изпълнявалъ длъжностьта **задграниченъ представитель на ВМРО.** Павелъ Христовъ взе участие въ Илинденското възстание. Той почина отъ туберкулоза въ София презъ 1922 год.

Панайотъ Константиновъ, родомъ отъ гр. Велесъ, поручикъ отъ бълг. армия, уменъ и опитенъ войвода, участвувалъ въ много сражения, падналъ убитъ презъ 1906 година.

Петъръ П. Начевъ, запасенъ поручикъ отъ бълг. армия, роденъ въ гр. Сливенъ презъ 1869 г., презъ 1895 г. е действувалъ съ голѣма чета, геройски загиналъ презъ сжщата година въ сражение съ турски аскеръ.

Петъръ Погончевъ, отъ Загоричани, убитъ презъ 1904 година.

Парашкевъ Цвѣтковъ, отъ гр. Плѣвенъ (България), възпитаникъ на Софийската гимназия, учитель въ Битоля, преданъ работникъ на Революционната организация, убитъ на 21 май 1903 год. въ сражение при с. Могила, Битолско.

Псалтиръ п. Антоновъ, родомъ отъ Куманово, подло убитъ презъ 1904 год. отъ агенти на сръбската пропаганда въ Македония.

Петъръ Миховъ, родомъ отъ Велесъ, директоръ на бълг. прогимназия въ Велесъ, преданъ работникъ на Революционната организация, убитъ отъ турцитѣ въ гр. Скопйе презъ м. априлъ 1902 година.

Петъръ Христовъ (Германчето), отъ с. Германъ, Преспанско, отличилъ се презъ Илинденското възстание, билъ е въ Америка, но презъ 1905 год. отново се завръща въ родния си край, загиналъ геройски презъ м. февруарий 1908 год.

Петъръ Васковъ, отъ Велесъ, просвѣтенъ работникъ на Революционната организация, действувалъ презъ 1907 год. въ Одринско заедно съ Лазаръ Маджаровъ, починалъ въ с. Лжджа, Деде-Агачко.

Дѣдо Симо е роденъ въ село Яголъ-Доленци, Кичевско, презъ 1841 год. Презъ 1861 год. той образувалъ бунтовническа дружина, съ която преследвалъ турскитѣ злодейци цѣли осемь години. Султанътъ заповѣдалъ на Хюсни паша да обсади Кичевско и залови смѣлия войвода. Хилядна войска тръгнала по следитѣ на Дѣдо Симо, но не могла да го залови. Той успѣлъ да избѣга въ Атина, кждето се запознялъ съ бележития борецъ за обединението на Италия Дж. Гарибалди. Дѣдо Симо се записалъ въ доброволческия отрядъ на Гарибалди и взелъ участие въ френско-пруската война. За показаната храбрость въ сраженията при Седанъ и Мецъ той билъ награденъ съ два ордена. Презъ 1872 год. Дѣдо Симо се заселилъ въ гр. Каларашъ (Ромъния). Презъ 1897 г. сръбскиятъ министъръ Симичъ му предложилъ да замине съ сръбски чети въ Македония и работи въ полза на сръбската пропаганда, но достойниятъ родолюбецъ съ отвращение е отхвърлилъ тая покана. Презъ 1902 год. Дѣдо Симо предвожда въ Македония чета отъ 35 храбреци. Сжщата година той пада убитъ въ сражение съ турска потера.

Сандо Китановъ, отъ Лешко, Горно-Джумайско, единъ отъ вѣрнитѣ и преданни другари на Дамянъ Груевъ, падналъ убитъ заедно съ великия апостолъ на македонската свобода на 23 дек. 1906 г. въ околноститѣ на с. Русиново, Малешевско.

Стефанъ Петковъ Сиркето е роденъ въ градъ Чирпанъ презъ 1868 год. Действувалъ е нелегално въ Велешко следъ 1920 год. Той почина презъ 1926 год. Между населението въ Велешко е оставилъ неизличими спомени.

Стоянъ Лековъ Царотъ, смѣлъ и дългогодишенъ кратовски войвода. Той загина геройски (на първия день на Великдень 1924 год.) въ сражение съ многобройна сръбска потера.

Симеонъ Витановъ Молеровъ отъ Разлогъ, падналъ жертва въ името на народното освобож-

деяние презъ 1903 гд.

Спиро Калемановъ, бележитъ революционеръ-терористъ, родомъ отъ гр. Щипъ, близъкъ сътрудникъ на Гоце Дѣлчевъ. Лежалъ затворенъ въ прочутия скопски зандань Куршумли-ханъ, починалъ презъ 1907 година.

Ст. Димитровъ, родомъ отъ с. Зелениче, Леринско, просвѣтенъ македонски войвода, загиналъ за свободата на Македония презъ 1903 год.

Спиро Джеровъ Македонски, сподвижникъ на славния български войвода Х. Димитъръ, загиналъ презъ 1868 год. на върха «Бозлуджа».

Сл. Абазовъ, отъ с. Злетово, Кратовско, дѣйствувалъ въ Кратовския районъ, починалъ въ София презъ 1928 година.

Ст. Донски, отъ с. Битоша, Битолско, дѣйствувалъ въ Ресенско, заточаванъ въ Диарбекиръ. Отличилъ се презъ Илинденското възстание като защитникъ на с. Смилево, падналъ убитъ презъ 1904 година.

Стоянъ Лазовъ е роденъ въ градъ Прилепъ презъ 1874 год. Като юноша той билъ терзийски чиракъ, а на 18 годишна възрасть отишелъ въ София, кѫдето се запозналь съ видните македонски дейци по това време. Отъ София Ст. Лазовъ заминалъ за Солунъ. По заповѣдь на Централния Комитетъ на ВМРО, той убилъ единъ турски бегликчия въ Солунско. Лазовъ билъ арестуванъ отъ турскитѣ власти въ Солунъ и лежалъ три години въ Битолския затворъ. Следъ това той учителствувалъ две години въ Битолско. На день Водици презъ 1899 година Ст. Лазовъ е убилъ въ Прилепъ родоотсѫпника Тоде попъ Антовски. Въ това време турцитѣ имали рамазанъ и единъ халваджия турчинъ, който билъ свидетель на убийството, започналъ да вика. Притеклитѣ се на помощь турци започнали да преследватъ Ст. Лазова и неговия другарь Никола Мърсевъ. Лазовъ, като видѣлъ, че не ще може да избѣга отъ турцитѣ, които го обиколили отъ всички страни, влѣзълъ въ щерната на една чешма и открилъ сражение. Следъ като убилъ трима турци и наранилъ десетина, смѣлиятъ македонски терористъ билъ ударенъ смъртно по главата и веднага падналъ мъртавъ.

Софрони Стояновъ е роденъ въ село Церъ, Кичевско, на 8 декемврий 1871 год. Възпитаникъ на Софийското военно училище. Достигналъ е до чинъ поручикъ. Отъ военната кариера се отказалъ доброволно, за да се отдаде въ служба на Македония. Той бѣ смѣлъ борецъ срещу турската тирания и падна убитъ на 28 априлъ 1903 год.

Сава Михайловъ, единъ отъ бележититѣ синове на Гевгелийско, е роденъ въ село Мачуково. Още въ младинитѣ си той се отличавалъ съ буенъ революционенъ темпераментъ. Сава Михайловъ първоначално е следвалъ въ бълг. класно училище въ Цариградъ, а следъ това въ Солунъ, кѫдето е свършилъ курса на тамошната българска гимназия. Първата година той е учителствувалъ въ с. Неготинъ, а следъ това въ Кавадарци и с. Ракита. Като учитель въ тия мѣста той се проявилъ като възторженъ ратникъ на ВМРО. Четвъртата година отъ учителствуването си прекаралъ въ гр. Гевгелий, а следъ това билъ назначенъ за главенъ учитель въ Горна-Джумая. Между тамошното население той е оставилъ най-мили спомени. На 11 февруарий 1905 год., следъ като прескочилъ границата и миналъ Вардаръ, б и л ъ предаденъ. Тоя день Сава Михайловъ падналъ убитъ следъ геройско сражение съ многобройна турска потера.

Свещеникъ Стаматъ Георгиевъ, родомъ отъ с. Бугариево, Солунско, виденъ народенъ деецъ, убитъ отъ гърцитѣ презъ 1904 година.

Ст. Мълчанковъ отъ село Скребатно, Неврокопско, известенъ народенъ труженикъ презъ турско време, избраникъ на Неврокопско за народенъ представитель въ българския парламентъ, убитъ отъ злодейска ржка на 22 апр. 1920 год.

Полк. Ст. Николовъ (роденъ въ гр. Прилепъ на 9 септ. 1858 г.), взелъ живо участие въ Джумайското възстание презъ 1902 год., починалъ отъ болесть презъ 1917 година.

Стою Войвода, родмъ отъ с. Скрижево, Драмско, дългогодишенъ борецъ срещу турския режимъ. Стою войвода е участвувалъ въ Крѣсненското възстание презъ 1878 година.

Тане Стойчевъ (Горничевски) е роденъ презъ 1874 год. въ с. Горничево, Леринско. Той билъ посветенъ въ дѣлото като младежь. Презъ 1901 год. избѣгалъ въ България поради преследванията на турскитѣ власти, а следната година е обикалялъ роднитѣ балкани съ четата на полк. Янковъ. Следъ разпиляването на Янковата чета и подиръ убийството на Г. Папанчевъ, Тане остава въ родния си край като районенъ войвода. Въ качеството му на такъвъ той взе активно участие въ Илинденското възстание. Следъ възстанието той обикаля Леринско и Воденско, за да възстанови организационната мрежа. Т о я пѫть той се бори съ турски потери и андартски банди. Тане Стойчевъ загина геройски презъ 1907 год. между селата Чеганъ и Горничево.

Трайчо Скандалията (Дѣдо Трайчо) родомъ отъ Щипъ, билъ посветенъ въ революционното дѣло отъ Гоце Дѣлчева. Въ кѫщата на Д ѣ д о Трайчо презъ 1894 год. Гоце Дѣлчевъ е устройвалъ нелегални събрания.

Тодоръ Милевъ, виденъ народенъ деецъ отъ гр. Скопйе. Следъ подписването на Берлинския договоръ е организиралъ протестна акция въ Скопйе срещу извършената неправда въ германската столица, а веднага следъ това е образувалъ таенъ революционенъ кржжокъ. Тодоръ Милевъ е билъ изпратенъ отъ турцитѣ на заточение въ Мала-Азия, кѫдето е и починалъ.

Тасе Милосовъ отъ с. Злетово, Кратовско, заслужилъ на революционното дѣло като куриеръ на организацията и смѣлъ четникъ, трагично за-

гиналъ презъ 1908 година, пронизанъ отъ куршума на свой другарь, който преглеждалъ оржието си и по невнимание убилъ заслужилия народенъ деецъ.

Ст. Михайловски, роденъ въ гр. Елена (България) презъ 1856 год., виденъ поетъ и общественикъ, авторъ на философски статии, председатель на Македонския Върховенъ Комитетъ, презъ 1902 год., написалъ редъ статии и брошури на френски въ защита на Македония, починалъ въ София презъ 1927 год.

Симеонъ Денковъ, отъ София, участвувалъ въ 11 сражения, отличилъ се съ необикновена храбрость, геройски загиналъ за свободата на Македония на 15 февруарий 1907 година.

Търпена Димитрова е родена въ с. Шестево, Костурско, презъ 1844 г. Гимназиалното си образование е завършила въ гр. Битоля. Тя е учителствувала две години въ родното си село, а презъ 1902 г. била премѣстена въ с. Джмбени. И тамъ, както и въ Шестево, тя е помагала на революционнитѣ водители въ Костурско. Следъ Илинденското възстание тя била арестувана заедно съ Маслина Грънчарова и изпратена въ Битолския затворъ, кждето е лежала шесть месеци. Търпена Димитрова почина въ България презъ 1918 год.

Трендафилъ Думбалаковъ, отъ с. Сухо, Солунско, геройски загиналъ въ мѣстностьта «Ножътъ», Прилепско, на 16 юний 1907 год. Заедно съ него загинаха 54 смѣли македонски революционери. Последнитѣ, заградени отъ 3 хиляденъ турски аскеръ, следъ като привършиха патронитѣ си, се самоубиха, за да не паднатъ въ ржцетѣ на озвѣренитѣ имъ неприятели.

Туше Делиивановъ, бившъ главенъ учитель въ Кукушъ, близъкъ другарь и сподвижникъ на Гоце Дѣлчевъ. (Вижъ стр. 113, колона 2-ра).

Трайко Кралотъ, отъ с. Бърнакъ, Битолско, дългогодишенъ войвода, падналъ убитъ за свободата на Македония презъ 1907 год.

ХРИСТО СИЛЯНОВЪ

Христо Силяновъ е роденъ въ Цариградъ презъ 1880 год. (отъ родители македонци). Следъ като завършилъ курса на българската гимназия въ Битоля, той постжпва въ Софийския университетъ, за да следва по история. Отъ София заминалъ за Швейцария, за да продължи висшето си образование. Христо Силяновъ учителствува въ Македония (въ Прилепъ) до 1902 г., когато става нелегаленъ и постжпва въ четата на легендарния войвода Марко Лерински. Презъ време на Илинденското възстание Силяновъ действувавше въ Одринско. Той остави неизличими спомени въ Леринско и Костурско. Силяновъ бѣ даровитъ поетъ и писатель. Той редактираше вестницитѣ: «День», «България», «Илиндень» и цариградския вестникъ «Вести», органъ на Екзархията. Силяновъ ни остави и една стихотворна сбирка «Тжгитѣ на роба» и книгитѣ: «Отъ Витоша до Грамосъ», «Писма и изповѣди на единъ четникъ» и «Освободителнитѣ борби на Македония». Съ последното си съчинение той се отличи не само като голѣмъ писатель, но и като даровитъ историкъ. Хр. Силяновъ почина въ София на 26 септемврий 1939 година.

Христо Димитровъ, околийски войвода, родомъ отъ Малешъ, загиналъ презъ 1905 год.

Христо Куслевъ, роденъ въ гр. Кукушъ презъ 1887 год., бившъ учитель въ Македония, другарь на Гоце Дѣлчевъ и войвода въ Струмишко.

Христо Вельовъ, виденъ народенъ деецъ, родомъ отъ село Цапари (Битолско) изтезаванъ и убитъ отъ сръбскитѣ власти следъ Балканската война.

Капитанъ Хр. Саракиновъ, родомъ отъ село Саракиново, Воденско, известенъ войвода, взелъ активно участие въ революционнитѣ борби презъ 1902 и 1903 година.

Цвѣтко Пановъ, родомъ отъ с. Брѣзница, Костурско, дългогодишенъ четникъ и войвода, действувалъ въ Костурско и Преспанско. Обсаденъ отъ турски аскеръ въ с. Лъкъ, Преспанско, следъ ожесточено сражение, той загина геройски презъ 1904 година.

Юлий Розенталъ, синъ на полския благородникъ Д-ръ Августъ фонъ Розенталъ, е роденъ на 14 юний 1872 год. въ гр. Иркутскъ (Сибиръ), кждето баща му билъ заточенъ за участие въ възстанието срещу крепосничеството. Презъ 1880 г. Д-ръ Розенталъ се преселилъ въ България. Младиятъ му синъ (Юлий) като студентъ е превелъ отъ полски на български романа «Съ огънь и мечъ» отъ Сенкеевичъ. Юлий е следѣлъ съ голѣмо внимание перипетиитѣ на македонското освободително движение. Презъ Илинденското възстание той заминалъ въ Македония, за да помогне на борческа Македония. Благороднията младежъ влиза въ четата на велешкия войвода Н. Дечевъ. Юлий Розенталъ загина геройски въ Кратово презъ септемврий 1903 год. въ сражение съ турски аскеръ.

СКЖПИ ЖЕРТВИ

ПАДНАЛИ ВЪ БОРБА ПРОТИВЪ СРЪБСКО-ГРЪЦКАТА ТИРАНИЯ

ПОДВИГЪТЪ НА МАРА БУНЕВА

Това безсмъртно име за вѣчни времена ще краси гордото и винаги засмѣно чело на Шаръ планина. То ще бѫде за подрастващитѣ поколѣния символъ на чиста саможертва предъ святия олтаръ на Родината.

Мара Бунева — безсмъртната македонка

Родена отъ чисти и родолюбиви българи въ гр. Тетово презъ 1901 год. И днесъ се приказва за нейния дѣдо Зако, който самъ навремето си е изградилъ цѣла църква въ Тетово. А когато баща ѝ бѣ български кметъ въ Тетово всички знаеха, че има единъ истински народенъ служитель и единъ честенъ общественикъ. Неговитѣ грижи за б е д н и т ѣ тетовчани не ще се забравятъ. Въ тая срѣда израства Мара, следъ като успѣва да завърши съ успѣхъ българската прогимназия въ своя роденъ градъ. Следъ общоевропейската война, когато Македония бѣ заробена отъ сърбитѣ и гърцитѣ, тя напусна Тетово и се прибра при своя братъ въ България. Малко по-късно тя се омжжва за българския офицеръ Иванъ Хранковъ. Примѣрна съпруга, нѣжна сестра и другарка, тя изненадва приближенитѣ си съ прояви на чудна храбрость и доблесть.

Съ възраждането и подновяването на революционната борба въ Македония възкресява и надеждата за освобождението на Македония. Около легендарния вождъ Тодоръ Александровъ се нареждатъ мнзопна млади интелигентни сили въ България. Тамъ е братъ ѝ на Мара, тамъ е и тя. Създава се една срѣда на пламенни борци, едно чисто вдъхновение ги окриля въ борбата и ги подтиква къмъ подвизи и жертви. Мнозина отидоха вжтре и не се върнаха. Тѣзи, които загинаха, станаха вече пжтеводна звезда на тѣхнитѣ другари. И Мара замисли нѣщо. Сподѣли го съ нѣколцина отъ тѣзи млади, които бѣха дѣсната ржка на Тодоръ Александровъ. Никой другъ не знаеше, нито даже нейниятъ добъръ съпругъ, нито нейниятъ братъ, нито пъкъ тѣзи, при които тя се прибра да живѣе — своитѣ стари родители. Върнала се вече въ Македония, тя системно и планомѣрно работи за изпълнение на възложената ѝ задача отъ Революционна Македония. Всички се чудятъ, защо Мара дружи съ сърбитѣ, защо често отива въ Скопйе, седи тамъ съ месеци, работи като шивачка и съ денонощенъ трудъ изкарва своята прехрана. Престарѣлиятъ ѝ баща пише писма следъ писма на нейния братъ да ѝ внуши да се завърне при съпруга си, когото безпричинно напуснала. Но Мара отказва. Само нейната по-малка сестра Надка знае за нейнитѣ намѣрения. Само тѣ дветѣ затворени въ своитѣ стаи оплакватъ мжката си отъ нерадостната картина въ тѣхната земя.

Презъ 1927 година се разкрива единъ заговоръ. Двадесетина македонски студенти сж затворени въ Скопйе и сж измжчвани най-ужасно отъ сръбската полиция. Човѣкътъ, по-харно демонътъ, който лично ржководѣше тѣзи разследвания и присжтствуваше при безчовѣчнитѣ изтезания и мжки на тия студенти бѣ Велимиръ Преличъ. За него всички говорѣха съ погнуса и отвращение. Мара чуваше и вижда̀ше съ очитѣ си страданията на своитѣ по-млади братя. И тя се реши на саможертва. Реши и го изпълни.

На 13 януарий 1928 година точно на моста надъ легендарната рѣка Вардаръ тя посрещна Прелича, повали го съ нѣколко куршуми като истински злодей на Македония, следъ това турна край на своя земенъ животъ съ думитѣ: «Азъ обичамъ Македония и умирамъ за нея!»

Македония бѣ отмжстена, честьта народна спасена, мжченията на студентитѣ отплатени. И остана да свѣти въ тъмната робска нощь нейното име и нейния подвигъ.

ВЛАДО ЧЕРНОЗЕМСКИ — ЮНАКЪТЪ НАДЪ ЮНАЦИТѢ

Една отъ последнитѣ снимки на Владо Черноземски

Владо въ четнишко облѣкло

Владо Черноземски, чийто величавъ подвигъ за вѣчни времена ще блѣсти въ историята на великитѣ и бурни борби, които нашиятъ народъ е водилъ за извоюването на потъпканитѣ си човѣшки права и свободи, е роденъ въ с. Патрикъ (Щипско). Още като юноша той се нарежда подъ свѣтлото знаме на ВМРО, за да се бори съ пушка въ ржка срещу потисницитѣ на Македония.

Като четникъ Владо броди македонскитѣ балкани съ четата на велешкия войвода Стефанъ Петковъ Сиркето. Имайки предвидъ неговата преданость къмъ народното дѣло, рѣдкитѣ му добродетели, а сжщо така и голѣмата му съобразителность, Революционната организация му е възлагала изпълнението на много деликатни акции. Владо ги реализира безъ колебание, съ честь и достойность.

На 9 октомврий 1934 година Владо Черноземски изпълни въ Марсилия историческия атентатъ срещу сръбския краль Александъръ Карагьоргевичъ.

Любомиръ Весовъ, смѣлъ войвода и даровитъ поетъ, загина въ разцвѣта на неговата младость. Той е роденъ на 30 августъ 1892 год. въ гр. Велесъ. Гимназиалното си образование е завършилъ въ София. Презъ общоевропейската война той постжпва въ българската школа за запасни офицери. Наскоро следъ това бива назначенъ за воененъ комендантъ на гр. Крушово. Между мѣстното гражданство Весовъ е оставилъ неизличими спомени. Подиръ демобилизацията той се завръща въ София и се записва за студентъ въ

Илия Кушевъ **Любомиръ Весовъ**

юридическия факултетъ, но наскоро следъ това се отдава изцѣло въ служба на поробената му Родина. Весовъ бѣ назначенъ отъ Ц. К. на ВМРО за окржженъ войвода въ западна Македония. На 5 ноември 1922 год., обикаляйки своя районъ, той бѣ заграденъ отъ сръбско войсково отдѣление при с. Острилци (Крушовско). Следъ храбра съпротива, за да не попадне въ плѣнъ, смѣлиятъ и благороденъ войвода тури край на своя буренъ животъ. Любомиръ Весовъ бѣ и даровитъ поетъ. Той ни остави 44 стихотворения, пълни съ нежность и чисти пориви. Весовитѣ стихотворения бѣха издадени презъ 1923 г. отъ Македон. студентско д-во «Вардаръ».

Илия Кушевъ, смѣлъ и интелигентенъ македонски войвода, бившъ поручикъ отъ българската армия, е роденъ въ гр. Велесъ. Той произхожда отъ видно и родолюбиво семейство. Баща му, Бано Кушевъ (български училищенъ инспекторъ въ Македония) бѣ убитъ отъ младотурски куршумъ презъ 1910 г.Братъ му Тодоръ бѣ убитъ отъ сърбитѣ.

Илия Кушевъ загина като велешки войвода на 29 ноември 1922 г. при с. Оризари. Той бѣ убитъ отъ подълъ наемникъ, подкупенъ отъ сръбскитѣ власти. Заедно съ Кушева бѣха убити и вѣрнитѣ му другари: Георги отъ с. Крайница (Велешко) и Мане Кратовски.

———o———

АНДРЕЙ Д. МАНОВЪ, отъ Ранчевци, Щипско, участвалъ въ прочутото нападение срещу известното село Кадрафаково, населено съ колонизирани сърби въ Македония, четникъ на кратовския войвода Филипъ Бучешки, отличилъ се съ голѣма смѣлостъ въ много сражения съ сръбски потери, падналъ убитъ презъ месецъ ноември 1930 г. въ София при изпълнение на революционния му дългъ.

АНГЕЛЪ СИМЕОНОВЪ, роденъ въ Царевоселo презъ 1892 година, геройски загиналъ за свободата на поробеното си отечество на 19 априлъ 1933 год., сражавайки се съ сръбска потера покрай рѣка Брѣгалница.

АСЕНЪ НИКОЛОВЪ (отъ Царибродско), членъ на МВРО. Смѣлитѣ атентати на тоя неустрашимъ революционеръ предизвикаха неописуема паника всрѣдъ сръбскитѣ управляващи срѣди. Презъ 1936 г. Асенъ динамитира желѣзнопжтната линия до Нишъ. Обграденъ отъ многобройна потера, смѣлиятъ революционеръ посѣгна върху живота си съ последния си патронъ. Плененъ въ безсъзнание, той бѣ обесенъ на 4 мартъ 1937 год. въ двора на бѣлградската тъмница.

АЛЕКСА и. ТАШЕВЪ, роденъ презъ 1900 год. въ с. Мачуково, Гевгелийско, падналъ убитъ на 5 септ. 1924 г. въ околноститѣ на село Собра, Гевгелийско.

АСЕНЪ ЧОЛАКОВЪ, отъ с. Павлово, Софийско, падналъ убитъ на 2 юлий 1924 год. въ сражение съ сръбска потера, въ околноститѣ на с. Смоларе, Струмишко.

АНГЕЛЪ ГОГОВЪ, роденъ презъ 1897 година въ село Планица, Кукушко, редовенъ четникъ отъ 1922 год., загиналъ геройски на 10 юний 1933 год., сражавайки се съ сръбска потера въ Струмишко.

АСЕНЪ РУПЧИНЪ, родомъ отъ гр. Банско, загиналъ на 25 годишна възрастъ, въ сражение съ сръбска потера презъ месецъ августъ 1925 година.

А. ТАТЕВСКИ, роденъ презъ 1891 год. въ с. Татово, Малешевско, геройски загиналъ за свободата на Македония въ сражение съ потисницитѣ на Македония презъ 1921 г.

АНДРЕЙ МАРЧЕВЪ, роденъ презъ 1899 год. въ село Нѣманци, Щипско, падналъ убитъ презъ мес. февруарий 1922 год. въ сражение съ сръбска потера.

АНГЕЛЪ НИКОЛОВЪ, отъ с. Чрешево, Скопско, геройски загиналъ за свободата на Македония презъ м. априлъ 1926 година.

АНГЕЛЪ ТРАЙЧЕВЪ, отъ с. Барбарево Щипско, падналъ убитъ въ сражение съ сръбска потера.

АРСО ИЛИЕВЪ, отъ с. Сълпъ, Велешко, геройски загиналъ за свободата на Македония въ сражение съ сръбска потера презъ м. септември 1925 година.

АРСО ЙОВЕВЪ, отъ с. Локвица, Кичевско, застрелянъ отъ сърбитѣ на 10 мартъ 1923 год. въ гр. Скопйе.

БОРИСЪ МИЛЧИНОВЪ, геройски загиналъ за свободата на Македония презъ месецъ юлий 1913 година въ сражение съ сръбска потера.

ВАСИЛЪ НИКОЛОВЪ, отъ село Кученино, Кочанско, падналъ убитъ на 19 априлъ 1933 г. въ сражение съ сръбска потера.

ВЛАДИМИРЪ КАРПАРОВЪ, роденъ презъ 1897 год. въ гр. Панагюрище, геройски загиналъ за свободата на Македония презъ м. августъ 1925 год. въ сражение съ сръбска потера.

ВАНГЕЛЪ МИТЕВЪ, отъ Новоселo, Струмишко, геройски загиналъ въ сражение съ народнитѣ потиснници на 15 декемврий 1921 година.

ГЕОРГИ СПАНЧЕВСКИ, роденъ презъ 1895 г. въ село Спанчево, Кочанско, вѣренъ другарь и помощникъ на войвода Евтимъ Полски, съ когото загина геройски за свободата на Македония презъ 1931 год. Спанчевски взе участие въ многобройни сражения съ сръбски потери.

ГЕОРГИ ТОРБЕШОВЪ, отъ село Мачуково, Гевгелийско, падналъ убитъ на 24 юлий 1923 год. въ планината Огражденъ.

ГЕОРГИ ВЪЛКАНОВЪ (Мъската), роденъ презъ 1897 год. въ гр. Гумендже, станалъ нелегаленъ презъ 1926 год., участвувалъ въ много сражения, падналъ убитъ презъ м. октомврий 1933 год. на Каймакъ-Чаланъ.

Д. ДЖУЗДАНОВЪ, отъ с. Сехово, Гевгелийско, четникъ на скопския войвода Л. Дивлянецъ. Джузановъ бѣ убитъ отъ сръбски орждия въ София на 30 априлъ 1929 г.

ДОНЧО ХРИСТОВЪ, кочански войвода, роденъ презъ 1892 г. въ с. Драгобращи, Кочанско, падналъ убитъ на 19 априлъ 1933 г. въ ожесточено сражение съ многобройна сръбска потера.

Д. ЛАЗАРОВЪ, отъ гр. Радомиръ, България, роденъ презъ 1898 год., падналъ убитъ на 6 августъ 1925 год. въ сражение съ сръбска потера.

ДОНЧО ЧУПАРИНОВЪ, отъ градъ Панагюрище, България, падналъ убитъ презъ 1925 година.

ЕФТИМЪ ТАШОВЪ ПОЛСКИ е роденъ презъ 1891 год. въ с. Нивичани, Кочанско. Тоя легендаренъ македонски войвода показа чудеса отъ храбростъ. Ефтимъ Полски бѣ единъ отъ близкитѣ сътрудници на Т. Александровъ. Презъ 1923 г. той е Царевоселски войвода, а по-късно става войвода на кочанската околийска чета. Въ качеството му на такъвъ той успѣ да унищожи при с. Тракане (презъ 1925 год.) сръбския вовйвода Яне Стефановичъ. Ефтимъ Полски даде съ четата си много сражения, въ които се отличи съ необикновена смѣлость. Той загина презъ 1931 год. при изпълнение на своя революционенъ дългъ.

ИВАНЪ ПАРАСПУРОВЪ, отъ Щипъ, дългогодишенъ ратникъ на ВМРО, падналъ убитъ отъ злодейски куршумъ на 26 априлъ 1933 год. въ гр. София. Той загина на 47 годишна възрастъ.

ЙОРДАНЪ ЦИЦОНКОВЪ, роденъ въ Щипъ презъ 1901 год., смѣлъ македонски революционеръ. На 22 авг. 1923 г. той бѣ арестуванъ въ Прага (Чехия) въ връзка съ извършения отъ него атентатъ срещу Райко Даскаловъ. Цицонковъ бѣ оправданъ отъ пражкитѣ сждебни заседатели, но по искането на сърбитѣ бѣ инсцениранъ новъ процесъ въ гр. Тоборъ. Тоя пжть той бѣ осжденъ на 20 години строгъ тъмниченъ затворъ. Следъ 3 години (презъ 1926 год.) Цицонковъ бѣ намѣренъ мъртавъ въ затворническата си килия.

ЙОСИФЪ КИРОВЪ (ЙОСЕТО), роденъ презъ 1901 г. въ с. Чигунци, Кукушко, отличилъ се съ рѣдки революционни добродетели и благороденъ характеръ, убитъ отъ гръцка застава надъ прелестното Дойранско езеро (на върха «Висока чука»).

ИПОКРАТЪ РАЗВИГОРОВЪ, отъ градъ Щипъ, четникъ отъ 1922 год., внукъ на Мише Развигоровъ. Ипократъ Развигоровъ, заедно съ Илия Лилинковъ, извърши въ гр. Щипъ (на 5 дек. 1927 г.) смѣлия атентатъ срещу сръбския генералъ Ковачевичъ, известенъ въ цѣла Македония като заклетъ българоненавистникъ. Преследвани отъ силни сръбски потери, Развигоровъ и Лилинковъ бѣха открити отъ войскови отряди въ планината Плачковица. Смѣлитѣ македонски революционери, следъ 20 часово геройско сражение съ многобройна сръбска войска, се самоубиха съ последната си бомба.

ИЛИЯ ЛИЛИНКОВЪ, отъ Щипъ, геройски загиналъ за свободата на Македония презъ месецъ декемврий 1927 год. заедно съ вѣрния му другарь Ипократъ Развигоровъ.

ИЛИЯ ЗЛАТАНОВЪ, отъ с. Дулица, Царевоселско, геройски загиналъ на 22 юлий 1924 г. въ сражението при село Калиманци.

ИВ. п. ТАЛЕВЪ ГЮРЛУКОВЪ, отъ с. Кривогащани, Прилепско, падналъ убитъ на 7 окт. 1920 г. въ сражение съ сръбска потера.

ИЛИЯ ДИГАЛОВЪ е роденъ въ село Въмбелъ презъ 1890 г. Презъ Илинденското възстание той е служелъ като куриеръ на четитѣ. Още тогава той се отличилъ съ извънредната си решителность. Подиръ общоевропейската война Илия Дигаловъ влиза въ връзки съ Т. Александровъ. Населението въ повѣрения му отъ ВМРО районъ (Долна и Горна Преспа и др. околни мѣста) съ захласъ е слушало пламеннитѣ революционни проповѣди на крилатия македонски войвода. Илия Дигаловъ загина геройски въ сражение съ гръцка потера презъ м. ноември 1922 година.

ИЛИЯ КОНСТ. БАЙКОВСКИ (отъ с. Байково, Струмишко) е роденъ презъ 1888 год. Той загина геройски въ родното му село, сражавайки се съ многобройна сръбска потера.

ИЛИЯ П. КОЛАРОВЪ, роденъ презъ 1891 год. въ село Обая, Серско, достоенъ борецъ за свободата на Македония, починалъ на 19 септемврий 1922 година.

ИЛЬО СТОЙЧЕВЪ, отъ село Даулица, Царевоселско, геройски загиналъ за свободата на Македония на 22 юлий 1924 год., сражавайки се съ многобройна сръбска потера.

ЙОШЕ ГЛЖМБОЧАНСКИ, отъ село Подмочани, Ресенско, взелъ живо участие въ Илинденското възстание, убитъ отъ сърбитѣ въ родното му село презъ м. юний 1926 година.

КИРИЛЪ ГРИГОРОВЪ, родомъ отъ гр. Щипъ. Презъ 1924 год. той уби въ Щипъ известния ренегатъ Ст. Мишевъ. На 30 юлий 1925 година той бѣ застрелянъ отъ сърбитѣ. Кирилъ Григоровъ посрещна сръбския куршумъ съ присжщето на македонскитѣ революционери спокойствие.

КРЪСТЬО МИТОВЪ ПРИПОРСКИ, роденъ въ с. Градче, Кочанско, презъ 1900 год., достоенъ синъ на революционна Македония. Надаренъ съ рѣдки добродетели и непоколебимъ характеръ, Кръстьо Припорски символизираше волния духъ на македонскитѣ революционери. Той загина на 3 октомврий 1931 год.

КРУМЪ БАНОВЪ, отъ Щипъ, геройски загиналъ въ родния си градъ на 14 юлий 1929 г. при престрелка съ сръбски воененъ патраулъ.

КАМЕНЪ (КАМЕ) АНДРЕЕВЪ, отъ с. Уланци, Велешко, геройски загиналъ на 6 августъ 1925 год. въ сражение съ сръбска потера.

КР. КОРНЯШКИ, отъ с. Талишманци, Кумановско,

БЕЗСМЪРТНИ ПОКОЙНИЦИ

Илия Лилинковъ
Василъ Ихчиевъ
Петъръ Станчевъ
Киро̀ Григоровъ
Ип. Развигоровъ
Георги Спанчевски
Хр. Андоновъ
М. Паликрушевъ
Илия Дигаловъ
Евтимъ Полски
Тодоръ Кушевъ
Лаз. Дивлянски
Нанчо Витларовъ
Панзо Зафировъ
Трайчо Пацковъ
Йоше Глямбочки
Йосифъ Кировъ

геройски загиналъ за свободата на Македония презъ мес. априлъ 1921 година.

ЛАЗАРЪ ВЕЛКОВЪ ДИВЛЯНСКИ, достоенъ и смѣлъ скопски войвода, е роденъ презъ 1880 г. въ с. Дивле, Скопско. Той падна убитъ презъ месецъ септемврий 1924 год. следъ продължително и геройско сражение съ многобройна сръбска потера.

МАНО АТАНАСОВЪ, отъ Босилеградско, падналъ убитъ на 25 юний 1927 год. въ сраженето при с. Дрѣнъкъ (Кумановско).

МИХАИЛЪ КОЛЕВЪ (ШИЛКАТА), отъ Щипъ, загиналъ въ родния си градъ на 14 юлий 1929 год. при престрелка съ сръбски войници.

МИТЕ ЦЕРСКИ, Кочански войвода, падна убитъ презъ 1924 год. въ сражение съ сръбска потера при с. Калиманци, Царевоселско.

МИШО НЕДѢЛКОВЪ, роденъ въ София презъ 1896 г., геройски загиналъ въ сражение съ сръбска потера на 24 юний 1924 година, близо до село Калиманци, Царевоселско. М. Недѣлковъ бѣ синъ на зап. български генералъ Недѣлковъ.

МИХАИЛЪ Г. МОСКОВЪ, геройски загиналъ въ сражение съ сръбска потера на 6 юний 1923 год. въ землището на с. Негорци, Гевгелийско.

МИТЕ ВЕЛИНОВЪ, отъ с. Цера, Кочанско, геройски загиналъ на 22 юлий 1924 год. въ сражение съ сръбска потера въ околноститѣ на с. Калиманци, Царевоселско.

МИТЕ ДИМОВЪ, отъ с. Татевица, падналъ у б и т ъ презъ м. априлъ 1921 година.

МИШЕ ТРАЙЧЕВЪ, отъ Щипъ, загиналъ заедно съ Мишо Недѣлковъ въ сраженето при с. Калиманци.

МИТКО ПАЛИКРУШЕВЪ, отъ с. Виница, Кочанско, буденъ македонски революционеръ, действувалъ съ четата на Т. Александровъ и съ велешкия войвода Ст. Петковъ, геройски загиналъ на 19 априлъ 1933 год. въ сражение съ сръбска потера близо до р. Брѣгалница.

ПЕТЪРЪ КОСТОВЪ (Пашата), родомъ отъ гр. Прилепъ, смѣлъ борецъ за свободата на Македония и достоенъ прилепски войвода, падналъ убитъ презъ месецъ августъ 1925 год. въ сражение съ многобройна сръбска потера.

ПАНО КОЦЕВЪ, роденъ презъ 1896 год. въ с. Куклишъ, Струмишко, станалъ нелегаленъ презъ 1921 год., падналъ убитъ на 7 ноемврий 1924 год., сражавайки се въ планината Огражденъ съ сръбска потера.

ПАНЗО ЗАФИРОВЪ, роденъ презъ 1893 год. въ Свети Николе, падналъ убитъ на 31 августъ 1924 год. въ недрата на Пирина заедно съ безсмъртния Тод. Александровъ.

ТЕМЕЛКО ЯМАКОВЪ, достоенъ борецъ за свободата на Македония, убитъ на 7 октомврий 1925 год. отъ гръцко-албанска разбойническа банда.

ПЕТЪРЪ СТАНЧЕВЪ, велешки войвода, е роденъ на 6 априлъ 1895 година въ Берковица, България. Той се отличи като смѣлъ войвода и организаторъ. Той загина геройски на 6 августъ 1925 год., сражавайки се съ многобройна сръбска потера.

ПЕТЪРЪ КОЛЕВЪ, отъ с. Лезово, Щипско четникъ на скопския войвода Л. Дивлянски, участвувалъ въ много сражения, геройски загиналъ на 15 юний 1927 год. въ с. Дрѣнъкъ (Кумановско).

ПЕТЪРЪ Н. КАЛАЙДЖИЕВЪ, роденъ презъ 1888 г. въ с. Валандово, Дойранско, станалъ нелегаленъ презъ 1913 год., загиналъ геройски презъ м. юний 1933 година. налъ геройски презъ месецъ юний 1933 година.

РАДКО КРЪСТЕВЪ, отъ с. Лисичево, Скопско, падналъ убитъ за свободата на Македония презъ 1924 год.

СТОЯНЪ МАНДАЛОВЪ, неустрашимъ македонски революционеръ, отъ село Стояково, Гевгелийско, геройски загиналъ въ сражение съ сръбско жандармерийско отдѣление презъ месецъ септ. 1933 година въ Гевгелийско.

СПАСЪ СТАНКОВЪ, отъ с. Любанци, Скопско, роденъ на 20 май 1900 г., четникъ на скопския войвода Величко Веляновъ, смѣлъ и доблестенъ революционеръ, геройски загиналъ въ Кратовско на 18 юний 1927 год. въ сражение съ сръбска потера.

СТОЯНЪ ЛЕКОВЪ (ЦАРОТЪ), достоенъ и смѣлъ македонски войвода, отъ Кратово, геройски загиналъ въ сражение съ сръбска потера на 19 априлъ 1925 година.

СТОИЛЪ БИЧИКЛИЕВЪ, отъ Щипъ, падналъ убитъ презъ м. юлий 1927 г. близо до с. Калиманци, Царевоселско, при едно отъ голѣмитѣ сражения на щипската чета съ многобройна сръбска потера.

СТ. ГЕОРГИЕВЪ, роденъ презъ 1898 год. въ с. Драгобращи, Кочанско, участвувалъ въ много сражения съ сръбски войскови отдѣления, падналъ убитъ на 19 априлъ 1933 год. въ сраженето при р. Брѣгалница.

САЗДО ГРУЧИНСКИ падналъ убитъ въ Кочанско презъ 1924 година.

СТ. ИВАНОВЪ, отъ с. Бигла, Царевоселско, падналъ убитъ презъ месецъ априлъ 1925 год. въ сражение съ сръбска потера.

СТОИМИРЪ ТАСЕВЪ, отъ с. Спанчево, Кочанско, падналъ убитъ за свободата на Македония къмъ края на м. априлъ 1922 година.

ТРАЯНЪ ИВАНОВЪ, родомъ отъ Кочани, смѣлъ борецъ за свободата на Македония, застрелянъ отъ сръбскитѣ власти на 13 септ. 1926 год. между с. Облешево и гр. Кочани. Следъ прочитането на присѫдата Траянъ Ивановъ посрещналъ сръбския куршумъ съ възгласа: «Да живѣе свободна Македония!»

ТАШО ГИЗДАРОВЪ, роденъ презъ 1884 година въ с. Ениджевардарско, (по народность влахъ), геройски загиналъ при Каймакъ-Чаланъ презъ м. октомврий 1933 год.

ТОДОРЪ КУШЕВЪ, роденъ презъ м. февруарий 1901 год. въ гр. Велесъ, загиналъ за свободата на Македония презъ м. септемврий 1925 год.

ТОДОРЪ ДИМКОВЪ, отъ Колицко, Кумановско, селски войвода и ржководитель, действувалъ съ кумановската и скопската чети, участвувалъ въ много сражения съ сръбски потери, геройски загиналъ на 15 юний 1927 год. въ с. Дрѣнъкъ (Кумановско) въ сражение съ многобройно сръбско войсково отдѣление.

ТРАЙЧО ПАЦКОВЪ, отъ Щипъ, достоенъ ратникъ на Революционната организация, падналъ убитъ въ сражение съ сръбска потера въ Малешевско презъ 1925 година.

ЦВѢТАНЪ СПАСОВЪ, отъ с. Орашецъ, Кумановско, смѣлъ и достоенъ македонски революционеръ, геройски загиналъ на 25 дек. 1925 год. въ сражение съ сръбска потера.

ШАРЕНЪ АМПО, отъ село Дулица, Кочанско, падналъ убитъ презъ 1925 год. въ сражение съ сръбска потера.

ПОМЕНИКЪ

на покойни македонски революционери, паднали убити въ борба срещу сърби и гърци

АБДО ШАБАНОВЪ (отъ с. Койнаре, Скопско) — убитъ презъ 1921 година.

АЛЕКС. п. ТРАЯНОВЪ (отъ Малешевско) — падналъ убитъ презъ мес. декемврий 1922 година.

АВРАМЪ ИВАНОВЪ (отъ с. Соймирово, Малешевско) — падналъ убитъ презъ 1923 година.

АТАНАСЪ ЕВТИМОВЪ (отъ с. Смоларе, Струмишко) — падналъ убитъ на 8 мартъ 1923 год.

ВАСИЛЪ ПЕТРОВЪ (отъ Крушово) — падналъ убитъ на 2 юлий 1923 година.

ВАНЧО ВАКЛИНСКИ (отъ с. Ваклинци, Щипско) — падналъ убитъ на 8 августъ 1923 година.

ВАНКО СПАСОВЪ (отъ с. Мл. Нагоричани, Кумановско) — падналъ убитъ на 18 септемврий 1924 година.

ВЕЛИЧКО ИВАНОВЪ (отъ с. Арбасонци, Щипско) — падналъ убитъ на 22 май 1925 година.

ВЪЛКАНЪ МИЛЕВЪ (отъ с. Кокре, Приленско) — падналъ убитъ презъ месецъ августъ 1925 година.

ВЕЛКО ЦВѢТКОВЪ (отъ с. Пиджиково, Скопско) — падналъ убитъ презъ 1926 година.

ГАВРАИЛЪ АРСЕНИЕВЪ (отъ с. Лесново, Кратовско) — падналъ убитъ на 8 юлий 1922 година.

Г. ДИМИТРОВЪ (отъ Злетово, Кратовско) — падналъ убитъ на 8 юлий 1922 година.

Г. К. ГАЙДЕВЪ (отъ гр. Порой) — падналъ убитъ на 8 ноемврий 1922 година.

Г. СТРОЙМАНОВЪ (отъ с. Сушица, Скопско) — падналъ убитъ на 14 декемврий 1922 година.

Г. СУШИЧКИ (отъ с. Сушица, Струмишко) — падналъ убитъ на 13 мартъ 1924 година.

ГР. ГЕОРГИЕВЪ (отъ с. Бучище, Кратовско) — падналъ убитъ презъ месецъ априлъ 1925 година.

ГЕОРГИ БѢЛЧЕВЪ (отъ с. Русиново, Малешевско) — падналъ убитъ на 25 декемврий 1925 година.

ГЕОРГИ САЛТИРОВЪ отъ с. Маричино, Кратовско) — падналъ убитъ на 26 май 1926 година.

ГР. ЦВѢТКОВЪ (отъ с. Конопница, Паланечко) — — падналъ убитъ презъ 1926 година.

ЕВ. ДИМИТРОВЪ (отъ гр. Пехчево) — падналъ убитъ на 16 октомврий 1925 година.

ИВ. ТАНТИЛОВЪ (отъ гр. Мехомия) — падналъ убитъ на 4 августъ 1922 година.

ИВ. ГЬОШЕВЪ (отъ с. Крайници, Велешко) — падналъ убитъ на 2 9септемврий 1922 година.

ИВ. ДИМИТРОВЪ (отъ с. Дулица, Царевоселско) — падналъ убитъ на 25 мартъ 1923 година.

ИВАНЪ ПАРЦАКОВЪ (отъ с. Владимирово, Малешевско) — падналъ убитъ на 14 декемврий 1922 година.

ЙОРДАНЪ ЯНАКИЕВЪ (отъ с. Търсино, Царевоселско) — падналъ убитъ презъ месецъ юлий 1924 година.

ЛАЗАРЪ АТАНАСОВЪ (отъ с. Стиникъ, Струмишко) — падналъ убитъ на 15 декемврий 1921 година.

Л. СТАНИШКОВЪ (отъ с. Нежилово, Кратовско) — падналъ убитъ на 19 априлъ 1925 година.

МАНЕ ТАСЕВЪ (отъ с. Маричино, Кратовско) — падналъ убитъ на 8 юлий 1922 година.

МАНОЛЪ МАДЖОВЪ (отъ с. Прибищипъ, Кратовско) — падналъ убитъ на 29 ноемврий 1922 година.

МАНО ГАНЕВЪ (отъ с. Каяли, Дойранско) — падналъ убитъ на 14 декемврий 1922 година.

МУСТАФА ХЮСЕИНОВЪ (отъ с. Къте, Гевгелийско) — падналъ убитъ на 14 декемврий 1923 година.

МИЛЕНКО КОКОРСКИ (отъ с. Цера, Кочанско) — падналъ убитъ на 12 януарий 1924 година.

МИЛОШЪ ДИНКОВЪ (отъ Кумановско) — падналъ убитъ на 16 мартъ 1924 година.

МИШЕ ТРЪСТИНСКИ (отъ с. Бигла, Царевоселско) — падналъ убитъ на 25 юлий 1924 година.

МИТЕ СТОЯНОВЪ (отъ с. Милутинци, Паланечко) — падналъ убитъ на 21 октомврий 1924 година.

НАЦЕ ГЬОРЕВЪ (отъ с. Сушица, Скопско) — падналъ убитъ презъ 1921 година.

НАЦЕ БАРУТЧИЙСКИ (отъ с. Ранчанци, Щипско) — падналъ убитъ на 12 юний 1923 година.

Н. ТАГАРСКИ (отъ с. Смоймирово, Малешевско) — падналъ убитъ на 20 септемврий 1923 година.

ПЕТЪРЪ ПАНОВЪ (отъ с. Лесново, Кратовско) — падналъ убитъ на 8 юлий 1922 година.

ПАНДО АНДОНОВЪ (отъ с. Владимирово, Малешевско) — падналъ убитъ на 14 декемврий 1922 година.

СТ. ПАЦЕВЪ (отъ с. Петришино, Кратовско) — падналъ убитъ на 8 юлий 1922 година.

СТ. ЙОРДАНОВЪ (отъ с. Бойница, Велешко) — падналъ убитъ на 5 августъ 1922 година.

СТРАХИЛЪ п. САНЕВЪ (отъ Св. Николе, Щипско) — падналъ убитъ на 12 юний 1923 година.

СЕРАФИМЪ ВЕЛКОВЪ (отъ село Ямище, Кратовско) — падналъ убитъ на 26 май 1925 година.

САЗДО ГАЧЕВЪ (отъ село Неокази, Кратовско) — падналъ убитъ на 1 априль 192 5година.

СПАСЪ ТРАЙКОВЪ (отъ с. Пчиня, Кумановско) — падналъ убитъ на 16 мартъ 1924 година.

ТАНЧО ГЕГОВЪ (отъ Кес. Чифликъ, Поройско) — падналъ убитъ на 8 ноемврий 1922 година.

ТОМА ГОЦЕВЪ (отъ Дели Хасань, Поройско) — падналъ убитъ на 8 ноемврий 1922 година.

ТЕФО ЯНЕВЪ (отъ с. Крушица, Скопско) — падналъ убитъ презъ 1922 година.

Т. АТАНАСОВЪ (отъ с. Скулица, Кратовско) — падналъ убитъ на 26 май 1925 година.

ТР. СТОЯНОВЪ (отъ с. Калень, Приленско) — падналъ убитъ на 6 августъ 1925 година.

ТР. ДИМИТРОВЪ (отъ Солунско) — падналъ убитъ на 6 августъ 1925 година.

ХР. СТОЯНОВЪ (отъ с. Дулица, Царевоселско) — падналъ убитъ на 25 мартъ 1923 година.

ЯКИМЪ МИТЕВЪ (отъ с. Шлегово, Кратовско) — падналъ убитъ презъ месецъ май 1926 година. (?)

ВЕЛИКИ ПОКОЙНИЦИ

СИМЕОНЪ ЕВТИМОВЪ*

На 28 декемврий 1932 год. въ София, близо до царския дворецъ, бѣ нападнатъ и тежко раненъ незамѣнимиятъ македонски ратникъ Симеонъ Евтимовъ. Нѣколко дена по-късно, на 31 с. м., тоя голѣмъ синъ на Македония почина отъ нанесенитѣ му рани.

При нападението върху Симеонъ Евтимовъ бѣха ранени и тримата придружаващи го другари: Евтимъ Захариевъ Орловъ, Йорданъ Ивановъ и Ефремъ Ефремовъ, отъ които Ефремъ Ефремовъ почина още на другия день.

Симеонъ Евтимовъ е роденъ на 11 августъ 1897 г. въ с. Емборе, Кайлярско. Той бѣ синъ на бедно българско семейство. Баща му се помина̀лъ като гурбетчия на островъ Критъ. За неговото възпитание и отглеждане трѣбвало да се грижи овдовялата му майка, която е била необ-

Симеонъ Евтимовъ

разована, но трудолюбива и благородна жена, готова да пожертвува всичко за своя даровитъ синъ.

Първоначалното си образование Симеонъ Евтимовъ добива въ българското училище въ родното му село. Поради рѣдкитѣ си дарби, той е билъ много обичанъ отъ своитѣ учители и, следъ като е завършилъ прогимназия, изпратенъ е билъ съ помощьта на Емборската българска община, като стипендиантъ въ Солунската българска търговска гимназия. Следъ Балканскитѣ войни той постжива въ Свищовската търговска гимназия, дето завършилъ срѣдното си образование. Преди това, макаръ и само петнадесеть годишенъ, той участвува въ междусъюзнишката война, като доброволецъ въ българската армия. Едвамъ въ края на войната, още като войникъ, съ голѣмъ трудъ успѣва да завърши срѣдното си образование въ Свищовъ. После Евтимовъ се отдава на частна работа, за да изкарва съ усиленъ трудъ своята прехрана.

Едновременно съ това той започва журналистическата си дейность. Още веднага следъ примирието, презъ времето на мирната конференция, Симеонъ Евтимовъ пръвъ въ България издига гласъ, за да защити българската национална кауза. Той публикува въ европейското списание «Л'Юропъ нувелъ» една енергична статия — протестъ и предупреждение къмъ авторитѣ на мирнитѣ договори, като заяви, че тѣхната несправедливость и жестокость нѣма да спре борбата за свобода на поробенитѣ българи.

Малко по-късно къмъ края на 1920 г. Евтимовъ постжива на работа като счетоводитель на тютюневата фирма «Никотея» въ Пловдивъ. Поради своитѣ ценни качества и въ тая область, той скоро бива повишенъ за директоръ на тютюневата фирма «Фумаро» въ Дупница. Презъ цѣлото това време Евтимовъ взима най-живо участие въ живота и борбата на македонската емиграция въ България. Когато презъ 1927 год. му е било предложено отъ ржководнитѣ тѣла на емиграцията да започне издаването на единъ македонски вестникъ въ чужбина — той безъ всѣкакво колебание напуска своята лична карiера и голѣмитѣ облаги отъ нея, заминава за Женева, дето започва редактирането на в. «Ла Маседоань». Съ сжщата готовность Евтимовъ приe поканата да стане директоръ на излизащия въ София органъ на македонската емиграция в. «Македония», макаръ да знаеше, че на тоя постъ, покрай всички трудности около редактирането на тоя вестникъ, той се излага на смъртна опасность отъ куршумитѣ на злодейската предателска шайка, която бѣснѣе, загнѣздена въ столицата на България. И, наистина, следъ непълни три месеца отъ като пое новата си длъжность, Симеонъ Евтимовъ загина отъ престжпнитѣ ржце на предателитѣ. Той загина едва тридесеть и петь годишенъ — въ разцвѣта на своята младость и сили, като остави съпруга и невръстно дете.

Въ лицето на Евтимовъ Македония изгуби единъ отъ най-достойнитѣ свои защитници. Той бѣ незамѣнимъ на високия постъ, който заемаше. На своето поприще, като човѣкъ на словото и перото, Евтимовъ работѣше съ силата и съ сигурната сполука на истинско призвание. По характеръ, по темпераментъ и по духъ той бѣ роденъ борецъ и неговото оржжие — перото и словото — всѣваше страхъ и трепетъ върѣдъ враговетѣ на поробената родина. Неговиятъ свѣтълъ умъ, неговата прозорлива мждрость, блестящитѣ му журналистически дарби, рѣдката му доблесть покоряваха и спечелваха сърдцата на всички, които можеха да ни бждатъ приятели, внушаваха страхопочитание смутъ върѣдъ ония, които предпочитаха благоволението на враговетѣ ни. Въ неговитѣ ржце на избраникъ и рицарь на духа македонската правда се превръщаше въ жива, дейна, побеждаваща сила. Краткиятъ жѫть на неговия творчески животъ е осѣянъ съ безброй дѣла зъ

*) «Свобода или смъртъ», януарий, 1933 г., бр. 139.

полза на македонската кауза.

Симеонъ Евтимовъ достойно заслужи признателността на цѣла борческа Македония. Неговата смъртъ прониза съ остри болки всички честни и родолюбиви македонски сърца.

—o—

ЙОРДАНЪ ГЮРКОВЪ*

Куршумитѣ на наемничеството и на подлото предателство на 8 февруарий 1931 год. въ София, покосиха живота на единъ отъ най-голѣмитѣ и рѣдки идеалисти Йорданъ Гюрковъ. Да характеризираме Йордана не само като смѣлъ и честенъ революционеръ, но и като човѣкъ, — значи да изредимъ всички добродетели, които по отдѣлно иматъ хората, така много съчетани тия ценни качества бѣха у него.

Роденъ въ Щипъ на 13 октомврий 1891 год., той е билъ ученикъ на Т. Александровъ. Покръс-

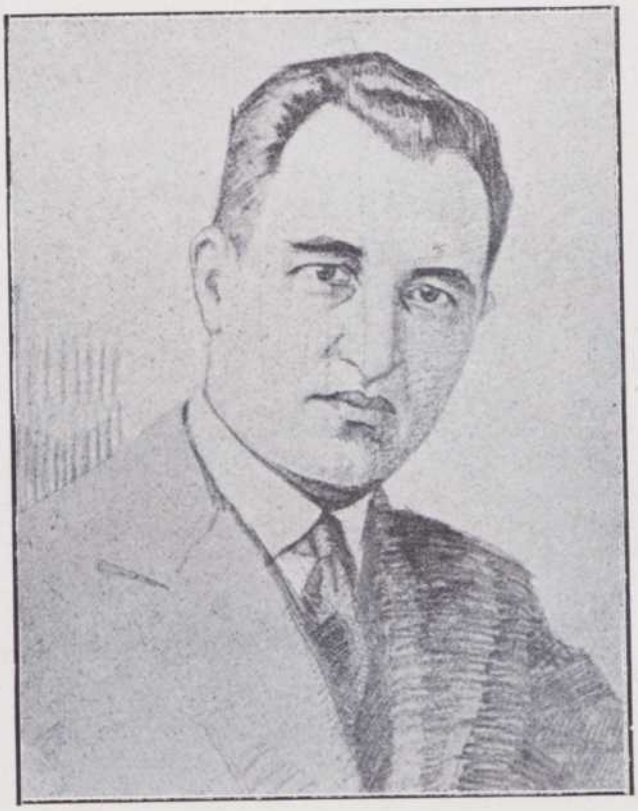

Йорданъ Гюрковъ

тенъ още въ III класъ въ духа на строгитѣ революционни закони отъ Мише Развигоровъ, той посвещава цѣлата си енергия на Македония и нейното велико дѣло.

Завършилъ съ отличенъ успѣхъ скопското педагогическо училище, учителствувалъ една година, презъ Балканската война той се записва доброволецъ въ Македоно-одринското опълчение. За проявена самоотверженость, той бива награденъ съ орденъ за храбрость.

Презъ 1913 год. постжпва въ Военното училище. Голѣмата война го заварва офицеръ, сражава се при Криволакъ и другаде и получава други ордени. Презъ 1921 год. вече миналъ въ запаса на армията, той заминава за Виена да се учи социални науки. Тамъ той усилено работи за македонската кауза.

Преди заминаването си въ чужбина, той взима живо участие въ организиране бѣгството отъ затвора на Т. Александровъ. Следъ убийството на последния Гюрковъ е вече нелегаленъ съ Цареворселската чета и участвува въ сражението въ Калиманско. На двата последни конгреса на ВМРО той е избиранъ за запасенъ членъ на Ц. К.

Честното му чело, умниятъ му погледъ, голѣмото му и всеобичаще сърдце, великата му душа, отразяваща безкрайна човѣчность и доброта не могатъ да бждатъ забравени отъ всички ония, които го познаваха.

ИВАНЪ КАРАДЖОВЪ

Пв. Караджовъ е роденъ въ с. Лешко (Горно-Джумайско). Той постжпва въ редоветѣ на ВМРО още като юноша. Следъ като свършилъ основното училище, той е продължилъ образованието си въ цариградската прогимназия и българската гимназия въ Солунъ. Отъ Солунъ той заминалъ за Петроградъ (Русия), кждето е завършилъ (презъ 1902 год.) курса на държавната консерватория. Завърналъ се въ Солунъ (малко преди голѣмитѣ атентати) Караджовъ взима живо участие въ революционната борба. Турскитѣ затвори не сж го смутили. Караджовъ учителствува две години (1905-1907 г.) въ Серското педагогическо училище. Той изпълнява по това време длъжностьта ржководитель на Серския революционенъ окржгъ.

Презъ 1928 година Иванъ Караджовъ бѣ избранъ за членъ на Ц. К. на ВМРО. Той изпълняваше тая отговорна длъжность до 1932 година, когато поради напреднала възрасть се оттегли отъ активна дейность.

Иванъ Караджовъ, който служи на Македония съ честь и достойнство, почина на 26 май 1934 година въ градъ Горна-Джумая.

АТАНАСЪ МИХАЙЛОВЪ

Атанасъ Михайловъ е роденъ презъ 1867 година зъ с. Бобища, Костурско. Тоя високопросвѣтенъ и благороденъ македонски ратникъ бѣ дълги години гимназиаленъ учитель въ разни македонски градове. Заради голѣмата му преданость къмъ народното дѣло, той бѣ заточенъ отъ турцитѣ въ гр. Бруса (Мала-Азия). Атанасъ Михайловъ служи на македонското дѣло съ всеодайна преданость. Тоя голѣмъ синъ на Македония бѣ убитъ отъ подли народоизмѣници на 11 май 1934 година въ гр. Пловдивъ.

МАНО НАКАШЕВЪ, родомъ отъ гр. Щипъ, аптекарь въ гр. Варна, взелъ живо участие въ макед. освободително движение, падналъ убитъ отъ предателски куршумъ на 21 януарий 1933 год. въ гр. Варна, България.

ХРИСТО АНДОНОВЪ, отъ с. Гърчище, Гевгелийско, падналъ убитъ презъ 1927 год. отъ куршумитѣ на сръбски орждия въ България.

*) Сп. «Родина», януарий и февр. 1931 г., бр. 5 и 6

ДИМИТЪРЪ МИХАЙЛОВЪ

Димитъръ Михайловъ

Покойниятъ и незабравимъ председатель на Македонския националенъ комитетъ въ България е роденъ въ гр. Битоля на 13 октомврий 1873 година. Основното си и гимназиално образование е добилъ въ родния си градъ. Той е следвалъ въ Софийския университетъ, а отъ София е заминалъ за Мюнхенъ (Германия), кждето е завършилъ висшето си образование.

Покойниятъ Д. Михайловъ е учителствувалъ 8 години въ първата софийска мжжка гимназия. Той е учителствувалъ 20 години въ Софийската духовна семинария, билъ учитель по гръцки езикъ (една година) въ Военната академия въ София, инспекторъ на български училища въ Македония и петь години секретарь на Българската екзархия въ Цариградъ.

Димитъръ Михайловъ бѣ избранъ за председатель на Върховното управително тѣло на организираната македонска емиграция въ България (Макед. нац. комитетъ) отъ десетия конгресъ на Македонскитѣ благотворителни братства въ България.

На 16 май 1932 година Д. Михайловъ падна убитъ въ София. Той бѣ пронизанъ отъ куршумитѣ на една отвратителна родоотстжпническа шайка. Достойниятъ председатель на македонската емиграция въ България загина на своя постъ. Димитъръ Михайловъ служи на своя родина честно и предано. Името на тоя бележитъ и високопросвѣтенъ синъ на Македония ще краси страницитѣ на македонската история.

—o—

ГЕОРГИ КОНДОВЪ

Георги Кондовъ, покойнятъ председатель на Македонския националенъ комитетъ въ България, е роденъ на 23 януарий 1888 година въ гр. София. Той произхожда отъ видното и родолюбиво прилепско семейство Кондови.

Следъ като свършилъ гимназиалното си образование въ гр. Габрово Кондовъ е заминалъ за Лозана, Швейцария, където е добилъ висшето си образование по правнитѣ науки.

Завърналъ се въ София, той става адвокатъ и въ кратко време си спечелва име на вещъ и добросъвѣстенъ юристъ.

Георги Кондовъ, който се отличи презъ войнитѣ като офицеръ отъ българската армия, винаги е взималъ участие въ македонското освободително движение. На 19 май 1934 година, когато звенаритѣ заграбиха насилствено и по незаконенъ начинъ властьта въ България, Георги Кондовъ бѣ председатель на Македонския националенъ комитетъ. Въ тия тежки и съдбоносни за народното ни дѣло дни, той (пок. Георги Кондовъ) се прояви като смѣлъ, уменъ и непоколебимъ водачъ на македонската емиграция въ България. Той бѣ разкарванъ по полицейски участъци, а следъ това бѣ интернираны, обаче, нито за мигъ не отстжпи отъ позициитѣ на Дѣлото.

Георги Кондовъ, който остави неизличимъ споменъ за достойна и безкористна служба предъ народнитѣ идеали, почина на 31 мартъ 1935 година отъ разривъ на благородното му сърдце.

ЩЕРЮ БОЖИНОВЪ е роденъ въ гр. Солунъ презъ 1894 година. Той падна убитъ въ София на 26 май 1933 год. отъ куршумитѣ на народни врагове. Щерю Божиновъ бѣ запасенъ капитанъ отъ българската армия. Той взе участие въ двѣтѣ войни и при едно нападение на фронта е получилъ 18 рани. Тоя достоенъ синъ на Македония бѣ членъ на Македонския националенъ комитетъ въ България. Щерю Божиновъ остави свѣтли и неизличими спомени.

ДИМИТЪРЪ ТИТИЗОВЪ, единъ отъ основателитѣ на Македонския младежки съюзъ въ България, е роденъ въ гр Скопйе презъ 1905 год. Той бѣ организаторъ на македонската младежь въ България. Димче Титизовъ се отличи съ голѣми агитаторски дарби и съ рѣдки духовни добродѣтели. Той загина трагично въ София отъ автомобилна злополука на 1 октомврий 1929 година.

НАНЧО ВИТЛАРОВЪ, отъ градъ Щипъ, смѣлъ македонски революционеръ, падналъ убитъ въ София презъ м. септ. 1930 год. отъ куршумитѣ на сръбски орждия въ България.

—o—

ПѢСНИ ЗА МАКЕДОНИЯ

Летете, ехтете, пѣсни македонски,
Печални катъ пѣсни на брѣгъ вавилонски,
Сдружени съ въздишки и съ оковенъ звънъ,
Дигайте, будете отъ гробния сънь
Тѣзъ спомени стари, тѣзъ преданія вети,
Що катъ сѣнки чудни пълнятъ вѣковетъ. . .

Ив. Вазовъ

МАРШЪТЪ НА МАКЕДОНСКИТѢ РЕВОЛЮЦИОНЕРИ

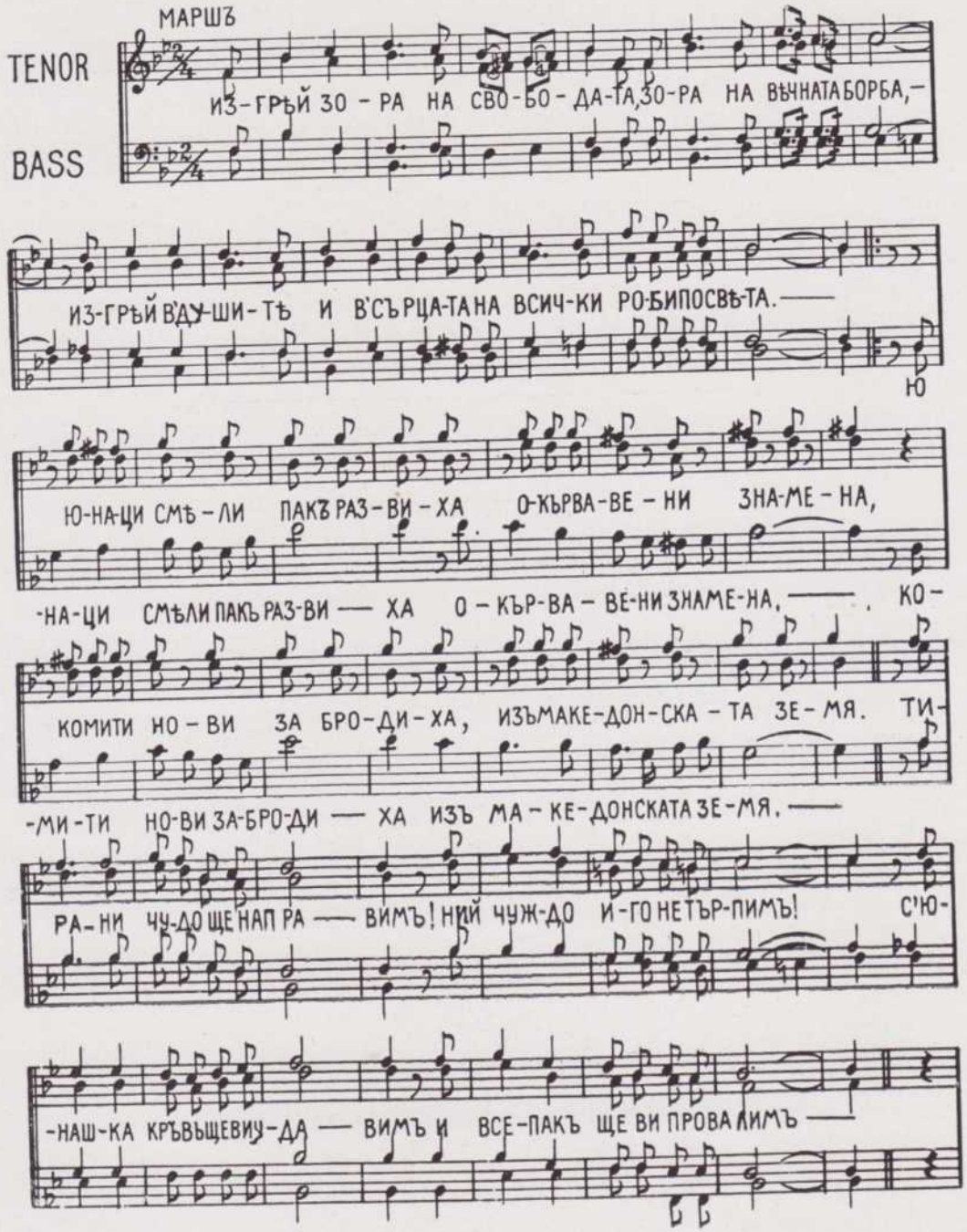

Изгрѣй, зора на свободата,
Зора на вѣчната борба.
Изгрѣй въ душитѣ и въ сърдцата
На всички роби по свѣта.

Тирани, чудо ще направимъ,
Ний чуждо иго не търпимъ,
Съ юнашка кръвь ще ви удавимъ,
И пакъ ще се освободимъ!

Юнаци смѣли пакъ развиха
Окървавени знамена,
Комити нови забродиха
Изъ македонската земя.

Тирани и пр.

Ечатъ гори, поля, балкани
Отъ бойни пѣсни и ура,
Зноватъ борцитѣ-великани
Навредъ, готови за борба.

Тирани и пр.

Насъ нищо вечъ не ще уплаши,
И тъй живѣемъ день за день...
Свещени сж горитѣ наши,
Изъ тѣхъ свободни ще измрѣмъ!

Тирани и пр.

ВЪЗПѢВЪ НА МАКЕДОНИЯ

Замисленото на Бабуна чело,
На Рила, Шаръ, на гордия Пиринъ,
Смрачени следъ несвършеното дѣло,
За родни спомнятъ дългъ на своя синъ!

На Бистрица струитѣ изюмрудни,
На Вардаръ, Струма шумнитѣ вълни,
На Охрида водитѣ сини, чудни
За минали и бѫдни шепнатъ дни!

И пѣснитѣ на Черни-Дринъ пѣнливи
И плѣсъкътъ на Бѣлото море,
Зракъ пръскатъ тѣ въ душитѣ ни бурливи,
Зракъ-вѣра у гърдитѣ що не мре. . .

Но ти си майко, скромна и свенлива,
Обичашъ твоитѣ вѣрни синове; —
За тебъ въ бранъ ще литнемъ съ вѣра жива,
Кога дългътъ свещенъ ни призове!

Т. АЛЕКСАНДРОВЪ

Понесълъ, както никой до сега,
Скръбьта на свойтѣ поробени братя,
Ти самъ бѣ Богъ и радость и тѫга —
Едно сърдце за хиляди обятя. . .

Една душа отъ бури и любовь. . .
Таинственъ духъ на тъмна епопея;
Да бѫдешъ жертва винаги готовъ: —
Ти чакаше зората да изгрѣе. . .

Като звѣзда — спасителна звѣзда,
Блѣсна надъ наштѣ траурни простори. . .
И ужасътъ когато зарида
Надъ робската земя, ти заговори: —

О, Майко моя — скѫпа родна пръсть,
Сълзи и кръвь кръщаватъ твойто име,
Азъ искамъ съ тебъ да нося твоя Кръстъ
И твойта смърть. О, Майко, приеми ме. . . —

И бѣше ти най-вѣрниятъ й синъ,
Най-лютата, най-кървавата рана . . .
И сѣкашъ нѣкой въ гордия Пиринъ
Изрича, чуй, нечувана закана . . .

Понесълъ, както никой до сега,
Честьта на роднитѣ си братя,
Ти самъ си Богъ и радость и тѫга —
Едно сърдце за хиляди обятя . . .

Д. Миленски

БРАТЯ МИЛАДИНОВИ

Ив. Вазовъ

Попѣйте ми, красни македонски дѣви,
Попѣйте ми вашитѣ невинни припѣви,
Втъкнете си китки, пратете ми кликъ
На вашия кършенъ и звученъ езикъ.
Треперяйки сладко азъ ще да ви слишамъ,
И къмъ васъ ще хвъркамъ и ще да въздишамъ
Ведно съ тиха Струма, ведно съ мжтний Дринъ,
Ведно съ ека жалний, що праща Пиринъ;
Летете, ехтете, пѣсни македонски,
Печални катъ пѣсни на брѣгъ вавилонски,
Сдружени съ въздишки и съ оковенъ звънъ,
Дигайте, будете отъ гробния сънь
Тѣзъ спомени стари, тѣзъ преданья вети,
Що катъ сѣнки чудни пълнятъ вѣковетѣ:
Юнаци измрѣли безъ гробъ, безъ вѣнци,
За горска свобода паднали борци,
Орляци левенти, дружини отбрани,
Покрити съсъ слава, съсъ кърви и съ рани
Наредени мълкомъ, готови за бранъ
Околъ Крали-Марка — вѣченъ великанъ!
Дивний Крали-Марко! Всеславянска славо,
На тъмни фантазий създанье мъгляво,
Роланъ македонски, заветенъ и милъ.
Ти вѣкове съ твойто име си пълнилъ!
По кои полета, по коя пустиня —
Ти не си размахвалъ сабя дамаскиня?
Де не се е мѣркалъ твоятъ страшенъ станъ?
Кжде не си мѣталъ златенъ боздуганъ?
Де не си се борилъ съ Муса-Кеседжия?
Де не си препускалъ коня Шарколия?
Въ коя скала здрава, въ кой камъкъ якъ
Диря не остави грамадний ти кракъ?
Отъ Бѣлградъ до Прилепъ, де въ глуха пещеря,
Турятъ ти въртопа тъмнитѣ повѣрья,
До Кукушъ печалний и до Хеликонъ
Призракътъ се носи на черний ти конъ
И се мѣрка твойта неизмѣрна сѣнка.
Коя ли бѣ тая баснословна нѣнка,
Що откърми тоя дивенъ исполинъ —
Съ единъ кракъ на Емусъ, съ другий на Пиринъ?!
Летете, о пѣсни, спомени голѣми,
Въздишки последни на бившето време!
Пѣйте ги, дѣвици, при Пиндъ и при Шаръ,
Пѣйте ги при Струга, градъ хубавъ и старъ,
Дето се родиха двата Миладина,
На Македония двата вѣрни сина.
Бѣвъ влажни тъмници, пълни съ мракъ, вони,
Помежду вѣковни и потни стѣни,
Гинеха два братя, въ окови два роба,
Катъ два живи трупа, фърлени въ два гроба.
Вѣкове минаха! . . . Отъ слънце заря,
Нито отъ надежда до тѣхъ не огря!
Проклети бждете, о тъмници влажни!
Колко вий стопихте сърца, сили снажни,
Колко зли насилья, жъртви, младини
Погълнаха вашитѣ смрадни глжбини!
Димитри бѣ влѣзълъ пръвъ у свойта бездна.
Константинъ по-после, катъ него, изчезна.
Защото въ единъ вѣкъ, за правдата глухъ,
Разбуждаха смѣло народния духъ
И на братя родни чрезъ родното слово
Тѣ готвѣха битви и бждеще ново;
Защото тѣ първи усѣтиха срамъ —
Туй велико чувство, и въ глухия храмъ
Сториха да екнатъ химни ясни Богу
На езикъ, погребенъ отъ вѣкове много;
Защото казаха: «Народъ сме великъ,
И Господъ познава нашиятъ езикъ!»
И викнаха силно: «Мразиме хомота
Позоренъ и мръсенъ на фанариота!»
Защото смѣяха, безъ да ги е страхъ,
Съ силний да се борятъ, и не бѣ ги гряхъ
Да пропаднатъ жъртви заради народа
Съ тия сладки думи: наука, свобода;
Защото сбираха пѣсни по цѣлъ край,
Тъй както при Тунджа момитѣ презъ май
Трендафили сбиратъ и въ кошници гуждатъ,
Затова по-рано отъ сънъ се събуждатъ;
Защото увиха китка миризлива
Отъ здравецъ и росенъ, и отъ класъ на нива;

Защото отъ вситѣ гори и рѣки,
Седѣнки и сватби, хора и тлъки
Напѣвитѣ сбраха, въздишкитѣ сляха,
На седата старость въ наметъта копаха;
Защото струпаха въ единъ общи тонъ
Всичко, що бѣ отзивъ, припѣвъ, звукъ и стонъ,
И служиха въ храма на мирнитѣ музи,
Затова една нощь патрикътъ нахлузи
Свойто черно расо и злобно каза:
«За тѣзъ два хайдука трѣбватъ желѣза».
И ето защо сж днеска оковани,
И въ тия тъмници живи закопани.
Дълго тѣ търпѣха. Тъмничниятъ смрадъ
Отравяше бавно живота имъ младъ.
Внезапно известье за милость довтаса.
И Фенеръ, котило на ехидна раса,
Гнѣздо на кощунство, на леность, на блудъ;
Фенеръ, по срама си позорно прочутъ;
Фенеръ, отъ кждето презъ вѣкове цѣли
Развратъ и мъртвило въ свѣта сж се лѣли,
И който забули всичкия въстокъ
Съ една гжста мрежа, и никой тълчокъ
На духа не даде, нито мисъль нова
На човѣка, падналъ въ дрѣмка сурова,
Безъ вѣра въ борбата и безъ идеалъ; —
Фенеръ, при таквазъ весть, потрепера цѣлъ
И уплашенъ рече «Другъ е Божий сждъ!
Тия два убийца трѣбва да умратъ!»
И, катъ се прекръсти, прати имъ отрова.
Нощьта бѣ студена, мрачна и сурова.
На зараньта рано тъмничния сводъ
Огласиха думи: милость и животъ!
А беднитѣ братя въ предсмъртни страданья
Изпущаха свойтѣ последни стенанья.
И, вече обзети отъ гробния хладъ,
Тѣ пращаха сбогомъ на божия свѣтъ,
И шушнѣха тихо съ гаснѣеща сила:
«Какъ много те любимъ, Българио мила!»

КЪМЪ РОДИНАТА

О майко моя изтерзана,
Тъй безутешно ме боли,
Боли за твойта жива рана
И простреленитѣ орли.

Ти пи до дъно горъкъ жребей,
Но твойтѣ най-свидни деца
Прокудени далекъ отъ тебе
Нетлененъ пламъ таятъ въ сърдца.

И ти ще дигнешъ пакъ чело,
Ще скжсашъ хладнитѣ окови,
Щи бликнатъ въ твоето тѣло
Отъ кълна огненъ сили нови.

И твоя погледъ ще съзре
Свободни планини полета,
Отъ Шаръ до Бѣлото море
Пропити съ кръвьта ти света.

Любомиръ Весовъ

ИЗЪ ПОЕМАТА «ВАРДАРЪ»

Столѣтията — адски люлки,
люляли сж те въ тъмнина
и пѣснитѣ ти на гждулки
презъ тия мрачни времена
ечели сж надъ тебъ мятежно,
припѣвали сж дѣлъ жестокъ
и съ стонъ милионенъ, стонъ дълбокъ,
тѣ тласкали сж неизбежно
води ти тихи на далечъ
презъ китнитѣ маргаръ полета
на Шаръ, Кожуха и Пиринъ,
кждето жътвата е сѣчь,
а пролѣтьта е недопѣта . . .
Къмъ модрия и тихъ Егей,
кждето тлѣй Атонъ прославенъ,
а Солунъ вдава се печаленъ
и съ споменитѣ си живѣй.
Тамъ гдето твойтѣ синове
безумно мратъ, окови влачатъ,
пищатъ деца и майки плачатъ,
а дивнитѣ ти брѣгове —
две черни ленти на смъртьта,
опасватъ крѣшната снага
На Македония страдална.
О, Вардаръ!
Символъ на борба,
Свещенъ тржбачъ на свободата!

Понесълъ бунта на свѣта
и теглилата на земята —
течи,
бучи,
фучи безъ спиръ,
пробуждай сутринь долинитѣ,
разстърсвай вечерь планинитѣ,
гърми,
зови на кървавъ пиръ
орлитѣ, дивитѣ чакали,
хайдутитѣ — гори забрали,
и несломимо въ стръменъ пжть
вестявай ти душману смърть!
Разнасяй клетвата ни вѣрна,
заканата на цѣлъ народъ
да победи смъртьта невѣрна
и строши робския хомотъ.
Подобно огненъ ураганъ
той ще възстане отмъститель
на робство страшенъ разрушитель
и всеподобенъ великанъ,
о, ще дочака свиденъ блянъ:
да чуе пакъ кавала меденъ
на стария овчарь приведенъ,
звъна на рудитѣ стада
и на орача пѣсеньта
свободно да ечи въ полето,
да вдигне погледъ къмъ небето
и гордъ откъсне зрѣлий плодъ
на своя обновенъ животъ.

Течи, течи рѣка свещена!
И нека въ твоя вихренъ летъ
отеква пламений обетъ
на волята ни неотмѣнна:
— и тъй както ти отъ вѣкове
стремителна и бързотечна,
безсмъртна, пъргава и вѣчна
летишъ къмъ синьото море,
рушишъ прегради и прескачашъ
чукари, диви канари,
отъ връхъ на връхъ пенлива скачашъ
безъ нищо тебе да сломи. . .
Тъй смело ние упорити
грядущето безъ страхъ ковемъ
и легендарни като скити
летимъ въ борбата до единъ
да победимъ или измремъ!

Хуно Скитъ

ПИРИНСКА ПѢСЕНЬ

Да бжда малко овчарче,
овчарче въ Пиринъ планина,
да водя вечерь стадото
низъ Пиринскитѣ чукари, —
съсъ свойта свирка шарена
да свиря — и да прислушвамъ
какъ то ми сладко припѣва
съсъ меденитѣ си звънчета,
а долу Гласня приглася
съсъ триста разни гласове. . .
Да викна отъ връхъ Юленинъ,
да викна да ми олекне:
— Чуйте ме, мури вѣковни,
чуйте ме, бѣли камъни,
чуй ме ти, Пиринъ планино,
дето си много чувала,
още по-много мълчала. . .
Въ тоя свѣтъ нѣмамъ никого, —
Ти баща, Пиринъ, ти майка,
ти сестра, Пиринъ, ти братецъ,
ти — първо либе жалено,
дето ме черно почерни,
дето ме само остави
да скитамъ, да си кукувамъ,
и мѣсто да не намирамъ
въ нашата земя хубава —
глава за отдихъ да сложа,
жалбата да си изплача. . .

Пиринъ, августъ, 1927. **Е. Багряна**

ВАСИЛЪ ЛЕВСКИ

Василъ Левски

Мънастирътъ тѣсенъ за мойта душа е.
Кога човѣкъ дойде тукъ да се покае,
Трѣбва да забрави грѣховния миръ,
Да бѣга съблазни, и да търси миръ.
Мойта съвестъ инакъ днеска ми говори.
Това расо черно, що нося отгоре,
Не ме помирява съ тия небеса.
И когато въ храма дигна си гласа
Химнъ да пѣя Богу, да получа раятъ,
Мисля, че той слуша тия, що ридаятъ
Въ тоя долъ плачевни, животъ нестърпимъ,
И мойта молитва се губи, като димъ,
И Господъ сърдитъ си затуля ухото
На светата пѣсень и херувикото.

Мисля, че вратата на небесний рай
На кѫде изглеждатъ никой ги не знай,
Че не тазъ килия извожда нататъкъ,
Че изъ свѣта шуменъ пѫтътъ е по-кратъкъ,
Че сълзитѣ чисти, че вдовишкий плачъ,
Че потътъ почтенний на простий орачъ,
Че благата дума, че правото дѣло,
Че светата правда, изказана смѣло,
Че ржката братска, безъ гордость, безъ викъ
Подадена скришно на нѣкой клетникъ,
Сж много по-мили на Господа вишни
Отъ всичкитѣ химни и тропари лишни.

Мисля, че човѣкътъ, тукъ на тоя святъ
Има единъ ближенъ, има единъ братъ,
Отъ кои се съ клетва монахътъ отказа,
Че цель по-висока Богъ ни тукъ показа,
Че не съ това расо и не съ тазъ брада
Мога да отмахна нѣкоя беда
Отъ оня, що страда; мисля, че канонътъ,
Мжчно ще направи да замлъкне стонътъ;
Че ближний ми има нужда не въ молитва
А въ съветъ и помощь, когато залитва;
Мисля ази още, че овчарьтъ сжщъ
Съ овцетѣ живѣе, на пекъ и на дъждъ,
И че мойтѣ братя търпятъ иго страшно,
А азъ нѣмамъ нищо, и че туй е гряшно.
И че ще е харно да оставя вечъ
Тазъ ограда тиха, отъ свѣта далечъ,
И да кажа тайно две-три думи нови
На онѣзъ, що влачатъ тежкитѣ окови.
Рече и излѣзе.

Деветь години той
Скита се бездоменъ, безъ сънь, безъ покой,
Подъ външность чужда и подъ име ново,
И съ сърдце порасло и за кръстъ готово
На робитѣ слѣпи въ робската страна
Думитѣ му бѣха и прости и кратки,
Пълни съ уповање и надежди сладки.
Говорѣше често за бунтъ, за борба,
Катъ за една ближна обща веселба,
Часътъ на която бѣше неизвестенъ;
Изпитваше кой е сърцатъ, сиречъ, честенъ,
Участникъ да стане въвъ подвига святъ;
Всѣкъ единъ слушатель бѣше му и братъ.
Съ бждещето тъмно той гледаше ясно.
Той любѣше свойте отечество красно.
Той бѣше скиталецъ и катъ дете простъ,
И като отшелникъ живѣеше въ постъ.
Горитѣ, полята познати му бѣха;
Всичкитѣ пѫтеки кракътъ му видѣха,
Пустинята знайше нѣговия гласъ,
Хижата го знайше, и на всѣки часъ
Вратата й за него отворена бѣше.
Той се не боеше, подъ небето спѣше,
Ходѣше замисленъ, самъ-си, безъ другарь.
Тая зарань младъ е, довечера старъ,
Одеве търговецъ, сега просякъ дрипавъ,
Кога бѣше нужно — хромъ, и слѣпъ, и клипавъ;
Днесъ въ селото глухо, утре въ нѣкой градъ,
Говорѣше тайно за ближний превратъ,
За бунтъ, за свобода, за смъртьта, за гробътъ,
И че време вечъ е да възстане робътъ;
Че щастливъ е оня, който дигне пръвъ

Народното знаме и пролѣе кръвь,
И че трѣбва твърдость, куражъ, постоянство,
Че страхътъ е подлость, гордостьта — пиянство,
Че равни сме всички въ голѣмия часъ —
Той внасяше бодрость въ народната свясть.

И всѣкоя възрасть, класа, полъ, занятье
Зимаше участье въ това предприятье:
Богатий съ паритѣ, сиромахътъ съ трудьтъ,
Момитѣ съ иглата, ученій съ умътъ,
А той, беденъ, голъ, босъ, лишенъ отъ имотътъ,
За да е полезенъ далъ си бѣ животътъ!
Той бѣше безстрашливъ. Той бѣше готовъ
Сто пѫти да умре на кръста Христовъ,
Да гори катъ Хуса, или, катъ Симона,
За правдата свята да мре подъ трiона.
Смъртьта бѣ за него приятель и братъ,
Зашилъ бѣше тайно въ ржкава си ядъ,
На кръста му вѣрно оржжье висѣше
За да бѫде страшенъ кога нужда бѣше.
Той не знайше отдихъ, ни миръ, нито сънь,
Обърналъ се бѣше на духъ, на огънь.
Думата си цѣла лѣйше въ едно слово,
Понѣвга чело си мръщѣше сурово,
И тамъ се четѣше, и укоръ и гнявъ,
И душа упорна и желѣзенъ нравъ. . .

Той бѣше невидимъ, фантомъ, или сянка.
Озове се въ черква, мѣрне се въ седянка,
Покаже се, скрий се безъ знакъ и безъ следъ,
Навсѣкѫде гоненъ, всѣкѫде приетъ.
Веднъжъ въвъ събранье едно многобройно
Той влѣзна внезапно, поздрави спокойно
И лепна плесница на единъ подлецъ,
И излѣзе тихо изъ малкий градецъ.
Името му бѣше знакъ зарадъ тревога,
Властьта бѣше вредомъ невидима, строга,
Обсаждаше двайсеть града изведнъжъ,
Да улови тоя демонъ всемогѫщъ.
Отъ лице му мрачно всички се бояха,
Селянитѣ прости светецъ го зовяха,
И сбрани, сдушени въвъ тайни мѣста,
Слушаха съсъ трепетъ, съ зяпнали уста
Неговото слово сладко и опасно.
И тѣмъ на душата ставаше по-ясно.
. . . . . .
. . . . . .
И семето чудно падаше въ сърцата
И бързо растѣше за жътва богата.

Той биде предаденъ, и отъ единъ попъ!

Тоя мръсенъ червякъ, тоя низъкъ робъ,
Този позоръ за Бога, туй пятно на храма,
Дякона погуби чрезъ черна измама!
Този човѣкъ безстиденъ съсъ низко чело,
Пратенъ на земята не се знай защо,
Този издайникъ грозенъ и божий служитель,
Който тая титла безъ срамъ бѣ похитилъ,
На кого устата, пълни съ ядъ и злость,
Изрекоха подло: «фанете тогосъ!»
На когото ржката не благословия,
А издайство свърши, и гръмъ не строши я,
И чието име не ще спомена
Отъ страхъ мойта пѣсень да не оскверна,
И кого родила една майка луда,
Който равенъ въ ада има само Юда,
Фърли въ плачъ и жалость цѣлъ народъ тогасъ
И този човѣкъ йоще живѣй между насъ!

Окованъ и кървавъ, въвъ тъмница ръгнатъ,
Апостолътъ бѣше на мжки подвъргнатъ
Ужасни. Напразно! Тѣ нѣмаха власть
Надъ тазъ душа яка. Ни вопълъ, ни гласъ,
Ни молба, ни клетва, ни болно стенанье,
Не издаде въ мрака туй гордо страданье!
Смъртьта бѣше близко, но страхътъ далечъ.
И той не пошушна предателска речь.
И на вси въпроси — грозно изпитанье —
Единъ ответъ даде и едно мълчанье —
И казваше: «Азъ съмъ Левски! Ей ме на!»
И никое име той не спомена.

Но тиранътъ люти да убий духътъ
Една зарань Левски осжди на смърть!

Царетѣ, тълпата, мръснитѣ тирани
Да могатъ задуши гордото съзнанье,
Гласътъ, който вика, мисълта що грѣй,
Истината вѣчна, що вѣчно живѣй,
Измислиха всѣкой по една сѣкира
Да уморятъ всичко, дето не умира:
Зарадъ Прометея стръмната скала,
Ядътъ за Сократа съ клеветата зла,
Синджиръ за Коломба, кладата за Хуса,
Кръста на Голгота за кроткий Исуса —
И по тоя начинъ най-грозний конецъ
Въ бждещето става най-сяенъ вѣнецъ.

Той биде обесенъ.
О, бесило славно!
По срамъ и по блѣсъкъ ти си съ кръста равно!
Подъ тебе ни видѣхме, уви, да висятъ
Много скжпи жъртви и да се тресятъ,
И вѣтърътъ южни съ тѣхъ да си играе,
И тиранътъ веселъ съ тѣхъ да се ругае.
О бесило славно! тебъ те освети
Смъртьта на геройтѣ. Свещено си ти.
И белегъ си страшенъ и знакъ за свобода,
За коя подъ тебъ гинѣше народа,
И лъвътъ, и храбрий: и смъртьта до днесъ
Подъ тебе, бесило, правѣше ни честь.
Защото подлецътъ, шпинонинътъ, мръсникътъ
Въ онния дни мрачни, що «робство» се викатъ
Умираха мирни на своето легло,
Съ продадена съвесть, съ позоръ на чело,
И смъртьта на тебе, о бесилко свята,
Бѣ не срамъ, а слава нова за земята
И врѣхъ, отъ кждето виждаше духътъ
Къмъ безсмъртието по-прѣкия пжть!

Ив. Вазовъ

ТЖГА ЗА ЮГЪ

Орелски криля какъ да си метна
И въ наши страни да си прелетна!
На наши мѣста я да си идамъ,
Да видамъ Стамболъ, Кукушъ да видамъ;
Да видамъ дали сънце и тамо
Мрачно огрѣва како и вамо.

Ако какъ овде сънце ме стретитъ
Ако пакъ мрачно сънцето свѣтитъ
На пжть далечни я ке се стегнамъ
И въ други страни ще си побѣгнамъ
Кжде сънцето свѣтло огрѣватъ
Кжде небето звезди посѣватъ.

Овде е мрачно, и мракъ ме обвива
И темна мъгла земя покрива
Мразой и снѣгой и пепелници
Силни вѣтрища и виелици;
Около мъгли и мразой земни,
А въ гърди студой и мисли темни.

Не, я не можамъ овде да седамъ!
Не, я не можамъ мразой да гледамъ!
Дайте ми криле я да си метнамъ,
И въ наши страни да си прелетнамъ
На наши мѣста я да си идмъ,
Да видмъ Охридъ, Струга да видамъ.

Тамо зората греитъ душата
И сънце свѣтло зайдватъ въ гората.
Тамо дарбитѣ природна сила
Со сжта разкошъ ги разтурила:
Бистро езеро гледашъ белеитъ
И си отъ вѣтъръ сино — темнеитъ;
Поле погледнешъ — или планина,
Сегде Божия е хубавина,

Тамо по сърдце съ кавалъ да свирамъ,
Сънце да зайдвитъ, я да умирамъ!

Конст. Миладиновъ

ЗАТОЧЕНИЦИ
(На Тодоръ Александровъ)

«Отъ заникъ-слънце озарени
Алѣятъ морски ширини;
Въ игра стихийна уморени,
Почиватъ яростни вълни.
И кораба се носи леко
Съ попжтни тихи вѣтрове,
И чезнете въ мъгли далеко
Вий, родни брѣгове.

«И нѣкога за пжть обратенъ
Едва ли ще удари часъ:
Вода и суша — необятенъ,
Свѣта ще бжде сънъ за насъ!
А Вардаръ, Дунавъ и Марица,
Балкана, Странджа и Пиринъ
Ще грѣятъ намъ — до гробъ зарница
Срѣдъ споменътъ единъ.

«Рушители на гнетъ вѣковенъ,
Продаде ни предатель клетъ;
Служители на дългъ синовенъ,
Осжди ни врага заклетъ . . .
А можахме, родино свидна,
Ний можехме съ докраенъ жаръ
Да водимъ бой — сждба завидна —
Край твоя святъ олтаръ.

«Но корабътъ, уви, не спира:
Все по-далечъ и по-далечъ
Лети, отнася ни . . . Простира
Нощьта крилото си — и вечъ
Едва се мѣркатъ очертани
На тъмно-модъръ небосклонъ
Замисленитѣ великани
На чудния Атонъ.

«И ний презъ сълзи накипѣли
Обръщаме за сетенъ пжть
Назадъ къмъ скжпи намъ предѣли
Угасналъ взоръ, — за сетенъ пжть
Простираме ржце въ окови
Къмъ нашия изгубенъ рай . . .
Горчива скръбь сърдца ни трови —
Прощавай, роденъ край!»

П. К. Яворовъ

ХАЙДУШКИ ПѢСНИ
(На Гоце Дѣлчевъ)

День денувамъ — кжтища потайни,
Нощь нощувамъ — пжтища назнайни;
Нѣмамъ тато, нито мама —
Тато да ругае,
Мама да ридае . . .

Леле моя,
Ти Пиринъ планино!
Море черно
Цариградско вино.

Съ врагъ врагувамъ — мѣра споредъ мѣра,
Съ благъ благувамъ — вѣра зарадъ вѣра;
Нѣмамъ братецъ, ни сестрица —
Братецъ да ме хвали,
А сестра да жали . . .

Леле моя,
Сабя халосия!
Море люта
Одринска ракия.

Богъ богува — нека си богува,
Царь царува — нека си царува?
Нѣмамъ либе, първа обичь —
Мене да очаква
И да ме оплаква . . .

Леле моя,
Пушка огнебойка!
Море тънка
Солунска девойка.

П. К. Яворовъ

МАРА БУНЕВА

Ти премина като вихъръ, като буря, като смъртъ
и изплакна съ кръвь и сълзи чернитѣ ни рани.
Ти дойде далечна, чужда съ кръстното страдание
и възви тъй близка, близка по спасителния пжть. . .

Твойта горестъ, твойта мжка, твойта болка и печаль
сж и наши — ний живѣемъ съсъ любовь безмѣрна! —
Кой ли другъ о! — ще познае нашта мжка черна
и безумно предъ сждбата своето сърдце разпналъ. . .

Само ние, ние знаемъ колко много ни боли,
но. . . нали съсъ вѣра свята чакаме да съмне? . .
Колко много, колко много нощитѣ сж тъмни,
че надъ покривитѣ бедни пѣятъ траурни мъгли. . .

Ти премина като вихъръ, като буря, като смъртъ
ч изплакна съ кръвь и сълзи лютитѣ ни рани.
Ти дойде — за да отминешъ съ кръстното страдание,
но тъй близка, но тъй свята по спасителния пжть.

Д. Миленски

КЪМЪ РОДИНАТА

Още малъкъ, когато подирихъ
пжтъ къмъ тебе и твойта сждба,
азъ съзрѣхъ една кървава диря,
и смирено наведохъ глава.

И когато следъ туй те загубихъ
и самичъкъ тръгнахъ изъ свѣта,
разбрахъ колко дълбоко съмъ любилъ
твойта болка и твойта мечта.

И смутенъ азъ тръгнахъ съ твоя споменъ,
скжтанъ близко до мойто сърце,
а свѣтътъ се разтвори огроменъ
и небето надъ менъ зашумѣ.

Много болки понесохъ самичъкъ,
много тжжни картини видѣхъ —
само страдахъ и само обичахъ,
само лутахъ се, дирихъ и бдѣхъ.

Сега бденията спятъ примирени,
дъхъ на кротость повѣва едвамъ,
хоръ божественъ запѣва въвъ мене,
сѣкашъ става душата ми храмъ.

Въ свѣтлина е скрьбьта озарена,
въвъ страданията духътъ озаренъ —
съ ведрина и възторгъ упоени
бѣли облаци слизатъ надъ менъ.

Азъ съмъ твой, като твой ще загина,
съ една чиста любовь къмъ свѣта,
моя скжпа и свята Родина —
пжть къмъ Бога и къмъ вѣчностьта!

Живко Гелевъ

ХР. БОТЕВЪ

ИЗЪ ПОЕМАТА «ХАЙДУТИ»

Отъ Хр. Ботевъ

Кой не знай Чавдаръ войвода,
кой не е слушалъ за него?!
Чорбаджия ли изедникъ,
или турскитѣ сердари?
овчарь ли по планината,
или пъкъ клети сюрмаси?
Водилъ бѣ Чавдаръ дружина
тъкмо до двайсеть години,
и страшенъ бѣше хайдутинъ
за чорбаджии и турци;
ала за клети сюрмаси
крило бѣ Чавдаръ войвода!
Затуй му пѣе пѣсеньта
на Странджа-баиръ гората,
на Принъ-Пиринъ трѣвата;
меденъ имъ кавалъ приглаша
отъ Цариграда до Сръбско,
и съ ясенъ ми гласъ жътварка
отъ Бѣло море до Дунавъ —
по Румелийски полета. . .

Единъ бѣ Чавдаръ войвода —
единъ на баща и майка'
единъ на вѣрна дружина;
мъничъкъ майка остави'
глупавъ отъ татка отдѣли,
безъ сестра Чавдаръ, безъ братецъ,
ни нийде нѣкой роднина —
единъ салъ вуйка изедникъ
и деветь-мина дружина! . .

Хлапакъ дванайсетгодишенъ,
овчарь го даде майка му,
по чужди врата да ходи,
на чуждъ хлѣбъ да се научи.
Но стоя Чавдаръ що стоя —
стоялъ ми й отъ день до пладне!
И какво да ми спечели? —
голѣмъ армаганъ на майка —
тѣзъ тѣжки думи отровни:
«Що си ме, майко, продала
на чуждо село аргатинъ —
овци и кози да паса,
да ми се смѣятъ хората
и да ми думатъ въ очитѣ:
да имамъ баща войвода
надъ толкозъ мина дружина,
три кази да е наплашилъ,
да владѣй Стара-планина,
а азъ при вуйча да седя —
при този сюрмашки изедникъ! —
копилето му да бавя;
часъ по часъ да ме нахоква,
че съмъ се и азъ увълчилъ,
че човѣкъ нѣма да стана,
а ще да гния въ тъмница,
и ще ми капнатъ месата
на Кара-баиръ на кола! . . .
Проклетъ билъ човѣкъ вуйка ми!
Проклетъ е, майко — казвамъ ти -
не ща при него да седя,
копилето му да бавя
и краститѣ*) да му завръщамъ, —
яли ги свраки и пеета! —
При татка искамъ да ида,
при татка въ Стара-планина,
татко ми да ме научи
на'къвто иска занаятъ».

Зави се майка, замая —
камъкъ й падна на сърдце;
гледа си въ очи Чавдара,
въвъ очи черни, голѣми,
глади му глава кждрава
Пригърна майка Чавдара,
въ очи го черни целуна,
въздъхна, та му продума:
«За тебе плача, Чавдаре,
за тебе, дете хубаво,
писано още шарено.
Ти ми си, синко, едничъкъ,
едничъкъ още мъничъкъ,
а лоши думи хортувашъ; —
какъ ще те майка прежали,
да идешъ, синко, съ татка си,
хайдутинъ като ще станешъ!
за тебе, синко, да пита; —
Татко ти й снощи доходялъ,
много ме й сждилъ и хокалъ
що съмъ те, синко, пратила
при вуйча ти, а не при него —
да види и той, че има
хубаво дете юначе;
далечъ ли да проводи,
на книга да се научи,
или хайдутинъ направи,
по планината да ходи.
Триста й заржци заржчалъ,
въ недѣля да те проводя
на хайдушкото сборище . . .
Ще идешъ, синко Чавдаре,
едничко чедо на майка!
ще идешъ утре при него;
ала те клетва заклинамъ,
ако ти й мила майка ти,
да плачешъ, синко, да искашъ
съ дружина да те не води,
а да те далечъ проводи
на книга да се изучишъ —
майци си писма да пишешъ,
кога на гурбетъ отидешъ. . .

Рипна ми Чавдаръ отъ радостъ,
че при татка си ще иде,
страшни хайдути да види
на хайдушкото сборище;
а майка ядна-жалостна
дете си мило пригърна
и . . . пакъ заръда, заплака! . .

---

*) т. е. козитѣ

РЕКВИЕМЪ

Щомъ слънцето залѣзе и мракъ покрий земята
и есенния вѣтъръ забрули жълти лесъ,
спомнете си, о всички, за падналитѣ братя,
за падналитѣ близки въ борба за родна честь.

Заплаче ли небето и Вардаръ заридай ли
и капки дъждъ почукатъ по вашитѣ стъкла,
то сѣкашъ нѣкой буди и радость и печали
и спомня ви за много надежди и тегла.

Спомнете си тогава, че горе въ планинитѣ
стоятъ съ незнайно име безкръстни гробове,
че всѣка есень вѣхнатъ цвѣтята въ долинитѣ
отъ скрѣбь по нашитѣ горди и свѣтли синове.

Щомъ слънцето залѣзе и мракъ покрий земята
и есенния вѣтъръ забрули жълти лесъ,
спомнете си, о всички, за падналитѣ братя,
за падналитѣ близки въ борба за родна честь.

Л. Димитровъ

ИЗЪ ПОЕМАТА «КОМИТИ»

Ний горди чада отъ народа
преброждаме мжтни рѣки,
възкачваме зимни лжки
и спиме съ очи въ небосвода.
Земята — легло е
и хлѣбътъ — вода
по кални бърда
и тъмни усои
вървиме,
смразени
и нѣми —
нагоре!

И слушаме
съ ужасъ,
сковани
и бледи,
далечни
камбани
и ека далеченъ
въ горитѣ.

Надъ пропасти
прехвърляме клони
и мостове:
висимъ като птици
на въздуха, —
тежимъ като злато,
огрѣни
отъ слънцето.
Ядемъ корени
и съ ножъ
дълбаемъ
коритѣ
на бора —
за споменъ.
И стигнемъ ли
тамъ горе
голѣми скали —
живѣемъ
въвъ дупки
и чакаме
лѣтото. . .

Люлѣятъ върхари безкрайни гори
и вѣтърътъ облаци бѣли помита, —
дълбоко въ скалитѣ ни огънь гори,
край него насѣдахме трийсеть комити.
Я, запѣй, войводо,
вдигни гласъ високо —
гласъ е като птица:
ще извие надалеко
въ дънъ гори усойни,
надъ рудини и могили,
въ равнини студени;
ще извие, ще заплаче,
като ястребъ нараненъ и
ще чуятъ всички роби —
македонци, македонки,
ще го чуятъ и ще знаятъ:
че дружина води
страшенъ харамия —
Кичевски войвода.

Пѣй, запѣй, войводо,
харамийска пѣсень;
страта ни жалба
на гората разкажи я.
Вѣтърътъ ще стихне,
тихо ще клокочатъ
извори студени
и букаци диви —
сънь дълбокъ заспали, —
ще се сепнатъ, ще припомнятъ
тая стара пѣсень
що отъ вѣкове се пѣе. . .
Пѣй, запѣй, войводо;
и кога припука
пушка надъ скалитѣ
и юнаци скочатъ,
като стрѣвни мечки:
— мжтни ще текатъ водитѣ,
страшно ще стенатъ горитѣ —
отъ Бабуна далекъ до Пирина
Отъ Скопйе долу до Солуна.

Серафимъ Григоровъ

НАРОДНИ РЕВОЛЮЦИОННИ ПѢСНИ

ДѢЛЧЕВЪ ВОЙВОДА И БЕГЧЕ

Развий се, горо зелена,
направи сенки ледени,
ке мине Дѣлчевъ войвода,
со петстотинъ души дружина.

— Дружина верна сговорна,
да спаднемъ поле широко,
при беовите сараи;
да фанемъ младото бегче,
да зememъ пари со шиникъ,
да купемъ пушки берданки,
да биемъ турци со ними,
земята да си свободимъ!

— Спаднали поле широко,
при беговите сараи;
на срекя иде бегчето.
Пръсна си бегче да бега,
продума Дѣлчевъ войвода:
— Бре стой, бре, бегче, не бегай,
ке умрешъ младо зелено!

Бегче се милно молеше —
Я сопри, Дѣлчевъ, дружина
и нейна сила гулема;
со шиникъ жъти ке броямъ,
салте ми глава остайте!

— Фанале младото бегче,
со шиникъ жъти броило,
така си глава спасило.

ПѢСЕНЬТА НА ГЕОРГИ СУГАРЕВЪ

Заплакало е Морийово
За той ми Георги Сугаревъ:
— Каде си, Георги, да дойдишъ;
Отъ гърци да ни куртулишъ?

Извика Георги Сугаревъ
Отъ Демиръ-Хисарски планини:

— Слушамъ ви гласотъ жалостенъ,
Ето сумъ, брайкя, ке дойдамъ
Со триста отборъ юнаци

ДАЛЕКО ВЪ МОЙТА БАЩИНИЯ

Далеко въ мойта бащиния
И тамъ е хубавъ Божи день,
Желая тамо да загина,
А ти, ти забрави за менъ.

Иди тебъ чака животъ, радость,
За мене зѣе гробъ студенъ;
А ти не губи твойта младость,
Честитъ е смъртни часъ за менъ.

Сърдце туптяще ще угасне,
Ще стане всичко въ прахъ, пепель
И гробътъ съ буренъ ще обрастне,
До катъ си спомнишъ ти за менъ.

Сестрица нѣмамъ да спохажда
Сиромашки гробъ осамотенъ . . .
И майка нѣмамъ да дохажда
Да пролѣй двѣ сълзи за менъ.

ПѢСНИ ЗА ГОЦЕ ДѢЛЧЕВЪ

Айде жалай ме, Малино моме, плакай ме,
Оти ке одамъ, Малино моме, комита!
Айде на тая, Малино, Пиринъ планина,
айде на комитското, Малино, сборище!

Айде отиди, Малино моме, въ градина,
айде набери, Малино, китка трендафилъ!
Айде накичи, Малино, Дѣлчевъ войвода
И неговата, Малино, вѣрна дружина!

ВЪ ЗАЩИТА НА ИСТИНАТА

Справедливи преценки на меродавни европейски и американски вестници за положението въ Македония и македонското освободително движение

Не далечъ отъ менъ въ езерото се оглежда шапката и камшика на единъ сръбски стражарь, а това е достатъчно да ви въведе въ известна печална реалность. Още отъ границата чужденецътъ, който влиза въ Македония, чувствува една тежка атмосфера и единъ крещящъ контрастъ между хубостьта на природата и всичко онова, което придружава единъ безподобенъ полицейски режимъ».

Италиянскиятъ в-къ «Имперо» отъ 26 априлъ 1925 г.

*

«Малцинствата въ Македония имаха въ договора отъ Ньоий една гаранция, която е въ голѣмъ контрастъ съ реалностьта. Нуждно е да се обезржжатъ духоветѣ. И въ Ориента трѣбва да проникне убеждението, че ерата на авантюритѣ следъ войната е свършена».

(Италиянскиятъ в-къ «Иль Мондо» — октомврий 1925 г.)

*

«Македонскиятъ въпросъ е едно трагическо събитие съ почти непоправими последствия. Нека разгледаме пократко този македонски въпросъ, по който се излѣ мног мастило, много кръвь, и по който още кръвь може да се излѣе, ако не се разреши по начинъ, който да задоволява въжделанията на македонцитѣ».

(Ф. де Джеронло въ «Нети Журналъ отъ 17 мартъ 1926 г.)

*

«Само съ една омиротворена Македония, зачитана и закриляна, ще може да се направи възможно пълното омиротворение на духоветѣ въ разнитѣ балкански държави».

(Енрико Тоци въ сп. «Еки е Коменти» отъ 5 мартъ 1926)

*

«Трагедията на Македония произлиза отъ една грѣшка и отъ една неправда. Отговорностьта не е на комититѣ — колкото и балканскитѣ народи да сж сами по себе си страшни — а на договоритѣ за миръ, които раздѣлиха народитѣ произволно».

(Унгарскиятъ в-къ «Пестеръ Лойдъ» отъ 7 X 1927 г.)

*

«Въ времето на султанитѣ, което се смѣташе като време на най-кървавъ терорь, никога бащитѣ не се държеха отговорни за дѣлата на своитѣ синове. Сега, когато Македония е окупирана отъ християнски власти, които се назоваватъ «осободителки», самата полиция убива бащитѣ заради деянията на синоветѣ, нѣщо, което е най-голѣмо посегателство върху правата на човѣка и гражданина».

Френскиятъ демократически листъ «Демократъ» отъ 4 декемврий 1928 год.

*

«Има положения, които не могатъ да се продължаватъ. Югославия се състои отъ осемь части: Сърбия, Македония (присъединена презъ 1913 год.), Черна-гора, Босна, Херцеговина, Далмация, Хърватско и Словенско».

«Тия областни части бѣха хвърлени въ сждъ за разтопяване, но тѣ не се разтопиха, защото искатъ да не имъ оставятъ тѣхния особенъ животъ, който сж запазили цѣли столѣтия и чийто споменъ е още живъ».

Публицистъ Уилиямъ Мартенъ въ «Журналъ де Женевъ» — декемврий 1928 год.

*

«Независимостьта на Македония е цельта, която тѣ (комитаджитѣ) преследватъ упорито съ всички срѣдства. «Свобода или смъртъ» е лозунгътъ имъ».

(«Льо Нти Журналъ» отъ 10 юний 1928 г.)

*

«Има и други малцинства — онія на македонцитѣ, п о п а д н а л и подъ сръбско иго, чието положение е много тежко. Жестокоститѣ надъ жертвитѣ не могатъ да не разкжсатъ този заговоръ на мълчание на часть отъ европейския печатъ и да не повдигатъ сжщия викъ на ужасъ въ цивилизования свѣтъ, както това бѣше, когато великиятъ старецъ Гладстонъ издаде прочутата си брошура».

Списание «Еки е Коменти» — 15 мартъ 1929 г.

*

«Едно лоялно сътрудничество предполага политически свободи. Македония е лишена отъ такава. Тѣ трѣбва да и бждатъ дадени».

(Раулъ Естоние въ спис. — «Ла ревю Мондиялъ отъ юний 1929 год.)

«Следъ Ньойския договоръ Югославия и Гърция взеха българскитѣ църкви (въ Македония) и затвориха тѣхнитѣ (на македонскитѣ българи) училища.

Д н е с ъ македонцитѣ, както тѣхнитѣ библейски праотци, апелиратъ къмъ просвѣтенитѣ водачи на свѣта да се вслушатъ въ тѣхъ.

(Америк. в-къ «Вашингтонъ постъ», 14 окт. 1934 г.)

*

«Въпрѣки клаузитѣ на малцинствата въ мирнитѣ договори, Гърция още тогава започна да се опитва да елинизира своята часть отъ Македония, а Югославия, «Велика Сърбия» — разгаленото дете на мирната конференция — да сърбизира своята, унищожавайки религията, езикътъ и културата на македонцитѣ. Сравнени съ новитѣ господари, турцитѣ бѣха ангелъ-хранитель».

Вестникъ «Ню-Йоркъ Таймсъ», 5 май 1935 г., (Уолтеръ Литълфилдъ въ рецензията за книгата «Герои и атентатори»)

*

«Македонскиятъ въпросъ отъ дълго време е тровилъ сръбско-българскитѣ отношения. Най-голѣмата часть отъ македонскитѣ славяни винаги се смѣтала българска. По времето, когато македонскиятъ въпросъ тресѣше Европа, никога не се е казвало, че македонцитѣ сж друго. Турцитѣ ги смѣтаха за българи и ги третираха като такива».

(Меродавното английско списание «Контепорари Ревю», априлъ 1937 г.)

ЕДНА ВАЖНА ДЕКЛАРАЦИЯ НА В. М. Р. О.

Презъ месецъ януарий 1934 год. Централниятъ комитетъ на ВМРО издаде една важна декларация, съ която недвусмислено заяви, че Вжтрешната Революционна Организация е готова да поздрави съ искрена симпатия всѣка инициатива, целяща миролюбивото разрешение на спорнитѣ балкански проблеми. Между другото въ тая декларация на ВМРО бѣ подчертано и следното:

Вжтрешната Македонска Организация се създаде въ Македония презъ турския режимъ и продължава да сжществува и днесъ като реакция серщу упражняваното робство надъ македонското население и като изразъ на желанието на сжщото население за свободно и самостоятелно развитие на Македония. Идеята за освобождение на Македония и за извоюване на нейната политическа самостоятелность еднакво вдъхновява Вжтрешната Революционна Организация и всички легални македонски организации въ Европа и Америка.

Вжтрешната Македонска Революционна Организация е дълбоко увѣрена, че осжществяването на нейния идеалъ и освобождението на всички потиснати народи въ Балканския полуостровъ ще донесе окончателно омиротворение въ Югоизточна Европа.

Изхождайки отъ основната задача на Вжтрешната Македонска Революционна Организация, ние бихме посрѣщнали съ симпатия всѣка инициатива за сближение между държавитѣ и народитѣ на Балканския полуостровъ, която цели възтържествуването на своодата и правдата. Но ние сме длъжни да подчертаемъ, че разрешаването на македонския въпросъ, който е въпросъ, преди всичко, на македонското население и на отношение между него и неговитѣ поробители никога нѣма да се постигне между които и да сж балкански държави, които биха пренебрегнали справедливитѣ искания на това население.

Презъ 1924 година незабравимиятъ вождъ на Вжтрешната Македонска Революционна Организация, Тодоръ Александровъ, заяви, че македонското население е принудено да прибѣгва къмъ революционни методи на борба, само поради липсата на елементарни условия за човѣшко и национално развитие на Македония подъ сръбска и гръцка власть и че промѣната на сжществуващитѣ тамъ условия ще направи безпредметно упражняването на казанитѣ методи.

До този моментъ сръбското и гръцко правителства продължаватъ своята насилническа и денационализаторска политика върху македонскитѣ българи и върху всички националности въ нашето отечество. Съ съжаление трѣбва да се отбележи, че тѣзи правителства сж морално насърдчени въ тираническата имъ политика отъ досегашната пасивность на Обществото на народитѣ. Споредъ договоритѣ за миръ, македонското население остана подъ покровителството на Обществото на народитѣ, което трѣбваше да съблюдава добросъвѣстното приложение на клаузитѣ за приложение на малцинствата осигуряващи минимални културни и национални права на македонското население. Въпрѣки мемоара на Вжтрешната Революционна Организация, подаденъ презъ 1924 год.; въпрѣки многобройнитѣ изложения на легалнитѣ македонски организации въ Европа и Америка; въпрѣки постжпкитѣ на македонскитѣ делегации, отишли въ Женева да изложатъ непоносимото положение въ Македония и да искатъ защитата — Обществото на народитѣ остана безучастно предъ страданията на македонското население и абдикира отъ изпълнението на единъ договоренъ и хуманенъ дългъ.

К а т о подчертава още единъ пжть декларацията на покойния Тодоръ Александровъ, която смѣта и като своя декларация, Централниятъ комитетъ на Вжтрешната Македонска Революционна Организация заявява още единъ пжть предъ цѣлия свѣтъ, че Организацията е принудена да си служи съ революционни срѣдства въ борбата си за освобождение на Македония, само поради тежкия и асимилаторски режимъ на Бѣлградското и Атинското правителства и поради бездействието на Обществото на Народитѣ. Всѣка промѣна на този режимъ, която би донесла реални гаранции за свободно национално, културно и политическо развитие на македонското население, Организацията ще поздрави съ симпатии като начало на мирно и справедливо разрешение на балканскитѣ проблеми. Въ противенъ случай, тя ще продължи борбата си за освобождение на Македония по единствено възможния пжть, осветенъ отъ историята на всички народи и отъ естественитѣ права на македонското население.

М а к е д о н и я, я н у а р и й 1 9 3 4 г.

Централенъ Комитетъ на Вжтрешната Македонска Революционна Организация:

Иванъ Михайловъ
Владимиръ Куртевъ
Георги Настевъ

—o—

МАКЕДОНСКИТѢ ЛЕГАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ ВЪ БЪЛГАРИЯ

България даде приемъ и подслонъ на половинъ милионъ македонски бѣжанци. Последнитѣ чрезъ своитѣ легални организации, за които ще дадемъ кратки бележки по-долу, винаги сж защищавали интереситѣ на поробеното ни отечество.

Веднага подиръ общоевропейската война македонската емиграция въ България се организира въ два мощни съюза — Съюзътъ на Македонскитѣ братства и Македонскиятъ младежки съюзъ.

СЪЮЗЪТЪ НА МАКЕДОНСКИТѢ БРАТСТВА

Презъ 1920 година Македонскитѣ благотворителни братства се обединиха въ една мощна организация — «Съюзътъ на Македонскитѣ Благотворителни Братства», който си постави следнитѣ цели:

а) да ратува по легаленъ начинъ за въздигането на Македония въ автономна държава, независима отъ останалитѣ балкански държави;

б) да популяризира македонската кауза вървдъ свѣтовното обществено мнение и

в) да ратува за културно-просвѣтното издигане на македонскитѣ емигранти въ България.

Начело на македонскитѣ братства въ България стои Македонскиятъ националенъ комитетъ, състоящъ се отъ 12 членове, избирани отъ годишнитѣ конгреси на братствата. Седалището на Националния комитетъ се намира въ София.

За едно кратко време съюзътъ на македонскитѣ благотворителни братства въ България успѣ да постигне голѣми успѣхи. Македонскиятъ националенъ комитетъ (върховното управително тѣло на братствата) разви разностранна дейность въ защита на македонската кауза. Съ редица мемоари, изложения и брошури, Македонскиятъ националенъ комитетъ блѣскаво защити каузата на Македония предъ ржководителитѣ на свѣтовнитѣ сждбини и предъ общественото мнение въ Европа.

Организираната емиграция въ България успѣ да създаде и свой ежедневенъ печатенъ органъ — вестникъ «Македония», който бѣ спрѣнъ отъ звенарското правителство на Кимеонъ Георгиевъ.

Ив. Каранджуловъ

Първиятъ председатель на Македонскитѣ братства въ България (следъ европейската война) бѣ Иванъ Каранджуловъ. Той почина на 5 май 1930 година. Покойниятъ Каранджуловъ е роденъ въ гр. Прилепъ презъ 1856 година. Той бѣ завършилъ правнитѣ науки въ Франция. Следъ завръщането му въ България той заема важни длъжности въ сждебното ведомство. Дълги години той бѣ главенъ прокуроръ при Върховния касационенъ сждъ. Презъ 1923 година бѣ избранъ за народенъ представитель отъ Петричкия окржгъ — постъ, който заемаше до смъртьта му.

Владимиръ Кусевъ, роденъ презъ 1867 год. въ Прилепъ, сждия и адвокатъ въ София, избранъ бѣ за председатель на Македонскитѣ братства презъ 1923 г. отъ обединителния конгресъ.

Делегатитѣ на десетиятъ редовенъ конгресъ на Македонскитѣ братства въ България, състоялъ на 24, 25, 26 и 27 януарий 1932 година въ София

Д-ръ Константинъ Станишевъ, бившъ народенъ представитель (отъ Петричко), третиятъ председатель на Македонския националенъ комитетъ, е роденъ презъ 1877 година въ гр. Кукушъ. Той бѣ избранъ за председатель на Македонския националенъ комитетъ презъ 1924 година и заемаше този постъ до избирането на покойния Димитъръ Михайловъ, следъ чиято трагична смъртъ бѣ избранъ покойния Георги Кондовъ. (Вижъ животописнитѣ бележки за Д. Михайловъ и Г. Кондовъ на стр. 186 и 187).

ВЕЛИКИЯТЪ МАКЕДОНСКИ СЪБОРЪ ВЪ БЪЛГАРИЯ

Мощьта на емигрантскитѣ македонски съюзи въ България бѣ манифестирана по единъ величественъ и незабравимъ начинъ чрезъ Великия Македонски Съборъ, състоялъ се въ гр. Горна Джумая презъ месецъ февруарий 1933 година.

Съборътъ, който бѣ открить на — февруарий, бѣ председателствуванъ отъ заслужилия деецъ Христо Станишевъ. На събора бѣха представени съ делегати всички македонски братства въ България, младежитѣ и Илинденскитѣ организации, студентскитѣ организации и женскитѣ дружби. Въ присжтствието на 20 хиляди делегати и гости, Съборътъ съ пълно единодушие гласува следната бележита декларация, въ която между другото бѣ подчертано и следното:

> Съборътъ отъ името на всички организации, представени въ него — взимайки предвидъ непоносимитѣ страдания на македонското население подъ робство и царуващия между балканскитѣ народи постояненъ и опасенъ антагонизъмъ, смѣта за необходимо да подчертае предъ свѣта — че единственото правилно разрешение на македонския въпросъ, както и най-съществено условие за премахване враждитѣ и недовѣрието между балканскитѣ народи, е обявяването на Македония — която днесъ е разпокжсана между тритѣ държави: Югославия, Гърция и България — въ една отдѣлна самостоятелна политическа единица, въ своитѣ естествени географски граници.
>
> Съ голѣмо задоволство Съборътъ констатира пълното единодушие въ преследване на този идеалъ между легалнитѣ македонски организации и поробеното македонско население, борещо се подъ знамето на ВМРО.
>
> Съборътъ констатира, че О. Н. не изпълни своя дългъ къмъ поробеното македонско население, даже въ рамкитѣ на онния задължения, които се съдържатъ въ сжществуващитѣ международни договори и съ това допринесе за създаване на това толкова тревожно и опасно за мира положение на Балканитѣ. Оставайки безъ последствие всички оплаквания на нашитѣ поробени братя, О. Н. насърдчи косвено оня открить и безкраенъ тероръ, който се упражнява въ Македония подъ сръбско и гръцко иго.
>
> Съборътъ призовава всички македонци, кждето и да живѣятъ тѣ, съ нови усилия и постоянство да продължатъ борбата за постигане на македонския идеалъ. Той се прекланя предъ всички жертви, дадени отъ народа ни въ борбата за освобождение и счита тѣхната паметъ свещена за насъ и бждещитѣ поколѣния.
>
> Накрай, Великиятъ македонски съборъ — отъ македонска земя — поздравя съ топли надежди зрѣщето въ свѣта съзнание за поправяне неправдитѣ, извършени съ мирнитѣ договори отъ 1919 г. и декларира, че всички усилия на Македония сж на страната на борещитѣ се за възстановяване на справедливостьта и мира между народитѣ.

Инжинеръ Хр. Станишевъ

Председательтъ на Великия македонски съборъ презъ 1933 год., е роденъ въ гр. Кукушъ. Той е завършилъ висшето си образование въ Белгия. Инжинеръ Станишевъ, многозаслужилъ народенъ деецъ, е билъ председатель на Македонския Комитетъ въ България презъ годинитѣ 1897-1899. Въпрѣки напредналата му възрасть той продължава да служи на народното дѣло съ всеотдайна преданость

МАКЕДОНСКИЯТЪ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗЪ

Македонската младежь въ България, имайки предвидъ интереситѣ на поробеното си отечество и въодушевена отъ примѣра на своитѣ бащи и праотци, съ гордость се сплоти подъ сияйната хоржгва на македонското освободително движение.

Веднага следъ общоевропейската война въ България започнаха да се образуватъ младежки македонски организации. На 24 май 1923 година представителитѣ на 11-тѣхъ македонски младежки организации, събрани на учредителенъ кон-

гресъ въ гр. Варна, поставиха основитѣ на една мощна организация — Македонскиятъ младежки съюзъ въ България.

Презъ 1924 година числото на македонскитѣ младежки организации се увеличи на 33, презъ 1925 година — на 73, презъ 1926 год. — на130, презъ 1927 год. — на 150, презъ 1928 год. — на 202, презъ 1929 год. — на 215, презъ 1930 год. — на 225 (съ около 20 хиляди души редовни членове). Презъ 1931 година Македонскиятъ младежки съюзъ броеше 237 мощни и дисциплинирани организации.

Разностранната културно-просвѣтна дейность на македонскитѣ младежки организации въ България, както е известно, бѣ забранена отъ звенарското правителство на Кимеонъ Георгиевъ, което разтури Македонския младежки съюзъ. Обаче, въпрѣки това срамно посегателство срещу македонското освободително движение, родолюбивата македонска младежь въ България продължава да служи съ честь и достойность на народнитѣ идеали.

Долнитѣ цифрени данни даватъ бѣгла представа за разностранната културно-просвѣтна дейность, развита отъ македонскитѣ младежки организации въ България презъ 1929-1930 година.

Утра и вечеринки — 500, сказки — 470, библиотеки — 170 (съ 20 хиляди тома книги), вечерни училища — 70, пѣвчески хорове — 35, театрални трупи — 70.

Македонскиятъ младежки съюзъ имаше свой печатенъ органъ — списание «Родина», чието публикуване бѣ забранено отъ правителството на Кимеонъ Георгиевъ.

Организираната македонска младежь въ България преследва, между другото, и следнитѣ цели:

а) да култивира въ македонската младежь чувство на благотворителность, любовь къмъ просвѣта, обичь къмъ родината и да насажда, въобще, всички онния добродетели, които сж необходими за преуспѣването на единъ народь (чл. 2).

б) да действува за физическото и умствено развитие на македонската младежь (чл. 2).

в) да се бори за запазването на моралната чистота въ семейното огнище и да предпазва македонската младежь отъ корупция (чл. 2).

По силата на членъ 3 отъ устава, Съюзътъ на македонскитѣ младежки организации въ България е чисто културно-просвѣтна организация и не може да бжде използуванъ за класови и партийни цели.

Македонскиятъ народенъ домъ въ София

Величествената зграда на Македонскиятъ народенъ домъ въ София бѣ окончателно привършена презъ 1937 година. Зданието, което заема една площь отъ 1,400 квадратни метра има петь етажи, съ 75 голѣми стаи, 2 обширни салони, гардеробъ, пушалня, мѣсто за музика и модерна читалня. Въ Македонския народенъ домъ понастоящемъ се помѣщаватъ канцелариитѣ на Македонския научен институтъ, на Илинденската организация и на Македонската кооперативна бакна

ИЛИНДЕНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Емигриралитѣ въ България бивши македонски революционери, взели участие въ Илинденското възстание и всички ония, които сж служили въ миналото подъ знамето на ВМРО, сж организирани въ Илинденската организация. Въ България има около 150 илинденски дружества. Илинденската организация е легална. Нейната цель е взаимноспомагателна и културнопросвѣтна.

Ржководното тѣло на Илинденската организация издава илюстрованото списание «Илиндень». Канцеларията на Върховното управително тѣло на Илинденската организация се помѣщава въ Македонския народенъ домъ въ София.

МАКЕДОНСКИТѢ СТУДЕНТСКИ ДРУЖЕСТВА

Македонскитѣ студентски дружества въ чужбина се обединиха презъ 1925 година въ единъ мощенъ съюзъ. Учредителниятъ конгресъ на македонския студентски съюзъ се състоя презъ месецъ февруарий 1925 година въ гр. Лайпцигъ, Германия. Броятъ на организираните македонски студенти въ Европа възлиза на около 500 души.

Следъ общоевропейската война бѣха създадени македонски студентски дружества въ следнитѣ градове: Парижъ, Нанси, Монпелие и Страсбургъ (Франция);

Лиежъ (Белгия); Берлинъ, Франкфуртъ на Майнъ, Дрямщадъ и Мюнхенъ (Германия); Виена и Грацъ (Австрия) и въ София и Варна (България).

Най-много членове брои Македонското студентско дружество «Вардаръ» въ София, България.

Македонскиятъ студентски съюзъ е провъзгласилъ за свои почетни членове следнитѣ бележити приятели на Македония: професоръ Густавъ Вайгандъ — Лайпцигъ, Германия; професоритѣ: Людвигъ Куба и Люборъ Нидерле — Прага; професоръ Мюлоковъ — Парижъ, Франция и хърватския водитель Докторъ Анте Павеличъ.

Македонскитѣ студентски дружества съ достойнство представляватъ народната ни каузапредъ европейското обществено мнение. Тѣ своевременно оборватъ разпространяванитѣ отъ гръцкитѣ и сръбскитѣ пропагандатори лъжи относно положението въ Македония.

МАКЕДОНСКИЯТЪ НАУЧЕНЪ ИНСТИТУТЪ

Въпрѣки тежкото и непоносимо национално и икономическо потисничество, което сжществува въ предѣлитѣ на нашата разпокжсана Родина, Македония роди и възпита плеада бележити учега; професоръ Мюлюковъ — Парижъ, Франция и ни мжже, нѣкои отъ тѣхъ като пок. проф. Милетичъ, проф. Балабановъ, проф. Ал. Станишевъ, се ползуватъ съ свѣтовна известность. Тия просвѣтени синове на нашата Родина, за да могатъ да изпълнятъ напълно своя дългъ къмъ Дѣлото на Македония, създадоха Македонския научен институтъ. Това културно македонско учреждение, чието седалище се намира въ София, България, има за задача:

а) да спомага за изучване на историята, етнографията, географията и стопанския животъ на Македония;

б) да събира исторически материали по освободителнитѣ борби аа Македония и да подготви една системна и подробна история на тия борби;

в) да издава научно-литературно списание, както и други трудове съ огледъ къмъ целитѣ поссочени въ точка а, б и пр.

Македонскиятъ научен институтъ издава списание «Македонски прегледъ», въ което сътрудничатъ най-бележититѣ македонски учени. Списанието излиза редовно презъ последнитѣ 12 години. «Македонски научен прегледъ» защищава съ достойнство истината за Македония. Списанието дава резюме на френски езикъ отъ всички публикувани студии и рецензии.

Македонскиятъ научен институтъ издава, сжщо така, «Материали за историята на македонското освободително движение» и «Македонска билиотека».

———o———

UNITED STATES OF AMERICA

LAND OF LIBERTY AND JUSTICE

Our Flag

I PLEDGE ALLEGIANCE TO THE FLAG,
OF THE UNITED STATES OF AMERICA, AND
TO THE REPUBLIC FOR WHICH IT STANDS.
ONE NATION INDIVISIBLE, WITH LIBERTY
AND JUSTICE FOR ALL.

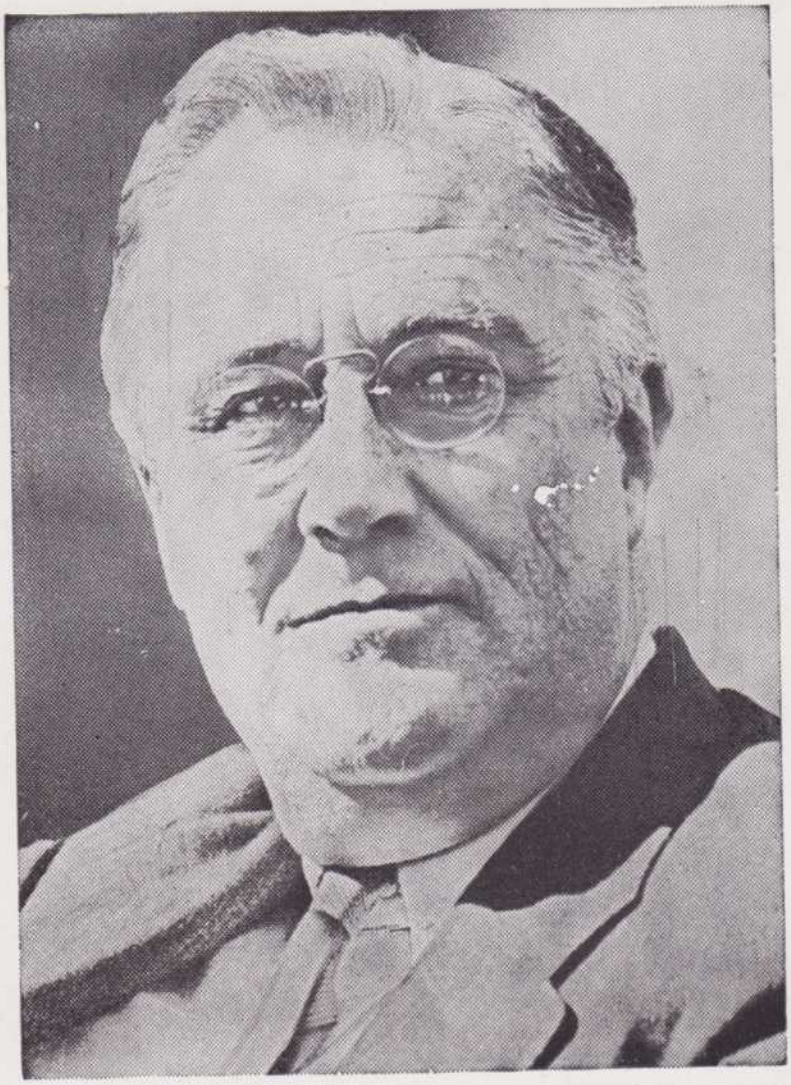

OUR PRESIDENT

FRANKLIN DELANO ROOSEVELT

32 nd President of the United States of America

—o—

The Star-Spangled Banner

(National Anthem of the United States of America)

Oh, say, can you see, by the dawn's early light,
What so proudly we hailed at the twilight's last gleaming,
Whose broad stripes and bright stars, through the perilous fight,
O'er the ramparts we watched were so gallantly streaming?

And the rocket's red glare, the bombs bursting in air,
Gave proof through the night that our flag was still there:
Oh, say, does that Star-Spangled Banner yet wave
O'er the land of the free and the home of the brave?

GEORGE WASHINGTON

«Пръвъ въ война, пръвъ въ миръ и пръвъ въ сърдцата на своитѣ съотечественици». Горната популярна характеристика на Джорджъ Вашингтонъ — главнокомандющия американскитѣ бойни сили презъ времето на революционната война и първия председатель на Съединенитѣ щати — ни дава една жива представа за безсмъртния образъ на тоя великъ американецъ.

Джорджъ Вашингтонъ е роденъ на 22 февр. 1732 г. въ **Bridge's Creek, Virginia.** Подиръ 43 години въ негови ржце бѣ повѣрена сждбата на цѣлъ народъ. Презъ 1775 год. той призова своитѣ съотечественици къмъ единъ великъ подвигъ — проваляне но английското потисничество. И отъ тоя моментъ до 1783 год. Джорджъ Вашингтонъ стоя начело на революционната армия и я води по пжтя на честьта и победата. Следъ като преодолѣ много прѣчки и изпитания, великиятъ генералъ успѣ да създаде една дисциплинирана доброволческа армия, съ която съкруши при Йорктаунъ английската мощь.

Доброволческата армия бѣ малобройна (около 14 хиляди души). По-голѣмата часть отъ тѣхъ сж били фармери. Тѣхната екипировка била недостатъчна.

Подиръ революционната война, която бѣ увѣнчана съ успѣхъ, Джорджъ Вашингтонъ продължи да служи на своята родина съ всеодайна преданость. Презъ 1787 година той бѣ избранъ за председатель на историческия федераленъ конгресъ, състоялъ се въ гр. Филаделфия. На тоя конгресъ той е оказалъ магическо влияние върху всички делегати. Последнитѣ постоянно се допитволи до него относно бждещето конституционно устройство на свободнитѣ щати.

Високо ценейки голѣмитѣ му заслуги за освобождението на Америка и имайки предвидъ рѣдкитѣ му държавнически дарби и добродетели, американскиятъ народъ го избра за пръвъ председатель на свободнитѣ федерирани щати. Следъ изтичането на мандатния период, Джорджъ Вашингтонъ бѣ преизбранъ отново за председатель на Съединенитѣ щати. Той е отклонилъ предложението да служи като председатель за трети пжть. Съ тоя си отказъ Джорджъ Вашингтонъ създаде една ненарушима досега традиция въ политическия животъ на Съединенитѣ американски щати, а именно — нито единъ председатель на Америка да нѣма право да бжде преизбиранъ за повече отъ два срока.

Джорджъ Вашингтонъ
първиятъ председатель на Съединенитѣ американски щати

Джорджъ Вашингтонъ отказа да получи заплота за службата му презъ революционната война като главнокомандующъ на американскитѣ бойни сили и за времето презъ което бѣ председатель на младата република.

Тоя великъ и безсмъртенъ американецъ, чието име ще блѣсти съ неувѣхваща слава въ страницитѣ на американската история, почина въ Маунтъ Вернънъ, Вирджиния, презъ 1799 годино.

Преди започването на битката при Лилъ Айландъ великиятъ американски генералъ се обърналъ къмъ войницитѣ си съ следнитѣ слова:

«Сждбата на милиони хора, още не родени, ще зависи отъ храбростьта и поведението на тази войска. Нашиятъ жестокъ и немилостивъ неприятель ни остава да изберемъ: или храбро съпротивление, или унизително подчинение. И ние трѣбва да решимъ: **или да победимъ, или да умремъ!**

... И ако сега срамно отстжпимъ, ще останемъ безчестни предъ цѣлъ свѣтъ. Нека справедливостьта подкрепва нашето дѣло и Богъ, въ чийто ржце е победата!»

Има велики хора, за които може да се каже, че сж почнали да живѣятъ следъ смъртьта си.

Смайлсъ

Да се откажешъ отъ свободата си, значи да се откажешъ отъ своето качество на човѣкъ, отъ човѣшкитѣ си права, даже отъ своитѣ длъжности. *Ж. Ж. Русо*

ABRAHAM LINCOLN

Абрахамъ Линкълнъ, 16-иятъ президентъ на Съединенитѣ щати и безсмъртниятъ американецъ, чието име навѣки ще символизира рѣдки човѣшки добродетели, е роденъ на 12 февруарий 1809 година въ скромна планинска хижа въ щата Кентъки. Нѣмайки възможность да посѣщава основното училище, Абрахамъ Линкълнъ самъ се е научилъ да чете и пише и като юноша и младежь ревностно е челъ взимани на заемъ книги и денонощно се трудилъ за самооброзованието си.

На 24 годишна възрасть той е напусналъ родното си мѣсто и станалъ служитель въ единъ магазинъ въ градчето Ню-Салемъ, Ил. Презъ свободното си време Абрахамъ Линкълнъ започналъ да изучава юриспруденция. Наскоро следъ това той е постжпилъ доброволецъ въ армията и взелъ участие срещу индиянския главатарь Блякъ Уокъ и успѣлъ да се издигне до чинъ капитанъ отъ народната милиция. Презъ 1833 година Линкълнъ билъ назначенъ за началникъ на пощата въ Ню-Салемъ. На следната година той билъ избранъ зе членъ на областното събрание на щата Илиноисъ, а презъ 1836 година билъ приетъ за членъ на адвокатското съсловие. Подиръ две години (презъ 1836 година) билъ избранъ за членъ на долната камара на Съединенитѣ щоти (хаузъ авъ ди репрезентативсъ). Въ народното събрание Линкълнъ започналъ упорита борба срещу робството на негритѣ. Презъ 1860 година е произнесълъ въ Ню-Йоркъ една отъ найбележититѣ си речи срещу института на робството. Сжщата година той е билъ избранъ за председатель на Съединенитѣ американски щати.

Абрахамъ Линкълнъ
16-иятъ председатель
на Съединенитѣ американски щати

Наскоро следъ избирането му за председатель шесть отъ федериранитѣ щати, които се противопоставили на идеята за освобождението на негритѣ, се отдѣлили отъ федералната република. Последнитѣ образували отдѣлна държавна единица, известна подъ името **Конфедерирани щати.**

Презъ 1861 годино започва цивилната война, обявена отъ федериранитѣ щати (южнитѣ щати). Войната между южнитѣ и севернитѣ щати трая четири години. Абрахамъ Линкълнъ я води съ търпение, тактъ и твърдость. Неговата цель бѣ да запази единството на държавата и да не допусне разцѣпление между американскитѣ щати.

Врезъ 1864 година Линкълнъ бѣ преизбранъ за председатель. Следъ една година цивилната война свърши съ победата на севернитѣ щати. Миротъ бѣ възстановенъ и единството въ великата република на Съединенитѣ американски щати бѣ осигурено.

На 6 юний 1862 година севернитѣ войски превзеха гр. Мемфисъ, Тенеси. Следъ една година (презъ м. юлий 1863 г.) при Гетесбургъ (Пенсилвания) войскитѣ на севернитѣ съюзни щати отново разбиха армията на южната конфедерация.

На 1 януарий 1863 година президентъ Линкълнъ издаде историческата прокламация за освобождението на негритѣ.

Решителното сражение презъ времето на цивилната война стана въ околноститѣ на градчето Гетесбургъ въ щата Пенсилвания. Войскитѣ на конфедериранитѣ щати при тая ожесточена битка претърпѣха голѣмо поражение.

Презъ 1865 година каузата на южнитѣ щати бѣ загубена. Тѣхнитѣ войски бѣха отново разбити въ Вирджиния и започнаха да отстжпватъ.

На 9 априлъ 1865 година главнокомандующиятъ на южната армия, генералъ Ли, се предаде на генералъ Грантъ при рѣка Потомакъ. Цивилната война завърши съ победа за съюзенитѣ сеерни щати.

Петь дни следъ това бележито събитие въ американската история (на 14 априлъ 1865 година), Абрахамъ Линкълнъ — великиятъ еманципаторъ и държавникъ, който запази държавата отъ разцѣпление, бѣ пронизанъ въ градъ Вашингтонъ отъ куршумитѣ на единъ неуравновесенъ артистъ.

———o———

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИ СЪБИТИЯ ВЪ ИСТОРИЯТА НА СЪЕД. АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ

1770 год. (5 мартъ) — Въ градъ Бостонъ, Масачузетсъ, станаха първитѣ вълнения срещу английското владичество. Британски войници убиха трима американци.

1775 год. (19 априлъ) — Въ околноститѣ на Легсингтонъ и Конкордъ, щата Масачузетсъ, станаха ожесточени сражения между английски войски и американската армия.

1775 год.(15 юний) — Джорджъ Вашингтонъ бѣ провъзгласенъ за вождъ на революционната американска армия.

1775 год. (17 юний) — Английскитѣ войски бѣха разбити при височината «Бънкъръ хиллъ», близо до гр. Чарлстонъ, Масачузетсъ.

1776 год. (17 мартъ) — Войскитѣ на Джорджъ Вашингтонъ обсадиха гр. Бостонъ, Масачузетсъ. Английскитѣ войски и параходитѣ имъ напуснаха Бостонъ.

1776 год. (4 юлий) — Въ градъ Филаделфия бѣ подписана историческата Декларация за независимостьта на американскитѣ щати.

1776 год. (27 августъ) — Въ битката при Лонгъ Айландъ, близо до гр. Ню-Йоркъ, се води ожесточено сражение между многобройна английска войска и възстанически американски отряди. Последнитѣ претърпѣха значително поражение.

1776 год. (26 декемврий) — Английскитѣ войски бѣха разбити отъ американскитѣ въ околноститѣ на гр. Трентонъ, Ню-Джързи.

1781 год. (19 октомврий) — Английската армия, командувана отъ генералъ Корнуалисъ капитулира при Йорктаунъ, Вирджиния. Генералъ Корнуалисъ се предаде на американцитѣ.

1782 год. (30 ноемврий) — Англия и Съединенитѣ щати сключиха примирие.

1783 год. (3 септ.) — Въ Парижъ бѣ подписанъ договорътъ за миръ между Съединенитѣ щати и Англия.

1787 год. — Въ Филаделфия, Пен., бѣ написанъ проекта за американската конституция.

1788 год. (21 юний) — Американската конституция влѣзе въ сила следъ ратифицирането ѝ отъ 9 щати.

1789 год. — Джорджъ Вашингтонъ бѣ избранъ за председатель на Съединенитѣ щати.

1792 год. — Вашингтонъ бѣ преизбранъ за председатель.

1793 год. — Съединенитѣ щати прокламираха неутралитетъ въ връзка съ войната между Франция и Англия.

1796 год. — Джанъ Адамсъ (федералистъ) бѣ избранъ за президентъ.

1798 год. — Между Съединенитѣ щати и Франция сжществува положение на война.

1802 год. — Въ Уестъ Поинтъ, Ню-Йоркъ, бѣ открита американска военна академия.

1803 год. — Провинцията Луизиана бѣ откупена отъ Франция за 15 милиона долари.

1804 год. — Тамасъ Джеферсонъ (демократъ) бѣ избранъ за президентъ.

1807 год. — Параходътъ на Робертъ Фултонъ потегли отъ Ню-Йоркъ за гр. Албани (по горното течение на р. Хъдзонъ).

1807 год. — Американскиятъ конгресъ приложи срещу Англия закона за ембаргото.

1808 год. — Джеймсъ Медисонъ бѣ избранъ за президентъ.

1812 год. — Американскиятъ конгресъ обяви война на Англия. Градъ Дитроитъ се предаде на англичанитѣ. Джеймсъ Медисонъ бѣ преизбранъ за президентъ.

1813 год. — Адмиралъ Пери победи англичанитѣ при сражението въ езерото Ири.

1814 год. — Англичанитѣ превзеха гр. Вашингтонъ, федералната столица, и опожариха Бѣлия домъ и зградата на конгреса.

1814 год. — Франсисъ Скатъ Кий написа американския националенъ химнъ **«Ди старъ сенгълдъ бенъръ».**

1814 год. — Подписанъ бѣ договоръ за миръ между Англия и Съединенитѣ щати.

1816 год. — Избранъ бѣ 5-иятъ президентъ на Съед. щати (Джеймсъ Монро).

1817 год. — Генералъ Джексонъ отне Флорида отъ испанцитѣ.

1820 год. — Преизбранъ бѣ президентъ Монро.

1822 год. — Президентъ Монро призна независимостьта на южно-американскитѣ републики, които се освободиха отъ испанско владичество подъ лидерството на Боливаръ и Санъ Мартинъ.

1824 год. — Лафаетъ повторно посети Америка.

1828 год. — Генералъ Андрю Джексонъ бѣ избранъ за президентъ.

1836 год. — Избранъ бѣ осмиятъ президентъ — Мартинъ Венъ Бюрънъ.

1840 год. Избранъ бѣ деветиятъ президентъ — Уилямъ Хенри Херисонъ.

1841 год. — Президентъ Херисонъ почина. Подпредседателтъ Тейлъръ бѣ провъзгласенъ за 10-ти президентъ.

1843 год. — Англия отказа да признае предложението за корекция на границата между Канада и Съед. щати (въ областьта Орегонъ).

1844 год. — Открита бѣ първата телеграфна линия въ Америка (между Вашингтонъ и Балтиморъ).

1845 год. — Избранъ бѣ 11-иятъ президентъ, демократътъ Джеймсъ Полкъ.

1846 год. — Започна войната между Съед. щати и Мексико.

1848 год. — Подписанъ бѣ договоръ за м и р ъ между Съед. щати и Мексико.

1848 год. — Избранъ бѣ 12-иятъ президентъ на Съед. щати, Захарий Тейлъръ.

1848 год. — Открито бѣ злато въ Калифорния.

1850 год. — Почина президентъ Тейлъръ. Подпредседателтъ Милардъ Филморъ бѣ провъзгласенъ за 13-тий президентъ.

1852 год. — Избранъ бѣ Франклинъ Пийрсъ, тринадесетиятъ президентъ.

1852 год. — Писателката Бичеръ Стоу публикува романа «Чичо Томовата колиба».

1855 год. — Поставенъ бѣ първиятъ транзатлантически телеграфенъ кабелъ.

1856 год. — Джеймсъ Букенанъ бѣ избранъ за 15-ти президентъ.

1859 год. — Въ щата Пенсилвания бѣ откритъ първиятъ петроленъ изворъ.

1860 год. — Избранъ бѣ президентъ Абрахамъ Линкълнъ (16-тиятъ президентъ).

1860 год. (20 дек.) — Щатътъ Саутъ Каролайна се отдѣли отъ съюза на федералнитѣ щати.

1861 год. — Учредена бѣ въ гр. Монтгомери Конфедерацията на южнитѣ щати. Джеферсонъ Дейвисъ бѣ избранъ за президентъ на Конфедерацията.

1861 год. — Започна цивилната война. Щатитѣ: Нортъ Каролайна, Арканзо, Тенесий и Вирджиния се присъединиха къмъ Конфедерацията.

1863 год. (1 януарий) — Президентъ Линкълнъ издаде прокламацията за освобождението на негритѣ.

1863 год. — С р а ж е н и е т о при Гетесбургъ, Пен., бѣ спечелено отъ севернитѣ щати.

1864 год. — Линкълнъ бѣ преизбранъ за президентъ.

1865 год. (9 априлъ) — Главнокомандующиятъ южната армия се предаде на генералъ Грантъ при Апоматоксъ. Цивилната война свърши съ победа за севернитѣ щати.

1865 год. (14 априлъ) — Президентъ Линкълнъ бѣ убитъ въ Вашингтонъ. Подпредседателтъ Андрю Джексонъ бѣ провъзгласенъ за 17-тий президентъ.

1865 год. — По силата на 13-ия амендмънтъ къмъ конституцията, робството върху негритѣ бѣ унищожено.

1868 год. — Генералъ Грантъ бѣ избранъ за президентъ.

1871 год. — Голѣмиятъ пожаръ въ Чикаго. Опожарени бѣха 18 хиляди здания.

1872 год. — Преизбранъ бѣ президентъ Грантъ.

1876 год. — Гласоподавателитѣ въ щатитѣ избраха за президентъ губернатора Самуелъ Тилденъ (демократъ), обаче неговиятъ опонентъ, републиканецътъ Рутфордъ Хейсъ, бѣ провъзгласенъ за 19-тий президентъ, понеже получи болшинство отъ гласоветѣ на президентскитѣ илектори.*

1880 год. — Джеймсъ Гарфилдъ бѣ избранъ за 22-ий президентъ на Съед. щати.

1882 год. — Французитѣ започнаха постройката на Панамския каналъ.

1885 год. — Въ гр. Балтиморъ бѣ пуснатъ въ движение първиятъ електрически трамвай въ Съединенитѣ щати.

1886 год. — Анархиститѣ убиха съ бомба въ гр. Чикаго 7 души полицаи. Нѣколко анархисти бѣха осждени на смъртъ и екзекутирани.

1886 год. — Открита бѣ статуята на свободата, подарена отъ Франция.

1888 год. — Бенжиаминъ Херисонъ бѣ избранъ за 23-тий президентъ.

1892 год. — Гровъръ Кливеландъ бѣ преизбранъ за президентъ (24-тий).

1896 год. — Уилямъ Макинлий бѣ избранъ президентъ (25-тий).

1898 год. — Американскиятъ Конгресъ декларира независимостьта на Куба и на 21 априлъ с. г. обяви война на Испания.

1898 год. — Адмиралъ Дюи разби испанската флота при Филипинскитѣ острови.

1899 год. (10 дек.) — Въ Парижъ бѣ подписанъ договоръ за миръ между Съединенитѣ щати и Испания.

1899 год. — Започна войната между Съед. щати и Филипинскитѣ острови.

1900 год. — Макинлий бѣ преизбранъ за президентъ.

1901 год. (6 септ.) — Въ гр. Бъфало, Н. Й., бѣ убитъ президентъ Макинлий. Следъ смъртьта на президентъ Макинлий подпредседателтъ на републиката Т. Рузвелтъ бѣ провъзгласенъ за 26-тий президентъ на Съед. щати.

1904 год. — Съед. щати окупираха територията известна подъ името **Panama Canal Zone** и започнаха прокопаването на Панамския каналъ.

1904 год. — Тиодоръ Рузвелтъ бѣ преизбранъ за президентъ.

1906 год. — Катастрофалното землетресение въ Санъ Франциско. Материални загуби за около 400,000,000 долари.

1907 год. — Свикана бѣ, по предложение на президентъ Т. Рузвелтъ, втората Хагска конференция.

1908 год. — Уилямъ Хауардъ Тафтъ бѣ избранъ за президентъ (27-мий по редъ).

1912 год. — Удроу Уилсонъ, демократъ, бѣ избранъ за 28-мий президентъ.

1912 год. — Луксозниятъ презокеански параходъ «Титаникъ» потъна при първото му пжтуване отъ Ливерпулъ за Ню-Йоркъ. 1,517 пасажери и моряци се удавиха.

---

*) Лицата, за които се гласува при президентскитѣ избори. Илекторитѣ избиратъ за президентъ едного отъ законнитѣ кандидати.

1914 год. — Австрия обяви на 28 юлий война на Сърбия.
1914 год. (4 августъ) — Президентъ Уилсонъ декларира неутралитета на Америка.
1915 год. (7 май) — Параходътъ «Лузитания» бѣ потопенъ отъ подводница. Удавиха се 1,200 души, отъ които 114 бѣха американци.
1916 год. — Американски моряци окупираха Санъ Доминго.
1916 год. — Президентъ Уилсонъ бѣ преизбранъ.
1917 год. — На 1 януарий Германия обяви неограничена подводна война.
1917 год. (6 априлъ) — Съединенитѣ щати се намѣсиха въ войната като съюзници на Съглашението.
1917 год. (26 юний) — Първитѣ американски войници пристигнаха въ Франция.
1918 год. (8 януарий) — Президентъ Уилсонъ съ историческото си послание до Американския Конгресъ прокламира прословутитѣ 14 точки. Една отъ тѣхъ гарантираше правото за самоопредѣление на народитѣ.
1919 год. — Въ Хаити избухна възстание срещу американскитѣ окупационни войски.
1919 год. (януарий) — Законътъ за **сухия режимъ** влѣзе въ сила.
1920 год. — Влезе въ сила 19-тия амендментъ къмъ Американската конституция, по силата на който женитѣ въ Съед. щати добиха правото на гласоподаване и избираемость.
1920 год. — За 29-тий президентъ на Съед. щати бѣ избранъ Уоренъ Гамалиелъ Хардингъ.
1921 год. — Съединенитѣ щати, следъ като отказаха да влезатъ въ Обществото на народитѣ, подписаха сепаративенъ миренъ договоръ съ Германия и Австрия.
1923 год. — Почина президентъ Хардингъ. Подпредседателътъ на републиката Калвинъ Кулиджъ бѣ провъзгласенъ за 30-тий президентъ на Съед. щати.
1924 год. — Калвинъ Кулиджъ бѣ преизбранъ за президентъ.
1924 год. — Съглашението и Германия приеха плана на Чарлсъ Доусъ.
1927 год. (20 май) — Чарлсъ Линдбергъ прелетѣ Атлантическия океанъ съ аероплана «Спиритъ авъ Сентъ Луисъ».
1928 год. — Хърбъртъ Кларкъ Хувъръ, републиканецъ, бѣ избранъ за президентъ.
1929 год. — Пактътъ Келогъ-Бриянъ.
1929 год. — Финансова паника.
1930 год. — Подписана бѣ Лондонската конвенция за ограничаване на морскитѣ въоржжения.
1932 год. — Франклинъ Делано Рузвелтъ, демократъ, бѣ избранъ за 32-рий президентъ на Съед. американски щати.
1933 год. — Премахнатъ бѣ закона за сухия режимъ.
1934 год. — Голѣма суша повреди значителна часть отъ посевитѣ.
1935 год. — Върховниятъ сѫдъ обяви за противоконституционни нѣкои отъ важнитѣ постановления на закона за икономическото заздравяване.
1936 год. — Франклинъ Д. Рузвелтъ бѣ преизбранъ за президентъ.

———o———

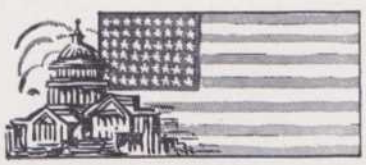

Македонскитѣ българи
въ Северна Америка

МАКЕДОНСКАТА ЕМИГРАЦИЯ ВЪ СЕВЕРНА АМЕРИКА

Броятъ на македонскитѣ емигранти въ Северна Америка не е точно установенъ. Отъ положителнитѣ данни, съ които разполагаме, знае се, че тѣхното число (на българитѣ емигранти отъ Македония) надвишава цифрата 40 хиляди души.

Македонскитѣ българи, живущи понастоящемъ въ Съединенитѣ щати и Канада, съставляватъ огромното болшинство отъ цѣлокупната българска емиграция въ Северна Америка (75%). Останалитѣ емигранти отъ Македония (власи, евреи, албанци и др.) съставляватъ незначителенъ процентъ.

Масовото емигриране на македонскитѣ българи въ Америка (Съед. щати и Канада) е започнало подиръ Илинденското възстание. Обаче, голѣма часть отъ нашитѣ емигранти сж дошли презъ 1906, 1907 и 1908 год. По това време броятъ на нашата емиграция въ Северна Америка е надвишавалъ цифрата 50 хиляди души. Тогава (особено презъ 1906 и 1907 год.) въ Съединенитѣ щати е имало голѣма нужда отъ работници и всѣки новъ емигрантъ е можалъ веднага да намѣри работа, било въ нѣкоя фабрика, било при постройката на нѣкоя желѣзнопжтна линия.

Емиграцията ни презъ тоя периодъ е била непостоянна (гурбетчийска). Едни сж идвали отъ Македония, а други, следъ като успѣвали да спечелятъ известна сума пари, се завръщали въ роднитѣ си мѣста. По-голѣма часть отъ тогавашнитѣ ни емигранти били бекяри, а пъкъ ония, които били женени идвали въ Америка безъ семействата си. Така щото, до Балканската война имахме гурбетчийска емиграция.

Подиръ междусъюзническата война започватъ да идватъ нови емигрантски групи. Мнозина отъ ония, които бѣха дошли преди Балканската война престнаха да мислятъ за завръщане въ роднитѣ имъ мѣста, отъ кждето ежедневно получаваха тревожни вести за сръбско-гръцкитѣ издевателства върху българското население въ Македония. Мнозина отъ ергенитѣ започнаха да мислятъ вече за задомяване въ Америка, сгоденитѣ започнаха да извикватъ годеницитѣ си, а ергенитѣ — да дирятъ булки и то предимно отъ роднитѣ имъ мѣста. Оженените пъкъ започнаха да довеждатъ семействата си. И така, лека полека отъ непостоянната, отъ гурбетчийската на първо време емиграция, започна да се формира едно постоянно, стабилно и мощно организирано общество на мак. българи въ Америка, което успѣ съ собствени сили да изгради народни домове и църкви, да открие и подържа български училища и да служи съ всеодайна преданость на народнитѣ си идеали.

Интересенъ е билъ животътъ на нашитѣ емигранти преди Балканската война. Една голѣма часть отъ тѣхъ сж живѣли на комунални начала въ специални общежития. Отъ 10 до 20 души сж наемали по нѣколко стаи или пъкъ цѣли кжщи, а пъкъ ония които работѣли по постройката на желѣзнопжтни линии, живѣели въ вагони, пригодени за работнически жилища. Въ Индианаполисъ, Индиана, е имало нѣколко емигрантски общежития «Пжтелейската кжща», «Екшисулийската кжща», «Островската кжща» и т. н.

Въ въпроснитѣ емигрантски общежития е сжществувала казармена дисциплина. Винаги е имало по единъ дежуренъ. Последниятъ се грижелъ за чистотата на помѣщението, за готвенето и т. н. Членоветѣ на «кжщата» живѣели икономически. Хранѣли се скромно съ старокрайски ястия. Всѣки членъ на обществото е плащалъ равна вноска срещу наема, храната и останалитѣ разходи по подържането на квартирата. Ония, които се осмѣлявали да нарушаватъ установенитѣ правила, били отстранявани. Отстранявани били и ония, които посещавали разнитѣ увеселителни заведения (кинематографи, танцувални салони и пр.). По-възрастнитѣ винаги съветвали младежитѣ, или пъкъ «децата», както ги наричали, да не се увличатъ по подобенъ животъ и да отбѣгватъ дружбата си съ «непрокопсаницитѣ», а такива е имало малко.

Огромното болшинство отъ нашитѣ първи емигранти работѣли изъ разнитѣ фабрики, или пъкъ по постройката на желѣзнопжтни линии. По-предприемчивитѣ, следъ като спестявали по нѣкой и другъ доларъ, гледали да започнатъ самостоятелна търговия. Нѣкои отъ тѣхъ отваряли ресторанти, други се залавяли съ хлѣбопекарство, трети отваряли бакалници и месарници (гросери сторсъ и мийтъ маркетсъ). Отъ тия малки на времето дюкянчета на много мѣста се развиха значителни търговски предприятия.

Нашитѣ родолюбиви и предприемчиви емигранти въ Съединенитѣ американски щати и Канада оперираятъ понастоящемъ около 7 хиляди солидни търговски предприятия: — голѣми хлѣбопекарници, модерни ресторанти, бирарии, колониални магазини и бакалници (гросери сторсъ и мийтъ маркетсъ). Нѣкои отъ емигрантитѣ ни успѣха да организиратъ м а л к и индустриални предприятия (фабрики за шоколадъ и бонбони, за консервиране на зеленчуци, за разни мармалади и т. н.). Вложенията капиталъ въ нашитѣ търговски предприятия се изчислява на около 50 милиона долари. Нѣколко стотинъ наши сънародници въ Северна Америка се занимаватъ съ модерно земледѣлие (фармерство).

Както отбелезахме по-горе, огромната часть отъ нашата емиграция въ Северна Америка е дошла отъ Македония и то предимно отъ югоизточната и часть (Костурско, Леринско, Воденско и Преспанско). Една значителна часть произхож-

да отъ Битолско, Прилепско, Дебърско, Охридско, Тетовско и т. н. Броятъ на емигрантитѣ отъ източна Македония е много малъкъ.

Огромната часть отъ нашата емиграция живѣе въ източнитѣ и западнитѣ щати на Америка, а именно — Ню-Йоркъ, Пенсилвания, Охайо, Индиана, Мичиганъ, Илинойсъ. Имаме малки колонии и въ нѣкои отъ западнитѣ щати (Калифорния, Аризона, Орегонъ и др.). По-голѣмата часть отъ емиграцията ни въ Канада (надъ 90%) живѣе въ провинцията Онтарио (градоветѣ: Торонто, Кичинеръ, Уиндзоръ, Хамилтонъ и др.).

Най-голѣмитѣ ни емиграционни центрове се намиратъ въ градоветѣ: Дитроитъ, Мич. и въ Торонто, Онтарио. Въ тия два града понастоящемъ живѣятъ надъ 10 хиляди българи отъ Македония.

Първитѣ македоно-български организации въ Америка

Нека кажемъ нѣколко думи за първитѣ родолюбиви македоно-български организации въ Северна Америка.

Презъ 1902 год. между нашата малобройна по това време емиграция били организирани на нѣколко мѣста «македоно-български дружества». Последнитѣ имали за цель да подкрепватъ морално и материално идеята за автономия на Македония. Тия дружества, които престанали да сѫществуватъ следъ кратъкъ животъ, били основани по инициативата на Марко П. Калудовъ, С. Шумковъ и Хр. Недѣлковъ.

Презъ 1908 година числото на македонскитѣ емигранти въ Америка бѣ значително нарастнало. По това време въ Съед. щати е пристигналъ капитанъ Бозуковъ, който бѣ взелъ участие въ Бурската война въ Африка. По негова инициатива били организирани «български конституционни клубове въ Америка», по подобие на едноименнитѣ патриотични здружения, основани въ Македония подиръ прокламирането на хуриета. Българскитѣ конституционни клубове въ Америка, следъ кратъкъ животъ, престанали да сѫществуватъ.

Следъ извършената неправда въ Букурещъ (подиръ междусъюзническата война отъ 1913 г.) се поражда идеята за организирането на Македоно-български съюзъ въ Америка. За тая цель (по инициативата на архимандритъ Теофилактъ, Жеко Баневъ, Марко Калудовъ и др.) билъ свиканъ въ гр. Чикаго, Ил., общъ македоно-български конгресъ. Наскоро подиръ това въ по-многобройнитѣ ни колонии били основани македоно-български дружества. Тия дружества въ последствие били обединени въ «Македоно-Български Народенъ Съюзъ». Къмъ тоя съюзъ се числели македоно-българскитѣ дружества и въ следнитѣ градове: Индианаполисъ, Инд.; Гери, Инд.; Стилтонъ, Пен.; Чикаго, Ил.; Гранитъ Сити, Ил.; Синсинати, Охайо; Хемондъ, Инд.; Дейтонъ, Охайо и др.

Македонскитѣ българи въ Северна Америка, които бѣха принудени да напуснатъ роднитѣ си огнища — едни, за да търсятъ поминъкъ, а пъкъ други, за да намѣрятъ спасение отъ преследванията на нашитѣ жестоки потисници — нито за моментъ не се отклониха отъ пѫтя на родолюбието. Тѣ останаха вѣрни на македонското освободително движение. Въ името на възлюбената имъ Родина тѣ издигнаха великолепни църкви и народни домове и се организираха въ родолюбиви сдружения, които впоследствие се обединиха подъ знамето на мощния Съюзъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия.

Като началенъ периодъ на масовото организиране на родолюбивата македонска организация въ Съединенитѣ щати и Канада — за една системна, смислена и постоянна дейность въ името на народнитѣ идеали — трѣбва да се смѣта 1922 година. Тогава бѣ реализирана идеята за обединението на сѫществуващитѣ по това време родолюбиви македонски дружества въ една мощна организация. Основитѣ на тая организация — Съюзътъ на македонскитѣ политически организации — бѣха поставени презъ месецъ октомврий 1922 година въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана.

УЧРЕДИТЕЛНИЯТЪ КОНГРЕСЪ НА МАКЕДОНСКИТѢ ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Учредителниятъ конгресъ на Македонскитѣ литически организации бѣ откритъ въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана, на 1 октомврий 1922 година. На конгреса били представени съ свои делегати деветь родолюбиви македонски дружества, а именно — македонското братство «Прилепъ» въ гр. Стилтонъ, Пен.; братството «Независимость» въ гр. Дукейнъ, Пен.; братството въ гр. Йънгстаунъ, Охайо; братството въ гр. Индианаполисъ, Инд.; организацията въ гр. Гери, Инд.; братството въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ; братството въ гр. Ленсингъ, Мич.; братството «Илиндень» въ гр. Ню-Йоркъ; братството въ Дейтонъ, Охайо. Братствата въ Спрингфилдъ и Синсинати (Охайо), които не могли да изпратятъ делегати, телеграфически поздравили конгреса и апелирали за обединението на всички родолюбиби македонски сдружения въ Америка подъ знамето на македонскитѣ идеали.

Конгресътъ билъ откритъ съ подходящо слово отъ г. А. Стефановъ, председатель на братството «Костуръ» въ гр. Фортъ Уейнъ. Г-нъ Стефановъ, следъ като описалъ трагичната участь на поробената ни Родина, е апелиралъ за обединението на всички македонски емигранти въ една мощна родолюбива организация.

За председатель на постоянното бюро билъ избранъ г-нъ Михайлъ Николовъ, а за подпредседатель г-нъ Коста Поповъ, сегашнятъ председатель на Ц. К. на МПО.

Като гостъ-делегатъ билъ допуснатъ и покойниятъ Жеко Баневъ, членъ на Централния Комитетъ на бившия Македоно-български съюзъ въ Северна Америка.

Следъ избора на Централенъ Комитетъ, пристжпило се къмъ приемането на Съюзния уставъ.

Първиятъ Централенъ Комитетъ на Съюза на македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада (съ временно седалище въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд.) е ималъ следния съставъ:

Председатель — А. Стефановъ, отъ Фортъ Уейнъ, Инд.

Подпредседатель — Траянъ Николовъ (сега покойникъ), отъ Индианаполисъ, Инд.

Врем. секретарь — Михайлъ Николовъ, отъ Фортъ Уейнъ, Инд.

Касиеръ — Атанасъ Лебамовъ (сега покойникъ), отъ Фортъ Уейнъ, Инд.

Павелъ Ангеловъ — съветникъ, отъ Чикаго.

За членове на контролната комисия били избрани: Петъръ Досевъ, Миланъ Недевъ и Ст. Лазаровъ (сега покойникъ).

Учредителниятъ конгресъ на М. П. О. билъ закритъ на 4 октомврий съ прочувствено слово отъ председателя на постоянното бюро г-нъ Михайлъ Николовъ.

Подиръ историческия ни конгресъ въ Фортъ Уейнъ нашата достойна емиграция въ Съед. щати и Канада насочи благороднитѣ си усилия по пжтя на едно напълно осмислено родолюбие.

Съюзътъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада си поставя следнитѣ цели:

1) Да се бори и работи по легаленъ начинъ за издигане на Македония въ една независима република въ нейнитѣ географски и икономически граници, която да гарантира най-ревностно демократическитѣ, социални и икономически права и свободи, задължения и привилегии за всички граждани. *(Чл. 2 отъ Устава на МПО).*

2) Да работи за издигането на емиграцията въ просвѣтно отношение както и за събуждане политическа и социална съзнателность у нея. *(Чл. 2 отъ Устава на МПО).*

*

Вториятъ редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации* се състоя въ градъ Индианаполисъ, Инд., на 2, 3 и 4 септемврий 1923 год. Централниятъ комитетъ на МПО, избранъ отъ тоя конгресъ, ималъ следния съставъ: председатель — Василъ Ишковъ, подпредседатель — Ат. Лебамовъ, секретарь — Мих. Николовъ, касиеръ — Майкъ Козма (всички отъ Фортъ Уейнъ) и съветникъ — П. Ангеловъ (отъ Чикаго).

*) Учредителниятъ конгресъ, състоялъ се презъ месецъ октомврий 1922 год., се смѣта и за първи редовенъ конгресъ на МПО.

Третиятъ конгресъ на М. П. О.

Третиятъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада, състоялъ се въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана, на 31 августъ, 1, 2, 3 и 4 септемврий 1924 година, даде новъ тласъкъ на народното ни дѣло. На тая историческа конвенция присжтствуваше (като представитель на Македонския Националенъ Комитетъ въ България) г. Йорданъ Чкатровъ. Последниятъ — по предложение на г. Фиданъ Димитровъ, делегатъ на МПО «Независимость» въ гр. Дукейнъ, Пен., бѣ избранъ съ пълно единодушие за секретарь на Централния Комитетъ на Македонскитѣ политически организации.

Избраниятъ отъ третия редовенъ конгресъ Централенъ Комитетъ бѣ конституиранъ въ следния съставъ: **Пандилъ Г. Шаневъ** (покойникъ) — председатель, **Гелъ Сърбиновъ** (покойникъ) — подпредседатель, **Йорданъ Чкатровъ** — секретарь, **Таше Попчевъ** — касиеръ и **Ламбо Киселинчевъ** — съветникъ. За членове на контролната комисия бѣха избрани г. г. **Тодоръ Василевъ, Вангелъ Шишковъ и Ст. Георгиевъ.**

П а н д и л ъ Г. Ш а н е в ъ

Родомъ отъ село Екши-Су, Леринско, дългогодишенъ председатель на Ц. К., избранъ отъ третия конгресъ на МПО и преизбиранъ последователно презъ следващитѣ 14 години. Пандилъ Шаневъ почина на 26 януарий 1939 година въ гр. Индианаполисъ. Родолюбивата македонска емиграция въ Америка почете неговата паметь по единъ внушителнъ начинъ. Покойниятъ Пандилъ Шаневъ успѣ да си извоюва, съ трудъ и постоянство, завидно име между нашата родолюбива емиграция.

Следъ избирането на новия Ц. Комитетъ, въ Индианаполисъ бѣ открита постоянна съюзна канцелария. Между локалнитѣ организации и Върховната управа на съюза, благодарение на предприемчивия духъ на г. Чкатровъ, бѣха създадени трайни и постоянни връзки. Членството на

Йорданъ Чкатровъ

Бившъ секретарь на Ц. К-тъ на Македонскитѣ политически организации, избранъ отъ 3-ия ред. конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., на 31 авг., 1, 2, 3 и 4 септ. 1924 г. Г-нъ Чкатровъ единодушно бѣ преизбиранъ за съюзенъ секретарь отъ следващитѣ три конгреси на нашия Съюзъ. Къмъ тоя достоенъ синъ на Македония нашата родолюбива емиграция храни искрена обичь. Неговото име ще бжде завинаги свързано съ историята на МПО.

съюзнитѣ организации започна да се увеличава. Настоятелствата на локалнитѣ организации започнаха ревностно и добросъвѣстно да изпълняватъ нареждания на Централния Комитетъ, защото виждаха, че съюзното дѣло е положено върху здрави основи. Опититѣ, които бѣха направени отъ тогавашнитѣ малочислени радикални групи, за превземането на М. П. О. претърпѣха пълно и позорно фиаско.

Къмъ края на 1927 г. г. Чкатровъ замина за България. Неговиятъ постъ въ последствие бѣ заетъ отъ г. Асенъ Аврамовъ, който бѣ избранъ за съюзенъ секретарь презъ 1929 година. Последниятъ трѣбваше да ржководи съюзното дѣло въ едни трудни моменти, когато враговетѣ на македонското освободително дѣло правѣха отчаяни усилия да отклонятъ нашия Съюзъ отъ правилния пжть. Обаче, на конгреса въ Йънгстаунъ (септемврий 1930 година) представителитѣ на организиранитѣ македонски родолюбци въ Америка подчертаха по единъ внушителенъ начинъ високото родолюбиво съзнание на нашата достойна емиграция.

Презъ м. юний 1932 година г. Асенъ Аврамовъ замина за България. Сжщата година (презъ м. декемврий) неговиятъ постъ бѣ заетъ отъ сегашния съюзенъ секретарь г. Петъръ Г. Ацевъ, родомъ отъ гр. Скопйе.

Разностранната дейность на Македонскитѣ политически организации и тѣхниятъ прогресъ ще бждатъ бѣгло скицирани съ следващитѣ редове. Снимкитѣ, съ които е изпъстренъ настоящиятъ отдѣлъ (отдѣлътъ за МПО) красноречиво свидетелствуватъ за високото родолюбиво съзнание на македонскитѣ емигранти въ Америка.

«Тия хора (македонскитѣ българи въ Америка) — писа списанието «Отецъ Паисий», органъ на Всебългарския съюзъ «Отецъ Паиси»* —, които на времето сж били подгонени отъ страха на турския ятаганъ, особено презъ Илинденското възстание, които не сж могли нищо друго да отнесатъ въ новото си убѣжище, освенъ своитѣ яки мишци, жадуващи за благословенъ трудъ; своята корава българска душа; удавена въ живота жалба по опожаренитѣ свои огнища, могатъ да се похвалятъ не само съ стегната и дисциплинирана организация, но и съ свои български училища и черкви подържани отъ да-

Асенъ Аврамовъ

Бившъ секретарь на Централния Комитетъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада. Г-нъ Аврамовъ напусна Америка презъ месецъ юний 1932 година. Между нашата редолюбива емиграция той остави неизличими спомени. Г-нъ Аврамовъ понастоящемъ живѣе въ гр. София, България, кждето практикува адвокатство. Той се ползува съ репутацията на даровитъ и добросъвѣстенъ юристъ.

*) Год. 9. кн. 8, стр. 337,

рения и помощи, събирани изключително помежду имъ. **Тѣ сж най-добрия примѣръ за — какво може да направи здравиятъ патриотизъмъ и великата обичь къмъ Родината.**

Организацията на македонскитѣ българи въ Америка е преди всичко родолюбива политическа организация. Извикана на животъ, първомъ като пазителка на будния народностенъ духъ на македонеца, на неговата вѣра въ народнитѣ традиции и обичаи, тя е разпрострѣла грижата си и за опазване майчиния езикъ у подрастващитѣ поколѣния. Открила е на нѣколко мѣста въ Америка народни български училища и нѣколко православни български черкви. Ала все пакъ, като първа и най-голѣма нейна грижа си остава миролюбивата ѝ борба за свободата на Македония. На тая борба, а най-вече за опознаване на американското обществено мнение съ идеалитѣ и въжделанията на македонския българинъ, тя посвѣтява по-голѣмата часть отъ своята дейность. **Това поличава и отъ нейнитѣ отчети предъ годишнитѣ ѝ конгреси, които сами по себе си сж една величествена манифестация на сплотеность и единодушие въ служба на поробената Родина».**

ОТЗИВИ
на американскиятъ печатъ за дейностьта на М. П. О.

Помѣстенитѣ по-долу отзиви въ връзка съ годишнитѣ конгреси на М. П. О., съставляватъ една нищожна часть отъ рекордиранитѣ въ американския печатъ прояви на Македонскитѣ политически организации.

Централниятъ Комитетъ на М. П. О. учреди тая година специално бюро за информация, което, между другитѣ си задачи, ще има грижата и за събирането и систематизирането на тия ценни за насъ материали, т. е. на всички отзиви и преценки за македонското освободително движение, помѣстени въ ежедневната и периодическа американска преса.

—o—

Чрезъ специална уводна статия Фортуейнскиятъ в-къ «Джърналъ Газетъ»* въ броя си отъ 2 септемврий 1934 год, следъ като се спира на старата история на Македония, пише между другото и следното:

«Днесъ американскитѣ наследници на онази славна традиция се срещатъ въ Фортъ Уейнъ. Това е 13-иятъ годишенъ конгресъ на Македонската политическа организация въ Съединенитѣ щати и Канада.

Лоялни и ценни граждани на тази страна и на нашата северна съседка, тѣзи македонци все още иматъ гордость и подържатъ интересъ къмъ родната си земя. Крайниятъ идеалъ на всички македонци е създаването на една свободна и независима държава Македония, която сега е раздѣлена между Югославия, Гърция и България.

Тъй като свободата и националното единство сж скжпи за сърдцата на всѣки единъ народъ, «Джърналъ Газетъ» искрено пожелава щ о т о идеалътъ да се осжществи скоро.

За онѣзи некористолюбиви македонски патриоти отъ последно време, които сж пожертвували всѣко удобство въ живота и дори самиятъ си животъ, ние имаме само безкрайна адмирация. Ние сме щастливи, че имаме македонцитѣ като гости въ града ни».

*

Народниятъ представитель г. Джеймсъ Фарли поздрави съ сърдечно слово гоститѣ и делегатитѣ на 13-ия ред. конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., презъ мес. септ. 1934 год. Неговата речь бѣ помѣстена въ излизащитѣ въ Фортъ Уейнъ американски вестници. Между другото г. Фарли каза и следното:

«Цельта на Македонската политическа организация не е да се мѣси въ вжтрешната политика на Америка. Македонцитѣ се трудятъ за обединението на земята, чиито гени и героизъмъ играха такава важна ролъ при сформируването на Западния свѣтъ.

«Право ли е това, което вършите? Потъпкване ли е това на американското гостоприемство, което ви е дало прибѣжище и гражданство?

«Нека свободната Ирландска държава даде отговоръ на тѣзи въпроси.

«Вие, които сте се събрали днесъ тукъ въ името на македонската кауза за обединение и независимость, имате много благородни примѣри, които да окуражатъ вашитѣ усилия и да възпламенятъ вашия духъ. Многогодишното робство може да е единъ тжженъ отговоръ на това, но вие заслужавате да успѣете и правдата не може никога да ви бжде отказана».

*

«Миръ и разбирателство на Балканския полуостровъ могатъ да бждатъ постигнати само чрезъ създаването на Свободна и Независима Македония, споредъ една резолюция на председателя на Централния Комитетъ на Македонскитѣ политически организации и приета отъ конгреса миналия понедѣлникъ.

«Г-нъ Любенъ Димитровъ предсказа, че сръбско-българското сближение нѣма да бжде успѣшно, защото — заяви той — разнсканията върху това сближение сж водени върху базата на неискреность».

«Джърналъ Газетъ» (Фортъ Уейнъ, Инд.) — 4 септемврий, 1934 година.

*

По случай 17-ия редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации, състоялъ се въ гр. Бъфало, Ню-Йоркъ, известната американска телеграфна агенция «Асошиейтедъ Пресъ» предаде следното съобщение, което бѣ публикувано въ много американски вестници на 7 септ. 1938 година.

Бъфало, Н. Й. (Асошиейтедъ Пресъ) — Делегатитѣ

---

*) Статията бѣ написана по случай 15-ия ред. конгресъ на Македон. политически организации, състоялъ се въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., на 2, 3 и 4 септ. 1934 година.

на конгреса на македонцитѣ апелираха вчера къмъ много държави да подкрепятъ искането имъ за една международна анкета въ «поробена Македония».

Апелътъ съставлява часть отъ една резолюция, приета въ последното заседание на годишната конвенция на Македонскитѣ политически организации.

*

«Агенти на югославското и гръцкото правителства, изпратени тукъ отъ Вашингтонъ, внимателно ще следятъ развоя на Индианаполския конгресъ (16-ия редовенъ конгресъ на М. П. О.). Разискванията ще бѫдатъ рапортирани до респективнитѣ имъ правителства. Защото, тукъ въ Индианаполисъ, три хиляди гости и делегати продължаватъ една легална и морална борба, която се отнася до бѫдещата сѫдба на три милиона македонци въ Стария край.

И тукъ, въ Индианаполисъ, може да се очаква, че конгресътъ ще формулира отново искането, издигнато за пръвъ пѫть отъ великия либералъ, Уилямъ Гладстонъ, презъ време на Берлинския конгресъ, когато той каза: «Дайте Македония на македонцитѣ».

Изъ статията на Р. Тилтонъ, публикувана въ в-къ «Индианаполисъ Старъ» (Индианаполисъ, Инд.) — 5 септемврий, 1937 година.

*

«Македонцитѣ въ Съединенитѣ щати и Канада ще се събератъ днесъ въ Индианаполисъ за тѣхния 16-ти годишенъ конгресъ. Около три хиляди гости и делегати, представляващи 23 щати и нѣколко провинции въ Канада, ще присѫтствуватъ. Тѣ произхождатъ отъ всички краища на Македония.

Повечето отъ тѣхъ сѫ дошли въ Северна Америка подиръ голѣмитѣ кланета, които последваха възстанието срещу турцитѣ презъ 1903 година. По силата на договоритѣ, които приключиха Свѣтовната война, Македония бѣ раздѣлена между три балкански държави — Югославия, Гърция и България. Македонцитѣ желаятъ да учредятъ една независима държава.

Конгресътъ ще бѫде предшествуванъ отъ единъ найживописенъ парадъ, какъвто Индианаполисъ не е видѣлъ до сега. Стотици жени и деца ще маршируватъ облѣчени въ ржкодѣлни и бродирани народни носии.

Главната квартира на конгреса ще бѫде въ «Клейпулъ хотелъ». Откриването ще стане въ «Инглишъ опера хаузъ».

Изгледи отъ Македония и на водачитѣ ѝ сѫ помѣстени въ тази страница».

В-къ «Индианаполисъ Старъ» (Индианаполисъ, Инд.) — 5 септемврий, 1937 година.

Меродавниятъ канадийски в. **«Мейлъ ендъ Емпайъръ»** въ броя му отъ 7 септ. 1936 год., давайки сведения за тържественото откриване на 15-ия ред. конгресъ на М. П. О., писа между другото и следното:

Означавайки своята програма съ девиза «Македония за македонцитѣ», делегати отъ всички македонски националистични организации въ Съединенитѣ щати и Канада се събраха вчера тукъ за откриването на 15-ия годишенъ конгресъ на МПО въ Северна Америка

Единъ прекрасенъ парадъ, направенъ още по-красивъ отъ народнитѣ носии на македонкитѣ, предшествуваше официалното откриване на конгреса въ Маси холъ.

Следъ като посетиха недѣлната служба въ Македонската черква на Тринити стритъ, делегатитѣ и мѣстнитѣ симпатизатори парадираха до Сенотафа, кѫдето бѣха посрещнати отъ кмета на града Рабинсъ и други висококопоставени лица. Тамъ тѣ бѣха очаквани отъ една публика, наброяваща около две или три хиляди души. Единъ вѣнецъ бѣше положенъ на Сенотафа.

Предводителствуванъ отъ знамената на всички локални организации, парадътъ бѣше богатъ съ знамена и плакарди, които доказваха политическитѣ убеждения на организацията.

«Тукашнитѣ македонци сѫ признателни на Канада. Тукъ тѣ сѫ намѣрили миръ, свобода и щастие», казваше една отъ плакардитѣ. Портретътъ на Уйлямъ Гладстонъ, нарисуванъ съ маслени бои и обкиченъ съ цвѣтя, бѣше на нѣколко мѣста облепенъ съ неговия многоизвестенъ повикъ отъ 1878 година «Македония за македонцитѣ».

«Ние искаме отварянето на нашитѣ черкви и училища въ Македония подъ югославянска власть» пишеше една плакарда. «Ние искаме ревизия на Ньойския миренъ договоръ отъ 1919 г., който раздѣли Македония между Гърция, Югославия и България», казваше се съ друга плакарда. «Както ние живѣемъ свободни и щастливи въ Съединенитѣ щати и Канада, така трѣбва да живѣятъ и братята ни въ Македония», казваше трета.

Д-ръ Ф. Ж. Канбой поздрави делегатитѣ. Народния представитель Уилфредъ Хейнгтонъ сѫщо поздрави конгреса.

Главната речь на конгреса бѣше тази на Петъръ Ацевъ, главниятъ секретарь, който произнесе една силна речь срещу разпокѫсването на Македония следъ войната.

«На парижката мирна конференция, каза той, на Македония не ѝ се даде правото да изрази своитѣ желания. Тя бѣше считана като военна плячка, чрезъ която Франция искаше да възнагради своитѣ съюзници. Англия и Съединенитѣ щати сѫ искали щото на Македония да се даде автономно управление, но тѣ бѣха надвити отъ решението на Клемансо»».

«Само шесть месеца следъ подписването на договора, македонцитѣ се организираха за борба за свободата на Македония и декларираха, че що се отнася до Македония договоритѣ не сѫществуватъ».

«Мирнитѣ договори, продължи той, съдържаха клаузи за протектирането на малцинствата въ Македония, но тѣзи клаузи никога не сѫ били приложени отъ владетелитѣ на Македония».

ЦЕНТРАЛНИЯТЪ КОМИТЕТЪ НА МАКЕДОНСКИТѢ ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ВЪ СЪЕДИНЕНИТѢ ЩАТИ, КАНАДА И АВСТРАЛИЯ

Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): подпредседателтъ г. Христо Анастасовъ, председателтъ г. Коста Поповъ, подпредседателтъ г. Кирилъ Чалевъ; правитѣ: касиерътъ г. Таше Попчевъ, съюзниятъ организаторъ г. Александъръ Димитровъ, съюзниятъ секретарь г. Петъръ Г. Ацевъ и съветникътъ г. Любенъ Димитровъ, редакторъ на в-къ «Македонска Трибуна»

Съ една традиционна и романтична церемония на Македоно-българската православна църква, македонската колония въ гр. Торонто отпразднува Възкресение Христово съ едно тържество, което започна въ сжбота къмъ полунощь въ църквата «Св. св. Кирилъ и Методи» на 35 «Тринити» стрийтъ и продължи съ религиозни служби презъ вчерашния день.

Малката църковна зграда, която бѣ препълнена вчера, символизираше свободата на религиозното вѣроизповѣдание, на която могатъ да се радватъ изгнаницитѣ въ тази страна. Църквата е построена презъ 1910 година чрезъ спестяванията на канадийскитѣ македонци.

Болшинството отъ членоветѣ на църквата принадлежатъ на Македонската политическа организация.

Три дневниятъ македонски конгресъ презъ септември, който ще бжде посетенъ отъ петь хиляди души гости и делегати отъ македонскитѣ колонии въ този континентъ, ще се състои въ Торонто.

В-къ «Ди Мейлъ андъ Емпайръ» (Торонто, Канада) — 13 априлъ, 1936 година.

*

«Очаква се, че надъ три хиляди гости и делегати ще посетятъ 16-ия редовенъ конгресъ на Македонската политическа организация, който ще се състои въ Индианаполисъ, главното седалище на организацията, на 5, 6 и 7 септември.

Локалната организация «Даме Груевъ» ще вземе активно участие въ конгреса. Мѣстната организация е една отъ основателкитѣ на националната организация, основана, за да работи чрезъ легални срѣдства за независима македонска държава.

В-къ «Македонска Трибуна», седмично издание на Съюза, се печати тукъ (въ Индианаполисъ)».

В-къ «Индианаполисъ Старъ» (Индианаполисъ, Индиана) — 27 юний, 1937 година.

*

«Задъ границитѣ на Македония два важни аванпоста влагатъ усилия, намѣрения, апели и интелигентность изъ цѣлия свѣтъ. Въ Женева има центъръ на пропагандата, отъ който излиза къмъ всѣки секторъ на Европа македонския апелъ. Другиятъ центъръ е въ Северна Америка и служи за Съединенитѣ щати и Канада. Този аванпостъ има за централа Македонската политическа организация съ седалище въ градъ Индианаполисъ, Индиана. Скромно разположено въ втория секшънъ на града, три блака отъ щатския капитолъ, е седалището отъ което пропаганда се праща за щатитѣ и Стария свѣтъ.

Водени отъ интелигентни лидери съ установена репутация, тѣзи аванпостове държатъ постоянно открить предъ свѣта македонския въпросъ. Съ непрестанна упоритость и безкористна преданность тѣзи кръстоносци работятъ отъ името на своитѣ потиснати съотечественици. Тѣзи центрове сж строго легални и нищо нелегално или враждебно не вършатъ срещу реда на странитѣ, въ които живѣятъ. Водачитѣ иматъ само една група неприятели — управницитѣ на тритѣ страни, които отричатъ македонската независимость».

Изъ статията на г. Арчъ Мърси, публикувана въ голѣмиятъ и авторитетенъ американски вестникъ «Вашингтонъ постъ», излизащъ въ гр. Вашингтонъ. Д. К., федералната столица на Съединенитѣ американски щати — 14 октомврий, 1934 година.

*

«Удивително бѣше да застане човѣкъ и да гледа величествения парадъ на македонцитѣ,* който така внушително доказва предъ свѣта съзнанието, единодушието и силата на нашитѣ борчески братя — македонцитѣ. . .

Ето македонската музика, а следъ нея Американъ нейви ризървъ бендъ. Виждамъ и американски рапортьори. Въ 10.50 ч. започва манифестацията. Дружество следъ дружество, между тѣхъ и представители на нашето коло. Манифестацията минава презъ главнитѣ улици на града и свърши предъ техническото училище. Народътъ влиза въ залата. Тамъ има три хиляди мѣста. Всички сж заети, а мнозина трѣбва да стоятъ прави. Почва програмата.

Другиятъ день се даде банкетъ въ честь на делегатитѣ. Тукъ се видѣ и македонското родолюбие. За половинъ часъ бѣха събрани 2,200 долари. Най-голѣма почитъ на македонцитѣ. Тѣхната работа и жертви нека ни служатъ за примѣръ и подържание».

Хърватскиятъ вестникъ «Хърватски листъ» (Ню-Йоркъ, Н. Й.) — 19 септ. 1933 година.

Единъ италиянски отзивъ за М. П. О.

Голѣмиятъ и авторитетенъ италиянски вестникъ «Джорнале Д'Италия» въ броя му отъ 31 октомврий 1933 година, съобщавайки съдържанието на единодушно гласуваната политическа декларация отъ 12-ия ни редовенъ конгресъ, състоялъ се въ гр. Дитроитъ, Мич., на 3, 4 и 5 септ. 1933 год., между другото писа и следното:

«Тая декларация, гласувана отъ Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада, не може да не предизвика тежко впечатление. Океанътъ и отдалеченостьта отслабватъ политическата страсть и водятъ къмъ спокойствие. Болезненията викъ и преценката на македонскитѣ емигранти отвъдъ океана досежно положението на тѣхната злочеста страна сж, поради това, толкова по-достойни за внимание, понеже тѣхната болка трѣбва да се счете като абсолютно искрена, а преценката имъ точна. Въ тая преценка трѣбва да се обърне внимание на очерталата се опасность отъ усложнения въ Балканския полуостровъ, а именно — поради македонското положение. Не по-слабо впечатление причини и твърдението имъ, че Обществото на народитѣ не е успѣло да наложи за македонцитѣ оная защита на малцинствата, които би трѣбвало да покровителствува.

Заключителната часть на декларацията, че миритъ на Балканския полустровъ що се отнася до македонския въпросъ, не ще да бжде постигнатъ, освенъ чрезъ създаването на една свободна и независима държава, потвърждава, че отъ тая гледна точка македонскитѣ искания сж взели една ясна и окончателна форма».

---

*) Описва се голѣмата манифестация, устроена въ Дитроитъ, Мич., на 3 септ., 1933 год. преди откриването на 12-ия редовенъ конгресъ на МПО.

М. П. О. — УСТРОЙСТВО, ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТЬ
(кратки бележки)

Първата и най-сѫществена задача на Македонскитѣ политически организации е ясно опредѣлена отъ членъ 2. на съюзния уставъ, който гласи: «Организацията има за цель: да се бори по легаленъ начинъ за издигането на Македония въ една независима македонска република въ нейнитѣ географски и икономически граници».

За постигането на тая цель, съгласно членъ 3. отъ устава, Организацията си служи съ следнитѣ срѣдства:

А) Организира всички македонски емигранти въ Съединенитѣ щати и Канада въ мѣстни организации;

Б) Издава вестници, книги и брошури за разпространение на истината относно правата кауза на Македония и освѣтлява общественото мнение върху справедливото разрешение на македонския въпросъ;

В) Представя каузата на Македония предъ всички международни институти, работещи за политическа, икономическа и социална свобода на народитѣ, чрезъ протести, митинги, искания и мемоари;

Г) Влиза въ прѣки сношения съ македонскитѣ легални организации въ цѣлия свѣтъ, борещи се за сѫщата цель.

За изпълнението на тия задачи се грижи Централния Комитетъ на Македонскитѣ политически организации. Върховното управително тѣло на М. П. О. въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия се състои отъ седемь души: председатель, двама подпредседатели, секретарь, касиеръ и двама съветници. Тѣ се избиратъ отъ редовнитѣ годишни конгреси на М. П. О.

Централниятъ Комитетъ на МПО е длъженъ, съгласно чл. 15 отъ устава, да представлява Македонскитѣ политически организации въ Съед. щати, Канада и въ другитѣ части на свѣта; да привежда въ изпълнение постановленията на чл. 2 отъ устава и да работи за издигането на емиграцията въ просвѣтно отношение.

Върховни институти на Организацията, съгласно чл. 7, сѫ: годишнитѣ и извънреднитѣ конгреси на МПО и Централниятъ Комитетъ.

Централниятъ Комитетъ на Македонскитѣ политически организации черпи своитѣ срѣдства отъ членски вносъ, еднодневна заплата, дарения и др.

Членъ 19 отъ устава постановява следното:

а) Всѣки членъ на Македонскитѣ политически организации се задължава да плаща членски вносъ не по-малко отъ 50 сенти на месецъ, а всѣка членка — не по-малко отъ 25 сенти месечно, предплатими за всѣко тримесечие. Петдесеть процента отъ членския вносъ се внася въ централната каса;

б) Всѣка съюзна организация е длъжна да внася въ централната каса и 50 процента отъ всички други приходи; отъ дарения, вечеринки и т. н.

в) Отъ помощи на съчувственици на македонската кауза и

г) Отъ еднодневната заплата, която всѣки членъ на организацията се задължава да внесе въ касата на Централния Комитетъ и която бива изпращана посредствомъ настоятелството на локалната организация.

Общиятъ уставъ на Македонскитѣ политически организации (Съюзниятъ у с т а в ъ) бѣ приетъ въ днешната му форма отъ петото заседание на Шестия редовенъ конгресъ на М. П. О., състоялъ се въ гр. Акронъ, Охайо, отъ 11 до 14 септемврий 1927 година

Въ защита на македонската кауза, т. е. въ изпълнение на най-сѫществената си задача, Съюзътъ на македонскитѣ политически организации е развилъ е д н а системна и разностранна дейность. По-важнитѣ прояви на тая родолюбива активность, целяща своевременното и правилно информиране на общественото мнение въ Америка и Европа и останалитѣ континенти сѫ следнитѣ:

А) Централнитѣ Комитети на МПО сѫ издали досега надъ 80 изложения относно сѫщността на македонското освободително движение и преследванитѣ отъ него цели. Съ други изложения пъкъ сѫ били изнесени доказани престѫпления извършени отъ днешнитѣ жестоки владетели на Македония — сръбскитѣ и гръцкитѣ шовинисти. Ц. К. на МПО е изпратилъ въ защита на македонската кауза 80 хиляди писма до правителствата на всички държави въ Европа, Азия и Австралия (изключая Бѣлградското и Атинското), до видни държавници, общественици, редакции, университети, международни сдружения, културно-просвѣтни организации и т. н.

Б) Комитетътъ е издалъ и разпространилъ нѣколко брошури на английски и български езикъ.

В) Върховната управа на М. П. О. е била въ непрекѫсната писмена връзка съ видни общественици и държавници въ Америка и Е в р о п а, съ множество политически, културно-просвѣтни и религиозни институти, съ редакциитѣ на меродавнитѣ вестници и списания въ Америка и Европа и т. н.

Г) Централниятъ Комитетъ и опълномощени отъ него представители, когато е ставало нужда, сѫ влизали въ личенъ контактъ съ видни общественици и държавници, предъ които сѫ изясняли сѫщността на македонския проблемъ.

Д) Тази година, съгласно решението на 18-ия редовенъ конгресъ на МПО, при Централния Комитетъ бѣ учредено информационно бюро, което

има за цель: а) да информира своевременно ония срѣди, които се обръщатъ къмъ Централния Комитетъ за сведения и освѣтления относно македонския проблемъ; б) да събира и подрежда отзивитѣ за македонското освободително движение, публикувани въ ежедневния и периодиченъ печатъ въ Америка; в) да бѫде въ контактъ съ ония научни учреждения, които желаятъ да бѫдатъ държани въ течение относно развиващитѣ се събития на Балканския полуостровъ и г) своевременно да опровѣргава, и когато стане нужда, да изобличава ония лица, които разпространяватъ чрезъ печата или пъкъ чрезъ сказки и книги невѣрни сведения относно македонското освободително движение.

Съюзътъ на Македонскитѣ политически организации разполага понастоящемъ съ едно завидно материално състояние. Бюджетното упражнение на Централния Комитетъ презъ отчетната 1938-1939 година бѣ приключено съ една парична наличность отъ 17,211 долари. Общото имущество на Съюза (инвентаръ, парични фондове, сгради и др.) се изчислява на 165 хиляди долари.

Настоящитѣ бележки за М. П. О. ще приключимъ съ една безпристрастна преценка за родолюбието на македонскитѣ българи въ Америка и за значението на тѣхната мощна организация.

Бележитиятъ български артистъ г. Георги Стаматовъ, който предвождаше групата отъ Бълг. народенъ театъръ, която посети Америка презъ юлий 1937 година, въ своитѣ писмени обяснения предъ анкетната комисия при Министерството на народната просвѣта подчерта и следното:

«Сълзи, искрящи очи, неизказана радость, силно туптящи български братски сърдца, приемъ съ гостоприемство, каквото отдавна сме забравили, ненамиране на думи да се изкаже възторга, радостьта за посрещането ни, поклонъ предъ езика български и изкуството ни, съ една речь: вълнение съ каквото човѣкъ едва ли се раздвижва повече отъ единъ два пѫти презъ живота си. Оценката на това и подробноститѣ около него предоставяме на бѫдещето, когато други обширно ще го разкажатъ, а трети ще преценятъ значението му».*

«Въ Америка и Канада има македонски политически организации, накратко отбелязани като МПО. Не му е тукъ мѣстото да излагамъ тѣхното кредо, но съмъ длъженъ да загатна само, че това е напълно легална организация, извънредно много тачена отъ граждани власти въ Америка. Вѣрно е, че нѣкои отъ водачитѣ на МПО протестираха въ наше лице срещу политиката на официална България, политика на сближение съ враговетѣ ни (както тѣ се изразяватъ) и порицаха представителитѣ на официална България въ дадения моментъ, които сѫ подписали пакта за вѣчно приятелство съ сърбитѣ, като сѫ признали, че въ Македония нѣма българи. Това е точно и това е всичко казано отъ тѣхъ предъ насъ, но безъ грубость въ изразитѣ, каквито имаше въ изобилие въ позивитѣ на тѣхнитѣ противници» (б. н. — нѣколцина комунизирани българи).

*) Г-нъ Стаматовъ говори за начина по който членството на М. П. О. посрещна артиститѣ отъ Бълг. народенъ театъръ.

Що се отнася до поробеното македонско население и до македонската емиграция въ цѣлия свѣтъ може съ положителность да се каже, че тѣ ще продължатъ борбата. Ще я продължатъ съ всички срѣдства и по всички пѫтища, както имъ налага положението на Македония и което имъ посочва правото и човѣшката история. Въ тая борба тѣ не сѫ изолирани, не сѫ единствени. Въ нея тѣ вървятъ рамо до рамо съ братския хърватски народъ и съ всички останали онеправдани народи, които отхвърлятъ днешнитѣ срамни договори за миръ. Въ нея тѣ разчитатъ на широката подкрепа на еднокръвния и еднороденъ български народъ, изворитѣ за духъ на когото сѫ били винаги край брѣговетѣ на Вардаръ, Струма и Мѣста. Въ жилитѣ на днешното македонско поколѣние тече сѫщата кръвь, която течеше въ жилитѣ на онѣзи, които създадоха «Илиндень», «Ножотъ» и хиляди други имена, които грѣятъ въ душата на всѣки синъ на героична Македония. Ние сме братя на Владо Черноземски, на Мара Бунева и Екатерина Симидчиева, на Орцето и Методи Патчевъ и на оная безкрайна фаланга отъ храбри борци, които загинаха славно въ борбата. Ние имаме пълното съзнание за нашето право и за нашия човѣшки и националенъ дългъ. Македония не ще се забрави. Свещената земя на Св. св. Кирилъ и Методий, на Отца Паисия и на Св. Климента, на Братя Миладинови и Пѣйчиновичъ, не ще бѫде изоставена. Който отъ насъ е изморенъ отъ тежкия пѫть, по който вървимъ — нека си почине; който може да спи въ тая бурна нощь, която иска да погуби нашия народъ — нека спи. Всичко будно, всичко живо и всичко съзнателно държи високо знамето на своето окървавено Отечество и ще работи. Ще работи съ всички сили и енергия, съ пълна готовность за жертви, докато Македония извоюва своята свобода и независимость. Това е нашъ дългъ и ние ще го изпълнимъ до край.

Изъ брошурата "Quo Vadis, Bulgaria?" — Издание на Централния Комитетъ на М. П. О., Индианаполисъ, Инд., 1937 год.

ВЕСТНИКЪ „МАКЕДОНСКА ТРИБУНА“

Организирано съвременно общество б е з ъ свой печатенъ органъ е като тѣло безъ духъ. Печатътъ играе ролята на информаторъ преди всичко и, споредъ задачитѣ които си е поставилъ, приема ролята на защитникъ и пѫтепоказатель. Печатътъ изглажда различията и формира обществено мнение по дадени въпроси. Той свързва помежду единнитѣ по мисли и чувства единици на обществото, раздвижва ги, насочва ги въ опредѣлена посока, поражда движение, гони опредѣлени цели.

Какъвъ би билъ свѣта днесъ, ако вестникътъ не сѫществуваше? То би значило да падне дълга и непрогледна нощь на земята. И ако печатътъ е необходимость за съвременния човѣкъ, то той се явява двойно по-необходимъ за едно движение, за една борба, която се вдъхновява отъ велики принципи и идеи.

Съзнавайки това именно значение на печата, македонската родолюбива емиграциия въ Новия Свѣтъ, обединена около знамето на МПО, счете за свой неотмѣнимъ дългъ още въ първитѣ години на своето организиране да се сдобие съ свой печатенъ органъ. Тази нужда се налагаше по много важни причини.

Следъ голѣмата война македонската емиграция въ този континентъ се отзова на кръстопѫть. Несполукитѣ отъ миналото бѣха обезсърдчили нѣкои и бѣха ги хвърлили въ апатия. Обаче, за щастие на нашето освободително движение, това бѣ временна криза, която се изживѣ въ много кратко време. Унинието у нѣкои се използуваше отъ проповедници на доктрини чужди на македонското народно освободително движение, които се стремѣха да парализиратъ борческото имъ македонско чувство, за да станатъ удобенъ торъ на тѣхнитѣ идеи. Нѣкои единици се подадоха на подобни внушения, но грамадната часть отъ македонскитѣ емигранти си остана привързана къмъ земята която ги откърми — Македония. Не току така лесно могатъ да бѫдатъ унищожени ония неразривни връзки между македонцитѣ тукъ и тѣзи въ Стария край, които сѫ едничката заложба на единната ни и победоносна борба срещу враговетѣ на македонската свобода и независимость.

Имаше и други срѣди, които, изхождайки отъ частни, търговски интереси, сѫщо така се стремѣха да държатъ македонската емиграция разединена, та по такъвъ начинъ да могатъ полесно да подържатъ своитѣ предприятия. Тия лица издаваха частенъ вестникъ и имаха всичкия интересъ щото организираната подъ МПО македонска емиграция да остане безъ свой печатенъ органъ. Тѣ много добре съзнаваха каква огромна роля играе единъ чисто македонски вестникъ, подържанъ отъ самитѣ македонци.

Македонската емиграция грѣбваше да има свой органъ. Не само защото сѫществуващитѣ тогава вестници, писани на български езикъ, нѣмаха нищо общо съ Македония и нейнитѣ идеали, но и бѣха проводници на пораженство и разцепление, нѣщо което не бѣ въ интереса на засилваща се борба на МПО въ този континентъ.

РЕДАКЦИОННО ОТДѢЛЕНИЕ

Редакторътъ, г-нъ Любенъ Димитровъ, презъ време на работа въ редакцията на вестника

Чрезъ единъ македонски вестникъ истината можеше да блесне въ пълната ѝ сила, а лъжата и пораженството можеха да бѫдатъ жестоко и непрестанно бичувани. Вънъ отъ това ролята, която единъ македонски вестникъ можеше да изиграе за обединението на македонската емиграция и насочването ѝ по единъ правиленъ и добре разбранъ борчески пѫть сѫщо бѣ очевидна.

Имайки предъ видъ главно горнитѣ доводи, съзнателната македонска емиграция започна своевременно да мисли и да подготвя почвата за реализирането на тази голѣма идея: сдобиването съ свой печатенъ органъ. На четвъртия годишенъ конгресъ на МПО, който бѣ свиканъ на 6 септемврий 1925 г. въ Индианаполисъ, Инд., се слага на разискване този въпросъ. Тамъ се обмислюватъ подробноститѣ около неговото реализиране, като се решава да се пуснатъ акции, $10.00 едната, чрезъ които да се събере необходимата сума за почването на вестника. На този конгресъ се решава името на вестника да бѫде «Македонска Трибуна».

Подета веднъжъ инициативата, тя се обгръща съ ентусиазъмъ отъ македонскитѣ родолюбци, които се надпреварватъ да купуватъ акции не толкова отъ търговска гледна точка, колкото за

да спомогнатъ да се реализира идеята колкото се може по-скоро. Енергичната дейность на тогавашния съюзенъ секретарь г. Йорданъ Чкатровъ допринесе много за по-бързото приближаване къмъ цельта. Минава цѣла година въ събиране

МАШИННО ОТДѢЛЕНИЕ

Линотипистътъ, г-нъ Христо Низамовъ, на работа предъ линотипната машина, която отлива буквитѣ и редоветѣ за вестника

на срѣдства и обмисляне начинитѣ за почването на вестника.

На 6 септемврий, 1926 година, се свиква петиятъ редовенъ годишенъ конгресъ на МПО. Тамъ Централниятъ Комитетъ на МПО дава докладъ за стореното по излизането на вестника. Кампанията за акции добива новъ тласъкъ. Събиратъ се нови и нови акции. Следъ конгреса ЦК на МПО, сдобилъ се вече съ необходимата сума за почването на вестника, закупва всевъзможнитѣ печатарски машини, погрижва се за персоналъ и всички други нѣща свързани съ издаването на вестника. Следъ нѣколко месечни усилия въ усилена работа **на 10 февруарий, 1927 година, излиза първиятъ брой на новиятъ македонски фаръ въ Съединенитѣ щати вестникъ «Македонска Трибуна».**

Тукъ трѣбва да отбележимъ благороднията жестъ на нашия родолюбивъ сънародникъ г. Атанасъ Шинковъ, членъ на МПО «Илиндень» въ гр Ню-Йоркъ, който подари на Ц. К. — като помощь за вестника — сумата на спечеления отъ него щастливъ номеръ (автомобилъ «бюикъ»). Това щедро дарение бѣ направено въ паметь на загиналия за свободата на Македония Никола Шинковъ, братовчедъ на г. Ат. Шинковъ.

Излизането на вестника се посреща съ голѣмъ ентусиазъмъ между родолюбивата македонска емиграция. Още съ излизането на първия брой веднага родолюбиви македонци започватъ да даватъ волни дарения кой 10, кой 20, кой 5, кой 1 доларъ, всѣки споредъ възможноститѣ си, но съ искрено желание да помогне засилването въ финансово отношение вестника.

Борда на Директоритѣ на «Македонска Трибуна» назначи за редакторъ на вестникъ «Македонска Трибуна» г. Борисъ Зографовъ, родомъ отъ Битоля, който живѣеше на времето въ София, България, и бѣ специално повиканъ да заеме редакторскиятъ постъ.

Съ излизането на в-къ «Македонска Трибуна» се даде новъ тласъкъ на Македонскитѣ политически организации въ този континентъ. Излизащъ редовно всѣка седмица, вестникъ «Македонска Трибуна» бързо се издигна и се наложи на емиграцията като сериозенъ и авторитетенъ вестникъ. Въ него почнаха да сътрудничатъ видни македонски деятели не само отъ този континентъ, но и отъ Стария край. Излизането на «Македонска Трибуна» се посрещна съ възторгъ и отъ македонскитѣ емигранти въ България, Европа, Австралия и Южна Америка. Поробеното македонско население съ не по-малъкъ възторгъ посрещна излизането на новия македонски фаръ. Не много следъ неговото излизане тираническитѣ правителства отъ Бѣлградъ и Атина забраниха влизането на «Македонска Трибуна» въ предѣлитѣ на Югославия и Гърция. Този фактъ бѣ

МАШИННО ОТДѢЛЕНИЕ

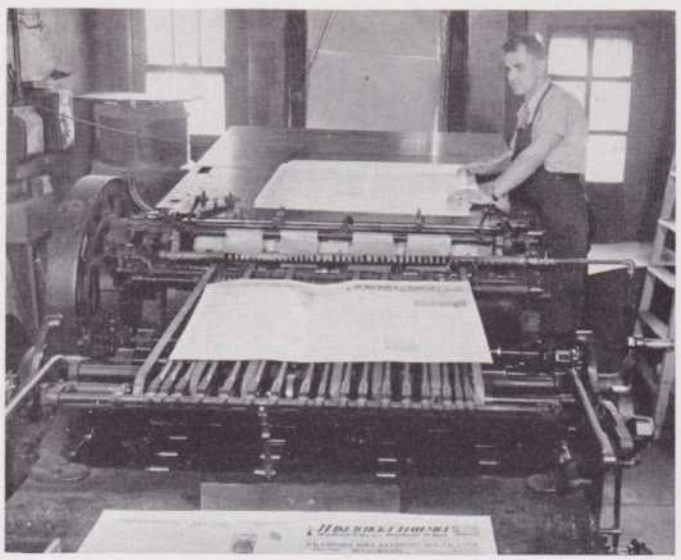

Администраторътъ, г-нъ Тодоръ Василевъ, на работа предъ голѣмата преса, която печати вестника

достатъченъ, за да убеди всѣкиго за страхътъ, който е обхваналъ и Бѣлградъ и Атина отъ новиятъ македонски защитникъ.

Съ течение на времето вестникъ «Македонска Трибуна» все повече и повече се издига. Абонаментитѣ му се увеличаватъ, рекламитѣ се увеличаватъ и той става любимо четиво на всички искрени македонци.

Вестникътъ се редактира отъ г. Борисъ Зографовъ до месецъ септемврий, 1930 година, когато стана деветиятъ редовенъ годишенъ конгресъ на МПО въ Йънгстаунъ, О. Следъ това Борда на директоритѣ на «Македонска Трибуна» назначи за редакторъ на вестника г. Любенъ Димитровъ, родомъ отъ Битоля, когото извиква отъ София, гдето той живѣ на времето. Г-нъ Люб. Димитровъ пристигна въ Съединенитѣ щ а т и презъ юний 1931 година и веднага пое редактирането на вестника, което той върши и понастоящемъ.

Съ течение на времето, заедно съ нарастването на МПО, нарастнаха и нуждитѣ на самата борба. За да се посрещнатъ тѣзи нужди, покрай машинитѣ които бѣха необходими за отпечатването на вестникъ «Македонска Трибуна», се закупиха и други най-всевъзможни печатарски приспособления, необходими да посрещнатъ разно-

КОМПОЗИЦИОННОТО ОТДѢЛЕНИЕ

Линотипистътъ, г-нъ Стерйо Николовъ, свързва приготвенитѣ форми на Македонския Алманахъ

видната ржчна работа, която се състои въ изработването на покани за събрания, вечеринки и весели срещи, сватбени и годежни покани, печатане на брошури, отчети и устави, печатане на ежегоднитѣ календари издавани отъ «Македонска Трибуна», както и изработването и отпечатването на Алманаха, който читателя има понастоящемъ на ржка.

За всички тѣзи приспособления, разбира се, необходими бѣха срѣдства. Родолюбивата македонска емиграция чрезъ подръжката на вестника и чрезъ поржчкитѣ които се правятъ до печатницата, както и чрезъ фондъ «Македонска Трибуна»

ОТДѢЛЕНИЕ НА МАЛКИТѢ МАШИНИ

Македонски младежи помагатъ при адресографката и подвързвачната машина. На преденъ планъ вестника се подава на сгъвачната машина, следъ като той е отпечатанъ на голѣмата преса

достави всички необходими срѣдства. И сега, можемъ съ гордость да кажемъ, че предприятието «Маседонианъ Трибюнъ Ко.» не само нѣма никакви задължения, но има и известна парична сума спестена въ банката.

Въ продължение на своето сжществуване «Македонска Трибуна» изигра и продължава да играе отлично своята роля на единъ борчески вестникъ, който служи достойно на народното ни освободително движение. Вестникътъ се получава не само въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия, но той се получава и въ Южна Америка, почти всички европейски страни (до почването на войната), Турция, Палестиня, Египетъ и разни други отдалечени кжтища по земното кълбо гдето има македонски родолюбци.

Отъ 1934 година «Македонска Трибуна» започна да играе още по-важна роля. Както е известно на 19 май, 1934 година, въ България дойде сърбофилското правителство на Кимонъ Георгиевъ, което бѣ последвано отъ други подобни правителства. Македонскиятъ печатъ въ България бѣ забраненъ заедно съ другата македонска легална дейность. Остана само вестникъ «Македонска Трибуна» като единственъ официаленъ органъ на македонското освободително движение. Приелъ новитѣ си задачи, вестникъ «Македонска

ЕКСПЕДИЦИОННО ОТДѢЛЕНИЕ

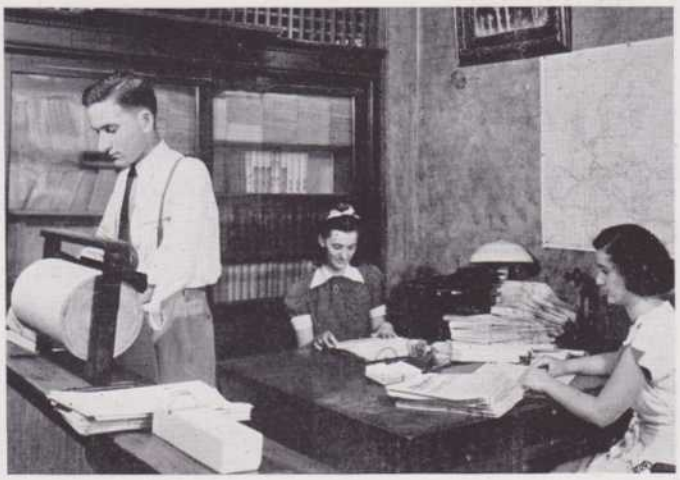

Македонски младежи помагатъ при експедицията на вестника. Отъ лѣво на дѣсно: Кирилъ Карговъ, Надежда Д. Попчева и Менка Гулева

Трибуна» започна да рекордира всички онѣзи срамни факти насочени срещу македонското движение въ България, факти които се посрещаха съ болка на душата, защото тѣ бѣха дѣло на една политика отъ българи насочвана срещу българи. Протеститѣ на македонскитѣ българи отъ цѣлия свѣтъ намѣриха мѣсто въ «Македонска Трибуна» и поради това вестникътъ бѣ спрѣнъ да влиза въ България, тъй както той бѣ спрѣнъ отъ правителствата на Бѣлградъ и Атина. Въпрѣки това «Македонска Трибуна» намѣри пѫтища по които да стигне до своитѣ читатели въ Стария край, които го четѣха съ жажда.

Откато «Македонска Трибуна» стана единичъкъ официаленъ изразитѣль на македонскитѣ въжделения, той се издигна още повече. Търсенъ бѣ вече и отъ чужди кореспонденти и чужди правителства, които се абонираха за него, за да знаятъ думата на македонцитѣ по въпроситѣ които засѣгатъ сждбата на Балканитѣ. Съ нарастването влиянието и значението на вестника, тсй бѣ подобренъ и въ много отношения. Постепенно въведенъ бѣ илюстрованъ отдѣлъ, застжпвайки много често изгледи отъ поробената ни родина — Македония — както и снимки изъ живота на мѣстната емиграция, организирана въ МПО. А отъ януарий, 1938 година, въведена бѣ и специална английска страница, посветена за македонскитѣ младежи въ този континентъ. Съ тази страница се цели запознаването на роденитѣ въ тази страна македонски младежи съ принципитѣ на македонската борба, както и съ хода на македонското освободително движение. Тази страница създаде ентусиазъмъ срѣдъ образуванитѣ вече младежки секции при МПО и много младежи започнаха да сътрудничатъ въ нея. Тя се явява периодически и тогава вестникътъ излиза въ шесть страници.

Вестникъ «Македонска Трибуна» е гордость за родолюбивитѣ македонски българи въ Съединенитѣ щати и Канада. Тѣ подържатъ вестника съ щедрость, очакватъ съ нетърпение всѣки неговъ брой и всички живѣятъ съ надеждата, че близъкъ е деньтъ, когато идеала на който е посветенъ да служи вестника ще бжде постигнатъ. А този идеалъ: **създаване отъ географическитѣ граници на Македония една отдѣлна политическа цѣлость, въ която всички народности да се ползуватъ съ равни права и равни задължения. Изразенъ накратко този идеалъ се включва въ тритѣ думи на безсмъртния английски държавникъ — Уйлямъ Гладстонъ: МАКЕДОНИЯ НА МАКЕДОНЦИТѢ!**

———o———

УПРАВИТЕЛНОТО ТѢЛО НА «МАКЕДОНСКА ТРИБУНА» — БОРДЪТЪ НА ДИРЕКТОРИТѢ

Таше Попчевъ *съветникъ* | Петъръ Г. Ацевъ *секретарь* | Дим. Меджковъ *председатель* | Герги Аджиевъ *касиеръ* | Кирилъ Чалевъ *съветникъ*

Снимката въ лѣво представлява група членове и членки на Македонската политическа организация «Независима Македония» въ гр. Сиракюзъ, Ню-Йоркъ, взели участие въ градскитѣ тържества, устроени отъ културно- просвѣтнитѣ американски дружества въ градъ Сиракюзъ.

Величественията банкетъ, устроенъ отъ МПО «Даме Груевъ» въ честь на делегатитѣ и гоститѣ на 16-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Индианаполисъ, Инд., на 4, 5, 6 и 7 септемврий 1937 година

16-ия редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации, състоялъ се въ гр. Индианаполи

Горната снимка бѣ направена преди започването на голѣмата македонска манифестация въ гр. Бъфало,

Часть отъ гоститѣ и делегатитѣ, присжтствували при тържественото откриване на 18-ия редов

Индиана, на 5, 6, 7 и 8 септемврий 1937 година. На снимката личатъ часть отъ гоститѣ и делегатитѣ

И., по случай 17-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ сжщия градъ на 4, 5 и 6 септ. 1938 год.

онгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Йънгстануъ, Охайо, на 3, 4, 5 и 6 септемврий 1939 год.

Горната снимка: — Делегатитѣ на 13-ия редовенъ конгресъ и преизбрания Централенъ Комитетъ на МПО, фотографирани следъ приключването на тридневнитѣ конгресни заседания, на 5 септемврий 1933 година

———o———

Снимката въ лѣво: — Ученичкитѣ и ученицитѣ на българското народно училище въ гр. Дейтонъ, Охайо, подържано отъ Македонската политическа организация «Пиринъ». На дѣсно личи знамето на МПО «Пиринъ», а въ лѣво — националниятъ флагъ на Америка

Банкетътъ, устроенъ по случай 15-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Торонто, Канада, на 2 септемврий 1936 г.

Снимката въ лѣво: — македонки, облѣчени въ народни носии, участвували въ величествената манифестация, к о я т о предшествуваше откриването на 15-ия конгресъ на МПО.

Снимката въ дѣсно: — Красивиятъ флотъ, който предвождаше голѣмата македонска манифестация въ Бъфало, устроена по случай откриването на 17-ия конгресъ на МПО.

Банкетътъ, устроенъ на 4 септ. 1933 год. въ честь на делегатитѣ и гоститѣ, които присѫтствуваха на 12-ия редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации, състоялъ се въ Дитроитъ, Мич.

Група ученици и ученички на Българското народно училище въ гр. Торонто, Канада, подържано отъ Македоно-българската православна църква «Св. Кирилъ и Методи» и членството на М. П. О. «Правда» Снимката е направена предъ Народния домъ. Въ срѣдата личи учителката, г-жа Матова.

Горната снимка представлява делегатитѣ на 16-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се на 5, 6, 7 и 8 септемврий 1937 год. въ гр. Индианаполисъ, Индиана. Долната снимка: — Пѣвческиятъ хоръ «Родни звуци» при МПО «Независимость» въ гр. Дукейнь, Пен., дирижиранъ отъ г. Иванъ Георгиевъ. Хорътъ «Родни звуци» е участвувалъ нѣколко пѫти въ музикални състезания, устройвани отъ радиостанциитѣ въ Питсбургъ. Съ изкуството изпълнение на наши народни пѣсни хорътъ «Родни звуци» е предизвикалъ възторгъ не само между наши емигранти, но и между културни американски срѣди.

Голѣмиятъ банкетъ, устроенъ въ гр. Акронъ, О. на 2 септември 1935 год. по случай 14-ия редовенъ конгресъ на македонскитѣ политически организации въ Америка, Канада и Австралия

Красивиятъ флотъ, който предвождаше голѣмата македонска манифестация въ Индианаполисъ по случай откриването на 16-ия редовенъ конгресъ на М. П. О.

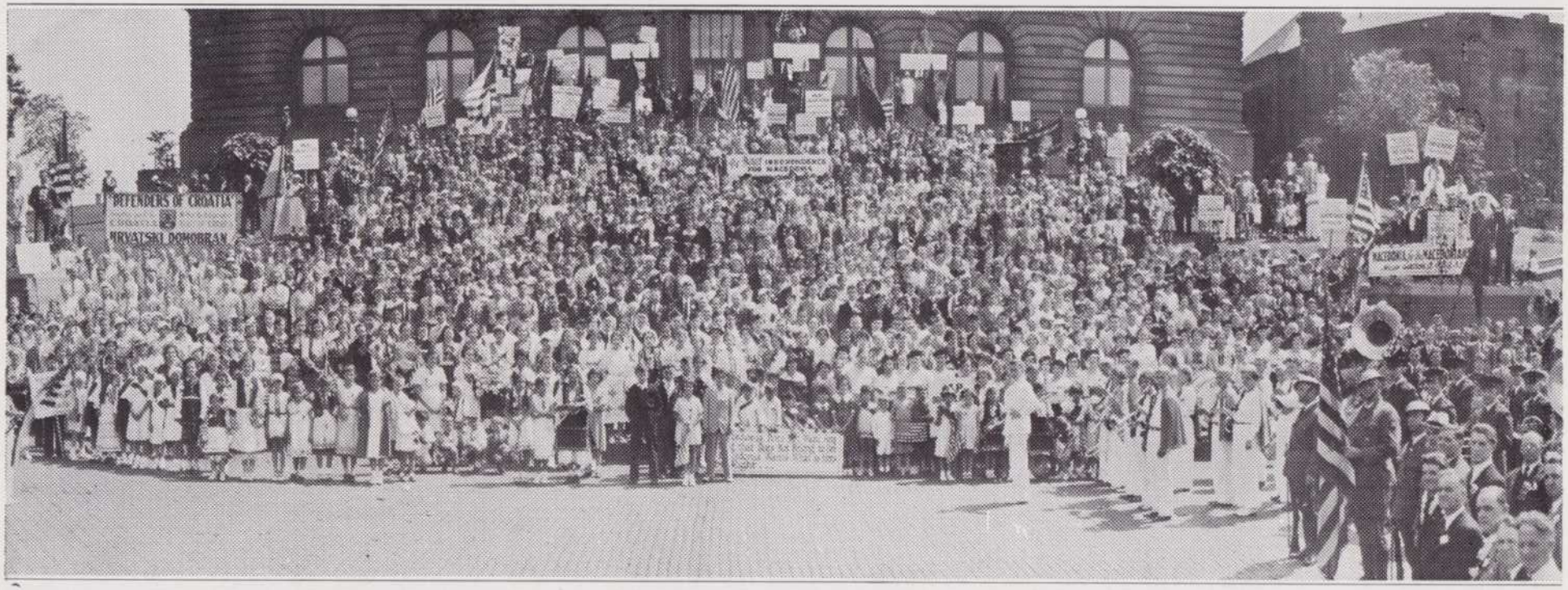

Горната снимка: — Една часть отъ гоститѣ и делегатитѣ, присѫтствуващи на 14-ия ред. конгресъ на МПО, въ Акронъ, О. (1-3 септ. 1935 год.)
Долната снимка: — Гости и делегати, присѫтствували на 15-ия ред. конгресъ на МПО, състоялъ се въ Торонто, Канада, на 2, 3, и 4 септ. 1936 г.

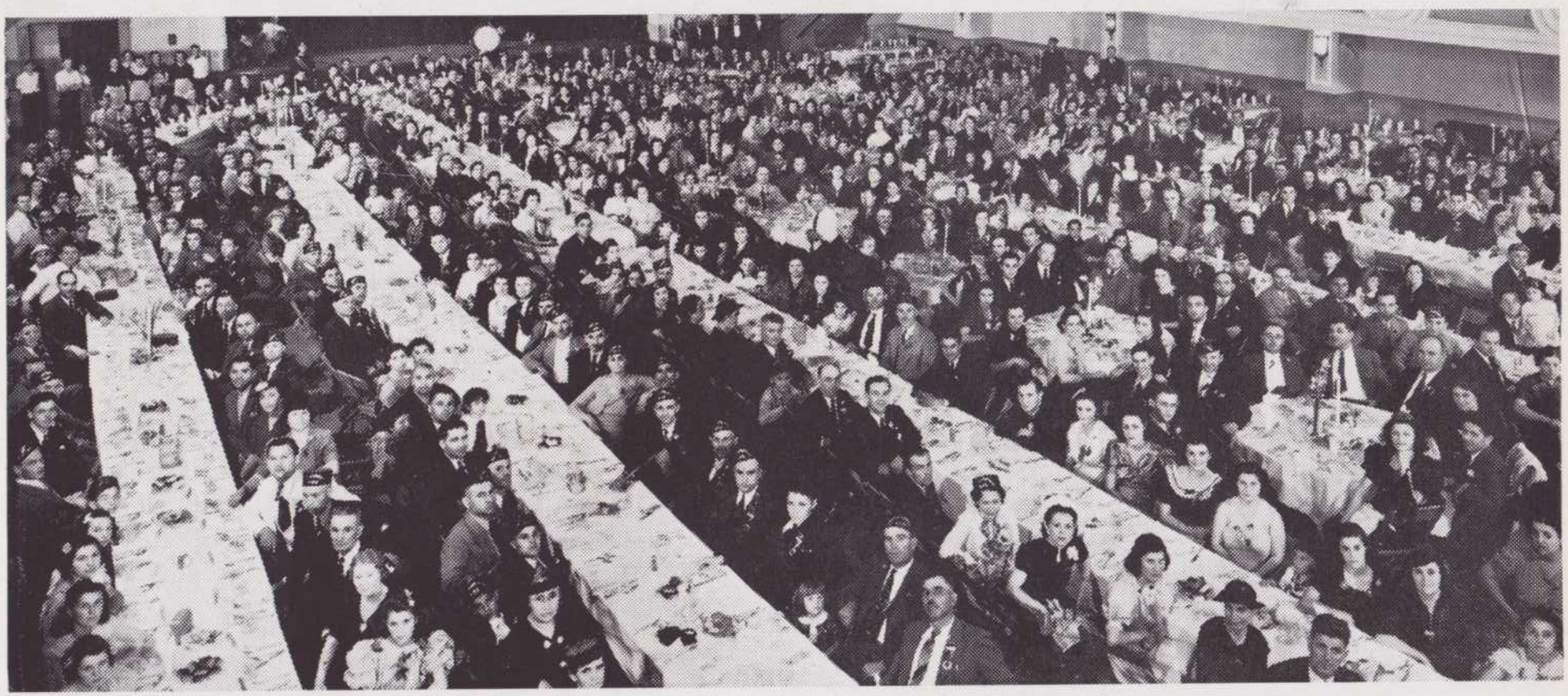

ЕДНО СВИДЕТЕЛСТВО ЗА РОДОЛЮБИЕТО НА МАКЕДОНСКИТѢ БЪЛГАРИ ВЪ АМЕРИКА

Горната снимка представлява само една малка часть отъ нашитѣ сънародници въ Америка и Канада, присѫтствували на величествения банкетъ, устроенъ отъ МПО «Йорданъ Гюрковъ» въ гр. Лаквана, Н. Й., въ честь на гоститѣ и делегатитѣ, които посетиха 17-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Бъфало, Ню-Йоркъ, на 4, 5, 6 и 7 септември 1938 година. Нѣкои отъ нашитѣ сънародници, за да могатъ да присѫтствуватъ на конгреса въ Бъфало, Н. Й., и за да вематъ участие въ величествената конгресна манифестация, която предшествуваше неговото откриване, трѣбваше да изминатъ повече отъ 2,500 мили.

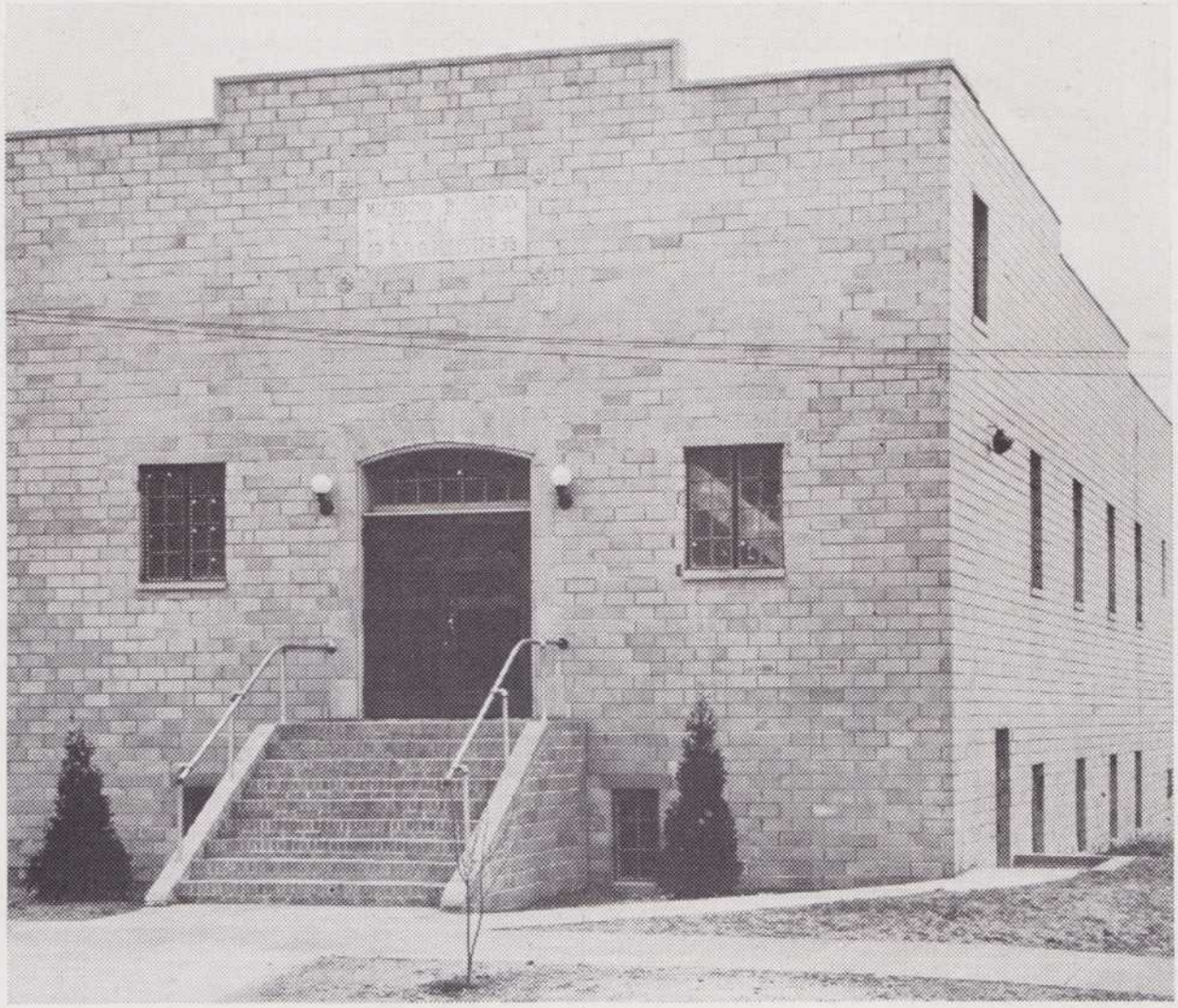

Горната снимка: — Македонобългарскиятъ народенъ домъ въ гр. Акронъ, Охайо, собственость на Македонската политическа организация «Пелистеръ». Домътъ бѣ осветенъ презъ месецъ май 1939 година. Голѣмиятъ театраленъ салонъ може да побере надъ 400 души. Залата за банкети се намира на първия етажъ.

Снимката въ лѣво: — Македонскиятъ народенъ домъ въ градъ Йънгстаунъ, Охайо, собственость на Македонската политическа организация «Тодоръ Александровъ». Домътъ бѣ напълно изплатенъ презъ м. октомврий 1939 година.

МАКЕДОНСКАТА ЕМИГРАЦИЯ ВЪ АВСТРАЛИЯ

Кратки бележки за Македонскитѣ политически организации въ Мелбърнъ и Шепъртонъ*

Като първоначална година за идване на македонска емиграция въ Австралия може да се счита 1922 година. Отъ тогава насамъ започнаха да идватъ тукъ по-голѣми групи македонци, главно поради тежкитѣ условия на животъ, които настжпиха въ поробената ни и скжпа родина — Македония. Македонската емиграция тукъ нарастна за нѣколко години и сега трѣбва да имаме нѣколко хиляди души.

Поради факта, че нашата емиграция е още млада тукъ, затова тя не е още напълно установена и събрана въ градоветѣ. Мнозина сж пръснати изъ различни градове и по фарми, кждето си изкарватъ прехраната. Все пакъ изъ нѣколко градове имаме компактни маси македонски емигранти. Напоследъкъ нѣкои изтеглиха и фамилиитѣ си отъ Македония и заживѣха семеенъ животъ. Заедно съ това онѣзи, които сж могли да спестятъ малко пари, сж отворили свои бизнеси, закупили сж свои фарми, или градини. Македонскитѣ емигранти живѣятъ за сега главно въ слѣднитѣ градове:

Западна Австралия — градъ Пертъ — Въ този градъ живѣе доста будна македонска колония. Освенъ ергенитѣ има и доста фамилиарни. Болшинството сж отъ Костурско и Леринско. Мнозина отъ тѣхъ сж работници, но има и бизнесмени. Централното мѣсто, кждето обикновено се събиратъ македонцитѣ, се нарича «Маседониянъ Хомъ». Нѣколко мини вънъ отъ града въ мѣстностьта «Ванеру» има доста градинари. Нѣкои отъ тѣхъ дори сж собственици на градини, които обработватъ.

Градъ Бриджтаунъ — Въ този градъ има доста македонски емигранти, които работятъ изъ овощнитѣ градини. Други работятъ изъ горитѣ, за траверси, а нѣкои притежаватъ свои фарми, отъ които се прехранватъ. Болшинството отъ македонцитѣ тукъ сж отъ Леринско и Битолско. Изъ прочутото житно поле «Мура» работятъ костурчани и главно отъ село Кономлади.

Южна Австралия — главенъ градъ Аделайдъ — Тукъ не живѣятъ много македонци. Обаче, въ Бракинъ Хилъ живѣятъ доста наши братя, които работятъ като миньори изъ богатитѣ златни и сребърни мини въ областьта. Нѣкои сж закупили собствени мѣста.

Щата Виктория — градъ Мелбърнъ — Изъ цѣлиятъ щатъ живѣятъ доста македонци, които работятъ по фармитѣ, или пъкъ сж наели фарми, за да ги обработватъ сами. Имаме фамилиарни, но и доста бекяри. Нѣкои се занимаватъ съ скотовъдство. Въ гр. Мелбурнъ живѣятъ доста македонци. Нѣкои отъ тѣхъ сж работници, а други иматъ свои бизнеси. Повечето сж членове на мѣстната МПО «Т. Александровъ», при която наскоро може да се образуватъ женска и младежка секции. Има македонски клубъ, кждето се събиратъ членоветѣ на организацията и тѣхнитѣ симпатизатори. Съдържательтъ на мѣстото е г. Атанасъ Наумовъ отъ с. Нередъ, Леринско.

Градъ Шепартонъ, щатъ Виктория — Въ този градъ живѣятъ сжщо доста македонци. Всички почти сж организирани въ мѣстната МПО «Владо Черноземски» и сж активни членове. Повечето сж работници. Нѣкои притежаватъ собствени кжщи и градини за обработване. Повечето сж отъ Леринско.

Градъ Сидней, Нортъ Саутъ Уелсъ — Въ този градъ има малко македонци. Обаче въ индустриалния градъ Ню Кястълъ има повече. Почти всички работятъ въ лѣярнитѣ фабрики на града и сж доста добре въ материално отношение.

Куинслендъ, Бризбейнъ — Тукъ македонци тѣ се занимаватъ главно съ обработване на памука и захарна тръстика.

Това сж главнитѣ мѣста, кждето живѣятъ македонцитѣ въ Австралия. Има доста, както казахме, които сж пръснати изъ фарми и други градове поединично. Общо взето нашата емиграция, която изпита на плещитѣ си терора на новото робство въ Македония, е съ будно национално съзнание. Въ грамадното си болшинство нашата емиграция живо се интересува отъ македонското освободително движение. Вестникъ «Македонска Трибуна» се получава на много мѣста и онѣзи, които не го получаватъ, го четатъ съ живъ интересъ отъ други, които го получаватъ, защото тамъ виждатъ достойната защита на Македония. Въ борбата се следва политиката на МПО и ние съ гордость четемъ проявитѣ на МПО въ Северна Америка.

*) По сведения отъ нашия родолюбивъ сънародникъ г. Хр. К. Аврамовъ, живущъ въ гр. Мафра, Виктория, Австралия

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ТАТКОВИНА“ ГР. ДИТРОИТЪ, МИЧИГАНЪ

Презъ месецитѣ май-юний на 1922 г. една група наши добри родолюбци правятъ опитъ да създадатъ македонско дружество, братство или организация. Начело на тия родолюбци били г. г. Андрей Костовъ и А. Филиповъ. Г-нъ Костовъ написалъ поканитѣ за първото организационно събрание, станало по това време въ едно отъ кафенетата на Мичиганъ Авеню. Но една малка и нахална група социалисти се опитали да разтурятъ събранието и да отчаятъ дошлитѣ сънародници. Събранието било ржководено отъ г. А. Костовъ, който поканилъ всички присѫтствуващи да се изкажатъ дали биха пожелали да създадатъ една родолюбива македонска организация, която да покани г. Ср. п. Петровъ, тогава той е билъ въ Щатитѣ, за да изнесе публично събрание. Всички се съгласили, еселпиститѣ били принудени да млъкнатъ. Избрана била временна комисия, въ която влѣзли: Андрей Костовъ, Анастасъ Филиповъ, Хр. Спировъ, Симо Балковъ, Тамъ Папасъ, Ламбро Никовъ (покойникъ), Лазаръ Кочовъ (сѫщо покойникъ) и др. Наскоро следъ това пристигналъ въ Дитроитъ г. Ср. п. Петровъ. Събранието пакъ станало въ една зала на Мичиганъ Ав. и говорители на това събрание били Ср. п. Петровъ и Ил. Григоровъ. Имало е около 250 души слушатели. На това събрание една група радикални правятъ опитъ пакъ да го разтурятъ, но безуспѣшно. Събранието завършило своята работа и се избрало редовно настоятелство съ записани 50 души членове на новооснованото Македонско благотворително братство «Татковина». Отъ тогава до днесъ организацията съществува съ една похвална дейность, която остави дълбоки следи въ живота на емиграцията ни въ Дитроитъ.

Група членове и членки на М. П. О. «Татковина», фотографирани следъ отпускъ на народната ни църква въ Дитроитъ

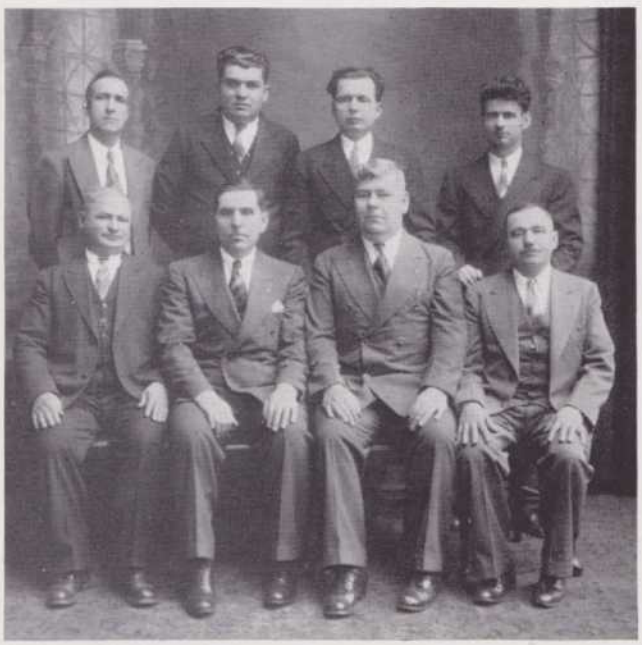

Настоятелството на М. П. О. «Татковина»

Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): А. Филиповъ (подпредседатель), П. Георгиевъ (председатель), А. Илиевъ (членъ на Ц. К. на МПО), А. Костовъ (съветникъ); правитѣ: Ф. Михайловъ (чл. на увеселителната комисия), М. Христовъ (касиеръ), Сп. Богатиновъ (секретарь) и Илия Димовъ (чл. на увеселителната комисия)

МПО «Татковина», следъ като влѣзна въ съюза, изнесе два конгреси въ нашия градъ. Подъ ней-

ното знаме понастоящемъ сѫ обединени всички искрени родолюбци въ Дитроитъ. Една отъ главнитѣ просвѣтни задачи на МПО «Татковина» е била да научи децата на своитѣ членове и симпатизатори на българско четмо и писмо. За тази цель презъ разнитѣ години въ разни квартали на Дитроитъ въ продължение на 12 години е имало български училища, издържани изключително съ срѣдствата на организацията, а презъ последнитѣ нѣколко години подпомагала е съ парични срѣдства и църковната ни община «Св. Климентъ Охридски». Числото на децата, които сѫ посещавали тия училища се е движело между 30-100 ученици. Първа учителка е била г-жа Веска Николова, сега членка на «Братя Миладинови» въ гр. Лосъ Анджелесъ, Калифорния. Презъ разнитѣ годиаи учители сѫ били: госпожитѣ Василка Безова, Евредика Богатинова, Наталия Тошева, Люба Иванова и господата Илия Григоровъ, свещ. Г. Николовъ и Ал. Димитровъ.

МПО «Татковина» е развила презъ своето 20 годишно сѫществуване блестяща културна дейность, изнесени сѫ много сказки, представени редица пиеси и драми, като любителитѣ артисти сѫ показали голѣмо дарование и способности. Заемаща едно отъ първитѣ мѣста въ нашия съюзъ, тя е държала будно националното съзнансе на емиграцията ни въ Дитроитъ и е държала високо знамето на нашата поробена Родина. МПО «Татковина» проявява най-сериозни грижи и за развитието на църковното ни дѣло, подпомагала го е морално и материално. Винаги е държала за дисциплината, единството и авторитета на нашето дѣло, подържала е и изпълнявала всички наредби на Ц. К.

МЛАДЕЖКАТА СЕКЦИЯ ПРИ М. П. О. «ТАТКОВИНА» ВЪ ГР. ДИТРОИТЪ

Една часть отъ членоветѣ и членкитѣ на младежката секция при МПО «Татковина»

Младежката секция при МПО «Татковина» е основана презъ 1933 год., възобновена презъ 1937 год. Секцията е развила доста добра дейность. Въ настоящия моментъ организацията полага голѣми усилия за нейното разширение и за нейното заякчаване.

ЖЕНСКАТА СЕКЦИЯ ПРИ М. П. О. «ТАТКОВИНА» ВЪ ГРАДЪ ДИТРОИТЪ

Една часть отъ членкитѣ на женската секция при М. П. О. «Татковина», фотографирани въ клуба на организацията

Женската секция при МПО «Татковина» се е организирала презъ 1927 год. Отъ тогава насамъ секцията непрекжснато развива своята дейность и винаги е въ помощь на организацията. Много отъ нейнитѣ членки взиматъ участие въ любителската театрална трупа при организацията. Сжщо така тѣ подпомагатъ и културно-просвѣтната дейность на М. П. О. «Татковина».

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ

„СИМЕОНЪ ЕВТИМОВЪ"

ГР. РОЧЕСТЕРЪ, Н. Й.

Македонската политическа организация «Симеонъ Евтимовъ» въ гр. Рочестеръ, Н. Й., е основана на 11 октомврий 1933 год. Учредителното събрание, което се състояло въ дома на г. Иванъ Трайковъ, отъ с. Горничево, Леринско, е било свикано по инициативата на нашия сънародникъ Василъ Костовъ. Първото настоятелство на МПО «Симеонъ Евтимовъ» е имало следния съставъ: Василъ Костовъ — председатель, Иванъ Г. Трайковъ — подпредседатель, Леонъ Н. Манчевъ — секретарь и Илия Г. Гаговъ — касиеръ. Кръстникъ на организацията бѣ г. Танасъ Лютевъ. Кумъ на знамето, което се освети презъ май 1935 год., бѣ г-нъ Илия Гаговъ.

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ПРАВДА“ ГР. ТОРОНТО, КАНАДА

Македонската политическа организация «Правда» въ гр. Торонто, Канада, е основана презъ 1922 год. На 14 май сжщата година въ залата на хотелъ «Булъ хедъ» била свикана съвещателна конференция, на която присжтствувалъ и г. Сребренъ п. Петровъ. На тая конференция било решено да се проагитира идеята за организирането на родолюбивата македонска емиграция въ Торонто. За тая цель на 1 юлий с. г. въ църковната зала било устроено успѣшно публично събрание, на което е говорилъ г. Сребренъ п. Петровъ. Следъ неговата речь присжтствуващитѣ решили да основатъ македонско братство, което било именувано «Правда». Подиръ два месеци начело на братството застаналъ покойниятъ родолюбецъ Лямбо Тенекевъ. Последниятъ наскоро следъ това е успѣлъ, благодарение на рѣдкитѣ му обществени добродетели, да издигне авторитета на братството и да увеличи членството му.

На следната година братсвото въ Торонто е взело участие (съ два делегати) въ втория редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Индианаполисъ, Инд. Отъ тогава насамъ организацията ни въ Торонто редовно е участвувала въ всички годишни конгреси на нашия мощенъ съюзъ.

Организираното македонско общество въ гр. Торонто било винаги бодро и будно на своя постъ. Членството на МПО «Правда» е дало блѣстящи доказателства за искрена преданость къмъ народното дѣло.

Презъ 1927 год. МПО «Правда» разширя кржга на своята енергична културно-просвѣтна активность. Тогава бѣ основана и женската секция. Сжщата година бѣ взето решението за постройка на народенъ домъ. За осжществяването на тая инициатива, преди всичко, се грижеше членството на организацията и църк. настоятелство.

Презъ 1929 година организацията ни въ Торонто изнесе съ успѣхъ 8-ия редовенъ конгресъ на МПО. Подиръ нѣколко години настжпи голѣмата стопанска криза, обаче, МПО «Правда» бѣ непрекжснато на своя постъ и редовно изпълняваше всички свои задължения къмъ Централния Комитетъ и вестника.

Членството на МПО «Правда», въпрѣки отправянитѣ срещу него атаки отъ страна на нѣколко несъзнателни пораженци, винаги е имало ясна представа относно всички проблеми, засѣгащи интереситѣ на македонското освободително движение. Нашитѣ родолюбиви братя и сестри въ Торонто държатъ високо знамето на Македония.

Високото родолюбиво съзнание на достойната ни емиграция въ Торонто, сплотена подъ свѣтлото знаме на МПО, бѣ манифестирана по единъ величественъ начинъ презъ 1936 год. чрезъ 15-ия ни редовенъ конгресъ, който се състоя въ гр. Торонто. (Вижъ снимката на стр. 243).

Македонската политическа организация «Правда» — членка на нашия мощенъ съюзъ — е една отъ здравитѣ опори на народнитѣ ни идеали. Тя е устроила множество сказки, вечеринки, литературно-музикални забави, а пъкъ театралната й трупа (най-добрата ни любителска театрална трупа въ Америка) е изнесла съ голѣмъ успѣхъ множество пиеси. Културно-просвѣтната дейность, развивана отъ МПО «Правда» винаги е била подкрепявана отъ църковната ни община въ Торонто.

Настоятелството на МПО «Правда» полага голѣми грижи и за родолюбивото възпитание на нашата младежь. За тая цель бѣ основана при организацията и младежка секция, която отъ редъ години насамъ развива една похвална народополезна дейность.

Група членки на женската секция при МПО «Правда», фотографирани предъ Македоно-българската православна църква въ Торонто

МАКЕДОНСКА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ «БИСТРИЦА» — СИНСИНАТИ, О.

Македонската политическа организация «Бистрица» въ гр. Синсинати, Охайо, е основана презъ 1928 год. по инициативата на нашитѣ родолюбиви сънародници Ср. Янковъ и Хр. Чачовъ. Отъ тогава до днесъ МПО «Бистрица» развива неуморна дейность въ името на светото ни народно дѣло.

При организацията ни въ Синсинати отъ 1935 год. насамъ съществува българско народно училище.

Горната снимка представлява любителската театрална трупа при МПО «Бистрица», която е изнесла съ голѣмъ успѣхъ «Кървавата македонска сватба».

Долната снимка представлява моментъ отъ занятията въ Българското народно училище при МПО «Бистрица».

Група членове и членки на младежката секция при Македонската политическа организация «Костуръ» въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана

На горната снимка личатъ часть отъ членоветѣ и членкитѣ на младежката секция при Македонската политическа организация «Пелистеръ» въ градъ Акронъ, Охайо

Часть отъ членоветѣ и членкитѣ на младежката секция при Македонската политическа организация «Даме Груевъ» въ Индианаполисъ, Инд.

Ученици и ученички на българското народно училище въ гр. Торонто, Канада. Въ срѣдата личи ржководителтъ на училището отецъ Василъ Михайловъ, достойниятъ духовенъ пастиръ на емиграцията ни въ Торонто

М. П. О. „ТОДОРЪ АЛЕКСАНДРОВЪ“ ВЪ ГР. ЙЪНГСТАУНЪ, ОХЙО

Въ гр. Йънгстаунъ, Охайо, и околноститѣ му (Кембълъ, Стродересъ, Джирардъ и др.) живѣятъ около 400 души наши сънародници. Огромното болшинство отъ тѣхъ сж родомъ отъ Прилепско, Паланечко, Битолско, Преспанско и Лринско. Колонията ни въ Йънгстаунъ и околноститѣ (Махонингъ вали) къмъ 1928 година наброяваше около 800 души. Обаче, вследствие на настжпилата стопанска криза презъ 1930 година, мнозина отъ нашитѣ сънародници, живущи въ тоя край, бѣха принудени да се изселятъ и да търсятъ поминъкъ на други мѣста.

Македоно-българската колония въ гр. Йънгстаунъ и околноститѣ му е здраво сплотена подъ знамето на Македонската политическа организация «Тодоръ Александровъ». Преди учредяването на нашия Съюзъ, въ Йънгстаунъ сжществуваше Македоно-българско братство «Прилепъ». Последното бѣ разтурено (по-право казано, реорганизирано) презъ 1923 година, когато бѣха турени основитѣ на МПО «Тодоръ Александровъ». Членоветѣ и членкитѣ на Македоно-българското братство «Прилепъ» съ пълно единодушие решиха да приобщатъ своитѣ усилия къмъ съюза на родолюбивитѣ македонски дружества въ Америка. И така, бившето Македоно-българско братство въ Йънгстаунъ продължи своя животъ като Македонска политическа организация, която презъ 1924 година избра за свой патронъ безсмъртния македонски водитель Тодоръ Александровъ.

Организацията ни въ Йънгстаунъ заслужено може да се гордѣе съ една полезотворна и смислена родолюбива активность. Членството на МПО «Тодоръ Александровъ» винаги е подкрепвало съ щедри парични дарения народното ни дѣло, винаги било изправно предъ Централния Комитетъ на МПО и непрекжснато е изпълнявало всички повеления на съюзния уставъ. МПО «Т. Александровъ» събра и изпрати въ България н а д ъ 1,000 долари — помощь на македонскитѣ бѣжанци и пострадалитѣ ни сънародници отъ землетресенията въ България.

Презъ 1936 година организацията ни въ Йънгстаунъ успѣ да реализира единъ отъ мечтитѣ си, а именно — да издигне Македонски народенъ домъ. Зградата и инвентарътъ на красивия народенъ домъ, собственость на МПО «Тод. Александровъ» костуватъ около п е т ь хиляди долари. Зданието и инвентарътъ бѣха напълно изплатени на 9 октомврий 1939 г.

Македонската политическа организация изнесе съ успѣхъ два отъ годишнитѣ конгреси на МПО — деветия и осемнадесетия. Организацията ни въ гр. Йънгстаунъ положи голѣми грижи за организирането и успѣшното изнасяне на първия Македоно-хърватски съборъ въ Америка, състоялъ се презъ 1934 година.

Благодарение на постоянната бдителность на МПО «Тод. Александровъ», всички лѣвичарски агитатори (нашитѣ явлъшъ комунисти), които сж посещавали Йънгстаунъ съ цель, за да свиятъ гнѣздо между нашата родолюбива и достойна емиграция въ тоя градъ, не можаха да отклонятъ отъ пжтя на родолюбието нито единъ отъ

Часть отъ членоветѣ и членкитѣ на МПО «Тодоръ Александровъ» въ гр. Йънгстаунъ, Охайо, фотографирани въ Македонския народ. домъ, следъ заупокойката за Владо Черноземски, отслужена въ окт. 1938 г.

сънателнитѣ наши сънародници. Усилията на пораженцитѣ, които сж посещавали Йънгстаунъ, винаги сж завършвали съ позорно фиаско.

При Македонската политическа организация «Тодоръ Александровъ» сжществуватъ две секции — женската и младежката. Последнитѣ неуморно и ентусиазирано работятъ за преуспѣването на народното ни дѣло и за напредъка на организираното македонско общество въ гр. Йънгстаунъ. Членоветѣ и членкитѣ на Македонската политическа организация «Тодоръ Александровъ» сж организирани въ Македоно-българска православна църковна община. Енорията ни въ Йънгстаунъ е обслужвана временно отъ нашитѣ добри свещеници въ Дитроитъ и Торонто — благоговѣйнитѣ отци Георги Николовъ и Василъ Д. Михайловъ.

—o—

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „МАРА БУНЕВА" ВЪ ГР. ЕЛВУДЪ СИТИ, ПЕН.

Въ Елвудъ Сити, живописенъ градъ въ щата Пенсилвания, понастоящемъ живѣятъ около 50 души македонски емигранти. По-голѣмата часть отъ тѣхъ (27 души) сж родомъ отъ Ресенско, а останалитѣ — отъ влашкото село Г о п е ш ъ. Всички македонски българи въ Елвудъ Сити членуватъ въ Македонската политическа организация «Мара Бунева», основана презъ месецъ августъ, 1934 година, а останалитѣ наши емигранти сж нейни симпатизатори.

Презъ 1926 година въ Елвудъ Сити имахме по-голѣма колония (съ около 150 души ресенчани), обаче, подиръ 1929 година тѣ започнаха да се изселватъ.

Сегашното настоятелство на Македонската политическа организация «Мара Бунева» има следния съставъ: председатель — Димитъръ Симовъ, касиеръ — Георги Наумовъ и секретарка — Васка Хр. Нонева; контролна комисия: Н. Гошевъ, М. Босилковъ и Г. Станковъ.

Понастоящемъ въ Елвудъ Сити, Пен., имаме модерна македонска фурна, фабрика за сода и гезолинъ стейшънъ.

Родолюбивитѣ македонски емигранти въ градъ Елвудъ Сити, Пен., членове и членки на Македонската политическа организация «Мара Бунева», винаги сж били предани на народното дѣло.

—o—

Дето царува правда, оржжията ставатъ безполезни.

А м н о

Нищо не струва онзи, който не е полезенъ никому.

Д е к а р т ъ

Свободата значи право да вършишъ всичко що не накърнява правата на другитѣ.

Т ю р г о

За доблестното сърдце нѣма нищо невъзможно.

Ж а к ъ К ь о р ъ

Всѣка сила е направена отъ търпение и време.

Б а л з а к ъ

Миналото е като ламба, поставена при входа на бждещето, за да разпръсва мрака, който го обкржжва.

Л а м н е

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦЯ „ПРИЛЕПЪ“ ВЪ ГР. СТИЛТОНЪ, ПЕН.

Македонската политическа организация въ гр. Стилтонъ, Пен., известна първоначално съ името: **Македонско братство «Прилепъ»,** е основана на 6 ноември 1921 година. На учредителното събрание, което било масово посетено отъ нашитѣ родолюбиви сънародници въ гр. Стилтонъ, се записали 30 души членове. Една отъ първитѣ грижи на избраното подиръ две седмици организационно настоятелство била: да влѣзе въ писменъ контактъ съ всички патриотични македонски дружества въ Америка и съ Изпълнителния Комитетъ на Македонскитѣ благотворителни братства въ България.

Македонското братство въ Стилтонъ е участвувало съ редовенъ делегатъ въ учредителния конгресъ на М. П. О.

Огромната часть отъ членоветѣ на организацията ни въ гр. Стилтонъ произхождатъ отъ гр. Прилепъ. Оставайки вѣрни на великото минало на своя роденъ градъ, нашитѣ будни и родолюбиви сънародници въ гр. Стилтонъ, Пен., пазятъ съ честь и достойнство интереситѣ на македонското освободително движение. Тѣ успѣха да запазятъ родната ни църква въ Стилтонъ отъ нѣколко нечестиви посегателства.

Винаги дисциплинирани и единни, нашитѣ родолюбиви братя и сестри въ Стилтонъ, Пен. — членове и членки на М. П. О. «Прилепъ» — сж заемали едно отъ челнитѣ мѣста въ съюзнитѣ редици.

Презъ 1926 година организацията ни въ гр. Стилтонъ изнесе съ успѣхъ 5-ия редовенъ конгресъ на М. П. О.

Една часть отъ македонскитѣ родолюбци въ Стилтонъ, Пен., членове на МПО «Прилепъ», фотографирани следъ заупокойката за падналитѣ илинденци, отслужена презъ м. августъ 1938 г. отъ покойния началникъ на Бълг. църковна мисия въ Америка, незабравимиятъ протопрезвитеръ Д-ръ Кр. Ценовъ

—o—

ГОРДОСТЬТА НА МАКЕДОНСКИТѢ РОДОЛЮБЦИ ВЪ ГР. СТИЛТОНЪ, ПА.

Имотътъ на македонскитѣ родолюбци въ Стилтонъ, Па., съ който тѣ справедливо могатъ да се гордѣятъ. Първото здание е Народниятъ домъ, въ срѣдата е църквата «Св. Благовещение», а кжщата до нея (въ дѣсно) е собственость на Македонската политическа организация «Прилепъ»

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ПИРИНЪ“ ГР. ДЕЙТОНЪ, ОХАЙО

Македонското братство въ Дейтонъ, Охайо, основано на 1 мартъ 1922 година, отъ 1929 год. насамъ е известно подъ името: Македонска политическа организация «Пиринъ». Учредителното събрание е станало въ дома на г. Д. Ив. Цалибановъ, отъ с. Зелениче.

На първия конгресъ на Македонскитѣ политически организации МПО «Пиринъ» е била представена отъ своя делегатъ г. Петъръ Досевъ.

Презъ 1927 година при МПО «Пиринъ» бѣ образувана женска секция, а презъ 1937 година бѣ открито българско народно училище. Знамето на МПО «Пиринъ» бѣ осветено презъ 1928 г.

Нашата малобройна, но родолюбива колония въ гр. Дейтонъ, Охайо, винаги е била будна на своя постъ. Членството на МПО «Пиринъ» изпълнява своя дългъ къмъ Дѣлото съ най-голѣма добросъвестность.

Група членки на младежката секция при М. П. О. «Пиринъ» въ гр. Дейтонъ, Охайо

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „КОСТУРЪ“ ВЪ ГР. ФОРТЪ УЕЙНЪ, ИНДИАНА

Македонската политическа организация «Костуръ» въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана, е основана презъ месецъ ноември 1921 год. Учредителното събрание е станало на 21 ноември.

Огромното болшинство отъ членоветѣ и членкитѣ на М. П. О. «Костуръ» произхождатъ отъ Костурско и то предимно отъ селата въ Пополе колъ (Вишени, Шестево, Българско блаца, Бабчоръ, Тихолища, Черешница и др.). Тѣ се отличаватъ съ високото си родолюбиво съзнание. Членството на организацията ни въ Фортъ Уейнъ, Индиана, брани съ честь и достойнство интереситѣ на народното дѣло.

Македонската политическа организация «Костуръ» взе живо участие при учредяването на нашия мощенъ съюзъ. Първиятъ конгресъ на М. П. О. се състоя въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана, въ началото на месецъ октомврий 1922 година (вижъ стр. 222). Организацията ни въ Фортъ Уейнъ изнесе, сжщо така, и 3-ия и 13-ия конгреси на МПО.

При организацията ни въ Фортъ Уейнъ сжществуватъ женска и младежка секции. (Вижъ снимкитѣ стр. 252 и 259). МПО «Костуръ» е подържала и българско народно училище. Женската секция е основана презъ 1928 г., а младежката — презъ 1929 година.

Членството на МПО «Костуръ» работи неуморно за още по-голѣмото преуспѣване на народното ни дѣло. Между родолюбивитѣ македонски ратници въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., сжществува трогателно братско единомислиие.

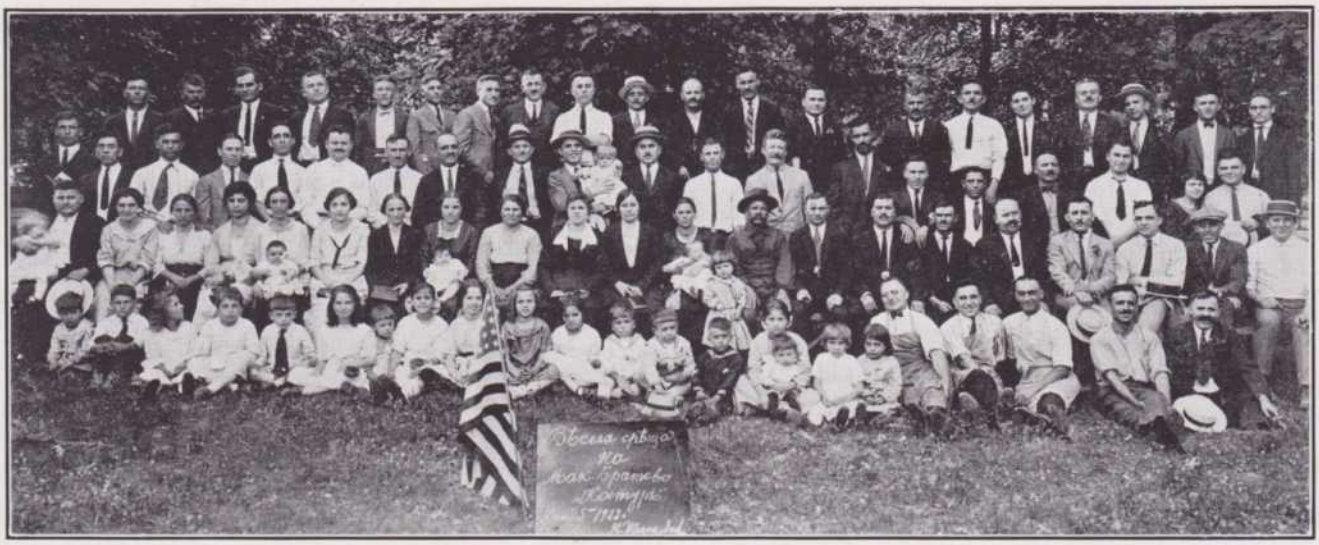

Група членове и членки на Македонската политическа организация «К о с т у р ъ» въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана. Горната фотография е снета по времето на единъ отъ излетитѣ, устроени отъ организацията

—o—

Една часть отъ членкитѣ на женската секция при Македонската политическа организация «Костуръ въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана

Група членки на женската секция при Македонската политическа организация «Вардаръ» въ гр. Кливеландъ, Охайо

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ВАРДАРЪ“ ВЪ ГР. КЛИВЕЛАНДЪ, ОХАЙО

Македонската политическа организация «Вардаръ» въ гр. Кливеландъ, Охайо, бѣ основана преди 14 години (на 10 февруари 1926 година). На учредителното събрание, състояло се въ дома на нашия родолюбивъ сънародникъ г-нъ Никола Парговъ, е говорилъ бившия съюзенъ секретарь г-нъ Йорданъ Чкатровъ. Присѫтствуващитѣ на това събрание единодушно решили да приобщятъ своитѣ сили къмъ тия на организиранитѣ имъ братя и сестри въ Америка.

М. П. О. «Вардаръ» наскоро следъ учреждането й бѣ приета за редовна членка на съюза на Македонскитѣ политически организации. Организацията ни въ Кливеландъ напредна съ бързи крачки и подиръ нѣколко години успѣ да сплоти подъ знамето на народнитѣ ни идеали всички родолюбиви наши съотечественици, живущи въ гр. Кливеландъ, Охайо.

Презъ 1929 година при МПО «Вардаръ» бѣ основана женска секция. Нейнитѣ членки развиватъ една достойна за почить родолюбива дейность.

Знамето на МПО «Вардаръ» бѣ осветено презъ 192 8година.

Презъ 1932 година организацията ни въ гр. Кливеландъ, Охайо, изнесе съ голѣмъ успѣхъ 11-ия редовенъ конгресъ на МПО.

Група членове и членки на М. П. О. «Вардаръ»

Македонскитѣ младежи въ гр. Кливеладъ сѫ организирани въ младежка секция, която — подъ рѫководството на МПО «Вардаъ» — развива похвална родолюбива дейность.

Членоветѣ и членкитѣ на Македонската политическа организация «Вардаръ» въ градъ Кливеландъ, Охайо, сѫ били винаги предани на свещената ни народна кауза. И понастоящемъ тѣ изпълняватъ съ честь и достойнство своитѣ задължения къмъ Дѣлото.

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ХРИСТО МАТОВЪ“ ГР. МАСИЛОНЪ, ОХАЙО

Македонската политическа организация «Христо Матовъ» въ гр. Масилонъ, Охайо, е основана на 2 юний 1931 година. На сѫщата дата, по инициативата на група родолюбиви наши сънародници, живущи въ Масилонъ, О., било устроено голѣмо публично събрание, на което говорилъ бившиятъ секретарь на Ц. К. на МПО г. Асенъ Аврамовъ. На това събрание, което станало въ залата, находяща се на 1235 Джексонъ стритъ, Саутъ Уестъ, съ пълно единодушие било решено да се основе македонска политическа организация въ гр. Масилонъ. Новоучредената македонска организация съ пълно единодушие и всрѣдъ акламации била именувана: «Христо Матовъ». МПО «Христо Матовъ» веднага е била приета за редовна членка на нашия мощенъ съюзъ. Нейното организационно знаме бѣ осветено на 10 май 1936 год. отъ покойния и незабравимъ началникъ на българската църковна мисия въ Америка, протопрезвитеръ Д-ръ Кръстьо Ценовъ.

Подъ знамето на МПО «Христо Матовъ» сѫ организирани почти всички наши родолюбиви сънародници, живущи въ гр. Масилонъ, Охайо. По-голѣмата часть отъ нашитѣ сънародници въ Масилонъ сѫ родомъ отъ Преспанско, Леринско, Ресенско и Костурско. Тѣ сѫ били винаги предани на народнитѣ идеали. Тѣ се отличаватъ и съ високо съзнание за дисциплина и единство.

Група членове и членки на организацията «Христо Матовъ»

—o—

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „БОРИСЪ САРАФОВЪ“ ГР. КЕНТОНЪ, ОХАЙО

Нашитѣ родолюбиви сънародници въ гр. Кентонъ, Охайо, се организираха подъ свѣтлото знаме на МПО на 21 ноември 1923 година. На сѫщата дата, по инициативата на една група достойни наши сънародници, било свикано публично събрание въ заведението на братя Пешеви. Събранието било отлично посетено. Следъ кратки разисквания всички присѫтствуващи на това събрание съ пълно единодушие решили да основатъ македонска политическа организация въ Кентонъ. За патронъ на новоучредената макед. организация билъ избранъ легендарниятъ македонски революционеръ Борисъ Сарафовъ. МПО «Борисъ Сарафовъ» веднага е направила постѫпки предъ Централния Комитетъ на МПО за приемането ѝ за членка на нашия мощенъ съюзъ.

Организацията ни въ Кентонъ винаги и своевременно е изпълнявала всички нареждания на Централния Комитетъ. Нейното членство се отличава съ високо родолюбиво съзнание. Организацията ни въ Кентонъ се ползува съ искрени симпатии между просвѣтенитѣ американски срѣди въ града. Огромното болшинство отъ нашитѣ емигранти въ Кентонъ сѫ здраво сплотени подъ свѣтлото знаме на МПО «Борисъ Сарафовъ».

Група членове и членки на Македонската политическа организация «Борисъ Сарафовъ»

Децата на нашитѣ родолюбиви сънародници въ Кентонъ въ кѫщи говорятъ предимно на български езикъ. По-голѣмата часть отъ македонскитѣ емигранти въ Кентонъ, чиито брой (съ децата) възлиза на около 200 души, сѫ родомъ отъ югозападна Македония.

При организацията ни въ Кентонъ има женска и младежка секции.

—o—

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ «АРГИРЪ МАНАСИЕВЪ» — АЛБАНИ, Н. Й.

Аргиръ Манасиевъ, бележитъ македонски войвода, патронъ на Македонската политическа организация въ Албани

Македонската политическа организация «Аргиръ Манасиевъ» въ гр. Албани, Н. Й., бѣ основана на 30 януарий 1938 г. На учредителното събрание говори съюзниятъ секретарь г. П. Ацевъ.

Болшинството отъ членоветѣ на нашата малка колония въ Албани сѫ родомъ отъ Гевгелийско. Почти всички членуватъ въ МПО «Аргиръ Манасиевъ».

Група членове и членки на МПО «А. Манасиевъ»

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „БАЛКАНСКИ МИРЪ“ ГР. ЛЕНСИНГЪ, МИЧИГАНЪ

Родолюбивитѣ македонски емигранти, живущи въ гр. Ленсингъ, столицата на щата Мичиганъ, сѫ здраво сплотени подъ знамето на Македонската политическа организация «Балкански миръ».

Нашата колония въ градъ Ленсингъ не е многобройна, обаче, въпрѣки това, будното и съзнателно членство на М. П. О. «Балкански миръ» (основана презъ 1923 година) непрекѫснато е развивало народополезна дейность.

Презъ 1939 година при организацията въ гр. Ленсингъ, Мичиганъ, бѣ основана и младежка секция съ около 15 души членове и членки.

Членството на М. П. О. «Балкански миръ», което изпълнява най-добросъвѣстно разпоредбитѣ на съюзната управа, винаги е защищавало свещенитѣ интереси на Македония.

Организацията ни въ Ленсингъ, Мич., е участвувала съ делегати въ всички конгреси на М. П. О.

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦЯ „БАЩИНЪ КРАЙ“ ГРАНИТЪ СИТИ, ИЛ.

Родолюбивитѣ македонски емигранти въ гр. Гранитъ Сити, Ил. (нашата най-стара колония въ Америка) сѫ здраво сплотени подъ знамето на МПО «Бащинъ край» — една отъ крепкитѣ опори на Съюза на македонскитѣ политически организации. Организацията ни въ Гранитъ Сити, Ил. бѣ основана презъ 1924 год. На учредителното събрание е говорилъ бившиятъ съюзенъ секретарь г. Йорданъ Чкатровъ. За едно кратко време МПО «Бащинъ край» успѣ да сплоти подъ хоржгвата на свещенитѣ ни народни идеали родолюбивитѣ македонски емигранти, живущи въ Гранитъ Сити и околнитѣ градове (Алтонъ, Мадисонъ и др. мѣста). Членството на нашата организация въ Гранитъ Сити, рѫководено отъ съзнателни и мѫдри родолюбци, е пазело, пази и понастоящемъ интереситѣ на македонското освободително движение. МПО «Бащинъ край» и женската екция при нея (основана презъ 1933 год.) неуморно работятъ за осѫществяването на великата цель, въ името на която сме се организирали, а именно — Свободна и Независима Македония. Знамето на МПО «Бащинъ край», символизиращо тоя идеалъ, бѣ осветено презъ 1929 год.

Група членове и членки на МПО «Бащинъ край» въ Гранитъ Сити, Ил.

Театралната трупа при МПО «Бащинъ край», която е изнесла съ успѣхъ много пиеси и «Кървавата македонска сватба»

съ следнитѣ действуващи лица: Дѣдо Кузманъ — К. Михайловъ, баба Кузманица — Мери Гещакова, Траянъ — Д. Евтимовъ, Траяница — Недѣлка Чукалева, Цвѣта — Марийка Нацлева, Спасе — А. Стояновъ, Богданица — Томия Киркова, Дуко — П. Чукалевъ, ходжата — Ив. Нацлевъ, Османъ бегъ — Т. Силяновъ, валията — Ив. Кирковъ, секретарьтъ — Д. Чукалевъ, потурченитѣ християнки: — М. Василева и Ревека Палчева; турци: — К. Василевъ и М. Маткаровъ; консули: — К. Палчевъ и Л. Пашовъ; нункото — А. Палчевъ, нунката — Ц. Михайлова, свакята — Т. Силянова; децата: — Нора Бутева, В. Евтимовъ, Д. Евтимова, суфльоръ — К. Ивановъ.

МЛАДЕЖКАТА СЕКЦИЯ ПРИ М. П. О. «НЕЗАВИСИМОСТЬ» ВЪ ГР. ДУКЕЙНЪ, ПЕН.

Горната снимка — група членове и членки на Младежката секция при Македонската политическа организация въ гр. Дукейнъ, Пен.

Снимката въ лѣво — Спортната група при Младежката секция въ гр. Дукейнъ, Пен.

—o—

МЛАДЕЖКАТА СЕКЦИЯ ПРИ М. П. О. «ПРАВДА» ВЪ ГР. ТОРОНТО, КАНАДА

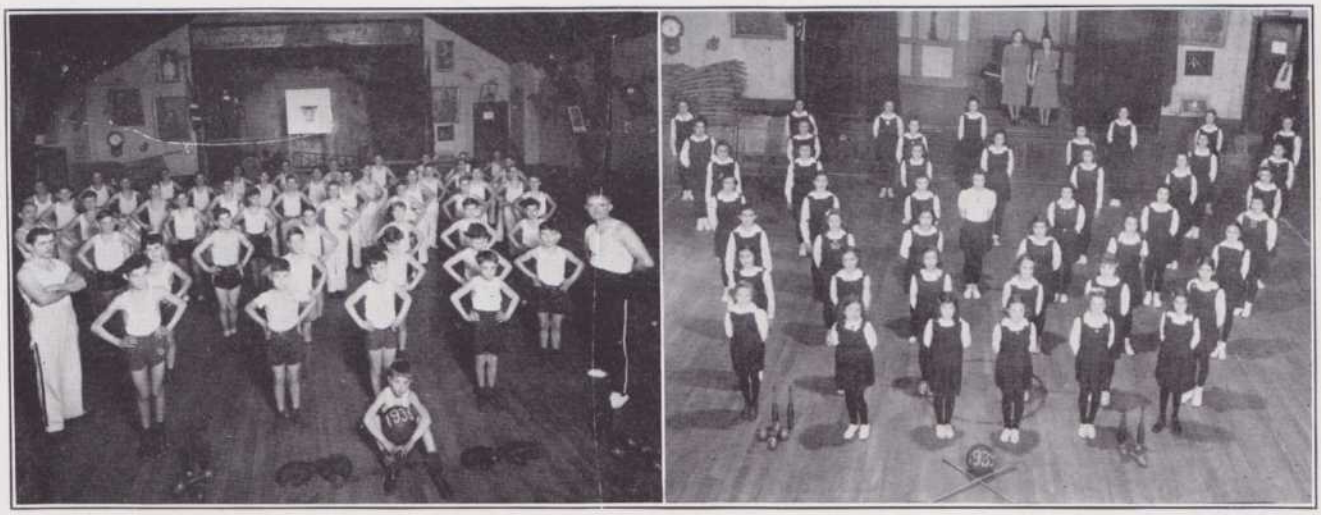

Гимнастическата група на Младежката секция при Македонската политическа организация «Правда» въ гр. Торонто, Канада. Снимкитѣ сж снети въ залата на Македонския народенъ домъ въ гр. Торонто

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „СОЛУНЪ“ ГР. СПРИНГФИЛДЪ, ОХАЙО

Македонската политическа организация «Солунъ» въ градъ Спрингфилдъ, Охайо, е основана на 22 априлъ 1922 година. На учредителното събрание, което се е състояло въ кафенето на нашия съотечественикъ г. Вангелъ Тоневъ, родомъ отъ гр. Воденъ, е говорилъ г. Сребренъ п. Петровъ. Присѫтствуващитѣ на това събрание единодушно решили да се организиратъ въ името на народнитѣ идеали. Основаната тогава организация била наречена «Мѫченикъ», а следъ това била преименувана «Солунъ», което име носи и понастоящемъ.

Знамето на Македонската политическа организация въ Спрингфилдъ бѣ осветено презъ 1928 год. въ гр. Дитроитъ следъ откриването на 7-ия редовенъ конгресъ на МПО.

Нашитѣ родолюбиви съотечественици въ гр. Спрингфилдъ се отличаватъ съ искрена преданость къмъ народнитѣ идеали, а сѫщо така и съ

Група членове и членки на МПО «Солунъ»

МПО «Солунъ» въ едно кратко време успѣ да сплоти подъ своето знаме почти всички родолюбиви македонки и македонци, живущи въ гр. Спрингфилдъ, Охайо. Презъ 1927 год. при организацията ни въ Спрингфилдъ бѣ образувана женска секция.

Членството на МПО «Солунъ» винаги е било будно и бодро на своя постъ. Както въ миналото, а така сѫщо и понастоящемъ, то работи непрестанно въ защита на народнитѣ ни идеали и подържа постоянни връзки както съ мѣстнитѣ американски вестници, а така сѫщо и съ нашитѣ приятели въ Спрингфилдъ, между които на първо мѣсто личи името на именития професоръ Крюгеръ, искренъ и достоенъ защитникъ на справедливата ни народна кауза.

голѣмото си трудолюбие. Въ Спрингфилдъ, вънъ отъ МПО «Солунъ», никога не е сѫществувала друга емигрантска организация. Огромното болшинство отъ македонскитѣ емигранти въ Спрингфилдъ, както и въ миналото, а сѫщо така и сега, сѫ здраво организирани подъ свѣтлото знаме на МПО. Македонската политическа организация въ Спрингфилдъ е била и ще бѫде една отъ здравитѣ и несъкрушими крепости на нашитѣ народни идеали въ Америка.

—o—

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ИЛИНДЕНЬ“ ГР. НЮ-ЙОРКЪ, Н. Й.

Въ началото на 1922 година група искрени македонци и македонки, живущи въ гр. Ню-Йоркъ, проникнати отъ силна и искрена обичь къмъ тѣхната поробена и разпокжсана на три части родина, решиха да сплотятъ своитѣ родолюбиви чувства подъ знамето на Съюза на македонскитѣ политически организации, за която цѣль тѣ основаха МПО «Илиндень».

Въ продължение на 17 години Македонската политическа организация въ гр. Ню-Йоркъ брани съ честь и достойнство интереситѣ на народната ни кауза, а нейното съзнателно членство, което е дало обетъ да служи на народнитѣ идеали, е будно и бодро на своя постъ. Както въ миналото, а така сжщо и въ бждеще, то ще работи неуморно за още по-голѣмото преуспѣване на нашия мощенъ съюзъ въ Америка и ще следва точно и добросъвѣстно предписанията на основния ни организационенъ законъ — Съюзния устаавъ.

Македонската политическа организация «Илиндень» въ Ню-Йоркъ, Н. Й., е била, е и ще си остане здрава и несъкрушима македонска крепость.

Подъ знамето на МПО «Илиндень» сж сплотени всички искрени и предани на народната кауза наши сънародници, живущи въ гр. Ню-Йоркъ.

MACEDONIA
for the
MACEDONIANS

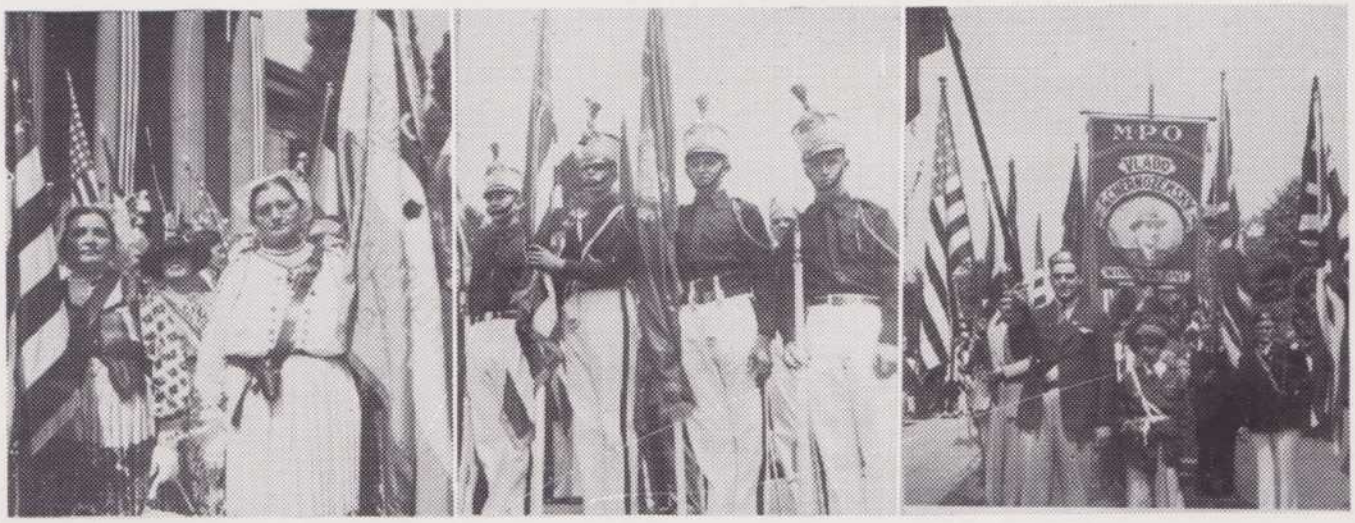

Снимки отъ 18-ия редовенъ конгресъ въ Йънгстаунъ: — македонки, облѣчени въ народни носии; музикантитѣ, които предвождаха величествената конгресна манифестация на 3 септ. 1939 г. и знамето на МПО «Владо Черноземски» въ Уиндзоръ, Онт., Канада

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „НЕЗАВИСИМА МАКЕДОНИЯ“ ГР. СИРАКЮЗЪ, Н. Й.

Македонската политическа организация «Независима Македония» въ гр. Сиракюзъ, Н. Й., една отъ най-старитѣ членки въ Съюза на Македонскитѣ политически организации въ Съед. американски щати и Канада, е основана презъ 1923 година. Инициаторъ за свикването на учредителното събрание билъ г-нъ Лазаръ Гошевъ, сега живущъ въ София, България. На първото публично събрание се записали около 35 души членове. Събранието се състояло въ залата, находяща се на 915 Истъ Уашингтонъ стритъ. За председатель на първото настоятелство съ пълно единодушие е билъ избранъ нашиятъ буденъ съотечественикъ и инициаторъ за основаването на организацията г-нъ Лазаръ Гошевъ. Тогава организацията се наричала «Автономна Македония».

Снимката представлява часть отъ членоветѣ и членкитѣ на МПО «Независима Македония»

Съ основаването на Женската секция, организацията е напреднала съ бързи крачки. Организационното знаме бѣ осветено въ Дитроитъ презъ 1928 год. по времето, когато е заседавалъ 8-ия редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации. Знамето е било подарено отъ нашитѣ съотечественици г. г. Петъръ Стерйовъ и Григоръ Василевъ. И двамата сж родомъ отъ селата Долно и Горно Котори, Леринско. Кумъ на знамето е билъ г. Тома Узуновъ.

Членството на МПО «Независима Македония» се отличава съ своя буденъ и непоколебимъ родолюбивъ духъ.

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „НЕЗАВИСИМОСТЬ" ВЪ ГР. ДУКЕЙНЪ, ПЕН.

Нашитѣ родолюбиви братя и сестри, живущи въ околноститѣ на голѣмия и важенъ индустриаленъ центъръ — гр. Питсбургъ, Пен., сж организирани подъ знамето на Македонската политическа организация «Независимость» въ градъ Дукейнъ. Нейното съзнателно и винаги дисциплинирано членство е пръснато изъ следнитѣ градове (разположени около Питсбургъ): Дукейнъ, Микиспортъ, Ранкинъ, Хомстедъ, Кьртисвилъ, Браунсвилъ, Вилмердингъ, Клаертонъ и др.

Македонската политическа организация «Независимость» — една отъ най-старитѣ и дейни съюзни организации — е основана въ гр. Дукейнъ, Пен., на 22 априлъ 1922 год. Сжщата година тя е била представена на учредителния конгресъ отъ г. Коста Поповъ, настоящия председатель на Ц. К. на МПО.

Ржководена отъ съзнателни и просвѣтени родолюбци, организацията ни въ Дукейнъ, както въ миналото, а така сжщо и понастоящемъ, заема едно отъ челнитѣ мѣста въ съюзнитѣ редици. Нейното дисциплинирано и съзнателно членство винаги се отличавало съ искрената си преданость къмъ народното дѣло.

Организацията ни въ Дукейнъ подържа отъ редъ години насамъ българско училище, библиотека и клубно помѣщение. МПО «Независимость» може да се гордѣе и съ своя народенъ хоръ (хорътъ «Родни звуци»), основанъ и дирижиранъ отъ нашия родолюбивъ сънародникъ г. Иванъ Георгиевъ. (Вижъ снимката на стр. 241).

МПО «Независимость» бѣ провъзгласена отъ 17-ия ред. конгресъ за носителка на съюзното знаме презъ 1938-1939 год.

Младежката секция при организацията ни въ Дукейнъ развива похвална народополезна дейность.

Часть отъ членоветѣ и членкитѣ на младежката секция при М. П. О. «Независимость»

Група членове и членки на М. П. О. «Независимость», фотографирани на единъ отъ пикницитѣ устроенъ презъ 1938 година

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „БР. МИЛАДИНОВИ“ ВЪ ГР. ЛОСЪ АНДЖЕЛЕСЪ, КАЛИФОРНИЯ

Македонската политическа организация «Бр. Миладинови» въ градъ Лосъ Анджелесъ, Калифорния, е основана на 27 януарий 1935 година. На учредителното събрание бѣха записани 12 редовни членове, а 2 наши сънародници отъ царство България бѣха приети за спомагателни членове.

Първото настоятелство на М. П. О. «Братя Миладинови» имаше следния съставъ: Кръсто Дудуловъ — председатель, Мишо Поповъ — подпредседатель, секретарь — Исай Чудовъ, касиеръ — Петъръ Илиевъ и съветникъ — Христо Христовъ.

Въ едно кратко време членството на организацията значително нарастна. Къмъ края на 1935 година (само десеть месеца следъ учредяването ѝ) МПО «Бр. Миладинови» броеше около 30 души членове и много искрени симпатизатори. Организацията има и доста спомагателни членове, между които се числятъ и петь души хървати.

Съ организирането на нашитѣ родолюбиви братя, живущи въ Лосъ Анджелесъ, Калифорния, МПО развѣ своето знаме и край брѣговетѣ на Тихия океанъ. Македонската политическа организация «Братя Миладинови» е една здрава крепость на македонскитѣ идеали. Нейното достойно членство е дало блѣскави доказателства за искрена преданость къмъ свещенитѣ ни народни идеали.

Понастоящемъ подъ знамето на МПО «Братя Миладинови» сж обединени почти всички наши родолюбиви сънародници, живущи въ гр. Лосъ Анджелесъ и околноститѣ му.

Група членове и членки на Македонската политическа организация «Братя Миладинови» въ градъ Лосъ Анджелесъ, Кал., снети на голѣмия пикникъ устроенъ на 29 май 1938 година

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ОХРИДЪ“ ВЪ ГР. МЕНСФИЛДЪ, ОХАЙО

Македоно-българската колония въ гр. Менсфилдъ, Охайо, брои около 220 души. Нашитѣ родолюбиви сънародници, живущи въ това индустриално градче въ щата Охайо, сж организирани подъ знамето на Македонската политическа организация «Охридъ».

Организацията въ гр. Менсфилдъ, Охайо, бѣ основана на 6 августъ 1926 год. На учредителното събрание, свикано по инициативата на братя Чокреви, е говорилъ бившиятъ съюзенъ секретарь г-нъ Йорданъ Чкатровъ. На това събрание били записани 60 души членове. За председатель на първото настоятелство билъ избранъ г-нъ Иванъ Чокревъ.

Македонската политическа организация «Охридъ» подържаше за известно време и българско училище съ учитель г. Иванъ Илиевъ.

Презъ 1929 година при организацията ни въ Менсфилдъ бѣ основана и женска секция.

Знамето на МПО «Охридъ» бѣ осветено презъ 1927 година. Организационната светиня бѣ подарена отъ покойната членка г-жа Розалия Михаилъ Христова.

Нашитѣ родолюбиви братя и сестри въ гр. Менсфилдъ, Охайо, винаги сж били предани на народното дѣло, на което и понастоящемъ служатъ съ всеодайна преданость.

Група членове и членки на МПО «Охридъ» въ гр. Менсфилдъ, Охайо

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ЙОРДАНЪ ГЮРКОВЪ“ ВЪ ГР. ЛАКАВАНА, НЮ-ЙОРКЪ

Въ индустрсалното градче Лакавана, Н. Й. — (30 хиляди жители), предградие на гр. Бъфало, Н. Й., — живѣятъ около 50 македонски семейства. Нашитѣ родолюбиви братя яи сестри въ Лакавана сж сплотени подъ знамето на Македонската политическа организация «Йорданъ Гюрковъ», основана на 26 априлъ 1931 година.

Учредителното събрание, свикано по инициативата на г. Христо Димитровъ (Гелейчето) се състояло въ заведението на г. Георги п. Николовъ. Събранието било масово посетено отъ будни наши сънародници. За председатель на временното бюро билъ избранъ г. Христо Димитровъ а за секретарь — г. Петъръ Андреевъ. Предложението за основаване на македонска политическа организация и въ Лакавана било посрещнато съ ентусиазъмъ. Идеята веднага била подкрепена отъ г. г. Хр. Димитровъ, Петъръ Андреевъ, Георги п. Николовъ, Благой Лазаровъ, Бойче Цвѣтковъ, П. Настевъ, Атанасъ Аргировъ, Никола Евтимовъ и Ванко Ивановъ. Гореизброенитѣ ни сънародници г-жа Ангелъ Митрева, секретарка — г-ца Нада Л. Тасева (сега г-жа М. Евтимова) и касиерка — г-жа Флорина Иванова.

МПО «Йорданъ Гюрковъ» успѣшна народополезна дейность.

Организационното знаме бѣ осветено на 19 май 1935 година. По тоя случай въ гр. Лакавана бѣ устроено голѣмо народно тържество.

Македонската политическа организация

Макед. политическа организация «Йорданъ Гюрковъ» е подържала и българско народно училище въ гр. Лакавана.

веднага се записали за членове на МПО «Йорданъ Гюрковъ».

Първото настоятелство на организацията е имало следния съставъ: председатель — Христо Димитровъ, секретарь — Петъръ Андреевъ и касиеръ — Ванко Ивановъ.

Следната година (на 2 августъ 1932 г.) при МПО «Йорданъ Гюрковъ» бѣ основана женска секция. Първото настоятелство на женската секция е имало следния съставъ: председателка —

Група членове и членки на Македонската политическа организация «Йорданъ Гюрковъ

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „РОДИНА“ ГЕРИ, ИНДИАНА

Родолюбивитѣ македонски емигранти въ гр. Гери, Инд. се организираха на 14 декемврий 1930 г. На учредителното събрание, свикано по инициативата на нѣколко наши родолюбиви емигранти, е говорилъ бившиятъ съюзенъ секретарь г-нъ Асенъ Аврамовъ. Присѫтствуващитѣ на това събрание, следъ като изслушали речьта на г-на Аврамова, съ пълно единодушие решили да се сплотятъ подъ свѣтлото знаме на МПО. На сѫщото събрание било избрано и първото организационно настоятелство.

Презъ 1931 год. МПО «Родина» изнесе успѣшно 10-ия редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации въ Америка. Наскоро следъ това при организацията ни въ Гери бѣ образувана женска секция, чиито членки неуморно работятъ за тържеството на народнитѣ ни идеали. Знамето на МПО «Родина» бѣ осветено на 24 май 1933 година.

Напредъкътъ на нашата организация въ Гери красноречиво свидетелствува за крепкото родолюбиво съзнание на македонскитѣ емигранти въ Америка. Агентитѣ на сръбската пропаганда въ Чикаго положиха неимовѣрни усилия, за да отклонятъ македонскитѣ българи въ Гери отъ пѫтя на народнитѣ ни идеали. Тия престѫпни попълзновения на сръбскитѣ шовинисти предизвикаха още по-голѣмъ борчески ентусиазъмъ между членството на МПО «Родина».

Група членки отъ женската секция при Македонската политическа организация «Родина въ Гери, Индиана

Родолюбивата македонска емиграция въ Гери даде една скѫпа жертва — покойниятъ Никола Алабакъ, достоенъ председатель на МПО «Родина».

За преуспѣването на организираното македонско общество въ Гери неуморно работѣше и покойниятъ родолюбецъ Стоянъ Лазаровъ.

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ПЕРЕ ТОШЕВЪ“ ВЪ ГР. ДЖАНСТАУНЪ, ПЕН.

Група членове и членки на МПО «Пере Тошевъ»

Нашата малобройна колония въ гр. Джанстаунъ, състояща се отъ около 15 семейства, е сплотена подъ знамето на една крепка народна организация — МПО «Пере Тошевъ», чийто основи бѣха поставени презъ 1923 година.

Родолюбивитѣ ни братя и сестри въ гр. Джанстаунъ, Пен., винаги сѫ били будни и бодри на своя постъ. Тѣ дадоха блестящи доказателства за искрена преданость къмъ народното дѣло.

Членоветѣ и членкитѣ на МПО «Пере Тошевъ» сѫ били винаги изправни къмъ Централния Комитетъ, даже и презъ голѣмата стопанска криза презъ 1932-33 година. Тѣ пострадаха много презъ 1936 г. отъ голѣмото наводнение. Жертва на водната стихия, която разруши до основи и организационния клубъ, стана и нашиятъ родолюбивъ сънародникъ Григоръ Костовъ, дългогодишенъ секретарь на МПО «Пере Тошевъ».

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „3-ТИЙ АВГУСТЪ“ ГР. ДЖЕКСОНЪ, МИЧИГАНЪ

Македонската политическа организация въ гр. Джексонъ, Мичиганъ, е основана на 1 юний 1934 г.

Родолюбивитѣ македонски емигранти въ градъ Джексонъ произхождатъ отъ героичното и чисто българско село Арменско (Леринско). Почти всички сѫ членове на МПО «3-тий августъ». Тѣхниятъ брой не е голѣмъ. Въпрѣки това, тѣ развиватъ една похвална родолюбива дейность, която може да служи за примѣръ на нѣкои отъ нашитѣ малки колонии въ Америка.

Организацията ни въ Джексонъ бѣ назована «3-тий августъ» въ паметь на голѣмото сражение, което стана въ околноститѣ на село Арменско презъ Илинденското възстание. Тогава това героично село бѣ опожарено отъ озвѣрени турски пълчища. При това нападение на с. Арменско бѣха изклани отъ турския аскеръ 80 души арменчани (мѫже, жени и деца).

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „АЛ. ВЕЛИКИ" ВЪ ГР. ЛОРЕЙНЪ, ОХАЙО

Организацията ни въ гр. Лорейнъ е основана презъ 1924 година. Презъ месецъ мартъ сѫщата година въ града било устроено публично събрание, на което е говорилъ бившиятъ секретарь на МПО г. Михаилъ Николовъ. Подиръ два месеца (презъ месецъ ю н и й 1924 година) било свикано ново събрание въ заведението на г. Траянъ Н. Мелановъ и неговия синъ г. Никола Т. Мелановъ. И двамата сѫ родомъ отъ село Кономлади, Костурско. Понастоящемъ тѣ живѣятъ въ гр. Аштабула, Охайо. На това събрание били поставени основитѣ на МПО «Александъръ Велики».

Въ първото настоятелство на организацията влизаха следнитѣ лица: Никола Т. Мелановъ (отъ с. Кономлади, Костурско) — председатель, Т р а й ч е Вангеловъ (отъ с. Кономлади) — секретарь и Иванъ Томевъ (отъ с. Брайчино, Преспанско) — касиеръ.

Болшинството отъ нашитѣ родолюбиви сънародници въ градъ Лорейнъ, Охайо, сѫ родомъ отъ Долна Преспа и Ресенско. Членоветѣ и членкитѣ на Македонската политическа организация «Александъръ Велики» изпълняватъ ревностно своитѣ задължения къмъ Дѣлото.

Горната снимка представлява часть отъ членството на Македонската политическа организация «Александъръ Велики» въ градъ Лорейнъ, Охайо

Нови членки на женската секция при М. П. О. «Пелистеръ» въ. гр Акронъ, Охайо

Една часть отъ членкитѣ на женската секция при Македонската политическа организация «Пелистеръ» въ гр. Акронъ, О.

Група членки на женската секция при Македон. политическа организация «Тод. Александровъ», въ гр. Йънгстаунъ, Охайо

ЖЕНСКАТА СЕКЦИЯ ПРИ М. П. О. «ДАМЕ ГРУЕВЪ»

Часть отъ членкитѣ на женската секция при Македонската политическа организация «Даме Груевъ» въ гр. Индианаполисъ, Инд.

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ВЛАДО ЧЕРНОЗЕМСКИ" ВЪ ГР. УИНДЗОРЪ, КАНАДА

Нашата малка, но винаги будна и родолюбива колония въ гр. Уиндзоръ, Канада, бѣ организирана подъ знамето на М. П. О. на 1 ноември 1934 година. На учредителното събрание присѫствуваха почти всички родолюбиви наши братя и сестри, живущи въ гр. Уиндзоръ. За патронъ на новоорганизираното македонско общество въ Канада съ пълно единодушие и възторжени акламации бѣ избранъ безсмъртния македонски герой Владо Черноземски.

М. П. О. «Владо Черноземски» ревностно пази интереситѣ на Македония, а нейното достойно членство развива неуморна дейность за още по-голѣмото преуспѣване на народното ни дѣло.

Миналата година при организацията ни въ Уиндзоръ бѣ открито българско народно училище съ около 18 ученици. На 2 ноември 1939 г., въ деня когато бѣ отпразднувана петь годишнината отъ учредяването на организацията, бѣ основана и женска секция.

Часть отъ ученицитѣ и ученичкитѣ на българското народно училище въ гр. Уиндзоръ, Канада, подържано отъ Македонската политическа организация «Владо Черноземски»

М. П. ОРГАНИЗАЦИЯ „ДАМЕ ГРУЕВЪ“ ВЪ ГР. ИНДИАНАПОЛИСЪ, ИНД.

Македонската политическа организация «Даме Груевъ», (основана презъ 1922 година) е една отъ най-старитѣ членки на нашия мощенъ македонски съюзъ въ Америка. Организацията ни въ Индианаполисъ, която до 1923 година бѣ известна съ името: **Леринско братство,** е участвувала съ свой делегатъ на учредителния конгресъ на Македонскитѣ политически организации. За такъвъ билъ изпратенъ Траянъ Николовъ, сега покойникъ вече.

Нашата родолюбива колония въ Индианаполисъ винаги е заемала едно отъ челнитѣ мѣста въ редицитѣ на съюзнитѣ организации. Подъ знамето на М. П. О. «Даме Груевъ» членуватъ почти всички искрени македонци, живущи въ Индианаполисъ. Изключенията се броятъ на пръсти. Нѣколко опити, които бѣха направени отъ чужди агенти за отклонението на емиграцията ни въ Индианаполисъ отъ пжтя на народнитѣ идеали, завършиха съ позорно фиаско.

При организацията ни въ Индианаполисъ сжществуватъ две секции: женската и младежката. Родолюбивитѣ членки на женската секция развиватъ една похвална народополезна дейность. Сжщото може да се каже и за членоветѣ на младежката секция.

Македонската политическа организация «Даме Груевъ» изнесе три отъ годишнитѣ конгреси на М. П. О.: втория, състоялъ се презъ 1923 година, четвъртия — презъ 1925 година и 16-ия — презъ 1937 година.

Болшинството отъ нашитѣ емигранти, живущи въ Индианаполисъ, произхождатъ отъ Леринско, а останалитѣ сж отъ Битолско, Костурско и други части на Западна Македония.

Нашата организация въ Индианаполисъ винаги е подкрепвала родната ни църква. Почти всички членове на МПО «Даме Груевъ» членуватъ въ църковната ни община и ревностно се грижатъ за подържането на родния ни храмъ въ града «Св. Стефанъ».

Между членството на М. П. О. «Даме Груевъ» винаги е сжществувало братско единомислие по всички въпроси, засѣгащи интереситѣ на народната ни кауза. Родолюбивата македонска емиграция въ Индианаполисъ, както въ миналото, а така сжщо и понастоящемъ, служи на македонскитѣ идеали съ искрена преданость.

М. П. О. «Даме Груевъ» притежава свой народенъ домъ. Залата побира около 300 души. Тамъ се даватъ вечеринкитѣ на организацията, женската и младежката секции и на църковната ни община. Зданието бѣ подарено отъ нашитѣ родолюбиви сънародници Яне Кръстевъ, родомъ отъ село Търсйе (сега покойникъ вече) и г-нъ Кр. Кузмановъ, родомъ отъ гр. Битоля. За ремонтъ и обзавеждането на народния домъ организацията похарчи надъ 2 хиляди долари.

Илинд. пикникъ, 4 авг. 1940
М. П. О. «Даме Груевъ»

Членове, членки и симпатизатори на Македонската политическа организация «Даме Груевъ» въ гр. Индианаполисъ, Индиана, фотографирани по времето на голѣмия Илинденски пикникъ, устроенъ на 4 августъ т. г.

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „ПЕЛИСТЕРЪ“ ВЪ ГР. АКРОНЪ, ОХАЙО

Две седмици преди откриването на втория конгресъ на Македонскитѣ политически организации, една група родолюбиви наши сънародници въ Акронъ, О., решиха да изпратятъ свой представителъ. За такъвъ бѣ опълномощенъ г-нъ Янаки Дошевъ. Следъ неговото завръщане отъ Индианаполисъ, свикано бѣ събрание въ дома на г-нъ Доре Русомановъ. На това събрание говори г. Янаки Дошевъ. Следъ неговата речь се записаха 18 души членове.

Къмъ 1927 година членството на Македонската политическа организация «Пелистеръ» наброяваше около сто души. Сжщата година (презъ месецъ май) бѣха поставени основитѣ на женската секция. На учредителното събрание говори бившиятъ съюзенъ секретарь г-нъ Йорданъ Чкатровъ.

Организацията ни въ Арконъ, О., изнесе съ успѣхъ два отъ годишнитѣ конгреси на нашия мощенъ Съюзъ, а именно: 6-ия, който се състоя презъ 1927 год. и 14-ия — презъ 1935 година. (Вижъ снимкитѣ на стр. 242 и 243).

Презъ месецъ май 1939 година нашата родолюбива и достойна емиграция въ Акронъ, организирана п о д ъ знамето на М. П. О. «Пелистеръ», успѣ да привърши своя великолепенъ народенъ домъ. (Вижъ снимката на стр. 245) Мѣстото, върху което е построенъ найновия македонски народенъ домъ въ Америка, бѣ подарено отъ покойния родолюбецъ Лазаръ Московъ, родомъ отъ село Горно Върбени, Леринско.

При организацията ни въ Акронъ, освенъ женската секция, сжществува и младежка секция. И двѣтѣ секции работятъ неуморно за преуспѣването на народното ни дѣло и винаги подкрепватъ всички родолюбиви начинания на организационното настоятелство.

Членството на М. П. О. «Пелистеръ» винаги е имало ясно съзнание за своитѣ обязаности къмъ народното дѣло и ги изпълнявало съ честь и достойнство.

По-голѣма часть отъ нашитѣ емигранти въ Акронъ, Охайо, произхождатъ отъ Леринско, Битолско и Прилепско. Има нѣколко семейства отъ Охридско и 2 отъ Гевгелийско.

Една часть отъ членоветѣ на Македонската политическа организация «Пелистеръ въ градъ Акронъ, Охайо. Снимката е направена на единъ отъ излетитѣ, устроени отъ организацията

—o—

НАСТОЯТЕЛСТВОТО НА М. П. О. «ПРАВДА» ВЪ ГР. ТОРОНТО, КАНАДА

Горната редица отъ лѣво на дѣсно: Василъ Лексовски — председатель, Лазаръ Кароловъ — секретарь. Долната редица: Никола Битовъ — касиеръ, Н. Андреевъ — подпредседатель и Л. Накевъ — съветникъ.

МОМЕНТЪ ОТЪ 14-ИЯ РЕДОВЕНЪ КОНГРЕСЪ НА М. П. О.

Членки на М. П. О., облѣчени въ македонски народни носии

МАКЕДОНСКАТА ПОЛИТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ „БѢЛИЦА" ВЪ ГР. СЕНТЪ ЛУИСЪ, МИЗУРИ

На 13 септемврий 1934 година нашитѣ родолюбиви братя въ гр. Сентъ Луисъ, Мизури, решиха съ пълно единодушие да приобщатъ своитѣ сили къмъ организираното македонско общество въ Америка. На 13 септемврий 1934 година тѣ издигнаха още едно борческо македонско знаме въ Новия свѣтъ — знамето на Македонската политическа организация «Бѣлица».

На учредителното събрание говори г. Атанасъ Шинковъ, членъ на МПО «Илиндень въ гр. Ню-Йоркъ. На сѫщото събрание бѣха записани 18 души членове-основатели. Съзнателното и родолюбиво членство на М. П. О. «Бѣлица» служи на Дѣлото съ искрена преданость.

Въ гр. Сентъ Луисъ, Миз., се намира канцеларията на информационното бюро при Централния Комитетъ на МПО. Дейностьта на бюрото се ржководи отъ г. Христо Анастасовъ, подпредседатель на Ц. К. на МПО. (Вижъ стр. 230).

—o—

СПИСЪКЪ НА МАКЕДОНСКИТѢ ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ВЪ СЪЕДИНЕНИТѢ ЩАТИ, КАНАДА И АВСТРАЛИЯ

Въ Съединенитѣ щати

М. П. О. «Пелистеръ» въ гр. Акронъ, Охайо
М. П. О. «Аргиръ Манасиевъ» — Албани, Н. Й.
М. П. О. «Борисъ Сарафовъ» — Кентонъ, Охайо
М. П. О. «Вардаръ» — Кливеландъ, Охайо
М. П. О. «Бистрица» — Синсинати, Охайо
М. П. О. «Свобода» — Кълъмбъсъ, Охайо
М. П. О. «Пиринъ» — Дейтонъ, Охайо
М. П. О. «Татковина» — Дитроитъ, Мичиганъ
М. П. О. «Независимость» — Дукейнъ, Пен.
М. П. О. «Дзоле Гергевъ» — Елвудъ, Индиана
М. П. О. «Мара Бунева» — Елвудъ Сити, Пен.
М. П. О. «Костуръ» — Фортъ Уейнъ, Индиана
М. П. О. «Дим. Михайловъ» — Фордъ Сити, Пен.
М. П. О. «Родина» — Гери, Индиана
М. П. О. «Бащинъ край» — Гранитъ Сити, Ил.
М. П. О. «Даме Груевъ» — Индианаполисъ, Инд.
М. П. О. «3-ти Августъ» — Джексънъ, Мичиганъ
М. П. О. «Пере Тошевъ» — Джанстаунъ, Пен.
М. П. О. «Балкански миръ» — Ленсингъ, Мич.
М. П. О. «Йорд. Гюрковъ» — Лакавана, Н. Й,
М. П. О. «Александъръ Велики» — Лорейнъ, О.
М. П. О. «Бр. Миладинови» — Лосъ Анджелесъ
М. П. О. «Илиндень» — Ню-Йоркъ, Н. Й.
М. П. О. «Охридъ» — Менсфилдъ, Охайо
М. П. О. «Христо Матовъ» — Масилонъ, Охайо
М. П. О. «Симеонъ Евтимовъ» — Рочестеръ, Н. Й.
М. П. О. «Пиринъ» — Санъ Франциско, Калиф.
М. П. О. «Македония» — Сиятълъ, Вашингтонъ
М. П. О. «Солунъ» — Спрингфилдъ, Охайо
М. П. О. «Бѣлица» — Сентъ Луизъ, Мизури
М. П. О. «Прилепъ» — Стилтонъ, Пенсилвания
М. П. О. «Незав. Македония» — Сиракюзъ, Н. Й.
М. П. О. «Тод. Александровъ» — Йънгстаунъ, О.
М. П. О. «В. Чакаларовъ» — Толидо, Охайо

Въ Канада

М. П. О. «Правда» — Торонто, Канада
М. П. О. «Вл. Черноземски» — Уиндзоръ, Канада

Въ Австралия

М. П. О. «Тр. Китанчевъ» — Бриджтаунъ, Австр.
М. П. О. «Т. Александровъ» — Н. Фицрой, Австр.
М. П. О. «Вл. Черноземски» —Шепъртонъ, Австр.

—o—

Македония не познава редъ. Това не е по нейна вина. Можемъ ли да я обвиняваме, че се бори за своята независимостъ, когато правото за самоопредѣление е високо прокламирано.

Жюстенъ Годаръ
френски държавникъ, бившъ министъръ

Нѣма нищо по-дивно на свѣта отъ човѣка, който знае съ мжжество да търпи нещастията.

Сенека

Великитѣ дѣла се извършватъ не съ сила, а съ постоянство.

Джонсонъ

Насилието не отслабва силата, а служи да я издигне още повече.

Паскалъ

Махнете вѣрата въ свободата и обществото ще се сгромоляса.

Ж. Симонъ

—o—

МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКИТѢ ПРАВОСЛАВНИ ЦЪРКВИ ВЪ АМЕРИКА

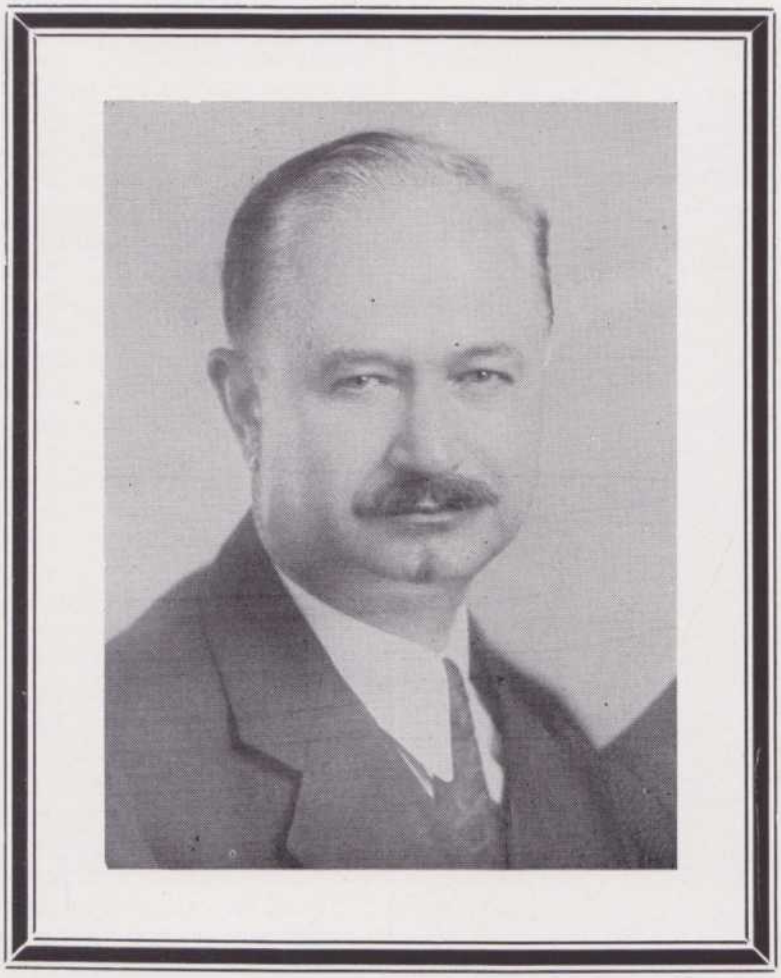

Протопрезвитеръ Д-ръ Кр. Ценовъ

Покойниятъ и незабравимъ началникъ на българската православна мисия въ Америка е роденъ въ с. Галатинъ, Врачанско (България). Свършилъ е педагогическото училище въ Ломъ, а следъ това е следвалъ по философия въ Швейцария и Германия. Докторската си степень е получилъ отъ университета въ Бернъ (Швейцария).

Следъ завръщането му въ България, той учителствува въ Софийската духовна семинария, редактира печатния органъ на Св. Синодъ («Църковенъ вестникъ») и заема високи служби въ Синода (началникъ на отдѣление и др.). Презъ 1922 год. протопрезвитеръ Ценовъ бѣ назначенъ за Началникъ на българската православна мисия въ Америка. Той заемаше тоя постъ до априлъ 1937 г.

Покойниятъ и достоенъ духовенъ пастиръ на българо-македонската емиграция въ Америка въ продължение на 15 години изпълняваше съ честь и достойнство високата м и с и я, която му бѣ възложена отъ върховната управа на българската православна църква.

Протопрезвитеръ Д-ръ Кр. Ценовъ почина на 12 ноември 1938 год. въ гр. Стилтонъ, Пен. Тържественото му погребение се извърши на 15 ноември.

Нашиятъ достоенъ и незабравимъ духовенъ наставникъ (покойниятъ отецъ протопрезвитеръ Ценовъ) ни остави единъ свещенъ заветъ: да обичаме своята родина, да работимъ за спасението на Македония и да се пазимъ отъ престжпнитѣ попълзновения на нейнитѣ явни и тайни врагове.

МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА „СВ. КЛИМЕНТЪ ОХРИДСКИ" ДИТРОИТЪ, МИЧИГАНЪ

(Кратки исторически бележки)

Многобройна е българската емиграция въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ. По-голѣма часть отъ тая емиграция е дошла направо отъ Македония, друга часть отъ царство България, а останалата часть отъ разнитѣ краища на поробенитѣ български земи. До 1927 година тая емиграция за своитѣ религиозни нужди прибѣгваше до услугитѣ на други православни свещеници, предимно руски. Презъ 1927 година идва въ Дитроитъ тогавашниятъ началникъ на Българската православна мисия про-

Изгледъ отъ Македоно-българската православна църква «Св. Климентъ Охридски», гр. Дитроитъ

топрезвитеръ д-ръ К. Ценовъ. Той дава идеята да се основе църковна община и да се устройватъ редовни недѣлни и празднични богослужения, като постепенно се заработи за изграждането на български православенъ храмъ. Малцина тръгнаха съ отца Ценова, защото по това време голѣма часть отъ българската емиграция бѣ станала жертва на редица заблуждения, изкуствено присадени въ нейната религиозна и родолюбива душа. Разни лѣвичарски агитатори подклаждаха класова умраза, създаваха едно неестествено раздѣление между тая емиграция и убиваха нейнитѣ благородни чувства на любовь къмъ отечеството и вѣра въ Бога. Заради това едни явно се надсмиваха на усилията на отца Ценова, други бѣха безинтересни, стояха отстрани, а само една малка група го подкрепи и съ нея се почна тежката работа. Въ тая, така да я наречемъ, църковна група влизаха отначало: Лазаръ Томовъ, Коста Коприната (сега въ Калифорния), Стрезо Димитровъ, Михаилъ Чкоревъ, Димитъръ Талевъ, Ат. Ташковъ и нѣкои други. Служби църковни още нѣмаше. Постепенно групата нараства и къмъ срѣдата на 1927 година започватъ и първитѣ религиозни служби въ една американска епископална църква въ центъра на Дитроитъ. Така въ организирване минава тая година и на 11 мартъ 1928 година се избира първото църковно настоятелство, въ което влизатъ: Коста Чокревъ за председатель, Анастасъ Филиповъ за подпредседатель, Петъръ Маурдевъ за секретарь, Михаилъ Чкоревъ за касиеръ и Стоянъ Парговъ за съветникъ. Епитропъ е билъ стариятъ Спиро Чкоревъ, сега покойникъ. За контролна комисия бѣха избрани: Василъ Спировъ Парталовъ, Спиро Богатиновъ и Майкъ Богатиновъ. Пѣвци, които помагаха въ службитѣ на свещеника, бѣха: Андрей Костовъ, Семъ Ивановъ, Петъръ Моаремовъ и Петъръ Маурдевъ. Започна редовенъ църковенъ животъ, записватъ се членове, агитира се, събиратъ се срѣдства. Предстоело сега една отъ най-важнитѣ задачи: да се намѣри мѣсто за постройката на родна църква. Въ помощь на настоятелството се явяватъ много доброволци, помагатъ и нѣкои наши добри християнки, като госпожитѣ: Евдокия Талева (сега покойница), Райна Богатинова, Анна Роглева и други. Избиратъ се нѣколко мѣста въ разни центрове на града, предимно въ двата центъра на Ржселъ стритъ и Мичиганъ авеню, кѫдето нашата емиграция е най-многобройна. Свиква се голѣмо общонародно събрание въ Германската зала на 24 улица и Мичиганъ, на което събрание се решава кое отъ посоченитѣ седемь мѣста отъ комисията, да се избере. Решава се единодушно да се закупи мѣстото, на което днесъ е построена църквата, между улицитѣ Мичиганъ авеню и 25-та улица. За посрѣдникъ между настоятелството и Компанията, която притежавала мѣстото, е билъ опредѣленъ Илия Безовъ и така мѣстото се закупува за 14,500 долари, като сѫ били внесени първоначално 3,500 долари, останалитѣ щѣли постепенно да се изплатятъ. Две отъ кѫщитѣ се събарятъ и на тѣхно мѣсто се изгражда нашата църква. Основниятъ камъкъ е билъ поставенъ на 17 февруарий 1929 година и се поставя

име — «Св. Тройца». Църквата се изгражда по стопански начинъ, а ржководитель на постройката е билъ Вълчо Балевъ. Интересното въ тоя случай е, че постройката се започва безъ нито една цента въ църковната каса, тъй като наличнитѣ пари се вложили въ покупката на мѣстото. Намѣриха се все пакъ пари и то църковнитѣ настоятели дали първи примѣръ за това, като отпуснали голѣми заеми отъ личнитѣ си срѣдства. Другото, което е за отбелязване, че щомъ се поставили основитѣ нѣколкото комисии, които събирали волни помощи, имали вече по-голѣмо морално право да настояватъ за тия помощи и емиграцията се отзовала твърде насърдчително. Мнозина дали пари, мнозина дали голѣми суми, направили се голѣми пожертвувания, което явно доказвало, че нашата емиграция дълбоко въ своята душа е родолюбива и религиозна. Така се изгради нашата църква, както сж изградени всички наши църкви въ Стария край. За постройката е платено 8,319 долари, като редовно се е плащало на работницитѣ и майсторитѣ и часть отъ материала. Оставало е да се доплаща една голѣма часть отъ материала и допълнителнитѣ вноски за мѣстото.

На Велики четвъртъкъ, 2 май 1929 година, е била отслужена първата служба и се прочели при многоброенъ народъ Дванадесеттѣ евангелия. Тази първа служба и последвалитѣ я Великденски служби спомогнали твърде много за по-нататъшното довършване на постройката. Нѣмало олтаръ, отвжтре църквата не е била довършена, заради това почти презъ цѣлото лѣто вжтре се е работѣло, а въ недѣлнитѣ и празднични дни се извършвали Богослуженията. Постепенно църковния животъ въ Дитроитъ навлиза въ своя правиленъ вървежъ. Идватъ нови настоятели, смѣняватъ се, минаватъ години и презъ това време постепенно се изплащатъ задълженията въ Банката и на други мѣста. Презъ 1932 година по инициативата на тогавашния свещеникъ В. Караджовъ се образува при църквата Женско църковно д-во, което отначало развило добра и похвална дейность, но въ последствие поради нѣкакви недоразумѣния съ тогавашното църковно настоятелство, то преустановило своето сжществуване.

Идватъ тревожни години на криза стопанска, безработица, приходитѣ на църквата намаляватъ, мнозина членове не сж въ състояние да изплащатъ членския си вносъ. Нѣколко вноски въ Банката закъснѣватъ, постепенно вноскитѣ се увеличаватъ, а нѣма пари, за да се изплатятъ тѣзи задължения. Емиграцията и тѣзи, които бѣха тогава църковни настоятели сж въ тревога. Събиратъ се, говорятъ, вмасятъ известна сума, но това не спасява забърканото положение. Стана явно, че повече църковната община не ще може да посрещне задълженията си къмъ Компанията и дойде день, когато църквата бѣ запечатана отъ Компанията и поставена бѣ обява, че се продава. Така трагично завърши този пръвъ и кратъкъ периодъ на нашата църковна община тукъ.

Това положение тревожи емиграцията. Църквата е затворена, приходитѣ сж слаби, но волята на църковни членове и на голѣма часть отъ емиграцията да се закупи отново църквата е голѣма. Що да се прави? Трѣбвало е по силата на закона досегашната църковна община съ име «Света Тройца» да се разтури, да се основе нова църковна община, която да отпочне нови преговори съ компанията за закупването на църквата на друга по-малка цена. Понеже такава нова община още не бѣ създадена, а старата не сжществуваше по силата на закона, то църквата, както и дворното мѣсто бѣха закупени на името на Македонската политическа организация «Татковина». Добри и доказани вѣрни църковни членове, членове на «Татковина» и добри наши сънародници симпатизатори на църковното и народно дѣло взеха благородната инициатива, събраха волни помощи и закупиха отново църквата за 5,000 долари, половината отъ които се внесоха още презъ първата година. То стана презъ мартъ 1935 година и тогава се поставя началото на нова църковна община съ името на народния светецъ просвѣтител и покровитель — Свети Климентъ Охридски. Въ продължение на три години дългътъ бѣ оконча-

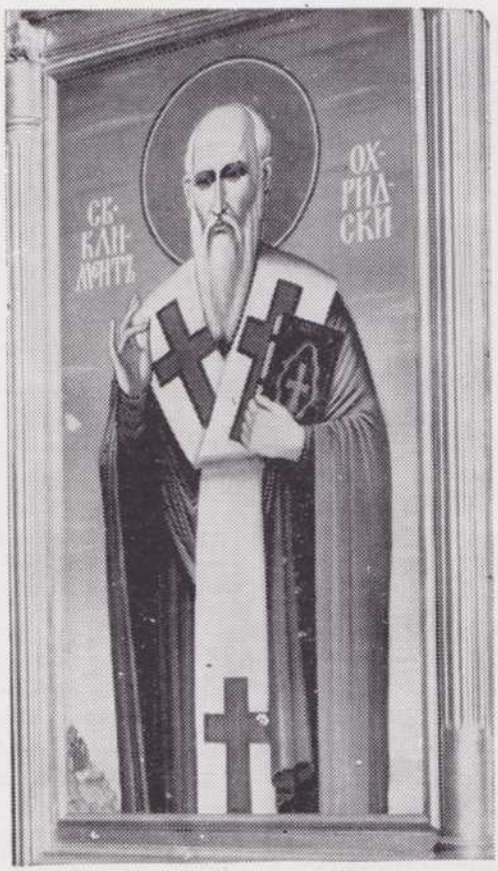

Образътъ на Св. Климента, който краси иконостаса на църквата

телно изплатенъ и днесъ не сѫществува никаква опасность отъ загубване на църкѵата, защото тя е въ ржцетѣ на народа. Отъ тогава и до днесъ църквата е била и ще бѫде отворена за всѣки единъ добъръ и вѣрващъ православенъ българинъ, който желае да се черкува и да извърши въ нея нѣкои религиозни трѣби. Вънъ отъ това нашата църковна община успѣ да се снабди съ хубави икони, рисувани отъ даровития художникъ г. Стоянъ Сотировъ отъ Македония, живущъ въ гр. София. Всички икони сѫ изплатени отъ добри наши сънародници. Направени сѫ и нѣкои поправки, както и се полагатъ голѣми грижи за подържането на чистотата, изрядностьта и редътъ въ църквата.Презъ тѣзи последни нѣколко години праздниченъ пѣвецъ е г. Илия Григоровъ, а презъ останалитѣ дни (вънъ отъ недѣлнитѣ) пѣе г. Андрей Костовъ. Помагатъ въ пѣнието още г. Петъръ Моаремовъ, Стоянъ Парговъ и Петъръ Маурдевъ.

Свещеници: Пръвъ и единъ отъ главнитѣ виновници за постройката на църквата е билъ покойниятъ протопрезвитеръ д-ръ Кр. Ценовъ. Съ него е станало нещастие — блъснатъ и ударенъ зле отъ автомобилъ —, та е трѣбвало нѣколко месеци да прекара въ болница. Той посочилъ за свой замѣстникъ и съ съгласието на настоятелството и членството билъ поканенъ за енорийски свещеникъ протоиерей Великъ Караджовъ, който свещенодействувалъ отъ м. августъ 1930 год. до декемврий 1935 година. Следъ него билъ доведенъ отъ България, съ решение на общочленско събрание и съ удобрението на Св. Синодъ, сегашниятъ ни свещеникъ Георги Николовъ, завършилъ Софийската духовна семинария и Богословския факултетъ при Софийския държавенъ университетъ.

Покрай религиознитѣ цели нашата църква подпомага морално и народното ни дѣло на българитѣ отъ Македония, организирани въ МПО «Татковина». Всѣка година тя отпуска между 50 и 100 долари за училищното дѣло. Въ дветѣ църковни общини «Света Тройца» и «Св. Климентъ Охридски» сѫ взели активно участие мнозина наши сънародници било като настоятелство, било като контролна комисия или като разни спомагателни комисии къмъ настоятелството. Презъ тия години сѫ участвували по-дейно въ живота на църквата ни следнитѣ наши сънародници: Лазаръ Томовъ, Коста Чокревъ, Анастасъ Филиповъ, Петъръ Маурдевъ, Стоянъ Парговъ, Спиро Богатиновъ, Майкъ Богатиновъ, Мишко Чкоревъ, Василъ Парталовъ, Христо Кѫневъ, Андрея Костовъ, Василъ Богатиновъ, Симо Балковъ, Д. Ивановъ, Цвѣтана Милушева, Анна Роглева, Сотиръ Брояновъ, Павелъ Дрончевъ, Илия Безовъ, Спасе Панзовъ, Андонъ Карговъ, Д-ръ Цв. Анастасовъ, Лазаръ Кондевъ, Атанасъ Ташковъ,- Иванъ Романовъ, Йосифъ Пасковъ, Илия Григоровъ, Йорданъ Марковъ, Лазаръ Марковъ, Благой Трендовъ, Коста Христовъ, Ан. Лексовски, Ката Петрова, Василъ Касевъ (покойникъ), Илия Велковъ, Търпо Димитровъ, Коста Стамболията, Иванъ Николовъ, Петъръ Гьоршевъ, Василъ Брояновъ, Никола Пановъ, Марко Христовъ, Александъръ Димитровъ и мнозина други, които неволно сме пропуснали.

Сегашното църковно настоятелство, което за трети пѫть се преизбира е въ съставъ: Председатель — Ив. Николовъ, подпредседатель — Марко Христовъ, секретарь — Спасе Панзовъ, касиеръ — Никола Пановъ и съветникъ-епитропъ — Василъ Брояновъ.

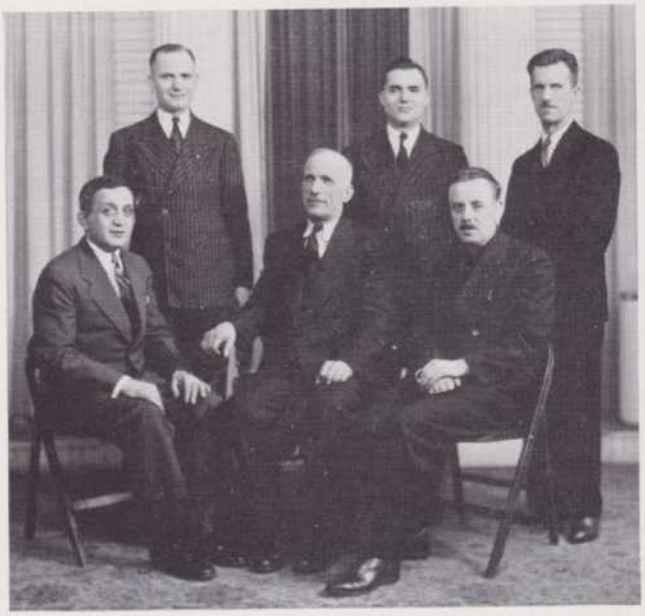

Сегашното настоятелство на църквата: Правостоящитѣ, отъ лѣво на дѣсно: Никола Пановъ, Марко Христовъ и Василъ Брояновъ. Седналитѣ, отъ лѣво на дѣсно: Спасе Панзовъ, Иванъ Николовъ и свещеникъ Георги Николовъ

МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА „СВ. КИРИЛЪ И МЕТОДИ" ГР. ТОРОНТО, ОНТ., КАНАДА

Македоно-българската православна църква «Св. св. Кирилъ и Методи» въ гр. Торонто, Канада, е основана презъ 1910 година. Отъ Съединенитѣ щати е дошелъ специално за тази цель Архимандритъ Теофилактъ — сега Д-ръ Димитъръ Малинъ, който влѣзналъ въ връзка съ нѣколко народни хора — родолюбиви македонци, които следъ една конференция сж взели решение да се снабди Торонтската ни православна миграция съ православна църква. Избрана бѣ една комисия, която да намѣри и купи мѣсто за тази цель. Комисията намѣрила подходяще мѣсто за тая цель

Изгледъ отъ Македоно-българската православна църква «Св. Кирилъ и Методи» въ гр. Торонто, Онт., Канада

кжщата на Тринити и Истернъ Авеню улици и го купила за 5,000 долари. Тази кжща бѣ поправена и пригодена за църква, като били похарчени още 2,000 долари за вжтрешна поправка и мобелировка. Така щото цѣлата сума заедно съ лихвитѣ надминала 7,000 долари.

За изплащането на тая сума сѣ е избрала една комисия отъ настоятелството на църквата и представители на емиграцията отъ различни села въ Македония. Изплащането продължило около 4 години и 4 месеци, като за фонда се събрали около 7,000 долари — и църквата е станала собственость на православнитѣ македонци въ градъ Торонто, които по това време наброявали около 1,000 души — главно отъ Костурско — 514 души, Леринско — 330 души, Кайлярско — 32 души. Българи отъ царството сж били около 38 души и тѣ сж подарили само 42 долари. Първоначалната вноска била събрана както следва:

Костурско — долари	1,249.00
Леринско — долари	1,075.00
Кайлярско — долари	158.00
Разни — долари	109.00
Всичко — долари	**2,591.00**

Останалата сума се изплащала по контрактъ — 500 долари всѣки 6 месеци, като за това сж послужили приходи отъ църквата и допълнителни дарения отъ православнитѣ македонци.

Църквата е послужила да обедини емигралѣзли да прѣчатъ: протестантитѣ, социалиститѣ, ква се създаде и М. П. О. «Правда» и всички други македонски институти въ гр. Торонто.

Противъ създаването на тая църква сж излѣзли да пречатъ: протестантитѣ, социалиститѣ, комуниститѣ и патриаршиститѣ. И до день днешенъ сжщитѣ срѣди, които мразятъ Македония, мразятъ България и всичко народно, сж противъ тая църква. Обаче, тѣхнитѣ прѣчки не разколебаха патриотитѣ македонци. Не само църквата бѣ основана, но сега тя служи на една десеть хилядна православна колония, която политически е вече оформена и желае Свободата и Независимостьта на Македония.

Първиятъ свещеникъ е билъ отецъ Теофилактъ. Сегашниятъ свещеникъ е отецъ Василъ Д. Михайловъ, синъ на Д. Михайловъ, незабравимия председатель на Македонския националенъ комитетъ въ България (Вижъ биографичнитѣ бележки за покойния Д. Михайловъ на стр. 186).

БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА „СВ. СТЕФАНЪ“ ВЪ ГР. ИНДИАНАПОЛИСЪ, ИНДИАНА

Презъ 1915 година нашата колония въ Индианаполисъ наброяваше около хилядо души емигранти и то предимно отъ Леринско, Воденско и други части на западна Македония и около сто души отъ България.По това време въ града имаше три взаимно-спомагателни селски дружества, а именно — Екши Сулийското, Островското и Пжтелейското. Семействата започнаха да се увеличаватъ и нуждата отъ родна църква ставаше належаща. Ето защо, една родолюбива група наши сънародници започватъ да обмислятъ вече въпроса за постройката на роденъ храмъ въ Индианаполисъ. По това време въ града пристига тогавашния началникъ на българската църковна мисия въ Америка, архимандритъ Теофилактъ. Последниятъ е свикалъ публично събрание, на което се взело окончателно решение за постройка на църква. Решено бѣ да се образуватъ нѣколко спомагателни групи (комисии). По-голѣми бѣха: Екшисулийската, Островската и Пжтелейската, а най-малката — групата на емигрантитѣ отъ Царството. Тия групи започнаха усилена дейность за реализирането на възложената имъ задача отъ събранието, а именно — събиране на помощи за постройка на родна църква.

При първата колекция

Екшисулийската група внесе	$750
Островската	450
Пжтелейската	150
Отъ Царството	103
Отъ частни колекции	450

При втората колекция събраха

Екшисулийската група	$850
Островската	350
Пжтелейската	100

Събрани бѣха суми и отъ групитѣ, които работѣха по желѣзнопжтнитѣ линии и други мѣста. Въ тая комисия влизаха свещеникъ Н. Павловъ и Хр. Сугаревъ.

Въ първотто настоятелство на новоорганизираната църковна община влизаха и следнитѣ лица: свещеникъ Н. Павловъ (председатель) и г. г. Джанъ Романовъ, К. Кондовъ, Дѣдо Филе, Георги Шаневъ и др.

Наскоро следъ това бѣ купено здание за църквата за 3,800 долари и веднага следъ това бѣ започнато ремонтирането на зданието. За тая цель бѣха похарчени надъ 5,000 долари. Къмъ края на 1918 година църковниятъ имотъ бѣ изплатенъ напълно.

Първиятъ чредникъ на църквата бѣ свещеникъ Никола Павловъ, вториятъ — свещеникъ Караджовъ, третиятъ — свещеникъ С. Гареловъ, а следъ него дойде покойниятъ и незабравимъ отъ нашата колония въ Индианаполисъ протопрезвитеръ Д-ръ Кръстьо Ценовъ, който изпълняваше и длъжностьта — енорийски свещеникъ въ Индианаполисъ седемь години. Следъ неговата смърть църковната община въ Индианаполисъ остана безъ свещеникъ. За временень енорийски

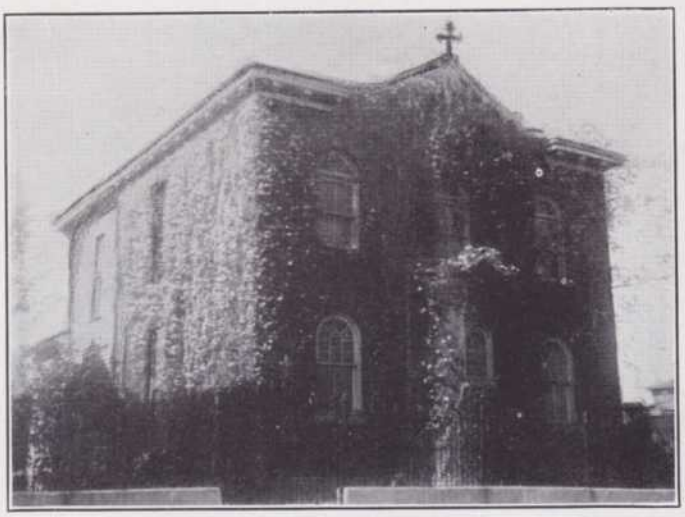

Българската православна църква «Св. Стефанъ» въ гр. Индианаполисъ, Инд.

свещеникъ бѣ избранъ отецъ Георги Николовъ, чредникъ на Македоно-българската православна църква въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ

Сегашното настоятелство на Българската православна църква въ Индианаполисъ, Индиана, има следния съставъ:

Георги Дѣлевъ — председатель
Стойко Мулевъ — подпредседатель
Майкъ Цицковъ — секретарь
Иванъ Бошковъ — касиеръ
Пандо Бинишевъ — съветникъ
Пандо Стефановъ — съветникъ
Стефанъ Карговъ — епитропъ

—o—

МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА «СВ. СВ. КИРИЛЪ И МЕТОДИ» ВЪ ГР. ЛОРЕЙНЪ, ОХАЙО

Македоно-българската православна църква въ гр. Лорейнъ, О.

Българо-македонската православна църква «Св. Кирилъ и Методи» въ градъ Лорейнъ, Охайо, бѣ купена на 24 септемврий 1934 година. За сжщата цель бѣ свикано публично събрание, на което присжтствуваха почти всички родолюбци, живущи въ гр. Лорейнъ и околноститѣ. Събранието се състоя въ Словашкия народенъ домъ. На сжщото събрание бѣ избрано управително тѣло и комисия, която започна да събира волни помощи за доизплащане на църковния имотъ. На 29 октомврий бѣ свикано ново събрание, на което се туриха основитѣ на църковната ни община въ гр. Лорейнъ.

Първата литургия бѣ отслужена наскоро следъ откупването на имота отъ тогавашния началникъ на Българската православна църковна мисия въ Америка, покойния протопрезвитеръ Д-ръ Кр. Ценовъ, въ съслужие съ първия енорийски свещеникъ отецъ Василъ Дзиама.

МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА „СВ. КИРИЛЪ И МЕТОДИ" ВЪ ГР. ГРАНИТЪ СИТИ, ИЛИНОЙСЪ

Първата македоно-българска църква въ Америка бѣ построена презъ 1909 година въ гр. Гранитъ Сити, Илинойсъ.

Църковното здание, находяще се въ квартала «Линкълнъ плейсъ», кждето живѣятъ болшинството отъ нашитѣ сънародници, е напълно изплатено.

Първата литургия била отслужена на 14 септемврий 1909 година отъ свещеникъ Хр. Карабашевъ и архимандритъ Теофилактъ, чредникъ на църквата. Презъ 1910 година за енорийски свещеникъ билъ избранъ свещеникъ Хр. Карабашевъ. Следъ неговото заминаване църквата била обслужвана отъ покойния протопрезвитеръ Д-ръ Кр. Ценовъ и чредника на Мадисонската църква В. Поповъ. Отъ две и половина години насамъ Македоно-българската църква въ Гранитъ Сити нѣма титуляренъ чредникъ. Отецъ Георги Николовъ (отъ Дитроитъ, Мич.) служи отъ време на време. Последниятъ се счита отъ нашата колония въ Гранитъ Сити за временен енорийски свещеникъ.

Дѣлата на нашата църковна община въ Гранитъ Сити, Ил. се ржководятъ отъ петочленно настоятелство.

Адресъ:

1738 MAPLE STREET — GRANITE CITY, ILL.

Македоно-българската православна църква «Св. Кирилъ и Методи» въ Гранитъ Сити, Ил.

БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА „СВ. ТРОЙЦА" ВЪ ГР. МАДИСОНЪ, ИЛ.

Българската православна църква «Св. Тройца» въ гр. Мадисонъ, Ил.

Българската православна църква «Св. Тройца» въ градъ Мадисонъ, Ил., е построена презъ 1910 година. Първиятъ чредникъ на храма бѣ отецъ Христо Карабашевъ, следъ него е служилъ покойниятъ протопрезвитеръ Д-ръ Кръстьо Ценовъ, а понастоящемъ — свещеникъ Велко Поповъ. Църковното настоятелство презъ 1938 година имаше следния съставъ: Лазаръ Палчевъ, отъ село Косинецъ, Костурско — председатель; Димитъръ Рунчевъ, отъ България — подпредседатель; Христо Геровъ, отъ село Джмбени, Костурско — касиеръ; Христо Вещуровъ, отъ село Косинецъ, Костурско; Иванъ Христовъ, отъ България; Христо Лабаничаровъ, отъ с. Смърдешъ, Костурско; Цанко Тонковъ, отъ България; Наумъ Евангеловъ, отъ с. Апоскепъ, Костурско и Семъ Базаровъ,, отъ България — съветници; контролна комисия: Велко Поповъ, Тони Деневъ, отъ България и Б. Джорджевъ; епитропъ — Коста Бѣлчевъ; увеселителна комисия: Миланъ Грѣкляновъ, Донко Цаневъ, Никола Стойчевъ и Семъ Бързевъ.

Църквата е изградена отъ тухли. На долния етажъ има малка зала. Тамъ се водятъ училищнитѣ занятия и се даватъ весели забави.

МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА „СВ. БЛАГОВЕЩЕНИЕ“ ВЪ ГР. СТИЛТОНЪ, ПЕНСИЛВАНИЯ

Нашата родолюбива емиграция въ градъ Стилтонъ, Пен., успѣ да си построи великолепна църква презъ 1909 година (нѣколко месеци подиръ освещаването на първия български храмъ въ Америка, а именно — църквата «Св. св. Кирилъ и Методи» въ градъ Гранитъ Сити, Ил.).

Първата литургия въ стилтонската ни църква бѣ отслужена отъ иеромонахъ Теофилактъ (Д-ръ Д. Малинъ), който бѣ избранъ за пръвъ енорийски

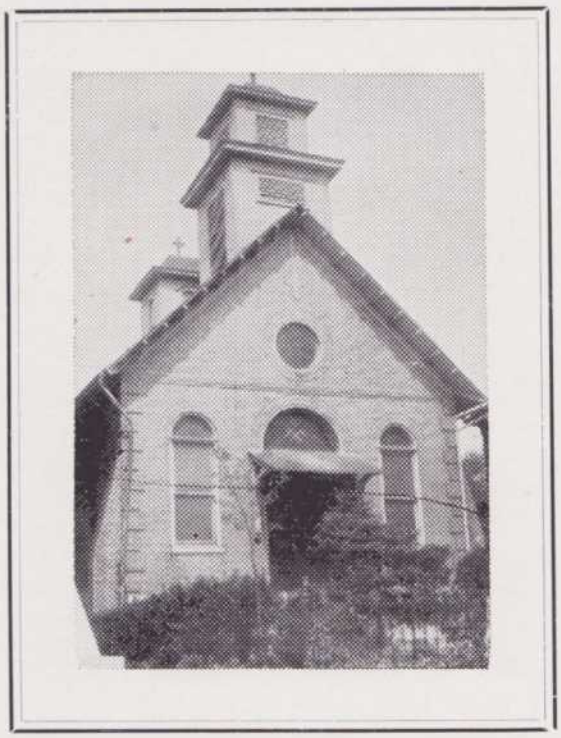

Македоно-българската православна църква «Св. Благовещение» въ гр. Стилтонъ, Пен.

свещеникъ. Следъ него сж свещенодействували още нѣколко свещеници, а презъ 1923-1924 год. стилтонската енория бѣ обслужвана отъ началника на българската православна църковна мисия въ Америка, покойния и незабравимъ протопрезвитеръ Д-ръ Кръстьо Ценовъ, който остави незаличими спомени, както навсѣкжде, а така сжщо и между нашитѣ родолюбиви емигранти въ Стилтонъ. Понастоящемъ църквата ни въ Стилтонъ нѣма титуляренъ свещеникъ. Временно енорията е обслужвана отъ благоговѣйнитѣ отци: Георги Николовъ и Василъ Д. Михайловъ.

Презъ 1927 година нашата колония въ Стилтонъ успѣ да изгради (до църквата) голѣма зала за вечеринки и събрания. Красивиятъ народенъ домъ въ Стилтонъ (вижъ снимката на стр. 257) има два салона. На горниятъ етажъ се намира голѣмата зала — за вечеринки, а въ сутерена — залата за банкети, събрания и весели срещи. Въ народниятъ домъ се даватъ вечеринкитѣ на църковната ни община и на Македонската политическа организация «Прилепъ».

Родолюбивитѣ македоно-български емигранти въ гр. Стилтонъ, к о и т о произхождатъ отъ гр. Прилепъ и околнитѣ села, сж защищавали интереситѣ на родната ни църква съ честь и достойнство. Тѣ успѣха да изнесатъ съ победа голѣмото дѣло, заведено предъ американскитѣ сждилища срещу бившия свещеникъ Наковъ, който, както е известно, бѣ низвергнатъ отъ свещенически санъ отъ Св. Синодъ.

Всички членове на М. П. О. «Прилепъ» членуватъ и въ църковната ни община. Между църковната ни община и М. П. О. «Прилепъ» сжществува пълно разбирателство и единство.

Настоятели на църквата (презъ 1940 год.) сж следнитѣ родолюбиви наши сънародници: Ацко Миновъ (председатель), Андонъ Янчулевъ (секретарь) и Славе Гьоревъ, Мице Коневъ, Даме Дойчиновъ, Трайко Миновъ, Тале Димевъ, Алексо Спирковъ, Иванъ Китановъ, Андонъ Тодевъ, Трайко Петковъ и Г е о р г и Стоянчевъ.

—o—

Кратки сведения

ЗА ОНИЯ МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКИ ЕМИГРАНТИ, КОИТО ЗАЕХА МѢСТО ВЪ АЛМАНАХА И ПО ТОЯ НАЧИНЪ СЪДЕЙСТВУВАХА ЗА ИЗДАВАНЕТО МУ

СЕМЕЙСТВО НИКОЛА ЧИКОДРЕВИ

127 BRIGHTON DRIVE

AKRON, OHIO

Г-нъ Никола Чикодревъ, активенъ членъ на МПО «Пелистеръ», е дошелъ въ Америка презъ 1910 година. Той е родомъ отъ село Екши-Су, Леринско. Преди да се установи на постоянно мѣстожителство въ Акронъ, О.. той е работилъ въ Индианаполисъ, Инд.

Г-нъ Чикодревъ живѣе въ собствена кѫща заедно съ семейството му, състояще се отъ съпругата му, синъ — Кирилъ и две дъщери — Виктория и Франсисъ, родени въ Индианаполисъ. Г-жа Гика Чикодрева е родомъ отъ с. Екши-Су. Тя е активна членка на женската секция при МПО «Пелистеръ», на която е била и председателка.

ГЕОРГИ МАЛАМАНОВЪ

1507 ASTER AVE.

AKRON, OHIO

Г-нъ Георги Маламановъ, родомъ отъ градъ Прилепъ, отъ 1918 год. насамъ живѣе въ гр. Акронъ, О. Той е дошелъ въ Америка презъ 1907 г. Преди да се пресели въ Акронъ, той е живѣлъ въ гр. Йънгстаунъ, О., и Нюаркъ, О. Съпругата му, г-жа Параскева Маламанова, е родомъ отъ градъ Прилепъ. Заедно съ г. и г-жа Маламанови живѣе и тѣхниятъ синъ Лазаръ.

Г-нъ Маламановъ е единъ отъ основателитѣ на МПО «Пелисетръ» въ гр. Акронъ, О. Той е билъ избиранъ много пѫти за настоятель и делегатъ. Г-нъ и г-жа Маламанови кумуваха при освещаването на организационното знаме. И двамата сѫ били винаги активни членове на МПО «Пелистеръ».

ФАНЕ ПОПОВЪ

454 BOWERY STREET

AKRON, OHIO

Г-нъ Фане Поповъ, родомъ отъ с. Пѫтеле, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1907 година. Той е посетилъ родното си мѣсто презъ 1927 год., а презъ 1928 год. се завърналъ въ Америка. Той и семейството му живѣятъ въ гр. Акронъ, О. Съпругата му, г-жа Мария Ф. Попова, е родена въ с. Пѫтеле. Останалитѣ членове на семейството сѫ: синъ — Александъръ и дъщеря — Иванка. Заедно съ семейството живѣе г-жа Василка Минова (майката на г-жа Попова) и нейния синъ Панчо.

Г-нъ Поповъ притежава собствено здание — ресторантъ и бирария.

ГЕОРГИ И ЕЛЕНА ПЕТРОВИ

740 LOVERS LANE STREET

AKRON, OHIO

Г-нъ Георги Петровъ и съпругата му, **г-жа Елена Г. Петрова,** сѫ родомъ отъ градъ Гевгелий. Г-нъ Петровъ е емигриралъ въ Америка презъ 1913 година. Първоначално той е живѣлъ въ гр. Дейтонъ, Охайо, отъ кѫдето се преселилъ въ Акронъ, кѫдето притежава добре уредена собствена кѫща.

Г-нъ и г-жа Петрови сѫ активни членове на Македонската политическа организация «Пелистеръ» въ Акронъ, Охайо. Г-нъ Петровъ е билъ дълги години касиеръ на МПО «Пелистеръ», а г-жа Петрова членка въ настоятелството на женската секция.

СПИРО СИМЕОНОВЪ
127 BRIGHTON DRIVE — AKRON, OHIO

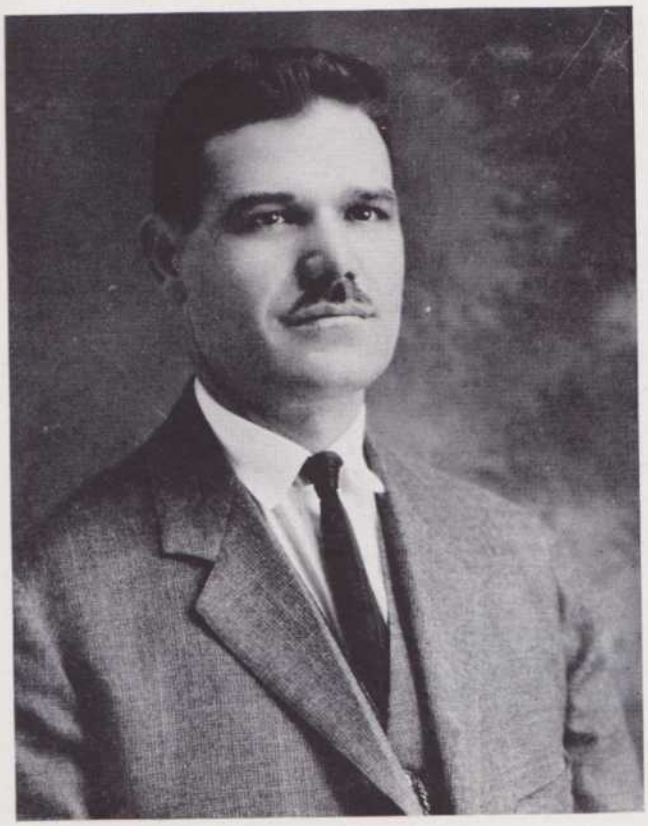

Г-нъ Спиро Симеоновъ, заслужилъ и преданъ ратникъ на македонското освободително движение, е роденъ въ с. Дупени, Ресенско. Презъ Илинденското възстание, когато родното му село бѣ опожарено отъ турски пълчища, той се преселилъ въ гр. Ресенъ, а подиръ една година е отишелъ въ Цариградъ, отъ кѫдето (презъ 1907 год.) е емигриралъ въ Америка (гр. Дейтонъ). Подиръ три години той се завърналъ съ нѣколко другари въ Македония и веднага постѫпилъ въ четата на ресенския войвода Кръсте Трайковъ. Г-нъ Симеоновъ е взелъ (като четникъ) живо участие и въ Балканската война. При започването на междусъюзническата война той бѣ арестуванъ отъ сръбскитѣ власти. Презъ 1914 година успѣлъ да избѣга отъ затвора. До идването на българситѣ войски въ Ресенско той броди роднитѣ балкани съ пушка въ рѫка. По препорѫка на Т. Александровъ билъ назначенъ (презъ 1915 год.) за председатель на една отъ голѣмитѣ селски общини въ Ресенско, въ чийто съставъ влизаха селата Наколецъ и Подмочани. Подиръ отстѫплението на българскитѣ войски, г. Симеоновъ се прибралъ въ София. Той билъ членъ на Илинденската о-ция и на Ресенското братство. Презъ 1920 г. г. Симеоновъ се завръща въ Америка и отъ тогава насамъ живѣе въ Акронъ, кѫдето има ресторантъ. Той е активенъ членъ на МПО «Пелистеръ». Съпругата му, дъщеря му Тодорка и синоветѣ му Димитъръ и Атанасъ живѣятъ въ Ресенъ.

СТОЯНЪ И ФАНИЯ Х. МИЦЕВИ
1453½ SOUTH MAIN STREET
AKRON, OHIO

Г-нъ СТОЯНЪ х. МИЦЕВЪ, известенъ нашъ сънародникъ, живущъ въ гр. Акронъ, О., е роденъ въ с. Суровичево (Леринско). Той произхожда отъ видно родолюбиво семейство. Г-нъ х. Мицевъ е дошелъ въ Америка презъ 1909 г. Презъ 1912 г. той се върналъ обратно въ Македония. Не можейки да понася повече гръцкото потисничество, той е избѣгалъ отъ гръцката армия презъ 1916 г. По време на българската окупация въ Моравско той е заемалъ разни административни длъжности: кметъ, секретарь-бинрникъ и др. Къмъ края на войната (презъ есеньта на 1918 г.), подиръ седемдневно скитане по гори и планини, г. Мицевъ успѣлъ да се спаси отъ сръбскитѣ войски.

Презъ 1920 г. г. Ст. х. Мицевъ отново се връща въ Америка (гр. Гранитъ Сити, Ил.). Отъ 1929 г. насамъ той живѣе въ гр. Акронъ, О., кѫдето се занимава, както и когато е билъ въ Гранитъ Сити, съ продажба на чушки, сирене, маслинки и др. старокрайски стоки.

Г-нъ Ст. х. Мицевъ се оженилъ презъ 1913 г. Съпругата му, г-жа Фания Ст. х. Мицева, е родомъ отъ с. Екши-Су, Леринско. И двамата сѫ активни членове на МПО «Пелистеръ». Г-нъ Мицевъ е билъ избиранъ за секретарь на организацията и за дописникъ на «Македонска Трибуна», а г-жа Фания х. Мицева била нѣколко пѫти членка въ настоятелството на женската секция при МПО «Пелистеръ».

ЛАЗАРЪ ТАНЧЕВЪ
490 EAST SOUTH STREET
AKRON, OHIO

Г-нъ Лазаръ Танчевъ, родомъ отъ село Горно Неволяни, Леринско, а сега търговецъ въ гр. Акронъ, О., е дошелъ въ Америка презъ 1907 год. Той е женен и има синъ — Танасъ и дъщеря — Анастасия. Г-жа Митра Л. Танчева е родомъ отъ с. Горно Неволяни.

Г-нъ Танчевъ е участвувалъ въ Балканската война като доброволецъ въ шеста Охридска дружина. Той членъ на МПО «Пелистеръ» въ Акронъ, Охайо.

—o—

† Лазаръ Московъ

ЛАЗАРЪ МОСКОВЪ

Покойниятъ Лазаръ Московъ, който подари мѣстото върху което е построенъ великолепниятъ ни народенъ домъ въ Акронъ, Охайо, е роденъ въ село Горно Върбени, Леринско. Още като юноша той е напусналъ родното си село и се преселилъ въ гр. Леринъ, отъ кѫдето презъ 1902 г. е емигриралъ въ Америка. Преди да се установи на постоянно мѣстожителство въ Акронъ, Охайо (кѫдето почина на 10 юний 1940 г.), покойниятъ Лазаръ Московъ е работилъ въ Питсбургъ, Пен., Кълъмбъсъ, О., Портландъ, Орегонъ, и други мѣста.

Лазаръ Московъ се отличаваше съ рѣдки добродѣтели. Съ неговата смъртъ родолюбивото македонско общество въ Акронъ, О. загуби единъ отъ достойнитѣ си ратници. Всички, които го познаваха ще запазятъ за него най-мили спомени.

КРЪСТЕ ГЕОРГИЕВЪ
86-88 WEST WILBETH ROAD, AKRON, OHIO

Г-нъ Кръсте Георгиевъ, зетъ на г. Лазаръ Московъ, е родомъ отъ с. Пѫтеле, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1907 год. и живѣлъ отначало въ разни градове (Гранитъ Сити, Ил.; Индианаполисъ, Инд. и въ щатитѣ: Монтана и Минисота). Отъ 1917 г. насамъ той живѣе въ Акронъ. Съ семейство Георгиеви живѣе и съпругата на пок. Л. Московъ. Г-нъ и г-жа КР. Георгиеви иматъ четири деца (дъщеря — Анка и трима синове — Кирилъ, Михаилъ и Благой, родени въ Акронъ). Г-жа Дана Кр. Георгиева, дъщеря на г. и г-жа Л. Москови, е родена въ с. Горно Върбени. И дветѣ семейства членуватъ въ МПО «Пелистеръ» и се ползуватъ съ искрени симпатии между нашитѣ родолюбиви сънародници въ Акронъ, Охайо.

THE TANASOFF'S GRILLE

145 COLE AVE.

AKRON, OHIO

Въ модерния ресторантъ
на г-нъ Хр. Танасовъ
се сервиратъ
първокачествени храни и пития

Г-нъ Хр. Танасовъ, чието заведение се посещава само отъ американска клиентела, е родомъ отъ село Горно Неволяни, Леринско. Той и съпругата му живѣятъ въ гр. Акронъ, Охайо, отъ 1912 година насамъ.

ХРИСТО ЕВТИМОВЪ

1321 SOUTH MAIN STREET

AKRON, OHIO

Г-нъ Христо Евтимовъ, нашъ известенъ търговецъ въ Акронъ, Охайо, е роденъ въ с. Вишни, Охридско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1912 г.

Г-нъ Евтимовъ е активенъ членъ на МПО «Пелистеръ» въ гр. Акронъ, Охайо. Съпругата му е родена въ с. Прекопана, Леринско.

ЯНАКИ ДОШЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

24 E. MAPLEDALE AVE.

AKRON, OHIO

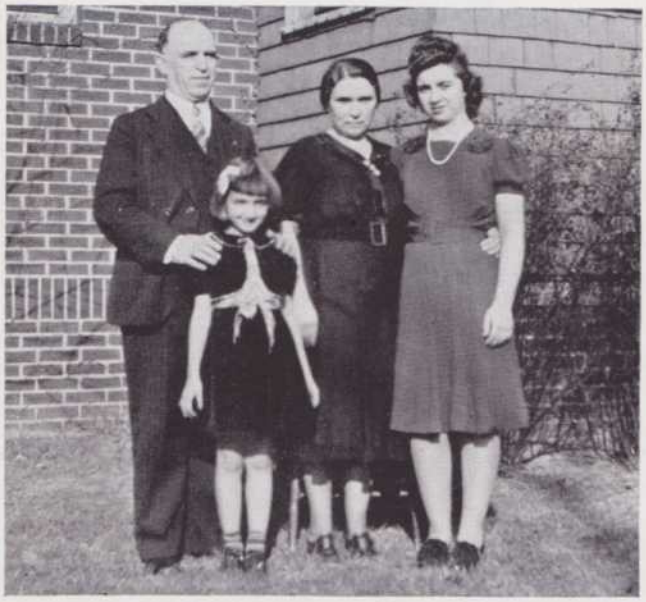

Г-нъ Янаки Дошевъ, г-жа Султана Дошева (въ срѣдата), г-ца Виктория Дошева (въ лѣво) и малката Мери Дошева

Г-нъ Янаки Дошевъ, известенъ търговецъ и нашъ родолюбивъ сънародникъ, родомъ отъ с. Пѫтеле, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1907 година. Подиръ 4 години той е посетилъ родното си мѣсто. Презъ 1912 година той се завърналъ обратно въ Америка (Индианаполисъ, Индиана). Отъ 1918 год. насамъ г. Дошевъ живѣе въ гр. Акронъ, Охайо, кѫдето притежава собствена кѫща и здание, въ което се помѣщава неговия голѣмъ и добре обзаведенъ ресторантъ.

Г-нъ Дошевъ живѣе въ Акронъ заедно съ семейството си. Той има две дъщери — Виктория и Марийка. Съпругата му, г-жа Султана Дошева, е родена въ с. Пѫтеле, кѫдето е завършила основното си образование. Въ дома на г. Дошевъ живѣе и неговия братъ Илия Дошевъ.

Г-нъ и г-жа Дошеви винаги сѫ били активни и предани членове на МПО «Пелистеръ». Г-нъ Янаки Дошевъ почти непрекѫснато е билъ избиранъ за членъ на настоятелството. Той е председателствувалъ три отъ конгреситѣ на Македонскитѣ политически организации (презъ 1934 и 1935 год.) и е билъ избиранъ много пѫти за делегатъ на МПО «Пелистеръ». Той е билъ и членъ на съюзната контролна комисия.

ТРАЯНЪ ТАЛЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1211 DUANE AVE.

AKRON, OHIO

Г-нъ Траянъ Талевъ, който е дошелъ въ Америка презъ 1906 год., е роденъ въ гр. Битоля. Презъ 19026 год. той е посетилъ родния си гр. Битоля. Сѫщата година той се върналъ въ гр. Акронъ, Охайо, кѫдето има своя кѫща.

Г-нъ Тр. Талевъ е жененъ и има три сина (Георги, Петъръ и Димитъръ). Съпругата му, г-жа Параскева Т. Талева, е родена въ гр. Битоля. Г-нъ и г-жа Талеви членуватъ въ МПО «Пелистеръ», на която г. Талевъ е билъ касиеръ.

—o—

Г-НЪ СТОЙЧЕ ИЛИЕВЪ и Г-ЖА В. ИЛИЕВА
1457 FIRESTONE PARK WAY — AKRON, OHIO

Г-нъ Стойче Илиевъ, дошелъ въ Америка презъ 1912 г., е родомъ отъ с. Карамани, Битолско. Следъ Балканската война той посетилъ родното си село и следъ завръщането му въ Америка се установилъ въ гр. Акронъ, Охайо, кѫдето има свой бръснарски салонъ, на 1269 S. Main Street.

Съпругата му, г-жа Виктория Ст. Илиева, е родомъ отъ гр. Кюстендилъ, България. Нейниятъ баща г. Винаровъ е родомъ отъ гр. Радовишъ.

Г-нъ Илиевъ е взелъ активно участие и въ революционнитѣ борби въ Македония. Той е билъ четникъ въ Битолско. Г-нъ и г-жа Илиеви членуватъ въ МПО «Пелистеръ».

ТАНАСЪ ХРИСТОВЪ БАЛЬОВЪ

19 BRIGHTON DRIVE

AKRON, OHIO

Г-нъ Атанасъ Христовъ е дошелъ въ Америка презъ 1905 г. Първоначално е живѣлъ въ Индианаполисъ, Инд., а отъ тамъ се преселилъ въ Акронъ, О. Г-нъ Т. Христовъ и съпругата му, г-жа Депа Т. Христова, сж родомъ отъ с. Екши-Су, Леринско. И двамата членуватъ въ МПО «Пелистеръ».

Единственията имъ синъ — Михаилъ, студентъ по инжинерство, се помина презъ 1938 г. Съ неговата ранна смъртъ организираното македонско общество въ Акронъ, О., загуби единъ просвѣтенъ и родолюивъ свой членъ, а родителитѣ му — едничкото си и непрежалимо чедо. Г-нъ Христовъ е посетилъ родното си село три пжти. Той има въ Акронъ свой ресторантъ и билярденъ салонъ.

ПЕТЪРЪ ХАДЖИДИНЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1501 SOUTH MAIN ST. — AKRON, OHIO

Г-нъ Петъръ В. Хаджидиневъ, родомъ отъ село Пжтеле, Леринско, е емигриралъ въ Америка презъ 1915 год. Първоначално той е живѣлъ въ гр. Индианаполисъ, Инд., и на други мѣста, а презъ 1918 год. се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Акронъ, Охайо кждето притежава собствена кжща и обущарска работилница.

Г-жа Фания П. Хаджидинева е родомъ отъ село Екши-Су, Леринско. Останалитѣ членове на семейството сж: дъщеря — Надежда и синъ — Христо. Г-нъ и г-жа П. Хаджидиневи сж активни членове на МПО «Пелистеръ».

СТЕФО МИШЕВЪ

11½ BROOKSIDE AVE.

AKRON, OHIO

Г-нъ Стефо Мишевъ, дългогодишенъ търговецъ въ гр. Акронъ, Охайо, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Той е родомъ отъ с. Суровичево, Леринско. Първоначално г. Мишевъ е живѣлъ въ Гранитъ Сити, Ил., отъ кждето се преселилъ въ гр. Акронъ, О., кждето има собствена кжща, гросерия и други имоти.

Съпругата му, г-жа Фота х. Мишева, е родомъ отъ с. Екши-Су, Леринско. И двамата сж активни членове на МПО «Пелистеръ».

СЕМЕЙСТВО ДИМИТЪРЪ ПЕТРУШАНОВЪ

15 EAST WOODSDALE AVE.

AKRON, OHIO

Г-нъ Димитъръ Петрушановъ, който е емигриралъ въ Америка презъ 1909 година, е родомъ отъ с. Суровичево, Леринско. Преди Балканската война той се върналъ въ родното си село. Презъ 1912 год. г. Петрушановъ билъ заточенъ отъ гръцкитѣ власти на островъ Критъ, отъ кждето сполучилъ да избѣга презъ 1913 год. въ Албания, а отъ тамъ, презъ Деде-агачъ и София, се завърналъ въ Америка (гр. Индианаполисъ, Инд.). Отъ 1913 год. насамъ г. Петрушановъ живѣе въ гр. Акронъ, О., кждето работи като бартендеръ. Той е жененъ и има две дъщери — Марийка и Цвѣтанка. Съпругата му, г-жа Царева Д. Петрушанова, е родена въ гр. Струга.

Семейство Петрушанови членуватъ въ МПО «Пелистеръ».

—o—

ИВАНЪ ВЕЛИКОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

505 SOUTH MAIN STREET

AKRON, OHIO

Г-нъ Иванъ К. Великовъ, търговецъ въ гр. Акронъ, Охайо, е родомъ отъ село Долно Броди, Неврокопско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1916 год. и отъ тогава насамъ живѣе въ Акронъ, О. Той притежава своя кѫща на 1240 Copley Rd. и свой ресторантъ и бирария на горния адресъ. Женень е и има три сина: Кирилъ, Методи и Александъръ, родени въ Акронъ. Г-жа Евдокия П. Великова е родомъ отъ с. Ниджополе, Битолско.

LA FRANCE GRILLE

1507 SOUTH MAIN STREET

PHONE BL. 0536

AKRON, OHIO

Горната фирма (модеренъ ресторантъ и бирария) е притежание на нашитѣ родолюибви сънародници г. г. Григоръ Кръстамовъ, родомъ отъ с. Екши-Су, Леринско и Христо Мицевъ, родомъ отъ с. Суровичево, Леринско. И двамата, заедно съ семействата имъ, членуватъ въ Македонската политическа организация «Пелистеръ».

—o—

D-r N. TSALOFF

624 South Main St.

AKRON, OHIO

Нашиятъ сънародникъ **Д-ръ Н. Цаловъ** е роденъ въ с. Пѫтеле, Леринско. Той е завършилъ медицинския факултетъ въ гр. Чикаго.

Д-ръ Цаловъ практикува въ гр. Акронъ, О., кѫдето е установенъ на постоянно мѣстожителство. Той е женень и има синъ — Викторъ. Съпругата му, г-жа Веста Д-ръ Цалова, е родена въ село Горно-Неволяни, Леринско.

Д-ръ Цаловъ се ползува съ името на добъръ лѣкарь не само между нашитѣ сънародници въ Акронъ, но и между просвѣтенитѣ американски срѣди въ тоя градъ.

ХРИСТО ТОДОРОВЪ

868 Broadway
ALBANY, N. Y.

Г-нъ Христо Тодоровъ, който живѣе въ гр. Албани, Ню-Йоркъ, е дошелъ въ Америка презъ 1921 година. Той е родомъ отъ с. Лобаница, Костурско. Отъ 1926 година г. Христо Тодоровъ притежава собственъ бизнисъ — гросерия и сладкарница. Жененъ е и има момиче — Анка и момче — Лабро. Г-жа Василка Хр. Тодорова е родомъ отъ сѫщото село. Тя е дошла въ Америка презъ 1926 год. Децата имъ сѫ родени въ Албани, Н. Й.

Г-нъ и г-жа Хр. Тодорови притежаватъ собствена кѫща въ Албани. И двамата като искрени македонци милѣятъ за родината си. Тѣ членуватъ въ М. П. О. «Аргиръ Манасиевъ».

НИКОЛА БЪЧВАРОВЪ

1269 Broadway
ALBANY, N. Y.

Нашиятъ дългогодишенъ търговецъ въ Албани, Н. Й., г-нъ Никола Бъчваровъ, е емигриралъ въ Америка презъ 1912 година. Той посетилъ България презъ 1928 година и престоялъ тамъ нѣколко месеци.

Г-нъ Н. Бъчваровъ е родомъ отъ Гевгелий. Постоянното му мѣстожителство е въ Албани, Н. Й., кѫдето притежава собствено здание и бизнисъ — гросерия и деликатесенъ магазинъ. Той търгува само съ американци.

Г-нъ Бъчваровъ, който членува въ МПО «Аргиръ Манасиевъ», е единъ отъ искренитѣ македонски родолюбци въ Албани, Ню-Йоркъ.

JOHN CASPAR GROCERY

61 Quail Street
ALBANY, N. Y.

Съдържателтъ на горната гросерия, г-нъ Иванъ Капсаровъ, е родомъ отъ село Сехово, Гевгелийско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1912 година. Презъ 1925 година г. Капсаровъ е посетилъ родното си село и Гевгелий, отъ кѫдето повторно се завърналъ въ Албани, Ню-Йоркъ, презъ 1927 година.

Г-нъ Капсаровъ се е оженилъ презъ 1935 год. Съпругата му, г-жа Веска Капсарова, е родомъ отъ гр. Битоля. Тя е дъщеря на г. Ташко Лозановъ. Въ Америка е дошла презъ 1931 година като мома при сестра си, която живѣе въ гр. Сиракюзъ, Ню-Йоркъ.

Г-нъ и г-жа Ив. Капсарови членуватъ въ МПО «Аргиръ Манасиевъ» въ гр. Албани, Н. Й.

ХРИСТО Г. РОСНОВЪ

85 LEXINGTON AVE.
ALBANY, N. Y.

Господинъ Христо Росновъ, искренъ и преданъ членъ на Македонската политическа организация «Аргиръ Манасиевъ» въ градъ Албани, Ню-Йоркъ, е родомъ отъ гр. Гевгелий.

Отъ 1930 година насамъ той притежава модерна гросерия на горния адресъ, известна подъ името

Christo G. Rosnoff Grocery

БРАТЯ ДИМИТЪРЪ, КИРИЛЪ И ПЕТЪРЪ ЧУКАЛЕВИ — ГР. АЛТОНЪ, ИЛ.

Горната редица (отъ лѣво на дѣсно): Петъръ Чукалевъ и г-жа Недѣлка П. Чукалева, Димитъръ Чукалевъ и г-жа Атанаска Чукалева и Кирилъ Чукалевъ; долната редица: г-жа Катерина М. Чукалева, Михаилъ Чукалевъ и г-жа Измини Чукалева; малкитѣ: дъщеритѣ на г. и г-жа К. Чукалеви — Мария и Хрисанта

Катерина и Мишо П. Чукалеви

Братя Димитъръ, Кирилъ и Петъръ Чукалеви сж родомъ отъ гр. Ресенъ. Тѣ произхождатъ отъ видно и родолюбиво ресенско семейство.

Г-нъ Димитъръ Чукалевъ е дошелъ въ Америка презъ 1906 година. Съпругата му, г-жа Атанаска Д. Чукалева, е родена въ гр. Бѣла, България. Тя е завършила висшето си образование въ Америка и бѣ нѣколко години учителка въ Алтонъ.

Г-нъ Кирилъ Чукалевъ е емигриралъ въ Америка презъ 1914 г. Съпругата му, г-жа Измини К. Чукалева, е родена въ Гърция. Децата имъ сж родени въ Америка.

Г-нъ П. Чукалевъ е дошелъ въ Америка презъ 1922 г. Съпругата му, г-жа Недѣлка Чукалева, е родена въ София. Децата имъ сж родени въ Америка.

Тримата братя работятъ заедно. Тѣ сж притежатели на дженералъ сторъ и кафитерия въ фабриката «Американъ Смелтингъ ендъ Рифайнингъ Кѣмпани» въ Алтонъ, Ил. И тримата иматъ собствени и модерно уредени кжщи. Братя Чукалеви още отъ детинство сж били закѣмени съ духъ на родолюбие. Тѣ сж били винаги предани на народното дѣло. Заедно съ семействата имъ тѣ членуватъ въ МПО «Бащинъ край» въ Гранитъ Сити, Ил., и въ тамошната ни родна църква. Г-нъ Д. Чукалевъ бѣ избиранъ дълги години за членъ на контролната комисия на МПО. Тази година той си подаде оставката и на негово мѣсто бѣ избранъ г. П. Чукалевъ. Съпругата му е активна членка на женската секция при МПО «Бащинъ край». Бащата на Бр. Чукалеви, г. Михаилъ Чукалевъ, преди 2 г. замина за Ресенъ, заедно съ съпругата му. Тѣ бѣха дошли въ Америка презъ 1931 г.

Г-ЖА ВАСИЛКА ЧУКАЛЕВА
И СИНОВЕТѢ Й

714 WASHINGTON AVE.
Phone 2822-7
ALTON, ILLINOIS

Г-жа Василка Чукалева и синоветѣ й: Борисъ, Анастасъ, Никола и Тодоръ

Г-жа Василка Чукалева е родомъ отъ гр. Ресенъ. Тя е дошла въ Америка презъ 1931 г. Г-жа Чукалева има 4 сина — Борисъ, Анастасъ, Никола и Тодоръ. Борисъ, който бѣ дошелъ въ Америка презъ 1924 г., живѣе понастоящемъ въ София, България. Анастасъ е емигриралъ въ Америка презъ 1925 г., Никола — презъ 1920 г., Тодоръ — презъ 1926 год. Тодоръ и Анастасъ Чукалеви живѣятъ въ Алтонъ, Ил., а Никола — въ Дитроитъ, Мичиганъ.

Г-нъ Анастасъ Чукалевъ е женен. Съпругата му, г-жа Райна Ан. Чукалева, е родена въ Гранитъ Сити. Нейниятъ баща (Никола Джатевъ) е родомъ отъ с. Пжтеле, Леринско. Г-нъ Ан. Чукалевъ има дъщеря — Василка, родена въ Алтонъ.

Г-нъ Тодоръ Чукалевъ притежава модерна обущарска работилница на

107 West Main Street, East Alton, Ill.

Съпругата му, г-жа Джорджия Т. Чукалева, е дъщеря на пок. Теохаровъ, дългогодишенъ житель на Мадисонъ, Ил. Той бѣ роденъ въ с. Апоскепъ. Г-нъ Тод. Чукалевъ е билъ председатель на МПО «Бащинъ край» въ Гранитъ Сити.

Г-нъ Никола Чукалевъ и съпругата му, г-жа Елси Н. Чукалева, родена въ Америка отъ родители македонци, живѣе въ гр. Дитроитъ, Мич.

Г-жа Василка Чукалева и синоветѣ ѝ сж били винаги предани на народното ни дѣло. Тѣ членуватъ въ МПО «Бащинъ край» и въ родната ни църква въ Гранитъ Сити.

Г-ЖА ТОДОРКА В. БУНДЕВА
ALTON, ILL.

Г-жа Тодорка Вангелъ Бундева е родомъ отъ градъ Ресенъ. Тя е дошла въ Америка преди нѣколко месеци. Съпругътъ ѝ, г-нъ Вангелъ Бундевъ, е родомъ отъ село Янковецъ, Ресенско.

Г-нъ и г-жа Бундеви живѣятъ въ градъ Алтонъ, Ил. И двамата служатъ на народното дѣло съ искрена преданость.

На снимката личи г-жа Тодорка Бундева, облѣчена въ ресенска носия.

—o—

ФИЛИПЪ ИЛ. КАРАДЖОВЪ
512 STATE STREET ALTON, ILLINOIS

Г-нъ Филипъ Илиевъ Караджовъ, родомъ отъ с. Гиневецъ, Дебърско, е дошелъ въ Америка презъ 1912 год. Първоначално той е живѣлъ въ гр. Кристалъ Сити, Мизури, и е работилъ въ стъкларска фабрика като опитенъ **глясъ кътъръ.** Презъ 1918 г. г-нъ Караджовъ се преселилъ въ гр. Алтонъ, Ил., кждето е управитель на най-модерния ресторантъ въ града (Илинойсъ ресторантъ).

Г-нъ Караджовъ, заедно съ братята си, е построилъ въ Стария край модерни здания (въ родното му село Гиневецъ съ братъ му Ангелъ и въ Струмица съ братъ му Спасе). Г-нъ Караджовъ има омжжена сестра. Тя живѣе въ село Себища, Дебърско. Г-нъ Караджовъ съ трудолюбие, почетность и постоянство е успѣлъ да си извоюва солидно финансово положение.

Vlado S. Velleff & Family

554 East Brodway

ALTON, ILL.

Г-нъ Владо Стефановъ Велевъ е роденъ въ градъ Ресенъ. Той е дошелъ въ Америка презъ 1925 година и се установилъ въ гр. Алтонъ, Илиноисъ. Женененъ е и има два сина — Стефанъ и Джинъ и дъщеря — Николина. Съпругата му, г-жа Елси В. Велева (американка), е отъ гр. Алтонъ.

Г-нъ Владо Велевъ произхожда отъ родолюбиво семейство въ градъ Ресенъ. Той членува въ МПО «Бащинъ край» въ Гранитъ Сити, Ил.

АНДРЕЙ П. СТОЯНОВЪ

524 WASHINGTON AVE.

ALTON, ILL.

Г-нъ Андрей П. Стояновъ, синъ на родолюбиви македонски българи отъ гр. Дебъръ, е роденъ въ София, България. Той е дошелъ въ Америка презъ 1935 година.

Г-нъ Андрей Стояновъ е свършилъ по декоративно изкуство и бояджийство въ София. Той практикува професията си въ Алтонъ, Ил., съ голѣмъ успѣхъ.

Презъ 1939 год. г. Стояновъ се вѣнча съ г-ца Лили Москова. Г-нъ Андрей Стоноявъ е единъ отъ искренитѣ членове на МПО «Бащинъ край» въ гр. Гранитъ Сити, Илинойсъ.

СЕМЕЙСТВО ГЕОРГИ ЯНКУЛЕВИ

449 BOWERY STREET

AKRON, OHIO

Г-нъ Георги Янкулевъ, родомъ отъ гр. Прилепъ, е дошелъ въ Америка презъ 1905 година. Той е живѣлъ въ Чикаго и други градове, а отъ 1920 год. — въ Акронъ, Охайо, кждето има свой салонъ (бирария и ресторантъ). Женененъ е и има две дъщери — София и Катерина. Г-жа Антина Г. Янкулева е родена въ гр. Прилепъ. Децата имъ сж родени въ Америка. Г-жа Янкулова получила своето образование въ София, а г-нъ Янкулевъ — въ Битоля. Г-жа Янкулева неотдавна посети Македония и България заедно съ дъщеритѣ си и се върна съ мили спомени отъ отечеството си.

ХРИСТО БОГДАНОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1625 GREENWOOD STREET

ALTON, ILL.

Г-нъ Христо Богдановъ, който е дошелъ въ Америка презъ 1913 год., е родомъ отъ гр. Солунъ. Той се установилъ въ гр. Алтонъ, Ил., кждето живѣе и понастоящемъ съ съпругата му,г-жа Мария Хр. Богданова и синъ му — Никола. Омжжената имъ дъщеря, г-жа Василка Бл. Пандова, живѣе въ гр. Кентонъ, Охайо. Тя е родена въ гр. Солунъ. Г-жа Мария Хр. Богданова е родомъ отъ гр. Солунъ. Тя членува въ женската секция при М. П. О. «Бащинъ край».

Г-нъ Хр. Богдановъ е преданъ членъ на МПО «Бащинъ край» въ гр. Гранитъ Сити, Ил. Майка му, г-жа Катерина Богданова, ревностно е помагала на солунскитѣ атентатори лрезъ 1903 година.

—o—

INTERNATIONAL BAKING CO.

WHOLESALE BAKERS

BRANDS: HONEY BREAD, DANDY BREAD, SLICED BREAD AND HOME MADE POTATOE BREAD

Bell Phone 876

BROWNSVILLE, PA.

СЪДРУЖНИЦИ И СОБСТВЕНИЦИ

ДОНЕ БРАНОВЪ, отъ село Буфъ, Леринско
ФИЛИПЪ СТЕФАНОВЪ, отъ село Буфъ —»—
ЛАМБО ДИМИТРОВЪ, отъ село Буфъ — » —
ДИНЕ ДАЛКЪЛЪЧЕВЪ, с. Владово, Воденско
ИЛИЯ ДАЛКЪЛЪЧЕВЪ, с. Владово — » —
ДИМИТЪРЪ СВЕКЯРОВЪ
ДОНЕ БРАНОВЪ, управитель

Горната фирма е основана презъ 1919 год. Интернейшънълъ Бейкингъ Ко. е една отъ най-голѣмитѣ и модерно обзаведени наши фурни въ Америка. Отъ 1922 год. насамъ хлѣбопекарницата се помѣщава въ голѣмо здание, собственость на горепоменатитѣ съдружници.

Предприятието произвежда разни видове хлѣбъ, кекси, ролси и т. н. Стоката се разнася съ 16 собствени тръкове. Въ фурната работятъ около 40 души работници. Продажба само на едро. «Интернейшънълъ Бейкингъ Кѣмпани» има отличенъ бизнисъ. Стоката се продава въ Браунсвилъ и околноститѣ, въ една територия съ радиусъ отъ 30 мили.

Фурната е снабдена съ най-модерни машини.

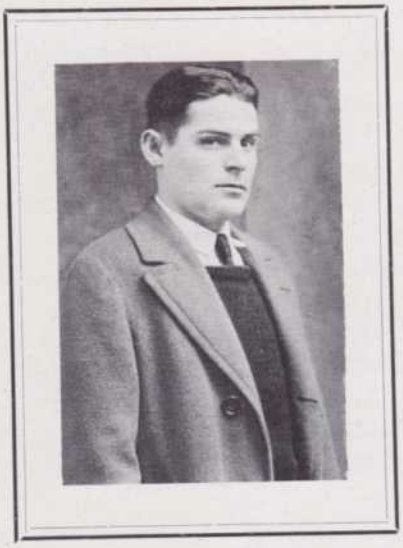

Г-нъ Доне Брановъ

ДОНЕ БРАНОВЪ

УПРАВИТЕЛЬ НА

INTERNATIONAL BAKING CO.

Г-нъ Доне Брановъ, единъ отъ основателитѣ на «Интернейшънълъ Бейкингъ Кѣмпани», е родомъ отъ село Буфъ, Леринско. Той е билъ винаги преданъ на народната ни кауза.

INTERNATIONAL BAKING CO.

ДИНЕ ДАЛКЪЛЪЧЕВЪ
BROWNSVILLE, PA.

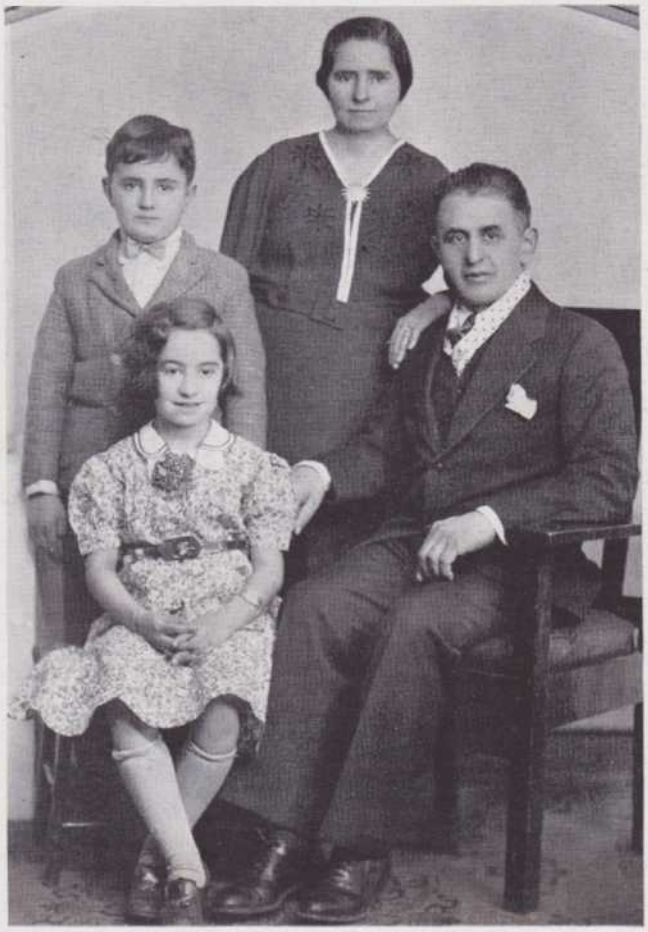

Семейство Дине Далкълъчевъ

Г-нъ Дине Далкълъчевъ е емигриралъ въ Америка презъ 1912 година. Той е родомъ отъ село Владово, Воденско. Живѣлъ е въ Спрингфилдъ и Микиспротъ. Презъ 1919 година се преселилъ въ гр. Браунсвилъ, кѫдето живѣе отъ тогава насамъ.

Г-нъ Дине Далкълъчевъ се занимава съ хлѣбарство. Той е съдружникъ въ голѣмата и модерна фурна

INTERNATIONAL BAKING CO.

(Вижъ снимката на стр. 305)

Съпругата му, г-жа Мария Д. Далкълъчева, е родена въ село Владово. Има две деца: момче — Иванъ и момиче — Вангелица.

Г-нъ Дине Далкълъчевъ винаги е билъ преданъ на народното ни дѣло, членъ е на МПО «Независимость» въ гр. Дукейнъ, Пен.

† НАСТО ТР. ДАЛКЪЛЪЧЕВЪ

Покойниятъ **Насто Тр. Далкълъчевъ** е роденъ въ село Владово, Воденско. Тоя преданъ синъ на нашата Родина е свършилъ презъ 1911 година Българската духовна семинария въ Цариградъ. Презъ учебната 1912-1913 год. е учителствувалъ въ гр. Гумендже. Следъ обявяването на междусъюзническата война гръцкитѣ власти го арестуватъ и изпращатъ на заточение въ островъ Трикери, кѫдето почина вследствие на жестокитѣ изтезания, на които билъ подложенъ.

Насто Тр. Далкълъчевъ почина на 26 годишна възрасть, въ разцвѣта на неговия буренъ животъ. Той загина далечъ отъ неговитѣ близки и многобройнитѣ му приятели, които никога не ще го забравятъ.

Да бѫде вѣчна свѣтлата му паметъ!

Покойниятъ Насто Тр. Далкълъчевъ

ИЛИЯ ДАЛКЪЛЪЧЕВЪ
BROWNSVILLE, PA.

Г-НЪ ИЛИЯ ДАЛКЪЛЪЧЕВЪ, съдружникъ въ модерната и голѣма хлѣбопекарница «Интернейшънълъ Бейкингъ Къмпани» въ гр. Браунсвилъ, Пен., е роденъ въ с. Владово, Воденско. Той е свършилъ първия курсъ на българското педагогическо училище въ Скопйе.

Следъ Балканската война (1912 г.) г. Ил. Далкълъчевъ е емигриралъ въ Америка. Той е живѣлъ въ гр. Спрингфилдъ, О., Микиспортъ, Пен. и Къртисвилъ, Пен. Презъ 1923 г. той се установилъ въ гр. Браунсвилъ.

Съпругата му, г-жа Шана Ил. Далкълъчева, е родена въ с. Владово. Тя е сестра на г. К. Поповъ, председатель на Ц. К. на МПО. Г-нъ и г-жа Ил. Далкълъчеви иматъ 3 дъщери (Мария, Катерина и Виолетка).

Г-нъ Ил. Далкълъчевъ служи на народното ни дѣло съ искрена преданость. Той е активенъ членъ на МПО «Независимостъ».

Горната редица (отъ лѣво на дѣсно) — г-ца М. Ил. Далкълъчева, г. Илия Далкълъчевъ, г. Коста Поповъ, Викторъ Поповъ и г-ца Катерина К. Попова; долната редица — Катерина Ил. Далкълъечва, г-жа Шана Ил. Далкълъчева, най-малката дъщеря на г. и г-жа Далкълъчеви, г-жа Мария К. Попова и г-ца Вѣрка К. Попова

КОСТА ПОПОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ
Mc KEESPORT, PA.

Г-НЪ КОСТА ПОПОВЪ, председатель на Ц. К. на МПО, е роденъ въ с. Владово Воденско. Презъ 1907 год. той е свършилъ 3-тия курсъ на българското педагогическо училище въ Скопйе. Г-нъ Поповъ е учителствувалъ въ Македония до Балканската война. Презъ 1913 г. билъ заставенъ, поради гръцкия тероръ, да емигрира въ Америка. Г-нъ Поповъ се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Микиспортъ, кждето е отворилъ собствена фурна. Понастоящемъ се занимава съ хлѣбарство.

Съпругата му, г-жа Мария К. Попова, е родена въ с. Владово. Иматъ три деца: синъ Викторъ и две дъщери — Катерина и Вѣрка. Викторъ и Катерина завършиха хай скулъ презъ м. май 1940 година.

Г-нъ Коста Поповъ е взелъ дейно участие въ македонското освободително дѣло въ Стария край. И тукъ въ Америка той продължава да работи непрекжснато и неуморно за преуспѣването на народното ни дѣло.

Г-нъ Поповъ е билъ членъ на бившия Македоно-български съюзъ въ Америка и съдействувалъ за основаването му. Той бѣ делегатъ презъ 1918 год. на конгреса въ Чикаго.

Г-нъ Коста Поповъ е единъ отъ основателитѣ на м о щ н и я ни Съюзъ. Той бѣ делегатъ на учредителния конгресъ въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана и председатель на постоянното бюро.

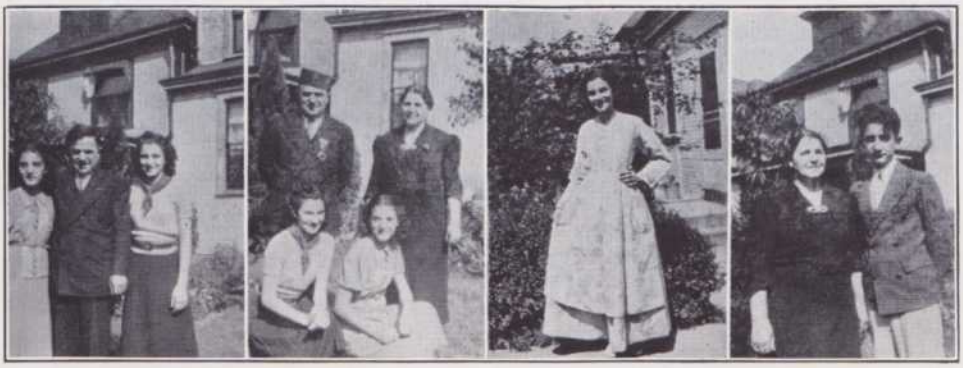

—o—

Първата снимка (отъ лѣво на дѣсно) — г-ца Вѣрка К. Попова, г. К. Поповъ и г-ца Катерина К. Попова; 2-та снимка — долната редица: г-ца Катерина К. Попова, г-ца Вѣрка К. Попова; правитѣ: г-нъ Коста Поповъ и г-жа Мария К. Попова; 3-та снимка — г-ца Катерина К. Попова; 4-та снимка — г-жа Мария К. Попова и Викторъ К. Поповъ. Горнитѣ снимка сж снети предъ кжщата на г. Коста Поповъ

BENTON BAKING CO.

460 West Church Street

BENTON, ILLINOIS

PHONE 141

Модерната фурна «Бентонъ Бейтонъ Бейкингъ Къмпани» въ гр. Бентонъ, Ил., е притежание на предприемчивитѣ ни сънародници г. г. Андрееви, Тодоръ Доновски и Ламбро Шмаграновъ. Тѣ сж родомъ отъ с. Джмбени, Костурско.

BENTON BAKING CO.

е д н а отъ най-добре обзаведенитѣ фурни въ южната часть на щата Илиноисъ, произвежда всички видове хлѣбъ, кекси, ролси и др.

Горната фирма е основана презъ 1923 година.

КИМЕ АНДРЕЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1464 East Main Street

COLUMBUS, OHIO

Г-нъ Киме Андреевъ е роденъ въ с. Дупени, Ресенско, а съпругата му, г-жа Дина К. Андреева, е родена въ с. Курбиново, Ресенско. Тѣ иматъ два сина — **Живко**, роденъ въ с. Дупени и Кирилъ, роденъ въ гр. Делта, Охайо.

Г-нъ Киме Андреевъ е дошелъ въ Америка презъ 1926 година. Първоначално той е живѣлъ въ гр. Делта, Охайо, а отъ тамъ се е преселилъ въ гр. Кълъмбъсъ, Охайо, кждето се установилъ на постоянно мѣстожителство. Тоя родолюбивъ нашъ сънародникъ има добре уреденъ ресторатъ (въ съдружие съ Нанчо Трайчевъ Секулевски, отъ с. Болно, Ресенско). Ресторантътъ се намира на:

Г-нъ Киме Андреевъ е членъ основатель на МПО «Свобода» въ Кълъмбъсъ, О. Презъ Презъ 1929 год. той е билъ делегатъ на МПО «Солунъ» въ годишния конгресъ на нашия съюзъ, състоялъ се въ гр. Торонто, Канада.

Compliments of

GEORGE PETROFF

Родомъ отъ село Кониловци, Берковско, България

Proprietor of

PETROFF'S PACKING and PROV. CO.

BENTON, ILLINOIS

ESTABLISHED IN 1914

ИВАНЪ ПЕТРОВЪ, СИНСИНАТИ, ОХАЙО

Г-нъ Иванъ Петровъ, родомъ отъ с. Владово, Воденско, бившъ Екзархийски учитель въ Воденско. Той е следвалъ и завършилъ свещеническото училище въ гр. Скопие презъ 1909 год. и е учителствувалъ до 1912 г. Презъ 1913 г. гръцкитѣ власти сж го изгонили отъ родното му село. Емигриралъ въ Америка, той е живѣлъ въ Индианаполисъ и Синсинати, кждето се намира и понастоящемъ. Г-нъ Ив. Петровъ е билъ активенъ членъ на МПО «Дамянъ Груевъ» въ Индианаполисъ, а понастоящемъ членува въ МПО «Бистрица» въ Синсинати, на която е председатель. Той е билъ избиранъ нѣколко пжти и за делегатъ на конгреситѣ на Македонскитѣ политически организации.

Горната снимка представлява единъ моментъ, когато г. Иванъ Петровъ (въ срѣдата) предава урокъ по отечествознание въ едно отъ отдѣленията на българското народно училище при МПО «Бистрица въ гр. Синсинати. Сжщата снимка, съ специаленъ рапортажъ за българското училище въ Синсинати, бѣ помѣстена въ голѣмия американски вестникъ «Синсинати Постъ».

СЕМЕЙСТВО КИРИЛЪ ЯНКОВИ
3500 Woodburn Ave.
CINCINNATI, OHIO

Г-нъ Кирилъ Янковъ е роденъ въ Македония, но е израсълъ въ София, България. Той е емигриралъ Америка презъ 1927 год. Съпругата му г-жа Мария К. Янкова е родена въ София, България, а синъ му — Джералдъ — въ Синсинати, Охайо.

Г-нъ Кирилъ Янковъ има магазинъ за чистене на дрехи и шапки. Г-нъ и г-жа Янкови сж членове на МПО «Бистрица» въ гр. Синсинати, О.

BANK CAFE
1135 Vine St. Cincinnati, Ohio

Съдържателтъ на горната фирма (ресторантъ и бирария), основана презъ 1928 год., е г. Симо Петровъ, родомъ отъ с. Мокрени, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1913 г., отъ когато живѣе въ Синсинати, Охайо. Г-нъ Петровъ е жененъ, има синъ и две дъщери. Съпругата му, г-жа Мария Петрова, е родомъ отъ село Мокрени, Костурско.

Г-нъ Петровъ притежава собствена кжща на 3435 Woodburn Ave.

Г-нъ и г-жа Симо Петрови членуватъ въ МПЮ

Семейства НИКОЛА КОЛЯНОВИ и КИРИЛЪ ТАШОВСКИ

Г-нъ Никола Коляновъ и неговиятъ зетъ сж съдружници въ ресторантъ и бирария на долния адресъ.

Г-нъ Никола Коляновъ е родомъ отъ с. Мокрени, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1912 год. и живѣе въ гр. Синсинати, Охайо. Жененъ е и има две дъщери — Катерина, съпруга на г. Кирилъ Ташовски, и Надежда. Г-жа Ташовска е родена въ Македония, а Надежда — въ Синсинати, О. Г-жа Елена Н. Колянова е родомъ отъ с. Палеоръ, Кайлярско.

Г-нъ Кирилъ Ташовски е родомъ отъ с. Мокрени, но е израстналъ въ Америка. Живѣелъ е въ Дитроитъ, Мич., а понастоящемъ въ Синсинати.

И дветѣ семейства членуватъ въ МПО «Бистрица». Г-нъ Коляновъ е билъ избиранъ нѣколко пжти за настоятелъ и делегатъ на 14-ия и 15-ия год. конгреси на Македон. полит. организации.

Г-нъ Никола Коляновъ е взималъ активно участие въ македонското освободително движение и въ Стария край. Той е билъ четникъ въ четата на Пандилъ Шишковъ.

Бизнисъ адресъ:

5 East Court Street

CINCINNATI, OHIO

ХРИСТО Д. ЧАЧОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

3523 Reading Road

CINCINNATI, OHIO

Г-нъ Христо Дамяновъ Чачовъ е пристигналъ въ Америка презъ 1914 година и е живѣлъ последователно въ Фортъ Уейнъ, Инд., Албионъ, Мич. и Синсинати, Охайо, кждето се установява на постоянно мѣстожителство.

Г-нъ Христо Чачовъ е родомъ отъ с. Кондороби, Костурско, жененъ е и има два сина — Василъ и Филипъ, родени въ Синсинати, Охайо. Г-жа Дана Хр. Чачова е родомъ отъ село Косинецъ, Костурско. Цѣлото семейство членува въ МПО «Бистрица». Г-нъ Чачовъ е билъ избиранъ за настоятель.

Г-нъ Чачовъ притежава магазинъ за чистене на дрехи и шапки на

СЕМЕЙСТВО ЕВТИМЪ ТЪРПОВИ

1868 Hewitt Ave.

CINCINNATI, OHIO

Г-нъ Евтимъ Търповъ, родомъ отъ село Драничево, Костурско, е дошелъ въ Америка презъ 1915 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Синсинати, Охайо, кждето живѣе и семейството му. Съпругата му г-жа Слатка Ев. Търпова е родена въ с. Емборе, Кайлярско, Синоветѣ имъ — Кирилъ, Стефанъ и Иванъ сж родени въ Америка.

Г-нъ и г-жа Търпови сж членове на МПО «Бистрица». Тѣ притежаватъ кжща въ гр. Синсинати, Охайо.

На снимката личи г-нъ Евтимъ Търповъ съ семейството си.

На горната снимка личи г-нъ Пандо Димитровъ заедно съ семейството си

СЕМЕЙСТВО ПАНДО ДИМИТРОВИ

2631 Cleinview Ave.

CINCINNATI, OHIO

Г-нъ Пандо Димитровъ, известенъ дългогодишенъ търговецъ въ гр. Синсинати, Охайо, е родомъ отъ с. Златари, Ресенско. Отъ Стария край е емигриралъ презъ 1912 год. и отъ тогава живѣе въ гр. Синсинати, Охайо, кѫдето по-рано е ималъ хлѣбопекарница, а понастоящемъ — ресторантъ на 601 W. 66th Street

Женень е и има две дъщери — Елена и Флора и синъ — Владимиръ, всички родени въ Синсинати. Съпругата му, г-жа Санта П. Димитрова е родомъ отъ с. Кривени, Ресенско.

Г-нъ Пандо Димитровъ притежава собствена кѫща на 2631 Cleinview Ave. Cincinnati, Ohio

Семейството му въ Стария край е взимало активно участие въ църковно-народнитѣ борби. Братъ му Иванъ е загиналъ за свободата на Македония презъ 1903 год. заедно съ 12 души четници. Бащата на г. Димитровъ, Наумъ Лабанчевъ, е билъ, сѫщо така, дългогодишенъ народенъ ратникъ.

Семейството на г. Пандо Димитровъ членува въ МПО «Бистрица». Г-нъ Димитровъ е билъ избиранъ за касиеръ и училищенъ настоятель.

ЛАЗО Г. ИЛКОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

Г-нъ Лазаръ Георгиевъ Илковъ, притежатель на хлѣбопекарница въ гр. Синсинати, Охайо, е родомъ отъ с. Острово, Воденско, Македония подъ гръцко робство. Той е емигриралъ отъ родното си село презъ 1906 година, когато е пристигналъ въ гр. Хамилтонъ, Онт., Канада. Презъ 1914 година се преселилъ въ Индианаполисъ, Индиана. Понастоящемъ живѣе заедно съ семейството си въ гр. Синсинати, О., кѫдето притежава собствена кѫща и хлѣбопекарница.

Г-нъ Илковъ има два сина — Илия и Пандо, родени въ Америка. Съпругата му г-жа Василка Л. Илкова е родена въ с. Косинецъ, Костурско. Всички сѫ членове на МПО «Бистрица». Г-нъ Илковъ е билъ членъ на МПО «Д. Груевъ» въ Индианаполисъ, Инд. и на тамошната ни родна църква «Св. Стефанъ».

Домашенъ адресъ: 1728 Hewitt Ave.

Бизнисъ адресъ: 646 W. Court St.

CINCINNATI, OHIO

ДИМИТЪРЪ СТЕФАНОВЪ И СЕМЕЙСТВО

Г-нъ Димитъръ Стефановъ е родомъ отъ с. Златари, Ресенско. Той е дошелъ за пръвъ пѫть въ Америка презъ 1906 г., а повторно презъ 1911 г. и живѣлъ постоянно въ гр. Синсинати, Охайо, кѫдето притежава две собствени кѫщи, ресторантъ и гросери сторъ.

Семейството на г. Стефановъ живѣе въ Синсинати, О. То се състои отъ съпругата му — г-жа Ангелина Д. Стефанова, родомъ отъ с. Златари, Ресенско, дъщеря Александра (женена) и синъ — Боянъ. Дъщеря му е родена въ Македония, а синъ му Боянъ въ Америка.

Г-нъ Стефановъ и семейството му членуватъ въ МПО «Бистрица», на която той е билъ и настоятель.

Домашенъ адресъ: 2148 St. James Ave.

Бизнисъ адресъ: 409 Carlyle Ave.

CINCINNATI, OHIO

STRAND CHILI PARLOR
843 Monmouth St. Newport, Ky.

Съдържатели на горната фирма сж г-нъ Петъръ Мановъ и неговиятъ синъ Таси. И двамата сж родомъ отъ с. Мокрени, Костурско. Г-нъ Мановъ се намира въ Америка отъ 1912 год., а семейството му е дошло т у к ъ презъ 1920 година. Г-жа София Петъръ Манова е родена въ с. Мокрени.

Г-нъ и г-жа Петъръ Манови сж членове на МПО «Бистрица». Тѣ притежаватъ собствена кжща на

935 Yashington Ave. Newport, Ky.

Иматъ двама синове — Таси и Василъ и две дъщери — Марийка и Флора. Таси е роденъ въ с. Мокрени, а останалитѣ въ Америка.

НИКОЛА МИЦЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ
1627 Bryan St., N. W.
CANTON, OHIO

Г-нъ Никола Мицевъ Недѣлковъ е дошелъ въ Америка презъ 1915 година. Той и съпругата му (г-жаЕлена Мицева) сж родомъ отъ с. Баница, Леринско.

Г-нъ Н. Мицевъ е живѣлъ (преди да се установи въ Кентонъ, О.) въ Минисота и Индиана. Той живѣе въ собствена кжща на горния адресъ. Г-нъ и г-жа Мицеви иматъ петь сина (Стефо, Методи, Славе, Томе и Кирилъ), всички родени въ Америка. Иматъ и женена дъщеря (Марийка), зетъ Георги и две внучета: Георги и Василъ.

Семейство Мицеви членува въ МПО «Борисъ Сарафовъ».

CANTON CITY BAKERY, Inc.
2250_16th Street, N. E.
CANTON, OHIO

Горната модерна фурна принадлежи на нашитъ съотечественици: **Братя Мичо** и **Анастасъ Петрови,** родомъ отъ с. Кономлади, Костурско, и **Георги Костовъ,** родомъ отъ с. Баница, Леринско. Фирмата е основана презъ 1923 година и произвежда разни видове хлѣбъ и кекси. Фурната има модерна машинерия и три тръка, съ които се разнася хлѣбъ на едро и дребно. Зданието, въ което се помѣщава хлѣбопекарницата е собственость на братя Мичо и Анастасъ Петрови.

Тримата съдружници сж женени и иматъ семейства въ Кентонъ, Охайо.

Г-жа Динка М. Петрова е родомъ отъ с. Джмбени, Костурско. Семейството М. Петрови има три сина — Кирилъ, Иванъ и Мичо — и три дъщери — Олга, Еленка и Фания, всички родени въ Кентонъ, Охайо. При семейството живѣе майката на Мичо — Вана Петрова.

Анастасъ Петровъ е женентъ и има три сина — Георги, Петъръ и Василъ, родени въ Кентонъ, О. Г-жа Славка А. Петрова е родомъ отъ с. Джмбени, Костурско.

Г-нъ Костовъ е женентъ и има синъ — Михаилъ. Г-жа Елена Костова е родена въ Унгария.

Тритѣ семейства сж дейни членове на МПО «Борисъ Сарафовъ» и женската секция при организацията.

CANTON SHOE FINDINGS COMPANY
534 East Tuscarawas St.
CANTON, OHIO

Горната фирма принадлежи на нашитѣ сънародници **г-нъ Благой Германовъ,** отъ с. Черешница, Костурско и **г-нъ Живко Т. Николовъ,** отъ с. Льорѣка, Ресенско. Тѣ продаватъ на едро гьонове и разни кожи за обуща, кожени и гумени токове, бои и пр.

Г-нъ Германовъ е синъ на свещеникъ Германъ, известенъ деецъ въ македонското движение въ Костурско. Б. Германовъ е въ Америка отъ 1916 год. и е живѣлъ въ Фортъ Уейнъ, Инд., Толидо, О. и Кентонъ, Охайо. Женененъ е и има дъщеря — Божана и синъ — Аргиръ. Г-жа Христина Б. Германова е родомъ отъ с. Нередъ, Леринско. Семейството членува въ МПО «Борисъ Сарафовъ».

Г-нъ Ж. Николовъ е дошелъ въ Канада въ 1926 г. и въ 1927 г. се преселилъ въ Америка. Той живѣе въ Кентонъ. Женененъ е и има дъщеря — Надежда. Г-жа Стефка Ж. Николова е родена въ с. Черешница. Тя е дъщеря на г. Андонъ Главчевъ. И двамата сж членове на МПО «Борисъ Сарафовъ».

МЕТОДИ Д. ЧАНЕВЪ
2120 Georgetown Road, N. E.
CANTON, OHIO

Г-нъ Методи Д. Чаневъ, родомъ отъ с. Островo, Воденско, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Първоначално той е живѣлъ въ Торонто (Канада), Дейтонъ, Охайо и Индианаполисъ, Индиана, отъ кждето е отишелъ въ Кентонъ, Охайо — постоянното му мѣстожителство. Г-нъ Чаневъ е единъ отъ буднитѣ наши търговци въ Америка. Той притежава собствена кжща и модерна гросерия въ Кентонъ, Охайо. Съпругата му е родомъ отъ с. Островo, Воденско.

Г-нъ Методи Чаневъ е членъ-основатель на МПО «Борисъ Сарафовъ». Той бѣ нѣколко години членъ на Контролната комисия на Съюза на македонскитѣ политически организации въ Съедин. щати, Канада и Австралия и делегатъ на нѣколко отъ нашитѣ конгреси. Г-нъ Чаневъ се ползува съ симпатии между нашата родолюбива емиграция въ Америка.

Michael Christo Misheff

and Family

2148 GEORGETOWN RD., N. E.

CANTON, OHIO

Г-нъ Михаилъ Хр. Мишевъ е родомъ отъ с. Пѫтеле, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1916 год. Първоначално е живѣлъ въ гр. Дейтонъ, Охайо, а отъ тамъ се преселилъ въ Кентонъ, О., кѫдето живѣе и понастоящемъ съ семейството си. Г-нъ М. Мишевъ има собствена кѫща на горния адресъ и гросерия въ съдружие съ г. Андонъ Главчевъ. Съдружническата фирма е известна подъ името:

BELDEN GROCLRY

Г-нъ Мишевъ е женен̀ъ и има 5 деца: Спасия, Грозда, Георги, Милка и Тома. Милка и Тома сѫ родени въ Кентонъ, О. Г-жа Елена М. Мишева е

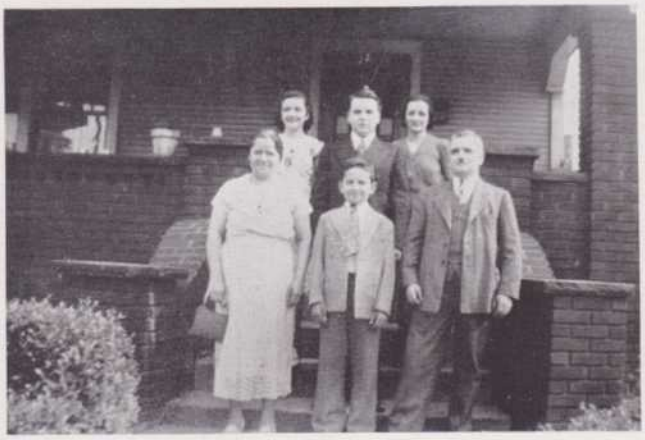

Семейство Михаилъ Мишевъ

родомъ отъ с. Пѫтеле. Семейство М. Мишеви членува въ М. П. О. «Борисъ Сарафовъ». Г-нъ Мишевъ е билъ настоятель на МПО «Борисъ Сарафовъ» и делегатъ на нашитѣ конгреси. Г-жа Мишева е билъ настоятелка на женската секция при МПО «Борисъ Сарафовъ».

———o———

VARSITY CAFE

TODOROFF BROS., Proprietors

525 N. MARKET ST.

CANTON, OHIO

Съдържатели на горния ресторантъ и бирария сѫ братята Атанасъ и Георги Тодорови, отъ с. Рамна, Битолско. Тѣхниятъ модеренъ ресторантъ се намира въ търговския центъръ на града, между най-голѣмитѣ театри. Клиентелата се състои отъ отбрана американска публика. Въ ресторанта на бр. Тодорови се сервиратъ първокачествени храни и разни видове пития (американски, английски, италиянски и южноамерикански и импортирани вина и ликьори).

Г-нъ А. Тодоровъ (по-стариятъ братъ) е дошелъ въ Америка презъ 1907 г. По-рано той е живѣлъ въ Менсфилдъ, О., и Гери, Инд. Г-нъ А. Тодоровъ е женен̀ъ и има две дъщери и единъ синъ.

Г-нъ Г. Тодоровъ е дошелъ въ Канада презъ 1925 год. Презъ 1935 г. той се преселилъ въ Кентонъ, Охайо. Той е женен̀ъ и има синъ (Тодоръ). Г-жа Спасия Г. Тодорова е родомъ отъ с. Пѫтеле, Леринско. Тя е дъщеря на г. М. Мишевъ. Г-нъ и г-жа Тодорови работятъ за напредъка на МПО «Борисъ Сарафовъ».

БЛАГОЙ И ВАСИЛКА ПАНДОВИ

Г-нъ Благой Пандовъ е родомъ отъ с. Дрѣновени (Костурско). Той е емигралъ въ Америка презъ 1921 г. Първоначално той е живѣлъ въ Гранитъ Сити, Ил., а отъ тамъ е дошелъ въ Кентонъ, О., кждето се установилъ на постоянно мѣстожителство. Съпругата му, **г-жа Василка Бл. Пандова,** е родена въ гр. Солунъ. Нейнитѣ родители живѣятъ въ гр. Алтонъ, Ил. Майката на г. Пандовъ е била жестоко измжчвана отъ гърцитѣ. Подиръ избѣгването на сина ѝ отъ гръцката армия, тя била изпратена на заточение въ островитѣ.

Г-нъ Бл. Пандовъ и съпругата му сж искрени членове на МПО «Б. Сарафовъ». Г-нъ Пандовъ много пжти е заемалъ разни постове въ настоятелството. Домашенъ адресъ:
1629 HAMMOND AVE., S. W. — CANTON, OHIO

АНДОНЪ К. ГЛАВЧЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ
2144 GEORGETOWN CANTON, OHIO

Г-нъ Андонъ К. Главчевъ е роденъ въ с. Черешница (Костурско). Той е емигралъ отъ Македония презъ 1913 год. Първоначално се установилъ въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., а отъ тамъ се преселилъ въ Кентонъ, Охайо, кждето притежава собствена кжща. Г-нъ Андонъ Главчевъ се занимава съ търговия. Той притежава модерна гросерия (въ съдружие съ г. Майкъ Мишевъ). Женень е и има петь дъщери — Тинка, Стефанка, Марийка Ленка и Александра. Тинка и Стефанка сж родени въ Македония, а останалитѣ въ Кентонъ, О.

Г-жа София Андонъ К. Главчева е родомъ отъ с. Черешница (Костурско). Тя е дъщеря на голѣмия родолюбецъ свещеникъ Германъ, първиятъ екзархийски свещеникъ въ с. Черешница. Той бѣ единъ отъ смѣлитѣ и самоотвержени селски войводи въ героично Костурско.

Г-нъ А. Главчевъ е членъ-основатель на Македон. политическа организация въ Кентонъ, на която е билъ председатель, а сжщо така и делегатъ въ конгреситѣ на МПО. Г-жа Главчева членува въ женската секция при МПО «Б. Сарафовъ», на която е била много пжти настоятелка.

БОРИСЪ ХРИСТО ПЕЦАЛЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ
1907 Royal Ave., N. E.
CANTON, OHIO

Г-нъ Борисъ Христо Пецаловъ, родомъ отъ с. Сопотско, Ресенско, е дошелъ въ Америка (отъ Аржентина) презъ 1922 год. и се заселилъ въ Кентонъ, Охайо. Г-жа Цена Б. Пецалова е родомъ отъ гр. Битоля. Тѣ иматъ две дъщери — Маргарита и Флора, родени въ Кентонъ, Охайо. Г-нъ и г-жа Б. Пецалови сж членове на МПО «Борисъ Сарафовъ».

Г-нъ Б. Пецаловъ е билъ касиеръ на организацията.

VASIL PESHOFF
CORNER 18th and EDWARDS AVE., N. E.
CANTON, OHIO

Г-нъ Василъ Пешовъ, нашъ търговецъ въ гр. Кентонъ, О., е родомъ отъ село Церово, Леринско. Въ Америка е отъ 1915 година и живѣе въ Кентонъ, Охайо. Женень е и има две дъщери — Търпа и Вѣрка и два сина — Траянъ и Георги. Само Търпа е родена въ Македония. Г-жа Заха В. Пешова е родомъ отъ с. Горничево, Леринско. Освенъ бакалницата, семейството има и собствена кжща.

Семейството членува въ МПО «Борисъ Сарафовъ» въ гр. Кентонъ, О., и въ женската секция при организацията. Г-ца Търпа В. Пешова е следвала въ Търговския колежъ въ Кентонъ, О.

ИВАНЪ ГЕОРГИЕВЪ И КИРИЛЪ АБРАШЕВЪ

СЪДЪРЖАТЕЛИ НА

CLAIRTON BAKING CO.

296 STATE STREET

CLAIRTON, PA.

Г-нъ Иванъ Георгиевъ, преданъ членъ на МПО «Независимость» въ гр. Дукейнъ, Пен., е роденъ въ село Владово, Воденско. Той живѣе заедно съ семейството си въ градъ Клаертонъ, Пенсилвания. Г-нъ Иванъ Георгиевъ дирижира нашия известенъ хоръ «Родни звуци».

Г-нъ Кирилъ Абрашевъ е роденъ въ гр. Прилепъ. Той живѣе, заедно съ семейството си, въ градъ Клаертонъ, Пенсилвания. Г-нъ Абрашевъ членува въ МПО «Независимость».

CLAIRTON BAKING CO.

модерна хлѣбопекарница, произвежда всѣкакъвъ видъ хлѣбъ, кекси, пайове, ролсъ, бънси и др. Стоката се разнася съ собствени тръкове.

—o—

NICOLA PESHOFF

1502 Harrison Ave.

CANTON, OHIO

Г-нъ Никола Пешовъ е отъ 20 години търговецъ въ гр. Кентонъ, Охайо. Той е родомъ отъ с. Церово, Леринско. Притежава бирария, бакалница и собствено здание. Женен е и има два сина — Кирилъ и Методи и дъщеря — Цвѣтанка. Съпругата му, г-жа Димитра Н. Пешова е родена въ гр. Варна, България. Семейство Н. Пешови членува въ МПО «Борисъ Сарафовъ».

АНАСТАСЪ ПЕТРОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ
1611 BRYAN AVE, S. W. CANTON, OHIO

Г-нъ А. ПЕТРОВЪ, отъ с. Кономлади, Костурско, е дошелъ въ Америка презъ 1916 г. Първоначално е живѣлъ въ Илирия, О., а по-късно се преселилъ въ Кентонъ, където живѣе съ семейството си. Съпругата му, г-жа Славка А. Петрова е родена въ с. Дрѣновени. Децата имъ (Георги, Петъръ и Василъ) сж родени въ Кентонъ. Г-нъ Петровъ притежава собствена кжща. Той е съдружникъ въ модерната фурна (Кентонъ Сити Бейкъри) заедно съ братъ му г. М. Петровъ и г. Г. Костовъ. Г-нъ и г-жа Петрови членуватъ въ МПО «Борисъ Сарафовъ».

НИКОЛА ХР. ПЕТКОВЪ

P. O. Box 242

CURTISVILLE, PA.

Г-нъ Никола Хр. Петковъ, родомъ отъ село Владово, Воденско, е емигриралъ въ Америка през 1906 година. Първоначално той е работилъ въ гр. Гранитъ Сити, Илинойсъ, и въ Спрингфилдъ, Охайо, кѫдето е оставилъ най-добри спомени между нашитѣ съотечественици.

Презъ 1924 година г-нъ Н. Петковъ е посетилъ родното си село, а на следната година се върналъ обратно въ Америка (въ Пенсилвания). Той се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градчето Къртисвилъ, Пен., кѫдето притежава модерно уредена хлѣбопекарница, която дава препитание на 15 души наши работници.

Г-нъ Н. Петковъ произхожда отъ видно и родолюбиво семейство въ с. Владово. Отъ сѫщото село е родомъ и съпругата му, г-жа Екатерина Н. Петкова. Тя е дъщеря на известния търговецъ и родолюбецъ Андонъ Гърковъ.

Г-нъ Никола Петковъ и съпругата му сѫ предани членове на Македонската политическа организация «Независимость» въ градъ Дукейнъ, Пен. И двамата се ползуватъ съ добро име между нашата емиграция и между американското общество въ гр. Къртисвилъ.

ЛАМБРО Д. БАКРАЧЕВЪ

6212 Linwood Ave.
CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Ламбро Бакрачевъ, който живѣе отъ 1927 година насамъ въ гр. Кливеландъ, Охайо, е родомъ отъ село Вишени, Костурско. Съпругата му, г-жа Катерина Л. Бакрачева, е родомъ отъ сѫщото село. Дъщеря имъ Вѣрка е родена въ гр. Кливеландъ.

Г-нъ Бакрачевъ се занимава съ търговия. Той е собственикъ и управитель на фабрика за бонбони и шоколати, известна подъ името:

L. BAKER CHOCOLATES, INC.
1927 EAST 55th STREET
CLEVELAND, OHIO

Г-нъ и г-жа Бакрачеви членуватъ въ М. П. О. «Вардаръ» въ гр. Кливеландъ, Охайо.

НИКОЛА ОЛЕВЪ

3599 E. 140th Street
CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Никола Олевъ, дългогодишенъ и преданъ членъ на МПО «Вардаръ», е родомъ отъ село Пѫтеле, Леринско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1910 година. Първоначално е живѣлъ въ гр. Индианаполисъ, Индиана и въ Акронъ, Охайо. Отъ 1913 година насамъ г-нъ Олевъ живѣе въ гр. Кливеландъ, Охайо, кѫдето има собствена кѫща на горния адресъ.

Женененъ е и има три сина — Димитъръ, Ванчо и Стефчо. Г-жа Мица Н. Олева е родомъ отъ градъ Воденъ. Г-нъ и г-жа Олеви членуватъ въ МПО «Вардаръ».

БОГЛЕ КАДИЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

6901 Woodhaven
CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Богле Кадиевъ, нашъ родолюбивъ сънародникъ и деятеленъ членъ на МПО «Вардаръ», е емигриралъ въ Америка презъ 1909 година. Той е родомъ отъ село Айтосъ, Леринско. Следъ идването му въ Америка г-нъ Кадиевъ се връщалъ два пѫти въ Македония. Презъ 1921 год. той идва повторно въ Америка и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Кливеландъ, Охайо.

Г-нъ Кадиевъ е женененъ и има три деца (синъ — Кочо и две дъщери: Анка и Божанка). Кочо е женененъ. Съпругата му, г-жа Спасула К. Кадиева, е родомъ отъ гр. Битоля. Анка е омѫжена за г. Борисъ Шаневъ, синъ на покойния Пандилъ Г. Шаневъ, дългогодишенъ председатель на МПО.

Г-жа Фания Богле Кадиева е родомъ отъ с. Айтосъ. Семейство Кадиеви членува въ М. П. О. «Вардаръ», на която г. Кадиевъ е билъ председатель. Той е билъ избиранъ нѣколко пѫти и за делегатъ.

Г-нъ Кадиевъ живѣе въ собствена и добре уредена кѫща на горния адресъ. Той има въ Кливеландъ и другъ имотъ (още две кѫщи).

Г-нъ Богле Кадиевъ работи като форменъ въ желѣзнопѫтната компания «Ню-Йоркъ Сентралъ».

НИКОЛА Г. ПАРГОВЪ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ

2407 Clark Ave.
CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Никола Г. Парговъ, единъ отъ основателитѣ на МПО «Вардаръ», въ гр. Кливеландъ, Охайо, е родомъ отъ градъ Скопйе. Той е дошелъ въ Америка презъ 1912 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Кливеландъ, О. Презъ 1925 год. се върналъ въ родния си градъ, за да се види съ домашнитѣ си. Не можейки да понася тиранията на шумадийскитѣ шовинисти, г-нъ Парговъ напуска родния си градъ и повторно идва въ Кливеландъ, кѫдето живѣе и понастоящемъ.

Съпругата му, г-жа Елисавета Паргова, е американка. Има две дъщери — Виолета и Мария.

Г-нъ Н. Парговъ е билъ винаги активенъ и преданъ членъ на МПО «Вардаръ».

СТЕФАНЪ МИШЕВЪ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ
3148 W. 44th Street
CLEVELAND, OHIO

Г-нъ и г-жа Ст. Мишеви и г-ца Вѣрка Мишева

Г-нъ Стефанъ Мишевъ, родомъ отъ градъ Скопйе, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година и се установилъ въ гр. Кливеландъ, Охайо, кѫдето живѣе и понастоящемъ на горния адресъ. Г-нъ Мишевъ работи като механикъ въ автомобилни фабрики.

Съпругата му, г-жа Блага Мишева (по баща Тоде Чкатрова), е родомъ отъ гр. Прилепъ. Тя произхожда отъ известното и родолюбиво прилепско семейство Чкатрови. Г-жа Блага Мишева е първа братовчедка на бившия съюзенъ секретарь Йорданъ Чкатровъ и на Димитъръ Чкатровъ.

Дъщерята на г-нъ и г-жа Мишеви (Вѣрка) е родена въ Кливеландъ.

Г-нъ Стефанъ Мишевъ е искренъ и преданъ членъ на МПО «Вардаръ», за чието преуспѣване работи непрестанно и неуморно. Той е заемалъ и разни разни длъжности въ настоятелството. Билъ и нѣколко пѫти делегатъ на нашитѣ конгреси и постоянно билъ избиранъ за секретарь на конгресното бюро.

Г-жа Блага Мишева членува въ женската секция при МПО «Вардаръ». Тя е понастоящемъ секретарка на настоятелството — длъжность, заемана отъ нея нѣколко години.

ТАШЕ ХР. АЛУШЕВЪ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ
1459 Larchmont Road
CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Таше Хр. Алушевъ, родомъ отъ село Екши-Су, Леринско, е емигриралъ въ Америка презъ 1909 година. Презъ 1911 година той се върналъ въ родното си село и презъ 1915 година повторно е дошелъ въ Америка.

Г-нъ Ташо Алушевъ въ продължение на 20 години работи като форменъ при желѣзнопѫтната компания «Никълъ Плейтъ Къмпани». Подъ негово ведомство се намиратъ 50 до 70 души работници.

Г-нъ Алушевъ е женененъ и има две дъщери (Левена и Еленка) и два сина (Христо и Василъ) и внука отъ дъщеря (Петруша). По-голѣмата дъщеря на г-нъ и г-жа Алушеви (Левена) е омѫжена за г-нъ Благой Шишковъ, който живѣе въ гр. Дитроитъ, Мич., кѫдето има свой бизнисъ. Г-жа Левена Бл. Шишкова е родена въ с. Екши-Су, Леринско.

Г-жа Мица Т. Алушева е родена въ с. Екши-Су. Тя е членка на женската секция при М. П. О. «Вардаръ».

Г-нъ Таше Алушевъ, който е билъ винаги преданъ на народнитѣ идеали, членува въ МПО «Вардаръ», на която понастоящемъ е председатель. Той е билъ избиранъ и за делегатъ. Башата на г. Таше Алушевъ (Христо Алушевъ) е умрѣлъ въ Битолския зандань, кѫдето билъ затворенъ отъ турцитѣ заради участието му въ македонското революционно революционно движение.

—o—

ПЕТЪРЪ ПУКОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

3530 W. 63rd Street

CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Петъръ Пуковъ, преданъ членъ на М. П. О. «Вардаръ», е родомъ отъ градъ Скопйе. Той е дошелъ въ Америка презъ 1923 година и отъ тогава насамъ живѣе въ градъ Кливеландъ, Охайо, кждето работи въ автомобилна фабрика.

Г-нъ П. Пуковъ е женененъ и има синъ — Тодоръ. Г-жа Търпа П. Пукова е родомъ отъ гр. Тетово. Тодоръ П. Пуковъ следва по медицина въ Уестърнъ Ризървъ Юнивързити.

Г-нъ Перо Пуковъ е взималъ живо участие въ македонското освободително дѣло и въ Стария край (отъ 1905 до 1912 год.).

Г-жа Търпа Пукова е ревностна членка на МПО «Вардаръ». Тя бѣ делегатка на 18-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ градъ Йънгстаунъ, Охайо.

ТОМА ТОДЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

9905 Mt. Auburn Ave.

CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Тома Тодевъ е родомъ отъ градъ Скопйе. Той е емигралъ въ Америка презъ 1912 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Кливеландъ, Охайо, кждето има свой бизнисъ

TOM GRILL

7304 KINSMAN AVENUE

Женененъ е и има две дъщери — Пандора и Виктория и синъ — Василъ (Уилямъ). Пандора е родена въ гр. Скопйе.

Г-жа Митра Т. Тодева е родомъ отъ гр. Скопйе.

БОРИСЪ МИТРОВЪ

1865 W. 25th Street

CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Борисъ Митровъ Стойчевски, родомъ отъ село Сопотско, Ресенско, е дошелъ въ Америка презъ 1934 година. Той живѣе въ гр. Кливеландъ, Охайо, кждето има добре уреденъ ресторантъ и бирария на горния адресъ. Близкитѣ му (баща, майка и петь женени сестри) живѣятъ въ Стария край.

Г-нъ Митровъ е искренъ членъ на Македонската политическа организация «Вардаръ» въ градъ Кливеландъ, Охайо. Той е билъ членъ на организационното настоятелство.

Charles M. Kolevcheff's Bakery

6308 Fleet Ave.

CLEVELAND, OHIO

Г-нъ Калия Митревъ Колевчевъ е родомъ отъ село Кривени, Ресенско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1927 година. Г-нъ Колевчевъ притежава собствено здание въ гр. Кливеландъ и модерно обзаведена фурна, която произвежда първокачествени хлѣбарски продукти.

Г-нъ Колевчевъ е женененъ и има дъщеря — Елеонора и синъ — Charles, Jr.

Съпругата му, г-жа Йована К. Колевчева, по народность полякиня, е родомъ отъ градъ Бостонъ, Масачузетсъ.

———o———

СЕМЕЙСТВО СВЕЩ. ГЕОРГИ НИКООЛОВЪ

2952 — 25th STREET Phone: Lafayette 0401

DETROIT, MICHIGAN

Въ началото на 1936 год. свещеникъ Георги Николовъ пое своята свещеническа служба при Македоно-българската православна църква въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ. По произходъ отъ гр. Крушово, Македония, той е получилъ своето образование въ гр. София, България. Завършилъ е Софийската духовна семинария и Богословския факултетъ при Софийския университетъ. Работилъ въ народното освободително дѣло като организаторъ на Македонския младежки съюзъ и като секретарь на Македонския студентски съюзъ въ чужбина. И тукъ подпомага съ своитѣ сили културно-просвѣтната дейность на МПО «Татковина»: билъ е две години учитель при българското училище въ Дитроитъ, подържано отъ МПО «Татковина»; делегатъ на 17-ия и 18-и редовни конгреси, които е председателствувалъ. Семеенъ, жена му Вѣра е родомъ отъ гр. Тетово. Тя е завършила гимназия въ сжщия градъ. Напоследъкъ се радва и на две хубави близначета, които Богъ му дари.

Презвитера Вѣра Николова е сестра на безсмъртната македонска героиня Мара Бунева.

СПАСЪ ПАНЗОВЪ И Д. КОНДАРОВЪ

притежатели на

HIGHWAY LUNCH CO.

1851 DIX AVE. —— DEARBORN, MICHIGAN

Нашитѣ родолюбиви сънародници г. г. **Спасъ Панзовъ и Димитъръ Кондаровъ** сж родомъ отъ гр. Крушово. Първиятъ (г. Спасъ Панзовъ) е дошелъ въ Америка презъ 1909 година, а вториятъ (г. Д. Кондаровъ) — презъ 1921 год. И двамата живѣятъ въ гр. Дирборнъ, предградие на Дитроитъ. Тѣ иматъ модерни кжщи.

Съпругата на г. Сп. Панзовъ, г-жа Надежда Сп. Панзова, по баща Надежда Йошева, е родена въ гр. Крушово. Г-нъ Панзовъ има три деца.

Г-жа Блага Дим. Кондарова, по баща Блага Я. Секулова, е родомъ отъ гр. Битоля. Г-нъ Кондаровъ има две деца (момче и момиче).

Г-нъ Спасъ Панзовъ е искренъ членъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква въ гр. Дитроитъ. Той е секретарь на църковната община. Г-жа Панзова членува въ женската секция при МПО «Татковина».

Г-нъ Димитъръ Кондаровъ е билъ винаги искренъ симпатизаторъ на църковно-народното ни дѣло въ Дитроитъ. Г-жа Блага Кондарова е членка на женската секция при МПО «Татковина».

For a Free and Independent Macedonia!

New Reliable Meat Market

WHOLESALE AND RETAIL

FRESH AND SMOKED MEATS

RESTAURANT SUPPLY IS OUR SPECIALTY

PANDO G. STERIAKEFF & ELIA GEORGIEFF

Phone Lafayette 5810

6339 MICHIGAN AVENUE

DETROIT, MICHIGAN

—o—

MACEDONIAN ORCHESTRA

GEORGE MOAREMOFF, Mgr.

2880 — 18th Street

DETROIT, MICHIGAN

Македонската музика въ градъ Дитроитъ, Мичиганъ, подъ ржководството на г-нъ Георги Моаремовъ, е организирана преди 21 година въ гр. Дейтонъ, Охайо, а преди 2 години бѣ реорганизирана въ Дитроитъ, подъ ржководството на г. Моаремовъ. Свири на всички македонски вечеринки, пикници, сватби, кръщения, банкети, весели срещи и т. н. По покана музита свири и въ околнитѣ на Дитроитъ градове при умѣрени цени.

—o—

BROWN'S BUN BAKERY

4817 W. VERNOR HIGHWAY Telephone: LAfayette 4924

DETROIT, MICHIGAN

Изгледъ на едно отъ отдѣленията на фурната на г. Сотиръ Браяновъ

Въ Дитроитъ се намира една отъ най-модернитѣ въ града фурни за бънси, която е притежание на г. Сотиръ Браяновъ и зетъ му г. Димитъръ Сотировъ. Г-нъ Сотиръ Браяновъ е единъ отъ борцитѣ за македонската свобода, който съ оржжие въ ржка се е борилъ срещу враговетѣ. Тукъ той идва съ нищо и малко по малко, благодарение на своя куражъ и силна воля днесъ се издигна на положение щото да конкурира всички фурни за бънси въ Дитроитъ.

Неговата фурна има чисто и модерно производство, бърза и добра прислуга и най-хубави бънси. Разнася бънси навсѣкжде изъ града и то презъ цѣлото денонощие. Единъ опитъ ще Ви увѣри.

—o—

СОТИРЪ БРАЯНОВЪ

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Сотиръ Браяновъ е роденъ въ с. Буфъ, Леринско, презъ 1884 година. Той произхожда отъ известно и родолюбиво семейство. На 18 годишна възрасть г. Сотиръ Браяновъ е положилъ клетва за вѣрность къмъ македонското освободително движение и постжпилъ въ редоветѣ на Революционната организация. Той изпълнявалъ съ успѣхъ първата задача, която му била възложена отъ ржководното тѣло въ Леринско, а именно — да достави оржжие отъ Гърция. Презъ лѣтото на 1902 година г. Сотиръ Браяновъ билъ заловенъ отъ турскитѣ власти въ село Забърдени и билъ жестоко битъ. Следъ това билъ изпратенъ въ затвора, отъ кждето успѣлъ да избѣга. Станалъ нелегаленъ, той е успѣлъ да преодолѣе много опасни прѣчки и изпитания. Обявяването на Илинденското възстание го заварва въ село Борешница. Тамъ г. Сотиръ Браяновъ се събира съ другаритѣ на войводата Папанчевъ и дѣдо Никола Которски и взима участие въ всички схватки и сражения съ четитѣ на Тане Стойчевъ и Леко Банички, а сжщо така и при изгарянето на селата: Петърско, Неговань и Дрѣново. Той е билъ заловенъ въ последното село и затворенъ въ Битол-

ската тъмница. Г-нъ Сотиръ Браяновъ е взелъ дейно участие и при залавянето на турската поща при «Звезда» въ Преспанско.

Следъ като успѣлъ да избѣга отъ затвора подиръ повторното му арестуване, той се връща отново въ Леринско и продължава да служи на Дѣлото съ ентусиазъмъ и искрена преданость.

Презъ 1908 година г. Сотиръ Браяновъ напуска родното си село и идва въ Канада и стои тамъ до 1912 година. Подиръ обявяването на Балканската война той се връща въ Македония съ 86 души четници, съ които се причислява къмъ партизанскитѣ отряди. Презъ 1914 година г. Сотиръ Браяновъ идва въ Съединенитѣ щати и се заселва въ гр. Джексънъ, Мичиганъ, кѫдето отваря модерно обзаведена хлѣбопекарница. Той стои въ Джексънъ до 1922 година. Сѫщата година той се преселилъ въ гр. Дитроитъ, Мич.

Презъ 1932 година г. Сотиръ Браяновъ открива, заедно съ зетъ му г. Димитъръ Сотировъ, добре обзаведена фурна, която за едно кратко време направи голѣмъ прогресъ. Г-нъ Сотиръ Браяновъ изкарва само бънси (кифли). Нѣколко години по редъ той доставя бънси за всички градски паркове въ Дитроитъ. Фурната на г. Сотиръ Браяновъ е обзаведена съ най-модернитѣ машини. Собственото здание, въ което се помѣщава фурната, напоследъкъ бѣ ремонтирано и значително разширено. Г-нъ Сотиръ Браяновъ и зетъ му г. Д. Сотировъ притежаватъ и добре уредени кѫщи. И двамата се ползуватъ съ име на добросъвѣстни и предприемчиви търговци.

Г-нъ Сотиръ Браяновъ и тукъ въ Америка, както и въ Стария край, служи на народното дѣло съ ентусиазъмъ и всеодайна преданость. Той е подкрепвалъ морално и съ щедри дарения всѣко народополезно начинание. Г-нъ Браяновъ е редовенъ членъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква въ Дитроитъ. Г-жа Сотиръ Браянова членуна въ женската секция при МПО «Татковина», а по-малката ѝ дъщеря е членка на младежката секция при организацията.

ДИМИТЪРЪ СОТИРОВЪ

Г-нъ Димитъръ Сотировъ, зетъ на г. Сотиръ Браяновъ и неговъ съдружникъ, е роденъ въ село Връбникъ, Костурско, Македония подъ албанска власть. Баща му, Сотиръ Пандовски, е билъ ржководитель на селския революционенъ комитетъ въ с. Връбникъ. Той е взелъ активно участие и въ Илиндеското възстание, а презъ 1907 година падналъ убитъ отъ турцитѣ въ околноститѣ на родното му село. Г-нъ Димитъръ Сотировъ и съпругата му членуватъ въ МПО «Татковина». Г-нъ Д. Сотировъ е членъ и на родната ни църква въ Дитроитъ.

БРАУНСЪ БЪНЪ БЕЙКЪРИ

Външенъ изгледъ отъ «Браунсъ Бейкъри». На снимката личи г-нъ Сотиръ Браяновъ, собственикъ и управитель

—o—

ТОМА Д. ПОПЪ НИКОЛОВЪ

DETROIT, MICHIGAN

(отъ с. Нестрамъ, Костурско)

Г-нъ Тома Д. п. Николовъ е дошелъ въ Америка презъ 1907 година. Отначало е работилъ въ гр. Синсинати, Охайо, а отъ 1916 година насамъ живѣе въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ, кѫдето раобти непрекѫснато въ желѣзнопѫтната компания «Ню-Йоркъ Сентралъ».

Г-нъ Тома п. Николовъ е редовенъ членъ на МПО «Татковина». Той е билъ винаги отзивчивъ къмъ всички народополезни инициативи и е съдействувалъ за тѣхното реализиране.

—o—

ТЪРПО ДИМИТРОВЪ ХРИСТОВЪ

(роденъ презъ 1891 г. въ с. Кономлади, Костурско

Презъ 1901 год., заедно съ баща му, той е работилъ въ Мала-Азия. Подиръ три години билъ изпратенъ отъ турцитѣ въ родното му село. Презъ 1905 год. г. Димитровъ е емигриралъ въ Америка (гр. Сентъ Луизъ, Миз.). Подиръ две години се връща обратно въ Македония, кѫдето се оженилъ презъ 1908 година, а подиръ една година се връща обратно въ Америка (гр. Медисонъ, Ил.). Презъ 1912 г. той е посетилъ родното си село за трети пѫть. Презъ 1914 год. той билъ насила взетъ за войникъ и служилъ въ гръцката армия до 1919 год. Презъ 1920 г. той идва отново въ Америка (градчето Илирия, Охайо). Отъ 1934 год. насамъ живѣе въ Дитроитъ, Мич., кѫдето работи въ една отъ бояджийскитѣ фабрики. Г-нъ Търпо Димитровъ членува въ родната ни църква и въ МПО «Татковина». Той е епитропъ на църковната ни община въ Дитроитъ.

Г-нъ Търпо Димитровъ винаги е билъ преданъ на народното ни дѣло. Той живѣе въ собствена кѫща заедно съ семейството му, което е дошло въ Америка презъ 1919 година.

АНАСТАСЪ НАУМОВЪ ЛЕКСОВСКИ

(родомъ отъ с. Горно Дрѣновени, Костурско)
2807 WILLIAMS STREET

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Анастасъ Н. Лексовски е дошелъ въ Америка презъ 1916 година, следъ като е завършилъ 2-ия класъ на прогимназията въ Костуръ. Найнапредъ се заселилъ въ гр. Гранитъ Сити, Ил., кѫдето е работилъ въ желѣзолѣярна фабрика. Презъ 1920 година той се преселилъ въ Дитроитъ и отъ тогава до 1935 година е б и л ъ представитель (агентъ) на голѣмата месарна фабрика въ А м е р и к а «Суифтъ Къмпани». Понастоящемъ той има самостоятелна работа. Продава на едро месо и други стоки.

Закърменъ още отъ младини съ възторзитѣ на революционната борба въ Македония, г-нъ Лексовски служи на народнитѣ идеали съ присѫщата на родолюбивия македонски българинъ упоритость. Той е редовенъ и искренъ членъ на Македонската политическа организация «Татковина» въ гр. Дитроитъ, Мич. и на тамошната ни родна църква. Билъ е избиранъ за секретарь и касиеръ на МПО «Татковина» и за делегатъ на два отъ годишнитѣ конгреси на МПО.

Съпругата му, г-жа Василка Лексовска, е членка на женската секция при МПО «Татковина». Има две деца: дъщеря — Олга и синъ — Норманъ.

ТАСЕ ХРИСТОВЪ
DETROIT, MICHIGAN

Нашиятъ родолюбивъ сънародникъ **г-нъ Тасе Христовъ** е роденъ презъ 1877 год. въ с. Прекопана, Леринско. Още като юноша (презъ 1891 год.) той е заминалъ за Цариградъ, кѫдето е работилъ около 8 години. Макаръ и младъ, въ Цариградъ той е взималъ дейно участие въ всички прояви отъ народно-църковенъ характеръ. Заради участието му въ освободителното движение той билъ изгоненъ презъ 1902 г. отъ Цариградъ. Завърналъ се въ родното си село нѣколко месеци преди обявяването на Илинденското възстание, г. Тасе Христовъ е взелъ живо участие въ възстанието и съ пушка въ рѫка се борилъ срещу турскитѣ пълчища. Следъ опожаряването на село Прекопана той се преселва заедно съ семейството си въ с. Зелениче и стои тамъ до 14 май 1904 год. Следъ като поправилъ опожарената си кѫща въ Прекопана, се връща въ родното си село, кѫдето, заедно съ буднитѣ си съселяни води непрекѫсната и смѣла борба срещу домогванията на елинската пропаганда и гръцкитѣ андартски банди. На 25 май и 15 августъ 1905 год. той участвува въ голѣмитѣ сражения съ андартитѣ. Последнитѣ сѫ пре-

Правитѣ (отъ лѣво на дѣсно): г-жа Ст. М. Христова, г. Методи Христовъ, г. Марко Христовъ и г-ца Рози Марко Христова; седналитѣ: г. Тасе Христовъ, Джани Мет. Христовъ, Г-жа Славка Марко Христова и Бориславъ Марко Христовъ

търпели голѣмо поражение и дали 28 жертви. Тѣзи сражения били рѫководени отъ Кузо Блацки. На 17 августъ андартитѣ нападатъ за отмъщение с. Прекопана отново и изгарятъ кѫщата на г. Тасе Христовъ.

Г-нъ Тасе Христовъ е емигриралъ въ Америка презъ 1907 год. Първоначално той е живѣлъ въ Торонто, Канада. Презъ 1911 год. той се връща обратно въ с. Прекопана и на следната година (презъ м. априлъ) идва отново въ Торонто. Презъ месецъ юний 1913 год. той напуска Торонто и се заселва въ Дейтонъ, Охайо. Презъ 1919 год. г. Христовъ се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ.

Г-нъ Тасе Христовъ е искренъ, преданъ и винаги активенъ членъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква въ Дитроитъ. Той е обичанъ и почитанъ отъ всички искрени и родолюбиви наши сънародници въ гр. Дитроитъ, Мич.

МЕТОДИ ХРИСТОВЪ

Г-нъ Методи Христовъ, синъ на г. Тасе Христовъ, е роденъ въ с. Прекопана, Леринско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1928 год. Следъ като отслужилъ военната си повинность въ гръцката армия, въ която насилствено билъ зачисленъ, той се мѫчилъ да се спаси отъ непоносимия тероръ сѫществуващъ въ родното му село и презъ месецъ юний 1928 год. успѣлъ да замине въ България, отъ кѫдето презъ месецъ септември с. г. потеглилъ за Америка. Той се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Дитроитъ (заедно съ баща му г. Т. Христовъ). Презъ 1935 год. г. М. Христовъ успѣва да доведе въ Америка и семейството си.

Г-нъ Методи Христовъ има добре уредена гросерия и мийтъ маркетъ въ Дитроитъ въ съдружие съ г. Петъръ Моаремовъ. Искренъ и преданъ синъ на Македония, г. Христовъ ревностно подкрепва всички народополезни начинания. Той членува въ родната ни църква и въ МПО «Татковина», на която понастоящемъ е касиеръ.

МАРКО ХРИСТОВЪ

Г-нъ Марко Христовъ (зетъ на г. Тасе Христовъ) е родомъ отъ с. Буфъ, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1915 г. Отначало е работилъ въ фабрика, а отъ 1934 г. насамъ има първокласенъ ресторантъ въ центъра на гр. Дитроитъ. Съпругата му, Славка, дъщеря на г. Тасе Христовъ, е родена въ с. Прекопана. Има две деца — дъщеря Рози и снъ Бориславъ. Членъ е на МПО «Татковина» и на родната ни църква. Билъ членъ на настоятелството на църковната община. Отличенъ и съзнателенъ родолюбецъ, той винаги е работилъ за преуспѣването на народното ни дѣло.

———o———

ЯНЕ ТОДОРОВЪ БРАЯНОВЪ

(отъ село Буфъ, Леринско)

3029 _ 23rd Street

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Яне Т. Браяновъ, синъ на известно и родолюбиво семейство въ село Буфъ, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Първоначално той се установилъ въ гр. Су-Сенъ-Мари (Мичиганъ) и е постѫпилъ на работа въ кожарска фабрика.

Презъ 1921 година г-нъ Яне Браяновъ се преселилъ въ гр. Джексонъ (Мичиганъ), а подиръ една година се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Дитроитъ (Мичиганъ), кѫдето успѣлъ да отвори собственъ ресторантъ. Въ едно кратко време г-нъ Браяновъ е успѣлъ да постигне съ трудъ и постоянство значителни успѣхи.

Понастоящемъ г-нъ Яне Браяновъ работи въ съдружие съ известния нашъ сънародникъ въ Дитроитъ г. Анастасъ Илиевъ Чачовъ. Тѣ сѫ съдържатели на три модерни и голѣми ресторанти въ търговската часть на гр. Дитроитъ.

Г-жа Параскева Яне Браянова е родомъ отъ България. Г-нъ Браяновъ има две дъщери и единъ синъ.

Искренъ родолюбецъ и винаги преданъ синъ на Македония, г-нъ Яне Браяновъ непрекѫснато е подкрепвалъ морално и материално народната ни кауза. Той е редовенъ членъ на Македонската политическа организация «Татковина» и на Македонобългарската православна църква въ гр. Дитроитъ.

АНАСТАСЪ ИЛИЕВЪ ЧАЧОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ
3046 MAYBURY GRAND — DETROIT, MICH.

Г-нъ АНАСТАСЪ ИЛИЕВЪ, членъ на Ц. К. на МПО и известенъ нашъ търговецъ въ гр. Дитроитъ, е роденъ въ с. Арменско, Леринско. На 11 годишна възрасть той е емигрираль въ България и работилъ въ разни села и градове. Презъ 1906 год. е дошелъ въ Америка и се установилъ на работа въ Сентъ Луизъ. Подиръ 2 години заминалъ за родното си село и постжпилъ въ ВМРО. Организацията е възложила на възторженията младежь нѣколко задачи и той ги изпълнилъ безъ колебание.

Презъ 1909 год. г-нъ Илиевъ отново идва въ Америка и се установява въ Портландъ, Орегонъ, кждето работи при постройката на рѣченъ каналъ заедно съ 40 души съселяни. Презъ 1910 г. старията четникъ Ил. Божиновъ известява на групата (съ писмо отъ Джексонъ, Мич.), че 4-ма гъркомани решили да заминатъ за Арменско съ намѣрение да убиятъ видни арменчани и по тоя начинъ да направятъ опитъ за погърчването на селото. Ил. Божиновъ предложилъ на г-нъ Илиевъ и на 3-ма негови другари (Илия Кръстевъ, П. Анастасовъ и Л. Куртевъ) да заминатъ за Арменско и осуетятъ намѣренията на гръцкитѣ агенти. Възторженитѣ младежи съ радость приели поканата, заминали за Арменско и постжпили въ четата на Кр. Льондевъ. Гръцкиятъ владика, следъ като узналъ за пристигането имъ, писалъ на Льондева и го помолилъ за следното: 4-мата гъркомани да бждатъ оставени на мира. Владиката обещалъ, че гъркоманитѣ нѣма да извършатъ нищо лошо. Г-нъ Илиевъ и Л. Куртевъ, за да бждатъ приети като редовни четници, наказали 2-ма турски стражари и имъ взели пушкитѣ. Наскоро следъ това групата била зачислена къмъ Льондевата чета, съ която взели участие въ много акции и сражения.

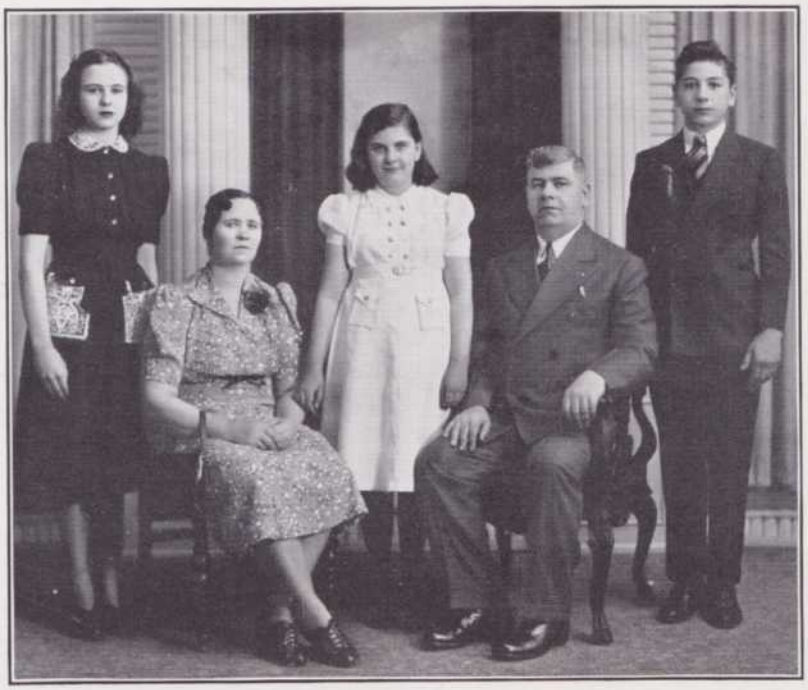

Г-нъ Анастасъ Илиевъ и семейството му

Подиръ обявяването на Балканската война г. Илиевъ и другаритѣ му се прибрали въ с. Арменско, но наскоро следъ това били арестувани отъ гръцкитѣ власти. Тѣ б и л и осждени на заточение. При изпращането имъ за островъ Критъ тѣ успѣли да избѣгатъ и се отзовали въ Албания, а отъ тамъ заминали за България. Следъ избухването на междусъюзнишката война г. Илиевъ и другаритѣ му постжпили въ бълг. армия като доброволци, а наскоро следъ това били зачислени къмъ сборната чета на В. Чакаларовъ, съ която участвували въ нѣколко ожесточени сражения. Подиръ отстжпването на българскитѣ войски и подиръ убийството на Чакаларова, за четата настжпили тежки изпитания. Нѣкои отъ четницитѣ били убити, а пъкъ други, въ това число и г. Илиевъ и другаритѣ му, се отзовали въ Македония подъ сръбска властъ, кждето били арестувани отъ сръбскитѣ власти. Следъ застжпничество отъ страна на бълг. правителство били интернирани въ България.

Кжщата на г-нъ Анастасъ Илиевъ

Презъ 1914 г. г-нъ Илиевъ отново дохажда въ Америка и се установява въ Джексонъ, а отъ тамъ — въ градъ Флинтъ. Презъ 1921 г. г-нъ Илиевъ се преселилъ въ Дитроитъ, кждето отваря собственъ ресторантъ. Сжщата година е пристигнало и семейството му отъ Македония.

Г-нъ Илиевъ, единъ отъ известнитѣ наши бизнисмени въ Дитроитъ, притежава понастоящемъ 3 модерни ресторанти въ търговската часть на Дитроитъ. Неговиятъ сдружникъ, г-нъ Яне Браяновъ, е родомъ отъ с. Буфъ.

Г-нъ А. Илиевъ се ползува съ име на добъръ търговецъ и на искренъ родолюбецъ. Той е редовенъ членъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква въ Дитроитъ. Г-нъ Илиевъ бѣ избранъ за членъ на Ц. К. на МПО отъ 18-ия ни редовенъ конгресъ.

ЛАМБРО БИТОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

3334 TILMAN AVE.

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Ламбро Битовъ, родомъ отъ село Габрешъ, Костурско, се изселилъ отъ Македония презъ 1910 година. До 1923 год. той е живѣлъ въ гр. Торонто, Канада, отъ кждето е дошелъ въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ. Около 10 години той е работилъ въ автомобилната фабрика на Хенри Фордъ. Отъ 1932 година насамъ г. Ламбро Битовъ се занимава съ търговия. Той има (въ съдружие съ г. Никола Пановъ, родомъ отъ село Брѣзница, Костурско) добре уредена гросерия и мийтъ маркетъ (бакалница и месарница) на «Мичиганъ» Авеню.

Г-нъ Лабро Битовъ отъ дълги години е активенъ членъ на МПО «Татковина» и на Македоно-българската пра-

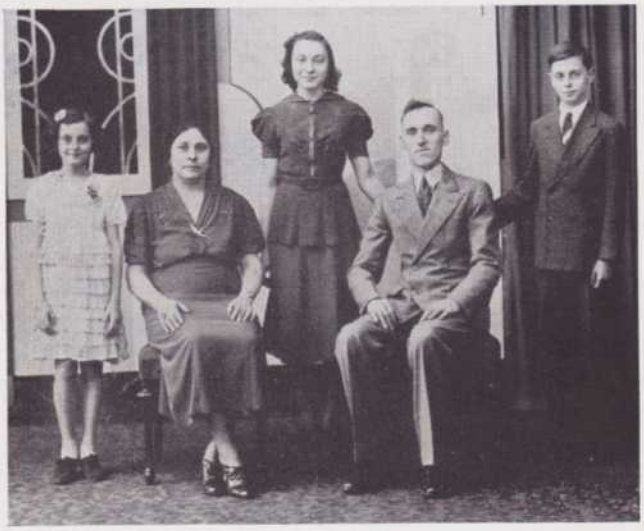

Г-нъ Ламбро Битовъ и семейството му

вославна църква «Св. Климентъ Охридски» въ гр. Дитроитъ, Мич., и винаги е покрепвалъ всѣко народополезно начинание. Той е билъ касиеръ на Македонската политическа организация «Татковина».

Г-нъ Битовъ живѣе въ собствена кжща (на «Тилманъ» стрийтъ) заедно съ семейството му, състояще се отъ: съпругата му (госпожа Елена Битова, родена въ ело Габрешъ, Костурско), дъщеритѣ му — Вѣра и Вайола и синъ — Тами.

Г-нъ Ламбро Битовъ притежава и друго здание (кжща и дукянъ) на 4824 Уестъ Върноръ Хайуей.

НИКОЛА Т. ПАНОВЪ

(Отъ с. Брѣзница, Костурско)

2571 Michigan Avenue Detroit, Michigan

Г-нъ Никола Т. Пановъ е емигриралъ въ Америка презъ 1916 година. Първоначално той се заселилъ въ гр. Синсинати, Охайо, а отъ 1922 година насамъ живѣе въ гр. Дитроитъ, Мич., заедно съ семейството му, състояще се: отъ съпругата му — г-жа Данка Н. Т. Панова, две дъщери — Надка и Еленка и синъ — Търпе. Преди четири години г-нъ Пановъ купи собствена кжща, находяща се въ единъ отъ добритѣ квартали въ Дитроитъ.

До 1927 година г-нъ Н. Пановъ е билъ фабриченъ работникъ, а отъ 1927 година насамъ се занимава съ търговия. Той притежава (въ съдружие съ г-нъ Л. Битовъ, отъ с. Габрешъ, Костурско) добре уредена гросерия и мийтъ маркетъ на Мичиганъ Авеню.

Г-нъ Никола Т. Пановъ и семейството му

Г-нъ Никола Пановъ е билъ винаги искренъ и преданъ членъ на МПО «Татковина» и на Македоно-българската църква въ Дитроитъ. Той е касиеръ на църковната ни община въ гр. Дитроитъ.

ПЕТЪРЪ К. ГЕОРШЕВЪ

(отъ с. Буфъ, Леринско)

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Петъръ К. Георшевъ и семейството му

Г-нъ Петъръ К. Георшевъ, роденъ презъ 1894 година, е напусналъ родното си село подиръ Балканската война. Отначало той се заселилъ въ Су Сентъ Мери (Мичиганъ) и работилъ въ кожарска фабрика. Презъ 1921 год. се преселилъ въ гр. Чикаго, Ил., кждето (подиръ една година) е довелъ и семейството си.

Презъ 1923 година г-нъ Петъръ Георшевъ се установилъ въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ, кждето има собственъ ресторантъ и добре уредена кжща на 1912 Hubbard Street, Detroit, Mich.

Г-нъ Петъръ Георшевъ живѣе въ гр. Дитроитъ заедно съ семейството си, състояще се отъ съпругата му, госпожа Доста П. Георшева, и синъ му — Методи.

Г-нъ Петъръ Георшевъ е преданъ членъ на Македонската политическа организация «Татковина» и на Македоно-българската православна църква «Св. Климентъ Охридски» въ Дитроитъ. Той винаги е подкрепвалъ морално и материално всички народополезни начинания.

АНАСТАСЪ ФИЛИПОВЪ

(родомъ отъ с. Арменско, Леринско)

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ АНАСТАСЪ ФИЛИПОВЪ, преданъ членъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква въ гр. Дитроитъ, Ми., е роденъ въ с. Арменско, Леринско, презъ 1889 г. Той е дошелъ въ Америка презъ 1906 г. Първоначално се заселилъ въ гр. Рочестеръ, Ню-Йоркъ, и е работилъ въ желѣзнопжтната компания «Ню-Йоркъ Сентралъ». Отъ 1918 година насамъ г. Анастасъ Филиповъ живѣе въ градъ Дитроитъ, Мич. Презъ първитѣ нѣколко години той е ималъ бакалница, а презъ 1925 год. е постжпилъ на служба въ трамвайното депо въ Дитроитъ (Дипартментъ авъ Стрийтъ Рейлуей), кждето работи и понастоящемъ като кондукторъ.

Г-нъ Анастасъ Филиповъ е единъ отъ основателитѣ на МПО «Татковина» и на родната ни църква въ Дитроитъ. Той е билъ председатель, подпредседатель и секретарь на църковната община и нѣколко години касиеръ на МПО «Татковина». Съпругата му, г-жа Мария А. Филипова, и дъщеря му Маса сж членки на женската секция при МПО «Татковина», а дъщеря му (г-ца Дороти Филипова) е дейна членка на младежката секция.

СВЕЩЕНИКЪ ДИМИТЪРЪ ФИЛИПОВЪ

Свещеникъ ДИМИТЪРЪ ФИЛИПОВЪ, братъ на г-нъ Анастасъ Филиповъ, е роденъ въ село Арменско, Леринско. Той е взелъ живо участие въ македонското освободително движение по времето на турския режимъ въ Македония. Той е прекаралъ една година (презъ 1903 год.) въ битолския затворъ. Презъ 1913 година свещеникъ Димитъръ Филиповъ бѣ затворенъ отъ гръцкитѣ власти въ Солунската тъмница Еди-Куле, кждето е прекаралъ 11 месеци, а презъ 1914 година бѣ насилствено интерниранъ въ България.

Свещеникъ Димитъръ Филиповъ

Свещеникъ Димитъръ Филиповъ живѣе понастоящемъ въ село Ломецъ, Троянско, България.

—o—

РАЙНА ВАНГЕЛОВА

2882 — 25 th STREET DETROIT, MICH.

Г-жа РАЙНА К. ВАНГЕЛОВА, родомъ отъ гр. Костуръ, е дошла въ Америка презъ 1923 г. Отъ 1927 г. тя живѣе въ Дироитъ. Покойниятъ й съпругъ, Коста Вангеловъ, бѣ родомъ отъ с. Кономлади, Костурско. Той се помина презъ 1932 г. Покойниятъ Вангеловъ бѣ отличенъ патриотъ и редовенъ членъ на МПО «Татковина». Г-жа Р. Вангелова произхожда отъ видно бълг. семейство въ Костуръ. Нейниятъ баща, Дамянъ, бѣ отровенъ отъ гърцитѣ презъ 1903 г. Майка й, братъ й, сестра й сж убити отъ гърцитѣ презъ 1907 г. въ Костуръ, а кжщата имъ разрушена. При нападението на гърцитѣ, майката на Райна, следъ като бива ранена, убива единъ отъ гърцитѣ. Въ тѣхната кжща се помѣщаваше българския пансионъ за 2 години..

Г-жа Вангелова е ревностна членка на ж. секция при МПО «Татковина». Била е членка на настоятелството за 3 години. Тя има четири деца — две момчета и две момичета — всички членове на младежката секция при МПО.

СТЕФАНЪ ПАРГОВЪ

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Стефанъ Парговъ, родомъ отъ градъ Скопйе, е дошелъ въ Америка презъ 1910 година. Отъ 1917 год. насамъ живѣе въ гр. Дитроитъ, Мич. Билъ е една година послушникъ въ Св. Горския бълг. манастиръ Зографъ при егумена Калистратъ отъ гр. Охридъ. Следъ емигрирането му въ Америка работилъ презъ цѣлото време въ разни фабрики.

Г-нъ Ст. Парговъ е искренъ членъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква «Св. Климентъ Охридски». Ревностенъ служитель на църковното ни дѣло, той е и единъ отъ основателитѣ на църквата ни и пѣвецъ при сжщата. Ожененъ презъ 1922 г. за Ангелина Ан. Топчева, отъ гр. Велесъ. Има 5 момчета и едно момиче. Г-жа Паргова е членка на женската секция. При г. Парговъ живѣе баба Веса Паргова, майка на г. Парговъ, родомъ отъ гр. Велесъ, една отъ първитѣ ученички въ Велесъ.

ИВАНЪ НИКОЛОВЪ

(отъ село Дрѣновени, Костурско)

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ ИВАНЪ НИКОЛОВЪ, родолюбивъ нашъ сънародникъ, живущъ въ гр. Дитроитъ, Мич., е роденъ презъ 1880 год. въ с. Дрѣновени, Костурско. Презъ 1894 г. той напуска родното си село и отива въ гр. Бургазъ, България, а презъ 1902 г. — въ София. По това време постжива въ четата на мичманъ Т. Саевъ и М. Левтеровъ. Презъ 1903 г. той се движи съ четата на полк. Янковъ и остава въ нея до края на Илинденското възстание. Презъ 1904 г. г. Ив. Николовъ се връща въ София и тамъ се запознава съ Пандо Кляшевъ, Кузинчевъ, Кършаковъ и др. видни революционни деятели въ Костурско. Къмъ края на 1904 год. той заминава за родното си село съ желание тамъ да работи за свободата на своето отечество. Той стои въ Дрѣновени до 1907 год., когато, поради преследванията на единъ турски забитъ и шпионина Христо, бива принуденъ отново да избѣга въ гр. Бургазъ. Подиръ обявяването на хуриета се връща отново въ родното си село и стои тамъ до обявяването на Балканската война. По това време той събира свои вѣрни другари отъ селото и отново се отдава на нелегална дейность. Въ сжщото време влиза въ връзка съ пристигналитѣ въ Дрѣновени отряди на Хр. Силяновъ, Чакаларовъ и Ив. Поповъ. Тия отряди за едно кратко време успѣватъ да очистятъ околията отъ турски разбойници. Но тѣхното мѣсто наскоро следъ това бѣ заето отъ по-грозни разбойници — тиранитѣ отъ Атина. Г-нъ Николовъ билъ преследванъ, тормозенъ и изтезаванъ отъ гръцкитѣ власти цѣли четири години, а особено следъ пристигането на български войски въ Битоля.

Презъ 1916 год. г-нъ Ив. Николовъ напуска родното си село и идва въ Америка. Първитѣ две години той е живѣлъ въ Гранитъ Сити, Ил. Отъ Гранитъ Сити, Ил. г. Ив. Николовъ се преселва въ Дитроитъ, Мич., кждето живѣе и понастоящемъ съ семейството си. До 1926 год. той се занимава съ хлѣбопекарство, а презъ 1928 год. открива фабрика за консервирани зеленчуци. Зданието, въ което се помѣщава, е обзаведено съ модерни машини. Освенъ това здание, г. Николовъ притежава и своя кжща.

Г-нъ Ив. Николовъ е билъ винаги преданъ на македонската кауза, за чието тържество се е борилъ и съ пушка въ ржка. Понастоящемъ той е председатель на Македонобългарската православна църква «Св. Климентъ Охридски» въ Дитроитъ, Мич. Той е преданъ членъ на Македонската политическа организация «Татковина». Г-нъ Ив. Николовъ винаги е подкрепвалъ морално и материално всѣко родолюбиво начинание на организираното македонско общество въ гр. Дитроитъ.

АНДРЕЯ КОСТОВЪ

(отъ село Арменско, Леринско)

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Андрея Костовъ е роденъ презъ 1882 година въ село Арменско, Леринско. Той е следвалъ въ основното училище въ родното му село. Презъ 1897 година отива въ България, кждето продължава образованието си.Презъ 1900 година той се връща въ Арменско, кждето се оженва подиръ една година. Наскоро подиръ това г-нъ Костовъ е отишелъ по гурбетъ въ Сърбия.Презъ Илинденското възстание той се връща въ родното си село, отъ кждето (презъ 1904 год.) заминава повторно за България, отъ кждето следъ кратко време се връща въ Арменско. Отъ тамъ той е потеглилъ за Америка, но е билъ върнатъ обратно отъ емиграционнитѣ власти на Съединенитѣ щати. Въ 1905 година той е успѣлъ да дойде въ Америка и се установилъ въ гр. Сентъ Луизъ, Мизури, отъ кждето е заминалъ за Чикаго, Ил. и др. Презъ 1908 г-нъ Костовъ се върналъ въ Македония. Отъ 1910 до 1913 год. той е учителствувалъ въ р о д н о т о си село, а следъ това (до 1916 год.) е работилъ въ гр. Леринъ. Презъ 1916 година той идва отново въ Америка и се установява въ градъ Дитроитъ, Мич., кждето живѣе и понастоящемъ съ съпругата си (родомъ отъ гр. Скопйе).

Г-нъ Андрея Костовъ е активенъ и преданъ членъ на МПО «Татковина» и на Македоно-българската православна църква въ Дитроитъ. Той е единъ отъ основателитѣ на М.П. О. «Татковина», на която е билъ и секретарь. Г-нъ Андрея Костовъ е билъ председатель, подпредседатель и секретарь на църковната ни община въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ.

———o———

PHILIP'S MEAT MARKET

PHONE: LA. 4836

5894 W. VERNOR, Cor. CAVALRY

Specializing in Barbecue Spare Ribs

DETROIT, MICHIGAN

Семейство Търпо Л. Филипови

Г-нъ Търпо Л. Филиповъ, родомъ отъ село Габрешъ, Костурско, е дошелъ въ Америка презъ 1920 година. Отъ тогава насамъ той живѣе въ гр. Дитроитъ, Мич. Притежава месарница, която снабдява много наши рестранти съ месо, специалистъ на Барбекю сперъ рибсъ. Продажба на едро и дребно.

Оженень е за Дана Ф. Димова, сжщо родомъ отъ с. Габрешъ. Иматъ едно дете. Г-нъ и г-жа Търпо Филипови сж членове на родната ни църква «Св. Климентъ Охридски» и отлични симпатизатори на народното ни дѣло.

—o—

БРАТЯ СПИРО И ПЕТЪРЪ БОГАТИНОВИ

DETROIT, MICHIGAN

Братя Богатинови сж родомъ отъ гр. Прилепъ, Македония. Спиро Богатиновъ е дошелъ въ Америка (гр. Дитроитъ) като юноша — презъ 1915 година, а Петъръ презъ 1909 год. Тогава той е билъ тригодишенъ.

Братя Богатинови се занимаватъ съ млѣкарство. Тѣ притежаватъ добре уредена фабрика за млѣчни продукти, известна подъ името

PETER'S DAIRY, Inc.

14007 WYOMING

PHONE NO-9832

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Спиро Богатиновъ презъ 1929 година се вѣнчалъ въ София съ г-ца Евредика Генадиева, родомъ отъ гр. Кичево. Г-жа Богатинова е дейна членка на женската секция при МПО «Татковина» въ гр. Дитроитъ. Тя е била и учителка при българското народно училище въ Дитроитъ, секретарка на женската секция и делегатка на 12-ия редовенъ конгресъ на МПО. Спиро Богатиновъ има две деца: синъ — Норманъ и дъщеря — Свѣтла.

Г-нъ Спиро Богатиновъ, искренъ и винаги преданъ на дѣлото ратникъ, неуморно работи за преуспѣването на църковно-народното ни дѣло въ Дитриотъ. Понастоящемъ той е секретарь на МПО «Татковина», длъжность заемана отъ него редъ години.

Съпругата на г-нъ Петъръ Богатиновъ, г-жа Благородна (Рози) П. Богатинова, по баща Т. Петрова, е родена въ гр. Кливеландъ, Охайо. Родителитѣ й сж родомъ отъ гр. Скпйе.

Г-жа Райна Богатинова, майка на братя Богатинови, е една отъ искренитѣ членки на женската секция при МПО «Татковина». Тя е взела дейно участие при постройката на Македоно-българската православна църква въ Дитроитъ.

—o—

PEOPLES SODA WATER
and CARBONIC GAS CO.

MANUFACTURERS OF HIGH GRADE
GINGER ALE, SELTZER and ALL KINDS OF SOFT DRINKS
5432 RIVARD STREET PHONE: **TRINITY 2-0831**

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Иванъ Даскаловъ, родомъ отъ с. Лъжене, Разложко, е дошелъ въ Америка презъ 1910 год. и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Дитроитъ. Връщалъ се на нѣколко пѫти въ Стария край. Притежава содо-лимонадена фабрика отъ 1915 година насамъ. Жененъ е за Елизабетъ Кочарова, отъ Македония. Има 3 деца. Г-нъ Даскаловъ е доставчикъ на содени произведения на всички македоно-български заведения въ Дитроитъ и околноститѣ.

Г-нъ Иванъ Даскаловъ е членъ на МПО «Татковина». Той е подкрепвалъ всѣко родолюибво начинание.

WEST END BAKING CO., Inc.

700 S. WEST END AVE. PHONE: **VINEWOOD 2-1227**

DETROIT, MICHIGAN

Притежаваме модерна хлѣбопекарница отъ 22 години насамъ.

Стивъ Киркосъ — президентъ, Никъ Киркосъ — вайсъ-президентъ, Теодоръ Киркосъ — трежюръръ-секретари, всички родомъ отъ село Каабасница, Леринско.

Вадимъ всѣкакъвъ видъ хлѣбъ и кекси. Приготовляваме по поржчка кекси за сватби, рождени дни и пр.

Разнасяме навсѣкжде въ Дитроитъ и околноститѣ му.

MARCO'S RESTAURANTS

OPERATED BY THE N. U. R. SYSTEM

Serving the Detroit Public Since 1916

48 W. ADAMS STREET **L. MARCO, Prop.**

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Лазаръ Марковъ, родомъ отъ гр. Битоля, е дошелъ въ Америка презъ 1907 година. Отъ 25 години насамъ живѣе въ гр. Дитроитъ, Мич. Той притежава четири първокласни и отлично обзаведени ресторанти въ центъра на града. Началото на бизниса е турилъ презъ 1916 година. Понастоящемъ г-нъ Л. Марковъ е известенъ не само между нашата емиграция, но и между американскитѣ срѣди въ Дитроитъ. Напоследъкъ г-нъ Марковъ откри и кинематографенъ театъръ въ една отъ най-добритѣ части на града.

Г-нъ Лазаръ Марковъ е искренъ членъ на родната ни ц ъ р к в а и преданъ симпатизаторъ на МПО «Татковина». Той винаги е подпомагалъ църковното, училищното и народното ни дѣло.

FOX RESTAURANTS

7331 GRAND RIVER AVE. **GEORGE MARCO, Prop.**

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Йорданъ Марковъ, известенъ търговецъ въ Дитроитъ, е родомъ отъ гр. Битоля. Той е дошелъ въ Америка презъ 1907 год. Отъ 29 години насамъ той живѣе въ гр. Дитроитъ, Мич. Г-нъ Л. Марковъ има 4 модерно обзаведени ресторанти, известни подъ горното име. Той е служилъ въ американската армия съ чинъ сержентъ. Г-нъ Йорданъ Марковъ винаги е подкрепвалъ македонското дѣло въ Америка. Той е членъ на родната ни църква въ Дитроитъ и на комисията за социално подпомагане на емиграцията въ Дитроитъ. Г-нъ Йорд. Марковъ е успѣлъ да с ъ з д а д е т р а й н и връзки между американското общество. Г-нъ Марковъ се ползува съ добро име и между нашата родолюбива емиграция. Той е членъ на Американъ Лижънъ.

ИЛИЯ Д. ВЕЛКОВЪ

DETROIT, MICHIGAN

(отъ с. Дебрецъ, Кайлярско)

Г-нъ Илия Велковъ е дошелъ въ Америка презъ 1910 год. Отъ 1928 година насамъ той живѣе въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ, кждето има свой имотъ (на Шейфъръ и 6 майлъ родъ).

По занятие г-нъ Велковъ е контракторъ (предприемачъ). Той е активенъ членъ на М. П. О. «Татковина» и родната ни църква въ Дитроитъ. Г-нъ Велковъ е билъ секретарь на църквата и подпредседатель на М. П. О. «Татковина». Той желае да се завърне часъ по-скоро въ Свободна и Независима Македония.

ПЕТЪРЪ ГЕОРГИЕВЪ НОВАКОВЪ

DETROIT, MICHIGAN

(отъ с. Арменско, Леринско)

Г-нъ Петъръ Новаковъ е дошелъ въ Америка презъ 1906 година и се установилъ веднага на работа въ Менсфилдъ, Охайо. Следъ две години (1908 г.) е посетилъ Арменско за малко време, а презъ 1909 год. отново се връща въ Америка.

До 1914 год. г. Петъръ Новаковъ е живѣлъ въ гр. Менсфилдъ, Охайо, а отъ тамъ е отишелъ въ Акронъ, Охайо, кждето е живѣлъ до 1922 година. Отъ Акронъ той се преселилъ въ Дитритъ, Мич., кждето живѣе и понастоящемъ.

Г-нъ Петъръ Новаковъ, бидейки добъръ родолюбецъ, презъ 1926 год. е станалъ членъ на М. П. О. «Татковина». Отъ 1934 год. насамъ той е членъ и на родната ни църква въ Дитроитъ. Подиръ 1929 год. г. Новаковъ е билъ избиранъ почти безъ прекжсване за касиеръ на МПО «Татковина». Той билъ и делегатъ на 15-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Торонто, Канада, презъ 1936 година.

JOHN G. ROMANOFF

ATTORNEY and COUNSELOR

1001 GUARANTY BLDG.

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Иванъ Г. Романовъ е родомъ отъ с. Екши-Су, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1905 год. Завършилъ правнитѣ науки въ Индиана Юнивърсити. Практикува въ Дитроитъ и други градове отъ 1914 год. насамъ.

Г-нъ Романовъ е женененъ и има синъ и дъщеря. Той е редовенъ членъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква въ гр. Дитроитъ. Билъ е членъ отъ контролната комисия при настоятелството на МПО «Татковина» и делегатъ на 15-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ Торонто презъ 1936 година.

Long Live Macedonia!

WISHING SUCCESS
TO THE
MACEDONIAN POLITICAL ORGANIZATION
OF THE UNITED STATES OF AMERICA
AND CANADA!

LOUIS CONEY ISLAND

LOUIS CONDEFF, PROPRIETOR

6600 MICHIGAN AVENUE
DETROIT, MICHIGAN

Organize and fight for the Macedonian Independence!

ЛАЗАРЪ ТОМОВЪ

317 FREDERICK STREET
DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Лазаръ Томовъ, родомъ отъ градъ Тетово, е дошелъ въ Америка презъ 1907 година. Той е живѣлъ въ разни градове на щатитѣ и се занималъ съ хлѣбарство въ гр. Дитроитъ презъ последнитѣ 23 години. Съпругата му, родомъ отъ гр. Тетово, се помина презъ 1936 година. Г-нъ Томовъ има 6 дъщери. Тѣ ревностно помагатъ на МПО «Татковина» и на родната ни църква. Г-нъ Л. Томовъ е членъ на МПО «Татковина» и активенъ деятель въ македонското движение. Той винаги е подкрепвалъ всѣко родолюбиво начинание въ Дитроитъ.

PASCOFF MARKET

6341 W. VERNOR H-WAY
Phone: VInewood 1-1221

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Йосифъ Пасковъ, родомъ отъ село Пѫтеле, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1922 година. Отначало е живѣлъ въ гр. Дейтонъ, О., а въ Дитроитъ — отъ 10 години насамъ. Той притежава добре уредена бакалница и месарница (г р о с е р и сторъ и мийтъ маркетъ).

Оженененъ е за Елисавета Медичкова, отъ с. Пѫтеле, Леринско. Иматъ едно момче и едно момиче. Г-нъ Пасковъ е членъ на родната ни църква, на която е горещъ защитникъ.

FLORINOFF BROS.

TAILORS
5345 RUSSEL STREET

DETROIT, MICHIGAN

Братя Кръсте и Лазаръ Г. Флориновi сѫ родомъ отъ с. Черновища, Костурско. Първиятъ е дошелъ въ Америка презъ 1916 год., а вториятъ — презъ 1921 год. И двамата живѣятъ въ гр. Дитроитъ. Занимаватъ се съ шивачество.

Г-нъ Лазаръ Флориновъ е активенъ и преданъ членъ на МПО «Татковина». Той е билъ нѣколко пѫти членъ въ настоятелството и делегатъ на 4 конгреси на МПО и е редовенъ участникъ въ театралната трупа при МПО «Татковина».

Братя Флоринови произхождатъ отъ родолюбиво и будно семейство, което е дало скѫпи жертви предъ олтаря на народнитѣ идеали.

Al. Nicoloff

GRAYSTONE STUDIOS

7830 MICHIGAN AVE. PHONE: OREGON 5344
WEDDING PHOTOS OUR SPECIALTY

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Александъръ Николовъ е емигриралъ въ Америка презъ 1907 г. Той е родомъ отъ село Емобре, Кайлярско. Г-нъ Николовъ се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Дитроитъ, Мич. Той е училъ и специализиралъ по фотографско изкуство.

Г-нъ Николовъ притежава на горния адресъ модерно фотографско ателие. Той е единственiятъ български фотографъ въ гр. Дитроитъ и околноститѣ му.

Искренъ родолюбецъ и преданъ симпатизаторъ на МПО «Татковина», той винаги е подкрепвалъ всѣко народополезно начинание.

WEST SIDE MARKET

6106 W. VERNOR H-WAY

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Иванъ Георгиевъ, родомъ отъ село Черновища, Костурско, е съдържатель на гросери сторъ и мийтъ маркетъ въ гр. Дитроитъ, Мич., на горния адресъ. Той е дошелъ въ Америка презъ 1921 година и отъ тогава насамъ живѣе въ Дитроитъ.

Съпругата му, г-жа Иванка Ив. Георгиева, е родомъ отъ с. Поздивища, Костурско. Тѣ иматъ две момичета.

Г-нъ Иванъ Георгиевъ е искренъ и редовенъ членъ на МПО «Татковина».

Balkan Bar and Restaurant

5200 RUSSEL STREET
Mihailoff Bros, Prop.

DETROIT, MICHIGAN

Г-да Трайко и Майкъ Михайлови сѫ родомъ отъ с. Спростране, Кичевско. Г-нъ Майкъ Михайловъ е дошелъ въ Америка презъ 1923 година, а г. Т. Михайловъ — презъ 1920 год. И двамата живѣятъ въ гр. Дитроитъ. Тѣ сѫ съдружници въ ресторантъ и бирария. Г-нъ Тр. Михайловъ е женененъ и има три деца.

Г-нъ Майкъ Михайловъ е редовенъ членъ на МПО «Татковина» и на театралната трупа при организацията. Той взима живо участие въ всички организационни прояви.

RADIO CAB CO.

Built by Service

DETROIT, MICHIGAN

Братя Петъръ и Кирилъ Тодорови, родомъ отъ гр. Прилепъ, сѫ дошли въ Америка презъ 1913 година (гр. Дитроитъ, Мичиганъ). Тѣ сѫ собственици на втората по голѣмина Текси Кебъ Кѫмпани въ Дитроитъ, опериращa съ около 200 собствени таксита. Компанията е известна съ своята акуратна служба и дългогодишна практика въ тоя бизнисъ.

Тѣ притежаватъ и голѣмъ собственъ гаражъ.

Братя Тодорови винаги сѫ подкрепвали нашето църковно-народно дѣло.

Когато се намирате въ Дитроитъ, услужвайте си съ RADIO CAB.

RUSSEL BAKING CO.

1020 Lowndale St.

Phone: WINEWOOD 12290

DETROIT, MICHIGAN

ДОСТАВЯМЕ НАВСѢКЪДЕ ВЪ ГРАДА ПЪРВОКАЧЕСТВЕНЪ ХЛѢБЪ НАШЕНСКИ И АМЕРИКАНСКИ — РАЗНИ ВИДОВЕ

DUQUESNE, PA.

15 SUPERIOR STREET

DUQUESNE BAKING CO.

Съдържатели:

Петко Новевъ и Тасе и Сандре Якимови

Г-нъ Петко Новевъ, родомъ отъ село Жржено (Охридска Малесия), е дошелъ въ Америка презъ 1909 г. Той се върналъ въ родното си село презъ 1912 г. и следъ като се оженилъ, е дошелъ въ Америка съ съпругата си. Г-жа Зорка П. Новева е родомъ отъ с. Жржено. Г-нъ и г-жа Новеви иматъ четири деца: 2 сина и две дъщери. Семейство Новеви членува въ МПО «Независимость», на която г-нъ П. Новевъ е дългогодишенъ касиеръ.

Г-нъ Новевъ е взелъ живо участие въ революционнитѣ борби въ Македония. Презъ Илинденското възстание е участвувалъ въ нѣколко ожесточени сражения (при селата: Турйе и Горица). Г-нъ П. Новевъ билъ зачисленъ къмъ четата на войводата Тасе Христовъ.

ИВАНЪ ТОДОРОВЪ

1252 W. 3rd STREET

DAYTON, OHIO

Г-нъ Иванъ Тодоровъ, искренъ членъ на МПО «Пиринъ» въ гр. Дейтонъ, Охайо, е роденъ въ село Смърдешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 191 3година и е живѣлъ последователно въ следнитѣ градове: Синсинати, О. и Менсфилдъ,, О. Най-после се установилъ на после се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Дейтонъ, Охайо.

Г-нъ Ив. Тодоровъ притежава билярдна зала на горния адресъ. Женененъ е и има петь деца: четири сина — Никола, Мирчо, Лазаръ и Бени и една дъщеря — Дженетъ. Съпругата му, г-жа Елена Ив. Тодорова, е родомъ отъ село Вишени, Костурско.

Г-нъ и г-жа Тодорови сж предани членове на МПО «Пиринъ» въ гр. Дейтонъ. Г-нъ Тодоровъ е взелъ участие въ първата Балканска война (като опълченецъ въ 8-ма Костурска дружина).

Семейство Тодорови живѣе въ собствена кжща на

2518 OAK RIDGE DRIVE — DAYTON, OHIO

АПОСТОЛЪ МОАРЕМОВЪ

диригентъ на

MOAREMOFF'S ORCHESTRA

800 CRESTMORE AVE.

DAYTON, OHIO

Г-нъ Апостолъ Моаремовъ, диригентъ на единъ отъ известнитѣ наши оркестри въ Америка и добъръ членъ на МПО «Пиринъ», живѣе въ семейството си въ градъ Дейтонъ, Охайо, на горния адресъ.

Музиката на г. А. Моаремовъ свири на наши вечеринки, пикници, сватби и др. народни веселия, устройвани въ Дейтонъ, Синсинати, Л а й м а, Спрингфилдъ и др.

Популярната Моаремова музика въ Дейтонъ изпълнява съ вещина разни модерни танци и всѣкакви нашенски хора.

—o—

N. DOTIN and BOYADJIEFF

Families

301 LEALAND AVE.

DAYTON, OHIO

Г-НЪ НИКОЛА ДОТИНЪ е роденъ въ гр. Леринъ. Той е дошелъ въ Америка презъ 1917 год. Първоначално е живѣлъ въ Дитроитъ, Мичъ., отъ кждето се преселилъ въ гр. Дейтонъ, О. Тамъ г. Дотинъ има гезолинъ стейшънъ. Женененъ е и има едно дете — Лазаръ. Съпругата му, г-жа Благородна Дотина, е родомъ отъ гр. Гевгелий. Тя е дъщеря на покойния Кочо Бояджиевъ и г-жа Елена К. Бояджиева.

СЕМЕЙСТВО БОЯДЖИЕВИ

Г-ЖА ЕЛЕНА К. БОЯДЖИЕВА, съпруга на пок. родолюбецъ Бояджиевъ, живѣе заедно съ зетя си и дъщеря си. При семейството Дотини живѣе и майката на пок. Кочо Бояджиевъ (Мария) и нейния синъ Пенчо. Последниятъ е роденъ въ Америка. Г-жа Ел. Бояджиева има още една омжжена дъщеря (Джорджия). Тя живѣе въ Дейтонъ, О.

Семейства Дотини и Бояджиеви членуватъ въ МПО «Пиринъ». Г-нъ Н. Дотинъ е билъ настоятель на МПО «Пиринъ», делегатъ и учитель при народното ни училище въ гр. Дейтонъ.

ЯНАКИ КИПРОВЪ

DUQUESNE, PA.

Г-нъ Янаки Кипровъ (Шекерджията), родомъ отъ гр. Битоля, е взелъ активно участие въ македонското освободително движение. Той е билъ четникъ презъ турския режимъ, действувалъ съ леринскитѣ чети и билъ известенъ съ името «Влашето». Г-нъ Янаки Кипровъ е билъ и въ Ресенско и Битолско. Презъ 1904 год. той е заминалъ за Гърция, кждето е работилъ 3 години за народното дѣло, заедно съ костурскитѣ дейци. Презъ 1907 год. г-нъ Кипровъ се върналъ въ Битоля. Тамъ той продължавалъ съ преданость да служи на народната кауза.

Г-нъ Янаки Кипровъ е емигриралъ въ Америка презъ 1912 година. Преди да се установи въ Дукейнъ, той е живѣлъ въ Сиракюзъ, Ню-Йоркъ, и Уейнсбургъ, Пен.

Г-нъ Янаки Кипровъ е искренъ членъ на МПО «Независимость».

—o—

HOME BAKING CO.
632 Thompson Ave.
DONORA, PA.

Горната фирма (наша хлѣбопекарница) въ гр. Донора, Пен., е основана презъ 1917 година. Предприятието принадлежи на четири съдружници.

«Хомъ Бейкингъ Кѫмпани» търгува на едро и дребно предимно съ емигрантитѣ въ гр. Донора. Хлѣбопекарницата (втора по голѣмина въ гр. Донора) притежава два тръка за разнасяне на стоката.

Градъ Донора има 20,000 жители.

НАУМЪ СПИРОВЪ

STOP 7, R. D. A. 3.

ELYRIA, OHIO

Г-нъ Наумъ Спировъ е дошелъ въ Америка презъ 1914 година. Той е родомъ отъ село Германъ, Преспанско. Женененъ е и има синъ — Христо. Съпругата му, г-жа Цвѣта Н. Спирова, е родомъ отъ с. Германъ. Тя е дъщеря на Трайко Христовъ Топаловъ, дългогодишенъ народенъ деецъ въ с. Германъ (селски ржководитель, войвода и илинденецъ). Снахата на г. Н. Спировъ е родена въ Америка отъ родители унгарци.

Семейство Наумъ Спирови

Г-нъ Н. Спировъ въ Стария край е действувалъ (като четникъ) съ четата на Йонче отъ Охридъ. Движилъ се и съ Митре Влаха, Хр. Цвѣтковъ и П. Кляшевъ и е участвувалъ въ нѣколко сражения (при с. Горно Дрѣновени — 1905 г.; при с. Въмбелъ, Костурско; с. Вълкодери, Ресенско и др.).

И тукъ, въ Америка, г. Спировъ продължава да се интересува отъ всички прояви на македонското освободително движение, на което служи съ преданость.

АТАНАСЪ Т. ГЕОРГОВЪ

2847 BAGLEY AVE.

DETROIT, MICHIGAN

Г-нъ Атанасъ Ташевъ Георгиевъ е дошелъ въ Америка презъ 1913 година. Той е родомъ отъ гр. Воденъ. Преди да се засели въ Фордъ Сити, Пенсилвания, г. Атанасъ Георговъ еималъ свои фурни въ околноститѣ на Питсбургъ. Понастоящемъ той живѣе въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ.

Съпругата му, г-жа Елена А. Георгова, е родомъ отъ село Почепъ, Воденско. Тя произхожда отъ видно и родолюбиво семейство, което е дало скѫпи жертви предъ олтаря на народнитѣ идеали.

АТАНАСЪ СПАСЕВЪ

635 — 5th AVENUE

FORD CITY, PA.

Г-нъ Атанасъ Спасевъ, родомъ отъ село Орѣхово, Битолско, е емигриралъ отъ Македония още презъ времето на турския режимъ. Той посетилъ родното си мѣсто три пѫти и най-подиръ се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Фордъ Сити, Пен., кѫдето притежава магазинъ за плодове и зеленчуци (ф р у т ъ с т о р ъ).

Г-нъ Атанасъ Спасевъ е женен и има две деца: синъ — Вангелъ и дъщеря — Анча. Той (г. Спасевъ) е искренъ и преданъ членъ на Македонската политическа организация «Димитъръ Михайловъ» въ градъ Фордъ Сити, Пенсилвания.

ХРИСТО ЛАЗАРОВЪ

FORD CITY, PA.

Г-нъ Христо Лазаровъ, родомъ отъ село Барешани, Битолско, е дошелъ въ Америка презъ 1903 год. и се заселилъ въ Фордъ Сити, Пенсилвания, кѫдето еималъ хлѣбарници, а сега притежава бакалница. Женен е и има два сина. Г-жа Фанка Лазарова е родена въ с. Барешани, Битолско.

Г-нъ Лазаровъ е искренъ членъ на Македонската политическа организация «Д и м и т ъ р ъ М и х а й л о в ъ». Той е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло.

АНАСТАСЪ ПЛЯСТЕВЪ

1844 JOHN STREET

FORT WAYNE, INDIANA

Г-нъ Анастасъ Пластевъ е родомъ отъ село Черешница, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1910 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана. Женен е и има две момчета. Съпругата му, г-жа Анастасия Плястева (по баща Христова), е родена въ с. Черешница.

Г-нъ Пластевъ притежава собствена кѫща и гросерия на Бовсъръ и Оксфордъ стрийтъ.

Г-нъ Пластевъ е членъ на МПО «Костуръ», а г-жа Плястева — на женската секция при организацията. Децата имъ сѫ членове на младежката секция.

CONEY ISLAND WEINER STAND

131 W. Main Street

FORT WAYNE, INDIANA

VASIL K. ISHKOFF, KIRIAKO K. GEROFF & VASIL K. LITCHIN, Props.

Г-нъ Василъ К. Ишковъ, родомъ отъ село Вишени, Костурско, е дошелъ въ Америка презъ 1910 година. Женень е и има петь деца — Люба, Яне, Владимиръ, Лабро и Еленка. Дъщеря му Люба живѣе въ Саутъ Бендъ, Инд. Тя е омѫжена за г-нъ Кирилъ Ристовски, родомъ отъ с. Черешница, Костурско. Г-жа Олга Василъ Ишкова (по баща Палиганова) е родена въ село Вишени. Г-нъ и г-жа Ишкови сѫ искрени и предани членове на МПО «Костуръ» въ градъ Фортъ Уейнъ, Инд. Г-нъ Ишковъ презъ 1923-1924 год. бѣ председатель на Централния Комитетъ на М. П. О.

Г-нъ Киряко Геровъ е роденъ въ село Вишени, Костурско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1907 година. Съпругата му, г-жа Дина К. Герова (по баща Бакрачева), е родена въ село Вишени. Г-нъ и г-жа Герови иматъ три момичета — Славка, Маргарита и Цвѣтанка. Г-нъ К. Геровъ е единъ отъ дейнитѣ членове на МПО «Костуръ» въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд. Той бѣ избиранъ нѣколко години по редъ за членъ на съюзната контролна комисия и делегатъ на годишнитѣ конгреси на МПО. Г-жа Герова членува въ женската секция при МПО «Костуръ».

Г-нъ Василъ Личинъ, винаги искренъ и преданъ членъ на Македонската политическа организация въ гр. Фортъ Уейнъ, е роденъ въ село Българско Блаца, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Съпругата му, г-жа Афродита В. Личина (по баща Н. Шолева), е родена въ с. Българско Блаца. Иматъ три деца — Никола, Елена и Христо. Г-жа Личина е дейна членка на женската секция при МПО «Костуръ».

Г-нъ Василъ Личинъ е билъ избиранъ почти непрекѫснато за членъ на настоятелството на организацията ни въ Фортъ Уейнъ. Той е билъ делегатъ и на нѣколко отъ годишнитѣ конгреси на М. П. О.

Вѫтрешенъ изгледъ отъ «К о н и Айландъ». На снимката личатъ съдружницитѣ (отъ лѣво на дѣсно): г. Василъ Личинъ, Василъ Ишковъ и Киряко Геровъ

Г-нъ Василъ Ишковъ, Личинъ и Геровъ иматъ общъ бизнисъ Тѣ живѣятъ въ Фортъ Уейнъ, Индиана, заедно съ семействата си. И тримата притежаватъ собствени и добре уредени кѫщи. Тѣ и семействата имъ служатъ на народното дѣло съ присѫщата на родолюбивия македонецъ преданость. Децата имъ членуватъ въ младежката секция п р и МПО «Костуръ».

———o———

IDEAL RESTAURANT & CONFECTIONERY

1730 W. Main Street

FORT WAYNE, INDIANA

GEORGE V. KIRKOFF, Propr.

Г-нъ Георги В. Кирковъ, родомъ отъ село Лагенъ, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Преди да се установи въ Фортъ Уейнъ, той е работилъ въ градъ Ню-Аркъ, Охайо, и Кълъмбъсъ, Охайо. Отъ 1920 година насамъ живѣе въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд. Той е членъ на МПО «Костуръ» отъ основаването й и винаги е помагалъ на настоятелството. Г-нъ Кирковъ притежава ресторантъ и кенди сторъ на горня адресъ.

Изгледъ отъ ресторанта на г. Кирковъ

ВНИМАНИЕ!

Г-нъ Георги В. Кирковъ е известенъ съ изнамѣреното отъ него лѣкарство

SOFFY SALVE

което е патентовано въ Съединенитѣ щати и Канада

Неговото лѣкарство-мехлемъ служи за лѣкуване на следното: противъ изгорѣла кожа, отворени рани, порязане, пойзонъ айви и други

Много отъ лицата, които сж употрѣбили този мехлемъ, сж пратили на г-нъ Кирковъ благодарствени писма

Лѣкарството му струва 50 сенти

Адресътъ му е следния:

GEORGE V. KIRKOFF

1730 W. MAIN STREET — FORT WAYNE, IND.

СЕМЕЙСТВО АТ. ЛЕБАМОВИ

2620 Weisser Park Ave.

FORT WAYNE, INDIANA

Г-жа Елена Ат. Лебамова, съпруга на покойния родолюбецъ Атанасъ Лебамовъ, е родена въ село Вишени, Костурско. Заедно съ нея живѣятъ двамата й синове — Александъръ и Борисъ и дъщеря й — Марийка. Другата й дъщеря (Афродита), съпруга на г. Петъръ Г. Ацевъ, живѣе въ Индианаполисъ, Индиана.

Г-жа Лебамова е редовна членка на женската секция при МПО «Костуръ». Покойниятъ й съпругъ, който е оставилъ неизличими спомени между многобройнитѣ му близки и познати, е билъ членъ на Ц. К. на МПО презъ 1922-1923 и 1923-1924 год. Той се помина на 11 декември 1932 година. Съ неговата смърть МПО «Костуръ» се лиши отъ единъ искренъ ратникъ и мждъръ ржководитель.

Г-нъ Александъръ Лебамовъ е искренъ членъ на МПО «Костуръ», на която е секретарь. Той бѣ делегатъ на 17-ия и 18-ия конгреси на МПО. Борисъ и Марийка Лемабови членуватъ въ младежката секция при МПО «Костуръ».

Г-жа Елена Ат. Лебамова живѣе въ собствена кжща на горния адресъ. Тя е собственица на модерна гросерия и мийтъ маркетъ, известни подъ името

WEISSER PARK GROCERY & MEAT MARKET

АРГИРЪ В. ЛЕБАМОВЪ

собственикъ на

LIBERTY GROCERY

3230 PIQUA AVE.

FORT WAYNE, INDIANA

Г-нъ Аргиръ В. Лебамовъ е роденъ въ китното и чисто българско село Вишени, Костурско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1907 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана. Женень е и има четири деца: три момчета — Георги, Иванъ и Климентъ и дъщеря — Мария. Съпругата му, г-жа Елена Ар. Лебамова, е родена въ село Българска Блаца, Костурско.

Г-нъ Ар. Лебамовъ притежава собствена кжща и модерна гросерия на горния адресъ. Той е билъ винаги преданъ членъ на МПО «Костуръ». Г-жа Елена Ар. Лебамова членува въ женската секция, а децата имъ — Георги и Мария — въ младежката.

МАЙКЪ КОЗМА

съдържатель на

RAINBOW GRILL

Beer, Wine, Liquors, Mixed Drinks, Light Lunches, Delicious Sandwiches

1508 SOUTH CALHOUN STREET

FORT WAYNE, INDIANA

Г-нъ Майкъ Козма, съдържатель на «Рейнбо Грилъ» въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана, е роденъ въ село Вишени, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1906 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Фортъ Уейнъ. Женень е и има единъ синъ (Владимиръ). Г-жа Катерина М. Козма е родена въ село Вишени. Г-нъ Козма и съпругата му сж редовни и предани членове на МПО «Костуръ». Г-нъ Козма е билъ членъ въ Централния Комитетъ на М. П. О. презъ 1922-1923 и 1923-1924 година.

ЯНКО ТЪРПЧИНОВЪ

сѫдържатель на

PLEASANT LUNCH

1228 South Calhoun Street

FORT WAYNE, INDIANA

Г-нъ Янко Търпчиновъ, родомъ отъ село Черешница, Костурско, е дошелъ въ Америка презъ 1914 година. Той живѣе, заедно съ семейството му, въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана. Той е редовенъ членъ на Македонската политическа организация «Костуръ» отъ основаването ѝ. Женен̀ъ е и има две деца. Г-жа Фрида Я. Търпчинова е родена въ село Черешница. Тя е искрена членка на женската секция при МПО «Костуръ».

Г-нъ Търпчиновъ притежава ресторантъ и собствена кѫща. Билъ е членъ въ настоятелството на организацията и делегатъ на конгреса въ гр. Торонто презъ 1929 година. Г-жа Търпчинова е била членка въ настоятелството на женската секция. И двамата служатъ на народното дѣло съ ентусиазъмъ и искрена преданость.

—o—

АРГИРЪ К. КИПРОВЪ

3802 GAY STREET

FORT WAYNE, INDIANA

Г-нъ Аргиръ Кипровъ е емигриралъ въ Америка презъ 1912 год. Той е родомъ отъ село Вишени, Костурско. Оженилъ се въ София презъ 1925 год. Съпругата му, г-жа Катерина Ар. Кипрова (по баща Бакрачева) е родена въ с. Вишени. Г-нъ и г-жа Кипрови сѫ искрени членове на М. П. О. «Костуръ», а синъ имъ Григоръ (14 годишенъ) членува въ младежката секция. Г-нъ Кипровъ е заемалъ разни длъжности въ настоятелството на МПО «Костуръ» — секретарь, председатель и др.

Г-нъ Кипровъ има своя кѫща на горния адресъ. Т ой е сдружникъ въ

K. & K. TAVERN

4226 PIQUA AVE. — FORT WAYNE, IND.

BOULEVARD STOP

1723 EAST WAYNE STREET

FORT WAYNE, INDIANA

Dimitar K. Kassoff, Dimitar A. Paliganoff, Props.

Г-да Димитъръ К. Касовъ и Димитъръ А. Палигановъ, сдържатели на горния ресторантъ и салонъ, сѫ родомъ отъ село Вишени, Костурско. Тѣ сѫ дошли въ Америка презъ 1921 година. Живѣли сѫ три години въ гр. Валпарейзо, Индиана (до 1924 год.), а отъ тогава насамъ живѣятъ въ Фортъ Уейнъ, Инд., кѫдето притежаватъ собственъ бизнисъ. И двамата сѫ оженени. Г-жа Христина Д. Касова е родена въ с. Каленикъ, Леринско, а г-жа Лефтерия Д. Палиганова — въ село Олища, Костурско.

Г-нъ Димитъръ Касовъ е членъ на МПО «Костуръ», билъ касиеръ и членъ на увеселителната комисия, а г-нъ Д. Палигановъ е искренъ симпатизаторъ на организацията.

Fort Wayne Grocery & Meat Market

2036 SMITH ST. — FORT WAYNE, IND.

GRIGOR N. TSULEFF, Prop.

Г-нъ Григоръ Н. Цулевъ, родомъ отъ село Вишени, Костурско, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Фортъ Уейнъ, Индиана. Женененъ е въ Стария край. Г-жа Търпа Г. Цулева е дошла въ Америка презъ 1923 година. Иматъ два сина — Атанасъ и Никола. Атанасъ е роденъ въ Македония, а Никола — въ Фортъ Уейнъ. Атанасъ е оженененъ за Кристина Шумановска, родена въ с. Бабчоръ, Костурско.

Г-нъ Гр. Цулевъ е взелъ живо участие въ македонското освободително движение. Той членува въ МПО «Костуръ», на която е билъ настоятель и делегатъ на 13-ия редовенъ конгресъ. Синъ му Атанасъ членува въ МПО «Костуръ». Г-нъ Гр. Цулевъ притежава собствена кжща и гросерия и месарница на горния адресъ.

PARAMOUNT GRILL

FORT WAYNE FINEST GRILL & TAP ROOM

Serving American Foods, Domestic & Imported Liquor, Wine, Beer

Routes — 24-14, US 30, US 33 East

1034 SOUTH CALHOUN STREEE

FORT WAYNE, INDIANA

NICHOLAS GOULOFF & SON, Props.

Г-нъ Никола Гулевъ, родомъ отъ с. Олища, Костурско, е дошелъ въ Америка презъ 1914 год. Той е преданъ членъ на МПО «Костуръ» въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., на която билъ делегатъ (на 19-ия ред. конгресъ) и настоятель. Женененъ е и има три деца Съпругата му, г-жа С. Гулева е една отъ дейнитѣ членки на женската секция при МПО «Костуръ». Г-жа Гулева е била председателка на женската секция.

Г-нъ Гулевъ е собственикъ и управитель на «Парамаунтъ Грилъ». Той има собствена кжща, въ която живѣе съ семейството си.

Г-нъ Гулевъ е взелъ активно участие въ революционнитѣ борби въ Костурско.

АТАНАСЪ ЛАЗОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

459 EAST TOBER STREET

FORT WAYNE, INDIANA

Г-нъ Атанасъ Лазовъ, винаги искренъ и преданъ членъ на МПО «Костуръ» въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., е роденъ въ село Шестево (Шестеово), Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1914 година. Женененъ е има три деца (едно момче и две момичета). Съпругата му, г-жа Елена Ат. Лазова, е родена въ село Шестево. Тя е редовна членка на женската секция при МПО «Костуръ».

Г-нъ Лазовъ е билъ нѣколко пжти председатель на Македонската политическа организация въ Фортъ Уейнъ, а сжщо така и делегатъ на нѣколко конгреси.

ЛАЗАРЪ ЛЕЙКОВЪ

съдържатель на

L. & L.

Tap Beer, Wine, Liquor

1817 LAFAYETTE STREET

LAZAR LAYCOFF, PROP.

FORT WAYNE, INDIANA

Г-нъ Лазаръ Лейковъ, активенъ членъ на Македонската политическа организация «Костуръ» въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана, е роденъ въ село Шестево (Шестеово), Костурско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1913 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана — постоянното му мѣстожителство. Женененъ е и има четири деца (три момичета и едно момче). Съп-Съпругата му, г-жа Александра (Цана) Л. Лейкова (по баща Л. Търпчинова), е родена въ село Черешница. Тя е редовна членка на женската секция при МПО «Костуръ». Г-нъ Лейковъ е заемалъ разни длъжности въ настоятелството на организацията ни въ Фортъ Уейнъ. Той е билъ делегатъ на нѣколко отъ годишнитѣ конгреси на МПО.

MACEDONIAN BAKERY

CHRISTOFF BROTHERS

413 Spearman Ave.

Bell Phone 2672-J

FARRELL, PA.

Външенъ изгледъ отъ Маседонианъ бейкъри

Братя Наумъ и Велянъ Христови сѫ родомъ отъ село Св. Петка, Битолско. Тѣ сѫ били винаги предани на народното ни дѣло. И двамата живѣятъ въ градъ Фарелъ, Пенсилвания, кѫдето се занимаватъ съ хлѣбопекарство.

Зданието, въ което се помѣщава голѣмата и модарна хлѣбопекарница (Маседонианъ бейкъри), е собственость на братя Христови и на г. Христо Настевъ отъ с. Поешево, Битолско.

Хлѣбопекарницата е снабдена съ модерни машини за масово производство на хлѣбъ и кекси.

Бизнисътъ принадлеижи на следнитѣ лица:

Наумъ Христовъ отъ с. Св. Петка, Битолско

Велянъ Христовъ отъ с. Св. Петка, Битолско

Хр. Настовъ отъ с. Поешево, Битолско

Атанасъ Димовъ отъ с. Църско, Битолско

Тома Димовъ отъ с. Църско, Битолско

—o—

Broadway Confectionery

1646 Broadway

GARY, INDIANA

Сладкарницата подъ горното название е притежание на нашия сънародникъ г-нъ Спиро Стефовъ, родомъ отъ гр. Битоля. «Бродуей Конфекшънери» се намира на главната улица въ Гери, Индиана.

Г-нъ Спиро Стефовъ е женень и има две дъщери — Елена и Маргарита и два сина — Стефчо и Никола. Всички сѫ родени въ Гери. Майка имъ, г-жа Стефова, е родена въ гр. Битоля.

Г-нъ Спиро Стефовъ е дошелъ за пръвъ пѫть въ Америка презъ 1907 год. Презъ 1912 год. той посетилъ родния си градъ Битоля за нѣколко месеци и пакъ се върналъ въ Гери, кѫдето живѣе постоянно. Семейство Спирови членува въ МПО «Родина».

Beats'Em All Restaurant

918 Broadway

PHONE 2-7760

GARY, INDIANA

Горниятъ ресторантъ принадлежи на нашия сънародникъ **Наумъ Дайковъ,** родомъ отъ с. Баница, Леринско. Въ Америка е дошелъ презъ 1916 година. Живѣлъ е и въ Гранитъ Сити и Дитроитъ. Женень е и има синъ Георги, роденъ въ Гранитъ Сити, Ил. Съпругата му, г-жа Елена Дайкова, е родомъ отъ с. Брусникъ, Битолско, дъщеря на Никола Алабакъ.

Семейството членува въ МПО «Родина», Гери, Инд. Илия Дайковъ, чичо на Наумъ Дайковъ, е взелъ живо участие въ Илинденското възстание.

БРАТЯ ВЕЛЬО И ФИДАНЪ ДИМИТРОВИ

притежатели на

EAGLE BAKING CO.
GLASSPORT, PA.

Братя Вельо и Фиданъ Димитрови, притежатели на хлѣбопекарницата «Игълъ бейкингъ къмпани», сж родомъ отъ село Селце (Джупа), Дебърско. Г-жа Трена В. Димитрова е родена въ сжщото село, а г-жа Стефанка Ф. Димитрова е родомъ отъ градъ Охридъ. Г-нъ Вельо Димитровъ има четири деца — 3 момчета и едно момиче.

Братя Димитрови сж били винаги предани на народната ни кауза. Г-нъ Вельо Димитровъ е служилъ като доброволецъ въ българската армия въ две войни (Балканската и Общоевропейската).

Братя Димитрови членуватъ въ МПО «Независимость», на която сж били и настоятели.

Г-НЪ БОШКО ИВАНОВЪ И Г-ЖА МАРИЯ ИВАНОВА

116 W. 15th AVE. GARY, INDIANA

Г-нъ Бошко Ивановъ е роденъ въ гр. Прилепъ. Той е дошелъ въ Америка прѣзъ 1910 год. и отъ тогава насамъ живѣе въ Гери, Индиана. Съпругата му, г-жа Мария Б. Иванова (по баща Пузева), е родомъ отъ гр. Прилепъ.

Г-нъ и г-жа Иванови сж активни членове на МПО «Родина» въ Гери, Инд. Г-нъ Ивановъ е билъ настоятель на МПО «Родина», а г-жа Мария Иванова — секретарка на женската секция.

При семейство Иванови живѣе майката на г-жа Мария Иванова, г-жа Анастасия И. Пузева.

СЕМЕЙСТВО ТОДОРЪ МИЛЕНКОВИ
1350 Washington St.
GARY, INDIANA

Г-нъ Тодоръ Миленковъ живѣе въ Гери, Индиана, заедно съ семейството си, състоящо се отъ г-жа Ангя Миленкова и синове: Павелъ и Йованчо. И двамата сж женени. Г-жа Елена П. Миленкова е родена въ Гери, Инд. отъ хърватски родители. Г-жа Мария Йов. Миленкова е полякиня, родена въ Гери, Инд. Г-нъ Миленковъ и синоветѣ му сж родени въ с. Трънъ, Битолско, а г-жа Ангя Миленкова е родомъ отъ с. Могила, Битолско. Павелъ има дъщеря — Фанка, а Йованчо има синъ — Тодоръ. Децата сж родени въ Гери. Цѣлото семейство членува въ редоветѣ на МПО «Родина».

СЕМЕЙСТВО СПИРО БЕКТАШЕВИ

1641 Massachustts St.

GARY, INDIANA

Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): г-нъ Петъръ Бегташевъ, г-жа Васка Бегташева и г-нъ Спиро Бегташевъ. На горната редица личатъ: г-нъ Миланъ Бегташевъ (въ дѣсно) и г-жа Драга М. Бегташева (въ срѣдата)

Г-нъ Спиро Бекташъ е родомъ отъ с. Варошъ, Прилепско. Въ Америка е дошелъ презъ 1912 година. Той живѣе, заедно съ семейството си, въ Гери, Индиана. Г-жа Васка С. Бекташъ е родомъ отъ гр. Прилепъ. Тя е дошла въ Америка заедно съ синоветѣ си: Миланъ, Петъръ и Димитъръ. Миланъ и Петъръ сж женени. Г-жа Драга М. Бектащъ е родомъ отъ с. Селце, Дебърско, дъщеря на г. Вараки Павловъ. Иматъ синъ Владо, роденъ въ Гери.

Цѣлото семейство членува въ МПО «Родина». То е било активно и въ Македония. Г-жа Васка Бекташъ е била искрена работничка на ВМРО. Тя е криела и пренасяла оржжие на Организацията. Г-нъ Миланъ Бекташъ е участвувалъ въ Европейската война, като билъ войникъ на Битолския фронтъ. Той е билъ делегатъ на 14-ия, 16-ия и 17-ия конгреси на МПО.

KOSTUR FOOD MARKET

Fruits and Vegetables

WHOLESALE and RETAIL

1308 BROADWAY

Phone Gary 2-2402 **Christ Taseff, Prop.**

GARY, INDIANA

Горната търговска фирма, основана презъ 1913 год., принадлежи на **г. Христо Тасевъ,** известенъ нашъ сънародникъ въ Гери, Инд. Г-нъ Тасевъ продава разни бакалски стоки (американски и импортирани), зеленчуци на едро и дребно, месо, плодове и др. Добре уреденията му дукянъ се намира на главната улица въ Гери, Индиана.

Г-нъ Хр. Тасевъ е родомъ отъ гр. Прилепъ. Той е дошелъ въ Америка презъ 1910 год. и живѣе въ Гери съ семейството си. Съпругата му, г-жа Каролина Хр. Тасева, е родена въ Канада отъ родители поляци. Г-нъ и г-жа Хр. Тасеви иматъ два сина — Георги и Кирилъ и дъщеря — Катерина, всички родени въ Гери.

Г-нъ Христо Тасевъ отъ нѣколко години насамъ е избиранъ за касиеръ на МПО «Родина», а г-жа Тасева е била председателка на женската секция при МПО «Родина». Макаръ и родена въ Канада, тя се е проявила като една отъ най-активнитѣ членки на родолюбивото македонско общество въ Гери. Децата ѝ взиматъ участие въ вечеринкитѣ на МПО «Родина». Семейство Тасеви живѣе въ собствена модерна кжща.

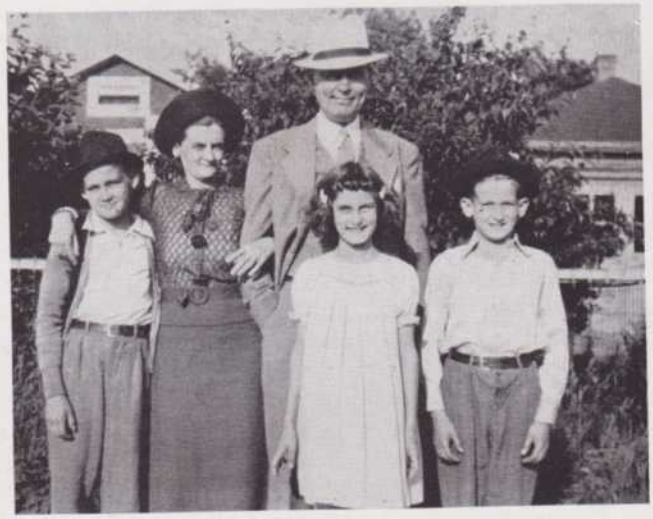

Семейство Хр. Тасеви

ХРИСТО КУЗМАНОВЪ

25 W. 43rd Blvd. Gary, Indiana

Долната редица (отъ лѣво на дѣсно): Г-жа Мария Кузманова, снаха имъ, внучето имъ (Христо) и г. Христо Кузмановъ; горната редица: дъщерята на г-нъ и г-жа Кузманови (Евдокия), Д. Хр. Кузмановъ и пок. Петъръ Хр. Кузмановъ

Г-нъ Христо Кузмановъ, нашъ родолюбивъ сънародникъ и известенъ търговецъ въ градъ Гери, Индиана, е дошелъ въ Америка презъ месецъ октомврий 1907 год. Първоначално той е живѣлъ и работилъ въ Гранитъ Сити, Ил., отъ кждето (презъ 1909 год.) се преселилъ въ гр. Гери, Индиана.

Презъ 1910 година г-нъ Христо Кузмановъ започна да се занимава съ търговия. Той е собственикъ и управитель на известната търговска фирма въ Гери, Индиана

INTERNATIONAL FRUIT COMPANY

1532 WASHINGTON STREET Phone: 2-2353 GARY, INDIANA

Горното предприятие търгува съ продажба на зеленчуци и плодове, продажба на едро.

Г-жа Мария Хр. Кузманова е родена въ Австрия. Тя е искрена членка на женската секция при МПО «Родина». Г-нъ Хр. Кузмановъ има синъ (Джими). Последнията работи заедно съ баща си. Дъщерята на г. Кузмановъ (Евдокия) е женена. Тя живѣе въ гр. Гери.

Г-нъ Христо Кузмановъ е роденъ въ гр. Битоля презъ 1878 г. Той билъ винаги преданъ на народното ни дѣло и съ ентусиазъмъ е подкрепвалъ всички родолюбиви начинания на организираната македонска емиграция въ Америка. Г-нъ Кузмановъ неуморно работи за преуспѣването на МПО «Родина», на която е членъ отъ основаването ѝ.

Семейство Хр. Кузманови живѣе въ собствена и модерно уредена кжща. Презъ 1939 г. г-нъ и г-жа Кузманови загубиха даровития си синъ Петъръ. Той почина на 21 февр. Пок. Петъръ Кузмановъ почина въ разцвѣта на неговата младость (на 26 год. възрасть). Той бѣ единъ отъ даровититѣ наши музиканти. Пок. Петъръ Кузмановъ известно време бѣ учитель по музика. Той остави неизличими спомени между членството на МПО и всички, които го познаваха.

ХРИСТО СУГАРЕВЪ

1632 BROADWAY

GARY, INDIANA

Господинъ Христо Сугаревъ, нашъ дългогодишенъ търговецъ въ Гери, Индиана, е дошелъ въ Америка презъ 1905 година. Той е родомъ отъ гр. Битоля. Презъ 1912 година г. Сугаревъ е заминалъ за България и се записалъ за доброволецъ въ армията. Презъ 1914 год. той се върналъ отново въ Америка и за известно време е живѣлъ въ Индианаполисъ, Индиана, отъ кждето се преселилъ въ гр. Гери, Индиана.

Г-нъ Христо Сугаревъ има свой бизнисъ въ Гери. Той се занимава съ продажба на плодове и зеленчуци. Магазинътъ му се намира на главната улица въ Гери.

Синъ на родолюбиво и известно битолско семейство, г. Хр. Сугаревъ винаги е билъ преданъ на македонското освободително движение и активно е участвувалъ въ него. Неговиятъ братъ, легендарниятъ войвода, Георги Сугаревъ, геройски загина за свободата на нашето поробено отечество. (Вижъ биографическитѣ бележки за пок. Георги Сугаревъ на стр. 167). Г-нъ Христо Сугаревъ има още двама братя въ Америка — професоръ Вангелъ Сугаревъ, който заема катедра по история въ Тексасъ стейтъ калиджъ и Михаилъ Сугаревъ. Последниятъ живѣе въ Сиракюзъ, Ню-Йоркъ, кждето има добре уреденъ бизнисъ.

Г-жа Хр. Сугарева е членка на женската секция при М. П. О. «Родина». Г-нъ Сугаревъ служи на народното ни дѣло съ искрена преданость. Той е членъ на МПО «Родина». Билъ е настоятель и делегатъ на два конгреси (9-тия и 10-тия).

† Донка Сугарева, майка на братя Сугареви, и нейниятъ бележитъ синъ — легендарниятъ битолски войвода Георги Сугаревъ

Broadway Food Co.

1542 Broadway

GARY, INDIANA

Г-нъ Иванъ Н. Алабакъ, притежатель на горното търговско предприятие, основано презъ 1934 год., е родомъ отъ с. Брусникъ, Битолско.

Г-нъ Ив. Алабакъ е жененъ и има два сина — Рудолфъ и Викторъ, родени въ гр. Гранитъ Сити, Ил. Съпругата му, г-жа Хелънъ Ив. Алабакъ, е унгарка. Къмъ семейството се числи и майка му, г-жа Васа Н. Алабакъ, съпруга на покойния и известенъ нашъ търговецъ и родолюбецъ Никола Алабакъ.

ATANAS D. Pop MARCOFF

817 West Adams St.

CHICAGO, ILLINOIS

Г-нъ Атанасъ Димовъ п. Марковъ, родомъ отъ с. Долно Дрѣновени, Костурско, живѣе въ Чикаго, Ил. Въ Америка е дошелъ презъ 1910 година. Той е живѣлъ и работилъ въ Гранитъ Сити, Ил., Сентъ Луизъ, Миз., Омаха, Небраска и Дитроитъ, Мич. Постоянното му занятие е инспекторъ по различни меса — консервирани и пресни.

Г-нъ А. п. Марковъ произхожда отъ родолюбиво семейство, което е взело участие въ народната борба на Македония. Той е симпатизаторъ на МПО въ Америка.

ХЕНРИ КАРАНДЖОВЪ
President of
GRANITE CITY TRUST and SAVING BANK
GRANITE CITY, ILL.

Г-нъ Хенри Каранджовъ, единъ отъ издигнатитѣ и родолюбиви наши сънародници въ Америка, е роденъ презъ 1893 год. въ с. Смърдешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Америка на 13 годишна възраст. Следъ като е свършилъ гимназиалното си образование (хай скулъ), той е продължилъ образованието си въ Вашингтонъ юнивързити въ гр. Сентъ Луизъ, Миз., кждето е завършилъ курса по банково дѣло, а следъ това е специализиралъ въ «Ръжърсъ юнивързити».

Понастоящемъ г-нъ Каранджовъ е председатель на банката «Гранитъ Сити Тръстъ андъ Сейвингъ Бенкъ».

GRANITE CITY TRUST & SAVING BANK
"The Friendly Bank"

е една отъ най-голѣмитѣ банки въ Медисонъ каунти, Илиноисъ. Банката, която е основана презъ 1910 година, има нѣколко отдѣли: спестовенъ, търговски, тръстъ и др. Всички депозити до 5 хиляди долари сж осигурени, съгласно федералния законъ.

Г-нъ Хенри Каранджовъ е започналъ своята блѣскава кариера като прислужникъ въ горепоменатата банка, на която днесъ той е председатель и членъ на управителното ѝ тѣло (борда на директоритѣ). Той е членъ на изпълнителния комитетъ на банковия съюзъ въ щата Илинойсъ и тръсти на «Спъзетъ Хилъ Естейтъ» въ Гранитъ Сити, Ил.

Г-нъ Каранджовъ е членъ на множество културно-просвѣтни американски организации. Той е председатель на «Масоникъ темпълъ асошиейшънъ» въ Гранитъ Сити, касиеръ на мѣстния клонъ на «Червенъ кръстъ» и на масонския клубъ въ Гранитъ Сити, членъ въ управителното тѣло на УМСА (Уай-ем-си-ей), членъ на «Оптимистикъ клъбъ» въ Гранитъ Сити и членъ въ управителното тѣло на американскитѣ бой скаути. Г-нъ Каранджовъ е отличенъ отъ последната организация съ титлата «скаутъ местъръ». Той е членъ и на управителното тѣло на «Солвейшънъ арми» — (Трай сити чаптъръ) и на множество други организации.

Съпругата му, г-жа Етълъ Х. Каранджова, е американка. Тритѣ му деца (Жрнестъ, Херолдъ и Робертъ) сж родени въ Гранитъ Сити, Ил.

Г-нъ Каранджовъ винаги е билъ преданъ на народнитѣ идеали. Той винаги е съдействувалъ за прогреса на църковно-народното ни дѣло въ Америка.

Г-нъ Хенри Каранджовъ Изгледъ отъ банката «Гранитъ Сити Тръстъ ендъ Сейвингъ Бенкъ»

ИВАНЪ (ДЖАНЪ) КИРКОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

824 PACIFIC AVE. GRANITE CITY, ILL.

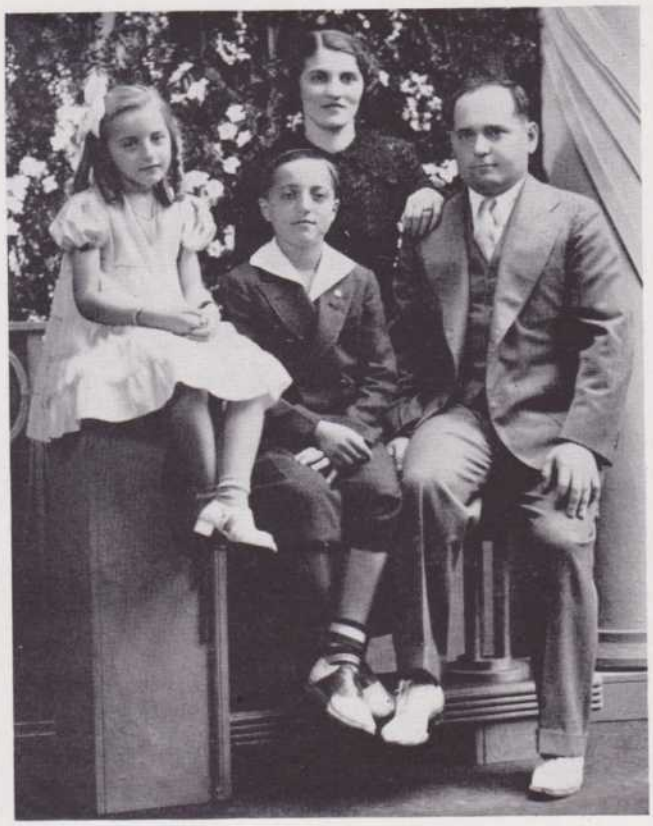

Г-НЪ ИВАНЪ (ДЖАНЪ) КИРКОВЪ, преданъ и искренъ членъ на МПО «Бащинъ край» въ Гранитъ Сити, Ил., е дошелъ въ Америка презъ 1916 г. Той е родомъ отъ с. Горно Дрѣновени, Костурско. Женен е и има две деца (синъ — Кирилъ и дъщеря — Виктория), родени въ Гранитъ Сити. Г-жа Томия Дж. Киркова е родомъ отъ с. Баница, Леринско. Семейството живѣе въ собствена кжща, находяща се на 828 Pacific Ave.

Г-нъ Кирковъ произхожда отъ родолюбиво семейство, което е взело живо участие въ борбитѣ за извоюване на църковно-народни правдини. Вуйчо му е загиналъ геройски презъ време на Илинденското възстание. Г-нъ Кирковъ се ползува съ добро име не само между нашата емиграция, но и между американскитѣ срѣди въ Гранитъ Сити. Той членува въ нѣколко културно-просвѣтни американски организации, въ МПО «Бащинъ край» и въ Македоно-българската православна църква въ Гранитъ Сити. За 6 години е билъ членъ въ директорията на Градската библиотека, избиранъ билъ и въ управителното тѣло на банката Гранитъ Сити Тръстъ ендъ Сейвинъ Бенкъ. Г-нъ Кирковъ е съдържатель на модерна гросерия и мийтъ маркетъ. Фирмата е известна подъ името:

JOHN A. KIRCHOFF FOOD STORE
824 PACIFIC AVE., GRANITE CITY, ILL.
Phone: **Tri-City 434-J**

Г-жа Томия Дж. Киркова е ревностна членка на женската секция при МПО «Бащинъ край».

КИРИЛЪ ВАСИЛЕВЪ

съдържатель на

STANDART GROCERY

1235 EDWARDSVILLE ROAD

GRANITE CITY, ILL.

Г-нъ Кирилъ Василевъ е роденъ въ с. Горно Дрѣновени, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1921 год. Отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Гранитъ Сити, Ил. Съпругата му, г-жа Милка К. Василева, е родена въ с. Смърдешъ, Костурско.

Г-нъ Василевъ има собствена кжща и добре уредена бакалница въ Гранитъ Сити. Фирмата търгува предимно съ американци. Г-нъ К. Василевъ е искренъ членъ на МПО «Бащинъ край» и на Македоно-българската православна църква въ градъ Гранитъ Сити, Ил.

Семейство К. Василеви

МИХАИЛЪ ГЕЩАКОВЪ

(роденъ въ гр. Ресенъ, Македония)

1747 OLIVE STREET

GRANITE CITY, ILL.

Г-нъ Михаилъ Гещаковъ е дошелъ въ Америка презъ 1907 година. Отъ тогава насамъ той живѣе въ гр. Гранитъ Сити, Ил.

Съпругата му, г-жа Мери Гещакова, е рускиня по баща. Иматъ три сина — Климентъ, Радко и Самуилъ и снаха — Елма.

Г-нъ Михаилъ Гещаковъ е единъ отъ основателитѣ на М. П. О. «Бащинъ край» въ гр. Гранитъ Сити, Ил. Той и съпругата му сж били винаги предани на народното ни дѣло. Г-жа Мери Гещакова бѣ делегатка на 14-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Акронъ, Охайо, презъ 1935 година. Тя е една отъ активнитѣ членки на женската секция при МПО «Бащинъ край», на която е секретарка.

Отъ 1925 година насамъ г. Гещаковъ работи (като форменъ) въ желѣзолѣярната фабрика «Камънъ уилъ стийлъ».

Семейство Гещакови живѣе въ собствена кжща на 1747 Olive Street.

Семейство Михаилъ Гещакови

ДИНЕ ИВ. БИЖОВЪ

1614 MAPLE STREET

GRANITE CITY, ILL.

Г-нъ Дине Бижовъ, родомъ отъ гр. Воденъ, е дошелъ въ Америка презъ 1907 год. Следъ като е работилъ въ Индиана, Монтана и Пенсилвания, той се установилъ (презъ 1926 г.) на постоянно мѣстожителство въ градъ Гранитъ Сити, Ил.

Съпругата му, г-жа София Д. Бижова, и дъщеря му, Мария, сж дошли въ Америка презъ 1922 год-

ИВАНЪ Т. НАЦЛЕВЪ

(родомъ отъ с. Пжтеле, Леринско)

Г-нъ Иванъ Нацлевъ е емигралъ въ Америка презъ 1909 година. Преди да се установи на постоянно мѣстожителство въ гр. Гранитъ Сити, Ил., той е живѣлъ последователно въ Индианаполисъ, Инд., Акронъ и Толидо, Охайо. Г-нъ Ив. Нацлевъ живѣе въ Гранитъ Сити отъ 1920 година насамъ. Неговата съпруга, г-жа Мария Нацлева, е дъщеря на г-нъ и г-жа Д. Бижови.

Г-нъ Дине Бижовъ и Ив. Нацлевъ сж едни отъ основателитѣ на М. П. О. «Бащинъ край», на която г. Бижовъ е билъ касиеръ. Г-нъ Ив. Нацлевъ е билъ 2 години секретарь на организацията въ Гранитъ Сити и делегатъ на 2 отъ редовнитѣ годишни конгреси на МПО.

Дветѣ семейства живѣятъ въ собствени кжщи на горния адресъ.

Тѣ сж били винаги предани на църковно-народното ни дѣло.

TOMA GEORGIEFF SILIANOFF and FAMILY

1742 MAPLE STREET

GRANITE CITY, ILL.

Семейство Тома Г. Силянови

Г-нъ Тома Силяновъ, родомъ отъ село Смилево, Битолско, е дошелъ въ Америка презъ 1923 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Гранитъ Сити, Илинойсъ. Той е зидарь по професия и работи въ фабриката

General Steel Casting Co.

Г-жа Анастасия Т. Силянова е родомъ отъ с. Смилево. Останалитѣ членове на семейството сж петтѣ имъ деца — Андонъ (роденъ въ София, България), Невѣнка, Дилба, Гаврилъ и Едуардъ, родени въ Америка.

Г-нъ Т. Силяновъ е взелъ участие въ общоевропейската война като войникъ въ 63 пехотенъ македонски полкъ. Той е членъ на МПО «Бащинъ край» и на Македоно-българската църква въ Гранитъ Сити, на която е билъ председатель. Г-жа Силянова е активна членка на женската секция при МПО «Бащинъ край».

КОСТА МИХАЙЛОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1708 MAPLE STREET

GRANITE CITY, ILL.

Г-нъ Коста Михайловъ е роденъ въ живописното и чисто българско село Горно Дрѣновени, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1906 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Гранитъ Сити, Ил.

Г-нъ Михайловъ дълги години е работилъ като преводчикъ и форменъ по желѣзнопжтнитѣ линии. Между американскитѣ срѣди той е известенъ съ името Френджи. Презъ 1923 год. започва самостоятеленъ бизнисъ — фрутъ стендъ и лънчъ румъ въ гр. Ст. Луисъ, Миз., на следния адресъ:

308 Washington Ave., St. Louis, Mo.

Г-нъ Михайловъ е преданъ членъ на МПО «Бащинъ край» и на Македоно-българската православна църква въ гр. Гранитъ Сити, Ил. Той се ползува съ добро име между нашата родолюбива емиграция и между американскитѣ срѣди.

Съпругата му, г-жа Александра К. Михайлова, е родена въ село Брѣзница, Костурско. Г-нъ Михайловъ има две деца — синъ и дъщеря.

Семейство Коста Михайловъ

ЯНЕ (ДЖАНЪ) ТЪРПОВЪ ТУМБОВСКИ

2621 MADISON AVE.

GRANITE CITY, ILL.

Г-нъ Яне Търповъ Тумбовски, известенъ нашъ сънародникъ въ градъ Гранитъ Сити, Ил., е родомъ отъ село Габрешъ, Костурско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1905 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Гранитъ Сити, Ил. Той живѣе съ семейството си въ собствена кжща на горния адресъ. Съпругата му, г-жа Параскева Я. Търпова, е родомъ отъ село Смърдешъ, Костурско. Има три деца — Василъ, Търпи и Александъръ, родени въ Америка.

Г-нъ Яне Търповъ е собственикъ и управитель на касапница на 1740 Olive Street, Granite City, Ill.

МЕТОДИ ГУЛЕВЪ

354 — 5th AVENUE

CLEANING & PRESSING SHOP

HOMESTEAD, PA.

Г-НЪ МЕТОДИ ГУЛЕВЪ, РОДОМЪ ОТЪ С. ЯНКОВЕЦЪ, РЕСЕНСКО, Е ДОШЕЛЪ ВЪ АМЕРИКА ПРЕЗЪ 1930 ГОДИНА. ПОНАСТОЯЩЕМЪ ТОЙ ПРИТЕЖАВА НА ГОРНИЯ АДРЕСЪ МАГАЗИНЪ ЗА ЧИСТЕНЕ И ГЛАДЕНЕ НА ДРЕХИ. ТОЙ Е ЖЕНЕНЪ И ИМА СИНЪ. СЪПРУГАТА МУ, Г-ЖА М. ГУЛЕВА, И ДЕТЕТО МУ ЖИВѢЯТЪ ВЪ СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ.

PARAMOUNT — ITALIAN KITCHEN

2015 W. 7th STREET & 1617 N. VINE STREET — HOLLYWOOD, CALIFORNIA

ДИМИТЪРЪ (ДЖИМЪ) НИКОЛОВЪ КОПРИНА

Г-нъ Д. Николовъ, родомъ отъ гр. Битоля, е дошелъ въ Америка (гр. Кливеландъ, О.) презъ 1910 г. Подиръ 3 години (презъ 1913 г.) той се преселилъ въ гр. Дитроитъ, Мич., а отъ 1927 год. насамъ живѣе въ гр. Лосъ Анджелесъ, Кал. Г-нъ Николовъ се оженилъ презъ 1919 г. Той има три деца (Надежда — 17 годишна, Джимъ — 16 годишенъ и Тами — 7 годишенъ).

Г-нъ Николовъ, енергиченъ и предприемчивъ търговецъ, е съдържатель на два модерни ресторанта въ Халивудъ, Кал., находящи се на **2015 W. 7th St. & 1617 Vine St. — Hollywood, Cal.**

Презъ 1930 г., заедно съ семейството си, г-нъ Николовъ посети Македония и Хърватско. Г-нъ Николовъ е членъ на МПО «Братя Миладинови» въ гр. Лосъ Анджелесъ, Калифорния.

БЛАГОЙ СТЕФАНОВЪ

Директоръ на «мейкъ жпъ департментъ» при Юнайтедъ Артистъ Студио», Халивудъ, Калифорния

Г-нъ Благой Стефановъ, който заема единъ отъ важнитѣ постове въ филмовата индустрия въ Америка, директоръ на отдѣлението за дикизация при компанията «Юнайтедъ Артистъ Студио», е роденъ въ с. Екши Су, Леринско. Той е започналъ блѣстящата си кариера презъ 1925 г. като неизвестенъ по това време емигрантъ. За неговитѣ дарби амер. вестници и филмовитѣ списания сж помѣстили обширни и най-ласкави отзиви. Г-нъ Бл. Стефановъ, който успѣ да се издигне съ трудъ и постоянство, винаги живо се интересува отъ сждбата на поробената му родина — Македония.

ТАШЕ Г. ПОПЧЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1236 E. 16th STREET

INDIANAPOLIS, INDIANA

На снимката личатъ: (седналитѣ) — г-нъ Таше Попчевъ и г-жа Шена Т. Попчева; правитѣ: (отъ лѣво на дѣсно) — г-ца Ката Т. Попчева, Георги Т. Попчевъ, Джимъ Т. Попчевъ и Илъо Т. Попчевъ

Г-нъ Таше Попчевъ, дългогодишенъ касиеръ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада, е родомъ отъ село Екши Су, Леринско. Дошелъ е въ Америка презъ 1905 година. Той се установилъ на постоянно мѣстожителство въ Индианаполисъ, Инд., кѫдето живѣе и понастоящемъ заедно съ семейството му. Съпругата му, г-жа Шена Т. Попчева, е родена въ село Екши Су. Иматъ четири деца, родени въ Индианаполисъ: три момчета — Георги, Димитъръ и Илия и една дъщеря — Катерина.

Г-нъ Попчевъ има собственъ бизнисъ — магазинъ за риби, кокошки и зеленчуци. Г-нъ Попчевъ служи на народното дѣло съ рѣдка добросъвѣстность. Отъ 16 години насамъ редовно е избиранъ за членъ на Централния Комитетъ на МПО. Съпругата му членува въ женската секция при МПО «Даме Груевъ», а децата му — въ младежката секция. Г-нъ Таше Попчевъ членува въ Българската православна църква въ Индианаполисъ отъ основаването ѝ.

ГЕОРГИ АДЖИЕВЪ

540 W. WASHINGTON STREET

INDIANAPOLIS, INDIANA

Г-нъ Георги Аджиевъ, известенъ нашъ търговецъ въ гр. Индианаполисъ, Индиана, и искренъ членъ на МПО «Даме Груевъ» и на църковната ни община въ тоя градъ, е роденъ въ село Екши Су, Леринско. Въ Америка е дошелъ презъ 1913 год. Той живѣе въ Индианаполисъ заедно съ семейството му. Съпругата му, г-жа Кицка Г. Аджиева, членка на женската секция при МПО «Д а м е Груевъ», е родена въ Екши Су. Има синъ — Борисъ, членъ на младежката секция. Той следва въ Бътлеръ юнивързити.

Г-нъ Аджиевъ притежава свой бизнисъ. Той е собственикъ на иизвестната фирма

COLUMBIA FISH & POULTRY

540 W. Washington St., Indianapolis, Ind.

Phone: Lincoln 7892

(продажба на едро и дребно)

Отъ десеть години насамъ г. Аджиевъ е избиранъ за касиеръ на в. «Македонска Трибуна». Той е председатель на МПО «Даме Груевъ», билъ е три пѫти делегатъ на годишнитѣ конгреси на МПП. Г-нъ Аджиевъ живѣе въ собствена кѫща, находяща се на 1127 N. Holmes Ave. .

Презъ свѣтовната война г. Аджиевъ служи въ американската армия съ чинъ сарджентъ.

Г-нъ Георги Аджиевъ

МИХАИЛЪ Н. ЦИЦКОВЪ

948 ARNOLDA AVE.

INDIANAPOLIS, INDIANA

Седналитѣ: г-жа Славка М. Цицкова и Дороти М. Цицкова; правитѣ (отъ лѣво на дѣсно): г. Майкъ Цицковъ и Георги М. Цицковъ

Г-нъ Михаилъ Н. Цицковъ, единъ отъ искренитѣ членове на Македонската политическа организация «Даме Груевъ»,е роденъ въ село Екши Су, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1914 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Индианаполисъ, Индиана. Женень и има две деца: синъ — Георги и дъщеря — Дороти. Съпругата му, г-жа Слава М. Цицкова, е родена въ село Екши Су. Тя е членка на женската секция при МПО «Даме Груевъ».

Г-нъ Цицковъ има свой бизнисъ и собствена кжща на горния адресъ. Г-нъ Цицковъ е билъ членъ на настоятелството на МПО «Даме Груевъ» и делегатъ на два отъ годишнитѣ конгреси на МПО. Отъ нѣколко години насамъ той е избиранъ непрекжснато за секретарь на Българската православна църква въ Индианаполисъ, Индиана.

—o—

КИРИЛЪ ЧАЛЕВЪ

246 WEST RIVERSIDE DRIVE

INDIANAPOLIS, INDIANA

Г-нъ Кирилъ Чалевъ, подпредседатель на Централния Комитетъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада, е родомъ отъ село Екши Су, Леринско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1909 година и отъ тогава насамъ живѣе въ градъ Индианаполисъ, Индиана, кждето има собственъ бизнисъ и собствена кжща въ една отъ най-добритѣ части на града.

Господинъ Чалевъ бѣ избранъ за членъ на Централния Комитетъ отъ конгреса въ Харисбургъ. Той е билъ винаги преданъ на народната ни кауза и непрекжснато е изпълнявалъ отечественитѣ си задължения съ най-голѣма добросъвѣстность.

Съпругата му, г-жа Фота К. Чалева, е родомъ отъ село Екши Су. Има два сина — Борисъ и Стефчо. Майката на г. Чалевъ(Депа) отъ 1922 до 1931 год. живѣ въ Индианаполисъ при сина си. Презъ 1931 година тя замина за родното си село, кждето се намира и понастоящемъ.

Г-нъ Чалевъ е редовенъ членъ на МПО «Даме Груевъ» и на родната ни църква въ Индианаполисъ.

ТАЛЕ КОТЕВЪ

1712½ WEST WASHINGTON ST.

INDIANAPOLIS, INDIANA

Г-нъ Тале Котевъ е роденъ въ село Сетина, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1910 година. Първоначално се установилъ на работа въ градъ Гранитъ Сити, Ил. Тамъ е стоялъ около шестъ месеци и следъ това се преселилъ въ Индианаполисъ, Инд., кждето живѣе и понастоящемъ.

Бащата на г. Тале Котевъ (покойния Коте Китовъ) е загиналъ геройски презъ Илинденското възстание. Г-нъ Котевъ работи въ Юнионъ Рейлродъ Кѣмпани въ градъ Индианаполисъ. Той е редовенъ членъ на Македонската политическа организация «Даме Груевъ», на която то е билъ и настоятель.

ГЕОРГИ ДѢЛЕВЪ

705 Ketcham Street
INDIANAPOLIS, INDIANA

Г-нъ Георги Дѣлевъ е роденъ презъ 1874 г. въ с. Острово (Воденско). Той е дошелъ въ Америка презъ 1909 г. и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Индианаполисъ., Инд., кждето притежава (въ съдружие съ неговия внукъ г. Н. Димитровъ) собственъ бизнисъ — ресторантъ на 866 Индиана Авеню и три кжщи.

Г-нъ Георги Дѣлевъ е взелъ живо участие въ македонскитѣ революционни борби. Той е билъ ржководитель на селския революц. комитетъ въ с. Острово. Той е билъ арестуванъ отъ турцитѣ (като инспираторъ на бомбенъ атентатъ) и осжденъ на доживотенъ затворъ. Следъ като лежалъ две години въ солунската тъмница, билъ амнистиранъ.

Г-нъ Дѣлевъ е единъ отъ активнитѣ членове на родната ни църква «Св. Стефанъ» въ Индианаполисъ и на М. О. О. «Даме Груевъ». Отъ нѣколко год. насамъ той е избиранъ за председатель на църковната ни община въ Индианаполисъ.

Г-нъ Георги Дѣлевъ и близкитѣ му роднини въ Индианаполисъ, Индиана

На горната снимка личатъ (първата редица отъ лѣво на дѣсно): внучката на г-нъ и г-жа Димитрови, г-нъ Георги Дѣлевъ, г-нъ Никола Димитровъ, г-жа Циля Н. Димитрова и внучката ѝ; горната редица (отъ дѣсно на лѣво): Кия Н. Димитрова, г-жа Домна Бенъ (дъщеря на г-жа Циля Димитрова), г-нъ Джанъ Бенъ, г-нъ Мирчо Д. Попчевъ и г-жа Талийка М. Попчева, дъщеря на г. Н. Димитровъ и внука на г. Георги Дѣлевъ

MIKE GITCHOFF

DUTCH LUNCH

Wines, Liquors, Mixed Drinks

217 Mc Grea Street

INDIANAPOLIS, INDIANA

Съдържатель:
МАЙКЪ ГИЧОВЪ,
родомъ отъ село Лѣсковецъ, Леринско

Г-НЪ ДИМИТЪРЪ С. МЕДИЧКОВЪ

INDIANAPOLIS, INDIANA

Г-нъ Димитъръ С. Медичковъ, председатель на борда на директоритѣ на в. «Македонска Трибуна», е роденъ въ село Пѫтеле, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1906 година. Първитѣ нѣколко години се занимавалъ съ частна работа и следъ това е завършилъ финансовия факултетъ при Нортуестърнъ Юнивързити въ гр. Чикаго.

Преди да започне самостоятелна търговия, г-нъ Медичковъ е билъ чиновникъ въ Гранитъ Сити Нейшънълъ Бенкъ и учитель по английски езикъ.

Отъ 1916 година насамъ той живѣе въ гр. Индианаполисъ, кѫдето успѣ да организира сегашното си голѣлѣмо търговско предприятие

National Wholesale Grocery Co.

102 SOUTH WEST STREET

INDIANAPOLIS, INDIANA

Женененъ е и има две деца: синъ — Борисъ и дъщеря — Джанетъ. Г-жа Медичкова е родена въ Чехия.

Г-нъ Димитъръ Медичковъ винаги е подкрепвалъ всѣко народополезно начинание. Той е искренъ членъ на М. П. О, «Даме Груевъ» и на Българската православна църква въ гр. Индианаполисъ, Инд. Той е членъ въ контролната комисия на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати и Канада. Г-нъ Медичковъ членува въ множество американски културно-просвѣтни организации. Той успѣ да си извоюва видно обществено положение въ Индианаполисъ.

ИВАНЪ БОЖКОВЪ и СЕМЕЙСТВОТО МУ

1401 N. WORMAN AVE. INDIANAPOLIS, IND.

Г-НЪ ИВАНЪ БОЖКОВЪ, родомъ отъ с. Острово (Воденско), е дошелъ въ Америка презъ 1912 г. Отъ тогава насамъ той живѣе въ Индианаполисъ, кѫдето има собствена кѫща на горния адресъ и собственъ бизнисъ — магазинъ за продажба на спиртни пития (ликъръ сторъ) на

1418 W. Washington Street.

Г-нъ Ив. Божковъ е взелъ активно участие въ македонското освободително дѣло. Той е билъ възстаникъ и десетникъ на милицията въ с. Острово.

Г-жа Василка Ив. Божкова е родена въ с. Острово. Въ сѫщото село е родена и дъщеря му Александра (г-жа Александра Минче Шанева). Единственятъ синъ на г. и г-жа Ив. Божкови (Методи) се помина презъ 1922 год. въ с. Острово.

Г-нъ Божковъ е искренъ членъ на родната ни църква. Отъ нѣколко години той е избиранъ за касиеръ на църк. настоятелство. Той е редовенъ членъ на МПО «Д. Груевъ» и винаги е подкрепвалъ родолюбивитѣ начинания.

ГАВРО АЛЕКСОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

916 N. WORMAN AVE. INDIANAPOLIS, IND.

Нашиятъ родолюбивъ сънародникъ **г. Гавро Алексовъ,** преданъ членъ на МПО «Даме Груевъ» въ гр. Индианаполисъ, е родомъ отъ село Острово, Воденско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1909 година. Той живѣе съ семейството му въ Индианаполисъ, кѫдето притежава собственъ бизнисъ — хлѣбопекарница на Индиана авеню и собствена кѫща на горния адресъ. Има две дъщери — Елена (съпруга на г. Лазо Петковъ) и Олга. Елена е родена въ село Острово, а Олга — въ Индианаполисъ. Г-жа Пруша Гавро Алексова е родена въ Острово. Г-нъ Гавро Алексовъ е членъ на Българската църква въ Индианаполисъ, на която е билъ настоятель.

JOSEPH SARBINOFF

3182 W. 10th STREET

INDIANAPOLIS, INDIANA

Г-нъ Йосифъ Сърбиновъ, който е емигриралъ въ Америка презъ 1916 година,, е роденъ въ с. Палеоръ (Пальоръ) Кайлярско. Той се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Индианаполисъ, Инд., кѫдето еималъ разни собствени бизниси. Съпругата му е починала. Има една дъщеря — Славка. Тя е омѫжена за г. Крилъ Думковъ, отъ с. Екши Су. То йима собственъ бизнисъ въ Индианаполисъ. Г-жа Славка К. Думкова е искрена членка на женската секция при М. П. О. «Даме Груевъ».

Г-нъ Йосифъ Сърбиновъ е активенъ македонски ратникъ. Той е участвувалъ и въ Балканската война. Г-нъ Сърбиновъ е преданъ членъ на МПО «Даме Груевъ», на която е билъ и нѣколко пѫти настоятель. Той е редовенъ членъ и на Българската православна църква въ Индианаполисъ. Неговиятъ братъ, покойниятъ Гелъ Сърбиновъ, за когото даваме кратки сведения по-долу, почина на 3 августъ 1933 г.

† ГЕЛЪ СЪРБИНОВЪ

Покойниятъ Гелъ Сърбиновъ, който остави неувѣхващи спомени между многобройнитѣ му приятели и познати, бѣ единъ отъ виднитѣ македонски ратници въ Съед. щати. Бившъ подпредседатель на Централния Комитетъ на МПО и членъ въ борда на директоритѣ на «Македонска Трибуна», той изпълняваше отечественитѣ си задължения съ затрогваща добросъвѣстность. Той се помина въ разцвѣта на своя животъ (на 44 годишна възрасть) на 3 августъ 1933 година.

МИХАИЛЪ ЕВ. ШАНЕВЪ

618 E. PROSPECT INDIANAPOLIS, IND.

Г-нъ Михаилъ Евангеловъ Шаневъ, родомъ отъ с. Чеганъ, Воденско, разположено въ подножията на величествената Нидже планина, е дошелъ въ Америка презъ 1907 год. Работилъ е 22 години въ месарната фабрика Кинганъ (въ Индианаполисъ), а отъ 10 година насамъ — въ голѣмия магазинъ «Блаксъ ендъ Къмпани». Той е редовенъ членъ на МПО «Даме Груевъ».

ЛАЗО А. ПАНДАЗОВЪ

408 WEST WASHINGTON STREET

INDIANAPOLIS, INDIANA

Г-нъ Лазо А. Пандазовъ е дошелъ въ Америка презъ 1912 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ Индианаполисъ, Индиана. Жененъ и има едно момиче — Марийка. Той и съпругата му, г-жа Кръста Л. Пандазова, сѫ родомъ отъ село Острово, Воденско.

Г-нъ Лазо Пандазовъ се занимава съ хлѣбопекарство. Той притежава собствена хлѣбопекарница на горния адресъ.

Семейство Лазо Пандазови

АТАНАСЪ ДИМ. МАРКОВЪ

(отъ село Арменско, Леринско)

605 Milwoukee Street

JACKSON, MICHIGAN

Г-нъ Атанасъ Дим. Марковъ, родомъ отъ село Арменско, Леринско, е роденъ презъ 1886 год. Отъ 1901 до 1903 година е билъ на гурбетъ въ Мала Азия. Презъ 1903 година се върналъ въ родното му село, отъ кждето презъ 1905 година идва въ Америка и се установява въ градъ Менсфилдъ, Охайо. Отъ тамъ отива въ Рочестеръ, Н. Й., кждето живѣе 15 години и следъ това се установява въ Джексънъ, Мичиганъ, кждето живѣе и понастоящемъ. Той притежава ресто- и собствена кжща, въ която живѣе.

Презъ 1928 година г. Марковъ довежда семейството си отъ Стария край — съпругата му и тримата му сина — Василъ, Илия и Коце.

Г-нъ Ат. Марковъ е отличенъ родолюбецъ и винаги подпомага македонската освободителна борба. Той се ползува съ много добро име въ града и между нашата емиграция. Неговото най-голѣмо желание е да се върне въ Стария край и види родното си село Арменско свободно.

—o—

АТАНАСЪ ХР. КУРТЕВЪ

JACKSON, MICHIGAN

Господинъ Атанасъ Хр. Куртевъ и семейството му

Г-нъ Атанасъ Хр. Куртевъ е роденъ презъ 1886 година въ село Арменско, Леринско. Презъ 1897 година той отива въ България, отъ кждето подиръ една година се връща въ родното си село. Тамъ той завършилъ четвърто отдѣление. Г-нъ Атанасъ Куртевъ е емигриралъ въ Америка презъ 1904 година. Презъ 1907 година той отива въ Македония и подиръ две години (презъ 1909 год.) се върна обратно въ Америка (гр. Сентъ Луизъ, Миз.). Отъ 1915 година насамъ г. Куртевъ живѣе въ гр. Джексонъ, Мичиганъ, кждето има собствена кжща и добре уреденъ ресторантъ. Презъ 1921 година той довежда семейството си въ Америка. Той има три сина и две дъщери.

Г-нъ Куртевъ членува въ М. П. О. «3-ти августъ» отъ основаването й. Искренъ и съзнателенъ родолюбецъ, той винаги е подкрепвалъ всички начинания отъ патриотиченъ характеръ. Той живѣе съ надеждата да се върне часъ по-скоро въ Свободна и Независима Македония.

—o—

ВЕЛЯНЪ ХРИСТОВЪ МАРКУЛИЕВЪ

(Отъ село Арменско, Леринско)

406 BUR STREET — JACKSON, MICHIGAN

JACKSON, MICHIGAN

Г-нъ Велянъ Христовъ е роденъ презъ 1899 година. Той е свършилъ първи класъ въ градъ Леринъ. Въ Америка е дошелъ презъ 1904 година. Живѣлъ е въ гр. Менсфилдъ, Оайо, отъ тамъ се върналъ въ Стария край, кѫдето сѫщата година (1907) се оженилъ. Презъ 1908 година г. Христовъ повторно идва въ Америка и се установява въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ, а следъ нѣколко месеци отива въ Джексънъ, Мич., кѫдето е стоялъ до 1909 год. Сѫщата година той е заминалъ за градъ Портландъ, Орег. Тамъ г. Христовъ е стоялъ до 1911 год., когато отново се върналъ въ Македония. Презъ 1913 година, подиръ идването на гърцитѣ въ Арменско, той билъ заточенъ въ островъ Критъ заедно съ много будни българи отъ Македония. Следъ бѣгството му отъ островъ Критъ е отишелъ въ Албания. Наскоро следъ това той е постѫпилъ въ редоветѣ на българската армия (като доброволецъ). Подиръ войната той е останалъ въ България, отъ кѫдето презъ месецъ май 1914 година е заминалъ за гр. Торонто, Канада, а отъ тамъ се преселилъ въ гр. Джексънъ, Мичиганъ, кѫдето живѣе и понастоящемъ.

Г-нъ Велянъ Христовъ има добре уреденъ ресторантъ въ гр. Джексънъ и собствена кѫща. Презъ 1921 год. той е довелъ въ Америка и семейството си (съпругата му, две момчета и едно момиче).

Г-нъ В. Христовъ е билъ винаги преданъ на македонското освободително движение. Той е активенъ членъ на МПО «3-и августъ», билъ е делегатъ на македонобългарския конгресъ въ Чикаго, Ил. презъ 1919 год., а въ Дитроитъ е членувалъ въ МПО «Татковина». Г-нъ Христовъ енергично и непрекѫснато работи за преуспѣването на Македонската политическа организация въ Джексънъ.

—o—

ГРИГОРЪ ТОДОРОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

JACKSON, MICHIGAN

Г-нъ Гр. Тодоровъ е роденъ на 25 януарий 1888 година въ героичното и чисто българско село Арменско, Леринско, кѫдето е получилъ и основното си образование (IV-то отдѣление). Той е емигриралъ въ гр. Торонто, Канада, презъ 1913 година. Отъ 1914 година насамъ г. Тодоровъ живѣе въ гр. Джексонъ, Мичиганъ, кѫдето има собственъ бизнисъ, здание и кѫща. Той е довелъ семейството си презъ 1921 година.

Г-нъ Григоръ Тодоровъ е членъ на Македонската политическа организация «3-ти августъ» отъ основаването ѝ. Той изпълнява добросъвѣстно своя дългъ къмъ Македония.

Тримата синове на г. Тодоровъ (Атанасъ, Спиро и Тодоръ) сѫ родени въ гр. Джексонъ. Тодоръ, 15 годишенъ, свири отлично на саксофонъ. Той се учи по музика на разноски на гимназията, въ която следва.

Семейство Григоръ Тодорови

АРГИРЪ ВЪЛКАНОВЪ

734 E. GRAND RIVER AVE.

LANSING, MICHIGAN

Г-нъ Аргиръ Вълкановъ е роденъ презъ 1893 год. въ китното село Вишени, Костурско. Тамъ той е свършилъ 2-то отдѣление на българското училище. Презъ 1909 г. г-нъ Ар. Вълкановъ напуска родното си село и идва въ Америка и се установява въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд., и стои тамъ до 1912 год. Сѫщата година той се връща въ Македония. Презъ 1913 год. г. Вълкановъ заминава въ Южна Америка (гр. Буеносъ Айресъ), кѫдето стои само единъ месецъ и отъ тамъ идва повторно въ Фортъ Уейнъ. Въ началото на 1917 год. той се преселва въ градъ Ленсингъ, Мичиганъ, кѫдето живѣе и понастоящемъ съ семейството си, което е дошло въ Америка презъ 1912 година.

Въ началото на 1917 год. г. Вълкановъ започва да се занимава съ търговия. Той е собственикъ и управитель на модерна гросерия и мийтъ маркетъ въ Ленсингъ, Мич. Г-нъ Вълкановъ е собственикъ на зданието, въ което се помѣщава модерната му гросерия и месопродавница.

Г-нъ Ар. Вълкановъ, буденъ и съзнателенъ родолюбецъ, е билъ винаги преданъ на македонското освободително движение. Той е взелъ живо участие въ изграждането на нашия съюзъ и нѣколко пѫти е билъ председатель и секретарь на МПО «Балкански миръ» въ гр. Ленсингъ, Мич.

БЛАГОЙ (ГЕЧО) ИВАНОВЪ

(Отъ село Загоричани, Костурско)

LANSING, MICHIGAN

Г-нъ Благой Ивановъ (роденъ презъ 1896 г.) е напусналъ родното си село презъ 1905 година. Тогава той е заминалъ за Цариградъ, кѫдето е работилъ и се училъ. Въ Америка е дошелъ презъ 1916 год. Първата година г. Ивановъ е работилъ въ Торонто, Канада, отъ кѫдето се преселилъ въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд. Тамъ той е живѣлъ една година. Следъ като напусналъ Фортъ Уейнъ, г-нъ Ивановъ се заселилъ въ гр. Ленсингъ, Мич., кѫдето живѣе и понастоящемъ.

Г-нъ Ивановъ се занимава съ търговия. Той е известенъ като вещъ организаторъ и ржководитель на модерни ресторанти. Г-нъ Ивановъ се ползува съ добро име не само между нашата родолюбива емиграция въ Ленсингъ, но и между мѣстното американско гражданство.

Г-нъ Ивановъ е преданъ членъ на МПО «Балкански миръ», на която е билъ и председатель.

Адресъ:
718 Grand River Avenue
LANSING, MICHIGAN

БОРИСЪ ХР. ДОКОВЪ

615 E. FLORENCE AVE.

LOS ANGELES, CALIFORNIA

Г-нъ Борисъ Христовъ Доковъ, родомъ отъ гр. Ресенъ, е притежатель на модерния ресторантъ

IRON HOUSE BROILER

615 E. Florence Ave., Los Angeles, Cal.

Г-нъ Борисъ Доковъ бѣ искренъ членъ на МПО «Бѣлица» въ гр. Сентъ Луизъ, Миз., кѫдето живѣеше преди нѣколко години. Той е билъ винаги преданъ на народното дѣло. Съпругата му, г-жа Фрида Б. Докова, е родена въ гр. Хамбургъ, Германия. Има две деца — Иванъ и Ирини, родени въ Сентъ Луизъ, Миз.

FINE SHOE REPAIRING

604 Broad St. Johnstown, Pa.

NAUMCHE ANGELOFF, PROPR.

Г-нъ Наумче Ангеловъ, родомъ отъ с. Небретово, Прилепско, а преселенъ въ с. Варошъ, е дошелъ въ Америка презъ 1909 г. Първоначално той е живѣлъ въ Стилтонъ, а отъ тамъ се преселилъ въ Камбрия, кѫдето е работилъ като миньоръ (майнеръ) и обущарь. Презъ 1924 год., заедно съ семейството си, е посетилъ София. Следъ тримесеченъ престой въ българската столица той се завърналъ въ Джанстаунъ, Пен., кѫдето притежава модерно обзаведена работилница за поправка на обуща.

Г-нъ Наумче Ангеловъ е женененъ и има два сина (Рампо и Киро) и две дъщери (Стефка и Павлина). Съпругата му, г-жа Панда Ангелова е родомъ отъ гр. Прилепъ. Снаха имъ, г-жа Елена Рампо Ангелова е родена въ Прилепъ. Дъщеря имъ Стефка е завършила гимназия.

Г-нъ Наумче Ангеловъ и семейството му винаги сѫ действували за преуспѣването на нашето народно дѣло.

ARLINGTON BAKING CO.

726 ELLSWORTH AVE.

JEANNETTE, PA.

Братя Кузманъ и Йонче Иванови, собственици на хлѣбопекарницата «Арлингтонъ Бейкъри Къмпани», сѫ родомъ отъ село Джупа (Селце), Дебърско. Предприятието имъ има добра клиентела. Продаватъ хлѣбъ на едро и дребно.

Преди да се заселятъ въ Дженетъ, бр. Иванови сѫ имали свой бизнисъ въ гр. Вилмердингъ, Пенсилвания.

Г-жа Люба К. Иванова е родомъ отъ гр. Русе, а г-жа Невѣнка Йонче Иванова — отъ гр. София.

Г-нъ Куз. Ивановъ и братъ му сѫ били доброволци презъ Балканската война. Баща имъ е падналъ убитъ като четникъ за свободата на Македония. Братя Иванови служатъ на народното дѣло съ искрена преданость. Г-нъ и г-жа К. Иванови взиматъ активно участие въ културно-просвѣтната дейность на МПО «Независимость», на която сѫ искрени и предани членове.

РАЙЧО Х. КОСТОВЪ

(Отъ с. Устово, Смолянско, България)

LANSING, MICHIGAN

Господинъ Райчо Х. Костовъ е емигриралъ въ Америка (градъ Кливеландъ, Охайо, презъ 1907 година. Отъ 1917 година насамъ той живѣе въ градъ Лансингъ, Мичиганъ, кѫдето има добре уреденъ бизнисъ.

Г-нъ Райчо Х. Костовъ винаги е симпатизиралъ на борбата, която водятъ поробенитѣ българи.

———o———

АТАНАСЪ ЛАЗАРОВЪ

(отъ село Арменско, Леринско)

JACKSON, MICHIGAN

Нашиятъ родолюбивъ сънародникъ **г-нъ Атанасъ Лазаровъ** е роденъ въ село Арменско, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ месецъ мартъ 1914 година.

Г-нъ А. Лазаровъ, който живѣе въ гр. Джексонъ, Мичиганъ, се занимава съ хлѣбопекарство. Той е собственикъ (въ съдружие съ г. Атанасъ Ивановъ, родомъ отъ село Буфъ, Леринско) на фурната

HALZANGER BAKERY

507 DETROIT STREET

JACKSON, MICHIGAN

Г-нъ Атанасъ Ивановъ е дошелъ въ Джексонъ презъ 1914 година.

JOHN PETROFF

324 BROAD STREET

JOHNSTOWN, PA.

Г-нъ Иванъ Петровъ, живущъ въ Джанстаунъ, Па., е роденъ въ гр. Битоля. Въ Америка е дошелъ презъ 1911 година. Има свой Лънчъ румъ и Биръ гарденъ. Наводнението отъ 1936 година причини голѣми загуби на неговия бизнесъ. Той е вдовецъ и има две дъщери — Бети (Блага) и Мици (Милка). Блага е завършила гимназия въ Джанстаунъ, Па. Г-нъ Петровъ е членъ на МПО «Пере Тошевъ» отъ основаването й.

—o—

СЕМЕЙСТВО К. Н. ШУМКАРОВИ

1306 Virginia Ave.

JOHNSTOWN, PA.

Семейство Коста Николовъ Шумкарови

Г-нъ Коста Николовъ Шумкаровъ е роденъ въ гр. Прилепъ. Той е дошелъ въ Америка презъ 1907 год. Презъ 1926 година е посетилъ родния си градъ, кѫдето се оженилъ за г-жа Санта К. Шумкарова (дъщеря на Григоръ Мутафчията отъ Прилепъ). Г-нъ и г-жа К. Шумкарови иматъ три дъщери — Олга, Милка и Иванка и два сина — Тома и Георги. Всички сѫ родени въ гр. Джанстаунъ.

Г-нъ Коста Шумкаровъ въ Прилепъ е съдействувалъ на четитѣ. Той и съпругата му сѫ активни членове на МПО «Пере Тошевъ». Г-жа Шумкарова е била делегатка на два конгреса на МПО (16-ия и 17-ия).

† Никола Шумкаровъ
баща на г. Коста Н. Шумкаровъ

АТАНАСЪ ИВАНОВЪ

(Отъ село Орово, Преспанско)

LOS ANGELES, CALIFORNIA

Г-нъ Атанасъ Ивановъ е дошелъ въ Америка презъ 1920 година (въ гр. Лорейнъ, Охайо). Презъ 1930 година той отива въ Дитроитъ, Мич., кждето живѣе петь години. Отъ 1935 год. насамъ г. Ивановъ се намира въ гр. Лосъ Анджелесъ, Калифорния, кждето живѣе и понастоящемъ. Той има модеренъ ресторантъ (барбекю).

Г-нъ Ивановъ е взималъ активно участие въ македонското освободително движение и винаги е билъ преданъ членъ на МПО. Той е билъ председатель на МПО «Александъръ Велики» въ градъ Лорейнъ, Охайо, и секретарь на Македонскитѣ политически организации въ Дитроитъ, Мич. и Лосъ Анджелесъ, Калифорния.

Бащата на г. Ивановъ (Ив. Наумовъ), единъ отъ първенцитѣ въ с. Орово, е взелъ живо участие въ Илиндеското възстание. Той бѣ подло убитъ отъ сръбския катилинъ Ив. Бабунски презъ 1917 г. Покойниятъ Ив. Наумовъ тогава бѣ кметъ на с. Орово. Адресъ:

3000½ W. 8th STREET — LOS ANGELES, CAL.

МАЙКЪ РИСТИЧЪ

LOS ANGELES, CALIFORNIA

Г-нъ Майкъ Ристичъ, родомъ отъ гр. Битоля, е съдържатель на модерния ресторантъ

Golden Gate Cocktail Launge

Red Hots

Hamburgers

Short Orders

758-760 So. Atlantic

LOS ANGELES, CAL.

Phone: ANgelius 9139

Г-нъ Майкъ Ристичъ е подпредседатель на Македонската политическа организация «Бр. Миладинови» въ гр. Лосъ Анджелесъ, Кал. Съпругата му, г-жа М. Ристичъ, е родомъ отъ Чикаго. Иматъ дъщеря — Наталия, 4 годишна.

ЙОСИФЪ НИКОЛОВЪ НАНЕВЪ

(родомъ отъ градъ Прилепъ)

323 ORIZABA AVE.

LONG BEACH, CALIFORNIA

Г-нъ Йосифъ Николовъ, родомъ отъ гр. Прилепъ, е дошелъ въ Америка презъ 1910 година и се установилъ въ гр. Дитроитъ, Мичиганъ, кѫдето е живѣлъ до 1934 год. Сѫщата година той се преселилъ въ Лонгъ Бичъ, Калифорния, кѫдето има собственъ ресторантъ на 325 Anaheim Street.

Съпругата му, г-жа Веска Николова, е родена въ градъ Прилепъ. Г-нъ и г-жа Николови сѫ искрени членове на Македонската политическа организация «Братя Миладинови». Г-жа Николова е секретарка на организационното настоятелство и дописница на в . «Македонска Трибуна».

Дъщеря имъ Беси е родена въ Лонгъ Бичъ. Тя е една отъ най-способнитѣ ученички въ основното училище. Макаръ и родена въ Америка, малката Беси е силно привързана къмъ Македония.

—o—

ПЕТЪРЪ ПЕРИКЛИЕВЪ ГРУПЧЕВЪ

(родомъ отъ градъ Охридъ)

10629 ESTHER AVE.

LOS ANGELES, CALIFORNIA

Г-нъ Петъръ Групчевъ, единъ отъ основателитѣ на МПО «Пиринъ» въ гр. Санъ Франциско, Кал., е дошелъ въ Америка презъ месецъ ноември 1920 година. Първоначално е живѣлъ въ гр. Чикаго, а отъ 1927 год. насамъ — въ Санъ Франциско и Лосъ Анджелесъ. Оженилъ се презъ 1937 година за г-ца Айринъ Талева. Има 4 годишна дъщеря — Мери. Понастоящемъ живѣе въ Лосъ Анджелесъ. Г-нъ Групчевъ е секретарь на филмовия артистъ Полъ Хърстъ.

Г-нъ Групчевъ е членъ-основатель и на МПО «Братя Миладинови» въ гр. Лосъ Анджелесъ, Кал. Той бѣ делегатъ на 19-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Питсбургъ, Пен., на 1, 2, 3 и 4 септември 1940 година.

ГЕРМАНЪ ДИМОВЪ

2410 EAST 29th STREET

Г-НЪ ГЕРМАНЪ ДИМОВЪ, родомъ отъ с. Германъ, Преспанско, е дошелъ въ Америка презъ 1910 г. Той се установилъ въ гр. Лорейнъ, О. Презъ 1913 г. се върналъ въ въ родното си село. Тогава той билъ взетъ за войникъ и служилъ шесть години въ гръцката армия. Презъ 1920 г. той идва отново въ Америка (гр. Лорейнъ). Следъ шесть години (презъ 1926 год.) отново посещава родното си село и на следната година се връща въ Америка (гр. Лорейнъ).

Г-нъ Германъ Димовъ работи въ желѣзарска фабрика въ Лорейнъ.

Презъ 1910 година г-нъ Германъ Димовъ се оженилъ за дъщерята на Спиро Ивановъ (Влашето), отъ село Германъ. Съпругата му, г-жа Анастасия Г. Димова е родена въ с. Германъ. Г-нъ и г-жа Димови сж членове на родната ни църква въ Лорейнъ. Тѣ сж помагали винаги на МПО «Александъръ Велики».

ЯНАКИ ЛАМБРОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

2304 ELYRIA AVENUE

LORAIN, OHIO

Господинъ Янаки Ламбровъ, музикантъ-любитель, живущъ въ гр. Лорейнъ, Охайо, е дошелъ въ Америка презъ 1913 год. Отъ тогава насамъ той живѣе въ Лорейнъ, кждето еималъ разни бизниси. Понастоящемъ той работи въ хлѣбопекарницата «Сентралъ Бейкъри». Женен е и има дъщеря (г-жа Мария Мачкова) и два сина — Борисъ и Кирилъ. Кирилъ е роденъ въ Лорейнъ. Борисъ следва по химия въ Оберлинъ калиджъ.

Г-нъ Наке Ламбровъ и г-жа Дина Н. Ламброва сж родомъ отъ с. Прекопана, Леринско. Г-жа Ламброва е дъщеря на г. Филипъ Трифуновъ.

Г-нъ Ламбровъ дирижира свой любителски оркестъръ, известенъ на нашитѣ емигранти въ Охайо подъ името «Музиката на Наке».

Г-нъ и г-жа Ламброви членуватъ въ МПО «Ал. Велики» и въ родната ни църква въ Лорейнъ.

ГРИГОРЪ ПЕТРОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

2208 EAST 30th STREET

LORAIN, OHIO

Г-нъ Григоръ Петровъ е родомъ отъ село Германъ, Преспанско. Той е емигралъ въ Америка презъ 1916 година и се установилъ въ гр. Лорейнъ, Охайо. Презъ 1927 година е посетилъ родното си село и тамъ се оженилъ и подиръ три месеци се завърналъ пакъ въ Америка.

Съпругата му, г-жа Надежда Г. Петрова е родомъ отъ село Цапари, Битолско. Тя е дъщеря на свещеникъ Найдо С. Обретковъ, виденъ деецъ въ Македонското революционно движение. Той загина геройски презъ 1903 г. като четникъ съ нѣколко другари.

Г-нъ и г-жа Григоръ Петрови и децата имъ

Свещеникъ Найдо С. Обретковъ, баща на г-жа Нада Гр. Петрова, падналъ убитъ за свободата на Македония

Г-нбъ и г-жа Петрови членуватъ въ Македоно-българската църква въ Лорейнъ и въ МПО «Ал. Велики». И двамата служатъ на народнитѣ идеали съ искрена преданость. Семейство Петрови живѣе въ собствена и добре уредена кжща.

КИРИЛЪ Г. ВЕЛЕВЪ И СЕМЕЙСТОТО МУ

1842 EAST 29th STREET

LORAIN, OHIO

Г-нъ Кирилъ Г. Велевъ (Веловчето) е роденъ въ село Тиквени, Костурско. Презъ 1910 година той е напусналъ родното си село и заминалъ за Аржентина (Южна Америка) и е работилъ въ градъ Буеносъ Айресъ. Презъ 1916 година той идва въ Америка и се установява въ гр. Лорейнъ, Охайо, кѫдето живѣе и понастоящемъ заедно съ семейството си. Съпругата му, г-жа Славка К. Велева, е родена въ село Покървеникъ, Ресенско. Тя е дъщеря на покойния Евтимъ Николовъ Янковски.

Г-нъ и г-жа К. Велеви иматъ три деца — Димитъръ, Атанасъ и Тодоръ. Тѣ сѫ родени въ гр. Лорейнъ.

Г-нъ К. Велевъ се занимава съ разни бизниси. Той е известенъ като агентъ за продажба на недвижими имоти.

Г-нъ Велевъ е единъ отъ основателитѣ на църковната ни община въ гр. Лорейнъ. Членъ е на Македонската политическа организация «Александъръ Велики». Билъ е настоятель на църквата, председатель и секретарь на МПО «Ал. Велики» и делегатъ.

—o—

АЛЕКСАНДЪРЪ ЙОВАНОВЪ И НАСТО ЛАЗАРОВЪ

LORAIN, OHIO

Г-нъ Александъръ (Алексо) Йовановъ е родомъ отъ село Глѫмбочани, Мала Преспа (Македония подъ албанска власть). Той е дошелъ въ Америка презъ 1921 година и подиръ нѣколко години се върналъ въ родното си мѣсто, кѫдето е стоялъ около шесть месеци. Презъ 1926 год. отново дохажда въ Лорейнъ, Охайо. Г-нъ Йовановъ е женен и има два сина: Христо и Тодоръ. Съпругата му, г-жа Василка А. Йованова, е родомъ отъ с. Пустецъ, Малка Преспа. Г-нъ и г-жа Йованови сѫ активни членове на Македонската политическа организациия «Ал. Велики» въ Лорейнъ, Охайо.

Г-нъ Насто Лазаровъ е родомъ отъ село Глѫмбочани (Малка Преспа). Той е дошелъ въ Америка (гр. Лорейнъ) презъ 1920 год. Презъ 1924 год. е посетилъ родното си село и следъ като се оженилъ, се върналъ въ Лорейнъ, Охайо. Съпругата му, г-жа Менка Н. Лазарова, е родомъ отъ с. Шулинъ (Малка Преспа). Г-нъ Насто Лазаровъ има три деца: два сина — Георги и Борисъ и дъщеря — Олга.

Г-нъ и г-жа Н. Лазарови сѫ искрени членове на МПО «Ал. Велики» въ гр. Лорейнъ, Охайо.

На снимката личатъ (отъ лѣво на дѣсно) — правостоящитѣ: Алексо Йовановъ и Насте Лазаровъ. Долната редица: Христо Йовановъ, г-жа Василка Йованова, Тодоръ Йовановъ, Георги Лазаровъ, Борисъ Лазаровъ, г-жа Менка Лазарова и Олга Лазарова

НИКОЛА Т. МИЛАНОВЪ

3029 LAKE AVENUE

ASHTABULA, OHIO

Господинъ Никола Трайковъ Милановъ е роденъ въ село Кономлади, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1916 год. (въ гр. Илирия, Охайо). Презъ 1925 година е посетилъ България и подиръ петъ месеци се върналъ въ Америка (гр. Лорейнъ, Охайо).

Понастоящемъ г-нъ Милановъ живѣе въ градъ Ащабула, Охайо, кѫдето се занимава съ хлѣбопекарство. Женен е и има три момичета — Мария, Дина и Милка. Съпругата му, г-жа Лоза Н. Миланова, е родомъ отъ село Габрешъ, Костурско. Тя е дъщеря на Пенчо Бошнаковъ.

Г-нъ и г-жа Миланови членуватъ въ Македонската политическа организация «Александъръ Велики». И двамата сѫ били предани на народното ни дѣло.

БОЙЧЕ ЦВѢТКОВЪ

129 RIDGE ROAD

LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Бойче Цвѣтковъ, преданъ членъ на МПО «Йорданъ Гюрковъ» въ гр. Лакавана, Н. Й., е роденъ въ село Дърмени, Ресенско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1917 година. Отначало е живѣлъ въ щата Охайо, а отъ тамъ се преселилъ въ гр. Лакавана, Н. Й., кѫдето работи въ желѣзолѣярна фабрика.

Отъ 1912 до 1917 година г. Бойче Цвѣтковъ живѣлъ въ гр. Буеносъ Айресъ (Аржентина).

Г-нъ Цвѣтковъ винаги е подкрепвалъ народното ни дѣло. Той членува въ МПО «Йорданъ Гюрковъ» отъ основаването й.

ПАНДО ФИЛИПОВЪ

1232 RIDGE ROAD — LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Пандо Филиповъ, единъ отъ нашитѣ видни търговци въ гр. Лакавана, е роденъ въ с. Покървеникъ, Ресенско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1907 год., връщалъ се въ Стария край нѣколко пѫти. Отъ 1924 год. насамъ живѣе заедно съ семейството си въ Лакавана. Г-жа Флоринка П. Филипова е родена въ с. Дърмени, Ресенско. Иматъ две деца: синъ — Траянъ и дъщеря — Дороти.

Траянъ и Дороти Филипови

Г-нъ Филиповъ е съдружникъ въ компанията «Лейкъ Ири Батлингъ Уоркъсъ», има хубава своя кѫща въ резидентския кварталъ на гр. Лакавана. Цѣлото семейство е родолюбиво и въ редоветѣ на МПО «Йорданъ Гюрковъ» въ Лакавана.

CENTRAL RESTAURANT

33 RIDGE ROAD

LACKAWANNA, N. Y.

съдържатель

МИЛАНЪ СТАВРЕВЪ

(родомъ отъ село Кривени, Ресенско)

Въ нашия добре уреденъ ресторантъ се сервиратъ старокрайски и американски ястия, приготвени отъ опитни готвачи.

Въ ресторанта ни се хранятъ много отъ работницитѣ на голѣмата желѣзолѣярна фабрика «Бетлеемъ Стилъ Къмпани». Нашиятъ ресторантъ се намира само на два блака разстояние отъ фабриката.

Даваме и стаи подъ наемъ. Когато отидете въ Лакавана, отбийте се въ нашия ресторантъ.

Увѣрени сме, че ще останете доволни отъ храната и прислугата.

ЖИВКО ШУМЕНОВЪ
LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Живко Шуменовъ, единъ отъ активнитѣ членове на МПО «Йорданъ Гюрковъ» въ гр. Лакавана, Н. Й., е родомъ отъ с. Дупени, Ресенско. Той е синъ на Кръсте Шуменовъ, загиналъ като възстаникъ презъ Илинденското възстание. Въ Америка е дошелъ презъ 1931 г. и две години е работилъ въ параходната агенция П. Д. Василевъ въ Ню-Йоркъ. Тамъ е членувалъ въ МПО «Илинден», на която е билъ секретарь. Въ Лакавана е дошелъ презъ 1933 год. Г-нъ Ж. Шуменовъ работи въ желѣзарна фабрика. Семейството му бѣ изгонено на сила отъ с. Дупени презъ 1930 г., понеже той бѣ политически бѣжанецъ въ Албания.

Презъ 1936 г. семейството му дохажда отъ гр. София въ Лакавана. Въ България е билъ членъ на Ресенското братство. Г-жа Менка Шуменова, родомъ отъ с. Покървеникъ, Ресенско, е била членка на Македонския женски съюзъ въ България. Иматъ две дъщери — Симеонка и Радка. Всички членуватъ въ МПО «Йорданъ Гюрковъ». Г-нъ Шуменовъ е билъ секретарь на МПО «Йорданъ Гюрковъ», сжщо и делегатъ.

ФАЗЛИЯ БЕКИРОВЪ
LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Фазлия Бекировъ е дошелъ въ Америка презъ 1921 година. Той е родомъ отъ село Царедворъ, Ресенско. Г-нъ Бекировъ се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Лакавана, Н. Й., кждето работи въ една отъ желѣзолѣярнитѣ фабрики. Той е искренъ членъ на МПО «Йорданъ Гюрковъ», на която е билъ и подпредседатель. Г-нъ Бекировъ по народность е турчинъ. Баща му е загиналъ презъ Илинденското възстание. Семейство Бекирови е пострадало отъ сърбитѣ, отъ които било преследвано и ограбено. Г-нъ Фазлия Бекировъ е билъ арестуванъ отъ сърбитѣ въ Ресенъ.

Покойниятъ Реджебъ Бекировъ, братъ на Фазлия, е взелъ живо участие въ македонското освободително дѣло. Реджебъ Бекировъ е наказалъ сръбския агентъ Тачо Таневски отъ село Дърмени. Следъ това билъ приетъ въ редоветѣ на ВМРО, на която служилъ съ преданость. Реджебъ Бекировъ служи на Македония до предсмъртния си часъ.

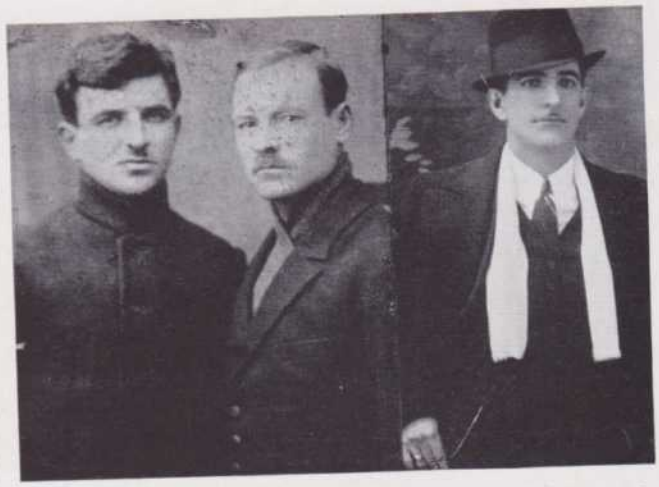

Фазлия Бекировъ (снимката въ дѣсно), Реджебъ Бекировъ и неговиятъ близъкъ другарь Миланъ (снимката въ лѣво)

—o—

ЛАМБО ТАСЕВЪ

RES.—1257 RIDGE ROAD

BUSINESS—7 GATES AVENUE

LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Ламбо Тасевъ, известенъ търговецъ въ гр. Лакавана, е роденъ въ село Покървеникъ, Ресенско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Съпругата му, г-жа Менка Л. Тасева, е родомъ отъ село Лафци, Ресенско. Иматъ една дъщеря — Надежда. Тя е омжжена за г-нъ Миланъ Евтимовъ.

Г-нъ Тасевъ има модерна гросерия и месарница въ Лакавана. Той притежава красива кжща въ резиденшълъ секшънъ на града.

Г-нъ и г-жа Тасеви, дъщеря имъ г-жа Надежда Евтимова и зетъ имъ г-нъ Миланъ Евтимовъ сж искрени и предани членове на Македонската Политическа организация «Йорданъ Гюрковъ» въ гр. Лакавана. Г-нъ Ламбо Тасевъ е билъ подпредседатель и касиеръ на организацията, а г-жа Надка Евтимова е била секретарка и предсеателка на женската секция при МПО «Йорданъ Гюрковъ». Г-нъ Ламбо Тасевъ членува и въ нѣколко културно-просвѣтни американски дружества.

БОРИСЪ НАУМОВЪ

43 MAGNOLIA STREET

LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Борисъ Наумовъ, известенъ нашъ търговецъ въ гр. Лакавана, Ню-Йоркъ, е роденъ въ село Сопотско, Ресенско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1913 година. Женен е има дъщеря (Кивча). Съпругата му, г-жа Стефанка Б. Наумова, е родомъ отъ село Крушйе, Ресенско. Тя е дъщеря на Наумъ Здравевъ. Баща й взелъ живо участие въ революционното движение. Той билъ четникъ на ресенския войвода Кръстьо Трайчевъ.

Г-нъ и г-жа Наумови сж искрени членове на МПО «Йорданъ Гюрковъ» въ гр. Лакавана. Г-жа Наумова е била подпредседателка на женската секция, а г-нъ Наумовъ — касиеръ и подпредседатель на МПО «Йорданъ Гюрковъ».

Г-нъ Борисъ Наумовъ притежава модерна кжща, въ която живѣе заедно съ семейството си. Той е съдружникъ въ содолимонадената фабрика «Лейкъ Ири Батлингъ Къмпани».

ЛАМБО АНДРЕЕВЪ

69 WASHINGTON STREET

LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Ламбо Андреевъ, искренъ и преданъ членъ на МПО «Йорданъ Гюрковъ», е роденъ въ село Покървеникъ, Ресенско. Той произхожда отъ родолюбиво семейство. Баща му е взелъ дейно участие въ македонското освободително движение. Той е билъ раненъ отъ турцитѣ.

Г-нъ Андреевъ, който живѣе въ Лакавана съ дветѣ си дъщери, работи въ една отъ желѣзолѣярнитѣ фабрики. Покойната му съпруга (по произходъ полякиня) бѣ искрена членка на женската секция при МПО «Йорданъ Гюрковъ».

Г-нъ Андреевъ работи неуморно за преуспѣването на организираното македонско общество въ гр. Лакавана. Той е билъ дълги години секретарь на МПО «Йорданъ Гюрковъ».

ЛАЗАРЪ АЛЕКСАНДРОВЪ

21 GATES AVENUE

LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Лазаръ Александровъ е родомъ отъ с. Болно, Ресенско. Той е синъ на Александъръ Богоевъ. Въ Америка е дошелъ презъ 1931 год. и се установилъ въ гр. Лакавана, Н. Й. Той следва въ гимназията и взема уроци по гражданско учение (Civil Service).

Г-нъ Лазаръ Александровъ работи въ желѣзарна фабрика. Той е членъ на МПО «Йорданъ Гюрковъ» въ гр. Лакавана, Н. Й.

EAGLE BAKERY

115 RIDGE ROAD

LACKAWANNA, N. Y.

ЛАЗАРЪ ИЛИЕВЪ,
собственикъ и управитель

Г-нъ Лазаръ Илиевъ е родомъ отъ гр. Тетово. Той е дошелъ въ Америка презъ 1920 година. Женень е и има три деца. Съпругата му е родомъ отъ гр. Тетово. Г-нъ Илиевъ живѣе въ Лакавана заедно заедно съ семейството му и баща му Иванъ Ацевъ.

Хлѣбопекарницата «Игълъ Бейкъри» търгува на едро и дребно. Стоката се разнася съ три тръка.

Г-нъ Илиевъ се ползува съ добро име между нашата родолюбива емиграция въ Лакавана.

НАНЧО ИВАНОВЪ

QUICK LUNCH

129 RIDGE ROAD

LACKAWANNA, N. Y.

Съдържатель на горния ресторантъ е нашиятъ добъръ сънародникъ **г-нъ Нанчо Ивановъ,** родомъ отъ село Волкодери, Ресенско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1915 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Лакавана и Бъфало, кждето еималъ разни бизнеси.

Съпругата му, г-жа София Н. Иванова, живѣе въ Македония. Г-нъ Ивановъ е искренъ съчувственикъ на македонското дѣло.

George Mitreff & Family

40 WASSON AVENUE

LACKAWANNA, N. Y.

Покойниятъ родолюбецъ **Георги Митревъ,** родомъ отъ село Льо Рѣка, Ресенско, бѣ единъ отъ най-активнитѣ членове на Македонската политическа организация «Йорданъ Гюрковъ» въ градъ Лакавана, Ню-Йоркъ, на която бѣ два пѫти председатель. Той почина на 14 май 1936 година като членъ на настоятелството. Съпругата на покойния родолюбецъ, (Агнесъ), е редовна членка на женската секция при МПО , а децата й — Дороти, Хенри и Виктория — членуватъ въ младежката секция. Майка имъ е била председателка на първото настоятелство на женската секция при МПО «Йорданъ Гюрковъ». Тя е родена въ гр. Краковъ (Полша) и въпрѣки, че е израстнала въ Америка владѣе много добре нашия роденъ езикъ. Децата й се готвятъ за активно участие въ македонското освободително движение въ Америка.

Семейството на покойния Георги Митревъ понастоящемъ живѣе въ гр. Лакавана, кѫдето има собственъ домъ и гросерия. Освенъ това притежава още една кѫща и има една трета въ «Лейкъ Ири Батлингъ Уорксъ».

На снимката личатъ (отъ лѣво на дѣсно — долната редица): — Дороти Г. Митрева, съпругата на покойния Георги Митревъ, Виктория Г. Митрева и Хенри Г. Митревъ; горната редица: — покойниятъ Георги Митревъ

ALEX MITREFF

All Nations Cafe & Restaurant

15 Gates Ave.

LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Александъръ Митревъ, собственикъ на ресторантъ и кафене въ градъ Лакавана, е родомъ отъ село Кривени, Ресенско.

Въ заведението на г-нъ Александъръ Митревъ се събиратъ почти всички наши емигранти отъ Лакавана.

Г-нъ Митревъ винаги е симпатизиралъ на Македонската политическа организация «Йорданъ Гюрковъ» и на народното ни дѣло. Той се отличава съ своя добъръ характеръ. Женен е и има три деца. Семейството му живѣе въ Македония (село Кривени, Ресенско).

Кафенето и ресторантътъ на г-нъ Ал. Митревъ се намиратъ въ емигрантския центъръ на градъ Какавана.

«Олъ Нейшънсъ Кафе» е сборния центъръ на голѣма часть отъ нашитѣ сънародници, живущи въ градъ Лакавана.

———o———

ИЛИЯ АНДРЕЕВЪ

23 KANE STREET

LACKAWANNA, N. Y.

Семейство Илия Андреевъ

Г-нъ Илия Андреевъ, родомъ отъ село Болно, Ресенско, е дошелъ въ Канада презъ 1914 година. Презъ 1927 година, следъ като е довелъ семейството си отъ Стария край, той се преселилъ въ Съединенитѣ щати.

Г-нъ Андреевъ еималъ собственъ ресторантъ въ Канада и Америка. И понастоящемъ той се занимава съ сжщия занаятъ.

Г-жа Христина Ил. Андреева е родомъ отъ село Льорѣка, Ресенско. Иматъ два сина — Томе и Живоко.

Семейство Андрееви членува въ МПО «Йорданъ Гюрковъ.

Г-нъ Илия Андреевъ преди да дойде въ Америка е живѣлъ въ Цариградъ и България. Той е билъ винаги преданъ на народното дѣло.

Г-нъ Андреевъ е билъ делегатъ на 15-ия редовенъ конгресъ на МПО. Билъ е председатель и подпредседатель на МПо «Йорданъ Гюрковъ». Г-нъ Илия Андреевъ владѣе шесть чужди езици.

Lake Erie Bottling Works

21 GATES AVE.

LACKAWANNA, N. Y.

Съдържатели на горното предприятие сж нашитѣ родолюбиви сънародници: **г. г. Петъръ Филиповъ,** родомъ отъ село Покървеникъ, Ресенско; **Борисъ Наумовъ** и съпругата на покойния **Георги Митревъ.**

Предприятието е основано презъ 1920 година. «Лейкъ Ири Батлингъ Уорксъ» продзвежаи содолимонадени пития (софтъ дринксъ). Фирмата, сжщо така, е единствената на прочутата Iroquois бира, която се поризвежда въ градъ Бъфало за цѣлото Ири каунти.

«Лейкъ Ири Батлингъ Уорксъ» е най-старата и най-голѣмата фабрика за содолимонадени пития въ градъ Лакавана, Ню-Йоркъ. Съдържателитѣ й сж активни членове на Македонската политическа организация «Йорданъ Гюрковъ».

Единъ отъ тръковетѣ, съ който се разнася прочутата бира Iroquois

ГЕОРГИ П. НИКОЛОВЪ

40 WASSON AVENUE

LACKAWANNA, N. Y.

Г-нъ Георги п. Николовъ, родомъ отъ с. Перово, Ресенско, е дошелъ въ Америка презъ 1922 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Лакавана, Ню-Йоркъ. Той работи на желѣзолѣярна фабрика.

Г-нъ Георги п. Николовъ произхожда отъ родолюбиво семейство. Баща му е взелъ живо участие въ революционното движение въ Македония и въ Илинденското възстание. Чичото на г. Николовъ, свещеникъ Софрони п. Андреевъ, е билъ изтезаванъ отъ сръбскитѣ власти въ битолския затворъ.

Г-нъ Николовъ е единъ отъ основателитѣ на МПО «Йорданъ Гюрковъ», на която е билъ и председатель.

BEE-HIVE BAR

1244 MADISON AVE.

MADISON, ILL.

Г-нъ Наумъ Евангеловъ и синоветѣ му Борисъ и Коста, притежатели на горното заведение, сж родомъ отъ село Апоскепъ, Костурско. Тѣ сж дошли въ Америка презъ 1912 година и сж се установили на постоянно мѣстожителство въ гр. Мадисонъ, Ил. Освенъ горното заведение (ресторантъ и бирария) тѣ притежаватъ и собствена кжща.

Въ заведението на г. Наумъ Евангеловъ се сервиратъ разни пития — американски и старокрайски.

Семейство Евангелови е известно между нашата емиграция въ Мадисонъ, Гранитъ Сити и Сентъ Луизъ.

Г-нъ Евангеловъ членува въ родната ни църква въ Мадисонъ, Ил.

БРАТЯ ЛАЗАРЪ И АНДРЕЯ ПАЛЧЕВИ

1201-1203 G. ST. **MADISON, ILL.**

Phone: Tri-City — 399-W

Братя Лазаръ и Андрея Палчеви, известни и родолюбиви наши сънародници, сж родомъ отъ с. Косинецъ, Костурско. Г-нъ Л. Палчевъ е дошелъ въ Америка презъ 1905 год. и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Мадисонъ, Ил.

Братя Палчеви се занимаватъ съ търговия. Тѣ притежаватъ голѣма гросерия и месарница. Тѣхната фирма е известна въ цѣлия градъ. Дюкянътъ имъ се помѣщава въ голѣмо собствено здание съ много стаи.

Г-нъ Лазаръ Палчевъ има 4 деца — Христо, Иванъ, Георги и дъщеря Мария. Г-жа Зоя Л. Палчева е родена въ с. Косинецъ.

Г-нъ Андрея Палчевъ е женень и има синъ — Кирилъ. Съпругата му, г-жа Ревека А. Палчева, е родена въ с. Екши-Су, Леринско. Г-нъ А. Палчевъ живѣе въ собствена кжща на **1633 Sixth Street**

Бащата на братя Палчева се помина въ гр. Мадисонъ. При семейство Л. Палчеви живѣе г-нъ Коста Палчевъ, внукъ отъ братъ. Другиятъ имъ братъ, Д-ръ Димитъръ Палчевъ, живѣе въ София, България, кждето има добре уредена медицинска клиника.

Г-нъ Лазаръ Палчевъ е взелъ живо участие въ македонското освободително движение и въ Илинденското възстание. Той билъ посветенъ въ Дѣлото още презъ 1897 год.

Братя Палчеви служатъ на народната кауза съ похвална преданость. Тѣ сж членове на МПО «Бащинъ край» и на родната ни църква въ гр. Мадисонъ.

Г-нъ Л. Палчевъ живѣе въ собственото му здание на **1203 G. Street.**

Г-да Лазаръ и Андрея Палчеви и семействата имъ

Madison Coal & Feed Co.

CHRIST L. LOUIS, Prop.

MADISON, ILL.

Съдържатель на горното предприятие е нашиятъ сънародникъ г-нъ Христо Лабаничаровъ. Той е родомъ отъ село Смърдешъ, Костурско. Г-нъ Хр. Лабаничаровъ е дошелъ въ Америка презъ 1907 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Мадисонъ, Ил. Презъ 1927 година той е посетилъ родното си мѣсто и е стоялъ тамъ три месеца.

Отъ 1907 до 1917 година г. Лабаничаровъ е работилъ въ гросерия. Презъ 1917 година той основа фирмата «Мадисонъ колъ ендъ фидъ къмпани». За едно кратко време горното предприятие постигна голѣми успѣхи. Г-нъ Лабаничаровъ притежава голѣмо здание, въ което се помѣщаватъ складоветѣ и канцеларията на предприятието. Той продава на едро и дребно каменни вжглища и разни храни за добитъкъ. Фирмата има голѣми връзки и търгува съ американски и чуждестранни предприятия отъ тоя родъ.

Г-нъ Лабаничаровъ е женен и има два сина — Димитъръ и Георги, родени въ Мадисонъ. Димитъръ следва търговския отдѣлъ въ университета на щата Илинойсъ, а Георги има гимназиално образование (хайскулъ). Г-жа Беси Хр. Лабаничарова е американка. Тя е родомъ отъ гр. Мадисонъ, Илинойсъ.

Г-нъ Лабаничаровъ е известенъ не само между нашата емиграция въ Мадисонъ и Гранитъ Сити, Ил., но и между мѣстното американско общество. Той винаги е симпатизиралъ на народното дѣло. Членъ е на Българската православна църква въ Мадисонъ и на д-во «Подкрепа».

Г-нъ Лабаничаровъ живѣе въ собствена кжща. Домашенъ адресъ:

1546 — 6th Street, Madison, Ill.

STANDARD CALENDAR CO.

Popovsky Brothers

PROPRIETORS

1304-1306 MADISON AVE.

MADISON, ILL.

Горното предприятие, единствената македонска фирма отъ тоя родъ въ цѣла Америка, е притежание на братя Димитъръ, Христо и Георги Поповски, синове на покойния и известенъ нашъ сънародникъ Наумъ Поповски. Братя Поповски сж родомъ отъ героичното село Джмбени, Костурско.

Стандартъ Кялендаръ Къмпани е основана презъ 1916 година отъ покойния Наумъ Поповски и синоветѣ му: Димитъръ, Христо, Георги и Борисъ. Последниятъ се помина презъ 1924 година.

Братя Поповски печататъ разни видове стенни календари и луксозни реклами. Фирмата получава поржчки отъ разни краища на Америка. Поржчкитѣ се изпращатъ отъ 15 души пжтуващи агенти. Между нашата емиграция най-често пжтува г. Димитъръ Поповски, най-стариятъ отъ братята, който посещава нашитѣ емиграционни центрове.

Г-нъ Димитъръ Поповски е билъ и общински съветникъ въ гр. Мадисонъ. Той се ползува съ добро име между мѣстното американско общество. Димитъръ Поповски е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло. Той членува въ МПО «Бащинъ край» въ гр. Гранитъ Сити, Ил.

———o———

АЛЕКСАНДЪРЪ ИЛИЕВЪ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ
34 WEST FOURTH STREET

MANSFIELD, OHIO

Г-нъ Александъръ Илиевъ е роденъ въ гр. Прилепъ, отъ кѫдето се преселилъ въ гр. Битоля. Той е дошелъ за пръвъ пѫть въ Америка презъ 1907 год., а повторно презъ 1924 год. Г-нъ Илиевъ е живѣлъ въ гр. Йънгстаунъ, О., отъ кѫдето се преселилъ въ Менсфилдъ, О. Той притежава ресторантъ и бирария на горния адресъ. Съпругата му, г-жа Ана А. Илиева (унгарка по произходъ), е родена въ Йънгстаунъ, О.

Г-нъ и г-жа А. Илиеви винаги сѫ помагали на народното ни дѣло. Тѣ членуватъ въ МПО «Охридъ».

АЛЕКСАНДЪРЪ БѢЛЧЕВЪ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ
256 NEWMAN STREET

MANSFIELD, OHIO

Г-нъ Александъръ Бѣлчевъ, родомъ отъ село Цапари, Битолско, е емигриралъ въ Америка презъ 1921 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Менсфилдъ, Охайо. Съпругата му, г-жа Бърта А. Бѣлчева, е родена въ Менсфилдъ. Г-нъ А. Бѣлчевъ има синъ — Константинъ, роденъ въ Менсфилдъ.

Г-нъ А. Бѣлчевъ е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло. Той членува въ МПО «Охридъ», на която е билъ много пѫти настоятель и делегатъ. Г-жа Бѣлчева е членка на женската секция при МПО «Охридъ».

БРАТЯ ИВАНЪ И КРЪСТЕ ЧОКРЕВИ
СЪДЪРЖАТЕЛИ НА
MANSFIELD BAKERY
214 NORTH MAIN STREET

MANSFIELD, OHIO

Братя Иванъ и Кръсте Чокреви, притежатели на хлѣбопекарн. «Менсфилдъ бейкъри», сѫ родомъ отъ село Буфъ, Леринско. Г-нъ Иванъ Чокревъ е дошелъ въ Америка презъ 1912 година, а г. Кръсте Чокревъ — презъ 1915 година. Тѣхната модерно обзаведена фурна се помѣщава въ собственото имъ здание. Фурната е основана презъ 1903 год. отъ тѣхния баща Коста Чокревъ.

Братя Чокреви продаватъ хлѣбъ на едро и дребно. Тѣ търгуватъ съ американска и емигрантска клиентела.

Г-нъ Иванъ Чокревъ има четири деца: синъ — Коста и три дъщери — Елисавета, Валета и Христина. Съпругата му, г-жа Стойна Ив. Чокрева, е родена въ гр. Битоля. Г-нъ Ив. Чокревъ живѣе въ собствена кѫща.

Г-нъ Кръсте Чокревъ е женен. Той има две деца: дъщеря — Елена и синъ — Кирилъ. Г-жа Анка Кр. Чокрева е родомъ отъ гр. Крива Паланка. Г-нъ Кр. Чокревъ живѣе въ собствена кѫща.

Сестрата на братя Чокреви, г-жа Йордана Ст. Георгиевска, живѣе въ Менсфилдъ, О. Нейниятъ съпругъ е родомъ отъ село Буфъ. Тѣ иматъ три деца.

Братя Чокреви членуватъ въ М. П. О. «Охридъ» отъ основаването й, а съпругитѣ и децата имъ — въ надлежнитѣ секции при организацията ни въ Менсфилдъ, О. Братя Чокреви сѫ били много пѫти настоятели на МПО «Охридъ» и делегати. Тѣ работятъ непрестанно и съ ентусиазъмъ за напредъка на народното ни дѣло.

АНАСТАСЪ СТУМБОВЪ

244 N. MAIN ST. MANSFIELD, OHIO

Г-НЪ АНАСТАСЪ СТУМБОВЪ, родомъ отъ с. Вишени, Костурско, е емигриралъ въ Америка презъ 1912 г. (въ гр. Фортъ Уейнъ, Инд.). Презъ последнитѣ 20 год. той живѣе въ гр. Менсфилдъ, О., кждето притежава собственъ ресторантъ (на горния адресъ), здание и кжща. Г-жа Катерина Ан. Стумбова е родена въ с. Вишени. Г-нъ и г-жа Стумбови иматъ дъщеря — Мария, омжжена. Тя живѣе въ Менсфилдъ.

Г-нъ Ан. Стумбовъ е взелъ живо участие въ македонското освободително дѣло (още отъ 1899 г.) Презъ 1902 г. той билъ пленен отъ гръцкия капитанъ (андартинъ) Гицосъ, но сполучилъ да избѣга следъ като взелъ пушката на андартина, когото ударилъ по главата. Г-нъ Стумбовъ е участвувалъ и въ Илинденското възстание (съ четитѣ на Л. п. Трайковъ и Ив. Поповъ). Подиръ възстанието попада въ затворъ. Следъ освобождението му билъ преследванъ отъ андартитѣ. При една засада последнитѣ убили единъ неговъ другарь и ранили двама. Г-нъ Стумбовъ успѣлъ да се спаси и да помогне на раненитѣ си другари.

Г-нъ А. Стумбовъ е искренъ членъ на МПО «Охридъ». Неговиятъ братъ (Василъ Стумбовъ), живущъ въ градъ Бургасъ, България, бѣ арестуванъ отъ Кимоновото правителство. Василъ Стумбовъ бѣ обвиненъ, че е съдействувалъ на Ив. Михайловъ.

АТАНАСЪ ДѢЛОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

224 W. SIXTH ST. MANSFIELD, OHIO

Г-нъ Атанасъ Дѣловъ, родолюбивъ нашъ сънародникъ и търговецъ въ градъ Менсфилдъ, Охайо, е емигриралъ въ Америка презъ 1914 година. Първоначално, преди да се засели въ Менсфилдъ, е живѣлъ въ Фортъ Уейнъ, Инд., и Елвудъ, Индиана.

Г-нъ Атанасъ Дѣловъ е родомъ отъ село Нередъ, Леринско. Той е искренъ и преданъ членъ на МПО «Охридъ» въ гр. Менсфилдъ, Охайо. Г-нъ Дѣловъ работи заедно съ неговия синъ Димитъръ. Той притежава модерно уреденъ салонъ (бирария и ресторантъ) на главната улица въ Менсфилдъ, 230 Нортъ Мейнъ Стрийтъ.

Г-жа Гина Атанасъ Дѣлова е родомъ отъ село Нередъ. Димитъръ А. Дѣловъ е женен. Неговата съпруга, г-жа Райна Д. А. Дѣлова, е родена въ градъ Ломъ, България. Тя е дъщеря на г-нъ и г-жа Наумъ Василеви, родомъ отъ село Цапари, Битолско. Тѣ живѣятъ въ гр. София, България.

Семейство Дѣлови живѣе въ собствена кжща. Г-нъ Атанасъ Дѣловъ бѣ делегатъ на 13-ия редовенъ конгресъ на МПО презъ 1934 година.

На снимката личатъ (отъ дѣсно на лѣво): г-нъ Атанасъ Д. Дафовъ, г-жа Гина Ат. Дафова, Ветка Д. Дафова, Димитъръ А. Дафовъ и малката Енджи Д. Дафова

ДИМИТЪРЪ ЛАЗО ГЕОРГИЕВЪ

228 NORTH MAIN STREET

MANSFIELD, OHIO

Г-нъ Димитъръ Лазаровъ Георгиевъ е роденъ въ село Нередъ, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1921 год. и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Менсфилдъ, Охайо, кждето притежава бакалница и месарница (гросери и мийтъ маркетъ) на горния адресъ. Семейство Д. Л. Георгиеви живѣе въ собствена кжща на 52 Sheridan Ave. — Mansfield, O.

Димтъръ Л. Георгиевъ и семейството му

Г-нъ Д. Л. Георгиевъ е синъ на покойния Лазо Георгиевъ. Последният бѣ искренъ и преданъ членъ на МПО «Охридъ», за чието преуспѣване работи до предсмъртния му часъ.

Съпругата на г. Д. Л. Георгиевъ, г-жа Надежда Д. Георгиева, е родомъ отъ село Цапари, Битолско. Г-нъ Димитъръ Георгиевъ има две деца: синъ — Борисъ и дъщеря — Милка.

Майката на г. Димитъръ Георгиевъ, г-жа Стаса Лазо Георгиева, живѣе заедно съ сина ѝ. Цѣлото семейство членува въ МПО «Охридъ». Г-нъ Дим. Георгиевъ е билъ настоятель на организацията ни въ Менсфилдъ, а сжщо така и делегатъ на 14-ия редовенъ конгресъ на МПО.

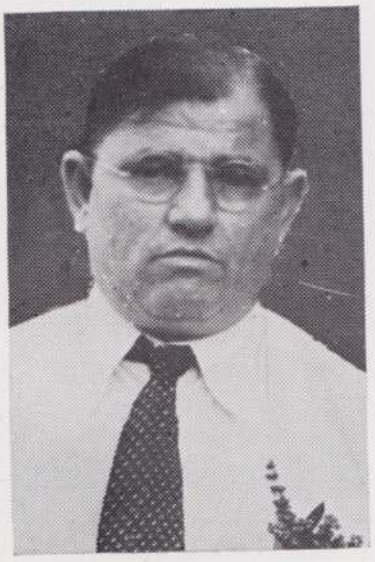

Покойниятъ родолюбецъ Лазо Георгиевъ

Liberty Grocery

and Meat Market

ANDRIOFF, KOSTOFF and MITSEFF, Props.

1230 DUNCAN STREET

MASSILON, OHIO

Съдружници въ горната бакалница и месарница сж: Мито Андриовъ, отъ с. Болно, Ресенско, Симо Костовъ, отъ с. Крушйе, Ресенско, и Ламбо Мицевъ, отъ с. Острово, Воденско. Фирмата е основана презъ 1928 година и търгува съ американски и старокрайски стоки. Клиентелата се състои изключително отъ емигранти отъ разни народности.

Г-нъ Мито Андриовъ, г. Л. Мицевъ и г. С. Костовъ сж искрени членове на МПО «Хр. Матовъ» въ Масилонъ, Охайо.

БОРИСЪ Г. СПИРОВЪ

съдържатель на

SIXTH STREET GRILL

547 MIDLAND AVE. MIDLAND, PA.

Нашиятъ родолюбивъ сънародникъ **г-нъ Борисъ Георгиевъ Спировъ,** съдържатель на горната фирма, е роденъ въ гр. Джанстаунъ, Пен., отъ родители прилепчани. Неговиятъ баща, починалъ презъ 1931 година, бѣ дошелъ въ Америка презъ 1906 година, а майка му — презъ 1910 год.

Г-нъ Борисъ Георгиевъ живѣе въ гр. Мидландъ, Пен.. заедно съ съпругата му, г-жа Стефка Б. Спирова и малката му дъщеря Надежда. Родителитѣ на г-жа Стефка Б. Спирова живѣятъ въ гр. Джанстаунъ, Пен.

Семейство Спирови се ползува съ отлично име не само между нашата емиграция, но и между американското общество въ Мидландъ, Пен.

Г-нъ Борисъ Спировъ и съпругата му сж искрени и предани членове на МПО «Тодоръ Александровъ» въ гр. Йънгстаунъ, Охайо.

THE CITY GROCERY

ELIA DIMEFF, Prop.

480 OHIO AVENUE

MIDLAND, PA.

Г-нъ Илия Димевъ, съдържатель на горния бизнисъ (модерно уредена гросерия), е родомъ отъ гр. Прилепъ. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1905 година. Първоначално се установилъ въ гр. Стилтонъ, Пен., а отъ тамъ се преселилъ въ градъ Мидландъ, Пен. Г-нъ Илия Димевъ има четири д е ц а (синъ — Крумъ и 3 дъщери — София, Богданка и Павлина). Съпругата му — Фания Димева — почина презъ 1924 година. Презъ 1936 год. се помина и 22 годишната му дъщеря Иванка. Всичкитѣ му деца сж родени и изучени въ Америка. Тѣ говорятъ свободно български езикъ и ревностно пазятъ народнитѣ ни традиции.

Г-нъ Димевъ е искренъ и преданъ членъ на МПО «Тодоръ Александровъ» въ гр. Йънгстаунъ, Охайо. Той винаги и съ радость е подкрепвалъ народното ни дѣло.

Г-нъ Панчо Владевъ
родомъ отъ гр. Щипъ
Собственикъ и управитель
на
Macedonia Importing Co.

MACEDONIA IMPORTING CO.

134 W. 28th Street New York, N. Y.

ПОСТОЯНЕНЪ СКЛАДЪ

НА ИМПОРТИРАНИ СТАРОКРАЙСКИ СТОКИ

Балкански кашкавалъ и българско бѣло сирене (въ бурета и тенекии)

Сладъкъ български червенъ пиперъ (паприка), чисто дървено масло и черни гръцки маслини — разни голѣмини

Солунски фасулъ и малки пиперки туршия, цариградска лакерда и разни видове сардели

Изпращаме чрезъ ЕКСПРЕСА и СИ О ДИ (плащане при получаване)

На бакалници и ресторанти, за икономия при превоза, изпращаме пратки по желѣзницитѣ

ЦЕНОРАЗПИСЪ ПРИ ПОИСКВАНЕ

MACEDONIA IMPORTING CO.
Собственикъ: П. ВЛАДЕВЪ

СЕМЕЙСТВОТО НА ПОКОЙНИЯ МИТЕ КОСТОВЪ

Семейството на покойния Мите Костовъ, родомъ отъ село Кокошине (Кумановско) символизира неизразимитѣ страдания на македонски българи и тѣхния борчески духъ. Дѣдо Мите Костовъ, баща на нашия съотечественикъ г. Арсенъ Костовъ, живущъ въ гр. Ню-Йоркъ, е загиналъ геройски за свободата на Македония на 6 априлъ 1912 год. въ мѣстностьта «Широката нива» (подъ върха Руенъ), сражавайки се съ турски аскеръ. Баба Параскева Митева, съпруга на тоя достоенъ, скроменъ и многозаслужилъ на народното дѣло революционенъ деятель, живѣе понастоящемъ въ родното ѝ село Кокошине, кждето горчиво оплаква своя съпругъ и трима обични синове: Димитъръ, Панчо и Славчо. Панчо М. Костовъ е загиналъ трагично на 13 мартъ 1922 година. Той билъ одушенъ отъ сърбитѣ въ Нишкия затворъ и хвърленъ въ рѣка Нишава. Димитъръ и Славчо, следъ като отслужили военната си повинность, били убити (на 15 октомврий 1926 год.) отъ жестоки сръбски пандури, командувани отъ известния предатель Блажо Девезенски. Заедно съ Димитра и Славча били убити още двама мирни жители на с. Кокошине.

Г-нъ Арсенъ Костовъ, роденъ въ с. Кокошине, Кумановско, синъ на Мите Костовъ, е емигриралъ въ Америка презъ 1920 година. Презъ 1918 год. той билъ арестуванъ отъ сърбитѣ, но е успѣлъ да избѣга въ България. Г-нъ Костовъ, оставайки вѣренъ на завета на неговия достоенъ баща, е служилъ предано на народното дѣло въ Стария край. Заедно съ него живѣе и синъ му Иванъ. Останалитѣ му синове (Любенъ и Гене) и съпругата му (г-жа Славка А. Костова) живѣятъ въ гр. София, България.

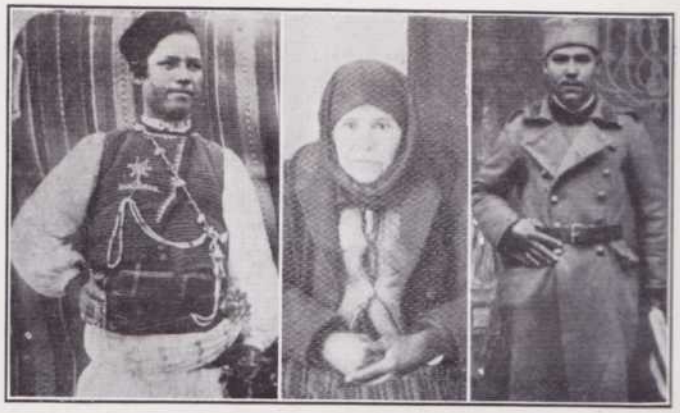

На горната снимка личатъ (отъ лѣво на дѣсно): — покойниятъ Панчо М. Костовъ, баба Параскева М. Костова и покойниятъ Славчо М. Костовъ

СЕМЕЙСТВОТО НА Г-НЪ АРСЕНЪ М. КОСТОВЪ

На горната снимка личатъ (отъ лѣво на дѣсно): — Любенъ Ар. Костовъ, Иванъ Ар. Костовъ, Арсенъ М. Костовъ, г-жа Славка Ар. Костова и Гене Ар. Костовъ

—o—

КИРЯКО ШОПОВЪ

307 Seventh Ave.

NEW YORK CITY

Г-нъ Киряко Шоповъ е дошелъ въ Америка презъ 1913 година. Той се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Ню-Йоркъ, кѫдето има собственъ бизнисъ въ търговския центъръ на града — работилница за кожени палта.

Г-нъ Шоповъ се отличава съ своята искрена преданость къмъ народното ни дѣло. Той, съпругата му и дъщеря му (Катерина) сѫ предани членове на Македонската политическа организация «Илиндень» въ градъ Ню-Йоркъ. Г-нъ Шоповъ е заемалъ разни длъжности въ настоятелството на организацията. Той бѣ делегатъ презъ 1936 година. Г-ца Катерина К. Шопова бѣ делегатка на 19-ия редовенъ конгресъ на МПО.

Г-нъ Шоповъ се ползува съ име на добъръ търговецъ и искренъ родолюбецъ. Той притежава собствена кѫща въ квартала «Флъшингъ», близо до мѣстото, кѫдето стана свѣтовната изложба.

Г-нъ Шоповъ има три д е ц а: синъ — Георги и две дъщери — Катерина и Лили.

—o—

PETCOFF GROCERY CO., Inc.

1366 8-th Ave., cor. 127-th Str.

NEW YORK CITY

Съдържателтъ на горната бакалница е г-нъ Коста Петковъ, родомъ отъ гр. Битоля. Той е единъ отъ буднитѣ и предприемчиви наши сънародници въ Ню-Йоркъ. Г-нъ Петковъ е дошелъ въ Америка презъ 1906 год. и следъ като е работилъ около четири години, започналъ да се занимава съ собствена търговия. Той притежава бакалница (гросери сторъ). Продава бакалски стоки, плодове, зеленчуци и др.

Г-нъ Петковъ живѣе въ Ню-Йоркъ съ семейството си. Съпругата му, г-жа Вилма Петкова, е родомъ отъ Чехословакия. Иматъ две деца — Георги и Елена.

Г-нъ Коста Петковъ е активенъ членъ на МПО «Илиндень», на която е билъ председател. Братъ му Василъ е убитъ отъ сръбскитѣ власти, защото отказалъ да отслужи военната си служба.

ХРИСТО (КРИСТЪ) ЖАБОНОВЪ

(Отъ село Брѣзница, Костурско)

Г-нъ Христо Жабоновъ е емигриралъ въ Америка (гр. Портландъ, Орегонъ) презъ 1921 година. Въ продължение на 15 години той е работилъ на фарма, а отъ 4 години насамъ притежава ресторатъ и бирария

Beer Parlor and Restaurant

339 HOLLYDAY, N. E. ST.

Portland, Oregon

Г-нъ Христо Жабоновъ живѣе въ собствена кѫща заедно съ семейството си. Съпругата му, г-жа Тина Х. Жабонова, е родена въ с. Острица, Бѣленско (България). До 1935 г. тя е живѣла въ Канада. Има дъщеря Силвия (3 годишна).

PACKER'S RESTAURANT

2018 CARSON STREET

Phone: Hemlock 9193

PACKER'S BAR & LUNCH

COR. FORBES STREET & MAGGEE STREET

Phone: Court 9546

PITTSBURGH, PA.

Господинъ Кръсте Василевъ, съдържатель на горнитѣ модерни ресторанти въ градъ Питсбургъ, Пенсилвания, е родомъ отъ село Щърбово, Долна Преспа. Той е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Г-нъ Василевъ се занималъ съ хлѣбопекарство и ресторанти. Той е известенъ между нашата емиграция и между американски срѣди. Жененъ е и има една дъщеря — Вайолетъ.

Г-нъ Кръсте Василевъ е известенъ и като добъръ борецъ (въ западна Пенсилвания). Той е спечелилъ много борби и билъ чемпионъ въ западна Пенсилвания.

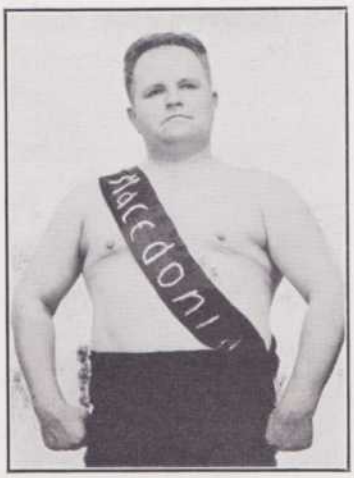

Г-нъ Кръсте Василевъ
македонскиятъ чампионъ

ЛЕОНЪ Н. МАНЧЕВЪ

183 Sanford Street

ROCHESTER, N.Y.

Г-нъ Леонъ Н. Манчевъ е родомъ отъ градъ Охридъ, Врачъ махала. Въ Америка е дошелъ дошелъ презъ 1914 година. Презъ 1921 година е посетилъ София, България, кждето се оженилъ. Въ Америка се връща повторно презъ 1924 година. Съпругата му, г-жа Ана Манчева, е родомъ отъ Бараклий Джумая, Серско, Македония подъ гръцко робство. Презъ 1916 година тя е избѣгала заедно съ домашнитѣ си въ София, България. Тя е дошла въ Америка съ малката си дъщеря Виктория. Г-нъ и г-жа Манчеви иматъ синъ — Джорджъ. И двамата сж активни членове на Македонската политическа организация «Симеонъ Евтимовъ».

Г-нъ Леонъ Манчевъ по занятие е дюлгеринъ. Той и семейството му живѣятъ въ Рочестеръ, Ню-Йоркъ.

ТАНАСЪ ЛЮТЕВЪ

285 Webster Ave.

ROCHESTER, N.Y.

Г-нъ Танасъ Лютевъ, нашъ търговецъ въ гр. Рочестеръ, Ню-Йоркъ, кждето притежава гросери сторъ и митъ маркетъ на 436 Лаялъ Аве. Той е родомъ отъ село Горничево, Леринско. Въ Америка е дошелъ презъ 1915 год., а фамилията му е емигрирала отъ Стария край презъ 1931 год. Отъ с. Горничево е и г-жа Неда Танасъ Лютева. Останалитѣ членове на семейството сж: дъщеря имъ г-ца Катерина Лютева и синъ имъ Иванъ Лютевъ. Всички членуватъ въ МПО «Симеонъ Евтимовъ» въ гр. Рочестеръ, Н. Й.

—o—

ДИМО КОВАЧЕВЪ

BOX №271 RUSSELTON, PA.

Г-нъ Димо Ковачевъ е роденъ въ гр. Воденъ презъ 1888 год. Следъ като свършилъ основното си образование въ родния му градъ, той е следвалъ и въ бълг. класно училище.

Презъ 1902 г. г-нъ Димо Ковачевъ е постжпилъ въ редицитѣ на Революционната организация. Известно време той е изпълнявалъ куриерска длъжность, а презъ 1904 г. е действувалъ съ четитѣ на Караташо, Лука Ивановъ и Кулиманъ войвода (Н. Ивановъ). Презъ 1906 год. г. Ковачевъ се запозналь съ известния американски журналистъ Албертъ Сонинксенъ, който броди изъ Воденско и Енидже-Вардарско съ четитѣ на Лука Ивановъ и А. Петковъ.

Г-нъ Ковачевъ е взелъ участие въ нѣколко ожесточени сражения и смѣли акции срещу турски аскеръ и гръцкитѣ андарти. Той е участвувалъ, между другото, въ голѣмото сражение, станало въ Енидже-Вардарското блато презъ 1907 г. и въ сражението при с. Долно Копаново (1907 г.).

Г-нъ Димо Ковачевъ е дошелъ въ Америка подиръ прокламирането на хуриета (презъ 1909 год.). Първоначално той работилъ въ Спрингфилдъ, Охайо. Презъ 1912 г. е посетилъ Воденъ. Той се върналъ въ Америка преди обявяването на Балканската война.

Г-нъ Ковачевъ се занимавалъ съ хлѣбопекарство. Той е ималъ собствени фурни въ Спрингфилдъ, О., Питсбургъ и Къртисвилъ, Пен. Понастоящемъ има добре уреденъ деликатесенъ магазинъ и месарница въ гр. Къртисвилъ, Пен.

Г-нъ Димо Ковачевъ е билъ винаги преданъ на народнитѣ идеали. Той взима активно участие въ живота на МПО «Независимость» въ Дукейнъ, Пен., на която е председатель. Той е членъ на контролната комисия на МПО и председатель на църковната община, въ чиито съставъ влизатъ гр. Питсбургъ и околнитѣ ни емиграционни центрове въ Пенсилвания и Охайо.

Г-нъ Ковачевъ е жененъ и има четири деца (Петъръ, Катерина, Георги и Димитъръ). Съпругата му, г-жа Елена Ковачева, е родена въ Воденъ.

За носителка на съюзното знаме презъ 1938 год. бѣ провъзгласена М. П. О. «Независимость». Съюзната светиня бѣ приета на конгреса въ гр. Бъфало (септ. 1938 г.) отъ г. Димо Ковачевъ, който бѣ делегатъ

Димо Ковачевъ и семейството му

ИЛИЯ ГАГОВЪ

602 BROADWAY

ROCHESTER, N.Y.

Г-нъ Илия Гаговъ е роденъ въ живописното село Велющино, Битолско. Презъ 1905 г. той се преселилъ въ гр. Битоля. Следъ идването на сръбскитѣ войски (презъ 1912 г.) г. Гаговъ е прежившъ много изпитания и за да се спаси е билъ принуденъ да е м и г р и р а въ свободолюбива и демократична Америка. Презъ 1928 г. той е довелъ въ Америка и семейството си (съпругато му, Елена Гагова, синъ — Леонидъ и дъщеря му — Аспасула. Синъ му почина на 21 февруарий 1929 год. Г-нъ Гаговъ има още две дъщери. Едната отъ тѣхъ (Дафина) е омжжена за г. Ицко Негревъ, искренъ и преданъ членъ на МПО «Тод. Александровъ» въ гр. Йънгстаунъ, Охайо. Аспасула живѣе въ гр. Кливеландъ, О. Тя е омжжена за г. Кочо Кадиевъ, синъ на г. Богле Кадиевъ.

Г-нъ Илия Гаговъ е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло. Той е членъ-основатель на МПО «Симеонъ Евтимовъ» въ гр. Рочестеръ, Нюйоркъ, на която е билъ и касиеръ. Г-нъ Гаговъ, въпрѣки напредналата си възрасть, непрестанно и неуморно работи за преуспѣването на народното ни дѣло.

ДУКО ГЕОРГИЕВЪ

222 Fourth Street

RANKIN, PA.

Г-нъ Дуко Георгиевъ, синъ на легендарния Гюрчинъ войвода, е роденъ въ село Сланско, Кичевско. Той се изселилъ отъ родното си мѣсто на седемь годишна възрасть. Първоначалното си образование е добилъ въ София, кѫдето е живѣлъ десеть години. Въ Америка е дошелъ презъ 1913 година и се установилъ въ гр. Ранкинъ, Пенсилвания. Жененъ е и има шесть деца. Съпругата му е хърватка. Притежава (на горния адресъ) собственъ домъ и бизнисъ.

Г-нъ Дуко Георгиевъ е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло. Той е активенъ членъ на МПО «Независимость», на която е билъ е председатель и делегатъ предъ 4-тия годишенъ конгресъ.

На снимката личи легендарния Гюрчинъ войвода.

RURAL VALLEY BAKING CO.

Road 85

Rural Valley, Pa.

СОБСТВЕНИЦИ:

Сотиръ Димовъ ..... отъ с. Костурани, Воденско
Тръпко Христовъ .. отъ с. Долно Родиво, Воденско
Петъръ Козинаковъ ..... отъ с. Почепъ, Воденско

Тримата съдружници, освенъ хлѣбопекарницата, иматъ и собствена кѫща.

Фирмата е основана презъ 1921 година.

RURAL VALLEY BAKING CO.

произвежда разни видове хлѣбъ и други хлѣбарски продукти. Предприятието търгува на едро.

Членоветѣ на фирмата се отличаватъ съ високото си родолюбиво съзнание. Тѣ сѫ членове на М. П. О. «Димитъръ Михайловъ» въ градъ Фордъ Сити, Пенсилвания.

СЕМЕЙСТВО МИЧО АНДРЕЕВЪ
СПРИНГФИЛДЪ, ОХАЙО

Г-нъ Мичо Андреевъ, родолюбивъ нашъ сънародникъ и преданъ членъ на Македонската политическа организация «Солунъ» въ гр. Спрингфилдъ, Охайо, е родомъ отъ село Дупени, Ресенско. Той произхожда отъ родолюбиво българско семейство въ с. Дупени. Г-нъ Мичо Андреевъ е емигриралъ въ Америка презъ 1910 година. Той е живѣлъ въ Кълъмбъсъ и Спрингфилдъ, Охайо. Около 18 год. г. Андреевъ е работилъ (като форменъ) на желѣзнопѫтната компания «Дитроитъ—Толидо — Айронтонъ». Отъ нѣколко години насамъ г. Андреевъ се занимава съ търговия. Той е собственикъ на модеренъ деликатесенъ магазинъ.

Г-нъ Мичо Андреевъ живѣе съ семейството си въ собствена кѫща, находяща се на отбелязания по-долу адресъ. Съпругата му, г-жа Цвѣта М. Андреева, е родена въ с. Янковецъ, Ресенско. Останалитѣ членоове на семйството сѫ: три дъщри (Евдокия, Мария и Данче) и синъ — Александъръ. Въпрѣки, че сѫ родени въ Спрингфилдъ, Охайо, тѣ владѣятъ много добре матерния си езикъ.

Г-нъ Андреевъ е единъ отъ основателитѣ на МПО «Солунъ», на която е билъ настоятель и делегатъ на 15-ия и 18-ия конгреси. Г-жа Цвѣта Андреева е била делегатка на 14-ия конгресъ.

Семейство Андрееви се ползува съ добро име не само между нашата емиграция, но и между видни американци въ гр. Спрингфилдъ, Охайо.

FOUNTAIN DELICATESSEN
201 N. FOUNTAIN AVE. — SPRINGFIELD, O.

Г-нъ Мичо Андреевъ и семейството му

Домашенъ адресъ

464 North Yellow Spring Street
SPRINGFIELD, OHIO

ЛАМБРО МАВРОВЪ И КОСТА МИХОВЪ

444-450 E. Main St. Springfield, Ohio

Г-нъ Ламбро Мавровъ, искренъ и преданъ членъ на Македонската политическа организация «Солунъ», е роденъ въ с. Айтосъ, Леринско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1915 година. Първоначално е живѣлъ въ Синсинати, Охайо, отъ кѫдето се преселилъ въ Спрингфилдъ, Охайо, кѫдето (заедно съ неговия зетъ г. Коста Миховъ) се занимава съ търговия. И двамата иматъ модерно уредена бакалница и месопродавница.

EVERYDAY MARKET —

I. G. A. STORE

Lambo Mavrov and Kosta Mehoff, Proprietors

444-450 E. MAIN ST. — SPRINGFIELD, OHIO

Съпругата на г. Ламбро Мавровъ, г-жа Йордана Л. Маврова, е родомъ отъ с. Айтосъ. Дъщерята на г. и г-жа Л. Маврови (Славка) е омѫжена за г. Коста Миховъ. Тя е родена въ с. Айтосъ, Леринско.

Г-нъ Коста Миховъ, единъ отъ известнитѣ и родолюбиви наши сънародници въ Спрингфилдъ, Охайо, е родомъ отъ с. Мокрени, Костурско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1922 година и първоначално е работилъ въ Синсинати, Охайо, отъ кѫдето се преселилъ въ Спрингфилдъ, кѫдето живѣе и понастоящемъ съ семейството си, състоящe се отъ: съпругата му (г-жа Славка К. Михова), синъ — Борисъ и дъщеря — София. И двѣтѣ деца на г. и г-жа К. Михови сѫ родени въ Спрингфилдъ, Охайо.

Родолюбивитѣ семейства на г. г. Ламбро Мавровъ и Коста Миховъ взиматъ активно участие въ живота на МПО «Солунъ». Г-нъ Ламбро Мавровъ и г. Коста Миховъ сѫ били избирани много пѫти за настоятели на Македонската политическа организация въ Спрингфилдъ. Г-нъ Коста Миховъ бѣ делегатъ на МПО «Солунъ» на 7-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Дитроитъ, Мич., презъ 1928 година.

Г-нъ Ламбро Мавровъ притежава две кѫщи и зданието, въ което се помѣщава модерно уреденъ бизнисъ.

Горната редица (отъ лѣво на дѣсно): — г-нъ Коста Миховъ, г-жа Славка К. Михова и г-нъ Ламбро Мавровъ;долната редица: Борисъ К. Миховъ, г-жа Йорданка Маврова и София К. Михова

ROYAL CAFE

ALEXANDER KRISTOFF & NICK PETROFF

PROPRIETORS

BEER, WINE, LIQUOR

Dial 2-0379

1109 Kenton Street

SPRINGFIELD, OHIO

Собственици и съдържатели на горния ресторантъ сж нашитѣ родолюбиви сънародници г. г. Александъръ Христовъ и Никола Петровъ.

Г-нъ Александъръ Христовъ е родомъ отъ село Горно Върбени, Леринско. Той е емигриралъ въ Амери-

Собственото здание на г. г. А. Христовъ и Н. Петровъ

ка презъ 1927 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Спрингфилдъ, О. Съпругата му, г-жа Евдокия А. Христова (сестра на съдружника му г. Н. Петровъ) е родена въ село Пѫтеле, Леринско.

Г-нъ Никола Петровъ, родомъ отъ село Пѫтеле, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1921 година. Той е свършилъ North Dakota State College. Г-нъ Н. Петровъ е учителствувалъ въ сѫщия щатъ (Нортъ Дакота).

Г-нъ А. Христовъ и г. Н. Петровъ притежаватъ собствено здание на горния адресъ. И двамата сѫ членове на Македонската политическа организация «Солунъ». Г-нъ Христовъ, секретарь на организацията въ гр. Спрингфилдъ, О., е заемалъ разни длъжности въ настоятелството. Той е билъ делегатъ на 13-ия и 16-ия конгреси на МПО. Г-жа Евдокия А. Христова членува въ МПО «Солунъ».

ГЕОРГИ ГЕОНДЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

606 E. Columbia St. — Springfield, Ohio

Г-нъ Георги Геондевъ, искренъ и преданъ ратникъ на македонското освободително движение, е родомъ отъ гр. Воденъ. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1913 г. и отъ тогава насамъ живѣе въ Спрингфилдъ, О., кѫдето се занимава съ търговия. Той има (заедно съ неговия синъ Михаилъ) собствена бакалница находяща се на 702 E. Columbia St.

СЕМЕЙСТВО ГЕОНДЕВИ
Г-нъ и г-жа Г. Геондеви и г. и г-жа Михаилъ Геондеви

Семейство Геондеви членува въ МПО «Солунъ» въ гр. Спрингфилдъ, О. Г-нъ Геондевъ е билъ членъ на настоятелството, а синъ му Михаилъ е билъ делегатъ презъ 1930 г. на конгреса на МПО, състоялъ се въ гр. Йънгстаунъ, Охайо.

НАЦЕ ПЕТРОВЪ

1109 KENTON STREET

SPRINGFIELD, OHIO

Г-нъ Наце Петровъ, родомъ отъ село Пѫтеле, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1913 година. Отначало той е живѣлъ въ щата Нортъ Дакота, кѫдето е работилъ като форменъ за желѣзнопѫтната компания «Грейтъ Нортърнъ Компани».

Понастоящемъ г. Петровъ живѣе въ градъ Спрингфилдъ, Охайо, кѫдето се занимава съ собствена търговия. Той е женень и има синъ (Никола) и дъщеря (Евдокия, омѫжена за г. Александъръ Христовъ). Г-жа Цана Н. Петрова е родомъ отъ село Пѫтеле, Леринско. Г-нъ и г-жа Петрови челнуватъ въ МПО «Солунъ».

Tom's Texaco Service Station

1115 KENTON STREET AT ELDER

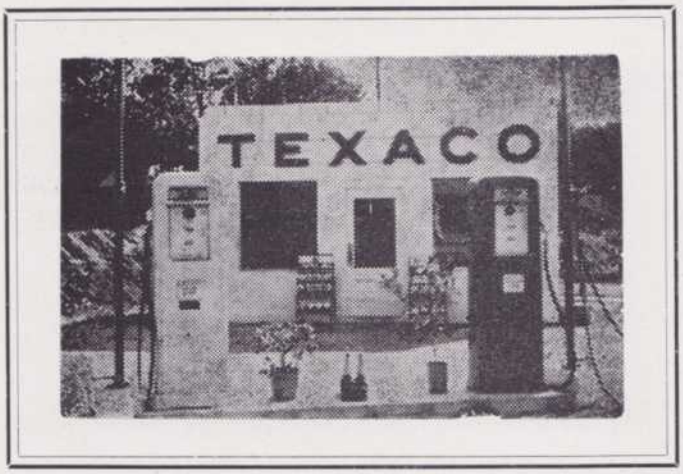

Добре уреденията газолинъ стейшънъ на г. Н. Петровъ

—o—

ХРИСТО СТЕФАНОВЪ

808 South State Street

SYRACUSE, N. Y.

Нашиятъ дългогодишенъ търговецъ въ гр. Сиракюзъ, Н. Й., г-нъ Христо Стефановъ е родомъ отъ с. Котори, Леринско. Той е гражданинъ на Сиракюзъ отъ 1915 година.

Г-нъ Стефановъ притежава гросери сторъ и митъ маркетъ на горния адресъ. Той има и собствена кѫща на 1209 Харисонъ стритъ. Женень е. Съпругата му, г-жа Кръста Стефанова, е родомъ отъ село Котори. Синъ му Павелъ, който е женень, живѣе въ Сиракюзъ.

Г-нъ Стефановъ е завършилъ втори класъ на Българската прогимназия въ гр. Леринъ. Билъ е учитель въ Македония, кѫдето е взелъ живо участие въ освободителнитѣ борби. Той е единъ отъ основателитѣ на Македонската политическа организация въ Сиракюзъ, Н. Й.

НАУМЪ ВАСИЛЕВЪ

120 East Washington Street

SYRACUSE, N. Y.

Г-нъ Наумъ Василевъ, единъ отъ искренитѣ членове на МПО «Независима Македония», е емигриралъ въ Америка презъ 1914 година, отъ когато живѣе въ Сиракюзъ, Н. Й., кѫдето се е занимавалъ съ частенъ бизнисъ. Понастоящемъ работи въ голѣмата фабрика за пишущи машини «Смитъ Брѫдърсъ». Г-нъ Василевъ е добъръ електрически работникъ. Женень е и има три деца: дъщери — Мария и Милка и синъ — Александъръ.

Г-нъ Наумъ Василевъ е родомъ отъ село Котори, Леринско. Отъ сѫщото село е и съпругата му, г-жа Анастасия Н. Василева.

Цѣлото семейство членува въ МПО «Независима Македония» въ гр. Сиракюзъ, Н.Й.

Г-нъ Димитъръ К. Джановъ

ДИМИТЪРЪ К. ДЖАНОВЪ

(отъ с. Горно Броди, Серско)

Г-нъ Д. К. Джановъ (Яновъ) е имигриралъ въ Америка презъ 1906 г. Презъ 1907 г. той се заселилъ въ гр. Сентъ Луизъ, Миз., кждето живѣе и понастоящемъ. Отъ 1909 г. насамъ той се занимава съ собственъ бизнисъ. Г-нъ Джановъ е собственикъ на едно отъ най-модернитѣ и най-посещаванитѣ заведения въ Сентъ Луизъ и околноститѣ, известно подъ името

ROSE BOWL

и находяще се на

3323 S. Kingshighway

ST. LOUIS, MO.

Превъзходна кухня съ разни американски и старокрайски напитки.

Вжтрешенъ изгледъ на помѣщението

Г-нъ Джановъ живѣе въ Сентъ Луизъ, Миз., заедно съ семейството му, което се състои отъ следнитѣ членове: съпругата му — г-жа Агнесъ Д.Джанова, две дъщери — Вивиянъ и Джулиетъ и синъ — Борисъ. Г-ца Вивиянъ е добра пиянистка и пѣвица, а Джулиетъ изпълнява съ вещина разни балетни номера. Борисъ свири на пияно.

PURITY CANDY CO.

High Grade Chocolates

1135-37 NORTH SIXTH STREET

ST. LOUIS, MO.

Telephone: Central 8781

WE SHIP CANDY EVERYWHERE

27 YEARS IN CANDY MANUFACTURING

ANASTASOFF BROS, Proprietors

Братята Сотиръ, Зисо и Петъръ Анастасови, съдържатели на горното индустриално предприятие (фабрика за разни видове бонбони, шоколади и разни захарни издѣлия), сж родомъ отъ гр. Леринъ. Тѣ сж дошли въ Америка преди 30 години и отъ тогава насамъ живѣятъ заедно съ семействата си въ гр. Сентъ Луизъ, Мизури.

Д-РЪ ИВ. ЛАЗАРОВЪ

5346 CHIPPEWA AVE.

ST. LOUIS, MO.

Д-ръ Иванъ Лазаровъ е роденъ въ село Турйе, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1910 година. Свършилъ е Палмеръ хай скулъ авъ Кайропрактикъ въ гр. Деванпортъ, Айова. Следъ това е следвалъ и завършилъ факултета авъ Медисинъ ендъ Сайънсъ въ Мизури Калиджъ, а подиръ това е следвалъ въ Граджуалъ скулъ авъ Лабаратори.

Презъ 1929 година Д-ръ Ив. Лазаровъ бѣ назначенъ за бактериологъ въ лабараторното отдѣление на санитарната дирекция въ гр. Сентъ Луизъ, Мизури.

Д-ръ Лазаровъ живѣе заедно съ семейството си въ собствена кжща на горния адресъ.

BISMARCK CAFE

410 N. 12th BOULEVARD
OPPOSITE JEFFERSON HOTEL

SAINT LOUIS, MO.

SPECIALIZING IN

Finest Steaks, Sea Food and Liquors

Phones: GArfield 9965, GArfield 7855
STEPHEN JOHNOFF, STEPHEN BOIANOFF
Proprietors

НИКОЛА ГЕОРГИЕВЪ

(родомъ отъ с. Кономлади, Костурско)

943 RUSSEL STREET

PORTLAND, OREGON

Г-нъ Никола Георгиевъ е емигралъ въ Америка презъ 1912 година. До 1923 год. той е живѣлъ въ градъ Сентъ Луизъ, Миз., а отъ тамъ се преселилъ въ гр. Портландъ, Орегонъ, кждето има бизнисъ на гория адресъ.

Съпругата му, г-жа Стефана Н. Георгиева, е родена въ с. Олища, Костурско. Дветѣ му деца (Борисъ и Шармейнъ) сж родени въ Портландъ, Орегонъ.

Г-нъ Н. Георгиевъ живѣе въ собствена кжща на

2237 North Skidmore Court.

ВАСИЛЪ ГРАМАТИКОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ
306 SOUTH 14th STREET

ST. LOUIS, MO.

Г-нъ Василъ Граматиковъ, бившъ редакторъ на в-къ «Народенъ гласъ», е дошелъ въ Америка презъ 1910 година и се установилъ въ гр. Гранитъ Сити, Ил. Отъ нѣколко години насамъ той живѣе, заедно съ семейството му, въ гр. Сентъ Луизъ, Миз., кждето притежава собственъ бизнисъ.

Г-нъ В. Граматиковъ и съпругата му, г-жа Поликсена В. Граматикова, сж родомъ отъ с. Екши Су, Леринско. Дъщеря имъ, г-ца Надежда Граматикова, е свършила университетъ. Тя учителствува въ американско училище. Александъръ Граматиковъ, синъ на г. и г-жа В. Граматикови, следва въ Сентъ Луизъ юнивързити. Той работи и въ голѣмия американски в-къ «Сентъ Луизъ Глобъ Демократъ».

Г-нъ В. Граматиковъ бѣ съдружникъ въ в-къ «Народенъ гласъ» до 1934 год. Той бѣ, сжщо така, и редакторъ на горепоменатия вестникъ.

MARKULY STUDIO

Portrait and Commersial Photography
917 Madison Ave. **Phone Tri-City 843.J**

MADISON, ILL.

собственикъ
АЛЕКСАНДЪРЪ ГЕОРГИЕВЪ МАРКУЛИ

Г-нъ Александъръ Георгиевъ Маркули, притежатель на горното модерно фотографско ателие въ гр. Мадисонъ, Ил., е роденъ въ с. Смърдешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Америка презъ 1920 год. Следъ като свършилъ гимназиалното си образование въ гр. Мадисонъ, той е следвалъ и завършилъ (презъ 1931 г.) курсъ по фотографско изкуство. Презъ 1933 г. г-нъ Маркули отвори въ гр. Мадисонъ собствено фотографско ателие.

«Маркули Студио» прави всѣкакви фотографии: кабинетни портрети, сватбени и групови снимки; увеличава всѣкакви портрети, префотографирва, ретушира и оцвѣтява стари фотографии и т. н. Ателието е снабдено съ най-модерни фотографски апарати и принадлежности.

Цени умѣрени

Г-нъ Ал. Георгиевъ е женененъ. Той живѣе въ собственото му здание на 917 Медисонъ Аве.

Г-ЖА ФЛОРА ДУРАТО

И СЕМЕЙСТВОТО Й

740 ALAHAMBRA COURT

Phone: East 5702

EAST ST. LOUIS, ILL.

Г-жа Флора Сотиръ Дурато живѣе въ гр. Истъ Сентъ Луизъ, Илинойсъ, заедно съ синоветѣ си — Михаилъ и Иванъ (Джанъ) и дветѣ си дъщери — Анастасия и Василикия. Михаилъ е роденъ въ гр. Битоля, а останалитѣ — въ гр. Алтонъ, Илинойсъ. Г-жа Флора Дурато е родена въ градъ Ресенъ. Третата й дъщеря, Цена, родена въ Битоля, е омжжена. Тя живѣе въ гр. Кентонъ, Охайо.

Г-нъ Михаилъ Дурато притежава добре уреденъ ресторантъ, бакалница и манифактура въ фабриката Lewin Metal Corporation — Monsanto, Ill. Джанъ Дурато е следвалъ по журналистика и сега е главенъ редакторъ на търговското списание

Junior Chamber of Commerce

въ Истъ Сентъ Луизъ, Ил. Дъщеритѣ сж завършили специално домакинско училище (шиваческия отдѣлъ).

Цѣлото семейство членува въ МПО «Бащинъ край» и църквата «Св. Кирилъ и Методи» въ Гранитъ Сити, Илинойсъ.

—o—

MARKULY BROS. GROCERY

GROCERIES, MEATS & VEGETABLES

собственици

Братя Андонъ и Тодоръ Маркулеви

924 PIGGOT AVE.

EAST ST. LOUIS, ILL.

Горната бакалница и месопродавница се намира близо до източната страна н голѣмия мостъ «Фр и б р и д ж ъ», който съединява градъ Сентъ Луизъ, Миз. съ Истъ Сентъ Луизъ, Ил.

Фирмата търгува предимно съ американци.

Братя Андонъ и Тодоръ Маркулеви сж родомъ отъ село Смърдешъ, Костурско. Тѣ сж дошли въ Америка преди 30 години и сж се установили на постоянно мѣстожителство въ гр. Истъ Сентъ Луизъ, Ил. Тѣ се ползуватъ съ името на трудолюбиви и добри търговци. Баща имъ Никола Маркулиевъ и братъ имъ Сотиръ живѣятъ въ Стария край. Другиятъ имъ братъ (Лазаръ) живѣе въ гр. Сентъ Луизъ, Миз.

Братя Маркулеви членуватъ въ Българската православна църква «Св. Тройца» въ гр. Медисонъ, Ил.

—o—

Benton Baking & Pastry, Inc.

4360-62 MANCHESTER AVE.

St. Louis, Mo.

Established in 1933

Benton Baking Company

Benton. Illinois

Established in 1921

Собственици и управители

АНДРЕЙ В. АНДРОВЪ, Г. В. АНДРОВЪ, ТОДОРЪ ДОНОВСКИ И ЛАБРО ШМАГРАНОВЪ

АНДРЕЙ В. АНДРОВЪ, родомъ отъ с. Джмбени, Костурско, е имигриралъ въ Америка (Сентъ Луисъ, Миз.) презъ 1905 година. Той е следвалъ и завършилъ прогимназия въ гр. Мадисонъ, Ил. и вечернитѣ курсове на Младежкото Християнско Дружество (УМСА) въ гр. Такома, Вашингтонъ. Отъ 1913 до 1918 год. е следвалъ въ Сентъ Луисъ Юнивързити. Г-нъ Андровъ е заемалъ (отъ 1912 до 1933 година) разнии банкови длъжности — касиеръ, секретарь и др. Той е членъ на множество американски организации: на Масонската организация, на Скатишъ Райтъ Кятидралъ (32 степень), Шрайнеритѣ отъ Мулахъ Темпълъ въ Сентъ Луисъ, на Американъ Лиджънъ въ сѫщия градъ — постъ №37 и др.

ГЕОРГИ В. АНДРОВЪ, родомъ отъ с. Джмбени, е дошелъ въ Америка презъ 1920 год. Той е следвалъ прогимназия въ Гранитъ Сити и Кристофоръ, Ил. Отъ 1921 год. е съдружникъ въ горепоменатитѣ фирми.

ТОДОРЪ ДОНОВСКИ е емигриралъ въ Америка презъ 1905 год. Той е роденъ въ село Джмбени. Връщалъ се въ Македония нѣколко пѫти. Отъ 1916 година се установява въ Америка. Презъ 1921 год. започва да се занимава съ хлѣбопекарство и става съдружникъ на горнитѣ фирми.

ЛАБРО ШМАГРАНОВЪ, родомъ отъ с. Джмбени, е дошелъ въ Америка презъ 1906 год. и наскоро следъ това се записалъ за ученикъ въ американскитѣ вечерни училища. Презъ 1911 г. той се връща въ родното си село и наскоро следъ това (презъ 1912 год.) е взелъ уаастие въ Балканската войнйа като войникъ въ Българската армия. Презъ 1921 год. идва отново въ Америка и става съдружникъ на горнитѣ предприятия. Г-нъ Шмаграновъ е единъ отъ активнитѣ ржководители на клона въ Сентъ Луисъ.

Горепоменатитѣ наши сънародници, които сѫ успѣли да организиратъ едно отъ известнитѣ и успѣшни между нашата емиграция търговски предприятия, сѫ женени и притежаватъ собствени и добре уредени кѫщи. Г-нъ Шмаграновъ е билъ членъ въ настоятелството на МПО «Бѣлица» въ Сентъ Луисъ, Мизури.

ВЛАДИМИРЪ ВЕЛЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

R. I. BOX 425

EAST ST. LOUIS, ILL.

Г-нъ Владимиръ Велевъ е имигриралъ въ Америка презъ 1921 год. Той е родомъ отъ градъ Ресенъ.

Г-нъ Вл. Велевъ живѣе въ градъ Истъ Сентъ Луисъ, Ил., заедно съ семейството му. Съпругата му, г-жа Агнесъ Вл. Велева, е американка. Има две деца: дъщеря — Павлина и синъ — Маринъ, родени въ Америка.

Г-нъ Велевъ притежава собствена кѫща на 1234 Roadmyer Street въ гр. Алтонъ, Ил., кѫдето живѣеше преди да се пресели въ градъ Истъ Сентъ Луисъ. Той е членъ на МПО «Бащинъ край» въ Гранитъ Сити, Ил.

Г-нъ Владимиръ Велевъ е съдружникъ съ г. Майкъ Дурато въ ресторанта при фабриката Сокони Вакумъ Къмпани въ градъ Истъ Сентъ Луизъ, Ил.

TROIAN BROTHERS

GROCERY & MEAT MARKET

2550 32nd STREET

EAST ST. LOUIS, ILL.

Братя Христо и Лазо Траянови, притежатели на горния бизнисъ, сѫ родени въ с. Статица, Костурско. Тѣ сѫ дошли въ Америка подиръ Балканската война. И двамата сѫ женени. Христо има една дъщеря, а Лазаръ — синъ и дъщеря.

Братя Траянови се ползуватъ съ добро име. Тѣ търгуватъ съ американци. И двамата сѫ членове на МПО «Бащинъ край» и на Българската православна църква «Св. Тройца» въ гр. Мадисонъ, Илиноисъ.

BALKAN BAKERY

106 TREWICK STREET

STEELTON, PA.

Притежатели:

Г-нъ Славе Гьоревъ, отъ гр. Прилепъ
и
Г-нъ Андрея Брановъ, отъ с. Буфъ, Леринско

Горната фирма (хлѣбопекарницата «Балканъ бейкъри») е основана презъ 1920 година. Фурната е снабдена съ модерни машини. Продажба на едро и дребно.

«Балканъ бейкъри» е най-голѣмата хлѣбопекарница въ гр. Стилтонъ.

Стоката се разнася съ собствени тръкове.

Г-нъ Славе Гьоревъ и Андрея Брановъ сж предани членове на Македонската политическа организация «Прилепъ» и на Македоно-българската православна църква въ гр. Стилтонъ. Тѣ служатъ на народното ни дѣло съ присжщия на родолюбеца ентусиазъмъ.

НИКОЛА ТАЛЕВЪ ПАЙМАКОВЪ

426 MAIN STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Никола Талевъ Паймаковъ, дърводелецъ по знаятие, е роденъ въ с. Плетваръ, Прилепско. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1905 год. Презъ 1912 година се върналъ въ Македония и се оженилъ. Презъ 1913 год. той идва съ семейството си въ Америка и се установява на постоянно мѣстожителство въ гр. Стилтонъ, Пенсилвания.

Г-жа Стефка Н. Паймакова е родомъ отъ градъ Прилепъ. Г-нъ и г-жа Паймакови иматъ три деца: синъ — Крумъ и две дъщери — Свободка и Пенка. Крумъ е свършилъ гимназия, а момичетата следватъ въ хай скулъ.

Семейство Паймакови членува въ Македонската политическа организация «Прилепъ» и въ Македоно-българската църква «Св. Благовещение» въ Стилтонъ.

Г-нъ Н. Паймаковъ е участвувалъ активно въ народното ни движение въ Македония презъ турския режимъ. Той е изпълнявалъ куриерска длъжность. Г-жа Стефка Паймакова е една отъ активнитѣ и предани членки на женската секция при МПО «Прилепъ».

Семейство Паймакови живѣе въ собствена кжща на горния адресъ.

БРАТЯ АЛЕКСАНДЪРЪ (АЦКО) И ДИМКО МИНОВИ

470 N. FRONT ST. STEELTON, PA.

БРАТЯ АЛЕКСАНДЪРЪ (АЦКО) И ДИМКО МИНОВИ, които произхождатъ отъ видно и родолюбиво прилепско семейство, сж дошли въ гр. Стилтонъ, Пен., презъ 1904 год, кждето сж се установили на постоянно мѣстожителство. Тѣ успѣха да организиратъ, съ трудъ и постоянство, солиденъ бизнисъ — гросерия и мийтъ маркетъ, известни подъ името

MINOFF'S GROCERY & MEAT MARKET
301 Francis Street

Братя Минови иматъ дѣлъ и въ бирарията (бийръ гарденъ), находяща се на 401 Myers St. Управители на това заведение сж братовчедитѣ на братя Минови г. г. Трайко и Георги Минови, искрени и предани членове на МПО «Прилепъ» и на родната ни църква въ гр. Стилтонъ. Георги Миновъ има синъ Шаци (Александъръ). Той живѣе при г-нъ и г-жа А. Минови.

Ацко и Димко Минови, закърмени съ духъ на родолюбие още въ родния имъ градъ, сж били винаги предани на народното ни дѣло. Като младежи тѣ сж взели живо участие въ македонското освободително движение въ родния имъ градъ Прилепъ. Въ Америка тѣ служатъ непрекжснато на народното дѣло съ затрогваща преданость. Бр. Минови сж членове основатели на родната ни църква въ гр. Стилтонъ и на МПО «Прилепъ», на която били председатели и делегати.

Съпругата на г. Ацко Миновъ, г-жа Даница А. Минова, е родена въ гр. Бѣла църква, Банатъ. Братя Минови притежаватъ собствена кжща на горния адресъ. Тѣ сж собственици и на зданието, въ което се помѣщава и бизнисътъ имъ.

Бащата на братя Минови (Стефанъ Миновъ), единъ отъ известнитѣ първенци на гр. Прилепъ, почина на 5 май 1940 г. Неговото семейство даде две скжпи жертви предъ олтаря на народната кауза, а това сж синоветѣ му Илия и Георги Минови.

† ИЛИЯ МИНОВЪ

Илия Миновъ, който остави неизличими спомени въ родния му градъ Прилепъ и между родолюбивитѣ македонобългарски емигранти въ гр. Стилтонъ, Пен., бѣ единъ отъ достойнитѣ безкористни македонски ратници. Като младежъ той се нареждa подъ знамето на ВМРО. Илия Миновъ бѣ една отъ ржководнитѣ личности на революционното дѣло въ Прилепъ и околията. Презъ времето на турския режимъ неговата книжарница бѣ центъръ на българска просвѣта за града и околията.

Презъ 1907 год. Илия Миновъ бѣ арестуванъ заедно съ петима другари, членове на околийския революционенъ комитетъ. Обаче, поради силното застжпничество на видни прилепски граждани, предвождани отъ баща му, арестуванитѣ били освободени. По времето на обезоржжителната акция (м. септ. 1910 г.) Илия Миновъ бѣ арестуванъ повторно. Въ затвора той билъ жестоко измжчванъ, но е понесълъ страданията съ стоицизъмъ и не издалъ нито една отъ революционнитѣ тайни и по тоя начинъ е спасилъ множество неизвестни на турскитѣ власти организационни работници.

Презъ 1911 г. Илия Миновъ е дошелъ въ Америка при братята си Ацко и Димко Минови. Следъ обявяването на Балканската война той се записалъ доброволецъ въ българската армия и заминалъ за Стария край съ група другари и билъ зачисленъ въ 10-тата дружина на Македоно-Одринското опълчение. Илия Миновъ загина геройски въ Кърджалийско, въ едно отъ първитѣ сражения съ разбититѣ войски на Яверъ Паша.

† ГЕОРГИ МИНОВЪ

Тоя достоенъ синъ на Македония, надаренъ съ рѣдки добродѣтели и умствени дарби и съ несъкрушима борческа воля, бѣ роденъ въ градъ Прилепъ презъ 1892 г. Следъ като свършилъ курса на българската гимназия въ гр. Битоля (презъ 1910 г.), т о й станалъ учитель въ родния си градъ и близъкъ сътрудникъ на ржководителитѣ на революционното дѣло въ Прилепско, между които личеше и неговиятъ братъ — покойниятъ Илия Миновъ.

Презъ 1913 г. Георги Миновъ бѣ арестуванъ отъ сърбитѣ и интерниранъ въ България. Отъ тамъ той идва при двамата си братя въ гр. Стилтонъ, Пен. И тукъ, въ Америка, той продължи да служи на народното дѣло съ всеодайна преданость. Презъ 1918 г. той защити блѣскаво и съ несъкрушими аргументи предъ Македоно-Българския конгресъ идеята за независимостьта на Македония. Георги Миновъ взе активно участие при организирането на Македонската политическа организация въ гр. Стилтонъ. Той бѣ единъ отъ виднитѣ и просвѣтени ратници на нашия мощенъ съюзъ.

Георги Миновъ бѣ избранъ за председатель на постоянното бюро на шестия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Акронъ, О., на 11, 12, 13 и 14 септ. 1927 г. Той загина трагично въ гр. Акронъ на 13 септ. (отъ автомобиленъ акцидентъ) следъ закриването на петото конгресно заседание.

Родолюбивата македонска емиграция устрои внушително погребение на своя достоенъ и любимъ лидеръ — покойниятъ Георги Миновъ.

СЛАВЕ ГЬОРЕВЪ

106 TREWICK STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Славе Гьоревъ, известенъ между своитѣ съграждани (прилепчани) и съ името **Гьорица,** е имигриралъ въ Америка презъ 1905 година и се установилъ въ гр. Стилтонъ, Пен., — една отъ нашитѣ най-стари колонии въ Съединенитѣ щати. Презъ 1913 година г-нъ Гьоревъ е посетилъ родния си градъ Прилепъ и подиръ шесть месеци отново се завърналъ въ Стилтонъ.

Съпругата му, г-жа Даринка Сл. Гьорева, е родена въ Бѣла църква (Банатъ). При семейство Гьореви живѣе и внукъ (отъ сестра на г. Гьоревъ) г. Трайче Коневъ и г-ца Веска П. Секулова, дъщеря на Петъръ Секуловъ отъ Прилепъ.

Г-нъ Гьоревъ е взелъ активно участие въ македонското освободително движение въ Стария край. Той помага ревностно на народната ни кауза въ Америка. Г-нъ Гьоревъ членува въ роднатa ни църква въ Стилтонъ, Пен. и въ, М. П. О. «Прилепъ» отъ основаването ѝ.

Г-нъ Славе Гьоревъ има хлѣбопекарница въ Стилтонъ «Балканъ бейкъри»). Неговъ съдружникъ е г. Андрея Брановъ.

МИЛАНЪ КОНЕВЪ

(родомъ отъ градъ Прилепъ)

HARRISBURG, PA.

Г-нъ Миланъ Коневъ, нашъ търговецъ въ Харисбургъ, е съдружникъ въ фирмата

REED CAFE
622 MACLAY STREET
HARRISBURG, PA.

Той е дошелъ въ Америка презъ 1910 година и отъ тогава насамъ е живѣлъ въ Стилтонъ и Харисбургъ. Г-нъ М. Коневъ е свършилъ втори класъ на българското класно училище въ Прилепъ. Той е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло, членувалъ е въ Македоно-одринската организация, въ Македоно-българската организация и въ МПО «Прилепъ» отъ основаването ѝ. Той е членъ и на Македоно-българската православна църква въ гр. Стилтонъ. Г-нъ Коневъ е съдействувалъ за справедливото разрешение на църковния споръ въ Стилтонъ. Въ Стария край е взималъ активно участие въ народното ни движение.

АНДРЕЯ БРАНОВЪ

216 FREDERICK STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Андрея Брановъ, родолюбивъ нашъ сънародникъ, живущъ въ гр. Стилтонъ, Пен., заедно съ семейството си, е емигриралъ въ Америка презъ 1904 година, следъ което се връщалъ въ Македония нѣколко пѫти. Отъ 1921 година насамъ той живѣе непрекѫснато въ Стилтонъ.

Г-нъ Андрея Брановъ е родомъ отъ село Буфъ, Леринско. Женен е и има два сина — Спиро и Вангелъ, две внучки (Елена и Соня) и две внучета (Симеонъ и Доне).

Г-нъ Брановъ се занимава съ хлѣбопекарство. Той е съдружникъ съ г. Славе Гьоревъ въ «Балканъ бейкъри».

Г-нъ Брановъ и синоветѣ му членуватъ въ МПО «Прилепъ» и въ Македонобългарската православна църква въ гр. Стилтонъ.

ELIA MIRCHEFF'S

Barber Shop

267 NORTH FRONT STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Илия Мирчевъ, притежатель на горната бръснарница въ градъ Стилтонъ, Пенсилвания, е роденъ въ градъ Прилепъ. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1912 година. Отъ 22 години насамъ се занимава съ бръснарство.

Г-нъ Мирчевъ живѣе въ собствена кѫща (на 483 Н. Фронтъ ст.) заедно съ семейството си.

Съпругата му, г-жа Маргарита Ил. Мирчева, по народность германка, е родена въ Славония. Има три дъщери — София, Надежда и Вѣрка. Г-жа Мирчева владѣе много добре български езикъ (прилепски диалектъ).

Г-нъ Илия Мирчевъ симпатизира на народното дѣло. Той е членъ на Македоно българската православна църква въ градъ Стилтонъ. Познатъ е и между американцитѣ въ гр. Стилтонъ.

ТОДЕ ИВ. СПАСЕВЪ

301 FRANCIS STREET

STEELTON, PA.

Господинъ Тоде Спасевъ, единъ отъ преданитѣ и искрени членове на МПО «Прилепъ», е дошелъ въ Америка презъ 1920 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Стилтонъ, Пенсилвания. Той е родомъ отъ гр. Прилепъ. Женень е и има петь сина.

Г-нъ Спасевъ е взелъ дейно участие въ църковно-народнитѣ борби. Той се отличилъ при демонстрацията срещу Битолския владика, к о й т о билъ изгоненъ най-позорно отъ будното българско население на гр. Прилепъ. Г-нъ Тоде Спасевъ билъ арестуванъ отъ турцитѣ и изпратенъ въ битолския затворъ. Въ затвора той е взелъ участие въ организираното отъ Йорданъ Гавазовъ нападение срещу 40 гръцки андарти, които били арестувани въ сѫщия затворъ. Гърцитѣ, които конспирирали срещу живота на легендарния Йорданъ Гавазовъ, получили заслужено наказание отъ българитѣ арестанти.

Следъ освобождението му отъ затвора, г. Т. Спасевъ е билъ тържествено посрещнатъ въ Прилепъ отъ неговитѣ съграждани, които го обсипали съ цвѣтя.

Г-нъ Тоде Спасевъ е активенъ и преданъ членъ на Македонската политическа организация «Прилепъ» и на родната ни църква въ Стилтонъ.

КОСТА АБРАШЕВЪ

122 FRANKLIN STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Коста Абрашевъ е роденъ въ гр. Прилепъ, кѫдето е свършилъ основното си образование въ българското народно училище. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1906 год. и се установилъ на работа въ гр. Стилтонъ, Пен. Презъ 1911 година е посетилъ родния си градъ и подиръ 6 месеци се завърналъ обратно въ Америка.

Понастоящемъ г. Абрашевъ живѣе въ гр. Стилтонъ, кѫдето работи въ една отъ голѣмитѣ желѣзолѣярни фабрики.

Г-нъ Коста Абрашевъ членува въ МПО «Прилепъ» (отъ основаването й) и въ Македоно-българската православна църква въ гр. Стилтонъ. Той е билъ членъ въ настоятелството на МПО «Прилепъ».

РАМПО СПИРОВЪ

414 MYERS STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Рампо Спировъ, родомъ отъ гр. Прилепъ, е дошелъ въ Америка презъ 1905 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Стилтонъ, Пен. Презъ 1912 година той е посетилъ родното си мѣсто и тамъ се оженилъ. Презъ 1914 год г. Спировъ се върналъ въ Стилтонъ. Подиръ осемь години той е успѣлъ да доведе семейството си отъ Македония.

Съпругата му, г-жа Васка Р. Спирова, е родена въ гр. Прилепъ. Тя е дъщеря на г. Илия Рожковъ. Г-нъ и г-жа Рампо Спирови иматъ три деца: дъщеря — Павлина и два сина — Кирилъ и Йорданъ.

Г-нъ Спировъ, искренъ родолюбецъ, непрекѫснато защищавалъ народнитѣ ни интереси. Той е преданъ членъ на Македоно-българската православна църква въ гр. Стилтонъ и на МПО «Прилепъ», на която е билъ и председатель. Г-жа Спирова е била касиерка на женската секция. Г-ца Павлина Р. Спирова е свършила хай скулъ въ гр. Стилтонъ, Пен. Г-нъ Рампо Спировъ е участвувалъ въ Илиндеското възстание.

ATLAS RESTAURANT

ATANAS GUGOFF, Prop.

321-323 NORTH FRONT STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Атанасъ Гуговъ, търговецъ въ градъ Стилтонъ, Пен., е роденъ въ градъ Кукушъ, но е израстналъ въ градъ Солунъ. Основното си образование е получилъ въ българското училище при църквата «Св. Димитъръ» въ гр. Солунъ. Той е дошелъ въ Америка презъ 1913 година и е организиралъ свой бизнисъ въ градъ Стилтонъ. Има собствено двуетажно здание. Съпругата му, г-жа Мария Гугова, е родена въ градъ Прилепъ. Тя е дъщеря на Коне Кормушовъ. Има единъ синъ — Кирилъ.

Г-нъ Гуговъ взе дейно участие за спечелване на дѣлото срещу бившия свещеникъ Давидъ Наковъ, който се бѣше обявилъ срещу Върховната управа на Българската православна църква.

DUNDOFF'S MARKET

MEATS, VEGETABLES AND GROCERIES

Phone 9-3746

231-233 MAIN ST. STEELTON, PA.

Г-нъ Василъ Иванъ Дундовъ, търговецъ въ гр. Стилтонъ, Пен., е родомъ отъ гр. Прилепъ. Въ Америка е дошелъ (заедно съ родтелитѣ си) презъ 1910 год. и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Стилтонъ, кждето притежава собствено здание, бакалница и месарница. Баща му, Ив. Дундовъ, отъ рода Дундови въ гр. Прилепъ, се помина въ Америка презъ 1924 год. Той е билъ единъ отъ основателитѣ на първото българско училище въ градъ Прилепъ и е участвувалъ активно въ църковно-училищното дѣло въ Прилепъ и Стилтонъ

Г-нъ Василъ Дундовъ е женененъ и има две дъщери — Надежда и Елеонора. Г-жа Олга В. Дундова е родомъ отъ Банатъ. Майката на г. В. Дундовъ, г-жа Райна В. Дундова, произхожда отъ семейство Бошеви, което е взело живо участие въ църковно-училищната борба. Г-нъ В. Дундовъ е билъ членъ на МПО «Прилепъ» въ Стилтонъ. Членъ е въ Кайукисъ Клъбъ и Стилтонъ Бизнисменъ Клъбъ. Братъ му, г. Михаилъ Дундовъ, има собствена зжболѣкарска лаборатория.

АНДОНЪ ЯНЧУЛЕВЪ

112 FRONT STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Андонъ Янчулевъ, преданъ членъ на М. П. О. «Прилепъ» и на Македоно-българската православна църква въ гр. Стилтонъ, Пен., е дошелъ въ Америка презъ 1911 година. Отъ тогава насамъ той живѣе въ гр. Стилтонъ, кждето има свой бизнисъ на горния адресъ — бръснарница, известна подъ името

MODERN BARBER SHOP.

Г-нъ Янчулевъ е роденъ въ градъ Прилепъ. Той е служилъ на народното ни дѣло съ искрена преданость, билъ е делегатъ на 6-ия и 7-ия годишни конгреси на МПО и е заемалъ разни длъжности въ настоятелствата на МПО «Прилепъ» и на църковната ни община въ гр. Стилтонъ.

Г-нъ Андонъ Янчулевъ притежава собствена кжща. Съпругата му, г-жа Катерина Янчулева, е родена въ гр. Неврокопъ. Г-нъ Янчулевъ има два сина — Борисъ и Тодоръ. Тѣ сж родени въ гр. Стилтонъ. И двамата иматъ гимназиално образование (хай скулъ). Г-жа Катерина Янчулева членува въ женската секция при М. П. О. «Прилепъ».

Домашенъ адресъ:

448 Myers Street

Steelton, Pa.

COMUNITY GROCERY and MEAT MARKET

съдържатели:

ЙОРДАНЪ АЦЕВЪ и ГЕОРГИ ЗАФИРОВЪ

392 SOUTH SECOND STREET

STEELTON, PA.

Г-нъ Йорданъ Ацевъ е дошелъ въ Америка (гр. Стилтонъ, Пен.) презъ 1910 година. Той е роденъ въ гр. Прилепъ. Женененъ е и има три дъщери (Вѣрка, Надежда и Виктория) и синъ — Александъръ. Съпругата му, г-жа Спасия Йорданъ Ацева, е родена въ гр. Прилепъ. Тя е дъщеря на г. Коне Георгиевъ.

Г-нъ Йорданъ Ацевъ членува въ М. П. О. «Прилепъ» и въ Македоно-българската православна църква въ гр. Стилтонъ. Той е взималъ активно участие въ всички начинания, целящи преуспѣването на народното ни дѣло въ Стилтонъ. Г-нъ Ацевъ е билъ делегатъ на три конгреси на МПО (на 8-ия, 9-ия и 10-ия).

Г-нъ Йорданъ Ацевъ притежава собствена кжща на 365 Майнъ стр.

Г-нъ Георги Зафировъ, родомъ отъ село Елховецъ, Кичевско, е дошелъ въ Америка презъ 1915 година. Първоначално е живѣлъ въ щата Мичиганъ, отъ кждето се преселилъ въ Стилтонъ. Женененъ е и има дъщеря — Розана. Съпругата му, г-жа Параскева Зафирова, е дъщеря на г. К о н е Георгиевъ.

Г-нъ Зафировъ притежава собствена кжща. Семейство Зафирови членува въ МПО «Прилепъ» и въ Македоно-българската православна църква въ гр. Стилтонъ.

ПЕТЪРЪ КЛИМОВЪ

СОБСТВЕНИКЪ НА

TRAFFORD BAKERY

309 CAVITT AVE.

Phone: Trafford 9469

TRAFFORD, PA.

Г-нъ Петъръ Климовъ, родомъ отъ гр. Охридъ, е дошелъ въ Америка презъ 1924 година. Съпругата му, г-жа Невѣна П. Климова, е родена въ Охридъ. Тя е дъщеря на Никола Филипчевъ. Г-нъ Климовъ има две дъщери — Мария и Виолетка.

Хлѣбопекарницата «Трафордъ бейкъри» търгува на едро и дребно съ американци и емигранти.

Г-нъ и г-жа Климови членуватъ въ Македонската политическа организация «Независимость» въ градъ Дукейнъ, Пенсилвания.

Семейство Климови живѣе въ собствена и добре уредена кжща.

ДИНЕ СТОЯНОВЪ

401 MAIN STREET STEELTON, PA.

Г-нъ Дино Стояновъ е дошелъ въ Америка презъ 1909 година. Той е родомъ отъ Ново село, Солунско. Съпругата му (София) е починала въ Македония. Когато се изселилъ отъ Македония, г-нъ Стояновъ е оставилъ въ родното си село три годишенъ синъ (Христо).

Г-нъ Дино Стояновъ като дете е останалъ пъленъ сиракъ. Майка му се поминала, когато билъ 6 месечно бебе, а подиръ деветь години баща му падналъ убитъ отъ турцитѣ. Подиръ смъртьта на баща му, г. Стояновъ билъ отгледанъ отъ неговия вуйчо. Последниятъ бѣ убитъ отъ гърцитѣ презъ 1922 година. Тогава загина и единствения синъ на г. Дино Стояновъ.

Г-нъ Стояновъ билъ четникъ съ Апостолъ войвода и извършилъ нѣколко акции. И тука (въ Америка) той подкрепва народното дѣло. Той кумуваше при освещението на знамето на МПО «Прилепъ».

EVANOFF'S GROCERY

T. G. EVANOFF, Prop.

425 WOOD RIVER AVE.

Wood River, Ill.

Собственикътъ на горната гросерия (бакалница) г-нъ Ивановъ е роденъ въ с. Драганово, Търновско, България. Той е дошелъ въ Америка презъ 1910 година. Отъ три години насамъ г. Ивановъ живѣе въ градъ Удъ Ривъръ, Илиноисъ. Съпругата му, г-жа Цанка Иванова е родомъ отъ гр. Търново, България. Тя е дошла въ Америка презъ 1930 година.

Г-нъ Ивановъ винаги е подкрепвалъ всички църковно-народни начинания въ околноститѣ на Гранитъ Сити и Сентъ Луизъ.

ДИМИТЪРЪ ТОДОРОВЪ

41 N. RICHVIEW

YOUNGSTOWN, OHIO

Г-НЪ ДИМИТЪРЪ ТОДОРОВЪ, искренъ и винаги преданъ ратникъ на македонското освободително дѣло въ Америка, е роденъ въ София, България. Покойниятъ му баща е родомъ отъ гр. Крива Паланка, а майка му (покойница) е родена въ гр. Етрополе, България. Г-нъ Д. Тодоровъ е дошелъ въ Америка презъ м. августъ 1920 г. Той е следвалъ въ София въ трета мжжка гимназия, а следъ това (като степендиантъ) въ Пловдивската духовна семинария. Г-нъ Д. Тодоровъ е членъ на МПО «Т. Александровъ» отъ основаването й. Той е билъ делегатъ на повечето отъ конгреситѣ на МПО и винаги е билъ избиранъ за секретарь на конгреснитѣ бюра.

Г-нъ Тодоровъ живѣе съ семейството си въ гр. Йънгстаунъ, Охайо, на горния адресъ. Съпругата му, г-жа Анка Тодорова, предана членка на женската секция при МПО «Т. Александровъ», е родена въ гр. Крива Паланка. Презъ 1917 г. тя е напуснала родния си градъ и е живѣла до 1921 г. въ България. Г-нъ и г-жа Тодорови иматъ три дъщери: Христинка, Надежда и Марийка. Тѣ следватъ въ хай скулъ. И тритѣ сж членки на младежката секция при МПО «Тодоръ Александровъ».

ИЛИЯ ЦВѢТАНОВЪ

съдържатель на

ELI'S RESTAURANT

9 SHORT STREET **CAMPBELL, O.**

Съдържательтъ на горния ресторантъ, г-нъ ИЛИЯ ЦВѢТАНОВЪ, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Кембълъ, Охайо, близо до гр. Йънгстаунъ, О. Г-нъ Цвѣтановъ е родомъ отъ гр. Приленъ. Жененъ е и има петь деца — Александъръ, Борисъ, Петъръ, Йорданъ и Кирилъ. Тѣ сж родени въ Америка. Г-жа Мария Пл. Цвѣтанова е родена въ Чехословакия.

Г-нъ Цвѣтановъ притежава голѣмо здание въ Кембълъ, Охайо. Той е членъ на МПО «Т. Александровъ» отъ основаването й. Г-нъ Цвѣтановъ винаги е подкрепвалъ народното ни дѣло. Неговиятъ братъ, Йорданъ Цвѣтановъ, загина въ прочутата сръбска тъмница «Лепа глава». Покойниятъ Йорданъ Цвѣтановъ (Орде) взе живо участие въ македонскитѣ освободителни борби. Той действуваше съ четата на Миланъ Гюрлуковъ. Презъ 1920 год., на пжть за Америка, той е миналъ презъ Велесъ, за да се види съ сестра си. Сръбскитѣ власти, уведомени за мѣстопребиваването му, веднага го арестуватъ. Следъ дълги полицейски изследвания и мжчения въ Прилепъ, Орде бѣ осжденъ на 20 годишенъ затворъ и изпратенъ въ «Лепа глава», за да излежи наказанието си, кждето почина следъ дълги мжчения.

† ВАСИЛЪ ХРИСТОВЪ ПИЧУЛОВЪ

(роденъ въ гр. Прилепъ)

ВАСИЛЪ ХРИСТОВЪ ПИЧУЛОВЪ, който се помина на 56 годишна възрастъ въ гр. Йънгстаунъ, О., на 14 декември 1940 год., остави неизличими спомени между многобройнитѣ му приятели и роднини. Той бѣ искренъ и преданъ членъ на М. П. О. «Т. Александровъ» въ градъ Йънгстаунъ, кждето притежаваше месарски и бакалски магазинъ въ центъра на града — Пъбликъ маркетъ.

† *ВАСИЛЪ ХР. ПИЧУЛОВЪ*

В. Пичуловъ бѣ дошелъ въ щатитѣ (отъ гр. Буеносъ Айресъ, Аржентина) презъ 1906 г. За покойния родолюбецъ вѣчно ще скърбятъ: съпругата му — Елизабетъ, синове — Христо, Георги и Иванчо, дъщеря — Еленка, майка — Иванка и братя — Миланъ и Коце.

Семействтото на пок. Пичуловъ живѣе въ собствена кжща на 3962 Helen Ave. — Youngstown, Ohio.

Г-жа Елизабетъ В. Христова, членка на женската секция при МПО «Т. Александровъ», е родена въ Унгария.

КОНЕ ЯКИМОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

8 SHORT STREET

CAMPBELL, OHIO

Г-нъ Коне Якимовъ, преданъ членъ на МПО «Т. Александровъ», е родомъ отъ гр. Прилепъ. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1906 година. Презъ 1913 год. се връща обратно въ Прилепъ, кждето се оженва. Ппрезъ 1925 година г-нъ Якимовъ отново идва въ Америка и се установява въ гр. Кембълъ, Охайо, а презъ 1931 год. довежда и семейството си. Съпругата му, г-жа Стева К. Якимова, активна членка на женската секция при МПО «Т. Александровъ», е родомъ отъ гр. Прилепъ. Останалитѣ членове на семейството К. Якимови: синове — Стефанъ и Георги и дъщеря — Параскева. Тѣ сж родени въ Прилепъ, но сж изучени въ Америка.

Г-нъ Коне Якимовъ е съдържатель и управитель на собственъ ресторантъ въ гр. Кембълъ, Охайо.

STEELTON BAKING CO.

517 Steel Street

YOUNGSTOWN, OHIO

Модерно обзаведената хлѣбопекарница подъ горното название е основана презъ 1907 година. Съдружници въ това голѣмо търговско предприятие сж следнитѣ наши сънародници отъ Македония и България:

Димитъръ Наумовъ
(отъ село Лѣска, Мала Преспа)

Стоянъ Димитровъ
(отъ гр. Крива Паланка)

Стоянъ Ивановъ
(отъ с. Стрелецъ, Горно-Орѣховско, България)

Никола Вангеловъ
(отъ гр. Горна-Орѣховица, България)

Антонъ Антоновъ
(отъ с. Роданово, Търновско, България)

Стоянъ Христовъ
(отъ с. Драгошъ, Битолско)

Наумъ Димановъ
(отъ с. Оровo, Мала Преспа)

Борисъ Теодосовъ
(отъ гр. Крива Паланка)

Иванъ Георгиевъ Джишевъ
(отъ с. Богданци, Гевгелийско)

Славко Гошевъ
(отъ с. Търново, Паланечко)

Милко Георгиевъ
(отъ с. Джадилово, Паланечко)

Стефо Йордановъ
(отъ с. Габеръ, Паланечко)

Едманъ Ворболевски
(полякъ отъ гр. Йънгстаунъ)

Стилтонъ Бейкингъ Къмпани се помѣщава въ голѣмо здание и е обзаведена съ модерни машини. Произвежда първокачественъ хлѣбъ (разни видове), кекси и др. Стоката се разнася съ десеть тръка.

TOD HOTEL TURKISH BATH

JORDAN TSVETCOFF, Prop.

12 E. BORDMAN STREET

YOUNGSTOWN, OHIO

Г-нъ Йорданъ Цвѣтковъ, който притежава единствената турска баня въ градъ Йънгстаунъ, Охайо, е роденъ въ село Габеръ, Паланечко. Той е емигриралъ въ Америка презъ 1904 год., а отъ 1906 година насамъ живѣе въ гр. Йънгстаунъ, О., заедно съ неговия синъ — Стефанъ, снаха — Стефанка, внукъ — Йорданъ, зетъ Милко Георгиевъ и три внучета отъ дъщеря (Дана, Риска и Кирилъ).

Г-нъ Цвѣтковъ е членъ на МПО «Тодоръ Александровъ».

Домашенъ адресъ:
241 S. Schenley Ave. — Youngstown, Ohio

MIKE SAVIC

2311 MARKET STREET

YOUNGSTOWN, OHIO

Г-нъ Майкъ Савикъ, родомъ отъ село Драгошъ, Битолско, е емигриралъ въ Америка презъ 1926 година и отъ тогава насамъ живѣе въ градъ Йънгстаунъ, Охайо. Той има свой бизнисъ

Г-нъ М. Савикъ живѣе въ гр. Йънгстаунъ съ семейството си. Той има четири деца (Пандилъ, Стефанъ, Джорджъ и Елена). Пандилъ е роденъ въ Македония. Г-жа Маргаритъ М. Савикъ, по народность унгарка, е родена въ Хърватско.

Г-нъ Савикъ притежава собствена кжща въ Джирардъ, Охайо.

COMPLIMENTS OF

BIG FOUR CO.
RESTAURANT

1045 Waverly Ave.
YOUNGSTOWN, OHIO

MACK'S GRILL

3402 WILSON AVE.

CAMPBELL, OHIO

СЪДЪРЖАТЕЛЬ МАКСИМЪ ПАВЛОВЪ

Г-нъ Максимъ Павловъ, който е дошелъ въ Америка презъ 1913 година, е роденъ въ гр. Крива Паланка. Той се занимавалъ съ разни бизниси (млѣкарство, билярденъ салонъ и др.). Живѣлъ е въ гр. Йънгстаунъ, а понастоящемъ — въ Кембълъ, Охайо, предградие на Йънгстаунъ.

Г-нъ Максимъ Павловъ притежава собствено здание. Той се оженилъ презъ 1924 година. Съпругата му, г-жа Ана М. Павлова, е литванка. Г-нъ Павловъ е членъ на МПО «Т. Александровъ», на която билъ председатель въ миналото, билъ е и делегатъ на 8-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Торонто. Г-жа Павлова членува въ женската секция при МПО «Т. Александровъ».

THE HRISTOFF BAKERY

12 JACKSON STREET

STRUTHERS, OHIO

Горната хлѣбопекарница въ гр. Стродерсъ, Охайо, е притежание на г. Рампо Христовъ, отъ с. Селце, Прилепско. Фирмата е основана презъ 1916 година. Произвежда разни видове хлѣбъ, който се продава на едро и дребно. Разнася се съ два тръкове. Зданието е собственоость на г. Рампо Христовъ.

—o—

Г-НЪ БОРИСЪ КОНЕВЪ

Г-нъ Борисъ Коневъ, бившъ съдружникъ въ горната хлѣбопекарница, е родомъ отъ с. Селце, Прилепско. Той и съпругата му сж искрени членове на МПО «Тод. Александровъ» въ гр. Йънгстаунъ, О., а дъщеря му е активна членка на младежката секция при МПО «Т. Александровъ».

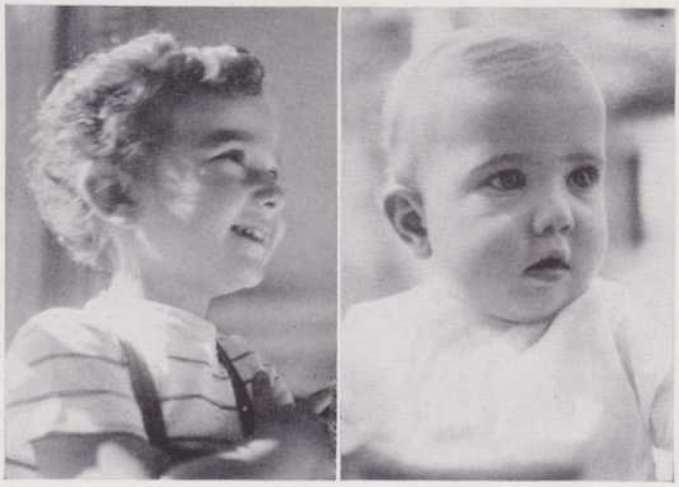

АНТОНЪ и СЛАВКА ДИМИТРОВИ

синъ и дъщеря на Любенъ и Милка Димитрови въ Индианаполисъ, Инд. Антонъ Л. Димитровъ е роденъ на 24 май, 1938 година, а Славка Л. Димитрова е родена на 29 декемврий, 1939 година — и двамата въ Индианаполисъ, Индиана.

КИРИЛЪ ЧАЛЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

2614 W. RIVERSIDE DRIVE

Indianapolis, Indiana

На горната снимка личатъ (отъ лѣво на дѣсно): — Борисъ К. Чалевъ, г-жа Фота К. Чалева, г. Кирилъ Чалевъ (правиятъ) и Стефче К. Чалевъ

На стр. 360 сж помѣстени кратки бележки за г-нъ Кирилъ Чалевъ и семейството му.

ХРИСТО АНАСТАСОВЪ

ST. LOUIS, MO.

Г-нъ Христо Анастасовъ, подпредседатель на Централния Комитетъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия, е роденъ въ село Турйе, Костурско. Той произхожда отъ родолюбиво семейство, което е взело активно участие въ борбитѣ срещу фанариотското духовенство и срещу турското потисничество.

Презъ 1932 година г-нъ Хр. Анастасовъ завърши факултета по история въ

Г-нъ Христо Анастасовъ, фотографиранъ въ канцеларията на информационното бюро при МПО. Канцеларията на бюрото се намира въ гр. Сентъ Луисъ.

Вашингтонъ юнивързити въ градъ Сентъ Луисъ, Мизури, съ научната степень **мястъръ авъ артъ.** Презъ 1938 година бѣ назначенъ за учитель по история и политическа икономия въ една отъ гимназиитѣ на гр. Сентъ Луисъ, Миз.

Г-нъ Христо Анастасовъ е ржководитель на бюрото за информация при МПО и авторъ на книгата «Ди траджикъ пенинсула» (Трагичниятъ полуостровъ) — обширна и безпристрастна история на македонското освободително движение.

Книгата може да бжде доставена отъ Централния Комитетъ на М. П. О., или пъкъ отъ автора. Неговиятъ адресъ е следния:

M. P. O. of United States of America and Canada,
Information Bureau
4060 West Pine Blvd., Room 25, St. Louis, Mo.

Г-жа Афродита П. Ацева и г. П. Ацевъ

Г-нъ Петъръ Г. Ацевъ, секретарь на Макед. политически организации, е роденъ въ градъ Скопйе. Въ Америка е дошелъ въ началото на 1933 година. Родителитѣ му (г. Георги Ацевъ и г-жа Доца Ацева) живѣятъ въ гр. София. Има две сестри: г-жа Милка Н. Маджарова и Радка М. Рашкова. Тѣ живѣятъ въ България.

Бащата на г. Петъръ Ацевъ е служилъ въ народното дѣло съ искрена преданость. Г-нъ Георги Ацевъ, пенсионеръ отъ 1932 година насамъ, дълги години бѣ чиновникъ въ Българската митрополия въ Скопйе, касиеръ на Българската народна банка и околийски началникъ въ сжщия градъ и секретарь на Софийската митрополия. Презъ 1913 година той бѣ арестуванъ отъ сърбитѣ и заточенъ въ Митровица, отъ кждето бѣ освободенъ следъ подписването на Букурещкия договоръ. Наскоро следъ това бѣ интерниранъ въ България.

Г-нъ П. Ацевъ, следъ като е свършилъ курса на 3-тата мжжка гимназия въ София, е следвалъ въ Софийския държавенъ университетъ — юридически факултетъ. Той е билъ председатель на Македонското студентско д-во «Вардаръ» въ София и на Македонския младежки съюзъ въ България.

Г-жа Афродита Ацева е дошла въ Америка на четири годишна възраст. Тя е свършила гимназия (St. Augustine Academy) въ градъ Фортъ Уейнъ, Инд. и тамошното висше търговско училище (International College). Понастоящемъ тя следва въ Бътлеръ юнивързити въ Индианаполисъ, Инд. Нейниятъ баща, покойниятъ и достоенъ родолюбецъ Атанасъ В. Лебамовъ, бѣ членъ на Ц. К. на М. П. О. (Вижъ бележкитѣ за пок. Лебамовъ и за семейство Ат. В. Лебамови на стр., стр. 223, 345).

СТЕРЙО НИКОЛОВЪ (ЩРАКАНОВЪ) И СЕМЕЙСТВОТО МУ

Г-НЪ СТЕРЙО НИКОЛОВЪ, преданъ ратникъ на мамакедонското освободително движение, е роденъ въ с. Брѣзница, Костурско, кждето е добилъ основното си образование. Следъ като свършилъ курса на бълг. класно училище (пансиона) въ Костуръ, постжпилъ е въ бълг. гимназия въ Битоля. Презъ 1912 г. прекжсналъ образованието поради затварянето на бълг. гимназия въ Битоля отъ сърбитѣ. Презъ м. януарий 1913 г. билъ арестуванъ отъ гърцитѣ въ с. Брѣзница и затворенъ, заедно съ множество български първенци отъ Костурско, въ Караферия, кждето е лежалъ 4 месеци. Прѣзъ 1914 г. забѣгналъ въ Албания и отъ тамъ — въ Канада. До 1919 г. е работилъ въ Торонто, следъ това въ Дитроитъ, кждето е ималъ собственъ бизнисъ. Въ 1922 г. заминалъ за Варна и се оженилъ.

Съпругата му, г-жа Мария Николова, е родена въ Цариградъ. Нейнитѣ родители сж отъ Охридъ. Има три деца — Кирилъ, Димитъръ и Милка. Семейството му живѣе въ Варна, заедно съ майка му, г-жа София Николова. Баща му, Никола п. Стерйовъ, бѣ родомъ отъ с. Псодери.

Презъ 1926 год. г. Николовъ идва отново въ Америка (гр. Дитроитъ). Отъ 1930 до 1933 г. работи въ печатницата на в. «Макед. Трибуна». Презъ 1933 г. заминава за Варна, кждето откри модерно кафене. Презъ 1936 год. пакъ идва въ Америка и се установява на работа въ Дитроитъ. Понастоящемъ е ангажиранъ отъ Ц. К. на МПО (като печатарь) въ връзка съ издаването на Алманаха. Билъ е членъ на Юнашкото д-во въ Торонто, на Мак. младежка о-ция «Бр. Миладинови» въ Варна и на тамошното Мак. братство «Т. Александровъ», на МПО «Татковина» въ Дитроитъ и на тамошната ни църква. Сега членува въ МПО «Д. Груевъ». Билъ е секретарь на организацинтѣ ни въ Дитроитъ и Индианаполисъ, делегатъ на 6 конгреси, секретарь на пост. бюро и членъ въ Съюзн. кон. комисия.

Горната редица (отъ лѣво на дѣсно): г-нъ Ст. Николовъ, г-жа Мария Николова и Кирилъ Ст. Николовъ; долната редица: София Николова, Милка Николова и Димит. Николовъ

ТОДОРЪ ВАСИЛЕВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

Indianapolis, Indiana

Семейство Тодоръ Василеви

Г-НЪ ТОДОРЪ ВАСИЛЕВЪ, който е дошелъ въ Америка презъ 1912 год. още като юноша, е родомъ отъ село Цетърско, Леринско. Най-напредъ той е живѣлъ въ Гранитъ Сити, Ил., при неговия баща. Работилъ е на разни работи, следъ което отива на желѣзнопжтна линия, а подиръ това работи въ Спрингфилдъ, О., Кентонъ, О., и въ други градове. Презъ 1920 г. г. Василевъ се установява на постоянно мѣстожителство въ гр. Индианаполисъ, Инд., кждето взима живо участие въ организирането на МПО презъ 1922 год. Г-нъ Василевъ е единъ отъ основателитѣ на МПО «Охридъ» въ Менсфилдъ, Охайо. Билъ е членъ въ настоятелството на МПО «Даме Груевъ» и за редъ години е заемалъ длъжностьта председатель на организацията. Билъ е делегатъ на 3-ия и 4-ия конгреси на МПО и на повече въ следващитѣ конгреси на Съюза и членъ въ Съюзната контролна комисия.

Презъ 1926 год., когато се туриха основитѣ на съюзниятъ органъ, в-къ «Македонска Трибуна», г. Василевъ бѣ ангажиранъ за длъжностьта администраторъ на вестника. Тая длъжность той изпълнява непрекъснато и до сега.

Жененъ е и има едно дете — Александъръ, роденъ въ Индианаполисъ, Инд. Съпругата му, г-жа Спасия Т. Василева, е родена въ гр. Леринъ. Бащата на г. Василевъ (Василъ Боглевъ), който си замина за родното си село следъ общоевропейската война, бѣ искренъ родолюбецъ и винаги подпомагаше черковно-народната борба. Той се помина въ с. Петърско презъ 1935 г. следъ дълги изтезания отъ поробителитѣ гърци, най-много поради това, че неговия синъ въ Америка работи за македонската кауза.

Г-нъ Тодоръ Василевъ е членъ на родната ни църква въ Индианаполисъ и три години председатель на църковното настоятелство. Членъ е на МПО «Даме Груевъ», на която сжщо тъй е билъ председатель и секретарь Г-жа Спасия Т. Василева членува въ женската секция при МПО «Даме Груевъ».

СТАВРЕ ГЕРШАНОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1314 MILBURN

Indianapolis, Indiana

Г-нъ Ставре Гершановъ, родомъ отъ село Екши Су, Леринско, е дошелъ въ Америка презъ 1912 година и се установилъ въ гр. Индианаполисъ, Инд., кждето притежава собствена кжща на горния адресъ. Има четири деца — Джанъ, Мери, Кристина и Цилка (Зина), родени въ Америка. Съпругата му, Гена Ст. Гершанова, се помина презъ 1928 година.

Г-нъ Гершановъ притежава собственъ бизнисъ — магазинъ за продажба на риби и кокошки, известенъ подъ името:

Indiana Fish & Poultry

825 INDIANA AVE.

Г-нъ Гершановъ е билъ винаги преданъ на народното дѣло. Той е членъ на М. П. О. «Даме Груевъ» въ Индианаполисъ и на родната ни църква. Децата му членуватъ въ младежката секция при МПО «Даме Груевъ».

На снимката личатъ (седналитѣ отъ лѣво на дѣсно): — Цилка, Мери и Кристина Ст. Гершанови; правостоящитѣ (отъ лѣво на дѣсно): — г-нъ Ставре Гершановъ и Джани Ст. Гершановъ

ХРИСТО НИЗАМОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

Г-НЪ ХРИСТО Н. НИЗАМОВЪ, синъ на родолюбивото семейство Никола и Мария Низамови, е родомъ отъ село Янковецъ, Ресенско, кѫдето живѣятъ родителитѣ му и двамата му братя — Кръстьо и Борисъ Низамови. Единствената му сестра Веселинка живѣе, съ съпруга си, въ Варна, България. Основното си и прогимназиално образование е завършилъ въ Ресенъ. Презъ 1918 г. заминава като бѣжанецъ въ София, България, кѫдето завършва пети кл. въ втората софийска гимназия. Презъ есеньта на 1920 г. се завръща въ родното си мѣсто и отъ тамъ заминава за Америка. Тукъ г. Хр. Низамовъ се настанява на работа при братовчеда си Живко Низамовъ, въ щата Кънектикътъ, откѫдето следъ 1 година заминава за Бостонъ и Спрингфилдъ, Масачузетцъ. Тамъ той следва въ Сентралъ хайскулъ и Спрингфилдъ Калиджъ. Изпиталъ мжкитѣ на поробената си родина Хр. Низамовъ, макаръ и много младъ, още съ пристигането си въ Америка, пише статии и прави горещи апели за организирането на емиграцията ни и е въ постояненъ контактъ съ основателитѣ и водителитѣ на организациитѣ ни. Презъ 1925 г. напуска училището и се настанява въ Ню-Йоркъ, кѫдето става секретарь на тамошната МПО «Илиндень» и служи две години като директоръ на Македонското бюро на печата въ сѫщия градъ. Като такъвъ е изпълнявалъ доста мисии възложени му отъ Ц. К. на МПО. Презъ 1930 г. г. Низамовъ става съюзенъ организаторъ, който постъ заема 2 години. Билъ е делегатъ и секретарь на повече отъ десеть конгреси. Сътрудничилъ е постоянно на в. «Маекдонска Трибуна», кѫдето, отъ 1932 г. насамъ, работи като печатаръ. Като пратеникъ на Ц. К. на МПО г. Низамовъ е говорилъ на публични събрания изъ почти всички наши колонии. Презъ 1939 г. той се ожени за г-ца Славка Д. Дуклева, отъ Гранитъ Сити, Ил., чиито родолюбиви родители бѣха родомъ отъ с. Пжтеле, Леринско. Г-нъ и г-жа Низамови живѣятъ въ Индианаполисъ, кѫдето членуватъ въ МПО «Д. Груевъ». Тѣ иматъ десеть месечна дъщеря. Тѣ обичатъ Македония и работятъ за нея.

СТЕФО КРЪСТЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

505 WOOD STR. DELTA, OHIO

СЕМЕЙСТВО СТ. КРЪСТЕВИ

Г-НЪ СТЕФО КРЪСТЕВЪ е родомъ отъ село Дупени, Ресенско и произхожда отъ родолюбивата фамилия Кръстевци въ с. Дупени, която фамилия винаги е била въ редоветѣ на македонската борба. Съпругата му, г-жа Поликсена Кръстева, е родомъ отъ с. Янковецъ, Ресенско. Г-нъ Ст. Кръстевъ е дошелъ въ Америка презъ 1920 г. и отъ тогава насамъ работи като желѣзнопжтенъ работникъ. Както той, така и съпругата му, се интересуватъ отъ македонското дѣло и макаръ и да живѣятъ въ Делта, О., кѫдето нѣма наша организация, тѣ членуватъ при МПО «Солунъ» въ Спрингфилдъ, О. И двете имъ дъщери — Маргарита и Вирджиния сж родени въ Делта, Охайо.

СВЕЩЕНИКЪ ВАСИЛЪ Д. МИХАЙЛОВЪ

TORONTO, ONT., CANADA

Свещеникъ Василъ Д. Михайловъ отъ 30 януарий 1938 година насамъ заема съ достойнство поста — чредникъ на Македоно-българската православна църква «Св. св. Кирилъ и Методи» въ Торонто. Следъ като е завършилъ курса на Софийската духовна академия, е следвалъ въ Соф. държавенъ университетъ — богосл. факултетъ.

Отецъ В. Михайловъ е синъ на Димитъръ Михайловъ, покойниятъ и незабравимъ председатель на Македонския националенъ комитетъ въ Б ъ л г а р и я. (В и ж ъ биографичнитѣ бележки за Димитъръ Михайловъ на страница 186).

О т е ц ъ Михайловъ служи на църквата и на народното ни дѣло съ рѣдка преданость и затова той успѣ да спечели, за едно кратко време, обичьта на родолюбивитѣ наши сънародници въ Торонто.

На снимката личатъ (отъ лѣво на дѣсно): — г-жа Ирина Д. Михайлова (майка на отецъ Михайловъ), отецъ Михайловъ и съпругата му — презвитера Райна В. Михайлова.

ЛАЗАРЪ К. ВЕЩУРОВЪ

125 Railroad Street

ZEIGLER, ILL.

Лазаръ Вещуровъ, родомъ отъ с. Косинецъ, Костурско, живущъ въ градъ Зиглеръ, Илиноисъ, е собственикъ на

EAST VIEW GROCERY

Заведението, основано презъ 1922 година, се състои отъ модерна гросерия и месарница, помѣщавани въ собствено здание.

Продажба на разни видове бакалски стоки (американски и европейски) месо, салами, зеленчуци, плодове и др.

Поржчкитѣ се разнасятъ навсѣкжде изъ града и околността.

SANITARY BAKERY

Ziegler, Illinois

СЪДЪРЖАТЕЛИ НА ГОРНАТА ХЛѢБОПЕКАРНИЦА ВЪ ГР. ЗИГЛЕРЪ, ИЛИНОЙСЪ, СЖ

НАШИТѢ ИЗВЕСТНИ СЪНАРОДНИЦИ

БРАТЯТА ЛАМБРО, АНДОНЪ И КИРИЛЪ МОСКОВИ,

родомъ отъ с. Джмбени, Костурско

—o—

† ВАСИЛЪ КАСЕВЪ

Покойниятъ В. Касевъ, единъ отъ достойнитѣ македонски революционери, е роденъ въ с. Загоричани, Костурско, презъ 1880 год. Презъ 1899 г. той постжпва въ редоветѣ на ВМРО и наскоро следъ това успѣва да спечели довѣрието на неговитѣ началници: Манолъ Розовъ и Лаз. п. Трайковъ. Съ присжщата на неговия характеръ смѣлость Касевъ извършилъ нѣколко наказателни акции. Презъ Възстанието командуваше бойнитѣ отряди отъ селата: Куманичево и Чурилово. Презъ 1904 г. отива въ България, а отъ тамъ въ Цариградъ и Русия. Презъ 1906 г. идва въ Америка.

В. Касевъ дълги години живѣ въ Толидо, О. Той бѣ председатель на тамошната ни о-ция «В. Чакаларовъ». Презъ 1934 г., вследствие на стопанската криза, той се пресели въ Дитроитъ, кждето и почина на 3 май 1939 г. МПО «Татковина» и родната ни църква въ Дитроитъ, на които бѣ членъ, му устроиха тържествено погребение.

—o—

† ПЕЙЧИНЪ АНАСТАСОВЪ

(роденъ презъ 1886 г. въ с. Велгощи, Охридско)

Пейчинъ Анастасовъ, който почина на 3 юний 1940 година, остави неизличими спомени между членството на Македонската политическа организация «Родина» въ гр. Гери, Инд., на която бѣ и председатель. Той произхожда отъ родолюбиво семейство.

Пейчинъ Анастасовъ бѣ единъ отъ преданитѣ синове на Македония. Като 16 годишенъ юноша той постжпи въ редоветѣ на ВМРО, за да се бори съ пушка въ ржка за свободата на поробената му родина. Той взе участие въ Възстанието и бѣ раненъ. Тогава бѣха убити, въ сражение съ турски аскеръ, баща му (Анастасъ) и чичо му.

ЯКИМЪ ЛАЗАРОВЪ

собственикъ на

NATIONAL BAKERY

BOX 43

COCHRANE, ONT., CANADA

Г-нъ Якимъ Лазаровъ, собственикъ и управитель на «Найшънълъ Бейкъри» — модерно обзаведена хлѣбопекарница въ Кокрейнъ, Онт., Канада, е емигриралъ въ Канада презъ 1926 година. Той е роденъ презъ 1898 година въ село Желѣзница, Крушевско. Като дете той е живѣлъ въ Ромъния. Тамъ а работилъ до Балканската война. Презъ 1913 година той се върналъ въ родното си село, кждето се оженилъ и наскоро следъ това билъ взетъ войникъ отъ сърбитѣ. Г-нъ Якимъ Лазаровъ, обаче, е успѣлъ да избѣга отъ сръбската армия. По времето на общоевропейската в о й н а е постжпилъ въ българската армия и взелъ живо участие въ нѣколко ожесточени сражения срещу сърбитѣ. Той е служилъ въ 4-тата картечна рота на 32 пѣхотенъ полкъ, 11 македонска дивизия. Следъ примирието б и л ъ демобилизиранъ въ Горна Джумая и презъ 1923 година заминалъ въ Ромъния, кждето е работилъ до 1925 година. Презъ 1926 година г. Якимъ Лазаровъ е емигриралъ въ Канада. Следъ три години (презъ 1929 год.) той отива въ Македония, за да приебре семейството си и сполучва, следъ голѣми трудности, да се върне въ Канада заедно съ съпругата си и дветѣ си дъщери Лиза и Бона.

Модерната хлѣбопекарница на г. Лазаровъ е известна не само въ Кокрейнъ, но и въ околноститѣ.

Г-нъ Лазаровъ, въпрѣки че живѣе далече отъ нашитѣ емиграционни центрове, винаги е билъ преданъ на народното дѣло и винаги съ радость щедро е подкрепвалъ всѣко родолюбиво начинание на македонската емиграция въ Америка.

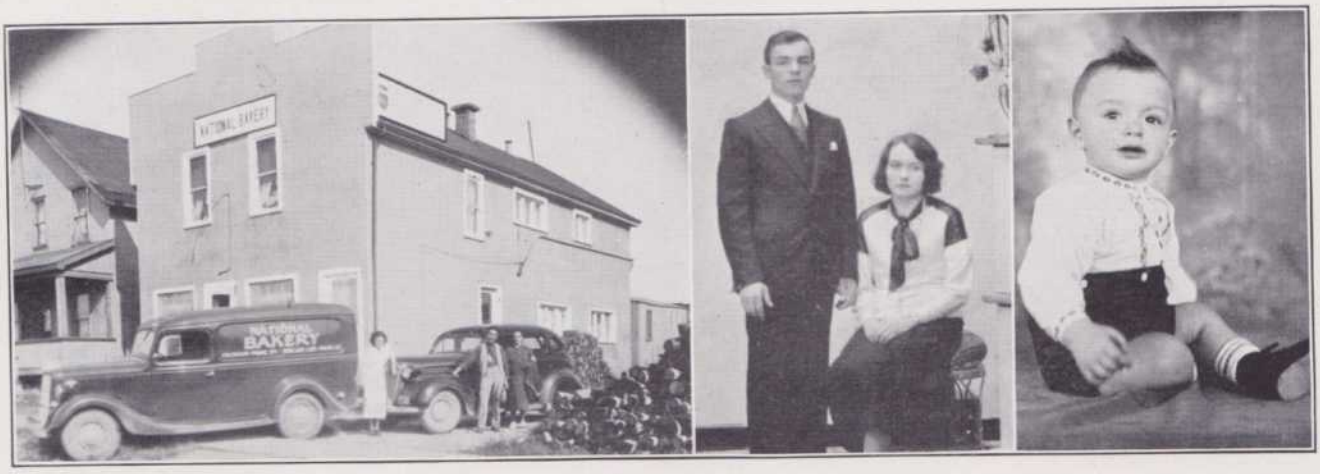

Изгледъ отъ зданието, въ което се помѣщава модерната хлѣбопекарница на г. Якимъ Лазаровъ. Въ срѣдата — омжжената дъщеря на г. Лазаровъ и малкото му внуче

Г-ЖА КИРАЦА ЛАМБО ТЕНЕКЕВА И СЕМЕЙСТВОТО Й

1 Wolverton Avenue Toronto, Ont., Canada

† Ламбо Тенекевъ

Г-жа Кираца Л. Тенекева, съпруга на покойния народенъ ратникъ Ламбо Тенекевъ, е родена въ село Габрешъ, Костурско. Тя живѣе, заедно съ семейството си, въ собствена кжща на горния адресъ. Има четири деца — Христо, Мария, Виктория и Цана, родени въ Торонто.

Покойниятъ ѝ съпругъ, който остави неизличими и неувѣхващи спомени между нашата родолюбива емиграция, а особено между членството на МПО «Правда» и на църковната ни община въ Торонто, бѣ роденъ въ село Габрешъ.

Ламбо Тенекевъ бѣ емигриралъ въ Канада като 12 годишенъ юноша презъ 1907 година. Благодарение на силната му воля, на рѣдкитѣ му дарования и граждански добродетели, той успѣ да организира солиденъ бизнисъ въ Торонто — гросерия и мийтъ маркетъ и да си извоюва завидно име не само между нашата емиграция въ Торонто, но и между тамошнитѣ просвѣтени канадийски срѣди.

Покойниятъ Ламбо Тенекевъ служи на народото дѣло до предсмъртния си часъ съ всеодайна преданость. Той бѣ винаги на своя постъ и никога не се смущаваше отъ временни прѣчки и изпитания.

Ламбо Тенекевъ бѣ първиятъ председатель на МПО «Правда» — постъ, който заемаше съ достойнство нѣколко пжти следъ основаването на организацията ни въ Торонто. Той бѣ избиранъ и за председатель и на църковната ни община въ Торонто. Като делегатъ на нѣколко отъ годишнитѣ конгреси на Македонскитѣ политически организации, Ламбо Тенекевъ успѣ да спечели обичьта на цѣлокупната ни организирана емиграция въ Америка. Той води смѣла борба срещу ония срѣди въ Торонто, които искаха да уязвятъ народното ни дѣло.

Ламбо Тенекевъ остави неизличими спомени и като рѣдъкъ благодетель. Той успѣ да организира самостоятелни бизниси на много отъ неговитѣ роднини и приятели, на които винаги помагаше материално и съ мждритѣ си съвети.

Г-жа Кираца Тенекева, оставайки вѣрна къмъ предсмъртния заветъ на бележития ѝ съпругъ, служи на народното ни дѣло съ искрена преданость. Тя е членка на женската секция при МПО «Правда», а децата ѝ членуватъ въ младежката секция.

Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): — г-жа Кираца Л. Тенекева, най-малката ѝ дъщеря — Цана и пок. Ламбо Тенекевъ; правитѣ: — г-ца Виктория Л. Тенекева, г-ца Мара Л. Тенекева и христо Л. Тенекевъ

ТОЛЬО ТЕНЕКЕВЪ

437 Parliament Street — Toronto, Ont., Canada

Г-нъ Тольо Тенекевъ (Кизовъ), известенъ нашъ сънародникъ и винаги преданъ членъ на МПО «Правда», е роденъ въ село Габрешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1906 година и се е връщалъ въ родното си село два пѫти. Презъ 1920 година г-нъ Т. Тенекевъ се установи на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кѫдето притежава (на горния адресъ) собственъ бизнисъ — мийтъ маркетъ и гросерия. Той е собственикъ на две здания. Женен е и има четири деца — Кръсто, Цвѣта, Георги и Олга. Кръсто и Цвѣта сѫ родени въ с. Габрешъ, а Георги и Олга — въ Торонто. Г-жа Дана Т. Тенекева, членка на женската секция при МПО «Правда», е родена въ село Габрешъ. Тя е дъщеря на Христо Чамовъ. Нейното семейство е взело живо участие въ борбитѣ срещу турцитѣ. Дѣдо ѝ билъ у б и т ъ отъ турцитѣ, понеже отказалъ да имъ съдействува за залавянето на макед. революционери, които били барикадирани въ една отъ селскитѣ кѫщи.

Г-нъ Тольо Тенекевъ

Г-нъ Тольо Тенекевъ произхожда отъ известно и родолюбиво семейство, което е взело дейно участие въ борбитѣ за църковна и политическа независимость на нашия народъ. Покойниятъ братъ на г. Т. Тенекевъ (Василъ) бѣ единъ отъ заслужилитѣ и известни революционни деятели въ Костурско. Г-нъ Т. Тенекевъ е чичо на покойния родолюбецъ Ламбо Тенекевъ, съ когото задружно работѣха за преуспѣването на МПО «Правда» и на родната ни църква въ гр. Торонто, Канада.

Г-нъ Тольо Тенекевъ е заемалъ винаги челно мѣсто при осѫществяването на множество родолюбиви инициативи въ Торонто: при създаването на църквата, при постройката на Народния домъ въ Торонто и т. н. Той е работилъ неуморно като църковенъ настоятель и като членъ на разни комисии при МПО «Правда» и при нужда винаги е подкрепвалъ материално църковната ни община и М.П. О. «Правда». Съ една дума казано, г. Тенекевъ служи на народното ни дѣло съ присѫщата на родолюбивия македонски българинъ преданость. Той бѣ делегатъ на 16-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Индианаполисъ, Индиана, презъ 1937 година.

Г-нъ Кръсто Тенекевъ (синъ на г. Т. Тенекевъ) е активенъ членъ на МПО «Правда», на която е б и л ъ настоятель. Останалитѣ деца на г. Тенекевъ сѫ възпитани въ духъ на родолюбие.

Г-нъ Т. Тенекевъ е успѣлъ да си извоюва завидно име не само между нашата родолюбива емиграция въ Торонто, но и между просвѣтенитѣ канадийски срѣди въ сѫщия градъ.

—o—

АТАНАСЪ СТАВРЕВЪ

1598 QUEEN ST., E. TORONTO, CANADA

На снимката личатъ (седналитѣ отъ лѣво на дѣсно): Ставро Дикльовъ, Грозданка, г-жа Грозда Дикльова; правитѣ: Кр. Ставревъ, г-жа Цв. Ат. Ставрева, г. Ат. Ставревъ и Манолъ Ставревъ

Г-нъ Атанасъ Ставревъ (Дикльовъ), редовенъ и винаги искренъ членъ на МПО «Правда» и на родната ни църква въ Торонто, Канада, е роденъ въ с. Габрешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1927 год. и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, Канада, кждето е открилъ собственъ бизнисъ — гросерия и мийтъ маркетъ на горния адресъ. Той е женен и има три деца — Кръсто, Манчо и Грозда. Момчетата сж родени въ Габрешъ, а Грозда — въ Торонто. Съпругата му, г-жа Цвѣта А. Ставрева (сестра на пок Ламбо Тенекевъ) е родена въ с. Габрешъ. Тя е членка на женската секция при Макед. политическа организация «Правда».

Г-нъ Ставревъ е участвувалъ, въпрѣки желанието му, въ гръцко-турската война въ Мала-Азия, кждето билъ раненъ. Не можейки да понася гръцката тирания въ Македония, той е решилъ да емигрира въ Канада. Бащата на г. Ставревъ е известенъ въ Костурско като добъръ търговецъ. Г-нъ Ставревъ има трима братя и две сестри въ Стария край и една сестра въ Торонто.

ДИМИТЪРЪ КРЪСТОВСКИ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ

340 QUEEN ST., EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Димитъръ Кръстовски, собственикъ на солиденъ бизнесъ въ гр. Торонто — гросерия и мийтъ маркетъ, находящи се на горния адресъ, е роденъ въ село Габрешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1929 година. Женен е има една дъщеря — Танаса. Съпругата му, г-жа Веселина Д. Кръстовска, е родена въ село Търсйе, Леринско. И двамата сж искрени и предани членове на МПО «Правда» и на Македоно-българската православна църква въ Торонто. Г-нъ Димитъръ Кръстовски е внукъ (отъ сестра) на покойния Ламбо Тенекевъ.

Г-нъ Димитъръ Кръстовски е билъ винаги преданъ на народното дѣло. Той работи съ ентусиазъмъ за преуспѣването на МПО «Правда» въ гр. Торонто и силно вѣрва въ скорошното освобождение на поробената ни родина Македония.

Г-нъ Д. Кръстовски, г-жа Веселина Кръстовска и дъщеря имъ Танаса

ИВАНЪ ХР. РЕПАЦЕВЪ

140 SACKVILLE ST. TORONTO, CANADA

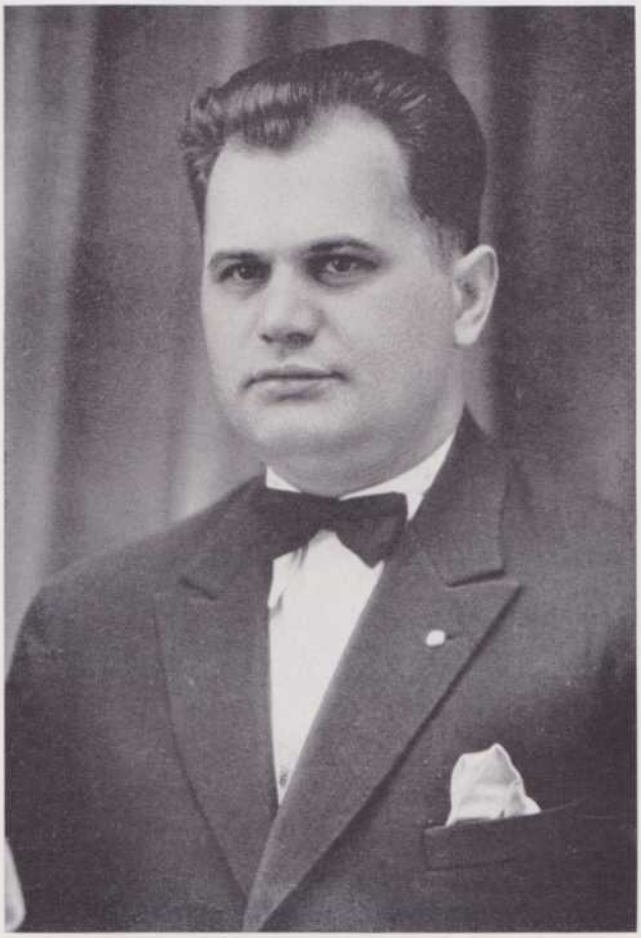

Г-НЪ ИВАНЪ ХР. РЕПАЦЕВЪ, който успѣ да си извоюва завидно име между нашата родолюбива емиграция въ Торонто, е роденъ въ с. Смърдешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1910 г. като юноша. Презъ 1915 год. става председатель на току що основаното въ Торонто младежко дружество «Балкански юнакъ» и неговъ пръвъ инструкторъ. Отъ тогава насамъ г. Репацевъ е служилъ на народното ни дѣло съ всеодайна преданость. Презъ 1923 год. бива избранъ съ пълно единодушие за председатель на МПО «Правда». Билъ е председатель на църковната ни община въ Торонто и делегатъ на нѣколко отъ годишнитѣ конгреси на МПО. Той председателствуваше 15-ия редовенъ конгресъ на МПО.

Презъ 1928 г. г-нъ Репацевъ посети България, за да се види съ родителитѣ му, които живѣятъ въ гр. Пловдивъ, и съ други роднини и приятели. Тамъ той стана членъ на Мак. братство въ с. Елисейна, Врачанско. Презъ 1929 г. г. Репацевъ бѣ делегатъ на сжщото дружество предъ конгреса на Макед. благотвор. братства въ България.

Г-нъ Репацевъ произхожда отъ заслужило на народното дѣло семейство. Презъ 1903 г. били убити 6 души отъ рода на майка му (Дулеви), а именно — баба, леля и братовчеди. Бащата на г. Репацевъ е взелъ живо участие въ Илинденското възстание. Г-нъ Репацевъ притежава собственъ бизнисъ на горния адресъ.

НИКОЛА С. БИТОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1122 QUEEN STREET EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Никола Ставревъ Битовъ, винаги искренъ и преданъ членъ на МПО «Правда» и на Македоно-българската църква въ градъ Торонто, е роденъ въ село Габрешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1911 година и се заселилъ въ гр. Торонто, кждето е успѣлъ да организира собственъ бизнисъ — гросери ендъ мийтъ маркетъ. Женененъ е и има три деца — Димитъръ, Милка и Лазаръ. Първиятъ (Димитъръ) е роденъ въ гр. Битоля. Г-жа Вана Н. Битова, сестра на покойния родолюбецъ Ламбо Тенекевъ, който остави неизличими спомени между нашата родолюбива емиграция, е родена въ село Габрешъ.

Г-нъ Никола Битовъ произхожда отъ известно и родолюбиво семейство, което е взело живо участие въ борбитѣ за църковни и политически свободи. Г-нъ Битовъ членува въ М. П. О. «Правда» отъ основаването ѝ, а съпругата му е предана членка на женската секция. Г-нъ Никола Битовъ е билъ настоятель на църковната ни община въ Торонто, а сжщо така и на МПО «Правда». Синъ му Димитъръ е активенъ членъ младежката секция при МПО «Правда», на която е билъ секретарь. Димитъръ Битовъ умѣло декламира български стихотворения.

Родителитѣ на г. Битовъ и една отъ сестритѣ му живѣятъ въ гр. Битоля, а останалитѣ му две сестри (Христина и Олга) — въ Торонто.

Г-нъ Н. Битовъ притежава собствена кжща на горния адресъ.

На снимката личатъ (отъ лѣво на дѣсно): — Лазаръ Н. Битовъ, г. Никола Битовъ, Димитъръ Н. Битовъ, г-жа Вана Н. Битова и Милка Н. Битова

ЛАМБРО (ЛАБРО) ФИЛЕВЪ

61 DE GRASSI ST. TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Лабро Филевъ и семейството му

Г-НЪ ЛАБРО ФИЛЕВЪ, искренъ и винаги преданъ ратникъ на македонското освободително движение, е роденъ презъ 1874 год. въ с. Габрешъ, Костурско. Презъ 1897 г. той е напусналъ родното си село и е заминалъ за гр. Варна, България, кждето се запозналъ съ видни македонски дейци. Въ Варна той се записалъ за членъ на мѣстната легална македонска организация, а презъ 1892 год. е постжпилъ въ редоветѣ на ВМРО. Той е взелъ живо участие въ много сражения и въ Илинденското възстание, а именно: 1) при обсадата на с. Смърдешъ — 27 мартъ 1903.; 2) при опожаряването на с. Смърдешъ — 9 май 1903 г.; 3) при «Влашкитѣ колиби» (при «Езерцето» надъ с. Желево) — 20 май 1903 г.; 4) при «Локвата» — на 27 май 1903 г.; 5) при «Влашкитѣ колиби» — 15 августъ 1903 г.; 6) при мѣстностьта «Ковача» въ Апоскепската планина на 5 или 6 септ. 1903 г. Г-нъ Филевъ бѣ селски войвода въ с. Габрешъ. Презъ време на Балканската война взе участие като селски войвода.

Презъ 1916 г. идва въ гр. Торонто, Канада, кждето е билъ винаги редовенъ и деенъ членъ на църковната ни община «Св. Кирилъ и Методи» и на МПО «Правда».

Презъ 1916 г. довежда въ Торонто и семейството си — жена и две деца. Той живѣе въ собствената си кжща на горния адресъ.

БЛАГОЙ МАРКОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

61 DE GRASSI ST.

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Благой (Блажо) Георгиевъ Марковъ, искренъ и винаги преданъ членъ на МПО «Правда» и на народната ни църква гр. Торонто, Онт., е роденъ въ село Габрешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1927 година и се установилъ въ гр. Торонто, кждето притежава (въ съдружие съ г. Н. Василевъ) свой бизнисъ — модерно уредени ресторанти. Женененъ е и има една дъщеря (Живка), родена въ Торонто. Съпругата му, г-жа Лоза Бл. Маркова (по баща Ламбро Филева), е родена въ с. Габрешъ.

Бащата на г. Благой Марковъ (Георги Ставровъ Марковъ) живѣе въ гр. Торонто, а двамата му братя — Марко и Киро Г. Маркови — въ с. Габрешъ.

Г-нъ и г-жа Бл. Маркови служатъ на народното ни дѣло съ искрена преданость. Г-нъ Бл. Марковъ бѣ делегатъ на 19-ия ред. конгресъ на МПО. Той е билъ касиеръ на МПО «Правда» и членъ на увеселителната комисия, а съпругата му — секретарка на женската секция.

На снимката личатъ: — г-нъ Благой Марковъ (въ лѣво), г-жа Лоза Бл. Маркова и дъщеря й Живка (въ срѣдата) и г. Георги Ставревъ

Г-ЖА ЛОЗА БЛ. МАРКОВА И Г-ЖА ПЕНА Д. ФОТЕВА

TORONTO, ONT., CANADA

Г-жа Лоза Благой Маркова и г-жа Пена Димитъръ Фотева, първи братовчедки, родени въ с. Габрешъ, Костурско. Горната фотография бѣ снета предъ кметството въ гр. Торонто, въ момента, когато бѣ поднесенъ вѣнецъ предъ паметника на незнайния канадийски войнъ отъ името на 16-ия редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации, състоялъ се въ гр. Торонто, Онт., презъ септемв. 1936 г.

КИРИЛЪ Н. ПОПОВСКИ

440 QUEEN STREET, EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Кирилъ Наумовъ Поповски, редовенъ и искренъ членъ на МПО «Правда»и на Македонобългарската православна църква въ гр. Торонто, е роденъ въ с. Бесвина, Преспанско (Долна Преспа). Той е дошелъ въ Канада презъ 1907 г. и се връщалъ въ Стария край нѣколко пѫти. Жененъ и има две деца — Мара и Спиро, (родени въ Бесвина). Съпругата му , г-жа Петра К. Поповска, е родена въ с. Бесвина. Тя живѣе съ децата си въ гр. Варна, България.

Г-нъ К. Поповски билъ винаги преданъ на народното дѣло. Той подкрепва всички родолюбиви начинания на организираната македоно-българска емиграция въ Торонто. Г-нъ Поповски нѣколко години е билъ секретарь на МПО «Правда» и членъ на църковното настоятелство.

ЛАЗАРЪ КАРОЛОВЪ

142 SACKVILLE STREET

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Лазаръ Кароловъ, винаги искренъ и преданъ членъ на МПО «Правда» въ Торонто, Канада, е родомъ отъ с. Горно Дрѣновени, Костурско. Той е дошелъ въ Канада (отъ гр. Варна) презъ 1930 година.

Г-нъ Кароловъ живѣе понастоящемъ въ гр. Торонто, Онт., кѫдето има собствена бръснарница. Той произхожда отъ родолюбиво семейство, което е взело живо участие въ борбитѣ за освобождението на нашата възлюблена Родина — Македония. Бащата на г. Л. Кароловъ (Ламбо) е загиналъ въ борба съ народни врагове презъ 1912 год., а следъ това умрѣха майка му и тримата му братя.

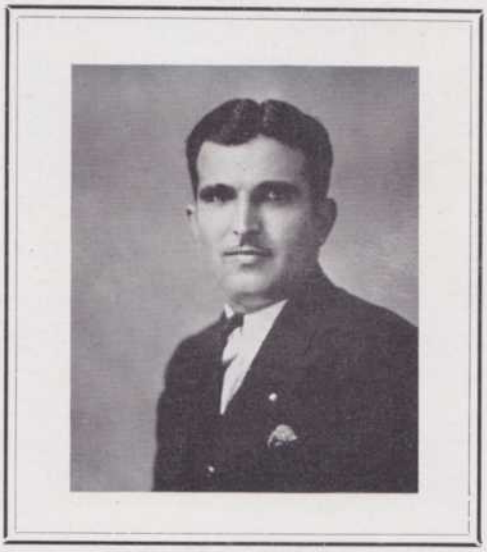

Г-нъ Лазаръ Кароловъ

Г-нъ Л. Кароловъ е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло. Той е билъ членъ на Макед. благотворително братство «Т. Александровъ» въ Варна. Въ Торонто той членува въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква «Св. св. Кирилъ и Методи». Б и л ъ е секретарь на църковната ни община и на МПО «Правда» и делегатъ на 19-ия редовенъ конгресъ на нашия мощенъ съюзъ.Като делегатъ на М. П. О, «Правда» предъ 19-ия ни редовенъ конгресъ, г. Кароловъ представи по единъ достоенъ начинъ родолюбивото македонско общество въ гр. Торонто.

———o———

СТАВРО ИЛИЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1160 Queen St., E. Toronto, Ont., Canada

Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): — Георги Ст. Илиевъ, г-жа Ст. Илиева, г. Ставро Илиевъ, г. Георги Робовъ, г-жа Василка Г. Робова, г-ца Данка Г. Робова; правитѣ: — Илия Ст. Илиевъ, г-жа Мария П. Илиева, г. Пандо Илиевъ, Борисъ Г. Робовъ, Дим. Ст. Илиевъ и А. Робовъ

Г-нъ Ставро Илиевъ (Бичако), родомъ отъ село Габрешъ, Костурско, е дошелъ въ Канада презъ 1906 година. Той се връщалъ следъ това въ родното си село два пѫти. Презъ 1923 година е довелъ семейството си въ гр. Торонто, кѫдето се установилъ на постоянно мѣстожителство. Презъ 1924 год. той отвори собственъ бизнисъ на горния адресъ — гросери сторъ и мийтъ маркетъ. Дукянътъ му е снабденъ съ модерни удобства.Г-нъ Илиевъ е успѣлъ да организира солиденъ бизнисъ съ постоянна канадийска клиентела. Той е собственикъ на зданието, въ което се помѣщава бизниса му, на дома въ който живѣе и на друга модерна кѫща.

Г-нъ Илиевъ е женень и има петь деца — Василка, Пандо, Димитъръ, Илия и Георги. Първитѣ трима сѫ родени въ с. Габрешъ, а Илия и Георги — въ Торонто. Василка е омѫжена. Тя живѣе въ градъ Дитроитъ, Мич. Съпругътъ ѝ, г. Георги Робовъ, е роденъ въ с. Габрешъ. Пандо е оженень. Съпругата му, г-жа Мария П. Илиева, е родена въ Дитроитъ, Мич. Тя е дъщеря на г-нъ и г-жа Лабро Николови.

Г-нъ Ставро Илиевъ, искренъ и преданъ членъ на родната ни църква въ Торонто и на Македонскта политическа организация «Правда» и на Габрешкото селско дружество въ Торонто, е подкрепвалъ всички родолюбиви начинания на нашата организирана емиграция. Той е билъ избиранъ често за настоятель на църковната ни община. Неговиятъ братъ (Трайко Илиевъ) е взелъ живо участие въ Илинденското възстание.

Семейство Ст. Илиеви се ползува съ много добро име не само между нашата емиграция въ гр. Торонто, а сѫщо така и между множество канадийци, съ които г. Ст. Илиевъ е успѣлъ да си създаде трайни връзки.

ТОЛЬО СКЕНДЕРОВЪ
364 GERRARD ST., E. TORONTO, CANADA

Г-нъ Тольо Хр. Скендеровъ, винаги преданъ ратникъ на макед. дѣло, е роденъ въ с. Габрешъ, Костурско. Въ Канада е дошелъ презъ 1911 г. Има 4 деца: Благой, Атанасъ, Борисъ и Христо. Г-жа Митра Скендерова, членка на ж. секция при МПО «Правда», е родена въ с. Габрешъ.

Г-нъ Скендеровъ, притежатель на гросери сторъ, е билъ настоятель на църковната ни община, на М. П. О. «Правда» и делегатъ на 11-ия и 17-ия год. конгреси. Той защищава интереситѣ на Дѣлото съ рѣдъкъ ентусиазъмъ.

Г-нъ и г-жа Скендерови и децата имъ: Благой и Атанасъ (правитѣ), Борисъ и Христо (бебето)

ЛАЗАРЪ РАЛЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ
9 TRACY STREET TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Лазаръ Ралевъ Робовски е емигриралъ въ Канада презъ 1914 година. Презъ 1920 г. той е посетилъ родното и село Габрешъ, Костурско, отъ кѫдето се завърналъ пакъ въ Канада. Презъ 1933 год. е довелъ семейството си. Женен е и има две деца (синъ — Никола и дъщеря — Александра), родени въ с. Габрешъ. Г-жа Цвѣта Л. Ралева е родена въ с. Долно Дрѣновени, Костурско.

Г-нъ Лазаръ Ралевъ е единъ отъ активнитѣ членове на МПО «Правда» и на родната ни църква въ Торонто. Той е билъ винаги преданъ на народната ни кауза, на която и понастоящемъ служи съ искрена преданость. Г-нъ Л. Ралевъ е членъ на любителската театрална трупа при МПО «Правда». Той изпълнява ролитѣ си съ голѣмъ успѣхъ.

ГЕОРГИ ХРИСТОВЪ
9 BLEVINS PLACE

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Георги Христовъ Ильовски, искренъ членъ на МПО «Правда» и на родната ни църква въ Торонто, е роденъ въ село Бесвина, Долна Преспа. Той е емигриралъ въ Канада презъ 1907 година. Презъ 1911 год. е посетилъ родното си село и следъ една година се завърналъ отново въ Торонто, кѫдето се установилъ на постоянно мѣстожителство съ семейството си. Има три деца — Иванъ, Славка и Благой. Иванъ е роденъ въ Македония, а Славка и Благой — въ Торонто. Г-жа Ягна Г. Христова е родена въ село Косинецъ, Костурско.

Г-нъ Георги Христовъ е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло — като искренъ ратникъ на ВМРО въ Стария край и като членъ на МПО «Правда» и на родната ни църква въ Торонто.

Г-нъ Христовъ притежава собствена кѫща на горния адресъ.

Г-НЪ И Г-ЖА ДИМИТЪРЪ ФОТЕВИ
786 BROADVIEW AVE. TORONTO, CANADA

Г-нъ Димитъръ Фотевъ, искренъ членъ на МПО «Правда» въ градъ Торонто, Канада, е роденъ въ село Горно Дрѣновени, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1926 година. Съпругата му, г-жа Пена Д. Фотева, е родена въ село Габрешъ, Костурско.

Г-нъ Фотевъ е билъ членъ на Македонското благотворително братство въ гр. Бургасъ, а отъ 1926 година насамъ членува въ МПО «Правда».

Той е членъ и на Македоно-българската православна църква въ гр. Торонто, Канада. Г-жа Фотева членува въ женската секция при МПО «Правда». Той притежава месарница на горния адресъ.

ТРАЙКО ХР. СКЕНДЕРОВЪ

22 7th Street

NEW TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Трайко Христовъ Скендеровъ, който е дошелъ въ Канада като юноша (презъ 1916 година), е роденъ въ село Габрешъ, Костурско. Той се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, Онтарио, кждето успѣ да организира свой бизнисъ — модерно уредена сладкарница и ресторантъ. Той притежава собствена кжща на горния адресъ.

Г-нъ Скендеровъ има три деца — Георги, Василъ и Иванъ (Ванчо), родени въ гр. Торонто.

Още като юноша г. Тр. Скендеровъ започна да работи за напредъка на народното ни дѣло въ гр. Торонто. На 13 годишна възрасть той е вече активенъ членъ на току що основното младежко дружество «Балкански юнакъ», а по-късно става ч л е н ъ на родната ни църква и на Македонската политическа организация «Правда», на която бѣ и председатель две години. Презъ 1934 година той бѣ делегатъ на 13-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Фортъ Уейнъ, Индиана. Като председатель на МПО «Правда» и като членъ на настоятелството и на разни комисии, г. Трайко Скендеровъ положи голѣми усилия за преуспѣването на родолюбивото македонско общество въ гр. Торонто.

Бизнисътъ на г. Трайко Скендеровъ се намира на

3 6 4 Gerrard Street, East

и е известнъ подъ името:

Violet Tea Room

Г-нъ Скендеровъ силно вѣрва въ близкото тържество на съкровения ни идеалъ — Свободна и Независима Македония.

КАЛИ ХРИСТОВЪ

440 QUEEN ST., EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Кали Христовъ, който има свой бизнисъ въ гр. Торонто, Канада, е роденъ въ с. Бесвина, Преспанско.

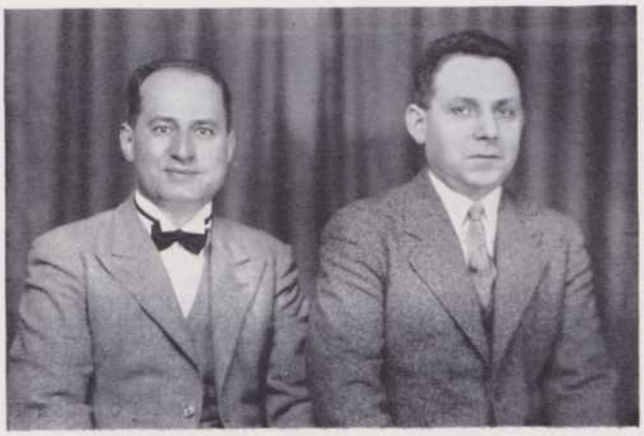

На снимката личатъ (отъ лѣво на дѣсно): покойниятъ Ламбо Тенекевъ и г. Кали Христовъ

Женененъ е и има седемь деца. Съпругата му, г-жа Траянка К. Христова, е родена въ с. Бесвина.

Г-нъ Христовъ притежава собствена кѫща и свой бизнисъ — гросерия и мийтъ маркетъ на горния адресъ. Дълги години той бѣ съдружникъ на покойния и заслужилъ на народното ни дѣло родолюбецъ Ламбо Тенекевъ, който почина на 19 м а й 1937 година. Г-нъ Христовъ и неговиятъ бележитъ съдружникъ живѣеха като истински братя въ продължение на 20 години. Г-нъ К. Христовъ нѣма никога да забрави своя благороденъ другарь и съдружникъ, който остави неизличими спомени между нашата родолюбива емиграция.

Г-нъ Кали Христовъ е билъ винаги преданъ на народното ни дѣло, на което и понастоящемъ служи съ преданость. Той е искренъ и дисциплиниранъ членъ на МПО «Правда» и на родната ни църква въ гр. Торонто. Г-нъ Христовъ е внукъ (отъ сестра) на пок. Христо Георгиевъ Спасковъ.

ХРИСТО ГЕОРГИЕВЪ СПАСКОВЪ

(родомъ отъ с. Брѣзница, Костурско)

Тоя скроменъ и многозаслужилъ народенъ деецъ, бѣ роденъ въ село Брѣзница, Костурско, кѫдето почина презъ 1901 година. Следъ като свършилъ Солунската българска гимназия, Христо Георгиевъ Спасковъ се запозналь съ безсмъртния Д а м е Г р у е в ъ и наскоро билъ приетъ за членъ на току що основаната Вѫтрешна Македонска Революционна Организация.

Бащата на покойния Х р и с т о Георгиевъ, който билъ зидаръ въ гр. Чанакъ Кале (Мала Азия) искалъ да изучи сина си за лѣкарь. Обаче, младиятъ и възторженъ родолюбецъ писалъ на баща си: «Съ науката, която имамъ, мога да бѫда полезенъ на отечеството, на което съмъ се посветилъ да служа».

Следъ като свършилъ Солунската гимназия, Христо Георгиевъ Спасковъ учителствувалъ въ Мориовско и въ селата: Дѫмбени. Смърдешъ и Брѣзница (Костурско).

Покойниятъ Христо Георгиевъ остави неизличими спомени между

† Христо Георгиевъ Спасковъ

българското население въ Костурско. Той възпита достойни последователи, които, подобно на своя достоенъ учитель, служатъ на народнитѣ идеали съ искрена преданость.

Съобщава неговиятъ внукъ отъ сестра г. Кали Христовъ

ВАСИЛЪ П. ЛЕКСОВСКИ

744 GERRARD ST., EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Василъ П. Лексовски

Г-нъ Василъ Пенчовъ Лексовски е роденъ въ село Горно Дрѣновени, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1929 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Торонто. Неговитѣ близки (баща му, майка му, двамата му братя и сестра му) живѣятъ въ гр. Бургасъ, България.

Г-нъ Лексовски, достоенъ и винаги преданъ членъ на Македонската политическа организация «Правда» въ гр. Торонто и на тамошната ни р о д н а църква, произхожда отъ родолюбиво семейство. Баща му е взелъ дейно участие въ Илинденското възстание и въ Балканската война.

Преди да имигрира въ Канада, г. Лексовски е живѣлъ въ гр. Бургасъ, кѫдето е членувалъ въ Македонската младежка организация «Пелистеръ».

Г-нъ В. Лексовски се отличи к а т о председатель на младежката ни секция въ Торонто и като председатель на М. П. О. «Правда» — постъ, който заема съ достойнство отъ м. май 1940 година насамъ. Той бѣ делегатъ на два отъ годишнитѣ конгреси на МПО, а именно — на 16-ия и на 19-ия.

НАУМЪ НАКЕВЪ

715 GERRARD ST.

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Наумъ Накевъ, старъ и заслужилъ на народното дѣло илинденецъ, е родомъ отъ село Поздивища, Костурско. Той е дошелъ въ Торонто презъ 1914 год. Отъ 1905 до 1909 година е живѣлъ въ Съединенитѣ щати. Той се връщалъ въ Стария край нѣколко пѫти.

Г-нъ Н. Накевъ живѣе въ собствена кѫща на горния адресъ. Има петъ сина. Членъ е на МПО «Правда» и на Македоно-българската православна църква въ гр. Торонто. Г-нъ Накевъ е взелъ активно участие въ Илинденското възстание. Той билъ причисленъ къмъ четата на пок. Лазаръ п. Трайковъ. Участвувалъ е въ три сражения — при Шестевската бука, въ Влашкитѣ колиби и при село Пожаръ, Мориовско.

Г-нъ Накевъ е билъ епитропъ на родната ни църква въ Торонто и членъ въ контролната комисия на МПО «Правда».

АНАСТАСЪ Г. НОВАЧКОВЪ

436 QUEEN ST., EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Анастасъ Георгиевъ Новачковъ, винаги преданъ и искренъ членъ на МПО «Правда» и на родната ни църква въ гр. Торонто, е дошелъ въ Канада (гр. Торонто) презъ 1921 г. Той е роденъ въ село Габрешъ, Костурско, а съпругата му, г-жа Елена А. Новачкова, въ гр. Леринъ. Иматъ две деца — Борисъ и Люба.

Г-жа Елена Новачкова е дейна членка на женската секция при МПО «Правда». Г-нъ Новачковъ много пѫти е билъ избиранъ за секретарь на МПО «Правда» и на църковната ни община въ Торонто. Той винаги е изпълнявалъ обществените си задължения съ рѣдка добросъвѣстность. Г-нъ Новачковъ е билъ делегатъ на нѣколко отъ годишнитѣ конгреси на МПО.

НАСТОЯТЕЛСТВОТО НА МЛАДЕЖКАТА СЕКЦИЯ ПРИ М. П. О. «ПРАВДА» въ Торонто, Канада

На горната снимка личатъ настоятелитѣ на Младежката секция при М. П. О. «Правда» (презъ 1938 год.). Отъ лѣво на дѣсно: — Никола Христовъ, председатель, Никола Андреевъ — касиеръ и Димитъръ Н. Битовъ — секретарь.

Г-нъ Никола Христовъ е роденъ въ гр. Ресенъ, а г. Н. Андреевъ въ с. Бесвина, Преспанско. Г-нъ Дим. Н. Битовъ, синъ на г. Н. Битовъ — въ с. Габрешъ, Костурско.

Г-НЪ И Г-ЖА ЛАМБО НАУМЪ НАКЕВИ

715 GERRARD ST., E. TORONTO, CANADA

Г-нъ Ламбо Наумовъ Накевъ, единъ отъ активнитѣ членове на Македонската политическа организация «Правда» въ гр. Торонто, Канада, е роденъ въ с. Поздивища, Костурско. Той имигриралъ въ Канада презъ 1923 год., на 13 годишна възрасть. Родителитѣ му сж дошли въ Торонто преди него

Г-жа Дина Ламбо Накева е родена въ с. Поздивища. Г-нъ и г-жа Накеви членуватъ въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква въ гр. Торонто. Г-нъ Ламбо Накевъ е заемалъ разни длъжности въ настоятелството на МПО «Правда».

Г-нъ Ламбо Накевъ е синъ на заслужилия на народното ни дѣло илинденецъ, г. Наумъ Накевъ.

ВАСИЛЪ ГЕОРГИЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

513 LOGAN AVE.

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Василъ Георгиевъ, който живѣе въ гр. Торонто, Канада, на горния адресъ, е роденъ въ село Арменско, Леринско. Той е дошелъ за пръвъ пжть въ Америка презъ 1902 година. Следъ това той се връщалъ въ Стария край два пжти — презъ 1906 година и презъ 1910 година. Презъ 1912 година е дошелъ отново въ Канада и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Торонто. Женень е и има четири деца — Лазаръ и Георги, родени въ Леринъ и Кирилъ и Александъръ, родени въ Торонто. Г-жа Митра В. Георгиева е родена въ село Търсйе, Леринско.

Родолюбивото семейство В. Георгиеви членува въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква въ Торонто. Г-нъ Георгиевъ служи като пѣвецъ въ църквата.

НАКО ГРОЗДАНОВЪ

560 JONES AVE.

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Нако Гроздановъ, заслужилъ ратникъ на Македонското освободително движение, е роденъ въ с. Връбникъ, Костурско (Македония подъ албанска власть). Той е дошелъ въ Канада презъ 1907 год. Презъ 1910 год. е посетилъ родното си село и презъ 1914 г. отново се върналъ въ свободолюбива Канада и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кждето има собственъ бизнисъ. Г-нъ Гроздановъ има три деца: два сина — Кръсто и Мито и дъщеря — Веселина. Последната е омжжена за г. Божинъ Папазовъ, който живѣе въ гр. Торонто.

Г-нъ Н. Гроздановъ е участвувалъ въ Илинденското възстание. Той е билъ селски войвода. Подиръ възстанието става нелегаленъ, но поради доносничествата на предатели билъ арестуванъ отъ турцитѣ и изпратенъ въ Солунъ, отъ кждето успѣлъ да избѣга въ България, а отъ тамъ се преселилъ въ Канада.

Г-нъ Гроздановъ е активенъ членъ на родната ни църква въ Торонто и на МПО «Правда» въ сжщия градъ.

ЛАМБО БОЖИНОВЪ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ
226 MUNRO STREET
TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Ламбо Божиновъ е емигриралъ въ Канада презъ 1912 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кѫдето

Ламбо Божиновъ и семейството му

притежава собствена кѫща и самостоятеленъ бизнисъ — месарница (мийтъ маркетъ). Неговиятъ магазинъ се намира на 502 Куинъ стритъ, Истъ. Женен е и има три деца — Евдокия, Славчо и Христо. Г-жа Дафина Л. Божинова е родена въ село Габрешъ, Костурско.

Г-нъ Л. Божиновъ е роденъ въ село Котори, Леринско. Той произхожда отъ родолюбиво българско семейство. Неговиятъ баща е взелъ живо участие въ Илинденското възстание.

Г-нъ Божиновъ е искренъ членъ на родната ни църква въ Торонто, а дъщеря му, г-ца Евдокия Л. Божинова, е била секретарка на женската секция при МПО «Правда». Г-нъ Божиновъ е билъ настоятель на църковното настоятелство и винаги се грижелъ за преуспѣването на църковно-народното ни дѣло въ Торонто. Той желае да види Македония свободна и независима и да се завърне въ родното си село, което е дало с к ж п и жертви въ борба срещу македонскитѣ поробители.

ХРИСТО СТОЯНОВЪ (СТОЙЧЕВЪ)
И СЕМЕЙСТВОТО МУ
388 KING STREET, EAST
TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Христо Стояновъ (Стойчевъ), искренъ членъ на МПО «Правда» и на родната ни църква въ Торонто, е роденъ въ село Арменско, Леринско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1909 година. Женен е и има три деца — Георги, Фания и Данаилъ. Съпругата му, г-жа Невѣна Хр. Стоянова, е родена въ гр. Леринъ.

Г-нъ Хр. Стояновъ живѣе съ семейството си на горния адресъ. Той притежава собственъ бизнисъ — шиваческо ателие.

Г-нъ Хр. Стояновъ е постѫпилъ въ редицитѣ на македонското освободително движение още като юноша. Като дете той е отказалъ да посещава гръцкото училище въ родното му село и следъ откриването на българското, той е продължилъ образованието си. Г-нъ Стояновъ е взелъ живо участие въ борбата срещу гръцкия владика, който се опиталъ да затвори българското училище въ Арменско. Той продължава родолюбивата си дейность въ Торонто като членъ на МПО «Правда», за чието преуспѣване е работилъ съ ентусиазъмъ.

Г-жа Невѣна Хр. Стоянова е д е й н а членка на женската секция при Македонската политическа организация «Правда».

Семейство Христо Стоянови (Стойчеви)

БЛАГОЙ АНГЕЛОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

111 A DOVERCOURT RD.

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ и г-жа Бл. Ангелови и децата имъ — Любчо и Митко

Г-нъ Благой Ангеловъ, членъ на М. П.О. «Правда» и на родната ни църква въ гр. Торонто, е роденъ въ гр. Крива Паланка, а съпругата му, г-жа Добринка Бл. Ангелова — въ градъ Кратово. Тя произхожда отъ видна и родолюбива кратовска фамилия. Г-жа Ангелова има роднински връзки съ семейството на безсмъртния Тодоръ Александровъ и семейства Моневи и Мангърови отъ гр. Кратово. Почти всички роднини на г-жа Ангелова сж били предани работници на народното дѣло и нѣкои отъ тѣхъ сж пострадали отъ турския режимъ въ Македония. Г-жа Ангелова членува въ женската секция при МПО «Правда».

Г-нъ Бл. Ангеловъ притежава собственъ бизнисъ въ Торонто. Той винаги е подкрепвалъ всѣко родолюбиво начинание на организираното македонско общество въ гр. Торонто. Г-нъ и г-жа Ангелови иматъ две деца — Любчо и Митко, родени въ Торонто.

ХРИСТО ТРАЙКОВЪ МАСИНЪ

736 QUEEN ST., EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Христо Трайковъ, съдържатель на собственъ бизнисъ въ Торонто — мийтъ маркетъ и гросерия на горния адресъ, е роденъ въ село Габрешъ, Костурско. Женененъ е и има две деца — Трайко и Анастасъ. Г-жа Тина Хр. Трайкова е родена въ с. Габрешъ. Тя е дъщеря на Василъ Здравковъ.

Бащата на г. Христо Трайковъ (Трайко Ил. Масинъ, сега покойникъ) е взелъ живо участие презъ време на Илинденското възстание съ четата на Л. п. Трайковъ.

Г-нъ Христо Трайковъ е билъ винаги искренъ членъ на МПО «Правда» и на Македоно-българската православна църква въ Торонто. Като членъ на театралната трупа при МПО «Правда», г. Христо Трайковъ е взелъ участие при изнасянето на много отъ театралнитѣ представления, устроени въ Народния домъ. Той изпълнява ролитѣ си съ голѣма вещина.

ТРИФУНЪ ДОМУСЧИЕВЪ

1524 QUEEN STREET, WEST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Трифунъ Домусчиевъ, родомъ отъ село Зеление, Леринско, е дошелъ въ Канада презъ 1926 година. Той се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, Онтарио. Женененъ и има две деца — Стефанъ и Катерина. Г-жа Александра Домусчиева е родена въ с. Зелениче.

Г-нъ Домусчиевъ, който се ползува съ добро име между нашата емиграция въ Торонто и др., е билъ винаги преданъ и актиенъ членъ на Македонската политическа организация «Правда» и на родната ни църква «Св. Кирилъ и Методи» въ гр. Торонто. Той е членъ на театралната трупа при МПО «Правда». Г-нъ Домусчиевъ е поставилъ и изнесълъ съ голѣмъ успѣхъ много комични пиеси.

НИКОЛА И БОРИСЪ ЛЕКСОВСКИ И СЕМЕЙСТВАТА ИМЪ

744 GERRARD STREET

Toronto, Ont., Canada

Братята Никола, Борисъ, Василъ и Димитъръ Лексовски сж родени въ с. Горно Дрѣновени, Костурско. Г-нъ Никола Лексовски е емигриралъ въ Америка презъ 1912 г., а Борисъ — презъ 1922 г. Бр. Никола и Борисъ Лексовски сж се установили на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кждето притежаватъ собствено здание и свой бизнисъ на горния адресъ — гросерия и мийтъ маркетъ. И двамата сж женени. Съпругитѣ имъ (г-жа Кираца Н. Лексовска и г-жа Димитра Б. Лексовска) сж родени въ село Горно Дрѣновени. Г-нъ Никола Лексовски има петь деца, родени въ Торонто.

Василъ Лексовски следва въ Торонто юнивързити, а Димитъръ работи при братята си.

При братя Никола и Борисъ Лексовски живѣятъ родителитѣ имъ, г. Кръсто Лексовски и г-жа Стоя Лексовска.

Искрени и съзнателни родолюбци, братя Лексовски сж били винаги предани на народното ни дѣло. Тѣ сж членове на МПО «Правда» и на родната ни църква въ Торонто. Г-жа Кираца Н. Лексовска и г-жа Димитра Б. Лексовска сж членки на женската секция при МПО «Правда».

АНАСТАСЪ АНЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

3294 YONGE STREET

Toronto, Ont., Canada

Г-нъ Анастасъ Аневъ, притежатель на модерна обущарска работилница на горния адресъ, е роденъ въ гр. Битоля. Той е емигриралъ въ Канада презъ 1929 година. Женень е и има синъ Михаилъ. Г-жа Ивана А. Анева е родена въ Битоля.

Семейството на г. Анастасъ Аневъ приживѣ голѣми изпитания презъ общоевропейската война. Бащата на г. Аневъ (Никола Аневъ) презъ 1916 г. служеше въ сръбската армия, а г. Аневъ е билъ войникъ презъ 1920 г. Кжщата на Аневи бѣ разрушена отъ бомбардирането на Битоля. Една година следъ това починаха: майката на г. А. Аневъ, братъ му и две сестри. Наскоро следъ това голѣмо нещастие останалитѣ членове на семейството се изселиха отъ Битоля.

Г-нъ Анастасъ Аневъ, родолюбивъ нашъ сънародникъ, е членъ на родната ни църква въ Торонто и симпатизаторъ на МПО «Правда .

Отъ 1929 г. насамъ при семейство Аневи живѣе г. Тодоръ Аневъ, чичо на г. Анастасъ Аневъ. Тодоръ Аневъ, пѣвецъ при Македоно-българската православна църква въ Торонто, е дошелъ въ Канада презъ 1907 година.

Г-нъ Анастасъ Аневъ притежава собствена кжща на 362 Old Orchard Grove.

СТАТО КОЗАРОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1089 BATHURST STREET

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Стато Козаровъ е дошелъ въ Канада презъ 1930 год. и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто. Той е родомъ отъ село Руля, Костурско. Жененъ е и има две деца — Евдокия (родена въ Руля) и Борисъ (роденъ въ Торонто). Съпругата му, г-жа Веселина Ст. Козарова, е родена въ с. Руля. Нейниятъ баща (Несторъ Рачковъ) е билъ раненъ въ сражението при село Пжпли, Преспанско, а презъ 1912 и 1913 год. е билъ затворенъ въ прочутата солунска тъмница «Еди-куле».

Г-нъ Козаровъ произхожда отъ родолюбиво семейство. Дѣдо му (Христо Коломановъ) бѣ звѣрски убитъ отъ гърцитѣ въ село Руля презъ 1912 година.

Г-нъ Козаровъ притежава свой ресторантъ на горния адресъ (Даймъндъ Лънчъ). Той винаги е подкрепвалъ църковно-народното ни дѣло.

Г-нъ и г-жа Ст. Козарови и децата имъ

ЛАЗО Н. КЛИЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

378 QUEEN ST., EAST TORONTO, CANADA

На снимката личатъ (отъ лѣво на дѣсно): Георги Д. Гелевъ, пок. Л. Клиевъ, г-жа Митра Л. Клиева, Л. Д. Лазаровъ, г. Д. Лазаровъ; правитъ: Василка Д. Лазарова и г-жа Вана Д. Лазарова

На снимката личи семейството на пок. Л. Н. Клиевъ, родомъ отъ с. Габрешъ, Костурско. Той почина на 20 окт. 1938 год. Дошелъ въ Канада преди 34 години, презъ 1928 г. той се засели въ Торонто, кждето откри собственъ бизнисъ (на горния адресъ) — мийтъ маркетъ. Пок. Лазаръ Клиевъ бѣ искренъ членъ на МПО «Правда» и на родната ни църква. Между нашата родолюбива емиграция въ Торонто той остави неизличими спомени.

Съпругата му, г-жа Митра Л. Клиева, синъ му — Д. Лазаровъ, дъщеритѣ му — Доца и Ляпа и снаха му, г-жа Вана Д. Лазарова, служатъ на народното ни дѣло съ искрена преданость.

ДИНЕ Х. ПЕРОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

97 KING ST., W. TORONTO, CANADA

Г-нъ Дине х. Перовъ родомъ отъ село Баница, Леринско, е дошелъ въ гр. Торонто, Канада, презъ 1907 година. Жененъ е и има три деца — Олга, Александъръ и Викторъ, родени въ Торонто. Съпругата му, г-жа Зоя Д. Перова, е родена въ село Смърдешъ, Костурско.

Г-нъ Дине х. Перовъ е членъ на родната ни църква «Св. св. Кирилъ и Методи» въ гр. Торонто и на Баничкото взаимно-спомагателно дружество.

Г-нъ Дине х. Перовъ притежава собствена кжща на 7 First Avenue и модеренъ ресторантъ на горния адресъ.

DAYLICHT STUDIO

361 Queen Street, East — Toronto, Ont., Canada

Горното фотографическо ателие, основано презъ 1920 г., принадлежи на нашия сънародникъ **г-нъ Филипъ Димитровъ,** родомъ отъ с. Ощима, Костурско. Г-нъ Димитровъ има 20 годишна фотографска практика. Той снима фотографии въ ателието си и кждето бива повиканъ. Намалява и увеличава снимки, прави кабинетни и цвѣтни фотографии — сватбени, банкетни и пр. Копира всѣкакви снимки и портрети, прави цвѣтни снимки съ блажни бои, доставя художествени рамки отъ разни величини и модели.

Г-нъ Филипъ Димитровъ е дошелъ въ Канада презъ 1916 г. Женен̀ъ е и има синъ Илия (Луи). Г-жа Петра Ф. Димитрова е родомъ отъ с. Желево, Костурско.

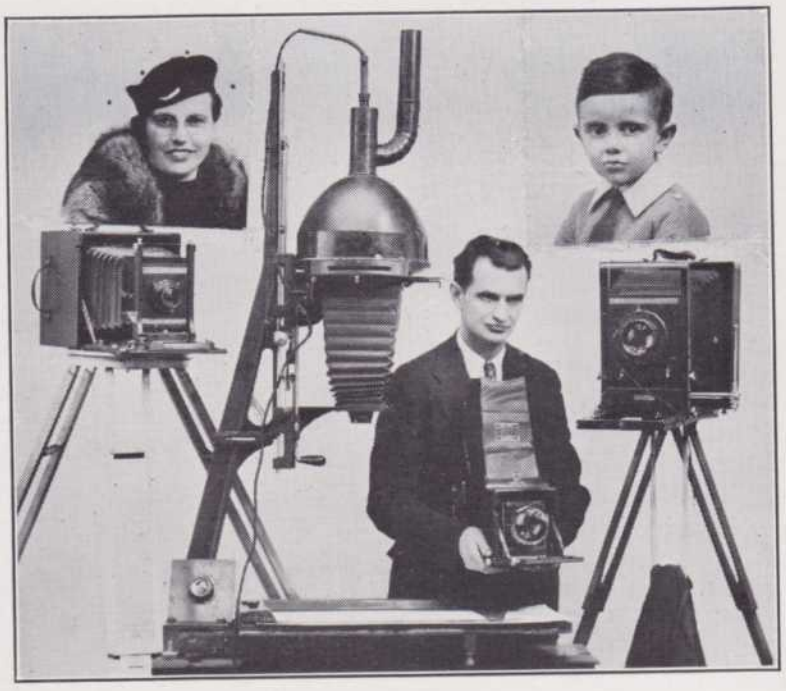

На снимката личи г. Ф. Димитровъ и една часть отъ модернитѣ фотографически апарати, съ които е снабдено ателието му.

ИВАНЪ ПАВЛОВЪ

134 Booth Avenue — Toronto, Ont., Canada

Г-нъ Иванъ Павловъ, членъ на МПО «Правда» въ гр. Торонто, е роденъ въ село Търново, Паланечка околия. Той е дошелъ въ Канада презъ 1912 год. и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто. Г-нъ Павловъ притежава въ Торонто четири кжщи. Женен̀ъ е и има четири дъщери и единъ синъ (Цвѣта, Райна, Магдалина, Кирилъ и Марийка) — всички сж родени въ Торонто. Г-жа Стоя Ив. Павлова е родена въ село Търсйе, Леринско.

Г-нъ Ив. Павловъ произожда отъ родолюбиво семейство. Неговиятъ братъ (Давитко) е взелъ живо участие въ революционнитѣ борби презъ турския режимъ. Той е билъ четникъ и селски ржководитель.

Г-нъ Ив. Павловъ е билъ винаги преданъ на народното дѣло. Той бѣ делегатъ на 12-ия ред. конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Дитроитъ презъ 1933 год. Г-нъ и г-жа Павлови членуватъ въ македоно-българската православна църква въ гр. Торонто. Децата имъ сж членове на младежката секция при МПо «Правда».

БОЖИНЪ ПАПАЗОВЪ

46 ROWNTREE STREET

Toronto, Ont., Canada

Г-нъ Божинъ Папазовъ е роденъ въ село Желево, Костурско. Той е емигриралъ въ Канада презъ 1928 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кждето притежава (въ съдружие съ баща му) свой бизнисъ, известенъ подъ името:

Dufferin Lunch

1204 KING STREET, WEST

Женень е и има дъщеря — Елена. Г-жа Веса Б. Папазова е родена въ село Връбникъ, Костурско (Македония подъ албанска власть). Тя е дъщеря на г. Нако Гроздановъ.

Г-нъ и г-жа Папазови членуватъ въ Македонската политическа организация «Правда». Г-жа Папазова е членка на театралната трупа при организацията ни въ Торонто. Тя е участвувала въ много отъ театралнитѣ представления, устроени въ Народния домъ въ Торонто.

НИКОЛА СТЕФОВЪ, СТЕФО НИКОЛОВЪ, АТАНАСЪ ГАЕВЪ И СЕМЕЙСТВАТА ИМЪ

27 St. Paul Street Toronto, Ont., Canada

ПЕТЪРЪ СТ. НИКОЛОВЪ, роденъ презъ м. юлий 1938 год.

Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): г-жа Султана А. Гаева, г. Н. Стефовъ, г-жа Митра Н. Стефова, г. Ст. Николовъ; правитѣ: г. Ат. Гаевъ, г-ца Виктория Н. Стефова, г. Георги Н. Стефовъ и г-жа В. Ст. Николова

Г-нъ Никола Стефовъ Стойковъ, преданъ членъ на МПО «Правда», е роденъ въ с. Долно Котори, Леринско. Въ Канада е дошелъ презъ 1912 г. и отъ тогава насамъ живѣе въ Торонто, кждето притежава (на горния адресъ) собствена кжща. По занятие е предприемачъ, женень е и има 5 деца — Костадинъ, Стефо, Султана, Георги и Виктория. Първитѣ 3 сж родени въ Македония, а останалитѣ — въ Торонто. Стефо, Султана и Георги иматъ гимназинално образование. Г-жа Митра Н. Стефова е родена въ село Долни Каленикъ, Леринско. Г-нъ Стефо Николовъ, синъ на г. Н. Стефовъ, е агентъ на осигурителна компания. Той е женень за англичанка (г-ца Вайолетъ Бристоу). Г-нъ Атанасъ Гаевъ, зетъ на г. Н. Стефовъ, живѣе въ гр. Белвилъ, Онт., заедно съ съпругата му, г-жа Султана Гаева.

Г-нъ Н. Стефовъ и останалитѣ членове на семейството му служатъ на народното дѣло съ искрена преданость.

МЕТОДИ ПЕТРОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1997 YONGE STREET

Toronto, Ont., Canada

Г-нъ Методи Петровъ е роденъ въ село Мало Търско, Кичевско. Следъ Илинденското възстание той се преселилъ въ гр. Битоля, а презъ 1911 г. е емигриралъ въ Канада. Г-нъ Петровъ се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кждето притежава (на горния адресъ) обущарска работилница. Жененъ е и има две дъщери — Вѣрка и Зорка, родени въ гр. Торонто. Съпругата му, г-жа Милка М. Петрова, е родена въ гр. Битоля. Нейнитѣ родители и сестра й живѣятъ въ Битоля.

Г-нъ Методи Петровъ, искренъ нашъ сънародникъ, е редовенъ членъ на Македонската политическа организация «Правда» и на Македоно-българската православна църква въ Торонто. Той се отличавалъ винаги съ родолюбивата си щедрость. Г-жа Петрова членува въ женската секция при МПО «Правда». Семейство М. Петрови се ползува съ добро име между нашата родолюбива колония въ гр. Торонто.

DOMINION SHOE FINDINGS CO.

147 CHURCH STREET

Toronto, Ont., Canada

Собственикъ и управитель на горната търговска фирма, основана преди 22 години, е нашиятъ сънародникъ **г-нъ Леонидъ Пандовъ,** родомъ отъ село Бъмбоки, Костурско. Г-нъ Пандовъ продава (на едро) всѣкакви артикули за обущарската индустрия: кожи, гйонове и др., а сжщо така и принадлежности за поправяне и чистене на шапки. Той доставя машини и инвентаръ за обущарски работилници.

Г-нъ Леонидъ Пандовъ е членъ на Македон. политическа организация «Правда» въ гр. Торонто. Той е известенъ като добъръ търговецъ не само между нашата емиграция, но и между множество канадийци въ Торонто и много градове въ Онтарио. Съпругата му, г-жа Мери Л. Пандова, е родена въ гр. Шефилдъ, Англия.

Заедно съ г. Пандовъ работи и неговия чичо — Янко Сидовъ. Последниятъ е взелъ дейно участие въ македонското освободително движение и въ Илинденското възстание. Г-нъ Сидовъ има дъщеря — Зойка. Тя е омжжена и живѣе въ Торонто.

Майката на г. Пандовъ живѣе въ Гюмурджина, Тракия, заедно съ зетя й и четири невръстни внуци.

НИКОЛА ХРИСТОВЪ
TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Никола Христовъ (Пластиновъ), родомъ отъ градъ Ресенъ, е емигриралъ въ Канада презъ 1930 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, Онт., Канада. Отъ 1923 до 1930 година е живѣлъ въ гр. Варна, кѫдето еималъ своя овощарница.

Г-нъ Христовъ е взелъ активно участие въ македонското освободително движение. Той е билъ членъ въ младежката организация «Бр. Миладинови» въ гр. Варна, България и на македонското благотвор. братство «Т. Александровъ» въ сѫщия градъ. Билъ е членъ и на театралната трупа, която е изнесла много вечеринки. Въ Канада, сѫщо така, той служи на народното дѣло като членъ на МПО «Правда».

Г-нъ Христовъ нѣколко години е билъ председатель на младежката секция. Той пѣе съ чувство и разбиране нашитѣ народни пѣсни. Г-нъ Христовъ е и много добъръ декламаторъ. Неговото желание е да види Македония свободна и независима.

Г-нъ Никола Христовъ

ПАНДО ДИМАНОВЪ
И СЕМЕЙСТВОТО МУ

1562 QUEEN STREET, WEST

TORONTO, ONT., CANADA

Семейство Пандо Диманови

Г-нъ Пандо Димановъ, родомъ отъ село Прекопана, Леринско, е дошелъ въ Канада презъ 1914 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Торонто, Онт. Той притежава ресторантъ на една отъ главнитѣ улици въ Торонто.Женень и има три деца — Надежда, Владимиръ и Кръсто, родени въ Торонто. Г-жа Евгения П. Диманова е родена въ с. Прекопана. Тя е дъщеря на Никола Симо Чунгаровъ.

Г-нъ и г-жа Пандо Диманови произхождатъ отъ родолюбиви семейства. Бащата на г. Димановъ, който живѣе въ гр. Пловдивъ, България, е взелъ дейно участие въ Илинденското възстание.

Семейство Диманови членува въ родната ни църква и симпатизира на македонското дѣло. Децата имъ посещаватъ гимназия. Владимиръ следва курсъ по техника.

ARSEN YANCOFF

398 KING ST., EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Арсенъ Янковъ, родолюбивъ нашъ сънародникъ въ градъ Торонто, Онтарио, е дошелъ въ Канада презъ 1912 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ градъ Торонто, кждето еималъ разни бизнеси. Той е родомъ отъ село Ракита, Кайлярско. Майка му, братъ му и двете му сестри живѣятъ въ Македония.

Г-нъ Янковъ е искренъ членъ на Македонската политическа организация «Правда» въ градъ Торонто. Той е подкрепвалъ винаги народното ни дѣло, за което е жертвувалъ, жертвува и ще жертвува, докато види Македония свободна и независима.

Г-нъ Арсенъ Янковъ

Nicola Dimitroff & Family

719 MARKHAM ST. PHONE: MELROSE 4314

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Никола Димитровъ, дългогодишенъ шивачъ въ гр. Торонто и околността, е роденъ въ село Смърдешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1912 година и наскоро следъ това е успѣлъ да отвори собствено шивашко а т е л и е. Презъ последнитѣ 20 години г. Димитровъ е представитель (пжтующъ агентъ) на известна компания за мжжки костюми.

На снимката личатъ: — г. Н. Димитровъ, майка му и дъщеритѣ му — Еленка и Маргарита

Между нашата емиграция и многобройнитѣ му клиенти г. Димитровъ се ползува съ име на добъръ търговецъ и гражданинъ. Членъ е на МПО «Правда» и на родната ни църква въ гр. Торонто. Има две дъщери — Еленка и Маргарита, родени въ Канада. Заедно съ г. Димитровъ живѣе и майка му, г-жа Кираца Д. Караянева, родомъ отъ село Лабаница, Костурско.

Г-нъ Никола Димитровъ произхожда отъ родолюбиво семейство. Неговиятъ б а щ а бѣ у б и т ъ отъ т у р с к и аскеръ въ с. Смърдешъ (при едно отъ голѣмитѣ сражения на четата на Борисъ Сарафовъ).

———o———

BROCKTON LUNCH

1742 DUNDAS STREET, WEST TELEPHONE: ME.9498

TORONTO, ONT., CANADA

Съдържатели на «Броктонъ лънчъ» сж нашитѣ сънародници г. г. Фото В. Люловъ, Пандо Лазаровъ, Филипъ Нолевъ и Кузо Марковъ. И четиримата сж родомъ отъ село Желево, Костурско. Ресторантътъ, който се намира на една отъ главнитѣ улици въ градъ Торонто, бѣ открить презъ 1923 година.

Г-нъ Фото Люловъ е емигриралъ въ Канада презъ 1907 година. Презъ 1912 година той е посетилъ родното си село и презъ 1915 год. се завърналъ въ Торонто. Женень е и има три деца — Петъръ, Георги и Мария, родени въ Торонто. Съпругата му, г-жа Танаска Ф. Люлова, е родена въ с. Желево. Г-нъ Фото Люловъ е внукъ (отъ братъ) на македонския революционеръ Йото Христовъ, единъ отъ близкитѣ другари и сподвижници на легендарния костурски войвода Пандо Кляшевъ. Йото Христовъ понастоящемъ живѣе въ с. Коняри, Бѣло Слатинско, България.

Г-нъ Пандо Лазаровъ е дошелъ въ Канада презъ 1909 год. и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто. Презъ 1912 г. е заминалъ за Стария край, за да участвува въ първата Балканска война като доброволецъ. Той се движилъ съ костурскитѣ войводи: Пандо Сидовъ, Трайко Тодоровъ и др. Презъ 1914 г. се завърналъ въ Торонто, кждето живѣе и понастоящемъ съ съпругата му, г-жа Петра П. Лазарова. Тя е родена въ с. Желево.

Г-нъ Филипъ Нолевъ е дошелъ въ Торонто презъ 1905 год. Следъ 1909 г. се връщалъ нѣколко пжти въ родното си село. Презъ 1914 г. се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр, Торонто. Женень е и има две деца: дъщеря — Петра, женена и синъ — Христо, родени въ с. Желево. Съпругата му, г-жа Кираца Ф. Нолева, е родена въ сжщото село.

Йото Христовъ Люловъ

Г-нъ Ф. Нолевъ е братовчедъ на Василъ х. Павловъ, който загина геройски за свободата на Македония въ голѣмото сражение на Кляшевата чета при с. Горно Дрѣновени, Костурско.

Г-нъ Кузо Марковъ, братовчедъ на Йото Хр. Люловъ, е емигриралъ въ Канада презъ 1907 г. Презъ 1911 г. е посетилъ родното си село и презъ 1913 г. се установява на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто. Женень е и има две деца — Олга и Пандо, родени въ Торонто.

Съдържателитѣ на «Броктонъ лънчъ» членуватъ въ МПО «Правда» и въ родната ни църква въ Торонто. Тѣ силно вѣрватъ, че за нашата поробена родина ще настжпятъ честити дни и че въ близко бждеще ще се поздравимъ съ Свободна и Независима Македония.

† Кирилъ Нолевъ

Покойниятъ Кирилъ Нолевъ, братъ на г. Филипъ Нолевъ, бѣ емигриралъ въ Канада презъ 1910 г. Презъ 1912 г. той замина като доброволецъ въ Македония, кждето действуваше заедно съ отрядитѣ на Пандо Сидовъ и Трайко Желевски. Презъ 1918 г. той бѣ арестуванъ отъ известния кърволокъ и българомразецъ Стефанъ капитанъ. Вследствие на нанесения му побой, Кирилъ Нолевъ почина две седмици подиръ арестуването му. Семейството на тоя искренъ и достоенъ родолюбецъ живѣе въ гр. Торонто.

KINGSWAY RESTAURANT
1208 King St., West
TORONTO, ONT., CANADA

Вжтрешенъ изгледъ на Кингсуей ресторантъ

Съдържатель на горния ресторантъ е нашиятъ съотечественикъ **г. Александъръ Филковъ,** отъ с. Смърдешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1930 г. Съ сегашния му бизнисъ се занимава отъ 1937 г. насамъ. Той притежава модеренъ ресторантъ на една отъ главнитѣ улици въ Торонто. Кингсуей ресторантъ се посещава отъ английска клиентела.

Г-нъ Филковъ е женененъ и има две деца — Соня и Зорка, родени въ Торонто. Г-жа Стойна А. Филкова е родена въ с. Желево, Костурско. При семейство А. Филкови живѣятъ: майката на г. Филковъ (Аспасия) и сестра му (Костадина). Бащата на г. А. Филковъ (Ламбро Караджовъ) живѣе въ гр. Пловдивъ, България. Г-нъ Филковъ има силно желание да го доведе въ Торонто.

Г-нъ Филковъ е добъръ симпатизаторъ на македонското дѣло.

Г-НЪ НИКОЛА ЯНЕВЪ МИЛОШОВЪ
3 MIDLAND PLACE

Г-НЪ НИКОЛА ЯНЕВЪ МИЛОШОВЪ е имигриралъ въ Канада презъ 1907 г. Презъ 1912 г. той се върналъ въ Стария край и е участвувалъ като доброволецъ въ Балканската война. Презъ 1915 г. се завърналъ въ Канада и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ Торонто. Женененъ е и има 4 деца — Веселина (омжжена), Александра, Дана и Яна. Веселина е родена въ Търсйе, а останалитѣ — въ Торонто.

Г-нъ Милошовъ членува въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква въ Торонто.

Г-нъ Никола Милошовъ и семейството му

STOYAN GELEFF & FAMILY
45 NASMITH AVENUE TORONTO, CANADA

Г-нъ СТ. ГЕЛЕВЪ, родомъ отъ с. Руля, Костурско, е дошелъ въ Канада презъ 1907 г. Презъ 1913 г. той е посетилъ родното си село, но на следната година, поради гръцката тирания, отново се върналъ въ Канада. Презъ 1921 г. въ Торонто пристигна семейството му. Има 4 деца: Телма, Анастасъ, Борисъ и Виктория. Телма членува въ женската секция при МПО «Правда», на която е била секретарка. Г-нъ Гелевъ е членъ на родната ни църква въ Торонто. Притежава ресторантъ и две къщи. Баща му, участникъ въ Илинденското възстание, е билъ учитель.

Първата редица (отъ лѣво на дѣсно): Борисъ, г-нъ Ст. Гелевъ, г-жа Гелева, М. Василевъ, братъ на г-жа Гелева) и Виктория; правитѣ: Телма и Анастасъ Гелеви

Г-НЪ И Г-ЖА СПИРО ВЕЛЯНОВИ

1 MIDLAND PLACE

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Спиро Веляновъ е дошелъ въ Канада презъ 1910 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Торонто, Канада. Той е родомъ отъ село Търнава, Костурско. Г-нъ Спиро Веляновъ е дългогодишенъ работникъ въ «Дженералъ Стилъ Уеръ Къмпани»».

Съпругата му, г-жа Петра Сп. Велянова, е родена въ село Желево, Костурско. Г-нъ Веляновъ има баща и сестра въ Стария край.

Г-нъ Веляновъ е искренъ симпатизаторъ на МПО «Правда». Той членува въ Македоно-българската православна църква въ Торонто и въ Търнавското селско дружество. Г-жа Петра Велянова е членка на женската секция при МПО «Правда».

Michael John Chiculeff & Family

1524 QUEEN ST., WEST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Михаилъ Ив. Чукулевъ, живущъ въ гр. Торонто, Канада, на горния адресъ, е роденъ въ село Зелениче, Леринско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1913 година. Презъ 1923 година е посетилъ родното си село и отъ тамъ отново се завърналъ въ Торонто, кждето притежава обущарска работилница. Женень е и има 4 деца — дени въ Торонто. Г-жа Василка М. Чукулева е родена въ село Зелениче.

Г-нъ и г-жа М. Чукулеви членуватъ въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква «Св. св. Кирилъ и Методи» въ гр. Торонто.

Trayan Nicoloff & Family

196 GRACE STREET

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Траянъ Николовъ, търговецъ въ гр. Торонто отъ 1917 година насамъ, е роденъ въ село Търнава, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1912 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кждето притежава собствена кжща на горния адресъ и свой ресторантъ

Женень е и има три деца — Александра, Василъ и Маргарита, родени въ Торонто. Съпругата му, г-жа Фания Т. Николова, е родена въ гр. Прилепъ. Тя членува въ женската секция при МПО «Правда». Г-жа Фания Николова е дъщеря на Никола Лазаровъ Бояджията.

Г-нъ Траянъ Николовъ произхожда отъ родолюбиво семейство. Баща му е заслужилъ работникъ на ВМРО. Неговата кжща е служела за скривалище на четници и войводи.

Г-нъ Николовъ е симпатизиралъ винаги на народното ни дѣло. Той е билъ делегатъ на 6-ия редовенъ конгресъ на МПО, състоялъ се въ гр. Акронъ, О., презъ 1927 г. Членъ е на родната ни църква въ Торонто, на масонската организация и на Търнавското селско дружество въ гр. Торонто.

Семейство Траянъ Николовъ

ФИЛИПЪ СТ. МЕАНЧЕВЪ

366 GERRARD ST., E. TORONTO, CANADA

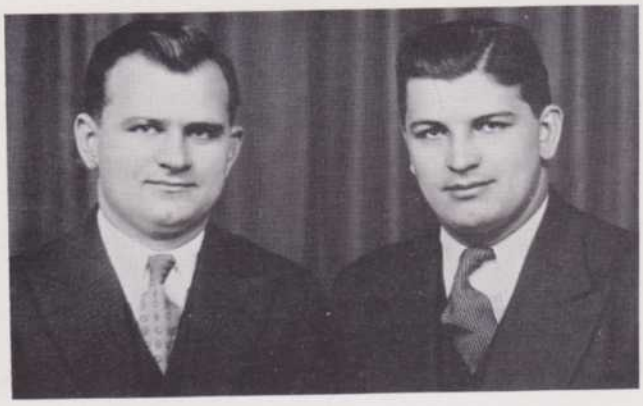

Братя Меанчеви

Г-нъ Филипъ Стойковъ Меанчевъ е родомъ отъ село Горно Дрѣновени, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1929 год. и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Торонто, Онт. По-малкиятъ му братъ (Тами) е студентъ по медицина въ Куинсъ юнивързити — гр. Кингстонъ, Онт.

Г-нъ Ф. Меанчевъ е билъ членъ на Македонската младежка организация въ гр. Варна, България. Понастоящемъ той членува въ Македонската Политическа организация «Правда».

АЛ. МАНГОВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

346 DUNDAS ST., E. TORONTO, CANADA

Г-НЪ АЛЕКСАНДЪРЪ ЛАЗАРОВЪ МАНГОВЪ е роденъ въ с. Смърдешъ, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1923 г. и живѣе въ гр. Торонто, Онт., кждето има собствена бакалница и месарница на горния адресъ. Женен е и има три деца — Тодоръ, Лазаръ и Маргарита, родени въ Торонто. Г-жа Невѣна А. Мангова е родена въ с. Смърдешъ.

Г-нъ Манговъ произхожда отъ родолюбиво семейство. Баща му е взелъ активно участие въ Илинденското възстание. Г-нъ и г-жа Мангови членуватъ въ МПО и родната ни църква. Семейство Мангови взима живо участие въ народното дѣло. Децата имъ се възпитаватъ въ духъ на македонско родолюбие.

JOHN PHILIPS & FAMILY

424½ QUEEN ST., WEST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Иванъ Филковъ е роденъ въ село Буфъ, Леринско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1921 година и отъ тогава насамъ живѣе въ гр. Торонто, Онт., кждето притежава (на горния адресъ) свой ресторантъ. Женен е и има дъщеря — Стоянка, родена въ гр. Торонто. Г-жа Елена Ив. Филкова е родена въ село Буфъ. Тя е дъщеря на Янаки Шапазовъ.

Родолюбивото семейство Иванъ Филкови членува въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква «Св. св. Кирилъ и Методи». Г-нъ Филковъ е членъ и на Буфското взаимноспомагателно дружество въ гр. Дитроитъ, Мич. Г-нъ и г-жа Ив. Филкови силно вѣрватъ въ неминуемото тържество на потъпканата македонска правда.

На снимката личатъ: — г-нъ Иванъ Филковъ, г-жа Елена Ив. Филкова и дъщеря имъ Стоянка

Peter Stavreff Kunguloff

366 GERRARD STREET EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Петъръ Ставревъ

Г-нъ Петъръ Ставревъ Кунгуловъ е родомъ отъ градъ Ресенъ. Той живѣе въ гр. Торонто, Канада, кждето е дошелъ презъ 1930 година. Следъ като е училъ въ сръбското класно училище въ гр. Ресенъ, успѣлъ да се отърве отъ сърбитѣ и чрезъ Ромъния отива въ София, България, кждето е стоялъ отъ 1923 до 1930 година.

Въ София той става бакалинъ и влиза въ Македонското братство «Трайко Китанчевъ» и македонското младежко дружество «П. К. Яворовъ».

Съ дохаждането му въ Торонто той се записва въ МПО «Правда» и е взималъ живо участие въ увеселителната комисия като председатель. Билъ е секретарь за две години и подсекретарь за една година. Билъ е делегатъ на МПО «Правда» на 15-ия редовенъ конгресъ на МПО въ Торонто. Сжщо той взима роли въ вечеринки и е билъ представитель на «Македоонска Трибуна» въ Торонто. Ползува се съ добра репутация срѣдъ родолюбивата македонска емиграция въ гр. Торонто. Неговото мото е: «Борба до край!»

—o—

Gordon Mitchel & Family

32 POWER STREET

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Гроздань Михайловъ, родомъ отъ гр. Крива Паланка, Македония, живѣе съ семейството си на горния адресъ въ гр. Торонто. Той е дошелъ въ Канада презъ 1920 година.

Г-нъ Гроздань Михайловъ се занимава съ нотариална работа. Съпругата му, г-жа Катерина Гр. Михайлова, е родена въ с. Емборе, Кайлярско. Иматъ две деца — Елена и Михаилъ, родени въ Торонто. Заедно съ г. Михайловъ живѣятъ и неговитѣ родители, г-нъ и г-жа Михаилъ Христови.

Г-нъ Грзоданъ Михайловъ и съпругата му членуватъ въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква въ гр. Торонто.

Vasil Yancoff & Family

164 SUMACH STREET

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Василъ Янковъ, нашъ сънародникъ, родомъ отъ с. Търсйе, Лерпнско, живѣе въ гр. Торонто, Канада, кждето има своя бакалница и месарница на горния адресъ. Той е дошелъ въ Канада презъ 1914 г., а семейството му — презъ 1921 г. Съпругата му , г-жа София В. Янкова, е родомъ отъ с. Търсйе. Има четири деца: Ванка, Доминика, Димитъръ и Илинка. Женената му дъщеря Ванка е родена въ Македония, а останалитѣ сж родени въ Торонто. При семейството живѣе и г. Георги Янковъ, братъ на г. Василъ Янковъ.

Г-нъ и г-жа Янкови сж членове на МПО «Правда» и на Македоно-българската православна църква въ гр. Торонто.

GROZDE NAKEFF

376 QUEEN ST., WEST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Грозде Накевъ, нашъ добъръ сънародникъ въ гр. Торонто, Канада, е роденъ въ градъ Крива Паланка. Той е емигриралъ въ Канада презъ 1924 година. Женен̀ъ е и има две деца — Вирджиния и Александъръ, родени въ гр. Торонто. Съпругата му, г-жа Горица Гр. Накева, е родена въ гр. Крива Паланка.

Г-нъ Накевъ притежава собственъ бизнисъ на горния адресъ.

Г-нъ и г-жа Накеви членуватъ въ МПО «Правда» и въ Македоно-българската православна църква въ Торонто.

Simo D. Bundoff & Family

3345 DUNDAS ST., WEST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Симо Ставревъ Бундовъ е роденъ въ село Желево, Костурско. Той е дошелъ въ Канада презъ 1907 година, следъ което е посетилъ Македония нѣколко пѫти. Презъ 1913 година идва отново въ Канада и се установява на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кѫдето притежава (на горния адресъ) собственъ ресторантъ. Женен̀ъ е и има три деца — Олимпия, Георги и Павелъ. Олимпия е родена въ село Желево, а Георги и Павелъ — въ Торонто. Г-жа Елена С. Бундова е родена въ с. Желево.

Семейство Бундови е подкрепвало винаги народното ни дѣло. Г-нъ и Г-жа Бундови скърбятъ, че не могатъ да кореспондиратъ съ своитѣ близки роднини и приятели въ с. Желево, на които гърцитѣ сѫ забранили да говорятъ и пишатъ на матерния имъ езикъ.

Dimitar Christoff & Family

359 RONCEVALLES AV.

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Димитъръ Христовъ, родомъ отъ село Зелениче, Леринско, е дошелъ въ Канада презъ 1913 година и се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, Онт., заедно съ семейството си. Съпругата му, г-жа Роза Д. Христова (славянка), е родена въ Буковина. Имать петь деца: Еленка (омѫжена), Христо, Методи, Елеонора и Олга, родени въ Торонто.

Г-нъ Христовъ притежава свой бизнисъ на горния адресъ — модерно уредена сладкарница.

Г-нъ Димитъръ Христовъ произхожда отъ родолюбиво семейство. Той и семейството му членуватъ въ въ МПО «Правда» и въ родната ни църква въ Торонто.

Elia Stoyanoff & Family

6 KINTYRE AVENUE

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Илия Стояновъ е роденъ въ село Арменско, Леринско. Той е дошелъ въ Канада (гр. Торонто) презъ 1908 година и е открилъ магазинъ за дрехи, а понастоящемъ притежава свой ресторантъ на 125 Куинъ стритъ, Уестъ. Съпругата му, г-жа Митра Ил. Стоянова, е родена въ село Търсйе, Леринско. Дъщеря му, Илинка (родена въ Торонто), е омѫжена. Нейниятъ съпругъ, г. Борисъ Петровъ, е роденъ въ гр. Крива Паланка.

Г-нъ Ил. Стояновъ членува въ МПО «Правда» и въ родната ни църква. Билъ е нѣколко години настоятель (касиеръ). Г-жа Стоянова е членка на женската секция при МПО «Правда».

—o—

ПАСКО АТАНАСОВЪ НИЧОВЪ

12 WHITESIDE PLACE TORONTO, CANADA

Г-нъ Паско Атанасовъ Ничовъ, живущъ въ гр. Торонто, Канада, отъ 1914 гона насамъ, е роденъ въ село Търсйе, Леринско. Женененъ е и има петь деца — Петъръ и Тодоръ (родени въ Македония), Насо, Олга и Борисъ, родени въ Торонто. Канада. Г-жа Софа П. Атанасова е родомъ отъ село Горно Дрѣновени, Костурско.

Г-нъ Паско Атанасовъ произхожда отъ видно и родолюбиво търсянско семейство. Неговиятъ дѣдо (Ничо Ивановъ) е билъ дѣсна ржка на иеромонахъ Герасимъ, неустрашимъ борецъ за църковни правдини. Г-нъ Атанасовъ още като юноша е участвувалъ въ македонското освободително движение, по времето когато въ Леринско действуваше легендарниятъ Марко войвода. Г-нъ Атанасовъ е служилъ като куриеръ на Организацията. Презъ първата окупация на родното му село (отъ гърцитѣ) той бѣ изпратенъ на заточение въ островъ Итаки. Следъ освобождението му той билъ повиканъ за войникъ въ гръцката армия, обаче е сполучилъ да избѣга въ Сърбия и отъ тамъ е дошелъ въ Канада.

Г-нъ Паско Атанасовъ се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, Канада, кждето има собствена кжща. Той е подкрепвалъ всѣко родолюбиво начинание, членъ е на българската православна църква въ Торонто, на М. П. О. «Правда» и на Търсянското селско дружество. Съпругата му членува въ женската секция при МПО «Правда».

Семейство Паско Атанасови

СТАВРО ГРОЗДАНОВЪ

509 ST. JOHN'S ROAD TORONTO, CANADA

Г-НЪ СТАВРО ГРОЗДАНОВЪ, старъ македонски ратникъ, родомъ отъ с. Врѣбникъ, Костурско, е дошелъ въ Канада презъ 1909 г. Понастоящемъ живѣе въ Торонто, кждето има свой бизнисъ — продажба на месо (на едро). Г-жа Донка Гроздановa е родена въ гр. Плѣвенъ, България.

На 17 годишна възрасть г. Гроздановъ е постжпилъ въ четата на Пандо Кляшевъ и е взелъ активно участие въ всички нейни сражения презъ Илинденското възстание (въ Костурско и Преспанско). Той е изпълнилъ разни задачи. Нему се паднало да накаже шпионина Голичъ отъ с. Ощима. Г-нъ Гроздановъ се явилъ предъ него преоблѣченъ въ женски дрехи, дадени му отъ г-жа Георгиовица Райкова отъ с. Търнава. Голичъ билъ убитъ съ щикъ. Г-нъ Гроздановъ е участвувалъ и въ прочутото сражение въ село Въмбелъ. Тамъ той е билъ раненъ. Лѣкувалъ се самъ изъ селата и въ Битоля при Д-ръ Робевъ. Следъ оздравяването му, постжпилъ отново въ четата. Презъ 1907 г. билъ заобиколенъ отъ 600 д. турски аскеръ въ с. Смърдешъ. Едничкиятъ му другарь се предалъ следъ 6 часово сражение. Г-нъ Гроздановъ продължилъ сраженето съ още 6 часа и следъ като останалъ безъ патрони, билъ заловенъ отъ турцитѣ, осжденъ на смъртъ и изпратенъ въ битолския затворъ. По времето на хурнета билъ амнистиранъ. До идването му въ Канада е работилъ легално съ Чакаларова и като войвода на албанска чета. Г-нъ Гроздановъ продължава родолюбивата си дейность като членъ на МПО «Правда». Той възнамѣрява да публикува споменитѣ си.

ПЕТЪРЪ НИКОЛОВЪ КРОНДЕВЪ И СЕМЕЙСТВОТО МУ

147 SUMACH STREET

Toronto, Ont., Canada

Г-нъ Петъръ Николовъ Крондевъ, единъ отъ родолюбивитѣ наши сънародници въ гр. Торонто, е дошелъ въ Канада презъ 1914 г. Той е роденъ въ с. Загоричани, Костурско. Преди да емигрира въ Америка, е билъ въ Цариградъ. Тамъ е стоялъ 4 години. Той е живѣлъ 3 години въ гр. Варна, България, сжщо така и въ Южна Америка (3 години). Женень е и има три деца: Спиро, Малина и Евангелина. Спиро и Малина сж родени въ Загоричани, а Евангелина — въ Торонто. Малина е омжжена. Тя живѣе въ Торонто. Г-нъ Спиро Петровъ е женень и има дъщеря — Люба, родена въ Торонто. Съпругата му, г-жа Елена Сп. Петрова, е родена въ с. Арменско, Леринско. Г-ца Евангелина Николова е студентка по стенография. Тя следва и търговски курсъ.

Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): — Люба Сп. Петрова, г-жа Катерина П. Николова, г-жа Елена Сп. Петрова, г. Петъръ Николовъ и Вѣрка; правитѣ: г. Спиро Петровъ и Евелинъ П. Николовъ

Г-нъ Петъръ Николовъ работи заедно съ сина си. Тѣ притежаватъ обущарница, агенция за тютюни, цигари и отдѣление за чистене на шапки и обуща. Тѣхниятъ бизнисъ се намира на една отъ главнитѣ улици въ Торонто — 9 St. Clair St. Ease.

Съпругата на г-нъ Петъръ Николовъ, г-жа Катерина П. Николова, е родена въ с. Загоричани. Цѣлото семейство е родоолюбиво и активно въ редоветѣ на МПО «Правда» и на родната ни църква и въ женската секция при организацията. Г-нъ Николовъ бѣ делегатъ на 14-ия редовенъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации. Той е билъ избиранъ въ разни комисии и съвѣстно е изпълнявалъ своитѣ длъжности. Показалъ е голѣма дейность при събиране на помощи за изплащане на народния домъ въ Торонто.

Г-нъ Спиро Петровъ е сжщо така активенъ въ МПО и църковната община. Билъ е настоятель въ организацията и е взималъ участие като артистъ въ множество представления, давани въ народния домъ. Г-жа Елена Сп. Петрова е членка на женската секция, на която е била и секретарка.

Интересна и родолюбива е била дейностьта на г. Петъръ Николовъ и съпругата му въ Стария край. Г-нъ Николовъ е изпълнявалъ куриерска служба, а преди прочутото клане въ с. Загоричани е билъ е билъ селски милиционеръ. Г-жа Катерина Николова още като мома е дала клетва за вѣрность къмъ Дѣлото. Тя е пренасяла писма и оржжие, шиела дрехи за четницитѣ и пр. Заедно съ десетина другарки и подъ ржководството на известната родолюбка Маслина Грънчарова, г-жа Николова е взела участие въ везането на бойното македонско знаме, което презъ Илинденското възстание бѣ развѣто на върха Върбица. Семейството се ползува съ добро име между нашата колония въ Торонто.

КРЪСТО СТОЯНОВЪ

И СЕМЕЙСТВОТО МУ

266 COXWELL AVENUE

TORONTO, ONT., CANADA

Г-НЪ КРЪСТО СТОЯНОВЪ, който е имигриралъ въ Канада презъ 1905 г., е роденъ въ с. Желево, Костурско. Той се върналъ два пжти въ родното си село и презъ 1913 г. се установилъ на постоянно мѣстожителство въ гр. Торонто, кждето притежава собствена кжща и четири здания, които дава подъ наемъ. Жененъ е и има 4 деца — Пандо, Мара (родени въ Желево) и Кирилъ и Яна (родени

въ Торонто). Г-жа Стефанка Кр. Стоянова е родена въ Желево. Пандо Кр. Стояновъ е жененъ и има 2 деца — Димитъръ и Георги, родени въ Торонто. Съпругата му, г-жа Дафина П. Стоянова, е родена въ Желево. Г-жа Мара Кр. Стоянова е родена въ Желево. Нейнятъ съпругъ (Васо Христовъ) е отъ сжщото село. Тѣ иматъ три деца.

Братътъ на г. Кр. Стояновъ (Лазо Стояновъ) бѣ доброволецъ въ Балканската воойна, а баща му (Стоянъ Николовъ) бѣ ученикъ на народния будитель иеромонахъ Герасимъ, родомъ отъ с. Търсйе, Леринско, при когото е училъ българско четмо и писмо. Ст. Николовъ е първиятъ желевченинъ, който се научилъ да чете и пише по български. Първото българско училище въ Желево е било открито въ неговата кжща. Семейството на тоя родолюбивъ българинъ е положило голѣми усилия за националното и културно-просвѣтното издигане на с. Желево.

Г-нъ Кр. Стояновъ взима живо участие въ народното ни дѣло като членъ на МПО «Правда» и на църковната ни община въ гр. Торонто.

QUEEN'S TEA ROOM

2223 Queen Street, East

TORONTO, ONT., CANADA

Съдружници въ горния бизнисъ сж нашитѣ съотечественици **г. г. Вангелъ Жугловъ** и **Иванъ Сотировъ Дигаловъ.** И двамата сж родени въ село Въмбелъ, Костурско. «К у и н с ъ ти румъ» е единъ отъ най-модернитѣ и стабилизирани македонски ресторанти въ гр. Торонто.

Г-нъ В. Жугловъ е дошелъ въ Торонто презъ 1927 година. Съпругата му, г-жа Елена В. Жуглова, е дъщеря на г. Димитъръ Христовъ, отъ село Зелениче, Леринско. Г-нъ Жугловъ притежава собствена кжща. Съпругата му членува въ женската секция при МПО «Правда».

Г-нъ Ив. Дигаловъ е дошелъ въ Канада презъ 1927 година. Т о й е внукъ на известния костурски войвода Илия Дигаловъ, загиналъ за свободата на Македония презъ 1922 година въ околноститѣ на село Глжмбочани, Срѣдна Преспа. (Вижъ стр., стр. 180 и 181).

Г-нъ Иванъ С. Дигаловъ е членъ на Македонската политическа организация «Правда» въ гр. Торонто и на тамошната ни родна църква.

ТОДОРЪ П. АНАСТАСОВЪ

12 WHITESIDE PLACE

Toronto, Ont., Canada

Г-нъ Тодоръ П. Анастасовъ, единъ отъ младитѣ македонски родолюбци въ гр. Торонто, е роденъ въ село Търсие, Леринско. Той произхожда отъ родолюбиво и заслужило на народното дѣло семейство. Активенъ членъ на младежката секция при Македонската политическа организация «Правда» въ гр. Торонто и винаги пожертвователенъ, той обещава да заеме видно мѣсто между бждещитѣ ржководители на македонската емиграция въ Торонто. Неговитѣ родители се гордѣятъ съ родолюбието му и го сочатъ за примѣръ на нашитѣ младежи въ Торонто.

Тодоръ П. Анастасовъ

МЕТОДИ Н. ПЕТКОВЪ

762 YOUNG STREET

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Методи Петковъ

Г-нъ Методи Петковъ, родолюбивъ нашъ младежь въ гр. Торонто, Канада, е роденъ въ село Цапари, Битолско. Той е дошелъ въ Торонто презъ 1930 година. Родителитѣ му живѣятъ въ Македония.

Г-нъ М. Петковъ има собственъ бизнисъ — бръснарница и агенция за тютюнъ. Той е редовенъ членъ на Македонската политическа организация «Правда» и на младежката секция. Г-нъ Петковъ се ползува съ добро име между нашата родолюбива колония въ гр. Торонто.

ДЕЛЬО МИТРЕВЪ

119 DAVIDS STREET

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ и г-жа Дельо и Христина Митреви сж родомъ отъ село Търсйе, Леринско. Тѣ живѣятъ въ гр. Торонто, Онт., Канада, на горния адресъ. Иматъ петъ деца, родени въ Торонто — Фания, Ксантипи, Пандо, Цвѣта и Елена.

Семейство Митреви членува въ Македоно-българската православна църква въ гр. Торонто. Г-нъ и г-жа Митреви винаги сж симпатизирали на македонското освободително движение.

На снимката личи семейство Митреви.

Spiro Tomeff & Family

376 QUEEN STREET, EAST

TORONTO, ONT., CANADA

Г-нъ Спиро Томевъ, родомъ отъ с. Желево, Костурско, е дошелъ въ Канада презъ 1909 год., а синъ му, Фото Сп. Томевъ, — презъ 1915 год. Презъ 1915 г. последниятъ завърши съ успѣхъ **Онтерио калиджъ авъ артъ** и получи златенъ медалъ, награда която се дава на най-отличилитѣ се ученици. Освенъ това е получилъ и три други награди по живописъ. Той притежава собствено фотографско ателие на горния адресъ —

Queen Portrait Studio.

Г-жа Мария Сп. Томева, майка на г. Фото Томевъ, е дошла въ Канада презъ 1923 г. Презъ 1931 год. г. Фото Томевъ се ожени. Съпругата му, г-жа Димка Ф. Томева, е родена въ с. Емборе, Кайлярско

Родолюбивото семействоо на г. Сп. Томевъ членува въ МПО «Правда» и родната ни църква. Г-нъ Ф. Томевъ е билъ председатель и секретарь на църк. ни община, а г-жа Ф. Томева е била председателка на женската секция при Македон. политическа организация «Правда».

ФИЛИПЪ ВАНГЕЛОВЪ, КОСТА БРАНОВЪ И МИТРЕ ШАПАРДАНОВЪ

съдържатели на

POST OFFICE RESTAURANT

65 Pitt Street West

WINDSOR, ONT., CANADA

Г-нъ Филипъ Вангеловъ е дошелъ въ Америка презъ 1922 г. Той е роденъ въ село Буфъ, Леринско. Презъ 1938 година въ Уиндзоръ пристигна и семейството му — съпруга и две момчета. Г-нъ Ф. Вангеловъ е искренъ членъ на МПО «Владо Черноземски», на която е билъ председатель.

Г-нъ Коста Брановъ, редовенъ членъ и бившъ касиеръ на МПО «Владо Черноземски», е дошелъ въ Америка презъ 1928 година. Той е родомъ отъ село Буфъ, Леринско. Презъ 1938 г. въ Уиндзоръ пристигна и семейството му: съпруга, две момчета, баща и майка.

Г-нъ Митре Шапардановъ, родомъ отъ село Буфъ, Леринско, е емигриралъ въ Канада презъ 1927 година, а презъ 1939 година пристигна и семейството му, състоящe се отъ съпругата му, едно момче и едно момиче.

Г. г. Вангеловъ, Брановъ и Шапардановъ служатъ на народното дѣло съ искрена преданость.

ДИМИТЪРЪ ИВАНОВЪ (ГАЛЕНОВЪ)

622 Janette Ave.

WINDSOR, ONT., CANADA

Г-нъ Димитъръ Ивановъ е дошелъ въ Америка презъ 1912 година. Първитѣ три години (до 1915 год.) той е живѣлъ въ градъ Торонто. Презъ 1915 година се заселилъ въ гр. Уиндзоръ, Канада, кждето се установилъ на постоянно мѣстожителство. Презъ свѣтовната война той служи въ канадийската армия две и половина години. Жененъ е и има 4 деца — едно момиче и три момчета.

Г-нъ Д. Ивановъ е родомъ отъ с. Загоричани. Отъ сжщото село е и съпругата му, г-жа Зойка Д. Иванова, съ която се оженилъ презъ 1927 г. Г-жа Зойка Иванова е председателка на новообразуваната женска секция при МПО «Владо Черноземски». Г-нъ Ивановъ винаги е подкрепвалъ всички родолюбиви начинания на организираната македонска емиграция въ гр. Уиндзоръ.

BALKAN CAFE

196 Goyeau Street

WINDSOR, ONT., CANADA

с ъ д ъ р ж а т е л и :

Димитъръ Търпеновъ
(отъ село Германъ, Мала Преспа)

Яне Пандовъ
(отъ село Търсйе, Леринско)

Когато минавате презъ Уиндзоръ, отбийте се при насъ, за да се видите съ свои сънародници и да се запознаете съ насъ.

Metody F. Sarbinoff & Family

64 KING STREET WEST

HAMILTON, ONT., CANADA

Г-нъ Методи Филиповъ Сърбиновъ живѣе въ градъ Хамилтонъ, Онтарио, Канада, кждето притежава собственъ ресторантъ на една отъ главнитѣ улици. Той е дошелъ въ Канада презъ 1929 година. Жененъ е и има синъ — Лазаръ, роденъ въ Торонто. Съпругата му, г-жа Кръста М. Сърбинова, е родена въ село Габрешъ, Костурско.

Г-нъ Методи Ф. Сърбиновъ е роденъ въ село Буфъ, Леринско. Той членува въ МПО «Правда» и винаги е помагалъ на народното ни дѣло.

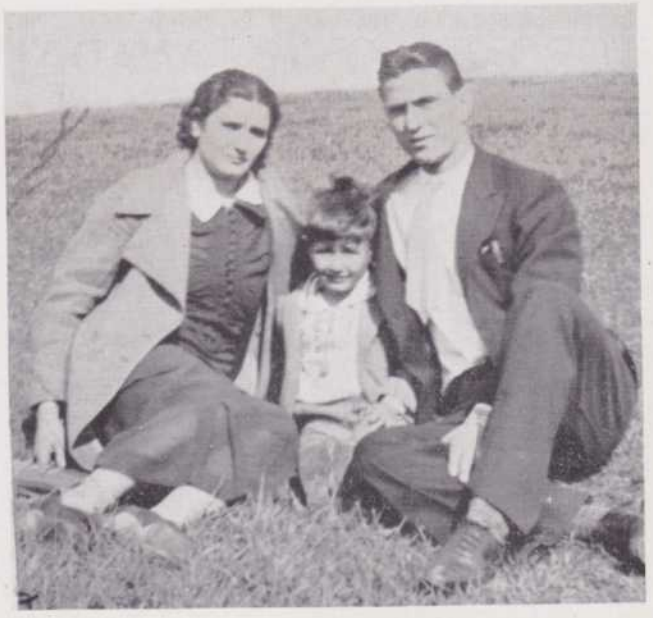

Г-нъ и г-жа М. Сърбинови и синъ имъ Лазаръ

СЕЛО ЗАГОРИЧАНИ, КОСТУРСКО

Щастливиятъ случай, който ми се отдаде презъ 1937 година да посетя родното си село — Загоричани (Костурско), подиръ 28 годишно отсѫтствие, предизвика въ душата ми мили спомени и ме накара да напиша следващитѣ редове:

Село Загоричани е разположено въ южнитѣ поли на планината Върбица, разклонение на Вичъ. На западъ отъ селото се простира равно поле, което е изложено цѣлъ день на слънце. Климатътъ е сухъ, умеренъ и крайно здравословенъ, а водата е студена, лека за пиене и изобилна.

Преди Илинденското възстание селото наброяваше надъ 600 красиви кѫщи. Масивната и красива българска църква е построена презъ 1861 година. Тя се намира въ центъра на селото и не бѣ засегната отъ голѣмия пожаръ, който опустоши селото презъ Илинденското възстание. Село Загоричани е населено съ българи. Отъ предание се знае, че преди 150 години е имало около 5-6 турски кѫщи, обаче, тѣ били принудени да се изселятъ. Село Загоричани било посветено на джамията Султанъ Ахмедъ въ Цариградъ и всѣка година трѣбвало да праща нѣколко оки зехтинъ въ Цариградъ. На беговетѣ било забранено да минаватъ презъ селото качени на конь.

Жителитѣ на с. Загоричани, повечето гурбетчии, сѫ отивали въ Цариградъ, Кайро, Букурещъ, Атина и София. Тѣ бѣха носители на култура и материални богатства.

Село Загоричани бѣ най-важниятъ културенъ центъръ въ североизточната часть на Костурската котловина. Загоричанци взеха живо участие въ борбата за църковна независимость. Въ селското гръцко училище презъ 1869 година почна да се преподава български отъ мѣстния учитель Георги Динковъ. Въпрѣки заплашванията на гръцкия митрополитъ въ Костуръ, той продължи преподаването и наскоро следъ това въ църквата започна да се служи на славянски.

Поради голѣмия си напредъкъ въ всѣко отношение и здравото национално държане на жителитѣ му, селото бѣ ненавиждано отъ турцитѣ, а така сѫщо и гърцитѣ. Костурскиятъ гръцки владика Каравангелисъ, заклетъ врагъ на всичко българско, реши по единъ най-подълъ начинъ да отмъсти на селото за непреклонностьта на населението къмъ него и гърцизма. Последниятъ се съюзи съ турскитѣ власти само и само да отмъсти на буднитѣ загоричанци. Турскиятъ офицеръ Ниязимъ бей, приятель на Каравангелисъ, започна да посещава често селото и да успокоява населението. Той разправяше, че Султанътъ ще ги пази, но тежко и горко на оногова, въ чиято кѫща бѫде намѣрено оружие. По такъвъ начинъ Ниязимъ бей измами населението и подготви почвата за планираното отъ Каравангелисъ нападение срещу село Загоричани.

На 25 мартъ (ст. ст.) 1905 год., когато селото се готвѣше да отпразднува Благовещение, 200 души андарти нападнаха ненадейно населението и изклаха 62 жени и деца и 70 годишни старци. Селото бѣ опожарено и ограбено до игла.

Обаче, въпрѣки всички изпитания това будно и чисто българско село въ Костурско бързо се съвзе и съ достойнство продължаваше борбата въ защита на народната ни кауза. Гробоветѣ на жертвитѣ отъ 25 мартъ 1905 г. напомнятъ на младитѣ поколѣния за нечуваната подлость и свирепость на владиката Каравангелисъ.

Жителитѣ на Загоричани отъ 1912 год. насамъ живѣятъ подъ знака на единъ непрекѫснатъ националенъ терорь, но тѣхниятъ духъ е бодъръ. Загоричанци живѣятъ съ надеждата, че ще дойдатъ по-честити дни за тѣхъ и за поробеното македонско население.

Населението на селото сега чувствително е намалено. Понастоящемъ Загоричани брои около 200 кѫщи. Въ една четвъртъ отъ тѣхъ живѣятъ гърци, пришелци отъ Мала Азия. Тѣхната култура е много по-низка отъ тая на мѣстното българско население.

Въ София, България, се намира най-голѣмата Загоричанска колония. Тя е организирана въ Загоричкото спомагателно д-во «Илинденъ», което брои около 200 души членове. Останалитѣ емигрантии отъ Загоричани живѣятъ въ Пловдивъ, Бургасъ, Варна, Цариградъ, Букурещъ и въ Торонто, Канада. Въ Торонто има Загоричко спомагателно дружество, съ около 50 души членове.

Уиндзоръ, Канада *ИЛИЯ К. БЕЗОВЪ*

Полк. Ат. Янковъ
родомъ отъ с. Загоричани

Загоричкото
Илинденско знаме

Кузо Стефовъ
родомъ отъ с. Загоричани

ТРАЙКО ВЕЛЯНОВЪ

СЪДЪРЖАТЕЛЬ НА

Quality Bakery

174 MITCHELL STREET

PORT COLBORN, ONT., CANADA

Г-нъ Трайко Веляновъ, родомъ отъ село Бѣлица, Кичевско, живѣе въ гр. Портъ Колборнъ, Онт., Канада, кждето притежава собственъ домъ и хлѣбопекарница. Женен е и има две дъщери — Рози и Вивиянъ и едно момче — Спасъ. Съпругата му, г-жа Войдана Тр. Велянова, е родена въ с. Бѣлица.

Г-нъ Веляновъ винаги е подкрепвалъ народното ни дѣло. Той е служилъ въ българската армия отъ 1913 година до края на свѣтовната война.

Хлѣбопекарницата му, която е снабдена съ модерни машини, се помѣщава въ собственото му здание.

ХРИСТО К. АВРАМОВЪ

(родомъ отъ с. Нередъ, Леринско)

P. O. BOX

MAFFRA, VICTORIA, AUSTRALIA

Христо К. Аврамовъ

Г-нъ Христо К. Аврамовъ, искренъ родолюбецъ и преданъ македонски ратникъ, живѣе въ градчето Мафра, Виктория, (Австралия). Той е редовенъ дописникъ на в-къ «Македонска Трибуна». Г-нъ Аврамовъ е единъ отъ инициаторитѣ за създаването на македонски политически организации въ Австралия. На страница 246 сж помѣстени изпратенитѣ ни отъ г. Аврамовъ бележки за живота на нашата родолюбива емиграция въ Австралия и за дейностьта на македонскитѣ политически организации въ тоя далеченъ континентъ.

ПРИЛОЖЕНИЕ

БИСЕРИ НА МЖДРОСТЬТА,
НАРОДНИ ПОСЛОВИЦИ,
КАЛЕНДАРЪ И ДР.

БИСЕРИ НА МЖДРОСТЬТА

Щастливъ и великъ е само оня, който не чувствува нужда да се подчинява, нито пъкъ да заповѣдва съ огледъ да бжде великъ. — ГЬОТЕ.

Най-голѣмата добродѣтель въ свѣта е любовьта къмъ отечеството; тая любовь, естествено, е основана на друга — любовьта къмъ ближния. — ХРИСТО БОТЕВЪ.

Отъ двадесеть вѣка насамъ, всѣки пжть, когато нѣкоя звезда на единение се явявала между хората, разпокжсаната и мрачна земя е отговаряла чрезъ виковетѣ на войната. — Ж. ЖОРЕСЪ.

Скръбьта е най-добрият ни учитель. Човѣкъ може да види по-далече презъ една сълза, отколкото презъ единъ телескопъ. — ЛОРДЪ БАЙРОНЪ.

Търпението е горчиво, обаче плодоветѣ му сж сладки. — РУСО.

Отъ честолюбие се пораждатъ зависти, а тая тъй низка и тъй подла страсть е най-лошъ порокъ и цѣло нещастие за голѣмцитѣ. Завиждайки на доброто име на другитѣ, тѣ смѣтатъ людската слава за петно що ги помрачава и безчести. –J. B. MASSILLON (1666-1745), бележитъ френски духовенъ ораторъ.

Умиращиятъ грѣшникъ намира въ споменитѣ си само разкаяние, което го сломява, а въ всичко около себе си той вижда само спомени, които го наскърбяватъ; като помисли за бждещето вижда само ужаси, които го тревожатъ. — J. B. MASSILLON.

Ние мразимъ нѣкои хора, защото не ги познаваме и нѣма да ги познаемъ, защото ги мразимъ. — К. КОЛТОНЪ (1780-1832), англ. духовникъ.

Обществото приготовлява престжпленията; престжпницитѣ ги извършватъ. — ГРАФЪ АЛФИЕРИ (1749-1803), ит. поетъ.

Винаги, когато човѣкъ извършва престжпление, небето намира свидетель. — L. BULWER (1803-1873), англ. писатель.

Адътъ е скритъ задъ наслажденията, а раятъ — задъ бедствията. — МОХАМЕДЪ.

Два вида знаятъ Бога: хората съ смирено сърдце — все едно дали сж умни или глупави, — и хората, които наистина сж разумни. Само гордитѣ и съ срѣденъ умъ хора не знаятъ Бога. — ПАСКАЛЪ (1623-1662), френски ученъ.

Истинската свобода се състои въ привилегията да се радваме на собственитѣ си права, но не и да унищожаваме правата на другитѣ. — Г. ПИНКАРДЪ (1768-1835), англ. лѣкарь.

За да може свѣтилникътъ да даде спокойна свѣтлина, трѣбва да е поставенъ на запазено отъ вѣтъра мѣсто. Ако ли пъкъ свѣтилникътъ е на вѣтъръ, то свѣтлината му ще трепти и отъ него ще падатъ странни и тъмни сѣнки. Сжщо такива странни и тъмни сѣнки ще падатъ върху душата на човѣка отъ непровѣренитѣ, нищожнитѣ и разнообразни мисли. — БРАМИНСКА МЖДРОСТЬ.

Ако човѣкъ е недоволенъ отъ положението си, той може да го измѣни съ две срѣдства: или да подобри условията на живота си, или да подобри душевното си състояние. Първото не винаги, а второто е винаги въ властьта му. — ЕМЕРСОНЪ.

Ако човѣкъ иска да угоди на Бога съ молитви и обреди, това значи, че той иска да измами Бога. Но Бога не можешъ измами, а ще измамишъ само себе си. — Л. ТОЛСТОЙ.

Нѣма по-лошо отъ това, когато човѣкъ почне да се бои отъ истината, за да не му покаже тя колко той е лошъ. — ПАСКАЛЪ.

Както димътъ изгонва пчелитѣ отъ кошера, тъй и лакомството и пиянството изгонватъ всичкитѣ по-добри духовни сили. — ВАСИЛИЙ ВЕЛИКИ.

Както свѣщьта не може да се запали безъ огънъ, така и човѣкъ не може да живѣе безъ духовна сила. Духътъ живѣе въ всичкитѣ хора, но не всички хора знаятъ това. Радостенъ е животътъ на онзи, който знае това и нещастенъ е онзи, който не знае това. — БРАМИНСКА МЖДРОСТЬ.

Никой не проявява такова уважение и привързаность къмъ добродѣтельта, както оня, който на драго сърдце губи добрата си слава само да може да остане добъръ въ душата си. — СЕНЕКЕ (4 г. Пр. Хр. и 56 г. Сл. Хр.), римски философъ.

Търпението и времето извършватъ повече отколкото силата на чувствата. — ЛА ФОНТЕНЪ (1621-1695), фр. поетъ.

Ако сте доволни, когато намирате грѣшки, вие сте недоволни при намирането на съвършенства. — J. LAVATER (1741-1801), швейц. теологъ.

Ако нѣкой човѣкъ ти се кара, оскърблява те — не му се подавай, не излизай на този пжть, на който иска да те заведе, не върши сжщото, което той върши. — МАРКЪ АВРЕЛИЙ. (121-180), римски императоръ и ученъ.

Чудно! Човѣкътъ се възмущава отъ злото, което иде отвънъ, отъ другитѣ, — отъ туй което той не може да отстрани, а не се бори съ собственото си зло, макаръ това да е винаги въ негова власть. — МАРКЪ АВРЕЛИЙ.

Който задъ гърба ме кори, той се бои отъ мене, а който въ очитѣ ме хвали, презира ме. — КИТАЙСКА ПОСЛОВИЦА.

Цѣлиятъ си животъ прекарахъ между мждреци и не намѣрихъ нищо по-добро отъ мълчанието. — ИЗЪ ТАЛМУДА.

Надзиравай мислитѣ си, надзиравай думитѣ си, пази дѣлата си отъ всичко лошо. Като спазвашъ чистотата на тѣли три пѫти ти ще стѫпишъ на пѫтя начертанъ отъ кадрия. — БУДИЙСКА МѪДРОСТЬ.

Непріятельтъ на Бога никога не е билъ пріятель на човѣка. — ЕДУАРДЪ ЮНГЪ (1683-1765), англ. поетъ.

Бунтътъ срещу тиранитѣ е покорность къмъ Бога. — Б. ФРАНКЛИНЪ.

Никога хората не вършатъ лоши дѣла съ по-голѣмо спокойствие и увѣреность въ правотата си, отколкото когато ги вършатъ поради лъжлива вѣра. — ПАСКАЛЪ.

Лъжливата представа за превъзходството на едни хора надъ други тика човѣка къмъ всички съблазни и поради това, за борба срещу съблазнитѣ, човѣку сѫ нуждни усилия за въздържане отъ постѫпки и мисли, съ които може да се възвишава надъ другитѣ, т. е. усилия за смиреніе. — Л. Н. ТОЛСТОЙ.

Да бѫдешъ добродѣтеленъ значи да бѫдешъ съ добра душа. Хората, които постоянно се гневятъ на нѣкого, които непрестанно се боятъ отъ нѣщо и се предаватъ на страститѣ си, не могатъ да бѫдатъ съ свободна душа. Който не може да бѫде свободенъ съ душата си, той ще гледа и не ще вижда, ще слуша и не ще чува, ще вкусва и не ще различава вкуса. — КОНФУЦИЙ.

Най-доброто питие на свѣта е: когато лошата дума е въ устата на човѣка и той не я изпусне, а я преглътне. — МОХАМЕДЪ.

———o———

ИЗЪ СВЕТОТО ЕВАНГЕЛИЕ И ПОСЛАНИЯТА НА СВЕТИТѢ АПОСТОЛИ.

Лицемѣрецо, извади първо гредата отъ окото си, и тогава ще видишъ какъ да извадишъ сламката отъ окото на брата си. — МАТЕЯ, гл. 7, ст. 5.

Пазете се отъ лъжливитѣ пророци, които дохаждатъ при васъ въ овча кожа, а отвѫтре сѫ вълци грабители. — МАТЕЯ, 7, 15.

Защото всѣкой, който прави зло, мрази свѣтлината и не отива къмъ свѣтлина, за да не бѫдатъ изобличени дѣлата му, понеже сѫ лоши. — ЙОАНЪ, 3, 20.

Пазете се отъ книжницитѣ, които обичатъ да ходятъ премѣнени и обичатъ поздравитѣ по тържищата, предни седалища въ синагогитѣ и първи мѣста по гощавкитѣ. — ЛУКА, 20, 46.

Горко вамъ книжници и фарисеи, лицемѣри, задето се оприличавате на варосани гробници, които отвънъ се виждатъ хубави, а вѫтре сѫ пълни съ мъртвешки кости и всѣка нечистотия. — МАТЕЯ, 23, 27.

Който търпи до край, той ще бѫде спасенъ. — МАТЕЯ, 24, 13.

Слава на Бога въ висинитѣ и на земята миръ, между человѣцитѣ благоволение. — ЛУКА, 2, 14.

Дойдете при мене всички отрудени и обременени и азъ ще ви успокоя. — МАТЕЯ, 11, 28.

Както искате да постѫпватъ съ васъ човѣцитѣ, тъй и вие постѫпвайте съ тѣхъ. — ЛУКА, 6, 31.

Истината ще ви направи свободни. — ЙОАНЪ, 8, 32.

И тъй, възлюбени ми братя, нека всѣки човѣкъ бѫде бързъ на слушане, бавенъ на говорене, б а в е н ъ на гневъ. — ИЗЪ СЪБОРНОТО ПОСЛАНИЕ на Иакова, 1, 19.

Не оставай да те надвие злото, но надвивай злото съ добро. — АП. ПАВЕЛЪ ДО РИМЛЯНИТѢ, 12, 21.

———o———

ИЗЪ ПРИТЧИТѢ НА ЦАРЬ СОЛОМОНА

Нечестивиятъ человѣкъ прилича на вѣтъръ, който вѣе, минава и отъ него нищо не остава, а праведниятъ сѫществува вѣчно. — 10, 23.

Сърдцето на разумния человѣкъ търси знание, а устата на глупеца е пълна съ безсмислици. — 15, 14.

Съ мѫдрость се съгражда кѫща, а съ разумъ се запазва. — 24, 3.

Бѣгай отъ человѣкъ у когото си забелезалъ безсмислени слова; отъ него нищо нѣма да научишъ. — 14, 7.

Не се сношавай съ оногова, който клюкарствува и съ оногова, който издава тайни, нито пъкъ съ оногова, който не буздава езика си. — 27, 2.

Колкото повече стават нечестивцитѣ, толкова повече се шири беззаконието, но праведницитѣ ще доживѣятъ, за да видятъ тѣхното падение. — 29, 16.

Който казва на виновницитѣ «Праведни сте», ще бѫде прокълнатъ отъ народитѣ и племената ще го укоряватъ, а който ги изобличава, ще бѫде обичанъ и благославянъ. — 24, 24-25.

Който обича в е с е л б и, често ще търпи лишения. — 21, 17.

Безумниятъ синъ е скръбь за баща си и огорчение за оная, която го е родила. — 17, 25.

Както псе се повръща да яде бълвоча си, така постѫпва и б е з у м е ц ъ т ъ, когато повтаря своитѣ глупости. — 26, 11.

Онзи, който въпрѣки всичкитѣ изобличения става твърдоглавъ, внезапно ще се съкруши и то безвъзвратно. — 29, 1.

Религията е истинска не защото сѫ я проповѣдвали светитѣ хора, а свѣтитѣ хора сѫ я проповѣдвали защото е истинска. — ЛЕСИНГЪ (1729-1781), герм. писатель.

Оня който получава благодеяние не трѣбва никога да го забрави, оня който го прави не трѣбва никога да го помни. — ПЬЕРЪ ШАРОНЪ (1541-1603), фр. духовникъ.

Учтивъ человѣкъ е оня, който слуша съ интересъ нѣща, за които той знае всичко и когато му сѫ разказвани отъ лице, което не знае нищо за тѣхъ. —DE MORNY.

НАРОДНИ УМОТВОРЕНИЯ

ПОСЛОВИЦИ

Думай право предъ всѣкиго и не бой се отъ никого.

Който пада самъ, не трѣбва другъ да го сваля.

Мѫчно се събира, лесно се разтуря.

Въ стара кѫща новъ адетъ не вади.

Езикътъ кости нѣма, но кости троши.

Додето мотика не копне, грозде не се ражда.

Огънъ съ слама не са гаси.

Много думи посребрени, а по-малко — позлатени.

Рана що се крие, мѫчно се лѣкува.

Богъ да те пази отъ потаенъ жаръ.

Загрижилъ се, понеже комшията му забогатѣлъ.

Навирилъ носъ като янкеседжия.

Видѣлъ малко сиренце, па рекълъ: бачило е.

Разтуря кѫща, за да прави колиба.

Лошъ човѣкъ и хаджия да стане, пакъ си е лошъ.

Върти се като калайджия.

Ако нѣкой си е лудъ, не му ставай другъ.

Добрата стока е по-евтина отъ лошата.

Стори се овца и всѣки ще те гази.

Да те пази Господъ отъ престорени светци.

Добъръ владика самъ за светецъ не се има.

Отъ малка дупка голѣмъ глушецъ излиза.

Който не умѣе да мълчи, не знае и да говори.

Знае Господъ чие масло въ кандилото ти гори.

На свиня бисеръ не нижи.

Всѣка овошка на време си зрѣе.

Клинъ клинъ избива.

Студено му е сърдцето.

Кокошка, която много к р ѣ к а, малко яйца снася.

Не плюй срещу вѣтъръ.

Паренъ каша духа.

Шутъ волъ не боде.

Коприна носи, коприва яде.

Вѣрата и планини мѣсти.

Честьта е по-скѫпа отъ паритѣ.

Отъ мълчание глава не боли.

Правиятъ се смѣе, а кривиятъ се крие.

По-добре е да ти завиждатъ, отколкото да те жалятъ.

Лекъ за пара, ама кой го знае.

Ако хвърлишъ задъ се бе си, ще найдешъ и предъ себе си.

Прекаленъ светецъ и Богу не е милъ.

Тебе думамъ дъще, сѣщай се снахо.

Харчи му се думата като въ Царево село борината.

Чудо се не видѣло — голо бърдо изгорѣло!

Отиде на хаджилъкъ съ единъ дяволъ и се върна съ деветь.

ПОДИГРАВКИ

Брада царска, глава воденичарска.

Ако не му даватъ по-голѣмата, нека му датъ по-малката.

Арна глава, ама е за четири нозе.

Акълътъ му го лъже.

Аго го е ядъ, нека си шмръкне емфие.

Отъ мераци не може да хапне и пийне.

Лудо дете, луда рана носи.

Далече ме мамо ожени, лесно да се похваля.

Лъже като старъ евреинъ.

Лъже като старъ циганинъ.

За работа е дете, а за сомунъ — мѫжъ.

ГАТАНКИ

Денемъ месо яде, а нощемъ звездитѣ брои, що е? — **остенъ.**

Отъ едната страна брѣгъ, отъ другата — пакъ брѣгъ, а въ срѣдата живъ човѣкъ. — **люлка.**

Жена не е, нишка точи, хртка не е, ловъ лови, живо не е, месо яде — **пушка.**

Шарена тояга на брѣгъ лежи. — **змия.**

Пълна църква съ войници. — **тиква.**

Въ срѣдата на морето огънъ гори. — **кандило.**

Чакатъ ме, викатъ ме, кога дойда всички бѣгатъ. — **дъждъ.**

Въ огъня е меко, а въ водата твърдо. — **восъкъ.**

Отгоре дъска, отдолу дъска, а въ срѣдата живо месо. — **желка.**

Бѣла гѫска съ единъ кракъ. — **гѫба.**

Черно е малко, но и царя вдига отъ постелята. — **бълха.**

Ти го биешъ, а то скача. — **топка.**

Четирима братя подъ две корита захлупени. — **орѣхъ.**

Двама братя искатъ да се видятъ, но не могатъ. — **очитѣ.**

Устата му е отъ кость, снагата — отъ дърво, шума яде и димъ изпуща. — **чибукъ.**

НѢКОЛКО ДУМИ ОТЪ УРЕДНИКА

Неподходящето ни заглавие — «Македонски Алманахъ» — бѣ популяризирано между нашата емиграция преди нѣколко години, когато се заговори за издаването на настоящата книга. Подъ думата а л м а н а х ъ болшинството отъ македоно-българскитѣ емигранти въ Америка разбиратъ нѣщо като сборникъ отъ исторически, географски, стопански и др. сведения. Книга съ подобно съдържание и име («Свѣтовенъ Алманахъ») се издава ежегодно отъ голѣмия американски вестникъ «Ню-Йоркъ Уърлдъ Телеграмъ».

Издаването на настоящата книга бѣ съпроводено съ голѣми мжчнотии. Ние трѣбваше да се справимъ съ много прѣчки и търпеливо да преодолѣемъ мжчно поносими неприятности.

Техническитѣ неудобства ни причиниха голѣми главоболия. Настоящата книга бѣ отпечатана въ нашата печатница, която, както е известно, бѣ създадена, преди всичко, за издаването на в-къ «Македонска Трибуна», органъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия. Голѣмата ни преса, която е удобна за печатането на вестника, се оказа неудобна за книга като настоящата. Съ една дума казано, работихме п р и крайно неудобни условия. Въпрѣки това, сторихме всичко, което зависѣше отъ скромнитѣ ни сили и наличнитѣ възможности, за да се справимъ съ множество прѣчки и трудности. Чувствуваме се честити, че нашиятъ «Алманахъ» бѣ отпечатанъ въ печатницата на «Македонска Трибуна», която е притежание на организиранитѣ подъ знамето на М. П. О. родолюбци.

Читательтъ трѣбва да има предвидъ, че съ редактирането на четивото и съ корекциитѣ се занимаваше само пишущиятъ настоящата бележка, а пъкъ съ набора на цѣлия материалъ и свързването на страницитѣ — линотипистътъ г-нъ Стерйо Николовъ. Последниятъ изпълни възложената му задача съ най-голѣма добросъвѣстность, за което сърдечно му благодаримъ.

Липсата на подходяща справочна литература ни затрудни извънредно много. Уредникътъ се ползуваше само отъ малката библиотека на Централния Комитетъ на М. П. О.

Въ нашата скромна по съдържание книга нѣма нищо оригинално и заради това уредникътъ я поднася на читающата публика съ чувство на стеснение и съ ясно съзнание за нейнитѣ дефекти. Обаче, осмѣляваме се да вѣрваме, че нашиятъ «Алманахъ» ще изпълни поне отчасти своето предназначение, а именно — да даде интересно и поучително четиво на македонскитѣ българи въ Америка. Сигурни сме, че последнитѣ ще посрещнатъ нашата книга съ радость и задоволство и че ще останатъ доволни отъ скромното й съдържание — о т ъ краткитѣ описания на нѣкои отъ вълшебнитѣ красоти, съ които нашата възлюблена родина е така щедро надарена отъ природата; отъ снимкитѣ на тѣхнитѣ родни села и градове; отъ краткитѣ биографични бележки за безсмъртнитѣ великани на Македонското освободително движение; отъ по-сжществѣнитѣ прояви на несъкрушимия борчески духъ на македонскитѣ българи, за които се даватъ кратки сведения и т. н.

Надѣваме се, че отдѣлътъ «Македонскитѣ българи въ Америка» ще предизвика интересъ между читателитѣ ни въ Стария край. Въпрѣки, че нашата книга не е предназначена за тѣхъ, все пакъ, тѣ ще научатъ интересни и неизвестни подробности относно живота на родолюбивитѣ македонски българи въ

Америка и Австралия, които сѫ обединени подъ знамето на единъ мощенъ съюзъ — Съюзътъ на македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ щати, Канада и Австралия. Между известни неосведомени срѣди въ България сѫществуватъ превратни понятия относно сѫщностьта на македонскитѣ политически организации. Надѣваме се, че читателитѣ въ Стария край, следъ като прелистатъ настоящата книга, ще иматъ възможность да си съставятъ ясна представа относно родолюбивата дейность, развивана отъ членството на М. П. О., т. е. отъ македонскитѣ българи въ Америка. Чувствуваме се честити, че въ нашата книга сѫ рекордирани нѣкои отъ по-важнитѣ прояви на Македонскитѣ политически организации, чиито членове и членки служатъ на народнитѣ идеали съ трогателна искреность. Нѣкои отъ паметницитѣ на тѣхното родолюбие красятъ страницитѣ на настоящата книга, а това сѫ: народнитѣ ни църкви, нашитѣ Македоно-български домове, печатницата на вестникъ «Македонска Трибуна», българскитѣ училища при Македонскитѣ политически организации, народнитѣ ни хорове, театралнитѣ ни трупи и т. н.

Уредникътъ всесърдечно благодари на всички, които го насърдчиха и на всички, които му съдействуваха при изпълнението на трудната задача, съ която се нагърби — редактирането на настоящата книга.

Петъръ Г. Ацевъ

СЪДЪРЖАНИЕ

	стр.
Предговоръ	1
Посвещение	3
1. ГЕОГРАФСКИ ОЧЕРКЪ НА МАКЕДОНИЯ	5-62
Граници и население	5-6
Рѣки	7-9
Минерални извори	9
Езера	10-12
Планини	13-17
Живописна Македония	18-22
Градове и села	23-62
2. СТОПАНСКИ ПРЕГЛЕДЪ	63-68
Стопански предпоставки за Незав. Македония	63-65
Земледѣлско стопанство	65-67
Скотовъдство	66
Пѫтни съобщения	67-68
Индустрия	68
3. ИСТОРИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ	69-143
Древнитѣ жители на Македония	71
Царь Филипъ II.	71
Александъръ Велики	71-72
Заселването на македонскитѣ славяни	72
Езикътъ на македонскитѣ славяни — старобългарскиятъ езикъ	72-73
Образуване на българската народность	73-74
Св. св. Кирилъ и Методи	74-76
Св. Климентъ Охридски	76-80
Царь Самуилъ	80-82
Бълг. възстания въ Македония презъ 11 вѣкъ	82-83
Македония презъ второто българско царство	83-84
Охридската Патриаршия	84
Епохата на петвѣковното робство	84-85
Отецъ Паисий	85-87
Бълг. народни будители и книжовници отъ Македония	88-89
Видни български културно-просвѣтни дейци отъ Македония (отъ 1879 г. до наши дни)	93-96
Макед. българи и бълг. народна просвѣта	97-101
Борби за църковна независимость	102-105
Чужди свидетелства за националния обликъ на Македония	106-108
Македония следъ Берлинския конгресъ	111-112
Основаване на В. М. Р. О.	112
Основнитѣ принципи на В. М. Р. О.	112-113
Първитѣ стѫпки на В. М. Р. О.	113-114
Винишката афера	114-115
Четнишкиятъ институтъ	115
Хронология на по-важнитѣ революционни прояви въ Македония (отъ основаването на ВМРО до Илинденското възстание)	116-117
Солунскитѣ атентати	118-120
Илинденското възстание	121-130
а) Историческитѣ конгреси въ Солунъ и Смилево	121-122
б) Сждбоноснiятъ моментъ	122
в) Възстанието въ Ресенско и Долна Преспа	123
г) Възстанието въ Демиръ Хисарско	123
д) Възстанието въ Охридско	123
е) Възстанието въ Костурско	124-127
ж) Възстанието въ Леринско	127
з) Крушовската република	128
и) Отзиви на европ. и амер. печатъ и др. за възстанието	129-130
Мюрцегскитѣ реформи	131
Срещата въ Ревалъ	131
Хронология на по-важнитѣ събития отъ Илинденското възстание до хуриета	132
Младотурската революция (хуриета)	132-133
Балканската война	133-135
Сръбско-гръцки жестокости въ Македония	135
Междусъюзническата война	135-136
Македония следъ Ньойската неправда	137
Пв. Михайловъ и борбата на ВМРО	139-140
Сръбско-гръцки жестокости въ Македония	141-142
Процесътъ срещу македонскитѣ студенти	142-143
4. БЕЛЕЖИТИ ДЕЙЦИ (вижъ индекса)	145-187
5. ПѢСНИ ЗА МАКЕДОНИЯ	189-203
6. ПРЕЦЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ И АМЕРИКАНСКИЯ ПЕЧАТЪ ЗА МАКЕДОНСКОТО ОСВОБ. ДВИЖЕНИЕ	204
7. ЕДНА ВАЖНА ДЕКЛАРАЦИЯ НА ВМРО	205
8. МАКЕДОНСКИ ЛЕГАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ ВЪ БЪЛГАРИЯ	206-209
Македонскитѣ благотворителни братства	206
Великиятъ Македонски Съборъ въ България (1932 г.)	207
Македонскиятъ младежки съюзъ	207-208
Македонскиятъ народенъ домъ въ София	208
Илинденски организации	208
Македонскитѣ студентски дружества	208-209
Македонскиятъ наученъ институтъ	209
9. СЪЕДИНЕНИТѢ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ	211-217
Президентъ Рузвелтъ	212
Джорджъ Вашингтонъ	213
Абрахамъ Линкълнъ	214
Забележителни събития отъ американската история (хронология)	215-217
10. МАКЕДОНСКИТѢ БЪЛГАРИ ВЪ АМЕРИКА	219-291
Македонската емиграция въ Америка	221-222

Първитѣ македоно-бълг. организации въ Америка 222
Учредителниятъ конгресъ на Македонскитѣ политически организации въ Америка 222-223
Йорданъ Чкатровъ 224
Асенъ Аврамовъ 224
Отзиви на амер. печатъ за дейностьта на МПО . 225-228
М. П. О. — устройство, задачи и дейность 229-230
Вестникъ «Македонска Трибуна» 231-234
Снимки изъ живота на М. П. Организации 235-281
Македонската емиграция въ Австралия 246
М. П. О. «Татковина» въ гр. Дитроитъ 247-248
Младежката секция при МПО «Татковина» 248
Женската секция при МПО «Татковина» 249
МПО «Симеонъ Евтимовъ въ Рочестеръ, Н. Й. .. 249
МПО «Правда» въ Торонто, Канада 250
МПО «Бистрица» въ Синсинати, Охайо 251
Млад. секция при МПО «Костуръ», Фортъ Усйнъ 252
Млад. секция при МПО «Пелистеръ» въ Акронъ, О. 252
Млад. секция при МПО «Пелистеръ» — Акронъ, О. 253
Българското училище въ Торонто 253
М. П. О. «Т. Александровъ» — Йънгстаунъ, О. .. 254-255
М. П. О. «Мара Бунева» — Елвудъ Сити, Пен. .. 255
М. П. О. «Прилепъ» — Стилтонъ, Пен. 256-257
М. П. О. «Пиринъ» — Дейтонъ, О. 257
М. П. О. «Костуръ» — Фортъ Уейнъ, Инд. 258
Женската секция при МПО «Костуръ» 259
Женската секция при МПО «Вардаръ» 259
М. П. О. «Вардаръ» — Кливеландъ, О. 260
М. П. О. «Христо Матовъ» — Масилонъ, О. 261
М. П. О. «Б. Сарафовъ» — Кентонъ, О. 262
М. П. О. «Арг. Манасиевъ» — Албани, Н. Й. ... 263
М. П. О. «Балкански миръ» — Ленсингъ, Мич. .. 263
М. П. О. «Бащинъ край» — Гранитъ Сити, Ил. . 264
Млад. секция въ Дукейнъ, Пен. 265
Млад. секция въ Торонто, Канада 265
М. П. О. «Солунъ» — Спрингфилдъ, О. 266
М. П. О. «Илиндень» — Ню-Йоркъ, Н. Й. 267
М. П. О. «Нез. Македония» — Сиракюзъ, Н. Й. .. 268
М. П. О. «Независимость» — Дукейнъ, Пен. 269
М. П. О. «Бр. Миладинови» — Лосъ Анджелесъ, Кал. 270
М. П. О. Охридъ» — Менсфилдъ, О. 271
М. П. О. «Йорданъ Гюрковъ» — Лакавана, Н. Й. 272
М. П. О. «Родина» — Гери, Инд. 273
М. П. О. «Пере Тошевъ» — Джанстаунъ, Пен. .. 274
М. П. О. «3-тий августъ» — Джексонъ, Мич. ... 274
М. П. О. «Ал. Велики» — Лорейнъ, О, ... 275
Женската секция въ Акронъ, О. 276
Женската секция въ Йънгстаунъ, О. 276
Женската секция въ Индианаполисъ, Инд. 277
М. П. О. «Владо Черноземски» — Уиндзоръ, Канада 277
М. П. О. «Даме Груевъ» — Индианаполисъ, Инд. . 278
М. П. О. «Пелистеръ» — Акронъ, О. 279
Настоятелството на МПО «Правда» 280
М. П. О. «Бѣлица» — Сентъ Лунсъ, Миз. 281
Списъкъ на Македон. политически организации ... 281

11. МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКИТѢ ЦЪРКВИ ВЪ АМЕРИКА

† Протопрезвитеръ Д-ръ Кр. Ценовъ 283
Църквата въ Дитроитъ, Мич. 284-286
Църквата въ Торонто, Канада 287
Църквата въ Индианаполисъ, Инд. 288
Църквата въ Лорейнъ, Охайо 289
Църквата въ Гранитъ Сити, Ил. 290
Църквата въ Мадисонъ, Ил. 290
Църквата въ Стилтонъ, Пен. 291

12. Кратки сведения за ония македоно-български емигрантии които заеха мѣсто въ алманаха и съдействуваха за издаването му. (Вижъ индекса) 294-448

13. ПРИЛОЖЕНИЕ

Бисери на мждростьта 450-451
Народни умотворения 452
Нѣколко думи отъ уредника 453-454
Съдържание 455-456
Азбученъ показалецъ 457-469
Печатни грѣшки и поправки 470-471
Календаръ 471-475

АЗБУЧЕНЪ ПОКАЗАЛЕЦЪ

1. Рѣки
2. Езера
3. Планини
4. Стопански прегледъ
5. Градове
6. Села
7. Древна история
8. Народни будители и книжовници
9. Видни културно-просвѣтни дейци
10. Революционни дейци
11. Етнографски данни
12. Македонски политически организации
13. Македоно-българскитѣ православни църкви
14. Лицата, които заеха мѣсто въ алманаха, нѣкои отъ тѣхнитѣ близки и онния за които се споменава въ отдѣла за МПО и роднитѣ ни църкви въ Америка
15. Разни

РѢКИ

Бистрица 8
Блацката р. (Костурско) .. 12
Бобишката р. (Костурско) . 12
Брѣгалница 8
Буфската рѣка 9
Бѣлица (Костурско) 8
Вардаръ 7, 20
Велика 7
Венетико 8
Вода 9, 36
Вощаренската рѣка 9
Вовоца 5
Галикъ 9
Дамлж дере 5
Драгоръ 9
Драматица 9
Източница (в. с. Царедворъ) 42
Леринската рѣка 9
Места 7
Мъгленица 9
Пчиня 9
Раецъ 9
Секуловската рѣка 9
Струма 7, 8, 18
Струмешница 8
Трѣска (Велика) 7
Черна 9
Черни Дринъ 8
Шемница 9

ЕЗЕРА

Бешикъ гьолъ 12
Дойранското езеро 11
Енидже-вардарското 12, 21
Костурското 11-12
Лжгадинското 12
Островското 12
Охридското 10-11
Петерското 12
Пиринскитѣ езера 12
Преспанското 11
Руднишкото 12
Тахинското 12

ПЛАНИНИ

Алиботушъ 13, 14
Баба 15
Бабуна 16
Бигла (мала) 15
Бистра 13
Бѣласица 14
Вичъ 15
Галичица 16
Грамосъ 16
Даутица 16
Дешатъ 13
Докса 16
Дрѣнова планина 13
Дурла 16
Караджица 16
Камия 13
Китка 13
Козякъ 13
Кожухъ 16
Корабъ 13
Лисецъ 13
Морихово (Морново) 16
Невеска 15
Нидже 15-16
Огражденъ 13
Осогово 14
Паякъ 16
Пелистеръ 15
Пиндъ 16
Пиринъ 13-14
Плавица 13
Плачковица 15
Радова 13
Рила 14
Рудока 13
Селечка планина 16
Снѣжникъ 15
Шаръ 15
Църна гора (Скопска) 13
Якупица 13

СТОПАНСКИ ПРЕГЛЕДЪ

Анасонъ 66
Вълна 66
Гори 66, 17
Желѣзници 67
Зърнени храни 65, 66, 67
Занаятчийство 63
Индустриални предприятия 68
Индустриални растения .. 65, 66, 67
Каменни въглища 17, 67
Кожи 66
Лозарство 66, 67
Макъ 65, 66, 67
Овощни дървета 66, 67
Пжтни съобщения 67, 65
Скотовъдство 66
Тютюнъ 64, 66, 67, 68
Физикогеогр. отношения ... 65

ГРАДОВЕ

Банско 28, 85
Битоля 25, 107
Велесъ 34, 38
Воденъ 36, 18, 71, 82, 102, 108
Галичникъ 39
Гевгелий 35
Горна Джумая 28, 100
Гостиваръ 38
Гумендже 61
Дебъръ 39
Демиръ Хисаръ (Солунско) . 30
Дойранъ 32
Драма 30
Емборе 60
Енидже Вардаръ 35
Кавадарци 35
Кавала 30
Кичево 38, 97
Клисура 48
Костуръ 45
Кочани 32
Кратово 31
Крива Паланка 34, 89, 99
Крушово 39, 128

Кукушъ 30, 99, 100
Куманово 33
Леринъ 54
Мелникъ 28, 19
Неврокопъ 28
Неготинъ 35
Негушъ 36
Охридъ 40, 82, 100, 107
Петричъ 28
Пехчево 32
Прилепъ 27, 82, 98, 107
Радовишъ 32
Разлогъ 28
Ресенъ 41, 102
Св. Врачъ 29
Сересъ 30
Скопйе 24, 92, 98, 107, 108
Струмица 32, 100
Солунъ 23, 99, 112
Струга 40
Струмица 32
Тетово 38
Щипъ 31, 97, 98

С Е Л А *)

Айватово, Солунско *100, 112*
Айтосъ, Леринско *54, 57*
Апоскепъ, Костурско 51, 45
Арвати, Преспанско 44
Арменоро, Леринско *54, 57*
Арменско, Леринско 58, 57
Бабчоръ, Костурско 48, 45
Байково, Струмишко *180*
Балдево, Неврокопско *150*
Балванъ (Горни), Щипско . *141*
Балинци, Гевгелийско *35*
Баница, Леринско 57, 54
Баница, Серско *149*
Баня, Воденско *36*
Баня, Разложко *9, 110*
Баово, Воденско *39*
Башино село, Велешко *36*
Бачъ, Леринско *54, 57*
Бараково, Г. Джумайско ... *5*
Безсвине, Преспанско 42
Блатецъ, Кочанско *142*
Блаце, Тетовско *38*
Блаца (Бълг. Блаца), Кост. . 52, 45
Бигла, Кочанско *182*
Битуше, Рѣканско *39*
Бобища, Костурско 51, 46
Богданци, Гевгелийско *35*
Богомила, Велешко *112, 182*
Бойница, Велешко *183*
Богородица, Гевгелийско ... *35*
Болно, Преспанско 42
Боровецъ, Стружко *40*
Брайково, Гевгелийско *35*
Брайчино, Преспанско 44
Бразда, Скопско *141*
Бръждани, Кичевско *117*
Брѣзница, Костурско 47, 45
Брѣзно, Тетовско *38*
Бугариево, Солунско *171*
Булачани, Скопско *141*
Буковникъ, Преспанско 42
Бунишъ, Кратовско *142*
Буфъ, Леринско 60, 57
Бучище, Кратовско *185*
Бърнакъ, Битолско *176*
Бърчово, Охридско *41*
Бѣлица, Разложко 29

Ваклинци, Щипско *183*
Валандово, Гевгелийско *35*
Василево, Струмишко *100*
Ватоша, Кавадарско 35
Велгощи, Охридско *41*
Велестово, Охридско *41*
Велеща, Стружко *40*
Вехчани, Стружко *40*
Вишени, Костурско 49, 45
Вишни, Стружко 40
Виница, Кочанско .. . *114, 157, 183*
Височенъ, Драмско *101*
Витолища, Прилепско *99*
Владово, Воденско 36
Владимирово, Малешевско .. *117, 183*
Водача, Струмишко *100*
Волино, Охридско *41*
Вощарени, Леринско *54, 57*
Вранещица, Кичевско *100*
Вранища, Стружко *40*
Вратница, Тетовско *38*
Връбникъ, Костурско 51, 45
Вълковие, Тетовско *38*
Вълкоянево, Воденско *36*
Върбени (Долно), Леринско . *54, 57*
Въмбелъ, Костурско 51, 47, 125, 180
Вртокопъ, Воденско *36*

Габрешъ, Коостурско 49, 45
Габрово, Джумайско *116*
Галати, Гостиварско *38*
Гарванъ, Радовишко 32, 141
Гаре, Рѣканско *39*
Германъ, Преспанско 43, 82
Гилянци, Кратовско *132*
Глоги, Тетовско *38*
Глобочица, Охридско *41*
Глъмбочани, Преспанско ... 44
Голѣма рѣка, Воденско *36*
Горенци, Охридско *41*
Горица (Горна), Преспа. ... 44
Горица (Долна), Преспа. ... 44
Горничево, Леринско 60, 57
Горно Броди, Серско *100, 171*
Градецъ, Паланечко *101, 141*
Граднще, Кумановско *132*
Градче, Кочанско *180, 141, 142*
Грънчари, Преспанско 43
Гугово, Воденско *56*
Гърчище, Гевгелийско . *35, 101, 185*
Гявато, Битолско 61
Гявато, Гевгелийско *35*

Дабиля, Струмишко *100*
Дебрецъ, Кайлярско *60*
Дивле, Скопско *182*
Добрево, Кратовско *142*
Добринища, Разложко *9*
Добролища, Костурско *45, 124*
Доленъ, Неврокопско *101*
Доловище, Тетовско *38*
Дрѣново, Битолско *128*
Драгобраща, Кочанско *116, 182*
Драгошъ, Битлоско *132*
Друшка, Воденско *36, 37*
Дрѣновени, Костурско 51, 45
Дрѣнокъ, Дебърско *39*
Дулница, Кочанско .. *180, 182, 183*
Драслайца, Охридско *41*
Дупени, Преспанско 42
Дупени Долно, Преспа. 44
Дъмбени, Костурско 46, 45
Дърмени, Преспанско 42
Джбовяни, Стружко *40*

Едоарци (Едуарци), Тетовско *99*
Езерени, Преспанско 43
Екши Су, Леринско ... 59, 9, 54, 57
Елшани, Охридско *41*
Елшенъ, Серско *8*
Елощникъ Тетовско *38*
Ехла, Преспанско 42
Жегенци, Кочанско *142*
Жванъ, Д. Хисарско (Бит.) *123*
Жерви, Воденско *36*
Желево, Костурско 52, 45
Желѣзно, Гостиварско *38*
Жигле, Тетовско *38*
Жупанища, Костурско 51, 45
Завой, Охридско *41*
Загоричани, Костур. 48, 45, 100, 101
Збъдже, Охридско *41*
Зеленичe, Леринско .. 55, 12, 54, 57
Зеленичево, Скопско *7*
Златари, Преспанско 41
Злетово, Кратовско *175, 183*
Зубовци, Гостиварско *38*
Зърновско, Преспанско 44
Зжбовци, Кумановско *142*
Игуменецъ, Петричко *116*
Изделавйе, Охридско *123, 116*
Ильово, Царевоселско *142*
Инджиково, Скопско *183*
Кадино село, Прилепско *168*
Каленикъ, Леринско *54*
Каленъ, Прилеп. (Мориовско) *183*
Калиманци, Царевоселско .. *182*
Калища, Стружко *40*
Каменикъ, Воденско *36*

*) *За отбелязанитѣ съ обикновенъ наборъ села сж дадени по-подробни сведения. Много отъ селата въ Костурско и Леринско не сж помѣстени въ индекса. Сведения за народностния обликъ на тия села сж дадени на стр., стр. 45-46 и 57-58.*

Карасуле, Солунско 172
Клабучища, Дебърско 39
Княжево, Кратовско 142
Коджаджикъ, Дебърско 39
Койнаре, Сковско 183
Козица, Кичевско 172
Койнско, Охридско 41
Кокре, Прилепско 183
Кониково, Ен. Вардарско .. 99
Коновлади, Костурско 52, 45
Конско, Гевгелийско 35
Коркиморъ, Воденско 36
Косинецъ, Костурско 50, 15
Коселъ (Горни), Охридско . 41
Котори (Горно), Леринско . 57
Котори (Долно), Леринско . 60, 57
Крани, Преспанско 44
Кривени, Преспанско 41
Криводолъ, Щипско 171
Кронцелово, Воденско 173
Крушйе, Преспанско 41
Крушово, Серско 171
Крушица, Сковско 183
Крушорадни, Леринско 54, 57
Куклишъ, Струмишко 132
Куманичево, Костурско ... 45, 124
Кумарица, Джумайско 116
Кундино, Кратовско 141, 142
Куново, Гостиварско 38
Курашица, Охридско 41
Кучевища, Скопско 97, 99
Кученино, Кочанско 142, 179
Къдрево, Воденско 37
Къте, Гевгелийско 183

Лабаница, Костурско 52, 45
Лабунища, Стружко 40
Лазарополе, Ръканско 39
Латово, Кичевско 116
Левуново, Неврокопско 172
Левуново, Тетовско 38
Лезово, Щипско 182
Ленища, Прилепско 171
Лесново, Кратовско 183
Лешко, Джумайско 99, 185
Лешокъ, Тетовско 38, 100
Лешокъ, Тетовско 38
Либяхово, Неврокопско 99, 158, 185
Ливошича, Охридско 41
Линъ, Стружко 40
Лисичево (Лисиче), Скопско 182
Локвица, Кичевско 179
Локово, Охридско 41
Луковицъ, Воденско 117
Луково, Дебърско 39
Любанци, Скопско 182
Льо Рѣка, Преспанско 41
Лъсковецъ, Охридско 41
Лѣсковецъ, Преспанско 42
Любойно, Преспанско 44
Лжкъ, Преспанско 42

Маврово, Гостиварско 38
Мадричъ, Дебърско 39
Марикостиново, Петричко .. 9
Мариново (Църно), Воденско 36
Маричино, Кратовско 142, 183
Мачуково, Гевгелийско 55
Месимеръ, Воденско 36
Мечкуевци, Щипско 142
Мешейща (Мешевище), Охр. 41
Милетково, Гевгелийско ... 35
Милутинци, Паланечко 183
Мировци, Гевгелийско 35
Мислешево, Стружко 40
Могила, Прилепско 171
Моинъ, Гевгелийско 35

Мокрени, Кайларско 51, 12
Мравинци, Гевгелийско 35
Мързенци, Гевгелийско 35
Магоричани (младо), Куман. 183
Магоричани (старо), Куман. 105
Наколецъ, Преспанско 43
Негованъ, Лжгадинско (Солун.) 173
Неокази, Кратовско 183
Негрево, Малешевско 142
Негорци, Гевгелийско 35
Негриновци, Радовишко ... 117
Нежилово, Кратовско 183
Нередъ, Леринско 60, 54, 57
Нерези, Скопско 67
Неволяни, Леринско 56, 54
Нивици, Преспанско 42
Нивичани, Кочанско 180
Никифорово, Гостиварско .. 38
Нисия, Воденско 36
Ново село, Струмишко 180
Ново селяни, Кумановско .. 182
Ново село, Щипско, ... 31
Нъманци, Щипско 179

Обая, Серско 180
Октиси, Стружко 40
Опила, Кратовско 101
Опейница, Охридско 41
Ораовецъ (Ореовецъ), Прил. 173
Орашецъ, Кумановско 182
Орланци, Кичевско 100
Оровникъ, Охридско 41
Оризари, Воденско 36
Оровникъ, Преспанско 42
Ослой, Воденско 37
Острилци, Крушовско 179
Островo, Воденско 37, 12, 36, 83, 108
Осои, Ръканско 39
Ощима, Костурско 8

Пальоръ, Кайларско 60
Палюрци, Гевгелийско 35
Панчево, Струмишко 100
Папрадно, Гостиварско 38
Патачино, Воденско 37
Патрикъ, Щипско 173
Петришино, Кратовско ... 183
Перово, Преспанско 42
Петерско, Леринско 60, 12, 57
Петърлица, Паланечко 101
Пехчево, Гостиварско 38
Пещани, Охридско 41
Пископия, Воденско 36
Пласница, Кичевско 128
Плакйе, Охридско 123
Плевна (Плевенъ), Драмско 101
Плетваръ, Прилепско 61, 16
Подмочани, Преспанско ... 43
Подъ, Воденско 36
Пожарени, Гостиварско ... 38
Пожарско, Воденско 36
Поздивища, Костурско 51, 45
Покървеникъ Преспанско .. 42
Полаки, Кочанско 142
Попължани, Леринско 54, 57
Постолъ, Ен. Вардарско ... 61, 71
Почепъ, Воденско 36
Прекопана, Леринско 59
Припечани, Щипско 142
Преторъ, Преспанско 44
Псача, Паланечко 142
Псодери, Леринско 53
Пустецъ, Преспанско 44
Пчанища, Прилепско 183
Пъпли, Преспанско 43
Пърдейци, Гевгелийско 35
Пъсочница, Леринско 54, 57
Пжтеле, Леринско ... 60, 12, 54, 57

Радево, Д. Хисарско (Бит.) 169
Радковица, Кратовско 141
Радожа, Стружко 40
Райца, Преспанско 44
Райчища, Дебърско 39
Рамне, Охридско 41
Ранковци, Паланечко 101
Ранчанци, Щипско, ... 183
Раотинци, Тетовско 38
Ризово, Воденско 36
Робово, Струмишко 101
Родиво (Горно), Воденско .. 36
Родиво (Долно), Воденско .. 36
Росоки, Ръканско 39
Рудари, Преспанско 43
Руля, Костурско 8, 45, 50
Русиново, Малгшевско 132
Руспово, Воденско 36
Рѣчани, Кочанско 142
Ржбетино, Кичевско 113
Ржмбн, Преспанско 44

Самаръ, Воденско 36
Саракиново, Воденско 36
Сборско, Воденско 36
Св. Николе, Щипско 141, 183
Свинища, Охридско 4
Селце, Ръканско 39
Секулица, Кратовско 183
Серменина, Гевгелийско ... 35
Сетино, Леринско 54, 57
Сехово, Гевгелийско 35, 170
Сингелово, Д. Хисарско (Сол.) 142
Сируля, Охридско 41
Скрижево, Драмско 175
Скребатно, Охридско 41

Сливница, Преспанско 44
Смилево, Битолско 26, 121, 122
Смоквица, Гевгелийско 35, 171
Смоларе, Струмишко 183
Смърдешъ, Костурско 47, 45
Солне (Долно), Скопско ... 67
Сребрено, Леринско 54, 57
Статица, Костурско 53, 45
Старо село, Тетовско 38
Стенче, Тетовско 38
Стенье, Преспанско 43
Стояково, Гевгелийско 35, 182
Страцинъ, Кратовско 101
Стръмошъ, Кратовско 142
Судикъ, Щипско 141, 142
Суровичево, Леринско 60, 54
Сухо, Солунско 176
Сълпъ, Кичевско 123

Талишманци, Кумановско .. 180
Таоръ, Скопско 7
Тарпезица, Охридско 41
Ташъ Морунища, Охридско . 123
Теово, Воденско 36
Тешово, Неврокопско 169
Теарце, Тетовско 88, 97
Требешница, Охридско 41
Тресонче, Рѣканско 39
Трипотанци, Кратовско ... 142
Трогерци, Щипско 142
Троєково, Джумайско 116
Туманецъ, Преспанско 44
Тунчевище, Гостиварско .. 39
Турйе, Костурско 45, 96
Търлисъ, Неврокопско 30, 141
Търнава, Костурско 50, 45
Търново, Паланечко 101, 142
Търсино, Царевоселско 183
Търсйе, Леринско 54-56
Уланци, Велешко 180
Фъргово, Стружко 40
Фурка, Гевгелийско 35
Хума, Гевгелийско 35
Цапарево, Петричко 164
Царево село, Щипско 31, 8
Цакони, Воденско 36
Цапари, Битолско 61
Царедворъ, Преспанско 42
Царево, Гостиварско 38
Цера, Кочанско 182
Църковени, Воденско 36
Църници, Прилепско 132
Църско, Д. Хисарско (Бит.) 123
Чеганъ, Воденско 36
Челопеки, Тетовско 100
Черешница, Костурско 50, 45
Черновища, Костурско ... 52, 45, 62
Чрешево, Скопско 179
Шестево, Костурско 53, 45, 124
Шлегово, Кратовско 183
Щърбово, Преспанско 44
Щърково, Преспанско 43
Ябланица, Дебърско 39
Яголъ Доленци, Кичевско .. 174
Янаково, Воденско 36
Ямище, Кратовско 183
Янковецъ, Преспанско 41
Янче, Рѣканско 39
Ястремникъ, Кочанско 142
Жржано, Охридско 11
Жрбино, Охридско 163

ДРЕВНА ИСТОРИЯ

Ааронъ 76
Адриянъ (папа Адриянъ) .. 76
Александъръ Велики 71-72
Алусиянъ 83
Ангеларий 76
Асенъ (Ив. Асенъ II) 76, 84
Аспарухъ 74
Ахилъ (св. Ахилъ) 82, 21

Бодинъ (Конст. Бодинъ) ... 83
Борилъ 83
Борисъ I 74, 76, 78
Борисъ II 80

Василий II 81-82
Владиславъ (Ив. Владиславъ) 82
Геза 82
Гораздъ 83

Дарий 72
Давидъ 80
Демостенъ 71
Дѣлянъ (Петъръ Дѣлянъ) 82-83, 105

Ехачъ 76

Иваць 82

Калоянъ 83
Кирилъ (св. Кирилъ) 74-76, 79
Климентъ (св. Климентъ) . 76-80
83, 106
Крумъ 74
Македонъ 71
Марко (Крали Марко) 107
Методи (Св. Методи) 74-76
Монсей 80-81
Наумъ (св. Наумъ) 75, 76
Охридска патриаршия 84, 97
102, 106

Немановичъ (Ст. Немановичъ) 83
Поръ 72
Радомиръ 82
Романъ 80
Ростиславъ 75
Самуилъ 80-83, 21, 43
Святополкъ 83
Симеонъ 74
Словѣни 72-73
Стефанъ (краль св. Стефанъ) 83
Стрѣзъ (Добромиръ Стрѣзъ) 83
Теофилактъ 76, 106
Филипъ II 71

НАРОДНИ БУДИТЕЛИ И КНИЖОВНИЦИ

Аврамовъ Серафимъ 99
Алексиевъ Василъ 28
Архимандритъ Серафимъ .. 99

Баялцалиевъ Георги 35
Божигробски Павелъ 31, 99
Бозвели Неофитъ 102
Босилковъ Константинъ ... 98

Владиславъ Граматикъ 97
Висарионъ, иеромонахъ ... 97
Войновъ Агапи 101

Генадиевъ Иванъ 97
Герасимъ (отецъ Герасимъ) 55
Гулапчевъ Константинъ ... 54

Давидовъ Димитъръ 99
Давчевъ Димо 98
Даскалъ Йовчо 99
Даскалъ Камче 35, 100
Даскалъ Коте 98
Даскалъ Митре 98
Даскалъ Наумче 98
Даскалъ Никола 100
Даскалъ Спиридонъ 98
Даскалъ Стефчо Кратовски . 99
Даскалъ Теодоси 99
Даскалъ Филотея 99
Джинотъ (Йорд. х. Константиновъ) 24, 87, 97, 98
Динковъ Георги 99, 100
Динкова Славка 99
Държиловичъ Константинъ 97

Живковъ Георги 31
Жинзифовъ Райко ... 88, 89, 97, 99
Зографски Партени 92, 97

Ивановъ Наумъ 99
Икономовъ Георги 98
Илиевъ Костадинъ 99
Йоаникий, иеромонахъ 99
Йончевъ Симо 99
Кара Трифунъ 24, 97
Карайовевъ Георги 24
Караиванова Славка 99
Каркаляшевъ Дѣльо 35
Кирковъ Андонъ 98
Клисаровъ Трайко 98
Ковачевъ Йосифъ 31, 98
Ковачевъ Михаилъ 31
Колчаковъ Ица 98
Костенцевъ Арсени 31, 97, 99
Кръстевъ Илия 101
Кратовски Иванъ (свещеникъ) 99
Кърчовски Йокаимъ 88, 97, 99

Любеновъ Димитъръ 99
Македонски Димитъръ 99
Мамковъ Ичо 35
Манасиевъ Захария 98
Маневъ Зафиръ 34
Манчевъ Василъ 99
Миладиновъ Димитъръ 90, 91, 97, 100

Миладиновъ Константинъ ... 90, 91, 97, 99, 100
Милетичъ Георги 98
Милетичъ Евка 98
Момчеджиковъ Симеонъ ... 99
Мустревъ Георги 100
Мустревъ Никола 100
Новоселски Иванъ 99
Паисий (отецъ Паисий) .. 85-87, 88
Петровъ Секула 98
Пейчиновичъ Кирилъ 88, 38, 97
Плетварецъ Диме 98
Поповичъ Василъ 97, 98
Поповъ Михаилъ 99
п. Костовъ Серафимъ 100
попъ Славе 99
попъ Смилко 99
п. Теофиловъ Елисей 98
попъ Яковъ 99
Самоковлията Константинъ 98
Симеоновъ Цвѣтко 99
Синантски Теодоси .. 88, 32, 35, 99
Смичко Аце 98
Спасовъ Никодимъ, свещеникъ 99
Стефановъ Гецо 99
Стопловъ Ефремъ 99
Танева Султана 99
Тополчанецъ Аце 98
Трайковъ Георги 99
Филиповъ Димитъръ 99
Филиповъ Кирилъ 99
Хаджи Ристе 98
Христо Граматикъ 97
Шапкаревъ Кузманъ 93, 97, 98
Шулевъ Саздо 34
Шулевъ Тодоръ 34
Шумковъ Иванъ 100
Чинтуловъ Добри 101
Чучковъ Христо 38
Якушовъ Стоянъ 99
Яневъ Търпо 100

ВИДНИ КУЛТУРНО-ПРОСВѢТНИ ДЕЯТЕЛИ

Арнаудовъ Михаилъ 95
Баджовъ Ст. 95
Балабановъ Александъръ .. 96
Благоевъ Димитъръ 96
Благоевъ Иванъ 95
Борисъ, митрополитъ Неврокопски 96
Вълкановъ Константинъ .. 96
Генадиевъ Павелъ 96
Георговъ Илия 95, 133
Далчевъ Атанасъ 96
Джидровъ Петъръ 95
Дранговъ Борисъ 95
Диневъ Петъръ 96
Дрончиловъ Крумъ 95
Ивановъ Дим. 95
Крапчевъ Данаилъ 96
Ляпчевъ Андрей 95
Македонски Стефанъ 96
Матовъ Димитъръ 93
Милевъ Никола 95, 51
Милетичъ Любомиръ 94, 95, 31
Мирчевъ Кирилъ 95
Михаиловъ Панчо 96
Мишайковъ Димитъръ 95
Мушмовъ Н. 95
Павловъ Тодоръ 96
Панталеевъ Димитъръ 96
Протичъ Андрей 95
Радевъ Александъръ 96
Радевъ Симеонъ 95
Сарафовъ Кръстьо 96
Смиляновски Димитъръ ... 95
Смирненски Христо 96
Снѣгаровъ Иванъ 95
Станишевъ Александъръ ... 95
Стояновъ Антонъ 95
Стояновъ Никола 95
Сугаревъ Вангелъ 96
Талевъ Димитъръ 96
Устичковъ Методи 96
Чешмеджиевъ Йосифъ 96
Чилевъ Перикли 96
Ярановъ Атанасъ 96
Ярановъ Димитъръ 95

РЕВОЛЮЦИОННИ ДЕЙЦИ *)

Абазовъ Славчо 175
Абдурмановъ Дине 171, 60
Аджаларски Василъ 170, 24
Александровъ Тодоръ 155-157, 19-20, 136, 140, 192, 199, 205, 254
Алабака (Ив. Наумовъ) 171, 128, 132
Андреевъ Ангелъ 169
Андреевъ Каменъ 180
Андреевъ Никола (Алай бей) 173, 51, 124, 126
Андоновъ Дичо 171
Андоновъ Пандо 183
Андоновъ Христо 185, 181
Ангеловъ Тимо *116*
Антоновъ Псалтиръ 174
Арсеневъ Гаврилъ 183
Арсовъ Миланъ *118,119*
Арсовъ Славейко 164, 116, 132
Асеновъ Кръстьо 172, 116, 117, 165
Атанасовъ Лазаръ 183
Атанасовъ Мано 182
Атанасовъ Тодоръ 183
Ацевъ Георги *132*
Ацевъ Мирче 173
Ацевъ Петъръ 173, 132
Бабата Атанасъ *132*
Байковски Илия 180
Банички Леко *127*
Бановъ Крумъ 180
Барутчийски Наце 183
Батанаджиевъ Христо *112*
Бичиклиевъ Стоилъ 182
Богдански Дѣдьо *35*
Богдановъ Георги *118*
Богдановъ Тодоръ *118*
Бошнаковъ Марко Ивановъ . *118*
Бродалията Георги *149*
Бунева Мара 177, 200, 255
Буфчето (Наумъ Буфчето) 173, 56
Българията Кръстю 172
Бѣлчевъ Георги 183
Варналиевъ Йорданъ 172
Ваклински Ванчо 183
Васковъ Петъръ 174
Велиновъ Мите 182
Велковъ Серафимъ 183
Велковъ Лазаръ (Дивлянски) 182, 136
Вельовъ Христо 176
Весовъ Любомиръ 179, 194
Винишки Ангелъ 116
Витларовъ Нанчо 187, 181
Владевъ Димитъръ 171
Влаха (Митре Влаха) .. 165, 47, 49, 52, 124, 126
Вълкановъ Георги 180
Гавазовъ Йорданъ 166, 112
Гарвановъ Иванъ . 159-160, 121, 132
Гайдевъ Г. 183
Ганевъ Мано 183
Гачевъ Саздо 183
Геговъ Танчо 183
Георгиевъ Гр. 183
Георгиевъ Стаматъ 175
Георгиевъ Ст. 182
Гергевъ Дзоле 171
Гиздаревъ Ташо 182
Глъмбочански Йоше 180, 181
Гоговъ Ангелъ 179
Горничевски (в. Тане Стойчевъ)
Гоцевъ Тома *183*
Градоборлията Атанасъ ... *117*
Григоровъ Кирилъ 180, 181
Груевъ Даме 150-152, 26, 112, 113, 116, 121, 122, 132, 158, 159, 168
Групчевъ Лука *123*
Гручински Саздо 124
Гули (Пито Гулевъ) 160, 128
Гущановъ Димитъръ .. 171, 149, 150
Гьошевъ Иванъ 183
Гьошевъ Лечо Церовски 173
Гьоревъ Наце 183
Гьошевъ Иванъ 183
Гюрковъ Йорданъ 185, 272
Гюрлуковъ Иванъ Талевъ .. 180
Гюрчинъ войвода 170, 128, 389
Давидовъ Тома 162-163, 165
Даевъ Михаилъ 173
Далкълъчевъ Д. 171
Даскала (Арсо Даскала) .. *32*

*) *За отбелязанитѣ съ курсивъ дейци не сж дадени биографични бележки.*

Даскаловъ Добри 171
Даскаловъ Йосифъ 35, 115
Дечевъ Никола 116, 176
Делиивановъ Туше 176, 113
Денковъ Симеонъ 176
Джеровъ Спиро 175
Джорлевъ Алексо 169
Джузановъ Димитъръ 180
Диамандиевъ Василъ 170
Дигаловъ Илия 180, 51, 181
Димитрова Търпена 176
Димитровъ Антонъ 112
Димитровъ Г. 183
Димитровъ Деянъ 171, 114, 123
Димитровъ Евтимъ 183
Димитровъ Иванъ 183
Димитровъ Ст. 175, 56
Димитровъ Тр. 183
Димитровъ Христо 176
Димовъ Андрей 169
Динковъ Милошъ 183
Диновъ Кузо (К. п. Диновъ) 172
Димовъ Мите 182
Димковъ Тодоръ 182
Добролицки Кольо 124
Донски Стоянъ 175, 122, 132
Дранговъ Борисъ 170, 24, 90
Дулевъ Иванъ 172
Думбалаковъ Трендафилъ .. 176
Дупенски Мисе 173
Дѣдо Симо 174
Дѣлчевъ Гоце 147-150, 113, 151, 199, 203
Дѣлчевъ Миланъ 173, 150

Евтимовъ Атанасъ 183
Ефремовъ Ефремъ 184

Загоровъ Вълчо 132
Зафировъ Панзо 182, 181
Златановъ Илия 180
Златаревъ Андонъ 169
Зюмбюлъ войвода 171

Ивановъ Аврамъ 183
Ивановъ Величко ..... 18[illegible]
Ивановъ Лука 168, 21, 37
Ивановъ Никола 173
Ивановъ Никола 173
Ивановъ Ст. 183
Ивановъ Траянъ 182
Измирлиевъ Георги 111
Илиевъ Пенчо 123
Ильо войвода 172, 32, 111
Ихчиевъ Василъ 34
Йовевъ Арсо 179
Йордановъ Йорданъ (п. Йордановъ) 118-119
Йордановъ Стоянъ 183

Казеновъ Андрей 169
Калайджиевъ Петъръ 182
Караджовъ Иванъ 185
Каранджуловъ Никола 167, 27, 117, 132
Карановъ Евтимъ 171
Карасулията Иванчо .. 171, 35, 111
Караташо войвода 37
Каревъ Никола 128
Каркаляшевъ Петрушъ 35
Карпаровъ Владимиръ 179
Кашиналията (Д. Кашиналията) 117
Келемановъ Спиро 175
Кирковъ Коста Ивановъ ... 118-120
Кировъ Йосифъ (Йосето) .. 180, 181
Китановъ Сандо 174, 132
Китанчевъ Трайко 160-161, 93
Кляшевъ Пандо . 162, 124, 125, 167
Клюсевъ Дине 59
Колевъ Михаилъ (Шилката) 182
Кокаревъ Никола 173, 116, 123
Кокорски Миленко 183
Коларовъ Илия 180
Колевъ Петъръ 182
Константиновъ Панайотъ .. 174
Корняшки Кръстьо 180
Корубиновъ Георги 170
Костовъ Максимъ 173
Костовъ Петъръ (Пашата) 182
Котевъ Пльо (Кономладски) 172
Котевъ Василъ 52
Коцевъ Пано 182
Кочовски Кано 172
Кощановъ Димитъръ 118
Кралотъ (Трайко Кралотъ) 176
Кръстевъ Миланъ 154
Куртевъ Владимиръ 205
Куслевъ Христо 176
Кушевъ Бано 54
Кушевъ Илия 179
Кушевъ Петъръ (Д-ръ Кушевъ) 161
Кушевъ Тодоръ 182, 181
Кърничева Менча 39
Кърчовалията Ильо 30
Кършаковъ Атанасъ 169, 49, 50, 124

Лазаровъ Д. 180
Лазаровъ Кръстю 136
Лазаровъ Тодоръ 161, 157
Лазовъ Стоянъ 175
Лековъ Стоянъ (Царотъ) .. 174
Ленищанецъ Гьоре 171
Лерински Марко 165, 54, 56
Лилинковъ Илия 180, 141, 181
Липитковъ Дине 65
Лозанчевъ Атанасъ 169, 116, 121, 158
Ляповъ Димитъръ 118, 119

Маджаровъ Лазаръ 173
Маджовъ Манолъ 183
Мазнейковъ Коста 172, 117
Манасиевъ Аргиръ 170, 36, 263
Манасиевъ Григоръ 170
Мандаловъ Стоянъ 182
Манчевъ Василъ 170
Мановъ Андрей 179
Мариновъ Аргиръ 123
Марковъ Вельо 170
Марковъ Търпенъ 162
Марчевъ Андрей 179
Матлиевъ Димитъръ 171
Матовъ Христо 153, 113, 261
Мерджановъ Слави 118
Мечевъ Димитъръ 118-119
Мечкаровъ Пандо 58
Мешковъ Стефанъ 123
Миладиновъ Ефремъ 171
Милевъ Вълканъ 183
Милевъ Димитъръ 171
Милевъ Тодоръ 175
Милосовъ Тасе 175
Милчиновъ Борисъ 179
Митевъ Вангелъ 180
Митевъ Якимъ 183
Митре Влаха (вижъ Влаха)
Михайловъ Атанасъ 185
Михайловъ Димитъръ 186
Михайловъ Иванъ 139, 205
Михайловски Стоянъ 176
Михайловъ Сава 175
Миховъ Петъръ 174, 34
Мицковъ Арсо 117
Мицковъ Ванчо 116
Мицовъ Тошо 35
Младеновъ Михаилъ 173
Моаремовъ Дине 58
Могилчето (Дим. Могилчето) 171
Молеровъ Симеонъ 174, 28
Мончевъ (В. Мончевъ) 170
Московъ Лазаръ 163, 49
Московъ Михаилъ 182
Мучитановъ Георги 171
Мълчанковъ Стоянъ 175

Накашевъ Мано 185
Наке войвода 38
Настевъ Жоро 205
Настевъ Лечо (Церовски) . 173, 127
Наумовъ Павелъ 174
Начевъ Петъръ 174
Нацевъ Стоянъ 183
Недѣлковъ Мишо 182
Несторовъ Гоце 116
Николовъ Ангелъ 179
Николовъ Асенъ 179
Николовъ Василъ 179
Николовъ Иванъ (Иванъ х. Николовъ) 112, 116
Николовъ Стефанъ 175
Никовъ Георги 171
Нунковъ Константинъ 172
Олчевъ Спиро 123
Органджиевъ Тодоръ 118
Павловъ Жечо 132
Паликрушевъ Митко 182, 181
Пановъ Александъръ 169
Пановъ Петъръ 183
Пановъ Цвѣтко 176, 47

Папанчевъ Георги 127
Параспуровъ Иванъ 180
Парацковъ Иванъ 180
Партелевъ Серафимъ 35

Патчевъ Методи 168
Пацковъ Трайчо 182, 181
Паталията (Ив. Паталията) 32
Пендарски (Ив. Дуковъ) ... 172
Петковъ Апостолъ 169, 116
Петковъ Стефанъ (Сиркето) 174
Петърчевъ Пандилъ 59
Петровъ Василъ 183
Петровъ Никола 173
Пешковъ Георги 171, 112
Пиперката (Йор. Пиперката) 172, 123
Пинговъ Владимиръ *118-119*
Пегончевъ Петъръ 174
Полски Ев. (Евтимъ Полски) 180, 181
Попевъ Григоръ 171
Попето (Михаилъ Попето) . 173
Поповъ Василъ 170
Поповъ Даме *136*
Поповъ Иванъ 172
п. Арсовъ Петъръ *112*
п. Георгиевъ Димитъръ 32
Пошъ Германъ 50
п. Йордановъ Илия *118*
п. Йордановъ Йорданъ *118-119*
п. Йордановъ Тодоръ *118-119*
п. Михайловъ Миленъ *35*
п. Трайковъ Лазаръ 161, 46, 117, 124, 125
п. Христовъ Георги *126, 127*
Поройлията Алексо *180, 116*
Приперски Кръстю 180

Радевъ Георги *116*
Радевъ Пешо (Пашата) ... 173, 38
Развигоровъ Хипократъ 180, 181
Развигоровъ Мише 154
Рашайковъ Колью 164, 49
Розенталъ Юлий 176
Розовъ Манолъ *51, 117, 124*
Рунчинъ Асенъ 179

Саевъ Тодоръ 164, 29, 116
Салтировъ Георги 183
Самарджиевъ Петъръ 173, 116
Саневъ Страхилъ 183
Саракиновъ Христо 176
Сарафовъ Борисъ 158-159, 47, 116, 118, 119, 122, 125, 132, 262
Силяновъ Христо 176
Симеоновъ Ангелъ 179
Симитчиева Екатерина ... 171, 33
Скандалията (Дѣдо Трайчо) 175
Сланковъ Владимиръ 170
Смиляновъ (Г. Кьосевъ) ... 171
Спанчевски Георги 180, 181
Спасевъ Ванко 183
Спасевъ Цвѣтанъ 182
Спространовъ Ангелъ 167
Стаматовъ Димитъръ 171
Станишковъ Лазаръ 183
Станковъ Спасъ 182
Станоевъ Александъръ 169, 35
Станчевъ Петъръ 182, 181
Стерйовски Стерйо *124*

Чакаларовъ Василъ 162, 117, 124-126
Стефановъ Ал. (Симоновски) 169
Стефовъ Кузо 172, 447
Стойчевъ Боби *116*
Стойчевъ Илъо 180
Стойчевъ Тане (Горничевски) 175, 56
Стрезовъ Перушъ *123*
Строймановъ Георги 183
Стояновъ Александъръ 169
Стояновъ Йорданъ *117*
Стояновъ Мите 183
Стояновъ Софроний 175, 116
Стояновъ Тр. 183
Стояновъ Христо 183
Стою войвода 175
Страти войвода *56*
Сугаревъ Борисъ 170, 116
Сугаревъ Георги 167, 122, 203
Сушички Георги 183
Сърбакъ (Ванчо Сърбакъ) .. 170

Тагарски Н. 183
Тантиловъ Иванъ 183
Тасевъ Мане 183
Тасевъ Ставре *123*
Тасевъ Стоимиръ 182
Татарчевъ Хр., Д-ръ 112, 116, 150, 41
Татевски А. 179
Теофиловъ Лука *29*
Тешовалията, Атанасъ 169
Тиневъ Петъръ *56*
Тодевъ Борисъ *28*
Тодевъ Радонъ *28*
Торбешовъ Георги 180
Тошевъ Пере 152, 112, 116
Трайковъ Леонидъ *38*
Трайковъ Спасъ 183
Трайчевъ Иванъ *123*
Трайчевъ Мише 182
Траяновъ Александъръ 183
Трифоновъ Никола *124*
Кръстински Мише *183*
Тръчковъ Илия *118-119*
Турунджовъ Алексо ... 169, 56, 127

Узуновъ Христо 163, 123

Филдишевъ Д. 171
Флорентинъ Ездра 171

Христовъ Андрей *128*
Христовъ Дончо 180
Христовъ Павелъ 174
Христовъ Тале *41*
Хюсеиновъ Дончо 183

Цвѣтановъ Димче 171
Цвѣтковъ Велко 183
Цвѣтковъ Григоръ 183
Цвѣтковъ Парашкевъ 174
Церовски (вижъ Настевъ Лечо)
Церски Мите 182
Цицковъ Мице 173, 56, 59
Цицонковъ Йорданъ 180
Цонката (Дѣдо Кочо) 172, 56
Цончевъ Ив. (ген. Цончевъ) 172, 158
Цулевъ Типо 49, 164

Чаушътъ (Георги Чаушътъ) *123*
Чековъ Михаилъ *126, 127*
Чемковъ Христо 166
Черноѣевъ Христо .. 168, 116,, 117
Черноземски Владо 178
Чолаковъ Асенъ 179
Чупариновъ Дончо 180
Чурановъ Георги Павловъ . 170, 26
Чучковъ Ефремъ 171

Шабановъ Абдо 183
Шаренъ Ампо 182
Шишковъ Пандилъ 174

Юруковъ Петъръ 174

Яворовъ Пѣйо 174, 199
Яневъ Гоно 171
Ямаковъ Темелко 182
Янакиевъ Йорданъ 183
Янковъ Атанасъ 169, 447

ЕТНОГРАФСКИ ДАННИ

(Свидетелства за националния обликъ на Македония)

Англ. синя книга 130
Бернардо Лоренцо 107
Божуръ Феликсъ 32
Бранлесфордъ, Х. Н. 129
Брешиано 107
Буе Ами 108
Берковичъ Стефанъ 6, 38, 108

Вестници и списания:

«Братски трудъ» (Москва) *89*
«Видовданъ» (сръбски) .. *108*
«Македония» (бълг.) *51, 102*
«Новини» (бълг.) *36*
«Световидъ» (сръбски) .. *91*

Григоровичъ Викторъ .. 91, 100, 108
Договори (Санъ Стефански) 111
Дозонъ Августъ 108
Доминианъ Леонъ 6
Ирби (А. П. Ирби) 108
Калфа (Хаджи Калфа) 107
Кузинери (Е. М. Кузинери) . 36
Кънчовъ Василъ .. 30, 31, 45, 56, 57
Макензи (Г. М. Макензи) .. 108
Милетичъ (проф. Милетичъ) 76
Миятовичъ Чеда 108
Музаки 107
Охридската патриаршия .. 84, 106
Пукевилъ 54
Ранчъ Йованъ 108
Ренмски Робертъ 106
Сакъзовъ Иванъ 107
Скандинавски народни пѣсни 106
Скилица Йоанъ 82, 83, 196
Теофилактъ, Охрид. архиепископъ 79, 83, 106
Тирски Вилхелмъ 106
Ханъ (Й. Г. фонъ Ханъ) .. 54
Челеби Евлия 107

МАКЕДОНСКИ ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Аврамовъ Асенъ 224, 261, 273
Аврамовъ Христо 246
Аджиевъ Георги 234, 359
Алабакъ Никола 273
Анастасовъ Христо 96, 227, 281, 409
Ангеловъ Павелъ 222
Ацевъ Петъръ Георгиевъ .. 224, 226, 227, 234, 263, 409
Баневъ Жеко 223, 232
Василевъ Тодоръ 223, 232, 410
В-къ «Македонска Трибуна . 231-234, 228
Георгиевъ Стоянъ 223
Дейность 229, 230
Димитровъ Александъръ 227, 248, 286
Димитровъ Любенъ 202, 223, 225, 227, 231, 233
Димитровъ Фиданъ 223
Досевъ Петъръ 223, 257
Женски секции (вижъ съдържанието)
Зографовъ Борисъ 223, 233
Илиевъ Анастасъ 227, 247, 324
Имущество 230
Информационно бюро 229-230
Ишковъ Василъ 223, 343
Канбой Фредъ 226
Козма Майкъ 223, 345
Лазаровъ Стоянъ 223, 273
Лебамовъ Атанасъ ... 223, 345, 409

Македонски политически организации:

Акронъ, Охайо — М. П. О. «Пелистеръ» 279, 276
Албани, Н. Й. — МПО «Аргиръ Манасиевъ» 263
Бриджтаунъ, Австралия — МПО «Тр. Китанчевъ» 281
Гери, Инд. — МПО «Родина» .. 273
Гранитъ Сити, Ил. — МПО «Бащинъ край» 264
Дейтонъ, О. — МПО «Ширинъ» 257
Джанстаунъ, Пен. — МПО «Пере Тошевъ» 274
Джексонъ, Мич. — МПО «3-ий Августъ» 274
Дитроитъ, Мич. — МПО «Татковина» 247-249
Дукейнъ, Пен. — МПО «Независимость» 265, 269
Елвудъ, Инд. — МПО «Дзоле Гергевъ» 281
Елвудъ Сити, Пен. — МПО «Мара Бунева» 255
Индианаполисъ, Инд. — МПО «Даме Груевъ» 278, 253, 277
Йънгстаунъ, О. — МПО «Тодоръ Александровъ» 254, 276
Кентонъ, О. — МПО «Борисъ Сарафовъ» 262
Кливеландъ, О. — П. П. О. «Вардаръ» 261, 260
Кълъмбъсъ, О. — МПО «Свобода» 281
Лакавана, Н. Й. — МПО «Йорданъ Гюрковъ» 272, 244
Ленсингъ, Мич. — МПО «Балкански миръ» 263
Лорейнъ, О. — МПО «Александъръ Велики» 275
Лосъ Анджелесъ, Кал. — МПО «Бр. Миладинови» 270
Масилонъ, О. — МПО «Христо Матовъ» 261
Мелбърнъ, Австралия — МПО «Тод. Александровъ» 246
Менсфилдъ, О. — МПО «Охридъ» 271
Ню-Йоркъ, Н. Й. — МПО «Илинденъ» 267
Рочестеръ, Н. Й. — МПО «Симеонъ Евтимовъ» 249
Санъ Франциско, Кал. — МПО «Ширинъ» 281
Сентъ Луисъ, Мизури — МПО «България» 281
Сиракюзъ, Н. Й. — МПО «Независима Македония» 268, 235
Сиятълъ, Ваш. — МПО «Македония» 281
Спрингфилдъ, Охайо — МПО «Солунъ» 266
Стилтонъ, Пен. — М. П. О. «Прилепъ» 256
Толидо, Охайо — МПО «Василъ Чакаларовъ» 281
Торонто, Канада — МПО «Правда» 250
Уиндзоръ, Канада — МПО «Владо Черноземски» 277
Фордъ Сити, Пен. — МПО «Д. Михайловъ» 281
Фортъ Уейнъ, Инд. — М. П. О. «Костуръ» 258, 259
Шепъртонъ, Австралия — МПО «Вл. Черноземски» 246, 281

Медичковъ Димитъръ 234, 362
Миновъ Георги 27, 399
Млад. секции (вижъ съдържанието)
Народни домове .. 245, 250, 257, 278
Недевъ Миланъ 223
Низамовъ Христо 232, 411
Николовъ Михаилъ 233, 275
Николовъ Стерйо 233, 409
Николовъ Траянъ 223, 278
Отзиви за МПО 224, 225, 226, 227, 228, 230
п. Петровъ Сребренъ .. 59, 247, 250, и др.
Попчевъ Таше ... 223, 227, 234, 359
Поповъ Коста ... 223, 227, 269, 307
Спортни групи 265
Сърбиновъ Гелъ 223, 263
Театрални трупи 250, 264
Фарли Джеймсъ 225
Училища .. 238, 240, 248, 253 и др.
Хорове 241
Чалевъ Кирилъ .. 227, 234, 360, 408
Чкатровъ Йорданъ .. 223, 234, 260, 264, 279
Шаневъ Пандилъ 223

МАКЕДОНО-БЪЛГАРСКИТЕ ПРАВОСЛАВНИ ЦЪРКВИ ВЪ АМЕРИКА

Българска църк. мисия въ Америка 283
Дзнама Василъ, свещеникъ .. 286
Николовъ Георги, свещеникъ 286, 290, 291, 321
Михайловъ Василъ, свещеникъ 253, 287, 291, 411
Павловъ Никола, свещеникъ 288
Поповъ Велко, свещеникъ .. 290
Карабашовъ Хр., свещеникъ 290
Теофилктъ, архимандритъ 287, 288, 290, 291
Ценовъ Кръстьо (протопрезвитеръ Д-ръ Кр. Ценовъ) ... 283, 256, 261, 284, 256, 286, 287, 288, 289, 290, 291

Ц Ъ Р К В И: — въ Гранитъ Сити, Ил.: Македоно-бълг. православна църква «Св. Кирилъ и Методи» стр. 290; въ Дитроитъ, Мич.: Македоно-бълг. православна църква «Св. Климентъ Охридски» стр., стр. 284, 285, 286; въ Индианаполисъ, Инд.: Българска православна църква «Св. Стефанъ» стр. 288; въ Лорейнъ, Охайо: Македоно-бълг. православна църква «Св. св. Кирилъ и Методи» стр. 289; въ Медисонъ, Ил.: Българска православна църква «Св. Тройца» стр. 290; въ Стилтонъ, Пен.: Македоно-бълг. православна църква «Св. Благовещение» стр. 291; въ Торонто, Канада: Македоно-бълг. православна църква «Св. св. Кирилъ и Методи» стр. 287.

Р А З Н И

Абдулъ Азисъ 103
Абдулъ Хамидъ, II 103
Али Паша 103
Америк. съед. щати 215-217
Андрейчинъ Борисъ 141
Андреевъ Борисъ 142
Антимъ I (Екзархъ Антимъ) 103
Априловъ Василъ 88
Багряна Елисавета 195
Бадевъ Атанасъ 93
Баучеръ Джеймсъ 130
Бенковски Георги 112
Бобчевъ Илия 97
Божиновъ Щерю 187
Божовъ Стоянъ 93
Бождовъ Щерю 142
Бойлъ (Съръ Ед. Бойлъ) ... 129
Борисъ, Охридски митрополитъ 104
Ботевъ Христо .. 111, 112, 138, 201

Бонджиевъ Иванъ 141
Бунева Мария 117
Вазовъ Иванъ .. 79, 87, 135, 189, 193
Вайганд, Густавъ 209
Вангелъ Хайнрихъ 22
Василевъ Орлинъ 20
Вашингтонъ Джорджъ 213, 215
В. М. Р. Организация ..... 112-133, 136, 138, 139, 140, 205 и др.
Гаврилевъ Мише 141
Гаврилевъ Христо 141
Гелевъ Живко 201
Гелевъ Миланъ 141
Георгиевъ Кимонъ 208, 223
Герасимовъ, Струмишки митрополитъ 104
Гладстонъ Уилямъ 226, 234
Григоровъ Серафимъ 202
Гроганъ (Лейди Гроганъ) .. 130
Гюзеловъ Димитъръ 142
Деневъ Борисъ 86
Дервишъ Ефенди 114
Димитровъ Любенъ ..... 202 и др.
Дину Вангелъ 128
Домазетовъ Митко 141
Дѣлчевъ Никола 147
Евлоги, архимандритъ 135
Евтимовъ Симеонъ 184-185, 60
Зафирчева Грозданка 141
Зойчева Васка 135
Илларионъ Макариополски .. 103, 108
Илинденска организация ... 208
Илларионъ, еписк. Нишавски 104
Йосифъ I(Екзархъ Йосифъ) . 103
Каварналиевъ Христо 145
Калудовъ Марко 222
Карагьоргевичъ Александъръ 136
Карагюлева Люба 141
Караджатевъ Василъ 54
Каранджуловъ Иванъ 206
Козма, Дебърски митропол. . 104
Кондовъ Георги 187
Коюмджиевъ Тома 141
Куба Людвигъ 209
Кусевъ Владимиръ 206
Кямилъ паша 134
Кънчовъ Василъ .. 5, 18, 45, 46 и др.
Лазичъ Жика 143
Ламушъ Леонъ 130, 131
Левски Василъ 89, 112, 169
Лилиновъ Пано 141
Линкълнъ Абрахамъ 214-216
Лютвиевъ Атанасъ 135
Маджаровъ Йона 93
Матковичъ Добрица 141
Македон. благотв. братства .. 206
Македон. народ. домъ (София) 208
Македон. младежки съюзъ ... 207-208
Македон. Нац. Комитетъ 206
Македон. студ. дружества ... 208-209
Миленски Димитъръ 192, 200
Милетий, Велешки митроп. . 104, 55
Михайловъ Димитъръ 186
Моневъ Благой 143
Накашевъ Мано 185
Недковъ Теохаръ 128
Недѣлковъ Христо 222
Неофитъ, Скопски митроп. .. 104
Ниази бей 41
Никодим , архимандритъ .. 55
Павеличъ Анте 143, 209
Паисий, Пловдивски митроп. 103
Пашичъ Никола 137
п. Анастасовъ Герасимъ ... 55
п. Йордановъ Тодоръ 143
п. Филиповъ Никола 93
Преличъ Велимиръ 142, 177
Раковски Сава 111
Рузвелтъ Франклинъ Делано 212, 217
Самарджиевъ Коне 93
Свѣтиевъ Борисъ 142
Секуловъ Димитъръ 128
Солаковъ Мицко 141
Сонинксенъ Албертъ 21
Сотировъ Стоянъ 286
Стаматовъ Георги 230
Станишевъ Константинъ .. 207
Станишевъ Христо 207
Стояновъ Захарий 112
Страшимировъ Антонъ 153
Теофилактъ, архимандритъ 222
Тодоровъ Теодоръ 137
Тилтонъ Ралфъ 226
Титизовъ Димче 187
Тотю Филипъ 111
Трайчевъ Георги 21
Уилсонъ Удроу 217
Фердинандъ, царь бълг. 134
Фехми Хасанъ 120
Фукаровъ Хараламли 142
Хафъзъ паша 114, 115
Халжи Димитъръ 111
Хейнгтонъ Уилфредъ 226
Хилми паша 116, 131
Хранковъ Иванъ 177
Пипушевъ Кирилъ 141
Чаче Георги 128
Чкатровъ Димитъръ 142

Л и ц а т а, които заеха мѣсто въ Алманаха и ония за които се споменава въ отдѣлитѣ на МПО и роднитѣ ни църкви въ Америка

Абрашевъ Кирилъ 316
Абрашевъ Коста 401
Аврамовъ Христо 448, 246
Аджиева Кицка 359
Аджиевъ Георги 359, 234
Алабакъ Васка 352
Алабакъ Иванъ 352
Алабакъ Никола 352, 273
Алабакъ Хелънъ 352
Александровъ Лазаръ 376
Алексова Пруша 362
Алексовъ Гавро 362
Алушова Мица 319
Алушовъ Ташо 319
Анастасовъ Зисо 394
Анастасовъ Пейчинъ 412
Анастасовъ Петъръ 394
Анастасовъ Сотиръ 394
Анастасовъ Христо 408, 96, 227, 281
Анастасовъ Цвѣтко, Д-ръ . 286
Ангелова Добринка 427
Ангелова Панда 367
Ангеловъ Благой 427
Ангеловъ Наумче 367
Андреевъ Илия 378
Андреева Цвѣта 390
Андреевъ Киме 308
Андреевъ Ламбо 376
Андреевъ Мичо 390
Андреевъ Петъръ 272
Андреевъ Мито 383
Андреевъ Никола 280, 424
Андровъ Андрей 397
Андровъ Георги 397
Аневъ Анастасъ 428
Антоновъ Антонъ 406
Аргировъ Атанасъ 272
Атанасовъ Паско 441
Атанасовъ Тодоръ 444
Ацева Афродита 409
Ацева Спасия 403
Ацевъ Йорданъ 403
Ацевъ Петъръ 409, 224, 226, 227, 234

Бакрачева Катерина 318
Бакрачевъ Ламбо 318
Балевъ Вълчо 285
Балковъ Симо 286
Бекташева Васка 350
Бекташевъ Миланъ 350
Бекташевъ Спиро 350
Бегташевъ Петъръ 350
Безова Василка 248
Безовъ Илия 284, 286, 447
Бекировъ Фазлия 374
Бижова София 355
Бижовъ Дине 355
Бинишовъ Пандо 288
Битова Вана 417
Битова Елена 328
Битовъ Ламбро 328, 329
Битовъ Никола 417, 280
Богатинова Евредика 248
Богатинова Райна 284
Богатиновъ Майкъ 286
Богатиновъ Петъръ 333
Богатиновъ Спиро ... 333, 284, 286
Богданова Мария 304
Богдановъ Христо 304
Божинова Дафина 426
Божиновъ Ламбо 426
Босилковъ Методи 255
Бошкова Василка 362
Бошковъ Иванъ 362, 288
Бояджиева Елена 340

Бояджиевъ Кочо 340
Бояновъ Стефанъ 395
Брановъ Андрея 398, 400
Брановъ Доне 304
Брановъ Коста 445
Браянова Параскева 326
Браяновъ Василъ 286
Браяновъ Сотиръ 322, 323, 288
Браяновъ Яне 326, 327
Бундева Тодорка 302
Бундевъ Вангелъ 302
Бундевъ Симо Ставревъ ... 440
Бутева Нора 264
Бързевъ Семъ 290
Бъчваровъ Никола 300
Бѣлчева Бърта 381
Бѣлчевъ Александъръ 381
Бѣлчевъ Коста 290

Вангелова Райна 331
Вангеловъ Филипъ 445
Вангеловъ Никола 406
Вангеловъ Трайче 275
Василева Милка 354
Василева Спасия 410
Василевъ Григоръ 286
Василевъ Кирилъ 354, 264
Василевъ Кръсте 387
Василевъ Наумъ 393
Василевъ Тодоръ 410, 223 232
Велева Агнесъ 397
Велева Елси 303
Велева Славка 372
Велевъ Владимиръ 397
Велевъ Владо 303
Велевъ Кирилъ 372
Великова Евдокия 299
Великовъ Иванъ 299
Велковъ Илия 336, 286
Велянова Войдана 448
Велянова Петра 437
Веляновъ Спиро 437
Веляновъ Трайко 448
Вещуровъ Лазаръ 412
Вещуровъ Христо 290
Владевъ Панчо 384
Ворболевски Едманъ 406
Вълкановъ Аргиръ 366

Гагова Елена 388
Гаговъ Илия 388, 249
Гаевъ Атанасъ 431
Галеновъ Димитъръ 446
Гелевъ Стоянъ 436
Геондевъ Георги 392
Георгиева Дана 296
Георгиева Иванка 338
Георгиева Митра 383
Георгиева Стефана 395
Георгиевъ Александъръ Маркули 395
Георгиевъ Василъ 425
Георгиевъ Димитъръ 383
Георгиевъ Дуко 389
Георгиевъ Иванъ 316, 241, 269
Георгиевъ Иванъ 338
Георгиевъ Иванъ Джишевъ . 406
Георгиевъ Илия 321
Георгиевъ Кръсте 296
Георгиевъ Коне 403
Георгиевъ Лазо 383
Георгиевъ Милко 406
Георгиевъ Никола 395
Георгиевъ Пандо Стерякевъ 321, 247
Георгиевъ Христо Спасковъ . 423
Георговъ Атанасъ 342
Георшова Доста 330
Георшевъ Петъръ 330, 286
Германовъ Благой 313
Герова Дина 343
Геровъ Киряко 343
Геровъ Христо 290
Гершановъ Ставре 410
Гещакова Мери 264, 355
Гичовъ Майкъ 361
Главчева София 315
Главчевъ Андонъ 315, 313
Гошевъ Лазаръ 268
Гошевъ Наумъ 255
Гошевъ Славко 406
Граматикова Поликсена ... 395
Граматиковъ Василъ 395
Григоровъ Илия 247, 248, 286
Грзданова Донка 441
Гроздановъ Нако 425, 431
Гроздановъ Ставро 441
Групчевъ Петъръ Периклиевъ 370
Гръкляновъ Миланъ 290
Гуговъ Атанасъ 402
Гулева Менка 234
Гулевъ Методи 357
Гулевъ Никола 347
Гьорева Даринка 400
Гьоревъ Славе 398, 400, 291

Дайкова Елена 348
Дайковъ Наумъ 348
Далкълъчева Мария 306
Далкълъчева Шена 307
Далкълъчевъ Дине 306, 304
Далкълъчевъ Илия 307, 304
Далкълъчевъ Насто 306
Даскаловъ Иванъ 334
Деневъ Тони 290
Джанова Агнесъ 394
Джановъ (Яновъ) Димитъръ 394
Дигаловъ Иванъ Сотировъ . 443
Димановъ Наумъ 406
Димановъ Пандо 433
Димева Анастасия 371
Димева Фания 384
Димевъ Илия 384
Димевъ Тале 291
Димитрова Милка 408
Димитрова Славка 408
Димитрова Петра 430
Димитрова Стефана 349
Димитрова Трена 349
Димитровъ Антонъ 408
Димитровъ Велянъ 349
Димитровъ Ламбо 304
Димитровъ Любенъ 202, 223, 225, 227, 231, 233, 408
Димитровъ Никола 434
Димитровъ Никола 361
Димитровъ Пандо 311
Димитровъ Стоянъ 406
Димитровъ Стрезо 284
Димитровъ Търпо 324, 286
Димитровъ Фиданъ 349, 223
Димитровъ Филипъ 430
Димовъ Атанасъ 348
Димовъ Германъ 371
Димовъ Сотиръ 389
Димовъ Тома 348
Дойчиновъ Даме 291
Доковъ Борисъ 366
Домусчиева Александра 427
Домусчиевъ Трифунъ 427
Доновски Тодоръ 308, 397
Дотина Благородна 340
Дотинъ Никола 340
Дошева Султана 297
Дошевъ Илия 297
Дошевъ Янаки 297, 279
Дрончевъ Павелъ 286
Дудуловъ Кр. 270
Думкова Славка 363
Думковъ Кирилъ 363
Дундовъ Василъ 402
Дурато Джанъ 396
Дурато Михаилъ 396
Дурато Флора 396
Дѣлевъ Георги 361
Дѣлевъ Атанасъ 382

Евангеловъ Наумъ 379, 290
Евтимовъ Димитъръ 264
Евтимовъ Христо 296

Жабоновъ Христо 386
Жугловъ Вангелъ 443

Зафирова Параскева 403
Зафировъ Георги 403
Здравевъ Наумъ 375
Иванова Люба 248
Иванова Мария 349
Йованова Василка 372
Ивановъ Атанасъ 369
Ивановъ Благой 366
Ивановъ Божко 349
Ивановъ Ванко 272
Ивановъ Димитъръ Галеновъ 446
Ивановъ Т. 404
Ивановъ Йонче 367
Ивановъ Коста 264
Ивановъ Кузманъ 367
Ивановъ Нанчо 376
Ивановъ Семъ 284

Иванов Стоянъ 406
Илиева Виктория 297
Илиевъ Александъръ 381
Илиевъ Анаст. Чачовъ 327, 247, 326
Илиевъ Иванъ 271
Илиевъ Лазаръ 376
Илиевъ Петъръ 270
Илиевъ Стойче 297
Илиевъ Ставро 420
Илкова Василка 311
Илковъ Лазо 311
Поповъ Алексо 372
Ишкова Олга 343
Ишковъ Василъ 343, 223
Йордановъ Стефо 406

Кадиева Фания 318
Кадиевъ Богле 318, 388
Кадиевъ Кочо 388
Капсарова Веска 300
Капсаровъ Иванъ 300
Караджовъ Филипъ 302
Каранджова Етълъ 353
Каранджовъ Хенри 353
Карговъ Андонъ 286
Карговъ Кирилъ 234
Карговъ Стефанъ 288
Кароловъ Лазаръ 419
Касевъ Василъ 412, 286
Касова Христина 346
Касовъ Димитъръ 346
Кипрова Катерина 346
Кипровъ Янаки 340
Кипровъ Аргиръ 346
Киръковъ Георги 344
Киркова Томия 264, 354
Киръковъ Иванъ 354, 264
Китановъ Иванъ 291
Клиева Митра 429
Клиевъ Лазо 429
Климова Невѣна 404
Климовъ Петъръ 404
Ковачева Елена 388
Ковачевъ Димо 388
Козаровъ Стато 429
Козинаковъ Петъръ 389
Козма Катерина 345
Козма Майкъ 345, 223
Колевчева Йована 320
Колевчевъ Калия 320
Колянова Елена 310
Коляновъ Никола 310
Кондевъ Лазаръ 321, 286
Кондарова Блага 321
Кондаровъ Димитъръ 321
Коневъ Борисъ 407
Коневъ Миланъ 400, 291
Костова Славка 385
Костовъ Андрея . 332, 247, 284, 286
Костовъ Арсенъ Митевъ ... 385
Костовъ Георги 312
Костовъ Василъ 249
Костовъ Григоръ 274
Костовъ Мите 385
Костовъ Любенъ 385
Костовъ Райчо 367
Костовъ Симо 383
Котевъ (Костовъ) Тале ... 360
Кръстамовъ Григоръ 299
Кръстева Поликсена 411
Кръстевъ Стефо 411
Кръстевъ Яне 278
Кръстовска Веселина 416
Кръстовски Димитъръ 416
Кузманова Мария 351
Кузмановъ Кръсте 278
Кузмановъ Петъръ 351
Кузмановъ Христо 351
Куртевъ Атанасъ 364
Къневъ Христо 286

Лабаничарова Беси 380
Лабаничаровъ Христо 380, 290
Лазарова Менка 372
Лазарова Петра 435
Лазаровъ Атанасъ 368
Лазаровъ Иванъ, Д-ръ 394
Лазаровъ Насте 372
Лазаровъ Пандо 435
Лазаровъ Христо 342
Лазаровъ Якимъ 413
Лазова Елена 347
Лазовъ Атанасъ 347
Ламбровъ Янаки 371
Лебамова Елена 345
Лебамовъ Аргиръ 345
Лебамовъ Атанасъ ... 345, 409, 223
Лейкова Цана 347
Лейковъ Лазаръ 347
Лексовска Василка 324
Лексовска Димитра 428
Лексовска Кираца 428
Лексовски Анастасъ 324, 286
Лексовски Борисъ 428
Лексовски Василъ 424, 280
Лексовски Никола 428
Личина Афродита 343
Личинъ Василъ 343
Лозановъ Ташко 300
Люловъ Йото Христовъ ... 435
Люлова Танаска 435
Люловъ Фото 435
Лютева Неда 387
Лютевъ Танасъ 387, 249

Маврова Йордана 391
Мавровъ Ламбро 391
Маламанова Параскева 294
Маламановъ Георги 294
Мангова Невѣна 438
Манговъ Алекъ 438
Манова София 312
Мановъ Петъръ 312
Манчевъ Леонъ 387, 249
Маркова Лоза 418, 419
Марковъ Атанасъ 364
Марковъ Благой 418
Марковъ Георги Ставровъ .. 418
Марковъ Йорданъ 335, 286
Марковъ Кузо 435
Марковъ Лазаръ 335, 286
Маркулевъ Андонъ 396
Маркулевъ Тодоръ 396
Маурдевъ Петъръ 284
Меричковъ Димитъръ 362, 234
Меанчевъ Филипъ 438
Меанчевъ Тамъ 438
Милушева Цвѣта 286
Минова Даница 399
Миновъ Ацко (Александъръ) 399, 291
Миновъ Георги Стефановъ . 399, 27
Миновъ Георги (Джорджъ) . 399
Миновъ Димко 399
Миновъ Илия 399
Миновъ Стефанъ 399
Миновъ Трайко 399, 291
Митрева Христина 445
Милошовъ Никола 436
Миленковъ Тодоръ 349
Милошовъ Никола 425
Мирчевъ Илия 400
Митревъ Александъръ 377
Митревъ Дѣльо 445
Митровъ Георги 377
Митровъ Борисъ 320
Михайлова Александра 356
Миланова Лоза 373
Михайлова Ирина 411
Михайлова Райна, презвитера 411
Михайловъ, Василъ, свещеникъ .. 411
353, 255, 287, 291
Михайловъ Коста 356, 264
Михайловъ Майкъ 338
Михайловъ Гроздань 439
Михайловъ Трайко 338
Михайловъ Филипъ 247
Михова Славка 391
Миховъ Коста 391
Мицевъ Ламбо 383
Мицевъ Никола 312
Мишева Блага 319
Мишева Елена 314
Мишевъ Михаилъ 314
Мишева Фота 298
Мишевъ Стефанъ 319
Мишевъ Стефо 298
Моаремовъ Апостолъ 340
Моаремовъ Георги 321
Моаремовъ Петъръ 286
Московъ Андонъ 412
Московъ Кирилъ 412
Московъ Лазаръ 296, 279
Московъ Ламбро 412
Мулевъ Стойко 288

Накева Горица 440
Накева Дина 425
Накевъ Гроздо 440
Накевъ Ламбо 425

Накевъ Наумъ 424
Настовъ Христо 348
Нацлева Мария 264, 355
Нацлевъ Иванъ 355, 264
Наумова Стефана 375
Наумовъ Атанасъ 246
Наумовъ Борисъ 375, 378
Наумовъ Иванъ 369
Наумовъ Георги 255
Наумовъ Димитъръ 406
Негревъ Ицко 388
Низамова Славка 411
Низамовъ Христо 411, 232
Никовъ Ламбро 246
Николова Вайолетъ 431
Николова Веска 248
Николова Вѣра, презвитера . 321
Николова Мария 409
Николова Стефка 313
Николова Фания 437
Николовъ Александъръ 338
Николовъ Георги, свещеникъ .. 321,
255, 286, 288, 290, 291
Николовъ Димитъръ (Коприна) 357
Николовъ Живко 313
Николовъ Иванъ 332, 286
Николовъ Йосифъ Наневъ .. 370
Николовъ Петъръ 442
Николовъ Стерйо 409, 233
Николовъ Стефо 431
Николовъ Тома 324
Николовъ Траянъ 437
Новаковъ Петъръ Георгиевъ 336
Новачкова Елена 424
Новачковъ Анастасъ 424
Новевъ Петко 339
Нолева Кираца 435
Нолевъ Кирилъ 435
Нолевъ Филипъ 435
Нонева Васка 255

Обретковъ Найдо, свещеникъ 371
Олева Мица 318
Олевъ Никола 318

Павлова Ана 407
Павлова Стоя 430
Павловъ Максимъ 407
Павловъ Иванъ 430
Паймакова Стефка (Стева) . 398
Паймаковъ Никола 398
Палиганова Лефтерия 346
Палигановъ Димитъръ 346
Палчева Зоя 379
Палчева Ревека 264, 379
Палчевъ Андрей 379, 264
Палчевъ Димитъръ, Д-ръ .. 379
Палчевъ Коста 379, 264
Палчевъ Лазаръ 379, 290
Пандазова Кръста 363
Пандазовъ Лазо 363
Пандовъ Благой 315
Пандовъ Леонидъ 432
Пандовъ Яне 446
Панзова Надежда 321
Панзовъ Спасъ 321, 286
Панова Данка 329
Пановъ Никола 329, 328, 286
Папазова Веса 431
Папазовъ Божинъ 431
Паргова Ангелина 331
Паргова Елисавета 318
Парговъ Никола 318, 260
Парговъ Стефанъ 331
Парталовъ Василъ 286
Пасковъ Йосифъ 337, 286
Петкова Вилма 386
Петкова Екатерина 317
Петковъ Коста 386
Петковъ Лазо 362
Петковъ Методи 433
Петковъ Никола 317
Петковъ Трайко 291
Петрова Елена 294
Петрова Ката 286
Петковъ Методи 444
Петрова Мария 309
Петрова Славка 312
Петрова Надежда 371
Петровъ Атанасъ 312
Петровъ Георги 294
Петровъ Георги 308
Петровъ Григоръ 371
Петровъ Джанъ (Иванъ) .. 368
Петровъ Иванъ 309
Петровъ Методи 432
Петровъ Мичо 312
Петровъ Наце 393
Петровъ Никола 392
Петровъ Симо 309
Петрушановъ Димитъръ .. 298
Пешовъ Василъ 315
Пешовъ Никола 316
Пецалевъ Борисъ Христовъ . 315
Плястева Анастасия 342
Плястевъ Атанасъ 342
п. Марковъ Атанасъ 352
п. Николовъ Георги 397, 272
Поповска Петра 419
Поповски Борисъ 380
Поповски Георги 380
Поповски Димитъръ 380
Поповски Кирилъ 419
Поповски Наумъ 380
Поповски Христо 380
Попова Мария 307
Поповъ Коста ... 307, 223, 227, 269
Поповъ Мишо 270
Поповъ Фане 294
Попчева Надежда 234
Попчева Шена 359
Попчевъ Таше 359, 223, 227
Пукова Търна 320
Пуковъ Петъръ 320

Ралева Цвѣта 421
Ралевъ Лазаръ 421
Ренацевъ Иванъ 417
Ристичъ Майкъ 369
Роглева Ана 286
Рожковъ Илия 401
Романовъ Иванъ 375, 288
Росновъ Христо 300
Рунчевъ Димитъръ 290
Русомановъ Доре 279

Савикъ Майкъ 406
Савикъ Маргаритъ 406
Свекяровъ Димитъръ 304
Силянова Анастасия 356
Силяновъ Тома 356
Симеоновъ Спиро 295
Симовъ Димитъръ 255
Скендерова Митра 421
Скендеровъ Толъо 421
Скендеровъ Трайко 422
Спасевъ Атанасъ 342
Спасевъ Тоде 401
Спасковъ Христо 423
Спирковъ Алексо 291
Спирова Васка 401
Спирова Стефка 383
Спировъ Борисъ 383
Спировъ Наумъ 341
Спировъ Рамно 401
Сотировъ Димитъръ 321-323
Ставревъ Петъръ 439
Ставрева Цвѣта Дикльова . 416
Ставровъ Атанасъ Дикльовъ 416
Ставровъ Миланъ 373
Стамболията Коста 286
Стерйовъ Петъръ 268
Стефановъ Благой 358
Стефановъ Пандо 288
Стефановъ Димитъръ 311
Стефановъ Филипъ 304
Стефановъ Христо 393
Сугарева Донка 352
Сугаревъ Вангелъ 352, 96
Стефовъ Никола Стойковъ . 431
Стефовъ Спиро 348
Стойчевъ Никола 290
Стоянова Дафина 443
Стоянова Невѣна Стойчева . 426
Стояновъ Андрей 303, 264
Стояновъ Дино 404
Стояновъ Илия 440
Стояновъ Кръсто 443
Стояновъ (Стойчевъ) Христо 426
Стоянчевъ Георги 291
Стумбовъ Атанасъ 382
Стумбовъ Василъ 382
Сугаревъ Георги .... 352, 167 и др.
Сугаревъ Михаилъ 352
Сугаревъ Христо 352
Сърбинова Кръста Филипова 446
Сърбиновъ Гелъ 363, 223
Сърбиновъ Йосифъ 363
Сърбиновъ Методи Филиповъ 446
Талева Евдокия 284

Талевъ Димитъръ 284
Талевъ Траянъ 297
Танасовъ Христо 296
Танчевъ Лазаръ 295
Тасева Каролина 350
Тасева Менка 375
Тасевъ Ламбо 375
Тасевъ Христо 350
Ташковъ Атанасъ 286
Ташовска Катерина 310
Ташовски Кирилъ 310
Тенекева Дана 415
Тенекева Кираца 414
Тенекевъ Ламбо .. 414, 415, 416, 417
Тенекевъ Тольо Кизовъ 415
Тенекевъ Кръсто 415
Теодосовъ Борисъ 406
Тодева Митра 320
Тодевъ Андонъ 291
Тодевъ Тома 320
Тодорова Анка 405
Тодорова Василка 300
Тодорова Елена 340
Тодоровъ Атанасъ 314
Тодоровъ Георги 314
Тодоровъ Григоръ 365
Тодоровъ Димитъръ 405
Тодоровъ Иванъ 340
Тодоровъ Кирилъ 339
Тодоровъ Петъръ 339
Тодоровъ Христо 300
Томевъ Спиро 445
Томевъ Фото 445
Томовъ Лазаръ 337, 284, 286
Тонковъ Цанко 290
Тошева Наталия 248
Трайковъ Иванъ 249
Трайкова Тина 427
Трайковъ Христо (Масинъ) 427
Траяновъ Лазо 397
Траяновъ Христо 397
Трендовъ Благой 286
Търпеновъ Димитъръ 446
Търпова Параскева 357
Търпова Слатка 310
Търповъ Евтимъ 310
Търповъ Яне Тумбовски ... 357
Търпчинова Фрида 346
Търпчиновъ Янко 346

Узуновъ Тома 268

Филевъ Ламбро 418
Филипова Дана 333
Филиповъ Пандо 373, 378
Филиповъ Търпо 333
Филкова Елена 438
Филковъ Ал. 436
Филковъ Иванъ 438
Филипчевъ Никола 404
Флориновъ Лазаръ 338
Флориновъ Кръсте 338
Фотева Пена 419, 421
Фотевъ Димитъръ 421
Филипова Мария 331
Филиповъ Анастасъ .. 331, 247, 286
Филиповъ Димитъръ, свещеникъ 331

Хаджидинева Фания 298
Хаджидиневъ Петъръ 298
х. Мицева Фания 295
х. Мицевъ Стоянъ 295
х. Мицевъ Христо 299
х. Перовъ Дине 429
Христова Евдокия 392, 393
Христова Роза 440
Христова Розалия 271
Христовъ Александъръ 392
Христовъ Василъ Пичуловъ 405
Христовъ Велянъ Маркулиевъ 365
Христовъ Велянъ 348
Христовъ Георги 421
Христовъ Димитъръ 440
Христовъ Кале 423
Христовъ Коста 286
Христовъ Марко 325, 286
Христовъ Методи 325, 247
Христовъ Михаилъ 298
Христовъ Наумъ 348
Христовъ Никола 433
Христовъ Рампо 407
Христовъ Стоянъ 406
Христовъ Танасъ Бальовъ . 298
Христовъ Тасе 325
Христовъ Трайко Топаловъ . 341

Цаловъ (Д-ръ Н. Цаловъ) .. 299
Цаневъ Донко 290
Цвѣтанова Мария 405
Цвѣтановъ Илия 405
Цвѣтановъ Йорданъ 405
Цвѣтковъ Бойче 373, 272
Цвѣтковъ Йорданъ 406
Цицкова Слава 360
Цицковъ Михаилъ 360, 288
Цулева Търпа 347
Цулевъ Григоръ 347

Чалева Фота 360, 408
Чалевъ Кирилъ .. 360, 227, 234, 408
Чаневъ Методи 313
Чачова Дана 310
Чачовъ Христо 310, 251
Чикодрова Гика 294
Чикодревъ Никола 294
Чокрева Анка 381
Чокрева Стойна 381
Чокревъ Иванъ 381, 271
Чокревъ Коста 284
Чокревъ Кръсто 381, 271
Чокревъ Михаилъ 284
Чокревъ Спиро 284
Чудовъ Исай 270
Чукалева Атанаска 301
Чукалева Недѣлка 264, 302
Чукалева Василка 302
Чукалевъ Анастасъ 302
Чукалевъ Борисъ 302
Чукалевъ Димитъръ 301, 264
Чукалевъ Кирилъ 301
Чукалевъ Михаилъ 301
Чукалевъ Никола 302
Чукалевъ Петъръ 301, 264
Чукалевъ Тодоръ 302
Чукулева Василка 437
Чукулевъ Михаилъ 437

Шаневъ Георги 288
Шаневъ Михаилъ Евангеловъ 363
Шапардановъ Митре 445
Шинковъ Атанасъ 232, 281
Шмаграновъ Ламбро 397, 308
Шопова Катерина 386
Шоповъ Киряко 386
Шумкарова Санта 368
Шумкаровъ Коста 368
Шумкаровъ Никола 368
Шуменова Менка 374
Шуменовъ Живко 374

Якимова Стева 405
Якимовъ Коне 405
Янкова Мария 309
Янкова София 439
Янковъ Арсенъ 434
Янковъ Василъ 439
Янковъ Кирилъ 309
Янковъ Сребренъ 251
Янкулевъ Георги 303
Якимовъ Сандре 339
Якимовъ Тасе 339
Янчулева Катерина 403
Янчулевъ Андонъ 403, 291

ЗАБЕЛЕЗАНИ ПЕЧАТНИ ГРЪШКИ

9 стр., 2 колона, 9 редъ (отдоле), писано: 16,297 кв. клм. Да се чете: 1,150 кв. клм.

9 стр., 2 колона, 5 редъ (отдоле), писано: 1,155 кв. клм. Да се чете: 16,297 кв. клм.

39 стр., 1 колона, 23 редъ (отгоре), писано: легендарнитъ. Да се чете: легендарниятъ.

94 стр., 1 колона, 13 редъ (отдоле), писано: коато. Да се чете: когато.

96 стр., 2 колона, 7 редъ (отдоле), писано: свидетелство. Да се чете: свидетелствува.

98 стр., 1 колона, 25, 26 редъ (отдоле), писано: известнаъ. Да се чете: извстенъ.

102 стр., заглавието, писано: независмость. Да се чете: независимость.

106 стр., 1 колона, 26 редъ (отгоре), писано: заповвѣдь. Да се чете: заповѣдь.

107 стр., 1 колона, 20 редъ (отгоре), писано: gulgarorum. Да се чете: bulgarorum.

115 стр., 1 колона, 28 редъ (отгоре), писано: поострожни. Да се чете: по-осторожни.

123 стр., 1 колона, 13, 14 редъ (отгоре), писано: ккжководени. Да се чете: ржководени.

130 стр., 2 колона,12 редъ (отдоле), писано: Гевргели. Да се чете: Гевгели.

133 стр., 1 колона, 25 редъ (отдоле), писано: туционни клубове. Тая мѣрка преследваше. Да се чете: Македония и Одринско. Много отъ българитѣ.

137 стр., 1 колона, 23 редъ (отгоре), писано: Прижкитѣ. Да се чете: Парижкитѣ.

142 стр., 2 колона, 19 редъ (отгоре), писано: «Главяча». Да се чете: «Главняча».

155 стр., 1 колона, 8, 9 ред (отгоре), писано: еднакно. Да се чете: еднакво.

178 стр., 2 колона, 9 редъ (отгоре), писно изпълни. Да се чете: извърши.

194 стр., 1 колона, 6 редъ (отдоле), писано: Щи бликнатъ. Да се чете: Ще бликнатъ.

196 стр., 2 колона, 19 редъ (отдоле), писано: Съ бждещето. Да се чете: Въ бждещето.

205 стр., 1 колона, 12 редъ (отгоре), писано: сержу. Да се чете: срещу.

209 стр., 1 колона, 12 редъ (отгоре), писано: Мюлоковъ. Да се чете: Мюлюковъ.

213 стр., 2 колона, 28 редъ (отгоре), писано: годино. Да се чете: година.

228 стр., 2 колона, 21 редъ (отдоле), писано: водяъ. Да се чете: водятъ.

229 стр., 1 колона, 6 редъ (отгоре), писано: нейаитѣ. Да се чете: нейнитѣ.

250 стр., 2 колона, 15 редъ (отгоре), писано: манифестирана. Да се чете: манифестирано.

254 стр., заглавието, писано: Охйо. Да се чете: Охайо.

260 стр., 2 колона, 9 редъ (отдоле), писано: МПО «Вардаъ». Да се чете: «Вардаръ».

287 стр., 2 колона, 20 редъ (отдоле), писано: лѣзли да прѣчатъ: протестантитѣ, социалиститѣ. Да се чете: цията ни, защото пакъ отъ членоветѣ на тая цър-

307 стр., последниятъ редъ, писано: Горната снимка. Да се чете: Горнитѣ снимки.

310 стр., 1 колона, 1 редъ (отдоле), писано: на дрехи и шапки. Да се чете: на дрѣхи и шапки на горния адресъ.

314 стр., 1 колона, 17 редъ (отгоре), писано: Belden Groclry. Да се чете: Belden Grocery.

322 стр., 1 колона, 6 редъ (отдоле), писано: Той изпълнявалъ. Да се чете: Той е изпълнилъ.

324 стр., 1 колона, 9 редъ (отгоре), писано: раобти. Да се чете: работи.

328 стр., 1 колона, 4 редъ (отдоле), писано: ело. Да се чете: село.

339 стр., 2 колона, 12 и 13 редъ (отдоле), писано: Г-нъ и г-жа Новеви иматъ два сина и две дъщери. Да се чете: Г-нъ и г-жа Новеви матъ 2 сина и четири дъщери.

340 стр., 1 колона, 9 и 10 редъ (отгоре), писано: Най-после се установилъ на после се устаноовилъ. Да се чете: Най-после се установилъ.

342 стр., 2 колона, 6 редъ (отдоле), писано: Бовсъръ и Оксфордъ. Да се чете: Баузъръ и Оксфордъ.

343 стр., 1 колона, 2 и 3 редъ (отгоре), писано: Амерка. Да се чете: Америка.

347 стр., 2 колона, 3 редъ (отгоре), писано: Tober Street. Да се чете: Taber Street.

359 стр., 2 колона, 16 редъ (отгоре), писано: известна. Да се чете: известна.

360 стр., 2 колона, 2 редъ (отгоре), писано: 246 Riverside Drive. Да се чете: 2614 Riverside Drive.

361 стр., 1 колона, 23 редъ (отгоре), писано: М. О. О. Да се чете: М. П. О.

363 стр., 2 колона, 8 редъ (отгоре), писано: а отъ 10 година насамъ. Да се чете: а отъ 10 години насамъ.

374 стр., 2 колона, 18 и 19 редъ (отгоре), писано: Деджебъ. Да се чете: Реджебъ.

377 стр., 2 колона, 5 редъ (отдоле), писано: Какавана. Да се чете: Лакавана.

378 стр., 1 колона, 10 редъ (отдоле), писано: Живоко. Да се чете: Живко.

436 стр., 2 колона, 8 и 9 редъ (отгоре), писано: Женен̈ъ е и има четири деца — Веселина (омжжена), Александра, Дана и Яна. Да се чете: Женен̈ъ е и има четири деца — Веселина (омжжена), Александръ, Дана и Яна.

439 стр. 1 колона, 4 редъ (отдоле), писано: «Македоонска Трибуна». Да се чете: Македонска Трибуна».

442 стр., 1 колона, 13 редъ (отдоле), писано: родоолюбиво. Да се чете. родолюбиво.

444 стр., 1 колона, 1 редъ (отгоре), писано: Тодоръ П. Анастасовъ. Да се чете: Тодоръ П. Атанасовъ.

ПОПРАВКИ КЪМЪ АЗБУЧНИЯ ПОКАЗАТЕЛЬ

Анастасовъ Христо 408, 96, 227, 281
Андреевъ Никола 280, 425
Петровъ Анастасъ 316, 312
п. Николовъ Георги 379, 272
Прекопана, Леринско (село) 58
Романовъ Иванъ 337, 286, 288
Сотировъ Димитъръ 323
Чукалева Недѣлка 301, 264

ДОПЪЛНЕНИЕ КЪМЪ АЗБУЧНИЯ ПОКАЗАТЕЛЬ

Джановъ Стефанъ 395
Гещаковъ Михаилъ 355
М. П. О. «Бистрица» — Синсинати, О. .. 251
Пандова Василка 315
Пърличевъ Григоръ 92, 93
Сръбске новине, вестникъ 108
Сръбски дневникъ, вестникъ 108
Христова Елизабетъ 405

ПОПРАВКИ

Къмъ стр. 171. Погрѣшна е датата за смъртьта на Дине Абдурмановъ. Последниятъ загина презъ м. юлий 1902 год.

Къмъ стр. 227. Погрѣшно е обяснението п о д ъ снимката на Централния Комитетъ на МПО. Пропуснато е името на г. Анастасъ Илиевъ, съветникъ на Ц. К. Следва правилното обяснение на снимката: Седналитѣ (отъ лѣво на дѣсно): — подпредседателъть г. Христо Анастасовъ, председателъть г. Коста Поповъ, подпредседателъть г. Кирилъ Чалевъ; правитѣ: — касиерътъ г. Т а ш е Попчевъ, съюзниятъ организаторъ г. Александъръ Димитровъ, съюзниятъ секретарь г. Петъръ Г. Ацевъ, съветникътъ г. Анастасъ Илиевъ и съветникътъ г. Любенъ Димитровъ, редакторъ на в-къ «Македонска Трибуна».

Къмъ стр. 272. Последниятъ редъ отъ първата колона би трѣбвало да стои въ втората колона, надъ снимката. Започвайки отъ вториятъ редъ на първата колона (отдоле) чети: Гореизброенитѣ ни сънародници веднага се записали за членове на МПО «Йорданъ Гюрковъ». Започвайки отъ вториятъ редъ (въ втората колона, надъ снимката) чети: Първото настоятелство на женската секция е имало следния съставъ: председателка г-жа Агнесъ Митрева, секретарка — госпожица Нада Л. Тасева (сега г-жа Евтимова) и касиерка — г-жа Флорина Иванова. Третиятъ редъ въ втората колона (отдоле) да не се чете.

Къмъ стр. 442. 18-иятъ и 19-иятъ редъ (въ първата колона, отгоре) сж повторение на 17-ия и 16-ия редъ.

Всичкитѣ медни клишета въ Алманаха сж изработени отъ

Rhoades, Hice and Etter, Inc.

Originators and Producers of

Rhietone Art and Engravings

715 CENTURY BUILDING INDIANAPOLIS, IND.

КАЛЕНДАРЪ ЗА 1941 ГОД.

н. ст.		ЯНУАРИЙ	ст. ст.
1	**с**	**† НОВА ГОД. Мжч. Бониф.**	**19**
2	ч	Свещ. мжч. Игнатии Богон.	20
3	п	Мжченица Юлиания	21
4	с	Мжченица Анастасия	22
5	**н**	**† Недѣля пр. РОЖД. ХР.**	**23**
6	п	Препмжч. Евг. (Бжни в.)	24
7	**в**	**РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО**	**25**
8	с	РОЖД. ХР. — Св. Йосифъ	26
9	ч	Св. Първом. арх. Стефанъ	27
10	п	20 х. мжч. изг. въ Никодим.	28
11	с	14 х. млад. изб отъ Ирода	29
12	**н**	**† Недѣля пр. Просвѣщение**	**30**
13	п	Преп. Мелания Римлянка	31
14	**в**	**Св. Василий Вел. (Ст. Н. Г.)**	**1**
15	с	Св. Силвестъръ папа Римс.	2
16	ч	Пророкъ Малахий	3
17	п	Препжч. Онуфрий Габров.	4
18	с	Водопостъ — Теонъ и Теоп.	5
19	**н**	**† Богоявление — Йор. день**	**6**
20	п	* Св. Йоанъ (Ивановъ д.)	7
21	в	Пр. Домника (Бабинъ день)	8
22	с	Мжченикъ Полиевктъ	9
23	ч	Св. Григорий еп. Нисийски	10
24	п	Преп. Теодосий Велики	11
25	с	Мжченица Татяна	12
26	**н**	**† Недѣля под. Просвѣщ.**	**12**
27	п	Преп. отци изб. въ Синай	14
28	в	Прп. Гав. Леснов. и Пчински	15
29	с	Вер. на св. апост. Петра	16
30	ч	Св. Антоний Велики	17
31	п	* Св. Атанасий Александр.	18

н. ст.		ФЕВРУАРИЙ	ст. ст.
1	с	Преп. Макарий Велики	19
2	**н**	**† Недѣля на Закхея**	**20**
3	п	Преп. Максимъ и пр. Неоф.	21
4	в	Ап. Тимот. и свм. Пет. бълг.	22
5	с	Свмжч. Климентъ еп. Анкир.	23
6	ч	Преп. Ксения Римлянка	24
7	п	*Св. Григорий Богословъ	25
8	с	Преп. Ксенофонтъ и друж.	26
9	**н**	**† Недѣля на Мит. и Фарисея**	**27**
10	п	Преп. Ефремъ Сиринъ	28
11	в	Прен. мощ., св. Игнат. Бог.	29
12	с	* Св. Три Светители	30
13	ч	Чудтв. безср. Киръ и Йоанъ	31
14	п	Мжчен. Трифонъ	1
15	с	* Срѣтение Господне	2
16	**н**	**† Недѣля на Блудния синъ.**	**3**
17	п	Преп. Исидоръ Пилсуитски	4
18	в	Мжченица Агатия	5
19	с	Преп. Вуколъ еп. Смирнен.	6
20	ч	Преп. Партени и Лука	7
21	п	Велкмжч. Теодоръ Стратил.	8
22	с	* Мжч. Никиф. (Задушница)	9
23	**н**	**† Нед. Месопустна, Св. Хар.**	**10**
24	п	Свещмжч. Власий	11
25	в	Св. Мелетий арх. Антиох.	12
26	с	Преп. Мартиниянъ	13
27	ч	Смъртъ св. Кирила уч. славб.	14
28	п	Апостолъ Онисимъ	15

н. ст.		МАРТЪ	ст. ст.
1	с	Преп. Теодосий Търновски	16
2	**н**	**† Недѣля Сиропустна**	**17**
3	п	Св. Лъвъ (Освоб. на Бълг.)	18
4	в	Св. апост. Арх.	19
5	с	Преп. Лъвъ еп. Катански	20
6	ч	Преп. Тимотей, св. Евстатий	21
7	п	Намир. мощ. на мжч. Евг.	22
8	**с**	*** Тодоровдень**	**23**
9	**н**	**† Недѣля Православна**	**24**
10	п	Тарасий, еп. Цариградски	25
11	в	Порфирий, еп. Газски	26
12	с	Преп. Прокопий	27
13	ч	Мжчен. Кирина Солунска	28
14	п	Преп. Евдокия	1
15	с	Свмжч. Теодотъ, еп. Кирин.	2
16	**н**	**† 2-ра Нед. на Вел. постъ**	**3**
17	п	Преп. Герасимъ	4
18	в	Свмжч. Кононъ	5
19	с	42 мжч. въ Аморий	6
20	ч	Свмжч. Василий, Ефр. и Евг.	7
21	п	Преп. Теофилактъ	8
22	с	Св. 40 мжч. въ Севастия	9
23	**н**	**† 3-та Нед. Кръстопоклонна**	**10**
24	п	Софрония, еп. Йерусал.	11
25	в	Преп. Теофанъ изпов.	12
26	с	Никифоръ, Царигр. патр.	13
27	ч	Препод. Бенедиктъ	14
28	п	Мжч. Агапий	15
29	с	М-ци Савинъ и Папий	16
30	**н**	**† 4-та Нед. на Велик. постъ**	**17**
31	п	Кирилъ Йерусалимски	18

н. ст.		АПРИЛЪ	ст. ст.
1	в	М-ци Хрисантъ и Дарий	19
2	с	Преп. отци изб. отъ сарац.	20
3	ч	Преп. Яковъ изповѣд.	21
4	п	Свещмжч. Василий Анкир.	22
5	с	Преп. Никонъ	23
6	**н**	**† 5-та Нед. на Велик. постъ**	**24**
7	**п**	**† Свето Благовещение**	**25**
8	в	Съб. на Арх. Гавраилъ	26
9	с	Преп. Матрона Солунска	27
10	ч	Преп. Иларионъ Новий	28
11	п	Преп. Маркъ, еп. Аретус.	29
12	с	Преп. Йоанъ Лѣст. Лаз. възн.	30
13	**н**	**† Цвѣтница — Врѣбница**	**31**
14	п	Велики понедѣлникъ	1
15	в	Велики вторникъ	2
16	с	Велика срѣда	3
17	ч	Велики четвъртъкъ	4
18	п	Велики петъкъ	5
19	с	Велика сжбота	6
20	**н**	**† ВЪЗКРЕС. ХРИСТОВО**	**7**
21	**п**	**† Възкресение Христово**	**8**
22	**в**	**† Възкресение Христово**	**9**
23	с	Свѣтла срѣда	10
24	ч	Свѣтли четвъртъкъ	11
25	п	Свѣтли петъкъ	12
26	с	Свѣтла сжбота	13
27	**н**	**† Томина Недѣля**	**14**
28	п	Св. Аристрахъ, Пудъ и др.	15
29	в	Свм. дѣв. Агап., Ир., Хион.	16
30	с	Симеонъ еп. Персийски	17

н. ст.		МАЙ	ст. ст.
1	ч	Преп. Йоанъ	18
2	п	Преп. Йоанъ Вехтопещ.	19
3	с	Преп. Теодоръ	20
4	**н**	**† Недѣля на Мироносицитѣ**	**21**
5	п	Преп. Теодоръ Сикеотъ	22
6	**в**	**†Влмжч. Георги победон.**	**23**
7	с	Мжч. Сава Стратилатъ	24
8	ч	* Апост. евангл. Марко	25
9	п	Свщмжч. Василий еп. Амас.	26
10	с	Свмч. Симеонъ, срдн. Госп.	27
11	**н**	**† Недѣля на Разслабления**	**28**
12	п	Преп. Мемнонъ	29
13	в	Апост. Яковъ Заведеевъ	30
14	с	Пророкъ Иеремия	1
15	ч	* Св. Равноап. царь Борисъ	2
16	п	М-ци Тиметей и Мавръ	3
17	с	Мжченица Пелагия	4
18	**н**	**† Недѣля на Самарянката**	**5**
19	п	Правед. и многстр. Йовъ	6
20	в	Мжченикъ Акакий	7
21	с	* Ап. и еванг. Йоанъ Богосл.	8
22	ч	Пророкъ Исая	9
23	п	Ап. Симонъ Зилотъ	10
24	**с**	**† Св. св. Кирилъ и Методий**	**11**
25	**н**	**† Недѣля на слѣпия**	**12**
26	п	М-ца Гликерия	13
27	в	Мжченикъ Исидоръ	14
28	с	Преп. Пахомий Велики	15
29	**ч**	**† Възнесение Господне**	**16**
30	п	Мжч. Николай Софийски	17
31	с	Мжч. Теодоръ Анкирски	18

н. ст.		ЮНИЙ	ст. ст.
1	**н**	**† Нед. на Светитѣ отци**	**19**
2	п	Мжч. Талалей	20
3	в	* Св. Константинъ и Елена	21
4	с	Мжч. Василискъ	22
5	ч	Преп. Михаилъ Изпов.	23
6	п	Преп. Симеонъ Дивног.	24
7	с	* Задушница	25
8	**н**	**† Недѣля Петдесетница**	**26**
9	**п**	**Св. Духъ - День на Макед.**	**27**
10	в	Никита, еп Халкид.	28
11	с	Прпмжч. Теодосия	29
12	ч	Исакий Далматски	30
13	п	Апостолъ Ермий	31
14	с	Свмжч. Йустинъ Философъ	1
15	**н**	**† Нед. на вс. светии, Пет. Заг.**	**2**
16	п	Свмжч. Лукилианъ и друг.	3
17	в	Митрофанъ, еп. Царигрд.	4
18	с	Свмжч. Доротей еп. Тирски	5
19	ч	Преп. Висарионъ Чудотв.	6
20	п	Свмч. Теодотъ еп. Анкирски	7
21	с	Влкмч. Теодоръ Стратилатъ	8
22	**н**	**† 2-ра Нед. сл. петдесетница**	**9**
23	п	Свмч. Тимотей еп. Брусенс.	10
24	в	Апостолъ Варнава	11
25	с	Преп. Онуфрий	12
26	ч	Мжченица Акилина	13
27	п	Пророкъ Елисей	14
28	с	Пророкъ Амосъ	15
29	**н**	**† 3-та Нед. сл. петдесетница**	**16**
30	п	Мжч. Манасий Габровски	17

н. ст.		ЮЛИЙ	ст. ст.
1	в	Мжченикъ Леонтий	18
2	с	Ап. Йуда, братъ Господенъ	19
3	ч	Преп. Наумъ Охридски	20
4	п	Мжч. Юлианъ Тарсийски	21
5	с	Евсевий еп. Самосатски	22
6	**н**	**† 4-та Нед. сл. петдесетница**	**23**
7	п	* Рожд. св. Йоанъ Предтеча	24
8	в	Мжченица Февронија	25
9	с	Преп. Давидъ Солунски	26
10	ч	Преп. Самсонъ страноприем.	27
11	п	Пренас. мощ. на св. Безср.	28
12	**с**	**† Св. Петръ и Павелъ**	**29**
13	**н**	**† Съборъ на 12-тѣ Апост.**	**30**
14	п	* Безсребр. Козма и Дамянъ	1
15	в	Богородичния хитонъ	2
16	с	Мжч. Янкинтъ	3
17	ч	Андрей, еп. Критски	4
18	п	Преп. Атанасий Атонский	5
19	с	Преп. Сисой Велики	6
20	**н**	**† 6-та Нед. сл. петдесетница**	**7**
21	п	Великомжч. Прокопий	8
22	в	Панкратий еп. Тавромен.	9
23	с	45 мжч. въ Никополъ, Арм.	10
24	ч	Мжченица Емифия	11
25	п	Прокълъ и Иларий	12
26	с	Съборъ Арх. Михаилъ	13
27	**н**	**† Недѣля на св. Отци**	**14**
28	п	Мжч. Кирикъ и Йулита	15
29	в	Свещмжч. Антиногенъ и уч.	16
30	с	Великмжч. Марина	17
31	ч	Мжч. Йякинтъ и Емилианъ	18

н. ст.		АВГУСТЪ	ст. ст.
1	п	Преп. Макрина	19
2	**с**	**† Пр. Илия, Ил. Възстание**	**20**
3	**н**	**† 8-ма Нед. с. петдесетница**	**21**
4	п	Св. Мария Магдалина	22
5	в	Мжч. Трофимъ, Теоф. и др.	23
6	с	Великомжч. Христина	24
7	ч	Успѣние на Св. Анна	25
8	п	Свмжч. Ермолай и Парас.	26
9	с	Св. Пантелеймонъ	27
10	**н**	**† 9-та Нед. сл. петдесетница**	**28**
11	п	Мжч. Калиникъ	29
12	в	Апост. Сила и Силуанъ	30
13	с	Св. Евдок., Богор. заговезни	31
14	ч	Седемь мжч. Макавеи	1
15	п	Прен. мощ. на арх. Стефана	2
16	с	Исакий и Фавстъ	3
17	**н**	**† 10-та Нед. сл. петдесетн.**	**4**
18	п	Мжч. Евсигний	5
19	**в**	**† Преображение Господне**	**6**
20	с	Предмжч. Дометий	7
21	ч	Емилианъ изповѣдникъ	8
22	п	Апостолъ Маттия	9
23	с	Архид. Лаврентий	10
24	**н**	**† 11-та Нед. сл. петдесет.**	**11**
25	п	М-ци Фотий и Аникитъ	12
26	в	Преп. Максимъ изпов.	13
27	с	Пророкъ Михей	14
28	**ч**	**† Успѣние Богородично**	**15**
29	п	Преп. Йоакимъ Осоговски	16
30	с	Мжч. Миронъ	17
31	**н**	**† 12-та Нед. сл Петдесет.**	**18**

н. ст.		СЕПТЕМВРИЙ	ст. ст.
1	п	Преп. Теофанъ Македонски	19
2	в	Прор. Самуилъ	20
3	с	Апост. Тадей	21
4	ч	Мжч. Агатоникъ	22
5	п	Мжчен. Лупъ	23
6	с	Свещенм. Евтихий	24
7	**н**	**† 13-та Нед. сл. петдесетн.**	**25**
8	п	М-ци Адриянъ и Наталия	26
9	в	Преп. Пименъ	27
10	с	Пр. Моисей Муринъ	28
11	ч	* Отс. гл. Йоанъ Кр., постъ	29
12	п	* Св. Александъръ Невски	30
13	с	Пояса на св. Богородица	31
14	**н**	**† Нед. начало на Църк. год.**	**1**
15	п	Пр. Йоанъ Постникъ	2
16	в	Свмжч. Антимъ и еп. Никод.	3
17	в	Свещеномжч. Вавила	4
18	ч	Прор. Захарий	5
19	п	Мжчен. Евдоксий	6
20	с	Мжчен. Созонтъ	7
21	**н**	**† Рожд. Богородично**	**8**
22	п	Пр. отци Йоакимъ и Анна	9
23	в	М-ци Мин., Митр. Нимфид.	10
24	с	Преп. Теодора Алекс.	11
25	ч	Свмжч. Автономъ	12
26	п	Свещмжч. Кор. Стотникъ	13
27	**с**	**† Кръстовдень (постъ)**	**14**
28	**н**	**† Нед. сл. въздвижение**	**15**
29	п	М-ца Евфимия	16
30	в	* Мц. Вѣра, Люб., Над, Соф.	17

н. ст.		ОКТОМВРИЙ	ст. ст.
1	с	Преп. Евмения еп Горт.	18
2	ч	М-ци Троф,. Саватий и др.	19
3	п	Велмжч. Евстатий	20
4	с	Апостолъ Кодратъ	21
5	**н**	**† 1-ва Нед. сл. Въздвижение**	**22**
6	п	Зачатие на Св. Йоанъ Пред.	23
7	в	Първомжч. Текла	24
8	с	Преподобна Ефросина	25
9	ч	Смъртьта на св. Йоанъ Бог.	26
10	п	Мжч. Калистратъ	27
11	с	Препод. Харитонъ изповѣд.	28
12	**н**	**† 2-ра Нед. сл. Въздвижение**	**29**
13	п	Свещмжч. Григорий	30
14	в	Св. Йоанъ Кукузелъ	1
15	с	Свещмжч. Киприянъ	2
16	ч	Свещмжч. Дионисий Аероп.	3
17	п	Свещмжч. Иеротей	4
18	с	Мжченица Харитина	5
19	**н**	**† 3-та Нед. сл. въздвижение**	**6**
20	п	Мжчен. Сергий и Вакхъ	7
21	в	Преп. Пелагия	8
22	с	Апостолъ Йаковъ Алфеевъ	9
23	ч	М-ци Евлампий и Евламп.	10
24	п	Апостолъ Филипъ	11
25	с	М-ци Провъ, Тарахъ	12
26	**н**	**† Нед. на светитѣ Отци**	**13**
27	п	* Препод. Параскева бълг.	14
28	в	Преп. Евтимий Новий	15
29	с	Лонгий Новий	16
30	ч	Пророкъ Осия	17
31	п	Апостолъ и еванг. Лука	18

н. ст.		НОЕМВРИЙ	ст. ст.
1	с	Св. Йоанъ Рилс., задушница	19
2	**н**	**† 6-та Нед. сл. Въздвижение**	**20**
3	п	Преп. Иларионъ Мъгленс	21
4	в	Св. Аверкий	22
5	с	Апост. Йаковъ, бр. Господ.	23
6	ч	Мжченица Арета	24
7	п	Мжч. Маркиянъ	25
8	**с**	**† Великомжч. Димитрий**	**26**
9	**н**	**† 7-ма Нед. сл. въздвижение**	**27**
10	п	Мжч. Параскева, Тер. и др.	28
11	в	Преп. Анастасия Римлянка	29
12	с	М-ци Зиновий и Зиновия	30
13	ч	Апост. Стахий и Амплий	31
14	п	Безср. чуд. Козма и Дамянъ	1
15	с	М-ци Акиндинъ, Пигас. и др.	2
16	**н**	**† 5-та Нед. сл. въздвижение**	**3**
17	п	Пр. Йоаникий Велики	4
18	в	М-къ Галактионъ	5
19	с	Павелъ изповѣдникъ	6
20	ч	33 мжч. въ Мелитинъ	7
21	**п**	**† Св. Архангелъ Михаилъ**	**8**
22	с	Мжч. Онисифоръ и др.	9
23	**н**	**† 8-ма Нед. сл. Въздвижение**	**10**
24	п	М-ци Мина, Викторъ и Вик.	11
25	в	Йоанъ Милостивий	12
26	с	Св. Йоанъ Златоустъ	13
27	ч	Ап. Филипъ (Кол. загов.)	14
28	п	М-ци Гурий, Самсонъ и др.	15
29	с	Ап. и еванг. Матей	16
30	**н**	**† Св. Григорий еп. Неокес.**	**17**

н. ст.		ДЕКЕМВРИЙ	ст. ст.
1	п	Мжч. Платонъ и Романъ	18
2	в	Пророкъ Авдий	19
3	с	Преп. Григорий Декаполитъ	20
4	**ч**	**† Въведение Богородично**	**21**
5	п	Апос. Филимонъ и другар.	22
6	с	Амфилохий еп. Икон.	23
7	**н**	**† Великмжч. Екатерина**	**24**
8	**п**	**† Св. Климентъ Охридски**	**25**
9	в	Преп. Алипий Стълпникъ	26
10	с	Мжч. Яковъ Персянинъ	27
11	ч	15 Тивериоп. мжчен.	28
12	п	Мжченикъ Парамонъ	29
13	с	Ап. Андрей Първозваний	30
14	**н**	**† Прор. Наумъ**	**1**
15	п	Пророкъ Авакумъ	2
16	в	Прор. Софоний	3
17	с	Великмжч. Варвара	4
18	ч	Преп. Сава Освещений	5
19	**п**	**† Св. Никола Чудотворецъ**	**6**
20	с	Преп. Амвросий Медиол.	7
21	**н**	**† Преподобний Патапий**	**8**
22	п	Зачатие света Анна	9
23	в	Мжченикъ Мина	10
24	с	Преп. Данаилъ Стълпникъ	11
25	ч	* Пр. Спиридонъ (Ам. Кол.)	12
26	п	Мжч. Евстратий и др.	13
27	с	Свещмжч. Елевтерий	14
28	**н**	**† Нед. на светитѣ Праотци**	**15**
29	п	Пророкъ Агей	16
30	в	Пророкъ Данаилъ и тр. мом.	17
31	с	Мжч. Севастиянъ	18

Рисунката на външната и вжтрешната корица е отъ г-нъ Никола Зенговъ, членъ на М. П. О. «Независимость» въ гр. Дукейнъ, Пен.

Сканирано за:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски”
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres